

श्रीमद् कनीरामजी विरचित्

सिद्धान्तसार

उर्फ

(श्वेताम्बरी) तेरापंथीनी चर्चा.

परमपूज्य अर्चानिधान सकल गुणसंपन्न प्रवर पंक्ति
पुज्यजी माहाराजश्री १००८ श्री रेखराजजी
माहाराज तत् सुशिष्य चक्रवालमा धर्ममूर्ति
स्वामीजी माहाराजश्री १००८ श्री रंगलालजी
माहाराज तत् जेष्ठ सुशिष्य श्रीमन् माहा-
मुनी १०० श्री रत्नचंदजी स्वामीना
आश्रयथी अने राजेश्री मेहेताजी
पीताम्बरजाई हाथीजाइना
उद्देशथी
जावान्तर करी ठपावी प्रसिद् कर्ता,
मेहेता. गंजीरमल हेमराज.
मु० पावलणपुर. (गुजरात.)

अमदावाद

“श्री जैन प्रिन्टिंग प्रेस”मां शा जेठालाल दलसुखजाइए ठाप्यो.

विक्रमसंवत् १९१४.

इसवी सन १९०८.

कीमत रु ३-०-०.

अंय स्वामित्पना सर हक स्वापीन

राम्या ठे

अर्पण पत्रिका.

महत्पदादि अनेक गुणगणालंकृत सुझ मुरब्बी राजमान राजेश्री
मेहेता पीताम्बरजाइ हाथीजाइ माजी कारजारी साहेब
स्टेट-पालणपुर.

वाढ्यावस्थायी स्वशक्तिबले संसारिक व्यवहारमां तेमज राजकार्यादिमां
अज्युदय प्राप्त थवाथी आपे स्वउपार्जित इव्यनो अन्य अन्य प्रसंगे विद्या
केलवणीमां तथा धर्मकार्योमां अंतःकरणना धार्मिक उत्साहथी व्यय करी
पोताना आत्माने निर्मल करेलो ठे तेनो प्रत्यक्ष दाखलो के शुज संवत् १९३७
मां महामुनी तपस्वीजी श्री त्रीलोकचंद्रजी माहाराज अत्रे चोमासु पधारी
९१ अपवास करेला ते प्रसंगपर गुजरात, मारवारु अने काठीयावारु विगेरे
देशोना जैनजाइत दर्शनार्थे आवेल तेमनी सेवा बरदाश करवामां तत्पर रही
अत्यंत नम्रता जाव दर्शावेल तेमज अद्यापि पर्यंत अहर्निश पूर्वोक्त धर्मादि
कार्य स्वात्म पवित्रतार्थे करोढो अने तेवी पवित्रता प्राप्त थवाथी वृद्धावस्थामां
शान्तरसनो आपना अंतःकरणमां जमाव थयो ठे तेनो प्रत्यक्ष अनुभव पाल-
णपुरना जैन समुदायमां प्रसंगे प्रसंगे थता उंचा मनने शान्ती पमाम्बामां
आपनुं अंतःकरण साधनभूत थाय ठे एवा अनेक कारणोने लीधे तेमज
परोपकारार्थे आ महान् ग्रंथ प्रसिद्ध करवामां मने मदद आपी मारा उपर
पूर्ण सदज्ञाव राखोढो तेथी आ जापान्तररूप ग्रंथ आपनी पवित्र सेवामां
सविनय अर्पण करुं तुं ते स्वीकारगोजी

पालणपुर वीर संवत् २४३४.

विक्रम संवत् १९६४

ली.

आज्ञांकित

जापान्तर कर्ता

प्रस्तावना

श्लोक.

स्याद्वादो वर्तते यस्मिन्, पक्षपातो न विद्यते;
नास्तन्य पिमनं किञ्चि, जैन धर्मस उच्यते ॥ १ ॥

श्री युती सकल श्रमण संघ (साधु, साध्वी, श्रावक अने श्राविका सम्यक्दृष्टि मार्गानुसारी सज्जन चव्य जनो) ने विदीत करवामां आवे ठे के:-वर्तमानमां हुंमा अवसर्पणी प्रवर्तें ठे, तेना प्रज्ञावथी आश्चर्यद्भुत (न थवानी) अनेक वातो थइ, थइ रही ठे, अने थवानी नवाइ नथी. तेमज अनेक कूपंथ प्रगट थया, थाय ठे अने वली पण थवानी नवाइ नथी. आ बाबतमां विशेष लखवानी आवश्यकता नथी; कारण के आ बाबत जैन वर्गना नाना नाना बालक पण प्राय जाणे ठे. वास्ते प्रयोजन नूत फक्त लखीए ठीए के:—

पूर्वोक्त हुंमा अवसर्पणीना प्रज्ञावे अनेक मत मतान्तर प्रगट थइ गयेला ठे. तेमां संवत १८१५ नी सालमां एक तेरापंथी नामनो पंथ दृष्टेष्ट विरुद्ध श्री जिन सासनने धूम्रकेतु शादृश्य प्रगट थयो. हवे ते पंथ शा कारणे अने कया पुरुषना निमीत्तथी प्रगट थयो ते, अने ते पंथस्थ मनुष्योनो शो मन्तव्य ठे ते सत्य सनातन धर्माजिलाषी मध्यस्थ जनोने जाणवा सारु अति संक्षिप्त टुंक वृत्तांत नीचे लखवामां आवे ठे.

अथ श्वेताम्बरी तेरापंथ मतोत्पत्ति.

संवत १८०८ नी सालना श्ररसामां श्री मरुधर (मारवारु) देशने विषे बावीस समुदायस्थ परम पुज्य सुगुण संपन्न क्रत पुन्य श्री श्री १००८ श्री श्री रघुनाथजी स्वामी घणा सुशिष्योना परिवारे, चोखवे विहारे करी विचरता हता. तेओ साहेबनी समिपे मारवारुमां आवेल्ल अति प्राचीन शेहेर सोजत बगनीने नजदीक गाम कंटालीआना वासी

ज्ञाते ओशवास ज़िखुनजी नामे सबत १८०० नी साखमां क्षिप्य
 अया ज़िखुनजीना ससारथी उदासीन प्रणाम तो खरा, तेम बुधी पण
 तीक्ष्ण खरी, परन्तु विचार-शक्ति अवली, तेथी जे सूत्र शास्त्र वांचे
 ते उखटा प्रणमवा साग्या एम करता एकदा प्रस्तावे पुज्यश्रीए तेमने
 विशीक्षण जाणी बीजा साधु साधे आपी मेवारु वेदमां आवेखा
 राजनगरे चोमासु करवा मोक्षया त्या आगळ सागरगमना यति
 नि संतान गयल होवार्थी तेमना पुस्तक पानां विगेरेना वारस त्यांना
 आवको हता तेथी ज़िखुनजीने वाचवा वास्ते जोइए वेदकी सूत्रनी
 प्रतो मळी ज़िखुनजी पण ते प्रतो वाचवा मांझ्या, पण स्याद्वाद
 पद खान्ठित् अनंत नयात्मक श्री जिन-वचनना साचा रहस्य समुद्र
 सरखी बुद्धीवाखा जीवोने पण गुरुगम्य पूर्वक पामवा योग्य, ते ज़िखु
 नजी सरखाने गुरुगम्य वगर साचा रहस्य क्वांथी मळे ? हवे पूर्वोक्त
 भावकवस्त सूत्रोनी प्रतो वाचवार्थी ज़िखुनजीना मनमां अनेक कृतकों
 उत्पन्न थवा मांझ्या ठेवटे अविधिप सूत्र वांचवानी असर ज़िखुनजीने
 यइ के श्री नपीत सूत्रना धारमा उद्देशाना पेहेखा तथा बीजा सूत्रमां
 वस्तु ठे के, जे कोइ साधु साधवी अनेरा कोइ प्रसजीवने मुज सुत्रा
 विकना पासावने वांचे, वधावे अने बांधताने प्रसो जाणे, तेमज पूर्वोक्त
 पासावने वाच्या प्रसजीवने ठोने, ठोकावे अने ठोरुताने प्रसो जाणे तो
 चोमासी प्रायश्चित आवे आवो साधु संवधीनो लेख वांचीने एकान्त
 मतीए एवो निश्चय करो लीपो के, मरता जोवने जो साधु बचाववा
 सारु खोखे तो चोमासी प्रायश्चित पामे, अर्थात् चार महिनानुं चारित्र
 खूए, त्यारे ग्रहस्थी मरता प्रसजीवने ठोकावे तेमा तेने धर्म पुन्य
 क्वांथी थाय ? नज थाय, पाप लागे एवी रीते श्रीमद् दया जगवती
 विषे अश्रद्धा उपनी तेमज श्रीमद् जगवतीजी सूत्रना आठमा
 हात्मना ठठा उद्देशामा अमणोपासक (भावक) तथारूप असयति अवृ
 त्तिने सचित अचित, सुकता असुकता अस्नादिक प्रतिष्ठाजे तो तेने
 एकान्त पाप थाय, पण किंचित निर्जरा न थाय एम कर्णु

હે. તેનો પણ પરમાર્થ જાણ્યા વગર એમનો એમ એકાન્ત
 બુદ્ધિ એવો નિશ્ચય કરી લીધો કે, સાધુ સિવાય કોઈ સંયતિ
 ન કહેવાય, અસંયતિજ છે. માટે સાધુ સિવાય બીજા કોઈને
 પણ આપ્યામાં નિર્જરા કે પુન્યરૂપ નહોતી. જે આપે છે તેને એકા-
 ન્ત પાપ લાગે છે. એવી રીતે પરંપરાય પરમ કલ્યાણકારક મોક્ષના પ્ર-
 થમ દ્વારરૂપ દાનને વિષે પણ અશ્રદ્ધા ઊપતી. એવી રીતે દયાદાન વિષે
 ગ્રહસ્થીના નિમીત્ત પૂર્વક અશ્રદ્ધા થવાથી જિસ્ત્રુનજીને અનેક દોહલાં
 ઉત્પન્ન થવા માંડ્યા. તે સમિપ-વર્તી સાધુજનોને કિંચીત્ પ્રગટરૂપે કહેવા
 માંડ્યા, તેથી તે સાધુજનાં મન પણ શંકાશીલ થઈ ગયાં. એમ કરતાં
 કોઈક અવસરે પુજ્યશ્રીને તે વાત જાણવામાં આવતાં જિસ્ત્રુનજીને
 પૂર્વોક્ત સોજત શેહેરને વિષે હિતમિત મધુર વચને સમજાવ્યા કે “ હે
 વત્સ ! પૂર્વોક્ત સૂત્રાર્થનો તમને યથાર્થ અવબોધ નથી થઈ શક્યો તેથી
 તમને તેમ જાણે છે, પણ તેનો એવો અર્થાશય નથી. તમે પોતેજ
 જરા દીર્ઘદ્રષ્ટિથી વિચારો કે, જો એમ હોય તો તો દયા દાન એ ધર્મના
 મૂલ જૂત મુખ્ય અંગ ઊઠી જાય; અને જ્યારે એ ઊઠી જાય ત્યારે આર્ય
 (મોક્ષ) માર્ગનો અજાવ થઈ જાય. એમ ક્રમ પૂર્વક નાસ્તિક થવા
 વદ્દાનો આવે. માટે હે આર્ય ! તમે જે અનંત અરિહંત સિદ્ધના અન્નિ-
 પ્રાયથી વિરુદ્ધ અન્નિપ્રાય કલ્પ્યો તેનો દંડ (પ્રાયશ્ચિત) અંગીકાર કરો
 અને હવે પઠીથી એવું સ્વ-મનિષા જનિત અન્નિપ્રાય કલ્પિ અન્ય જી-
 વોને શંકાશીલ નહીં કરવાની પ્રતિજ્ઞા લ્યો. ” એ વાત જિસ્ત્રુનજીના
 મનમાં તો ન રહી, પણ અવસરજ્ઞ એવા જિસ્ત્રુનજીએ વિચાર્યું કે, યદિ
 હમણાં હું મારા માનસિક દ્રઢનિશ્ચય પ્રગટ કરીશ તો એ ગુરુ મને
 સમુદાય વાહાર કાઢી મુંકશે, અને વિના મદદ હું એકલો રહી મરી
 જશ. મારો જે ઉદ્દેશ છે તે નિષ્ફલ જશે, તેથી હમણાં તો ગુરુને શ્રદ્ધા-
 નું લોભ (મનને અનુસારે) જાણા બોલવી યોગ્ય છે. એમ ધારી દંત્ર-પ્રીય
 જિસ્ત્રુનજી બોલ્યા કે, હે સ્વામી ! મારી જીવ આપને જાણી તેથી હું
 ક્ષમાપાત્ર હું. માટે આપને ગમશે તે દંડ મને આપશો તે લેવા હું ખુસી

घडावुं दु एवीं रीते घोसता जिखूनजी प्रत्ये जडिक प्रणामी एवा भी
 गुरुए यथायोग्य दुरु आप्यो ते ड्रव्यथी तो खोथो पण प्रणाम मिथ्यात्व
 न मळ्यो, तेथी वखी पूर्वोक्त रीतीथी विशेषत अनेक हेतु युक्तिया
 दया-दान विषे जेदोत्पादक वचन जासमा विशेष करी जोसा
 अक्षपद्म साधुजने फसाववा शरु कर्या ते वात वखी पण पुज्यश्रीना
 जाणवामां आव्याथी पूर्वोक्त रीते तेमने समजाव्या, पण सेहेजसाजमा
 तेच समज्या नहिं त्यारे तेमने इतत आक्रोश करी केहेवुं पर्यु के,
 जेम कोइ मगजनु फाटेख गणीतइ, एकना वगनाना जणवामां माख
 नथी एम कहे, पण ए तेनु केहेवुं विद्वजन मरुखमां अप्रमाण थाय,
 कारण के न्यायथी जोता प्रथम एकना वगना शीखवा ते विशेष
 गणीतइ थवानु समवाइक मूख कारण ठे, तेम तमारे पण समजवुं के,
 अनुकपा रुप दया-दान ते उचखी दशा पोंहोंचारवाना कारण ठे तमे
 कारणनु निषेध केम करो ठो ? कारण के कारण विना कार्य नथी यतुं
 यत पुर्वात पुर्वात कारणं, पश्चात पश्चात कार्य इति वचनात इत्यादि
 गुरुए कष्ट पटखे बीजीवार पण श्री गुरुना केहेवा प्रमाणे वरु खझे
 गुरुथी जुदा न परता सामीख रहीने अदर अदरखाने जिखूनजी
 साधुजने खूब बेहेकाववा मांख्या जावी वसात् साधुच पण घणा बेहेकी
 जिखूनजीने सहमत थया अने प्रवृत्त विचार करी राख्यो
 के, ज्यारे पुज्यजी आपणने ठेके त्यारे हवे उचोक थइ प्रथम
 तो तेमने विनय पूर्वक सत्य श्रद्धा अर्ज निवेदन करवी तेम
 करतां तेच न माने तो तेमने परता मुकी आपणे आपणो
 धारेखो सत्य मार्ग प्रचलित करवो, तेवो ड्रव निश्चय कर्यो पढी ग्राम
 वगनीने विषे पुज्यश्रीनो जेगारो थयो ते अवसरे पुज्यश्रीए फरमाव्यु
 के, जिखूनजी तमे इजी सुधी पण कपोख कक्षीत श्रद्धा तेमज तेनी
 परुपणा ठोनी नथी वास्ते आ ठेखीवार तमने कहेवामां आवे ठे के,
 का तो तमे तमारी मिथ्या श्रद्धा परुपणा ठोनी सत्य अत करणथी
 प्रायश्चित्त ह्यो, नहिं तो हवे तमने समुदायथी बाहार करवामां

आवशे. इत्यादि गुरुनां वचन सांजली बहु जन सम्मत एवा जिखुनजी
 बोद्ध्या, स्वामी ! अमने जे ज्ञाप्युं ठे ते खरुं ज्ञाप्युं ठे. अने खरानो दंरु
 होय नही. माटे दंरुफंरु देवानी वात हवेथी आपने करवी लाजम
 नथी अने हवे अमे आपना केहेवा प्रमाणे दंरु लेवाना पण नथो. अमारुं तो
 आपने एम केहेवुं ठे के, आपने जो आत्मार्थनी इच्छा होय तो एटला दीवस
 खोटी श्रद्धा परुपणा करी साधु आचार्यना गुण विना मात्र नाम धराव्यां
 तेनुं प्रायश्चित करी अमारा केहेवा प्रमाणे सत्य श्रद्धाधारी मठपतिपणुं
 ठोकी फरीथी दिक्षा ग्रहण करो, तो तमे अमारा गुरु अने अमे तमारा
 शिष्य, नहिं तो हवे अमे अमारुं धार्युं काम करवाना ठीए. पठी केहेशो
 के अमने पेहेलुं कहुं नही तेथी कही दरशावुं लुं. एवी रीते उलटा
 गुरुने उपदेशवा मांरुया. त्यारे श्री गुरुए जाण्युं के, आ जीवनो
 होणहार एवोज साधुम पके ठे माटे समजवो मुश्केल ठे. तो हवे एने
 सामील राखवो शा कामनो. एम धारी “ जिखुन समुदाय बाहार ठे ”
 एवो हुकम प्रगट कीधो. त्यारे जिखुनजी जाणे के “ गुरुसैंकपट साधसैं
 चोरी, के हुवे नीर्धन के हुवे कोढी ” आ वचनने संजारी बोलता
 होय ने, तेम बोद्ध्या. जो स्वामी ! आप मने एकलो जाणी समुदाय
 बाहार काढता हशो पण तेम नथी. मारे सामील बीजा पण महत्-
 गुणी साधुजन ठे. माटे आपे मने समुदाय बाहार काढवानुं काम
 बीचार पूर्वक करवानुं ठे. आवां जिखुनजीनां वचन सांजली जडिक
 प्रणामी श्रीगुरु तेमने कहेता हवा. हे वत्स ! एक हो, गमे तो घणा
 हो, तेनी अमारे दरकार नथी, तथापी तमे जुदा जुदा नाम धोने,
 देखीयें तमारी सामील कोण कोण साधु ठे. त्यारे जिखुनजीए नांखा
 नोखा नाम देइ बताव्या. ते सांजली श्री गुरु इशत धर्मानुराग रुप
 सरागवसे चिंता ग्रसीत थया; पण “ बीगरुयो पान बीगाने चोखी,
 बीगरुयो साध बीगाने टोली ” आ वचनना अनुसारे तेमने संवत्सर
 १८१५ ना चैतर सुद ए सुक्रवारना दीवसे समुदाय बाहार कर्या. तेउं
 पण गुरु कुल वास ठोकी बीहार करी अन्यत्र जता हता. एवामां साझा

વાયુના યોગે તે ગામના વાહાર ઠગ્રીઠમા રહ્યા તે પુણ્યશ્રીના જાણશામા આવતાં કરુણાશીલ પવીત્ર પ્રીતીયજ્ઞાવ ધારણ કરતા થકા તેમને સમ જાણવા સ્વાતર સામે પધાર્યા ત્યા ગુરુ વેલ્લાને યથા સન્નવતી ચર્ચા વાર્તા થઈ, પણ જિસ્તુનજીય વિના સમજે વિહાર કયોં તે અવસરે જિસ્તુન જીના સાથે કેટલા સાધુ નીકડ્યા ય કાઢ ચોકસ નથી, પણ સાંજડ્યા પ્રમાણે તેર સાધુ નીકડ્યા કેહેવાય છે તેમાથી શ્રીમાન રુપચંદ્રજી સ્વામી આદિ ઠાણાં વે કોઈ નિમિત્ત કારણ જોગે તેમની અસત્ અદ્વાન હૃદયે ન વેસવાયો થોભા વસ્તમાજ, જિસ્તુનજીને ઢોની પુણ્યશ્રીને મહી પુણ્યક્ષેત્ર શ્રી પાલણપુર ક્ષેત્રને પવિત્ર કર્યું મુખ્ય કરી વૃદ્ધાવસ્થાદિ સયોગે પાલણપુર ધીરાજમાન રહ્યા, અને તેજ શેહેરમાં શુભ સવત્ ૧૮૫૫ ના આસો વદ ૭ ના દીવસે અણસણ પૂર્વક વેદોસ્તર્ગ કયોં ય માહાત્મા શ્રી સમકિતસારના કર્તા શ્રીમન્ પ્રવરપત્નીત વાલ્લભીસખા શ્રુત વલ્લી શ્રીયુતી જ્યેષ્ઠમહાજી સ્વામીના ધર્મગુરુ હતા તેડ જિસ્તુનજીનો સાથે નીકલો પાઠા આશ્રેષ્ઠ તેથી તેમનો સક્ષીપ વૃતાત પ્રસંગ પામો આર્દિ ઉપયુક્ત જાણો સ્વરૂપ છે

હવે તે જિસ્તુનજી શેપ સાધુ રહ્યા તેડ સાથે વેશ નગર આમાદિ કને વિષે સુલ્લી રીતે વ્યા વાન ઝથાપવા રુપ અનેક વચનજાલમા અનેક જીવોને ફસાવવા માહ્યા અને પોતાના ગુરુવાદિકને ઝાટ જાગલ, પન્નવાઈ, પાલ્લી, હ્યાદિક અનેક જાતની ગાલો ચોપકાવા માંડ્યા તે વેલો અન્યાન્ય સમુદાયસ્ય પરોપકારી ગીતાર્થ સાધુજનો તેમને સમ જાણવાને નિમિત્તે તેમની સાથે શાસ્ત્રાર્થ ચર્ચા કરી વસ્તો વસ્તે પરાજય (સ્વપ્ત) કરવા લાગ્યા, પણ જેમ જુમિ પ્રદક્ષિત મનુષ્યને સુર્યની ફિરણનો જોઈય તેવો પ્રકાશ ન થાય, તેમ પૂર્વાંક મહામુનીરુપ સુર્ય, કયનોરુપ ફિર્ષ અને અજિનિવેપ મિથ્યાત્વરુપ જુમિપ્રદ, તેમા જિસ્તુનજી રહેલા તેથી ધ્રમરુપ તીમીર નાશ ક્યાંથી થાય ? જિસ્તુનજી શાસ્ત્રાર્થમા દારે તોપણ કહે કે, મારી ગુહિની સ્વામીથી હુ પરાજય પામુ તુ, પ્રાકી વાત તો હુ કહુ તુ તેજ મત્ત છે યથી રીતે કહી મૂલ

હઠવાદ ન ઢોમે. તે દેખી બીજા સાધુઝંણ પણ એમ ધાર્યું કે, આવા હઠી દુરાગ્રહીની સાથે વાદ કરવો તે શુષ્કવાદ છે. એમ જાણી ઉપેક્ષા કરવા લાગ્યા તેથી ત્રિચુનજીને પાવતું આવ્યું. ઇટલે જાણ પુરુષ તો ઉપેક્ષા કરવા લાગ્યા, અને અજાણ પુરુષોને ત્રિચુનજીની શ્રલૌકીક અનહદ એકાન્તીક બુદ્ધિએ મોહ પમાની કબજે કરવા માંડ્યા. શ્યાદિક કારણયોગે મતનો પ્રસાર થવા લાગ્યો.

હવે એ મતનો મંતવ્ય સાંજલો ! મૂલ તો દયા અને દાન બે રકમોનો ફેરફાર કર્યો. હવે જેમ કોઈ ઓપમામાંથી એક બે રકમનો ફેરફાર કરવા चाहे ત્યારે તેને બીજી પણ ઘણી રકમોનો ફેરફાર કરવો જ પમે. એ સ્વાત્તાવિકજ છે. તેમ ત્રિચુનજીએ પણ ડ્યારે દયા-દાનરૂપ બે રકમોમાં ફેરફાર કર્યો ત્યારે તેમને તેને લગતી એવી બીજી પણ ઘણી રકમોનો ફેરફાર કરવો પડ્યો. તે નીચે પ્રમાણે:—

શ્રી દયા જગવતી વિષે.

- ૧ શ્રમણ જ્ઞાતપુત્ર માહાવીરદેવે અનુકંપા આણી ગોશાલાને બચાવ્યો તેથી તેમને ચુક્યા કેહેવા પડ્યા.
- ૨ સાધુજીને કોઈ દુષ્ટ ફાંસી દઈ ગયો છે. એવામાં કોઈ દયાવંતે દેખી ફાંસી खोલી સાધુને જીવીત દીધું, તેને એકાન્ત પાપ લાગ્યું, તેમ કેહેવું પમ્યું.
- ૩ કોઈ અનુકંપા આણી કોઈ જીવન! મરણના જયથી રક્ષા કરે અર્થાત પુન્ય જાણી બચાવે તો તેને અઢાર પાપ લાગે. એમ કેહેવું પમ્યું.
- ૪ ગાયોથી વામો જયો છે, એવામાં અકસ્માતથી અથવા કોઈ હુકમે લાહે લગામી તેથી ગાયો બલી જાય, તે દેખી કોઈ દયાવંત વામો खोલી ગાયો બાહાર કાઢી બચાવે તેને એકાન્ત પાપ લાગ્યું એમ કેહેવું પમ્યું.

દાન વિષે

- ૫ અગ્યારમી પ્રતીમા પ્રતોપન્ન ચાને ૧૧ મી પત્નીમાધારી શ્રાવકને કોઈ વેતાલીસ હુણ ટાલીને અસ્નાદિક આપે તેને એકાન્ત પાપ હાગે તેમ કેહેવું પમ્યુ
  - ૬ શ્રાવકને પોષધ, સવર અથવા સામાયક કરવાને જગ્યા આપે તેને એકાન્ત પાપ હાગે તેમ કેહેવું પમ્યુ
  - ૭ અનાથ હર્વલ અન્યાગતાદિને આપવામા એકાન્ત પાપ હાગે તેમ કેહેવું પમ્યુ
  - ૮ સાધુ સીવાય સર્વ અસજતિ ઠે એવું કેહેવું પમ્યું
  - ૯ શ્રી જિન-આજ્ઞા વાહાર એકાન્ત પાપ નિપજે ઠે એમ કેહેવું પમ્યુ
  - ૧૦ મિથ્યાત્વીની કરણી શ્રી જિનાજ્ઞામા ઠે એમ કેહેવું પમ્યુ
  - ૧૧ શ્રાવકને જગવતે રત્નના કચોલા (વાટકા) સમાન કહ્યા ઠે તેને ઝેરના કચોલા સરલા કેહેવા પમ્યા
  - ૧૨ સ્થિવરકટપી સાધુને કમાન વાસવા તથા ઝઘાઢવાની આજ્ઞા નથી એમ કેહેવું પમ્યુ
  - ૧૩ તેરાપથી સાધુને આહાર કરવામા ધર્મ ઠે એમ કેહેવું પમ્યુ.
- ધિગેરે અનેક રકમો તથા તેના પેટાનો ઘણી રકમો ઠે તે સ્વ ધાથી લઘાણ થવાના સવધથી ઉપર પ્રમાણે ફક્ત જુજ રકમો જણાવો ઠે વિશેષ ધન વાચવાથી માણુમ પમશે થાવો તેઝનો અઘટીત ઉપદેશ હોવા ઠતાં તેમા કેટલાક લોકો ફસાયા ૫ હરમકાલનુ માહાત્મ ઠે
- દુવે શ્રી સિદ્ધાન્તસાર પ્રપની ઉત્પત્તિ લગીજ ઠીજ
- પૂર્વોક્ત રીતે જિજ્ઞુસજીયો માંનીને આ પ્રથ ઉત્પન્ન થવાના અરસા પર્યંત તેરાપથીઠં જેમ જેમ પોતાના કક્ષીત પથને પ્રસાર્યા સારુ કુતર્ક પ્રગટ

करता गया, तेम तेम बावीस समुदायस्थ गीतार्थ विद्वान महानुजाग्य माहामुनीज तेरापंथी कृत कुतर्कोनुं समाधान अर्थात् श्रीमत सत्य शास्त्रानुसार खंरुन करता गया; परंतु ते खंरुन मंरुन प्रथक प्रथक होवार्थी सामान्य प्रकीर्ण लोकोने जोइए तेवो लाज न मली शके. ते लोको सहेलाइथी लाज लइ शके ते माटे तथा पूर्वोक्त कुपंथने विषे फसायला लोकोने मुक्त करवा तथा हवे पढी न फसाय एवा हेतुथी श्रीमान कनीरामजी स्वामीए नवकोटीना शेठजी श्री फतेहमलजीनी प्रेरणार्थी पोते सिद्धान्त, पद, वेद टीका चुरणी आदि आर्स ग्रंथानुसारे पूर्वोक्त खंरु खंरु कथनने एकत्रीत करी सामाबार हजार श्लोकना विस्तारवालो ग्रंथ रची शुभ संवत् १९०६ नी सालमां पुर्ण कर्यो. तेमां अनेक तेरेहनी सरलता बतावी त्रीजंगी चोजंगी विगेरे सेहेली रीते वांचनार समजी शके तेवा टीका सहित द्रष्टान्तोथी जरपूर बनावेल ठे. ते अथथी तेइति सुधी वांचवार्थी समजाशे.

प्रीयतम ! सत्य धर्मने समजवो ए काम बुद्धिमान विवेकी पुरुषोनुं ठे, अने दस द्रष्टान्ते दुर्लभ, एवा मनुष्य जन्मनो सार पण मुख्य करीने धर्म पीठाणवो एज ठे. वास्ते अमे सर्व सज्जनोने प्रार्थना करीए ठीए के, एवो विचार जरापण न करवो जोइए के “ अमे अमुक पंथस्थ ठीए ” ए रीते मतनो आग्रह अणकर्ता निःकेवल स्यादवाद पद-लान्ठीत निग्रंथ प्रवचननोज आग्रह करवो उच्चीत ठे; कारण के जे माणस मताग्रही, हठी, दुराग्रही या द्रष्टीरागी होय ठे तेने श्री निर्ग्रंथ प्रवचननुं यथार्थ बोधरूप फल वंध्या स्त्रीनी माफक प्राप्त नथी अइ शक्तुं. एटला माटे सर्व आत्मारथी जवजीरुंए आ ग्रंथ समदर्शीपणे वांची जेद विज्ञान पूर्वक सत्यनो अंगीकार करी स्वआत्महित साधन करवुं.

वली तेरापंथीजने नमृता पुर्वक निवेदन करवामां आवे ठे के, अमे आं ज्ञापान्तरमां उपयोग सहित असज्य वचन अथवा तोक्षण कटु वचन विशेषतः नथी देख्युं; केसके पूर्वोक्त वचन केहेवा तेमज लखवा ए विवेकी पुरुषोनुं काम नथी. तेमज उस वचन केहेवार्थी

તથા સ્વસ્થાથી વિરોધ વધે છે, સપતનો અજાણ થાય છે અને નિ કસક
 વડ મનુષ્યવત શીતલ જિન ધર્મની નિંદા થાય છે. સ્ત્રી શ્રી જિનમાર્મનો
 એ મુખ્ય સિદ્ધાંતજ છે કે, કોઈને પણ પૂર્વોક્ત વચન કેહેવાથી અથવા
 સ્વસ્થાથી માત્રુ સ્થગારુ તે જાણે કોઈ છે એને સીધે શ્રી સ્વસ્થાં અમે
 પૂર્વોક્ત વચન નથી સ્વસ્થાં તથાપિ યદિ કોઈ શબ્દ આપને અસહ્ય લાગે
 અથવા તીક્ષ્ણ કટુક લાગે તો અમે જલ્પામણ કરીએ છીએ કે, અસહ્ય
 વચનને તો જેમ સમ્યક્દર્શી પૂર્વોપાર્જીત કર્મોદય કાલ્પમાં સમજાવે સદે
 તદ્વત્ સેહેવાં અને તીક્ષ્ણ વચનને જેમ વીંધીક્ષણ વૈદ પોતાના શાસ્ત્રવલે
 સરુજ (રોગી) ના ગુમરાને વિદારે અને તે તીક્ષ્ણ શસ્ત્રની ખારની
 માર આદર પૂર્વક અગીકાર કરે તેમ કરવાં હવે રહ્યા કટુક વચન, તે
 જેમ જ્વર પ્રસિત્ત કટુકને હિત પથ્ય જાણીને મધુરવત આચમન કરે
 તેમ કરવા યદિ આપથી ઉપર સ્વસ્થા મુજબ ન સહ્યા જાય અથવા ન
 કરયો જાય તો તેને માટે અમે કમા આહીએ છીએ.

શીજી શ્રી જૈન ધર્મનો મુખ્ય ઉદ્દેશ એ છે કે હરેકને સ્વસ્થાંથી
 અજ્ઞાનો ઉપદેશ કરવો સ્વારે આપનો અમારે પરમપ્રોય ધૈર્યન્ય સાધર્મ
 તાથી અથવા લોકોક્તિના ન્યાયથી સ્વધર્મી અથવા જૈનો જાણે છે,
 માટે શ્રી પરમાગમજીનો સત્યાર્થ પ્રકાશ કરી બતાવવો, એ અમારી
 ફરજ જાણી અમે ઘજાવી છે, તે આપશ્લોક પરુપાત ઠોમી અવશ્ય
 પ્રહ્ણ કરશો

હા

મુક્ત કર્તા જન પ્રથકા, શ્રી સર્વ જ્ઞાની જાન,
 ઉચ્ચ કર્તા ગણધરુ, તામ્રુ વચન પરમાન,
 વર્તમાન જે વર્તતા, તિન આગમ અનુસાર,
 સ્વામી શ્રી કન્નીરામજી, રહ્યો સિદ્ધાંતજ સાર,
 વિન વદુ વિસ્તૃતના, જાયા સો વીસ્તારન હેત,
 ગુર્જર જ્ઞાપાંતર કીયો, પૂરવ કૃતિસકેત,

श्री पालणपुरने विषे, प्राकृत मुख्य प्रधान;
वेद महेता गोत्रमे, श्रावक वने सुजान. ४

इह प्रिय धर्म वत्सली, अम्मापियु समान;
राजमान राजेश्वरी, पीताम्बर अज्जिधान. ५

आप आदि श्री शंघके, एसी जइ अज्जिलाष;
त्यों करनो ज्यों ग्रंथ ए, पामे अधिक प्रकाश. ६

ए इहा बहु कालसे, वर्तिथी सनमांय;
पिन अपुर्ण कारणवसे, पूर्ण होयाथी नांय. ७

सो इहा इन सालमे, पामी परम संयोग;
परमार थकी बुद्धिए, पूरण जइ मनोग. ८

जग जाहर पंकीत प्रवर, एक सहस्रने आठ;
पूज्यजी श्री रेखराजजी, मिथ्यामत निर्घाट. ९

तसु प्रशिष्य श्रीमन मुनी, रत्न रत्नकी खान;
वर्ते जसु चर्चा विषे, यथायोग्य विज्ञान. १०

श्री संघकी लाख प्रेरणा, जानी पर उपकार;
तसु आश्रय तल यह जयो, शुद्ध जाषान्तर त्यार. ११

संवत युगरस अंक नू, सकू प्रागजव मास;
शुक्ल त्रयोदशि गुरुदिने, पूरण जया प्रयास. १२

वासि पालणपुरतणे, स्वपरके हित काज;
जाषान्तर निज कर लीख्यो, गंजोरमल हेमराज. १३

आ ग्रंथ भारवाकी जाषामां ग्रंथकर्ताए रचेलो हतो. तेनुं
गुजराती जाषान्तर में मारी अद्वयमति अनुसार कथुं ठे; माटे आ
जाषान्तरमां जे जे स्थले बुलचुक सालम पमे ते सर्व सुज्ञ जनोए
सुधारी वांचवा कृपा करवी. एज वीनंती.

ली.

जाषान्तर कर्ता.

ग्रंथ सवधी सुचना

सर्व धर्माज्ञोत्सापी सदृष्टस्थोने विदित करवामा आवे ठे के आ ग्रंथ गया आसो मासपी ठपाववो शरु करेसो ते जेठ मास सुधीमां तैयार ययो तेथी अमे सर्व सदृष्टस्थोने अगाठपी ग्राहक थवा वावतनी खबर आपी शक्या नथी माटे सर्व धर्माज्ञोत्सापी सदृष्टस्थो आ पुस्तकनो छात्र खइ शके तेदखा कारणथी तेमने इजु इस्वीसन ता ३१-७-०७ सुधी अगाठपी थनार ग्राहक तरीके गणवामा आवशे

अमारा अगाठ थनार मानधता ग्राहकोनां नाम पुस्तक ठपाता दरम्यान वखतसर न आवी प्होंचवाथी ते साहेबोना मुखारक नाम ठपावी शकाया नथी माटे क्रमा चाहु दु

खी

जापान्तर कर्ता.

અનુક્રમણિકા.

પ્રશ્ન પેહેલો—આજ્ઞા વિષે. પાનું ૧-૮૪.

- મિથ્યાત્વીની નિર્વચ કરાણી શ્રી જિન આજ્ઞામાં કહે છે અને જિનાજ્ઞા વાહાર
 એકાન્ત પાપ કહે છે તે વિષે. ૧
- સાધુને આહાર કરવાની, ઇપગર્ણ રાખવાની તથા નિષ્ણ લેવાની જગવંતની આજ્ઞા
 છે, એમ કહે છે તે વિષે. ૧૨
- મિથ્યાત્વીની કરાણીને આજ્ઞા માંહેલો મોક્ષનો માર્ગ કહી તેમને શ્રી વીતરાગની
 આજ્ઞાના દેશચક્રી આરાધક થાય કહે છે તે વિષે. ૧૪
- મિથ્યાતપણામાં કરાણી કરી કષ્ટ સહી પુન્ય વંધાય તેથી તે દસ હજાર વર્ષની
 સ્થિતિના દેવતાપણે ઇપજે છે. ઇતાં તેમને જીનાજ્ઞાના અણઆરાધક
 કહ્યા તે વિષે. ૧૬
- રાજાદિકનો તર્જન્યાદિ માર તથા વિનામન ખુલ્લુ ડાઘ તાઢ તાપ સહી પુન્ય વાંધી
 વાર હજાર વર્ષની સ્થિતિના વ્યંતરજાતીના દેવતા થાય છે. અને તેમને જી-
 નાજ્ઞાના અણઆરાધક કહ્યા તે વિષે. ૧૭
- માતાપીતાના વચનના પાલણહાર મુવનીત પુન્ય વંધાયથી ચૌદ હજાર વર્ષની
 સ્થિતિના વ્યંતરજાતીના દેવતાપણે ઇપજે છે તેમને જીનાજ્ઞાના અણઆરા-
 ધક કહ્યા તે વિષે. ૧૮
- સ્ત્રી વિના મન શીલ પાલી પુન્ય વંધાયથી ૬૪ હજાર વર્ષની સ્થિતિના વ્યંતર
 દેવતાપણે ઇપજે છે અને તેમને જીનાજ્ઞા વાહાર કહ્યા છે તે વિષે. ૨૧
- અન્યમતી, તાપસ, ગૃહસ્થી, વૌનયવાદી તથા અક્રિયાવાદી આજ્ઞા વાહારની
 કરાણીથી પુન્ય વાંધી ચોરાસી હજાર વર્ષની સ્થિતિના વ્યંતર દેવતાપણે
 ઇપજે છે તે વિષે. ૨૨
- અન્યમતી, તાપસ, અગ્રીહોત્રિ આજ્ઞા વાહારની કરાણીથી પુન્ય વાંધી જ્યોતીષી
 સંબંધી દેવલોકે એક પટ્યોપમ ને એક લાખ વર્ષની સ્થિતિએ ઇપજે છે તે વિષે. ૨૩
- પરિવ્રાજક દંરુધર સંન્યાસી કરાણી કરી પુન્ય વંધાયથી બ્રહ્મ નામે ૫ મા
 દેવલોકને વિષે દેવતાપણે ઇપજે છે અને તેમને આજ્ઞા વાહાર કહ્યા છે તે વિષે. ૨૬
- દાન, શીલ અને તપ આદિકમાં મિથ્યાત્વી પરાક્રમ ફોરવેતે અશુદ્ધ અને સમક્ષિ-
 તિનું શુદ્ધ કહ્યું છે તે વિષે. ૨૫

मिथ्यात्वी आह्वा वाहार ठे अने मिथ्यात्वीनी करणी आह्वा मांही ठे एम कहे
ठे ते बिपे

४३

तामली तथा पूरणवापस, सीवरानकूपी अशोचा-केवली बीजय तथा सुमुख
गाथापत्नी तथा पूव जने मेघकुमारे मिथ्यात्वीपणामां करणी करी तेथी
एकावतारी घया कहे ठे ते बिपे दाल

४९

प्रश्न बीजो—अनुकपादान तथा दया बिपे ८५ ची २३३

मुस्या तस्याने नमाम्बामां, कनुसरने दाणा नाणवामां अने पाणीनी परब के
दानशासा मन्त्रवामां एकान्त पाप कहे ठे ते बिपे

८५

अण धर्म तथा अण अधर्म लेख्या बिपे

१०३

सुता अने जागता तथा दुर्बल अने बलवंत बिपे जला जुमानो अधिकार

१०५

बीलामी पासेथी ठंरने ठोढाबीए तो बीगातराय लागे कहे ठे ते बिपे

१११

ग्रहस्थीनुं स्वाधुं पीधुं अने घरेणुं परिग्रहमां ठे एम कहे ठे ते बिपे

११३

आधा करमी आहार जोगवसा बिपे

११९

साहे लाग्या पठी जीनकस्वीपांथी के अजिष्टहारी मुनीराम उपाश्रय बाहार
निकलवाना कस्य बिपे

१२०

परब आत्मिक हिंसा सहितना प्रभमां साधु ए केम वर्तुं ते बिपे

१२६

असंजति जीवनुं जीवधुं न बान्धधुं कही ते बिपे जुठो पाठ बतावे ठे ते बिपे

१३६

जगबंते ठग्रस्थपणे गौशासनाने बचाव्यो स्थारे तेमनायां ठ लेख्या अने आठ कर्म
हतां तेषु एकान्त जुठ कहे ठे ते बिपे

१४५

अण धर्म लेख्या तथा अण अधर्म लेख्यानुं बणान

१५६

मरता जीवने जवगाइयी ठेमावे तो धर्मराय लागे कहे ठे ते बिपे

१८०

रक्षा कयायी (जीव ठगायायी) साज घायता गजमुक्कमासनी रक्षा माटे देसाधुने
कम न मोकल्या कहे ठ ते बिपे

२०४

जीव हण सने एक पाप लाग अने बचावे तेने अहार पाप लागे कहे ठे ते बिपे

२१०

अनुकंपा बिपे जिनरीय अने रणगादवीना योगे श्रान्त आपे ठे ते बिपे

२१६

साधुनी कांमी गोली गाता उपजावनायां एकान्त पाप कहे ठ ते बिपे

२२०

साधुनां कम तुम्हां राखे तन पमान्गपनो दण्डारो कहीय, एम कहे ठे ते बिपे

२२२

साधु कम्हा कापमां जपगाइ कर ता आह्वा ठवपे नटि ते बिपे

२२४

હાલી જીવને દેહી “એ કર્મને વશ હાલી છે. એનાં કર્મ દુટે તો ઠીક” એવી ચિંતન-
 ણાજ કરવી તેને અનુકંપા કહીયે એમ કહે છે તે વિષે.

૨૩૦

પ્રશ્ન ત્રીજો—દાન દેવા વિષે. ૨૩૩ થી ૩૫૮.

સાધુ વિના ૧૧ મી પત્નિમાધારી શ્રાવકથી માંડી સર્વને (ગરીબ રાંક હર્ષલ ત્રીજારી
 વગેરેને) દાન દીધામાં એકાન્ત પાપ પરુપે છે તે વિષે.

૨૩૩

બ્રાહ્મણોને જમાડયાથી નારકીમાં જાય કહ્યું છે એમ કહે છે તે વિષે ખુલાસો.

૨૪૮

અસંજતી અવ્રતીને દાન દેવું ક્યાં કહ્યું છે એમ કહે છે તે વિષે.

૨૮૩

માહાવીર જગવંતે અસંજતી અવ્રતીને વરસી દાન દીધું તેથી તેમને ૧૨ વર્ષ (ફોમ્તા)

હાલ દીઠાં, એમ કહી તે ઉપર ઢાલો કરી છે તે.

૨૮૪

સાધુ વિના પુન્યનું ફેર ક્યાંય નથી એમ કહે છે તે વિષે.

૩૦૧

શ્રાવકને દાન દીધામાં પાપ કહે છે તે વિષે.

૩૧૫

શ્રાવકનાં જાવા, પીવા, કપડાં અને ઘરેણાંને અવ્રતમાં ગણી તે ઉપર સોઢી ઢાલો
 જોતી છે તે વિષે.

૩૧૯

‘સમણં વા માહણં વા’ વંને નામ સાધુનાંજ છે એમ કહે છે તે વિષે.

૩૪૫

શ્રાવક જેરના વાટકા અને કુપાત્ર છે એમ કહે છે તે વિષે.

૩૪૯

પ્રશ્ન ચોથો—સાધુનો આહાર, હાલવું ચાલવું શ્યાદિ વિષે.

સાધુના હાલવા ચાલવાને તથા આહાર નીહારને વ્રતમાં કહી જુઠી શાસ્ત્ર દેખાતે છે તે.

૩૫૯

સાધુએ આહાર કેવા પ્રમાણથી કરવો તે વિષે.

૩૬૨

સાધુના આહારથી સાત આઠ કર્મ નિર્જેરે કહે છે તે વિષે.

૩૭૭

સામાયકમાં શ્રાવકની આત્માને અધિકરણી કહ્યો છે તેથી તેને દાન દીધામાં
 તથા વંદણા નમસ્કાર કરવામાં પાપ છે એમ કહે છે તે વિષે.

૩૮૪

સાધુને પુરુષની અને સાધવીને સ્ત્રીની નેશ્રાયની જગ્યાએ રહેવું કલ્પે કહે છે તે વિષે.

૩૯૯

સાધુ બારણાં ઝઘાડે વાસે તો પંચ માહાવૃત જાગે કહે છે તે વિષે.

૪૦૧

જગવંતે ચસ્મો રાખવો સૂત્રમાં ક્યાંય કહ્યો નથી એમ કહે છે તે વિષે.

૪૩૧

કમારુ વાસવાં ઝઘાડવાં તથા ચસમો રાખવો ઉત્પાપે છે અને ગૃહસ્થીના ઘેરે
 બેસવું સ્થાપે છે તે વિષે.

૪૩૩

પાત્રાને રંગ રોમાન લગાવર્ષા માટે વાલીસ ઘોસાના સાધુનું ઠંડું છે તે તે વિષે	૪૫૧
મિત્ર્ય પિત્ર લેવા વિષે	૪૫૨
નદી ઠતરવામાં ધર્મ કહે છે તેવા આજ્ઞા અને કલ્પ એકન કહે છે તે વિષે	૪૫૪
સામાયકમાં સાધુને ચોદોરાવડું સ્થાપે છે તે વિષે	૪૬૪
પુન્ય પાપ મનેને ઠાંઢવા ચોમ્ય કહે છે તે વિષે	૪૬૭
સાધુ ગ્રહસ્થીને સૂચ જણાવે તો ચોમાસી પ્રાયશ્ચિત્ત આપે કહે છે તે વિષે	૪૭૦
આવકને “ સુયપરિગ્રહા ” સૂચ આપ્રી કહ્યા છે એમ કહે છે તે વિષે	૪૭૫
નય તત્ત્વ ઉપર નય દેસાસી બીજ અખીબનો એક વતાવે છે તે વિષે	૪૮૩
ચાર પ્રકારના સંમોગથી નામ નિપન્યા તે વિષે	૪૮૪

કઠણ શબ્દોના અર્થ

પ્રવર્તિત=ત્યાગી	અનાગતકાલ=મૂતકાલ
મનુમતિ=માફા	જલચર=પાણીમાં રહેનારાં
અનુદાન=આચરણ	યજ્ઞચર=જમીનપર રહેનારાં
વત્સર્ગ=પોસ	લેચર=આકાશમાં રહેનારાં
ચપ્પમાયવું=શાન્ત વાદ્યું	મમનહાર=ભૂજનનાર
અમિલાપા=એકાગ્ર	મવાન્તરિ=આતરે
પ્રવ્રસ્ત=મલા	ચપરોઠો=ચિરક
સંક્રિષ્ટ=માઠી	અસંક્રિષ્ટ=મલી
નીચડ=ધીકળી	પ્રતિવર્તુ=અંગીકાર કર્યું
સ્વભાષા=મુન્યા	કાસકુટ=હલાહલ
કોમાદમ=સોરબકોર	વિધમાન=વર્તમાન
મતિલામવું=દેવું	અવપ્રદ=માફા
સર્વદેશા=મદા	અટવી=ઝગલ
પ્રણવિકલેદ્રિ=ચેદ્રિ, તેદ્રિ અને ધરદ્રિ	નિર્વત્સાદમાપે=વિના વદાસે.

શ્રી વીતરાગાય નમઃ,

સિદ્ધાન્તસાર.

પ્રશ્ન પેહેલો આજ્ઞા વિષે.

અથ તેરાપંચીઝ સાથે જે બોલનો આંતરો છે તેના ઉત્તર લખીએ ઢીએ. ત્યાં પ્રથમ તેરાપંચી કહે છે કે, મિથ્યાત્વીની નિર્વધ્યકરણી શ્રી જિનાજ્ઞામાંહી છે. તેનો ઉત્તર:—હે આજ્ઞાના અજાણ પુરુષો! પ્રથમ તો શ્રી વીતરાગદેવની આજ્ઞામાંહી એકાંત ધર્મ છે, એકાંત વ્રત છે અને એકાંત મુક્તિનો હેતુ (કારણ) છે; તેમાં બીજો પદ્ધત્ત કાંઈ નથી. તે આજ્ઞા કેહેને કહીએ, શ્રી વીતરાગદેવને ઓઢીને વચનરૂપી આજ્ઞા પ્રમાણ કરવી, તેજ આજ્ઞા. તેની શાખ સૂત્ર આચારાંગ પ્રથમ શ્રુતસ્કંધે પાંચમે અધ્યયને ઢઠે ઉદ્દેશે એહવો પાઠ છે કે, જિન-આજ્ઞા માંહેલી કરણીમાં આઢસ, અને જિનાજ્ઞા બાહરલી કરણીમાં ઉદ્યમ, એ બે બોલ હે શિષ્ય ! તુજને મત હોજો, એ તિર્થકરનો અન્નિપ્રાય જાણવો. તે માટે શ્રી જિનેશ્વરની આજ્ઞાએ પ્રવર્તવું જોઈએ, તે સૂત્ર પાઠ લખીએ ઢીએ:—

અણાણાએ એમે સોવઢાણે આણાએ એમે નિરુવઢાણે ।

એવંતે માહોઝ એયં કુસલસસ દંસણં ॥

તદ્દિઢીએ તમ્મુતીએ તપ્પુરકારે તસસણી તસિવેસણા ।

અન્નિન્નૂએ અદક્કૂ અણન્નિન્નૂએ પન્નૂ ॥

અર્થ:—હવે ઢઢો ઉદ્દેશે પ્રારંભીયે ઢીએ. પાંચમે ઉદ્દેશે ડહ સરીલા

આચાર્ય કહાઠે, તેમની સેવાએ કૂમાર્ગનો પરિત્યાગ અને રાગદ્વેષની હાની સજાવીએ, ઇહાં એવો અધીકાર છે અઃ એકેક ઇન્દ્રિય-વશ ડુર્ગ ત્રીના જાનાર, પોતાના અજિમાને પ્રસ્ત, પહુવા શ્રી વીતરાગની આજ્ઞા વિના * સોપસ્થાનીઠે અને ચારિત્ર (ક્રિયા) માર્ગે પ્રતિપત્ર છે તેમુલે એમ કહે “ અમે પ્રવર્જિત ઢીએ ” પર રુના પાસુઆ ધર્મને વિષે વિશેષ વિકલ્પ છે અને +સાવધાનુષ્ઠાનને વિષે પ્રવર્તેઠે, તથા આઃ આજ્ઞા શ્રી વીત રાગોપદિષ્ટ માર્ગને વિષે સશુદ્ધ છે, પરં મોહાદિક કાઠિયાને વસ પ્રાયે આ લસુ છે, તે શ્રી જિન-પ્રણિત માર્ગને વિષે નિઃ સદાચાર પાલવે વિકલ્પ છે હવે શ્રી ગુરુ શિષ્યને કહે ઠે, “ એઃ એ કૂમાર્ગને વિષે અનુષ્ઠાન અને સન્માર્ગને વિષે પ્રમાદ, એ વે વોલ્, ડુર્ગત્રીના કારણ હે શિષ્ય ! તુજને માઃ મત્ત હોજો ” એઃ એ પૂર્વોક્ત અનાજ્ઞાવિષે †નિરુપસ્થાનપણું, અને આજ્ઞા વિષે સોપસ્થાનપણું, એ કુઃ શ્રી તીર્થંકરવેલ્લનો દંઃ અજિપ્રાય જાણવો વલ્લી તેજ કહે ઠે, તે કૂમાર્ગ ઢોળીને સદાય આચાર્યની સમિપે શિષ્યે વસલું, તે એમ, તદિઃ તે આચાર્યની ડ્રષ્ટિએ (તીર્થંકર પ્રણીત આગમરુપ ડ્રષ્ટીએ) વર્તે, તન્મુઃ તે આચાર્યની મુક્તીએ (નિર્લોજનપણે) પ્રવર્તે, તન્પુઃ તે આચાર્યને સર્વ કાર્યને વિષે આગલ કરી પ્રવર્તે, ‡એતાવતા આચાર્યની અનુમતીએ અનુષ્ઠાન કરે ઇત્યર્થ તસ્સઃ તે આચાર્યના જ્ઞાને ઉપયુક્ત પ્રવર્તે, તલ્લિ તેઃ આચાર્યના સ્થાને પ્રવર્તે, એતાવતા સવા ગુરુ કુલ્લવાસીપણે રહે, એવા શિષ્યને શો ગુણ ઉપજે તે કહે ઠે -અજિઃ તે પરિસદ્ધ (ઉપસર્ગ) જીતે, અદઃ ખાતી કર્મ ચતુષ્ટય જીતીને કેવલ્લી ચદ્ધ સત્ત્વ વેલ્લે તથા અણઃ અનુકુલ પ્રતિકુલ ઉપસર્ગે કરી અપરાજિજ્ઞતા (નિરાલ્લખણ) થાય આ સસારમાં જીવને, નર્કાદિક પમતા એક જિનવચન ટાલો માતા પીતા પુત્ર કલ્પાદિક કોલ્પણ આલ્લવન નથી તે એવ જૂત જાવનને પઃ સમર્થ થાય, ઇત્યાદિ હવે આજ્ઞા કેટલા પ્રકારની ઠે, તે કહેઠે ત્રણ પ્રકારની આજ્ઞા આરાધના કહીઠે જ્ઞાન આરાધના ૧, વર્ણન આરાધના

१ अने चारीत्र-आराधना ३. शाख सूत्र जगवती ज्ञातक आठमे, उद्देशे दशमे, ते पाठ लखीए ठीएः—

कइ विहेणं जंते ! आराहणा पसुत्ता ? गोयमा ! तिविहा
आराहणा पसुत्ता, तंजहाः-णाणाराहणा, दंसणाराहणा,
चारित्ताराहणा. णाणाराहणाणं जंते ! कइ विहे पसुत्ते ?
गोयमा ! तिविहा पसुत्ता तंजहाः-उक्कोसिया, मज्झिमा, जहणा.
दंसणाराहणाणं जंते ! एवंचेव तिविहा, एवं चारित्तारा-
हणावि.

अर्थः—क० केटला वि० प्रकारे जं० हे जगवान् ! आ० आरा-
धना प० कही ? इती प्रश्न. उत्तर-गो० हे गौतम ! ति० त्रण प्रकारे आ०
आराधनाः प० कही तं० ते जेम ठे तेम कहे ठेः- णा० ज्ञाननी आराधना
निरतीचारपणे अनुपालना, ते ज्ञान पांच प्रकारे, अथवा श्रुतनी आ-
राधना, ते कालादिक आठ जेदे तयथा. गाथाः-काले १, विणए २,
बहूमाणे ३, उवहाणे ४, तहनिन्हवणे ५, वंजण ६, अत्थ ७, तडुन्नय
८, अठविहोणाणमायारो ॥ १ ॥ दं. दर्शन सम्यक्तनी आराधना (नि-
शंकितपणा आदि अष्टाचार पाळवा ते) यतः गाथाः-णिस्संक्रिय १, णि-
क्कंखीय २, णिवितिगिञ्जा ३, अमूढदिठ्ठीय ४, उववुह ५, थिरीकरणे ६,
वञ्जल ७, प्पज्जावणे ८ अठ. उपर प्रमाणे दर्शनाराधनाना आठ जेद कह्या
ते विषे पुनः गाथाः-दंसणं मूलं गुरुणो, सुयंचडुन्नंतु विणयवञ्जलया,
जह आदरेण कीरइ, दंसण आराहणा णाम ॥ २ ॥ चा० चारित्र सा-
मायकादिकनी आराधना (निरतीचारपणे सुमती गुप्ति पाळवी ते.)
ए चारित्राराधनाना आठ आचार विषे गाथाः- पणिहाण जोग जुत्तो,
पंचहिं समइहिं तिहिं गुत्तिहिं, एस चरित्तायारो, अठ विहो होइ णा-
यबोः समइ युत्त परिसह, जइ धम्माइ सुय धम्म जोगेसु, विरियस अ-

ચિંત્વિશ્વો, ચારિત્તારાદૃશા હોઈ ॥ ૧ ॥ હવે ણાં જ્ઞાન આરાધના જંઠ
 હે જગવાન ! કંઠ કેટલે વિંઠ પ્રકારે પંઠ કહી ? इति પ્રશ્ન ઉત્તર-ગોં
 હે ગૌતમ ! તિંઠ ત્રણ પ્રકારે પંઠ કહી તંઠ તે કહે છે તંઠ ઠલ્કુટ
 જ્ઞાન-આરાધના તે કેવી કે જે જ્ઞાન-કૃત અનુષ્ઠાનને વિષે પ્રકૃષ્ટ પ્રયત્ન
 ગાહો ઇચ્છ્યમ તથા ઠલ્કુષ્ટી જ્ઞાનનો આરાધના (ચૌદ પૂર્વેનું જણવું તે),
 મંઠ તેને વિષે મધ્યમ પ્રયત્ન (ગાહો ઇચ્છ્યમ નહીં તેમ ઘણો થોડો પણ
 નહીં, પકાદશાંગાદિ વિચિત્ર સૂત્રનું જણવું તે) જંઠ જઘન્ય થોડોજ
 પ્રયત્ન, જે ઘણોજ થોડો ઇચ્છ્યમ (પાંચ સુમતિ અને ત્રણ ગુપ્તિ એ મઠી
 આઠ પ્રવચન માતાનું જણવું તે) ॥ ૨ ॥ દંઠ વર્ણન આરાધના જંઠ હે જ
 ગવાન ! કેટલે જેવે કહી ? इति પ્રશ્ન ઉત્તર-હે ગૌતમ ! એં જેમ જ્ઞાન
 આરાધના ત્રણ જેવે કહી, તેમ વર્ણન આરાધના પણ તિંઠ ત્રણ જેવે
 કેહેવી ત્યાં ઠલ્કુષ્ટી વર્ણન આરાધના તે કાયક સમ્યક્, મધ્યમ આ
 રાધના તે કયોપશમાદિક સમ્યક્ અને જઘન્ય આરાધના તે સાસ્વાદન
 સમ્યક્ (જાહરના રણકાવત) ॥ ૩ ॥ એ એમ ચાંઠ ચારિત્ર આરાધના
 પણ ત્રણ જેવે કેહેવી, ઠલ્કુષ્ટ ચારીત્ર આરાધના તે યથાભ્યાસ ચારીત્ર
 મધ્યમ-આરાધના તે પરિહાર વિસુદ્ધાદિ, અને જઘન્ય આરાધના તે સા
 માયક ચારિત્ર ॥ ૩ ॥ ઘઠી જે પ્રકારનો ધર્મ કણો છે સૂત્રધર્મ અને ચારિત્ર
 ધર્મ ૨ શાસ્ત્ર સૂત્ર ઠાણાયાંગ ઠાણે ધીજે તે સૂત્રધર્મના જે જેવ, જ્ઞાન
 અને સમ્યક્ તથા સૂત્ર અને અર્થ ૨ સૂત્રની સજ્ઞાપના પાંચ જેવ વાયણા,
 પુઠણા, પરિયદ્ધણા, અણુપેદ્ધા અને ધમ્મકદ્ધા ૫ ચારિત્ર ધર્મના જે જેવ
 મૂલ્લગુણ-પચ્ચસાણ, અને ઉત્તરગુણ-પચ્ચસાણ શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતી શતક
 સાતમે ઇદેશે ધીજે તે પાઠ —

કદ્ધ વિદેણ જંતે ! પચ્ચસ્કાણે પસુત્તા ? ગોયમા ! હવિદે
 પચ્ચસ્કાણે પસુત્તા તજદ્ધા મૂલ્લગુણ-પચ્ચસ્કાણેય ઉત્તરગુણ-
 પચ્ચસ્કાણેય મૂલ્લગુણ-પચ્ચસ્કાણેણ જંતે ! કદ્ધ વિદે પસુત્તા ?
 ગોયમા ! હવિદે પસુત્તે તજદ્ધાઃ સદ્ધ-મૂલ્લગુણ-પચ્ચસ્કાણે

देस-मूलगुण-पञ्चस्काणे. सबमूलगुण-पञ्चस्काणेणं जंते !
 कइविहे पसुत्ते ? गोयमा ! पंचविहे पसुत्ते तंजहाः-स-
 व्वाञ पाणाइवायाञ विरमणं जाव सब्वाञ परिग्गहाञ विर-
 मणं. देसमूलगुण-पञ्चस्काणेणं जंते ! कइ-विहे पसुत्ते ?
 गोयमा ! पंचविहे पसुत्ते तंजहाः-थूलान-पाणाइवायाञ विर-
 मणं जाव थूलान परिग्गहाञ विरमणं. उत्तरगुण-पञ्चस्का-
 णेणं जंते ! कइविहे पसुत्ते ? गोयमा ! डुविहे पसुत्ते-
 तंजहाः-सव-उत्तरगुण-पञ्चस्काणेय देस-उत्तरगुण-पञ्च-
 स्काणेय. सब-उत्तरगुण-पञ्चस्काणेणं जंते ! कइविहे
 पसुत्ते ? गोयमा ! दसविहे पसुत्ते. तंजहाः-अणागय १,
 मइकंतं २, कोमिसिद्धियं ३, नियंटियंचेव ४, सागार ५,
 मणागार ६, परिमाणकमं ७, निरवसेसे ८, संकियंचेव
 ९, अद्वाए १०. पञ्चस्काणं जवे दस विहा. देसउत्तरगुण-
 पञ्चस्काणेणं जंते ! कइविहे पसुत्ते ? गोयमा ! सत्तविहे
 पसुत्ता तंजहाः-देसयव्वं १, उवज्जोग परिज्जोगपरिमाणं २,
 अण्णठदंरु विरमणं ३, सामाइयं देसावगासियं ४, पोसहो-
 ववासो ५, अतिहिसंविज्जागो ६, अपब्बिम मारणंतिय
 संवेदणा कुसणा राहणया ७.

अर्थः—कण केटखे ।वण प्रकारे जण. हे जगवान ! पण पचखाण पण
 कक्षां ? इति प्रश्न. उत्तर गोण हे गौतम ! डुण वे प्रकारे पण पचखाण पण
 कक्षां तंण ते कहेडेः-मूण चारित्र कट्ठपणुं मूळ समणगुण प्राणाति पातादि
 विमरणरूप जे पचखाण ते मूलगुण पचखाण, उण मूलगुणनी अपेक्षार्ये
 उत्तरगुण पचखाण, जेम वृद्ध अने वृद्धनी शाखा. मूण मूलगुण-पचखाण

ज० हे जगवान ! क० केटखे प्रकारे प० कक्षा ? इति प्रश्न उत्तर
 गो० हे गौतम ! दु० वे प्रकारे प० कक्षा त० ते कहे ठे स० सर्वथा
 मूलगुण पचखाण सर्ववृत्तीने होय ते, अने दे० देशथी मुखगुण-पच
 खाण देसवृत्तिने होय ते स० सर्व-मुखगुण पचखाण ज० हे जगवान !
 क० केटखे प्रकारे प० कक्षा ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! प० पाच
 प्रकारे कक्षा त० ते कहेठे -स० सर्वथा पा० प्राणीने हणवाथी वि० नि
 वर्तवु ते जा० यावत स० सर्वथा प्रकारे मृखावाद, अदत्तादान, मैथुन
 अने परिग्रहथी वि० निवर्तवु ते ५ दे० देश-मुखगुण-पचखाण ज० हे
 जगवान ! क० केटखे प्रकारे प० कक्षा ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम !
 प० पाच प्रकारे प० कक्षा त० ते कहेठे -थू० असप्राणीने हणवाथी वि०
 निवर्तवु ते जा० यावत शुल-मृखावाद, शुल अदत्तादान, शुल-मैथुन
 अने थु० शुल प० परिग्रहथी वि० निवर्तवु ते ८० उत्तरगुण-पच
 खाण ज० हे जगवान ! क० केटखे प्रकारे प० कक्षा ? इति प्रश्न उत्तर
 गो० हे गौतम ! दु० वे प्रकारे प० कक्षा त० ते कहेठे -स० सर्वथकी
 उत्तरगुण-पचखाण अने दे० देशथकी उत्तरगुण पचखाण स० सर्वथकी
 उत्तरगुण-पचखाण ज० हे जगवान ! क० केटखे प्रकारे प० कक्षा ?
 इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! द० दस प्रकारे प० कक्षा त० ते कहे
 ठे अ० जे दीन तप करवो जोइए तेथी पहेखा करे ते (आचार्यदिकनी
 बैयावचना कारणे) १, म० जे दीन तप करवो जोइए तेथी पठी करे ते
 (आचार्यदिकनी बैयावचना कारणे) २, को० जे तप आरजता अने
 मुक्ता एक सरखो करे ते (चतुर्थादिक करी अनतरे चतुर्थादिकनुं
 करवु ते) ३, नि० निश्चे करीने नोंहोतयो जे माहारे धमुक दिवसे
 ए तप निश्चे करवो ते नियम्रीत (तपना दिनादिकने विषे ग्लानखादि
 अतराय ठसा पण नियमथकी करवो) ४, सा० आगार सहित तप
 करवो ते ५, म० आगार रहित तप करवो ते ६, प० दात्यादिकनु
 प्रमाण करवु ते (दात एटखे एक समुचय वस्तुनु पळवु ते अने भार

खंकीत थाय ने फरीथी ले ते बीजी दात) ७, नि० सर्व अस्नादिक परिहरे ते (निर्वशेष संथारो) ८, सं० अंगुष्ठादि मुष्टी गांठ श्रवण नासिका हाथ फर्स नमुक्कार गणवारुप पचखाण करे ते शंकेत तप ए, अ० पोरसी प्रमुख १०. प० पचखाण दस प्रकारे. यतः एमुक्कारसिए १, पोरसीए २, पुरिमट्टे ३, एकासणेय ४, एकठाणेय ५, आयंबिल ६, अवधठ ७, चरम ८, अजिग्गह ९, एविगइए १०. ए काळनुं मान करवुं ते. ए सर्व-उत्तरगुण-पचखाण जाणवां १०. दे० देसुत्तरगुण-पचखाण जं० हे जगवान ! क० केटले जेदे प० कहां ? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे गौतम ! स० सात जेदे प० कहां तं० ते कहेढे:-दे० दिशी प्रमाण व्रत (जोजनादिक क्षेत्रनी मर्यादा करवी ते) १, उ० उवजोग-परि-जोगनी मर्यादा करवी ते, तेनुं लक्षण यतः उवजोगो जवे वस्तु, पुष्प मन्नं घृतादयो; प्रजोगा जूयणं धर्मि, प्रावणं वलज्जा यथा. २. अ० अन-र्थदंरु (अपध्यानादिकः प्रयोजनविना दंरु लागे ते) थी निवर्तवुं ते ३, सा० सामायक करवुं ते. ते सामाइक किं० लक्षणं यतः जस्सा सा-माणिउं अप्पा, संजमे णियमे तवे; तस्स सामाइयं होइ, इमं केवली ज्ञासियं. दे० दिनप्रत्ये दिशि क्षेत्रनुं प्रमाण करवुं ते ४, पो० पोषध (अष्टयाम चतुर्विधाहार विवर्जित ते) ५, अ० साधुथी संविज्ञाग दान करवुं ते ६, अ० ठेढे मा० मरणने अंते सं० सलेखणा तप विशेषनुं जु० सेववुं तथा आ० तेनी आराधना अखंरु करवी ते संथारो ७, इत्यर्थ.

जीवाणं जंते ! किं मूलगुण-पच्चस्काणी उत्तरगुण-पच्चस्काणी अपच्चस्काणी ? गोयमा ! जीवा मूलगुण-पच्चस्काणीवि उत्तर-गुण-पच्चस्काणीवि अपच्चस्काणीवि ॥ नेरइयाणं जंते ! किं ? मूलगुण-पच्चस्काणी पुब्बा ? गोयमा ! नेरइया णो मूलगुण-पच्चस्काणी णो उत्तरगुण-पच्चस्काणी अपच्चस्काणी, एवं जाव चउरिंदिया. पंचिंदिया-तिरिस्स-जोणिया मणु-

सायजहाजीवा वाणमतर जोइस वेमाणिया जहा नेरइया॥

अर्थ — जी० जीव ज० हे जगवान ! किं० शु ? मू० मुखगुण पंचस्वाणी ठे उ० उत्तरगुण-पंचस्वाणी ठे के अ० अपचस्वाणी ठे ? इति प्रश्न उत्तर - गो० हे गौतम ! जी० जीव मू० मुखगुण पंचस्वाणी होय, उ० उत्तरगुण पंचस्वाणी पण होय अने अ० अपचस्वाणी पण होय ने० नारकी ज० हे जगवान ! किं० शु ? मू० मुखगुण प० पंचस्वाणी ठे ? उत्तरगुण पंचस्वाणी ठे ? के अपचस्वाणी ठे ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! ने० नारकी गो० मू० मुखगुण पंचस्वाणी नथी गो० उ० उत्तरगुण पंचस्वाणी पण नथी, पण अ० पंचस्वाणना अज्ञावथी अपचस्वाणी ठे ए० एम संजमना अज्ञावथी जा० यावत वस जवनपति, पांच स्थावर अने त्रण विगळेन्दि सुधी अपचस्वाणी कहेवा प० पंचेन्द्र तिर्यंच यो निकने अने म० मनुष्यने ज० जेम ठंवीक (समुच्चय) जीव कहा तेम कहेवा, पण पटलु विशेष के तिर्यंच योनिक पंचेन्द्रियने सर्ववृत्तिनो अज्ञाव ठे तेथी ते देशयकीज मुखगुण पंचस्वाणी होय वा० वाणव्यतर व्योम्य अने वैमानिकने जेम नारकी कहा तेम कहेवा हवे मुखगुण प्रत्याख्यानाविवतनो अरुपा बहुत्व चितवे ठे ते पाठ —

एसिण जते जीवाणं मूखगुण-पञ्चस्वाणीण उत्तरगुण-पञ्चस्वाणीण अपञ्चस्वाणीणय कयरे १ हितो जाव विसेसाहियावा ? गो० । सवथोवाजीवा मूखगुण पञ्चस्वाणी, उत्तरगुण-पञ्चस्वाणी असंखेज्ज गुणा, अपञ्चस्वाणी अनतगुणा ॥ १ ॥ एसिण जते । पचिंदिय-तिरिक्कजोणियाण पुत्ता ? गो० । सवथोवाजीवा पचिंदिय तिरिक्कजोणिया मुखगुणपञ्चस्वाणी उत्तरगुण-पञ्चस्वाणी असंखेज्जगुणा अपञ्चस्वाणी असंखेज्जगुणा ॥ १ ॥ एसिण जते । मणुस्साणं मुखगुण-पञ्चस्वाणीण

पूछा? गो०! सबथोवा मूलगुण-पञ्चस्काणी, उत्तरगुणपञ्चस्का-
णीसंखेज्ज-गुणा, अपञ्चस्काणीअसंखेज्जगुणा ॥३॥ जीवाणं
जंते! किं सब-मूलगुण-पञ्चस्काणी देस-मूल-गुण-पञ्चस्काणी
अपञ्चस्काणी ? गो० ! जीवा सबमूलगुण-पञ्चस्काणीवि,
देसमूलगुण-पञ्चस्काणीवि, अपञ्चस्काणीवि. ॥४॥ एरइयाणं
पुच्छा ? गो० ! नेरइया नो सबमूलगुण-पञ्चस्काणी, नो देस-
मूलगुण-पञ्चस्काणी, अपञ्चस्काणी, एवं जाव चउरिंदिया. ॥५॥
पंचिंदियतिरिक्क पुच्छा? गो०! पंचिंदिय-तिरिक्कजोणिया नो-
सबमूलगुण-पञ्चस्काणी, देसमूलगुण-पञ्चस्काणीवि, अपञ्च-
स्काणीवि. मणूसा जहा जीवा. वाणमंतर जोइस वेमाणिया
जइ नेरइया. ॥६॥ एएसिणं जंते ! जीवाणं सबमूलगुण-पञ्च-
स्काणीणं देसमूलगुण-पञ्चस्काणीणं अपञ्चस्काणीणय कय-
रे २ हितो जाव विसेसाहियावा? गो०! सबथोवाजीवा सब-
मूलगुण-पञ्चस्काणी, देसमूलगुण-पञ्चस्काणी असंखेज्ज-
गुणा, अपञ्चस्काणी अणंत-गुणा, एवं अप्पावहुगा, ति-
णिवि जहापढमिद्धएदंरए; एवरं सबथोवा पंचिंदिय-तिरि-
क्कजोणिया देस-मूलगुण-पञ्चस्काणी, अपञ्चस्काणी असंखेज्ज-
गुणा. ॥७॥ जीवाणं जंते! किं सबउत्तरगुण-पञ्चस्काणी, देसुत्तर
गुण-पञ्चस्काणी, अपञ्चस्काणी? गो० ! जीवा सबउत्तरगुण-
पञ्चस्काणीतिणिवि. पंचिंदिय-तिरिक्कजोणिया. मणुस्साए
चेव. सेसा अपञ्चस्काणी जाववेमाणिया. ॥८॥ एएसिणं जंते
जीवाणं सबउत्तरगुण-पञ्चस्काणीणं अप्पावहुगा तिणिवि?
जहा पढसे दंरए जाव मणुस्साणं. ॥९॥

अर्थ — ए० ए० ज० हे जगवान ! जी० जीवने मू० मूलगुण-पचखाणीने उ० उत्तरगुण-पचखाणीने अ० अपचखाणीने क० कोण कोण थकी जा० जावत वि० घणा थोमा तुला विशेषाधिक होय? इति प्रश्न गो० हे गौतम ! स० देशथकी तथा सर्वथकी जे मूलगुण-पचखाणवत ठे ते थोमा ठे, कारण के देशथकी तथा सर्वथकी उत्तरगुण-पचखाणवत अशक्याता ठे इहा सर्ववृत्तिने विषे जे उत्तरगुणवत होय ते अवश्य मूलगुणवत होय अने जे मूलगुणवत होय ते उत्तरगुणवत होय अथवा उत्तरगुणविना होय तेज इहा मूलगुणवत अर्थात् ते उत्तरगुणथी थो काज हाय, घणा साधुने वसविष पचखाणना युक्तपणाथी ते पण मूलगुणथी शक्यातगुणाज होय, कारण के सर्व जति शक्याताज ठे हवे देशवृत्तिने विषे मूलगुणवतथी निम्न पण उत्तरगुणवत पामीप ते मधु मासादि विचीत्र अनिष्टार्थी बहुत्तर (विशेष) होय एम देशवृत्ति उत्तरगुणवत अधिक होय तेथी उत्तरगुणवतने मूलगुणवतथी अशक्या तपण कष्ट मनुष्य अने पचेन्द्रि तिर्यचनेज पचखाण होय, तेथी वनस्पतिना अनतपणा माटे अपचखाणी अनतगुणा कळा ठे ॥ १ ॥ ए० ए० हनी ज० हे जगवान ! प० पचेन्द्रि ति० तिर्यच जो० योनिकनी पु० पुढा उत्तर गो० हे गौतम ! स० सर्वथी थो० थोमा जी० जीव प० पचेन्द्रि तिर्यचयोनिक मू० मूलगुण-पचखाणी, तेथी उ० उत्तरगुण पचखाणी अ० अशक्यातगुणा अने अ० अपचखाणी अशक्यातगुणा ॥ २ ॥ ए० ए० ज० हे जगवान ! म० मनुष्य मू० मूलगुणपचखाणी? इत्यादिक प्रश्न कीधा उत्तर गो० हे गौतम ! स० सर्वथी थोमा मू० मूलगुणपचखाणी तेथी उ० उत्तरगुण-पचखाणी स० शक्यातगुणा तेथी अ० अपचखाणी अ० अशक्यातगुणा, गर्जज मनुष्य शक्याताज ठे ते माटे संमूर्तिम मनुष्यने ग्रहणे करी जाणवा ॥ ३ ॥ जी० जीव ज० हे जगवान ! किं शु ? स० सर्वमूलगुण-पचखाणी ठे ? दे० देशमूलगुण-पचखाणी ठे ? के अ० अपचखाणी ठे ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! जी० जीव स० सर्वमूलगुण-पचखाणी पण ठे दे० देशमूलगुण-पचखाणी पण ठे अने अ० अप

चखाणी पण ठे. ॥ ४ ॥ ए० नारकीनो पु० प्रश्न पुढ्यो. उत्तर गो० हे
 गौतम! ने० नारकी नो० स० सर्वमूलगुण-पचखाणी नथी नो० दे० देशमूल-
 गुण-पचखाणी पण नथी, माटे अ० अपचखाणीज होय. ए० एम जा०
 यावत च० चौरेन्द्रि पर्यंत कहेवुं. ॥ ५ ॥ पं० पंचेन्द्रि ति० तिर्यचनो पु०
 प्रश्न पुढ्यो. उत्तर गो० हे गौतम ! पं० पंचेन्द्रि ति० तिर्यचयोनिकजीव
 नो० स० सर्वमूलगुण-पचखाणी नथी दे० देशवृत्ति होय ते माटे देशमू-
 लगुण-पचखाणी होय अने अ० अपचखाणी पण होय. म० मनुष्यने ज०
 जेम समुचय जीव कह्या तेम कहेवा. वा० वाणव्यंतर जो० जोतिषि अने
 वे० वैमानिकने ज० जेम ने० नारकीने कह्या तेम अपचखाणी कहेवा.
 ॥ ६ ॥ ए० ए जं० हे जगवान ! जी० जीवने स० सर्वमूलगुण-पचखा-
 णीने दे० देशमूलगुण-पचखाणीने अने अ० अपचखाणीने क० क्रोण
 क्रोणथी थोना जा० यावत वि० विशेषाधिक होय ? इति प्रश्न. उत्तर गो०
 हे गौतम ! स० सर्वथी थोना जीव स० सर्वमूलगुण-पचखाणी, दे० देश-
 मूलगुण-पचखाणी अ० अशंख्यातगुणा अने अ० अपचखाणी अ० अ-
 नंतगुणा. ए० एम अ० अद्वयावहुत्व ज० जेम प० पेहेलाज दं० दंरुकने
 विषे कह्या (त्यां पेहेलो जीवनो, तेमज बीजो पंचेन्द्रि-तिर्यचनो अने
 त्रीजो मनुष्यनो, ए त्रणे जेम निर्विशेष मूलगुणादि प्रत्येक दंरुकने विषे
 कह्या) तेम इहां पण त्रणेने कहेवा. वळी विशेष कहे ठे ए० एटलुं वि-
 शेष स० सर्वथी थोना पं० पंचेन्द्रि-तिर्यचयोनिक दे० देशमूलगुण-पचखाणी
 ठे (सर्वमूलगुण-पचखाणी तिर्यच न होय ते माटे) तेथी अ० अपचखाणी
 अ० अशंख्यातगुणा कह्या. ॥ ७ ॥ जी० जीव जं० हे जगवान ! किं शुं ? स० सर्व
 उत्तरगुण-पचखाणी होय दे० देशउत्तरगुण-पचखाणी होय के अ० अप-
 चखाणी होय ? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे गौतम ! जी० जीव स० सर्वउ-
 त्तरगुण-पचखाणी पण होय, ति० एम त्रणे होय. पं० पंचेन्द्रि-तिर्यच
 अने म० मनुष्यने पण एमज कहेवा. से० शेष नारकी आदिक शघळा
 म० अपचखाणी कहेवा. जा० यावत वे० वैमानिक पर्यंत कहेवा. ॥ ८ ॥
 ए० ए जं० हे जगवान ! जी० जीवने स० सर्वउत्तरगुण-पचखाणीने

અઠ અસ્પાયદુત્વ તિષ્ઠ પ્રણેને એમ કહેવા ? જઠ જેમ પઠ પહેલાં વઠ વંશ
કને વિષે કહ્યા તેમ હજા પણ જાઠ યાવત મઠ મનુષ્ય પર્યંત કહેવા
હત્યાવિષ ॥ ૫ ॥

જાવાર્થ — મૂલગુણ-પચ્ચાણના બે જોડ, સર્વમૂલગુણ-પચ્ચાણ
અને વેશમૂલગુણ-પચ્ચાણ સર્વમૂલગુણમાં પાંચ માહાવ્રત, અને વેશમૂ
લગુણમાં શ્રાવકના પાંચ ગ્રાણવ્રત ઉત્તરગુણના બે જોડ, સર્વઉત્તરગુણ-પ
ચ્ચાણ અને વેશઉત્તરગુણ-પચ્ચાણ સર્વઉત્તરગુણમાં વડા વિધિ પચ્ચાણ,
અને વેશઉત્તરગુણમાં શ્રાવકના ઉપરના સાત વ્રત હવે ઉપરની સૂત્રજ્ઞા
સ્વાધી જાણવું કે સૂત્ર અને ચારિત્ર, એ બે ઘોલ વિના બીજા કોઈપણ
ઘોલમાં શ્રી વીતરાગદેવની આજ્ઞા નથી, તેમજ એ બે ઘોલ વિના બીજા
કોઈપણ ઘોલને મોક્ષનો માર્ગ (ધર્મ) શ્રી વીતરાગદેવે કહ્યો નથી
ત્યારે તેરાપથી કહે છે કે, સાધુને આહાર કરવાની, ઇપગર્ણ રાસવાની
અને નિંજા સેવાની હત્યાદિક ઘોલની જગવંતે આજ્ઞા વીધી છે, તમે
સૂત્ર અને ચારિત્ર એ બે ઘોલ શિવાય બીજા કોઈપણ ઘોલમાં જગવંતની
આજ્ઞા નથી એમ કેમ કહોઠો ? તેનો ઉત્તર — હે વેશાનુગ્રીય ! સાધુ
જીને આહાર કરવાની, ઇપગર્ણ રાસવાની, નિંજા સેવાની, હત્યાદિક
ઘોલની અપવાદ માર્ગમાં આજ્ઞા છે, પણ ઉત્સર્ગ (ઘોલ) માર્ગમાં ઠો
કવાની આજ્ઞા છે સાધુએ ઠ કારણથી આહાર કરવો અને ઠ કારણથી
ઠોઠવો કહ્યું છે શાસ્ત્ર સૂત્ર ઠાપાયાગ તથા ઉત્તરાચ્યયન અચ્યયન ૨૬
મે ગાથા ૩૨ થી ૩૫

તદ્યાદ પોરસિદ્ધ, જત્ત પાણ ગવેસદ્,

ઉન્દ મણય રાગંમિ, કારણમિ સમુઠિદ્ ॥ ૩૨ ॥

અર્થ — હવે ત્રીજી પોરસિને વિષે જ્ઞાત-યાણી ગવેયે, તેની વિધિ
કહેઠે તઠ ત્રીજી પોર પોરસિને વિષે જ્ઞાત પાપાણી ગઠ ગવેયે (સિ)
જ્ઞ ઠ કારણમાંહે મઠ અનેઠં કોઈક કાઠ કારણ સઠ ઉપન્યાયી ॥૩૨॥

वेयण वेयावच्चे. इरियाछाएय संजमछाए;

तहा पाणवत्तियाए, ठंठं पुण धम्म चिंताए. ॥ ३३ ॥

अर्थः—इहे आहार-पाणी गवेषणानां ठ कारण कहेठे:-वे० क्षुधा-
तृषाथी उपनी वेदना उपशमाववाने अर्थे १, वे० बाल-ग्लाननी वैयावच
करवाने अर्थे २, इ० इरिया सोधवाने अर्थे ३, सं० सत्तर जेदे संजम
पाळवाने अर्थे ४, त० तेमज पा० जीवितव्यने निमित्ते (अविधिअ आ-
त्माना प्राण मुकावीए तो आत्मघातनो दोष लागे ते माटे) ५, ठंठं
पु० वळी ध० धर्मध्याननी चिंतवणाने अर्थे ६, ज्ञात-पाणी गवेषे. ॥ ३३ ॥

निग्गंथो धिइमंतो, निग्गंथीवि नकरेज्ज ढहिंचेवः

ठाणेहिंतु इमेहिं, अणइकमणाय से दोइ. ॥ ३४ ॥

अर्थः—इहे ठ कारणे साधु तथा साधवी आहार-पाणी न गवेषे
ते कहेठे:-नि० साधु धि० धीर्यवंत अने नि० साधवी पण न० ज्ञात-पा-
णीनी गवेषणा ठ स्थानके न करे, ठा० ए ठ स्थानक इ० आगळ कहेसे
तेने अर्थे अ० संजमजोग नलंघे नहिं से० ते निर्यथ नियंथी संजमवंत
होय. ॥ ३४ ॥

आयंके उवसग्गो, तित्तिक्कया बंजचेर गुत्तीसु;

पाणीदया तवहेज्ज, सरीर वोढायणछाए. ॥ ३५ ॥

अर्थः—इहे ज्ञात-पाणी अणगवेषणानां (न लेवानां) ठ स्थानक
कहेठे:-आ० असाध्य रोगादि उपन्याथी १, उ० मर्णांतक उपसर्ग उपन्याथी
२, ति० तीक्ष्ण ब० ब्रह्मचर्यनी गुत्ती पाळवाने अर्थे ३, पा० कुंथवादिक
प्राणीनी द० दयाने अर्थ ४, त० तप करवाने अर्थे ५, अने स० शरीरनी
वो० संलेखणा तथा अणसणने अर्थे ६, ज्ञात-पाणी गवेषे नही. ॥ ३५ ॥

ज्ञावार्थः—ए ठ कारणथी आहार करवो ते तो अपवाद मार्गमां
ठे अने उत्सर्ग मार्गमांतो ठोरवो एवी श्री वीतरागदेवनी आज्ञा ठे. इहे

અઃ અસ્પાઘદુસ્વ તિઃ વ્રણેને એમ કહેવા ? જઃ જેમ પઃ પદેલા વઃ વેન-
કને વિષે કષ્ટા તેમ શ્દા પણ જાઃ યાવત મઃ મનુષ્ય પર્યંત કહેવા
હત્યાદિઃ ॥ ૯ ॥

જાવાર્થ — મૂલ્યગુણ-પચ્ચાણના છે જેદ, સર્વમૂલ્યગુણ-પચ્ચાણ
અને વેશમૂલ્યગુણ-પચ્ચાણ સર્વમૂલ્યગુણમાં પાંચ માહાવ્રત, અને વેશમૂ-
લ્યગુણમાં શ્રાવકના પાંચ અણુવ્રત ઉત્તરગુણના છે જેદ, સર્વઉત્તરગુણ-પ-
ચ્ચાણ અને વેશઉત્તરગુણ પચ્ચાણ સર્વઉત્તરગુણમાં વૃદ્ધ વિધિ પચ્ચાણ,
અને વૃદ્ધઉત્તરગુણમાં શ્રાવકના ઉપરના સાત વ્રત હવે ઉપરની સૂત્રશા-
સ્ત્રાથી જાણવું કે સૂત્ર અને ચારિત્ર, એ છે ધોષ વિના ધીજા કોષ્પણ
વોષમાં શ્રી વીતરાગદેવની આજ્ઞા નથી, તેમજ એ છે ધોષ વિના ધીજા
કોષ્પણ ધોષને મોક્ષનો માર્ગ (ધર્મ) શ્રી વીતરાગદેવે કહ્યો નથી
ત્યારે તેરાપથી કહે છે કે, સાધુને આહાર કરવાની, ઉપગર્ણ રાખવાની
અને નિંદ્રા સેવાની હત્યાદિક ધોષની જગવતે આજ્ઞા વીધી છે, તમે
સૂત્ર અને ચારિત્ર એ છે ધોષ શિવાય વીજા કોષ્પણ વોષમાં જગવતની
આજ્ઞા નથી એમ કેમ કહોઠો ? તેનો ઉત્તર — હે દેવાનુપ્રીય ! સાધુ
જીને આહાર કરવાની, ઉપગર્ણ રાખવાની, નિંદ્રા સેવાની, હત્યાદિક
ધોષની અપવાદ માર્ગમાં આજ્ઞા છે, પણ ઉત્સર્ગ (ધોષ) માર્ગમાં ઠો-
કવાની આજ્ઞા છે સાધુએ ઠ કારણથી આહાર કરવો અને ઠ કારણથી
ઠોરવો કહ્યું છે શાસ્ત્ર સૂત્ર ઝાણાયાગ તથા ઉત્તરાધ્યયન અધ્યયન ૨૬
મે ગાથા ૩૨ થી ૩૫

તદ્યાય પોરસિય, જત્ત પાણ ગવેસય,

ઠન્દ મણય રાગંમિ, કારણમિ સમુઠિય ॥ ૩૨ ॥

અર્થ — હવે ત્રીજી પોરસિને વિષે જાત-પાણી ગવેયે, તેની વિધિ
કહેઠે તઃ ત્રીજી પોર પોરસિને વિષે જાત-પાણી ગવેયે (સિ)
ઠઃ ઠ કારણમાદે મઃ અનેક કોઈક કાઃ કારણ સઃ ઉપન્યાયી ॥૩૨॥

जीवाणं जन्ते ! असंजए अविरिए अप्पमिदय पच्चकाय
पावकम्मे इत्तोचुए पेच्चा देवेसिया ? गोयमा ! अत्तेगइया
देवेसिया, अत्तेगइया णो देवेसिया. से केण ठेणं जन्ते !
एवं वुच्चइ अत्तेगइया देवेसिया अत्तेगइया णो देवेसिया ?
गोयमा ! सेजेइमे जीवा गामागर णगर णिगम रायहाणि
खेम कव्वम दोणमुह पट्टणासम संवाह सन्निवेसेसु अकाम
तण्हाए अकाम छुहाए अकाम बंजचेर वासेणं अकाम
अण्हाणय सीयाय व दंस मसक सेय जल्ल मल्ल पंक
परितावेणं अप्पतरोवा जूज्जतरोवा कालं अप्पाण परिकि-
लेसंतिं १ ता कालंमासे कालं किच्चा अणयरेसु वाणमंत-
रेसु देवलोएसु देवताए उववत्तारो जवंति, तद्धिं तेसिं गइ
तद्धितेसिं ठिइ तद्धितेसिं उववाए पप्सत्ते. तेसिणं जन्ते दे-
वाणं केवइयं कालं ठिइ पप्सत्ता ? गो० ! दस वाससहस्साइं
ठिइ पप्सत्ता. अत्तिणं ? जन्ते ! तेसिं देवाणं इट्ठिवा जुइ-
तिवा जसेतिवा बलेतिवा विरिएतिवा पुरुषाकार परक्कमे-
तिवा ? दंता अत्ति. तेणं जन्ते ! देवा परलोगस्साराहणा ?
णो इण्ठे समठे.

अर्थः—जी० जीव (चेतना लक्षणवन्त) जं० हे जगवान ! असं०
असंजमवन्त अथवा अवि० वृत्तरहित अप्प० सम्यक्त प्राप्त करीने नथी
हएयां तथा अनागतकाल संबन्धी नथी पचख्यां जेणे पा० पाप कर्म,
एवा जीव इ० इहां (मनुष्य) थकी चवीने पे० परजवांतरने विषे दे०
देवता थाय ? इति प्रश्न उत्तर. गो० हे गौतम ! अ० केटलाएक दे० दे-
वता थाय अ० केटलाएक णो० दे० देवता न थाय. से० ते के० शा ठे०
कारणे जं० हे जगवान ! ए० एम वु० कहुं के अ० केटलाएक दे० देवता
थाय अ० केटलाएक णो० दे० देवता न थाय ? इति प्रश्न, उत्तर गो० हे

ધીતરાગદેવની આજ્ઞામા એકાન્ત ધર્મ છે, એકાન્ત મુક્તિનો હેતુ છે, તેમાં ધીજો યદુ કાંઈ નથી, અને આજ્ઞા વાહાર મુક્તિનો માર્ગ નથી અને આજ્ઞાની આરાધનારૂપ ધર્મ નથી, ત્યારે મિથ્યાત્વીની કરણી શ્રી જિનાજ્ઞામા કેવીરીતે કહેવાય । અર્થાત્ નજ કહેવાય હવે પ્રજ્ઞની આજ્ઞા વાહાર અશુદ્ધ કરણીથી તો પાપ ધધાય, પણ શુદ્ધ કરણી કરે તેથી પુણ્ય ફલ મળે, એવું સૂત્ર મધ્યે ઘણે ઠામે કહ્યું છે તથા તેરાપથી કહેઠેકે, આજ્ઞા વાહાર એકાન્ત પાપ છે, એ તેમનું કહેવું હસ્તિદતવત્ છે કારણ કે પ્રથમ તો તેમનાજ ધનાલેક્ષા તેર દ્વારમા કહ્યું છે કે, પુણ્યપાપ અજોડ છે, આજ્ઞા માંહે નથી તેમ આજ્ઞા વાહાર પણ નથી એવી તો મનમા સર્વહણા છે, અને હોકોને જરમાધવાને કપટ-જુઠ લગાવીને કહેઠે કે, આજ્ઞામાંહે તો ધર્મ-પુણ્ય નિપજે છે, પણ આજ્ઞાવાહાર એકાન્ત પાપ છે, એવું કપટથી ઘોઘેઠે ગાજ્ઞા હો તે વીધારી જોજો

વઢી તેરાપથીંઈ એમ કહેઠે કે, મિથ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞામાંહેજો મોક્ષનો માર્ગ છે, અને મિથ્યાત્વી કરણી કરે તે આશ્રી લેશમ્બકી શ્રી ધીતરાગની આજ્ઞાના આરાધક થાય ૧, એમ સૂત્ર વિરુદ્ધ પ્રરૂપે છે વઢી એમ કહે છે કે, પુણ્ય ધધાય તે આજ્ઞામાંહેજી કરણીથી પ્રભાવ છે, અને આજ્ઞાવાહાર એકાન્ત પાપ છે ૨, એ પણ સૂત્ર વિરુદ્ધ કહેઠે એ બંને પ્રશ્નના જોલા ઉત્તર કહીયે ઠીપ

હવે જુઠ । સૂત્રમા મિથ્યાત્વીની (અન્યતિર્થીની) કરણી આજ્ઞા વાહાર કહી છે, અને એ આજ્ઞા વાહારની કરણીથી પુણ્ય ધધાય છે, તે કહેઠે -ગોશાલો, જમાલો અને અન્યતિર્થી ૫ પ્રણ, તથા ઠવવાદ સૂત્રમાં અનેક નેદના અન્યતિર્થી કહ્યા છે તે, તથા ધિનામન-ઝૂલ, તૃપા, ધીત અને તાપના લમવાવાલા, તથા રાજાદિક, સૂત્રોને અનેક વિધિના-ઠેવન નેદન, જાલસી તર્જન્યાદિક માર લે, તે જીવ કટ્ટથી પુણ્ય ધધે તેથી દેવતામાં જાય, અને તેને જિનાજ્ઞાના અપાઆરાધક કહ્યા છે તેની શાસ્ત્ર સૂત્ર ઠવવાદનીમા, તે પાઠ લલોદ ઠીપ

जीवाणं जन्ते ! असंजए अविरिए अप्पमिहय पच्चस्काय
पावकम्मे इत्तोचुए पेच्चा देवेसिया ? गोयमा ! अत्तेगइया
देवेसिया, अत्तेगइया णो देवेसिया. से केण ठेणं जन्ते !
एवं वुच्चइ अत्तेगइया देवेसिया अत्तेगइया णो देवेसिया ?
गोयमा ! सैजेइमे जीवा गामागर एगर णिगम रायहाणि
खेरु कव्वरु दोणमुह पट्टणासम संवाह सन्निवेसेसु अकाम
तएहाए अकाम छुहाए अकाम बंजचेर वासेणं अकाम
अएहाणय सीयाय व दंस मसक सेय जल्ल मल्ल पंक
परितावेणं अप्पतरोवा जूज्जतरोवा कालं अप्पाण परिकि-
लेसंति १ ता कालंमासे कालं किच्चा अणयरेसु वाणमंत-
रेसु देवलोएसु देवताए उववत्तारो ज्वंति, तद्धिं तेसिं गइ
तद्धिंतेसिं ठिइ तद्धिंतेसिं उववाए पप्पत्ते. तेसिणं जन्ते दे-
वाणं केवइयं कालं ठिइ पप्पत्ता ? गो० ! दस वाससहस्साइं
ठिइ पप्पत्ता. अत्तिणं ? जन्ते ! तेसिं देवाणं इट्ठिवा जुइ-
तिवा जसेतिवा बलेतिवा विरिएतिवा पुरुषाकार परक्कमे-
तिवा ? हंता अत्ति. तेणं जन्ते ! देवा परलोगस्साराहणा ?
णो इण्णे समठे.

अर्थः—जी० जीव (चेतना लक्षणवंत) जं० हे जगवान ! असं०
असंजमवंत अथवा अवि० वृतरहित अप्प० सम्यक्त प्राप्त करीने नथी
हएयां तथा अनागतकाल संबंधी नथी पचख्यां जेणे पा० पाप कर्म,
एवा जीव इ० इहां (मनुष्य) थकी चवीने पे० परज्जवांतरने विषे दे०
देवता थाय ? इति प्रश्न उत्तर. गो० हे गौतम ! अ० केटलाएक दे० दे-
वता थाय अ० केटलाएक णो० दे० देवता न थाय. से० ते के० शा ठे०
कारणे जं० हे जगवान ! ए० एम वु० कल्लुं के अ० केटलाएक दे० देवता
थाय अ० केटलाएक णो० दे० देवता न थाय ? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे

गौतम ! सेण्ते जे० जे प्रत्यक्ष (देखीता) जी० जीव (तिर्यंच अने मनुष्यरूप), गा० वाने वींटयु ते गाम अ० खवण अथवा सुवर्णाविकना अ० गर ण० ज्या गवादिकनो कर नहीं ते नगर णि० ज्या वाणीयानो वास ते णोगम रा० राजासोकना वास ते राजधानी खे० धुळनो गढ ते खेरु क० खेरनगर म० ज्या डुकनो सत्रीवेस होय ते दो० ज्यां जल वट अने यलवट ए बे पथ होय ते धवर प० पाटण (रत्नचूमिं) आ० तापसना आश्रम स० पर्वत उपर वास स० ज्ञरवामादि वसे ते, इत्यादिक वासने विषे अ० निर्जरानी अजिज्ञाया विना त० तृषा तथा अ० निर्जरानी अजिज्ञाया विना जु० नृख खमे अ० निर्जरानी अजिज्ञाया विना (विनामन) अ० ब्रह्मचर्य वा० पाळे अ० विनामन, स्नान, न करे सी० ताढ तथा ताप खमे अने द० वसा म० मसाविकनो रुख सहै से० पर शेषो ज० रजमात्र मेस म० कठण मेस अने प० कादव इत्यादिकना प० परितापे करी अ० थोडा काळ तथा नू० घणा काळ सुधी अ० पोतानी आत्माने प० कसेहा दुःख पमाके, पमाकीने का० काळने अवसरे का० काळ करीने अ० अनेरी वा० वाणव्यतरनी जातीना दे० देवसोकने विषे दे० देवतापणे उ० ज० उपजे, त० त्या से० तेनी ग० गति त० त्या तेनी ठि० आठखानी स्थिति अने त० त्या तेनु उ० उपजवु प० कष्टुं ठे ते० ज० दे० हे जगवान ! ते देवतानी के० केटसा काळनी ठि० स्थिति प० कही ? गो० हे गौतम ! द० वस वा० हजार वर्षनी ठि० स्थिति प० कही अ० ठे ? ज० हे पुज्य ! से० ते दे० देवताने इ० रुद्धि परिवारनी सपदा जु० शरीरना आनर्णनी जोति ज० लोक मध्ये जहा कीर्ति अ० शरीरनु षळ वि० जीवथी उपन्यु जे धीर्य (शक्ति) पु० पुरुष संबधि अजिमान अने प० पराक्रम फोरवानी शक्ति ठे ? इ० हा गौतम, ते देवताने पटसां वाना ठे ते० ज० दे० हे पुज्य ! ते देवता प० परसोकने विषे मोक्ष पामवारुप पुज्यनी आझाना आराधक होय ? णो० नहीं इ० ए अर्थ स० समर्थ ते समकितनो आराधक नयो माटे व्यनर यथो अनंता नृष फरे तोपण समकित विना आराधक नहीं.

सेजेइमे, गामागर, णगर, णिगम, रायहाणी, खेड, कधरु,
मंरुव, दोणमुह, पट्टणास्सम, संवाह, सन्निवेसेसु, मणुआ
ज्वन्ति तंजहाः-अरुबंधगा, णियबंधगा, हडिबंधगा,
चारुबंधगा, दत्त णिस्सगा, पायण्णिस्सगा, कण्णिस्सगा, ए-
कण्णिस्सगा, उठ्ठिस्सगा, जिञ्जिस्सगा, सीसण्णिस्सगा,
मुखण्णिगा, मऊण्णिस्सगा, वर्डकण्णिस्सगा, हियउप्पान्नि-
यगा, दसणुप्पान्नियगा, वसणुप्पान्नियगा, गेवण्णिस्सगा,
तंडुलण्णिस्सगा कागणिमंसखावियगा, उलंवियया, लंवियया,
घसंतगा, घोलंतघा, पफोन्नियया, पीलियया, सूलाइयया,
सूलाज्जिणगा, खारवत्तिया, वज्जवत्तिया, सीहपुत्तिया, दव-
ग्गिदवट्टगा, पंकोसण्णगा, पंकेखुत्तगा, वलयमत्तगा, वसट्ठ-
मत्तगा, णिदाणमत्तगा, अंतसद्धमत्तगा, गिरिपन्नियगा, तरु-
पन्नियगा, मरुपन्नियगा, गिरिपस्कंदोलया, तरुपस्कंदोलया,
मरुपस्कंदोलया, जलपवेसिका, जलणपवेसिका, विसज्जि-
तगा, सत्तोवाप्तिगा, वेहाणसिया, गिद्धिपिठ्ठिगा, कंतारम-
त्तगा, डुज्जिस्कमत्तगा, असंकलिठ परिणामाते कालमासे
कालंकिच्चा अणयरेसु वाणमंतरेसु देवलोएसु देवत्ताए
उववत्तारोज्जवइ. तद्धितेसिंठिई तद्धितेसिंगई तद्धितेसिं उव-
वाए पस्सत्ते. तेसिणं जंतं ! देवाणं केवइयं कालं ठिइ प० ?
गो० ! बारसवाससदस्साइंठिई पस्सत्ता. अण्णिणं ? जंतं !
तेसिंदेवाणं इट्ठित्तिवा जुईवा जसेत्तिवा बलेत्तिवा वीरिएत्ति-
वा पुरिसक्कार परक्कमेत्तिवा ? हंता अण्णि. तेणं जंतं !
देवा परलोगस्साराहगा ? एो तिण्ठे समठे ॥

અર્થ.—સેઠ તે જે ય ગાઠ ગામ, અગર ણઠ નગર ણિઠ નીમમ રાઠ
 રાજધાની સેઠ સેઠ કઠ સંકેરનગર મઠ મરુપ દોઠ વંદર પઠ પટણ
 આઠ તાપસોનાં ઠામ સઠ પર્વતઠપર ઘાસ અને સઠ જરવાન પ્રમુલ્લના
 ઠામનેધિયે મઠ મનુષ્ય જઠ પચા હોય તઠ તે કહેઠે કોદ્દપક અન્યાય
 કીધારી પટલાં ડુઠ સ્વ પામે તે કહેઠે —અઠ કાષ્ઠમા હાથ-ચગ ધાંધા
 ણિઠ છોઢાની ઘેમીમાં ઘાસ્યો હઠ હેઠ ગલામાં ઘાસી, ચાઠ કેવલાનામાં
 ઘાસ્યો હઠ હાથ ણિઠ ઠેથા પાઠ પગ ઠેથા કઠ કાન ઠેથા ણઠ નાક
 ઠેથું ઠઠ હોઠ ઠેથા જિઠ જીજ ઠેઢી સીઠ મસ્તક ઠેથું હિઠ હૈયુ ઠપાની
 કાઠજાનું માંસ કાઠયુ વઠ વાંત પાઠ્યા વઠ વૃષણ (અનુકોષ) ઠપાની
 કાઠ્યા ગેઠ કોટ ઠેઢી તઠ ધોલાના દાણા જેવના કટકા કર્યા કાઠ
 કોની જેવના કટકા કરી તેનુ મસ તેને સ્વરાવ્યું, ઠઠ સ્વામમા ઠતારે
 સંઠ વૃક્ષની શાલાપ ધાંધે ઘઠ પાપાણ (પત્થર) ઠપર ઘસે, ઘોઠ પેટા
 વિકને ઘોળે પઠ કુદાનાથી પામે પીઠ શેષમીની પેઠે પીછે સૂઠ શૂઠીપ
 ઘાસે સૂઠ ત્રિશૂલાવિકે જેઢે સ્વાઠ અસ્થાથી ઠેઢી છોઢી કાઢે, શરોરે સ્વા
 ઠાંટે વઠ આઠ્ઠ ધામસુ માથે ધાંધે સીઠ સીંગ ઠેઢે તથા કિંદના પુંઠને
 ધાંધે દાઠ વાવાનઠની અગ્નિથી દઝાવે પઠ કાઢવમાં સ્વેદી ઘાસે, વઠ
 જૂસ મરતાં મરે વઠ દ્વિયો વશ પીનાયાથકા મરે ણિઠ રાજાવિકના
 નિયાણાં કરી મરે અઠ હૈયામા કપાયાવિકથી મિષ્ટાત્વ શસ્ત્ર રાસી
 મરે ગિઠ પર્વતથી પનીને મરે તઠ વૃક્ષ ઠપરથી પનીને મરે મઠ ધૂઠના
 ઠગલા ઠપરથી પનીને મરે ગિઠ પર્વતના પથરથી ચપાહને મરે તઠ
 વૃક્ષની કાઠી હીંચોઠીને સસરતુ મુકીને મરે મઠ પથર હીંચોઠી પનીને
 મરે જળપાણીમાં સુવીને મરે જળઅગ્નિમાં પેલીને મરે વિઠવિષ સ્વાહને મરે
 સઠ શસ્ત્રથી મરે વેઠ ગળે ફાસી છેદ મરે ગિઠ પક્ષો પાસે પુંટાવી
 મરે કઠ અટવી (જગલ) મા જડ મરે ડુઠ ડુકાળે જૂલે મરે અઠ
 આર્ત-રૂદ્રાન પ્રણામમા અશક્ષીપૃ પ્રણામથા મરે, તઠ એ પૂર્વોક્ત જીવ
 કાઠ કાઠને અવસરે કાઠ કાઠ કરીને અઠ અનેરી વાઠ વાળવ્યંતર
 જાતીના દેઠ દેવલોકને વિષે દેઠ દેવતાપણે ઠઠ ઠપજે, તઠ સ્વાં તેની

ठि० स्थिति त० त्यां तेनी ग० गति अने त० त्यां तेनुं उ० उपजखुं
प० कछुं ठे. ते० जं० दे० हे जगवान ! ते देवतानी के० केटखा का०
काळनी ठि० स्थिति प० कही ? गो० हे गौतम ! बा० बार हजार
वर्षनी स्थिति प० कही. अ० ठे ? जं० हे जगवान ! ते० ते देवने इ० रिद्धि
परिवारनी संपदा जु० शरीरात्रणनी कान्ती ज० लोकमांहे जश महिमा
ब० शरीरनुं बळ वी० वीर्य पु० पुरुषाकार अने प० पराक्रम ठे ? हं० हा
गोमत अ० ठे. ते० जं० दे० हे पुज्य ! ते देवता प० परलोकने विषे आ०
आराधक होय ? णो० नही ए अर्थ समर्थ (परलोकना आराधक न होय).

ज्ञावार्थः—हवे जुठ ! ए विनामन चूख-तृषा अने ताढ-ताप खमे,
राजादिक अनेक प्रकारनां दुःख दे, ते परवशपणे सहे अने विनामन
बाल-मर्ण करे, ते जीव देवतामां जाता कह्या, अने तेमने जीनाज्ञाना
परलोकना (मोक्षना) अणआराधक कह्या. ए न्याये मिथ्यात्वीनी
करणी आज्ञा-बाहार ठे अने आज्ञा-बाहार पुन्य निपजेठे. हवे ए बोळोनी,
वेदन-जेदनी अने बाल-मर्णनी साधु-मुनीराज आज्ञा पण देता नथी.
ए करणी जीनाज्ञामां के केम ? त्यारे तेरापंथी कहेठे के, ए कामतो
आज्ञामांहेलां नथी अने ए कामथी पुन्य बंधातु नथी, पण अंत समये
शुज प्रणाम आवे ते आज्ञामांहेला ठे तेथी पुन्य बंधाय ठे. एम एकान्त
जुठ कहेठे, पण अहियां तो मर्णने अंते आर्तध्यानने वशे काळकरी
कष्टथी वाणव्यंतर-देवामां जाय एम कछुं ठे. माह्या हो ते विचारी जोजो.
वळी आ आगला नववाइ-सूत्रना पाठमां कछुं ठे के, मातापीतानां
वचनना पाळणहार सुवनित, पुन्य बंधाय तेथी देवतामां जाय एम कछुं
अने तेमने जीनाज्ञाना अणआराधक कह्या. ते पाठः—

माणया जवंति तंजहाः-पगइ चढका पगइ विणया पगइ
उवसंता पगइ उप्पण्णु कोह माण माया लोप्ता मिड मइव
संपन्ना अलोणा विणीया अम्मा पिड सुस्सूसका अम्मा-

प्रियाण अणइकमणिज्ज वयणा अप्पिन्हा अप्पारंजा अप्पपरिगाहा अप्पेणं आरजेण अप्पेणं समारजेणं अप्पेणं आरजसमारजेणं विट्ठिकप्पेमाणा विहरमाणान्बद्धुइवासा-
 य आणय पाविति पावित्ता कावमासे कावकिञ्चा अणय-
 रेसु वाणमतरेसुदेवलोएसुदेवत्ताए उववत्तारो ज्वंति तेहिं-
 तेसिं गइ तेहिं तेसिं ठिइ तेहिं तेसिं उववाए पप्पते तेसिण
 जते देवाण केवइयं कावं ठिइ पप्पत्ता ? गोयमा ! चउद-
 स्सवास सहस्साइ ॥

अर्थ — पूर्वोक्त पाठमा कष्टुं के, गाम जावत सत्तिवेसने बिषे
 म० मनुष्य ज० होय ते केवा होय तं० ते कहेउं प० स्वप्नावे ज०
 जडिक, प० प्रकृतिना वि० वनित, प० स्वप्नावे उ० उपशमाव्या ठे
 तथा प० स्वप्नावे उ० पातळा पाख्या ठे को० क्रोध मा० मान मा०
 माया अने लो० लोभ, मि० सूकुमाखपणुं अने म० निर अहंकारपणु
 सं० पान्या ठे अ० अगोपांग वश राखे ठे वि० ते वनित अ० माता
 पीतानी सु० जखी स्सू० शेषा जकिना करणहार तथा अ० माता-पी
 ताना अण० वचनने अतिक्रमे नहि एवा वनित ठे ते अप्पि० खावा
 पीवानी थोकी इच्छावंत अप्पा० थोकाज आरंजी अप्प० अरूप परिग्रह
 वंत अ० अ० जीव धात्याविरूप थोकाज आरजेकरी तथा अ० अ० जी
 वने परितापना पमानुवारुप थोकाज समारंजेकरी तथा अ० थोकाज
 अ० आरंज-समारंजेकरी वि० आजोविका करतायका वि० विचरता-
 यका ष० घणा वा० वर्षो सुधी आ० आउखुं पा० पाळे पा० पाळीने
 का० काळने अवशरे का० काळ करीने अ० अनेरा वा० वाणव्यतर
 वेवलोकने बिषे दे० वैवसापणे उ० उपजे से० त्या तेनी गति से० त्यां
 तेनी स्थिति अने से० त्यां तेनु उ० उपजवुं प० कष्टुं तेण्णंवे० से वे
 वतानी, हे जगवान ! के० केटसा का० काळनी ठि० स्थिति प० कही ?

પ્રશ્ન. ઉત્તર ગોળ હે ગૌતમ ! ૮૦ ચૌદ હજાર વર્ષની સ્થિતિ કહી. પણ
પૂ. સમક્તિવિના શ્રી જિનશ્યાજ્ઞાના આરાધક નહી.

હવે વિનામન શીલ પાઠે, તે પણ જિન-શ્યાજ્ઞા બહાર છે, તોપણ
તે દેવતાપણે નપજે છે. તે વિષે સૂત્ર નવવાણ્જીનો પાઠ લખીએ ઢીણ:-

इत्थियाञ्च न्वन्ति तंजहाः-अंतोअंतेनरीयाञ्च गयंपतियाञ्च
मयंपतियाञ्च बालविहवाञ्च वृत्तिलियाञ्च माइरस्त्रियाञ्च पि-
यरस्त्रियाञ्च नायरस्त्रियाञ्च पतिरस्त्रियाञ्च कुलघररस्त्रियाञ्च
सुसरकुलरस्त्रियाञ्च परूढणह मंसकेस करकरोमान् ववगय
पुप्फगंध-मद्भालंकाराञ्च अण्हाणग सेयजल मल पंक परि-
त्तावियाञ्च ववगय खिर दहि एवणीय सप्पि तेल गुल लोण
महु मद्य मंस परिचतकय हाराञ्च अपिञ्चाञ्च अप्पारंजाञ्च
अप्पपरिगाढाञ्च अप्पेणंआरंजेणं अप्पेणंसमारंजेणं अ-
प्पेणंआरंजसमारंजेणं वित्तिकप्पेमाणिञ्च अकामवंजचेर
वासेणं तामेव पति सेज्जं णाइक्कमंति, ताज्जं इत्थियाञ्च
एयारुवेणं विहारेणं विहरमाणीओ बहूइं वासाइं सेसं तंचेव
जाव चउसहिं वाससहस्साइं ठिई पणत्ता ॥ ८ ॥

अर्थ:-—पूर्वोक्त ग्रामादि यावत् सनीवेशने विषे ८० स्त्रीं ८०
होय ते केवी होय तं ८० ते कहेछे:-अं ८० अंतःपुरने विषे रहेछे ८० जेनो
धणी प्रदेश गयो छे ८० जेनो धणी मर्ण पाम्यो छे ८० जे बालपण्यी
वि ८० रंभापो पामी छे ८० जेने धणीए डुर करीने ठोनी दीधी छे ८०
जेने मातानो जय छे तथा माताए पांखमां राखी छे ८० पीतानो जय
छे तथा पीताए पांखमां राखी छे ८० जाइए पण पांखमां राखी छे
८० जेनु जरथार रखवाळुं करे छे ८० वधा पीताना घरवाळा सारी
रीते रखवाळुं करे छे ८० सासराना घरवाळां रखवाळुं करे छे तेथी ते

અકાર્ય કરી શક્તી નથી, પૃ જેણે હાથપગના નસ, વાહીના રોમરાય (સ્ત્રીને ન હોય પણ કોઈ સ્ત્રીને અસ્પ્ય હોય તે માટે) માથાના કેશ તથા બાહ્યની રોમરાય મોટા વધાર્યા છે (સમરાવતી નથી), વળ જેણે ઢોઢ્યાં છે પુૃ સેવત્રી જાડ જુડ મોગરાવિક ફુલ ગંધ આમાલ્ય અને મૃૃ ફુલની માઢા અલકાર આજર્ણાદિ, તેમજ અૃૃ જેણે સ્નાન પણ ઢોઢ્યુ છે તથા સૃૃ પરસેવો જૃૃ રજમાત્ર મૃૃ કાઠો મેલ પૃૃ ઢીલો મેલ પરસેવાથી ખીંજાય એવી રીતે પૃૃ પરિતાપથી જેણે શરીરને ક્ષેશ પમાલ્યો છે, તથા ઘૃૃ જેણે ઢાઢ્યા છે સ્ત્રીૃ સ્ત્રીર દુધ વૃૃ વહી ણૃૃ માલ્ય સૃૃ ઘૃત, તેલ, ગોઢ, સ્વાંઢ, સાકરાવિક સુંઢ મૃૃમધ મૃૃ ઘડ્ઢાસ્યાવિક મૃૃ, તથા મૃૃ જલચર ઘલચર અને લેચર સબધીના માંસનો જેણે પૃૃ પરિ હાર, કર્યો ઢ, અૃૃજેને થોઢી ડઢા છે અૃૃ કર્શણાવિકનો થોઢો આરંઢ, છે અૃૃ ધનાવિકનો થોઢો પરિમદ્ છે અૃૃ જીવ ઘાત્યાવિકનો થોઢો આ રજ છે અૃૃ જીવને પરિતાપ ડપજાવઢારુપ થોઢો સમારજ છે તેવા અૃૃ થોઢા આરજ-સમારજે કરી વિૃૃ વૃત્તો આજીવિકા કરતીયકી અૃૃ વિનામન મદ્યચર્યને વિષે ઘસતીયકી તે જે પતિની પોઢવાની સિઢ્યા છે તે ઢામ ણૃૃ અતિક્રમતો (ડલઘતી) નથી તાૃૃ એવી સ્ત્રી જાત ણૃૃ એવા પ્રકારના વિૃૃ ઘિહરે કરો વિૃૃ વિચરતીયકી ઘૃૃ ઘણા ઘાૃૃ ઘર્ષ સુધી, ઢેય ઢોલ પૂર્વની પેરે જાણવા, જાૃૃ યાઘત્ ઘૃૃ ઘોસઢ હજાર, ઘર્ષ સવત્સરની ણૃૃ આઢલ્લાની સ્થિતિ પૃૃ શ્રી તીર્થંકરઢેઢે કહી ॥ ૭ ॥

ઘઢી અન્યમતિ, તાપસ, મદ્ઢસ્થી, ઘિનયવાઢો અને અક્રિયાવાઢી શ્રી, વીતરાગઢેઢની આઢ્ઢાધાઢાર ઘાલે છે, તોપણ તેઢ ઢેઢતાપણે ઢપજે, છે તે પાઢ લલ્લીૃ ઢીૃ:—

સેજેઢ્ઢે ગામાગર ણાગર જાવ સણિઢેસેસુ મણુઆ, ખવંતિ,
તજઢાઃ-દગવતિયા દગતઢ્યા દગસત્તમા દગૃકારસગા
ગોયમા ગોઘઢ્યા ગિહિ-ઘમા ઘમ્મ-ઘિંતકા અવિરુદ્ધ વિ-
રુદ્ધ ઘુઢ-સાવગપ્પજિતયો તેસિં મણુયાણં ણો કપ્પંતિ

इमाञ् एवरस विगइञ् आहारेत्तए तंजहाः-खीरं दहिं एव-
णिं सपिं तेवं फाणियं महु मज्झं मंसं, एणञ् सरिस
विगइए. तेणं मणुआ अपिह्वा तंचेव सबं, एवरं चजरा-
सीति वास सहस्साई ठिई पम्पत्ता ॥ ए ॥

अर्थः—से० ए प्रत्यक्ष देखीता संसारो जीव गा० गाम अ० अग्रर
ए० नगरादिक जा० यावत् स० नरवान वसे ते वासने विषे म० मनुष्य
ज० होय, ते केवा होय तं० ते कहेढे:-द०व० केटलाक धान्यनो द्रव्य
अने बीजुं पाणी, ते शिवाय बीजुं कांइ न ले, द०त० केटलाक बे द्रव्य
अने त्रीजु पाणी ले, द०स०केटलाक ठ द्रव्य अने सातमुं पाणी ले, द०ए०
केटलाक दस द्रव्य अने अग्यारमुं पाणी ले, गो० केटलाक गौतममति
पोठीयाने माने गोव० केटलाक गायत्री पेठे वृत्ति राखे (गायत्री परे
विश्रामथकी नीकळीने नीकळे, चरतां चरे, पाणीपोतां पीए, सुतां सुए,
इत्यादिक गायत्री परे वर्ते) गि० केटलाक ग्रहस्थपणुं रुकुं करी माने,
ध० धर्मशास्त्रना चिंतवणहार, अ० विनयवादी, वि० अक्रियावादी (सर्व
दर्शनथकी विरुद्ध) अने बु० वृद्ध श्रावक आदि पूर्व कह्या ते० ते म०
मनुष्योने णो० न कढे ६० ते आगळ कहेढे:-ए० नव रसरूप विगयनो
(शरिरमां विकृति-विकार करे तेनो) आ० आहार करवो, तं० ते कहेढे
खी० खीर दुध द० दही ए० माखण स० घृत ते० तेल, फा० गोळ म०
मध म० चंद्रहास्यादि दारु अने मं० त्रण प्रकारनुं मांस न कढे, ए०
पण एटलुं विशेष स० एक सरसवनी विगय कढे. ते० एवा म० मनुष्य
अ० अद्विष्ट इष्टा, तेमज स० सर्व बीजुं जाणवुं, ए० पण एटलुं विशेष च०
तेमनी चोराशी हजार वर्षनी आनखानी स्थिति प० कही; अने पूर्वो.
क्तपरे जिनाज्ञाना (परलोकना) अणआराधक कह्या.

वळी श्री वीतरागनी आज्ञावाहार अन्यमति, तापस, अग्निहोत्री
आदि घणा कष्टना करणहारा देवतापणे उपजता कह्या ठे, ते श्री नव-
वाइजीतो पाठ लखीए ठीए:—

सेजेइमे गंगाकूखगा वणपत्था तावसा जवति तेजहा -हो-
 तिया पोतिया कोतिया जणइ सवई घाखई दुपइछा
 दंतुखलिया उमझका समझका निमझका सपस्काखा
 दक्षिणकूखका उत्तरकूखका सखधमका कूखधमका मिग-
 बूद्धका हडितावसा उबडका दिसापोखिणो वाकवासिणो
 अंबुवासिणो विखवासिणो जखवासिणो वेखवासिणो रुख-
 मूखया अबुज्जखिणो वाउज्जखिणो सेवाखज्जखिणो मूखा-
 हारा कदाहारा तयाहारा पत्ताहारा पुष्पाहारा फळाहारा
 बोयाहारा परिससिय कंदमूख तयपत्त पुष्फफळाहारा जखा-
 भिसेय कदिण गाय जूया आयावणाहि पचग्गीतावेहिं
 इगालसोद्धिय कसूसोद्धिय कठसोद्धियपिव अप्पाणंकरे-
 माणा बहुइं वासाइं परियाय पाउणत्ति ९ ता काखमासे
 काखकिच्चा उक्कोसेण जोइसिएसु देवेसु देवत्ताए उववत्तारो
 जवति पविउवम वास-सय-सइस्स मझहिय ठिइ पसुत्ता
 आराहणा ? णोइण्ठे समठे ॥

अर्थ—से० ए सत्सारिक जीव ग० गंगा नदीना काठे जमणा
 हावा पासाने विषे ष० वाणप्रस्थ तापत्त तप अने कष्टना करणहार
 वनमां ठाम करी रक्षा ठे, ते केवा होय त० ते कहेठे-हो अग्निहोत्रीना
 करणहार पो० धरना धरणहार को० जशना करणहार अ० यज्ञना
 कणहार स० श्रद्धावत् शास्त्रना शांजळनार, जाजननु उपगर्ण साधे
 राखीने प्रथमें, एक कमण्डल राखे, फळ जदे व० एकवार पाणीमा पेसीने
 तत्काळ नीसरे स० वारवार स्नान करे नि० स्नानने अर्थे वारवार पाणीमां
 कुषका मारी रहे स० माटीए घसीघसीने स्नान करे द० गगानदीने दक्षि-
 णकाठे वसे उ० गगानदीना उत्तरकाठे वसे सं० शल पुरीने (वगाकीने) जमे

કૂં કુલની રીતે ઉત્તારહી રામનામ જપી ઝોજન કરે મિં હિરણના માંસતું ઝોજન કરે હં એક હાથી મારી ઘણા દીવસ સુધી ઝોજન કરે નં ડંચો દાંતો કરીને હીંમે દિં દશ દિશામાં પાણી ઢાંટી લોક-પાલની આજ્ઞા મારીને ફુલ-ફલ લે વાં વૃક્ષની ઢાલનાં વચ્ચ પહેરે અં પાણીમાં રહે બિં બીલમાં રહે જં પાણીમાં રહે વેં વૃક્ષના ફેઠલ રહે રૂં રૂંવના મૂલમાં રહે અં પાણી પીને રહે વાં વાયુ ઝઢીને રહે સેં નદીની શેવાલ ઝાડને રહે મૂં મુલનો આહાર કરે કં કંદનો આહાર કરે તં વૃક્ષની ઢાલનો આહાર કરે પં પાંદરાંનો આહાર કરે પું ફુલનો આહાર કરે ફં ફલનો આહાર કરે બીં બીજનો આહાર કરે પં પરુયા-સરુયા કં કંદમૂલ તથા પું ફુલ-ફલનો આહાર કરે જં પાણીમાં સ્નાન કરે, કં કઠણ ગાં ગાત્ર ઝૂં જેણે બાંધ્યું છે તે આં ઝુન્હાલે આતાપના લે, પં ચારે દિશે અગ્નિ અને માથે સુર્ય તે, ઇ પંચાગ્નિના તાપથી ઇં જેણે કોયલા સરખું શરીર કર્યું છે, કં કષ્ઠથી જેણે શરીર નબલું કર્યું છે અને કં તપશ્ચાથી અધબલ્યા કાષ્ઠ સમાન શરીર કર્યું છે, ઇવી તપશ્ચા કરીને બં ઘણા વાં વર્ષલગી પં પર્યાય (તાપસીની દિક્ષા) પાં પાલે, પાલિને કાં કાલને અવસરે કાં કાલ કરીને નં ઉત્કૃષ્ટા જોં જોતિષિ સંબંધી દેં દેવલોકને વિષે દેં દેવતાપણે નં ઉપજે. તેની પં એક પદ્યોપમ નપર વાં એક લાખ વર્ષની ઠિં આઝઝાની સ્થિતિ પં કહી, શેષ બીજા બોલ પૂર્વની પેરે જાણવા; પણ તે પરલોકના આરાધક ન થાય.

સેજેઝમે ગામાગર જાવ સણિવેસેસુ પવ્વડિઆ સમણા ઝવંતિ
તંજહા:-કંદપ્પિયા કુકુયા મોદરિયા ગિયરડપ્પિયા નચ્ચણ-
સીલા તેણં એણં વિદારેણં વિહરમાણા બહુડં-વાસાડં સામ-
ણ-પરિઆગં પાઝણંતિ ૨ ત્તા તસ્સ-ઠાણસ્સ આણાલોડિય
અપ્પહિકંતા કાલંમાસે કાલંકિચ્ચા ઉક્કોસેણં સોદ્દમ્મેકપ્પે

सेजेइमे गणाकूखगा वणपत्था तावसा जवति तेजहा -हो-
 तिया पोतिया कोतिया जणइ सवई घाखई दुपइछा
 दंतुस्कखिया उमझका समझका निमझका सपस्काखा
 दक्षिणकूखका उत्तरकूखका सखधमका कूखधमका मिग-
 खूद्धका हठितावसा उरुडका दिसापोखिणो वाकवासिणो
 अंबुवासिणो बिखवासिणो जखवासिणो वेखवासिणो रुख-
 मूखया अंबुजस्किणो वाजजस्किणो सेवाखजस्किणो मूखा-
 हारा कदाहारा तयाहारा पत्ताहारा पुष्पाहारा फखाहारा
 बोयाहारा परिसनिय कंदमूख तयपत पुष्पफखाहारा जखा-
 भिसेय कठिण गाय जूया आयावणाहि पचग्गीतावेहिं
 इगालसोह्विय कसूसोह्विय कठसोह्वियपिव अप्पाणकरे-
 माणा बहुई वासाइ परियाय पाठणत्ति १ ता काखमासे
 काखकिन्ना उक्कोसेण जोइसिएसु देवेसु देवत्ताए उववत्तारो
 जवति पखिजवम वास-सय-सहस्स मझहिय ठिई पसुत्ता
 आराहणा १ णोइण्ठे समठे ॥

अर्थ —से० ए सत्सारिक जीव ग० गंगा नदीना काठे जमणा
 दाबा पासाने बिपे व० वाणप्रस्थ तापस तप अने कष्टना करणहार
 वनमा ठाम करी रक्षा ठे, ते केवा होय त० ते कहेठे-हो अग्निहोत्रीना
 करणहार पो० वस्त्रना धरणहार को० जशना करणहार ज० यज्ञना
 करणहार स० श्रद्धावत शास्त्रना शांजलनार, जाजननु उपगर्ण साखे
 राखीने प्रवर्त्ते, एक कमरुख राखे, फळ जहेठ० एकवार पाणीमा पेसीने
 तत्काल नीसरे स० बारवार स्नान करे नि० स्नानने अर्थे बारवार पाणीमा
 जुयका मारी रहे स० माटीए घसीघसीने स्नान करे द० गगानदीने दक्षि-
 णकांठे वसे उ० गगानदीना उत्तरकांठे वसे स० शख पुरोने (वगामीने) जमे

द्विय ८. तेणं परिवायगा रिजवेय जजवेय सामवेय अथ-
 वणवेय इतिहास पंचमाणं णिग्घंट ठठाणं संगोवंगाणं
 सरहस्साणं चउन्हंवेयाणं सारका पारका धारका वारका
 समंगवि सठितंत विसारदा संखाणे सिस्काकप्पे वाकरणे
 ठंदे णिरुत्ते जोईसामायणे अणेसुय बहुसु बंजणएसु स-
 नेसु सुपरिणिठियाविहोढा तेणंते परिवायगा दाणधम्मंच
 सोयधम्मंच तिन्नाज्जिसेयंच आघवेमाणा पणवेमाणा परु-
 वेमाणा विहरंति जेणं अम्मं किंचि असुई जवंति तेणं
 उदयणय मट्टियाएय पस्काद्वियंसमाणं सुई जवइ एवं
 खल्लु अम्मे चोस्का चोस्कायारा सुइसुई समायाए जवेत्ता
 अज्जिसेय जल्ल पुयप्पाणो अविग्घेणं सग्गं गमिस्सामो ॥
 तेसिणं परिवायगाणं णोकप्पंति अगमंवा तदायंवा एइवा
 वाविंवा पुस्करणिंवा दीहियंवा गुंजाद्वियंवा सरंवा सागरंवा
 जग्गदित्तए, एण्णञ्च अद्वाण गमणेणं॥तेसिणं परिवायगाणं
 णोकप्पइ सगमंवा जाव संदमाणियंवा डुरूहित्ताणं गठि-
 त्तए ॥ तेसिणं परिवायगाणं णोकप्पंति आसंवा हठिंवा
 उट्ठंवा गोणंवा महिसंवा खरंवा डुरूहित्ताणं गमित्तए, ए-
 ण्णञ्च बल्लान्निजगेणं ॥ तेसिणं परिवायगाणं णोकप्पई ए-
 रप्पेत्ताइवा जाव मागहपेत्ताइवा पेत्तित्तए॥तेसिणं परिवा-
 यगाणं णोकप्पंति हरिआणं लेसणतावा घट्टणतावा ठंज-
 णतावा लूसणतावा उप्पामणतावा करित्तए ॥ तेसिणं
 परिवायगाणं णोकप्पई इत्तिकहाइवा जत्तकहाइवा देस-
 कहाइवा राइकहाइवा चोरकहाइवा जणवयकहातिंवा अ-
 ण्णञ्चदंक्कित्तए ॥ तेसिणं परिवायगाणं णोकप्पई अथ-

કંદપ્પિણ્ણુ દેવતાણ ઝવવત્તારો ઝવંતિ તેહિં તેસિં ઈહ સેસ
તત્તેવ, ણવર પલ્લિઝવમં વાસસહસ્સ મઙ્ગહિયં ઠિહિ ॥

અર્થ — સેઽણ સસારિક જીવ ગાઁગામ નગરાદિ જાઁ યાવત્ સઁ
સંજીવેસને વિષે પઁ પ્રવર્જિત સઁ શ્રમણ તપના કરણહાર ઝઁ દોષ, તે
કેવા હોય તંઁ તે કહેઠે કઁ કદર્પ-કથાના કરણહાર, કુઁ કુલ્લેષાના ક-
રણહાર, મોઁ મુલ્લારી નાના વિધના અપશબ્દના ઘોષણહાર, ગિઁ ગીત
કરી રમણનુ કરવુ જેને પ્રિય ઠે અને નઁ જેનો સ્વજ્ઞાવ નાચવાનો ઢે,
પૂર્વે કક્ષા તેઁ તેવા વિઁ વિહારે વિઁ વિચરસાયકા ઘઁ ઘણા વર્ષસખી
સાઁ સામાન્ય ચારિત્રપણુ પાઁ પાલે, પાલ્લીને તઁ પૂર્વે કક્ષાં તે સ્થાનક
પ્રત્યે ઘણાઁ ગુરુ આગલ આલોબ્યા નથી તથા અપ્પઁ પત્તિકમ્યાં નથી,
યવા સાધુ કાઁ કાલને અવસરે કાઁ કાલ કરીને ઝઁ ઝત્કૃષ્ટા આઘા
જાય તો સોઁ સૌધર્મનામે પ્રથમ દેવલોકને વિષે કઁ કદર્પ હાસ્ય કૌ-
તકના કરણહારા દેઁ દેવતાને વિષે દેવતાપણે ઝઁ ઝત્પાત સત્ત્યાને વિષે,
ઝપજે તેઁ ત્યા તેની સ્થિતિ સેઁ દોષ ઘોષ પૂર્વનીપેરે જાણવા, ણઁ પણ
દટ્ઠુ વિશેષ પઁ એક પલ્લ્યોપમ અને વાઁ એક હજાર વર્ષના આયુષ્યની
ઠિઁ સ્થિતિ કહી, પણ તેમને આજ્ઞાના અણચારાધક કક્ષા

વઠી પરિઘાજક-તાપસ ધીતરાગની આજ્ઞાવાહાર ઠે, અને તે
કરણી કરીને દેવલોકમા જાય ઠે, તે પાઠ સ્ત્રોત ઠીંપે—

સેજેહમે ગામાગર જાવ સણિવેસેસુ પરિવાયગા ઝવતિ તં-
જહા-સલા જોગી કવિલા ઝિઝ્ઞા હસા પરમહસા વહુ-
ઝદગા કુધિવયા વણ્ણપરિવાયગા તઠ્ઠ યહ્ણુ હમે અઠ
માહણ પરિવાયગા ઝવતિ તજહા-કન્દેય કરકંટય અવ-
મેય પરાસેર કન્દે દીપાયણે ચેવ દેવગુત્તેય ણારસે ॥
તઠ્ઠ યહ્ણુ હમેઅઠ સત્તિય પરિવાયગા ઝવતિ તજહા-
સીલ્લિં સસિદ્ધેરે ણગાહ ઝગ્ગાહિં તિયવિદેહે રાયા રામે વલ્લે-

लिय ण. तेणं परिवायगा रिजवेय जजवेय सामवेय अथ-
 वणवेय इतिहास पंचमाणं णिग्घंट ठठाणं संगोवंगाणं
 सरहस्साणं चजन्हंवेयाणं सारका पारका धारका वारका
 समंगवि सठितंत विसारदा संखाणे सिरकाकप्पे वाकरणे
 चंदे णिरुत्ते जोईसामायणे अणोसुय बहुसु वंजणएसु स-
 नेसु सुपरिणिठियाविहोत्ता तेणंते परिवायगा दाणधम्मंच
 सोयधम्मंच तिन्नाजिसेयंच आघवेमाणा पणवेमाणा परु-
 वेमाणा विहरंति जेणं अम्मं किंचि असुई जवंति तेणं
 उदयणय मट्टियाएय पस्कादियंसमाणं सुई जवइ एवं
 खलु अम्मे चोस्का चोस्कायारा सुइसुई समायाए जवेत्ता
 अज्जिसेय जल पुयप्पाणो अविग्घेणं सगं गमिस्सामो ॥
 तेसिणं परिवायगाणं णोकप्पंति अगमंवा तलायंवा णइवा
 वाविंवा पुस्करणिंवा दीहियंवा गुंजादियंवा सरंवा सागरंवा
 जग्गहित्तए, णण्ठ अद्राण गमणेणं॥तेसिणं परिवायगाणं
 णोकप्पइ सगमंवा जाव संदमाणियंवा डुरूहित्ताणं गठि-
 त्तए ॥ तेसिणं परिवायगाणं णोकप्पंति आसंवा हठिंवा
 उट्ठंवा गोणंवा महिसंवा खरंवा डुरूहित्ताणं गमित्तए, ण-
 ण्ठ बलाज्जिजगेणं ॥ तेसिणं परिवायगाणं णोकप्पई ण-
 म्पेत्ताइवा जाव मागहपेत्ताइवा पेत्तित्तए॥तेसिणं परिवा-
 यगाणं णोकप्पंति हरिआणं वेसणतावा घट्टणतावा वंज-
 णतावा वूसणतावा उप्पामणतावा करित्तए ॥ तेसिणं
 परिवायगाणं णोकप्पई इत्तिकदाइवा जत्तकदाइवा देस-
 कदाइवा राइकदाइवा चोरकदाइवा जणवयकहातिंवा अ-
 ण्णदादंक्कित्तए ॥ तेसिणं परिवायगाणं णोकप्पई अय-

पायाणिवा तजपायाणिवा तंवपायाणिवा जसदपायाणिवा
 जाव बहुमुष्णाणिवा धारित्तए, णणत्त अल्लानपायणिवा
 दारुपायणिवा मट्ठीयपायणिवा ॥ तेसिण परिवायगाणं
 णोकप्पति अयवंधाणिवा तजयवंधणाणिवा तंवबधाणिवा
 जाव बहुमुष्णाणि धारित्तए ॥ तेसिणं परिवायगाणं णोक-
 प्पइ णाणाविद्वणरागरत्ताइं वत्ताइं धारित्तए, णणत्त ए-
 क्काए धाउरत्ताए ॥ तेसिणं परिवायगाणं णोकप्पति हारंवा
 अच्चहारंवा एकावखियंवा मुत्तावखियंवा कणगावखियंवा
 रयणावखिंवा मुरविंवा कंठेमुरविंवा पाखंवा तिसरयंवा क-
 म्भिसुतं दसमुद्धिआणतकवा कमियाणिवा तुमियाणिवा अग-
 घाणिवा केजराणिवा कुम्माणिवा मजम्मा चूळमणिवा पिण-
 दित्तए, णणत्त एकेण तविण पवित्तएणातेसिणं परिवाय-
 गाणं णोकप्पति गंधिम वेम्मि पुरिम संघातिमे चउद्विदे म-
 द्धेधारिए, णणत्त एकेण कणपूरेणं ॥ तेसिणं परिवायगाणं
 णोकप्पइ अगरेण्णवा चदण्णवा कुकुमेणवा गायं अणु-
 खिपित्तए, णणत्त एक्काए गगामट्ठिआणतेसिणं परिवायगा-
 णं कप्पइ मागदयपत्तए जलस्स पम्भ्याहित्तए, सेविय वह-
 माणे नोचेवण अवहमाणे, सेविय णिमिउदिए नोचेवणं,
 कद्धमोदए, सेविय वहूपससे नोचेवणं अवहूपससे, सेविय
 परिपूए नोचेवणं अपरिपूए, सेविय सावसेतिकाउ नोचे-
 वण अणवज्जोकाउ, सेविय जीवे नोचेवण अजीवे, सेवियण
 दिसे नोचेवण अदिणे, सेविय पिवित्तए नोचेवण द्दयपाय
 चरुचमस पस्काळणऽछाए सिणाइत्तएवा ॥ तेसिणं परि-

ઘાયગાણં કપ્પઈ માગદય અઠાઅઢાએ જલસ્સ પન્નિગા-
 હિત્તે, સેવિય વહમાણે ણોચેવણં અવહમાણે જાવ નોચે-
 વણં અદિણે, સેવિય હથ્થપાવ ચરુચમસ પસ્કાલણઠા-
 યાએ નોચેવણં પિવિત્તે સિણાઈત્તેવા ॥ તેસિણં પરિઘાય-
 ગાણં કપ્પઈ માગદ્દે આઢે જલસ્સ પન્નિગાહિત્તે, સે-
 વિય વહમાણે નોચેવણં અવહમાણે જાવ નોચેવણં અદિણે,
 સેવિય સિણાઈત્તે નોચેવણં હથ્થપાય ચરુચમસ પસ્કાલણ
 ઠયાએ પિવિત્તેવા ॥ તેણં પરિઘાયગા એયા રુવેણં વિહા-
 રેણં વિહરમાણા વહૂણં વાસાઈં પરિયાગં પાણિત્તા કાલ-
 માસે કાલંકિચ્ચા ઉક્કોસેણં વંજલોએકપ્પે દેવત્તાએ ઉવવત્તા-
 રો જવંતિ. તેહિંતેસિંગઈં દસ સાગરોવમાઈં ઠિઈં પસુત્તા
 સેસં તંચેવ ॥

અર્થ:—સેઠ એ સંસારી જીવ ગાઠ ગામ, અગર, જાઠ યાવત્ સઠ
 સન્નીવેષને વિષે પઠ પરિવ્રાજક-દંઠધરસંન્યાસિ જઠ હોય, તે કેવા હોય
 તંઠ તે કહેઢે:સંઠ શંખની માફક નાદ કરી ધ્યાન કરે તે, જોઠ અધ્યાત્મ
 વેદાન્ત શાસ્ત્રનું ધ્યાન કરે તે, કઠ કપિલદેવતને માને તે, જિઠ જૂઠુરુષિ
 લોકમાંહી પ્રસિદ્ધ ઢે તેના શિષ્ય વનમાં ફરતા રહે તે, હંઠ પર્વતાદિકે
 વશે તે, પઠ નદી પ્રવાહે વસે, કોપીનાદિક સર્વ વસ્તુ ઢોઢીને પ્રાણ તજે,
 અષ્ટાંગ યોગ સાધે, ઇશ્વરને માને અને જિહ્વા અર્થેજ ગામમાં ગ્રાવે તે.
 ઘઠ પાણીની પરે ઘણા હીંમે, ગામે એક રાત્રી અને નગરે પાંચ રાત્રી રહે
 તે, કુઠ ઘેર રહીનેજ ક્રોધ લોજને ઢાંમે તે, કઠ કૃષ્ણ-પરિવ્રાજક જે
 નારાયણ પરિજ્ઞત તાપસ વિશેષ તે. તઠ ત્યાં જીવ નિશ્ચે ઇઠ એ અઠ
 આઠ માઠ બ્રાહ્મણની જાતિ સંબંધિ પઠ પરિવ્રાજક-દંઠધરસંન્યાસિની
 જાતિ જઠ હોય ઢે તંઠ તે કહેઢે:કઠ કૃષ્ણ ૧, કઠ કરકંઢક ૨, અંઠ
 અંબરુ ૩, પઠ પારાસર ૪, કઠકૃષ્ણ ૫, દીઠ દ્વિપાયન ૬, ચેઠ નિશ્ચે દેઠ

દેવગુપ્ત ૭ અને ણા ૮ નારદ ૯ હવે ત ૧૦ તેમાહી સ્વ ૧૧ નિશ્ચે ૧૨ ૫ આઠ
 સ્વ ૧૩ કૃત્રિની જાતિ સવધિ ૧૪ પરિવ્રાજક-વંરુધરસન્યાસિ જ ૧૫ હોય તે ૧૬
 તે કહેવે સી ૧૭ સીસવદ્ ૧, સ ૨ સસીહર ૩, પા ૪ નગાદ્ ૫, જ ૬ જાગર્ગ ૭,
 ૫મ વિ ૮ વિદેહ ૯, રા ૧૦ રાજા ૧૧, રા ૧૨ રામ ૧૩ અને ઘ ૧૪ ઘસ ૧૫ તે ૧૬ તે
 ૧૭ પરિવ્રાજક-વંરુધરસન્યાસિ રિ ૧૮ રુજુર્નામા-વેદ ૧, જ ૧૯ યુજુર્વામા-વેદ
 ૨, સા ૨૦ શામનામા-વેદ ૩, અ ૨૧ અથર્વણ વેદ ૪, ૨૨ ઇતિહાસ (અઢાર
 પુરાણ) ૨૩ તે પાંચમો, ણિ ૨૪ નિર્ઘટનામા ૨૫ ઠ ૨૬ અગ, સં ૨૭ શિક્ષાદિક
 ઠ અગના ઇપાગ સહિત સ ૨૮ રહસ્ય જાવજેવે કરી સહિત ૨૯ ૧૦ વે
 રુજુર્વેદાદિક ચાર વેદને સા ૩૦ વિસરતા સજારે છે, પા ૩૧ વેદાધિક્રના માર
 ગામો છે, ધા ૩૨ હૈયાને વિષે ખારક છે, વા ૩૩ પ્રશુરુ જણતા-ચારે છે, સ ૩૪
 અગના જાણ છે, સ ૩૫ સાઘિત્રનામા શાસ્ત્રના વિ ૩૬ જાણ (પત્રીત) છે,
 સ ૩૭ શાસ્ત્રના ગણિતશાસ્ત્રના જાણ છે, સિ ૩૮ શિક્ષા અક્ષર સ્વરૂપ શાસ્ત્ર
 તથા કલ્પ આચાર શાસ્ત્ર વા ૩૯ વ્યાકરણ શબ્દ સ્વરૂપ શાસ્ત્ર ઠ ૪૦ ઠંદ
 પથ ગથ શાસ્ત્ર શબ્દ નિ ૪૧ નિર્યુક્તિ પદ જનન શાસ્ત્ર જો ૪૨ ઝ્યોતિષ
 શાસ્ત્ર, અયન વ્રતરાયન અને ઝ્યોતિષ વિશેષના જાણ છે, તેમજ અ
 અનેરા ઘ ૪૩ ઘણા ઘ ૪૪ બ્રાહ્મણ સંવધિ સ ૪૫ શાસ્ત્રના સુ ૪૬ રીતે જાણ
 હોય તે નિશ્ચે કરીને, તે ૪૭ તે ૪૮ પરિવ્રાજક-વંરુધરસન્યાસિ વા ૪૯ વાન
 ધર્મ સો ૫૦ સોચ પવિત્રધર્મ અને તિ ૫૧ તિર્ય ધર્મ પ્રત્યે (ગંગાદિકને વિષે
 સ્નાન કરવું તે) આ ૫૨ આશ્વાત કહેતાયકા ૫૩ વરુપતાયકા ૫૪ પ્રથ
 મના ઘોષ યાપતાયકા વિ ૫૫ વિચરે છે, જે ૫૬ ૫મ કરતા જે કોઈ અ
 મારે કિ ૫૭ ધોરુ પણ અ ૫૮ પ્રશુચિ પાપ જ ૫૯ હોય તે ૬૦ તે સર્વે ઠ ૬૧ પાણી
 કરી સ ૬૨ માટી કરી ૫૩ ધોયુચકું સુ ૬૪ સુચિ પવિત્ર જ ૬૫ થાય (પાવ
 જાય) ૫ ૫મ સ્વ ૬૬ નિશ્ચે અ ૬૭ અમે સો ૬૮ નિર્મલ થઈ ઘો ૬૯ સૂપવિ
 થઈ સુ ૭૦ સમ્યક્ પ્રકારે આચારવત થઈ અ ૭૧ પવિત્ર ઘોસ્ત્રો આત્મા
 કરીને સ્નાન કરીને જ ૭૨ પાણી કરી પુ ૭૩ પવિત્ર આત્મા કરીને અ
 પવિત્રપણા રહિત સ ૭૪ સ્વર્ગે ગ ૭૫ જઈશુ તે ૭૬ તે ૭૭ પરિવ્રાજક-વંરુધરસ-
 ન્યાસિને, પો ૭૮ ન કલ્પે અ ૭૯ કુશામા ત ૮૦ સલાવમાં ૮૧ નદીમાં ૮૨

वमां, पु० कमल सहितनी वावमां, दो० लांबी नाळनी वावमां गुं० वांकी
 नाळनी वावमां, स० सरोवरमां, सा० समुद्रमां उ० पेसवुं; ष० पण एटवुं
 विशेष अ० अर्धामार्गे ग० गमन करतां पाणी प्रमुख आवे तो कट्टे. ते० ते
 प० परिव्राजक-दंरुधरसंन्यासिने णो० न कट्टे स० गार्गे जा० यावत् सं०
 पाळखी दु० नपर चमीने ग० जावुं. ते० ते प० परिव्राजक-दंरुधरसंन्या-
 सिने णो० न कट्टे आ० घोमा ह० हाथी उ० उंट गो० बळध म० पान्ना
 तथा ख० गधेमां दु० नपर चमीने ग० जावुं; पण ए० एटवुं विशेष व०
 कोशबलात्कारे चढावे तो कट्टे. ते० ते प० परिव्राजक-दंरुधरसंन्यासिने
 णो० न कट्टे ए० नाटक जोवुं जा० यावत् मा० मागध देशनुं तथा
 मांगध वरुवादिकनुं गायन सांजळवुं तथा पे० जोवा जवुं. ते० ते परिव्रा-
 जक-दंरुधरसंन्यासिने णो० न कट्टे ह० वनस्पति-कायने ले० घसवी
 घ० संघटो करवो थं० उंची करवी दु० हस्तादिके करी लीलफुला स-
 मारवी तथा न० नखेरवी. ते० ते परिव्राजक-दंरुधरसंन्यासिने णो० न
 कट्टे ई० स्त्री जातिना कुळ, रुप, उपधि, शृंगारादिकनी क० कथा
 करवी, ज० जात, पाणी, घृत साख प्रमुखनी कथा, रा० राज्य संबंधि
 चतुरंग दळ जंमारीनी कथा, चो० चोर संबंधिनी कथा, ज० जनपद
 केटलाएक देशनी कथा, पूर्वोक्त कथाए करी अ० अनर्थदंरु एटवे
 अर्थविना आत्माने दंरुवी ते न कट्टे. ते० ते परिव्राजकोने णो० न
 कट्टे अ० लोढानां पात्र (लोढा वारुका), त० तरुवानां पात्र, तं० त्रां-
 वानां पात्र (जाणुं थालि आदिक) ज० जसतनां पात्र जा० जावत् व०
 घणुं मुल बेसे एवां, थोळुं मुल बेसे एवां धा० राखवां; पण ए० एटवुं
 विशेष अ० तुंबमानां पात्र दा० नानां मोटां लाकमानां पात्र अने म०
 घना आदिक माटीनां पात्र राखवां कट्टे. ते० ते परिव्राजकोने णो० न
 कट्टे अ० लोहना बंधने बांधेलां, त० तरुवाना बंधने बांधेलां, तं०
 त्रांवाना बंधने बांधेलां, जा० यावत् व० बहु मुदयनां रुपादिकना बंधने
 बांधेलां पात्र धा० राखवां. ते० ते परिव्राजकोने णो० न कट्टे ए० घणा
 प्रकारना वर्णा, रंग, चोळ, मजीठ, आल, लाख, पतंग अने कसुंबादिके

रग्या राता व० वस्त्र धा० राखवा, पण ण० एट्ठु विशेष ए० एक षा०
 गेरुए रग्या वस्त्र राखवा कस्से ते० ते परिघ्राजकोने णो० न कस्से हा०
 अक्षरसेरो हार, अ० अर्ध (नवसेरो) हार, ए० एकसेरो हार, मु० मो-
 तीनो हार, क० सुवर्णनो हार, र० रत्नावली आजरण, मु० कंठने विषे
 मुरवि आजरण, पा० पाखव कुमणो, ति० अणसेरो हार, क० केरुनो
 कदोरो, व० आगळीना आजरण (अनतक आजरण विशेष) क० कटक
 सोनारुपानां कर्मां, तु० वेरखा, अ० धाक्षना आजरण, के० बाजुबंध
 आजरण कु० कानना आजरण, म० मुगट आजरण अने चु० चुकामणी
 आजरण पि० शरीरने विषे पहेरवा, पण ण० एट्ठु विशेष ए० एक तं०
 प्रावानी वनावेली प० पवित्री (आंगळीनुं आजरण) कस्से ते० ते
 परिघ्राजकोने णो० न कस्से ग० जाइआदिक चार प्रकारे फुलनी
 गुथेली माळा तथा वृटा फुल धारण करवां, पण पा० एट्ठु
 विशेष ए० एक क० कर्णफुल (काननुं आजरण) कस्से ते० ते
 परिघ्राजकोने णो० न कस्से अ० अगरवत्तीनो घूप, च० चदन, कु०
 कक्रु केशर, तथा तेवा सुगंधी पदार्थ गा० शरीरपर अ० विलेपन करवा,
 पण ण० एट्ठु विशेष ए० एक ग० गगानदीनी माटी गोपीचदनाविक
 कस्से ते० ते परिघ्राजकोने क० कस्से मा० मागध देश सवधि पाषो
 नरीने ज० पाणी प० खेवु, से० ते पण व० वेहेवु, नो० नहीं चे० निधे
 अ० अणवेहेवु, से० ते पण थि० निर्मल, नो० नहीं चे० निधे क०
 मोदोलु, से० ते पण व० घणु प० निर्मल, नो० नहीं निधे अ० अति
 मेखु, से० ते पण प० गळ्यु, नो० नहीं निधे अ० अणगळ्यु से० तेने
 पण सा० पापसहित जाणे, नो० नहीं निधे अ० पाप रहित जाणे,
 से० तेने पण जी० जीव सहित जाणे, नो० नहीं निधे अ० अजीव
 जाणे, से० ते पण दि० दोषेवु खे, नो० नहीं निधे अ० अणदीधुं खे,
 से० ते पण पि० पीगने अर्ध खे, पण नो० नहीं निधे ह० हाय, पा०
 पग च० चरु, यात्री, दाम्नी, घ० चाटुनी, धारुकादिक उपगर्ण, प०
 भोवा निमीचे अने सि० नाहवाने अर्थ न खे ते० ते परिघ्राजकोने

कटपे मा० मागध देश संबंधि अ० अर्ध अ० आढोमान ज० पाणी
 प० लेवु, से० ते पण व० नदीआदिकनुं वहेतुं कटपे, पण नो० नहिं
 निश्चे अ० अणवहेतुं जा० यावत् नो० नहिं निश्चे अ० अणदीधुं; से०
 ते पण ह० हाथ, पग, चरु, चमचो, थाळी प्रमुख पं० धोवाने अर्थे क-
 टपे, पण नो० नहिं निश्चे पी० पीवुं तथा सि० स्नान करवुं. ते० ते परि-
 ब्राजकोने क० कटपे मा० मागध देश संबंधि आ० एक आढा प्रमाण
 ज० पाणी लेवुं, से० ते पण व० वहेतुं, नो० नहिं निश्चे अणवहेतुं जा०
 यावत् नो० नहिं निश्चे अ० अणदीधुं; से० ते पण सि० स्नान करवाने
 अर्थे कटपे, नो० नहिं निश्चे ह० हाथ, पा० पग, च० चरु, थाळी, हांमली
 चाटुनी, उपगर्ण, प० धोवाने तथा अ० पीवाने अर्थे न कटपे. जे जे
 कामने वास्ते ले तेते काममांज वापरे, पण अनेरा काममां वापरवुं
 कटपे नहिं. ते० ते प० परिव्राजक-दंरुधर संन्यासि ए० पूर्वे कह्या तेवा
 वि० विहारे करी वि० विचरता थका ब० घणा वा० वर्ष सुधी प० प्रव-
 र्जा पाळे, पा० पाळीने का० काळने अवसरे का० काळ करीने न०
 उत्कृष्टा ब० ब्रह्मनामे पांचमा देवलोकने विषे दे० देवतापणे उ० उपजे.
 ते० त्यां तेनी गति द० दस सा० सागरोपमनी ठि० स्थिति प० कही.
 दस कोमाकोमी पट्योपमनो एक सागरोपम कह्यो. से० शेष बोल पूर्वे
 कह्या तेमज जाणवा.

जावार्थः—हवे जुड ! माता-पीतानो विनय करवानी, हाथी-ता-
 पसने हाथीनुं मांस खावानी, मृग्या-तापसने मृगनुं मांस खावानी, पं-
 चाग्नि तापवानी, जळ स्नान करवानी तथा कंदमूळनो आहार करवानी,
 साधु आज्ञापण देता नथी; अने श्री वीतरागदेवे पण आ सूत्रमां जि-
 नाज्ञाना मोक्षमार्गना अणआराधक (आज्ञावाहार) कह्या. ए न्याये
 मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञावाहार ठे, अने आज्ञावाहार पुन्य निपजे
 ठे. तेवारे तेरापंथी कहेठे के, एवा कामनी साधु आज्ञा आपे नही, पण
 माता-पीताना विनयना करणहार तो प्रकृतिना नदिक ठे, अने हाथी

તાપસને હાથીના માંસ સિવાય તથા મૃગ્યા-તાપસને મૃગના માંસ સિવાય બીજા દ્રવ્યનો નિષેધ થયો, તે કરણી જિનાજ્ઞા માહેલી છે, તેથી પુણ્ય બધાય છે એમ કહે છે તેનો ઉત્તર હે દેવાનુપ્રીય ! શ્રી વીતરાગદેવે તો એમ નથી કહ્યું કે, પ્રકૃતિના જડિકપણથી તથા બીજા દ્રવ્ય ટલ્યા તેથી દેવતા થાય શું ? તમારાથી શ્રી વીતરાગદેવમાં જ્ઞાન થોડું હતું ? કે એવાં કામ વિનામતલ્લભે સૂત્રમા ઘાલ્યા ? ત્યારે તેરાપથી કહે છે કે, એ કામતો કારણ છે અને દ્રવ્ય ટલ્યા તે કાર્ય છે જેમ હાથીના અને મૃગના માંસથી બીજા દ્રવ્ય ટલ્યા તેથી પુણ્ય બધાય છે તેનો ઉત્તર હે દેવાનુપ્રીય ! એ રીતે તો કોઈ મહસ્તિ મૂલ આપી તૈયાર વસ્તુ સુલભી વીગેરે છડી જાય, ને રસોડનો આરજ ટાલે, અને બીજો કોઈ આરજ કરતો હોય તેને અચેત વસ્તુ આપી અનેક પ્રકારના આરજ ટાલે, તેમજ કોઈ આરજ ટાલતો હોય તેને જલ્લો જાણે, તેને તમે પાપ કેમ કહો છો ? એ સાવચ (પાપના) કામથી બીજા દ્રવ્ય ટલ્યા તેથી પુણ્ય બધાય, ત્યારે કોઈ ઉત્તમ પ્રાણી અનેરાને મદદ આપી, અનેક આરજ ઢોરુવે તેને ગુણ કેમ નહીં થાય ? તે કાણા હો તે વિચારી જોજો એમ ઉવવાડસૂત્રના આગલા પાઠમાં જમાલીના મતવાળા કરણી ના થલે પુણ્ય બાંધે, તેથી કિલ્લવિધી દેવતામા જાય એમ કહ્યું છે, અને તેમને જિનાજ્ઞાના અણઆરાધક કહ્યા તેમજ ગોશાલામતિ કરણીના થલે પુણ્ય બાંધે, તેથી ઉત્કૃષ્ટા ચારમા દેવલોક સુધી જાય, તોપણ તેમને જિનાજ્ઞાના અણઆરાધક કહ્યા થલી મિથ્યાત્વ ઘુટયાધિના સર્લિંગોપણામા કરણી કરીને નવ પ્રવેયક સુધી જાય, તેને પણ જિનાજ્ઞાના અણઆરાધક કહ્યા છે એ ન્યાયે મિથ્યાત્વીની કરણી જિનાજ્ઞા બાહ્ય છે, અને આજ્ઞાબાહ્ય પુણ્ય નિપજે છે તે ઉપરના ડ્રષ્ટાંતોથી જાણવું થલી ઉવવાડસૂત્રમા ાધુ અને આવક, એ બનેને જિનાજ્ઞાના આરાધક કહ્યા જે જ્ઞાન, વર્ણન અને ચારિત્ર, એ ત્રણ ગુણ આરાધે, તેનેજ આરાધક કહીયે એ ત્રણ ગુણ મિથ્યાત્વીનાં નથી, તેથી મિથ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞામા નથી, ઠતા સ આજ્ઞા-આદ્યારનો કરણીથી પુણ્ય બાંધો દેવતાની

ગતિમાં જાય છે. એ ન્યાયથી આજ્ઞાવાહાર પુણ્ય નિપજે છે. વઠી સૂય-
ગઠાંગ પ્રથમ શ્રુતષ્કંધે આઠમે અધ્યયને, મિથ્યાત્વી દાન, શીલ, તપા-
દિકમાં પરાક્રમ ફોરવે, તેનું પરાક્રમ અશુદ્ધ કહ્યું, અને સમકિતિ દાના-
દિકમાં પરાક્રમ ફોરવે તેનું પરાક્રમ શુદ્ધ કહ્યું. તે શ્રી સૂયગઠાંગજીના
પ્રથમ શ્રુતષ્કંધના આઠમા અધ્યયનની ગાથા ૨૩, ૨૪ અને ૨૫.

જેયા બુદ્ધા મહા જાગા, વિરા અસમત્ત દંસિણો;

અસુદ્ધં તેસિં પરિકંતં, સફલં હોઈ સઘસો. ॥ ૨૩ ॥

અર્થ:—જે જે કોઈ બુદ્ધિતત્વના જાણ, પણ જૈન માર્ગના અજાણ
હે, તે આ લોકમાં પુજ્ય અને વિષ શૂરવીર કહેવાય છે, એટલે કષ્ટ સહન
કરવામાં વીર પુરુષ છે, પણ સમ્યક્ત દર્શન (દેવ, ગુરુ, ધર્મ એ ત્રણ
તત્વની 'સર્વદહણા') રહિત છે, તેથી તેનાં અંધ દાન, શીલ, તપાદિક
ઉદ્યમ, પરાક્રમ તથા અનુષ્ઠાન સર્વ અશુદ્ધ અને ફોગટ છે. સંધ ફક્ત
સર્વ પ્રકારે કર્મ બંધનનું કારણ છે, પણ કર્મ નિર્જરાનું કારણ નથી.
॥ ૨૩ ॥ હવે પંક્તિ વીર્ય આશ્રી કહેહે. તે ગાથા ૨૪ મી:—

જેયા બુદ્ધા મહા જાગા, વિરા સમત્ત દંસિણો;

સુદ્ધં તેસિં પરિકંતં, અફલં હોઈ સઘસો. ॥ ૨૪ ॥

અર્થ:—જે જે કોઈ બુદ્ધિ તિર્થંકરાદિક મંથ માહા જાગ્યવાન
પુજ્ય, વિષ (વીર) ઘનઘાતિયાં કર્મ વિદારવા સમર્થ છે, ચાર કર્મ ક્ષય
કીધાં છે અને સંધ સમકિત સહિત છે, સુધ તેમનો ઉદ્યમ શુદ્ધ (હિંસા
દોષ રહિત) છે, અને તેના અંધ કર્મ બંધનું કારણ (મિથ્યાત્વ) સર્વ
પ્રકારે અફલ થાય. પણ સમકિતને નિર્જરાનું કારણ જાણવું. ॥ ૨૪ ॥

તેસિંપિ તવો અસુદ્ધો, નિકંતા જે મહાકુલા;

જાણે વન્ને વિયાણંતિ, નસિલોગં પવેયણ ॥ ૨૫ ॥

અર્થ:—તે તે જો તે માસખમણાદિક તપ કરે, તોપણ અંધ તે

તાપસને હાથીના માંસ સિવાય તથા મૃગ્યા-તાપસને મૃગના માંસ સિવાય ધીજા ડ્રવ્યનો નિપેધ થયો, તે કરણી જિનાજ્ઞા માહેલી છે, તેથી પુણ્ય વધાય છે એમ કહેવે તેનો ઉત્તર છે દેવાનુપ્રીય । શ્રી ધીતરાગદેવે તો એમ નથી કહ્યું કે, પ્રકૃતિના જાદ્રિકપણથી તથા ધીજા ડ્રવ્ય ટલ્યા તેથી દેવતા થાય શું ? તમારાથી શ્રી ધીતરાગદેવમાં જ્ઞાન યોગુ હતું ? કે એવા કામ વિનામતલ્લવે સૂત્રમા ઘાલ્યા ? ત્યારે તેરાપથી કહેવે કે, એ કામતો કારણ છે અને ડ્રવ્ય ટલ્યા તે કાર્ય છે જેમ હાથીના અને મૃગના માંસથી ધીજા ડ્રવ્ય ટલ્યા તેથી પુણ્ય વધાય છે તેનો ઉત્તર છે દેવાનુપ્રીય । એ રીતે તો કોઈ પ્રહસ્તિ મૂલ આપી તૈયાર વસ્તુ સુ સ્વની વીગેરે છઠ્ઠી સ્વાય, ને રસોડનો આરજ ટાલે, અને ધીજો કોઈ આરજ કરતો હોય તેને અચેત વસ્તુ આપી અનેક પ્રકારના આરજ ટલાવે, તેમજ કોઈ આરજ ટાલતો હોય તેને જાણે, તેને તમે પાપ કેમ કહોઠો ? એ સાવધ (પાપના) કામથી ધીજા ડ્રવ્ય ટલ્યા તેથી પુણ્ય વધાય, ત્યારે કોઈ ઉત્તમ પ્રાણી અનેરાને મદદ આપી, અનેક આરજ ઠોમવે તેને ગુણ કેમ નહીં થાય ? તે કાજા હો તે વિચારી જોજો એમ ઉવવાઈસૂત્રના શ્રાગણા પાઠમા જમાલીના મતવાળા કરણી ના ઘલે પુણ્ય વાધે, તેથી કિલ્લિધી દેવતામા જાય એમ કહ્યું છે, અને તેમને જિનાજ્ઞાના ગ્રણઆરાધક કહ્યા તેમજ ગોશાક્ષામતિ કરણીના ઘલે પુણ્ય વાધે, તેથી ઇત્કુટા ચારમા દેવલોક સુધી જાય, તોપણ તેમને જિનાજ્ઞાના ગ્રણઆરાધક કહ્યા ઘલી મિષ્યાત્વ ટુટયાવિના સર્લિંગીય ણામા કરણી કરીને નવ પ્રવેયક સુધી જાય, તેને પણ જિનાજ્ઞાના ગ્રણઆરાધક કહ્યા છે એ ન્યાયે મિષ્યાત્વીની કરણી જિનાજ્ઞા બાહાર છે, અને આજ્ઞાવાહાર પુણ્ય નિપજે છે તે ઉપરના ડ્રષ્ટાંતોથી જાણવું ઘલી ઉવવાઈસૂત્રમા ૧૧ધુ અને આવક, એ ધનેને જિનાજ્ઞાના આરાધક કહ્યા જે જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્ર, એ ગ્રણ ગુણ આરાધે, તેનેજ આરાધક કહીયે એ ગ્રણ ગુણ મિષ્યાત્વનાં નથી, તેથી મિષ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞામા નથી, ઠતા ૪ આજ્ઞા-વાહારનો કરણીયો પુણ્ય વાધો દેવતાની

ગતિમાં જાય છે. એ ન્યાયથી આજ્ઞાબાહાર પુણ્ય નિપજે છે. વઢી સૂય-
ગમાં પ્રથમ શ્રુતસ્કંધે આઠમે અધ્યયને, મિથ્યાત્વી દાન, શીલ, તપા-
દિકમાં પરાક્રમ ફોરવે, તેનું પરાક્રમ અશુદ્ધ કહ્યું, અને સમકિતિ દાના-
દિકમાં પરાક્રમ ફોરવે તેનું પરાક્રમ શુદ્ધ કહ્યું. તે શ્રી સૂયગમાંગજીના
પ્રથમ શ્રુતસ્કંધના આઠમા અધ્યયનની ગાથા ૨૩, ૨૪ અને ૨૫.

જેયા બુદ્ધા મહા જાગા, વિરા અસમત્ત દંસિણો;

અસુદ્ધં તેસિં પરિક્કંતં, સફલં હોઈ સઘસો. ॥ ૨૩ ॥

અર્થ:—જે જે કોઈ બુદ્ધિતત્વના જાણ, પણ જૈન માર્ગના અજાણ
હે, તે આ લોકમાં પુજ્ય અને વિજી શૂરવીર કહેવાય છે, એટલે કષ્ટ સહન
કરવામાં વીર પુરુષ છે, પણ સમ્યક્ત દર્શન (દેવ, ગુરુ, ધર્મ એ ત્રણ
તત્ત્વની સર્વદહણા) રહિત છે, તેથી તેનાં અંધ દાન, શીલ, તપાદિક
ઉચ્ચમ, પરાક્રમ તથા અનુષ્ઠાન સર્વ અશુદ્ધ અને ફોગટ છે. સંધ ફક્ત
સર્વ પ્રકારે કર્મ બંધનનું કારણ છે, પણ કર્મ નિર્જરાનું કારણ નથી.
॥ ૨૩ ॥ હવે પંક્તિ વીર્ય આશ્રી કહેશે. તે ગાથા ૨૪ મી:—

જેયા બુદ્ધા મહા જાગા, વિરા સમત્ત દંસિણો;

સુદ્ધં તેસિં પરિક્કંતં, અફલં હોઈ સઘસો. ॥ ૨૪ ॥

અર્થ:—જે જે કોઈ બુદ્ધિ તિર્થંકરાદિક મહા માહા જાગ્યવાન
પુજ્ય, વિજી (વીર) ઘનઘાતિયાં કર્મ વિદારવા સમર્થ છે, ચાર કર્મ ક્ષય
કીધાં છે અને સંધ સમકિત સહિત છે, સુધ તેમનો ઉચ્ચમ શુદ્ધ (હિંસા
દોષ રહિત) છે, અને તેના અંધ કર્મ બંધનું કારણ (મિથ્યાત્વ) સર્વ
પ્રકારે અફલ થાય. પણ સમકિતને નિર્જરાનું કારણ જાણવું. ॥ ૨૪ ॥

તેસિંપિ તવો અસુદ્ધો, નિકંતા જે મહાકુલા;

જણો વન્ને વિયાણંતિ, નસિલોગં પવેયણ ॥ ૨૫ ॥

અર્થ:—તે તે જો તે માસખમણાદિક તપ કરે, તોપણ અંધ તે

અશુદ્ધ જાણવો, કેમકે તે પુજાસત્કાર સન્માન ધાન્તે, તે કારણે તેનો તપ પામુઈ જાણવો નિઃ જે વૈરાગે ઘર ઠાઠીને મંઠ મોટા ફુલના ટપમ્પા તેનો પણ તપ જો પુજાસત્કારને હેતે હોય તો તે અશુદ્ધ જાણવો જઃ જેમ તપ કીધો તે ઘઃ અનેરા પ્રદૃશ્યાવિક ન જાણે તેમને જણાવવા નિમિત્તે નઃ પોતાના ગુણ પોતે ન ઘોષે, અર્થાત્ પોતાની શ્લાઘા પોતે ન કરે ॥ ૨૫ ॥

જ્ઞાપાર્થ — હવે જુઓ ! મિથ્યાત્વીની કરણી એ આજ્ઞા માંહેલો ધર્મ હોય તો તેના પરાક્રમ અશુદ્ધ કેમ કહ્યાં ? તેવારે તેરાપથી કહે ઠે કે, મિથ્યાત્વીનાં પરાક્રમ અશુદ્ધ કહ્યાં ઠે, તે સ્વોટાં કર્તવ્યમાં પરાક્રમ ફોરવે, તે આશ્રી અશુદ્ધ કહ્યાં ઠે, પણ સાધુજીને મિથ્યાત્વી દાન આપે, શીયલ પાલે, તથા તપશ્ચા કરે, તે પરાક્રમને અશુદ્ધ નથી કહ્યાં એવી મનથી કુચુક્તિ મેલવે ઠે તેનો ઉત્તર અરે જાણ્યો ! સ્વોટાં દાન, શીયલ અને ફુલાચાર પ્રમુખ સ્વોટા કર્તવ્યમા પરાક્રમ ફોરવે, તેને અશુદ્ધ કહ્યાં કેહેશે તો, આગલ્લી ગાથામા સમકિતિનાં પરાક્રમ શુદ્ધ કહ્યાં, તે સ્વોટા કર્તવ્યમા (વિષય વિકારમા સસારના કામમાં) પરાક્રમ ફોરવે, તે શુ સુદ્ધ કહ્યાં હશે ? પણ એમ નથી અહિયાં તો ધનેનાં પરાક્રમ પરલોકને અર્થે ક્રિયા કરે તેનુજ ઘર્ણન ઠે આ અધ્યયનમા આદ અત સુધી પરલોકની ક્રિયાનોજ ઘર્ણવ ઠે સસારને અર્થે તો સ્વોટા કર્તવ્યમાં પરાક્રમ ફોરવે, તે તો સમકિતિ તથા મિથ્યાત્વી ધનેના અશુદ્ધ ઠે, પણ પરલોક અર્થે ધને દાનાદિક શુદ્ધ ક્રિયામાં પરાક્રમ ફોરવે, તે મિથ્યાત્વીના અશુદ્ધ, અને સમકિતિનાં શુદ્ધ, એમ ઠે અરે જાણ્યો ! માન ઠોઠી વિચારો જો સ્વોટા દાનાદિકમાં પરાક્રમ ફોરવે, તેના અશુદ્ધ કહેશે તો, આગલ આ ગાથાના ઘોથા પદમા ટીકાકારે કહ્યું ઠે કે, મિથ્યાત્વીના દાનાદિકથી પુન્ય પ્રકૃતિ ધંધાય, પણ નિર્જરાનાં કારણ નથી જો ત્રીજા પદમા સ્વોટા દાનાવિક કહેશે, તો ઘોથે પદે પુન્ય ઘાથે એમ કહ્યું ઠે એ લેલે તમારી શ્રદ્ધા સર્વ ઠઠી જણે, કે-

મકે જો દાનાદિકમાં પાપ કહેશે તો, તથા ઓટા અર્થ કરશે તો-
ઝલટી ગઠામાં પરશે. વઢી સુયગમાંગજીના પ્રથમ શ્રૂતકંધના વીજા
અધ્યયનની ગાથા નવમીમાં કહ્યું છે કે, મિથ્યાત્વી માસ માસ યમણે
પારણાં કરે, તોપણ અનંતાનુ બંધો માયા હુટી નથી, તેથી અનંતા જન્મ
મરણ વધારે. તે ગાથા નવમી:—

જેય વિય ણગણે કિસેચરે, જયવિય ઝુંજિયે માસ મંતસો;
જેહ માયાહ તિમિહ, આગંતા ગબ્જાયણં તસો ॥૧૫॥

અર્થ:—જેઠ જો ઘણી ક્રિયા કરે, ણઠ નમ્ર થઈને રહે, ડુર્બલ
શરીરી થઈને વિચરે, જઠ તપ ઘણો કરે, આહાર નિરસ કરે, અને માસ
માસ યમણ કરીને પારણું કરે, એવી રીતે જીવે ત્યાં સુધી કરે, તોપણ
જેઠ જે કોઈ માયા સહિત વીજાને ઠગવારૂપ યોગેકરી બગધ્યાની થઈ
પ્રવર્તે, (તે માયાનાં ફલ કહે છે.) આઠ તે આગમિયે (જવિષ્ય) કાલે
ગઠ ગર્જને વિષે જન્મ મરણનાં અનંતાં ડુઃખ પામે.

જ્ઞાવાર્થ:—હવે ઝુઝ ! મિથ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞા માંહલો ધર્મ
હોય તો, અનંતા જન્મ મરણ વધે, એમ કેમ કહ્યું ? જાણ્યા હો તે વિચારી
જોજો. ત્યારે તેરાપંથી કહેઠે કે, એતો માયા કપટાઈનાં ફલ કહ્યાંઠે.
તેનો ઉત્તર-અરે જાણ્યો ! માયાકપટાઈનાં ફલ તો ઓટાં ઢેજ, તેમાં શું
કહેવું. સમકિતિ સાધુ-શ્રાવકપણ કપટાઈ કરેતો તેનાં તો ફલ ઓટાંજ
લાગશે, પણ અહિયાં તો માયાકપટાઈ એ મિથ્યાત્વનું નામ છે, અને
મિથ્યાત્વીને માયાકપટાઈ હુટી નથી, તેથી માસમાસયમણ તપ કરે,
તોપણ અનંતા જન્મ મરણ વધે, એમ કહ્યુંઠે. જો એકલી કપટાઈનાંજ
ફલ કહ્યાંઠે, એમ કહેશે તો તપસ્યાનો અધિકાર આ ગાથામાં કહેવાનો
શું પ્રયોજન ? અને તપસ્યાનાં ફલ કેમ ન કહ્યાં ? અને તે ક્યાં ગયાં
તે કહો ? અરે જાણ્યો ! મિથ્યાત્વીની તપસ્યાથી પુન્ય પ્રકૃતિ બંધાય,
દેવતામાં જાય અને ત્યાં સુખ જોગવે; પણ તેની સમી સર્વદૃષ્ટા વિના

जन्म मरण घटे नहीं तेमज अजवि तथा जवि मिथ्यात्वपणामा
 करणी करीने नवप्रवेयक सुधी अनतीवार गया, तोपण तेथोनी गरज
 छगार मात्र सरी नहीं जो आज्ञा मांहेखो धर्म होय तो गरज केम न
 सरे ? जगवाने तो “करेमाणे कमे” कष्टु ठे कर्म तोरवा मांख्यां ते तो
 ख्याज कहिये, निर्जरवा माख्या, ते निर्जयाज कहिये, अने मुक्तिनी
 मार्ग सीधो तेने मुक्ति गयाज कहिये शाख सूत्र जगवती सतक
 पहेखे ठेदशे पहेखे प्रश्न पहेखे अजविना करणो आज्ञामाहेखी
 होयतो अजवि मुक्ति केम न जाय ? ते माझा हो ते विचारी जोजो
 बळी श्री वीतरागदेवे सुयगमाग सूत्रमां कष्टु ठे के, मिथ्यात्वोना परा
 क्रम अशुद्ध अने जन्म मरण वधारनारठे तेमज बळी उववाइ सूत्रमां
 मनधीना जुख-तृपा खमे, एवा कष्टी मानीने अनेक प्रकारनी मिथ्या
 त्वोनी करणी कह्यी, अने हस्ति-तापस आदि अनेक प्रकारना कष्टा
 तेमज जमाळी, गोशाळा तथा सर्लिंगो, मिथ्यातपणा सहित करणी
 करे, तेथी पुण्य वधाय, अने उत्कृष्टा नव प्रवेयकमा जाय, तोपण तेमने
 जिनाझाना अणभाराधक कष्टा हवे जुथो ? मिथ्यात्वीनी करणी
 आज्ञामाहेखी होयतो, तेमने परखोकना मोक्षमार्गना अणभाराधक केम
 कष्टा ? त्यारे तेरापथी कहेठे के, करणीनो करणहार तेतो आझ
 बाहार ठे, अने करणी आज्ञा माहेखी ठे तेनो उत्तर अरे देवानुप्रीय !
 जरा सीधी दृष्टी करीने जुथो गुण ने गुणी जुदा नथो, एम श्री
 अनुयोगद्वार सूत्रमधे कष्टु ठे दंडेन दम्भी, ठेणेण ठत्ति पणेण पक्कि
 तेम गुण ने गुणी जुदा नथी तेमज चद्रमा ने किर्ण, सूर्य ने
 ताप, दान ने दानी, ज्ञान ने ज्ञानी, सम्यक्त ने समकिति,
 चारित्र ने चारित्रियो, ध्यान ने ध्यानी, घोर ने घोरी, पाप ने पापी,
 पुण्य ने पुण्यवंत, तेमज मिथ्यात्वी ने मिथ्यात्वीनी करणी ए जुदा
 नथी तमे कर्ता ने कर्मनो जेद जुदो गवेप्यो, पण सिद्धान्तना मूळ
 नयना प्रवाहने धिपे समजता नथी ते अनुयोगद्वारनो पाठ—

ठत्तेणं ठत्ती, दंमेणं दंडी, पमेणं पमी, कमेणं कमी, नावाए
 नावीए, सगमेणं सागमीए, रहेणं रहीए, हलेणं हाळीए,
 नाणेणं नाणी, दंसणेणं दंसी, चरित्तेणं चरित्ति ॥

अर्थः—ठ० ठत्रने संयोगे ठ० ठत्री राजा, दं० दंरुने संयोगे दं०
 दंमी, अने प० पट वस्त्रे करी प० पट वस्त्री कहीये; तथा क० वांसनो
 कमी करे तेने क० कमीमान कहीये; तेमज ना० नावा (वाहाण) हंका
 रनारने ना० नावमीयो, स० गाकुं हांकनारने सा० गामीत, र० रथ
 हांकनारने र० रथवान, अने ह० हळ हांकनारने हा० हाळी कहीये;
 तथा ना० जेने ज्ञान ठे तेने ना० ज्ञानी, दं० दर्शने करी दं० दर्शनी,
 तेमज च० चारित्रे करी च० चारित्र्यो कहीये; अने जेने क्रोध ठे तेने
 क्रोधी कहीये. एवी रीते नाम प्रमाणे गुण ठे.

भावार्थः—हवे जुश्रो ! आ सूत्रना न्याय जोतां जे वस्तु आश्री
 जे नाम कहुं, ते नामथी ते पुरुषने जुदो न कहीये. तेम मिथ्यात्वी ने
 मिथ्यात्वीनी करणी जुदी नथी. तमे अविवेकपणे शामाटे जुदा गवेषो
 ठे ? वळी जगवतीजी सूत्र सतक पहेले उद्देशे दसमें, जीव ने जीवनी
 करणी जुदी नथी, पण एकज कही ठे. ते पाठ लखीए ठीएः—

तेणं कालेणं १ पासावच्चिज्जा कालासवेसियपुत्ते णामं
 अणगारे जेणेव थेरा जगवंतो तेणेव उवागच्छइ १ ता
 थेरेजगवं एवं वयासि थेरा सामाइयं नजाणइ, थेरा सा-
 माइयस्स अठं नयाणइ, थेरा पच्चस्काणं नयाणइ, थेरा
 पच्चस्काणस्स अठं नयाणइ, थेरा संजमं नयाणइ, थेरा सं-
 जमस्स अठं नजाणइ, थेरा संवरं नजाणइ, थेरा संवरस्स
 अठं नजाणइ, थेरा विवेगं नजाणइ, थेरा विवगस्स अठं
 नजाणइ, थेरा विउसग्गं नजाणइ, थेरा विउसग्गस्स अठं

जन्म मरण घटे नहीं तेमज अजवि तथा जवि मिथ्यास्वप्नामा
 करणी करीने नवप्रैवेयक सुधी अनतीवार गया, तोपण तेश्वोनी गरज
 खगार मात्र सरी नहीं जो आझा मांहेखो धर्म होय तो गरज केम न
 सरे ? जगवाने तो “करेमाणे कमे” कष्टुं ठे कर्म तोरुवा माळ्या ते तो
 ळ्यांज कहीये, निर्जरवा माळ्या, ते निर्जयांज कहीये, अने मुक्तिनो
 मार्ग सीधो तेने मुक्ति गयाज कहीये शास्त्र सूत्र जगवती सतक
 पहेखे उदेशे पहेखे प्रश्न पहेखे अजविना करणी आझामाहेखी
 होयतो अजवि मुक्ति केम न जाय ? ते माझा हो ते विचारी जोजो
 बळी श्री वीतरागदेवे सुयगमाग सूत्रमा कष्टुं ठे के, मिथ्यास्वीना परा
 कर्म अधुऊ अने जन्म मरण बधारनारठे तेमज बळी ठववाइ सूत्रमा
 मनवीना जुख-तुषा खमे, एवा कष्टी मानीने अनेक प्रकारनो मिथ्या
 स्वीनी करणी कही, अने हस्ति-तापस-आदि अनेक प्रकारना कष्टा
 तेमज जमाळी, गोशाळा तथा सखिंगो, मिथ्यातपसा सहित करणी
 करे, तेथी पुण्य बधाय, अने तत्कृष्टा नव प्रैवेयकमा जाय, तोपण तेमने
 जिनाझाना अणभाराधक कष्टा हवे जुओ ? मिथ्यास्वीनी करणी
 आझामाहेखी होयतो, तेमने परलोकना मोहमार्गना अणभाराधक केम
 कष्टा ? त्यारे तेरापथी कहेठे के, करणीनो करणहार तेतो आझा
 बाहार ठे, अने करणी आझा माहेखी ठे तेनो उत्तर अरे देवानुप्रीय
 जरा सीधी दृष्टी करीने जुओ गुण ने गुणी जुवा नथो, पैम श्री
 अनुयोगद्वार सूत्रमधे कष्टुं ठे दडेन दनी, ठनेण ठत्ति पनेण पकि
 तेम गुण ने गुणी जुवा नथी तेमज चंडमा ने किर्ण, सुर्य ने
 ताप, दान ने दानी, ज्ञान ने ज्ञानी, सम्यक् ने समकिति,
 चारित्र ने चारित्रियो, ध्यान ने ध्यानी, चोर ने चोरी, पाप ने पापी,
 पुण्य ने पुण्यवंत, तेमज मिथ्यास्वी ने मिथ्यास्वीनी करणी ए जुवा
 नथी तमे कर्ता ने कर्मनो जेव जुदो गवेज्यो, पण सिद्धान्तना मूल
 नयना प्रवाहने विषे समकता नथी ते अनुयोगद्वारनो पाठः—

ठत्तेणं ठत्ती, दंमेणं दंडी, पमेणं पमी, कमेणं कमी, नावाए
नावीए, सगमेणं सागमीए, रहेणं रहीए, हलेणं हाळीए,
नाणेणं नाणी, दंसणेणं दंसी, चरित्तेणं चरित्ति ॥

अर्थः—ठ० ठत्रने संयोगे ठ० ठत्री राजा, दं० दंरुने संयोगे दं०
दंरी, अने प० पट वस्त्रे करी प० पट वस्त्री कहीये; तथा क० वांसनो
कमी करे तेने क० कमीमान कहीये; तेमज ना० नावा (वाहाण) हंका
रनारने ना० नावमीयो, स० गारुं हांकनारने सा० गामीत, र० रथ
हांकनारने र० रथवान, अने ह० हळ हांकनारने हा० हाळी कहीये;
तथा ना० जेने ज्ञान ठे तेने ना० ज्ञानी, दं० दर्शने करी दं० दर्शनी,
तेमज च० चारित्रे करी च० चारित्रीयो कहीये; अने जेने क्रोध ठे तेने
क्रोधी कहीये. एवी रीते नाम प्रमाणे गुण ठे.

जावार्थः—हवे जुओ ! आ सूत्रना न्याय जोतां जे वस्तु आश्री
जे नाम कछुं, ते नामथी ते पुरुषने जुदो न कहीये. तेम मिथ्यात्वी ने
मिथ्यात्वीनी करणी जुदी नथी. तमे अविवेकपणे शामाटे जुदा गवेषो
ठो ? वळी जगवतीजी सूत्र सतक पहेले उद्देशे दसमें, जीव ने जीवनी
करणी जुदी नथी, पण एकज कही ठे. ते पाठ लखीए ठीएः—

तेणं काळेणं १ पासावच्चिज्जा काळासवेसियपुत्ते णामं
अणगारे जेणेव थेरा जगवंतो तेणेव उवागच्छइ १ ता
थेरेजगवं एवं वयासि थेरा सामाइयं नजाणइ, थेरा सा-
माइयस्स अठं नयाणइ, थेरा पच्चस्काणं नयाणइ, थेरा
पच्चस्काणस्स अठं नयाणइ, थेरा संजमं नयाणइ, थेरा सं-
जमस्स अठं नजाणइ, थेरा संवरं नजाणइ, थेरा संवरस्स
अठं नजाणइ, थेरा विवेगं नजाणइ, थेरा विवगस्स अठं
नजाणइ, थेरा विउसग्गं नजाणइ, थेरा विउसग्गस्स अठं

नजाणइ तएणते थेराजगवतो काखासवेसियपुत्त अण-
गारे एव वयासि जाणामोण अज्जो सामाइयं, जाणामोण
अज्जो सामाइयस्स अठं जाव जाणामोणं अज्जो विउस-
गस्स अठं तएणं काखासवेसियपुत्ते अणगारे ते थेरेज-
गवंते एवं वयासि जइणं अज्जो तुझे जाणह सामाइयं,
जाणइ सामाइयस्स अठं जाव जाणइ विउसगस्स अठं, के
जे अज्जो सामाइए, केजे अज्जो सामाइयस्स अठे, के जे जाव
विउसगस्स अठे? तएणते थेरा जगवतो काखासवेसियपुत्तं
अणगार एवं वयासि आयाणे अज्जो सामाइए आयाणे अ-
ज्जो सामाइयस्स अठे जाव विउसगस्स अठे तएण से का
खासवेसिय पुत्ते अणगारे ते थेरे जगव एवं वयासि जइण
जते अज्जो आया सामाइए आया सामाइयस्स अठे जाव
आया विउसगस्स अठे अवइहु कोह माण माया छोजे
किमठं अज्जो गरह काखास० सजमछाए से जते किं गर-
हा संजमे अजरहा संजमे? काखास० गरहा सजमे नोअ-
जरहा सजमे गरहा वियण सर्व दोस पविणोति सर्व वा-
खियं परिणाए एवं खु णे आया सजमे उवहिए जवइ, एवं
खु णे आया सजमे उवचिए जवइ, एव खु आया संजमे
उवठिए जवइ एत्तणं काखासवेसियपुत्ते अणगारे संबुधे
थेरेजगवते वंदइ णमसइ वंदिता णमंसित्ता एव वयासि
एएसिण जते पयाण पुर्विअणाणयाए असवणयाए अ-
सणिआए अवोदियाए अणजिगमेणं अदिछाणं अस्सू-
याणं अमुयाणं अविणायाणं अवोगमणं अवोत्तिणाणं
अणिक्कदाणं अणुवधारियाणं एयमठेणोसरहिए, णोपत्तिए,

णोरोइए. इदाणिजन्ते एतेसिं पयाणं जाणयाय सवणयाए
बौहियाए अज्जिगमेणं दिठाणं सुयाणं मूयाणं विणयाणं
वोगडाणं वोत्तिणाणं णिज्जुढाणं उवधारियाणं. एयं मढं
सद्दहामि पत्तियामि रोएमि. एवमेयं सेजहेयं तुब्जेवयह ॥

अर्थः—ते० ते कालने विषे ते समयने विषे पा० श्री पार्श्वनाथ-
जीना (अपत्य) शिष्य का० कालाशवेशितपुत्र नामे अ० अणगार साधु
जे० ज्यां थे० श्री माहावीरजगवंतना शिष्य श्रूतवृद्ध (घणा विद्वान स्थि-
वर) जगवंत ठे ते० त्यां उ० आवे, आवीने थे० स्थिवरजगवंत प्रत्ये ए०
एम व० कहे. थे० हे स्थिवर ! तमे सा० समता जावरुप सामायक न०
न जाणो, तथा तेनो अर्थ प्रयोजन कर्म अनुपादानरुप ते पण न जाणो,
थे० स्थिवर ! प० पोरसि आदि नियम तमे न जाणो, थे० स्थिवर ! प०
पचखाणनो अर्थ (आश्रवद्वार निरोध) न जाणो, थे० स्थिवर ! सं०
पृथ्वि आदि रक्षा लक्षणरुप संजम ते न जाणो, थे० स्थिवर ! सं० संज-
मनो अर्थ (अनाश्रवपणुं ते) न जाणो, थे० स्थिवर ! सं० सर्व इन्द्रि-
अने नोइन्द्रिनो निग्रहरुप संवर ते न जाणो, थे० स्थिवर ! सं० संवरनो
अर्थ (अनाश्रवपणुं ते) न जाणो, थे० स्थिवर ! वि० विवेक (विशिष्ट
बोध ते) न जाणो, थे० स्थिवर ! वि० विवेकनो अर्थ (त्याग अत्या-
गादि ते) न जाणो, थे० स्थिवर ! वि० कानसग्ग (कायाना त्यागरुप ते)
न जाणो, तेमज थे० हे स्थिवर ! वि० कानसग्गनो अर्थ वांन्हा रहित
ते पण तमे न जाणो. त तेवारे थे० स्थिवरजगवंत, का० ते कालाशवे-
सितपुत्र-अणगार प्रत्ये ए० एम कहेता हवा. जा० जाणीये ठोए हे आर्य !
सा० समता प्रणामरुप सामायक, हे आर्य ! सा० सामायकनो अर्थ
(कर्म अनुपादान निर्जरारुप), जा० यावत् जा० जाणीए ठोए हे आर्य !
वि० कानसग्गनो (काया त्यागरुप तेनो) अर्थ कर्म निर्जरारुप, इत्यर्थ.
त० तेवारे का० कालाशवेशितपुत्र नामे अ० साधु ते० ते थे० स्थिवरज-
गवंत प्रत्ये ए० एम कहेता हवा. ज० जो अ० हे आर्यो ! तु० तमे

जा० जाणो ठो सा० सामायक, जा० बखी जाणो ठो सा० सामायकनो
 अर्थ, जा० यावत् जा० जाणोठो वि० काउसग्नो अर्थ, तो के० शुं ?
 तमारे सामायक, के० शु ? तमारे सामायकनो अर्थ, के० शु ? तमारे
 काउसग्नो अर्थ ? इति प्रश्न त० तेवारे थे० स्थिवरजगवत का० का
 खाशवेशितपुत्र-अणगार प्रत्ये ए० एम केहेता ह्वा आ० आत्मा णे०
 अमारे मते आत्मा सामायक (जीव गुणप्रतिपन्न होय त्यारे सामायकज
 कहीये) आ० आत्माज अमारे सामायकनो अर्थ सामायक पटखे सा
 मायकतो जीवज पन्निजे, तेटखा माटे जीवनेज सामायक कहीये सा०
 सामायकनो अर्थ नवा कर्म न बाधे अने पूर्वना कर्म स्वपावे ए गुणतो
 जीवकने ठेज, पर जीवपी गुण जुदो नयी ते माटे आत्माज सामायकनो
 अर्थ जाणवो एमज सर्व जाणवु जा० यावत् आत्माज अमारे वि०
 काउसग्नो अर्थ त० तेवारे ते का० काखाशवेशितपुत्र नामे अ० अ
 णगार ते० ते स्थिवरजगवत प्रत्ये ए० एम कहे -ज० जो तमारे अ० हे
 आयो ! आ० आत्मा सामायक, बखी आ० आत्माज सामायकनो अर्थ,
 जा० यावत् आत्माज वि० काउसग्नो अर्थ निरजन रुप ठे, तो अ० तजीने
 को० क्रोध मान माया खोज कि० शा अर्थे ? हे आयो ! गरहो ठो
 निंदामि गरिहामि अप्पाण वोसिरामि इत्यादि निंदा दोष विपे सजवे
 जे जीवने सावद्य लागे ते गरहिये ? गुरु समीपे आखोइए ? इति प्रश्न
 उत्तर-का० हे काखाशवेशितपुत्र ! स० सजमने अर्थे सावद्य (पाप)
 गद्दा सजम थाय से० ते ज० हे जगवान ! शु ? ग० गद्दा संजम ठे के
 अगद्दा सजम ठे ? का० हे काखाशवेशितपुत्र ! ग० गद्दा सजम ठे, पण
 नो० अगद्दा सजम नयी ग० गद्दा तेज रागादिक सर्व दोषने अथवा
 पूर्णन पापने अथवा छेपने ए० ठामे स० ज्ञान प्रज्ञाए जाशीने, प्र
 त्याग्यान प्रज्ञाए पचखीने ए० एम खु० निधे णे० अमारे मते आ०
 आत्मा स० सजमने विपे उ० अरयत पुष्ट थाय आत्मारुप सजम उप
 चित थाय ए० एम खु० निधे आ० अमारे आत्मा स० सजमने विपे
 अस्थंत स्थिर थाय ए० इहा मे का० काखाशवेशितपुत्र-अणगार पार्श्व

नाथजीना (अपत्य) शिष्य सं० जलीपेर बोध पाम्या. थे० स्थिवरजग-
वंत प्रत्ये वं० वांदे, ए० नमस्कार करे, वं० वांदीने ए० नमस्कार करीने
ए० एम व० केहेता हवा. ए० ए जं० हे जगवान ! प० पदोना पूर्वे (आ
पदोने विषे) अणा० जाणपणुं नहोतुं, अस० स्वरुपे जलख्या नहोता,
अस० पूर्वे सांजदया नहोता, अबो० जिनधर्मनी (माहावीरना धर्मने
विषे) प्राप्तो नहोती, अण० विस्तार बोध रहित इत्यादि हेतुए करी
अदि० पूर्वे शाहात अर्थथी लह्या नहोता, अस्सू० कोइनी समापे सां-
जदया नहोता, अमु० दर्शन आकर्णनना अजावे करी. एटलामाटेज
अवि० विशिष्ट बोध रहितने अवो० विशेषथी गुरुए कह्या नहोता, अवो०
विपक्षादि शंदेह ठेया नहोता, अणि० मोटा ग्रंथथी सुखावबोध जणी.
गुरुए कह्या नहोता, अणु० एटला माटेज अमे पूर्वे ए अर्थ अवधार्या
नहोता, ए० ए प्रकारे ए अर्थ सरदह्यो नहोतो, ए० प्रतित कीधी नहोती,
ए० रुच्या नहोता. ते इ० हवे जं० हे जगवान ! ए० ए पदना अर्थ
जा० झानेकरी जाण्या, स० श्रवणेकरी शांजदया, वो० सम्यक्तपणे बोध
पाम्या, अ० विस्तारबोधी थया, दि० अर्थथी लह्या, सु० अर्थ शांजदया,
मू० दर्शन आकर्ण थया, वि० अर्थ विशेषे जाण्या, वो० विशेषथी गुरुए
कह्या, वो० विपक्षादि शंदेह ठेया, णि० मोटा ग्रंथथी सुखावबोध थया,
उ० ए अर्थ अवधार्या, ए० ए अर्थ स० सरदहुं तुं, प० प्रतितुं तुं, रो०
रोचवुं तुं. ए० अथ जेम ए वात तमे कहोठो ते सर्व तेमज ठे. इति जाव
इत्याकिक. ए न्यायथी मिथ्यात्वी ने मिथ्यात्वीनी करणी एक ठे.

वली तेरापंथीना बनावेला तेरछारमां पण एम कहे ठे के, आश्र-
व ने जीव एक. संवर ने जीव एक, निर्जरा ने जीव एक, अने मोक्ष ने
जीव एक. माटे ए न्यायथी पण मिथ्यात्वी ने मिथ्यात्वीनी करणी एक
ठे. वली तेरापंथी कहे ठे के, मिथ्यात्वी आज्ञा बाहार ठे, अने मिथ्या-
त्वीनी करणी आज्ञा मांही ठे. एम कपटथी एकान्त जुठ बोले ठे. माह्या
हो ते विचारी जोजो. वली मिथ्यात्वीनी करणी वखाणे, तेने समकित-
मां अतिचार लागे. शाख सूत्र आवश्यक श्रावकना अतिचारमां, तथा

उपाशकवशामा ते पाठ खखीए छीए —

समणो जगवं महावीरे आणंदं समणोवासगं एव वयासि
एवं खलु आणदा समणोवासएणं । अज्जिगय जीवाजीवे
जाव अणतिकमई णिजेण, सम्मत्तस्स पच अइयारा पे-
आखा जाणियवा न समायरिवा तजहाः-संका कंखा वि-
तिगिहा परपासडप्पसंसा परपासरु सत्थवोवा ॥ १ ॥

अर्थ —हवे जगवत, आणदने एम कहे ठे स० भ्रमण जगवत
श्री माहावीर आ० आशव नामे स० भ्रमणोपासकने ए० एम व० क
हेता हवा ए० एम ख० निखे आ० हे आणद भ्रमणोपासक ! अ०
जेणे जाण्या ठे जी० जीव अजीवना जेव, तेने कोइ देवता के मानव
धर्मथो चुकावी न शके, ते माटे स० आवकने सम्यक्कना प० पांच अ०
अतिचार पे० मिथ्यात्वपणे (न० स०) समाचरवानही तं० ते कहे ठे —
सं० शका पटखे जीनधर्म साचो के जुठो, कं० परमतनी अजिआपा
तथा धर्म करणीना फखनी अजिआपा, वि० धर्म संघधि फखनो संवेइ
तथा साधुसाधवीना मखमखीन गात्र वस्त्र देखी डुगठा करे ते, प० पर
दर्शनीनी प्रशशा करे, तथा प० मिथ्यात्वीनो स० संस्तव परिचय करे
तेने अतिचार साग्या कहीये

ज्ञावार्थ —हवे जुओ ! मिथ्यात्वीनी करणी वखाणवी नही एम
कणु, त्यारे ते आहामा क्याथी ? विवेकी हो ते विचारी जो जो वखी
तेरापथी मत्ये एम कहेवु के, जो पढ़नी करणी आहामा माहेसो अंध
मानो ठो तो, पनुं ज्ञान, चार वेद अने अठार पुराण ठे, तेमां केटखीक
निर्वधवाणी ठे, तेने पण ज्ञानना अश गणवा जोइय, अने केटखीक
खोकीक पढ़नी वातो, रात, दीवस, छि, पुरुष, कपलु, इत्यादि अनेक
वातो, जेम समकिति माने, तेमज मिथ्यात्वो माने ठे, तेने पण सम
दृष्टिनो अश गणवो जोइय वखी वेहेवारमा पाप त्याग करे ते, तथा

તામલીતાપસ આદિએ પાદપોપગમન સંચારો કર્યો, તે પણ ચારિત્રનો અંશ ગણવો જોઈએ. એ લેખે તો મિથ્યાતમાર્ગ પણ દેશ્યકી મુક્તિ પહોંચવાનો માર્ગ ગણવો જોઈએ. અહો ડ્રઢ કદાગ્રહિઉં ! એ વાત કેમ મલે ? તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, મિથ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞામાં ન હોય તો મિથ્યાત્વીના સમકિતિ કેમ થાય ? તેનો ઉત્તર.

અરે જાણો ! મિથ્યાતપણામાં કરણી કરે તેથી અશુભ કર્મ નિર્જરે, તથા મોહની કર્મ પાતલાં પમે, તેથી કોઈ જોવને જવથિતિ પાકી હોય તો સમકિત આવે; અને સમકિત આવ્યા પછી તે જિનાજ્ઞાનો આધારક કહેવાય. તે કેવા દૃષ્ટાંતે, તે કહે છે:—

“ જેમ કોઈ ગરીબ વાણીઓ વહે રૂપીયા ખેલા કરીને લખપતી થયો, પણ જ્યારે પોતાના હાથનો હુંકીઓ પટે, ત્યારે તેને કોઠીવાલ (સાહુકાર) કહીયે. તેમ મિથ્યાતપણામાં કરણી કરતાં કર્મ તુટે, તેથી સમકિત આવે, ત્યારે તેને જિન-આજ્ઞાનો આરાધક કહીયે; પણ મિથ્યાતપણામાં કરણી કરતાં અશુભ કર્મ તુટે અને પુન્ય બંધાય, તેથી તે જિનઆજ્ઞાનો આરાધક કહેવાય નહીં. તે અનંતી વેલા નવઐવેયક સુધિ ગયો, પણ અનંતાં જન્મ મરણ કર્યાં. જેમ સિવરાજરુષિ, તામલીતાપસ અને પૂરણતાપસે મિથ્યાતપણામાં કરણી કરતાં અશુભ કર્મ તોની પુન્ય બાંધ્યાં, તેથી તામલીતાપસ તથા પૂરણતાપસ ઇંદ્ર થયા, પણ જ્યારે સમકિત પામ્યા, ત્યારે કરણી લેલામાં ગણાળી. જેમ રૂપીઆ ખેલા થયા, હુંકી હાથની પટેથી કોઠીવાલ કહેવાળા, પણ હાથની હુંકી પટયા વિના જે ધન મલ્યું તે વિલાઈ જાય (નાશ થાય) તો તે કોઠી-બાલ ન કહેવાય. તેમજ સમકિત આવ્યા પહેલાં આરાધિક ન કહેવાય; પણ જ્યારે સમકિત આવે ત્યારેજ તેને આરાધિક કહીએ ”. તેવારે તેરા પંથી કહે છે કે, મિથ્યાતપણામાં જે કરણી કરી તે કરણોજ સમકિત આવવાનું કારણ છે, અને તે આજ્ઞા માહેલી છે. એમ કહે છે તેનો ઉત્તર.

અરે જાણો ! સિવરાજ, તામલી અને પૂરણના સંસ્કૃત કરણો અ-

तता जीवे अनती वार करी, नव ग्रैवेयक सुधी गया, पण समकित केम न आव्यु ? ए तो जघ स्थिति पाकी, अने समकित आव्यु, तेथी ते खेखामा गणाणी, पण समकित आव्या विना मिथ्यात्वीनी करणी (ग्राह्यामा) खेखामा नही जो मिथ्यात्वमा करणी करता कर्म तुटे, ने समकित आवे, तेथी मिथ्यात्वीनी करणी ग्राह्यामा कहो तो, ए खेखे समकितपणामा अने यथाख्यात-चारित्रमा आह्ला-बाहारना कामो करे, तेथो पाठा पने अने मिथ्यात्वमा आवे शु ? तमारे खेखे यथाख्यात चारित्रमा पण आह्ला-बाहारना कामोने मिथ्यात्वपणु केहेवु जोइए- ए बात केम मखे ? तेवारे तेरापथी एम कहे ठे के, जो मिथ्यात्वीनी करणी ग्राह्यामा नथी तो मिथ्यात्वोने दान देवानो, सीयख पाखवानी अने खोखोत्री गोरुवानो ग्राह्ला केम आपो ठो ? एम कहे ठे तेनो उत्तर

जेम गुरुजी, मिथ्यात्वीने तथा अजवि शिष्यने सूत्र जणावे तथा ज्ञान आपे, पण तेने समकितरूपी जाजन नथी, तेथी तेने अज्ञान कहोये तेम साधुजी तो आह्ला माहेखा कामोनीज आह्ला आपे, अने ते आह्ला माहेखु काम करे, तोपण तेने अनाह्ला कहीये वखी जावे साधु जीने ज्ञा जाणे, तथा जावे समकित होय तो तेने आह्ला आराधक पणानो पण खान थाय, तेथी साधुजी मिथ्यात्वीने दानादिक (साधु जीने) देवानो आह्ला आपे तेवारे तेरापथी कहे ठे के, समकिततो जीव अजीवनु जयातप्य जाणपणु आवे, तथा दस बोखने समा जाणीने सरदहे, ल्यारे आवे तेनो उत्तर अहो मतवादीठो ! एतो वेहवार समकितने उखखवाना खरण कदा ठे, पण निश्चे समकित तो अनता नुबधी चोकमीनो दयोपशम ययो तेने कहोये तेनी स्थिति जघन्य अतर मुहूर्तनी ठे समकिति अतर मुहूर्तमा जयातप्य जीव अजीवनु जाणपणु शी रीते करे ? ते कहो वखी अवध-ज्ञाननी धिति जघन्य एक समयनो कही ठे शाख सूत्र पत्रग्रणा पद अदारमें एक समयमा ए अवधज्ञाने करी शु जाणी शके ? पण केवखज्ञानीए कर्मना थायरण एक समये प्राधा ययां दीठा, तथा बीजे समये थावरणने वखी आव्या दीठा

ए. न्याये जीवने दर्शनावरणी कर्मनोक्तयोपशम थयो होय तो जावे सम-
कित कहीये. वली दस प्रकारे समकितनी रुची कही ठे. शाख सूत्र
उत्तराध्ययन अध्ययन अठावीसमें. तेमां देव, गुरु, धर्म, श्री वोत्तरागना
वचन तथा साधुजीने संक्षेप थकी जला जाणे तेने संक्षेप-रुची-सम्यक्त
कहीये. ए न्याये साधुजीने जला जाणे तो जावे समकित कहीये; तो
आज्ञानो पण लाज्ज थाय, तेथी साधुजी आज्ञा आपे. माह्या हो ते वी-
चारी जोजो. वली तेरापंथीने पुढीए के, मिथ्यात्वी आज्ञा मांहेली कर-
णी करे तेथी तेनी गरज सरे के नही ? तेवारे तेरापंथो कहे ठे के:-

“तामली तथा पूरण-तापस, सीवराज-रुषो, असोचा-केवली, विजय-
गाथापती, सुमुख-गाथापती तथा पूर्व जवे मेघकुमार, आदि अनेक
जीव मिथ्यातपणामां करणी करी एका अवतारी तथा मोक्ष गामी
थया, अने मिथ्यातपणामां करणी करी तेथी तेपनी गरज सरी.” एवं
कपटथी बोले ठे, अने बीजा साध-श्रावकोनी करणी उभाववाने वास्ते
एवी ढाळो जोकी ठे. ते गाथा लखीए ठीए:-

सुध समगत विण पाठीयां, अज्ञानपणे आचार जवियण
नवप्रिवेग उंचो गयो पण, न सरी गरज लगार जवियण
कीजो जीन धर्मनी पारखा.

एवी तो जोको करी ठे, अने वली मोढे नी एम कहे ठे के “मि-
थ्यात्वीनी करणी आज्ञामां ठे तेथी संसार परित थाय (गरज सरे), अने
साध श्रावक निर्वध करणी करी देवलोकमां तथा नवग्रैवेयकमां जाय,
तो पण शुरू समकित विना गरज सरे नही.” एम कपटथी कोइ ठेकाणे
कांइ, ने कोइ ठेकाणे कांइ एम जाणो जाणोने जुटुं बोले, तेनी प्रतीत केम
आवे ? ते माह्या हो ते विचारी जो जो. वली जगवती आदि घणा सूत्रमां
मिथ्यात्वीने “एगंत बाले, एगंत अपंरिए, अपरिहय पावकंमे.” कह्या. ते
केम ? जो ते आज्ञा मांहेलुं काम होय तो एकान्त अपंरित न कहे, केमके
चोथे गुण ठाणे जघन्य थकी ज्ञान दर्शनना गुण प्रगटया तेथी तेने श्री बीत.

રાગદેવે આજ્ઞાના આરાધક કક્ષા તે માટે મિપ્યાત ગુણઠાણાની કરણી મૂલ્યથીજ આજ્ઞામા નથી

હવે મિપ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞામા સ્થાપવા માટે તેરાપથી ડગ્ગા ન્ત કહેઠે કે “ જેમ તસાવનુ પાળી વાળીઆ વ્રાહ્મણાદિકના ઘેરે આ ઇયું તેતો શુરુ, અને અતઝ્યાદિ (ચનાલ) અધમ લોક સહ આય તે અશુરુ ઠે, પણ જુઠને ! હીંણ જાતનુ પાળી તે ઇતમના પાળી માંહેહું ઠે તે પાળી પીઘાથી તૃષા જાય કે નહી ? ” એવા ડગ્ગાત આપે ઠે, પણ અધિવેકોઠ એમ નથી જાણતા કે, અહિર્યા તો વ્રણ ઠામ થતાવ્યા ઠે : તસાવ ૧, ઇતમ ૨ અને અધમ ૩ તેમ લોકોત્તર પક્ષે શ્રી વીતરાગદેવ તો તસાવ અને શુન ચારિત્ર રૂપ ધર્મ કહ્યું તે પાળી ૧, જિન માર્ગી ઘોયા ગુણઠાણાથી પ્રાર્જી ચૌદમા ગુણઠાણા સુધી જે જે જ્ઞાન, વર્તન, ચારિત્ર, અને ઇત્તરગુણ ચારિત્રરૂપ તપ ક્રિયાના કરણદાર તે સર્વ ઇતમ પ્રાણીના ઘર ૨, અને ૩૬૩ પાલ્લવી તે અધમ લોકોના ઘર ૩ જાણવાં હવે જિનમત રૂપ તસાવ માહેથો જ્ઞાન, વર્તન અને ચારિત્ર ય વ્રણ આરાધના રૂપ પાળી માહેહું, મિપ્યાત્વો કયું પાળી સહ જાય તે કહો તેવારે તેરાપથી કહે કે, તપ, શુન જોગ, અને નિર્જરા રૂપ ધર્મ આજ્ઞા માંહે લો ઠે, તે રૂપ પાળી સહ જાય ઠે એમ કહે ઠે તેનો ઇત્તર હે દેવાનુપ્રોય ! મૂલ્યગુણ ઇત્તરગુણ ચારિત્રવિના તપને, નિર્જરાને અને શુનજોગને, ધર્મ તથા આજ્ઞાની આરાધના કોઈ ઠેકાણે કહી નથી એન્યાયે મિપ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞા બાહાર ઠે, અને આજ્ઞા બાહાર પુન્ય ધધાય ઠે. નાજ્ઞા હો તે વિચારી જોજો ઘણી તેરાપથીઠ એમ કહે ઠે કે, સંસાર પરિત કરવાની જગવાનની આજ્ઞા ઠે, અને મેઘકુમારે આગલા ત્રવમા તથા સુમુલ્લગાણા પતી અને વિજયગાથાપતી આદિ અનેક જીવોય મિપ્યાતપણામાં સંસાર પરિત કીધો ઠે, તેથી મિપ્યાત્વોની કરણી આજ્ઞામાં કહીયે ઠીય તેનો ઇત્તર અરે જાઈઠ ! સૂત્ર પાઠમાં તો તેઠને મિપ્યાત્વી કક્ષા નથી તે જ્ઞાતા સૂત્રના અભ્યયન પેહેલાનો પાઠ સલ્લીય ઠીય :—

तएणं तुमं मेहा पाएणं गतं कंमुइस्सामि तिकट्टु पाए उ-
 खित्ते. तेसिंचणं अंतरंसि अणेहिय बलवंतोहिय सतेहिय
 पलाइजमाणे १ ससए अणुपविठे. तएणं तुमं मेहा गायं
 कंमुइत्ता पुणरवि पायंपडि निस्कमिस्सामि तिकट्टु तंससयं
 अणुपविठं पासेइ १ ता पाणाणुकंपयाउं जुयाणुकंपयाउं
 जीवाणुकंपयाउं सत्ताणुकंपयाउं अंतराचेव संधारिय नो
 चेवणं नखित्ते. तएणं तुमं मेहाताए पाणाणुकंपयाए
 जाव सत्ताणुकंपयाए संसार परित्तिकए मणुसाउं निबंधे.
 तएणंसे वणद्वे अट्ठाइवाइंराइं तं वणं चामिति निठिए
 उवरए उवसंते निच्चाए याविहोत्ता. एगंवाससय परमाउं
 पालइत्ता इहेव जंबुद्वीवे १ नारहेवासे रायगिहेनयरे से-
 णियस्सरस्सो धारिणिएदेविए कुठिंसि कुमारताए पच्चाया.
 तएणं तुमंमेहा अणुपुवेणं गब्जावासाउं निस्कंतेसमाणे,
 उमुक्क बालजावे जोवणग मणुपत्ते. ममंअंतिए मुंमे न-
 वित्ता आगाराउं अणगारियं पवइए. तंजइताव तुमेमेहा
 तिरिक्कजोणियन्नव मुवागएणं अपमिद्वद्ध सम्मत्तरयण
 लप्पेणं. सेमाए पाणाणुकंपयाए जाव अंतरांचेव संधारिए
 नोचेवणं निस्किति. किमंग पुण तुमंमेहा इयाणं विउल
 कुल समुब्जवेणं ॥ ४ ॥

अर्थः—त० तेवारे तु० तमे मे० हे मेघकुमार ! पा० पगे कराने
 ग० शरीर प्रत्ये कं० खंजोलसुं, ति० एवा हेतुथी पा०पग उ० उंचो उ-
 पाड्यो. ते० ते पगनी नूमिनी अं० वीचाले अ० अनेरा घणा ब० बल-
 वंत स० शत्रु जीवोए, मांरुनुं नराणुं तेथी ठेव्वाठेव्वा करतां पगने

રાગદેવે આજ્ઞાના આરાધક કહ્યા તે માટે મિથ્યાત ગુણઠાણની કરણી મૂલ્યથીજ આજ્ઞામા નથી

હવે મિથ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞામા સ્થાપવા માટે તેરાપથી ડગ્ધા ન્ત કહેઠે કે “ જેમ તલાવનુ પાણી વાળીઆ વ્રાહ્મણાલિકના ઘેરે આણ્યું તેતો શુરૂ, અને અતઝ્યાલિ (વ્રમાલ) અધમ લોક સદ્ જાય તે અશુરૂ ઠે, પણ જુઠને ! હીંણ જાતનુ પાણી તે ઇત્તમના પાણી માંહેલું ઠે તે પાણી પીધાથી તૃપ્ત જાય કે નહી ? ” એવા ડગ્ધાત આપે ઠે, પણ અલિલેકોત્ત એમ નથી જાણતા કે, અલિયા તો વ્રણ ઠામ થતાવ્યા ઠે તલાવ ૧, ઇત્તમ ૨ અને અધમ ૩ તેમ લોકોત્તર પદે શ્રી લીતરાગદેવ તો તલાવ અને શુન ચારિત્ર રૂપ ધર્મ વશુ તે પાણી ૧, જિન માર્ગી લોથા ગુણઠાણથી પ્રારત્તી લૌલમા ગુણઠાણાસુધી જે જે જ્ઞાન, વર્ણન, ચારિત્ર, અને ઇત્તરગુણ ચારિત્રરૂપ તપ ક્રિયાના કરણહાર તે સર્વ ઇત્તમ પ્રાણીના ઘર ૨, અને ૩૬૩ પાલ્લમી તે અધમ લોકોના ઘર ૩ જાણવાં હવે જિનમત રૂપ તલાવ માલેથો જ્ઞાન, વર્ણન અને ચારિત્ર ય વ્રણ આરાધના રૂપ પાણી માલેલુ, મિથ્યાલ્લો કયુ પાણી સદ્ જાય તે કહો તેવારે તેરાપથી કહે કે, તપ, શુજ્ઞ જોગ, અને નિર્જરાલૂપ ધર્મ આજ્ઞા માંહે લો ઠે, તે રૂપ પાણી સદ્ જાય ઠે એમ કહે ઠે તેનો ઇત્તર હે લેવાનુપ્રોય ! મૂલ્યગુણ ઇત્તરગુણ ચારિત્રલિના તપને, નિર્જરાને અને શુજ્ઞજોગને, ધર્મ તથા આજ્ઞાની આરાધના લોલ્લેકાણે કહી નથી એન્યાયે મિથ્યાલ્લોની કરણી આજ્ઞા લાહાર ઠે, અને આજ્ઞા લાહાર પુન્ય લધાય ઠે લાહ્યા હો તે લિલારી જોજો લલ્લી તેરાપથીલ્લ એમ કહે ઠે કે, સસાર પરિત કરલાની જગલાનની આજ્ઞા ઠે, અને લેલકુલારે આગલા લલમા તથા સુસુલગાલા પત્તી અને લિનયગાલાપત્તી આલિ અનેક લીલોલ મિથ્યાતપણામા સસાર પરિત લીલો ઠે, તેથી મિથ્યાલ્લોની કરણી આજ્ઞામાં કહીયે ઢીલ્ તેનો ઇત્તર અરે જાલ્લ ! સૂત્ર પાઠમાં તો તેલ્લને મિથ્યાલ્લો કહ્યા નથી તે જ્ઞાતા સૂત્રના અલ્પયન લેલેલાનો પાઠ લલ્લીલ ઢીલ્:—

वीर मेघकुमार प्रत्ये केहेता हवा. ए झातासूत्रना प्रथमाध्ययननो सूत्रार्थ.

इवे सुखविपाकसूत्रना बीजा अध्ययननो पाठ लखीए ठीएः—

तेणंकाळेणं तेणंसमयेणं इहेव जंबुद्वीवे १ नारहेवासे
हत्थिणाउरे णामं नयरे होत्था. तत्थणं हत्थिणाउरेणयरे
सुमुहेणामं गादावइ परिवसइ अहे. तेणंकाळेणं तेणंस-
मयेणं धम्मघोसेणामंथेरा जाइसंपन्ना जाव पंचहिं सम-
णसएहिं सद्धिं संपरिवुत्ता पुष्पाणुपुब्बिं चरमाणा गामाणु-
गामं डुइज्झमाणा जेणेव हत्थिणाउरेनगरे जेणेव सहस्सं
व वस्से उज्जाणे तेणेव उवागच्छइ १ ता अहापडिरुवं उ-
ग्गहं उगिन्दिताणं संजमेणं तवसा अप्पाणं ज्ञावेमा-
णस्स. तेणंकाळेणं तेणंसमयेणं धम्मघोसेणं थेराणं अंते-
वासी सुदत्तेणामं अणगारे उराळे जाव तेउळेसेणं मासे-
णं विहरइ. तंसे सुदत्तेअणगारे मासखमाण पारणगंसि
पढमाए पोरसिए सच्चायंकरेइ जहा गोयम तहेव धम्मघो
स थेरा आपुवंति जाव अरुमाणे सुमुहस्स गादावइस्स
गेहं अणुपविठे. तत्तेणंसे सुमुहे गादावइ सुदत्तं अणगारं
एजमाणं पासइ १ ता द्ढत्तुठे आसणाउं अब्भुठेइ पा-
यपिढाउ पच्चोरुहेत्ति एगसामियं उत्तरासंगंकरेइ सुदत्तंअ-
णगारं सत्तठ पयाइं अणुगहंति १ ता आयाहिणं पया-
हिणं करेति १ ता वंदइ नमंसइ जेणेव जत्तघरे तेणेव
उवागच्छइ १ सयहत्तेणं विजळेणं असणं ४ पम्बिदान्नेस-
माणे तुठे. तत्तेणं तस्स सुमुहस्स गादावइस्स दवसुद्धेणं
दायगसुद्धेणं तिविहेणं तिकरणसुद्धेणं सुदत्तेअणगारे प-

स्थानके स्वाक्षी भूमिकाने विषे स० ससखो अ० पेठो त० त्यार पठी
 तु० तुमे हे मेघकुमार ! गा० शरीर प्रत्ये क० स्वाजखणो, खणीने पु०
 वखी भूमि प्रत्ये पा० हेठो पग मुकु, एम विचार करीने, नीचे पग मुकवा
 खाग्या, ति० एम करीने त०से ससखाने अ० पगना स्थानके पेठो वेख्यो,
 वेखीने पा० वेइन्द्रियादिक प्राणीजीवनी अनुकपा दयाथी, बु० बुत
 वनस्पति मात्रनी दयाथी, जी० पचेन्द्रिजीव मात्रनी दयाथी, अ० वधे
 निराधार लुंचो पग राख्यो, पण नो० निश्चे धरतीए पग मुक्यो नही
 त० त्यार पठी तु० तमे मे० हे मेघकुमार ! पा० प्राणीनी अनुकपा-दयाथी
 जा० यावत् स० शस्त्र पृथ्व्यादिकनी दया, तेमज ससखानी दयाएकरी
 स० संसार परित कीधो, तथा वखी म० मनुष्यनु नि० आठखुं बांध्यु
 त० त्यार पठी व० वननो वध अ० अढी रात्रदिवस सुधी वख्यो, अने
 व० वन पोताना क्षेत्रथी लंछाणो पटले वध वध पख्यो, उ० उपशान्त
 थयो अने ससखो वच्यो ते समयथी हे मेघ ! ए० एक सो वर्षनु प०
 परम उत्कृष्ट आठखु पा० पाखाने, तमे इ० आज ज० जंबुद्वीपनामा
 द्वीपने विषे, जा० जरतक्षेत्रने विषे, रा० राजग्रही नगरीने विषे से०
 श्रेणिकराजानी पटराणी धा० धारणिदेवनो कु० कुखने विषे कु० कु
 मारपणे प० उपन्या त० त्यार पठी तु० तमे हे मेघकुमार ! अ० अनु
 क्रमे ग० गर्जवासथकी नि० नितरी जन्म पाम्या उ० वासजावपणु मु
 क्युं अने जो० जोवन वय प्राप्त थइ त्यार पठी म० माहारी समीपे मु०
 मुकु ज० थइने आ० ग्रहस्थवास ठाकीने अ० अणगारपणु लीधु त०
 ते कारणथीज प्रथम तु० तमे हे मेघकुमार ! ति० तिर्यच-योनिना जव
 प्रत्ये उ० पाम्या अ० अणपाम्यु समकितरूप रत्न अर्थात् समकित पा
 म्या न हुता ते पाम्या से० ते हवे पग मुकवानी स्वाक्षी जग्याने विषे पा०
 प्राणी ससखो राख्यो, तेनी दया करा ते जा० यावत् अ० विचाले सं०
 उचो पग राख्यो, पण नो० निश्चे हे मेघ ! नि० तमे धरतीए हेठो पग
 मुक्यो नही कि० किं इति कोमलामत्रणे पु० वखी तु० हे मेघ ! इ०
 हमणा वि० आ विस्तारि कुखने विषे तमे उपन्या ठो एम श्री माहा-

आसनथकी अ० उठे, उठीने पा० पादपीठ थकी प० हेठा उतरीने ए० एक पटने डुपटे उ० उत्तरासन करीने सु० सुदत्त-अणगारने स० सात आठ प० पग अ० सामो जाय, जइने त्रण प्रदक्षिणा करी आ० आवर्तन प० परावर्तन क० करे, करीने वं० वांदे, न० नमस्कार करे, वांदी नमस्कार करीने जे० ज्यां त्र० रसोसुं ठे, ते० त्यां उ० आवे, आवीने स० पोताने हाथे वि० घणा अ० असनादिक ४ प० पफिलाजतो शंतोष पाम्यो. त० तेवारे ते सु० सुमुख गा० गाथापती ते द० द्रव्य शुद्ध, दा० दातारनुं चित्त शुद्ध, तथा ति० त्रिविध एटले शुद्ध मन, वचन, काया अने ति० त्रण करण शुद्धेकरी सु० सुदत्त-अणगारने प० प्रतिलाज्येथके ते सुमुखनामा गाथापतोए सं० संसार प० परित कीधो. म० मनुष्यनुं वि० आनखुं बांध्युं. वली तेना घरने विषे इ० ए प० पांच द० द्रव्य पा० प्रगट थया. व० धरतीने विषे वु० पंचवर्णां फुल अने कु० फुलनी मालानी नि० वृष्टी थइ. चे० देवद्रव्य-वस्त्रनी वृष्टी थइ. आ० आकाशमां दे० देवडुंडुनी वाजी. अ० आंतरारहित आकाशने विषे अ० अहोदान म० मोहुं दान दीधुं, एम निर्घोष शब्द धु० थता हवा.

जावार्थः—हवे जुठ ! मेघकुमारे हाथीना जवमां प्राणी, जुत अने जीवनी अनुकंपा कीधी, तेथी संसार परित कयों कहुं. ए अनुकंपाने समकितनुं लक्षण श्री वीतरागदेवे कहुं ठे. ए न्यायथी ते वखतमां समकित जावे ठे; कारणके लक्षण होय त्यां लक्ष अवश्य होवुं जोइए. वली सुमुख-गाथापती साधुजीने देखीने हर्ष शंतोष पाम्या, मुखे जयणा कीधी, सातआठ पग सामा गया, अने त्रण करण त्रण जोग शुद्ध राखी, घणा उलट जावे दान दीधुं, तेथी संसार परित कयों. ए लक्षणतो समकितीना दीसे ठे, अने मिथ्यात्वी तो शुद्ध देव-गुरु-धर्मने खोटा जाणे तेने कहीये. तमे सुमुख-गाथापतीने मिथ्यात्वी कया ज्ञानेकरी जाण्या ? ते क्हो. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, समकितीने तो एक

મિત્રાન્નેસમાણે સસાર પરિતકણ મણુસાનુણ નિવધે. ઇમા-
ર્હિં પચ દશાઈ પાનબ્જુઆઈ વસુદારા વુઠિ દસઋવણે કુ-
સુમે નિવાત્તિતે, ચેલાલેલવ કરેંતિ, આકાસાન દેવડુહ્લી
અણતર વિયણં આસાસતિ અહોદાણ મહોદાન ઘુઠેય ॥

અર્થ — હવે સુખ-વિપાકસૂત્રના પાઠનો અર્થ કહે છે તેં તે
કાલને વિષે તેં તે સમયને વિષે ઇં આ જં જવુદ્દીપનામે દ્વીપને વિષે,
જં જરતકેત્ર માહે, હં હસ્તિનાપુરનામે નં નગર હોં હતુ તં ત્યા
હં હસ્તિનાપુર ણં નગરને વિષે સું સુમુખનામે ગાં ગાથાપતી પં
રેહેતો હતો અં તે રુદ્ધિવત હતો તેં તે કાલને વિષે તેં તે સમયને
વિષે ધં ધર્મધોપનામે થેં સ્થિવર જાં જાતિ કુલ સર્વ ગુણ સહિત જાં
યાવત્ પં પાંચસો સં અમણ સાધુની સિં સાથે સં પ્રવર્તતાથકા પું
પૂવાનુપૂર્વે ઘં વિચરતા, ગાં ગ્રામાનુગ્રામે હું અનુક્રમે ષલ્લઘતા, જેં
જ્યાં હં હસ્તિનાપુર નગર છે, જેં જ્યાં સં સહસ્રાવનામે વં વન ઇં
ઘણાન છે, તેં ત્યા ઇં આઘ્યા, આવીને અં યથાયોગ્ય ઇં સ્થાનક
ઘાગમા ઇતરવાની આજ્ઞા માગીને સં સત્તરજેદે સજમ અને તં બાર
જેદે સંધે કરી અં પોતાની આત્માને જાં જાણતા વિચરે છે તેં તે
કાલને વિષે તેં તે સમયને વિષે ધં ધર્મધોપનામે થેં સ્થિવરના અં
શિષ્ય સું સુવત્તનામે અં અણગાર ઇં જેનો જલ્લો આચાર છે, જાં
યાવત્ જેણે તેં તેજુલેશ્યા ગોપવી રાહી છે, તે માં માસમાસ સ્વમણ
કરતા ષિં વિચરે છે તં તે સું સુવત્તનામે અણગાર માં માસ સ્વમ
ણને પાં પારણે પં પેહેલી પોં પોરસિય સં સજાય કરીને જં જેમ
ગોં ગૌતમસ્વામી શ્રી માહાવીરદેવને પુઠીને ગૌચરીય જતા તં તે
મજ ધં ધર્મધોપ થેં સ્થિવરને આં પુઠીને જાં યાવત્ અં કરતા
થકા સું સુમુખનામે ગાં ગાથાપતીના ગેં ઘરને વિષે અં આઘ્યા
તં તેવારે સેં તે સું સુમુખ ગાં ગાથાપતી સું સુવત્ત અં અણગારને
પં જાણતા પાં દેલે, દેલીને હં હર્થ સંતોષ પામ્યા, પામીને આં

सूत्र पन्नवणा पद १७ मे. वली एक जीवने एक ज्ञवमां अशंख्याती वेला सम्यक्त आवे अने जाय, एम कहुं ठे. वली समकितिनी जघन्य स्थिति अंतर मुहूर्तनी कही ठे. ते अंतर मुहूर्तना अशंख्याता जेद ठे. जघन्य वे समयने अंतर मुहूर्त कहीये; केमके वेदनी कर्मनी जघन्य स्थिति अंतर मुहूर्तनी कही ठे. शाख सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन ३३ में तथा जगवतीजीमां तथा पन्नवणा पद २३ में. वेदनी कर्मना वे जेदः— शाता अने अशाता. शाता वेदनीना वे जेदः—संप्राय अने इरियावहो. इरियावहीनी स्थिति वे समयनी कही ठे. शाख सूत्र पन्नवणा पद २३ में तथा जगवतीजीमां. ए न्याये जघन्य वे समयने अंतर मुहूर्त कहीये, अने उत्कृष्टा वे समयथी मांसीने एक अंतर मुहूर्तमां एक समय नणो होय तेने अंतरमुहूर्त कहीये. एम असंख्याता जेद ठे.

ए न्याये आनखाना बंध समये सम्यक्त गयु दीसे ठे. जेम मेघ-कुमारने हाथीना ज्ञवमां, तथा सुमुख तथा विज्य-गाथापतीने सम्यक्त फर्शवार्थी संसार परित थयो ठे, तथा सम्यक्तथी सनमुख थया ठे, अने मनुष्यनुं आनखुं बांध्युं तेवेला सम्यक्त गयुं दीसे ठे. पढी तो श्री केवलीमाहाराज स्वीकारे ते सत्य ठे. वली ज्यारे मेघकुमार संजमथी रुगीने प्रजुपासे आव्या, त्यारे श्री वीरप्रजुए कहुं के, “हे मे घ ! तें हा-थीना ज्ञवमां दया पाली, तेथी तिर्यचना ज्ञवमां सम्यक्त लाध्युं.” एम कहुं. ते श्री ज्ञाताजीना अध्ययन पेहेलानो पाठ लखीए ठीएः—

तंजइत्ताव तुमे मेहा तिरिस्क-जोणिय ज्ञवमुवागएणं अ-
प्पमिलइ सम्मतरयण लजेणं सेमाए पाणाणुकंपयाए
जाव अंतराचेव संधारिए णो चेवणं णिस्सित्ते किमंगपु-
ण तुमे मेहा इयाणिं विजल कुल समुब्जवेणं ॥

अर्थः—पुर्ववत् जुळ प्रश्न पहेलो. पाठलपांने ४ए में.

ज्ञावार्थः—अहीया कहुं ठे के, कोइ दीवस नही मलेखुं एवुं

વૈમાનીક દેવતાનુ આઠણુ બધાય, અને યમને તો મનુષ્યનુ આઠણુ બધાયું તેથી મિથ્યાત્વી જાણ્યા યમ કહે છે તેનો ઇતર —

અરે જ્ઞાનં ! શ્રી કૃષ્ણમાહારાજ તથા ઐષીકમાહારાજ, ય સમકિતી હતા તેમનુ નર્કનુ આઠણું કેમ બધાયુ ? તેવારે તેરાપથી કહે છે કે, પેહેલા નર્કનુ આઠણું મિથ્યાતપણામા બધાયુ, અને પછી સમકિત આવ્યું યમ યકાન્ત જીવ કહે છે છે દેવાનુપ્રીય ! કેટલાક જીવોને તો વર્તમાન જીવનુ આઠણું ઠ મહિના ઘાકી રહે, ત્યારે પરજીવનું આઠણુ બંધાય છે, અને કેટલાક જીવોને આઠણાનો પ્રીજો જાગ રહ્યા પછી પરજીવનુ આઠણુ બધાય છે, પણ ઘે જાગમા તો કોઈ જીવને પરજીવનું આઠણું બંધાય નહીં તેની શાસ્ત્ર સૂત્ર પદ્મવણા પદ ૨૩ મેં

હવે જુઝં ! શ્રી કૃષ્ણમાહારાજનુ હજાર વર્ષનુ આઠણુ હતુ, તેમાં થી ૬૬૬ વર્ષ જાફેરાં ગયા, ત્યાં સુધી તો પરજીવનુ આઠણુ બંધાયુ નહીં, અને સમકિત તો શ્રી નેમનાથ જગવતને કેવલજ્ઞાન ઇપજ્યું, સ્વાચ્છીજ શેવાજ્ઞકિ કરી દીશે છે ઘણી કૃષ્ણમાહારાજ આસરે ઘણસો વરસના હતા, સ્યારે રાજેમતિને આવીને કહ્યું કે, “હે કન્યા ! નેમનાથ જગવાન તો સસારસમુદ્ર તર્યા, ને તુપણ સસારસમુદ્ર, તર ” એવાં વચન કહ્યા છે હહા સમ્યક્ દીસે છે, અને પછી આઠણુ બંધાવાના સમયે સમ્યક્ ગયુ, તેથી નર્કનુ આઠણુ બંધાયુ દીશે છે, અને પછી ઘણી સમ્યક્ આવ્યું દીસે છે ઘણી કૃષ્ણમાહારાજને કાયક-સમ્યક્તિ પરિપાટીમા (પરપરામાં) કહે છે તે કાયક-સમ્યક્તિ આઠણુ ઘણ્યા પછી આવ્યુ હોય તો પ્રટકાવ નહીં, પણ સૂત્રપાઠમા તો કાયક-સમ્યક્તિ કહ્યું નથી કયોપશમ-સમ્યક્તિ દીસે છે તેની સ્થિતિ જઘન્ય અતરમુહૂર્તની અને ઇત્કૃષ્ટી ૬૬ સાગરની કહી છે સાસ્વાદન-સમ્યક્તિની જઘન્ય તથા ઇત્કૃષ્ટી ઇ આલસકાની, ઇપશમ-સમ્યક્તિની એક સમયની અને ઇત્કૃષ્ટી અતર મુહૂર્તની, ઘેદક-સમ્યક્તિની જઘન્ય ઇત્કૃષ્ટી એક સમયની છે, અને કાયક-સમ્યક્તિની આદ છે પણ અત નથી, યદ્યપિ તે આવ્યુ પાતું જાય નહીં શાસ્ત્ર

ગોળ હે ગૌતમ ! સળ સનત્કુમાર દેળ દેવેંડ્ર દેવરાજા જળ જલ્ય ઢે નોળ
અજલ્ય નથી, ણળ તેમજ સળ સમ્યક દૃષ્ટિઢે, પળ અદ્વપ સંસારી ઢે, અનંત
સંસારી નથી, સુળ સુલજ્ઞબોધી ઢે ડુર્લજ્ઞબોધી નથી, આળ આરાધક ઢે
વિરાધક નથી, ચળ ચરમ ઢે, ં રીતે પળ પ્રશસ્ત (જલા) કેહેવા અને
અપ્રશસ્ત ઢોકવા. સેળ તે શા અર્થે જળ હે જગવાન ! એમ કહ્યું ? ઇતિ પ્રશ્ન.
નત્તર. ગોળ હે ગૌતમ ! સળસનત્કુમાર દેળદેવેંડ્ર દેવરાજા બળધણા સળ શ્રમ
ળ સાધુને, બળધણી સળ શ્રમણી સાધવીને, બળધણા સાળશ્રાવકને, બળધણી
સાળ શ્રાવીકાને, હિળ હિત સુખ નિબંધન વસ્તુના વાન્ઢક ૧, સુળ સુખના વા-
ન્ઢક ૨, પળડુઃખ ત્રાણના કામી ંટલે જુલ્યાને સુખકારી આહાર આપે ૩,
અળક્રપાકરી સહિત ૪, નિળમોક્કના ઇન્ઢક ઢે ૫. હિળહિતસુખ અને અદુઃ-
ખાનુબંધ નિળ નિશેષ સમસ્તને વાન્ઢે. એમ જાણે કે સમસ્ત દુઃખરહિત
યાજં ને મોક્ક જાજં. એવા હિતના કારણથી સાધ-સાધવી તથા શ્રાવક
શ્રાવીકા આદિનું સુખ વાન્ઢે ઢે. સેળ તે અર્થે ગોળ હે ગૌતમ ! સળ સ-
નત્કુમાર દેળ દેવેંડ્રદેવરાજા જળ જલ્ય ઢે જાળ યાવતૂ નોળ અચરમ નથી.

જ્ઞાવાર્થઃ—હૈવે જુજં ! ં વાર બોલમાં સંસાર ંકથી ંક બોલ-
માં હલ્લવો કહ્યો. ં અજલિ નથી પણ જલિ ઢે. જલિના બે જેદઃ—
સમકિતિ અને મિથ્યાત્વી. ં કોણ ઢે ? ં સમકિતિ ઢે. સમકિતિના બે
જેદઃ—અનંત-સંસારી અને પરિત-સંસારી. ં કોણ ઢે ? ં પરિત-સંસારી
ઢે. પરિત-સંસારીના બે જેદઃ—સુર્લજ્ઞબોધી અને દુલજ્ઞબોધી. ં કોણ ઢે ?
ં સુલજ્ઞબોધી ઢે. સુલજ્ઞબોધીના બે જેદઃ—આરાધક અને વિરાધક. ં
કોણ ઢે ? ં આરાધક ઢે. આરાધકના બે જેદઃ—અચરમ અને ચરમ.
ં કોણ ઢે ? ં ચરમશરીરો ઢે. ં જુજં ! સમકિત પેહેલું કહ્યું, અને
સંસાર પરિત પઢી કહ્યું. ં ન્યાયે મિથ્યાતમાં સંસાર પરિત થાય નહીં.
વલ્લી પરિત-સંસારીની સ્થિતિ ઉત્કૃષ્ટી અર્ધપુદ્ગલ દેશ જંણી કહી;
અને સમકિત આવ્યા પઢી પણ સંસાર ઉત્કૃષ્ટો અર્ધપુદ્ગલ દેશ જંણો
ધાકી રહ્યો કહ્યો; અને સમકિતિની અને પરિત-સંસારીની જઘન્ય

સમક્ષિત્ત્વ મહ્યુ મૂલપાઠના અક્ષરનો તો એવો અર્થ થાય છે, અને કેટલાક ટવામા મુલ્લગો અર્થ કરીને પઠો કહ્યું છે કે, “એતાવતા સમ્યક્ અણપામ્યો ” પણ જુલું ! એ અર્થ કયા પાઠના અક્ષર છે ? પાઠ વિના અર્થ પ્રમાણ થાય નહીં માટે મુલ્લગા અર્થમા સમક્ષિત-ત્વ પામ્યા કહ્યું, તેજ પ્રમાણ છે વહી સનતકુમાર ઇન્દ્રની, સુર્યાન્નદેવની અને વીજા ઇન્દ્રોની વાર વોલ્લની પુઠા બાલો, તેમા શ્રી વીતરાગદેવે “સમ્યક્” પેહેલુ કહ્યું છે, અને પરિત સસાર પઠો કહ્યો છે તેની શાસ્ત્ર સૂત્ર શ્રી જગવતીજી શતક શ્રીજે હ્રદયે પેહેલે તે પાઠ છલીય ઠીય —

સણકુમારેણ જતે ! દેવિદેદેવરાયા કિં ? જવસિદ્ધિય અજવ સિદ્ધિય સમ્મદિઠિય મિઠ્ઠાદિઠિય પરિતસસારિય અણત-સસારિય સુલ્લજબોદિય હુલ્લજબોદિય આરાદ્ય વિરાદ્ય ચરિમે અચરિમે ? ગોયમા ! સણકુમારે દેવિદેદેવરાયા જવસિદ્ધિય નો-અજવસિદ્ધિય એવ સમ્મદિઠિ પરિતસ-સારિ સુલ્લજબોદિય આરાદ્ય ચરિમે પસથનેયથ સેકેણ-ઠેણ જતે ! ગોયમા ! સણકુમારે દેવિદેદેવરાયા બહુણ સમણાણ બહુણ સમણીણ બહુણ સાવયાણ બહુણ સાવિયાણ દિયકામય સુહકામય પથ્થકામય આણુકપિય નિસ્સયસિય દિયસુહ નિસ્સેસકામય સેતેણઠેણ ગોયમા ! સણકુમારે દેવિદે જવસિદ્ધિય જાવ નોઅચરિમે ॥

અર્થ —શ્રી માહાવીર સ્વામી પ્રત્યે ગૌતમ સ્વામી પુઠતા હવા સં સનતકુમાર જન છે જગવાન । વેં વેવેંડ વેશરાજા કિં શુ જન જવ સિદ્ધિક જવ્ય છે, કે અં અજવ્ય છે ? સં સમ્યક્દષ્ટિ છે કે મિં મિથ્યાદષ્ટિ છે ? પં અભ્યસસારી છે કે અં અનતસસારી છે ? સું સુલ્લજબોધી છે કે હું હુલ્લજબોધી છે ? આં જ્ઞાનાદિકનો આરાધક છે કે ષિં વિરાધક છે ? ચં ચરમ છે કે અં અચરમ છે ? इति प्रश्न उत्तर

पञ्चस्कायमिति वदमाणस्स सुपञ्चस्कायं ञवइ नोडुपञ्चस्कायं
 एवं खलुसे सुपञ्चस्काइ ॥ सबपाणेहिं जाव सबसत्तेहिं पञ्च
 स्कायमिति वदमाणे सच्चंजासं जासइ नोमुसंजासं जासइ
 एवं खलुसे सबपाणेहिं जाव सबसत्तेहिं तिविहं तिविदेणं
 संजय विरय पम्हिय पञ्चस्काय पावकम्मे अकिरिए संवुमे
 एगंत पंभियाविज्जवइ ॥ सेतेण्ठेणं गो० ! एवंवुच्चइ जाव
 सिय दुपञ्चस्काय ञवइ. ॥

अर्थः—श्री माहावीर जगवंत प्रत्ये गौतमस्वामी पुठता हवा.
 से० ते निश्चे जं हे जगवान ! स० सर्व प्राणेकरी, स० जु० सर्व ज़ुते-
 करी, स० जी० सर्व जीवेकरी, स० स० सर्व सत्वेकरी, (यतः ॥ प्राणा
 द्वित्री चतुः प्रोक्ता, जूतास्तु तर्व स्मृता, जीवा पंचेंद्रिया ज्ञेया, शेषा
 सत्त्वा प्रकीर्तीता ॥ १ ॥) प० सर्व चेतनने हणवानुं पचखाण में कर्युं,
 एवुं कहे तेने सु० ज़ुं पचखाण ज० थाय के दु० माहुं पचखाण ज०
 थाय ? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे गौतम ! स० पा० सर्व प्राणेकरी, सर्व
 ज़ुतेकरी, सर्व जीवेकरी जा० यावत् स० सर्व सत्वेकरी जा० पचखाण
 सुपचखाण पण थाय अने दुपचखाण पण थाय. से० ते शा अर्थे जं०
 हे जगवान ! ए० एम कहुं ? उजय वस्तु थाय. इति प्रश्न. उत्तर गो०
 हे गौतम ! ज० जे स० सर्व प्राण ज़ुत जीवनो जा० यावत् स० सर्व
 सत्वनो प० नियम में कीधो, में हणवाना पचखाण कर्या, एम कहे
 तेने, णो० नही ए० एम अ० वहुमाण प्रकारे एटले आगल कहीये
 बीये तेम तेने ज्ञानेकरी जाणपणुं न होय. इ० ए जीव ठे, इ० अ० ए
 अजीव ठे, इ० त० ए त्रस जीव बेइन्द्रियादिक ठे, इ० था० ए स्थावर
 वृक्षादिक ठे, त० ते स० सर्व प्राणनुं यावत् स० स० सर्व सत्वनुं प० प-
 चखाण कर्युं ठे एम कहे ठे, पण जीव-अजीव त्रस स्थावनुं स्वरूप ज्ञा-
 नेकरी जाणुं नहोय तेने, नो० सुपचखाण न थाय. (ज्ञानना अज्ञाने

स्थिति अंतर मुहूर्तनी कही ते ससार परित कीधा पढी अंतरमुहूर्तमां मुक्ति जाय शाख सूत्र पन्नवणा पव १७ में ए न्याये समकित आव्या पढीज ससार परित थाय, पण मिथ्यातमा ससार परित याय नहीं पढीतो श्री कवली मादाराज जाणे वली जेने जीव अजीव अने त्रस थावरनु जाणपणु नथी, तेना पचखाणने उपचखाण कक्षां तेनी शाख सूत्र जगवतीजी शतक सातमे, उद्देशे चीने ते पाठ छस्वीए बीए -

सेणुण जते । सधपाणेहिं सधजूएहिं सधजीवेहिं 'सधसत्ते-
हिं पच्चस्कायमिति वदमाणस्स सुपच्चस्कायं जवइ उपच्च-
स्काय जवइ ? गो० । सधपाणेहिं जाव सधसत्तेहिं जाव
सिय उपच्चस्कायं जवइ ॥ सेकेण्ठेण जते । एवं वुच्चइ ?
सधपाणेहिं जाव सधसत्तेहिं जाव सिय दुपच्चस्काय जवइ
गो० ! जस्सण सधपाणेहिं जाव सधसत्तेहिं पच्चस्काय-
मिति वदमाणस्स णो एव अज्जिममणागय जवइ
इमे जीवा इमे अजीवा इमे तसा इमे थावरा त-
स्सण सधपाणेहिं सधसत्तेहिं पच्चस्कायमिति वदमाणस्स
नो सुपच्चस्काय जवइ उपच्चस्काय जवइ एव खलुसे
दुपच्चस्काइ ॥ सधपाणे जाव सधसत्तेहिं पच्चस्कायमिति
वदमाणे नो सच्चजास जासइ मोसजास जासइ एव
खलुसे मुसायाइ ॥ सधपाणेहिं जाव सधसत्तेहिं तिवि-
द्व तिविहेण असजय अयरिय अप्पमिद्वय पच्चस्काय पाव
कम्मे सकिरिए असजुमे एगतदमे एगतवाळेयाविजविस्सइ
जस्सण सधपाणेहिं जाव सधसत्तेहिं पच्चस्कायमितिवदमा-
णस्स एव अज्जिममणागय जवइ इमे जीवा इमे अजीवा
इमे तसा इमे थावरा तम्मण सधपाणेहिं जाव सधसत्तेहिं

पञ्चस्कायमिति वदमाणस्स सुपञ्चस्कायं जवइ नोडुपञ्चस्कायं
 एवं खलुसे सुपञ्चस्काइ ॥ सबपाणेहिं जाव सबसत्तेहिं पञ्च
 स्कायमिति वदमाणे सच्चंजासं जासइ नोमुसंजासं जासइ
 एवं खलुसे सबपाणेहिं जाव सबसत्तेहिं तिविहं तिविहेणं
 संजय विरय पम्हिय पञ्चस्काय पावकम्मे अकिरिए संवुमे
 एगंत पंमियाविजवइ ॥ सेतेणठेणं गो० ! एवंवुच्चइ जाव
 सिय दुपञ्चस्काय जवइ. ॥

अर्थः—श्री माहावीर जगवंत प्रत्ये गौतमस्वामी पुठता हवा.
 से० ते निश्चे जं हे जगवान ! स० सर्व प्राणेकरी, स० जु० सर्व ज़ुते-
 करी, स० जी० सर्व जीवेकरी, स० स० सर्व सत्वेकरी, (यतः ॥ प्राणा
 द्वित्री चतुः प्रोक्ता, जूतास्तु तर्व स्मृता, जीवा पंचेंद्रिया ज्ञेया, शेषा
 सत्त्वा प्रकीर्तिता ॥ १ ॥) प० सर्व चेतनने हणवानुं पचखाण में कर्युं,
 एवुं कहे तेने सु० ज़हुं पचखाण ज० थाय के डु० माहुं पचखाण ज०
 थाय ? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे गौतम ! स० पा० सर्व प्राणेकरी, सर्व
 ज़ुतेकरी, सर्व जीवेकरी जा० यावत् स० सर्व सत्वेकरी जा० पचखाण
 सुपचखाण पण थाय अने डुपचखाण पण थाय. से० ते शा अर्थे जं०
 हे जगवान ! ए० एम कहुं ? उजय वस्तु थाय. इति प्रश्न. उत्तर गो०
 हे गौतम ! ज० जे स० सर्व प्राण ज़ुत जीवनो जा० यावत् स० सर्व
 सत्वनो प० नियम में कीधो, में हणवाना पचखाण कर्या, एम कहे
 तेने, णो० नही ए० एम अ० वद्धमाण प्रकारे षट्ठे आगल कहीये
 ठीये तेम तेने ज्ञानेकरी जाणपणुं न होय. इ० ए जीव ठे, इ० अ० ए
 अजीव ठे, इ० त० ए त्रस जीव बेइंद्रियादिक ठे, इ० था० ए स्थावर
 वृक्षादिक ठे, त० ते स० सर्व प्राणनुं यावत् स० स० सर्व सत्वनुं प० प-
 चखाण कर्युं ठे एम कहे ठे, पण जीव-अजीव त्रस स्थावनुं स्वरूप ज्ञा-
 नेकरी जाण्युं नहोय तेने, नो० सुपचखाण न थाय. (ज्ञानना अज्जावे-

करी जेम ठे तेम पाछे नही, ते माटे सुपचखाणपणानो अजाव ठे). बर
 ओ जीवेवि नयाणइ अजीवेवि नयाणइ जीवाजीवे अयाणतो, कइतो
 नाहि सजम ॥ भाषार्थ —जे जीवअजीना जेद जाणे ठे, तेने सुपचखा
 णी संजमी कहेवो, पण जे जोवअजीवना जेद जाणतो नथी, ते सुप
 चखाणी संजमी कहेवाय नही, (पटखे ते सुपचखाणना अजावे करीने
 असंजमी ठे इत्यादि) पण हु० हुपचखाण थाय पटखे तेनां माठां
 पचखाण कहीए ए० एम ख० निखे हु० हुपचखाणी कहीये स०
 सर्व प्राणेकरी जा० यावत् सर्व सत्वेकरी प० में पचखाण कर्युं एम कहे
 ते, नो० साची जापा बोखतो नथी, पटखे मो० कुनी जापा बोखे ठे
 ए० एम निखे मु० ते जुठ बोखणहार ठे स० सर्व प्राणीने विषे जा०
 यावत् सर्व सत्वेने विषे ति० त्रिविध (करनार, करावनार अने अनुमो
 वनार ए अण निध जेद योग आअइने ति० मन-वचन-कायाए करी
 अ० असंजति प्राणवधादि महारने विषे अयत्नवंत अ० वृत्तरहित, अ०
 नथी हयया पचखाणे करी पा० पापकर्म जेणे, स० कायिक्यादि क्रिया
 सहित अ० नथी संवर्या आश्रवद्वार जेणे, ते ए० सर्वथा प्रकारे स्व
 परप्रत्ये वंके, तथा ए० सर्वथा प्रकारे अज्ञानी होय वखी ज० जे स०
 सर्व प्राणेकरी जा० यावत् सर्व सत्वेकरी प० पचखाण में कर्युं, एवुं
 कहे तेने, ए० एम वक्रमाण प्रकारे अ० जाणयु होय इ० ए जीव ठे,
 इ० ए अजीव ठे, इ०त० ए असजोव ठे, इ० ए स्थावर वृक्षादिक ठे,
 स० तेने स० सर्व प्राणेकरी जा० यावत् स० सर्व सत्वेकरी प० पचखा
 ण में कर्युं, एवुं केहेता ते सु० सुपचखाणी थाय, पण नो० हुपचखाणी
 न थाय ए० एम निखे से० ते सु० सुपचखाणी थाय वखी त० सर्व
 प्राणेकरी जा० यावत् स० सर्व सत्वेकरी, त्रिविधे त्रिविधे करी प० में
 पचखाण कर्युं, एम व० कहे ते स० सत्य वाणी बोखनार केहेवाय, पण
 नो०मु० निखे ते जुठनो बोखणहार न केहेवाय ए० एम निखे ते स०
 सर्व प्राणेकरी जा० यावत् सर्व सत्वेकरी ति०ति० त्रिविधे त्रिविधे करी
 स० संजति वि० विरति प० प्रतिहत प० पचखाणे करी पा० पापकर्म-

જેણે, અઃ કાર્યક્રિયાદિ ક્રિયા રહિત સંઃ સંવર્યા ઢે આશ્રવદ્વાર જેણે, તે ઇઃ એકાન્ત પંઃ પંક્તિ સર્વથા-જ્ઞાની થાય. સેઃ તે તેણે અર્થે મોઃ હે ગૌતમ ! ઇઃ એમ તુઃ કહ્યું જાઃ યાવત્ સિઃ કોઈ સુપચ્ચાણી થાય અને હુઃ કોઈ દુપચ્ચાણી પણ થાય.

જ્ઞાતાર્થઃ—હવે જુઠ ! મિથ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞામાં હોય તો શ્રી વીતરાગદેવે તેનાં પચ્ચાણ માઠાં કેમ કહ્યાં ? માહ્યા હો તે વીચારી જો જો. ઇ ન્યાયે મિથ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞા બાહ્યાર કહીયે; અને આજ્ઞા બાહ્યાર પુણ્ય બંધાય ઢે. તેવારે તેરાપંથી કહે ઢે કે, પુણ્ય બંધાય તે આજ્ઞા માંહેલી કરણી ઢે, અને આજ્ઞા બાહ્યારની કરણીમાં એકાન્ત પાપ બંધાય ઢે. તેમને પુઠવું કે, ડવવાઈઆદિ ઘણા સૂત્રમાં મિથ્યાત્વીને જિનાજ્ઞાના (પરલોકના) અણઆરાધક તો કહ્યા ઢે, પણ મિથ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞામાં ક્યાં કહી ઢે ? અને મિથ્યાત્વીને જિનાજ્ઞાના (મોક્ષના) આરાધક ક્યા સૂત્રમાં કહ્યા ઢે ? તે કહો. તેવારે તેરાપંથી કહે ઢે કે, જગવંતી સૂત્ર શતક આઠમે ન્દેશે ઢસમે ચોજંગી કહી ઢે, તેના પેહેલા જાંગમાં મિથ્યાત્વીને દેશ આરાધક કહ્યા ઢે. એવી એકાન્ત જુઠી શાખ બતાવે ઢે, પણ ત્યાં તો એમ કહ્યું ઢે કે, કેટલાક મિથ્યાત્વી જ્ઞાનને શ્રેષ્ઠ કહે ઢે, કેટલાક શીલાચારને શ્રેષ્ઠ કહે ઢે અને કેટલાક શીલાચાર તથા જ્ઞાન, ઇ બેન્નેને શ્રેષ્ઠ કહે ઢે. એમ એકાન્ત ત્રણ પ્રકારે મિથ્યાત્વી શ્રેષ્ઠ કહે ઢે, તેને જગવંતે જુઠા બોલા કહ્યા ઢે. તે પાઠઃ—

રાયગિદ્દે જાવ એવં વયાસિ અણઝત્થિયાણં જંતે ! એવ માઈ સ્કઈ જાવ એવં પરુવેઈ એવં ચલુ સીલં સેયં સુયંસેયં સીલં સુયંસેયં. સેકહમેયં જંતે ! એવં મોઃ ! જણંતે અણઝત્થિયા એવમાઈસ્કઈ જાવ જેતેએવમાહંસુ મિહંતે એવ માહંસુ. અહં પુણ ગોયમા ! એવમાઈસ્કામિ જાવ પરુવેમિ એવં ચલુ મએ ચંત્તારિ પુરુષજાયા પંઃ તેંઃ સીલસંપન્નેણામએ ણોસુચસં-

पन्ने, सुयसंपन्नेणामएगे णो सील सपन्ने, एगे सीलसपन्नेवि
 सुयसंपन्नेवि, एगे णोसीलसंपन्ने णोसुयसपन्ने तत्थणं जेसे
 पढमे पुरिसजाए सेणंपुरिसे सीलवं असुयवं उवरए अवि-
 णायधम्मे एसणं गोयमा । मए पुरिसे देसाराहे पसुत्ते
 तत्थण जेसे दोच्चे पुरिसजाय असीलवंसुयवं अणुविरए
 विणायधम्मे एसण गो० । मए पुरिसे देसेविराहए पं० । त
 त्थण जेसे तच्चे पुरिस जाए सेणं पुरिसे सीलव सुयवं उ-
 वरय विणायधम्मे एसण गो० । मए पुरिसे सवाराहए पं० ।
 तत्थण जेसे चउथे पुरिसजाए सेणं पुरिसे असीलव अ-
 सुयवं अणुविरए अविणायधम्मे एसणं गो० । मएपुरिसे
 सवविराहए पं० ॥

अर्थ —रा० राजमहो नगरीने विषे जा० यावत् ए० एम व० कहे
 अ० अन्यतिथीं, ज० हे जगवान । ए० एम कहे ठे, जा यावत् ए० एम
 प० परुपे ठे एवं खल्लु सीलसेय सुयसेय सीलंसुयं सेयमिति० एम लोक
 प्रसिद्ध न्याये करी निश्चे अहिंसा केटलाक अन्यतिथीं क्रिया मात्रधीअ
 वांठितार्थनी सिद्धि वाठे ठे, पटखे क्रियाधीज मोक्ष माने ठे ते कहे
 ठे के, ज्ञानधी काइ प्रयोजन नथी, कारण के घटाविक कार्यनी प्र-
 त्तिने विषे आकाशादि पदार्थवत् निचेष्टित ठे यतः

जहा खरो चंदन जारवाहि, जारसजागि नहु चंदणस्स,
 एवंखु नाणि चरणेण हिणो, णाणस्सजागि नहु सग्गइज्ज।

जेम रासज चंदननो जारो वेहेनार, जारनो जजनहार होय, पण
 चंदननो गुण जाणनार न होय, तेम निश्चे जे ज्ञानी चारित्रे करी हीण
 होय ते, ज्ञाननो जजनहार होय, पण ते सुगतिनो (मुक्तिनो) जजनहार
 न होय यदृशा माटे सीलनो नेआयवत एम परुपे ठे के, मोक्षोत्तिपात

विरमण ध्यान अध्ययनादिरूप क्रिया तेज अतिशये करी श्रेय (प्रशंश-
निय) ठे, कारण के पुरुषार्थ साधकपणार्थी ते क्रियानेज वान्ठे, तथा केट-
लाक सु० ज्ञानार्थीज वान्ठितार्थनी सिद्धि वान्ठे ठे, पण क्रियार्थी नथी
वान्ठता; कारण के ज्ञानने क्रिया विना पण फल सिद्धिरूप कह्युं ठे.

आहच्च:-पढमं णाणं तज्ज दया एवं चिच्छ सवसंजए;

अण्णाणि किंकाही किंवा नाहि सेय पावगं ॥१॥

एटला माटे श्रुतनो नेश्रायवंत एम परुपे ठे के, श्रुतज्ञान तेज पुरु-
षार्थ सिद्धिपणा माटे अतिशये करी श्रेय आश्रय करवा योग्य ठे, पण
सील क्रियानुं प्रयोजन नथी; अने केटलाक ज्ञान, क्रिया बन्नेने अन्यो
अन्य निपेक्क वांठे ठे. ज्ञान, क्रिया विनाज उपसर्जनी जुत फल आपे,
अने क्रिया पण ज्ञान विना उपसर्जनी जुत फल आपे, इति ज्ञाव.
एटला माटे ते कहे ठे के, श्रुत श्रेय; तथा सील श्रेय. ए बंने प्रत्येके
पुरुषने पवित्रताना निबन्धनपणार्थी श्रेय ठे. बीजा केटलाक एम कहे ठे
के, शील श्रेय, ते मुख्य वृत्तिए तथा गौण वृत्तिए करी एकेकने उपका-
रपणार्थी इत्यर्थ. ए अर्थ अहिंयां सूत्रने विषे काकु पाठथी लाज्जीए
ठीए. ए पुर्वोक्त त्रणे पढ़ने विषे अनंगपणार्थी फल सिद्धि न थाय.
समुदाय पढ़नेज फलसिद्धि थाय.

आहच्च:-णाणं पयासय सौहज, तवो संजमौय गुत्तिकरौ,

तिस्सहंपि समाजग्गो, मोखो जिण सासणे जणिज्ज ॥१॥

तप संजम ए बन्ने सीलज ठे. तथा

संजोग सिद्धिए फलवयंति, नहु एक चक्रेण रहो पायइ;

अधोय पंगु वणे समिच्चा, तेसंप्पजत्ता नगरे प्पविच्छ ॥१॥

बीजा व्याख्यान पढ़े पण मिथ्यात्वी संजोगथकी फल सिद्धिना
देवार्थी, अकेक प्रधान गौण विवक्षाए करी असंगतपणार्थी सिद्धि ठे.
एम विसंवादरूप परुपे ठे.

પાઠાર્થ -સે૦ તે કેમ જ૦ હે જગવાન ! ૫૦ એમ કહ્યું ? ૬તિ પ્રશ્ન.
ઉચ્ચર ગો૦ હે ગૌતમ ! જ૦ યદિ તે અ૦ અન્યતિર્થી ૫૦ એમ મા૦ કહે છે,
આઠ યાવત્ જે૦ પુર્વે કહ્યું તેમ કહે, તો મિ૦ જુદું છે ૫૦ એમનું કહેડું
અ૦ હું પુ૦ વહી ગો૦ હે ગૌતમ ! ૫૦ એમ મા૦ કહ્યું હું આ૦ યાવત્ ૫૦
પરુપુ હું -શ્રુતયુક્ત શીક્ષ શ્રેય, ૫૮૯ જ્ઞાન સહિત ક્રિયા વાન્હિતમર્થ
ફલવાયક થાય ચત્ સ્ત જ્ઞાનં ક્રિયા હીનં, ૬ત્યાદિક તથા અધ્યપંગુને
ઝપાન્તે કરી જ્ઞાનયુક્તે કરી શ્રેય પેવું વાક્ય શેષ લેખવું ૫૦ એમ સ્વ૦
નિશ્ચે મે૦ મેં ૪૦ ચાર પુરુષના પ્રમાણ ૫૦ કહ્યા, ત૦ તે કહે છે -સી૦
ત્યાં એક પુરુષ શીક્ષ ૫૮૯ ક્રિયાસહિત છે, પણ ણો૦ સુ૦ જ્ઞાને કરી સ
હિત નથી, ૫૮૯ જ્ઞાનરહિત છે ?, એક પુરુષ સુ૦ શ્રુત ૫૮૯ જ્ઞાને કરી
સંપન્ન છે, પણ ૧૦૦સી૦ ક્રિયા સંપન્ન નથી, ૫૮૯ જ્ઞાનયુક્ત ક્રિયારહિત
છે ૧, ૫૦ એક પુરુષ સી૦ ક્રિયા કરી પણ સહિત છે અને સુ૦ જ્ઞાને
કરી પણ સહિત છે, ૫૮૯ જ્ઞાન અને ક્રિયા વચ્ચે યુક્ત છે ૨, અને ૫૦
એક પુરુષ ૧૦૦સી૦ ક્રિયા કરી સહિત નથી, અને ૧૦૦સુ૦ જ્ઞાને કરી
સહિત નથી, ૫૮૯ તે પુરુષ જ્ઞાન અને ક્રિયા વચ્ચેથી (વિકલ) ઝટ્ટ છે ૪ ત૦
ત્યા જે૦ જે ૫૦ પ્રથમ પુરુષ જાત, સે૦ તે પુરુષ સે૦ સી૦ ક્રિયાર્થ છે,
પણ અ૦ જ્ઞાનર્થ નથી ૩૦ તે પોતાની બુદ્ધી પર પાપથી નિવર્ત્યા છે, પણ અ૦
ધ૦ શ્રુત જ્ઞાનના અજ્ઞાવથી ધર્મ જાણ્યો નથી, અને પોતે ગુરુ ધાર્યા વિના
પોતાની મેલેજ જોગ સહ વાલ્કવયથી તપશ્ચા કરે છે, તેને અગીતાર્થ
કહેવો ૫૦ એને ગો૦ હે ગૌતમ ! મ૦ મેં ૬૦ લેશયકી યોને પ્રંશે આ
રાધક કહ્યો તે જાણા યોધ ૫૮૯ જ્ઞાનરહિત છે, પણ ક્રિયા ૫૮૯ ડ્રવ્ય
ચારિત્રમાં તસ્પર છે તેથી હવે એના લક્ષણની ગાયા કહે ૪ શિક્ષવય
પાલ્લતો, પરમર્થ ણેવ જાણ્ય તસ્સ, અસદ્દો આગાર વિલો, લેશેણા રાહગો
મણુઠ ॥ ૮૦ ત્યા જે૦ જે ૬૦ વીજો પુ૦ પુરુષ અ૦ શીક્ષવત નથી પણ
શ્રુતવત છે અ૦ તે પાપથી નિવર્ત્યો નથી, પણ વિ૦ ધર્મ જાણ્યો છે ૫
૮૯ અવૃત્તિ સમ્યક્દષ્ટિ છે ૬ત્યર્થ ૫ એને ગો૦ હે ગૌતમ ! મ૦ મેં ૬૦
યોના અંશે જ્ઞાનાવિ ત્રયરુપ મોક્ષમાર્ગના ત્રીજા ત્રાગ રુપ ચારિત્ર વિરાધે

ढे (पाम्यो ढे पण पालतो नथी अथवा अप्राप्ती ढे). तेथी देश-विराधक कळो. हवे एना लक्षणनी गाथा:- जाणंतो तिरंतो, निवाघाए नकुणइ, जोधम्मं साया सुह पक्खिद्धो, देसेण विराहगो मणुउं. ॥ १ ॥ त० त्यां जे त० त्रीजो पु० पुरुष जात, से० ते पुरुष सी० क्रियावंत पण ढे, अने सु० ज्ञानवंत पण ढे. उ० ते पापथी निवत्यो ढे अने वि० सम्यक्त श्रुत धर्म जाण्यो ढे. ए० एहने गो० हे गौतम ! म० में स० सर्व (त्रणे प्रकारना मोक्षमार्गनो) आराधक कळो. हवे इहां श्रुत शब्दे करी ज्ञान दर्शन, अने शील शब्दे करी चारित्र तप संग्रहवाथी आराधना होय, एटले समुदित शील तथा श्रुतने विषे श्रेयपणुं कळुं. ते विषे गाथा:- धम्मं उवठियाणं, जंकरणि जंसुए निदिठं, विरियस्स अनिग्गुहो, तत्थय आराहणा जणिया ॥१॥ एवा पुरुषने हुं सर्व-आराधक कहुंहुं. त० त्यां णंइति वाक्यालंकारे जे० ते च० चोथा पुरुषनी जात, से० ते पु० पुरुष असी० क्रियावंत पण नथी अने असु० ज्ञानवंत पण नथी. अ० ते पापकर्मथी निवत्यो पण नथी अने अ० धर्म पण जाण्यो नथी. ए० एहने गो० हे गौतम ! म० में स० सर्व-विराधक एटले ज्ञान दर्शन अने चारित्र, ए त्रणेनो विराधक मिथ्यादृष्टि कळो. तथा अणपाम्या आश्री सर्व-विराधक कळो. हवे आराधकनेज वली विशेष जेद करीने कहे ढे. ते पाठ लखीए ठीए:-

कइ विहेणं जंते ! आराहणा पं० गो० ! तिविहा आराहणा पं० तं० णाणाराहणा दंसणाराहणा चरित्ताराहणा. णा-णाराहणाणं जंते ! कइविहे पं० ? गो० ! तिविहा पं० उ कोसिया मखिमा जहणा. दंसणाराहणाणं जंते ! एवंचेव तिविहावि एवं चरित्ताराहणावि॥ (अर्थ:-पुर्ववत् पाने त्रीजे.)

हवे उपर कहेली आराधनाना जेदनोज मांहोमांहो उपनिबंधन करतो कहे ढे. ते पाठ लखीए ठीए:-

जस्सणं जते ! उक्कोसिया णाणाराहणा तस्स उक्कोसिया
 दसणाराहणा जस्स उक्कोसिया दसणाराहणा तस्स उक्को-
 सिया णाणाराहणा ? गोयमा ! जस्स उक्कोसिया णाणा-
 राहणा तस्स दसणाराहणा उक्कोसावा अज्झदन्नुकोसा-
 वा जस्स पुण उक्कोसिया दसणाराहणा तस्स णाणारा-
 हणा उक्कोसावा जदणावा अजदन्नमणुकोसावा जस्सणं
 जते ! उक्कोसिया णाणाराहणा तस्स उक्कोसिया चरि-
 त्ताराहणा जस्स उक्कोसिया चरित्ताराहणा तस्स उक्को-
 सिया णाणाराहणा ? गो० ! जहा उक्कोसिया णाणारा-
 हणा दंसणाराहणाय जणिया तहा उक्कोसिया णाणारा-
 हणा चरित्ताराहणाय जाणियवा जस्सणं जते उक्कोसि-
 या दसणाराहणा तस्स उक्कोसिया चरित्ताराहणा जस्सं
 उक्कोसिया चरित्ताराहणा तस्स उक्कोसिया दसणाराह-
 णा ? गो० ! जस्स उक्कोसिया दंसणाराहणा तस्स चरि-
 त्ताराहणा उक्कोसावा जदणावा अजदणमणुकोसावा, ज-
 स्स पुण उक्कोसिया चरित्ताराहणा तस्स दसणाराहणा
 नियम उक्कोसा उक्कोसियाणं जते ! णाणाराहणा आरा-
 हित्ता कइहिं जवग्गहणेहिं सिच्चइ जाव अंतकरेइ ? गो०
 अत्तेगइए तेणेष भवग्गहणेहिं सिच्चइ जाव अंतकरेइ
 अत्तेगइए कप्पोवएसुवा कप्पातिएसुवा उववज्झइ उक्को-
 सियाण जते ! दसणाराहणा आराहित्ता कइहिं जवग्गह-
 णेहिं ? एवचेव उक्कोसियाण जते ! चरित्ताराहणा आ-
 राहेत्ता ? एवचेव एवर अत्तेगइए कप्पातिएसु उववच्चइ
 मज्झिमएण जते ! णाणाराहणा आराहेत्ता कइहिं जवग्ग-

हणेहिं सिद्धइ जाव अंतंकरेइ ? गो० ! अठेगइए दोच्चे-
 नवग्गहणेणं सिद्धइ जाव अंतंकरेइ तच्चंपुणनवगाहणं
 नाइकम्मइ. मच्चिमएणं जंते ! दंसणाराहणा आराहेत्ता ?
 एवंचेव एवंमच्चिमियं चरित्ताराहणंपि. जहणियणं जंते !
 णाणाराहणं आराहेत्ता कइहिं नवग्गहणेहिं सिद्धइ जाव
 अंतंकरेइ ? गो० ! अठेगइए तच्चेणं नवग्गहणेणं सिद्धइ
 जाव अंतंकरेइ. सत्तठ नवग्गहणाहिं पुणनाइकम्मइ. एवं
 दंसणंवि एवं चरित्ताराहणंपि ॥

अर्थः—ज० जेने ज० हे जगवान ! उ० उत्कृष्ट णा० ज्ञानआरा-
 धना होय त० तेने उ० उत्कृष्टी दं० दर्शनआराधना होय ? तथा ज०
 जेने उ० उत्कृष्टी दं० दर्शनआराधना होय त० तेने उ० उत्कृष्ट णा०
 ज्ञानआराधना होय ? इतिप्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! ज० जेने जघ-
 न्य तथा उ० उत्कृष्टी णा० ज्ञानआराधना होय त० तेने दं० दर्शनआ-
 राधना उ० उत्कृष्टी होय, अने जघन्य ने उत्कृष्ट ए बन्नेथी वितिरक्त
 ते मध्यम आराधना होय. उत्कृष्टा ज्ञानआराधनावंतने निश्चे पेहेली बे
 दर्शनाराधना होय, पण त्रीजी जघन्य-दर्शनआराधना न होय, तेना तथा
 विध स्वप्नावपणाना लीधे. ज० जेने वली उ० उत्कृष्ट दं० दर्शनआराधना
 होय त० तेने णा० ज्ञानआराधना उ० उत्कृष्ट होय, अथवा ज० जघन्य
 होय, अथवा म० मध्यम पण होय. उत्कृष्ट दर्शनआराधनावंतने ज्ञान
 आराधना आश्री त्रणे प्रकारना प्रयत्ननो संजव ठे. ज० जेहने ज० हे
 जगवान ! उ० उत्कृष्ट णा० ज्ञानआराधना होय त० तेहने उ० उत्कृष्टी
 च० चारित्रआराधना होय ? तथा ज० जेहने उ० उत्कृष्टी च० चारित्र-
 आराधना होय त० तेहने उ० उत्कृष्टी णा० ज्ञानआराधना होय ? इ-
 तिप्रश्न. उत्तर गो० हे गौतम ! ज० जेहने उ० उत्कृष्टी णा० ज्ञानआराध-
 ना होय, तेने उत्कृष्टी अथवा मध्यम चारित्रआराधना होय, पण उत्कृ-

प्टी ज्ञानआराधनावंतने चारित्र प्रत्ये श्रद्धा प्राप्तपणु न होय, पटक्षे तेना
 तथाविध स्वज्ञावपणाना स्त्रीधे जघन्य उच्यम न होय, तथा उत्कृष्ट चा
 रित्रआराधनावतने ज्ञानप्रत्ये प्रयत्न त्रणे (जघन्य, मध्यम अने उत्कृष्ट),
 जननाए होय इत्यर्थ ज० जेने ज० हे जगवान ! उ० उत्कृष्टी व०
 दर्शनआराधना होय, त० तेने उ० उत्कृष्टी च० चारित्रआराधना होय ?
 तथा ज० जेने उ० उत्कृष्टी च० चारित्रआराधना होय, त० तेने उ०
 उत्कृष्टी व० दर्शनआराधना होय ? इतिप्रश्न उत्तर गो० हे गौतम !
 ज० जेने उ० उत्कृष्टी दर्शनआराधना होय, त० तेने च० चारित्रआ
 राधना त्रणे प्रकारे जननाए होय उ० उत्कृष्ट अथवा ज० जघन्य अ
 थवा मध्यम होय मध्यम दर्शनआराधनावंतने चारित्र प्रत्ये त्रिविध
 प्रयत्ननु पण अविरुद्धपणुं ठे ते माटे ज० जेने वस्त्री उ० उत्कृष्टी च०
 चारित्रआराधना होय, त० तेने व० दर्शनआराधना नि० नियमशक्ती
 उ० उत्कृष्टीज होय, पण जघन्य मध्यम न होय प्रकृष्ट चारित्र अने
 प्रकृष्ट दर्शनना अनुगतपणार्थी

इहे आराधनाना जेदनु फल प्रदर्शनने अर्थे सोख जांगा कहे
 ठे: उ० उत्कृष्ट ज० हे जगवान ! पा० ज्ञानआराधना प्रत्ये आराधीने
 क० केटसा ज० जव ग्रहणे करी सि० सीजे जा० यावत् अं० सर्व दुः
 खनो अंत करे ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! अ० केटसाएक ते०
 तेज ज० जव ग्रहणे करी सि० सीजे जा० यावत् सर्व दुः खनो अंत करे
 उत्कृष्ट चारित्र आराधनाने सद्भावे तेज जवे सीजे अ० केटसाएक
 क० सौधर्मादिक देवसोकने विषे उपजे, ज्ञानआराधना उत्कृष्ट पण
 चारित्रआराधना मध्यमने सद्भावे अथवा क० कल्पातित त्रैवेयकादि
 देवनेविषे उपजे, मध्यमोत्कृष्ट चारित्रआराधनाने सद्भावे उ० उत्कृ-
 ष्ट ज० हे जगवान ! व० दर्शनआराधना प्रत्ये आ० आराधीने केटसा
 जवे सीजे ? इति प्रश्न उत्तर ए० एमज, जेम ज्ञानआराधना कही तेम
 केहेबुं, उ० उत्कृष्ट ज० हे जगवान ! च० चारित्रआराधना प्रत्ये आ०

आराधीने केटला जवे सीजे ? इति प्रश्न. उत्तर ए० एमज एटले तेज जवे इत्यादिक केहेवुं; ए० पण एटलुं विशेष अ० केटलाएक क० क-
द्वपातित-स्वर्गने विषे न० उपजे. “अत्येगए कप्पोवयसुवा” एवं कहुं
ते इहां न केहेवुं, कारण के उत्कृष्ट चारित्रआराधनावंतने सौधर्मादि
कद्वपने विषे जावुं न होय. इहां सिद्ध गमन अजावे तेने अनुत्तर सू-
रविषे गमन ठे माटे. म० मध्यम जं० हे जगवान ! ए० ज्ञानआराधना
प्रत्ये आ० आराधीने क० केटला जव ग्रहणेकरी सीजे ? जा० अं०
यावत् सर्व दुःखनो अंत करे ? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे गौतम ! अ०
केटलाएक दो० वे भव ग्रहणे करी सीजे, जा० यावत् सर्व दुःखनो अं०
अंत करे. कारण के मध्यम ज्ञान-आराधनाएकरी वर्तमान जवने विषे
निर्वाणनो अजाव ठे. वली उत्कृष्टपणुं अवश्य थासे, एवं जाणवुं. नि-
र्वाणनी उत्कृष्टपणाविना उत्पत्ति न थाय. त० वर्तमान मनुष्यजव ग्र-
हण अपेक्षाए त्रितय मनुष्यजव उलंघे नही, एटले त्रीजे जवे मोक्ष
जाय इत्यर्थ. म० मध्यम जं० हे जगवान ! दं० दर्शनाराधना आ०
आराधीने केटले जवे सीजे ? इति प्रश्न. उत्तर ए० जेम मध्यम-ज्ञान
आराधनानुं फल कहुं, तेम इहां पण केहेवुं. ए० एमज म० मध्यम चा-
रित्रआराधनानुं फल पण केहेवुं. ज० जघन्य जं० हे जगवान ! ए०
ज्ञानआराधना आ० आराधीने क० केटला जव ग्रहणे करी सीजे ?
जा० यावत् अं० सर्व दुःखनो अंत करे ? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे गौ-
तम ! अ० केटलाक त० त्रीजा जवने ग्रहणेकरी सीजे जा० यावत्
अं० सर्व दुःखनो अंत करे. वर्तमान मनुष्य जवनी अपेक्षाए त्रीजो
जव जाणवो. स० सात अथवा आठ ज० जव ग्रहण प्रत्ये अतिक्रमे
नही. मनुष्यने, ए ज्ञानआराधना अने चारित्रआराधनाने बलेकरी ए
फल कहुं, पण श्रुत सम्यक्त देशवृत्तिने जव अशंख्याता कह्या ठे. तेथी
चारित्रआराधना रहित ज्ञान-दर्शन-आराधनावंतने अशंख्याता जव
थाय. एज विषे अनुयोगद्वार वृत्तिमां, आवश्यक निर्युक्ति टीका चुणीं-
मां अने पीठिकावृत्तिमां कहुं ठे ते गाथाः—

समत्त दसण विरिया, पखियस्स असख जाग मेताउं,
अच्छ जवाउं चरित्ते, अनत काव सुय समयस्स ॥ १ ॥

ते माटे ए चारित्र्यआराधना सहित ज्ञान दर्शनआराधना जाणूवी
एण जेम दण जघन्य दर्शनआराधनानु फल कस्यु ठे एण तेम चण वा
रित्रआराधनानु पण फल केहेवुं

ज्ञावार्थ — हवे जुठ ! जो मिथ्यात्वीनी करणी आझा माहेछी
होय तो, ते करणीने श्रेष्ठ कहे तेने जगवते जुठा घोळा केम रखा ? मि
थ्यात्वी पण पोते करे ते क्रियाने, तथा पोते जणे ते ज्ञानने श्रेष्ठ कहे
ठे, पण मिथ्यात्वीनी करणी आझामा नथी तेथी जगवाते पोते तेसनी
करणी वखाणी नथी, पण जे वखाणे तेने पण जुठा घोळा कसा ठे

हवे जगवाने पोते चार प्रकारना पुरुष कसा, ते कहे-ठे — पेहेसा
जागामां नवदिक्षित साधु तथा अस्पृच्छिन्नो घणी, जे केवली तथा
गुरुदेवना वचन तहत करी माने ठे, अने जेने श्रद्धारूप ज्ञान तो जे,
पण वेहेवारीक जाणपणु नथी तेने जाणवो, केमके ज्ञान तो फक्त आत्म
प्रवचन मातानु अने चारित्र्य यथारूपात कस्यु ठे शाख सूप जगवती
जी शतक १५ में, उद्देशे ठठे तथा सातमे ए न्याये ज्ञान तुछसात्र, ते
गण्युं नही, तेथी तेने ज्ञान रहित कस्यो, अने चारित्र्य उत्कृष्टा आभी
वेशआराधक कस्यो तथा जघन्य ज्ञान अने जघन्य सम्यक्त वेशआरा
धकपणामा आवी गयु हवे सर्व-आराधक तो जेने ज्ञान, दर्शन अने
चारित्र्य, जणे घोळ उत्कृष्टा होय तेने कहीए ते चार ज्ञांगानी आरा
धना विषे गौतम स्वामीए श्री महावीर जगवत प्रत्ये पुठा करी के, हे
जगवान ! चार ज्ञांगामा आराधक विराधक कसा ते शुं ? अने ते शु
आराधे ? के तेने आराधक केहेवा तेवारे श्री महावीर जगवते, ज्ञान
आराधना, दर्शन आराधना अने चारित्र्य आराधना, ए जण आराधना
कही तेमां पेहेसा ज्ञागायालो चारित्र्यनो आराधक ठे ? बीजा ज्ञांगा
मां ज्ञान दर्शन ए वे उत्कृष्टा ठे, पण चारित्र्यमा होय लहावे ठे, माटे

तेने त्रीजा जागरूप चारित्रनो देश-विराधक कह्यो; ते विराधक ठछा गुणठाणानो धणी साधु जाणवो. १ त्रीजे जांगे ज्ञान, दर्शन अने चारित्र, ए त्रणे बोल आराधे ते सर्व-आराधक साधु जाणवा; ते ठछा गुणठाणांथी लक्ष्ने चौदमा गुणठाणा सुधी, साधु जे जे गुणठाणे उत्कृष्टो गुण होय ते आराधे ते सर्व-आराधक. ३ तथा चोथे जांगे ज्ञान, दर्शन अने चारित्र, ए त्रणे लक्ष्ने सर्वथा रीते जेणे विराध्या ते विराधक साधु जाणवा. ४ ए चार जांगा श्रावक उपर पण साधुजीनी पेरे जाणवा. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, पेहेला जांगाना अर्थमां तथा टीकामां बाल-तपस्वी कह्यो ठे, ते माटे मिथ्यात्वी अन्य मतनो तापस जाणवो. तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! अर्थमांतो बालतपस्वी कह्यो, पण पाठमां नथी कह्यो. तेमाटे पाठविना अर्थ प्रमाण न थाय; केमके बापविना बेटो केहेनो केहेवाय, ते विचारो. वली अर्थमां बालतपस्वी कह्यो, तेथी अन्यमतनोज तापस कह्यो, तो ते अन्यमतना तापसमां चारित्र होय के नहि ? ते कह्यो. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, चारित्रतो न होय. त्वारे हे देवानुप्रीय ! अर्थमां जेम बालतपस्वी कह्यो ठे, तेम आगल पण गीतार्थनी नेश्राय-विना तपश्चर्या निर्तिचारपणे पाळे, पण अगीतार्थ कह्यो, एवाने ग्रहवा; पण अन्यमतना तापसने न ग्रहवा. ए अर्थने न्याये जिनमतना साधु जाणवां. बाल एटले अजाण, अने तपस्वी एटले तप-चारित्र पाळे ते, तेथी बाल-तपस्वी कह्यो. वली अर्थमां बालतपस्वी कह्यो, तेथी मिथ्या-त्वीने पेहेले जांगे देश-आराधक कह्यो ठे, एम केहेसो तो, अर्थमांतो अनेक वातो कही ठे, तेपण प्रमाण करवी पमशे. वली ठाणायांगने नवमे ठाणे अर्थमां कोइक ठेकाणे कछुं ठे के, साधुजीने दान देवाथी तीर्थकरादि गोत्र बंधाय, अने अनेराने दीधाथी अनेरी पुन्य-प्रकृति बंधाय, ते पण प्रमाण करवुं पमशे. वली निषितना बारमा उद्देशाना द्वि-यापद-अर्थमां कछुं ठे के, अनुकंपा निमित्त साधु, त्रस-जीवने ठामे तो दोष नही; तेपण प्रमाण करो. तेमज निषितसूत्र मध्ये घणा बोलनां प्र-

યશ્વિત કહ્યાં છે, અને દ્વિતિયાપદ અર્થમા કરવા કહ્યાં છે, તેપણ પ્રમાણ કરવા પરુશે હત્યાદિક ઘણા ઘોસ ટીકામા તથા અર્થમા પાઠથી અણમસતા કહ્યા છે, તેપણ પ્રમાણ કરવા પરુશે તેવારે તેરાપથી પણ એમ કહે છે કે, જે મૂલપાઠથી મહે તે અર્થ પ્રમાણ છે તો હે દેવાનુપ્રીય ! “ વાસતપસ્વી ” એ કયા પાઠનો અર્થ છે ? પાઠમા તો “ ઉવરણ ” પડેલે પાપથી નિવત્યો છે એમ કહ્યું છે, અને મિથ્યાસ્વી પાપથી નિવત્યો નથી મિથ્યાસ્વીને સૂત્રમા ઠામઠામ “ એકાન્ત વાસ, એકાન્ત અપન્નિત અને એકાન્ત અપચ્ચાણી ” કહ્યા છે એ ન્યાયે પેહેલા જાંગામા અન્યમતી તાપસ મિથ્યાસ્વીને ન જાણવા, પણ જિનમતના અગીતાર્થ સાધુ જાણવા

વહી તેરાપથી, મિથ્યાસ્વીને પેહેલા જાંગામા વેશયકી આરાધક કહે છે, તેને પુઠીય ઢીય કે, અહીંયાતો જ્ઞાન ને શીક્ષ, એ ઘોસથી ચો જગી થઈ છે તે જ્ઞાન કયું તત્ત્વ છે ? અને શીક્ષ કયું તત્ત્વ છે ? તેવારે તેરાપથી કહે છે કે, જ્ઞાનતો સવર તત્ત્વ છે, અને શોક્ષ તે નિર્જરાની કરણી છે એમ કહે છે તે મિથ્યાસ્વીને પેહેલા જાંગામા સ્થાપવાસારુ કહે છે તેહને ફરી પુઠીય ઢીય કે, જ્યારે પેહેલા જાંગામા મિથ્યાસ્વી, ત્યારે ધીજા જાંગામા કોણ ? તેવારે તેરાપથી કહે છે કે, ચોથા ગુણઠાણવાલા અદૃત્તિ-સમ્યક્ષુદ્ધિ છે એમ કહે છે, તેમને કહેવું કે હે દેવાનુપ્રીય ! પેહેલે જાંગે મિથ્યાસ્વીને શીક્ષ નામ નિર્જરાથી આરાધક કહોઠો, તો ઘીજે જાંગે અશીક્ષવત કહ્યો છે એ છેલ્લે સમદષ્ટિને નિર્જરાની નાસ્તિ થઈ વહી શ્રી કૃષ્ણમાહારાજ, શ્રેણિકમાહારાજ તથા હદ્રાદિક સમદષ્ટિ વચસાઈ શ્રી તીર્થંકરાદિકને વદણા કરે, શુજ જોગ ઘરસાથે, તેને નર્જરા કેમ નહીં થાય ? વહી શ્રી કૃષ્ણ માહારાજે તથા શ્રેણિક માહારાજે ધર્મ વસાહી કરી, સાધુને જગ્યાવિક વીધી, તથા વિક્ષાનો બ્રાહ્મ વીધી, તેથી તીર્થંકર-ગોત્ર ઘાંધ્યું એ અશુજ કર્મનો નિર્જરા થયા વિના પુન્ય કેમ થયાય ? તે કહો નિર્જરા વિના તો ચોરાસી હાલ જોવાજોનમાં કોઈ જીવ એહવો નથી, કે જેને નિર્જરા ન થાય તમે પણ જુગ અર્થ કેમ

करो ठो ? वही बीजे जांगे ज्ञान, दर्शन अने चारित्र, ए त्रणे सहित साधुने सर्व-आराधक केहेसो तो, शील नाम निर्जरानुं कहो ठो; चारित्र क्यांथी आव्युं ? केमके चारित्रनी करणीथी तो निर्जरा आय, पण निर्जरानी करणीने तो चारित्र न केहेवाय. हे देवानुप्रीय ! अहियां तो शील नाम चारित्रनुं ठे, अने आराधनामां पण चारित्र आराधना कही ठे. पेहेला जांगावालो चारित्रनो आराधक ठे, बीजा जांगावालो ज्ञान दर्शननो आराधक ठे, बीजा जांगावालो ज्ञान, दर्शन ने चारित्र, ए त्रणे बोलनो आराधक ठे अने चोथा जांगावालो त्रणे बोलनो विराधक अव्यर्त्तगी जाणवो. हवे जे पेहेला जांगामां निर्जरानी करणी करे, तेवा मिथ्यात्वी तापसने कहे, बीजा जांगामां अव्रति-समद्रष्टिने कहे, बीजा जांगामां साधुने कहे, अने चोथा जांगामां बाकीना मिथ्यात्वीने कहे, तेने पुढवुं के, बीजा जांगावालाए अने चोथा जांगावालाए विराध्युं शुं ? तेवारे तेरापंथी कहेठे के, पापना त्याग नथी, अने पापनां काम करे, तेथी विराधक कहीये ठीए, तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! आवक पण पापनां (आझाबाहारनां) घणां काम करे ठे. ए पण तमारे लेखे देश-विराधक बीजे जांगे ठेर्या, पण श्री वीतरागेदेवेतो आवकने बीजे जांगे सर्व-आराधक कह्या ठे. शास्त्र सूत्र छववाइ, उपाशकदशा, सुयगमांगजी, आदि घणा सूत्रमां ठे. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, लीधां व्रत चोस्कां पाले, तेथी आराधक कह्या ठे; पण जे लश्ने जांगे तेहने विराधक कहीये. एम सीधा बोले. त्यारे हे देवानुप्रीय ! बीजे जांगे सम्यकद्रष्टी अने चोथे जांगे मिथ्यात्वी कहो ठो, तेणे शुं वृत्त लश्ने जांग्युं ते कहो ? अहो देवानुप्रीय ! इहांतो चारे जांगामां आराधक विराधक साधुनेज कह्या दीशेठे. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, पेहेला जांगामां साधु होयतो, तेने ज्ञानरहित केम कह्या ? कारणके ज्ञानरहित तो मिथ्यात्वीज होय. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! पेहेला जांगावाला साधुने यथा क्षयोपशमजावे संक्षेप सम्यकथी सर-

વહ્ણારુપ જ્ઞાન તો છે, પણ વિશેષ જાણપણારુપ જ્ઞાન નથી તેથી જ્ઞાનનો ગોણતા રાखी, તુઠ્ઠ માત્ર સરવહ્ણારુપ જ્ઞાન તેને ગણ્યુ નહી, અને ચારિત્ર ઇત્કપ્રપાલે, તેથી તેની મુખ્યતા સ્ત્રીધી એવા ગોણતા મુખ્યતાનો શબ્દો સૂત્રમા ઘણે ઠેકાણે છે તેમાં પ્રથમ તો ઇવવાહ-સૂત્રમાં કોણિક ની રાજનિતિના ગુણ વસ્ત્રાણ્યા ત્યા કહ્યુ કે, “માતાપીતાની સેવાનો કરણદાર, માતાપીતાનાં વચન ઇસરે નહી, માતાપીતાનું વીધુ રાજ્ય કરે છે,” એ મુખ્યતાના ગુણ કહ્યા, અને ઐશિકરાજા તેનો પીતા છે તેને કાં ઇર્ષિજરે નાચીને રાજ્ય સ્ત્રીધું, તે અવગુણ ન ગણ્યો એ ગોણતા વચ્ચી અનુત્તર વિમાનના દેવતાને ઇપશાન્ત-મોહના ધણી કહ્યા શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતીજીમા હવે ઇપશાન્ત-મોહ સર્વથાતો અગ્યારમે ગુણઠાસે છે, અને અનુત્તર વિમાનના દેવતામા તો ઇષ્યુ ગુણઠાણું છે, પણ વીજા દેવતા કરતાં મોહકર્મની ઇટબણા થોમી છે ઘણો મોહકર્મ ઇપશમ્યો છે, અને થોમો ઇવયમા છે તે થોમો ઇવયમા છે તે ગોણતામા રાચીને, ઘણો ઇપશમાવ્યો તે ગુણ મુખ્યતામા સહને, ઇપશાન્તમોહા કહ્યા એ ગોણતા મુખ્યતા કહી

વચ્ચી જગવતી શતક વીજે ઇદેશે પાંચમે, તુગીયાનગરીને આસ્રાવે શ્રી પાર્શ્વનાથજીના સતાનીયાના ગુણ કહ્યા, તે કહેઠે જિયકોહા, જિં ચમાણા, જિયમાયા, જિયસોહા, જિયઈદિયા, જિયનિંદા જાવ જીવિયાસ મરણજય ઇપ્પમુક્કા જિં જીત્યા છે ક્રોધને, જિં જીત્યા છે મોહને, જિં જીતીઠે માયાને, જિં જીત્યાઠે સોજને, જિં જીતીઠે ઇદ્રિયોને, જિં જીતીઠે નિંદ્રાને, એમ જાં યાવત્ જીં જન્મ તથા મં મરણનાં જયથી મુક્ત થયા છે ઇત્યાદિક ગુણ કહ્યા, પણ સજસની ચોકમીના ક્રોધાદિકતો ઘાવો છે, તે ગોણતામા રાચીને ગણ્યા નહી, અને ઘણા ક્રોધાદિક જીત્યા છે, તે ગુણ મુખ્યતામા સહને, ક્રોધાદિક જીત્યા છે એમ કહ્યુ એ ગોણતા મુખ્યતા ઇત્યાદિક અનેક સૂત્રમા સાધુજીની સ્તુતિ વર્ણવી, ત્યાં મુખ્યતાના ગુણ વર્ણવ્યા, પણ ઇવયજાવ સવધી તુઠ્ઠ અવગુણને ગોણતામા રાચ્યા, પણ ગણ્યા નહી એ ગોણતા મુખ્યતા વચ્ચી

જયણાર્થી ચાલે, ઉઠે, બેસે, સુવે, આહાર કરે અને જાણા પોલે, તેહને પાપકર્મ બંધાય નહી. શાસ્ત્ર સૂત્ર દસવૈકલિક અધ્યયન ચોથે. એ પણ મુખ્યતાનું વચન છે. તેજ સમયે સાત કર્મ બંધાય છે, તે ગૌણતામાં રાખ્યાં પણ ગણ્યાં નહીં. એ ગૌણતા મુખ્યતા ક્રિયાદિક, સૂત્રમાં અનેક વચનો ગૌણતા મુખ્યતાનાં કહ્યાં છે. તેમજ પેહેલા જાંગામાં જ્ઞાનરહિત કહ્યા, તે શ્રી વીતરાગનાં વચન તહત કરી સાચાં માને, પણ પોતાને પુરું જાણપણું નહી, તેથી તુઝ માત્ર સરદહણારુપ જ્ઞાન ગૌણતામાં રાખ્યું, પણ ગણ્યું નહી. તે માટે “અસુયવં” સૂત્રજ્ઞાન રહિત કહ્યા, અને ચારિત્ર ચોક્કું (ઉત્કૃષ્ટું) પાલે, તે મુખ્યતામાં લઈને ત્રીજા-જાગરુપ દેશ-આરાધક કહ્યા. વલી આરાધક કેહને કહીયે ? આઝખાના બંધકાલ સમયે જ્ઞાનનાં આવરણ અલગાં થાય, તેને જ્ઞાનનો આરાધક કહીયે; સમકિતનાં આવરણ અલગાં થાય, તેને સમકિતનો આરાધક કહીયે; અને ચારિત્રનાં આવરણ અલગાં થાય, તેને ચારિત્રનો આરાધક કહીયે. એવું દોલતસાગરકૃત ટિપ્પણમાં જગવતીમાં કહ્યું છે. પેહેલા જાંગામાં આઝખાના બંધકાલે ચારિત્રનો આરાધક છે. એમ ચારે જાંગા આઝખાના બંધકાલે જાણવા. વલી આઝખાના બંધકાલ વિના જો આરાધક કહીયે, તો ઠઠા ગુણગણાર્થી લઈને અગ્યારમા ગુણગણા સુધી ચોક્કું જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્ર પાલે છે, એવા ચાર જ્ઞાનના ઘણી પણ કોશક પદ્ધતિ, અને ઉત્કૃષ્ટો અર્ધ-પુદ્ગલ સંસાર જમે, એમ કહ્યું છે. શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતી શતક ૨૫ મેં.

વલી ચોજંગી પેહેલાં આરાધના કહી, તેમાં કહ્યું છે કે, જઘન્ય જ્ઞાનનો આરાધક, જઘન્ય સમ્યક્તનો આરાધક અને જઘન્ય ચારિત્રનો આરાધક, જો જવ કરે તો જઘન્ય ત્રણ, અને ઉત્કૃષ્ટા કરે તો પંદર જવ ઉલંઘે નહી. એ ન્યાયે આઝખાના બંધકાલે જેને આરાધક કહીયે, તે વિરાધક થાય નહી. નિયમા તે પંદર જવમાં મુક્તિ જાય; અને ચોખા જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્રનો પાલણહાર કર્મને વશે વિરાધક થાય તો ઉત્કૃષ્ટા અનંતા જવ કરે. એ ન્યાયે ચોખાં જ્ઞાન, દર્શન ને ચારિત્ર પાલે, તે વેલા અવિરાધક સંજમી કહીયે, પણ આરાધક તો આઝખાના બંધ-

કાલેજ કહીયે, કેમકે તેતો જવ પદરમા નિયમા મુક્તિ જાય હવે જો પેહેલા જાગામા મિથ્યાત્વી વેશયકી આજ્ઞાનો આરાધક હોય તો, કર ણીના કરવાવાલા સર્વ જીવ પદરમે જવે મુક્તિ ગયાજ જોઈએ, પણ જ ન મલે એ ન્યાયે પેહેલે જાગે નવવિકિત્ તથા અગીતાર્થ સાધુને શ્રી વીતરાગદેવની આજ્ઞાનો આરાધક જાણવો એ ચાર જાગા ડ્રવ્ય-જ્ઞાન, વર્ણન, ચારિત્ર, આશ્રી અજવ્યમા તથા ડ્રવ્ય ભર્મીમા પણ હોય છે, પણ અહીંયા તો શ્રીવીતરાગદેવે ડ્રવ્ય અને જાવ એ વસ્ત્રે વોલો આશ્રી ચાર જાગા કહ્યા દીશે છે માટે જિનાજ્ઞાનો આરાધક સાધુ, તે પેહેલે જાગે જાણવો

હવે તેરાપછી, પેહેલે જાગે મિથ્યાત્વીને વેશયકી આજ્ઞાના આરાધક એ વાસ્તે કહેલે કે, આજ્ઞામાહેલો ધર્મ આરાધે તેનેજ પુન્ય ઘડાય, આજ્ઞાવાદાર પુન્યનો ઘડ માનતા નથી તેથી મિથ્યાત્વીને પેહેલે જાગે કહેલે હવે જુઠું ! પેહેલે જાગે મિથ્યાત્વીને આજ્ઞાનો આરાધક કહે, તેની શ્રદ્ધા ઘોથા જાગામા જન્મસૂચથી જુઠી દેખાય છે તેનો ન્યાય કહેલે -હે દેવાનુપ્રીય ! સર્વ ચોરાસી છાસ જીવાજોનને નિર્જરા હોય છે, ને સમે સમે પુન્ય ઘડાય છે, પણ એવો કોઈ જીવ નથી કે જેને નિર્જરા ન થાય, કે પુન્ય ન ઘડાય એ છેલ્લેતો નિર્ગોદાદિકમાં સર્વ જીવને નિર્જરા થાય છે, પુન્ય ઘડાય છે, તે પેહેલા જાગામા આવ્યા ધીજા જાગામાં અવૃત્તિ સમદૃષ્ટિને કહોઠો, અને ત્રીજે જાગે સાધુજીને કહોઠો, તેમજ આવકને પણ કહેતા હશે એ સર્વ સસારતથા જીવ તમારે છેલ્લેતો ત્રણ જાગામા આવી ગયા હવે ઘોથા જાગામા કયા જીવ રહ્યા ? તે બતાવો ત્યારે જવાબદેવા અસમર્થ ઘણી ઘોથા જાગાવાલા જીવને જગવતે સર્વ ધિરાધક (આજ્ઞાવાદાર) કહ્યા છે, તેને તમારે છેલ્લેતો નિર્જરા થાય નહીં, તેમ પુન્ય પણ ઘડાય નહીં હવે સસારમા એવા તો કોઈ જીવ નથી કે જેને પુન્ય ન ઘડાય એ ન્યાયે ઘોથા જાગાવાલા જીવ આજ્ઞાવાદાર છે અને આજ્ઞાવાદાર પુન્ય ઘડાય છે હવે જે આજ્ઞાવાદાર પુન્ય ઘડાવું નથી માનતા, તેમને સૂત્રવલ્લ પુરુ વેલાવું નથી ઘણી જેમ ગદ્ગ સાથે પરાસ (લાલસો) થાય, તેમ આજ્ઞામાહેલા ધર્મની સાથે પુન્ય ઘડાવું માને, તે છેલ્લેતો કોઈ

जीव त्रण कालमां मोक्ष जाय नही; कारणके जेम गहुंनी साथे निश्चे पराप्त निपजे, तेम धर्मनी साथे निश्चे पुन्य बंधाय. ते पुन्य जोगवत्तां राग-द्वेषथी पाप बंधाय, ते पाप तोरवाने माटे करणी करे, तेथी वली पुन्य बंधाय, ए न्याये जीव उंचे गुणवाणे चढे नही, ने त्रण कालमां मोक्ष पण जाय नही.

हे देवानुप्रीय ! ए वात केम मले ? कारण के धर्मतो आवता कर्मने रोके, ने आगला कर्मने तोमे तेने कहीए; अने पुन्य-पाप तो आश्रव-ज्ञावमां बंधाय ठे. ए आश्रव-ज्ञावने तेरापंथीना बनावेला तेरद्वारमां ठांरवा जोग कह्यो ठे. अहो ! केवुं कपट वचन. कोइ ठेकाणे आश्रव-ज्ञावने आज्ञामां कहे, कोइ ठेकाणे आज्ञामांहेलो धर्म कहे, अने कोइ ठेकाणे लेने ठांरवा जोग पण कहे. माह्या हो ते वीचारी जोजो. ए न्याये मिथ्यात्वीनी करणी मोक्षनो मार्ग (धर्म) नथी, तेम जिन आश्रव-ज्ञावमां कपणामां पण नथी. शाख सूत्र उतराध्ययन अ० एमे. गाथा ४२मी.

घोरा समं च इत्ताणं, अन्नं पण्हेसि यासमं;

इहैव पोस हरजं, जयाहि मणुया हिवा. ॥ ४१ ॥

गाथार्थः—घो० ठेरुतां अत्यंत दोहीलो एवो ग्रहवास ठोकीने तेषकी अ० अनेरुं आश्रम (दिक्षारूपी चारित्र) लेवातुं वान्ठे ठे, पण ए लुजने जुक्त नथी. इ० ए ग्रहस्थाश्रममां रक्षांथकां आठम चौदसा त्रिक पर्वने त्रिषे पोसा करवाने हे मनुष्याधिपति ! तुं तत्पर था.

एय मठं निशामित्ता, हेज कारण चोइजं;

तज नमीराय रिसी, देविंदं इण मब्बवी. ॥ ४३ ॥

गाथार्थः—ए० पुर्वोक्त अर्थ (इंद्रनुं वचन) नि० शांजलीने हे० ग्रहस्थाश्रममां जे जे धर्म आचारतां दोहीलो ते धर्म, जे धर्मना अर्थ होय, तेणे आचारतुं. इत्यादिक हे० हेतु कारणे चो० प्रेयो थको. त० स्या पवी त० जमिराज ऋषि दे० देवेन्द्र सक्रेन्द्र प्रत्ये एम बोसता हवा.

માસે માસે ઝજોવાલો, કુસંગેણ તુ ઝુજણ, ૧૧૪
 નસો સુય ચાય ધમ્મસ્સ, કલ્લ અગ્ધઙ્ગ સોલ્લસ ॥ ૪૪ ॥ ૧૧૫

ગાથાર્થ — માઠ માસમાસ સ્વમણને પારણે જે કોઈ અવિવેકી
 અહસ્થ કુઠ રાત્રની અણી ઊપર જેટલું અનાજ આવે તેટલું પારણે જ
 મે, તોપણ નઠ તે સૂત્રમા કહ્યું તે સમ્યક્ તથા ચારિત્ર ધર્મની સોલ્લમી
 કલાએ આવે નહીં, તથા સોમે જાગે પણ આવે નહીં.

જાવાર્થ — હવે ઝુઝ ! મિથ્યાસ્વી ઘાલ અજ્ઞાની માસમાસ સ્વમ-
 ણના પારણા કરે, અને પારણે રાત્રની અણીમાથે આવે એટલો આહાર
 જોગે, તોપણ શ્રી કેવલીએ ધર્મ કહ્યું તેની સોલ્લમી કલાને અપ્રમા-
 ણે આવે નહીં, એમ કહ્યું એ ન્યાયે મિથ્યાસ્વીની કરણી આજ્ઞારૂપે
 ધર્મમા નથી, અને માસમાસ સ્વમણ તપથી પુન્ય વંધાય છે એ ન્યાયે
 આજ્ઞાવાહાર પુન્ય વંધાય છે વલી મિથ્યાસ્વીની કરણી એ ન્યાયે આજ્ઞામાં
 નથી શાલ સૂત્ર આચારાગ શ્રુતપ્કથ ૧ છે અઠ ચોથે ઈશે ચોથે તે પાઠે

આયાણ સોય ગઢિણ વાલે અવોઢિત્ત વંધણે અણત્તિકતં

સજોણ તમસિ અવિજાણં અણાણલંજોણત્થિ તિવેમિ

જસ્સ નહિ પુરાપઠા મમે તસ્સ કઝસિયા ॥

અર્થ — જે કર્મ આઠ આવવાનાં સોઠ મિથ્યાસાદિક શોષને તિવે
 શુદ્ધ છે, તે ઘાઠ ઘાલ અજ્ઞાની તે વલી કેવો છે ? અઠ અષ્ટ પ્રકારે કર્મ
 જેણે ઠેથાં નથી તેથી સેકમા ગમે જન્મે કરી સંસાર પરિવ્રમણ કરે
 વલી તે કેવો છે ? અઠ જેણે ઠોમ્યા નથી સઠ ધન ધાન્ય, દ્રિપદ, વતુ
 પદાવિ સજોગ તથા સઠ મોહરૂપી અંધકારને વિષે અઠ જાણ્યો નથી
 આત્મહિત જેણે, તેને અઠ મોક્ષના ઠપાયરૂપ તીર્થકરની આજ્ઞાનો કિ-
 ચિત્તમાત્ર જ્ઞાત નથી. સિઠ શ્રી સુધર્માસ્વામી કહે છે એમ હું કહું હું
 ઘટેમાનકાલે તેને આજ્ઞાનો જ્ઞાત નથી, એમ કહ્યું હવે આગમે કાલે પણ
 તેને આજ્ઞાનો જ્ઞાત ન થાય, એવું કહે છે જઠ જેને પુર્વ જન્મે ધર્મોપનો
 જ્ઞાત નથી, તેને આગમ્યે કાલે પણ ન થાય, તો વચલે કાલે ક્યાંથી અર્પણ

હવે જુઠું ! જે કર્મ આવવાનાં મિથ્યાતાદિક શ્રોત્રને વિષે શુદ્ધ છે, તથા જેણે અષ્ટ કર્મનો બંધ ઠેવ્યો નથી, ધનધાન્ય દ્વિપદ ચતુઃપદાદિ સંજોગ ઠેકવ્યો નથી તથા મોહરૂપી અંધકારને વિષે (આત્મહિત) મોહનો ઉપાય જાણ્યો નથી, તેને શ્રી જિનાજ્ઞાનો લાજ નથી. ત્યારે હે દેવાનુ-પ્રીય ! એકિંદ્રિયાદિક મિથ્યાત્વી જીવ, જે જ્ઞાન દર્શન ચારિત્રરૂપ મોક્ષ માર્ગને ન જાણે, તેને આજ્ઞાનો લાજ ક્યાંથી થાય ? એ ન્યાયે મિથ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞાવાહાર છે, અને આજ્ઞા બાહ્યાર પુન્ય બંધાય છે. વલી જગવતીજી સૂત્ર શૃંગીશ્વરે ઉબીજે મિથ્યાત્વી જીવને એકાન્ત અધર્મી કહ્યા. તે પાઠઃ-

જીવાણં જંતે ! । કિં ધમ્મેઠિયા અધમ્મેઠિયા ધમ્માધમ્મે
ઠિયા ? ગોઠ ! જીવા ધમ્મેઠિયાવિ અધમ્મેઠિયાવિ ધમ્મા
ધમ્મેઠિયાવિ ॥ નેરહ્યાણં પુઢા ગોઠ ! નેરહ્યાણોધમ્મેઠિ-
યા, અધમ્મેઠિયા, નોધમ્માધમ્મેઠિયા એવં જાવ ચરિંદિ-
યાણં ॥ પંચદિયતિરિક્કજોણિયાણં પુઢા ॥ ગોઠ ! પંચેદિય
તિરિક્કજોણિયા નોધમ્મેઠિયા અધમ્મેઠિયા ધમ્માધમ્મે-
ઠિયા ॥ મણુસ્સા જહાજીવા વાણમંતર જોહસિય વેમાણિ
ય જહાનેરહ્યા ॥ અણુઝઠિયાણં જંતે ! એવ માહસ્કહ જાવ
પરુવેતિ એવંસ્વલુ સમણાપંમિયા સમણોવાસયા બાલપંમિયા
જસ્સણં એગ પાણાવિ દંમેઅનિસ્ખિતે સેણં એગંત બાલેતિ
વત્તવંસિયા ॥ સેકહમેયં જંતે ! એવં ? ગોઠ ! જેણંતે અણુઝ-
ઠિયા એવં આહસ્કંતિ જાવ વત્તવંસિયા જેતે એવમાહંસુ
મિહંતે એવમાહંસુ અહં પુણ ગોયમા ! એવમાહસ્વામિ જાવ
પરુવેમિ એવંસ્વલુ સમણાપંમિયા સમણોવાસયા બાલપંમિયા
જસ્સણં એગ પાણાવિ દંમેનિસ્કત્તે સેણં નો એગંતબાલેતિ
વત્તવંસિયા ॥ જિવાણં જંતે ! કિંબાલાપંમિયા બાલપંમિયા ?
ગોઠ ! જિવા બાલાવિ પંમિયાવિ બાલપંમિયાવિ ॥ નેરહ્યાણં

પુઢા ગો૦ । નેરફ્યા વાલા નોપમ્નિયા નોવાલપમ્નિયા એવ
 જાવ ચઠરિંદિયાણ ॥ પચદિયતિરિસ્ક પુઢા પચિંદિય તિરિ
 સ્ક જોણિયા વાલા નોપડિયા વાલપમ્નિયાવિ ॥ મણુસ્સા
 જહાજીવા । વાણમતરા જોહસિય વેમાણિયા જહા નેરફ્યા ॥

અર્થ — પાઠ સુગમ છે માટે શબ્દાર્થ સહ્યા નથી

પ્રાથમ્ય — હવે જુઠું ! ઘાવીસ દરુકના જીવને એકાન્ત અધર્મી
 કહ્યા, તિયંચને અધર્મી ને ધર્માધર્મી કહ્યા અને મનુષ્યને ધર્મી અધર્મી
 ને ધર્માધર્મી કહ્યા હવે જો મિથ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞા-મોહેલો ધર્મ હોય
 તો ધર્મના કરણહારને શ્રી વીતરાગદેવ અધર્મી કેમ કહે ? પણ ધર્મ તો
 સવરનેજ કહેવો તે સવર મિથ્યાત્વીને નથી, તે માટે તેને અધર્મી કહ્યા
 છે એ ન્યાયે મિથ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞાયાહાર છે, અને આજ્ઞાબાહાર પુન્ય
 નીપજે છે. વલો યકિંદિનો ઘેડાડિ અનતા પુન્ય ઘણ્યાથી થાય છે, એમજ
 જાવ પચેડિપણુ પણ અનતા પુન્ય ઘણ્યાથી પામે એ ન્યાયે આજ્ઞાબાહાર
 પુન્ય ઘણાય છે વલો અનુયોગદ્વાર સૂત્ર મધ્યે ત્રણ વક્તવ્યતા કહી છે
 સ્યા પરંસમય વક્તવ્યતામા સાત અવગુણ કહ્યા છે તે પાઠ —

સેકિંત વત્તઘયા ૧ તિવિહા ૫૦ત૦ સસમય-વત્તઘયા પરસ-
 મય-વત્તઘયા સસમય-પરસમય-વત્તઘયા સેકિંત સસમય-
 વત્તઘયા ૧ જઞ્ઞણ સસમય આઘવિજ્ઞાહ પણવિજ્ઞાહ પરુ-
 વિજ્ઞાહ દસિજ્ઞાહ નિદસિજ્ઞાહ ઉવદસિજ્ઞાહ સેત સસમય-
 વત્તઘયા સેકિંત પરસમય-વત્તઘયા ૧ જઞ્ઞણ પરસમય
 આઘવિજ્ઞાહ જાગ ઉવદસિજ્ઞાહ સેત પરસમય-વત્તઘયા સે-
 કિંત સસમય પરસમય વત્તઘયા ૧ જઞ્ઞણ સસમય-પરસ-
 મય આઘવિજ્ઞાહ જાગ ઉવદસિજ્ઞાહ સેત સસમય-પરસમય-
 વત્તઘયા દ્યાણિ કોનઉ કોવત્તઘય દ્વહ તઠ નેગમ સ-

गह ववहारो तिविहं वत्तवयं इब्इ तं ससमय-वत्तवयं
परसमय-वत्तवयं ससमय-परसमय-वत्तवयं. उच्चुसुजं ड-
विहं वत्तवयं इब्ई तं० ससमय-वत्तवयंच परसमय-वत्तव-
यंच, तन्नणं जासा ससमय-वत्तवया सासमयं पाविठा
जासा परसमय-वत्तवयासा परसमयपविठा तम्मा दुविहा
वत्तवया नत्ति तिविहा वत्तवया. तिण्हि सदन्नया एगं
ससमयं वत्तं इत्तंति नत्ति परसमय-वत्तवया नत्ति सस-
मय-परसमय-वत्तवया, कम्मा जम्मा परसमए अण्णठे अ-
हेउ असब्बावे असंकिरिए उमगो अण्णुवएसे मिणमि
दंसणमि तिकट्टु तम्मा सव्वा ससमय-वत्तवया नत्ति पर-
समय-वत्तवया नत्ति उन्नयसमय-वत्तवया. सेतं वत्तवया॥

अर्थः—से० केवी ते व० वक्तव्यता ? प्रश्नोत्तर. त्यां अध्ययना-
दिकने विषे प्रति अवयव यदा संजव प्रति नियम एकार्थनुंज वखाणवुं,
तेने वक्तव्यता कहीए. ते वक्तव्यता ति० त्रण प्रकारे पं० परूपी तं० ते
कहेहे:- स० स्वसमय वक्तव्यता, प० परसमय वक्तव्यता अने स० प०
स्वसमय परसमय वक्तव्यता. से० केवी ते स०स्वसमय वक्तव्यता? प्रश्नोत्तर.
ज० ज्यां जेने विषे स० पोतानो सिद्धान्त आ० वखाणे, यथा पंचास्ति
काय, धर्मास्तिकाय इत्यादिक. तथा प० प्रज्ञापीये (जणावीए) यथा
ते लक्षण धर्मास्तिकाय इत्यादिक, तथा प० परूपे ते धर्मास्तिकाय अ.
शंख्यात प्रदेशरूप इत्यादिक. तथा दं० सामान्य स्वरूपथकी देखामे ते
धर्मास्तिकाय वर्णादिक रहित इत्यादिक तथा नि० द्रष्टान्तद्वारेकरी दे-
खानीये. जेम माठलांनी गतिनो उपष्टंजक (आधार) जळादिक इत्यर्थः
उ० उपनयद्वारेकरी देखानीयें. यथा जेम जीव पुद्गलने धर्मास्तिकाय
गतिनो उपष्टंजन ठे, इत्यादिक निरदेश मात्राने देखामे करी एम व-
खाणवुं. से० ए स्वसमय वक्तव्यता कही. से० केवी ते प० परसमय-व-

ક્તવ્યતા ? પ્રશ્નોત્તર, જાં જ્યા તેને વિષે પાં પરાયો સિદ્ધાન્ત આં વચ્ચાણે
જાં યાવત્ દેશાને જેમ પાંચ જૂત આત્મા ઇત્યાદિક

સંતિ પંચ મહા જુયા, ઇદમેગેસિં આહિયા,
પુઢવિ આં તેજય, વાયુ આગાસ પચમા ॥ ૧ ॥

અર્થ.—સં તે પાં પાંચ મં મોટા જું જુત ઇં આ દેહિને વિષે
પું પૃથ્વી આં પાણી તેં અગ્નિ વાં વાયુ અને આં આકાશ, પં એ
પાંચ જૂત.

એવં પંચ મહા જૂયા, તત્તોએ ગુત્તિએ આહિયા,
અદ્દતેસિં વિણાસેણ, વિણાસો હોઈ દેહિણા ॥ ૨ ॥

અર્થ — એ એ પાં પાંચ મં મોટા જૂં જુત આં કણા અં
અથ તેં તેના વિં વિનાશો કરી વિં જીવનો વિનાશ થાય

એમ અહીયા લોકાયત મત વચ્ચાણો, તેથી સેં એ પાં પરસમય
વક્તવ્યતા કહીયે અથ સેં કેત્રી તે સંપં ઇત્તયસમય-વક્તવ્યતા ?
પ્રશ્નોત્તર જાં જ્યા સં પાં સ્વસમય પરસમય એકઠા વચ્ચાણીયે તે ઇત્તય
સમય-વક્તવ્યતા કહીયે તે વિષે ગાથા —

આગારસમા વસતાવિ, અરનાવાવિ પથયા,
ઈમ ટરસિણ મામ્ના, સધ દુ રુકવિ સુધ્ધઈ ॥

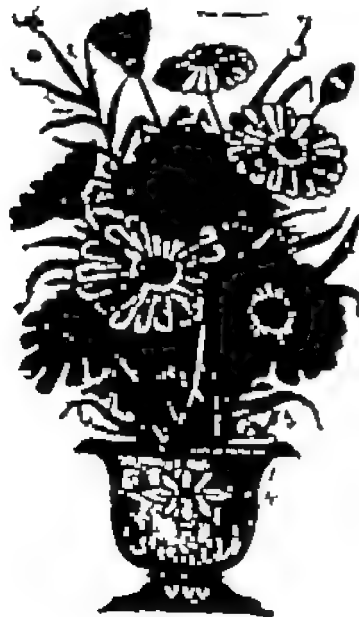
ઘટાર્યા — આં ઘરમા વસતાથકા ઘટસ્થ અથવા અં અરણ્ય
મા વસતા તાપસાદિક અથવા પાં પ્રતર્જિત શાસ્ત્રાદિક, ઇ અમારો મત
આં અગીકાર કર્યાથી મં સર્વ ન થયો મુકાય એમ જીવની શક્તિ
દિક્ષ પરુષે, ત્યારે તેને પરસમય વક્તવ્યતા કહીયે, અને જ્યારે એમ ન
વચ્ચાણે ત્યારે તેને સ્વસમય વક્તવ્યતા કહીયે તેટલા માટે તેને સ્વસ
મય-પરસમય-વક્તવ્યતા કહીયે ઇં એ વક્તવ્યતાને ફરો વોચાર ઠે ઇં

हवे कोण केवी वक्तव्यताने वान्हे ते कहे ठे:-त० त्यां ने० नैगम, स० संग्रह अने व० व्यवहार ए त्रणे नय, ति० त्रणे वक्तव्यताने इ० वान्हे. तं० ते कहे ठे:-स० स्वसमय-वक्तव्यताने प० परसमय-वक्तव्यताने अने स० प० उन्नयसमय-वक्तव्यताने वान्हे, कारण के नैगम-नयना अनेक गमा ठे, अने व्यवहार-नयवालो लोक व्यवहार माने. ते लोकने विषे सर्व प्रकारनी रुढी ठे, अने संग्रहनय उपरनी बन्ने नयथी मलतीज ठे. उ० रुजुसूत्रनय प्रथमनी त्रण नय करतां अति विशुद्ध ठे. तेटला माटे ते दु० वे जेदनी व० वक्तव्यताने माने, तं० ते कहे ठे:-स० स्वसमय-वक्तव्यता अने प० परसमय-वक्तव्यताने माने, परं त्रीजी उन्नयसमय-वक्तव्यताने मुलथी न माने. ते न मानवानी जुक्ति कहे ठे. त० त्यां त्रण वक्तव्यताना जेदने विषे जे स० स्वसमय-वक्तव्यता कही ते सा० स्वसमय-वक्तव्यतामां प० पेठी, अने जे प० परसमय-वक्तव्यता ते प० परसमय-वक्तव्यतामां पेठी. तेजणी उन्नयरुप वक्तव्यता. ते ए नयना मतने विषे आस्ता ठे. त० ते कारणे दु० द्विविध वक्तव्यता ठे, पण न० त्रिविध वक्तव्यता सर्वथा नथी. त्यां पण संग्रहनय सामान्यवाद नैगम मध्ये अन्योक्तिजणी ए विविक्ता ठे, अथवा सूत्रनी विचित्रगत ठे, तेथी जुदी न कही. हवे ति० त्रणे नय शब्द १, समन्निरुद्ध २, अने एवंजुत ३, ते रुजुसूत्रथी पण अति विशुद्ध ठे, ते जणी एक स्वसमय-वक्तव्यतानेज माने ठे, पण परसमय-वक्तव्यता तथा स्वसमय-परसमय, ए वे वक्तव्यता नथी, एम कहे ठे. क० ते शा माटे के परसमयमां अवगुण मोटो ठे, माटे ते समदृष्टि ए न मानवी. तेमज परसमयमां अ० अनर्थ ठे, अ० अहेत ठे, तथा अ० असतत्ताव ठे, अ० अक्रिया ठे, पण दान, शीख, तप अने जावरुप सक्रिया नथी, आज्ञाबाहार ठे, उ० उन्मार्ग ठे, पण श्री वीतरागनो मार्ग नथी, अ० अणुपशमपणुं ठे. पण उपशमपणुं नथी. मि० परसमयनी वक्तव्यतामां मिथ्यात दर्शन ठे, ते समदृष्टिने प्रसंसवा योग्य नथी. ति० एम करीने त० ते माटे जे नय स० साचो ठे, ते स० स्वसमय-वक्तव्यताने माने, पण न० नथी. मानता प० अन्य-

તિર્થિના દાન શીઘ્ર સપના શાસ્ત્રની વક્તવ્યતાને, તેમજ ઇત્યસમય-વક્તવ્યતાને જાણનયવાદ્યા તે બનેને માનતા નથી, પણ એકાન્ત નથી સેષ તે વગ વક્તવ્યતા સંપૂર્ણ

જાવાર્થ —હવે જુઠું ! પરસમય-વક્તવ્યતામા સાત અવગુણ કહ્યા પ ન્યાયે મિથ્યાસ્વીની કરણી આજ્ઞાવાહાર છે, અને આજ્ઞાવાહાર પુન્ય નિપજે છે ઇત્યાદિક અનેક સૂત્રની શાસ્ત્રે કરી મિથ્યાસ્વીની કરણી આજ્ઞાવાહારજ છે, અને આજ્ઞાવાહાર પુન્ય વંધાય છે

॥ ઇતિ આજ્ઞાનો પ્રશ્નોત્તર સંપૂર્ણ ॥

પ્રશ્ન બીજો.

અનુકંપા દાન તથા દયા વિશે.

હવે જુઝ ! જેમ મિથ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞાબહાર છે, અને આજ્ઞા-
બાહાર પુન્ય નિપજે છે, તેમ કોઈ અનુકંપા લાવી ગરીબ-રાંકને દાન
દે, તથા મરતા જીવને જબરાઈથી, મુલાજાથી (શરમાવીને) અથવા
પૈસા આપી ઢોઢાવે, તે કરતવ્ય આજ્ઞાબાહાર છે; પણ જેમ મિથ્યાત્વીની
કરણી આજ્ઞાબાહાર છે, અને શુદ્ધજોગથી તથા કાયાકષ્ટથી પુન્ય બંધાય
છે, તેમ આજ્ઞાબાહારના દાનમાં, જીવ ઢોઢાવવામાં, તથા અનુકંપા
શુદ્ધજોગથી પુન્ય બંધાવાનો નાકારો નથી.

તેવારે તેરાપંથી કહેઠે કે, “તરસે મરતા જીવને અનુકંપા લાવી
કાચું પાણી પાય, કાચું અનાજ ખવરાવે, રસોઈ કરીને જમાઢે, પેટીઠું
આપે, કબુતરને દાણા ખવરાવે. પાણીની પરબ બંધાવે, દાનશાલા બંધાવે
તથા મારકુટ કરી નાસી દોઢી વાયુકાયને હણી જીવ ઢોઢાવે, ઇત્યા-
દિક અનેક પ્રકારના જીવની ઘાત સહિતના પ્રશ્ન, દાન-દયા ડગાવ-
વાને વાસ્તે પુઢે છે, અને એમ કહેઠે કે, ઘણા એકિંદ્રિ જીવને હણી એક
પંચિંદ્રિ-જીવને શાતા ડપજાવવામાં પુન્ય નથી, એકાન્ત પાપ છે; કારણકે
જ્યાં જીવની ઘાત હોય ત્યાં શુદ્ધજોગ નથી, ધર્મ નથી, આજ્ઞા નથી
અને પુન્યનો લેશ માત્ર નથી. સાધુદ્ધગવંતતો ઢકાય-જીવના પીહર છે,
ઢકાયના જીવને સરખા જાણે છે. તે પાંચ સ્થાવર એકિંદ્રિની ઘાત કરી
એક પંચિંદ્રિ જીવને શાતા ડપજાવીને પુન્ય માનવું, શુદ્ધજોગ માનવો, એ
શ્રી વીતરાગની વાણી નથી.” તેનો ડત્તર.

હે દેવાનુપ્રીય ! ઢકાય જીવની હિંસાનુ પાપ શાંજલી, કોઈ ક્ષત્રી
રજપુત પ્રમુખ તમારી પાસે આવીને કહે કે, કાંદાં મુઢાના ગોઢ પ્રમુ-

સ્વમા એકિંદ્રિ અનતા જીવ છે, તેમા જો ઘણુ પાપ હોયતો તે ઠોઠાવો, અને જો શીકાર (પર્ચિંદ્રિ જીવની હિંસા)મા ઘણુ પાપ હોયતો તે ઠોઠાવો, એ ઘેમાથી એક ઠોઠુ આપની મરજી હોય તે ઠોઠાવો ત્યારે તમે શેના પચ્છાણ કરાવશો ? તે કહો કારણકે પ્રતુષ્ઠ પણ આવકને પેહેલા પ્રતમા ત્રસજીવ મારવાના ત્યાગ કરાવ્યાઠે, પણ ઘણા અશક્તિયાતા અને અનંતા જીવ જાણીને પેહેલા એકિંદ્રિજીવ મારવાના ત્યાગ કેમ ન કરાવ્યા ? પણ ત્રસજીવની પુન્યાદ્ એકિંદ્રિથી અનંતગણી ઘધારે છે તેને હણતાં દેવના હુષ્ટ રુદ્ર પ્રણામ ઘણા પ્રવર્તે, તેથી તેને હણતાં ઘણુ પાપ છાગે, તે ટાલવા માટે ત્રસજીવ ન હણવાનું પેહેલા પ્રતમા કષ્ટ વધી પર્ચિંદ્રિજીવની ઘાત કરે તો નર્કનું આગ્રહું વાધે એમ કહ્યું છે, (શાસ્ત્ર સૂત્ર ગાણાયાગ ગણે, ચોથે તથા જગવતી શતક આઠમાનંદશે નવમે) પણ એમ નથી કહ્યું કે, એકિંદ્રિ ઘણા જીવની ઘાત કરતો નર્કનું આગ્રહું વાધે હે દેવાનુપ્રીય ! જો પર્ચિંદ્રિને માર્યાનું પાપ ઘણુ હશે, તો તેને ઘચાવવાનો જ્ઞાન, પણ ઘણો હશેજ, તમે ધંનેને સરસુ પાપ કેમ કહો ઠો ?

વધી તેરાપથી એમ પુઠેઠે કે, ઠકાયના જીવ સ્વાધામાં શુ ? સ્વ વરાવ્યામા શુ ? અને સ્વાતાને જ્ઞસો જાણ્યામા શુ ? તેમજ હણ્યામાં શુ ? હણાવ્યામા શુ ? અને હણતાને જ્ઞસો જાણ્યામા શુ ? તેનો ઉત્તર -

હે દેવાનુપ્રીય ! ઠકાયના જીવતો અરુપી અશક્તિયાત પ્રવેશી છે તેતો માર્યા મરે નહી, અને પુન્યપાપની પક્રતીરુપ શરીરાદિક પ્રાપ્તને તમે જીવ માનતા નથી એ છેલ્લે તો ઠકાયના જીવ સ્વાધા સ્વવાય નહી, હણ્યા હણાય નહી, અને હણ્યાવિના પાપ છાગે નહી એ છેલ્લે તો તમારો નાસ્તિક મત ઠરશે, કેમકે તમે જીવને એકાન્ત નયે અરુપી માનો છો તેથી તેને પુન્ય પાપ છાગે નહી, અને અમેતો શ્રી વીતરાગદેવે વ્યવહારનયમાં કાયાને જીવ કહ્યોઠે, સચિત કહી છે તથા આત્મા કહીઠે, તે પ્રમાણે માનીયે ઠીએ માટે પૂર્વોક્ત દોષ અમારે ન આવે. હવે કાયાને જીવ,

सचित्त अने आत्मा कह्यो ठे. तेनी शाख सूत्र जगवती शतक तेरमे उद्देशे सातमे. ते पाठः—

आया जंतें! काय अन्नेकाय! गो०! आयाविकाय अन्नेविकाय.
रुवि जंतें! काय अरुविकाय! गो०! रुविविकाय अरुविविकाय.
एवं एकेक पुढा ? गो० ! सचित्तेविकाय अचित्तेविकाय
जीवेविकाय अजीवेविकाय जीवाणविकाय अजीवाणवि-
काए. पुर्वि जंतें ! काय पुढा ? गो०! पुर्विपिकाए काइव-
माणेविकाए कायसमय विइकंतेविकाए पुर्विविकाएजिच्चइ
काइवमाणेविकायजिच्चइ काय समय वीइकंते विक्राए जि-
च्चइ. कइ विहेणं जंतें? काए पं०गो०! सत्तविहेकाए पं०तं०
उरादिय उरादियमिसिए वेजविय वेजवियमिसिए आहा-
रण आहारमिसिए कम्मए. ॥

अर्थः—अनंतरे मननुं निरूपण कर्तुं, ते मन काया थकीज होय.
एटलामाटे कायनुं निरूपण करेते. आ० आत्मा जं० हे जगवान ! का०
काया ते ? के अ० अनेरी ते काया ठे ? कायाए कर्तुं ते काया जोगवे?
के अनेरे कर्तुं ते काया जोगवे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! आ०
आत्माने पण कथंचित प्रकारे काया कहीये, कारणके ते खीरनीरनी
परे, अग्नि-लोह पीरुनी परे, अथवा कंचन-उपल (पथ्थर) नी परे
देहथी जिन नथी. एटलामाटेज काया स्पर्श थयाथी आत्माने संवेदन
थाय. एटलावास्तेज कायाए कीधुं जवान्तरने विषे आत्माए वेदीथें. तथा
अन्ने० ए जीवथी अनेरी पण काया होय. अत्यंत अजेद हो०नो शरी-
रना अंश ठेदन कर्थाथी, जीवना अंशनो ठेद प्रसंग थाय. तेम थयाथी
वेदना संपुर्ण थाय. तथा शरीरना दाहे आत्माना दाहनो पण प्रसंग
थाय. तेवारे परलोकना अजावनो प्रसंग थाय. एटला माटे कथंचित्
प्रकारे आत्माथी अनेरी पण काय ठे. इहां कोइएक एस व्याख्यान करे

ઠેકે, કાર્મણ કાય આશીને આત્મા કાય ઠે (તે કાર્મણ કાયને અને
 સસારી જીવને માહોમાહી અવ્યજિચારપણે કરી સ્વરૂપ ઠે તેથી) એક
 તથા અન્ને ઠદારીકાદિ કાયની અપેક્ષા, જીવથી અનેરી પણ કાય ઠે,
 તેને મુકવાથી તેનો જ્ઞેદ થાય રૂં રૂપી જ્ઞં હે જગવાન ! કાં કાય
 ઠે ? કે અરૂં અરૂપી કાયઠે ? इति પ્રશ્ન ઉત્તર ગોં હે ગૌતમ ! રૂં
 સ્થુલ શરીરની અપેક્ષા રૂપી પણ કાય ઠે, અરૂં કાર્મણ શરીર શુક્લ
 પુદગલ (ચક્ષુ અગ્રાહ) નજરે આવે નહી, તેની અપેક્ષા અરૂપી પણ
 કાય ઠે એવં એમ પૂર્વોક્ત પ્રકારે એ એકેક સૂત્રને વિષે પું પુઠા કરંવી
 તે એમ સચિત્ત હે જગવાન ! કાય ઠે ? કે અચિત્ત કાય ઠે ? इति પ્રશ્ન
 ઉત્તર ગોં હે ગૌતમ ! સં જીવીત અવસ્થાને વિષે, ચૈતન્યપણથી
 સચિત્ત પણ કાય ઠે, અને અં મૃત્યુ અવસ્થાને વિષે ચૈતન્યના અજ્ઞાવ
 થકી અચિત્તપણ કાય ઠે જીવ, હે જગવાન ! કાય હોય અથવા અજીવ,
 કાય હોય ? એ પ્રશ્ન ઉત્તર હે ગૌતમ ! જીં જીવ વિવહીત ઇત્સ્વાસાદિ
 પ્રાણસહિતને જીવકાય કહીયે તથા અજીં ઠદારીક શરીર પ્રત્યે
 અપેક્ષીને અજીવકાય પણ કહીયે અથવા કાર્મણશરીર પ્રત્યે અપેક્ષીને
 ઇત્સ્વાસાદિ રહિત પણ કાય કહીયે જીં જીવને હે જગવાન ! કાય
 હોય ? અથવા અજીવને કાય હોય ? इति પ્રશ્ન ઉત્તર ગોં હે ગૌતમ !
 જીં જીવને સંવધી કાય શરીર હોય અં અજીવને પણ સ્થાપનાદિકને
 કાય શરીર હોય શરીરા કાર इत्यર્થ પું પુર્વે જ્ઞં હે જગવાન ! કાં કાય
 હોય ? इति પ્રશ્ન ઉત્તર ગોં હે ગૌતમ ! પું પૂવે (જીવ સવધ કાલથકી
 પહેલા) પણ કાય હોય (યથા જ્ઞાપિષ્ઠાત જીવ સવધ મૃત્યુ વર્ડુર શરી
 રની પેરે, જીવથી વેહેલી કાયા હોય, તે મા જીવ આઘણહાર ઠે તેમ)
 કાં જીવ ગર્જાવસ્થાએ જે કાયા ચણે તે પણ કાય કાયં કાય સમયને
 વિષે કાયતા કરણ લક્ષણ પ્રત્યે જીવ જ્યતિશ્રાન્ત થયો તેને પણ મૃત્ય
 કલેવરની પેરે કાય કહીયે પૂર્વે હે જગવાન ! કાય જ્ઞેદાય ? એ પ્રશ્ન ઇ
 ત્તર હે ગૌતમ પુર્વિં જીવ કાયપણે ગ્રહણ સમયથી પહેલા પણ, મધુ ઘૃ
 ત્યાદિ ન્યાયે કરી ડબ્બ કાયને જ્ઞેદ પ્રતિદાણ પુદગલ ચય, અપચય જાવથી

काय जेदाय. काश्च० जीवे क्रियमाण काय पण जेदाय. पुद्गलने अनुकूणे परिशाटन जावथी शेकाता कण समुह सुष्टी ग्रहणनी पेरे जेदाय. का० कायसमय व्यतिक्रान्तने कायपणुं जूतजावपणे घृत कुंजादिक न्याये करी जेदे. (ते पुद्गलने तेवे स्वजावपणे करी). वली चूर्णीकारे काय सूत्रने विषे, काय शब्दने केवल शरीरार्थ त्यागे करी चयमात्र वाचक अंगिकार करी वखाण्या. यदाह (काय शब्द, जाव सामान्य शरीर वाची) एनो अर्थ काय शब्द सधला जावोनुं चयमात्र जे सामान्य शरीर ते वाचक इत्यर्थः एमज आत्मा पण काय (प्रदेश संचय इत्यर्थ) तेथी अनेरो पण अर्थ, ते काय प्रदेश संचयरूपपणाथकी. वली रुपी काय ते, पुद्गल संबंधनी अपेक्षाए, अने अरुपी काय ते, जीव तथा धर्मास्ति कायादिकनी अपेक्षाए. सचित्त काय ते, जीव शरीरनी अपेक्षाए. अचित्त काय ते अचैतन्य संचया पेक्षया. अजीव काय ते, उत्श्वासादि युक्त अवयव संचयरूप अजीवरूप. तेथी विपरीत ते जीवनी काय. हवे जीवराशी ते जीवनी काय, अने प्रमाणुं आदि राशी ते अजीवनी काय. एम शेष पण कहेवा. हवे कायानोज जेद कहे ठेः-क० केटले जेदे जं० हे जमवान ! का० काया पं० कही ? इति प्रश्न. उत्तर. गौ० हे गौतम ! स० सात जेदेकाया पं० कही तं० तेकहे ठेः-उ० उदारीक (इत्यादिक साते. पहेलां विस्तारे वखाण्या ठे, ते माटे इहां लेश मात्र वखाणीए ठीए.) शरीरज पुद्गल स्कंधपणे उपचय मानपणाथी काय ते उदारीक काय, ते पर्याप्ताने होय. उ०मि० उदारीक-मिश्र, ते कर्मण संघाते, ए अपर्याप्ताने होय. वे० वैक्रिय काय, ते पर्याप्त देवादिकने होय. वे०मि० वैक्रिय-मिश्र, ए अतिपूर्ण वैक्रिय शरीर देवादीकने अपर्याप्तावस्थाए होय. आ० आहारिक निव्रतने विषे आ०मि० आहारीक-मिश्र आहारीक परित्यागे करी उदारीक ग्रहण उद्यतने उदारीक संघाते मिश्र होय ते. क० कर्मण-काय, ते विग्रह गतिने विषे होय अथवा केवल समुद्घातने विषेजहोय.

जावार्थः—ए जीव सहित कायाने जीव कह्यो. इत्यादिक अनेक सूत्रनी शाखे व्यवहार-नयमां कायाने जीव कह्यो. ए न्याये अमेतो.

ठकायना जीव खाता, खवरावता अने खातो होय तेने ज्ञसो जाण्णामां, तथा हणतां, हणायता अने हणताने ज्ञसो जाण्णामा पाप कह्णीये ठीप तेवारे तेरापथी कहेठे के, अनुकपा आणीने ठकायना जीवने खाय, खवरावे अने खाताने ज्ञसो जाणे तेमा शु ? तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय । ठकायना जीव हणाय, तेनुतो व्यवहारमा अवश्य पाप कह्णीये, पण अनुकपा शुजजोग तो एकान्त पुन्य प्रकृति वधावानुं कारण ठे तेवारे तेरापथी कहे ठे के, ज्या हिंसा होय त्या शुजजोग नथी, पुन्य धर्म पण नथी एम कहे ठे तेनो उत्तर —

हे देवानुप्रीय ! साधुने, कोइ उघाके मोंढे वोखता दान वे, उघाके मोंढे वोखीने मार्ग घतावे, तथा चित्तप्रधाने कपट करी घोमा अनेक जोजन दोमावी, प्रदेशीराजाने केशीश्रमणपासे वोखावी समजाव्यो तथा उववाइसूत्रमा पचाग्नि-तापस हाथी-तापस तथा कदमूख प्रमुखनो आहार करवावाखा तापस अने जलस्नानना करणद्वारा इत्यादिक अनेक जीवहिंसा सहित कष्टना करणद्वारा, देवतामा जाता कक्षा ठे पटखा काम हिंसा सहित ठे तेमा एकान्त पाप ठे के एकान्त धर्म पुन्य ठे ? ते कहो

तेवारे तेरापथी कहेठे के, थ्याटखा काममा हिंसा ठे तेनु पाप ठे, पण थोरु ठे, अने दानदेवाना प्रणाम, मार्ग घतावी साधुजीने शाता उपजाववाना प्रणाम, चित्त अने सुबुद्धिप्रधानना राजाने समजाववाना प्रणाम, तथा तापसोनु कष्ट, ए सर्वना शुजजोगना प्रणाम, ते थ्याहा माहेसो धर्म ठे एम कहे ठे तेनो उत्तर

हे देवानुप्रीय ! ए हिंसा सहित कर्तव्यमा शुजजोगने आक्षा माहेला धर्म कहो ठो, तेम दानमा तथा जीव वधावधामा जेटखी हिंसा ने तो पाप ठेज, पण अनुकपा शुजजोगमा पुन्य नथी, ने शुण पण नथी, एम केम कहो ठो ? कारणके गरीबने दान देवावाखाना तथा जीव वधावधायाना, गकिंझि जीवने मारु, प्या छेप प्रणाम नथी,

સુખશાતા ઉપજાવવાના અને અનુકંપાથી જીવને બચાવવાના દયાના પ્રણામ છે, તેથી તેને ગુણ કેમ નહીં નિપજે ? નકાચિત પાપનો બંધતો રાગદ્વેષના પ્રણામથી થાય. જો રાગદ્વેષ વિના જીવ હણાય તેનું પાપ લાગતું હોયતો, કેવલીના શરીરથી પણ હાલતાં ચાલતાં જીવ હણાય છે, તથા જલમાં સિદ્ધા કહ્યા છે, તેમને પણ પાપ લાગ્યું જોઈએ. વલી જયણાથી સાધુ હાલે, ચાલે, બેસે, સુવે, તેથી પાપકર્મ બંધાય નહીં, એમ દશવૈકાલિકસૂત્રમાં કહ્યું છે. જો એમ પાપ લાગતું હોયતો, જયણાથી હાલતાં ચાલતાં જીવ હણાય, તેનું પણ પાપ સાધુજીને લાગ્યું જોઈએ. પણ હે દેવાનુપ્રીય ! શ્રી વીતરાગદેવેતો, એટલે ઠેકાણે રાગદ્વેષના પ્રણામ નથી તેથી, પાપ બંધાય એવું કહ્યું નથી. રાગદ્વેષ એજ કર્મબંધનું કારણ છે. તેમાં દ્વેષ તો એકાન્ત પાપબંધનું કારણ છે. હવે રાગના બે જોડ:- અપ્રશસ્ત-રાગ અને પ્રશસ્તરાગ. તેમાં અપ્રશસ્તરાગ તો પાપ બંધાવાનુંજ કારણ છે, અને પ્રશસ્તરાગ પુન્ય બંધાવાનું કારણ છે. વલી રાગદ્વેષ વિના પુન્ય પાપ બંધાય નહિ. તે કારણથી દાન દેવાવાલાના તથા જીવ બચાવવાવાલાના, એકિંદ્રિને હણવાના દ્વેષજ્ઞાવ નથી, પણ જીવને શાતા ઉપજાવવાનો પ્રશસ્તીરાગ છે; અને અનુકંપા શુભજોગ દયાના પ્રણામ છે, તે પુન્ય-પ્રકૃતિનું કારણ છે. તેવારે તેરાપંથી કહેઠે કે, “રાગદ્વેષ તો અઢાર પાપમાં છે. દયા પાલવી, જવરાઈથી જીવ ઢોભાવવો, અને દાન દેવું. એક માથે રામ અને એકમાથે દ્વેષ, એ રાગદ્વેષના ચાલાતો એકાન્ત પાપ બંધાવાનું કારણ છે. અને પુન્ય તો એકાન્ત શુભ જોગથીજ બંધાય.” એમ કહેઠે તેનો ઉત્તર.

હે દેવાનુપ્રીય ! શુભાશુભ જોગ તો પુન્યપાપના પુદ્ગલ જોલા કરે છે, અને બંધ તો રાગદ્વેષનો ચોકમીથીજ પમેઠે. ક્રોધ, માન, રાગ અને દ્વેષથીજ પાપની સ્થિતિ બંધાય; અને માયા, લોભ તથા પ્રશસ્તીરાગથી પુન્યની સ્થિતિ બંધાય. જો શુભજોગથીજ પુન્ય બંધાવું માનો તો ૧૧ મેં, ૧૨ મેં અને ૧૩ મેં ગુણઠાણે ઝટકુષ્ઠો શુભજોગ છે. ત્યાં શાતા-બે-

दनीनोज वध ठे ते शाता-वेदनीना वे जेद सप्राय अने इरियावही शाखसूत्र पन्नवणा पद २३ में, तथा जगवती शतक श्रीजे उद्देशे श्रीजे तेमा इरियावही शातावेदनी पुन्यप्रकृति वे समयनी स्थितिनी वधाय, अने सप्राय शातावेदनो कपायसहित पक्षसागरनी स्थितिनी वेतासीस पुन्यप्रकृति माहेली ११में, १२में अने १३ में गुणठाणे एके वधाय नही जो शुजजोगथी पुन्य वधाय तो वीतराग-सजमीने (राग छेप रहितने) घण समयथी अधिकी इरियावही टखोने, वेतासीस पुन्यप्रकृति माहेली एके केम न वधाय ? ते कहो हे देवानुप्रीय ! रागविना एकसा शुजजोगथी पुन्य वधाय नही शुजजोग तो शुज पुद्गलने जेसा करे अने प्रज्ञास्त-रागथी चणे (स्थिति) वाधे शाख कर्मग्रंथ तथा जगवती शतक श्रीजे उद्देशे पाचमे, तुगीयानगरीना आवकोना अधिकारे श्री पार्श्वनाथ जगवानना पाचसे सतान्या तुगीयानगरीए पधार्या, तेमने तुगीयानगरीना आवके, सजम अने तपना फल शु ठे, ते विषे प्रभ पुठ्या ते पाठ —

तएणते समणोवासया थेराणजगवतो अतिए धम्म सोच्चा निसम्य द्ढतुठा जाव हियया तिखुत्तो आयाहिण पया-
हिण करेइ उता एव वयासी सजमेण जते । किं ? फळे तवेण जते । किं फळे ? ततेण थेराजगवतो ते समणोवासए एव वयासी सजमेण अद्यो अणण्हयफळे तवे वोढाणफळे तएणते समणोवासया थेरेजगवते एवं वयासी जइण जते । संजमेण अणण्हयफळे तवे वोढाणफळे किं पतिएण जते । देवा देवलोएसु उववद्यइ तव्वण काखियपुत्ते णाम अणगारे तेसमणोवासए एव वयासी पुव तवेण अद्यो देवादेव लोएसु उववद्यइ तव्वण मेहलेणाम थेरे तेसमणोवासए एव वयासी पुव सजमेण अद्यो देवादेवलोएसु उववद्यइ तव्वण

आणंदरक्षिए णामं थेरे तेसमणोवासए एवं वयासी कम्म
याए अच्चो देवादेवल्लोएसु उववच्चइ. तत्तणं कासवेनामं-थेरे ते-
समणोवासए एवं वयासी संगियाए अच्चो देवादेवल्लोएसु
उववच्चइ पुच्च तवेणं पुच्च संजमेणं कम्मियाए संगियाए
अच्चो देवादेवल्लोएसु उववच्चइ. सच्चेणं एसअठे नोचेवणं
आयत्ताव वत्तवयाए ॥

अर्थः—त० तेवारे ते स० श्रमणोपासक श्रावक थे० स्थिवरजग-
वंत ज्ञानवंतनी अ० समिपे ध० द्विविध धर्म सो० सांज्ञद्वयाथी नि०
अतिशय सम्यक्प्रकारे ह० हर्ष पाम्या, (वचनने विषे विश्वास ठे जेने
तथा अत्यंत शांजलतां आदर ठे जेने ते) जा० यावत् हि० हृदयने विषे
साधु उपदेश देवाथी पोतानो धन्यवाद पामताथका ति० त्रणवार आ०
जमणा पासाथी मांकी प० प्रदक्षणा क० करे, करीने ए० एम व० केहे-
ता हवा. सं० संजमनुं ज० हे जगवान ! किं० शुं फल होय ? अने त०
तपनुं ज० हे जगवान ! किं० शुं फल होय ? इतिप्रश्न. त० तेवारे ते थे०
स्थिवरजगवंत, ते स० श्रावकोप्रत्ये ए० एम केहेता हवा. सं० संजमनुं
अ० अहो आर्यो ! अण० अनाश्रव फल एतावता नवां कर्मने आवतां
वारे. त० तपनुं फल वो० पूर्वकृत कर्मनुं ठेदवुं एतावता जुनां कर्म मु-
खगां ठेदे. त० तेवारे ते स० श्रमणोपासक, प्रश्नना उत्तर शांजलनीने
थे० स्थिवरजगवंत प्रत्ये ए० एम केहेता हवा. ज० जो ज० हे जगवान !
सं० संजमनुं अ० अनाश्रव फल जे आवतां कर्मने वारे ते फल कछुं
ठे, अने त० तपनुं वो० पूर्व संचित कर्मनुं निर्जवारुप फल कछुं ठे, तो
किं० शा कारणे ज० हे जगवान ! दे० देवता देवल्लोकने विषे उ० उपजे?
तप संजमने युक्तरीते तेना अकार्णथी. इति अज्जिप्राय. त० त्यां ते सा-
धुर्जना समुदायमां का० वमा कालीकपुत्र नामे अ० अणगार ते० ते
श्रमणोपासको प्रत्ये ए० एम केहेता हवा. पु० पूर्व तपेकरी अ० अहो
आर्यो ! दे० देवल्लोकने विषे देवतापणे उ० उपजे. पूर्व शब्दे वीतराम

अवस्थानी अपेक्षाए सरागपणु (सरागनावे तप करे) ते पेहेसु त० ते साधुना समुदायमा मे० मेहेखनामे थि० स्थिवर श्रुतवृद्ध ते० ते स० श्रमणोपासको प्रत्ये ए० एम कहे पु० पूर्व सजमेकरी अ० अहो आयो ! दे० देवलोकेने विषे देवपणे उ० उपजे एटखे सराग सजमे तथा तपेकरी देवपणुं पामे (रागना अशायी तथा कर्मवधना हेतुयी जथाख्यात नथी ने सामायकादिक यथाख्यात-चारित्रयी पूर्वे ठे तेथी) त० त्यां ते साधु लेंना समुदायमा आ० आणवरखीत नामे थे० स्थिवर साधु ते० ते स० श्रमणोपासको प्रत्ये ए० एम केहेता हवा -क० कर्मपणे कर्मने विकारे अ० अहो आयो ! दे० देवलोकेने विषे देवतापणे उ० उपजे (एटखे स मस्त कर्म जेणे क्षय कर्या नथी, पण शेष कर्म वाकी रक्षा ठे तेथी) त० त्यां (ते साधुना समुदायमां) का० काश्यपनामे साधु श्रुतवृद्ध ते० ते स० श्रमणोपासको प्रत्ये ए० एम केहेता हवा : -स० सगेकरी अ० अहो आयो ! साधु दे० देवलोकेने विषे देवतापणे उ० उपजे मनुष्यादिकना सगे वर्ततोयको सरागपणा नथी, ड्रव्यादिकने विषे सग करतोयको सजमाहि युक्त ठवु कर्म बाधे, तेथी ते देवलोकेमा जाय ए चार पु० एम सरा ग तपेकरी तथा पु० स० सरागसजमे तथा चारित्रेकरी तथा क० दोष कर्मेकरी तथा स० मनुष्य ड्रव्यादि सगेकरी अ० अहो आयो ! दे० देव ता देवलोकेने विषे उ० उपजे स० साधो ए० ए अर्थ वखी ए अर्थ यथार्थ कक्षा ठे, पण नो० नहीं चे० निश्चे आ० आत्मजावनी व० वक्तव्यताएकरी कक्षा एटखे पोतानी बुद्धि कल्पनाएकरी नथी कक्षा

ज्ञावार्थ — हवे जुठ ! सजमथी कर्म रोकवा कक्षा, तपथी प्रागर्षा कर्मने धोदा पामवा कक्षा, भवपाववा कक्षा अने सरागपणायी पुन्य प्र-
कृतिरुप देवतानु आठखु वधावु फलु ए न्याये प्रशस्तरागयी पुन्य व-
धाय ते पेहेसा गुणगणायी मानोने दसमा गुणगणा सुधी राग छेप-
ठे, तेथी जवरी स्थितिना पुन्य पाप वधाय, अने दसमा गुणगणा सुधी
भुज्जोग राग सहित ठे, तेथी पुन्यप्रकृति अण समययी अधिकी स्थि

तिनी बंधाय. आगले गुणठाणे राग नथी, तेथी बे समयनी स्थितिनी, इरियावही-क्रिया बंधाय. वली क्रोध, मान, माया अने लोअथो पुन्य पाप बंधाय. तेनी शाख, सूत्र जगवती शतक सातमे उद्देशे पेहेले. ते पाठः—

अणगारस्सणं जंतं ! अणगठमाणस्सवा चिठमाणस्सवा
णिसीयमाणस्सवा तुयट्टमाणस्सवा अणउत्तं वथं पफि-
ग्गहं कंबलं पायपुत्तणं गिन्हमाणस्सवा निक्खिणमाणस्सवा
तसणं जंतं ! किं इरियावहीया-किरियाकच्चइ संपराइया-
किरियाकच्चइ ? गो० ! नो इरियावहीया-किरियाकच्चइ
संपराइया-किरिया कच्चइ. सेकेण्ठेणं जंतं ! गो० ! जस्सणं
कोह माण माया लोअ वोविष्णाजवइ तस्सणं इरियाव-
हीया-किरियाकच्चइ. जस्सणं कोह माण माया लोअ
अवोविष्णाजवइ तस्सणं संपराइया-किरियाकच्चइ अहा-
सुत्तंरीयमाणस्स इरियावहीया-किरियाकच्चइ उस्सुत्तंरीयमा-
णस्स संपराइया-किरियाकच्चइ सेणं उस्सुत्तमेवरीयंति
सैतेण्ठेणं ॥

अर्थः—अ० अणगारने जं० हे जगवान ! कर्मबंध चिंतासहित
अणगारनुं सूत्र तथा वली अणगाराधिकारथी तेनां खानपान जोजननां
सूत्र कहे ठेः—अ० नपयोग रहित चालता थकाने, चि० उच्चा रेहेता
थकाने, णि० बेसताथकाने, तु० सुताथकाने, अ० उपयोग रहित व०
वस्त्र प० पफिघा पात्रां कं० कांबला पा० रजोहरणा, पुंजणी तथा बीठा-
वनानां वस्त्र गि० छेताथकाने, नि० मुंकताथकाने, (त० तेने) जं० हे जग-
वान ! कि० शुं इ० इरियावही-क्रिया लागे ? के सं० संप्रायनी क्रिया
लागे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! तेने नो० इ० इरियावही-क्रिया
न लागे. ते इरियावही-क्रिया उपशान्त तथा क्षायक वीतरागीनेज होय
तेथी. सं० संप्रायनी क्रिया लागे. से० ते शा अर्थे ? जं० हे जगवान !

એમ કશુ ? ગોં છે ગૌતમ ! જો જેને કોં ક્રોધ, માં માન, માં માયા અને છોં છોજ, વોં એ કપાય વિઠેદ (ઉપશાન્ત તથા કય) થયા હોય તો તેને ૬૦ ફરિયાવહી ક્રિયા લાગે જો જેને કોં ક્રોધ, માન, માયા અને લાજ, એ કપાય અં વિઠેદ ગયા ન હોય તો તેને સં સપ્રાયની ક્રિયા લાગે અં જથા જેમ સૂત્રમા કશુ તેમ ચાલતાને, ૬૦ ફરિયાવહી ક્રિયા લાગે, અને ૮૦ વિપરીત ચાલતાને સં સપ્રાયની ક્રિયા લાગે સેં તે ૮૦ ઇત્સૂત્રથી ઉપરાંતો ચાલે છે, સેં તે અર્થે એમ કશુ

જ્ઞાવાર્થ — હવે જુઠં ! જેના ક્રોધાદિક ચાર વિઠેદ ગયા, તેને ૬ રિયાવહી ક્રિયા કહી, અને ક્રોધ, માન, માયા ને છોજ સહિત છે, તેને સં પ્રાયની ૨૪ ક્રિયા કહી તેવારે તેરાપથી કહે છે કે, ફહાતો ક્રોધાદિકથી સપ્રાયની ક્રિયા કહી છે, પણ પુણ્ય ધધાવું કશુ નથી તેનો ઠતર છે વેવાનુપ્રીય ! તમવાયાગસૂત્રમાં આશ્રવના પાંચ જેદ કહ્યા છે તેમાં મિથ્યાત, અવૃત, પ્રમાદ અને કપાય તો અશુજ્ઞ કર્મના ધારણા છે, અને જોગ આશ્રવના પદર જેદ ને પચીસ ક્રિયા છે તેમા ધીતરાગ-સજમીને રાગરહિતને તો શુજ્ઞજોગથી શાતાવેદની ફરિયાવહી ક્રિયા કહી, અને હોય ધોવીસને સપ્રાય ક્રિયા કહી તેથી પુન્ય ન ધધાય, તો શુજ્ઞશુજ્ઞ કર્મના પ્રહવાલા આશ્રવના તો પાંચજ જેદ કહ્યા છે મિથ્યાત, અવૃત, પ્રમાદ, કપાય અને જોગ, તે પચીસ ક્રિયા તેમા પુન્ય ન ધધાય, તો પુન્ય કઈ ક્રિયા અને કયા આશ્રવમા ધધાય ? તે કહો છે વેવાનુપ્રીય ! ચોવીસ સપ્રાયને કપાયની ક્રિયા કહી તેમા પ્રશસ્ત-રાગની ક્રિયા અને શુજ્ઞ જોગથીજ પુન્ય ધધાય, અને અશુજ્ઞજોગની ક્રિયા દ્વેષ અને અપ્રશસ્ત-રાગથી પાપ ધધાય એ ન્યાયે પ્રશસ્ત-રાગસહિત શુજ્ઞજોગ, તેજ પુન્ય ધધાવાનું કારણ જાણવું, પણ સવર-જ્ઞાપમા દેવતાદિકનું આઠસુ તથા પુન્યપ્રકૃતિ ધધાય નહીં-શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતી કાતક પેહલે ઠહેશેએ તે પાઠ

અસવુમેણ યતે ! અણગારે સિદ્ધિ વુઝઈ મુશ્ચઈ પરિણિવાઈ સદ્વડસ્કાણ મતકરેઈ ? ગોં ! ણોઈણઠેસમઠે સેકેણઠેણ

जाव अंतं न-करेति? गो०! असंवुमे अणगारे आउयव-
जाउ सत्तकम्मपगमीउं सिढिल बंधणबंधान, धणियबंधण
बंधाउं पकरेंति रहस्सकाल ठिआउ दिहकाल ठिइयाउं
पकरेंति मंदाणुजावान तिवाणुजावान पकरेंति अप्पपए-
सगाउ बहुप्पएसगाउ पकरेंति आउयंचणं कम्मं सियबंधइ
सियनोबंधइ असायावेयणिज्जंचणं कम्मं जुच्चो ९ उव-
चिणेइ अणाइयंचणं अणवदग्ग दीहमइं चाउरंत संसा-
रकंतारं अणुपरियट्ठइ. सेतेणठेणं गो० ! असंवुमे अण-
गारे णोसिच्चइ. सुंवूमेणं जंते ! अणगारे सिच्चइ ? हंता
सिच्चइ जाव अंतंकरेइ. सेकेणठेणं जंते ! एवं वुच्चइ
संवुमे अणगारे सिच्चइ ? गो० ! संवुमे अणगारे आउयव-
जाओ सत्तकम्मपगमिउं घणियबंधणबंधान सिढिल-
बंधणबंधान पकरेंति दिहकालठिइआउ रहसकालंठि-
इयाउं पकरेइ तिवाणुजावान मंदाणुजावान पकरेंति
बहुप्पएसगाउ अप्पएसगाउ पकरेइ आउयंचणंकम्मं
न बंधइ असायावेयणिच्चंचणं नोजुच्चो ९ उवचिणेइ
अणादियं अणवदग्गं दीहमइं चाउरंत, संसारकंतारं
वीइवयई. सेतेणठेणं गो० ! एवंवुच्चइ संवुमे अणगारे
सिच्चइ जाव अंतं करेति. ॥

अर्थः—अ० असंवृत (जेणे आश्रवछार रुंध्या नथी एवा) अ०
साधु जं० हे जगवान ! सि० सिद्धिगमन योग्य होय ? केवल-ज्ञानेकरी
जीवादिक पदार्थने जाणे ? मु० नवा कर्मकरी बुटे ? अने प० कर्म
पुद्गल क्षय करी स० आज्ञाने ठेके शेष कर्मनो अंत करे ? इतिप्रश्न-
उत्तर. गो० हे गौतम ! णो० ए अर्थ समर्थ नही. से० ते शा कारणे हे

जगवान् ! जा० यावत् अ० अत न करे ? इतिप्रश्न उत्तर गो० हे गौ-
 तम ! अ० असमृत (जेणे आश्रवद्धार रुध्या नथी एवा) अ० साधु
 आ० आनखा-कर्म टाखीने (एक जवनेविषे एकवार अतरमूहुर्त मात्र
 काखने विषेज आनखानो वध ठे तेमाटे आनखु वज्यु) स० सात
 कर्मनी प्रकृति सि० सिथीख वधने बाधी होय तेना ध० गाढा अथवा
 निकाचित वधन करे, र० थोडा काखनी स्थिति होय तेनी वि० दीर्घ
 काखनी स्थिति करे, एतावता घणी स्थितिने वधारे म० कर्मनो जे
 मद अनुजाग (मदरस) होय, तेने ति० तीवृ अनुजाग (तीवुरस) करे-अ०
 थोडो प्रवेश जाग कर्म दखीक होय ते व० बहु प्रवेश जाग करे,
 कर्मना दखीया वधारे इत्यर्थ आ० वखी आनखा-कर्म सि० कोइक
 वखत बांधे, सि० कोइक वखत नो० न बांधे अ० असाता-वेदनी
 कर्मने जु० वार वार उ० पुष्ट करे अशा० जे ससारनी आदि नथी,
 अण० तेमज अत पण नथी, दो० दीध मध्य ठे जेनी, एवा चा० चार
 गतिरूपी ससार कसार (जवरूप अरण्य उजार) ने विषे अणु० परि
 भ्रमण करे से० ते कारणे गो० हे गौतम ! अ० जेणे आश्रवद्धार रुध्या
 नथी तेवा अ० अणगार णो० सीजे नही, इत्यादिक पूर्ववत् केहेवु वखी
 गौतम प्रश्न करे ठे स० जेणे आश्रवद्धार रुध्या ठे एवा अ० साधु सीजे?
 इत्यादिक सर्व केहेवु ह० हा गौतम ! समृत अणगार सि० सीजे जा०
 यावत् अ० अत करे एम सर्व केहेवु से० ते कामाटे ज० हे जगवान् !
 ए० एम बु० कछु ? के स० समृत अणगार सि० सीजे, जाव सर्व
 उ० खनो अत करे गो० हे गौतम ! स० जेणे आश्रवद्धार रुध्या ठे एवा
 अ० अणगार आ० आठ कर्म माहेसु पाचमु आधु-कर्म टाखी स०
 सात कर्मनी प्रकृति ध० नीवरु चीकणी बाधी होय, तेना सि० सिथिख
 (ढीलां) धधन प० करे दी० दीर्घकासे वेदवा जोग स्थिति होय, ते र०
 थोडा काखे वेदवा जोग स्थिति करे ति० तीवृ रस प्रत्ये म० मद रस
 प० करे घ० घणा प० प्रवेश होय ते अण० अरूप प्रवेश करे, पण आठ०
 आनखा कर्मने न० न बांधे अ० असाता-वेदनी न बांधे, जु० वारवार

૩૦ ચીણે નહી. અં ગ્રાદિ અંત રહિત અણ ૦ ચાર ગતિરૂપ સંસાર-
કંતારમાં ફરે નહી. સે ૦ તે એ અર્થે ગો ૦ હે ગૌતમ ! એ ૦ એમ કહ્યું. સં ૦
જે એવા સંવૃત્તી અણગાર ઢે તે સિ ૦ સીકે, જા ૦ યાવત્ અં ૦ સર્વ કર્મનો
અંત કરી મોક્ષ જાય.

જ્ઞાવાર્થ:—હવે જુઠ ! આશ્રવજ્ઞાવમાં સર્વાર્થ-સિદ્ધ આદિ ચાર-
ગતિનું આગ્રહું બંધાય એમ કહ્યું, અને સંવરજ્ઞાવમાં આગ્રહું ન બંધાય
એમ કહ્યું. એ ન્યાયે ચોવીસ સંપ્રાયની ક્રિયાને આશ્રવ જ્ઞાવમાં કહીયે;
અને આશ્રવજ્ઞાવમાં દેવતાદિકનું આગ્રહું બંધાય. એ ન્યાયે ક્રોધાદિક
સહિતને સંપ્રાયા-ક્રિયા લાગે, અને તેમાં પ્રશસ્ત-રાગથી પુન્ય બંધાય. એ
ન્યાયે દાનમાં તથા જીવ બચાવવામાં અનુકંપા, શુભજોગ અને પ્રશસ્ત-
રાગ, એ પુન્યનું કારણ જાણવું. વલી ઠકાયના જીવ રાચ, રાવરાવે, અને
રાતાને જલો જાણે, તેમાં શું ? એમ પૂઠે, તેને પાઠા નીચે લખેલા
પ્રશ્ન પુઠવા:—

(૧) ઠકાયના જીવ રાચ્યામાં તથા રાચ્યામાં શું ? રાચ્યામાં
શું ? અને રાચતાને જલો જાણ્યામાં શું ? (૨) કોઈ અલુણું રાચા અસ-
મર્થ ઢે, તેણે કાચુ સચિત લુંણ લેતાં કેવલીનાં વચન સંજ્ઞાર્યા, અને
અશંખ્યાતા જીવ જાણીને સચિત લુંણ ઠોચ્યું, અચિત લુંણ રાચ્યું. એ
પૃથ્વિકાયના જીવની રક્ષા કરી, તેનું પાપ પોતાને લાગતું હતું તે ટાલ્યું
તેમાં શું ? (૩) કોઈ સચિત લુંણ રાચો હોય, તેને અચિત લુંણ આપી
પૃથ્વિકાયના જીવોની રક્ષા કરાવી અનેરાનું પાપ ટલાવ્યું તેમાં શું ?
(૪) એ રીતે કોઈ પૃથ્વિકાયના (લુંણના) જીવોની રક્ષા કરતાને તથા
પાપ ટાલતાને જલો જાણે તેમાં શું ? (૫) કોઈને જગ્યાની અરુચણ પમે
તેથી હવેલી પ્રમુખ જગ્યા કરાવવાના તેના પ્રણામ થયા. એવામાં કેવ-
લીનાં વચન સંજ્ઞાર્યા. અને ઠકાયના આરંભનું મોટું પાપ જાણી
ઠોચ્યું. સીધી જગ્યા જામે લઈને રહ્યો. એ ઠકાયના જીવની રક્ષા
કીધી અને પોતાનું પાપ ટાલ્યું તેમાં શું ? (૬) કોઈ જગ્યા કરા-

વતો હોય તેને પોતાની જમ્યા રહેવા આપી, ઠકાયના જીવની રક્ષા કરવી આગલાનુ મોટું પાપ ટલાવે તેમા શુ ? (૭) વહી કોઈ જમ્યાનુ પાપ ટાલતો હોય તેને જલો જાણે તેમાં શુ ? (૮) કોઈ કેવહીનાં વચન સંજારી ઇનુ પાણી પીને, અસંસ્ક્રિયાતા અપકાયના જીવની રક્ષા કરી પોતાનુ પાપ ટાલ્યુ તેમા શુ ? (૯) કોઈ તિથિ દ્વાર અપવાસ કર્યો તેને તૃપા લાગી, તે તૃપા સહેવાને અસમર્થ, અને ઇના પાણીનો જોગ નથી, તેથી તે કાચુ પાણી પીવા આલ્યો તે ઘરે કોઈ આવકના ઘેરે ઇનુ પાણી ગરેલુ પર્યું છે, તે પાછુ અપકાયના જીવની રક્ષા કરી આગલાનુ પાપ ટલાવે તેમા શું ? (૧૦) એ રીતે ઇનું પાણી પીને કાચા પાણીનુ પાપ ટાલે, તેને જલો જાણે તેમા શુ ? (૧૧) કોઈને સ્નાન કરવાની મરજી થઈ તેણે કેવહીના વચન સંજારી કાચા પાણીમા અસંસ્ક્રિયાતા અપકાયના જીવ જાણી, ઇનુ પાણી જાલીને લાવી સ્નાન કર્યું એ ઇના પાણીની સાજે અપકાયની રક્ષા કરી પોતાનું પાપ ટાલ્યુ તેમાં શુ ? (૧૨) એજ રીતે કોઈ સ્નાન કરતાને ઇનું પાણી વધુ અપકાયના જીવની રક્ષા કરી આગલાનું પાપ ટલાવે તેમાં શુ ? (૧૩) વહી કોઈ ઇના પાણીથી સ્નાન કરી કાચા પાણીના જીવની રક્ષા કરી પોતાનું પાપ ટાલે તેને જલો જાણે તેમાં શુ ? (૧૪) કોઈ ખુશ સહેવાને અસમર્થ છે, તેણે કેવહીના વચનથી તેજકાયમાં અસંસ્ક્રિયાતા જીવ જાણી, તૈયાર સુલ્લની લઈ લાઈ તેજકાયના જીવની રક્ષા કરી પોતાનું પાપ ટાલ્યુ તેમાં શુ ? (૧૫) એજ રીતે કોઈને રસોઈનો આરજ કરતો જાણી તૈયાર સુલ્લની પ્રમુલ્લ સ્વરાવીને તેજકાયના જીવની રક્ષા કરાવી આગલાનુ પાપ ટલાવે તેમા શુ ? (૧૬) તેમજ કોઈ તૈયાર અધિત વસ્તુ લાઈ, તેજકાયના જીવની રક્ષા કરી પોતાનુ પાપ ટાલતો હોય, તેને જલો જાણે તેમાં શુ ? (૧૭) કોઈ શીત સહેવા અસમર્થ છે તેને સગની કરી તાપવાની મરજી થઈ, પણ તેણે કેવહીના વચન સંજારી વસ્ત્ર ઈ ઢીને અસંસ્ક્રિયાતા તેજ-કાયના જીવોની રક્ષા કરી પોતાનુ પાપ ટાલ્યુ તેમાં શું ? (૧૮) કોઈ તાપતો હોય તેને ઘસાવિક આપી, અલાહેબો

बेस्वामी मात्वा फेरवावे. ए तेज-कायना जीवनी रक्षा करावी आगलानुं पाप टळाव्युं तेमां शुं ? (१९) एज रीते कोइ वस्त्र उढी तेज-कायना जीवनी रक्षा करी, पोतानुं पाप टाळतो होय तेने जळो जाणे तेमां शुं ? (२०) तेमज कोइ, अनार्यना उपदेशथी गाम बाढ्याथी, दव दीधाथी, उपद्रव टळतो जाणी, गाम बालवा तथा दव देवा चाढ्यो; पण साधु तथा श्रावकना उपदेशथी तेमां मोटुं पाप जाणी, अचित वस्तु दानादिकनुं उपक्रम करे, अने गाम बालवामां तथा दवमां जीव मरता तेनी रक्षा करी पोतानुं पाप टाळ्युं तेमां शुं ? (२१) तेमज कोइ गाम बालतो होय, दव देतो होय तेने सुखनी प्रमुख अचित वस्तु खवरावी दान दइ, ते जीवनी रक्षा करावी आगलानुं पाप टळावे तेमां शुं ? (२२) एज रीते कोइ पाप टाळी जीवनी रक्षा करे, तेने जळो जाणे तेमां शुं ? (२३) कोइ उघामे मोढे बोलतां केवलीनां वचन संजारी वस्त्र प्रमुखथी जयणा करी, वायु-कायना जीवनी रक्षा करी, पोतानुं पाप टाळे तेमां शुं ? (२४) तेमज कोइ उघामे मोढे बोळतो होय तेने मुहपत्ति, अंगुठो प्रमुख वस्त्र दइ वायु-कायना जीवनी रक्षा करावी आगलानुं पाप टळावे तेमां शुं ? (२५) एज रीते कोइ वस्त्र प्रमुखथी जयणा करी वायुकायना जीवनी रक्षा करी, पोतानुं पाप टाळतो होय तेने जळो जाणे तेमां शुं ? (२६) कोइ वनस्पतीनो आरंज करतां केवलीनां वचन संजारी अचित वस्तुना संजोगथी, वनस्पती लीलोत्री तथा अजमो जीरुं इत्यादिक जीवोनी रक्षा करी, पोतानुं पाप टोळे तेमां शुं ? (२७) एज रीते अनेरो कोइ माणस तथा तिर्यच, लीलोत्री खातो होय तेने सुखनी, सेक्या चणा तथा सुकुं:धास प्रमुख दइ वनस्पतीकायना जीवनी रक्षा करावी आगलानुं पाप टळावे तेमां शुं ? (२८) एज रीते कोइ अचित वस्तु खाइने वनस्पतीना जीवोनी रक्षा करी, पोतानुं पाप टाळतो होय तेने जळो जाणे तेमां शुं ? (२९) कोइ मांसनो गृधी मांस खावाने अर्थे, तथा वेपारने अर्थे त्रस-जीवनो सीकार करतां, साधु श्रावक, तथा दयावंतनो उपदेश सांजली सुखनी प्रमुख

યતો હોય તેને પોતાની જગ્યા રહેવા આપી, ઠકાયના જીવની
 રક્ષા કરવી આગલાનુ મોટું પાપ ટલાવે તેમા શુ ? (૭) વહી કોઈ
 જગ્યાનુ પાપ ટાલતો હોય તેને જાણે તેમા શુ ? (૮) કોઈ
 કેવલીના વચન સંજારી ઇનુ પાણી પીને, અસહ્યાતા અપકાયના
 જીવની રક્ષા કરી પોતાનુ પાપ ટાલ્યુ તેમા શુ ? (૯) કોઈ તિવ્ર
 દ્વાર અપવાસ કર્યો તેને તૃપા લાગી, તે તૃપા સહેવાને અસમર્થ,
 અને ઇના પાણીનો જોગ નથી, તેથી તે કાચુ પાણી પીવા આશ્યો તે
 ઘરે કોઈ આવકના ઘેરે ઇનુ પાણી ઝરેલું પર્યુ છે, તે પાડ અપકાયના
 જીવની રક્ષા કરી આગલાનુ પાપ ટલાવે તેમા શુ ? (૧૦) એ રીતે ઇનું
 પાણી પીને કાચા પાણીનુ પાપ ટાલે, તેને જાણે તેમા શુ ? (૧૧)
 કોઈને સ્નાન કરવાની મરજી થઈ તેણે કેવલીના વચન સંજારી કાચા
 પાણીમા અસહ્યાતા અપકાયના જીવ જાણી, ઇનુ પાણી જાલીને લાવી
 સ્નાન કર્યું એ ઇના પાણીની સાજે અપકાયની રક્ષા કરી પોતાનુ પાપ
 ટાલ્યુ તેમા શુ ? (૧૨) એજ રીતે કોઈ સ્નાન કરતાને ઇનુ પાણી વડુ
 અપકાયના જીવની રક્ષા કરી આગલાનું પાપ ટલાવે તેમા શુ ? (૧૩)
 વહી કોઈ ઇના પાણીથી સ્નાન કરી કાચા પાણીના જીવની રક્ષા કરી
 પોતાનુ પાપ ટાલે તેને જાણે તેમા શુ ? (૧૪) કોઈ જુલ્મ સેહેવાને
 અસમર્થ છે, તેણે કેવલીના વચનથી તેઠકાયમા અસહ્યાતા જીવ
 જાણી, તૈયાર સુલ્કની લઈ લાઈ તેઠકાયના જીવની રક્ષા કરી પોતાનું
 પાપ ટાલ્યુ તેમા શુ ? (૧૫) એજ રીતે કોઈને રસોડનો આરજ કરતો
 જાણી તૈયાર સુલ્કની પ્રમુલ્ક સ્વરાવીને તેઠકાયના જીવની રક્ષા કરાવી
 આગલાનુ પાપ ટલાવે તેમા શુ ? (૧૬) તેમજ કોઈ તૈયાર અલિપ્ત વસ્તુ
 લાઈ, તેઠકાયના જીવની રક્ષા કરી પોતાનુ પાપ ટાલતો હોય, તેને
 જાણે તેમા શુ ? (૧૭) કોઈ શીત સેહેવા અસમર્થ છે તેને સગની
 ફરી તાપવાની મરજી થઈ, પણ તેણે કેવલીનાં વચન સંજારી વજ્ર ઈ
 હીને અસહ્યાતા તેઠકાયના જીવોની રક્ષા કરી પોતાનુ પાપ ટાલ્યું
 તેમા શુ ? (૧૮) કોઈ તાપતો હોય તેને વજ્રાદિક આપી, અલાહેનો

बेछानी माया फेरवावे. ए तेज-कायना जीवनी रक्षा करावी आगलानुं पाप टळावुं तेमां शुं ? (१९) एज रीते कोइ वस्त्र उढी तेज-कायना जीवनी रक्षा करी, पोतानुं पाप टाळतो होय तेने जलो जाणे तेमां शुं ? (२०) तेमज कोइ, अनार्यना उपदेशथी गाम बाढ्याथी, दव दीधाथी, उपद्रव टळतो जाणी, गाम बालवा तथा दव देवा चाढ्यो; पण साधु तथा श्रावकना उपदेशथी तेमां मोटुं पाप जाणी, अचित वस्तु दाना-दिकनुं उपक्रम करे, अने गाम बालवामां तथा दवमां जीव मरता तेनी रक्षा करी पोतानुं पाप टाळुं तेमां शुं ? (२१) तेमज कोइ गाम बालतो होय, दव देतो होय तेने सुखनी प्रमुख अचित वस्तु खव-रावी दान दइ, ते जीवनी रक्षा करावी आगलानुं पाप टळावे तेमां शुं ? (२२) एज रीते कोइ पाप टाळी जीवनी रक्षा करे, तेने जलो जाणे तेमां शुं ? (२३) कोइ उघामे मोढे बोलतां केवलीनां वचन संजारी वस्त्र प्रमुखथी जयणा करी, वायु-कायना जीवनी रक्षा करी, पोतानुं पाप टाळे तेमां शुं ? (२४) तेमज कोइ उघामे मोढे बोलतो होय तेने मुहपत्ति, अंगुठो प्रमुख वस्त्र दइ वायु-कायना जीवनी रक्षा करावी आगलानुं पाप टळावे तेमां शुं ? (२५) एज रीते कोइ वस्त्र प्रमुखथी जयणा करी वायुकायना जीवनी रक्षा करी, पोतानुं पाप टाळतो होय तेने जलो जाणे तेमां शुं ? (२६) कोइ वनस्पतीनो आरंज करतां केवलीनां वचन संजारी अचित वस्तुना संजोगथी, वनस्पती ली-लोत्री तथा अजमो जीरुं इत्यादिक जीवोनी रक्षा करी, पोतानुं पाप टोळे तेमां शुं ? (२७) एज रीते अनेरो कोइ माणस तथा तिर्यच, लीलोत्री खातो होय तेने सुखनी, सेक्या चणा तथा सुकुं:धास प्रमुख दइ वन-स्पतीकायना जीवनी रक्षा करावी आगलानुं पाप टळावे तेमां शुं ? (२८) एज रीते कोइ अचित वस्तु खाइने वनस्पतीना जीवोनी रक्षा करी, पोतानुं पाप टाळतो होय तेने जलो जाणे तेमां शुं ? (२९) कोइ मांस-नो गृधी मांस खावाने अर्थे, तथा वेपारने अर्थे त्रस-जीवनो सीकार-करतां, साधु श्रावक, तथा दयावंतनो उपदेश सांजली सुखनी प्रमुख

खाइ, अचित्त वस्तुनो वेपार करी आजीविका करे ए अचित्त वस्तुना जोगयी सीकार ठोकी, अस-जीवनी रक्षा करी पोतानु पाप टाखे तेमां शु ? (३०) कोइ अनेरो अस जीवनो सीकार करतो होय, तथा ठोकरो कीनीयोने कचरतो होय, इत्यादिक अनेक असकाय जीवनी हींसा क रता सुखकी तथा अचित्त द्रव्य प्रमुख पुद्गल वइ असकाय-जीवनी रक्षा करी आगखानु पाप टाखावे तेमां शु ? (३१) तेमज कोइ अचित्त सुखकी प्रमुख खाइ तथा अचित्त पुद्गलना व्यापारे आजीविका करी असजीवनी हींसानुं मोडुं पाप ठोकी असजीवनी रक्षा करतो होय पाप, टाखतो होय तेने जसो जाणे तेमां शु ? (३२) कोइ आश्रवना पोषा करवाना प्रशाम थया, पण जग्यानो जोग नथी त्यारे कोइ आश्रवके पोतानी जग्या वइ पोषा कराव्या ए पाच आश्रव सेववा ठोकाव्या तथा ठकायना जीवनी रक्षा करावी आगखानु पाप टाखाव्युं तेमां शु ? (३३) कोइ आश्रवना सामायक तथा पोषा करवाना जाव थया, पण जग्या, पुंजणी तथा मुहपतिनो जोग नथी त्यारे कोइ आश्रवके जग्या, पुजणी, अंगुठो अने मुहपति वइ सामायक पोषा करावीने पाच आश्रव ठोकाव्या ए ठकायना जीवनी रक्षा करा वी आगखानु पाप टाखाव्युं तेमां शु ? (३४) कोइ टावर (ठोकरो) कीनी योने कचरतो होय, तेने कोइ वरजी राखी कीनीयोनी रक्षा करावी तेनुं पाप टाखावे तेमां शु ? (३५) कोइ मीठाइनी खीज ठपर कीनीउं आवी, तेने कुतरो खावा खाग्यो ते देखी कोइए हलवेथी जाटकी कीनीयोने आधी करी ए कीनीयोनी रक्षा करी खावावाखानुं पाप टाखाव्युं तेमां शु ? (३६) कोइ नायोथी धाको जयों ठे तेमां खाहे खागी जाणी, कोइ दयावते धाको खोखीने बलती गायोनी रक्षा करी खाहे खगाववावाखानुं द्रव्य पाप टाख्युं तेमां शु ? (३७) तेमज कोइ गाम बाखतो होय तथा खाहे खगानतो होय, तेने वरजी राखी ठकायना जीवनी रक्षा करी आगखानु पाप टाखावे तेमां शु ? (३८) साधुने कोइ छुष्ट फांसी वेतो होय तेने कोइ दयावत वरजी राखे ए साधुनी रक्षा करी आगखानु पाप टाखाव्युं तेमां शु ? केसके एक साधुनी रक्षा करी सेणे अमता जीवनी

रक्षा करी एम जाणवुं. तेमज जे एक साधुनी घात करे, तेने अनंता जीवोनुं वेर लागे. शाख सूत्र जगवती शतक नवमे, उद्देशे चोत्री-समें. ते पाठ लखीए ठीएः—

पुरिसेणं जंतै ! इसि हणमाणा किं ? इसि वेरेणं पुठे नो
इसिवेरेणं पुठे ? गो० ! नियमं ताव इसि वेरेणं पुठे अहवा
इसि वेरेय एो इसिं वेरेणय पुठे ॥

अर्थः—पु० पुरुष ज० हे जगवान ! इ० रुषिने ह० हणतांथकां किं० शुं ? इ० रुषिने वे० वेरे करी पु० फरश्यो ? के नो० अनेरा जीव संघाते वेरे फरश्यो ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! नि० नियमा इ० रुषिने वेरे करी फरश्यो, अ० अथवा इ० रुषि वेरे करीने, एो० अनेरा जीव संघाते वेरे फरश्यो. एटले अनंता जीव संघाते वेरे फरश्यो.

जावार्थः—हवे जुठ ! एक साधुने हणे तेने अनंता जीवोनुं वेर लागे कहुं. (३ए) ए न्याये साधुने मारतां राखे तेणे, अनंता जीवनी रक्षा करावी कहीए. अनंता जीवोनुं मारवावालाने पाप लागतुं, ते टलाव्युं तेनां शुं ? (४०) कोइ कीमोठं उपर पग देता होय तेने, आको हाथ दइ कीमीयोनी रक्षा करावी आगलानुं पाप टलाव्युं तेमां शुं ? (४१) तेमज कोइ लीलोत्री या पृथ्विकाय (मरोरुमाटी) उपर पग दइ चालतो होय तेने वरजी राखी, पृथ्विकायना जीवनी रक्षा करावी आगलानुं पाप टलावे तेमां शुं ? इत्यादिक अनेक प्रकारे जीवनी रक्षा करी आगलानुं पाप टलावे तेमां शुं ?

हे देवानुप्रीय ! घणुं पाप लागतुं जाणीने टाढ्युं अने थोरु पाप लगाव्युं, तेने श्री वीतरागदेवे धर्म-पुन्य कहुं ठे. ते जीवने जलो कह्यो ठे. शाख सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन २४ में. कृष्ण, नील अने कापोत, एत्रण अधर्म-लेश्या कही; अने तेजु, पद्म अने शुकल, एत्रण धर्म-लेश्या कही. वली पन्नवणाना लेश्या-पदमां त्रण अशुरू अने

સક્ષિષ્ટ (માઠી) સેશ્યા કહી, અને ત્રણ શુદ્ધ અને અસક્ષિષ્ટ (જલ્લી) સેશ્યા કહી વલ્લી ગાળાયાગને વ્રીજે ગાળે, ત્રણ સેશ્યા હુર્ગતિ-ગામિની કહી, અને ત્રણ સદ્ગતિ-ગામિની કહી હવે શ્રી વીતરાગદેવે ઠ સેશ્યા ઉપર આધાનું દ્રષ્ટાન્ત વીધુ તે કહેઠે -ઠ જણા કેરી સ્વાધાને અર્થે વનમાં આવ્યા તેમાં કૃષ્ણ-સેશ્યાનો ધણી ઘોડ્યો કે, મુલ્લથી આઘો કાપો ૧ નીલ-સેશ્યાનો ધણી ઘોડ્યો કે, રાક્ષા કાપો ૨ કાપોત સેશ્યાનો ધણી ઘોડ્યો કે, રાક્ષીઠ કાપો ૩ તેજુ-સેશ્યાનો ધણી ઘોડ્યો કે, કાચી પાકી કેરીઠ તોનો ૪ પદ્મ-સેશ્યાનો ધણી ઘોડ્યો કે, પાકા પાકી કેરીઠ તોનો, ૫ અને શુક્લ-સેશ્યાનો ધણી ઘોડ્યો કે, વેસો ! પુર્વ પશ્ચિમના પવન સા ગધાથી પાકેલી કેરી પચશે તે સ્વાદર્શુ ૬

હવે જુઠ ! કાચી પાકી કેરીઠ સે, પાકી કેરીઠ સે, અને પની હોય તે સફેદે સ્વાય, તેમાં પણ પાપતો ઠે, પણ પેહેલી કૃષ્ણાદિક ત્રણ સેશ્યાના પ્રણામમાં તથા કરતવ્યમાં પાપ ઘણુ ઠે, તે માટે અધર્મ-સેશ્યા કહી, અને કૃષ્ણાદિક ત્રણ સેશ્યામાં ઘણુ પાપ લાગતુ તે ટાલ્યુ અને ચોરું પાપ લગાવ્યું, તે ઘણુ પાપ ટાલ્યુ તેની અપેક્ષાએ ધર્મ-સેશ્યા કહી વલ્લી ઠ સેશ્યા ઉપર વધકનો દ્રષ્ટાન્ત શ્રી વીતરાગદેવે કહ્યો ઠે તે કહે ઠે -કૃષ્ણ સેશી ઘધુ ગામ મારે ૧ નીલસેશી માણસનેજ મારે ૨ કપોત સેશી પુરુષનેજ મારે ૩ તેજુસેશી આયુરુ સહિતનેજ મારે ૪ પદ્મસેશી સામો લઘ્વા આઘે તેનેજ મારે ૫ અને શુક્લસેશી અપરાધીનેજ મારે ૬

હવે જુઠ ! તેજુ, પદ્મ અને શુક્લ-સેશ્યાના કરતવ્યમાં પણ પાપ તો ઠે, પણ શ્રી વીતરાગદેવે, કૃષ્ણાદિક ત્રણ સેશ્યામાં ઘણુ પાપ લાગે તે માટે અધર્મ તથા માઠી સેશ્યા કહી, અને ઉપરની ત્રણ સેશ્યાના ધ ણીને, કૃષ્ણાદિક ત્રણ સેશ્યામાં ઘણુ પાપ લાગતું તે ટાલી ચોરું પાપ લગાવ્યું તે આશ્રી ત્રણ ધર્મ-સેશ્યા કહી ૫ ન્યાયે ૪૧ પ્રશ્નોમાં ચોમા પાપ સાટે ઘણુ પાપ ટાલ્યું, તે માટે ત્રણ ધર્મ-સેશ્યાની પેરે ધર્મ પુન્ય કહીયે જે ચોરું પાપ લગાવી ઘણું પાપ ટાલે, તે જીવને શ્રી વીતરાગદેવે જ્ઞાતો કહ્યો શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતી શતક ધારમે ઠેરશે વીજે તે પાઠ -

सुतत्तं जंते! साहू जागरियंतं साहू? जयंति! अन्नेगतियाणं जीवाणं सुतत्तं साहू अन्नेगतियाणं जीवाणं जागरियंतं साहू. सेकेण्ठेणं जंते! एवं वुच्चइ अन्नेगतियाणं जाव साहू? जयंति! जेइमे जीवा अहम्मिया अहम्माणुया अहम्मिठा अहम्मखाइ अहम्मपलोइ अहम्मपलवणा अहम्मसमुदायारा अहम्मेणं वित्तिकप्पेमाणा विहरइ एएसिणं सुतत्तं साहू. एणंजीवाणं सुत्तासमाणा नो बहूणं पाणं जूय जीव सत्ताणं दुक्कणयाए सोयणयाए जाव परियावणियाए वट्ठंति. एणं जीवा सुत्तासमाणा अत्ताणं परंवा तदुज्जयंवा नोबहूहिं अहम्मियाहिं संजोयणाहिं संजोएत्तारो जवंति. एएसिणं जीवाणं सुत्ततं साहू. जयंति! जेइमे जीवा धम्म-तत्तिया धम्माणुया जाव धम्मेणं चेव वित्तिकप्पेमाणा विहरइ एएसिणं जीवाणं जागरियत्तं साहू. एएणं जीवा जागरा समाणा बहूणं पाणाणं जाव सत्ताणं अदुक्कणयाए जाव अपरियावणयाए वट्ठंति. तेणं जीवा जागरासमाणा अप्पाणंवा परंवा तदुज्जयंवा बहूहिं धम्मियाहिं संजोय-णाहिं संजोएत्तारो जवंति. एएणं जीवा जागरासमाणा धम्मजागरियाए अप्पाणं जागरइत्तारो जवंति. एएसिणं जीवाणं जागरियंतं साहू. सेतेण्ठेणं जयंति! एवं वुच्चइ अन्नेगतियाणं जीवाणं सुत्ततं साहू अन्नेगतियाणं जीवाणं जागरियंतं साहू.

अर्थः—सु० सुता निंदाने वशं परया जं० हे जगवान ! सा० जला ? के जा० जागता सा० जला ? ए प्रश्न उत्तर. ज० हे जयंति ! अ० केटलाएक जो० जीवने सु० निंदावश पणुं सा० जलुं, एटले सुता

સક્ષિષ્ટ (માઠી) હેશ્યા કહી, અને ત્રણ શુદ્ધ અને અસક્ષિષ્ટ (વહી) હેશ્યા કહી વહી ઠાણાયાગને ત્રીજે ઠાણે, ત્રણ હેશ્યા હુર્ગતિ-ગામિની કહી, અને ત્રણ સદ્ગતિ-ગામિની કહી હવે શ્રી વીતરાગદેવે ૭ હેશ્યા ઉપર આવાનું દ્રષ્ટાન્ત વીધું તે કહેઠે - ૭ જણા કેરી સ્વાવાને અર્થે વનમાં આવ્યા તેમાં કૃષ્ણ-હેશ્યાનો ધણી ઘોડ્યો કે, મુલ્લથી આવો કાપો ૧ નીલ-હેશ્યાનો ધણી ઘોડ્યો કે, માછા કાપો ૨ કાપોત હેશ્યાનો ધણી ઘોડ્યો કે, માછીઠ કાપો ૩ તેજુ-હેશ્યાનો ધણી ઘોડ્યો કે, કાચી પાકી કેરીઠ તોનો ૪ પદ્મ-હેશ્યાનો ધણી ઘોડ્યો કે, પાકા પાકી કેરીઠ તોનો, ૫ અને શુક્લ-હેશ્યાનો ધણી ઘોડ્યો કે, વેસો ! પુર્વ પશ્ચિમના પવન સા ગધાથી પાકેલી કેરી પરુશે તે લાદશુ ૬

હવે જુઠ ! કાચી પાકી કેરીઠ હે, પાકી કેરીઠ હે, અને પત્ની હોય તે હાને સ્વાય, તેમાં પણ પાપતો ઠે, પણ પેહેલી કૃષ્ણાદિક ત્રણ હેશ્યાના પ્રણામમાં તથા કરતવ્યમાં પાપ ઘણુ ઠે, તે માટે અધર્મ-હેશ્યા કહી, અને કૃષ્ણાદિક ત્રણ હેશ્યામાં ઘણુ પાપ લાગતુ તે ટાલ્યુ અને થોરું પાપ લગાવ્યુ, તે ઘણુ પાપ ટાલ્યુ તેની અપેક્ષા ધર્મ-હેશ્યા કહી વહી ૭ હેશ્યા ઉપર વધકનો દ્રષ્ટાન્ત શ્રી વીતરાગદેવે કહ્યો ઠે તે કહે ઠે - કૃષ્ણ હેશી વધું ગામ મારે ૧ નીલહેશી માણસનેજ મારે ૨ કપોત હેશી પુરુષનેજ મારે ૩ તેજુહેશી આયુદ્ધ સહિતનેજ મારે ૪ પદ્મહેશી સામો સરુવા આવે તેનેજ મારે ૫ અને શુક્લહેશી અપરાધીનેજ મારે ૬

હવે જુઠ ! તેજુ, પદ્મ અને શુક્લ-હેશ્યાના કરતવ્યમાં પણ પાપ તો ઠે, પણ શ્રી વીતરાગદેવે, કૃષ્ણાદિક ત્રણ હેશ્યામાં ઘણુ પાપ લાગે તે માટે અધર્મ તથા માઠી હેશ્યા કહી, અને ઉપરની ત્રણ હેશ્યાના ધણીને, કૃષ્ણાદિક ત્રણ હેશ્યામાં ઘણુ પાપ લાગતુ તે ટાલી થોરુ પાપ લગાવ્યુ તે આશ્રી ત્રણ ધર્મ-હેશ્યા કહી ૫ ન્યાયે ૪૧ પ્રશ્નોમાં થોરુ પાપ સાટે ઘણુ પાપ ટાલ્યુ, તે માટે ત્રણ ધર્મ-હેશ્યાની પેરે ધર્મ પુન્ય કહીયે જે થોરુ પાપ લગાવી ઘણુ પાપ ટાલે, તે જીવને શ્રી વીતરાગદેવે જુલો કહ્યો દાસ સૂત્ર જગવતી જતક ધારમે ઉદેશે ધીજે તે પાવ -

ए० ए० वु० कर्तुं के अ० केटलाएक जी० जीव सु० सुताज नवा;
अने अ० केटलाएक जी० जीव जा० जागता सा० नवा. ए० सुता जाग-
तानो अधिकार कह्यो.

बलियत्तं जंते ! साहू दुब्बलियत्तं साहू ? जयंति ! अन्ने-
गइयाणं जीवाणं बलियत्तं साहू अन्नेगइयाणं जीवाणं
दुब्बलियत्तं साहू. से केण्ठेणं जंते ! एवं वुच्चइ ? जाव
साहू. जयंति ! जेइमे जीवा अहम्मिया जाव विहरइ एए-
सिणं जीवाणं दुब्बलियत्तं साहू. एएणं जीवा एवं जहा
सुत्तस्स तहा दुबलिय वत्तवया जाणियवा. बलियस्स
जहा जागरस्स तहा जाणियवं जाव संजोएत्तारो
जवंति. एएसिणं जीवाणं बलियत्तं साहू सेतेण्ठेणं
जयंति ! एवं वुच्चइ तंचेव जावसाहू. दखत्तं जंते ! साहू
आलसियत्तं साहू ? जयंति ! अन्नेगतियाणं जीवाणं दखत्तं-
साहू अन्नेगतियाणं जीवाणं आलसियत्तं साहू से केण्ठेणं
जंते ! एवं वुच्चइ तंचेव जाव साहू ? जयंति ! जेइमे अह-
म्मिया जाव विहरंति एएसिणं जीवाणं आलसियत्तं साहू.
एएणं जीवा आलसासमाणा नो बहूणं जहा-सुत्ता तहा-
आलसा जाणियवा जहा-जागरा तहा-दस्का जाणियवा
जाव संजो एत्तारो जवंति. एएणं जीवा दस्कासमाणा बहूहिं
आयरिय-वेयावच्चेहिं उव्वाय-वेयावच्चेहिं थेवर-वेयावच्चेहिं
तवस्सी-वेयावच्चेहिं गिलाण-वेयावच्चेहिं सेहवेयावच्चेहिं कुल-
वेयावच्चेहिं गण-वेयावच्चेहिं संधवेयावच्चेहिं साहमी-वेया-
वच्चेहिं अत्ताणं संजोएत्तारो जवंति. एएसिणं जीवाणं
दखत्तं साहू सेतेण्ठेणं तंचेव साहू. सोइंदिय-वसठेणं जंते !

जसा अने अ० केटसाएक जी० जीवने जा० निद्राने अज्ञावे जागवु
सा० जसु, एटसे जागता जसा से० ते शा अर्थे ज० हे जगवान ! ए०
एम बु० कष्टु ? के अ० केटसाएक जीवने सुबु जसु, अने केटसाएक
जीवने जागवु जसु ? प्रश्न उत्तर ज० हे जयति ! जे० एवा जीवने
(श्रुत^१ चारित्ररूप धर्मथी रहितने) अ० अधर्मी कसा वली एज कहेवे
अहम्मा० अधर्मानुग श्रुत चारित्ररूप धर्मथी विरुद्ध अधर्म मार्गे चाखे
ते, अहम्मि० अधर्मज जेनो इष्ट ठे ते, अणम्मस्सा० अधर्म प्रत्ये कहे
एवो जेनो आचार ठे ते, अहम्मप० अधर्मप्रसापी अधर्मज उपादेयपणे
करी देखे ते, अहम्मपस० अधर्म प्ररजन अधर्मने विषे रहे ते, अहम्म
स० अधर्मसमुदायाचार जेनो अधर्म समुदायनोज आचार ठे ते, अह
म्म० अधर्मे करीज आजीविका करतायका वि० विचरे ठे, ए० एवा
जीवने सु० सुता सा० जसा कसा ए० ए जीव सु० सुतायका नो०
नही व० घणा प्राणीने नू० नूतने, जीवने स० सत्त्वेने दु० दु खना
उपजावणहार सो० शोकना उपजावणहार जा० यावत् प० परितापना
उपजावणहार थाय ए० ए जीव सु० सुतायका अ० पोतानी आत्माने
तथा प० परआत्माने त० घनेने नो० नही व० घणा अ० अधर्मना
कारणोने विषे स० सजोगेकरीने स० संजोगपणे थाय ए० ए जीव
सुता जसा ज० हे जयति ! जे० जे आगस कहेवाशे ते जीव ध० धर्मने
विषे रक्षाथका ध० धर्मानुग जा० यावत् ध० धर्मनोज चे० निश्चे करीने
वि धृत्तिकरूप करता थका विचरे ए० ए जीव जा० जागता जसा ए०
ए जीव जा० जागतायका व० घणा प्राणी जा० यावत् स० सत्त्व पृथ्व्यो
दिकने अ० दु ख न उपजावे, जा० यावत् अ० परितापना नही उपजा
वतायका व० वत्ते ते० ते जी० जीव जा० जागतायका अ० पोताने प०
परने अथवा ८० पोताने अने परने वेदुने व० घणी ध० धार्मिकना स०
सजोगने विषे सं० जोरुणहार ज० थाय ए० एवा जी० जीव जसु
जागतायका ध० धर्मजायिका करीने अ० आत्माने जगारुणहार थाय
ए० एवा जीवनु जागवु सा० जसु कष्टु से० तेणे अर्थ ज० हे जयति !

ए० ए० बु० कर्तुं के अ० केटलाएक जी० जीव सु० सुताज नखा;
अने अ० केटलाएक जी० जीव जा० जागता सा० नखा. ए सुता जाग-
तानो अधिकार कह्यो.

बलियत्तं जंते ! साहू दुब्बलियत्तं साहू ? जयंति ! अत्ते-
गइयाणं जीवाणं बलियत्तं साहू अत्तेगइयाणं जीवाणं
दुब्बलियत्तं साहू. से केण्ठेणं जंते ! एवं बुच्चइ ? जाव
साहू. जयंति ! जेइमे जीवा अहम्मिया जाव विहरइ एए
सिणं जीवाणं दुब्बलियत्तं साहू. एएणं जीवा एवं जइ
सुत्तस्स तहा दुवलिय वत्तवया जाणियवा. बलियस्स
जहा जागरस्स तहा जाणियवं जाव संजोएत्तारो
ज्वंति. एएसिणं जीवाणं बलियत्तं साहू सेतेण्ठेणं
जयंति ! एवं बुच्चइ तंचेव जावसाहू. दखत्तं जंते ! साहू
आलसियत्तं साहू ? जयंति ! अत्तेगतियाणं जीवाणं दखत्तं
साहू अत्तेगतियाणं जीवाणं आलसियत्तं साहू से केण्ठेणं
जंते ! एवं बुच्चइ तंचेव जाव साहू ? जयंति ! जेइमे अह-
म्मिया जाव विहरंति एएसिणं जीवाणं आलसियत्तं साहू.
एएणं जीवा आलसासमाणा नो बहूणं जहा-सुत्ता तहा-
आलसा जाणियवा जहा-जागरा तहा-दस्का जाणियवा
जाव संजो एत्तारो ज्वंति. एएणं जीवा दस्कासमाणा बहूहिं
आयरिय-वेयावच्चेहिं उवच्चाय-वेयावच्चेहिं थेवर-वेयावच्चेहिं
तवस्सी-वेयावच्चेहिं गिलाण-वेयावच्चेहिं सेहवेयावच्चेहिं कुल-
वेयावच्चेहिं गण-वेयावच्चेहिं संघवेयावच्चेहिं साहमी-वेया-
वच्चेहिं अत्ताणं संजोएत्तारो ज्वंति. एएसिणं जीवाणं
दस्कत्तं साहू सेतेण्ठेणं तंचेव साहू. सोइंदिय-वसठेणं जंते !

જીવે, કિં વધઈ ? એવ જહા કોઈ વસઠે તહેવ જાવ અણુ-
પરિચ્છે એવ ચરિકિંદિયવસઠેવિ જાવ ફાર્સિંદિયવસઠેવિ
જાવ અણુપરિચ્છે ઠડમઢેણ જતે ! નિશાણજાવા પયલા-
યજવા ? હતા નિશાણજવા પયલાયજવા જહા હસેલા તહા

અર્થ — હવે હુર્વસાદિકને તેમજ કહે છે — જા. અનતરે ઘસવત
પણુ જા. હે જગવાન ! સા. જહુ ? કે હુ. હુર્વસપણુ સા. જહુ ?
હતિ પ્રશ્ન ઠત્તર જા. હે જયતિ ! અ. કેટલાએક જીવને ઘ. સવસપણું
સા. જહુ, અને અ. કેટલાએક જીવને હુ. હુર્વસપણુ સા. જહુ તે
તે શા અર્થે જા. હે જગવાન ! એ. એમ જુ. કહ્યું ? કે જા. કેટલાએક
સઘસા જહા, અને કેટલાએક નિર્વસ જહા હતિ પ્રશ્ન ઠત્તર જા. હે
જયતિ ! જે. જે જીવ અ. અધર્મિક ઇત્યાદિક પુર્વોક્ત સર્વે વોસ કે-
હેવા જા. જાવત્ વિ. વિચરે એ. એ જીવને હુ. હુર્વસપણુ જહુ એ
એ જીવ ઇત્યાદિક એ. જા. જેમ સુ. સુતાની વક્તવ્યતા કહી, ત. તેમ
હુ. હુર્વસની કેહેલી પટલે સુતા સરીલો હુર્વસ પક્ક જાણવો ઘ.
ઘસવતની વક્તવ્યતા જા. જેમ જા. જાગતાનો વક્તવ્યતા કહી તેમ
કેહેલી જા. યાવત્ સ. સજોગ જોરુણહાર થાય એ. એ જીવને ઘ.
ઘસવતપણું સા. જહુ તે. તેણે અર્થે જા. હે જયતિ ! એ. એમ કહ્યું
તેમજ જા. યાવત્ જહો ઘલી જયતિ પુઠે ઠે કે, હે જગવાન ! ઘ.
ઘાસાપણું (ઠથમપણું) જહુ ? કે આ. આસસપણુ સા. જહુ ? એ
પ્રશ્ન ઠત્તર જા. હે જયતિ ! અ. કેટલાએક જી. જીવને ઘ. ઘસપણુ
પટલે ઠથમવતપણુ જહુ, અને અ. કેટલાએક જી. જીવને આ. આસ
સપણુ જહુ તે. તે શા અર્થે ? જા. હે જગવાન ! એ. એમ કહ્યું તં.
તેમજ જા. યાવત્ સા. જહા પટલાસુધી કેહેલું ? જા. હે જયતિ ! એ.
જે જોવ અ. અધર્મિક અધર્માનુગત્ ઇત્યાદિક જા. યાવત્ કરતાયકા
વિ. વિચરે, એ. જી. એ જીવને આ. આસસપણું સા. જહુ એ. એ
જીવ આ. આસસુ થયાયકા નો. નહો ઘ. ઘણા પ્રાણીને જા. જેમ

સુતાની વક્તવ્યતા કહી તળા આળ તેમ આલસુની પણ વક્તવ્યતા કેહેવી. જળાળ જેમ જાગતાની વક્તવ્યતા કહી તળદળ તેમ માહ્યાની વક્તવ્યતા કેહેવી. જાળ યાવત્ સળ સંજોરુણહાર થાય, ઇટલા સુધી કેહેવું. ઇળ જીવ દળ માહ્યા થયાથકા વળ ઘણા આળ આચારજની વેળ વૈયાવૃત્તને વિષે, ઝળ નપાધ્યાયની વૈયાવૃત્તને વિષે, થેળ સ્થિવરની શ્રુતવૃદ્ધની વૈયાવૃત્તને વિષે, તળ તપશ્વીની વૈયાવૃત્તને વિષે, ગિળ ગીલાણની વૈયાવૃત્તને વિષે. સેળ શિષ્યની વૈયાવૃત્તને વિષે, કુળ કુલની વૈયાવૃત્તને વિષે, ગળ ગણની વૈયાવૃત્તને વિષે, સળ સંઘની વૈયાવૃત્તને વિષે અને સાળ સાધર્મિની વૈયાવૃત્તને વિષે, અળ આત્માને સળ સંજોરુણહાર થાય. ઇળ ઇવા જીવને દળ દક્ષપણું જ્ઞલું. સેળ તેણે અર્થે જળ હે જયંતિ ! ઇત્યાદિક. તળ તેમજ કેટલાણકને આલસપણું અને કેટલાણકને દક્ષપણું સાળ જ્ઞલું હોય. વલ્લી જયંતિ પુઠે ઢે કે, સોળ શ્રોતિંદ્રિને વળ વશેકરી જળ હે જગવાન ! જીળ જીવ કિંળ શું કર્મ બાંધે ? ઇ પ્રશ્ન. ઇળ ઇમજ જળ જેમ-કોળ ક્રોધને વળ વશ કહ્યો તેમ કેહેવું. ઇટલે સાત કર્મની પ્રકૃતિ બાંધે ઇત્યાદિ. તળ તેમજ જાળ યાવત્ અળ પરિભ્રમણ કરે. ઇળ ઇમ ચળ ચક્ષુ-ઇંદ્રિને વશે પણ કેહેવું. જાળ યાવત્ ફાળ સ્પર્શ-ઇંદ્રિને વશે પણ તેમજ કેહેવું. જાળ યાવત્ સંસાર પરિભ્રમણ કરે. ઢળ ઢદમસ્થ જળ હે જગવાન ! મનુષ્ય નિળ સુખે જાગે ? નિંદ્રા કરે ? પળ ઝળો રહી નિંદ્રા કરે ? ઇતિ પ્રશ્ન. ઝત્તર. હળ હા જયંતિ ! નિળ નિંદ્રાયમાન થાય, તથા પળ પ્રચલાયમાન થાય. જળ જેમ હળ હસવાને વિષે કહ્યું, તળ તેમ નિંદ્રાને વિષે પણ કેહેવું.

જ્ઞાવાર્થ:—હવે જુઝ ! અધર્મી જીવ તો સર્વથા જુઝા ઢે, પણ જાગતા પાંચ આશ્રવ સેવે, હિંસા કુરુ કપટ કરે, અને સુતા નિંદ્રામાં ઇટલું પાપ ન કરીશકે. ઘણું પાપ ટલ્યું, તેમોટે સુતા જલા કહ્યા. હવે જુઝ ! નિંદ્રામાં સુતા શું જ્ઞલું કામ કરે ઢે ? નિંદ્રાલેતાં પણ સાતઆઠ કર્મ બંધાય કહ્યું ઢે. શાલ સૂત્ર જગવતી શતક પાંચમે ઝહેશે ચોથે. તે પાઠ:—

जीवेण जते! निधायमाणेवा पयसायमाणेवा कइ कम्मपग-
मीउं वधइ? गो०! सत्तविह वधएवा अष्ठविह वधएवा एव
जाव वेमाणिए पोहत्तिएसु जीवेगिंदिय वधो तिय जंगो॥

अर्थ — जी० जीव ज० हे जगवान ! निंझा करतो थको प० प्रच,
सायमान (विशेष निंझा) करतो थको क० केटसा कर्मनी प्रकृति ब०
वाधे ? इतिप्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! स० आठखु न वाधे त्यारे सात
कर्मनी प्रकृति घ० वाधे, अने आठखु वाधे त्यारे अ० आठ कर्मनी
प्रकृति घ० वाधे ए० जा० एम यावत् वे० वैमानिक सुधी केहेबु पो०
बहुवचनने विषे पुठली परे जी० जीवपदने तथा एकिंदियना पाच पदने
विषे एक जागो शेष १९ दसके ति० अण ज० जागा

जावार्थ — हवे जुठ ! निंझाथी सातआठ कर्म वधाय, त्यारे पापी
जीवने सुता जसा केम कसा ? पण अहियातो अपेक्षाय वचन ठे ते
जागतानी अपेक्षाय निंझामा सुताने थोरुं पाप लागे, अने घणु पाप
टाळ्युं ते माटे सुताने जसा कसा एमज पापी जीवने दुर्वस आससु
जसा कसा ए न्याये कोइने तृपा लागी तेथी काचु पाणी पोवा माझ्या,
पण अरिहतना वचनथी तेमा असख्याता जीव जाणीने पीधु ठोरुं,
पण तृपा न खमाय तेथी उनु पाणी पोधु हवे उनु तथा काचु पाणी
ए थे टाळा न शकाय, तेथी उना पाणीनी साजे काचा पाणीनु पाप
टाळ्यु, ते गुण नीपन्यो कारणके निमित्त कारण विना दया न पसाय
हवे जेम पोते थोका पाप साटे घणु पाप टाळ्यु ते गुण ययो, तेम अने
राने घणु पाप लागतुं जाणी, थोका पाप साटे घणु पाप टाळावे तेमा
गुण केम नही थाय ? पोतानु पाप टाळ्यामा गुण दशे सो अनेरानुं पाप
टाळ्यामा पण गुण दशेज, अने टाळताने जसो जाण्यामा पण गुण
दशेज एम ४१ प्रश्नमा पण जाणवुं ते उपर इष्टान्त कहीये ठीये जेम
कोइने राजाए सो रुपीया दस कया तेथी घरनो धणी जाणे के माहारा
सो रुपीया गया तेवामा कोइ प्रधान प्रमुख वधे पनी, पचास रुपीया

ઠોઠાવી પચાસજ રૂપીયા દેવરાવ્યા. તેથી તે પુરુષ તેને શું જાણે ? એ પાપીએ માહારા પચાસ રૂપીયા ચોવરાવ્યા, એમ જાણે ? કે એમ જાણે ? જે શાબાશ જાણે, તમે માહારા પચાસ રૂપીયામાં હુટકો કરાવ્યો, તમે મને ઘણો ગુણ કર્યો એમ કહે ? એ રીતે ગુણ લે કે અવગુણ લે ? તે વિચારો. એમ ૪૧ પ્રશ્નમાં અનેરાનું પાપ ટલાવ્યું તે પણ જીવજીવમાં ગુણજ લે.

વલી તેરાપંથી કહેઠે કે, “ બીલામી પ્રમુખ હિંસક જીવ ઝંદર પ્રમુખ ગરીબ જીવને મારે, તેને ઠોઠાવે તો, ઠોઠાવે તેના ઉપરતો રાગ આવ્યો, ને બીલામી પ્રમુખ ઉપર દ્વેષ આવ્યો. એ રાગદ્વેષનાં ફલતો કરવાંઠે. વલી જેમ જાણું પીરશું ને જમનારના મોંઢા આગલથી ચોશી લે, તે ડ્રષ્ટાન્તે ઠોઠાવનારને જોગાંતરાય લાગે. ” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! જોજનવાલા તો કમાઈ કરી પીશી રાંધોને જમે, અને તેનું જમવું જોજનથીજ થાય. તે જોગાંતરાય ચોશ્યા આશ્રી લાગે, પણ બીલામીના ઝંદરમાં કેટલા ટકા જલ્યા હતા ? તે કહો. કેમકે તેતો દ્વેષ-જાવથી દુષ્ટ પ્રણામથી મારે ઠે. એ ઠોઠાવનારના અંતરાય દેવાના દ્વેષ પ્રણામ નથી, પણ તેનું ઘણું પાપ ટલાવવાના પ્રણામ ઠે. વલી તમે પૂર્વે કહ્યું કે, ઠોઠાવનારનો બીલામી ઉપર દ્વેષ-જાવ આવ્યો. એ તમારું કેહેવું અર્થઘટન ઠે. કારણકે એજ વેલાએ બીલામીને કુતરો મારે, તેને પણ દયા આપી ઠોઠાવે. એ દ્વેષનો રાગ કેમ થયો ? હે દેવાનુપ્રીય ! ઠોઠાવવાવાલાનાતો દયાનાજ પ્રણામ ઠે, અને બીલામીનું પાપ ટલાવવાનાજ પ્રણામ ઠે. જેમ બાલકને તાવ આવતો હોય, તે બાલક દહીનો વાટકો પીવા લાગે. તે તેની માતા ચોશી લે, તેથી તે પોતાના અજ્ઞાનપણે દુઃખ પામે, પણ માતાને દુઃખની દેણહારી ન કહીએ. હિતસુખની વાંઠનહારીજ કહીએ. વલી કરુ કરીયાતું વાટીને પાચ તેથી બાલક દુઃખ પામે, પણ માતાને તો તાવ ગમાવવાવાલી અને સુખ દેવાવાલીજ કહીએ. તેમ બીલામી પોતાને અજ્ઞાનપણે દુઃખ પામે, પણ જીવ ઠોઠાવવાવાલો તો બીલામીનું પાપ ટલાવવાવાલો તથા હિતનો વંઠનહારીજ કહીએ.

તેવારે તેરાપથી કહેઠે કે, “ એમ જવરાઈથી જીવ બચાવ્યા તથા આગલાનુ પાપ ટલાવ્યા ધર્મ થાયતો, પહેલા દેવલોકનો ધણી ઇડ સીમંધરસ્વામી પાસે જાય છે હવે સીમંધરસ્વામી જો જવરાઈથી જીવ બચાવ્યામાં ધર્મ માનતા હોયતો, ઇડને ઇપદેશ વડે અસંસ્ક્રિયાતા છિપસમુદ્ગમા માઠલા પ્રમુખ હિંસા કરે છે, તેને ઘર્જી રાખે, અસંસ્ક્રિયાતા જીવોની રક્ષા કરાવે અને ઘણા જીવોનુ પાપ ટલાવે, પણ શ્રીવીતરાગદેવની જવરાઈથી જીવ ઢોઠાવણની શ્રદ્ધા નથી ” તેનો ઇત્તર છે દેવાનુપ્રીય ! તમારા કેહેવા પ્રમાણે જવરાઈથી જીવ બચાવ્યાથી તો પાપ થાય, તેથી એ કામ ઇડ કરે નહીં પણ અમે તમને પુઢીએ ઢીએ કે, ઇડ કોઈને ઇપદેશ વડે મિથ્યાત્વ ઢોઠાવે, તેમા શુ થાય ? તેવારે તેરાપથી કહેઠે કે, ધર્મ થાય તો છે દેવાનુપ્રીય ! જરતકેત્રમાં ઘણા કુમતિઝંપ અઢતી અઢતી પરુપણા કરી ચાલણી ચાલણી ધર્મ કરો નાંસ્ક્યો છે હવે ઓ અહીયાં ઇંડ આવીને ઇપદેશ દે, અને કહેકે સીમંધરસ્વામીએ કહ્યું છે કે, પલાણો ધર્મ સાવો છે એમ કહે તથા ઘણા જીવોને તીર્થંકર કેવલીના દર્શનની ચાહના હોય તેમને દર્શન કરાવી લાવે તો ઘણા જીવોનુ મિથ્યાત્વ તુટે, અને સમક્તિ પામે એ તો ધર્મનુ કાર્ય છે એ સમજાવવામા તો તમે પણ ધર્મ કહોઢો એ ધર્મનુ કામ ઇડ કેમ ન કરે ? તે કહો પણ છે દેવાનુપ્રીય ! કોઈના કેહેવાથી કામ કરે તેને અનુકંપા ન કહીયે પ્રત્યક્ષ જીવ મરતો દેલી કોમલ કરુણા જાણ આપી કાર્ય કરે તે પ્રણામનેજ અનુકંપા કહીએ તે અનુકંપા જીવોને કયોપદામ જાણથી આવે

ઘલી તેરાપથી કહેઠે કે, “ ૪૧ પ્રશ્નમા પૈસા આપી અવિચ્છ વસ્તુ સ્વધરાવી જીવની રક્ષા કરાવી આગલાનુ પાપ ટલાવ્યુ, તેમા ત્રણ કન્યાના દૃષ્ટાન્તે ધર્મ પુન્ય નથી જેમ ત્રણ કન્યાઝંમા, એકતો આવકની ઘેટી, એક વેશ્યાની ઘેટી, અને એક ગ્રાહ્યણની ઘેટી ૩ એ ત્રણ જણીએ ત્રણ કસાઈને ઘવરા મારવા લડે જતા દેલી, જે આવકની ઘેટી હતી તેણે કસાઈને ઇપદેશ વડે ઘરુરાને ઢોઠાવ્યા, ૧ વેશ્યાની ઘેટીએ કુશીલ સેયીને ઢોઠાવ્યા, ૨ અને ગ્રાહ્યણની ઘેટીએ ઘરેણ, ધન પરિમહ

दइ ठोमाव्यां. ३ हवे ए त्रण जणांमां उपदेश दइ ठोमाव्यां तेमां तो धर्म ठे, पण कुशील सेवीने ठोमाव्यां तेमां, अने दाम घरेणुं दइ ठोमाव्यां तेमां धर्म नथी. जो घरेणुं परिग्रह दइने ठोमाव्यां तेमां धर्म हशे तो कुशील सेवीने ठोमाव्यां तेमां पण धर्म हशे. ” एवी कुयुक्ति मेलवे ठे. तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! तमारा पुज्यजीने घणा वर्षे आठ्या शान्जलीने तमारा श्रावक श्राविका सामा आठ्या, अने वंदणां करी रसोइउं तैयार करावी बारमुं वृत निपजाव्युं. तेमां बे तमारा पुज्यनी पक्की रागीणी बाइउं मोंकी आवी. तेमने तमारा पुज्यजीए पुठ्युं के, हे बाइउ ! तमे मोंकी केम आवी ? त्यारे तेमणे कह्युं के, चोर अमने मारगमां मढ्या. तेमां एक जणी तो कहेके में कुशील सेवी केरु मुंकावी (डुटी), अने एक कहे के में तो घरेणुं आपीने केरु मुंकावी. हवे तमारी केहेणीने लेखे एके चोथो आश्रव सेवराव्यो, अने एके पांचमो आश्रव सेवराव्यो. हवे तमारा पुज्यजी प्रायश्चित केने देशे ते कहो. त्यारे तेरापंथीए कहेवुंज परे के, कुशील सेव्युं तेने प्रायश्चित दे. तो हे देवानुप्रीय ! कुशील सेवी तथा परिग्रहो देइ जीव ठोमावे ते बंनेने सरखां केम गणोठो ? कारण के जेणे कुशील सेवराव्युं, तेणे तो पोतानां अने आगलानां बंनेनां मोह कर्म पोख्यां. असंख्याता पंचेंद्रिजीवनी हींसा बंनेने लागी, अने एक पंचेंद्रिजीवनी रक्षा कीधी. हवे आगलानुं एक पंचेंद्रिजीवनुं पाप टलाव्युं, ते तो चोखुंज कामठे, पण असंख्याता पंचेंद्रिजीवनी घातकुशील सेवतां बंनेने लागे, तेमां नफो थोमो, अने तोटो घणो, तेथी ए काम अकरवा जोग्य ठे; पण घरेणुं दइ बकरां ठोमाव्यां, तेने कया जीवनी हींसा लागी ? ते कहो. ए कुहेतु केम मले ? तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “ कुशील सेव्यां सेवराव्यामां तो चोथुं पाप ठे, अने परिग्रहो सेव्यां सेवराव्यामां पांचमुं पाप ठे. गृहस्थिनुं खावुं पीवुं अने घरेणुं. ए परिग्रहामां ठे. ” एम कहे ते. तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! खावु पीवु घरेणा ने कपमा, ए तो आठ फरसी पुद्गल ठे, रुपी ठे, अने नजरे आवे ठे, अने अठार पापने तो जगवाने रुपी चोफरसी कसा ठे, ते नजरे आवे नही शाखसूत्र जगवती शतक बारमें उद्देशे पांचमें ते पाचमु पाप मुर्गा, तृष्णा, ममता, चोफरसी ठे तेने कहीये, पण खावा, पीवा, अने घरेणाने परिग्रहो न कहीए ए न्याये घरेणां देइ वकरा ठोकाव्या तेणे पोताना तृष्णा-ममतारुप परिग्रहो घटाळ्यो, जीवनी रक्षा करावी, अने आगलानु पाप टळाव्यु ए प्रत्येक गुणनुं कार्य ठे ते विवेक बिना दीसतु नथी वखी खावु, पीवु, घरेणुं ने कपमाने परिग्रहो कहे, तेने पुढीएके, पाचमा पाप परिग्रहा ठाँ जीवने केवल ज्ञान उपजे के नहि ? तेवारे कहेवेके, परिग्रहायकां केवल न उपजे तेवारे पावु कहेवु के, मरुदेवी माता हाथीनी अस्वारीए खाखो करोमोनां घरेणा पेहेरेख एकाने केवलज्ञान केम उपज्यु ? ते कहो तेवारे कहेवे के, “ तृष्णा ममताने परिग्रहो कहीए, ते मटी गई तेथी केवल उपज्यु, पण खावा पीवा कपमा घरेणा अने हाथीनी अस्वारीने परिग्रहो न कहीए ए उपर ममता होय, ते ममताने परिग्रहो कहीए ” तो जुठ ! हे देवानुप्रीय ! एकतासीस प्रश्नमा देवावाखानी अने खेवावाखानी ममता-तृष्णा परिग्रहो ठे, ते रुपी चोफरसी पुद्गल ठे, ते दीधा सोधा जाय नही धनेना पोतपोतानी पासे ज रहे, अने ग्रहोयां देवावाखे तो उलटो पोतानी ममता तृष्णा-रुप परिग्रहो घटाळ्यो ठे तेनी शाख सूत्र जगवती शतक पाचमे ते पाठ —

गाहावइस्सण जते ! जमा त्रिकिणमाणस्स कइए जमं साउव्वेवा जमयसे अणुवणिएसिया गाहावइस्सण जते ताउं जमाउं किं आरजिया किरियाकयइ जाव मित्राद-सण किरिया-कयइ कइयस्सगात्ताउं जमाउं किं आरजि-या किरियाकयइ जाव मित्रादसण किरियाकयइ ? गो० । गाहावइस्स ताउं जमाउं आरजिया किरियाकयइ जाव —

अपचरकाणी मिठादंसणवत्तिया सियकच्चइ सियनोकच्चइ
कइयस्सणं ताउ सव्वाउ पयणु ञवइ. गाहावइस्सणं ञंते !
ञंमेविक्किणमाणस्स जाव ञंमेसेउवणीएसिया कत्तियेस्सणं
ञंते ! ताउ ञंमाउ किं आरंजिया किरियाकच्चइ जाव
मिठादंसणकच्चइ ? गो० ! कत्तियस्स ताउ ञंमाउ हेठि-
द्धाउ चत्तारि किरिया कच्चइ मिठादंसण किरियाए ञय-
णाए गाहावइस्सणं ताउ सव्वाउ पयणुइ ञवइ. गाहाव-
इस्सणं ञंते ! ञंमे जाव धणेयसे अणुवणिएसियाए ए-
यंपि जहा ञंमे उवणीए तहा णेयव्वं चउढो आलावगो
धणेयसे उवणीए सिया जहा पढमो आलावगो ञंमेयसे
अणुवणिएसिया तहा णेयव्वो पढमं चउढाणं एको गमो ॥

अर्थः—गा० गाथापतीने ञं० हे ञगवान ! ञंमा० क्रियाणां वेच-
तायकाने क० क्रइक (क्रियाणाना ग्राहक) ञं० ते ञांरु प्रत्ये सा०
संचकार अंगीकार करे, ञं० ते क्रियाणुं अ० जेणे संचकार्युं तेने आप्थुं
नथी. तेवारे गा० गाथापतीने ञं० हे ञगवान ! ता० ते ञं० क्रियाणा-
थकी किं० शुं ? आ० आरंजनी किं० क्रिया लागे ? के परिग्रहनी, माया-
प्रत्ययनी, अपचखाणीनी जा० यावत् मि० मिथ्यादर्शन-प्रत्ययनी किं०
क्रिया लागे ? अने क० क्रइकने ञं० ते क्रियाणाथकी किं० शुं आ०
आरंजनी किं० क्रिया लागे ? जा० यावत् मि० मिथ्यदर्शन-प्रत्ययनी
किं० क्रिया लागे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! गा० गाथा-
पतीने ता० ते ञं० क्रियाणाथकी आ० आरंजनी, परिग्रहनी अने
मायाप्रत्ययनी जा० यावत् अ० अपचखाणीनी क्रिया नियमथकी लागे,
अने मि० मिथ्यादर्शन-प्रत्ययनी क्रिया सि० मिथ्यादृष्टि होय तेने लागे,
अने सम्यक्दृष्टि होय तेने न लागे. क० ते क्रइकने संचकारना देण-
हारने स० हजी तेणे क्रियाणुं लीधुं नथी ते माटे सघली क्रिया हस्व

છાગે, અને પૃથ્વીને તે ક્રિયાણુ હજી તેનું છે તે માટે મોટી છાગે
 ગાં ગાથાપતીને જાં છે જગવાન ! જાં ક્રિયાણુ વેચતાયકાને જાં પા
 વત્ જાં તે ક્રિયાણુ જેણે સંચકાર્યું તેને આપ્યું હોય તો કાં તે ક્રિયા
 ણાના ગ્રાહકને જાં છે જગવાન ! જાં તે ક્રિયાણાથકી કિં શુ ? આં
 આરજની ક્રિયા છાગે ? તેમજ જાં યાવત્ મિં મિથ્યાદર્શન પ્રત્યયની
 ક્રિયા છાગે ? હિત પ્રશ્ન ઉત્તર ગોં છે ગૌતમ ! કાં ગ્રાહકને તે જાં
 ક્રિયાણાથકી ક્રિયાણું લીધું માટે જાં પેહેલી આરજની આદિ ચાર ક્રિયા
 મોટી છાગે, અને મિં મિથ્યાત્વને મિથ્યાદર્શન પ્રત્યયની ક્રિયા છાગે,
 પણ સમ્યક્દષ્ટિને ન છાગે તે માટે જાં જનના કહી ગાં ગાથાપતીને
 (ક્રિયાણુ લીધું છે તે માટે) તાં તે સર્વ પાં પાતલી છાગે ગાં ગાથા-
 પતીને જાં છે જગવાન ! જાં જાં જાં યાવત્ ઇત્યાદિ ત્રીજા આશ્વા-
 ધાનો પાઠ પાઠલા લીજા સરસ્વો કેહેવો ધન લીધું નથી ત્યાં સુધી કે-
 હેવો, અને ક્રાહકને હેઠલી ચાર ક્રિયા છાગે, અને મિથ્યાદર્શનની ક્રિયા
 કોઈ રાખતે છાગે અને કોઈ રાખતે ન છાગે, અને ગાથાપતીને તે ધનની
 ક્રિયા ધન ગ્રણલીધા માટે પાતલી છાગે ય ત્રીજું સૂત્ર લીજા સૂત્ર સ-
 રસ્વ કેહેવું તેમ લીજે સૂત્રે “જનેઠવશિષ્” ય સૂત્રને વિષે ક્રાહકને પાંચ
 ક્રિયા મોટી છાગે અને ગાથાપતીને પાતલી છાગે તેમ ય લીજા સૂત્રને વિષે
 કેહેલી યનો પાઠ રાખી જાં જેમ પેહેલા આશ્વાધાને વિષે “ જને ગ્રણુ
 યણેસિયા ગાદાવસ્સપા તાઠ આરજિયા કિરિયાકચ્છ મિથ્યાવસથ
 કિરિયા સિયકચ્છ સિયનોકચ્છ કચ્છસ્સપા તાવ સદ્ધાઠ પયણુઠ વવઠ્ઠ ”
 એમ પાઠ છે તેમ ય પાઠ જાં ચોથે આશ્વાધે કેહેવો કારણકે ગાથાપ-
 તીય ધન લીધું છે તેથી તેને ધનની મોટી (યા છાગે, અને ક્રાહકને
 ધન લીધું છે માટે તેને પાતલી છાગે એમ પાઠને અનુસારે પેહેલા આ-
 શ્વાધાનો અને ચોથા આશ્વાધાનો એક સરસ્વો પાઠ જાણવો

જાવાર્થ — હવે જુઠું ! ક્રિયાણું અને ધન લીધું તેને ચાર પાંચ
 ક્રિયા પાતલી કહી, અને રાખવાવાલાને જરૂરી કહી ય પાંચે ૪૧ પ્ર
 શ્નમાં ધરતું ડબ્બ લીધું, તેને પરિમહાદિકની ક્રિયાપાતલી પત્રી રાખે

दाम दइ अचित रुपी-आठ-फरसी पुद्गल खवरावी घणा जीवनी रक्षा करावी, आगलानुं हिंसानुं पाप टलाव्युं तेमां गुण केम नथी ? तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, “जीव जीव्या तेतो दया नथी, अने जीव मरे ते हिंसा नथी; पण जीव मारे तेने हिंसा लागे, अने जीव न मारे तेने दया नीपजे.” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! जीव मुळ अने जीव जीवतो रह्यो ते तो कारण ठे, अने हिंसा लागी अने पाप टाव्युं टलाव्युं ते कार्य ठे. ए कारणनो नाश केम करो ठो ? केमके कारण विना तो कार्य नीपजे नही. जेम कोइए कंदोइना हाटनी सुखनी पोते खावी ठोमी अनेराने ठोमावी, लीलोत्री पोते खावी ठोमी अनेराने ठोमावी, चोरी करवी पोते ठोमी अनेराने ठोमावी. हवे कंदोइना हाटनी सुखनी रही, लीलोत्रीना जीव जीवता रह्या, अने धणीने घेर माल रह्यो, ते तो कारण ठे; अने पोतानुं अने बीजानुं पाप टलाव्युं ते कार्य ठे. हवे कंदोइनी सुखनी रही, लीलोत्रीना जीव जीवता रह्या, अने शेठना घरमां माल रह्यो, त्यारेज पाप टाव्युं; तेम जीव जीवता रह्या तोज दया नीपजी. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “ कोइने साधुजीए कुशीलना त्याग कराव्या, तथा दिक्षा दीधी, तेथी तेनी स्त्री कुवामां जइ पनी. तेनुं पाप साधुजीने लागवुं जोइए. ए पण कारण अने कार्य ठे.” तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! एमां शुं जुल ठे ? जेम सुखनीना त्याग कराव्याथी सुखनी पनी रही जाणे, लीलोत्रीना जीव जीवता रह्या जाणे, अने शेठना घेरे माल रह्यो जाणे, तेम कुशीलना त्याग कराव्याथी तथा दीक्षा दीधाथी तेनी स्त्री कुवे पमशे एम जाणीने त्याग करावशे तो तेने पाप लागशेज; पण स्त्रीने मरती जाणे तो साधु मुनीराज त्याग करावेज नही. ए कारण अने कार्य साचुं ठे, पण ते सुखनी अने लीलोत्री, बीजो कोइ खाशे अने चोरीने धन लेशे, तेने पाप लागशेज; पण त्याग कराववावालाने तो ए वस्तु रही. हवे जेना जोगथी ए वस्तु रही, तेनेज गुण नीपज्यो अने पाप टाव्युं. एम ४१ प्रश्नमां दाम दीधा, वस्तु

સ્વરાવી અને જવરાઈ કીધી તે તો કારણ છે, અને જીવની રક્ષા કરી આગલાનું પાપ દહાવ્યું તે કાર્ય છે તેવારે તેરાપથી કહે છે કે, “ઉપદેશ વડે જીવ ઠોઠાવે તેમા તો ધર્મ છે, પણ પૈસા વડે, વસ્તુ સ્વરાવી, જવ રાઈ કરી જીવ વચાવે, તેમા ધર્મ નથી ” તેનો ઉત્તર -

હે દેવાનુપ્રીય ! ઉપદેશ દીધો, પૈસા લીધા, વસ્તુ સ્વરાવી, ત્યાં જવરાઈ કીધી, એ તો ચાર કારણ છે, અને એ કારણથી જીવની રક્ષા થઈ, આગલાનું પાપ દહ્યું, તે કાર્ય છે હવે ઉપદેશ વડે જીવ ઠોઠાવ્યો, તે તો કાર્ય તથા કારણ બને શુદ્ધ છે, અને પૈસા વડે, વસ્તુ સ્વરાવી, જે જવરાઈ કરી જીવ ઠોઠાવ્યા, એ કારણ તો પ્રણે અશુદ્ધ છે, પણ જીવની રક્ષા થઈ, પાપ દહ્યું, એ કાર્ય શુદ્ધ છે હવે તમે એ કારણ અશુદ્ધ વેસાં કીજે કાર્યમાં પાપ કેમ કહો છો ? તેવારે તેરાપથી કહે છે કે, “ જેનું કારણ અશુદ્ધ છે તેનું કાર્ય શુદ્ધ નથી ” તેનો ઉત્તર

હે દેવાનુપ્રીય ! રાયપ્રશેણી સૂત્રમાં ધિત્ત પ્રધાને કપટાઈ કરી ઘોઘ રથ ઘોઠાવી, અનેક જીવની ઘાત કરી, પ્રવેશી રાજાને સમજાવ્યો એ કારણ અશુદ્ધ ? કે કાર્ય અશુદ્ધ ? એ કારણ અશુદ્ધ છે તેમાં તો પાપ છે, પણ, પ્રવેશીને સમજાવ્યો તે કાર્ય શુદ્ધ છે, તેમા પાપ નથી તેને શ્રી ધીતરાગદેવે ધર્મ દલાણી કહ્યો છે, પણ કારણ અશુદ્ધનો પક્ક સહને પાપ દલાણી કહી નથી એમજ જ્ઞાતા-સૂત્રમાં મુલુકિ પ્રધાને કાચા પાણીની હિંસા કરી જીતશત્રુ રાજાને સમજાવ્યો એ કારણ અશુદ્ધ ? કે કાર્ય અશુદ્ધ ? તે કહ્યો તેમજ ક્રોડ સાધુને વધણી કરવાને, ઘાણી સાજસવાને, તથા સામાયક કરવાને, રથ પાસણી પ્રમુખની અસ્વારી કરી, મેહ ઘરસતાં, રાતના ઉપયોગ વિના અનેક પ્રકારનો ધ્યારંજ તથા અજપણા કરતો આવ્યો એ કારણ અશુદ્ધ ? કે સાધુને વધણા કરી, ઘાણી સાજસી પ્રતિબોધ પામ્યો, એ કાર્ય અશુદ્ધ ? તે કહ્યો તેમજ નદીમાં અસહ્યાતા જીવની ઘાત કરતાં સાધુ નથી. ઉત્તરે, એ કારણ અશુદ્ધ ? કે જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્ર નિર્મલાં રાસવાને,

श्रीवीतरादेवनी आज्ञा आराधी, ए कार्य अशुद्ध ? ते कहो. तेमज वहेती नदीमांथी आरजाने अनंता जीवनी रक्षपाल जाणोने, साधु काढे, ए कारण अशुद्ध ? के कार्य अशुद्ध ? ते कहो. तेमज उघाफे मोढे बोलतां साधुने दान दीधुं, तथा उघाफे मोढे बोलतां देव-गुरु-धर्मने धन-कारो दीधो, ए कारण अशुद्ध ? के कार्य अशुद्ध ? वली पंचाग्नि प्रमुख अनेक हिंसा सहित तपश्या तथा कष्ट करे, तेथो पुन्य बंधाय. ने देव-तांमां जाय. (शाखसूत्र उववाइजी) ए कारण अशुद्ध ? के कार्य अशुद्ध ? ते कहो. इत्यादि अनेक कारण अशुद्ध, तेनां कार्य शुद्ध जाणवां. ए न्याये उपदेश दइ. जीवने बचाव्यो, तेनुं कारण अने कार्य बने शुद्ध ठे, अने दाम दइ, वस्तु खवरावी, जवराइ करी, जीव ठोमाव्यो, तेनुं कारण तो अशुद्ध ठे; पण कार्य शुद्ध ठे ते करवा योग्य ठे. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “अशुद्ध कारणे करीने शुद्ध कार्य करवुं नहीं.” तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! शुद्ध कारणथी कार्य सिद्धि थाय तो अशुद्ध कारण न करवुं, पण शुद्ध कारणथी कार्य सिद्धि न थाय तो, अशुद्ध कारणने तो खोटुंज जाणे, पण कार्यमां गुण घणो जाणे तो, अशुद्ध कारणथी शुद्ध कार्य करे. ते उपर द्रष्टान्त कहेठे:-“ जेम कोइ वेपारी देश-देशावरमां माल मोकले, ने हुंमी जामुं वोलाइ खरच लाग्याबिना माल ठेकाणे पोहोंची जाय, सवाया दोढा दाम थाय, तेवारे तो ए कारणथी कार्य करवुं श्रेष्ठ जाणे; पण हुंमी, जामुं, ने वोलाइ खरच लाग्यां पण सवाया दोढा दाम थाय तो, वास रुपीया खरच पमे तेने तो खोटा जाणे, पण आगल लाज घणो जाणे तो ए वेपार करे के नही ? अर्थात् करेज. ” तेम दान दयामां पण अशुद्ध कारणने तो खोटुंज जाणे, पण आगल कार्यमां लाज घणो जाणे तो ते करवा योग्य ठे. वली कोइना दिक्षा लेवाना जाव ठे, पण साधुनां उपगर्ण जोइए तेनो जोग नथी. तेवारे कोइक श्रावके उंधो, मुहपति, वस्त्र, पात्रां अने सूत्र देइ दिक्षा देवरावी. ए कारण अशुद्ध ? के कार्य अशुद्ध ? ते कहो. जेम ए उपगर्ण देइ दिक्षा देवराववी, ए कार्य करवा योग्य ठे. तेम उपगर्ण देइ सामायक

पोसो करावे, तथा ४१ प्रश्नोमा अव्यवस्तु देह, जीवनी रक्षा करावी
 आगखानु पाप टळाव्यु, ते शुद्ध कार्य करवा योग्य ठे वली श्री कृष्ण
 माहाराजे पाठखा परिवारनी खावा पीवानी सारसज्जास करी, घणा जी
 वीने धर्म दखावी करी दीक्षा देवरावी ए कारणे तीर्थंकर गोत्र बांधु
 ए न्याये अशुद्ध कारणथी पण शुद्ध कार्य करवा योग्य ठे हे देवानुप्रीय !
 उपदेश दहने जीव ठोकाव्यो, तेमा गुण थसे तो, बाकीना ग्रण कारणथी
 पण गुण थशेज, पण उपदेश दहनेज जीव ठोकाव्यामा धर्म ठे एम तमे
 कपटाइथी मत कहो, कारणके तमारे खेखे असज्जतीना जीववामा धर्म
 नथी ए मिथ्या जुठ केम ज्ञाखो ठो ? तमारी सरधाने खेखे तो उपदेश
 दीधामाज धर्म कहेवु जोइए, पण उपदेश दह असज्जतीने हणवाना
 त्याग कराववामा तथा ठोकाववामा धर्म कहेवु न जोइए

वली अनुकपा दान दयाना उत्थापक कहेठे के, “ जीवने न हस
 वा तथा जीवनु पाप टळावीने तरबु बठवुं, ते तो सूत्रमा ठाम ठाम
 कष्टु ठे, पण असज्जती जीवने घचाववो क्या कष्टु ठे ? ” तेनो उत्तर
 हे देवानुप्रीय ! जीवने उगारवानु सूत्रमा ठामठांम श्री वीतरागदेवे
 कष्टु ठे, पण तमारा सरखा जीव-दया-अनुकपा रहितने सुजुतु नथी
 ते सूत्रनी शाखा कहे ठे प्रथम तो साधु ग्रण करण अने प्रश जोगे करीने,
 ठकायना जीवने मन, वचन अने कायाथी हण्णे नही, हण्णावे नही
 अने हणताने ज्ञाखो जाणे नही ३ ए न हणवु तो ग्रण करण नवजोगे
 करीने करी चुक्या हवे उपदेश दह ठकायना जीव बचावे, तथा
 ठकायनी हिंसाने त्याग करावे, ए न हणयामा के उगार्यामा ? वली
 ठकायना जीवनी रक्षावास्ते तथा उगारवाने अर्थे श्रीवीतरागदेव उप
 देश देवे कष्टु ठे शाखसूत्र प्रश्न-याकरण प्रथम सवर छारमा ते पाठ.

इमच सधजग जीव रक्षण दयठ्याए पावयण जगवया
 सुकहिय अत्तहिय पेद्या जप्रिय आगमेसि नह सुध
 नेयाउय ॥

अर्थ:—इ० ए प्रत्यक्ष स० सर्व जगतना जीव (चोरासी लाख जीवाजोन) ने र० राखवाने विषे कारणरूप द० द्याने अर्थे पा० प्रवचन (श्री सिद्धान्त दयानो परमार्थ) ज० जगवंत श्री महावीरदेवे सु० जलो कह्यो. ए सिद्धान्तविना कांइ दयानो परमार्थ जाणे नही, ते माटे प्रवचन कहुं. ते प्रवचन आ० आत्मा (जीव)ना हीतजणी पे० जन्मान्तरे ज० शुरू फलपणे प्रणमे, जीव उगारवो ते प्रवचन इत्यर्थ आ० आगमे काले ज० कढ्याणनुं कारण सु० निर्दोष न्याय मार्गे वर्तवानुं कारण.

ज्ञावार्थ:—हवे जुल ! प्रवचन सिद्धान्त रुपणी वाणी श्री जग-वंते जली कही. ते शा अर्थे ? सर्व जगतना एटले ठ कायना जीवोनी रक्षा तथा द्याने अर्थे कही. ए न हण्यामां के उगार्यामां ? सर्व गण-धर साधु प्रमुख, त्रिविधे त्रिविधे न हणवुं, ते तो करी चुक्या. हवे उपदेश शा अर्थे देवे ? ठ कायना जीवोनी रक्षा, दया, अने उगारवाने अर्थेज उपदेश दे ठे. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “ उपदेश तो जीवनुं तरवुं वान्ठवाने अर्थे तथा आगलानुं पाप टलाववाने अर्थे दे ठे. ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! जीवनी रक्षा कर्याथी तथा दया पाढ्याथी पाप टलशे, तरवुं अशे, एमां शुं जुल ठे ? श्री वीतरागदेवने तो तमथकी अनंतुं ज्ञान हतुं, पण तमारी पेठे केम न कहुं ? के जीवने तरवाने अर्थे वाणी प्रकाश करी ठे. हवे जो तरवाने अर्थेज वाणी प्रकाश करी कहो ठो, तो पांच स्थावर, त्रण विगलेन्द्रि, अने अशन्नी (मनरहित) जीवने, श्री जगवंतनी वाणी कइ रीते तारे ? ते कहो. अहीं तो “ सबजग जीव रक्षणछयाए ” एवो पाठ ठे. वासते ठकायना जीवनी रक्षा तथा द्याने अर्थे उपदेश दे, वाणी प्रकाशे, एम कहुं ठे. ए न हण्यामां के उगार्यामां ? ए कूमति उठावीने अनंता तीर्थकर तथा केवलीमार्थे आल दइ वचन उत्थापी अनंतो संसार केम वधारो ठे ? वली चित्तप्रधाने केशीश्रमण मुनीराजने कहुं के, प्रदेशीराजाने

धर्म सज्जसावशो तो घणा जीवोनी क्या पसरो, रक्षा पशे ते राय-
शेणी सूत्रनो पाठ —

एव खलु जते । अम्म पएसीराया अहम्मिए जाव सय-
स्सवि जणवयस्स नो स्सम करजर पवतेह त-जत्तिणं देवा-
णुप्पिया पयस्सिसरस्सो धम्ममाइकेज्जा बहु गुणत्तरं खलु
होवा तेसिण बहुणय दुप्पय चउप्पय मिग पसु पंखि
सिरिसवाण तं-जइण देवाणुप्पिया पएसिस्सरस्सो धम्म
माइकेवा बहु गुणत्तरं फल होवा तेसिण बहुण समण
माहण जिख्खूयाणं तं-जइणं देवाणुप्पिया पएसिस्स बहुणं
गुणत्तरं होवा जणवयस्स

अर्थ — ए० एम ख० निक्षे ज० हे जगवान ! अ० अमारो प०
प्रदेशीराजा अ० अधर्मी ठे जा० जावत् स० पोताना ज० देशने नो०
नथी स० सम्यक क० करजार प० प्रवर्तावतो तं० ते माटे ज० जो
दे० हे देवानुप्रीय ! प० प्रदेशीराजाने घ० धर्म मा० कहेशो तो व०
घणो गु० गुण ख० निक्षे हो० यशे ते० ते व० घणा छु० छुपव व०
चतुप्पद मि० मृग प० पशु प० पक्षी सि० ठंवर स० नोखियाविने, ते०
ते माटे ज० जो दे० हे देवाणुप्रीय ! प० प्रदेशीराजाने ध० धर्म मा०
कहेशो तो व० घणो गुण फल हो० यशे ते० ते व० घणा स०
समण शाक्याविकने, मा० ब्राह्मणाविकने अने जि० जिह्वाचरने तं०
ते माटे ज० जो तमे दे० हे देवानुप्रीय ! प० प्रदेशीने व० घणो गु० गुण
हो० याशे ज० पोताना देशने विपे पण गुण यासे ॥ १ ॥

भावार्थ—हृषे जुठ इहा चीत्त प्रधाने कसु के, हे माहाराज !
प्रदेशी राजाने धर्म सज्जसावशो तो ते घणा छुपव, चौपद, पशु, पक्षी
मृग, ठंवर, नोखीया, सिंह, प्रमुख जीवने मारतो रहेशे, देश प्रवेशमां
सुख पाशे, दुरु करजार योको लेशे, रेषत घरी सुखशाता पावशे, अने

समण-माहणने जिका सुखे मल्लशे. पढी केशीश्रमणे धर्म पामवाना अने न पामवाना चारचार ठाम कह्या. ए वचन नहीं हण्यामां के उगार्यामां ? इहां चित्तप्रधाने एमकेम न जाण्युं, के “असंजतीनुं जीववुं वांठवुं नही. असंजती जीव जीवता रहेशे तो वली जीवनी हिंसा करशे, ने मने अनुमोदना लागसे; अने राजा एना कर्मे करी कुवशे तेमां मने शुं.” एम तो नथी जाण्युं. पण एम जाणजो के, एवो दुष्ट सरदहणा चीत्तसार्थीनी नोहोतां. तेवारे वली तेरापंथी कहेवे के, “ एतो परना उपगार माटे, रक्षा माटे, अने गुण माटे नथी कह्युं, पण प्रदेशीराजाना तरवासारु, पाप टालवा सारु, अने पाप टलाववा सारु गुणने माटे कह्युं ठे. ” तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! जो प्रदेशी-राजाना गुणनी खातर कह्युं होय तो, एम कहेवुं जोइए के “ हे स्वामी ! ए अधर्मी अधर्म करेवे, अढार पाप सेवे ठे, तेने तेमे समजावो, के ते अढार पाप न सेवे, अने एना आत्मानुं साधन थाय, एवं करो ”. पण इहांतो त्रण पाठ कह्या, ते परजीवने उगारवाना एटले परने उपगार करवाना कह्या ठे. ते परजीवने उगार्याथीज पोतानुं तरवुं अने आत्मानुं साधन थाशे, एमां शी झूल ठे. परजीवने उगारवानुंज चित्तप्रधाने कह्युं ते कारण ठे, अने परदेशीनुं तरवुं तथा आत्मानुं साधन थाय ते कार्य ठे. पहेलुं कारण अने पढी कार्य थाय. ते माटे साधुजी परजीव उगरे तेवो उपदेश दे. तेज रीतेश्री केशीकुमारे उपदेश दीधो अने चीत्तसार्थीए धर्म दलावी कीधो. ए न हणवुं ठर्युं के परजीवने उगारवुं ठर्युं ? माह्या हो ते वीचारी जोजो. वली ठ कारणे मुनीने आहार ठोरवो कह्यो ठे. शाख सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन २६ मानी गाथा ३५ मी ते. पाठ लखीए बीए.

आयंके उवसग्गो, तित्तिख्खुया बंजचेर गुत्तीसु;
पाणीदया तवहेऊ, सरीर वोवेयण ठाए. ॥३५॥

अर्थ — पूर्ववत् जुल प्रश्न १ छो पाठस पाने १३ में

ज्ञावार्थ — हवे जुल ! ए ठ कारणमा चोथा कारणमा कष्ट के, प्राणी जीवनी दया तथा रक्षाने अर्थे सावु आहार ठोके, पस पस न कष्ट के, पोताने तरवा अर्थे, अथवा पाप टाखवा अर्थे आहार ठोके; कारण के प्राणी जीवनी दया पाखी, तथा रक्षा कीधी, ए कारणधी तर अशोज एमां शुचुख ठे ए कार्य ठे, पण कारणधी कार्य सिद्ध आय ते माटे इहां कारण कष्ट ठे ए न्याये असजती जीवनु जीववु बन्नुवु, उगारवो, दया पाखधी, ने रक्षा करवी वली जगवती शतक पेहेले ठेपेसे नवमे, असजती जीवनु जीववु वठवु तथा रक्षा करवी कही ठे ते पाठः—

अहा कम्मेण जते । जुजमाणे समणेनिगंथ किंवधइ, किंपकरेइ किंचिणेइ जाव किंउवचिणइ ४ ? गो० । आ हाकम्मेण जुजमाणे आउय वज्जाठं सत्त कम्म पगमिठं सिद्धिख वंधण वंधाउ धणिय वधण वंधाउ पकरेइ जाव अणुपरियट्ठइ से केण्ठेण जाव अहाकम्मेण जुजमाणे जाव अणुपरियट्ठइ ? गो० । अहाकम्मेण जुजमाणे आ याए धम्मं अवक्कमइ आयाए धम्म अवक्कममाणे पुढवि- काय णावकखइ जाव तसकाय णावकखइ जेसिंपियणं जीवाण सरीराइ आहार माहरेइ तेविजीवे णावकखइ से तेण्ठेण गो० । एवं बुच्चइ अहाकम्मेण जुजमाणे आउय- वज्जाठं जाव सत्तकम्म पगमिठं जाव अणुपरियट्ठइ फासु एसणिज्जेण जते । जुजमाणे किंवधइ ४ जाव किं उवचि- णइ ? गो० । फासु एसणिज्जेण जुजमाणे आउयवज्जाठं सत्तकम्म पगमिठं वणियवधणवधाउ सिद्धिखवधणवधाउ पकरेइ दीहकालिठिइयाओ रइस्सकालिठिइयाओ पकरेइ

तिवाणुजावाओ मंदाणुजावाओ पकरेइ बहुप्पएसग्गाओ
अप्पएसग्गाओ पकरेइ आनयंचणं कम्मं सियबंधइ सिय-
नोबंधइ असाया वेयणिज्जचणं कम्मं नोचुज्जो १ उवचि-
चिणइ अणादियं अणवदग्गं दीहमद्धं चाउरंत संसार
कंतार वीईवयइ. से केण्ठेणं जंते ! जाव वीईवयइ ?
गो० ! फासु एसणिज्जेणं जुंजमाणे समणे निग्गंथे आयाए
धम्मं नाइक्कमइ आणाए धम्मं अणइक्कममाणे पुढविकायं
अवकंखइ जाव तसकायं अवकंखइ जेसिंपियणं जीवाणं
सरीरायं आहारइ माहारेइ तेविजोवे अवकंखइ ॥

अर्थः—अ० आधाकर्मी (ते साधुने अर्थे सचित्तनुं अचित्त करीने
आपे ते) जुं० जोगवतोथको स० साधु किं० शुं बांधे, किंप० शुं पकने,
किंचि० शुं चणे जा० यावत् किं० शुं उचपणे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो०
हे गौतम ! आ० आधाकर्मी आहार जोगवतोथको आ० आनखुं व०
वर्जने स० सात कर्मनी प० प्रकृति सि० सिथिल बंधने बांधी होय ते
ध० डढ बंधने बांधे. हलवा कर्मने सुधा ताणी बांधे. जेम रेशमनी
गांठ बांधीने मधुसिष्टे घुंटीयकी जेम गाढी नीवरु आय तेम बंधन
करे. जा० यावत् रहस्सकाल विइयाउं दीहकालविइयाउं पकरेइ मंदा-
णुजाउं तिवाणुजावाओ पकरेइ अप्पएसग्गाओ बहुप्पएसग्गाओ पकरेइ
आनयचणं कम्मं सियबंधइ सियनोबंधइ असायावेयणिज्जस्सणं कम्मं
चुवो १ उवचिणइ अणादियं अणवदग्गं दीहमद्धं चाउरंत संसार
कंतारे अनंतीवार परित्रमण करे. हवे गौतम पुढे ठे. से० ते झा अर्थे ?
हे जगवान ! एम कहुं. जा० यावत् अहा० आधाकर्मी आहार जुं०
जमतोथको साधु जा० यावत् अ० चतुर्गति संसारने विषे अनंतिवार
जमे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! अ० आधाकर्मी आहार जुं०
जमतोथको साधु आ० आत्माए करी ध० चारित्र धर्म अ० अतिकमे

यथावता धर्मयी पने आ० आत्माए करी ध० धर्म अ० अतिक्रमतोषको
 उल्लघतोषको पु० पृथ्विकायना जीवनी पा० अनुकपा न आवे, क्याप्रमाए
 रहित थाय जा० यावत् अपकाय, तेजकाय, वातकाय, वनस्पतिकाय
 अने प्रसकाय वे इन्द्रियादिकने पा० विणाशे तेने क्या न आवे ज० वे
 जीवना स० शरीरनो आ० आहार करे-ते० ते जीवनी पण पा० अनु
 कपा न आवे से० तेणे अर्थे गो० हे गौतम ! ए० एम कणु, के आ०
 आधाकमी जुं० जोगवतोषको साधु आ० आठखुं वर्जीने जा० यावत्
 स० सात कर्मनी प्रकृति बांधे जा० यावत् चतुर्गतिरुप संसारने बिषे
 अ० परित्रमण करे फा० प्रासुक अचित्त ए० एषणिक (४२ बोधरहित)
 आहार, ज० हे जगवान ! जुं० जोगवतोषको साधु किं० शु कर्म बांधे
 जा० यावत् किंच० शुं प्रवेश बधन बधारे ? इति प्रश्न गो० हे गौतम !
 फा० निर्दोष जु० जोगवतोषको साधु आ० आठखुं वर्जी स० सात
 कर्मनी प्रकृति ध० गाढे बधने बाधो होय ते सि० सिथिल बंधणे करे,
 ते कर्म प्रकृति निर्जरीने सिथिल करे दी० दीर्घकाखनी स्थितिनी होय
 तेने र० थोका काखनी स्थितिनी करे, ति० तीवृअनुजाग रसरुप होय
 तेने मं० मव अनुजाग रसरुप करे, व० घणा प्रवेशनी होय तेने अ०
 अक्षय प्रवेशनी करे, आ० आउखा कर्म सि० केटसाक बांधे अने सि०
 केटसाक न बांधे अ० अशाता-वेदनी कर्म नो० बारवार उपचरो नही
 अ० आदि अत रहित दो० दोर्घ मध्य जाग ठे जेनो, एवी आ० चार
 गतिरुप ससार क० अटवीनो वी० पार पामे से० ते शा अर्थे ? जं०
 हे जगवान ! जा० यावत् वी० व्यतिक्रमे, ससार तरे इति प्रश्न उत्तर
 गो० हे गौतम ! फा० प्रासुक ए० एखणिक जु० जमतो यको स० साधु
 तपस्वी नि० निर्ग्रंथ० आ० आत्माए करी ध० श्रुतचारित्ररुप धर्म प्रत्ये
 ना० उल्लेखे नहिं बस्ती आ० आह्माए करी ध० श्रुतचारित्ररुप धर्म प्रत्ये
 अण० अणउल्लघतोषको साधु पु० पृथ्विकायना जीवनी अव० क्या
 बाढे, जा० यावत् त० प्रसकाय वे इन्द्रियादिक जीवनी अ० रक्षा करे, जे०
 जे जी० जीवना स० शरीरनो आ० आहार करे ते जीवनी पण रक्षा करे-

ज्ञावार्थः—हवे जुउ ! आधाकर्मी आहार जोगवे तेने सात कर्म ढीलानां गाढां बंधाय, यावत् चतुरगति संसारमां दीर्घकाल सुधी परि-
 ज्ञमण करे. ते शा अर्थे हे जगवान ! एम कहुं ? उत्तर. हे गौतम !
 आत्मानो धर्म (ज्ञान दर्शन चारित्र) उलंघे, पृथ्वीकायनी अनुकंपा न
 करे, दया न पावे, रक्षा न करे, आउखुं (जीवुं) न वान्ढे, एम ठका-
 यनी अनुकंपा दया न आवे, आउखुं जीवुं न वान्ढे, तेथी जीव रुद्धे.
 ए न्याये असंजतीनुं आउखुं (जीवीतव्य) वंढे ते संसारमां न रुद्धे.
 वली जे प्रासुक निर्दोष जोगवे ते सात कर्म गाढानां ढीलां करे, यावत्
 चारगतीरुप संसारने उलंघे, पार पामे. ते शा अर्थे हे जगवान ! एम
 कहुं ? हे गौतम ! आत्मानो धर्म (ज्ञान दर्शन ने चारित्र) उलंघे नही,
 ठ कायना जीवुं जीवीतव्य (दया) वान्ढे, जे जीवोना शरीरनो आहार
 करे, ते जीवोनुं पण जीवीतव्य (दया) वान्ढे, तेथी संसार समुद्र तरे. ए
 ठ कायनुं जीवीतव्य वंढ्युं, दयापाळो, तथा रक्षा करी, तेथी तरुं कहुं;
 पण एम न कहुं के “ निर्दोष जोगवे तेणे पोतानुं पाप टाढ्युं, तेथी संसार
 तरे.” ए ठ कायनुं जीवीतव्य वान्ढ्युं तथा दया पाळो ते तो कारण ठे, अने
 पाप टाढ्युं अने तरुं थ्युं ते कार्य ठे. ते कारणथी कार्य सिद्ध थाय. ते
 माटे इहां श्री वीतरागदेवे कारण कहुं ठे. ए न इहयामां के उगार्यामां ?
 ए न्याये ठ कायना जीव असंजतीनुं जीवुं उगारुं सिद्ध थाय ठे.
 वली साधु परजीवुं उगारुं अने जीवुं वान्ढे. शाख सूत्र दशाशुत-
 खंध अध्ययन सातमें. ते पाठः—

मासियणं जिख्खु केवइ उवसयं अगणिकाएणं चामेवा
 णोसेकप्पइ तंपमुच्च निक्कमित्तएवा पविसित्तएवा तन्नणं
 केइ बांहाएगाहाय आगसेवा णो से कप्पइ तं अवलंबि-
 त्तएवा पवलंबित्तएवा कप्पइ से आहारियंरित्तए ॥१४॥

अर्थः—मा० मासिक परिमाधारी जिखुने के० कोइ अनार्यव०
 उपाधयने विषे अ० अग्नि-कायेकरो चा० बाले, एटले कोइ अनार्य आग

संगाने, त्वारे णो० ते पन्निमाधारीने न कळे ते खाहे सांग्याथी ते नि० स्थानकथी वाहार नीकखबु, थयवा प० वाहारथी मांही पैसेवु त० त्या के० कोइ आर्य समझटि तथा आवक ते वसतामांहीथी वा० ब्राह्म ग्रंहीने आ० ताणे तो णो० न कळे से० ते पन्निमाधारीने त० ते ताव वावासाने थ० वाहेकरीने ग्रंही राखवो प० वारवार जाखी राखवो क० कळे से० ते पन्निमाधारीने थ० यथा इयां सुमति चाखी नीकखबु कळे अने ते साधुने ते उपाश्रय आश्रयी घड्यानी वीके नीकखबु न कळे, पण कोइक काडे तो ते वखीजाणे तेनी द्याने अर्थे नीकखबु कळे

भावार्थ — हवे जुठ ! जिनकल्पी तथा अजिग्रहधारी साधु खाहे सांग्याथी पोताना जीवीतव्यनी आशाए सुखने अर्थे नीकळे नही, पण अनेरो कोइ दयावत, साधुने वसता देखीने काढवा आवे तो विसंवरहित नीकळे, जरापण ढीस करे नही ए न हण्यामा के उगार्यामा ? केमके साधुना नव जोगमा तो हिंसानु पाप लागतु नथी ए न्याये जीवतु जीवतु बान्धवु, उगारवु अने रक्षा करवी ते स्पष्ट रीते सिद्ध वे बखी साधवी नदीमा वेहेती होय तेने साधु काडे तो आह्वा उखये नही, शाख सूत्र ठाणायग ठाणे नवमे ए न हण्यामा के उगार्यामा ? तथा सुयगनाग श्रुतज्जधे पहेळे अग्ययन अग्यारमें ते पाठ

इणत णाणुजाणेज्जा आयगुत्ते जिइदिए ठाणाइ संति
सद्धिण गामेसु नगरेसुवा ॥१॥ तहागिरं समारंज अत्थि
पुन्न-ति णोवए अइवा णत्ति पुणति एवमेय महवज्जरं ॥२॥
दाणठयाय जेपाणा इम्मति तसथावरा तेसिं सारस्खण्ठा
ए तम्मा अत्ति णोवए ॥३॥ जेसितं उवकप्पंति अन्न-
पाणं तदाविह तेसिं छाजतरायति तम्मा णत्ति-ति णोवए
॥४॥ जेय दाण पससति वह मिच्चति पाणिण जेयण
पन्निसेइति वितिच्चेय करतिते ॥५॥ दुइउं विते णज्जासति

અઙ્ગિ વા નઙ્ગિવા પુણ્ણો આયં રહસ્સ દેચાણં નિવાણં
પાણ્ણંતિતે ॥ ૬ ॥

અર્થ:-હૃં જીવને હણતાં ણાં અનુમોદે નહીં. આં જેની આ-
ત્મા ગુસ્ત છે અને જેણે ઇંદ્રિયો જીતી છે એવા સાધુની ઠાં સમોપે સં
ઠે સં શ્રદ્ધાવંત (ધર્મ કરવાની ઇચ્છાવાલા) બૌદ્ધ્યાદિક ગાં ગામ અને
નં નગરને વિષે વસનારા છે, તે તં આરંજ સહિત ગિં વાણીએ કરીને
પુઠે ઠે કે, હે મહામુની ! અમે સદાવ્રત, પાણીની પરબ આદિક ધર્મ
અર્થે કરાવીએ ? તેમાં અમને શું થાય ? એવું તેમનું પુઠવું સાંજલીને
સાધુ, અં ઠે પું તમને પુન્ય, ણોં એમ ન કહે. અં અથવા ણં
નથી પુન્ય, એમ કહેવામાં પણ મં મહા જય છે. દાં દાનને અર્થે
જેં જે પ્રાણી (વેંદ્રિયાદિક) હં હણાય તં ત્રસ અને થાં સ્થાવર
(પૃથ્વ્યાદિક), તેં તેની સાં સમ્યક્ પ્રકારે રક્ષાને અર્થે (તં તે માટે)
અં ઠે તમને પુન્ય, એમ ણોં ન કહે. અને જેં જેને પૂર્વોક્ત સદાવ્રત
પરબાદિકનું અન્ન પાણી લેવું કદ્યે એટલે જેને તથાપ્રકારના અન્ન પાણી
લેવાની આશા છે, તેં તે જીવોને લાં લાજાન્તરાય થાય. તં તે કારણે
પૂર્વોક્ત અનુષ્ટાનમાં તમને પુન્ય નથી ણોં એમ પણ ન કહે. જેં જે
સાધુ દાં દાનને પં પ્રસંશે તે વં વધ હિંસા ઇચ્છે પાં પ્રાણોની. (જે
સાવધ દાનને અનુમોદે તે હિંસાને અનુમોદે છે); અને જેં જે સાવધ
દાનનો પં નિષેધ કરે છે તે પૂર્વોક્ત દાનાર્થિ જીવોની વિં વૃત્તિ આજી-
વિકાનો ઠેં ઠેદ કરે છે. તે માટે હું એ બે જાણા આગલા પુઠનારને ણં
ન કહે. અં ઠે અથવા નં નથી તમને પું પુન્ય. આં આત્મ રં રહ-
સ્યનો હેં હેતુ (પાપ કર્મનો ત્યાગ જાણીને) પૂર્વોક્ત વાણી બોલવી મુકે.
એવી જાણા ન બોલે તે યતિ નિં મોક્ષ પાં પામે. એવી રીતે મૌન રાખવી
પણ એવું મીશ્ર વચન સુદાસે નહીંજ કહેવું.

જાવાર્થ:-હવે જુઝ । દાનને અર્થે જે પ્રાણી (ત્રસ સ્થાવર) હણાય
તે જીવની રક્ષાને અર્થે “ તમને પુણ્ય છે ” એમ ન કહે; અને જેને અન્ન-

पाणी तथा प्रकारना कल्पे, तेने साजनी अंतराय पळे, ते अर्थे “ तमने पुन्य नथी ” एम पण न कहे कारणके जे दाननी प्रसशा करे तेने ठ कायना वचनो वठणहार कहीए, अने जे दानने निषेधे तेने वृत्तिनो ठेवणहार तथा अंतरायनो वेषहार कहीए एम जाणीने साधु मौन राखे ए जुठ ! अस स्थावर जीवनी रक्षाने अर्थे “पुण्य ठे” एम न कहे कष्ट पण एम न कष्ट के, पोतानुं पाप टाखवाने अर्थे पुण्य ठे एम न कहे ए न हण्यामा के उगार्यामा ? वखी कोइ ठघामे मोंढे बोखे तेने कहे के, “ ठघामे मोंढे न बोखो ” ए वचन न हण्यामा के उगार्यामा ? वखी ठकायना जीव हणताने कहे के, “ सा हणो, मां हणो, ” ए वचन न हण्यामा के उगार्यामा ? ते कहे

तेवारे तेरापयी कहेठे के “ ठकायने न हणो ” एम कहे ते तो आगळानु पाप टाखवाने तथा तरवाने अर्थे उपदेश वे ठे ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! जीवनी रक्षा यइ ते तो कारण ठे, अने पाप टाखुं तरवु थयु, ते कार्य ठे कारणाविना कार्य थाय नही श्रीवीतरागदेवे तो ठाम ठाम जीवनी रक्षाना वचन कखा ठे, पण तमारी पेरे एम तो कोइ सूत्रमां कष्ट नथी के, आगळानु पाप टाखवाने उपदेश वेवे हे देवानुप्रीया जीवनी रक्षा करी, अने उगार्यो, ए तो कारण ठे ए कारणपी पाप टाखुं तेथी कार्य थशेज वखी श्री वीतरागदेवे तो ठाम ठाम क्षान, वर्शन, चारित्र, तप, जीवनी जयणा, पाच सुमति, प्रण गुति, सवर अने जीवनी रक्षा इत्यादिक कारण कखां ठे, अने फखने अधिकारे फख कखां ठे तमे कारणनो नाश फेम करोठो ? तेवारे तेरापयी कहेठे के “ अज्ञ-यदाननो साजतो सूत्रमा ठाम ठाम कसोठे, पण अनुकपानो तथा जाव उगार्यानो खान कसो नथी ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! कष्ट तो ठे पण तम सरयाने सुज्जु नथी जुठ सूत्र गाणायाग ठाणे प्रीजे, तथा अगधती शतक पाचमाने उदेशे ठे स्पष्ट रीते जीव उगारवानु फर मान मिद्ध थाय ठे ते पाठ खवीए ठीए —

कहणं जंते ! जीवा अप्पाजयत्ताए कम्मं प्पकरेइ ? गो० !
पाणेअइवइत्ता मुसंवइत्ता तहारूवं समणंवा माहणंवा
अफासुएणे अणेसणिव्वेणं असणं पाणं खाइमं साइमेणं
पमिद्वान्नेत्ता एवं खलु जीवा अप्पाजयत्ताए कम्मं प्पकरेइ.
कहणं जंते ! जीवा दीहाजयत्ताए कम्मं प्पकरेइ ? गो० !
नो पाणेअइवइत्ता नो मुसंवइत्ता तहारूवं समणंवा माह-
णंवा फासु एसणिव्वेणं असणं पाणं खाइमं साइमेणं
पमिद्वान्नेत्ता एवं खलु जीवा दीहाजयत्ताए कम्मं प्पकरेइ.
कहणं जंते ! जीवा असुह दीहाजयत्ताए कम्मं प्पकरेइ ?
गो० ! पाणेअइवइत्ता मुसंवइत्ता तहारूवं समणंवा माह-
णंवा हलित्ता निंदित्ता खिसित्ता गरहित्ता अवमन्निता
अणयरेणं अमणुणेणं अप्पियकारणेणं असणं पाणं
खाइमं साइमं पमिद्वान्नेत्ता एवं खलु जीवा असुह
दीहाजयत्ताए कम्मं प्पकरेइ. कहणं जंते ! जीवा सुहदीहा-
जयत्ताए कम्मं प्पकरेइ ? गो० ! नो पाणेअइवइत्ता नो
मुसंवइत्ता तहारूवं समणंवा माहणंवा वंदित्ता जाव पच्चु-
वासित्ता अणयरेणं मणुणेणं पीयकारणेणं असणं पाणं
खाइमं साइमेणं पमिद्वान्नेत्ता एवं खलु जाव प्पकरेइ. ॥

अर्थः—क० केवे प्रकारे जं० हे जगवान ! जी० जीव अ० अद्वय
आयुष्यरूप क० कर्म प० बांधे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! पा०
प्राणातिपात करवाथी, मु० मृखावाद बोलवाथी, तेमजं त० तथारूप शा-
स्त्रोक्त स० साधु मा० ब्राह्मणने अ० सचित्त अ० सदोष एवा अ० असंन
पा० पाणी खा० खादिम सा० स्वादिम प० प्रतिलान्नवाथी ए० ए प्रकारे
ख० निश्चे करी जी० जीव अ० अद्वय आयुष्य बांधे. इत्थे क० कथे प्रकारे

ज० हे पुज्य ! जी० जीव दी० दीर्घ आयुष्यरूप कर्म प० बांधे ! इति प्रश्न गो० हे गौतम ! णो० प्राणातिपात न करवायी, णो० मु० जुठ न बोखवायी, तेमज त० तथारूप सं० भ्रमण मा० ब्राह्मणने प्रा० अचित ए० निर्दोष अ० असन, पाणी, खादीम, स्वादीम प० प्रतीक्षानवायी ए० ए प्रकारे ख० निश्चे जी० जीव दी० दीर्घायुष्य बांधे क० कये प्रकारे ज० हे पुज्य ! जी० जीव अ० अशुज दी० दीर्घायुष्य कर्म प० बांधे ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! पा० प्राणातिपात करवायी, मु० जुठ न बोखवायी, तेमज त० तथारूप सं० भ्रमण मा० ब्राह्मणने ही० हेखो निर्दोष निर्दिष्टि ख० करी ग० गहीं अने अ० अपमानोने अ० अनेरो को इक अ० भ्रमनोह अ० अप्रीतीकारक अ० असन, पान, खादीम, स्वादिम, प्रतीक्षानवायी ए० ए प्रकारे ख० निश्चे जी० जीव अ० अशुज दी० दीर्घायुष्य प० कर्म बांधे क० कये प्रकारे ज० हे पुज्य ! जी० जीव मु० शुज दी० दीर्घायुष्यरूप कर्म प० बांधे ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! नो० प्राणातिपात न करवायी, नो० जुठ न बोखवायी, तेमज त० तथारूप सं० भ्रमण मा० ब्राह्मणने वं० स्तुति करीने जा० यावत् प० सेवा करीने अ० अनेरो कोइएक म० मनोह पी० प्रीतीकारक अ० असण, पाणी, खादीम, स्वादीम, प० प्रतीक्षानवायी ए० ए प्रकारे ख० निश्चे जा० यावत् जीव शुज दीर्घ आयुष्य प० बांधे ।

ज्ञावार्थ.—हवे जुठ ! आ पाठमां जीव हिंसा करे तो, जुठ नोखे तो, तथा असुजतो आहार आपे तो, अल्प आयुष्य बांधे, अने जीवने न हणे तो, जुठ न नोखे तो, तथा सुजतो आहार पाणी आपे तो दीर्घ आयुष्य बांधे, एम कशु तेवारे तेरापयी कहे ठे के “ ए ठामे जीव हवे तो अल्प आठखु बांधतो कसो, अने न हणे तो दीर्घ आठखु बांधतो कसो हवे अनुकपायी तथा जीव उगार्यायी शु फल पामे ? एतु फल देखामो ” तेनो उत्तर हे वेदानुप्रीय ! उगारवुं ए न हणवामांज आठखु बांधे जीव उगार्यो तेणे मरणना जययो मुंकाव्यो के सामो जययो

નાંહયો ? તે કહો. હે દેવાનુપ્રીય ! જીવને ઝગારવું તે શું ન હણવાથી જુઠું છે ? એમ જાણતા હો તો એક પાપી, જીવને મારે તો તે હણતો કહેવાય અને ન હણે તે ન હણતો કહેવાય. હવે જુઠુંની ! જીવ ઝગારવાવાલો શેમાં જત્થયો ? તે તમે વીચારી જુઠું. હવે જીવને હણતો અદ્વ આયુષ્ય બાંધે અને ન હણતો દીર્ઘ આયુષ્ય બાંધે, પણ તમે ઝગારવું જુઠું માનો છો તે તમારું માનવું ત્રમથી છે. તેનું નીરાકરણ નીચે મુજબ:—

હવે જે જુઠું બોલે તે અદ્વ આયુષ્ય બાંધે, અને જુઠું ન બોલે તે દીર્ઘ આયુષ્ય બાંધે. હવે જુઠું બોલે તેનાં અને જુઠું ન બોલે તેનાં તો ફલ કહ્યાં; પણ નિર્વધ સાચું બોલે તેનાં શું ફલ ? એ બે બોલમાં તો સાચું ન પેઠું. હવે નિર્વધ સાચું બોલે તે શેમાં પેઠો તે કહો. તેવારે તેરાપંચી કહે કે “ નિર્વધ સાચું બોલે તે જુઠું ન બોલે તેમાં પેઠો. ” તેમ એક, જીવ હણે, એક ન હણે, અને એક ઝગારે. એ ત્રણ ત્રણ બોલના ઠામ જુદા કહોઠો, તેમ એના પણ ત્રણ બોલે છે. જુઠું બોલે, જુઠું ન બોલે, અને સાચું બોલે. હવે જેમ સાચું બોલે તે જુઠું ન બોલે તેમાં પેઠો, તેમ ઝગારે તેપણ ન હણવામાં પેઠો. (૧) વલી કોઈ અસુજતું આપે, કોઈ અસુજતું ન આપે અને કોઈ સુજતું આપે. એ પણ ત્રણ બોલ છે. હવે જે સુજતું આપે તે, અસુજતું ન આપે તેમાં પેઠો. જે અસુજતું ન દે તેનાં જેવાં ફલ, તેવાંજ સુજતું દીધાનાં ફલ. તેમ ઝગારવું તે ન હણવામાં પેઠું, તેનાં પણ તેવાંજ ફલ. (૨) કોઈ ચોરી કરે, કોઈ ચોરી ન કરે, અને એક દીધું છે. હવે દીધું છે તે ચોરી ન કરે તેમાં પેઠો, તેમ ઝગારવાવાલો જીવ ન હણે તેમાં પેઠો. (૩) એક, સ્ત્રીથી વાત કરે. એક, સ્ત્રીથી વાત ન કરે, અને એક, ધર્મોપદેશની વાત કરે. હવે ધર્મોપદેશની વાત કરે, તે ધર્મ આશ્રી પાપની વાત ન કરે તેમાં પેઠો, તેમ જીવ ઝગારવાવાલો, જીવ ન હણે તેમાં પેઠો. (૪) એક, ઇપગર્ણ રાખે. એક, ઇપગર્ણ ન રાખે અને એક, ધર્મ ઇપગર્ણ રાખે. એ પણ ત્રણ બોલ છે. હવે ધર્મ ઇપગર્ણ રાખે તે ધર્મી, પાપના ઇપગર્ણ ન રાખે તેમાં પેસે. તેમ જીવ ઝગારવાવાલો

જીવ ન હણે તેમા પેસે (૫) એક, પાપની વાત (રાગરગ) સાંજીએ એક
 ન સાંજીએ અને એક, ધર્મ ઉપદેશ સાંજીએ એ પણ ત્રણ બોલ છે હવે જે
 ધર્મ ઉપદેશ સાંજીએ તે પાપની વાત (રાગરગ) ન સાંજીએ તેમાં પેસે તેમ
 જીવ ઠગારે તે, જીવ ન હણે તેમા પેસે (૬) એક, સ્ત્રી આલિંગના રૂપ
 દેખે એક, ન દેખે અને એક, સાધુના દર્શન કરે એ પણ ત્રણ બોલ છે,
 હવે જે ક્રોધરાગ સાધુના દર્શન કરે તે, સ્ત્રી આલિંગનુ રૂપ ન દેખે તેમાં
 પેસે તેમ જીવ ઠગારવાવાલો, જીવ ન હણે તેમાં પેસે (૭) એક, સુગં
 ધવાસના છે એક, ન છે અને એક, વાસના આવે તેમા રાગ દેષ ન
 આણે (રાગ દેષને જીતે) એ પણ ત્રણ બોલ છે હવે રાગ દેષ જીતે તે
 વાસનાના ત્યાગ કરે તેમાં પેસે તેમ જીવ ઠગારવાવાલો જીવ ન હણે
 તેમાં પેસે (૮) હવે એક, પાપકારી સાવધ વચન બોલે, એક, સાવધ વ
 ચન ન બોલે, અને એક, નિર્વધ વચન બોલે (સજાય કરે) એ પણ ત્રણ
 બોલ છે હવે નિર્વધ વચન બોલવાવાલો સાવધ વચન ન બોલે તેમાં પેસે
 તેમ જીવ ઠગારવાવાલો જીવ ન હણે તેમા પેસે (૯) હવે એક, સર્વજ્ઞ
 બોલ બોલ કરે એક, મૌન રાખે, અને એક, નિર્વધ બોલે એ પણ ત્રણ
 છે એમ નિર્વધ વચન બોલવાવાલો મૌનવાલાનો પાંતીમાં પેસે, તેમ જીવ
 ઠગારવાવાલો જીવ ન હણે તેની પાંતીમા પેસે (૧૦) એક, ફર્સથકો
 સુખ દુઃખ માને એક, ફર્સથકો સુંદરાલાલિકના ત્યાગ કરે, અને એક,
 શીત-તાપની આતાપના છે એ પણ ત્રણ બોલ છે હવે આતાપના છેવાવાલો,
 સ્પર્શ દહિનો વિષય જીતે, તેમા પેસે તેમ જીવ ઠગારવાવાલો જીવ ન હણે
 તેમાં પેસે (૧૧) એક, મનનો જોગ માઠો પ્રવર્તીવે એક, માઠો ન પ્રવર્તીવે
 એક, ખસો પ્રવર્તીવે એ પણ ત્રણ બોલ છે હવે જહું મન પ્રવર્તીવે તે, માટું મન
 પ્રવર્તીવે તેમા પેસે તેમજ જીવ ઠગારવાવાલો જીવ ન હણે તેમા પેસે
 (૧૨) એમ વચન જોગના ત્રણ બોલ આણવા (૧૩) એમ કાય જોમજા
 પણ ત્રણ બોલ આણવા (૧૪) એ ચૌદ બોલના થવે બોલતો સુયગનાગ,
 શ્રુતકથ ધીજે અપ્યયન થીજામા છે, અને અકેક બોલના થીજા નોઈ
 માંમા કેટલાએક બોલ સુયગનાગ સૂત્રમા છે, અને કેટલાએક નમવતી

प्रमुख अनेरा सूत्रमां ठे. त्रीजा बोलनां फल थोमा घणा धर्म आश्री श्रीवीतरागदेवे बीजा बोल सरखां कर्ह्यां ठे. तेम जीव उगारे तेनां फल, जीवने न हणें तेनी परे जला जाणवां. एम अमारे मते न हण्यामां अने उगार्यामां कांड फेर नथी.

तेवारे तेरापंथी कहेठे के “एक, जीवने मारेठे, एक वर्ज ठे (टंटा जघनामां पमेठे) अने एक, मौन राखे ठे. हवे मौन राखवावांलाने तो, जीव मारे तेनुं पाप नथी लागतुं; कारणके जगतमां अनेक जीव मरे ठे. केने केने उगारशे. केनुं केनुं पाप टालशे. पोतपोताने कर्म करी पचे ठे. मुनीराज तथा श्रावकजी केना केना जगनामां पमे. मुनीराजने तो अनेक जगतमां जीव मरे तेनुं पाप नथी लागतुं, त्यारे असंजती जीवने बचाववाना जगनामां शा वास्ते पमे. सामु पाप लागे. कारणके कोइ राजी थाय, कोइ कराजी थाय.” तेनो उत्तरः—हे देवानुप्रीय ! परोपकारनी बुझीवाला, परजीवने उपकार क्र्यामां गुण जाणे ते वास्ते उपकार करेज. जो तमारा कहेवा प्रमाणे परउपकार करवो ते पराया जगनामां प्रभु, एम होयतो श्री तीर्थकरदेवने तथा केवलीने केवलज्ञान उपन्थुं ते पाहुं न जाय. त्यारे उपदेश शा वास्ते दे. संसारी जीवे करेलुं पाप तीर्थकर तथा केवलीने तो नथी लागतुं. उलटुं उपदेश सांजलीने कोइ राजी थाय, अने कोइ कराजी थाय. ए परना जघनामां केम पमे ? ए तीर्थकर केवली उपदेश दे ते न हण्यामां के परजीवना उपकार वास्ते ? वली वित्तजयपुर—पाटणना धणी उदाइ—राजाए पाठली रातनी चिंतवणा करी के “जगवंत श्री माहावीरजी पधारे तो ठकायने अजय दान दनं, दिक्षा लनं.” पढी महावीरदेव घणा साधुना परिवारे प्रधार्या, अने उदाइ—राजाने दिक्षा दीधी. शाख सूत्र जगवती शतक तेरमे.

हवे जुन ! उदाइ—राजानुं करेलुं पाप जगवंतने तो नोहोलुं लागतुं, पण सातसो कोशथी चालीने आव्या, रस्तामां अनेक नदीउं उलंधी हशे, साधुउंना पगथी विहारमां असंख्याता जीवोनी घात थुइ हशे,

अने-उदाह राजाने दिक्का विधायी अनेक जीव दु ख पाम्या हसे ए जगवत तमारी कहेणीने खेखे उदाह-राजाना ऊधरामा नाइकना केस पण्णा ? सातसो कोशयी गया ए न हणयामा के परजीवना उपकार वास्ते ? (२) वखी चक्रवर्ति प्रमुख अनेक जीवोने केवखी अने-साधु उपदेश वर दीक्का वे, तेथी श्रीदेवी प्रमुख अनेक जीव दु ख पामे हसे केवखी तथा साधु जगवतने तो चक्रवर्ति आविकनु कीधेसु पाप नयी सागंतु, पण घणा जीवने दु ख उपजावीने पारका ऊधरामा केस पने ? ए न हणयामा के परजीवना उपकार वास्ते ? (३) एम अनेक जीवोने दीक्का वे तथा आवको प्रमुखने कुशीख प्रमुखना सोगन करावे, तेथी स्त्रीआदिक अनेक जीव दु ख पामे ए साधु, जगवत तथा केवखीने तो पाप नयी सागंतु ए घणा जीवने दुःख उपजे, एवा ऊधरामा केस पने ? ए न हणयामा के परजीवना उपकार वास्ते ? (४) वखी माहा हातक आवकने बोष साग्यो त्यारे गौतमने मुकीने पायश्चित वेवराख्यु ए बोष जगवतने तो नहोतो सागतो ए न हणयामा के परजीवना उपकार वास्ते ? (५) वखी माहोमाही कखेश होय ते उपशमावे तो मोक्षनी प्राप्ती थाय शाख सूत्र ठाणायग ठाणे आवमे ते पाठ -

अच्छिं ठाणेहिं सम्म धम्मितव जइतव परक्कमियवं अस्सि-
चण-अठे णोपमाएयव जवइ असुयाण-धम्माणं सम्मं सु-
णाययाए अब्भुत्तेयव जवइ १ सुयाण धम्माण उगेन्ह-
णत्ताते अवधारणयाए अब्भुत्तेतव जवइ २ णवाण-क-
म्माण सजमेण मकरणताते अब्भुत्तेयव जवइ ३ पोरा-
णाणं-कम्माण तवसावि-गिंचणताते विसोद्धणताते अब्भु-
त्तेयवं जवइ ४ असगिहित परितणस्स सगेन्हणताते
अब्भुत्तेयव जवइ ५ सेइ आयर गोयर गहणताते
अब्भुत्तेयव जवइ ६ गिवाणस्स अगिवाणताते वेयावच्च

करणताए अब्जुठेयवं नवइ. ७ साधंमिताए मधिकर-
णंसि उप्पन्नंसि तह अनिसिसतो वस्सिते अपस्क-गाही
मच्च न्नावचूते कहणु साहंमिता अप्पसदा अप्पजंझा
अप्पतुमतुमा उवसामणताते अब्जुठेयवं नवइ. ८ ॥

अर्थः—अ० आठ गा० स्थानके स० सम्यक् प्रकारे घ० अणपा-
म्याने विषे उद्यम करवो. ज० पाम्याने विषे यत्न करवो. प० शक्ति न
होय तोपण पराक्रम करवुं. अ० एवा अर्थने विषे णो० प्रमाद न कर
वो. हवे ते स्थानक कहे ठेः अ० अणसांजदयो श्रुतधर्म सांजलवाने
विषे अ० उद्यम करवो. १ सु० सांजदया श्रुतधर्मने उ० ग्रहण करवाने,
अविसारवाने अर्थे, अ० अवधारवाने अर्थे अ० उद्यम करवो. २ ए० नवा
कर्म सं० संजमे करी अ० अणकरवाने विषे अ० उद्यम करवो. ३ पो०
पुर्वलां कर्म त० तपे करी वि० निर्जरवाने अर्थे वि० आत्मा विशुद्धवाने
अर्थे अ० उद्यम करवो. ४ अ० निराधार शिष्य वर्गने सं० आधार देवाने
विषे अ० उद्यम करवो. ५ से० नवदिक्षीत शिष्यने आण्झानादिक पांच
आचार गो० गोचर जिह्वाचार ग० ग्राहावाने विषे अ० उद्यम करवो. ६
गि० रोगीनी अ० खेदरहित वैयावच करवाने विषे अ० उद्यम करवो. ७
सा० साधर्मीकने विषे अ० अधिकरण विरोध उ० मांहोमांही उपन्यायी
त० त्यां अ० राग रहित, ग्राहारादिकनी इच्छा रहित, द्वेष रहित अ०
अपेक्षपातपणे म० मध्यस्थ जा० जावे क० शुं शुं करे, ते कहे ठेः—सा०
साधर्मी अ० रामना मोटा शब्द रहित तथा अ० विखर्या वचन रहित
अ० क्रोधकृत विकार रहित आशे. एम विचारीने उ० विरोध उपश-
माववाने विषे अ० उद्यम करवो. ८

भावार्थः—हवे जुड ! ए कलह कदाग्रहनां कर्म बीजाने तो नथी
लागतां, पण ऊगमो मुंकाव्यो तेने लाज कह्यो. ए ऊगमो मुंकाव्यो ते
न हणयामां के परजीवना उपगार वास्ते ? (६) वली मार्गमां कीमी,
मकोमी, हरीकाय (लीलोत्री) प्रमुख पत्नी होय ते पोते टालीने नीक-

ह्यो तेवारे मा हणो मा हणो थइ बुक्यु पठी धीजाने कहे के, हे जाइ।
तमे पण अस प्रमुख जीव उपर पग न देशो ए उपदेश न हएयामां के
परजीवना उपकार वास्ते ? (५) वखी केशीगुरुने तथा चित्तसारचिने
प्रदेशीनु कयुं पाप नहोतु सागतु, पण कपटाइ करी घोना रथ दोमावी
हिंसा करीने चित्तप्रधान प्रदेशीराजाने छाव्यो धर्मदसाखी करी पठी
केशीश्रमणे अनेक द्रष्टात दइ प्रदेशीने समजाव्यो ए छगन्नामा पन्ना
ए न हएयामां के परजीवना उपकार वास्ते ? (६) वखी दसाधुतखंभमां
साधुनी पन्निमाने अधिकारे कस्यु ठे के, साधु अभिमा बलतो होय त्यारे
तेने कोइ ब्यावत काढवा आवे ते काढनारनी अनुकपा अर्थे नीकसे ते पाव

मासियणं निखवू केइ उवस्सग अगणिकाएणं धामेधा
णो से कप्पइ तं पमुच्च निखित्तएवा पविसित्तएवा तच्चण
केइ वाहाए गाहाय आगसेद्धा णो से कप्पइ तं अवल-
वित्तएवा पवलवित्तएवा कप्पइ से आहारियरित्तए

अर्थ — पूर्ववत् प्रश्न धीजे, पाठस्य पनि ११७ में

ज्ञावार्थ — हवे बुद्ध ! वखता साधुने कोइ अभिमार्थी काढे तो ते
काढनारनी अनुकपाने अर्थे नीकसे, पण एस न जाणे के “ ए प्राणी
नीकखीने शुं धर्म करशे जो हुं नही नीकखुं तो ए जेखो वखशे तेमां
मारा नव जोगमा तो हिंसा सागती नथी ” पण तेना उपकार अर्थे
सुखे नीकसे ए न हएयामा के परजीवना उपकार वास्ते ? (ए) वखी
नदीमा आरजा रुखे तेनु पाप साधुने तो नथी सागतु, पण तेने अनंत
जीवनी रक्षपाल जाणीने काढे ए न हएयामा के उगार्यामा ? इत्यादिक
अनेक प्रश्न उपकार उपर जाणवा जेम आ प्रश्नोमा आगसानु करेहुं
पाप पोताने नथी सागतु, पण उपकार अर्थे उपदेश दे तथा आटखा
कार्य करे, तेम उपकार वास्ते अने आगसानु पाप टसावनाने वास्ते
जीवने घचाववो जोइए जेना घटमां परोपकारनी बुद्धि नथी, अनुकपा

समकितनुं लक्षण नथी अने दया नथी, तेनुं अन्नयदान पण अन्न-
विनी परे निरर्थक जाणवुं. वली जीवने बचाव्यामां पाप कहे तेने पुढुं
के, हे देवानुप्रीय ! जीवनी रक्षा करवी तथा उपकार करवो ते तो
सूत्रमां ठामठाम बतावुं ठे, पण अमे तेमने पुढीए ढीए के “ कया
सूत्रमां कछुं ठे के, पोताना वृत्तनी (कटपनी) मर्यादा राखीने जीवने न
बचाववो. ” वली जीवने बचाव्याथी पाप लागे, अने असंजति जीवनुं
जीववुं न वान्ठवुं, एवुं ३२ सूत्रमां, ४५ तथा ८४ आगममां अथवा
टीकां चूर्णि ज्ञाप्य के प्रकरणमां क्यांय कछुं होय तो बतावो. तेवारे
रुबतो माणस वाचका जरे तेनी माफक सुयगंगांग सूत्रनी जुठी शाख
बतावे ठे. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! इहां तो एम कछुं ठे के, हे साधु
तुं संजम जांगीने असंजम करी जीववुं वान्ठोश नही. संजम धारीने
संजम ठोकीने पोतानुं असंजम जीवीतव्य वान्ठवुं नहिं, एम कछुं
ठे; पण एम नथी कछुं के, साधु तथा श्रावके ठकायना जीव असंज-
तिनुं कोइए जीववुं वान्ठवुं नहिं. वली तेरापंथी, असंजति जीवनुं
जीववुं नही वान्ठवुं ते विषे, आवश्यक सूत्रनी तथा उपाशकसूत्र प्रमु-
खनी जुठी शाख बतावे ठे. ते पाठः—

तथाणंतरंचणं अपञ्चिम मारणंतिय संलेहणा ऊसणा
आराहणा समणोवासगस्सणं पंच अइयारा जाणियवा
णसमायरियवा तं० इहलोगा-संसप्पजग्गे १ परलोगा-सं-
सप्पजग्गे २ जीविया-संसप्पजग्गे ३ मरणा-संसप्पजग्गे ४
कामजोगा-संसप्पजग्गे ५

अर्थः—त० तेवार पढी अ० ठेढलो मा० मरणने अंते सं० संलेष-
णा ऊ० तप अग्निने विषे आ० आराधनाना स० अमणोपासकने (श्राव-
कने) पं० पांच अ० अतिचार जा० जाणवा ए० पण समाचरवा नही.
तं० ते जेम ठे तेम आलोउं. इ० आलोक मनुष्यादिकनां सुख चक्र-
वृत्त, ब्रह्मदेव, अथवा वासुदेवनी रिद्धिने पासुं एवी इच्छा न करे, प०

દેવતાદિકના સુખની, ઇચ્છાદિકના પદની ઇચ્છા જ કરે જીવ પોતાને મહીમામોહ્ય દેહીને ઘણા દીન જીવુ તો ઠીક એમ ન ચિંતવે મળે એ જ્યપણુ દેહીને તથા ક્રુધાદેવની સહન ન થાય તેથી જટ મરી જાઈ તે સારુ, એમ ન ચિંતવે કાળ શબ્દ, રૂપ, રસ, ગંધ અને સ્પર્શ, એવા કામ-જોગની ઇચ્છા ન કરે “ પરસ્પ્રોકે શ્વા તપના પ્રજાવે ય મને, અધિક પ્રાપ્ત યાજો, એમ ન ચિંતવે ”

જ્ઞાવાર્થ — હવે જુદાં ! ઇહાંતો એમ કશું કે, સંસારામા (સંધારામા) પાંચ ઘોણની વાંઠા કરવી નહીં કરે તો સંધારામા અતિચાર છાગે હે દેવાનુપ્રીય ! ઇહાંતો એમ કશું કે, સંધારામા ઘણાદીન જીવુ, તો સારું અથવા મરણ વેહેં છુ આવે તો સારુ યતો પોતાના જીવ આપી કશું કે, સંધારામા પોતાને જીવનું મરવું વાંઠવું નહીં, પણ એમ નથી કશું કે, કોઈ જીવનું જીવનું મરવું વાંઠવું નહીં ય કયા ઠગાઁ ઘવાને વાસ્તે, મતના હીંધે મૂલાબોલી સસાર કેમ ધધારો ઠો ? તેવારે તેરાપંથી કહે કે “ જ્યારે સંધારામા જીવનું મરવું વાંઠયામા ઘોષ વે ત્યારે વિનાસથારે પણ જીવનું મરવું વાંઠે તેપણ આર્તપ્યાન, વે, અને ગ્રાહ્યા વાહાર કે ” તેનો ઉત્તર હે દેવાનુપ્રીય ! ધર્મધ્યાન શુક્લધ્યાન તો સવરનિર્જરા સમ્યક્ સહિત હોય તેને કહીયે તે સંધરથી તો પુન્ય પાપરૂપી કર્મ આવતા રોકાય, નિર્જરાથી આગલા કર્મ તુટે (શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતી શતક ધીજે હદેશે પાંચમે) અને રુદ્રધ્યાનથી પાપ ધધાય, હવે કહો ! પુન્ય કયા ધ્યાનથી ધધાય અને દેવતાનું આઠણુ કયા ધ્યાનથી ધધાય તે સૂત્ર શાસ્ત્ર યસાવો

હે દેવાનુપ્રીય ! પુન્યનો અને દેવતાના આઠણનો ધધ આર્તપ્યાન (આશ્રવજ્ઞાવ) માજ કે સવરજ્ઞાવમાં આઠણુ ધધાય નહીં શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતી શતક પહેલે હવે અપ્રશસ્ત-આર્તપ્યાનથી (આશ્રવજ્ઞાવરાગથી) પાપ ધધાય, અને પ્રશસ્ત આર્તપ્યાનથી (ગ્રાહ્યજ્ઞાવ સરાગથી), પુન્ય અને દેવતાનું આઠણુ ધધાય શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતી શતક ધીજે હદેશે

पांचमे. सराग प्रशस्त संजम तथा तप उपर पण आर्तध्यान ठे. ए
न्याये प्रशस्त कार्यथी. तथा प्रशस्त राग ज्ञावथी जीवुं मरुं वान्ठे;
ते पुन्य प्रकृतिनुं कारण ठे. वली तेरापंथी, “ जीवुं मरुं वान्ठयामां
धर्म पुन्य सरधे तेने मिथ्यात पाप लागे ” एवी परुपणा ज्ञोला जीवोने
जरमाववा वास्ते करे ठे, पण पोतानुं जीवुं वान्ठे ठे. वचन बोलीमां
बंध नथी. तेमने एवा प्रश्न पुढीए के:—(१) तमारे जीववानी बांठा
नथी त्यारे साप आव्याथी आघा केम जाउंठो ? (२) सांड लढता
आवता देखीने आघा केम खसोठो ? (३) सींह आवता देखीने
आघा केम जाउंठो ? (४) हनुकायुं कुतरुं देखीने आघा केम खसोठो ?
(५) टाढ लाग्याथी कपकां केम उंठोठो ? (६) तापमांथी (बुमांथी)
बांये केम आवोठो ? (७) पेटमां जुख लाग्याथी ठाम ठाम घर घर
चटकी आहार लावीने केम खाउंठो ? (८) वायु दाघज्वर वीगेरे शरी
रमां रोग उपन्याथी. औषधनो उद्यम करी जीवीतव्य केम वंठोठो ?
(९) ठात पत्थर पकतो देखी आघा केम खसोठो ? इत्यादिक उपसर्ग
उपज्यां सांमा जाउंठो मरण बांठयुं कहेवाय अने आघा जाउं तो जी-
वीतव्य वान्ठयुं कहेवाय. तमारी श्रद्धाने लेखे तो जे जग्योए बेठा तेज
जग्योए बेठा रहेवुं जोइए. ए उपसर्ग उपन्याथी आघा केम जाउंठो,
जुख लाग्याथी आहार केम करोठो अने रोग उपन्ये औषध केम करो
ठो; कारण के जीवुं वंठयां आर्तध्यान पाप लागे, तो दुःख गमाववानी
बांठा, तेपण आर्तध्यानज ठे. मनगमतो संजोग मद्यो तेनो विजोग न
पकेतो सारुं, अने अणगमतो संजोग मद्यो ते वहेलो मटे तो सारुं,
एवी चिंतवणा करे ते पण आर्तध्यान ठे. शाख सूत्र उववाइ, चार
ध्यानना अधिकारमां.

हवे जुं ! हे देवानुप्रीय ! जो जीवुं वान्ठुं नही तो दुःख गमा-
वहुं पण वान्ठुं नही. तमे सर्पादिकना उपसर्ग उपन्याथी आघा केम
जाउंठो ? जुख गमाववाने आहार केम करोठो ? तथा रोग गमाववानी
वांठा केम करोठो ? तमे कहेता हता के जीवुं न वान्ठुं. त्यारे ए

उपाय करी जीवतुं केम वान्ठयु ? ए बोखीने केम बबखोठो ? तेवारे तेरापथी कहेठे के “ घणा दीन संजम पासवानी वान्ठा वास्ते पटसा उपाय करीए ठीए ” तमारे जीववानी वान्ठा नथी ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय । मज्झिमासुत्त निपाय १०० मुनीराजतो माताने हाथे भोजन करी, संजम खेइ तेज बीबसे उपसर्ग सही मोक्ष गया ते शु भ्रातृ भोजन थोको थयो ? वही विद्या छइ उपसर्ग उपन्यासी समे प्रणामे सामा मने तथा समे प्रणामे संयारो करे तेमां भ्रातृ भोजन के मास खाइ घणा दीन संजम पास तेमां भ्रातृ भोजन ? ते कहो तेवारे तेरापथी कहे ठे के, उपसर्ग भ्रातृ भोजन सामा मने तथा संयारो करे तेने धन्य ठे तो हे देवानुप्रीय । तमारे खेखे तो जीववानी वान्ठा करवी नही तमारे तो संयारोज करवो अष्ट ठे पण जगवते तो छु ख गमाववाने अर्थ तथा जीवीतव्यने अर्थ आहार करवो कष्ट ठे शास्त्र सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन ठवीसमें, गाथा तेप्रीसमी ते पाठ—

वेयण वेयावधे इरियछाएय संजमछाएय,

तइ पाणवत्तियाए ठंठ पुण धम्म चिंताए ॥ ३३ ॥

अर्थ.—पुर्ववत् जुठ प्रभ १ खो पाने १०मे

भावार्थ.—हवे जुठ । अहीतो ठ कारणे आहार करवो कष्ट ठे, अने तमे कहोठो के, एक संजम पासवाने अर्थ पटसा उपाय करीए ठीए, औपध सावीए ठीए, अने आहार करीए ठीए ए मृषावाद केम बोखोठो ? तेवारे तेरापथी कहेठे के “ असंजम जीवीतव्य न वान्ठयु, पण संजम जीवीतव्य वान्ठयामा धर्म ठे, ते माटे पटसा उपाय करी संजम जीवीतव्य वान्ठीए ठीए ” एम कहैठे, पण आगल ए वचन पण पक्षटी जशे, कारणके जुठ-बोख्याना वचनमां धध नथी ते वास्ते तेरापथीने पुठयुं के “ तमारा साधुने कोइ अनार्य फांसी दइ गयो ते देखी कोइ दयावत, ए साधु संजम घणा दीनस पासशे एवा मोटा मुनी-राज ठे, एम जाणी अनुकंपा प्राणीने शुद्ध प्रणामपी खोखे तथा बर्ज ।

ए संजम जीवीतव्य खोलनारे वान्ठयुं, तेमां पाप केम कहोठो ? तेमज कुतरो करके तेने हकाले, परुताने बचावी ले, इत्यादिक सर्पादिकना अनेक उपसर्ग उपजता देखी, घणा दीन संजम पालशे एम जाणीने टाळे. ए संजम जीवीत्व उपसर्ग टालनारे वान्ठयुं एमां पाप केम कहोठो ? ” तेवारे तेरापंथी कहेठे के, “ गृहस्थीनी साहाज साधुए वान्ठवी नही, तेथी पाप कहीए ठीए. जेम संथारामां खावाना त्याग ठे तेने अनुकंपा आणीने खवरावे तथा संथारो जंग्रावे तेने पाप थाय, तेनी पेरे अनुकंपा आणीने धर्मार्थे साधुनी फांसी खोले तेने पाप कहीए ठीए. ” एवा कुहेत मेलवी बोधां लोकोने बेहेकावे ठे. तेनो उत्तरः हे देवानुप्रीय ! साधुतो गृहस्थीने धर्म थाय तेवां पण घणांक कार्य न वान्ठे. शाख सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन ३५ में, गाथा १८ मी. ते पाठः—

अचणं रयणं चैव, वंदणं पूयणं तथा;

इष्टि सत्कार सम्माणं, मणसावि न पढए ॥ १८ ॥

अर्थः—अ० चंदनादिके करी अर्चवुं, २० रत्न मंरुननुं रचवुं, च० निश्चे वं० वांदवुं (गुणनुं करवुं,) पु० पुजवुं, तेमज इ० लब्धिनी रिद्धि अन्नादिक देवे करी स० सत्कार स० सन्मान, एटलां वानां म० मने करीने पण न० न प० वान्ठे. ॥ १८ ॥

भावार्थः—हवे जुड ! इहां कह्युं के, साधुए गृहस्थीनी वंदणा के सत्कार सन्मानादिक वान्ठवो नही, पण गृहस्थी साधुने वंदणा करे तथा आदर सन्मान दे तेने धर्म थाय के नही ? तेम साधु तो गृहस्थी नी साहाज न वान्ठे, पण कोइ दयावंत फांसी खोले, उपसर्ग टाळे, तेने पाप कया न्यायथी कहो ठो. वली गृहस्थीने घेर सुखनी प्रमुख देखी साधु मनमां एम न वान्ठे के, मने वोहोरावे तो ठीक; पण वोहोरावे तेने धर्म ठे. तेम साधुनो उपसर्ग टाळे तेने धर्म ठे. वली तमे संथारो जंग्राववानो कुहेतु मेलव्यो, पण संथारामां तो खावापीवाना त्याग ठे. ते त्याग कोइ दुष्टबुद्धि, मिथ्यादृष्टि के धर्मनो

ઠેપી હોય તે જગાવે તેને તો પાપ છાગે, પણ તેના જગાવ્યા ત્યાગ સાધુ જાગે નહીં વહી જેમ સથારામાં સ્વાવાપીવાના ત્યાગ છે તેમ ફાંતીથી સુસ્થા થવાના તથા કુત્તા પ્રમુખના ઠપસર્ગથી વચવાના સાધુને ત્યાગ નથી કોઈ વચાવત સોલે તો સુલે સુલે, પણ સાધુએ યદ્દસ્થીને સોલવાનું કેહેવું નહીં એ સાધુનો કલ્પ છે તેમજ સાધુ યદ્દસ્થીને વિનય કરવાનું, સામા આવવાનું, ઠજા રહેવાનું અને ઠપસર્ગીપે આવવાનું, કલ્પ નથી તેથી કહે નહીં, પણ યદ્દસ્થી સાધુનો વિનયાદિક કરે તેને તો ગુણજ છે તેમ ફાંતી સોલે તથા ઠપસર્ગ ટાલે તેને પણ ગુણ જાણવો. પણ સૂત્રસેલીના અજાણ ત્યાગને અને કલ્પને ઠપસ્યાવિના મોહમદમાં ઢક્યા વોલે કે, સંધારો જગાવે તેનાં ફલ અને ફાંતી સોલે તેનાં ફલ એક સરલાં છે એમ કહે તેને સમકિતિ કેમ કહીયે વહી તેરાપંથને કેહેવું કે, સાધુનું સાધુ સંજમ જીવીતવ્ય વાન્ઠે તેમાંતો તમે પણ ધર્મ કહોઠો, અને જગવતે પણ સૂત્ર ઠાણાયાંગમા કહ્યું છે કે, સાધવી ન લીમાં કુવતી હોય તેને વચાના જાવેકરી સાધુ કાઢેતો આજ્ઞા ઠલવે નહીં સંજમ જીવીતવ્ય વાન્ઠયું કહીયે એ લેલેતો જગવંત શ્રી માહા વીરદેવે ગોશાલાને અનુકપારસ આણીને વચાવ્યો તે પણ જગવંતે સંજમ જીવીતવ્ય વાન્ઠયું કહીયે તેમા સમે જગવતને પાપ છાગ્યું કહોઠે અને જગવંતને ટુક્યા કહોઠો તે કયા ન્યાયે ? જેમ સાધવી સંજમધારી છે, તેમ ગોશાલાને પણ જગવતે પોતાનો શિષ્ય કહ્યો છે શાલ્ સૂત્ર જગવતી શતક પંદરમે તે પાઠ સ્ત્રીએ ઢીપ્—

તતેણ સમણેજગવ મહાવીરે ગોસાલ મલ્લપુત્તં એવંવયાસિ
 જેતિ તાવ ગોસાલા તહારૂવસ્સ સમણસ્સવા માહણસ્સવા
 તચેવજાવ પજ્જુવાસતિ કિમગપુણ ગોસાલા તુમ્મ મપ્પે ચેવ
 પધાવિત્તે જાવ મપ્પે ચેવ વહુસુતીકપ્પ મમ ચેવ મિત્થ વિપ્પન્નિવણે

અર્થ —તમે તેવારે સમે અમણ જગવત શ્રી મહાવીર સ્વામી ગો
 ગોશાલા મમે મલ્લપુત્રને એમ એમ કેહેતા હતા જે જે તમે તે ગો

हे गोशाला ! त० तथारूप स० श्रमण तपस्वी मा० ब्राह्मण तं० तेमज जा० यावत् शब्दे समीपे एक पण वचन आर्यजलुं धर्मसंबंधी सुवचन शान्तले ते पण ते प्रत्ये वां०, नमस्कार करे, यावत् कल्याणकारी, मंगलकारी, देवसमान, चैत्यसमान जा० यावत् शब्दे प० शेवा करे. तो कि० घणुं शुं कहोये, तुजोने पु० वली गो० हे गोशाला ! तु० तुज-प्रत्ये म० मेंज च०निश्चे प० प्रवर्ज्या (दिक्षा) दीधी इत्यादि जा० यावत् म० मुजथकी चे० निश्चे ब० बहु श्रुत थयो. तेजुलेश्या पामीने समर्थ थयो ते म० मुजथीज चे० निश्चे मि० तें अनार्यपणु वि० प्रतिवर्ज्यु.

ज्ञावार्थः—हवे जुठ ! गोशालो प्रजुनी साथे ठ वर्ष सुधी रह्यो, लान्न अलान्न सुख दुःख जेलां जोगव्यां, मां०होमां०ही सुख चिंतवता रह्या, अने पढी मिथ्यात्व प्रवर्ज्यो. समोसरणमां आव्यो त्यां जगवंते एम कह्युं के, हे गोशाला ! में तने मुं०यो, प्रवर्ज्या (दिक्षा) दीधी, जणाव्यो अने बहुश्रुत कर्यो. ए श्रीमुखथी वीतरागदेवे कह्युं. ए जग-वंतनो शिष्य गोशालो, तेने जगवंते संजम धारीने बचाव्यो, तेमां जग-वंतने पाप कर्म लाग्यां तथा चुक्या कहो तो, पाणोमां मुबती साधवीने काढयार्थी धर्म कया न्याये थशे. जो साधवीने नदोमांथी काढयामां (बचाव्याथी) धर्म हशे तो, जगवंते पोताना शिष्य गोशालाने बचा-व्यो तेमां पण धर्म हशे. तेवारे तेरापंथी केहे ठे के “जगवंत ज्यारे ठन्नस्थपणे हता त्यारे ठ लेश्या अने आठ कर्म हतां. गोशाला उपर राग आव्यो ते कृष्णादिक माठी लेश्याना प्रणाम ठे. ते रागना प्र-णामे करी गोशालाने बचाव्यो तेथी प्रजुने चुक्या कहोये ठीए.”
एवां जुठां आल प्रजुने देठे तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! ठन्नस्थ तीर्थ-करमां दिक्षा लीधा पढी ठ लेश्या कया सूत्रमां कहो ठे ? ते बतावो. तेवारे तेरापंथी केहे ठे के “सामायक-चारित्रमां, ठेदोस्थापनी-चारित्रमां, कषायकुशील-नियंतामां अने मनपर्यव-ज्ञानमा इत्यादिकमां ठ लेश्या कहो ठे, अने सामायक-चारित्र, कषायकुशील-नियंता अने मनपर्यव-

જ્ઞાન ઠણ્ઠસ્થ તીર્થંકરમા હોય છે એ ન્યાયે જગવંતમા ઠ છેલ્લ્યા કહીયે
ઠીય " તેનો ઠત્તર

હે દેવાનુપ્રીય ! એ ઘોલોના ધણી તો ઘણા સાધુ છે સામાયક-
ચારિત્રના અને કપાયકુશીલ નિયઠાના ધણી જઘન્ય ઠત્કૃષ્ટા પ્રત્યેક
હજારે ક્રોધ કહ્યા છે તે જઘન્ય, મધ્યમ અને ઠત્કૃષ્ટા ચારિત્રના ધણી
છે, અનતગુણા હાણી અધિક છે, ઠઠાણ વળિયા છે તે કર્મને વશે પાઠા
પમે તો નિગોવમાં પમે, અને ઠત્કૃષ્ટો અનતો કાલ અર્ધ પુદ્ગલ સુધી
જમે એ કૃષ્ણાદિક ત્રણ માઠી છેલ્લ્યાના પ્રણામ આવે ત્યારે સજમનો
ધિણાશ થાય વહી સામાયક, ઠેવોસ્થાપની ચારિત્ર અને કપાયકુશીલ
નિયઠો એક જઘમા જઘન્ય એક વાર આવે અને ઠત્કૃષ્ટો પ્રત્યેક સોવાર
આવે શાલ્સ સૂત્ર જગવતી શતક ૨૫ મેં, ઠેલેશે ૬ ઠેતથા ૭ મેં ત્યા ઠ
નિયઠા અને પાલ્સ સજયા ચારિત્રના અનેક પ્રકાર કહ્યા છે તે પહેલા
કૃષ્ણાદિક ત્રણ માઠી છેલ્લ્યાના પ્રણામ આવે તેને પાઠા વાલી છે, મિહામિ
હુકર્મં ઇત્યાદિક પ્રાયશ્ચિત્ત છે, અને કર્મને વશે પાઠા ન વલ્લે તથા
પ્રાયશ્ચિત્ત ન છે તો સજમ જાય હવે ચાર જ્ઞાનથી પમે ત્યારે પહેલાં તો
કિંચિત્તમાત્ર છેલ્લ્યા વર્તે, પઠી મનપર્યવ જ્ઞાન અને ચારિત્ર નિયઠો જાય,
તે આશ્રી ઠ છેલ્લ્યા કહી દીલે છે એ ન્યાય વેલાઓને જગવંતમાં પણ
સામાયક-ચારિત્ર, કપાયકુશીલ નિયઠો અને મનપર્યવ-જ્ઞાન હોય, તેથી
સમવય ઠ છેલ્લ્યા કહી, તેમ જગવતને પણ ઠ છેલ્લ્યા હોય એમ કહે છે
તેને પુઠીય કે, સામાયક ચારિત્ર તથા કપાયકુશીલ નિયઠાવાલામાં તો
સજમ જઘન્ય, મધ્યમ અને ઠત્કૃષ્ટો પણ હોય અને અનતગુણ હીણ
અધિક પણ હોય હવે જગવતમા કયો સજમ હોય તે કહો

હે દેવાનુપ્રીય ! જગવતમાંતો ઠત્કૃષ્ટો નિર્મલો સજમ ઠણ્ઠસ્થપ
ણામા પણ કહ્યો છે શાલ્સ સૂત્ર આધારાગમાં વહી સામાયક-ચારિત્ર
અને કપાયકુશીલ નિયઠામા ઠ છેલ્લ્યા કહી, તેથી જગવંતમા ઠ છેલ્લ્યા
કહે, તેના કેહેવાને છેલ્લેતો કોઈ તીર્થંકરે પંદર જવ પણ કર્યા જોઈય,

अने कोइ तीर्थकर कर्मने वशे त्रष्ट थइने चार गतिमां अनंतो काल अर्धपुद्गल सुधी रुढ्या (ज्म्या) पण जोइए, अने एक जवमां नवसोवार संजम जाय आवे एम पण थवुं जोइए. वली सामायक-चारित्र अने कषायकुशील-नियंठामां ठत्रीस बोल कह्या ठे. शाख सूत्र जगवती शतक पचोसमें, उद्देशे ठछे तथा सातमें. ते प्रमाणे ठच्चस्थ तीर्थकरमां सर्व होवा जोइए. हे देवानुप्रीय ! सामायक-चारित्रादिकनी शाख देखाकी जगवंतमां ठ लेश्या कहो तो, सर्व बोल सामायक-चारित्रादिकमां कह्या ते ठच्चस्थ तीर्थकरमां केम नथी केहेता ? वली सामायक-चारित्र अने कषायकुशील-नियंठामां तो कदप पांच कह्या ठेः—ठीय-कदपी (कदप प्रमाणे रेहेवुं) १, अठीय-कदपी (कदप रहित) २, जिन-कदपी (अ-जिग्रहधारी) ३, स्थिवर-कदपी (इमणा साधु आरजा विचरे ठे ते) ४, अने कदपातित (वीतराग) ५. तेमां ठच्चस्थ तीर्थकरमां दिहा लीधा पठी कदप एक कदपातितज होय एम कछुं ठे. शतक १५ में. हुवे सामायक-चारित्र कदपातितमां अने कषायकुशील-नियंठा कदपातितमां ठ लेश्या कोइ सूत्रमां तथा टीका प्रकरणमां क्यांय पण कही नथी. तमे एवा मतना लीधा जगवंत उपर कुना आल केम द्योठो. वली सामायक-चारित्रादिक सर्व बोलमां ठ लेश्या कही ठे, ते द्रव्य लेश्या जाणीए ठीए. लेश्या द्रव्य अने जाव, बे प्रकारे कही ठे. तेमां द्रव्य लेश्याने रुपी आठ फर्सी कही ठे. जेमां पांच वर्ण, पांच रस, बे गंध अने आठ फर्स होय ते शरीरादिकना वर्णादिकने कहीये; अने जाव लेश्याने अरुपी कही ठे, तेमां वर्ण, रस, गंध अने फर्स नथी. शाख सूत्र जगवती शतक १२ में, उद्देशे ५ में. ए न्याये ज्ञानमां, समकितमा, चारित्रमां, नियंठामां अने चोवीस दंरुकमां, सर्वमां जाव-लेश्या केहे-शोतो द्रव्य-लेश्या शेमां होय ते कहो. साधुजीमां द्रव्य-लेश्या होय के नहिं ते कहो; कारणके साधुजीमा द्रव्य-लेश्या जाव-लेश्या न्यारी जागी तो कोइ ठेकाणे कही नथी.

वली नारकीमां पेहेली त्रण मांठी लेश्या कही ठे, पण ते द्रव्य

लेश्या जाणीये ठीए, कारण के जावे तो क्षायकादिक समकित्ता
 प्रणाम तथा उदासी जावे पाठखा जवना कीधेसा पापने निवे, पोतानी
 आत्माने धिक्कार देवे, ते प्रणाममा जावे जखी लेश्या होय तो नाकारो
 नहि वखी जवनपति अने वाणव्यतरमा लेश्या चार कही ठे त्या पण
 पद्म शुक्ल जावे होयतो नाकारो नहि वखी समकितिमा अनतानुधयी
 चोकनीना क्रोधादिक उपशम्या तथा खप्या, ते कइ लेश्यानु लक्षण
 कहीये ? ते उत्तराध्ययनना ३४ मा अध्ययनधी वीचारीने कहो वखी
 ज्योति अने पहेसा बीजा देवलोके लेश्या एक तेजु कहीठे बीजे चोषे
 अने पाचमे देवलोके लेश्या एक पद्म कहीठे आगस ठछा देवलोकाधी
 मानीने पाच अनुत्तर विमान सुधी लेश्या एक शुक्ल कहीठे, ते पण
 इव्य लेश्या कही बीसे ठे जावे कृष्ण, नोल, अने कापोत माठी लेश्या
 होय तो नाकारो नही, कारणके ठकायनु अष्टत सेवे, रागद्वेष, परजीव
 ठपर डोह जाव करे, देवांगनाथी जोग जोगवे अने अनेक प्रकारना
 जुद्ध करे, ते प्रणामोने जावे वेवी लेश्या कहीये ते कहो उत्तराध्ययन
 सूत्रना ३४ मा अध्ययनमा तो ए लक्षणने जावे कृष्णादिक मागो
 लेश्याना कक्षा ठे, ते वीचारी जोजो वखी सूत्रमा तो नारकी तथा देव
 तामा लेश्या समचय कहो ठे पण इव्ये जाणीए ठीए, अने जावे तो
 ठए दोसेठे उत्तराध्ययन सूत्रना ३४ मा अध्ययनमा ठ लेश्याना लक्षण
 कक्षां ठे, ते वीचारी जोजो तेम सामायक चारित्रमा, ठेदोस्थापनी वा
 रित्रमा कपायकुशील नियतामा अने मनपर्यव ज्ञानमा समचे ठ लेश्या
 कही, ते इव्ये जाणीए ठीए जो जावे होयतो पुष्पाक, वक्रुस अने
 परितेघणा, ए ग्रणे नियतावाला मूलगुण अने उत्तरगुणमां दोष सगावे,
 तेमा पण ग्रण लेश्या कहीठे, अने कपायकुशील तो अप्परितेवो ठे,
 एटखे मूलगुण, उत्तरगुणमा दोष सगावे नही, त्यारे तेमा जावे ठ
 लेश्या केम सजये ? कारण के जावे तो साधुनगयतमा लेश्या ग्रण
 जखीज होय वखी साधुनगयतमा जावे ठ लेश्या कहे, तेने पुढीए
 के, आरंज लागे ते कइ ले पायी लागे ? इव्य ठ लेश्या थजीव

कहो ठो तेथी लागे? के जाव लेइया जीवना प्रणाम, तेथी लागे? तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, ड्रव्य लेइया अजीव ठे, तेथीतो आरंज पाप लागे नही, पण जाव लेइयाथी (जीवना प्रणामथी) आरंज पाप लागे ठे. त्यारे जुळ ! आरंज लागे ते आश्री लेइयाना प्रश्न कर्या, त्यां साधुजीमां प्रण जली ले या कही. शाखसूत्र जगवती शतक १ले उद्देशे १ले ते पाठ.

जीवाणं जंते ! किं आचारंजा परारंजा तदुजचारंजा अणारंजा ? गो०! अहेगइया जीवा आचारंजावि परारंजावि तदुजचारंजावि णोअणारंजा. अहेगतिया जीवा णो आचारंजा णोपरारंजा णोतदुजचारंजा अणारंजा. सेकेण्ठेणं जंते ! एवं बुच्चइ अहेगइया आचारंजावि एवं पमिजच्चरियवं गो०! जीवा डुविहा पं०तं० संसार-समावणगाय असंसार-समावणगाय. तढणं जेते असंसार-समावणगा तेणंसिद्धासिद्धाणं णोआचारंजा जाव अणारंजा. तढणं जेते संसार-समावणगा ते दुविहा पं०तं० संजयाय असंजयाय. तढणं जेते संजयाते दुविहा पं०तं० पमत्त-संजयाय अप्पमत्त-संजयाय. तढणं जेते अप्पमत्त-संजया तेणं णोआचारंजा णोपरारंजा जाव अणारंजा. तढणं जेते प्पमत्त-संजया ते सुहजोगंपफुच्च णोआचारंजा णोपरारंजा जाव अणारंजा असुहजोगंपफुच्च आचारंजावि तस्मात् णोअणारंजावि. तढणं जेते असंजया ते अविरयपफुच्च तस्मात् आचारंजावि जाव णोआचारंजा. सेतेण्ठेणं गो०! एवंबु अहेगतिया जीवा जाव अणारंजा. णेरइयाणं जंते ! णे० आचारंजा परारंजा तदुजचारंजा अणारंजा ? गो०! नेत्ती इया आचारंजावि जाव णोअणारंजा. सेकेण्ठेणं जंते ते०

હે ગૌતમ ! ણેં નારકી આં આત્મારત્તી ઠે, પરારત્તી ઠે જાં યાવત્
તદુત્તયારત્તી ઠે, પણ ણોં અણારત્તી નથી સેં તે શા અર્થે જાં હે
જગવાન ! એં એમ કણુ ? ણેં નારકો જાં યાવત્ ણોં અણારત્તી નથી !
इतिप्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! अ० जेने घृत नथी तेने अवृत्ति कहिके
से आश्री आत्मारत्तી आदि व्रणे ठे पण अणारत्तી नथी सें ते कारणे
जां यावत् जे वृत्तवत् होय ते अणारत्तી होय, अने जे अवृत्तवत् होय
ते णों अनारत्तી न होय इत्यर्थ ए० एम जां यावत् असूरकुमार
आदि पर्वेन्द्रिय तिर्यंच योनिक सुधी जाणवा अवृत्तीपणार्थी आरत्तી
आत्मारत्तી, परारत्तી अने तदुत्तयारत्तી होय पण अनारत्तી न होय एम
केहेवु म० मनुष्यने विषे सजत, असजत, प्रमत्त, अप्रमत्त ए चार जेद, पूर्वे
सघळा जीव आश्री कइया तेम जाणवा ण० पण एटसु विशेष सि० सिद्ध
घारे जागे रहित ठे ते माटे सिद्ध बिना केहेवा वा० वाणव्यतर आदि जां
यावत् वे० वैमानिक सुधी ज० जेम णેં नારકી कइया तेमज जाणवा एम
सर्व अविरतीपण साधर्मी ठे ते माटे आत्मारत्तादि करे हवे ते जीव स-
खेशी अखेशी होय तेमाटे सखेशीनी पुठा करे ठे स० खेय्या सहित ज०
जेम उठ्ठंधीक कइया तेम जाणवु क० कृष्ण-खेशीने नी० नील-खेशीने
अने का० कापोत-खेशीने ज० जेम उ० समचे जीव कइया तेम जाणवा
ण० पण एटसु विशेष प० प्रमत्त अ० अप्रमत्त वर्जिनि केहेवा कृष्णादि
व्रण अप्रशस्त जाव खेय्यामा सजतपणु नथी, अने जे कणु ते अनेरी
रीते डव्यखे या आश्री जाणवु ते० तेजु-खेशीने प० पद्म-खेशीने सु०
शुकल-खेशीने जेम उ० रंधीक सामान्यसूत्रे जीव कइया तेम कहेवा ए०
पण एटसु विशेष सि० सिद्ध नहीं (सिद्ध खेय्यारहित ठे ते माटे) ।

જાવાર્થ — હવે જુલ ! અહીંયા કણુ કે, કૃષ્ણ, નીલ અને કાપોત
ખેશીમા ઠવુ સાતસુ પ્રમત્ત અપ્રમત્ત ગુણઠાણુ નથી સજમનો અજાવ
(નાકારો) કહ્યો વલ્લ। કૃષ્ણાદિક વ્રણ માઠો ખેય્યામા, સૂત્રની ટીકામાં
અને વોલ્લતસાગરકૃત ટકામા કણુ ઠે કે, કયાયકુશીલ નિયઠાદિકમાં
ઠ ખેય્યા કહી ઠે તે ડવ્યે જાણવો એ ન્યાયે સાધુજીમા ડવ્યે ઠ ખેય્યા

अने जावे त्रण जली लेश्या जाणवी. वली साधुजगवंतमां जावे ठ
लेश्या कहे तेने पुढीए ठीए के, क्रीया अने कर्म द्रव्य-लेश्याथी लागे
के जाव-लेश्याथी लागे ? ते कहो. तेवारे तेरापंथो कहे ठे के, क्रिया
अने कर्म द्रव्यलेश्याथी न लागे पण जाव लेश्याथी लागे. वली क्रिया
आश्री जाव लेश्याना प्रश्न कर्या त्यां पण साधुजीमां त्रण जली लेश्या
कही ठे. शाख सूत्र जगवती शतक ? ले उद्देशे बोजे. ते पाठः—

मणुस्साणं जंते ! सवे समकिरिया ? गो० ! णोइण्ठे समठे.
सेकेण्ठेण जंते ? गो० ! मणुस्सा तिविहा पं० तं० सम्म-
दिठी मिच्चदिठी समामिच्चदिठी तच्चणं जेते सम्मदिठी ते
तिविहा पं० तं० संजयाय असंजयाय संजयासंजयाय. त-
च्चणं जेते संजया तेदुविहा पं० तं० सरागसंजयाय वीयर-
गसंजयाय. तच्चणं जेते वीयरगसंजया तेणं अकिरिया.
तच्चणं जेते सरागसंजया ते दुविहा पं० तं० प्पमत्तसंज-
याय अप्पमत्तसंजयाय. तच्चणं जेते अप्पमत्तसंजया तेसि-
णं एगा मायवत्तिया-किरियाकच्चइ. तच्चणं जेते प्पमत्तसं-
जया तेसिणं दोकिरियाउं कच्चंति तं० आरंजियाय माया-
वत्तियाय. तच्चणं जेते संजयासंजयाय तेसिणं आदिमाउ
तिणि किरियाउं कच्चंति आरंजिया परग० मायावत्तिया.
असंजयाउं चत्तारि किरियाउं कच्चंति. मिच्चदिठीणं पंच
समामिच्चदिठीणं पंच. दाणमंतरा जोइस वेमाणिया जहा
असुरकुमारा एवरं वेयणाए णाणतं माई-मिच्चदिठी उव-
वणगाय अप्पवेयणत्तरा अमाइ-स्सम्मदिठी उववणगाय
महावेयणत्तरा जाणियवा. जोतिस वेमाणियाय. सद्धेसाणं
जंते ! णेरइया सवे समहारगा ? उहियाणं सद्धेसाणं सुक्कले-

સ્સાણં એતેસિણ તિણ્ઠં ઇક્કોગમો કન્હલેસ નીલલેસાણંપિ.
 એક્કોગમો ણવર વેયણાણ માહ-મિલ્લદિઠી ઝવવણગાય અ-
 માહ સમ્મદિઠી ઝવવણગાય ણ જાણિયથા મણુસ્સા કિરિ-
 યાસુ સરાગ વીયરાગ અપ્પમત્તા પ્પમત્તાણ જાણિયથા કા
 ઝલેસાણવિ એમેવગમો ણવરં ણેરશ્ષ જહા ઝહિણ દંભુ
 તદા જાણિયથા તેઝલેસ્સા પમ્મલેસ્સા જસ્સં અઢિ જહા
 ઝહિઝ દંભુ તદા જાણિયથા ણવર મણુસ્સા સરાગ વીય
 રાગા ણ જાણિયથા

અર્થ — મં મનુષ્ય જં હે જગદાન ! સં સઘલા સમં સરસા
 ક્રિયાવત ઠે ? ઇતિ પ્રશ્ન ઝત્તર ગોં હે ગોતમ ! ણોં ય અર્થે સ
 મર્થ નથી યુક્ત નથી સેં તે કામાટે જં હે જગદાન ! યમ કથુ ?
 ગોં હે ગોતમ ! મં મનુષ્યના તિં વ્રણ જેવ પં કહ્યા, ત તે કહેઠે
 સં સમ્યક્દષ્ટિ, મિં મિધ્યાદષ્ટિ અને સં સમામિધ્યાદષ્ટિ તં ત્યાં
 પૂર્વોક્ત વ્રણ પદ્ધમા જે સં સમકિતિ ઠે તેં તેના તિં વ્રણ જેવ પં
 કહ્યા, તં તે કહેઠે સં સયતિ સર્વવિરતી પ્રમત્ત આદિ અયોગી ગુણ
 ઠાણે વર્તે તે અં અસયતિ કેવલ સમ્યક્દષ્ટિ જે ચતુર્થ ગુણઠાણે વર્તે
 તે સં સયતાસયતિ શ્રાવક વેસવિરતી પાંચમે ગુણઠાણે વર્તે તે તં ત્યાં
 પૂર્વોક્ત વ્રણ પદ્ધમા જે સં સજતિ, તેના હું ઘે જેવ પં કહ્યા, તં તે
 કહેઠે સં જેના કપાય ક્ષય થયા નથી અથવા ઝપશમ્યા નથી તેને
 સરાગસયતિ કહીયે ઘીં જેણે કપાય ઝપશમાલ્યા અથવા સ્થપાલ્યા હોય
 તેને ઘીતરાગસયતિ કહોયે તં ત્યાં પૂર્વોક્ત વે પદ્ધમા જં જે ઘીં ઘીત
 રાગસયમી તેં તેમને ઘીતરાગપણે કરી આરજાદિકનો અજ્ઞાવ ઠે તે
 માટે અં અક્રિય ઠે તં તે પૂર્વોક્ત ઘેમા સં જે સરાગસયમી, તેના હું
 ઘે જેવ પં કહ્યા તં તે કહેઠે અપ્પં પ્રમત્ત-સયતિ ઠે ગુણઠાણે વર્તે તે
 અપ્પં અપ્રમત્તસયતિ સાતમા ગુણઠાણાથો વસમે ગુણઠાણે વર્તે તે તં
 ત્યાં વે પદ્ધમા અપ્પં અપ્રમત્તસયતિ સાતમે ગુણઠાણે વર્તે તેં તે કહ્યા

चित उदाह राखवा निमित्ते प्रवर्ते तो तेने ए० एक मा० मायावतिया क्रिया लागे (कषाय क्षीण थया नथी ते माटे.) त० त्यां पूर्वोक्त बे पक्षमां जे प० प्रमत्त-संयति ठे ते० तेने दो० बे क्रिया लागे, तं० ते कहेठे:-आ० सर्व प्रमत्तयोग आरंजरूप ठे ते माटे आरंजनी क्रिया लागे. मा० अक्षीण कषायपणार्थी मायाप्रत्ययी क्रिया लागे. त० त्यां पेहेला सूत्रने अंतरे कहुं के त्रण पक्षमां देसविरतीना धणी पांचमे गुणठाणे वर्ते ते० तेने आ० पेहेली त्रण आरंजनी, परिग्रहनी अने मायाप्रत्ययनी क्रिया लागे. अ० असंयति केवल सम्यक्दृष्टि चोथे गुणठाणे होय तेने मिथ्यादर्शनप्रत्ययनी टाली च० चार क्रिया लागे. मि० मिथ्यादृष्टिने आरंजनी आदि पं० पांच क्रिया लागे. स० सम्यक्मिथ्यादृष्टि जे त्रीजे गुणठाणे ठे तेने पण पांच क्रिया लागे. वा० वाणव्यंतर, ज्योत्षि, अने वैमानिक ज० जेम अ० असुरकुमार कह्या तेम जाणवा. त्यां शरीरनुं अद्वपणुं तथा बहुत्वपणुं पोतपोतानी अवगाहनाने अनुसारे जाणवुं. ए० पण एटलुं विशेष वे० ज्योत्षि वैमानिकने विषे ए केहेवुं. वे० वेदना आश्री मा० माया-मिथ्यादृष्टिपणे उ० उपन्या तेने अ० अद्व वेदना शातावेदनी आश्री जाणवी. अ० अमाइ-सम्यक्दृष्टिपणे उपजे तेने म० शातावेदनी अधिकतर होय (उत्कृष्ट सम्यक्ज्ञान माटे). जो० ज्योत्षि, अने वे० वैमानिकने विषे असुरकुमारथी विशेष जाणवुं.

स० लेश्या सहित जे नारकी प्रमुख जीव ते जं० हे जगवान ! ए० नारकी स० सघलानो सम० एक सरखो आहार ठे ? उ० समचय जीवनो पुढवो. स० लेश्या सहितने सु० शुक्ल-लेशीने ए० एनो एक सरखो गमो (पाठ) जाणवो. क० कृष्ण-लेशी नी० नील-लेशी एबेहुनो पण एक सरखो पाठ जाणवो. ए० एटलुं विशेष वे० वेदनाने विषे मा० मायामिथ्यादृष्टिपणे उपन्या तेने माहावेदना होय, उत्कृष्ट स्थिति प्रत्ये पामे, त्यां मोटी-वेदना संज्ञवे; अने अमाइसम्यक्दृष्टिपणे उपन्या तेने अद्व वेदना होय इत्यादिक केहेवुं. म० मनुष्य पदे कि० क्रिया सूत्रने विषे उ० अधिक दंरुके सराग, वितराग, प्रमत्त, अप्रमत्त कह्या ठे तेम केहेवा.

कृष्ण अने नील-लेश्याने उदये समयना अज्ञावथी कोपात-लेश्याना
 वरुण पण नील-लेश्याना वरुणकी परे केहेवो ए० एटसु विशेष वे
 नारकीने ज० जेम उ० उधीक वरुण कसो तेम केहेवा जेम नेरझ्या
 सुविहा प० त० सस्त्रीजूयाय असस्त्रीजूयाय तिर्यवजीव पेहेली पृथ्वि
 ए उपजवेकरी कापोत लेश्याना शजव ठे ते० तेजु लेश्या प० पद्म-लेश्या
 ज० जे जीवने होय ते आश्रीने ज० जेम उ० उधीक व० वरुण कसो
 तेम ते वेउनो केहेवो ते लेश्या जेमठे तेम कहे ठे — नारकी, विगलेंद्रि
 तेठ अने धाउने पेहेली प्रण लेश्या होय, अने जवनपति, पृथ्वि, अप,
 वनस्पति अने व्यंतरने पेहेली चार लेश्या होय पचेन्द्रितिर्यवने ठ
 लेश्या होय ज्योतिने एक तेजु-लेश्याज होय वैमानिकने ठेली प्रशस्त
 लेश्या होय ए० पण एटसु विशेष म० केवल उधीक वरुणने वि
 मनुष्य स० सरागी वीतरागो विशेषपणे कसो ते इहा न केहेवा कार
 णके तेजु पद्म-लेश्याने विवे वीतरागपणानो अज्ञाव ठे फक्त शुक्ल-ल
 श्याने विवेज वीतरागपणानो सजव ठे तेथो ॥ १९ ॥

जावार्थ — हवे जुठ ! इहा एम कसु के, कृष्ण, नील अने का
 पोत-लेश्यामा ठवुं प्रमत्त तथा सातमु अप्रमत्त गुणगणुं, सरागी-संजम
 तथा वीतरागीसंजम, ए चार प्रकारनो संजम नथी संजमनो अज्ञाव
 (नाकारो) कसो एन्याये साधुजीमा जावे प्रण लेश्या जखीज होय वली
 जगवती शतक ए में उद्देशे ३१ में असोचाकेवखीना अधिकारमां, वि
 जग अज्ञान प्रत्ये ठोनीने अवधज्ञान चारित्र पन्निजें, तेमां प्रण जखी
 लेश्या कही, तथा शतक ३० में उद्देशे ५ में पण लेश्या प्रण जखीज
 कही, तथा ठाणायाग ठाणे श्रीजे उद्देशे धीजे पण लेश्या प्रण कही
 इत्यादिक अनेक सूत्रमा साधुजीमा लेश्या प्रण कही ठे ठतां तेरापथी,
 साधुमा ठ लेश्या कहे ठे, तेमने पुठोए के, साधुजी धर्मी के अधर्मी
 ते फहो तयारे तेरापथी कहेठे के, साधुजीतो धर्मी ठे अधर्मी नथी
 तयारे हे देवानुप्रीय ! तमे साधुजीमा जावे ठ लेश्या केम कहोठो ? कार
 णके कृष्णादिक प्रण लेश्याने तो अन्ध-लेश्या कही ठे, अने तेजु, पद्म ने

शुक्ल एत्रणने धर्म-लेश्या कही ठे. शाख सूत्र उत्तराध्ययन अ० ३४ में ते पाठ:-

कन्हा नीला काओ तिणिवि एयाओ अहम्म लेसाओ
एयाहिं तिण्हिवि जीवा डुग्गइ ओववच्चइ ॥ ५६ ॥ तेज
पद्मा सुक्का तिणिवि एयाओ धम्म लेसाओ एयाहिं तिण्हिवि
जीवा सुग्गइ उववच्चइ ॥ ५७ ॥

अर्थ:—क० कृष्ण नी० नील, अने का० कापोत, ए ति० त्रण
अ० अधर्म ले० लेश्या ठे. ए० ए ति० त्रणे जी० जीवने दु० दुर्गति
उ० उपजावे. ते० तेजु प० पद्म, अने सु० शुक्ल ति० ए त्रण ध० धर्म
ले० लेश्या ठे. ए० ए ति० त्रणे जी० जीवने सु० शुद्ध्य गति उ० उपजावे.

भावार्थ:—हवे जुउं ! एत्रण अधर्म-लेश्या कही. ए अधर्म-लेश्यायी
दुर्गतिमां उपजवुं कहुं ठे, अने साधुजीनेतो एकान्त-धर्मी कह्या ठे. ते
अधर्म पामे नहिं अने दुर्गतिमां पण जाय नहिं. तेथी साधुजीमां जावे
त्रण जखी लेश्या होय. हवे तमे कहोठो के, साधुजीमां त्रण अधर्म-
लेश्या होय. ए तमारे लेखेतो साधुजीने धर्माधर्मी केहेवा जोइए. ज्ञान,
दर्शन ने चारित्र आश्रीतो धर्मी, अने कृशादिक अधर्म-लेश्या आश्री
अधर्मी, एम धर्माधर्मी साधुजी थया. पण वीतरागदेवेतो साधुजीने
एकांत-धर्मी कह्या ठे. शाख सूत्र जगवती, उववाइ, सुयगरांग आदि
अनेक सूत्रमां तथा कर्मग्रंथमां पण साधुजीमां लेश्या त्रण कही ठे.
तेजु, पद्म अने शुक्ल. तमे आटला सूत्रनी वीतरागदेवनी वाणी उठापीने
साधुजगवंतमां जावे ठ लेश्या केम कहोठो ? वली जगवंतमां तो ऊठ्ये
पण त्रण जखी लेश्याज होय, कारण के जगवंतना सर्व पुद्गल शुज
होय ठे. शाख सूत्र उववाइजी. हवे जुउं ! जगवानना शरीरना वर्ण,
गंध, रस अने स्पर्श सर्व शुज होय अने कृष्णादिक त्रण माठी लेश्याना
वर्णादिकतो माहा अशुज कह्या ठे अने जखी त्रण लेश्याना शुज
कह्या ठे. वली त्रण माठी जाव लेश्यानां लक्षण खोटां कह्यां ठे अने

प्रश, ज्ञसी खेभ्याना छकषा बोखा कक्षा ठे शाख सूत्र उत्तराष्ट्रक
अध्ययन ३४ में ते पाठ

कन्हा नीला काठ तेउ पम्मा तहेवय सुक्काखेसाय् ठठाओ,
नामाइतु जहक्कम्म ३ जीमूत णिइ सकासा गवळरिठग
सणिजा खजजण नयणनिजा कन्ह खेस्साओ वणओ
४ नीलासोग सकासा चास पिच्च समप्पजा वेरुखिय निध
संकासा निखखेसाओ वणओ ५ अयसी पुप्फ सकासा
कोइल ठद संनिजा पारेवयग्गिवनिजा काठ खेसाओ
वणओ ६ हिंणुखय धाव सकासा तरुणाइच्च संनिजा
सुयतुरु पइव निजा तेउखेसाओ वणओ ७ हरियाल जेद
सकासा हविहाजेय समप्पजा सणासण कुसुमनिजा पम्म-
खेसाओ वणओ ८ संख ककुद सकासा खीर पुर सम-
प्पजा रयतहार सकासा सुक्कखेसाओ वणओ ९ जह कम्पु-
तुवग्गरसो निवरसो कहुग्ग रोहिणी रसोवा एत्तोवि अण-
तगुणे रसो कन्हाय नायधो १० जह तिकम्पु सरसो
तिस्को जह इत्ति-पिप्पलीएवा एत्तोवि अणत्तगुणो रसोउ
निखाए नायधो ११ जह तरुण अवग रसो तुव कवि-
ठस्सवावि जारिसाओ एत्तोविअणत्तगुणो रसोउ काऊ
नायधो १२ जहपरिणय वगरसो पक्क कविठस्सवावि
जारिसओ एत्तोवि अणत्तगुणो रसोवि तेउ नायधो १३
वरवास्-णियव रसो विविहाणव आसवाणं जारिसओ
महुमेरगस्सव रसो एत्तो पम्माए परिण १४ खजूर
सुखिय रसो खीररसो खम्सकर रसोवा एत्तोवि अणत्तगुणो
रसोउ सुक्काए नायधो १५ जहा गो मम्स गंधो सुणग्ग

ममस्सव जहा अहि ममस्स एत्तोवि अणंतगुणो लेसाणं
 अप्ससत्ताणं. १६ जहा सुरहि कुसुमगंधो गंधवासाण
 पिस्समाणाणं यत्तोवि अणंतगुणो लेस्साण पसत्त तिन्हंपि.
 १७ जह करगयस्स फासो गोजिजाएव सागपत्ताणं एत्तोवि
 अणंतगुणो लेस्साणं अप्ससत्ताणं. १८ जह बुरस्सव फासो
 एवणीयस्सव सिरीस कुसुमाणं एत्तोवि अणंतगुणो पसत्त
 लेसाण तिन्हंपि. १९ तिविहो नवविहोवा सत्तावीसइ विहे
 कासिजवा दुसहोतेयालोवा लेसाण होइ परिणामो.
 २० पंचासव प्पवत्तो तिहं अगुत्तोवसु अविरहोय तिवा-
 रंजो परिणत्त खुदो साहस्सिओनरो. २१ निधंधस परि-
 णामो निस्संसो अजिइदिओ एयजोग समाजत्तो कन्हले-
 संतु परिणामो. २२ ईसा अमरिस अत्तवो अविज्जमया
 अहीरिययाय गिद्धि पजसेय सहे पमत्ते रस लोळुए. २३
 सायं गवेसएय आरंजि खुदो साहस्सिओनरो एयजोग
 समाजत्तो नीललेसंतु परिणामे. २४ वंकेवंक समायारे निय-
 म्मिद्धे अणज्जुए पत्तिजं च गज्जहिए मिद्धिदिठि अणारिए.
 २५ उप्फालगग दुक्कवाइय तेणयाविय मत्तरि एयजोग
 समाजत्तो काजलेसेतु परिणामे. २६ नीयावत्ति अचवले
 अमाई अकुतुहले विणीय विणए दंते जोगवं उवहाणवं.
 २७ पियधम्मो दह्मधम्मो वज्जनीरु हिएसए एयजोग समा-
 जत्तो तेजलेसंतु परिणामे. २८ पयणु कोह माणेय माया
 लोत्तेय पयणुए पसंतच्चित्त दंतप्पा जोगवं उवहाणवं २९
 तहा पयणुवाइय उवसंते जिइदिए एयजोग समाजत्तो
 पद्धलेसंतु परिणामे. ३० अट्ठरुद्धाणि वज्जिता धम्म सुक्काइ

करवा रसनो स्वाद ए० एथी पण अ० अनंतगुणो र० रसनो स्वाद
 कि० कृष्ण-लेश्यानो अती करवो ना० जाणवो. (१) ज० जेवो ति० त्रिकटु
 (सुंठ, मरिच, न पीपर) ना र० रसना स्वाद ति० तिखो ज० जेवो ह० हस्ति-
 पिपरी एटले गजपीपरनो स्वाद होय ए० एथी पण अ० अनंतगुणो र०
 अतीतीखो स्वाद नी० नील-लेश्यानो ना० जाणवो. (२) ज० जेवो काचा
 आंबाना र० रसनो स्वाद तु० तुंबरनामा वनस्पतिनुं काचुं फल जेवुं
 कसायलुं होय तेवो स्वाद क० काचा कोठना फलनो जा० जेवो स्वाद
 होय ए० एथी पण अनंतगुणो र० अती कषायलो स्वाद का० कापोत-
 लेश्यानो ना० जाणवो. (३) ज० जेवो प० पाका आंबाना र० रसनो स्वाद
 प० पाका क० कोठनो पण जा० जेवो स्वाद होय ए० एथी अनंत गुणो
 र० स्वाद कांश्क खाटो कांश्क मीठो ते० तेजु लेश्यानो जाणवो. (४)
 व० प्रधान वा० मद्यनो जेवो र० स्वाद होय वि० घणा प्रकारना आ०
 आसव (घणा फुल प्रमुख सुगंध द्रव्यनो रस या सत्व) म० माखीए
 नीपजाव्युं ते मद्य तथा महुमानो मद्य मे० ताम्रवृक्षनो निपन्यो मद्य ए०
 ए मद्यनो जेवो स्वाद होय ए० एथी प० अनंतगुणो रु० स्वाद पद्मलेश्या-
 नो जाणवो. (५) ख० खजुरनो मु० डाखनो खो० दुधनो खं० खांरनो
 अने स० साकरनो जेवो स्वाद होय अ० एथी अनंतगुणो मीठो स्वाद
 सु० शुक्ल-लेश्यानो ना० जाणवो. (६) हवे लेश्याना गंध कहे ठे:-ज०
 जेवो गो० गायना ममानो गंध सु० कुतराना ममानो गंध अने ज०
 जेवो अ० सर्पना ममानो गंध पासुज होय ए० एथी अनंतगुणो जुंको
 गंध ले० कृष्ण, नील अने कापोत ए त्रण अ० अप्रशस्त लेश्यानो
 जाणवो. ज० जेवी सु० सुगंध कु० केवरादिक फुलनी गंध ग० सुगंध-
 वासी पि० पीस्तां वाटता होय त्यारे जेवी सुगंध होय ए० एथी आ०
 अनंतगुणी सुगंध तेजु, पद्म अने शुक्ल ए त्रण ले० प्रशस्त (नलो)
 लेश्यानो होय. हवे लेश्याना फर्स कहे ठे:-ज० जेवो क० करवानो
 फा० फर्स असुंहालो होय गो० गाय बलधनो जि० जीजनो जेवो क-
 वीन फर्स होय सा० सागरवृक्षना प० पांदरानो जेवो फर्स होय ए०

एषी पण अ० अनंतगुणो कठण फर्स खे० अ० ए प्रण अप्रशस्त-
 श्यानो (कृष्ण, नील अने कापोत-खेश्यानो) जाणवो ज० जेम बुर
 नामा वनस्पतिना फुल्लनो अति सुहाखो फा० फर्स न० माखणनो फर्स
 अने सि० सीरीपनामा फु० फुल्लनो जेवो फर्स होय ए० एषी अनंत
 गुणो सुहाखो फर्स प० प्रशस्त (जखी) खे० खेश्या ति० प्रणेनो जाणवो
 हवे खेश्याना प्रणाम कहे ठे - ति० प्रण प्रकारे ते जघन्य, मध्यम अने
 उत्कृष्टो न० जघन्यना प्रण प्रकार - जघन्य, मध्यम अने उत्कृष्टो, एम
 अकेक वर्गना प्रण प्रण जेव करता नव थाय स० एम सत्तावीस जेव
 पण थाय इका० एकासी जेव पण थाय दु० घसेने तेतालीस जेव पण
 खेश्या ठना प्रणामना थाय प० एटखा प्रणाम देरेकना प्रण प्रण गणा
 करता थाय हवे प्रथम खेश्याना सक्षण कहे ठे - प० पाच आभवनो
 प० सेवणहार ति० प्रण मम वचन कायाएकरी अ० अगुतो (मोकखो)
 ठ० ठकायने विपे अष्टति (घातनो करणहार) ति० तीवृपणे आरंजने
 प० प्रणामेकरी सहित खु० सर्व जीवने अहितकारी सा० जीवघात क-
 रवाने विपे साहसोक नि० आ लोक परलोकना दु खनी शकार हित,
 जीव हणता सुगर हित अ० अजीतेंद्रिय ए० ए पूर्वे कद्या ते जो०
 (मन, वचन, कायाना) जोगना पाप व्यापारेकरो स० सहित क० कृष्ण
 खेश्याने प० प्रणामेकरी परिणामे (१) हवे नीलखेश्याना सक्षण कहे ठे
 इ० इर्पा (पर जीवना गुणनु अणसेहेवु) अ० घणो कदाग्रही अ०
 तपरहित अ० जखी विद्या रहित अ० अशाचारांने वर्तता निर्लजपणुं
 गि० विषयनो खपट प० छेपजाव सहित स० धूर्त प० आठ मदनो कर
 णहार २० स्वादनो खो० खपट सा० सातानो ग० गवेपणहार आ०
 आरंजनो करणहार खु० सर्व जीवने अहितकारी सा० अणविमात्ता
 कार्यनो करणहार न० मनुष्य ए० एवा व्यापारकरी स० सहित होव
 ते जीव मी० नील-खेश्याने प० प्रणामेकरी परिणामे (२) हवे कापोत
 खेश्याना सक्षण कहे ठे - च० घांको घोळे, वाका कार्यनो करणहार नि०
 निवक भाषा सहित ठ० सरखपणा रहित प० पोतानो दोष टांके ठ०

કપટેકરી સહિત મિઠ મિથ્યાદૃષ્ટિ અઠ અનાર્થ ડઠ જે વચનથી પર-
 જીવ ઝંચો ઝઢલે, માથે ચાટકો ઝઢે તેવા વચનનો બોલણહાર ડુઠ દુષ્ટ
 વચનનો બોલણહાર તેઠ તે ચોરીનો કરણહાર મઠ અનેરાનીસંપદા સહો
 ન શકે એઠ એવા જોઠ વ્યાપારેકરી સઠ સહિત હોય તે જીવ કાઠ કા-
 પોત-લેશ્યાને પ્રણામેકરી પરીણમે. (૩) હવે તેજુ-લેશ્યાનાં લક્ષણ કહે
 ઢેઃ--નીઠ મન વચન કાયાએકરી નોંચી વૃત્તિ (માનરહિત) અઠ ચપ-
 લપણા રહિત અઠ માયા રહિત અઠ કુઠ કુતુહલ રહિત વિઠ વિનિત
 હોય વિઠ વિનય કરવાને વિષે દંઠ ઇંદ્રિનો દમણહાર જોઠ સ્વાધ્યાયા-
 દિકને વ્યાપારેકરી સહિત હોય, સિદ્ધાન્ત જ્ઞાતા પિઠ ધર્મ જેને વહ્નજ
 ઢે દઠ ધર્મને વિષે નિશ્ચલ હોય વઠ પાપથી જીઠ બાહે હિઠ મોક્ષનો
 વંઢણહાર એઠ એવા ધર્મના વ્યાપારેકરી સહિત હોય તે જીવ તેઠ તેજુ-
 લેશ્યાને પ્રણામેકરી પરિણમે. (૪) હવે પદ્મ-લેશ્યાના લક્ષણ કહે ઢેઃ--
 પઠ પાતલા (થોમ્મા) ઢે જેને કોઠ ક્રોધ, માન, માયા અને લોજ, પઠ
 રાગદેષથી ડપશમ્યું ઢે ચિઠ ચિત્ત જેનું, દઠ દમ્યો ઢે આત્મા જણે, જોઠ
 મન વચન કાયાના જોગ વસઢે જેના, ડઠ સિદ્ધાન્ત જ્ઞાતાં જે તપ
 કરવો જોડે તે તપવંત હોય તઠ તેમ પઠ થોમ્મા વચનનો બાઠ બોલણ-
 હાર ડઠ ડપશાન્ત થયો (વિશમ્યો) હોય જિઠ જિતેંદ્રિ એઠ એવા
 જોઠ ધર્મના વ્યારેકરી સઠ સહિત હોય તે જીવ પઠ પદ્મ-લેશ્યાને પઠ
 પ્રણામેકરી પરિણમે. (૫) હવે શુક્લ-લેશ્યાના લક્ષણ કહે ઢેઃ--અઠ આ-
 ર્તધ્યાન અને રુઠ રુદ્ધધ્યાન વઠ વર્જે, ધઠ ધર્મધ્યાન અને શુક્લધ્યાન ઘાઠ
 ધ્યાવે, પઠ રાગદેષેકરી ડપશમ્યું ઢે ચિત્ત જેનું, દંઠ દમ્યો ઢે આત્મા
 જણે, સઠ પ્રાંચ સુમતિવંત ગુઠ ગ્રણ ગુપ્તિને વિષે ગુપ્તિવંત સઠ રાગ સ-
 હિત, અથવા વીઠ વીતરાગ હોય ડઠ રાગદેષ ડપશમાઢ્યા ઢે જેણે, જીઠ
 જીતેંદ્રિય એઠ એવા જોઠ ગુણના વ્યાપારેકરી સઠ સહિત હોય તે જીવ
 સુઠ શુક્લ-લેશ્યાને પઠ પ્રણામેકરી પરિણમે. (૬) હવે લેશ્યાનાં સ્થાનક
 કહે ઢેઃ-- અઠ અસંખ્યાતી ડઠ ડત્સર્પિણીના જેટલા સમય ચક્રતા ડ-
 તરતા જાવે થાય તેના અને અઠ અસંખ્યાતી અવસર્પિણીના જેટલા

एयी पण अण अनंतगुणो कठण फर्स खेण अण ए प्रण अप्रशस्त-
 श्यानो (कृष्ण, नील अने कापोत-शेश्यानो) जाणवो जण जेम बुर
 नामा वनस्पतिना फुलनो अति सुहाखो फाण फर्स नण माखणनो फर्स
 अने सिण सीरीपनामा फुण फुलनो जेवो फर्स होय एण एयी अनंत
 गुणो सुहाखो फर्स पण प्रशस्त (जखी) खेण खेश्या तिण प्रणेनो जाणवो
 हवे खेश्याना प्रणाम कहे ठे - तिण प्रण प्रकारे ते जघन्य, मध्यम अने
 उच्छृष्टो नण जघन्यना प्रण प्रकार जघन्य, मध्यम अने उच्छृष्टो, एम
 अकेक वर्गना प्रण प्रण जेद करता नव थाय सण एम सत्तावीस जेद
 पण थाय इकाण एकासी जेद पण थाय दुण वसेने तेताखीम जेद पण
 खेश्या ठना प्रणामना थाय पण पटखा प्रणाम देरेकना प्रण प्रण गणा
 करता थाय हवे प्रथम खेश्याना स्रक्षण कहे ठे - पण पाच आभवतो
 पण सेवणहार तिण प्रण मम वचन कायापकरो अण अगुतो (मोकखो)
 ठण ठकायने विषे अवृति (घातनो करणहार) तिण तीवृपणे आरजने
 पण प्रणामेकरी सहित खुण सर्व जीवने अहितकारी साण जीवघात क-
 रवाने विषे साहसीक निण आ खोक परखोकना तु खनी शकार हित,
 जीव हणता सुगर हित अण अजीर्तेन्द्रिय एण ए पूर्वे कथा ते जोण
 (मन, वचन, कायाना) जोगना पाप व्यापारेकरो सण सहित कण्ठ
 खेश्याने पण प्रणामेकरी परिणामे (१) हवे नीलखेश्याना स्रक्षण कहे ठे
 इण इर्पा (पर जीवना गुणनु अणसेहेवुं) अण घणो कदाग्रही अण
 तपरहित अण जखी विद्या रहित अण अणाआराने वर्ततां ' निर्खजपहुं
 गिण विषयनो सपट पण छेपजाव सहित सण धूर्त पण आठ मवनो कर
 णहार रण स्वादनो खोण सपट साण सातानो गण गवेवणहार आण
 आरजनो करणहार खुण सर्व जीवने अहितकारी साण अणविमास्था
 कार्यनो करणहार नण मनुष्य एण एवा व्यापारेकरी सण सहित होव
 ते जीव नील नील-खेश्याने पण प्रणामेकरी परिणामे (२) हवे कापोत
 खेश्याना स्रक्षण कहे ठे वण वाको वोखे, वांका कार्यनो करणहार निण
 निषण भग्या सहित उण सरखपणा रहित पण पोतानो वोव वांके उण

कपटेकरी सहित मि० मिथ्यादृष्टि अ० अनार्थ उ० जे वचनथी पर-
जीव नंचो नठले, माथे चाटको नठे तेवा वचननो बोलणहार दु० दुष्ट
वचननो बोलणहार ते० ते चोरीनो करणहार म० अनेरानीसंपदा सहो
न शके ए० एवा जो० व्यापारेकरी स० सहित होय ते जीव का० का-
पौत-लेश्याने प्रणामेकरी परीणमे. (३) हवे तेजु-लेश्यानां लक्षण कहे
ठेः--नी० मन वचन कायाएकरी नीची वृत्ति (मानरहित) अ० चप-
लपणा रहित अ० माया रहित अ० कु० कुतुहल रहित वि० वनित
होय वि० विनय करवाने विषे दं० इंद्रिनो दमणहार जो० स्वाध्याया-
दिकने व्यापारेकरी सहित होय, सिद्धान्त जणता पि० धर्म जेने वद्वज्ज
ठे द० धर्मने विषे निश्चल होय व० पापथो जी० बोहे हि० मोक्षनो
बंढणहार ए० एवा धर्मना व्यापारेकरी सहित होय ते जीव ते० तेजु-
लेश्याने प्रणामेकरी परिणमे. (४) हवे पद्म-लेश्याना लक्षण कहे ठेः--
प० पातला (थोमा) ठे जेने को० क्रोध, मान, माया अने लोभ, प०
रागद्वेषथी उपशम्युं ठे चि० चित्त जेनुं, द० दम्यो ठे आत्मा जणे, जो०
मन वचन कायांना जोग वसठे जेना, उ० सिद्धान्त जणतां जे तप
करवो जोइए ते तपवंत होय त० तेम प० थोमा वचननो बा० बोलण-
हार उ० उपशान्त थयो (विशम्यो) होय जि० जितेंद्रि ए० एवा
जो० धर्मना व्यापारेकरी स० सहित होय ते जीव प० पद्म-लेश्याने प०
प्रणामेकरी परिणमे. (५) हवे शुक्ल-लेश्याना लक्षण कहे ठेः--अ० आ-
र्तध्यान अने रु० रुद्रध्यान व० वर्जे, ध० धर्मध्यान अने शुक्लध्यान चा०
ध्यावे, प० रागद्वेषेकरी उपशम्युं ठे चित्त जेनुं, दं० दम्यो ठे आत्मा
जेणे, स० पांच सुमतिवंत गु० त्रण गुप्तिने विषे गुप्तिवंत स० राग स-
हित, अथवा वी० वीतराग होय न० रागद्वेष उपशमाव्या ठे जेणे, जो०
जीतेंद्रिय ए० एवा जो० गुणना व्यापारेकरी स० सहित होय ते जीव
सु० शुक्ल-लेश्याने प० प्रणामेकरी परिणमे. (६) हवे लेश्यानां स्थानक
कहे ठेः-- अ० असंख्याती न० उत्सर्पिणीना जेटला समय चकृता न-
तरता जावे थाय तेना अने अ० असंख्याती अवसर्पिणीना जेटला

समय पक्ता चक्ता जावे थाय तेना जेण जेटखा स० समय थाव से-
खा अथवा स० सख्याता लोकना जेटखा आकाश प्रदेश थाय तेण
खेण तेणखा खेश्याना ठाण स्थानक चढता पक्ता शुज अशुज ह० वाव

जावार्थ — हवे जुल ! प्रण खेश्यानो वर्ण अशुज कक्षो, गंध माहा
दुर्गंध कही, रस माहा कर्बो कक्षो अने फर्स माहा खरखरो (कठोर)
कक्षो एवा अशुज वर्णादिक जगवतमा तो होयज नही माटे जगव
तमां डव्ये पण प्रण जखीज खेश्या होय वखी जावे प्रण खेश्यानां
खक्षण खोटां कक्षा, ते खक्षण साधुजगवतमा होय नहि जेथी जावे
प्रण जखीज खेश्या होय निश्चेकरी जगवतमा तो डव्ये अने जावे प्रण
जखीज खेश्या होय शास्त्र सूत्र आचाराग श्रुतपक्व बीजे वास्ते जग
वतमा ठ खेश्या कहे तेने एकान्त मिथ्यादृष्टि जाणवा जो तमे जगव
तमा ठ खेश्या कहे तो, प्रजुण ठमासी तप कर्मा तथा अनार्य-देसमां
विहार कर्मां त्यारे ठ खेश्या अने आठ कर्म हता के नहि ? हे देवानु
प्रीय ! अहिया खेश्या अने कर्मनु शु फारण ठे जे करणी कीधी तेनो
पक्ष खेवो संजम-जीवीतव्य वठ्यामां तमे पण धर्म कहोठो, अने प्रजुण संज
मधारी (गोशाखो साथे रेदेतो हतो तेने) पोताना शिष्यने अनुकंपा भाशीने
यचाव्यो ते संजम-जीवीतव्य वान्ठयु तेमा प्रजुने जुम्या केम कहोठो
तेवारे तेरापयी कहेठे के “ साधुण खच्चि फोरववी नही, एवु सूत्र जग
वती हातक प्रीजे कणुं ठे, अने जगवते खच्चि फोरवीने गोशाखाने व
चाव्यो ए अकरवायोग्य काम कर्युं, तेथी जुम्या कहोण ठीए ” तेनो उत्तर

हे देवानुप्रीय ! त्यांतो मायाकपटाइ करी विक्रय-खच्चि फोरवी
अनेक रुप घनावे, ते भाषोरे तथा प्रायचित्त छे तो आराधक पाप, अने
न भाषोरे तथा प्रायचित्त न छे तो आराधक न पाप ए विक्रय-खच्चि
फोरवे तेनु प्रायचित्त कष्टु ठे, पण जगवते मो विक्रय-खच्चि फोरवी मनी.
शोतप्र खेश्या फोरवीने गोशाखाने वचाव्यो ठे ए भाणतां उतां मतना
खीधे मायाकपटाइ करी विक्रय-खच्चि फोरवी नाम जुपावी “जगवते खच्चि फोरवी

तेथी चुक्का” एम जुतुं बोली बोधाने केम जरमावो ठो? कारण के शी-
तल-लेश्या जीवदया निमित्ते फोरवे तेनुं प्रायठित कोइ अंगनपांगा दि
सूत्रमां कछुं नथी. कछुं होय तो बतावो.

तेवारे तेरापंथी कहेठे के, एक लब्धिनुं प्रायठित कछुं तेम सर्व
लब्धिनुं जाणवुं. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! लब्धितो अष्टावीस प्रका-
रनो कही ठे. तेमां विक्रय-लब्धि फोरवे तेनुंतो प्रायठित कछुं ठे. अने
तेजु-लेश्या करी अनेक जीवने क्रोधेकरी बाले ए पण प्रत्यक्ष प्रायठितनुं
गम दीसे ठे अने शास्त्रमां पण कछुं ठे; पण १८ लब्धिमां केवलज्ञाननी
लब्धि, तीर्थकर-पदवीनो लब्धि, गणधर-पदवीनी लब्धि, पुलाक-चारि-
त्रनी लब्धि, अवध मनपर्यव केवलज्ञाननो लब्धि, चौदपूर्वनी लब्धि इत्या-
दिक लब्धिनुं प्रायठित होय तो, शीतल-लेश्या जीवदया मांटे फोरवी तेनुं
प्रायठित होय पण जेम एटली लब्धिनुं प्रायठित नथी तेम शीतल-लेश्यानुं
पण प्रायठित नथी. तेवारे तेरापंथी कहेठे के “शीतल-लेश्या अने तेजु-लेश्या
ए बन्ने जेली थइ तेवारे जुनुं थंमुं पाणी जेलुं कर्याथी जीवनो हिंसा थाय, तेम
बन्ने लेश्या जेली थइ तेथी जीवनी हिंसा थइ. वलो जेम अग्निना ज्यौ
चुलामां कालुं पाणी होले तेथी तेजकाय ने अपकाय ए बन्ने कायनी
हिंसा थाय तेम तेजु-लेश्या तो अग्नि समान अने शीतल-लेश्या पाणी
समान, ए बेड लेश्या जेली थइ तेथी बन्नेना जीव मुथा. ए हिंसामुं
पाप प्रजुने लाग्युं.” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! ए कुमत तमे कर्याथी
साव्या ? सूत्रमां तो लेश्याना अचित्त पुद्गल कहा ठे. शाख सूत्र जेग-
वती शतक सातमे उद्देशे दसमे. ते पाठः—

अचित्तावि पोग्गलाउ जासेइ उबोवेइ तवेइ पजासेइ ?
इंता अस्थि. कयरे जंते ! अचित्तावि पोग्गलाउ जासेइ
जाव पपजासेइ ? कालोदाइ! कुधस्स अणगारस्स तेयले-
स्सा निसद्धा समाणी दुर्गता डुरं निपतइ देसंगता देसं
निपत्तइ जेहिं ९ चणं सानिपत्तइ तहिं ९ चणंते अचित्ता

। पोग्गळाउ जासइ जाव पजासइ एएण काखोदाइ ते अ-
चित्तावि पोग्गळाउ जासेइ ॥

अर्थ — अ० अचित पण पो० पुद्गल जा० प्रकाश करे ? वस्तु
प्रत्ये ठ० उद्योत करे ? त० तपे ? आताप करे ? प० प्रकाश करे, ? वस्तुने
उजवासे ? इतिप्रश्न ह० हा वच्छ अ० उद्योत करे ठे का० कर्मा ज०
हे जगवान ! अ० अचित पण पो० पुद्गल जा० प्रकाश करे जा० यावत्
प० उजवासे ? का० हे काखोदाइ । कु० कोप्यो अ० जे अणगार ते
सवधि ते० तेजुलेश्या नि० नीकलीथकी (तपस्वी अणगारना शरीरची
नीकलीथकी) तेजुलेश्या जवासरूप दु० दुरगामनी ठती कु० वेगळी
नि० पळे, जइने बोले, दारु पुजवत् वे० वेशने विपे जाय वे० वेशमां
जइने पळे जे० जे जे स्थानकने विपे, दुर वेशने विपे निकट प्रवेशमां
पळे त० त्या त्या अ० अचित पण पो० पुद्गल जा० प्रकाश करे जा० यावत्
प० उजवासे करे ए० ए का० हे काखोदाइ । ते० ते अ० अचित पो०
पुद्गल पण जा० प्रकाश करे

। जावार्थ — हे वेवानुप्रीय ! इहांतो लेश्या शब्दे श्री वीतरागदेवे अ-
चित पुद्गल कदा ठे ए तमे सूत्र वाचीने जाणतां ठतां जुठ बोलीने,
मस्तना लीधे लोकोने वेहेकावीने अनंत ससार केम वधारो गो तेवारे
तेरापयी कहेठे के “ लेश्याना अचित पुद्गल ठे, पण जेम कपसु, काटो
प्रमुख अचित पुद्गल फेंकवाथी वायुकायनी हिंसा थाय, तेम जमवते
शीतल्लेश्या फेंकी तेथी वायुकायनी हिंसा ययानु पाप लाग्युं ” तेनो
उत्तर हे वेवानुप्रीय । शीतल्लेश्याना पुद्गलतो शुद्धम ठे तेथी वायुका-
यनी हिंसा थाय नहि जो सूत्रमा कष्टु होय तो काढी घतावो वली शी-
तल्लेश्याना पुद्गलथी हिंसा थइ मानो तो मनवचनना जोग, स्वातो
स्वात, ए पण पुद्गल ठे साधुजीने मनना पुद्गल घणी दुर जाय
अने वचनजोग (जाया) ना पुद्गल घणी दुर जाय, वीजाना कानोमा
जाय ए तमारे सेखेतो कोइ पण साधुमां साधपण नथी ए सेखेतो

साधपणुं लेती वेला सावज्जजोगना त्याग पण उतावला न करवा, कारण के जाषाना पुद्गल बाह्यार नीकली जाय अने वायुकायनी हिंसा थाय. माटे साधपणुं लश्ने स्वासोस्वास पण लेवो नहि, मन-जोग पण स्थोर राखवो. वचन पण लवलेश मात्र न बोलवुं, मौन राखवुं अने पादोगमन संथारो करीने हाथ पग पण हलाववा नहीं त्यारे साधपणुं कहीये. ए केम मळे ? तमे शीतल-लेश्याना शुद्धम पुद्गलथो जगवंतने वायरानी हिंसा खागी कहोढो, पण शीतल-लेश्याथी वायुकायनी हिंसा थाय अने शीतल-लेश्यानी लब्धि फोरव्यां प्रायठित आवे, एवुं सूत्रमां कोइ ठेकाणे कह्युं नथी. एकान्त जुठां आल जगवंत उपर शामाटे द्योढो. तेवारे तेरापंथी कहेढे के, जो उगार्यामां लाज होय तो केवलज्ञान उपन्या पढी समोसरणमां बलता वे साधुने केम न उगार्या ? तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! ते साधु उपर प्रभुनी अनंती ज्ञाव दया हती, पण तेमना आज्ञानुं निमित्त कारण आवी मढ्युं, तेथी प्रभु शुं करे ? तमे, लेश्या-लब्धि फोरव्याथी दोष लागे ते माटे न उगार्या एम कहोढो, ए तमारुं केहेवुं बल पूर्वक ठे; कारण के जो एमनुं आज्ञुं होततो, जगवंततो केवलज्ञाने करी अनंत कालनी वात जाणता हता, त्यारे विहार केम न कराव्यो. विहार करावतां तो दोष नहोतो लागतो ? पण एमनुं आज्ञुं आवी रखुं, जवितव्यता बलीष्ट, तेथी जगवंत शुं करे. क्रोरु तीर्थकर जेला थाय तोपण कोइ जीवनुं आज्ञुं वधारवा समर्थ नथी. ठगस्थ तो व्यवहार साचवे अने केवलज्ञानी तो निरर्थक उद्यम न करे. तोपण जगवंते तो बचाववानो व्यवहार राखवाजणी आगलथी वर्ज्या हता, पण इहां आज्ञुं पुरुं थवानो समय हतो ते कोण टाली शके ? हे देवानुप्रीय ! बचाव्यामां पाप ठे तेथी न बचाव्या एम कहोढो, पण पोते चोत्रीस अतिशय पांत्रीस वाणीकरी सहित ठे, पचोस जोजन प्रमाण सात इत थाय नहिं, मृगीमारी रोग थाय नहिं अने वेरज्ञाव व्यापे नहिं, ते अतिशय क्यां गया ? गोशालाने वेरज्ञाव केम व्यापे ? वे साधुनी घात समोसरणमां केम कीधी ते कहो. तेवारे तेरा-

पयी कहेठेके, “होशहार पदार्थ अठेराजुत बात ठे ते केम टखे” ? त्परे एम कहोठो के जीव जगार्या पाप लागे ते माटे न जगार्या. एते प्रतिज्ञयथका समोसरणमा वे साधुनो घात थइ ते अठेरामां ठे वही उद्गमस्थ अवस्थामा तो प्रज्जुजोने शीतल खेय्या कर्तव्यरूप हती एने केवली थया वाद सत्तारूपे तो खरी पण करतव्यरूप न होय तेही के साधुठने वचाववारुप कार्य केम वने ? इहा कोई एम आशिका करे के शीतल-खेय्या सत्तापणे ठता कर्तव्यरूप कार्य केम न प्रवर्त्ते, तेनु सना धान-जेम सूत्रजोश्री जगवतीजीने विपे पाच देवना अधिकारे कहुं ठे के, देवाधिदेवने अनंत रूप वैक्रय करवानी शक्ति ठे, परंतु करे नहिं ने करइो पण नहिं तइवत् शीतल-खेय्या पण शक्तिरूपे सजबे, ए व्यक्तिरूपे थइ कार्य सांघे नहिं एवो नियम ठे जो तेरापंधीठने एकस्य एवोज इठवाद होय के केवली जे कार्य करे तेमातो धर्म, अने जे कार्य न करे तेमा पाप, त्पारे तो वेवगुरुने वदणा नमस्कार करवामां पण पाप मानवुं पणइो, कारणके केवली जगवत परस्पर वदणा नमस्कार पण करत नथी वास्ते ए सर्व कृतर्क ठे वास्ते जवचीरुठए हरेक कार्य परस्ते अधि कारीने उलखवो जोइए कदापी तेरापंधी एवी तर्क करइो के, ए तों तमें श्री धीतरागजगवान वाधतनुं समाधान छख्यु, पण समोसरणमा तों श्री गौतमादि छवि-सपन्न सरागो साधु घणाए हता तेमणे वे साधुठने केम न वचाव्या ? तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! श्री गौतमादि गणधर वा सामान्य साधुठने शीतल-खेय्या हती एवु कया सूत्रना मूख पाठना आधारयो कहोठो ते घताववो पणइो

वली तेरापंधी कहेठेके “जगवते गोशाखाने तखनो ठेक-बतावने एक सींगलीमा सात तख घताव्या पठी गोशाले तखनो ठेक-उखेय्या, एक सींगलीमायो सात तख काट्या ए जगवतना वचनयो हिंसा थइ ए पश्चात कर्म दोष जगवतने लाग्यो ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! एम जगवतने दोष लाग्यो कहोठो, ए लेखेतो तमे नित्य आहारादिक ग्रहस्थो कनेयो मागो ठो तथा मार्ग पुठोठो, त्पारे ग्रहस्थो त्पामे

मोंढे बोले तेथी असंख्याता वायुकायना जीव हणाय. ए तमारे कारणे नित्य अनेक उघामे मोंढे बोले, तथा तमे गाममां जाउं त्यारे कुतरां उघामे मोंढे जसे, ए हिंसानो दोष तमने लागशे. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “ अमेतो आहार लेवाना अने मार्ग पुढवाना कामी ठीए. उघामे मोंढे बोलाववाना कामी नथी. तेने जलो जाणता नथी. तेथी अमने पाप न लागे. ” त्यारे हे देवानुप्रोय ! जगवंते पण ज्ञानमां देख्या तेम जाख्या. तीलनो ठोरु उखेलाववाना तथा तील कढाववाना कामी नहोता. तेथी जगवंतने दोष लगार मात्र लाग्यो नथी. तमे प्रभुने एम पाप लाग्युं जाणो तो, तमे अनेक ग्रहस्थीने बोलावो ठो. नित्य उघामे मोंढे बोले ठे. ए संजम केवी रीते रहे ते कहो. ए जगवंत उपर अठतां आल केम द्यो ठो ? तेवारे बली तेरापंथी कहेठे के “ एटलां काम सूत्रमां साधुने करवां वर्ज्या ठे. करेतो प्रायडित आवे, ते काम प्रभुए उच्चस्थपणामां कीधां ठे. साधुए निमित्त जाखवुं नहि, अने जगवंते जाख्युं ठे. गोशालाने तलनो ठोरु बताव्यो. एक तलनी सींगलीमां सांत तल बताव्या. कुपात्रने विद्यादेवी नहिं, अने जगवंते दीधी. गोशालाने शीखव्यो, प्रवर्ज्या दीधी, बहु श्रुत कर्हो एवो पाठ ठे. तेजु-लेझ्या उपजवानी गोशालाने विधि बतावी. शीतल-लेझ्यानी लब्धि फोरवी गोशालाने बचाव्यो. अनार्य देशमां विहार कीधो. ७ ए सात काम साधुने करवां सूत्रमां वर्ज्या ठे. ते जगवंते कर्हो ते माटे जगवंतने पाप लाग्युं अने चुक्या, एम कहीए ठीए. ” तेनो उत्तर:-हे देवानुप्रोय ! ए सांत बोल सामान्य साधुने (उच्चस्थ सूत्रव्यवहारना धणीने) वर्ज्या ठे, अने जगवंत तो आगमव्यवहारना धणी ठे. व्यवहार पांच प्रकारना कह्या ठे. शाख सूत्र व्यवहार तथा जगवती शतक ८ मे, उद्देशे ८ मे. ते पाठ:-

कइ विहेणं जंते ! विवहारे पन्नत्ता ? गोयमा ! पंच विहे
विवहारे पन्नत्ता तंजहा:-आगमे १ सुए २ आणा ३ धारणा ४
जिए ५. जहासे तड आगमेसिया आगमेणं व्यवहारं पठ-

वेद्या णोयसे तच्च आगमेसिया जहा से तच्च सुएसिया सु-
 एण विवहारेण पठवेद्या णोयसे तच्च सुएसिया जहा से तच्च
 आणासिया आणाए ववहार पठवेद्या णोयसे तच्च आणा
 सिया जहासे तच्च धारणासिया धारणाए ववहार पठ
 वेद्या णोयसे तच्च धारणासिया जहा से तच्च जिएसिया
 जिएसण ववहार पठवेद्या इच्चे एयाहिं पंचहिं ववहारं पठ
 वेद्या त आगमेण सुएण आणाए धारणाए जीएसण
 जहाजहासे आगमे सुए आणाए धारणा जीय तहातहा
 ववहार पठवेद्या से किं माहू जते । आगमवखिया समणा
 निगथा इच्चेइया पचविह ववहार जया १ जहिं १ तथा १
 तहिं अणिस्सि उवसिय सम्मं ववहारमाणे समणे
 निग्गथे आणाए आराहए जवइ ? हता जवइ

अर्थ — क० केटसे वि० जेदे ज० हे जगवान ! वि० व्यवहार पं०
 कसो ? इतिप्रश्न उत्तर गो० हे गोतम ! प० पाच प्रकारे वि० व्यवहार
 प० कसो त० ते कहे ठे त्या व्यवहारीए जीवाविके करीने ते व्यवहार
 साधुने प्रवृत्ति निवृत्तिरूप ते व्यवहार तेना कारणपणे जे ज्ञान विशेष
 ते पण व्यवहार कहोए त्या पेहेलो आ० आगमव्यवहार ते आत्म
 ज्ञानयो जाणीए जेणेकरी पटार्थने जाणीये ते आगम सु० सांज
 खोए ते श्रुत २ आ० आदेश करी दीजे ते आज्ञा ३ आ०
 धारीए ते धारणा ४ अने जि० जीत ५ (आचार) त्या पेहेलो जे
 आगमव्यवहार ते केवळज्ञानी १, मनपर्यवज्ञानी २, अवधज्ञानी ३,
 चौद पूर्वधर ४ दस पूर्वधर ५, अने नव पूर्वधर ६ एनो व्यवहार ठ
 प्रकारनो ठे त्या पेहेलो केवळीना ग्रहणयकी प्रथम आलोचना केवळी
 पासे खेवी तेना अजाये मनपर्यवज्ञानी पासे खेवी एम आगखाना
 अजाये पाठक्षा पाठझाफने आत्मोवणा खेवी त्या केवळी प्रमुल आगम

व्यवहारी समस्त अतिचार पोतेज जाणे. ते पासे गयाथी आगमव्यवहारी आलोवणहारने कहे “सघलो अतिचार कहो.” तेवारे ते जाणतोथको पोतानो दोष मायाएकरी गोपवे तो तेने प्रायश्चित न आपे, अने एवुं कहे के, अनेरे ठामे जइने शोध करो; अने जेने दोष याद न आवे तथा जे मायाथकी न गोपवे तेने केवलज्ञानना धरणहार दुषण विचारिने प्रायश्चित दे. पण कपटीने, फोकट जासे एम जाणीने प्रायश्चित न दे. इहां चौद पूर्वधर यद्यपि परोक्षज्ञानी ठे तोपण उपयोग दीधे ठते केवली कहे तेढलुं कही शके. हवे इहां कोइ कहेशे के “आगमव्यवहारी जाणे तो तेने कहीये के, मुजने आलोवणा द्यो. तेवारे अतिचार पोते कहीने पोते आलोचना आपे तेमां शी हरकत ठे ? के आलोवणहारना मोंढाथकी केहेवरावे.” एम कहे तेनो उत्तर. ए आलोवणामां घणा गुण ठे. सम्यक्-आराधना थाय अने आलोवणहारने उत्साह वधे. मान ठोमी पोतानी आत्माना हित जणी रहइय प्रगट करे ठे. ए वात माहा दोहीली ठे. इत्यादिक कारणे गुरु आलोवणहारनाज मोंढाथी आलोवणा करावे अने ते समस्त प्रकारे निःशस्त्र थइ गुरु जे प्रायश्चित दे, ते हर्षीत थको अंगीकार करे. एम करतोथको निर्वाणपद पामे. १

सु० हवे श्रुतव्यवहार कहेठे:-आचार, कट्य, निषिथ आदि जेने अंगीयार अंग तथा नव पूर्व सुधी जाणपणुं होय तेने सुत्रव्यवहारी कहीये. ते सुत्रव्यवहारी आलोवणा लेणहारना अजिप्राय जाणवा माटे त्रण वार दुषण केहेवरावे. एक वारने कहे श्रुतव्यवहारी कदाच एम जाणी न शके के, ए कुमे मने आलोवणा आलोवे ठे के साचे मने. त्रणे वार एक सरखुं कहे तेने तो आलोवणा दे, पण कपटथी फेरफार कहे तेने पेहेलां तो जे फेरफार कह्यो होय तेनुं प्रायश्चित दे, पढी पूर्व पापनो आलोवणा दे. २ आ० आज्ञाव्यवहार ते जे बेहु आचार्य सूत्रार्थना जणवाथी माहा गीतार्थ ठे, पण जंघाबल क्षीणपणाथी विहार करी न शके. अलग देशान्तरे रह्या ठे. मांहोमाहो मलो न शके अने तेमाथी कोइकने प्रायश्चित लेवुं होय, तेवारे ते आचार्य गीतार्थ शिष्यना अजा-

वर्षी, धारणा कुशल अगीतार्थ साधु वा शिष्यने सिद्धान्तनो ज्ञापाए गुढार्थ अतिचार आसेवना कही बीजा आचार्य कने मुके हवे ते आचार्य तेनो अपराध साजखी इव्यावि चार सहनन धृति वस्त्रादिक विचारी पोते-स्या जाय अथवा पूर्वनी विधिप गीतार्थ शिष्यने मुके, अने तेने अज्ञावे जे आच्यो ठे तेनेज अतिचारनी आलोचना कही मुके, ए आशा व्यवहार ३ भा० हवे धारणा व्यवहार कहे ठे -कोइक गीतार्थ सबेगी आचार्य कोइक शिष्यादिकने कोइक अपराधने विषे इव्याविक चार (इव्य-क्षेत्र-काल-ज्ञाव) जोइ, जे विशुद्धि दीधी होय ते शिष्य गुरुनी बीधेखी विशुद्धि मनमाहे धरीने कोइकने तेवे अपराधे सेवीज विशुद्धि वे तो, एम देताने उद्धृतपद धरणरूप धारणाव्यवहार कहीये, अथवा धारणा ते एम -कोइएक धैयावचनो करणहार शिष्य ठे, पण ते समस्त ठेव श्रुत वेवाने योग्य नथी तेवारे तेने आचार्य कृपाकरीने केटखांएक प्रायश्चित्तना पद आगमथी उद्धरीने तेने कहे ने ते धरीने राखे, अने तेज पद मांहेखी आलोचना आपे तेने पण धारणाव्यवहार कहीये ४ जि० हवे जीतव्यवहार कहेठे: जेम कोइक अपराधे पूर्वे साधु घणा तपेकरी शुद्धि करता, तेवोज अपराध उपन्ये ठेते वर्तमानकाले इव्यादि चार चिंतवी सघयण धृति वस्त्रनी हानी जाणीने जे योग्य तपनो प्रकार (प्रायश्चित्त) दइए ते समय ज्ञापाए जीतगीतार्थ कहीये, अथवा प्रायश्चित्त जे आचार्यना गच्छमां अधिको छठो सूत्र प्रवर्त्यो, अने घणे अनेरे गीतार्थ मान्यो होय ते रूढ जीत कहीये ५ ए पांच व्यवहारमां गमे ते व्यवहार सहित गीतार्थ होयतेनी पासेथी प्रायश्चित्त सइए, परंतु अगीतार्थकने खेता दोष उपजे

हवे आगमादिक-व्यवहारने विषे प्रवर्त्तवा माटे उत्सर्ग अपवाद कहेठे -ज० जथा प्रकारे केवली आदिक अन्यत से० ते व्यवहार अथवा त० ते पांच व्यवहारमां त० ते प्रायश्चित्त दानादिक व्यवहार काल विषे आ० आगम केरखी प्रमुख होयतो तेवेज आगमव्यवहार प्रायश्चित्त दानादिक प्रत्ये प० प्रवर्त्ते, पण शेपे करी न प्रवर्त्ते आगम पण ठ प्रकारे ठे तेमां केवलज्ञानमा अयबोधपणायी बिना फसा जाणें, ते माटे तेनुं

कहेवुं प्रायश्चित लेवुं; अने तेने अज्ञावे मनपर्यवज्ञानी पासेथी लेवुं.
 एम पूर्ववत् आगला आगलाने अज्ञावे पाठला पाठलाकने लेवुं. णो०
 नहिं से० ते त० तीहां आ० आगमव्यवहार होय तो ज० जथाप्र-
 कारे से० ते त० तीहां श्रुत होय तेवे श्रुतेकरी व्यवहार प० प्रवर्ते. णो०
 नहिं से० ते त० तीहां (ते अवसरे) श्रुतव्यवहारी तो ज० जेम से० ते
 त० तीहां आ० आज्ञाव्यवहारेकरी प० प्रवर्ते. णो० नहिं से० ते त०
 तीहां आ० आज्ञाव्यवहारी, तो ज० जेम से० ते त० तीहां धा० गीतार्थ-
 कोइने द्रव्यनो अपराध क्षेत्र, काल, ज्ञाव जाणीने प्रायश्चित दीधुं ते धार-
 णाए करी प० प्रवर्ते. णो० नहिं से० ते त० तीहां धा० धारणाव्यवहारी,
 तो ज० ज्यां पुरुष धीर्यादिक विचारी प्रायश्चित दे ते जीतव्यहारेकरी
 प० प्रवर्ते. इ० इत्यादिक ए० ए पं० पांच प्रकारे करी व्यवहार प्रत्ये
 प० प्रवर्तवे. तं० ते कहेढे:-आ० आगमेकरी १, सु० श्रुतेकरी २, आ० आ-
 ज्ञाए करी ३, धा० धारणाए करी ४ अने जि० जीते करी ५. ज० जेम
 जेम से० ते आ० आगम सु० श्रुत आ० आज्ञा धा० धारणा अने जि०
 जीत ५, ए पांच होय त० तेम तेम व० व्यवहार प० प्रवर्तवे. ए व्यव-
 हारवंत पुरुषने फल प्रसन्नद्वार कहेढे. से० हवे शुं नदंत (नद्वारक) आ०
 कहो कोण आगमवलिउं उक्त ज्ञान विशेष सु० श्रमण निर्ग्रथ केवली
 प्रमुख इ० ए वक्षमाण अथवा ए उक्त स्वरूप प्रत्ये पं० पंचविध व्यवहार प्राय-
 श्चित दानादिरूप सम्मं० ए पद संघाते संबंध कीजे व्यवहार तो प्रवर्ते. इत्यर्थः
 हवे संबंध रुमी रीते, ते केम ते कहे ढे:-ज० जेजे अवसरने विषे अथवा
 जेजे प्रयोजनने विषे अथवा जेजे क्षेत्रने विषे जेजे उचित ते ते प्रत्ये
 इति शेष तदातदा काले ते ते प्रयोजनादिकने विषे कहेवुं, ते कहेढे:-
 अ० सर्व वान्छा रहित न० तेणे अंगीकार कीधुं ते अनिश्रितोपाश्रित
 ते प्रत्ये अथवा निश्रित राग उपाश्रित द्वेष नहिं, रागद्वेष ते अनिश्रि-
 तोपाश्रित सर्वथी पक्षपात रहितपणे यथावत् इत्यर्थः एतावता पं०
 पंच वि० विध व्यवहार प्रत्ये ज० ज्यारे ज्यारे ज० जेजे प्रयोजनने विषे
 योग्य त० तेते प्रत्ये विचारे त० तेते प्रयोजनने विषे सर्वथा पक्षपात

રહિત સઠ સમ્યક્ ષઠ પ્રવર્તતો થકો સઠ સાધુ નિઃનિર્ગથ આઠ આ
જ્ઞાનો આઠ આરાધક જઠ થાય ? इति प्रश्न उत्तर ह० हा थाय ।

જાવાર્થ — હવે જુલ ! આગમ-વ્યવહારના પાંચ પ્રકાર કહ્યા કેવલ
જ્ઞાનીને ૧, મનપર્યવજ્ઞાનીને ૨, અવધજ્ઞાનીને ૩, ચૌદપૂર્વધારીને ૪,
જાવ દસપૂર્વધારીને ૫, આગમવ્યવહારી કહીયે એ પાંચ પ્રકારના આગ
મવ્યવહારી કહ્યા આત્મજ્ઞાનથી ગુણ જાણે તે કાર્ય કરે એ પ્રથમ ધ્ય
વહાર એ પ્રથમવ્યવહારનો ધણી વીજો સૂત્રવ્યવહાર માને નહિ, ઇટલે
સૂત્રમાં કહ્યું તેમ સર્વ કાર્ય કરવાનો તેમને નિયમ નહિ આત્મજ્ઞાનથી
અવગુણ જાણે તે કાર્ય ન કરે, અને ગુણ ઉપજતો જાણે તે કાર્ય કરે
હવે આગમવ્યવહારીના વચનથી વા ઉપવેશથી પ્રથ જોખ્યો તેનેજ સૂત્ર
કહીયે તે આગમવ્યવહારીનું કહ્યું કરવું, પણ આગમવ્યવહારી ષકાં
સૂત્રમાં કહ્યું તેમ ન કરવું વલ્લો સૂત્રમાં કહ્યું છે કે, નવમા પૂર્વની ત્રીજી
આચારવધુ (ત્રીજી અધ્યયન) જણાવિના સાધુની પત્નિમા વહેવી નહિ,
અને સ્વધકજી અગીયાર અગનુજ જ્ઞાન જણ્યા હતા તિહુની બારમી
પત્નિમા વલ્લા, તે આગમવ્યવહારીના વચનથી વલ્લી ગજસુકુમાલજી
વિના સૂત્ર જણ્યાં વિદ્યા સદ્ તેજ દીને બારમી પત્નિમા વલ્લા, તે પણ
આગમવ્યવહારીના વચનથી એ ન્યાયે આગમવ્યવહારી ષકાં સૂત્રવ્ય
વહાર માનવાનો જરૂર નથી ૧, અને આગમવ્યવહારીના અજ્ઞાને વીજો
સૂત્રવ્યવહાર માનવો, ઇટલે સૂત્રમાં કહ્યું તેમ કરવું ૨, અને જો સૂત્રમાં
કોઈ વસ્તુનો નિર્ણય ન હોયતો ત્રીજો આજ્ઞાવ્યવહાર માનવો, ઇટલે
આચાર્ય ગુરુદેવ કહે તે વચન પ્રમાણ કરવું ૩, અને એ ત્રણ વ્યવહાર ન
હોય તો ચોથો ધારણાવ્યવહાર માનવો, ઇટલે ગુરુદેવ આચાર્યે કોઈ બોલ
ધરાવ્યા હોય તથા કોઈને કહેતા સાજલ્યા હોય તે પ્રમાણે કાર્ય કરવું
૪, અને એ ચાર વ્યવહાર ન હોય ત્યારે પાંચમો જિતવ્યવહાર માનવો,
ઇટલે ગીતાર્ય વલ્લેરા જેમ કરતા આવ્યા તેમ કરવું ૫ એ રીતે પાંચ
વ્યવહાર માનતાં થકા આજ્ઞાના આરાધક થાય

હે દેવાનુપ્રીય ! જગવત તો આગમવ્યવહારી છે તે સૂત્રવ્યવહાર

માને નહિં. એ તમે જાણતાં ઠતાં મતના લીધે સૂત્રનું નામ લઈ બોધાં લોકોને વેહેકાવી આગમવ્યવહારી ઉપર આલ દઈ અનંત સંસાર કેમ વધારો છો ? જો આગમવ્યવહારીને સૂત્રમાં વર્જ્યા તે કાર્ય કીધાથી દોષ લાગ્યો માનો તો, જગવંતે કેવલજ્ઞાન ઉપન્યા પઠી કાલીકુમાર પ્રમુખ દસ જાણનાં મરણ વતાવ્યાં ૧. વલી નેમનાથસ્વામીએ દ્વારકાનો દાહ વારે વર્ષે વતાવ્યો ૨. તેમજ ગોશાલાને સાત દીવસને આંતરે મરણ વતાવ્યું; પણ માહાશતકે રેવતીને મરણ વતાવ્યું, તેવારે ગૌતમસ્વામીને મુંકીને પ્રાયઠિત દેવરાવ્યું, અને પોતે સુખે વતાવ્યું. ૩ વલી ગોશાલાથી ધર્મ ચોયણા કરવાની સાધુને આજ્ઞા દીધી. ૪ વલી ચૌદપૂર્વધારી ધર્મઘોષ આચાર્યે નાગશ્રી બ્રાહ્મણીને ચોરાસી ચૌટામાં હીલવા-નિંદવાની આજ્ઞા દીધી. ૫ એ પાંચ બોલ સૂત્રમાં સાધુને કરવા વર્જ્યા છે, અને કેવલજ્ઞાની આગમવ્યવહારીએ કીધા છે. હે દેવાનુપ્રીય ! તમારે લેખે તો કેવલજ્ઞાનીને એ દોષ લાગ્યો તેથી ચુક્યા. પણ એ વાત કેમ મલે ? આગમવ્યવહારીપણું તો કષાયકુશીલ અને સનાતક એ બે નિયંઠામાં હોય તેને અપરિસેવી કહ્યા છે. મૂલગુણ તે પાંચ માહાવ્રતમાં અને ઉત્તરગુણ તે દસ-વિધ પચ્ચાણમાં દોષ લગામે નહિં. શાખ સૂત્ર જગવતી શતક ૨૫ મેં ઉદ્દેશે ૬ છે. હવે જુઠું જગવંત તો ઠગ્ગસ્થપણે પણ અવધ મનપર્યવ-જ્ઞાન આશ્રી આગમવ્યવહારી છે, અને કેવલજ્ઞાનમાં પણ આગમવ્યવહારી છે, તથા કષાયકુશીલ-નિયંઠાના ધણી છે. તે જગવંતને ચુક્યા કહો છો પણ સૂત્રમાંતો મૂલગુણ ઉત્તરગુણના અપરિસેવી કહ્યા છે. હવે જો ચુક્યા કહો છો, તો કહો કયા વ્રતમાં મૂલગુણ ઉત્તરગુણમાં દોષ લાગ્યો ? અને તે વેલા નિયંઠો કષાયકુશીલજ હતો કે બીજો આવ્યો તે પણ કહો. હે દેવાનુપ્રીય ! જગવંતનો તો અપરવાઈ સંજમ છે. નિયંઠો ફરે નહિં તેથી તે પુરુષોને દોષ લાગે નહિં. તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, જેમ ગૌતમસ્વામી ચારજ્ઞાન ચૌદપૂર્વના ધણી આગમવ્યવહારી અને કષાયકુશીલ-નિયંઠાના ધણી આણંદ શ્રાવકને ઘેરે જાણામાં ચુક્યા તેમ જગવંત પણ ચુક્યા. એમ કહે છે તેનો ઉત્તર:—

હે વેવાનુપ્રીય ! ગૌતમસ્વામી આશદજી શ્રાવકને ઘેર જ્ઞાપામાં
 ઘુખ્યા તે સમયે તેમને ચાર જ્ઞાન, કપાયકુશીલ નિયંત્રો અને આવમ
 વ્યવહારીપણુ હતુ, એમ કયા સૂત્રમા કહ્યું છે તે કહો વહી ગૌતમસ્વા-
 મીનુ અને જગવંતનુ જ્ઞાન અને નિયંત્રો સરસ્થા નથી અને તત્તુણ જ્ઞાની
 ઘૃક્ષિપણુ છે જગવંતનો તો સજમ નિયંત્રો અપકવાઈ છે દિક્ષા ધીધી
 તેજ વચ્ચે મનપર્યવ જ્ઞાન ઇપન્યુ અને પ્રકાયકુશીલ નિયંત્રો આવ્યો તે
 એકજ વાર આવે અને તે પાઠો જાય નહિં વહી કપાયકુશીલ નિયંત્રો
 સજમ, એક જીવને એક જવમા જઘન્ય એક વાર આવે અને ઇસ્કુટ્ટા
 નવસો વાર જાય અને નવસો વાર પાઠો આવે વહી કપાયકુશીલ નિયં-
 ત્રો અને મનપર્યવજ્ઞાનની સ્થિતિ જઘન્ય એક સમયની કહી તે એક
 સમય રહે અને ધીજે સમયે ધીજાઈ જાય કોઈક જીવને વહી પાઠો
 એક સમયથી તથા અતરમુદૂર્ત તથા ઘણા કાલથી પાઠો આવે, અને
 કોઈ જીવને તે જવમાં પાઠો આવેજ નહિં, અને કોઈ જીવને એક જવમાં
 ઘણીવાર જાય અને ઘણીવાર આવે તેની ઇસ્કુટ્ટી સ્થિતિ વેદોચ્છેષી કોઈ
 પૂર્વની કહી તે એક વારજ આવે પણ પાઠો જાય નહિં વોપનો અપરિ-
 સેવીજ રહે વહી ચાર જ્ઞાનવાસા, કપાયકુશીલ નિયંત્રવાસા અને
 આગમવ્યવહારના ધણી કર્મને વશે વ્રત થઈ જાય તો અર્ધપુદ્ગલ
 અને તત્કાલ સંસારમા નિગોદાવિક્રમાં જમે શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતી કાતક
 ૩૫ મેં રહેશે ઠઠે, તથા પશ્ચવણામા એ સર્વ અધિકાર છે એ કપાયકુશી-
 લ નિયંત્રો એક જવમા નવસોવાર ઇસ્કુટ્ટો આવે કહ્યું તેની સ્થિતિ
 જઘન્ય એક સમયની કહી, અને વ્રત થઈ જાય તો ઇસ્કુટ્ટો અર્ધપુદ્ગલ
 રહે, કહ્યું, પણ જગવંતને તો મનપર્યવજ્ઞાન અને કપાયકુશીલ નિયંત્રો
 એકવાર આવ્યા પછી પાઠો જાય નહિં, એક સમયની સ્થિતિ, પણ હોય
 નહિં અને અર્ધપુદ્ગલ સુધી જમે પણ નહિં તે માટે સર્વ કપાયકુશીલ
 નિયંત્રાના ધણીનો, ગૌતમસ્વામીનો અને જગવંતનો ઇચ્છસ્યપણાનો પણ
 સજમ સરસ્થો નથી ત્યારે હે વેવાનુપ્રીય ! ગૌતમ સ્વામીનો અને
 જગવંતનો કપાયકુશીલ નિયંત્રો સરસ્થો કેમ? વહી ગૌતમસ્વામી જ્ઞાપામાં

चुक्या, तेमं जगवंत पण चुक्या, एम केम कहोठो? वली गौतम स्वामी सरखा छादशांगी ज्ञानना धणी पण ज्ञाषांमां खलाइ जाय कहुं ठे. शाख सूत्र दसवैकालिक अध्ययन आठमे, गाथा ५० मी:—

आयार पणत्तिधरं, दिठ्ठिवाय महिच्चगं;

वयंवि स्कलियं एच्चा, एतं उवहसे मुणी. ॥ ५० ॥

अर्थ:—आप आचारांग अने ५० जगवती सूत्रना धरणहार तथा दिठ्ठिवादना (बारमा अंगना) मण जणनारने वण बोलतां वचने करी खण खलाया एण जाणीने एण नहिं तंण तेमने उणहसे मुण जति. ॥५०॥

ज्ञावार्थ:—हवे जुठ! आचारांग, विवाहपन्नति अने दृष्टिवाद (बारमा अंग) ना जणनार वचनमां चुकी जाय, तेनो उपहास न करवो. ए आगमव्यवहारना धणी वचनमां चुकी (खलाइ) जाय कहुं, अने मूल-उत्तरगुण दोषना अपमिसेवी कहा, पण एमने अने जगवंतने सरखा न कहा. वली गौतम प्रत्ये जगवंते पण कहुं के, तमे वचनमां जुट्या ठो, आणंद साचो ठे माटे जश्ने खमावो. ए वचनने जुट्या कहुं तेमं जगवंत पोते चुक्या हत तो केम न कहुं. हवे वीरप्रजुने चुक्या तमे कया ज्ञानथी जाण्या? तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “केवल ज्ञान उपन्या पढी ए काम न कर्युं. बे साधुने न बचाव्या ते वीतराग जावथी, अने ठगस्थपणे गोशालाने बचाव्यो ते सराग जावथी, एमं टीकामां कहुं ठे. ते रागनां कर्म लाग्यां. सरागपणाथी काम कर्यां. गोशालाने बचाव्यो. ए न्याये चुक्या कहीये ठीये.” तेनो उत्तर:—हे देवानुप्रीय! सूत्र पाठमां तो एम नथी कहुं के, गोशालाने बचाव्यो ते रागजावथी, अने बे साधु न बचाव्या ते वीतरागजावथी. अरे! तमारी श्रद्धानी पुष्टीने माटे टीकाना मलता वचननुं सरणुं द्यो ठो ते मिथ्या ठे, केमके अमारे तो सिद्धान्तनी पंचांगी प्रमाण ठे. ते पंचांगीमां अनेक गुरु लक्ष ठे. तेमां केटलांक वचन उत्सर्ग-मार्गनां ठे अने केटलांक अपवाद-मार्गनां ठे. ते मतलब जाण्या बिना अने टीका तमे नथी

માનતા, ઠતાં ટીકાની શાક્ષી જ્ઞાને માટે આપો ઠો ? જો ટીકામાં કશું
સેમજ પ્રમાણ કરતા હો તો ટીકામાં પાઠક કહેલા ઘોષ મેલવી પ્રાપ્ત
ટીકામાં તો આધાકર્મી આહાર કરવો કહ્યો છે, ફલફલનો આહાર
કરવો કહ્યો છે તથા સાધુને વ્રતવ્રતના કટક ચુરવા કહ્યા છે. ઇત્યાદિક
અનેક વિરુદ્ધ વાતો કહી છે તે પણ પ્રમાણ કરવી પરુશે, અને જો એ
પ્રમાણ ત કરો તો એ ટીકાનું વચન પ્રમાણ કેમ કરો ઠો તે કહો

હે દેવાનુપ્રીય ! જગવંતની કરણી ઠગ્નસ્થપણે અને કેવલપણે એક
સરસી અશુદ્ધ કરણી છે ઠગ્નસ્થપણે પણ આગમવ્યવહારી અને કેવલમા
પણ આગમવ્યવહારી છે સૂત્રમાં સાધુને વર્ણ્યાં તેવા કામ ઠગ્નસ્થપણે
પણ આગમવ્યવહારપણથી કોંધા અને કેવલજ્ઞાન ઠપન્યા પછી આગ
મવ્યવહારપણથી કોંધા સેમણે ઠગ્નસ્થ અને કેવલપણે એક સરસી
કામ કર્યાં છે હે દેવાનુપ્રીય ! જે કાર્ય સૂત્રમાં સામાન્ય સાધુને વર્ણ્યાં
છે તે કાર્ય કેવલપણમાં પોતે કર્યાં છે મુશની સ્વધર વીધી, મસ્થ
ઘતાઘ્યુ અને નિમિત્ત જ્ઞાઘ્યુ એ કેવલમાં તો તમે જુક્યા નથી કેહેતા
તેનું શુ કારણ ? વલ્લી નેમનાથજીએ વારે વર્ષે દ્વારિકાનો દાઢ વતાઘ્યો,
તેમને તો જુક્યા નથી કેહેતા, પણ જગવત માહાવીરસ્વામીથી અને
જીવદયાથી દેવ દીસે છે તેથી પ્રજુને જુક્યા કહોઠો વલ્લી સરાગપણથી
ગોદાસાને ઘવાઘ્યો તેથી જો પાપ લાગ્યું કહો તો, વસમાં ગુણઠાણ
સુધી સંજમ, તપ, વિનય, વૈયાવચ ઇત્યાદિક સર્વ કામ સરાગપણથી
કરે છે તે સર્વ કામમાં પાપ લાગસે, કેમકે ધીતરાગજાઘ તો અગ્યારમ
ગુણઠાણા ઠપર છે તેમને તો એક ઇરિયાઘહી ક્રિયાજ લાગે, તે ઇરિયા
ઘહીક્રિયા પણ સાતાવેદની ઘે સમયની સ્થિતિની ઘધાય, અને ઘધી
સ્થિતિના પુન્યપાપ તો વસમાં ગુણઠાણા સુધી રાગદેવથી જ ઘધાય, દેવથી
અને ઘપ્રશસ્ત રાગથી તો પાપ ઘધાય અને મશસ્ત-રાગથી પુન્ય ઘધાય
વલ્લી સરાગ-સજમ અને સરાગ-તપથી દેવતાનું આઠરુ પુન્યપ્રકૃતિ ઘધાય
એમ કહ્યું છે શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતી શતક ઘીને ઠદેશે પાચમે, સુગિયા
જગરીના ઘાવકોને અધિકારે હે દેવાનુપ્રીય ! સરાગથી ગોદાસા ઘવાઘ્યો

तेथी पाप लाग्युं एम कहोवो; परंतु इहांतो टीकामां एम कह्युं ठे के, सरागसंजम ठवस्थयकां जीव जीवे तो अने न जीवे तोपण वचाववानो उद्यम करवो. ते माटे वचाववानो उद्यम कीधो अने बे साधुने न बचाव्या ते वीतरागजावथी. वीतरागे केवलज्ञानथी आउखानो समय आव्यो जाणी लीधो. होणहार टलतुं न जाण्युं तेथी उद्यम न कर्यो, कारणके केवलज्ञानो निरर्थक उद्यम न करे ए जावार्थ. आगमव्यवहारी अकरवाजोग काम करे नहिं. गुण जाणे तेवुं काम करे. तेवारे तेरापंथी कहेठे के “जगवंते गोशालाने वचाव्यो तीहां जोगनो व्यापार थयो. ए जोगनुं पाप लाग्युं.” तेनो उत्तरः—हे देवानुप्रीय ! जोगविना तो संजम, तप, विनय, वैयावच, चर्चा वार्ता, सजाय, ध्यान, आहार, पाणी, व्यवहार, कांइ पण थाय नहिं. सजोगीने ए जोगना व्यापारथी पाप लाग्युं जाणो तो तमारे देखे तो कोइ तरवानो मार्ग दीसतो नथी. हे देवानुप्रीय ! ए शुजजोग ठे के अशुजजोग ते कहो. तेवारे तेरापंथी कहेठे के “गोशालाने वचाव्यामां प्रजु धर्म जाणे तो केवलज्ञान उपन्या पढो ए काम केम न कर्युं ? बीजा कोइ साधुने एरीते जीव उगारवानो उपदेश केम न दीधो ” ? तेनो उत्तरः—

हे देवानुप्रीय ! प्रजुए पाते ठवस्थपणे अनार्यदेशमां विहार कर्यो, अने केवली थया पढो अनार्यदेशमां विहार न कर्यो, अने बीजा कोइ साधुने जवानो उपदेश पण न दीधो. ते माटे शुं पूर्वे ठवस्थपणे अनार्यदेशमां विहार कर्यो ते खोटो कहेवाय ? हे देवानुप्रीय ! आगम व्यवहारीनुं काम अने सूत्रव्यवहारीनुं काम सरखुं नथो. आगमव्यवहारी अकरवायोग्य काम करे नहि, गुण जाणे तो करे. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “गोशालाने उगार्याथी केवो गुण उपन्यो ? बे साधुने मार्यो. जगवंत उपर तजुलेश्या मुंकी लोहीठाणवानो कर्यो अने घणुं मिथ्यात्व वधार्युं. शो गुण थयो ? ” तेनो उत्तरः—हे देवानुप्रीय ! ए वातनो प्रजुने शानो दोष. जेम अजवि जीव हतो ते साधपणुं लइ उदाइराजाने पोषामां मारी गयो. तेनो पापदोष कांइ महापुरुष आचारजने तो लाग्यो

नथी तेमज कोइ अनार्य ठग बुद्धिप साधपणु छह कोइने ठगी आप
तो तेनो पाप दोष बीजाने नथी छागतो तेम महावीरस्वामीप गोशा-
खाने दिक्षा दीधी, जीवतो वचाव्यो तेथी सिध्यात वधार्युं तेनु पाप
प्रजुने नथी छाग्यु जो प्रजुने पाप छाग्यु जाणोतो ए छेखेतो ऋषदेव
स्वामीने घणुंज पाप थयु इशे, केमके तेमणे चार हजार माणस साधे
दिक्षा दीधी पठी सघसा जाग्या ३६३ पापरु मत चाड्या धरुं
सिध्यात वधार्युं पण ऋषदेवस्वामीने तो पाप छाग्यु नथी तेम वीर
प्रजुने पण जाणवु वसी गोशाखाने तो ठग्मस्थपणे दिक्षा दीधी अने
वचाव्यो, पण केवखज्ञान ठपन्या पठी जमाखीने दिक्षा केम दीधी ? तथा
नदण मणीहारने श्रावकना व्रत केम दीधा ? पार्श्वनाथस्वामीप सोमीख
ब्राह्मणने व्रत केम दीधा ? सुखमाखीकाने साधपणु केम बीधु ? अने
वसें ठ साधवीने दिक्षा केम दीधी एम तो घणा अटकाशे केवखीना
दिक्षा दीधेखा घणा जरीं अट थइने अकार्य कीधा ठे तथा सिध्यात
वधार्युं ठे ते पाप पण तमारे खखे केवखज्ञानीने छाग्युं जोइए पण ए
घात केम मखे वसी जगवते खखि फोरवी गोशाखाने वचाव्यो, तेथी
जगवतने पाप छाग्यु अने चुक्या कहे, तेने पुठीए के, ठग्मस्थपणे
पाप कर्युं तेनुं पायश्चित तो कोइ सूत्रमा चाड्युं नथी त्यारे पायश्चित
कीधा बिना आराधक केम थया ते कहो तेवारे तेरापथी कहेठे के,
“ जेम रहेनेमीए राजेमतीने जोगनी आमत्रणा कीधी, तेनुं प्रायश्चित
चाड्यु नथी तेम आ पण चाड्यु नथी, पण प्रायश्चितनु ठेकाणु ठे तेथी
खीधुज इशे ” तेनो उत्तर -अरे मुग्ध प्राणी ! एतो एकान्त असजमनु
ठाम प्रत्यक्ष विसेठे, अने प्रायश्चित पण दस जेवे आवे ते गाथा —

आदच्च दप्प पमादणा जोगे, आउरे आवति सुय,
सकित्ते सहसाकारे, जय पतो साय वीमसा ॥ १ ॥

अर्थ — विषयतो पीट्यो १, प्रमादने कीधे २, अजाणपणे ३, आतुर
रोग दुधा तृपाए ४, आपदा पट्यायी ५, शकाने कीधे ६, सहसातकारे ७

जयने लीधे ण, रागद्वेषने लीधे ए अने शिष्य शिष्यणीनी परिक्षा
निमित्ते १०. ए दस जेद ठे. तेमां उत्तराध्ययन २२ में अध्ययने ४६ मी
गाथामां दसविध प्रायश्चित मांहेलुं प्रायश्चित कळुं ठे. राजेमतीनां वचन
रहेनेमीए सांजलीने प्रणाम पाठा वाळ्या. ते पाठः—

इंदियाणि वसे काळ अप्पाणं उव संहरे. इत्यादि ॥

अर्थः—इं० पांच इंद्रिने व० वश का० करी अ० पोतानी आत्माने
उ० फेरवी सं० ठेकाणे लाव्या.

जावार्थः—हवे जुठ ! रहेनेमीनी अती दुष्टपणे जोगनी वंठा
नहोती. फक्त दिद्धारथी प्रणाम कर्या हता. पढी राजेमतीना वचनथी
पाठा ठाम आढ्या ल्यारे पश्चाताप कर्यो; पण प्रजुए पश्चाताप कर्यो, एवुं
कोइ सूत्रमां चाव्युं नथी. वली गोशालानो जीव डढपइनो थरो अने
केवल पामशे तेवारे सर्व साधुने कहेशे के, जाइ ! हुं गयाकालमां श्रमण
घाती हतो. बे साधुने में मार्या तथा प्रजुनो अविनय कीधो तेम तमे
मत करजो. एम गोशालाना जीवे डढपइनाना जवमां पोताना पाठला
जवनुं पाप निवुं, निषेवुं तेम जगवंते केवल उपन्या पढी ए कार्य निवुं
निषेवुं नथी. वली निषिथ प्रमुख घणा सूत्रमां अनेक जातनां प्राय-
श्चित कळ्यां ठे, पण जगवंते शीतल-लेश्याथी गोशालाने वचाव्यो, तेनुं
प्रायश्चित कोइ पण सूत्रमां कळुं नथी; पण उलटुं आचारांगसूत्रना प्र-
थम श्रुतकंधना नवमा अध्ययनना चोथा उद्देशामां कळुं ठे के, जगवंत
श्री माहावीरदेवे ठट्ठमस्थपणे दिक्षा लीधा पढी पाप कर्युं नथी. ते पाठः—

एच्चाणं से महावीरे, एोविय पावगं सयमकासी;

अण्हंवा एकारिडा, करंतं पि एाणु जाणित्ता. ॥

अर्थः—ए० तत्त्वना जाण से० ते माहावीरदेव एो० नहिं पा०
पाप स० पोते करता, अ० बीजा पासे ए० न करावता, अने क० करनारने
पण रुमो एा० न जा० जाणता.

ज्ञापार्थ — हवे जुठ ! आचाराग प्रथम श्रुतश्रवणे नवमे अर्धमने चारे उद्देशामां, जगवतना गुण कक्षा अने निरसीचार, सजम कक्षा, अने चोथा उद्देशानी, आठमी गाथामा कष्ट के, नखा हे उपादेय स्वरूप जाणीने पोते पाप कर्युं नथी, अनेरा पासे कराव्यु नथी अने करताने प्रसो पण जाण्यो नथी हवे उद्मस्थपणे अनेक कार्य कर्मा तेमा पाप छाग्यु एवी शका उपजे, पण उद्मस्थनी शका केवलीना वचनथी ज्ञाने जेम जगवते उद्मस्थपणे, सूत्रमा वज्या तेवा काम आगमव्यवहारथी कीर्णा, पण केवल उपन्या पठो सूत्रनी पाणी प्रकाशी तेमां कष्टुं के, में उद्मस्थपणे श्रम करणथी पाप कर्युं नथी हवे तमारी केहेणीने सेखे उद्मस्थपणे पाप छाग्यु, अने केवलमा कपटाइ करी जुठ बोळ्या ते जुठ छाग्युं (कर्मा पापने दुपाव्यु ते) ए जुठ बोळाना परुण्या सूत्र पण जुम हवे तमे प्रतीत केनी राखशो ? तमारे सेखे ए सिद्धान्त ठगीगया तेवारे वीवसना जुझ्या कहे ठे के “ए तो गणधरना वचन ठे तेमणे वीतरामना गुण वर्णव्या ठे तेनो उत्तर —

हे देवानुप्रीय ! सर्व सूत्र गणधरेज गुण्या ठे एक वचन जुठुं तो संघळाए जुठ जेम खतमा एक शाख जुठी तो आखु खत जुठुं, तेम ए पण जाणवु तेवारे तेरापथी वखी कहे ठे के “अहिंसा तो एम कष्टुं ठे के, जगवते जाणीने पाप कर्युं नथी अजाणये मोहनी-कर्मने पाप छाग्यु तेथी जुझ्या कहीये ठीए ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! त्या तो पदरमें शतके प्रजुए गोशाखाने कष्टुं ठे के, हे गोशाखा ! में तारी अनुकंपा वास्ते झीतख-खेद्या मेळी एम जाणीने खेद्या मेळी कही ठे, पण एम नथी कर्युं के, मारे अजाणये खेद्या नीकखी तेवारे वखी तेरा पथी कहे ठे के “खेद्या तो जाणीने मेळी, पण एम न जाण्युं के, ए काम करवु के न करवुं एम अजाणये पाप कीधु ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! ज्ञान विना तो समकित पण नथी शाख सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन २० में गाथा ३० मी —

नादंसणस्स नाणं, नाणेण विणा णहोइ चरण गुणः
अगुणिस नहि मोक्कं, नहि अमोखस्स णिवाणं ॥३०॥

अर्थः—ना० दर्शन रहितने ना० सम्यक् ज्ञान न होय, अने नाणेण सम्यक्ज्ञान विना ण० न होय, न उपजे च० चारित्र (पांच महाव्रतादि) गु० गुण (चरण सित्तरी पिरु विशुद्धादि करण सित्तरी). अ० अगुणीने चरणसित्तरी रहितने न० सकल कर्म कथ लक्षण रुप मोक्ष नथी. न० नथी अ० कर्मे अणमुंख्याने नि० निर्वाण (मुक्ति) पदनी प्राप्ती ॥ ३० ॥

ज्ञावार्थः—हवे जुड ! जगवंतने ए काम करवुं के न करवुं, ए ज्ञान नहिं त्यारे तो ज्ञानविना समकित पण नहिं, अने समकित नहिं त्यारे चारित्र (कर्मथी मुंकावानो मोक्षनो मार्ग) पण नहिं. कारणके पेहेलुं ज्ञान अने पढी चारित्र कह्युं ठे. शाख सूत्र दसवैकालीक अध्ययन चौथे गाथा दसमी. हे देवानुप्रीय ! तमारे लेखे तो जगवंतमां उद्मस्थपणामां समकित अने साधपणुं पण नहोतुं. एम केम कहोढो के जगवंतने करवा अकरवा जोम कामती खबर नहोती. तेवारे तेरापंथी कहेठे के, जगवानने जाण-पणुंतो इतुं पण ज्ञानथी जोयुं नहिं. हे देवानुप्रीय ! ज्ञान दीधा-विना तल्लनो ठोरु शीरीते बताव्यो ? एक फलीमां सात तल्लशीरीते बताव्या ते कहो. ए प्रत्यक्ष जाणीने काम कयां तेने अजाण्ये कयां कहोढो ए आश्चर्यनी बात ठे. जो अजाण्ये पाप लाग्युं कहो तो चुक्या केम कहोढो. अजाण्ये पाप लाग्याने जो चुक्या केदेशो तो, अनंता तीर्थकर थया अने अनंता थशे ते सघलाने चुक्या केहेवा परुशे. वली उद्मस्थ साधुजगवं-तने समेसमे सात कर्म बंधाय कह्युं ठे, पण तेमने पापदोष (मूल उत्तर-गुण) ना अपमिसेवी कहा ठे, (शाख सूत्र जगवती शतक १५ में उद्देशे ६-७ में) पण चुक्या न कहा. हवे तमे तो अजाण्ये पाप लाग्याथी चुक्या कहोढो. त्यारे उद्मस्थ तीर्थकरदेव तथा साधु विहार करे अने आहा-रादिक वोहोरवाने जाय त्यां अजाणपणे जोवनी घातादिकनुं पाप समे समे लागे अने सात कर्म अजाणपणे बंधाय. ए लेखे तो सर्व उद्मस्थ

साधु तथा जगवत समेसमे चुके, ते कये समे प्रायश्चित्त के? अने तेम नामां कये समे साधपणु कह्ये ते कहो एम तमारे खेले तो कोइ उद्मस्थ साधु तथा जगवतमा साधपणुज न रहेसे ।

हे देवानुप्रीय ! एम केम कहो ठो के, अजाणये पाप सामु तेथी चूक्या अजाणये पाप तो सर्व उद्मस्थ साधु तथा जगवतने छागे ठे ते अजाण पापथी चूक्या कहेवाय नहिं वखी जगवते केवलज्ञान उपन्या पठो कहुं ठे के, में व्रण करण ने व्रण जोगे करी उद्मस्थपणे पाप कयुं नथी हवे तमे मतना सोधे जगवत उपर अठता आछ दइने अनत ससार केम वधारो ठो वखी पाप तो प्रमादथी थाय एम कहुं ठे ज्यारे प्रमादनो उपचय थाय अने जोगनुं निमित्त कारण थाय ह्यारे साधुने किया छागे, (शाख सूत्र जगवती शतक श्रीजे) पण जगवते तो उद्मस्थपणे मूलथीज किंचितमात्र पण प्रमाद नथी सेव्यो शाख सूत्र आचाराग प्रथम श्रुतपक्षे नवमे अध्ययने उद्देशे बोधे ते गाथा =

॥ अकसाइ विगय गेहीय सबरुवेसु अमुष्टिऐ हावी ॥
उमठेववि प्परिकममाणे नोए पमाय सइपि कुविट्ठा ॥१॥

अर्थ — अ० कपाय रहित (तीठनी जीठनी चमाववादि कोषनुं कारण कोइ वसते न आवे ते) वि० शब्दादि विषे गृह्यपणा रहित स० शब्द रूपादिकने विषे अमु० मुर्ता रहित, एवा यका था० प्यान एवा अ० माहावीर उ० उद्मस्थ उता पण विविध प्रकारे संयमानुष्ठानने विषे प्परि० पराक्रम करता यका नो० एक वार पण प्रमाद (कषाया विक) पोते नहिं करता हवा एवी रीते स्वामी प्रवर्त्ता

जावार्थ — हवे इहा कणु के, जगवते उद्मस्थयकां संजमानुष्ठानने विषे व्रथम करता पोते प्रमाद कयों नहिं जुठ हे देवानुप्रीय ! प्रमाद कर्पाविना पाप ही रीते थाय तमे एटखा सूत्रनां केवखीनां वचन उत्पापीने प्रजुने चुक्या कहोने अनत ससार केम वधारो ठो हवे एटखा सूत्रनी शाये जगवते गोशाखाने पचाव्यो तेमां पाप सामु

नथी. तेम बीजा पण केइक जीवने बचावे, आगलानुं पाप टलावे तेमां पाप नथी. तेवारे तेरापंथी कहेठे के “ मुसादिक (उंदर)ने बीलामो पा-
सेथी बचावी द्यो तथा पंखीने मालामां मेलो द्यो. जो एवी रोते जीव बचाव्यां धर्म होय तो, लब्धिधारी मुनीराज हाथ फेरवे तो सर्व श्राव-
कनुं पेट दुखतुं रही जाय तथा जीव जीवतो रही जाय, पण हाथ फेरवे नहिं. तेम जीव बचाव्यां धर्म होय तो उंदरादिक असंजति जीव करतां तो श्रावकनां पुन्य अधिकां ठे. ते धर्मध्यान पण करशे, पण जीव बचाव्यामां धर्म नथी, तेथीज ते श्रावकोना पेट उपर हाथ फेरवे नहिं.” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! उंदरनी परे श्रावकने पण अमारा कहेवाथी वचे तो बचावी लइए. वली तेरापंथी कहेठे के “ जेम साधु, श्रावकना पेट उपर हाथ फेरवे नहिं, तेम उंदरने पण पेट दुखे तो हाथ फेरवे नहिं.” एवा कुहेतु लगावीने बोधा लोकोनां हृदय दया रहित करे ठे, अने पोताने तो अंधारुं ठे, केमके कोइ काम धर्मनां करे ठे अने कोइ काम धर्मनां नथी करता. हे देवानुप्रीय ! तमे कहोठो के असंजति जीवनुं जीवीतव्य न बांढवुं. त्वारे जुठ ! असंजति ठे तेने तमे केम पोषो ठो ? जो अंगथी उपनी जाणीने पोषो तो, अंगथी बालकादि उपजे ठे तेने केम नथी पोषता ? वली शीतकालमां पाणीमां माखी ठरे तेने मुहप-
तिमां घालीने साजी केम करोठो ? बाहार केम काढोठो ? तेवारे तेरा-
पंथी कहेठे के “अमारा पाणीथी माखी मरे तेनुं पाप अमने लागे. ते टालवा माटे साजी करीए ठीए. अमारुं पाप टालवुं तेमां धर्म ठे, पण माखीनुं असंजम जीवीतव्य नथी वंढता.” एम कपटथी जुठ बोले ठे. तेनो उत्तरः—

हे देवानुप्रीय ! तमारा पाणीथी माखी मरे तेनुं पाप तमने लागे, ते पाप टालवामां धर्म कहोठो, त्वारे अंधारी रातमां आंधलो श्रावक साधुना बाजोठ या कपटार्थी अथनाइने मुर्खाइ पणथीयांनो नालमां पड्यो, तेथी तेनी कोट जागे ठे. ए वेला बीजो ग्रहस्थी तेनी पासे नथी, त्वारे तमे साजो करो के नहिं ? तेवारे तेरापंथी कहेठे के “ अमे तो

साजो न करोए ” एज वेला बीजो ग्रहस्थी आवीने पुठे के, ए शापी पछ्यो ? त्वारे कहेके, मारा ठपगर्णथी पछ्यो तेवारे आवक तमने करे के, माखीने तमारा पाणीमाथी काढीने तमारुं पाप टाखो त्वारे तमारा कपका तथा बाजोवथी आवक पछ्यो, ए आवक पचिंझिनी हत्यानुं पाप तमने खागे ठे, ए केम न टाखो ? तेवारे तेरापथी कहेठे के, अमारो ग्रह स्थीथी शु प्रयोजन ठे ? हे देवानुप्रीय ! माखी चौरेंडि, असंजति, अव्रति ठे, अने आवक तो व्रति ठे, धर्मनो करणहारो ठे तेना पुन्य शु माखीथी पण हसवा ठे ? जो माखी तमारा पाणीथी मरे तेनु पाप तमने खागे ते टाखवा साजी करो तो, तमारा ठपगर्णथी आवक पछ्यो तेनी हत्या तमारा केहेवा प्रमाणे तमने खागे ठे, त्वारे ए आवकने साजो केम न करो ? ए पुरु अधारु केम ठे ? एक माखीनु पाप टाखो धर्म करो, अने आवकनु पाप टाखी धर्म न करो ए अखानी प्रतीत केम आवे ? तेवारे तेरापथी कहेठे के, अमारो कल्प नथी त्वारे हे देवानुप्रीय । उर-राविक गरीब जीवने बचाव्यां वयानु कार्य ठे आगस पख राम छेप वधे नहिं, तेथी बचाववानो कल्प ठे, अने आवकनुं पेट साजुं करेतो एसा ताप, स्वास, कोड प्रमुख बाधा घणाए रोगी होय तेनुं दु ख जो साधु मटाके तो प्रमाद वेदगी वधे, अने सप, सजम, स्वाध्याय, ध्यान बटे वखी कोहना त्यां सजाय, ध्यान के पनिकमशानी वेला बोलाव्याथी साधु न जाय तो छेप पामे तेथी मुनीराज आवकनु पेट साजु न करे ए कल्प नथी

तेवारे तेरापथी कहेठे के “ साधु तो ठकायना पिहर ठे जो बचा व्यामां धर्म होय तो वधाने बचावे हवे तमे उदरा, पखी, गरीब जीवने वयाने अर्थे बचावी मारवावाखानु पाप टाखावो ठे, त्वारे सदस्यु धान्य वकरु राय तेने केम नथी बचावता ? ए वकरानु पाप केम नथी टाखावता ? वखी मुखा भनता जोवना पिंरुनु गारुं जरुं ठे ते मुखा सांठ खावा खाग्यो ए मुखाना भनता एकेँडि जीवने केम नथी बचावता ? सांठनुं पाप केम नथी टाखावता २ वखी तखावमां माठझां वयां तेमां

गायो नैसो पाणी पीवा जाय. ३ लीलोत्री तिर्यच खाय. ४ मार्गमां की-
मीउं, गींमोला पग नीचे मरे. ५ उकरमा उपर लटो कागमा चुगे. ६
इत्यादिक गरीब जीवने केम नथी बचावता ? ए मारवावालानुं पाप
केम नथी टलावता ? ” एवा कुहेतु लगामीने ज़ोला जीवनां हृदयदया
रहित करे ठे. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! ए जीवने पण कोइ दया
आणी बीजी वस्तुनो जोग मेलवी बचावे, मारवावालानुं पाप टलावे,
तेमां अमे पाप नथी केहेता. ए कुहेतु तो क्यारे मले के, जो अमे उंद-
राने बचाव्यामां धर्म केहेता होइए अने ए जीवने बचाव्यामां पाप के-
हेता होइए त्यारे मले; पण ए जीवने बचाव्याथो लोकमां अशुद्ध व्य-
वहार लागे. धणीनी खुसामतो वास्ते रखवाली करे ठे, तिर्यचने खावा-
पीवा देता नथी, अने उकरमाना कीका विष्टामांथी वीणे ठे. एम जिन-
मार्गनी लघुता आय तेथी वर्जे नहिं. तेवारे तेरापंथी कहेठे के, धर्म
करतां लोकनो अशुद्ध व्यवहार गणवो नहिं. तेनो उत्तर:-

हे देवानुप्रीय ! तमारी जग्यामां मुवेल चकली या उंदर प्रमुखनुं
कलेवर पर्युं होय, तेने सूत्रनी सजाय करवा अने असजाय टालवा
वास्ते बाहार परठो तेमां धर्म ठे के पाप ठे ? तेवारे तेरापंथी कहेठे के
“ धर्म ठे, पण जो पाप जाणे तो साधु कलेवरने बाहार परठे नहिं. ”
त्यारे तेने केहेवुं के, तमारी जग्यामां कुतरो बीलानी प्रमुख मुवां पड्यां
ठे. तेना कलेवरना पगे दोरमी बांधी सूत्रनी सजाय करवा वास्ते बाहार
परठीने धर्म करो के नहिं ? तेवारे कहेठे के “लोकीकमां अशुद्ध वहेवार
लागे. लोकोमां जिनधर्मनी लघुता लागे. लोक कहे के, साधु अइने मेहे-
तरनुं काम करे ठे. कुतरानां कलेवर खेंचे ठे. ए वास्ते न परठोए. ”
तेवारे तेमने केहेवुं के, “ तमे केहेता हता के धर्म करतां लोकीकनो
अशुद्ध-व्यवहार गणवो नहिं. त्यारे चकलो, उंदर पण पंचेंद्रिनां कलेवर
ठे अने कुतरो बीलानी पण पंचेंद्रिनां कलेवर ठे. बंने सरखां ठे. जो
चकलो परठो धर्म करोठो तो कुतरो परठो धर्म केम नथी करता ? ते
अशुद्ध-व्यवहार केम गणोठो ? ” तेवारे जवाब दइ शके नहिं. शुद्ध

अधुर्व्यवहार उंखे नहिं साधुना कल्पमां अने आज्ञा अनाज्ञामो
समजे नहिं, अने दयानो जरु कापवाने वास्ते एवा कुहेतु मेखवे ठे ।

बखी तेरापंथी कहेठे के “मरता जीवने जवराइथी ठोकावे तो
अतराय छागे, तेमा धर्म सरवहे तो समकित जाय, पण उपदेश के
समजावे तेमा धर्म ठे ” एम कहेठे, पण उपदेशनी विधि जाणतानथी
तेने विधि उंखस्वावधाने पुठवु के, तमारा आहार उपर ताकोने कुतरो
आवे तेने रुचकारो करो उंचो हाथमां खइ केम करावो ठो ? ए धर्म
जाणी जवराइ करो समकित केम गुमावो ठो ? जो जवराइमां पाप जावो
तो ए काम केम करो ठो ? तमारी केहेणोने खेखेतो ए कुतरोने मनुष्यनी
परे वचनथी समजाववो जोइए के “अरे कुतरा ! सांजुजीनो आहार
खावो नहिं जाइ तने पाप छागसे ” एम उपदेश देवो, पण जवराइ
करवी ए न्याय केम मखे ? हे देवानुप्रीय ! तिर्यंच विवेकविकल्पने एज
उपदेश ठे जेम असजति खुस्वा ग्रहस्थने साधु आववा जवानु कहे नहिं,
कहे तो प्रायश्चित्त आवे, पण सांड कुतरा प्रमुच आवे तेने रुचकारो
करे, धुरकारो वे अने उंचो हाथमा खइने करावे एनो एज उपदेश ठे
तेम जवराइ करी जीवने वचावे ते कायानो उपदेश जाणवो अण करण ने
अण जोगथी उपदेश देवो तेमज अण करण ने अण जोगथी क्या पा
खवी जीवने वचावे ते कायानो उपदेश जाणवो जीवने मरतां वचावे
तेने कायाथी क्या पाखी कहीये ते क्याना साठ नाम कक्षां ठे शास्त्र
सूत्र प्रश्नव्याकरण प्रथम सवर द्वारमा ते पाठ -

तत्र पठम अहिंसाजासा सदेव मणुआ सुरस्स लोगस्स
जवइ दीवोत्ताणं सरणगइपइठा - निष्ठाण १ निबुई २
समाही ३ सत्ति ४ कित्ति ५ कनी ६ रइय ७ विरइय ८
सुयग ९ तित्ति १० दया ११ विमुत्ति १२ खत्ति १३
समत्ताराइणा १४ महत्ति १५ वोही १६ बुद्धि १७
द्विती १८ समिद्धि १९ रिद्धि २० विद्धि २१ तित्ति २२

पुठी २३ नंदी २४ जहा २५ विसुद्धि २६ लद्धि २७ वि-
सठ २८ दिठी २९ कल्याणं ३० मंगलं ३१ पमोउ ३२
विभूति ३३ रखा ३४ सिद्धावासो ३५ अणासवो ३६ के-
वलीणठाणं ३७ सिव ३८ समिद्ध ३९ सोल ४० संजमोत्ति
४१ सीलघरो ४२ संवरोय ४३ गुत्तो ४४ ववसाउ ४५
उसत्तोय ४६ जणो ४७ आयत्तणं ४८ जयण ४९ मप्प-
माउ ५० आसासो ५१ विसासो ५२ अजउ ५३ सब-
स्सवि अमाघाउ ५४ चोरका ५५ पवित्ता ५६ सुत्तो ५७
पूया ५८ विमलपजासा ५९ निम्मलतरत्ति ६० एवमा-
दीणि निययगुण निम्मियाइं पच्चवनामाणि दोई अहिंसाए
जगवईए एसा जगवई अहिंसा ॥

अर्थः—त० तीहां पांच संवरद्वारमां प० पेहेली अ० जीवदया स०
देव म० मनुष्य अने अ० असुर सहित लो० लोकने विषे सर्व जीवने
ते अहिंसा ज० केवी होय ठे ते कहेठेः—दी० दीवासमान आधारभूत तथा
द्वीपसमान आपदा निवारणहार स०संपदानी देणहार, आदरवायोग्य सर्व
गुणनो आधार. ते श्री जीवदयानां गुणनिष्पन्न नाम कहे ठे. नि० मोक्षनुं का-
रण नि० निवृत्तिनी कारणहार स० समाधोनुं कारण सं० सान्तीनी दायक
कि० कीर्तिनुं कारण कं० कान्तिनुं कारण र० रतिनी उपजावणहार वि० पाप-
थी निवर्तावे सु० सिद्धान्तनुं अंग ति० तृप्तिनी कारणहार द० अजयनुं देवुं
ते वि० सर्व बंधनथी मुंकावे ते खं० क्षमानी कारणहारी स० समकितनी
आराधनानुं कारण म० सर्वथी मोटी वो० धर्मनी बुजावणहारी बु० बु-
द्धिनी देणहारी जि० धीरजनी कारणहारी स० समृद्धिनी देणहारी रि०
रिद्धिनी देणहारी वि० सुखनी वृद्धिनी देणहारी वि० अचलनी देणहारी
पु० सुखनी पुष्टीनी कारणहारी नं० आनंदनी देणहारी ज० कल्याणनी
करणहारी वि० विशेष निर्मलताकारक ल० लब्धिनी उपजावणहारी

वि० विशेष प्रधान दि० समकितरूप दृष्टि क० कल्याणनो हेतु म० मन्त्रीकनो हेतु प० हर्ष पामवानो हेतु वि० मोटाइ पामवानो हेतु र० रक्षानी करणहारी सि० सिद्धने रेहेवानु मदोर अ० आश्रव नयी जेमां के० केवसनी राज्यधानी सि० उपद्रव रहित स० रुकी रीतनी प्रवर्तारक सी० सुखाधारनो हेतु स० सजमनो हेतु सी० सीखनुं धर स० पापणी आत्मने सवरु ते गु० अशुभ जोगनु गोपवु ते व० निश्चे छात्रनो व्यापार ठ० उचो पदार्थ ज० ज्ञाव यग्य आ० सर्व गुणनो आश्रम अ० पतना म० प्रभावनु निराकरण आ० आस्वासनु स्थान, वि० विद्यासनु स्थान अ० पोतानी आत्माधी कोइने जय न उपजाववो ते स० सर्व जीवने अ-मारी चो० मूखयीज चोस्की, प० सदाय पवित्र, सु० मखनी टाखणहारी पू० तीर्थकरादिकनी पुजा वि० मख रहित प्रजा ठे जेनी, नि० अतिशय निर्मख ठे इति ए नाम ए० ए आदि अनेक नि० पोताने गुणे नि० निपजाव्यां प० गुण निष्पन्न नाम हो० होय अ० अहिंसा ज० जगवसीना ए० ए ज० जगवती अ० जीवदया जाणवी ।

ज्ञावार्थ — हवे जुठ ? दयाना साठ नाम कक्षा, ते गुणनिष्पन्न अकेकु नाम कक्षु ठे हवे अण करण अण जोगयी जीवने हवे नहिं नेतो अहिंसा दयानुं नाम पेहेसु निपनुं हवे एए नामना न्यारा न्यारा अर्थ कहो दया, अनुकपा, करुणा, वीतासो आसासो अमोघाए अने स्वस्ती केने कहोये ते कहो हे देवानुप्रीय ! दया तो अण करण अने अण जोगयी प्राणीने बचावे तेने कहोये साधुजीए त्रिविधे ३ हिंसाना त्याग कर्या तेने अहिंसा कहोये पांच सुमति अने अण गुप्तिनी रूप करता विचरे तेने सजम जतना कहोये कारणके चारित्र, सजम, संवर अने यक्षा न्यारां न्यारा कक्षा ठे, अने ए चारना आवरण पण न्यारां न्यारां कक्षा ठे शाख सूत्र जगवती शतक ए में उद्देशो ३१ में, असोचा-केवसीना अधिकारमा ए न्याये जीव हणवाना त्याग तेतो चारित्र, तेने अहिंसा कहोये बचावे तेने दया जतना कहोये पांच सुमति ने, अण गुप्तिमां प्रवर्तवु तेने सजम कहोये जीवना जीवीतव्यनी आशा

कोइना जोगथी बंधाय तेने आसासो कह्यै. वचनथी मरताने जीवी-
तव्यनो विश्वास उपजावे तेने विसासो कह्ये, अने जीवने कोइ मारी
शके नहिं, एवो पमो फेरावे तेने आमोघाए कह्यै. शाख सूत्र उपाशक
अध्ययन ८ में. श्रेणिकराजाए अमार-पमो फेरवाव्यो त्यां “अमोघाए
घुटेया विहोडा” एवो पाठ ठे. इत्यादिक ६० प्रकारनी दया कह्यी ठे. तमें
जीवने न हणें ते एकनेज दया केम कहो ठो ? एए प्रकारनी दया
मतना लीधे केम दुपावो ठो ? वली साठ प्रकारनी दया केटला करण
अने केटला जोगथी पालवी ते कहो; अने हिंसानुं पाप केटला करण
अने केटला जोगथी टालवुं तेपण कहो. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, त्रण
करण अने त्रण जोगथी दया पालवी. वली एम न कहे तो एम कहे
के, त्रण करण अने नव जोगथी हिंसानुं पाप टालवुं. हवे जुन! देवानु-
प्रीय ! त्रण करण ने त्रण जोगथी जीव मरे कहुं, अने त्रण करण ने
त्रण जोगथी प्रथम संवर राखवो एटले जीवनी रक्षा करवी, दया
पालवी, एम प्रश्रव्याकरणमां तथा आवश्यक सूत्रमां कहुं ठे. वली
अठार पापमां प्राणातिपात (जीवहिंसा) त्रण करण ने नव जोगथी लागे
कहुं. हवे मनथी हिंसा शी रीते थाय ते कहो.

तेवारे तेरापंथी कहेठे के, मनेकरी जीवनुं मातुं चितववुं ते मार्युं
कह्ये. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! मनेकरी जीवनुं मरण चितववुं तेतो
रुद्रध्यान कह्यै. ते अशुभजोगथी कर्म बंधाय, पण जीव मरतो नथी.
मन वचनथी जीवने शीरीते मारे तथा अनेराकने शीरीते मरावे ते कह्यो.
पोताना मननी अनेराने शीरीते खबर पढे ते कहो. हे देवानुप्रीय !
मनथी मंत्रादिक गणे अने मातुं ध्यान धरे, तेथी आगखो मरी जाय
तै मनथी मार्यो कह्यै. वचनथी मंत्रादिक पढे तथा आपदे, तेथी मरी
जाय ते वचनथी मार्यो कह्यै, अने कायाथी मारवो तो प्रत्यक्ष देखाय ठे.
एमज अनेरा पासे त्रण जोगथी मरावे. मनेकरीने मंत्रादिकनुं मातुं ध्यान
करावे, तेथी अनेरो अनेरा जीवने मारवा लागी जाय, तै मनथी मरा-
व्यो कह्यै. एम वचनथी जीवने मारवानो उपदेश दे, अने कायाथी

हाथपग आधिकनी इसारत जणाधीने जीवने मरावे ते कायाधी मरावे
 कहीये एमज मारे तेने मन, वचन अने कायाधी जखो जाणे एम बे
 करण ने ठ जोगधी तो जीव मरे, अने एक करण ने, अण जोगधी जखो
 आणे तेनु पाप लागे तेमज अण करण ने नव जोगधी ठकायना जीवनी
 रक्षा करवी, दया पासवी पक्षावधी, अने पोतानु पाप टाखवु, अनेरानु
 टखाववु अने टाखे तेने जखो जाणवो ए नव जोगधी दया पासवो ने पाप
 टाखवु कष्टु हवे वचनधी उपदेश वइ जीवने ठोकावे तेतो एक वचन
 जोगनो उपदेश ठे तेने वचनजोगधी रक्षा करावो दया पासवी आगखानु
 पाप टखाववु, तरवु वठयु कहीये, पण आठ जोगधी रक्षा शीरोते करावे,
 दया पासवे, पक्षावे, पाप टाखे टखावे, तरवु वठे वठावे ते कही अहो देश
 नुप्रीय ! कोइ, जीवने मारतो होय तेने कायाना जोगधी ठयमा करी
 ठोकावे, तथा कोइ कीनो प्रमुख जीव उपर बिना उपयोगे, पग देतो होय
 तेने आनो, हाथ वइ धचावे, तेने कायाना जोगधी उपदेश दीधो, दया
 पक्षावी, रक्षा करावो आगखानु पाप टखाववु अने तरवु वठयु कहीये ए
 कायाधी दया पासवी, तेमा जवराइ करो पाप लाग्यु केम-कहोतो ?

तेवारे तेरापधी कहेठे के " निपियसूत्रना वारमा उदेशाना पेहेला
 सूत्रमा, कष्टु ठे के, जे कोइ साधु अनुकपा निमित्ते असजीवने बधि,
 बंधावे अने बांधसाने जखो जाणे तेने चोमासी प्रायश्चित आवे, अने
 बांध्याने ठोके, ठोकावे अने ठोक्ताने अनुमोदे तोपण चोमासी, प्राय-
 श्चित आवे जो ठोक्ता खान्न होय तो प्रायश्चित केम कष्टु ? तेतो
 उत्तर अरे देवानुप्रीया बाधवामा तो 'कोसुणपकिया' एवो पाठ ठे तेनो
 अर्थ करवावाळे कयों ठे के " साधु अनुकपा निमित्ते असजीवने बधि,
 बंधावे, अने बांधसाने जखो जाणे तो प्रायश्चित आवे, एण ए अर्थ
 पाठधी मस्रतो नयी जो अर्थ खर्यो प्रमाण करो तो, एज पाठसां
 द्वितिया पदनो अर्थ ठे तोपण प्रमाण करो बखी, निपियना ससरमा
 उदेशाना अर्थमा कष्टु ठे के ' फासो खाइ मरतो होय तथा खाइ लागी
 होय, इत्यादिक कारणे ठोके ' ते अर्थ पण प्रमाण-करवो पळो, दि

देवानुप्रीय ! साधु तो सर्वथा प्रकारे संसारना कामथी निवर्त्या ठे, तेथी ए काम साधुनुं नथी. तेमाटे ए ना कही ठे, अने तमे कहोढो के, अनुकंपा निमित्ते ठोमे तेने प्रायश्चित्त आवे. त्यारे साधु तो बीजां घणांए धर्मनां काम करता नथी. जेम श्री पार्श्वनाथजीना साधु केशीश्रमण प्रमुख विचरता हता ते वेला माहावीरजीना श्रावक तेमने आहारपाणी प्रमुख चौदे प्रकारनुं दान देता, वंदणा नमस्कार करता, तेमां एकान्त धर्म ठे, अने माहावीरजीना साधु पण ए काममां श्रावकने धर्म परुपता, पण पोतानो कटप नहिं तेथी माहावीरजीना साधु पार्श्वनाथजीना साधुने आहारपाणी आपता नहिं, ड्रव्ये वंदणा पण करता नहिं. वली साधवीने श्रावक श्रावीका वंदणा करे तेमां धर्म ठे, अने साधु पण श्रावक आर्याने वंदणा करे तेमां धर्म परुपे, पण पोतानो कटप नथी तेथी साधवीने साधु ड्रव्ये वंदणा करे नहिं. वली गुरु चेलाने ड्रव्ये वंदणा करे नहिं, अने ग्रहस्थीने धर्म परुपे. ए प्रकारे अनेक कार्य धर्मनां ठे, पण पोतानो कटप नथी तेथी पोते करे नहिं. तेम ए पण त्रसजीवने बांधवा ठोरवानो कटप नथी, तेथी बांधे ठोमे नहिं; पण अनेरो ग्रहस्थी अनुकंपा वास्ते त्रसजीवने बांधे ठोमे तेने तमे पापकथा न्याये कहोढो ?

तेवारे तेरापंथी कहेढे के “ साधुनो कटप नथी तेथी ठोमे ठोरवावे नहिं ते तो ठीक, पण ठोरवाने जखो जाणे तेनुं प्रायश्चित्त कहुं ठे, कारणके पापनुं काम जखुं जाणे तो प्रायश्चित्त आवेज, पण धर्मपुन्यनुं काम जखुं जाणे तेनुं प्रायश्चित्त न आवे. ए न्याये ग्रहस्थी अनुकंपा करीने जीवने ठोमे तेमां पाप जाणवुं. ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! इहांतो त्रण करण कहा ते साधु आश्री जाणवा. ए काम साधु करेतो, बीजा साधु पासे कहीने करावेतो, अने बीजो साधु ए काम करतो होय तेने जखो जाणे तो प्रायश्चित्त आवे. ए साधुनां त्रण करण ठे. जेम पार्श्वनाथजीना साधुने पंचवर्णा कपमां तथा चार माहाव्रतयका माहावीरजीना साधु पोते आहारपाणी आपे नहिं, बीजा साधु पासे अपावे नहिं, अने माहावीरजीना साधु आपता होय तेने जखो पण जाणे नहिं.

एमज साधवीने साधु डव्ये वदणा करे नहिं, बीजा साधु पासे करावे नहिं, अने बीजा साधु करता होय तेने जसा पण जाणे नहिं ए साधुना त्रपा करण कसा, पण आवक पार्श्वनाथजीना साधुने आहार घाणे, अने साधवीने डव्ये वदणा करे तेने साधु जसा जाणे ठे तेम साधुनो कस्य नथी तेथी, पोसे त्रसजीवने ठोके नहिं, बीजा साधुकने ठोकावे नहिं, अने बीजा साधु ठोरता होय तेने जसा पण जाणे नहिं पण ग्रहस्थी अनुकंपा आणी जीवने ठोकावे तेमां गुण केम नथी ? साधु जसु केम न जाणे ? ग्रहस्थी अनुकंपा आणीने जीवने ठोकावे तेने पाप खागे, एवु कोइ सूत्रमा कसु नथी वसी अनुकंपा निमित्ते साधु त्रस जीवने ठोके, ठोकावे अने ठोरताने जसो जाणे तेने प्रायश्चित्त नथी कसु शास्त्र सूत्र निषिद्य छेदेशे १२ में ते पाठ —

जे त्रिखू कोल्लुणपनियाए अणयर तसपाणजाय तण
पासएणवा मुजपासएणवा कठपासएणवा चम्मपासएणवा
वेत्तपासएणवा रजुपासएणवा सुत्तपासएणवा बंधइ बंधंतवा
साइच्चइ जे त्रिखू वधेखयंवा मुयइ मुयंतंवा साइच्चइ ॥

अर्थः—जे० जे कोइ जि० साध साधवी को० दीन वृत्ति आजी विका निमित्ते अ० अनेरा कोइ त० त्रसप्राणीनी जाती (गौ महिषी आदिक) ने त० त्रणाना पासे मु० मुजना पासे क० काष्ठना पासे च० चर्मना पासे वे० नेतरना पासे र० दोरनीना पासे अने सु० सुतरना पासे करी घ० घाघे घ० घघाघे अने सा० घांघताने जसो जाणे तेमज जे० जे साध साधवी पूर्वोक्त पासे करी घ० घाघेछा त्रसजीवने मु० ठोके मु० ठोकावे अने सा० ठोरनारने जसो जाणे इति

जावार्थः—हवे जुट ! इहांतो 'कोल्लुणपनियाए अणयरं तसपाण जाय' एवो पाठ ठे साधु ठोकावेतो प्रायश्चित्त नथी ए पण अर्थ प्रमाण करो इत्यादि घणे ठेकाणे पाठथी अणमल्लता अर्थ ठे, ते पण प्रमाण

करो. तेवारे तेरापंथी कहेठेके “ पाठथी मले ते अर्थ प्रमाण ठे. ” त्यारे हे देवानुप्रीय ! इहां पण पूर्वोक्त अर्थ प्रमाण नथी. कारणके पाठमां ‘कोलूणपनिया’ एवो पाठ ठे. तेनो अर्थ करुणा शब्देकरीने पोतानुं दुःख मटारवाने अर्थे ए काम करेतो प्रायश्चित आवे, ए अह्वरार्थ. पण ठोमे-ठोमावे तेमांतो ‘कोलूणपनिया’ एवुं पण पाठमांतो नथी. तमे अनुकंपा निमित्ते ठोमे, ठोमावे, ठोरुताने जलो जाणे तेमां प्रायश्चित आवे, एवुं मतने लीधे जुठ केम लगावोठो ? इहांतो समचय कहुं ठे के, बांध्या जीवने ठोमे, ठोमावे अने ठोरुताने जलो जाणे तो प्रायश्चित आवे. एतो संसारीना जीव बांध्या ठे तेने ठोरुवा आश्री ठे. जो अनुकंपा निमित्ते बांधे, बांधावे, बांधताने जलो जाणे तेनुं प्रायश्चित होय तो ‘अनुकंपण-ठयाए’ एवो पाठ जोइए, पण एवो पाठ नथी. वली इहांतो एम कहुं ठे के, त्रणांना, मुंजना, काष्टना, चामराना, बेतनी ढालना अने सुतरना एटली जातना बंधणेकरी बांधे, बांधावे अने बांधताने जलो जाणे तो प्रायश्चित आवे, एवुं कहुं ठे. हवे जुं ! मुंजादिकनां बंधण साधु राखे नहिं. साधुने राखवां कोइ सूत्रमां कहां होयतो बतावो. हवे ज्यारे ए बंधणो राखे नहिं त्यारे बांधे क्यांथी ? वली साधुने ठेकाणे कोण बांधो जाय, के तेने ठोमे; कारणके पशु प्रमुख जीव रहेतो होय त्यां साधुने तो रहेवुं नहिं, एम कहुं ठे. शाख सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन १६ में.तेथी ए पाठ साधुना ठेकाणानो तो जासतो नथी. ए पाठतो साधुजी ग्रह-स्थीना घेर आहारपाणीना अर्थे गोचरीए जाय, त्यां ग्रहस्थो त्रसजीव (गाय, जेंस, बलध, वाठमां प्रमुख) ने बांधतो होय तथा ठोरुतो होय तेने कहेके, ए तारुं काम हुं करीश, तुं मने अन्नपाणी आप. एवो रीते आहारने अर्थे बांधे ठोमे तो चोमासी प्रायश्चित कहुं, एम जासे ठे; पण अनुकंपानो तो पाठज नथी. ‘कोलूणपनिया’ एवो पाठ ठे. करुणा शब्द करीने कहे के, हुं जुखे मरुं तुं तेनुं नाम कोलूणपनिया ठे. शाख सूत्र विपाकमां. मृगयालोढीयाना अध्ययनमां गौतमस्वामीए आंधला पुरुषने करुणा शब्देकरी आजोविका करतो दीठो. ते ठेकाणानो अने

आ पाठ एक सरस्वो ठे एम आजीविका अर्थे वाधे ठोके तो प्रायश्चित्त आवे दीसे ठे वखी सत्सारना सर्व कामथी साधु निवर्त्या ठे तेथी प्रायश्चित्त कष्टु ठे, पण बीजो कोइ पुरुष पोतानो मेखे अनुकपा करी ठोके ठोकावे अने ठोरुताने ज्ञसो जाणे तेने गुण थाय के नहि ? वखी ग्रहस्थी अनुकपा करी जीवने ठोके ठोकावे तेने पाप सागे, एवु कोइ सूत्र, टीका, प्रकरण या प्राचीन ग्रंथमा, क्याय कष्टु होयतो धतावो

तेवारे तेरापथी कहेठे के, उपाशकदशामा चूषणिपिया पोसह पस्मामा मासाने वचाववा उठया त्यारे माताए कष्टु के, हे पुत्र ! तमे प्रायश्चित्त छो जो उगायां छाज होय तो प्रायश्चित्त केम कष्टु ? तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! इहा तो एम कष्टु ठे के, वेवता चलाववा आ वयो अने चली गया ते अरुधी रातनो समय ठे अने कोखाह्ल शब्द करी अजयणार्थी उठया ठे ए प्रत्यक्ष विरुद्ध ठे, कारण के पोसामां प्रहर रात गया पढी उतावला शब्दे कोखाह्ल करवो न जोइए, अने कयों उतावला अजयणार्थी रातना ह्लफलता उठवुं न जोइए अने उठया थन्नो पकळ्यो अने मूखथी ठोख्या सजोगने आदर्यों ते माटे माताए 'जगपोसए जगनीयमे जगवए' कष्टु, पण एम नथी कष्टु के पोसामां जीव वचाववो नहि अने मासाने वचाववा उठया ते माटे वृत्त ज्ञान्यां वखी पोसानी करणी मूखग्रत, सवर, निर्जरा ने एकान्त धर्म मोक्ष मार्गनी ठे, अने अनुकपानी करणी शुभ जोगनी पुन्यप्रकृतिनी ठे ते व्रतमां कसर लगानीने काम करवुं न जोइए अजिग्रह खंकीने साधुनी वैयावच पण न करवी, ते उष्टांते जेम वे साधु ठे, तेमा एके काठसग कयोंठे, एवामा गुरु पधार्या ह्वे गुरुनी सेवा कर्यामा अकान्त छाज ठे, पण काठसगवाखो तो पोसे अधिक गुण आदर्या ठे ते माटे सेवा न करे, पण बीजो साधु सेवा करे तेने छाज जाणे के खोट जाणे ते कहो तेम पोसावाखो अनुकपानी करणी कक्षे तेवी करे पण पोताना त्यागने कसर लगानीने अनुकपा न करे, पण बीजो कोइ पुरुष अनुकपा करे तेने छाज केम न जाणे ? तेवारे तेरापथी कहे ठे के " अरणिकभावकने

देवता रुगाववा आव्यो त्यारे देवताए कहुं के, हे अरणीक ! तारो धर्म मुंक, नहिं तो तारुं बाहाण समुद्रमां रुबावी नांखीश. ए जुउ ! जो जीव बचाव्यां लाज होय तो एटलां माणस उगारवा माटे तेणे धर्म केम न मुक्यो ? ” तेनो उत्तरः—

हे देवानुप्रीय ! अनुकंपाथकी पोतानो धर्म जे उत्कृष्टो पदार्थ ठे ते केम मुंके ? जेम कोइ सो पुरुष साधुने आवीने कहे तथा तमनेज कहे के, तमारा माथापर एकवार पाघनी बांधी द्यो, तथा एकवार साधुपणुं मुंकी द्यो तो अमे सोए जणा दीक्षा लइशुं. तेवारे तमे पाघनी बांधो के नहिं तथा साधपणानो स्वांग ठोको के नहिं ? केमके सो जणाने दिक्षा दीधायी तो धर्म ठे. तेवारे तेरापंथी कहेठे के “ दिक्षा देवराव्यां तो धर्म ठे, पण पोतानो धर्म ठोकी साधपणुं केम मुंकोए ? पोतानुं साधपणुं राखीने धर्म करीए. ” त्यारे हे देवानुप्रीय ! अरणीक श्रावक जीव बचाव्यामां धर्म जाणे ठे, पण पोतानो धर्म ठोकीने ए अनुकंपा केम करे ? वली कोइ स्त्री साधुने कहे के, तुं मुजने जोगव, नहि तो हुं मरीश. ते माटे शुं कोइ पोतानो धर्म मुंकशे ? वली कोइ कुलवंत पुरुषने कहे के, तुं गायनुं मांस खाय तो राज्य आपुं; पण ते उत्तम पुरुष पोतानो धर्म कुल संबंधी नथी मुंकतो अने लोक विरुद्ध कार्य नथी करतो. त्यारे अरणीक श्रावक पोतानो धर्म केम मुंकशे ? अहिंयां अनुकंपाने हिंणी नथी जाणता, पण धर्म मुंकवो पने ते माटे जीवने उगारवा वास्ते धर्म केम मुंके ? वली देवताए पण एम नथी कहुं के, तने जीव ठोकाववो कटपे नहिं. पण मारा केहेवाथी तुं कही दे के, जीवने मत मारो तथा जाजने मत रुबावो एम देवताए केहेवराव्युं होत अने अरणीक श्रावके न कहुं होत तो तमारुं केहेवुं मलत; पण देवताए एम नथी केहेवराव्युं. देवताए तो धर्म ठोकावनुं कहुं ठे. हवे जीवने ठोकाव्यां धर्म थाय, ते धर्म तो देवता पेहेलांज ठोकावे ठे. ते धर्म ठोड्याथी बाकी शुं रहे ? ते काहा हो ते बीचारी जोजो. वली श्रेणीकराजाए अमारपरुहो वज-

आ पाठ एक सरस्वो ठे एम आजीविका अर्थे बाधे ठोके तो प्रायश्चित्त आवे दीसे ठे वखी सत्सारना सर्व कामथी साधु निवर्त्या ठे तेषी प्रायश्चित्त कष्टु ठे, पण बीजो कोइ पुरुष पोतानो मेले अनुकपा करी ठोके ठोकावे अने ठोक्ताने जखो जाणे तेने गुण धाय के नहि ? वखी ग्रहस्थी अनुकपा करी जीवने ठोके ठोकावे तेने पाप छागे, एवु कोइ सूत्र, टीका, प्रकरण या प्राचीन ग्रंथमा, क्याय कष्टु होयतो घतावो

तेवारे तेरापथी कहेठे के, उपाशकवशामा चूषणिपिया पोसह पस्मिमां माताने बचाववा उठया त्वारे माताए कष्टुं के, हे पुत्र ! तमे प्रायश्चित्त छो जो उगार्यां छाज होय तो प्रायश्चित्त केम कष्टुं ? तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय । इहां तो एम कष्टु ठे के, देवता चलाववा आव्यो अने चली गया ते अरुधी रातनो समय ठे अने कोसाहस शब्द करी अजयणार्थी उठया ठे ए प्रत्यक्ष विरुद्ध ठे, कारण के पोसामां प्रहर रात गया पठी उतावला शब्दे कोसाहस करवो न जोइए, अने कयों उतावला अजयणार्थी रातना हसफसता उठवुं न जोइए अने उठया थंजो पकळ्यो अने मूलथी ठोळ्या सजोगने आवर्यो ते माटे माताए 'जगपोसए जगनीयमे जगवए' कष्टु, पण एम नयी कष्टुं के पोसामां जीव बचाववो नहि अने माताने बचाववा उठया ते माटे एत ज्ञाग्या वखी पोसानी करणी मूलव्रत, सवर, निर्जरा ने एकान्त धर्म मोक्ष मार्गनी ठे, अने अनुकपानी करणी शुभ जोगनी पुन्यप्रकृतिनी ठे ते व्रतमा कसर लगानीने काम करवुं न जोइए अजिग्रह खंकीने साधुनी वैयावच पण न करवी, ते ड्रष्टांसे जेम वे साधु ठे, तेमा एके काठसग कयोंठे, एवामा गुरु पधार्या हवे गुरुनो सेवा कर्यामां अकान्त छाज ठे, पण काठसगवाखो तो पोसे अधिक गुण आवर्या ठे ते माटे सेवा न करे, पण बीजो साधु सेवा करे तेने छाज जाणे के खोट जाणे ते कहो तेम पोसावाखो अनुकपानी करणी कक्षे तेवी करे पण पोताना त्यागने कसर लगानीने अनुकपा न करे, पण बीजो कोइ पुरुष अनुकपा करे तेने छाज केम न जाणे ? तेवारे तेरापथी कहे ठे के "अरणिक्भावकने

देवता रुगाववा आव्यो त्यारे देवताए कहुं के, हे अरणीक ! तारो धर्म मुंक, नहिं तो तारुं वाहाण समुद्रमां रुबावी नांखीश. ए जुउं ! जो जीव बचाव्यां लाज होय तो एटलां माणस उगारवा माटे तेणे धर्म केम न मुक्यो ? ” तेनो उत्तरः—

हे देवानुप्रीय ! अनुकंपाथकी पोतानो धर्म जे उत्कृष्टो पदार्थ ठे ते केम मुंके ? जेम कोइ सो पुरुष साधुने आवीने कहे तथा तमनेज कहे के, तमारा माथापर एकवार पाघनी बांधी द्यो, तथा एकवार साधुपणुं मुंकी द्यो तो अमे सोए जणा दीक्षा लइशुं. तेवारे तमे पाघनी बांधो के नहिं तथा साधपणानो स्वांग ठोको के नहिं ? केमके सो जणाने दिक्षा दीधायी तो धर्म ठे. तेवारे तेरापंथी कहेठे के “ दिक्षा देवराव्यां तो धर्म ठे, पण पोतानो धर्म ठोकी साधपणुं केम मुंकीए ? पोतानुं साधपणुं राखीने धर्म करीए. ” त्यारे हे देवानुप्रीय ! अरणीक श्रावक जीव बचाव्यामां धर्म जाणे ठे, पण पोतानो धर्म ठोकीने ए अनुकंपा केम करे ? वली कोइ स्त्री साधुने कहे के, तुं मुजने जोगव, नहि तो हुं मरीश. ते माटे शुं कोइ पोतानो धर्म मुंकशे ? वली कोइ कुलवंत पुरुषने कहे के, तुं गायनुं मांस खाय तो राज्य आपुं; पण ते उत्तम पुरुष पोतानो धर्म कुल संबंधी नथी मुंकतो अने लोक विरुद्ध कार्य नथी करतो. त्यारे अरणीक श्रावक पोतानो धर्म केम मुंकशे ? अहिंयां अनुकंपाने हिंणी नथी जाणता, पण धर्म मुंकवो पने ते माटे जीवने उगारवा वास्ते धर्म केम मुंके ? वली देवताए पण एम नथी कहुं के, तने जीव ठोकाववो कदपे नहिं. पण मारा केहेवार्थी तुं कही दे के, जीवने मत मारो तथा जाऊने मत रुबावो एम देवताए केहेवराव्युं होत अने अरणीक श्रावके न कहुं होत तो तमारुं केहेवुं मलत; पण देवताए एम नथी केहेवराव्युं. देवताए तो धर्म ठोकावनुं कहुं ठे. हवे जीवने ठोकाव्यां धर्म थाय, ते धर्म तो देवता पेहेलांज ठोकावे ठे. ते धर्म ठोड्याधी बाकी शुं रहे ? ते माहा हो ते वीचारी जोजो. वली श्रेणीकराजाए अमारपरुहो वज-

भाव्यो तथा जीवनी हिंसा टखावी कही ठे शास्त्र सूत्र उपाशक अथर्व
आठमें, माहाशतकजीना अधिकारमा ते पाठ —

ततेण सारेवइ गाहावइणी मसखोलुया मसएहिं मुष्ठिया
जाव अचोववणा वहु विहेहिं मसेहिय सोखेहिय तधि
एहिय जधिएहि सुरच महुच मेरगच मवच सिंधुच
पसणच आसाएमाणि १ विहरइ तएण रायगिहे नये
अणयाकयाइ अमायाए घुठेयावि होवा, तएण सा रेवइ
मसखोलुया मसमुठिया कोखघरिए पुरिसे सदावेई २
एवंव तुये देवा० । मम कोखघरिए हिंतो वयहिंतो कल्ला
काहिं डवे १ गोणपोयए उव्वेह १ मम उव्वणेइ तएणते
कोखघरिया पुरिसा रेवइ गाहावइणीए तदत्ति एयमठ
विणएण पत्तिमुणंति १ रेवइए गाहावयणिए कोखघरिए
हिंतो कल्लाकहिं डवे १ गोणपोयए वदेइ १ रेवइए गा
हावइणीए उव्वणेइ तएण सा रेवइ तेहिं गोमसेहिं सोखे
हिय ४ सुरच ४ असाएमाणी १ विहरइ ॥

अर्थ — त० तेवारे सा० ते रे० रेवती गा० गाथापत्ति निर्जयपत्ती
सोंको मार्या पठी म० मसनी खोखपी म० मु० मामनी मुठित जा० यावत
अ० अत्यंत शृङ्गारणी ते व० घणा पि० प्रकारना म० मासना जेजेकरी
सो० सुखादिक प्रमुख त० तखीने ज० जुजीने स्वाय सु० सुरा म० मरि
पान ते मे० गोख धारमीनो नीपन्यो, म० माखीनुं मध विशेष सिं०
सिंधु ताकि प्रमुख गजुरनो रम विशेष अने प० चडहास्याधि मविरे
आ० आम्नादे, म्याद खेती पि० पिचरे त० तेवार पठी रा० राजरद न०
मगेरे अ० एषदा प्रस्तापे अ० अमारी (गो० जीयने मारयो नदी पवी)
घोषदा राजाण प्रयत्तापी त० तेवारे सा० ते रे० रेवती गाथापत्ति मंसखो०

मांसनी लोलपी मंसमु० मांसनी मुर्धित थइथकी को० पिहरना घरना
प्रतीतकार्या पु० पुरुषने स० तेकावे, तेकावीने ए० एम कहेः—तु० तमे
दे० हे देवानुप्रीय ! ए प्रकारे म०को० मारा पिहरना घरथी व० गोक-
स्रजथी क० दीन दीन प्रत्ये दु० बवे गो० गायना पो० वाढमा उ०
मारी मारीने म० मुज्जे न० प्रबन्नपणे आणी द्यो. त० तेवारे ते को०पु०
पिहरना मनुष्य रे० रेवती गा० गाथापत्निना वचन त० तहत करी ए०
ए वचन साचां करीने वि० विनय करीने प० सांजले, सांजलीने रे०गा०
रेवती गाथापत्निना को० पिहरना घरथी प्रजात वेलाए दु० बवे गो०
गायना वाढमानो व० वध करे, करीने रे०गा० रेवती गाथापत्निने न०
आणीने आपे. त० तेवारे सा० ते रे० रेवती गाथापत्नि ते० तेगो० मां-
सनी लोलपी सुलादिकनी गृद्धि सु० सुरा, मदीरा पाननो अ० स्वाद
खेती थकी वि० विचरे ठे.

ज्ञावार्थः—हवे जु० ! श्रेणीकराजाए अमारपडो वज्रमाव्यो ते
गुण खाते के अवगुण खाते ? ए करणी शु० के अशु० ? ए शावास्ते
अमारपडो वज्रमाव्यो ते कहो. तेवारे तेरापंथी कहेठे के, एतो राज-
नीति ठे. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! जो राजनीति होय तो राज-
नीतिना पालणहार जेटला राजा ठे ते सर्वने राजनीति एवीज जोइए.
राजनीति तो सुयगमांगसूत्रना १० मा अध्ययने अधर्म-पक्षमां वखाणी
ठे. वली नववाइसूत्रमां कोणीकनी राजनीति वखाणी. वली जंबुद्धोप-
पन्नंतिमां जर्तेश्वरनी राजनीति वखाणी, त्यां घणो विस्तार ठे; पण
अमारपडो वज्रमाव्यो कहुं नथी. हवे ए कथा शास्त्रमां राजनीति कही
ठे ते कहो. कारण के राजनीति तो राज्य जमावे, वेरीने मारे, अने
संग्रामे जय पामे तेने कहीये. वली ठाणायांग ठाणे त्रीजे ‘सामे दंमे
जेदे तिचिहा अथ्य जोणि पं. तं.’ वली रायप्रशेणीमां चित्तसार्थीना गुण
वखाण्या, त्यां पण अमारपडो वज्रमाव्यो कहुं नथी. तेमज हातामां
अजयकुमारना गुण वखाण्या, त्यां पण अमारपडो वज्रमाव्यो कहुं नथी.
त्यारे हे देवानुप्रीय ! ए राजनीति कथा सूत्रमां कही ठे ते कहो. ते

वारे तेरापयी कहे ठे के, जिनमार्गमा अमारपको वजमाववानो अने जीव उगारवानो आचार होय तो, बीजा कोइ राजाए ए काम केम न कर्युं ? तेनो उत्तर —

हे देवानुप्रीय ! वसासुतखधमा दसमे अध्ययने नव नियामना जाव कक्षा, त्या श्रेणीकराजाए गाम नगरमा स्थानक आश्री ढढेरो फेरव्यो ठे के, घर, हाट, वखार, पर्वस्थान धातुना ठाम, सोनानी साव इत्यादिक सूत्रमा स्थानकता घणा नाम कक्षा ठे, ते स्थानकनी आझा देवरावी के, हे ज्ञाइ ! जेने जग्या होय ते वीरप्रभुना साधुने रेहेवा आपजे हवे जुठ ! श्रेणीकराजाए स्थानक आश्री ढढेरो फेरव्यो, तेम बीजा कोइ पण राजाए ए काम नयी कर्युं ए काम जिनमार्गी साधुना रागीनुं ठे के साधुना छेपी मिथ्यात्वानु ठे ते कहो वखी अवकथावक आधा-कर्मी प्रमुख दोष टाखतो हतो, अने बीजो कोइ आवक पन्निमा बिना आधाकर्मी दोष टाखतो कह्यो नयी हवे कहो ! अवकथावके ए काम रुनु कर्युं के नुरु कर्युं ? वखी दिक्षानी दसाखी श्री कृष्णमाहाराने करी अने बीजा कोइए नयी करी ते रुनी करी के नुमी करी ते कहो हे देवानुप्रीय ! एम केम कहोठो के, जीव वचाव्या तथा अमारपको वजमाव्या धर्म होयतो बीजा राजाए केम न फेरव्यो ? जेखे फरबके तेनो पदस्थो तेने केवा फल लाग्या ते कहो ढढेरो फेरव्यो अने साधुने स्थानकनी आझा देवरावी, तेना फल जहां के नुमा ? ए फरबी शुज के अशुज ? हे देवानुप्रीय ! आगखतो श्रेणीकराजाए आइके सेखता गर्नवती हरणी बिंधी तेयी नर्कनु आवसु घघायु, एवु टीका तथा प्रकरणमा कणु ठे, अने पठी अनायी-मुनीराजकने समकित पाम्या ते उत्तराध्ययनना ७० मा अल्पयनमां अधीकार ठे पठी राज गृही नगरीमा सेमणे अमारपको वजमाव्यो के 'कोइ जीव मारवा पामे नहिं' एयो तातमा अगमां अधीकार ठे ए काम समकित पामिने दा मोटे कर्युं ते पदो हवे पूर्वोक्त धर्मीगमाने जगत धन धन

કહે, પણ ત્રણ પક્ષવાલા ઝુંમો જાણે. તેમાં એક તો માંસનો ગૃહ્નિ, બીજો કસાઈ, અને ત્રીજો જેની શ્રદ્ધા જીવ બચાવવામાં પાપ માનવાનો હોય તે નિન્દ્ય. એ ત્રણ નિર્દય, ધર્મીને ઝુંમો જાણે. તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે “ સૂત્રમાં ઢંઢેરો ફેરવ્યો કહ્યું છે, પણ શ્રેણીકને ધર્મ થયું એમ નથી કહ્યું. જે ધર્મ કહે તેને જુઠ લાગે છે. ” તેનો ઉત્તર

હે દેવાનુપ્રીય ! સૂત્રમાં ઢંઢેરો ફેરવ્યો કહ્યું છે, પણ પાપ લાગ્યું તો કોઈ સૂત્રમાં કહ્યું નથી. તમે શ્રેણીક રાજાને પાપ લાગ્યું કહીને જુઠ કેમ બોલો છો ? શ્રેણીક રાજાને જેવાં ફલ લાગ્યાં છે તેવાંજ ફલ બીજો કોઈ દયાવંત, જીવને બચાવશે તેને પણ લાગશે. તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, એમ જન્મરાશ્ત્રી જીવ બચાવ્યાં ધર્મ થાય તો, ઇંદ્ર માહારાજ ચૌદ રાજલોકમાં અમારપક્ષો વજ્રમાવોને જીવદયા પલાવે અને માઠલાંનાં મોંઢાં બંધ કરી દે, પણ ધર્મ નથી. તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! આ અવસરમાં જૈન ધર્મ ચાલણી ચાલણી થઈ રહ્યો છે. સીમંધરસ્વામીને ઇંદ્ર પુઢીને કહે તો ઘણા જીવને મિથ્યાત્વ મટે, સંદેહ ટલે. એમાં તો તમે પણ ધર્મ કહો છો. એ તો ઇંદ્રકને કેહેવરાવવું જોઈએ ? એમાં તો પાપ નથી ? પણ તે કેમ નથી કેહેતા ? તમે એવા કુદેત કેમ મેલવો છો ? વલી તેરાપંથી કહે છે કે “ માર્ગમાં બેંદ્રિયાદિક ત્રસજીવ પડ્યા છે, તે દેખીને તરુકેથી લઈને ઢાંચકે મુકે અને તેની અનુકંપા કરે તો દસ પ્રકારનો અસંજમ લાગે. એમ ઠાણાયાંગમાં કહ્યું છે. ” એવું સૂત્રનું નામ જુઠું છે છે. તે પાઠ.

પંચિંદિયાણં જીવાણં અસમારંજમાણસ્સ દસવિદ્દે સંજમે કલ્લઈ તં સોયમયાત્તં સોસ્વાત્તં અવવરોવેત્તા ત્રવઈ સોયમ-
 ણં દુસ્કેણં અસંજોગેત્તા ત્રવઈ એવં જાવ ફાસામત્તેણં
 દુસ્કેણં અસંજોગેત્તા ત્રવઈ એવં અસંજમોવિ જાણિયધ્વો.

અર્થ:—હવે પંચેંદ્રિ આશ્રી સંજમ અસંજમ કહે છે:—પંચેંદ્રિ જીવને અઽ અસમારંજ કરતાં થકાં દઽ દસ પ્રકારે સંઽ સંજમ કઽ લા-
 ગે તં તે કહે છે:—સોઽ કાનના સુખથી અઽ અલગો ન કરે, સોઽ શ્રોતે-

घोरे तेरापथी कहे ठे के, जिनमार्गमां अमारपको वज्रमाववानो अने जीव उगारवानो आचार होय तो, बीजा कोइ राजाए ए काम केम न कर्यु ? तेनो उत्तर —

हे वेवानुप्रीय ! दसासुतखधमा दसमे अध्ययने नव नियामना ज्ञाव कक्षा, त्या श्रेणीकराजाए गाम नगरमा स्थानक आधो ढढेरो फेरव्यो ठे के, घर, हाट, बखार, पर्वस्थान धातुना ठाम, सोनानी लाए इत्यादिक सूत्रमां स्थानकना घणा नाम कक्षा ठे, ते स्थानकनी आझा देवरावी के, हे ज्ञाइ ! जेने जग्या होय ते बीरप्रभुना साधुने रेहेवा आपजो-हवे जुठ ! श्रेणीकराजाए स्थानक आधो ढढेरो फेरव्यो, तेम बीजा कोइ पण राजाए ए काम नथी कर्यु ए काम जिनमार्गी साधुना रागीनुं ठे के साधुना छेपी मिथ्यात्वोनु ठे ते कहो बखी अंबरुआवक आधा-कर्मी प्रमुख दोष टाखतो हतो, अने बीजो कोइ आवक पनिमा बिना आधाकर्मी दोष टाखतो कहो नथी हवे कहो ! अंबरुआवके ए काम रुनु कर्यु के चुनु कर्यु ? बखी दिक्षानी बखाखी श्री कृष्णमाहाराजे करी अने बीजा कोइए नथी करी ते रुनी करी के चुनी करी ते कहो हे वेवानुप्रीय ! एम केम कहोठो के, जीव वचाव्यां तथा अमारपको वज्रमाव्या धर्म होयतो बीजा राजाए केम न फेरव्यो ? जेणे फेरव्यो तेनो पढ़व्यो तेने केवा फल खाग्या ते कहो ढढेरो फेरव्यो अने साधुने स्थानकनी आझा देवरावी, तेना फल जहां के जुना ? ए करबी शुज के अशुज ? हे वेवानुप्रीय ! आगखतो श्रेणीकराजाए आहोके खेखतां गर्जवती हरणी विंधो तेथी नर्कनु आवसुं वधायुं, एवु टीका तथा प्रकरणमा कछु ठे, अने पठी अनाथी-मुनीराजकने समकित पाम्या ते उत्तराध्ययनना २० मा अध्ययनमा अधीकार ठे. पठी राज ग्रही नगरीमा तेमणे अमारपको वज्रमाव्यो के 'कोइ जीव मारणा पामे नहिं' एयो सातमा अगमा अधीकार ठे ए काम समकित पामे नीने शा माटे कर्यु ते कहो हवे पूर्वोक्त धर्मीराजाने जगत धन धन

એક સુખના ઠેકાણે મુંકે તેને સમારંજ કેમ લાગે ? એવું મતના લીધે જુઠ કેમ બોલોઢો ? તેવારે તેરાપંથી કહેઢે કે “ ઈરિયાવહિ પઠ્ઠિકમે ઢે તેવારે ઠાણાઢઠાણા સંકામિયાનો બોલ આલોવીએ ઢીએ, તેમાં જીવની અનુકંપા કરતાં ઠાણાઢઠાણા કરે તે પણ જ્ઞેલો આવ્યો. એમાં લાજ ક્યાંથી ? ” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! એતો અઞ્ઞિહયા વત્તિયા લેસિયાથી માંઠી જાવ જીવીયાઢ વવરોવિયા સુધી હિંસાના બોલ ઢે. ચઢતી ચઢતી હિંસા ઢે. પંથે પ્રમાદને વશે કોઈ જીવ વિરાધ્યો હોય તેઆલોઢું. ‘જેમે જીવા વિરાહિયા’ એવો પાઠ ઢે, પણ ‘જેમે જીવા ડગારીયા’ એવો પાઠ નથી. હે બાલમીત્રો ! એ દસ બોલતો હિંસામાં ઢે, અને પ્રાણીની અનુકંપા તો પ્રત્યક્ષ દયામાં ઢે. તેવારે તેરાપંથી કહેઢે કે “ અઞ્ઞયદાનનો લાજ ઘણો ઢે. તે તો સાધુ ત્રણ કરણ ને નવ જોગેકરી માહાણો માહાણો શબ્દ કરી ચુક્યા, અને અનુકંપાનો લાજ ઓઠો ઢે તે શા વાસ્તે કરે ? ” તેનો ઉત્તર.

હે દેવાનુપ્રીય ! સજાયથકી ધ્યાનમાં લાજ ઘણો ઢે તે માટે શું ? ધ્યાન કરીને સજાય મુંકો દેશે ? ઓઠા ઘણા લાજનું શું કારણ ઢે. લાજ તો પોતાના પ્રણામ ડપર ઢે, પણ અહો અનુકંપા-રહિત ! જેને જેવો કઢપ ઢે તેવી કરણી ન કરે તો તેનું અઞ્ઞયદાન પણ કર્મ ફલ દેઢે, સંસારમાં રૂઢવાનો હેતુ ઢે. તેવારે તેરાપંથી કહેઢે કે “ જીવ ડગાર્યે લાજ જાણોઢો, ત્યારે તમે ઠામઠામના જીવઠા કેમ નથી પુંજતા ? ધર્મપુન્ય તો તમારે પણ કરવું ઢે. ” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! અમારે ધર્મ કરવો તે તો ધરો, પણ કઢપ પ્રમાણે થાય. વહી ધર્મ-ડપદેશ દેવામાંતો તમે પણ લાજ જાણોઢો. ત્યારે તમે મેલા ડત્સવમાં જડ્ઢે, વેશ્યાના પાઠામાં જડ્ઢે અને ઘેર ઘેર જડ્ઢે ડપદેશ કેમ નથી કરતા ? એમાં તો એકાંત ધર્મ તમે પણ જાણો ઢો. તો તે પ્રમાણે કેમ નથી કરતા. તેવારે તેરાપંથી કહે ઢે કે “ ડપદેશ દેવામાં તથા સજાય કરવામાં એકાંત ધર્મ ઢે, પણ કઢપ પ્રમાણે થાય. ” ત્યારે હે દેવાનુપ્રીય ! જેમ એ કઢપ પ્રમાણે થાય તેમ જીવ ડગારવો પણ કઢપ પ્રમાણે થાય. જેમ રાજાનો મેહેતો મુસદ્દી તથા કોઢીવાલ પુન્યવંતજીવ મજુરી ન કરે, પણ નિર્ધન મજુરી કરી બે ઢકા

झिना दुःखने विषे अ० जोमे नहिं ए० एमज जा० यावत् फा० स्पर्शना
दुःखने विषे अ० जोमे नहिं ए० एम अ० असजम पण जा० कोणे-

जावार्थ — हवे जुठ ! अहिंया तो एम कष्टुं ठे के, पाच इंडिना
सुखपी बिठोके अने पाच इंडिना दुःखमा जोमे ते पण समारंज करते
थको होय तेने असजम खागे हवे समारंज नाम तो मार्यानु ठे शास्त्र
सूत्र वस वैकास्त्रिक ग्रन्थयन ठठे ते पाठ सुखीये ठीए —

पुढविकायंवि हिंसंतो हिंसइत्त तयस्सिए तसेय विविहे
पाणे चस्कूसेय अचस्कूसे १७ तम्हाएयं वियाणित्ता दोसं
दुग्गइ वट्ठण पुढविकाय समारंजं जाव जीवाए वट्ठाए १९॥

अर्थ — पु० पृथ्वीकायनी हिं० हिंसा करतो थको हिं० हिंसा करे
त० तेनी नेआए जे जीव त० प्रस वि० विविध प्रकारना पा० प्राणी
प्रत्ये च० चक्षु गोचर (बाहर) अ० शुद्धम त० ते जणी ए० एवुं कि
जाणीने दो० ए दोश दु० दुर्गतीनो व० वधारणहार पु० पृथ्वीकायनो
स० समारंज (हणवु) जा० जाव जीव सुखी व० ठोमे ॥

जावार्थः—ए जुठ ! सूत्रमा शाकास हएयानुं नाम तथा दुःख
वीधानु नाम समारंज कष्टु ठे, पण सुख निमित्ते अनुकंपाने हेते असमा
मुके, तेने समारंज खागे एवु कया सूत्रमा कष्टु ठे ते थतावो वल्ली पकि-
छेहणा करतां तथा उपाश्रय पुजता घणा जीव देखी वेगळा परठे, कबरो
काढी वेगळो परठे तेने समारंज केम खागशे ? जो समारंज खागे तो
तमे ए काम केम करोठो ? वल्ली साधु सुखे वेठा ठे तेंने कोइ भावक
आधीने कहे के, हे स्वामी ! तमने फळाणा गामे तमारा गुरुए तेमाच्या
ठे, तेने समारंज केम खागशे ? वल्ली साधुना शरीरे सुख जाणी 'आधिक
ओपध आपे, तेथी साधुने अतिसाराविक घणुं दुःख उपजे पण रोग जाव
हवे ए दातारने ओपधनो अशाता दीर्घा माटे अशाता पाय के शाता
वेवनी थाय ते कहो हे देवानुप्रीय ! अनुकंपाकरो दुःखना ठेकासेची

શેષ સુખના ઠેકાણે મુંકે તેને સમારંજ કેમ લાગે ? એવું મતના લીધે જુઠ કેમ બોલોઢો ? તેવારે તેરાપંથી કહેઢે કે “ શરિયાવહિ પન્નિકમે ઢે તેવારે ઠાણાઢઠાણા સંકામિયાનો બોલ આલોવીએ ઢીએ, તેમાં જીવની અનુકંપા કરતાં ઠાણાઢઠાણા કરે તે પળ જ્ઞેલો આવ્યો. એમાં લાજ ક્યાંથી ? ” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! એતો અન્નિહયા વત્તિયા લેસિયાથી માંમી જાવ જીવીયાઢ વવરોવિયા સુધી હિંસાના બોલ ઢે. ચઢતી ચઢતી હિંસા ઢે. પંથે પ્રમાદને વશે કોઈ જીવ વિરાધ્યો હોય તેઆલોઢંઢું. ‘જેમે જીવા વિરાહિયા’ એવો પાઠ ઢે, પળ ‘જેમે જીવા ડગારીયા’ એવો પાઠ નથી. હે બાલમીત્રો ! એ દસ બોલતો હિંસામાં ઢે, અને પ્રાણીની અનુકંપા તો પ્રત્યક્ષ દયામાં ઢે. તેવારે તેરાપંથી કહેઢે કે “ અન્નયદાનનો લાજ ઘણો ઢે. તે તો સાધુ ત્રણ કરણ ને નવ જોગેકરી માહાણો માહાણો શબ્દ કરી ચુક્યા, અને અનુકંપાનો લાજ થોમો ઢે તે શા વાસ્તે કરે ” ? તેનો ઉત્તર.

હે દેવાનુપ્રીય ! સજાયથકી ધ્યાનમાં લાજ ઘણો ઢે તે માટે શું ? ધ્યાન કરીને સજાય મુંકો દેશે ? થોમ ઘણા લાજનું શું કારણ ઢે. લાજ તો પોતાના પ્રણામ ઉપર ઢે, પળ અહો અનુકંપા-રહિત ! જેને જેવો કઢપ ઢે તેવી કરણી ન કરે તો તેલું અન્નયદાન પળ કર્મ ફલ દેઢે, સંતારમાં રહવાનો હેતુ ઢે. તેવારે તેરાપંથી કહેઢે કે “ જીવ ડગાર્યે લાજ જાણોઢો, ત્યારે તમે ઠામઠામના જીવના કેમ નથી પુંજતા ? ધર્મપુન્ય તો તમારે પળ કરવું ઢે. ” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! અમારે ધર્મ કરવો તે તો સ્વરો, પળ કઢપ પ્રમાણે થાય. વલી ધર્મ-ઉપદેશ દેવામાંતો તમે પળ લાજ જાણોઢો. ત્યારે તમે મેલા ઉત્સવમાં જણે, વેશ્યાના પાનામાં જણે અને ઘેર ઘેર જણે ઉપદેશ કેમ નથી કરતા ? એમાં તો એકાંત ધર્મ તમે પળ જાણો ઢો. તો તે પ્રમાણે કેમ નથી કરતા. તેવારે તેરાપંથી કહે ઢે કે “ ઉપદેશ દેવામાં તથા સજાય કરવામાં એકાંત ધર્મ ઢે, પળ કઢપ પ્રમાણે થાય. ” ત્યારે હે દેવાનુપ્રીય ! જેમ એ કઢપ પ્રમાણે થાય તેમ જીવ ડગારવો પળ કઢપ પ્રમાણે થાય. જેમ રાજાનો મેહેતો મુસદ્દી તથા કોઠીવાલ પુન્યવંતજીવ મજુરી ન કરે, પળ નિર્થન મજુરી કરી બે ટકા

एकान्त पक्षे न बोखवी, ते माटे ना कष्टुं ठे स्हेज स्वजावे कोइ आ
 वीने पुठे के, हे स्वामी ! चोरने मार्यानुं शु फल ठे ? तेवारे साधु हिं
 सानां फल कही देखामे, अने चोरने ठोमाववा उगारवाना फल पुठे
 स्यारे जसा फल कही देखामे वखी तमारा मतमा तो, चोरने मारे अने
 चोरने उगारे ए वेहुना फल सरखा ठे त्यारे कोइ साधुने आवीने कहे
 के, हे स्वामी ! मुजने चोर मारवाना पचखाण करावो, तेवारे साधु पचखाण
 सुखे करावे, पण कोइ कहे के, मुजने चोर उगारवाना पचखाण करावो, त्यारे
 साधु न करावे इवे जो घेठ वातोमा सरखा गुण अवगुण होय तो उ
 गारवाना पचखाण केम न करावे ? एम हैयाथी विचारी जुठ, तेवारे
 तेरापथी कहे ठे के “अनुकपा कर्याथी खान होय तो नमीराज रुपीश्व
 रने हुंडे कष्टु के, मीथीखा नगरी वखे ठे, तमारी आखमा अमृत बसे
 ठे, तमे सामु जुठ तो वखती रही जाय तेवारे अनुकपा कीषां खान
 जाणे तो नमीराजे सामु केम न जोयु ?” एवु एकान्त जुठ बोखे ठे,
 कारणके उत्तराध्ययनजीमां तो नीचे मुजव कष्टु ठे ते अध्ययन ए मानी
 गाथा १२, १३, १४, १५, १६ —

एस अग्गीय वाऊय, एय रुऊइ मदिर,
 अयव अंतेउर तेण, कीसण नाव पिस्सइ ॥ १२ ॥

एयमठं निसामित्ता, हेउ कारण चोइउं,
 तउ नमिराय रिषि, देविंद इण भववी ॥ १३ ॥

सुह वसामो जीवामो, जेसिमो नडि किंचण,
 मिहिवाए रुऊमाणीए, नमे रुऊइ किंचण ॥ १४ ॥

अत्त पुत्ते कलत्तस्स, निवा वारस्स जिस्सुणो,
 पिय नविअए किंच, अप्पियं पि न विअए ॥ १५ ॥

वहु खु सुणिणो भइ, अणगारस्स जिस्सुणो,
 सव्वं विप्प सुक्कस्स, एगत मण पस्सं ॥ १६ ॥

अर्थः—ए० ए प्रत्यक्ष अं० अग्नि वा० वायराथी ए० ए रु० बले
 ठे तमारां मं० घर ज० हे जगवान ! अ० अंतःपुर तमारां, ठतां की०
 शा माटे ना० सामुं जोता नथी ? ॥१२॥ ए० ए पूर्वोक्तार्थ नि० सांज-
 खीने जे पोताना आत्मानुं होय ते रुमी परे राखवुं. घरथी तारुं निक-
 खवुं ते परजीवने दुःखनो हेतु अने दुःखनुं कारण थयुं एवा हे० हेतुना
 कारणे चो० प्रेर्योथको त० त्यार पढी न० नमीराजऋषि दे० देवेंद्र सक्केन्द्र
 प्रत्ये इ० म० एम बोदया. ॥१३॥ सु० जेम सुख थाय तेम व० हुं वसुंहुं,
 जी० जीवुंहुं, जे० जे माहारी न० नथी किं० कांइ अद्वप मात्र वस्तु.
 मि० मिथीला नगरी रु० बलतांथकां न० नथी साहारुं रु० बलतुं किं०
 अद्वप मात्र पण. ॥१४॥ च० ठांनया पु० पुत्र क० खी जे यतिए, तेने नि०
 सर्व व्यापार रहित जि० एवा साधुने पि० प्रीयकारी वद्वज न० नथी
 किं० कांइ थोनुं पण, अ० अप्रीयकारी पण नथी कांइ. ॥१५॥ ब० घणुं
 खु० निश्चे मु० साधुने ज० श्रेय सुख ठे. अ० घर रहित अणगार जि०
 साधु स० सर्व (बाह्य धनादि, अज्यंतर कषायादिक) परिगृह्यी वि०
 विशेष मु० मुकाणा ठे, अने ए० हुं एकलो हुं, एवुं एकत्वपणुं म० देखतो
 थको विचरे ते साधुने सुख ठे. ॥१६॥

ज्ञावार्थः—हवे जुउं ! इहांतो एम नथी कछुं के, तमारी आंखोमां
 अमृत वसें ठे, तेथी सामुं जुउं तो बलती रही जाय. इहांतो इंद्रे परिक्षा
 करी ठे के, मोहनी-कर्म जीत्यां के नथी जीत्यां ? इहां अनुकंपानुं नाम
 पण क्यां ठे ? हे स्वामी ! तमारुं अंतःपुर बलेठे माटे तमे सामुं केम
 नथी जोता ? इहां मोहनी उपजावी ठे. त्यारे स्वामी बोल्या के, मेंतो
 मुक्यां ठे, हुं तो सुखे वसुंहुं, मारे बलवानुं कांइ नथी; पण इंद्रे एम
 नथी कछुं के, जुउं तो नगरी बलती रहे. जो इंद्र एम कछुं होय तो
 नमीराजाए एम केहेवुं जोइए के, हे ज्ञाइ ! एवी अनुकंपा मुजने करवो
 कदये नहिं. एम कछुं होततो अनुकंपानो प्रश्न थात, पण इंद्रे एम
 नथी कछुं. इंद्रेतो मोहनीनी परिक्षा निमित्ते पुग्युं ठे. बली आगल
 मेहेल, कोट तथा दरवाजा कराववाना अने धन जंमार जराववाना प्रश्न

खावे तेने खाज जाणे के नहिं तेम साधु तथा सामायक पोसामा वे ठेसो आवक कस्ये तेवी अनुकपा करे सकाय ध्यानरुप घणो खाज गो नीने अकल्पनीक काम जाणे तो, थोमा खाजनुं अनुकपानु काम न करे पण कोइ सवर सामायक बिना नवरो वेगो होय ते, जोवनी अनुकपारुप थोमो खाज कमायतो तेने खाज केम नहिं थशे ? वखी जेम सामायक पोसामा वेठा तो साधुने पण दान देवु कोइ सूत्रमा चाख्यु नथी पण खुस्रो दान दे तेने जसो जाणे के नहिं ? तेम पूर्वोक्त साधु भावक कस्ये तेवी अनुकपा करे, पण खुस्रो अनुकपा करे तेने जसो जाणेज

वखी तेरापथी कहे ठे के “ जीवने उगार्ये रक्षा कर्ये खाज बाप तो, गजसुकमाख पन्निमा साधवा गया, ते जगवत जाणे ठे के, एने सो मीख ब्राह्मण परिसह देसे त्यारे एनी अनुकपा माटे वे साधु रक्षा करवा केम न मोकय्या ? ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! प्रभुनी तो गजसुकमाख उपर अनत जावदया हती, पण एम रक्षा कर्याथो धारमी पन्निमा सधाय नहिं अने मुक्तिए जवाय पण नहिं वखी प्रभुए तो गजसुकमाखने अनत सुखरुप मुक्ति आपी ठे वे साधु साने काजे मुके वगर साधु मुक्यां पण अनतो दया रक्षा करी कहीयें जेम मावीत्र पो ताना पुत्रन वखात्कारे करुवु औपय खवराये, तेथी ते मोढेथी घणा शब्द करे ए औपय खवरावता थका देखावमा सो माना पीता अशाता वे ठे, एम देखीए ठोए, पण परमार्ये मावीत्र पुत्रना हितकारो ठे के अहित कारी ठे ? जेवी मावीत्रनी इष्टि पुत्र उपर, तेवी नेनानाथ जगवतनी इष्टि गजसुकमाख उपर हितनी हती वखी तेरापथी कहे ठे के “ चोर सिंह अने परदारा छपटने मारता देखाने, एने मारो अगर मत मारो एम न कहे त्यारे जुठने ! मत मारो पण साधु न कहे, त्यारे उगारवो क्यां रणु ? ” तेना उत्तरमा सुयगनाग श्रुतपथ धीजे अध्ययन ५ में ते गाथा ३१ मी सखीए ठोए —

अससे अरुयमावि, सध डस्के त्तिवापुणो,

वज्जपाणा अवयति, इति वाय णणसरे ॥ ३१ ॥

अर्थः—हवे अनेरा वचन आश्री संजम कहे ठे. अण जगमां स-
मस्त वस्तु घट पटादिक अस्कुण संख्याने अजिप्राये (नित्य) सास्वती
ठे, एवं वचन न बोले. विण अनित्यपणुं पण न बोले. सण सघळो जगत
दुःखी ठे एम पण न बोले; कारण के चारित्रादिक प्रणमवाथी सुख
पण दीसे ठे. यदुक्तं. ‘ तण संधार णिवणोवि मुणिवरोवि जट्टराग मय-
मोहो जंपावइ मुत्तिसुहं कतोतं चक्कवट्ठीवि. ’ वण विणासवा योग्य चोर
परदारागामि आदिक ठे अथवा अण अवध्य अविणासवा योग्य ठे एवं
पण न कहे. जो कहे तो तेना कर्मनी अनुमोदना लागे. एणी परे सिंघ,
व्याघ्र, मंजारादिक हिंसक जीव अनेरा जीवनी घात करवा उद्यमवंत
देखी साधु मध्यस्थपणुं अवलंबी इण ए वे ज्ञाषा (अनेराने अप्रतीत
कारणी ठे माटे) न बोले.

ज्ञावार्थः—हवे जुण! इहां तो एकान्त पक्षनी ना कही ठे. लोकने
एकान्त सास्वतो पण न कहेवो, तेम अशास्वतो पण न कहेवो. आ लोक
एकान्त सुखी ठे एम पण न केहेवुं, तेन दुःखी ठे एम पण न केहेवुं.
आ चोर तथा परदारागामिक मारवा योग्य ठे अथवा नथी मारवा योग्य,
एवं एकान्त वचन न बोलवुं. जो ‘ ए मारवा योग्य ठे, माहा दुष्ट ठे ’
एम कहे तो तेना प्राण जाय, अने ‘ तेने मत मारो, ए मारवा योग्य
नथी, जलो आदमी ठे ’ एम कहे तो ए लोक विरुद्ध ठे; कारण के ए
चोर मुख्यो थको वलो चोरी प्रमुख अकार्य करे. तेथी लोक कहे के, ए
साधुनो उपगार ठे. एम चोर जारना पक्षी ठरावे. ते माटे साधुए ‘ मारो,
मत मारो ’ कांइ पण न केहेवुं. ए रीते सुयगकांगना ३१ सा अध्ययनमां
सर्व बोल एकान्त पक्षे बोलवा आश्री ना कही ठे. ‘ आधाकर्मी आहा-
रादिक जोगवे तेने कर्म लागे ’ एवं वचन एकान्त न बोलवुं; ‘ तेम कर्म
न लागे ’ एवं पण वचन एकान्त न बोलवुं. इत्यादिक वचन एकान्त
पक्षे बोलवा आश्री ना कही ठे. तेम ए पण वचन एकान्त पक्ष आश्री
ना कथुं ठे; पण एम नथी कथुं के “ जीव वचाव्याथी पाप लागे ते
माटे ‘ मारो, मत मारो ’ न केहेवुं. ” ए तो उन्नस्थने निश्चेकारी ज्ञाषा

एकान्त पक्षे न बोधवी, ते माटे ना कष्टु ठे स्वेज स्वजावे कोइ आ-
 वीने पुढे के, हे स्वामी ! चोरने मार्यानुं शु फल ठे ? तेवारे साधु हिं-
 साना फल कही देखावे, अने चोरने ठोकाववा उगारवाना फल पुढे
 त्यारे प्रसा फल कही देखावे वधी तमारा मतमा तो, चोरने मारे अने
 चोरने उगारे ए घेहुना फल सरखा ठे त्यारे कोइ साधुने आवीने कहे
 के, हे स्वामी ! मुजने चोर मारवाना पचखाण करावो, तेवारे साधु पचखाण
 सुखे करावे, पण कोइ कहे के, मुजने चोर उगारवाना पचखाण करावो, त्यारे
 साधु न करावे हवे जो घेउ वातोमा सरखा गुण अवगुण होय तो उ-
 गारवाना पचखाण केम न करावे ? एम हैयाथी विचारी जुठ, तेवारे
 तेरापथी कहे ठे के "अनुकपा कर्माथी खान होय तो नमीराज रुपी-
 रने हुंडे कष्टुं के, मीथीखा नगरी वखे ठे, तमारी आखमा अमृत वसे
 ठे, तमे सामु जुठ तो वलती रही जाय तेवारे अनुकपा कीबां खान
 जाणे तो नमीराजे सामु केम न जोयु ?" एवु एकान्त जुठ बोखे ठे,
 कारणके उत्तराध्ययनजीमा तो नीचे मुजब कष्टु ठे ते अध्ययन ए मानी
 गाथा १२, १३, १४, १५, १६ —

एस अग्गीय वाज्जय, एय रुज्झ मदिर,
 जयव अतेजर तेण, कीसण नाव पिक्कह. ॥ १२ ॥
 एयमठ निसामित्ता, हेउ कारण चोइउं,
 तउ नमिराय रिषि, देविंद इण मववी ॥ १३ ॥
 सुह वसामो जीवामो, जेसिमो नठि किंचण,
 मिहिंखाए रुज्जमाणोए, नमे रुज्झ किंचण ॥ १४ ॥
 चत्त पुत्ते कलत्तस्स, निद्धा वारस्स जिक्खणो,
 पिय नविद्यए किंच, अप्पिय पि न विद्यए ॥ १५ ॥
 धहु खु सुणिणो जह, अणगारस्स जिक्खणो,
 सव्वउं विप्प सुक्कस्स, एगत माण पस्सउं ॥ १६ ॥

अर्थः—ए० ए प्रत्यक्ष अं० अग्नि वा० वायराथी ए० ए रु० बले
 है तमारां मं० घर ज० हे जगवान ! अ० अंतःपुर तमारां, ठतां की०
 शा माटे ना० सामुं जोता नथी ? ॥११॥ ए० ए पूर्वोक्तार्थ नि० सांज-
 खीने जे पोताना आत्मानुं होय ते रुमी परे राखवुं. घरथी तारुं निक-
 खवुं ते परजीवने दुःखनो हेतु अने दुःखनुं कारण थयुं एवा हे० हेतुना
 कारणे चो० प्रेर्योथको त० तयार पढी न० नमीराजऋषि दे० देवेंद्र सकेन्द्र
 प्रत्ये इ० म० एम बोदया. ॥१३॥ सु० जेम सुख थाय तेम व० हुं वसुं, वुं,
 जी० जीवुं, जे० जे माहारी न० नथी किं० कांइ अद्व मात्र वस्तु.
 मि० मिथीला नगरी रु० बलतांथकां न० नथी माहारुं रु० बलतुं किं०
 अद्व मात्र पण. ॥१४॥ च० ठांरुया पु० पुत्र क० स्त्री जे यति, तेने नि०
 सर्व व्यापार रहित जि० एवा साधुने पि० प्रीयकारी बल्लज न० नथी
 किं० कांइ थोरुं पण, अ० अप्रीयकारी पण नथी कांइ. ॥१५॥ ब० घणुं
 खु० निश्चे मु० साधुने ज० श्रेय सुख ठे. अ० घर रहित अणगार जि०
 साधु स० सर्व (बाह्य धनादि, अज्यंतर कषायादिक) परिग्रहथी वि०
 विशेष मु० मुकाणा ठे, अने ए० हुं एकलो लुं, एवुं एकत्वपणुं म० देखतो.
 थको विचरे ते साधुने सुख ठे. ॥१६॥

ज्ञावार्थः—हवे जु० ! इहांतो एम नथी कछुं के, तमारी आंखोमां
 अमृत वसें ठे, तेथी सामुं जु० तो बलती रही जाय. इहांतो इंद्रे परिक्षा
 करी ठे के, मोहनी-कर्म जीत्यां के नथी जीत्यां ? इहां अनुकंपानुं नाम
 पण क्यां ठे ? हे स्वामी ! तमारुं अंतःपुर बलेठे माटे तमे सामुं केम
 नथी जोता ? इहां मोहनी उपजावी ठे. तयारे स्वामी बोदया के, मेंतो
 मुक्यां ठे, हुं तो सुखे वसुं, मारे बलवानुं कांइ नथी; पण इंद्रे एम
 नथी कछुं के, जु० तो नगरी बलती रहे. जो इंद्रे एम कछुं होय तो
 नमीराजाए एम केहेवुं जोइए के, हे ज्ञाइ ! एवी अनुकंपा मुजने करवी
 कदपे नहिं. एम कछुं होततो अनुकंपानो प्रश्न थात, पण इंद्रे एम
 नथी कछुं. इंद्रेतो मोहनीनी परिक्षा निमित्ते पुठ्युं ठे. वली आगल
 मेहेस, कोट तथा दरवाजा कराववाना अने धन जंमार जराववाना प्रश्न

इत्यादिक प्रश्न पुढ्या ठे एमां कयो अनुकपानो प्रश्न ठे ? ए तो सर्व
परिक्लाना प्रश्न ठे नमीराज रुपिस्वरने समकित-मोहनी, चारित्र-मोहनी
तथा विषय कपायादिक उपशम्या के नथी उपशम्या ? इत्यादिक प्रश्न सर्व
परिक्लाना ठे वली नगरीनुं वसवु तथा उगारवु ए नमीरायना हाथमा
नथी वास्ते ए प्रश्न अनुकपानो नथी

सेवारे तेरापथी कहेठे के “ माहावीरस्वामीए विद्वा लीधी ते दी
वसथीज शरीर वोसरावु ठे ते दीवसे जगवतनी अनुकपा वास्ते इडे
आवीने कष्टु के, हे स्वामी ! हुं तमारी सेवा करु, परिसइ टासु अने
साथे रहूं, पण जगवसे वान्ठी नहिं एवु परंपरामा कहेवाय ठे जो अ
नुकपा कीधा साज होय तो इडनी कीधी अनुकपा जगवते केम न
वाठी ? ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! एवो कोण ठे जे जगवतनी अ
नुकपा करे कारण के प्रभु तो शूरवीर सीरमुगट ठे एतो मूखणीज
कोइनी साज वाठता नथी सेवकनी साज तो असमर्थज वाठे वली
अनेरानी साजे कर्म खपता दीठा नहिं तेथी साज वाठी नहिं वली
केवलज्ञान उपन्या पढी इडे आवीने कष्टु के, हे जगवत ! सावुने
आज्ञा केटसा प्रकारनी जोइए ? त्यारे जगवते कष्टु के पांच जणानी
आज्ञा जोइए त्यारे इडे कष्टु के, हे स्वामी ! जो पाचनी आज्ञामा ई
डनी आज्ञा जोइए तो स्वामी सुखे खेजो, मारी आज्ञा ठे शाख सूत्र
जगवती हातक १६ में न २ जे तथा ठाणायांग ठाणे ५ में हवे जुठे !
जगवते पोताना साध साधवो वास्ते इडनी आज्ञा लीधी ठे ते माटे
ए अनुकपानो प्रश्न नथी अनुकपानो प्रश्न तो क्यारे याय के जो जग
वते इडनी साज तथा सरणु वठयु होत, अने इडे दोष लागतो जाणीने
अनुकपा न कीधी होत तो अनुकपानो प्रश्न यात, पण इडे तो जग
वतनु कष्टु नियारवामा जकि साज जाणयो, ते माटे अरज कीधी,
पण जगवते पोताना कर्म खपाववा माटे इडनी साज न वठी
जेम साधुजीने दान देवामा श्रावक वारमु घत निपजतु जाणी
आहारपाणी आमत्रे, पण साधुजो कर्म खपाववा तपस्या करे, तेमाटे,

ग्रहस्थीनां आहारपाणी न ले तथा साज न वंढे; पण ग्रहस्थीने दान देवामां पाप केम जाण्युं जाय. हे देवानुप्रीय ! एम केम कहोढो. के, जगवंतनी अनुकंपा कीधां तथा जगवंतने साज दीधां इंद्रने पाप लागे तेथी जगवंते इंद्रनी साज न वांढी. एवं मतना लीधे जुठ केम बोलोढो?

वली तेरापंथी कहेढे के, जो जीवनी अनुकंपा कीधां तथा जीवने उगार्यां लाज होय तो, चेम्हा कोणीकनी लम्हाइ थइ तेमां अनेक मनुष्य मुआं. ते चेम्हा कोणीकने जगवंते केम न वज्या ? तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! उपदेश दइ ठोम्हाव्यामां तो तमे पण धर्म कहोढो. त्यारे चेम्हा कोणीकने जगवंते जइने उपदेश केम न दीधो ? उपदेश देवामां तो पाप नहोतुं लागतुं ? पण हे देवानुप्रीय ! एतो निमित्त कारण एज रीतेढे. ते टाढ्युं टळे नहिं. ज्ञावी पदार्थने टालवा कोइ बलीष्ट नथी. वली तमने अनुकंपा ए लेखे करवी न ज्ञाषो, त्यारे श्री जगवंतीमां नवमे शतके, जमालीने अधिकारे, जमालीए आवीने कळुं के, हुं केवली थइने आव्यो हुं. त्यां जगवंते जमालीने खष्ट केम न कर्यो ? अने गोशालो आव्यो त्यारे जला जला प्रश्नोत्तर करी तेने खष्ट कर्यो, त्यारे शुं जमालीने खष्ट करवामां लाज नहोतो ? वली दसासुतखंधमां श्री वर्धमानस्वामीए, पोताना साधु साधवीए नियाणां कर्या तेने प्रायश्चित्त दइ शुद्ध कर्या; माहाशतक श्रावकने गौतमस्वामीने मोकली प्रायश्चित्त देवराव्युं; अने श्री नेमनाथ जगवंते अयमत्ता अणगार निमित्त परुपता हता तेने शुरू केम न कर्या ? वली सुखमालका साधवी, सोमील ब्राह्मण, इत्यादिक घणा जीव सद्ध सहित देखी ते समयना केवली जगवंत प्रायश्चित्त देवा केम न गया ? तथा कुंरुरिक प्रमुखने शुरू केम न कर्या ? जला एमां तो कोइनुं असंजम जोवोतव्य नहोतुं वधतुं ? कोइने अवगुणतो नहोतो थतो ? सामो गुण थात, आराधिक थात. ए काम केम न कर्युं ? पण तेरापंथी एम न विचारे के, ज्ञावि पदार्थने कोण मटामी शके. ज्यांत्यांथी हैयामांथी अनुकंपा कापवानुंज सुजेढे.

वली दान देवामां तथा जीव ठोम्हाववामां वचमां जीवनी हिंसा

तो ध्याय, पण जीवहिंसानी (प्राणातिपातनी) क्रिया विना प्रणामे त
 सागे शास्त्र सूत्र जगवती शतक ५ मे उद्देशे ठे, कष्ट ठे के, जे कोइ
 वधक (हिंसक पुरुष) पखीने हणवा माटे वाण नाखे ठे, ते पखी बाण-
 थ्री मुठ, त्तारे धाणना जीवने, धनुष्यना जीवने अने नाखणहारने, ए
 प्रणेने पांच पाच क्रिया सागे कही, अने तेज वाण पोताना नारथी हेतुं
 पने सेवारे वचासे पकता अनेरा जीव हृषाय ते आश्री, धाणना जीवने
 अने धनुष्यना जीवने पांच पाच क्रिया सागे कही, अने वाणना नाख
 णहारने चार क्रिया कही, पण प्राणातिपातनी क्रिया न सागे एम कष्ट
 हवे जुठ ! जीवने मारवाना प्रणाम हुता तेवारे पांच क्रिया सामती
 कही, अने पोतानो हणवानो जोग नथी तेवारे तेने चार क्रिया कही
 हवे जीव जगारे तेने केटखी क्रिया सागे ते कहो जगारवावासानु आ
 ध्यात माहेसुं ध्यान करुं ? ठ खेस्या माहेती खेस्या कह ? जोय क्यो ?
 अने ते शुभ के अशुभ ? ते कहो

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, जीव हणे तेने प्राणातिपातनुं पाप
 सागे, अने जीवने वचावे तेने अठार पाप सागे, कारण के असंबति
 जीव जीवतो रहो, ते अठार पाप सेवे तेनुं पाप वचाववावासाने सागे
 तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! ए कुमति तमे क्यांथी छाव्या ? अस जी-
 वने मारवाना त्याग कीधां हिंसानु एक पाप वेसथकी टखे, अने जीवने
 जगारवानो त्याग करे तेने अठार पाप टखे ए तमारे खेखे तो जीव व-
 चाववाना त्याग पेहेखां कराव्या जोइप, पण कोइ साधु जगवते ए त्याग
 कराव्या नथी, कराव्या होय तो वतावो ए जीव वचाववाना त्याग करे
 तेने कयु व्रत निपजे ते कहो ए कुमति तमे कया सूत्र प्रकरणथी काही
 ते कहो जीवने मारवाना त्याग करावधानुं तो ठास ठाम सूत्रमां सा-
 ख्युं ठे, पण जीवने वचाववाना त्याग करवानु तो कोइ सुत्रमां नाख
 नथी वखी जेना जेवा प्रणाम होय तेने तेषां फल सागे वान त्रयामां
 जीव हिंसाना तथा जुटुं बोखवाना जेना प्रणाम नथी, तेने हिंसानां
 तथा जुठनां फल सागे नहिं शास्त्र सूत्र जगवती शतक ५ में, उद्देशे

६ ठे, एम कहुं ठे के, जेवुं जुठुं आलदे तेनां आवता जवान्तरे तेवांज फल पामे; पण एटलुं विशेष के, कोइ मृगप्रहाने समये मृग-रहाने कारणे जुठुं बोले ते दयाना प्रणामनुं जुठ टालीने बीजा जुठनां माठां फल कह्यां, एटले दयाना प्रणामथी जुठ बोले तेनां माठां फल कह्यां नथी. ए पुरुषेना जुठ बोलवाना प्रणाम नथी, पण मृग्यादिकने राख-वाना प्रणाम ठे, ते माटे दयानां फल लागे, पण जुठनां फल न लागे. एम दान दयामां पण जेवा जेना प्रणाम होय तेवां तेनां फल लागे. जेम साधुं मुनीराजने कोइ दातारे पात्र जरीने घृतदान दीधुं, त्यारे को-इए कहुं के, हे ज्ञाइ ! हुं तो अपुन्यो तुं, मारे लगार मात्र दान देवानो जोग नथी. हवे ए दातारने दान दीधानां शुज फल लागे के जुठ बो-ल्या माटे जुठनां फल लागे ? तेम जीव दयामां पण जाणवुं. वली सा-धुना शरीरमां रोगादिक कारण जाणीने श्रावके वमन विरेचनादिक करुवां औषध दीधां, तेथी साधुने अशाता उपजे. हवे श्रावकने अशा-तानां पारुवां फल लागे ? के साधुना शरीरमां शाता थइ तेनां फल लागे ? ए करतव्य प्रमाणे फल लागे ? के मन-प्रणाम जेवा होय तेवां फल लागे ते कहो. जो साधुने कटपतुं दान दीधां शाता-वेदनी बंधाय, तो मरता जीवने उगारतां एकांत पाप केम निपजे ? ते विवेकनां तालां खोलीने जुठ. वली जीवनी अनुकंपा कीधायी शाता-वेदनी बंधाय. तेनी शाख सूत्र जगवती. ते पाठः—

अण्णिणं जंते ! जीवाणं कक्कस वेदण्णिच्चा कम्मा कच्चइ ?
 हंता अण्णि. कहणं जंते ! जीवाणं कक्कस्स-वेयण्णिच्चा कम्मा
 कच्चइ ? गो० ! पाणाइवाएणं जाव मिहादंसण-सद्धेणं
 एवं खलु गो० ! जीवाणं कक्कस्स वेयण्णिच्चा कम्मा कच्चइ.
 अण्णिणं जंते ! नेरइयाणं कक्कस्स वेयण्णिज्जा कम्माकज्जइ ?
 गो० ! एवं चेव जाव वेमाणियाणं. अण्णिणं जंते ! जीवाणं
 अकक्कस वेयण्णिच्चा कम्माकच्चइ ? हंता अण्णि. कहणं

जते ! जीवाण अकक्कस्स वेयणिच्चा कम्माकच्चइ ? गो० ।
 पाणाइवाय वेरमणेण जाव परिग्गह वेरमणेण कोह ।
 विवेगेणं जाव मिह्वादसण-सल्ल विवेगेण एव खल्लु गो० ।
 जीवाण अकक्कस्स वेयणिच्चा कम्माकच्चइ अत्तिणं जते ।
 नेरइयाण अकक्कस्स वेयणिच्चा कम्माकच्चइ ? गो० । ए०
 इण्ठे समठे एव जाव वेमाणियाण एवर मणुस्साण
 जहा जीवाण अत्तिणं जते । जीवा सायावेयणिच्चा
 कम्माकच्चइ ? इता अत्ति कहण जते । जीवा सायावेय-
 णिच्चा कम्मा कच्चइ ? गो० । पाणाणुकपाए नूयाणुकपाए
 जीवाणुकपाए सत्ताणुकपाए वट्ठणं पाणाण जाव सत्ताण
 अट्ठकणयाए असोयणयाए अजूरणयाए अतिप्पणयाए
 अप्पिट्ठणयाए अप्परियावणियाए एवखल्लु गो० । जीवाण
 सायावेयणिच्चा कम्माकच्चइ एव नेरइयाणवि एव जाव
 वेमाणिया अत्तिण जते । जीवाणं असायावेयणिच्चा कम्मा-
 कच्चइ ? इता अत्ति कहण जते । जीवाणं असायावेयणिच्चा
 कम्माकच्चइ ? गो० । परट्ठकणयाए परसोयणयाए परजूरण-
 याए परतिप्पणयाए परपिट्ठणयाए परपरियावणयाए वट्ठण
 पाणाण जाव सत्ताण ट्ठकणयाए सोयणयाए जाव परियाव
 णयाए एव खल्लु गो० । जीवाण असायावेयणिच्चा कम्मा-
 कच्चइ एव नेरइयाणवि एव जाव वेमाणियाण ॥

अर्थ — प्र० ठे ज० हे जगवान । जी० जीव क० करकस रौद्र
 दुःखयी वे० वेदीए एवा क० कर्म क० करे ? उपाज ? ह० हा गौतम
 ठे क० केये प्रकारे ज० हे जगवान । जी० जीव क० करकस कठोर रौद्र
 दुःखरूप कम्मा० कर्म बाधे ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! पा०

प्राणातिपात जा० यावत् मि० मिथ्या-दर्शन-सद्व्य, अढारे पापे करी ए०
 एम ख० निश्चे गो० हे गौतम ! जी० जीव क० कर्कस-वेदनी रौद्र कर्म
 कद्य० बांधे. अ० ठे जं० हे जगवान ! ने० नारकी क० कर्कशरौद्र वेदनी
 कर्म बांधे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! ए० एमज पुर्वलीपरे
 नारकी बांधे, जा० यावत् वे० वैमानिक सुधि कहेवुं. अ० ठे जं० हे
 जगवान ! जी० जीव अक० अकर्कश वेदनी (कठोर नही, सुखे वेदवा
 योग्य) क० कर्म करे ? इति प्रश्न. उत्तर. हं० हा गौतम ! अ० करे ठे. क०
 कये प्रकारे जं० हे जगवान ! जी० जीव अक० अकर्कश अकठोर
 क० कर्म करे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! पा० प्राणीने हणवाथी
 वे० निवर्तवे करी जा० यावत् प० परिग्रहथी निवर्तवे करी को० क्रोधने
 वि० तजवे करी जा० यावत् मि० मिथ्या दर्शन शल्य ठांरवे करी ए०
 एम ख० निश्चे गो० हे गौतम ! जी० जीव अक० अकर्कश क० कर्म
 करे. अ० ठे जं० हे जगवान ! ने० नारकी अक० अकठोर क० कर्म करे ?
 इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! ए० ए अर्थ समर्थ नही. ए० एम
 जा० यावत् वे० वैमानिक लगे जाणवुं; पण ए० एटलुं विशेष म० मनु-
 ष्यने ज० जेम जी० जीवने कलुं तेम कहेवुं. अ० ठे जं० हे जगवान !
 जी० जीव सा० साता-वेदनी क० कर्म करे ? इति प्रश्न. उत्तर. हं० हा
 गौतम अ० ठे. क० केम जं० हे जगवान ! जी० जीव सा० सातावेदनी
 क० कर्म क० बांधे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! पा० प्राणीनी
 अनुकंपा दयाथी जु० झूतनी दयाथी जी० जीवनी दयाथी स० सत्वनी
 दयाथी ४ व० घणा पा० प्राणीने जा० यावत् स० सत्वने अ० दुःख
 न देवाथी, असो० शरीरनो दय करतां शोक उपजे ते न उपजाववाथी,
 अजू० न फुराववाथी, अति० आंसु लालादि खरवाना कारण सोग न
 कराववाथी, अप्पि० मुखादि तारुन प्रहार न करवाथी, अप्प० शरीरने
 ताप न उपजाववाथी, ए एम ख० निश्चे गो० हे गौतम ! जी० जीव
 साता-वेदनी क० कर्म बांधे. यतः गुरु जति खंति करुणा वय जोग कसा-
 यविजयदाण जु० दढ धम्माइ अजइ साय मसायं विवजउ. ॥१॥ इति

વચનાત્ એમ ને નારકીને પણ જાણ્યાવત્ વેદ વૈમાનિક લગી સાતાવેદની ધંધવાનો ઉપાય કહ્યો છે તે જોઈ છે જગવાન ! જોઈ જીવ અસાતા વેદની કઈ કર્મ કરે ? વાંધે ? હા ગૌતમ તે કઈ કેમ જોઈ છે જગવાન ! જોઈ જીવ અસાતા અસાતાવેદનીય કઈ કર્મ કરે ? વાંધે ? હા ગૌતમ ! પરંતુ પરને દુઃખ વેદવાથી પરસો પરને શોક અપજાવવાથી પરજૂ પરને વીનપણુ અપજાવવાથી પરતિ પરને આંસુ છાછાદિક સ્વરાવધાના કારણથી પરપિ પરને છાંફી એ તામવાથી પરપર પરને પરિતાપવાથી ઘણા ધણા પાપ પ્રાપ્તીને જાણ્યાવત્ સઘણા સત્વને દુઃખ દુઃખ કરવાથી સો વીન કરવાથી જાણ્યાવત્ પાપ પરિતાપના અપજાવવાથી એમ સ્વ નિશ્ચયે ગૌતમ ! જોઈ જીવ અસાતાવેદનીય કઈ કર્મ અપાર્જે વાંધે એમ ને નારકીને પણ કહેવું એમ જાણ્યાવત્ વેદ વૈમાનિક લગી કહેવું

જાવાર્થ — હવે જુલું ! પ્રાણીજીવની અનુક્રમણા કીધાથી સાતાવેદની ધંધાય કહ્યું એ ન્યાયે જીવની અનુક્રમણા કરે, હું સ્ત્રી વેલ્લીને દુઃખ શોક મટાડે તથા વચાવે તેને શાતાવેદની વધાય તે શાતાવેદની પુન્યની પ્રકૃતિ છે તેવારે તેરાપથી કહેટે કે “ જીવને મારવાના ત્યાગ કરે તથા જીવને ન હણે તેને અનુક્રમણા કહીયે, સેથી શાતાવેદની ધંધાય ” તેનો ઉત્તર છે દેવાનુગ્રીય ! હાતો ચાર પ્રકારના કર્મ કહ્યા છે તે જીવહિંસાદિ અઘાર પાપ સેવે, સેવરાવે અને સેવતાને જાણે, તેને કર્કસંધેદની (અશાતાવેદની) કર્મ ધંધાય, એટલે હું લે હું લે જોગવે એ કર્કસંધેદની કર્મ ચોવીસ દમકના જીવને વધાય, અને જીવહિંસાદિ અઘાર પાપથી નિવર્તે તેને અકર્કસંધેદની કર્મ ધંધાય તે સુલે સુલે જોગવે, મુક્તિ જાય અને જરતમહારાજની પરે કર્કસંધેદની વચમા ન આવે એ કર્કસંધેદની શાતાવેદની કર્મ એક માણસનાજ દમકના ધંધાય વસી પ્રથમ ધરણ પ્રણ જોગેકરી પ્રાણીજીવને દુઃખ વેડુ છુરાવે, તેને અશાતાવેદની કર્મ ધંધાય એ અશાતાવેદની ચોવીસ દમકના ધંધાય તેમજ પ્રણ કરણ પ્રણ જોગેકરી પ્રાણીજીવની અનુક્રમણા કરે, તેને શાતાવેદની કર્મ ધંધાય

ए शातावेदनी पण चोवीस दंरुकना जीवोने बंधाय. हवे तमे कहो !
 कर्कसवेदनी-कर्म केने कह्ये अने अशातावेदनी-कर्म केने कह्ये ?
 अर्कसवेदनी-कर्म केने कह्ये अने शातावेदनी-कर्म केने कह्ये ते
 कहो. हे देवानुप्रीय ! जीवने न हणे तेने तो अर्कसवेदनी बंधाय, अने
 अनुकंपा करे तेने शातावेदनी बंधाय. ए जुल ! जीवने न हणे तेनां
 फल न्यारां कल्यां, अने अनुकंपानां फल न्यारां कल्यां. अनुकंपातो आ-
 गलानुं दुःख मेटे, मटारु अने मटारुताने जलो जाणे तेने कह्ये. तेनी
 शाख सूत्रश्रंतगरुमां, सुलसा श्राविकाए पुत्रनी तृष्णा वास्ते हर्णगमेषी
 देवताने आराध्यो. त्यां दुःख मटारुवाना प्रणामने अनुकंपा कह्ये ठे.
 वली कृष्णमाहाराजने मोसानां इंटो नाखवानां दुःख मटारुवाना प्रणाम
 आवा तेने अनुकंपा कह्ये ठे. वली झातासूत्रमां धारणी राणीनो मोखो
 पुरवाने अजयकुमारे देवताने आराध्यो, त्यां दुःख मटारुवाना प्रणामने
 अनुकंपा कह्ये ठे. तमे मतना लीधे “ जीवने न हणे तेनेज अनुकंपा
 कह्ये. ” एम केम कहोठो ?

वली तेरापंथी अनुकंपा सावध निर्वध बे प्रकारनी कहेठे. तेनो
 उत्तर. हे देवानुप्रीय ! अनुकंपा सावध निर्वध बे प्रकारनी कोइ सूत्रमां
 कह्ये नथी. तमे मतना लीधे जुटुं केम बोलोठो ? कारणके अनुकंपाने
 तो समकितनुं लक्षण कळुं ठे. ते दुःख मटारुवाना प्रणामने अनुकंपा
 कह्ये. तेने सावध शीरीते कह्ये ? पण दुःख मटारुवा सारु कर्तव्य
 करे ते कर्तव्य सावध निर्वध होय. ते कर्तव्यनो पक्ष लइने अनुकंपाने
 सावध केम कहोठो ? ठकायनो आरंज करे तेने तो कर्तव्य कह्ये, अने
 हिसाने निंदे, ते ठकायनी उपर करुणा आवे तेने अनुकंपा कह्ये. एम
 अनेक कार्यमां शुज प्रणामथी निर्जरा थाय, अने सावध कर्तव्यथी कर्म
 बंधाय. एम कर्तव्य न्यारुं अने अनुकंपा न्यारी. हवे जो अनुकंपाने सा-
 वध कहेशो तो समवायांगमां तथा उत्तराध्ययन अध्ययन शए मामां,
 सम, ससवेग, निर्वेद, अनुकंपा अने आस्ता, ए पांच समकितनां लक्षण
 कळां ठे, ते पण सावध निर्वध बे प्रकारनां केहेवां परुशे; अने जो

વધનાત્ એ એમ ને નારકીને પણ જાણ્યાવત્ વે વૈમાનિક સગી સાતાવેદની ધધવાનો ઉપાય કહ્યો અ તે જં હે જગવાન ! જો જો અસાતા વેદની ક કર્મ કરે ? બાંધે ? હ હા ગૌતમ તે ક કેમ જં હે જગવાન ! જો જીવ અસાતા વેદનીય ક કર્મ કરે ? બાંધે ? હિત પ્રશ્ન ઉત્તર ગો હે ગૌતમ ! પરદુ પરને દુઃસ્થ વેવાથી પરસો પરને શોક ઉપજાવવાથી પરજૂ પરને દીનપણુ ઉપજાવવાથી પરતિ પરને શ્રાંસુ છાછાદિક સ્વરાવવાના કારણથી પરપિ પરને શ્રાંસુ કીર્ણ તારુવાથી પરપ પરને પરિતાપવાથી ઘ ઘણા પા પ્રાણીએ જાણ્યાવત્ સ ઘણા સત્ત્વને દુ દુઃસ્થ કરવાથી સો દીન કરવાથી જાણ્યાવત્ પ પરિતાપના ઉપજાવવાથી એ એમ સ્વ નિશ્ચે ગો હે ગૌતમ ! જો જીવ અસાતાવેદનિય ક કર્મ ઉપાર્જે બાંધે એ એમ ને નારકીને પણ કહેવું એ એમ જાણ્યાવત્ વે વૈમાનિક સગી કહેવું

જાવાર્થ — હવે જુઠું ! પ્રાણીજીવની અનુક્રપા કીધાથી સાતાવેદની ધધાય કહ્યું એ ન્યાયે જીવની અનુક્રપા કરે, દુ સ્ત્રી વેસ્ત્રીને દુઃસ્થ શોક મટાઠે તથા વધાવે તેને શાતાવેદની વધાય તે શાતાવેદની પુત્ર્યની પ્રકૃતી છે તેવારે તેરાપથી કહેઠે કે “ જીવને મારવાના ત્યાગ કરે તથા જીવને ન હણે તેને અનુક્રપા કહીયે, તેથી શાતાવેદની ધધાય ” તેનો ઉત્તર હે વેવાનુપ્રીય ! હાતો ચાર પ્રકારના કર્મ કહ્યા છે તે જીવહિંસાદિ અઘાર પાપ સેવે, સેવરાવે અને સેવતાને જાણે, તેને કર્કસ વેદની (અશાતાવેદની) કર્મ ધધાય, એટલે દુ સ્થે દુ સ્થે જોગવે એ કર્કસ વેદની કર્મ સોવીસ વરુકના જીવને વધાય, અને જીવહિંસાદિ અઘાર પાપથી નિવર્તે તેને અકર્કસ વેદની કર્મ ધધાય તે સુખે સુખે જોગવે, મુક્તિ જાય અને જરતમહારાજની પરે કર્કસપણુ વધમા ન આવે એ કર્કસવેદની શાતાવેદની કર્મ એક માણસનાજ વરુકમાં ધધાય વધી પ્રથમ ધરણ ત્રણ જોગેકરી પ્રાણીજીવને દુ સ્થ વેદ છુરાવે, તેને અશાતાવેદની કર્મ ધધાય એ અશાતાવેદની સોવીસ વરુકમાં ધધાય તેમજ ત્રણ ધરણ ત્રણ જોગેકરી પ્રાણીજીવની અનુક્રપા કરે, તેને શાતાવેદની કર્મ ધધાય

ए शातावेदनी पण चोवीस दंशकना जीवोने बंधाय. हवे तमे कहो !
 कर्कसवेदनी-कर्म केने कह्ये अने अशातावेदनी-कर्म केने कह्ये ?
 अकर्कसवेदनी-कर्म केने कह्ये अने शातावेदनी-कर्म केने कह्ये ते
 कहो. हे देवानुप्रीय ! जीवने न हणे तेने तो अकर्कसवेदनी बंधाय, अने
 अनुकंपा करे तेने शातावेदनी बंधाय. ए जुन ! जीवने न हणे तेनां
 फल न्यारां कल्यां, अने अनुकंपानां फल न्यारां कल्यां. अनुकंपातो आ-
 गलानुं दुःख मेटे, मटारुने अने मटारुताने जलो जाणे तेने कह्ये. तेनी
 शाख सूत्रश्रंतगरुमां, सुलसा आत्रिकाए पुत्रनी तृष्णा वास्ते हर्णगमेषी
 देवताने आराध्यो. त्यां दुःख मटारुवाना प्रणामने अनुकंपा कह्ये ठे.
 वली कृष्णमाहाराजने मोसानां इंटो नाखवानां दुःख मटारुवाना प्रणाम
 आव्या तेने अनुकंपा कह्ये ठे. वली ज्ञातासूत्रमां धारणी राणीनो मोलो
 पुरवाने अजयकुमारे देवताने आराध्यो, त्यां दुःख मटारुवाना प्रणामने
 अनुकंपा कह्ये ठे. तमे मतना लीधे “ जीवने न हणे तेनेज अनुकंपा
 कह्ये. ” एम केम कहोठो ?

वली तेरापंथी अनुकंपा सावध निर्वध बे प्रकारनी कहेठे. तेनो
 उत्तर. हे देवानुप्रीय ! अनुकंपा सावध निर्वध बे प्रकारनी कोइ सूत्रमां
 कह्ये नथी. तमे मतना लीधे जुटुं केम बोलोठो ? कारणके अनुकंपाने
 तो समकितनुं लक्षण कळुं ठे. ते दुःख मटारुवाना प्रणामने अनुकंपा
 कह्ये. तेने सावध शीरीते कह्ये ? पण दुःख मटारुवा सारु कर्तव्य
 करे ते कर्तव्य सावध निर्वध होय. ते कर्तव्यनो पद लइने अनुकंपाने
 सावध केम कहोठो ? ठकायनो आरंज करे तेने तो कर्तव्य कह्ये, अने
 हिंसाने निंदे, ने ठकायनी उपर करुणा आवे तेने अनुकंपा कह्ये. एम
 अनेक कार्यमां शुभ प्रणामथी निर्जरा थाय, अने सावध कर्तव्यथी कर्म
 बंधाय. एम कर्तव्य न्यारुं अने अनुकंपा न्यारी. हवे जो अनुकंपाने सा-
 वध कहेसो तो समवायांगमां तथा उत्तराध्ययन अध्ययन शए मामां,
 सम, ससवेग, निर्वेद, अनुकंपा अने आस्ता, ए पांच समकितनां लक्षण
 कळां ठे, ते पण सावध निर्वध बे प्रकारनां केहेवां परुशे: अने जो

समकितना लक्षणने सावध केहेसो तो ज्ञान, दर्शन अने चारित्र (मो कनो मार्ग) सर्वने सावध निर्वध वे प्रकारना केहेवा परुशे एन्याय केम मखे ? ए अनुकपा समकितना लक्षणने मतने लीधे सावध केम कहोठो

तेवारे तेरापथी कहेठे के “ जिनरीखे रयणादेवीनी अनुकपा करी ते पण निर्वध हशे ते पण जिनरीखने धर्म थयो हशे ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय । जो अनुकपा करी होत तो धर्मज थात, पण ‘ कोसु णवक्रियाए ’ पाठ ठे कोसुणवक्रिया नाम मोहरसनु ठे तथा दीन वचन बोखे तेनुं ठे शास्त्र सूत्र सुयगनागना नरयविज्जति अध्ययनमा कष्टुं ठे के नेरइया कसुणवक्रिया शब्द करे ठे वली विपाकसूत्रमा मृगासोढीयाना अध्ययनमा आधत्ताने जिज्ञाने अर्थे ‘ कसुणवक्रिया ’ दीनदयामणा शब्द बोधता कष्टो ठे तेमज अनुयोगद्वार, ठाणायाग इत्यादि अनेक सूत्रमा ‘ कोसुणवक्रिया ’ नाम मोहरसनु कष्टु ठे रयणादेवी उपर जिनरीखने मोहकर्म आव्यो, पण ‘ अनुकपणव्याप ’ एवो पाठ नथी तमे मतना लीधे अनुकपा केम कहोठो ? वली तेरापथी, मतना लीधे एम कहेठे के, “ कोइ जीवने शाता दीधायी शातावेदनी पुन्य प्रकृति बंधाय, एम कहे तेने ठ बोध जगवते माठा कष्टा ” एम कहीने सुयगनागसूत्रना श्रीजा अध्ययनना चोथा उद्देशानी ५ मी अने ६ ठी गाथानी जुठी शास्त्र प्रथमनी चार गाथा रुपानीने बतावे ठे ते पाठ —

आदसु महा पुरिसा, पुर्वि तव धणा,
उदण सिद्धि मापन्ना, तव मदेवि सीयइ ॥ १ ॥
अजुजिया नमि विदेही, रामगुत्तेण जुंजिया,
वाट्टए उदग जुञ्चा, तदा तारागणा रिसि ॥ २ ॥
आसखे देवसे चैव, दीवायण महा रिसि,
पारासरे दग जोञ्चा, वीयाणि हरियाणिय ॥ ३ ॥
एते पुव महा पुरिसा, आदित्ता इह समत्ता,

ओच्चा बी उदगं सिद्धा, इति मेय मणुस्सुयं. ॥ ४ ॥

तठ मंदावि सीयंति, वाह विन्नाव गदजा;
पिठठ परि सप्पंति, पिठ सप्पो व संजमे. ॥ ५ ॥

इह मेगेउ जासंति, सातं साते एविच्चइ;
जे तन्हा परियंमगा, परमं च समाहिए. ॥ ६ ॥

मा एयं अवम्मन्नंता, अप्पेणे लुपइ बहू;
एत्तस्स अमोक्काए, आयदाखि जूरहे. ॥ ७ ॥

पाणाइवाय वट्ठंता, सुसावाएय संजए;
अदिन्नादाणाय वट्ठंता, मेहूणाय परिग्गहे. ॥ ८ ॥

एव मेगेउ पासन्हा, पन्नवंति अणारिया;
इत्थी वसंगया बाळा, जिण सासण परमुहा. ॥ ९ ॥

जहा गंमं पिलागंवा, परि पोखिज्जा मुहुत्तगं;
एवं विन्नवणइत्थिसु, दोसो तठ कउसिया. ॥ १० ॥

जहा मंधोदए नामं, थमित्तं जुंजती दगं;
एवं विन्नवण इत्थिसु, दोसो तठ कउसिया. ॥ ११ ॥

जहा विहंग मापिंगा, थमित्तं जुंजती दगं;
एवं विन्नवण इत्थिसु, दोसो तठ कउसिया. ॥ १२ ॥

एव मेगेउ पासन्हा, मिन्हादिठि अणारिया;
अच्चोववन्ना कामेहिं, पूयणाइव तरुणए. ॥ १३ ॥

अणागयम पासंतो, पच्चुप्पन्न गवेसगा;
तेपन्हा परितप्पंति, खीणा आउमि जुवणे. ॥ १४ ॥

जेहिं काले परिकंतं, नपन्हा परितप्पइ;
ते धीरा बंधणं मुक्का, नाव कंखंति जीवियं. ॥ १५ ॥

अर्थ — आ० कहे ठे म० मोटा पु० पुरुष पू० पूर्वे त० तीहा
 सवो० तपरुपी ध० धनेकरो साहित उ० शीतल पाणीएकरी सि० मोक्ष
 मा० प्राप्त थया कहे ठे त० तीहा म० मूर्ख स० सिदाय (पस्ताम) ॥१॥
 अ० बीजा जोगव्या न० नमिराजा वि० विवेक देशना उपन्या ॥ तथा
 रा० रामगुप्त राजर्षि जु० जोगवताथका मुक्ति पोंहच्या वा० नर्गदुकरुपी
 उ० शीतल पाणी जु० जोगवता मुक्ती गया त० तेमज ता० तगराग
 रुपी शीतल पाणीथी सिध्या ॥२॥ आ० आसल रुपी वे० देवल रुपी
 चे० निश्चे बी० द्वीपायण नामा म० मोटा रुपी अने पा० पारासरजी
 द० काचुं पाणी जोग० जोगवीने बी० बीज आदिक इ० लीखोत्री प्रमुख
 जोगवीने मुक्ती पोंहोच्या ॥३॥ ए० ए पु० पूर्वे म० मोटा पुर्ष आ० केहेवा
 इ० आ लोकमा स० प्रसिद्ध जोग० जोगवीने वि० बीज उ० सचित
 पाणी सि० सिद्ध थया इ० एम कुतीर्थी कहे मे० अमे माहान्तार्तादि
 विषे साज्ज्यु एवी रीते अमे पण मुक्ती जाशुं ॥ ४ ॥ त० तिहा कु
 शास्त्र साज्ज्याथी म० मुख सि० चारित्र्यथी सिदाय जेम नारना ठि
 गर्वज थाक्याथका नार नाखी नासी जाय, तेम अज्ञानी संजमनो
 नार नाखीने शिथिल विहारी थाय वखी दृष्टान्त कहे ठे पि० अग्नि
 प्रमुखना जयथी बीजा लोकने नासता देखी थोमी समर्थाइवत पुरुष
 पुठे जाय, पण आगल न चाखे जेम कायर बीहता आगल न चाखे,
 तेम शिथिल विहारी मोक्षना अग्रगामी न थाय, अनतो कास ससार
 जमे ॥५॥ इ० इहा मे० अकेक अन्यतिथीं स्वतिथीं पास्त्या जा० कहे
 सा० शाताथी सा० शाता थाय, पण्डु खथी सुख केम थाय ? पटले खोखा
 विक डु. खथी मोक्ष केम थाय ? सासथी सास अने कोडवथी कोडव
 निपजे जे० जे कोड त० त्यां आ० श्री जिनेंद्र मार्ग प० उच्छृष्टो स०
 ज्ञान दर्शनादि समाधि सहित ॥६॥ मा० रखे ए० ए अ० जिनमार्गने
 हिसताथका ते अ० अदप सुरने काजे मोक्षना घणां सुखने गुमावे ठे
 ए० एवा जीवने अ० मोक्ष नयो आ० जेम लोहनो व्यापारी जु०
 फुर्यो तेम ते पण फुरयो ए सविस्तार दृष्टान्त राज्यप्रभोथी होय ॥७॥

पा० जीवहिंसामां व० वर्तताथका मु० मृषावाद सं० असंजत ठतां अ०
 अदत्तादाने व० वर्तताथका अने मे० मैथुन प० परिग्रहे वर्तता ठता
 योका सुखने काजे घणा सुखने विणाशो ठो. ॥७॥ ए० एम मे० अकेक
 पा० स्वतिथीं परतिथीं प० परुपे, लेने अ० अनार्य ५० स्त्रीने व० वशे
 परुयाथका बा० अज्ञानी जि० जिनमार्गथी प० उप्रांठा जाणवा. ॥८॥
 वली तेन कहे ठे के, ज० जेम गं० गुंमरुं पि० पाक्युं प० तेनी पीका
 तेमांथी पी० छोही काढयाथी टले, मुहूर्त मात्र सुख थाय, ए० तेम
 वि० जोगवीथकी ५० न्युतन स्त्रीने दो० दोष त० त्यां क० क्यांथी होय ?
 ॥९॥ ज० जेम मं० मंदोधक नामा मीढो थ० श्रीर अशने जु० जमे द०
 पाणी पीए, ए० एम वि० जोगवी थकी ई० स्त्रीने दो० दोष त० त्यां
 क० क्यांथी सि० होय ? ॥१०॥ ज० जेम वि० कर्पिंजल नामा पंखी थि०
 अमोल नरुतोथको जुं० पीए द० पाणी, ए० एम वि० जोगवीथकी थि०
 स्त्रीने दो० दोष त० त्यां क० क्यांथी होय. ॥११॥ ए० एम मे० अकेक
 पा० पासत्यादिक (ढीला) मि० मिथ्याद्रष्टी अ० अनार्य पुरुष आ०
 कामजोगमां आशक्त पू० जेवां गारुर (जेरु) त० पोतानां वच्चाने विषे
 गुरु (बुद्ध) होय ठे तेवा पुर्वोक्त पासत्यादि मिथ्यात्वीने जाणवा. ॥१२॥
 अ० ते आगम्य काले नर्कादिक दुःख अपा० अणदेखता प० वर्तमान
 सुखना ग० गवेषणहार ते० ते अज्ञानी पढी परि० पश्चाताप करे खी०
 कीण थये आ० आनखुं अने जु० जोवन वय, के हवे हुं शुं करुं. जे०
 जेणे धर्मने विषे पराक्रम करवाने का० काले प० पराक्रम कर्युं ते, प्रढी
 वृद्धावस्थामां पस्ताय नहिं. ते० ते धी० धीर पुरुष वं० बंधनथी मु०
 मुकाणा न० न कं० वान्ठे जी० असंजम जीवीतव्य. ॥ १५ ॥

जावार्थः—हवे जुड ! इहांतो पाठला त्रण उदेशामां अनुकुल
 प्रतिकुल परिसहा देखाड्या ठे के “ हे साधु तुं अणगमता परिसाथी
 अने इंझीउने गमता परिसाथी चलजे मत. तेमज आ चौथा उदेशामां
 अन्यमतीनां वचन शांजलीने समकितथी चलजे मत ” एम कछुं. प-
 हेली चार गाथामां अन्यमती एम कहे ठे के “ काचुं पाणी पीतां अने

धीज फल फुलनो जोग करतां अनेक रुषीश्वर सद्गतीमा गया ठे
माटे जे आ देहीने दु ख देशे ते जव जवमां दु शी थासे, अने आ
मरनारायणनी देहने शाता दीधायी शाता पामशे ” एवु वेदनु नाम
खइने परुपणा करे ठे एवी वातो शाजखोने साधु चारित्र्यथी परीस
अपन्यां रुगे, ते वास्ते पाचमी ठगी गाथामा कष्टु के “देहीने शाता दीधायी
शातावेदनी बंधाय, ” एम परुपे तेने आर्य मार्गथी वेगखो कहिए ।
समाधी मार्गथी न्यारो १ जिन मार्गनी हीलणानो करणहार २ षोण
सुखने कारणे घणा सुखनो गमाववाखो ४ अमोक्षनु कारण ५ अने
खोहवाणीयानी परे कुरशे ६ ए ठ वोख जगवतेमाठा कझा वखी अ
न्यमति विषय विकारने गुमरानो द्रष्टान्त देठे के, गुमरानी रसी का
ढयां शाता थाय, तेम विषय सेव्यां मन सतोष पामे एवां ए अय्य-
यनमा अन्यमतीए द्रष्टान्त दीधा ठे ते सारु साधुने सजममा द्रष्ट क
रवा माटे जगवते ठ वोख माठा कझा ए जुष्ट । पोतानी देहीने सयम
जागीने शाता दीधां शाता कहे तेने ठ वोख माठा कझा ठे तमे जाण
ता यका मतने छीधे एम केम कहोठो के “ कोइ जीवने शाता
दीधां शाता बधाद, एम कहे तेने ठ वोख माठा कझा ठे ” वखी तेरा
पथी, साधुनी फांसी खोली शाता उपजाववामा पण एकान्त पाप माने
ठे पण साधु मुनीराजने धर्मनी बुद्धिए शाता उपजावे, हरस ठेवे, तेने
शुज क्रिया तथा शुज फल कझां ठे शाख सूत्र जगवती शतक १६ में
उदेशे ग्रीजे श्री गौतमस्वामीए उत्तर संहित प्रश्न पुठयो ठे ते पाठ-

अतेति जगव गोयमे समणं जगव महावीर वदति नम-
सइ एता एव वयासी अणगारस्सण जते । जाविअप्पणो
ठठ ठठेण अणखित्तेण तपो जाय आयावेमाणस्स तस्सण
पुरत्थिमेण अवद्ध दिवस नोकप्पति दत्थया पायंया जाव
उरवा आउट्टावेत्तएया पसरित्तएया पच्चत्थिमेणसे अवद्ध
दिवस कप्पति दत्थया पायया जाव उरुया आउट्टावेत्तएया

પસારેત્તણવા. તસ્સય અસિયાઓ લવઈ તંચેવ વિચ્છેઅદસ્કૂ
ઈસિં પામિઈ ૨ ત્તા અસિયાઁ ટિંદેચ્છા. સેણુણં ઝંતે ! જે
ટિંદઈ તસ્સ કિરિયા કચ્છઈ ? જસ્સ ટિંદઈ નો તસ્સ કિ-
રિયા કચ્છઈ. ણણઁ એગેણં ધમ્મંતરાણં. હંતા ગો. જે
ટિંદઈ જાવ ધમ્મત્તરાણં ॥

અર્થ:—જં. એવે આમંત્રણે જં. જગવંત શ્રી ગો. ગૌતમ સં. શ્ર-
મણ જં. જગવંત શ્રી મં. માહાવીર પ્રત્યે વં. વાંદે નં. નમસ્કાર કરે,
વાંદી નમસ્કાર કરીને એ. એમ વં. કહે:—અં. અણગારને જં. હે જગવાન!
જાં. જાવિતાત્માને ઠં. બેલે બેલે અં. આંતરારહિત તં. તપ કરો જાં.
યાવત્ આં. આતાપના લે તં. તેને પું. પુર્વ જાગે પુર્વાન્હ દીવસ જાગે,
પટલે અં. અર્ધાં દિં. દીવસ સુધી નોં. ન કલ્પે હં. હાથ પાં. પગ
જાં. યાવત્ જં. જરૂ આં. સંકોચવા પં. પ્રસારવા; કાઝસગ્ગ રહ્યો તે
માટે. પં. પશ્ચિમ જાગ પટલે અં. અપરાન્હને વિષે કં. કલ્પે હં. હાથ
પાં. પગ જાં. યાવત્ જં. જરૂ આં. સંકોચવા પં. પ્રસારવા. (કાઝસગ્ગના
અજ્ઞાવર્થી). તં. તેને અં. વ્રણફોના હરસ લં. લટકે છે નાકમાં તં. તે
પ્રત્યે ચેં. નિશ્ચે વિં. વૈદ અં. દેહીને ઇં. રુષોને પાં. ઝુમિકાણ પામે,
(જોયપર પાડ્યા વિના હરસ ઠેદાય નહીં તે જાણી) પામીને અં. હરસ
ટિં. ઠેદે. સેં. તે નિશ્ચે જં. હે જગવાન ! જેં. જે હરસને ટિં. ઠેદે તં.
તેને કિં. ક્રિયા કં. લાગે ? વૈદને ક્રિયા વ્યાપાર રૂપ છે ? તે ધર્મની બુદ્ધે
ઠેદતાને શુભ ક્રિયા થાય, અને લોનાદિકે ઠેદતાને અશુભ ક્રિયા થાય.
જં. જે, સાધુના હરસ ટિં. ઠેદે નોં. તે સાધુને ક્રિયા ન લાગે (નિર્વ્યા-
પારપણાથી). શું સાધુને સર્વથા ક્રિયાનો અજ્ઞાવ છે ? અને વૈદને કરે તે
ક્રિયા છે ? પરંતુ પચોસ માંહેલો નથી; અથવા એમ નથી તે કહે છે:-
ણં. એ નિષેધ તે એ. એક ધં. ધર્માત્તરાયરૂપ ક્રિયા શુભ ધ્યાન વિઠેદથી
લાગે અથવા હરસ ઠેદે તે અનુમોદનથી અનેરી ક્રિયા લાગે ? એ પ્રશ્ન.
હં. હા ગો. ગૌતમ, જેં. જે હરસ ટિં. ઠેદે તેને યાવત્ પૂર્વે કહ્યું તેમ
ધર્માન્તરાયની ક્રિયા લાગે. ૬૦

जावार्थः—हवे जुठ । ए सूत्र पाठमा तो साधुना हरस (भसा)
 ठेदे ते वेदने समचय क्रिया कही, अने साधुने निर्व्यापारपण्यायी क्रिया
 नो नाकारो कसो, अने जो साधु अनुमोदे तो तेने धर्मान्तराय सागे,
 (स्थाननी अतराय पके) वली ए पाठनी टीकामा कहुं ठे के, वेदने क्रियातो
 सागे, “ते करे इति क्रिया” पण वेद खोजनी बुद्धीए ठेदे तो अशुभक्रिया
 ने अशुभ फल सागे, अने धर्मनी बुद्धीए ठेदे तो शुभ फल क्रिया सागे
 अने शुभ हवे जुठ । आ सूत्रने न्याये साधुने कोइ अनार्य फासी दह जाय,
 ते कोइ उत्तम दयावत प्राणी धर्मनी बुद्धे खोखे, तथा कुत्तरो करकती
 धर्मनी बुद्धे हाकोटे, तथा एवा अनेक प्रकारना साधुना उपसर्ग धर्मनी
 बुद्धिए टाखे, तेने एकान्त शुभ फल सागे तमे “साधुनी फासी खोखे
 तेने तथा साधुना अनेक प्रकारना उपसर्ग धर्मनी बुद्धे टाखे तेने पाप सागे,”
 पण कहीने ए सूत्रना केवलीना वचन मतना खोखे केम उथापोगे ?

तेवारे तेरापयी कहेठे के, साधुना कर्म टुटता राखे तेने ध्यानादि
 कनी धर्मनी अतरायनो देणहार कहीये तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय !
 ए खेखे तो साधुने अहार देवावाला आवके पण तपस्यानी अंतराय
 दीधी, केमके जुखे मरता कर्म कपाता ते राख्या जग्या देवावाले प
 कर्म कपाता राख्या अनेक प्रकारनी शाता दीधी तेणे कर्म कपाता
 राख्या ए समारे खेखेतो साधुजीने चौद प्रकारनु दान पण देवु न जोइए,
 कारणके धर्मनी अतराय सागे, अने कर्म कपाता रही जाय ए समारे
 खेखेतो साधुने दु ख बड़ कर्म तोमावे तेने धर्म पाय तेवारे तेरापयी
 कहेठे के “आदारादिकतो साधु खेवो वान्ठे ठे, तेयी देवावाळाने धर्म पाय
 पण फांसी प्रमुख उपसर्ग ग्रहस्थीने टाखवानु कहे नहि, तेयी पा
 सागे ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! सुखनी प्रमुख सरस अहार वेस
 साधुए मनेकरीने पण वान्ठवु नही, तेम तेने अर्थे ग्रहस्थीने घेर जा
 पण नही, ए आचारांग तथा निषिद्धमा कणु ठे, पण दातार पोतान
 प्रापयी पावे, तेने धर्म पाय के नही ते फहो वली जघराइयी साधुने

उपसर्ग टाढ्यो, तेने साधुनी वैयावचनो करणहारो कह्यो ठे. शाख सूत्र
उत्तराध्ययन अध्ययन बारमें. ते पाठः—

जखो तहिं तिंदुय रुख वासी अणुकंपन तस्स महामुणिसस
पत्तायइत्ता नियगं सरीरं इमाई वयणाई सुदाहरिन्ना ण
समणो अहं संज्जत बंजयारी विरञ्चो धणपयण परिग्ग-
हाञ्चो परप्पवितस्सज जिक्क काले अन्नस्सअच्छा इह माण-
ओसी ९ एयाई तीसे वयणाई सुच्चा पत्तिए ज्जाई सुच्चा-
सियाई इसिस्स वेयावमियं ठयाए जक्का कुमारेवि णिवां-
रयंति पुंविं च इन्हंच अणागयंच मणप्पओसो नमै अन्ति
कोइ जक्काहू वेयावमियं करेत्तितम्हाहू एए निहया कुमारा.

अर्थः—ज० यक्क त० ते अवसरे ति० तिंदुक रु० ब्रह्मनो वा०
वसणहार अ० शातानो करणहार, जक्तिवंत त० ते हरिकेशी म० महा-
मुनीना (साधुना) शरीर उपर प० आच्छादिने नि० देवता पोतै स०
साधुना शरीरमां आवे, प्रवेश करीने ते इ० एवां व० वचन कहेवा
लाग्यो कै, स० साधु हुं अ० हुं, सं० संजति व० ब्रह्मचारी हुं, वि०
निवर्त्यो हुं ध० सुवर्णादिक धनर्थी, ए अव्यादिक प० परिग्रहर्थी, पर०
गृहस्थने अर्थे निपन्यो ठे अहार जि० जिकाना का० कालने विषे अ०
अहारने अर्थे इ० इहां मा० आव्यो हुं. ए० ए पूर्वोक्त ती० ते कुंव-
रीनां व० वचन सु० सांजलोने प० शामदेव प्रोहीतनी जार्या ज० ज-
जाना सु० जला जाख्या वचन, इ० रुषीना वे० वैयावय, ते पक्षपातने
अर्थे ज० जकै कु० कुमार प्रमुखन वि० विशेषे हएया. णि० तेवार पढी
यक्क अक्षरों थयो. हवे यती बोढ्यां, पु० पूर्वे इ० हमणा अनै अ० अ-
नागत काले म० मने करी पण प्प० नथी मारे को० कांइ अट्ठे मात्र
पण छेप, ज० यक्क दु० निश्चे जे जणी वे० वेयावय पक्षपात करे ठे, ते
माटे ए निश्चे प्रत्यक्क नि० निरंतर हएया कु० कुमार.

जावार्थ — हवे जुल ! जह वेषताए मुनीराजने मारवा उभा
 ते कुवरोने छोदी वमता हेरा नारुया तेने हरिकेसी मुनीराजे कहु
 के, जहदेवता मारी वैयावच करेते, तेणे हे ब्राह्मणो ! तमारा कुवरोने
 नारुया ठे ए जवराइ करो साधुनो उपसर्ग टाख्यो तेने सूत्रमा वैया
 वच कही साधुनो पोतानो कल्प नथी तेथी ते एवा कामनी, आववा
 जवानी अने साधुने वास्ते जग्या जाचवानी आह्ना के नही, पण तेने
 सूत्रमा वैयावच कही ठे हवे साधुनी वैयावचनां फल शुभ के अशुभ
 ते कहो वली वृहत्कल्पमा कहुं ठे के, साधु पटसा काममा जवराइ
 करे तो आह्ना उधे नही ते पाठ -

निग्गथस्सय अहे पायसि खाणुवा कटएवा हीरएवा सक-
 रेवा परियावजेज्जा त च निग्गथे नोसचायइ नीहरीतएवा वि-
 सोहित्तएवा त च निग्गथी नीहरमाणिवा विसोहेमाणोवा णा-
 इक्कमइ निग्गंथस्स अत्थिसि पाणेवा वीएवा रएवा परियाव-
 जेज्जा त च निग्गथे नोसंचाएइ निहरित्तएवा विसोहित्तएवा
 त निग्गंथी नीहरमाणीवा विसोहीमाणीवा णाइक्कमइ नि-
 ग्गंथीए अहेपायसि खाणुवा कटएवा हिरएवा सकरेवा
 परियावजेज्जा त च निग्गथी नोसचाएइ निहरित्तएवा
 विसोहित्तएवा त चे निग्गथे निहरमाणेवा विसोहोमाणेवा
 णाइक्कमइ निग्गंथीए अत्थिसि पाणेवा वीएवा
 रएवा परियावजेज्जा त च निग्गथी नोसचाएइ निहरित्त-
 एवा विसोहित्तएवा त च निग्गथे निहरमाणेवा विसोहि-
 एवा णाइक्कमइ निग्गथे निग्गथी दुग्गसिवा विसमसिवा
 पधयसिवा पक्खमाणवा पवम्माणवा गिण्हमाणेवा अ-
 वलंबमाणेवा णाइक्कमइ निग्गथे निग्गथी सेयसिया पक-
 सिवा पणगसिवा उदगसिवा उक्कसमाणवा उणुद्यमाणेवा

गिन्हमाणेवा अवलंबमाणेवा णाइकमइ. निग्गंथे निग्गंथी ;
 नावं आरोहमाणंवा उरोहमाणंवा गिन्हमाणेवा अवलंब-
 माणेवा णाइकमइ. खित्तचित्तं निग्गंथी निग्गंथे गिन्ह-
 माणेवा अवलंबमाणेवा णाइकमइ. दित्त चित्तं निग्गंथी ;
 निग्गंथे गिन्हमाणेवा अवलंबमाणेवा णाइकमइ. जखा-
 इठि निग्गंथी निग्गंथे गिन्हमाणेवा अवलंबमाणेवा णाइ-
 कमइ. उमायपत्त निग्गंथी. उवसगंपत्ति निग्गंथी. साहि-
 गरण निग्गंथी. स पायत्तित्तं निग्गंथी. जत्तपाणपक्कियाण
 खियं निग्गंथी. अठजाय निग्गंथी निग्गंथे गिन्हमाणेवा
 अवलंबमाणेवा णाइकमइ ॥ २७ ॥

अर्थः—नि० साधुने चालतां अ० हेठे पा० पगना तलाने विषे खा०
 खीलो कं० कांटो ही० फांस अने स० कांकरा प्रमुख प० ज्ञांग्यो, प्रवेश
 कीधो, तं० ते च० वली नि० साधु नो० समर्थ नथी नी० काढवा वि०
 विशेष शुद्ध करवा; तं० ते नि० साधवी नी० काढतीथकी वि० विशुद्ध
 करतीथकी बाप बेटीनी बुद्धे करे तो णा० तीर्थकरनी आझा अति-
 क्रमे नही. एवं चौद सूत्रने उपदेशी कहां छे. वली ठाणायांग व्यवहार
 मध्ये कणुं ठे के, जो धीर्यवंत खरा अमोल चित्तनो धणी एटलां वानां
 करेतो आझा अतिक्रमे नही, अने न करे तोपण आझानो जंग नही.
 नि० साधुनी अ० आंखने विषे पा० प्राणी बी० बीज र० रज प० आवीने
 पके, तं० ते नि० साधु नो० समर्थ नथी नि० काढवा वि० विशुद्ध करवा,
 ते नि० साधवी नी० काढतीथकी वि० विशुद्ध करतीथकी णा० आझा
 अतिक्रमे नही. नि० साधवीने अ० पगना हेठला तलाने विषे खा० खीलो
 कं० कांटो हि० फांस अने स० कांकरा प्रमुख प० शरीरने विषे खुचे
 प्रवेश करे तं० ते नि० साधवी नो० समर्थ नथी नि० काढवा वि०
 विशुद्ध करवा, तं० ते नि० साधु नी० मा बेटीनी बुद्धे काढतोथको वि०

विशुद्ध करतोयको पा० आह्ला अतिक्रमे नही नि० साधवीने आ
 आखने विषे पा० प्राणी वी० वीज अने र० रज प्रमुख प० हरीरने
 विषे खुचे, आधीने पमे, त० तेने नि० साधवी नो० समर्थ नही नि०
 काढवा वि० विशुद्ध करवा, त० तेने नि० साधु नि० काढतोयको वि०
 विशुद्ध करतोयको पा० आह्ला अतिक्रमे नही हवे साध साधवी साथे
 जेखो विहार करे नही, पण वाटे साथे सामा मळे, ए प्रयोग कदाचित
 उपजे तो ते वस्तुतनु ए सूत्र जाणवुं वखी कुवा वीगेरेमा पकतीने अहे तो
 पण आह्ला नो प्रंग थाय नही पोते सयमने विषे समर्थ डड रहे हो, ए
 ठामे आह्ला अतिक्रमे नही कारण उपने ठते नि० साधु नि० साधवीने कु
 व्याघ्रादिक ज्ञयाकुल मार्ग वि० वांकी चुकी भरती अने प० पर्वतने
 विषे पस्क० पीसली (सपसती) यकीने प० धरती प० पकती पकीने
 गि० हस्तादिके ग्रहतोयको अ० सर्वांगे आधार वेतो यको, (अनेष
 मन तेथी) सयमने विषे धीर्य राखे तो पा० आह्ला अतिक्रमे नही
 नि० साधु नि० साधवीने से० जख सहित कावव प० जख रहित कावव
 अने प० निपट वीखा काववने विषे उ० नदी प्रमुखता प्राणीने, विषे उ०
 खुती यकीने उ० खुवती यकीने गि० ग्रहतां यकां अ० आधार जेतां
 यकां पा० आह्ला अतिक्रमे नही नि० साधु नि० साधवीने ता० तावने
 आ० खडती उ० उतरती अने पकती यकीने गि० ग्रहतो यको अ० अक्ष
 बतो यको पा० आह्ला अतिक्रमे नही खि० सुन्यकार वि० चिन्न आह्ला
 विपरोगादिके करी वीवहसधीत ययुं ठे एवी नि० साधवीने कु० उ० अक्ष
 विषे पकती, नासती अने जोती होय तेने नि० साधु त्वरोग ज्ञयता
 मेखी साधवी गि० ग्रहतो यको अ० अवलंबतो यको पा० आह्ला अति
 क्रमे नही एम वि० धीत चित्त जेनु (दर्पवत् चित्त) ययुं ठे एवी नि०
 साधवीने नि० साधु गि० ग्रहतो यको अ० अवलंबतो यको पा०
 आह्ला अतिक्रमे नही ज० यके प्रवेश कीधो होय ता प० अक्ष
 पीत होय एवी नि० साधवीने नि० साधु गि० ग्रहतोयको अ० अक्ष
 बतो यको पा० आह्ला अतिक्रमे नही त० वायुना जोरे तन्माव अकती

होय तेवी नि० साधवीने साधु ग्रहतो थको अवलंबतो थको आझा अतिक्रमे नही. उ० व्याघ्र सिंहादिकना उपन्या उपसर्गे परती होय तेवी नि० साधवीने साधु ग्रहतो थको आझा अतिक्रमे नही. सा० शंक्केशादिकथी कुपादिके परे नि० ते साधवीने अधिकरणे करीने ग्रहतो थको आझा अतिक्रमे नही. स० घणुं प्रायश्चित आववाथी जयज्रांत ठे चित्त जेनुं तेवी नि० साधवीने ग्रहतो थको आझा अतिक्रमे नही. ज० अणसण कीधे पोते ज्रमकरी अरही परहो जातोने ग्रहतो थको आधार देतो थको अतिक्रमे नही. अ० लोचन प्राप्तने लक्ष्मी पत्नी देखी मननी चपलताए करी, चित्त विज्रमे करी लवरी करती नि० साधवीने नि० साधु गि० ग्रहतो थको अ० आधार देतो थको णा० आझा अतिक्रमे नहिं. ॥

भावार्थः—हवे जुळ ! इहां कळुं के, कोइ साधु एटलां कामोथी संयम ज्ञांगतो होय तेने साधु जवराइथी पकलीने राखेतो आझा उखंधे नही. हवे ए जवराइ करवानी जगवंते साधुने धर्म जाणीने आझां दीधी ठे. ए न्याये धर्मने अर्थे कळपत्री जवराइ करे तेमां पाप नथी. तेमज जीवनी अनुकंपा आणी यथायोग्य जवराइ करी जगारे तेमां पण पाप नथी. वली श्री नेमनाथस्वामीए पण जीवोनी अनुकंपा करी ठे. शांख सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन २२ में. ते पाठः—

अहसो तव निजांतो, दिस्स पाणे जयट्टए;

वामेहिं पिंजरोहिंच, संनिरुद्धे सुदुस्सिए ॥ २४ ॥

जीवियं तंतु संपत्ते, मंसठा जखियवए;

पासित्ता से महापणे, सारहिं इण मब्बवी ॥ २५ ॥

कस्से अठा इमे पाणा, एए सबे सुहेसिणो;

वामेहिं पिंजरोहिं च, संनिरुद्धाय अत्तहिं ॥ २६ ॥

अह सारहि तवो जणइ, एए जहाओ पाणिणो,
 तुज विवाह कखंमि, जोयावेजं बहुजणं ॥ १७ ॥
 सोजण तस्स सोवयणं, बहु पाणी विणासण,
 चितेइ से महापन्ने, साणुकोसे जिए हिओ ॥ १८ ॥
 जइ मऊ कारणा एए, इम्मति सु बहु जिया,
 न मेय एयतु निसेस्स परखोगे जविस्सइ ॥ १९ ॥
 सो कुम्हाण जुयव, सुतगं च महायसो,
 आज्ञाणिय सवाणि सारहिस्स पणामइ ॥ २० ॥

अर्थ — अ० अथ हवे त० तेवार पढी नि० श्री नेमीनाथ आं
 जाता थकां वि० देखीने पा० मृगादिक प्राणीने ज० जयत्रांत बा० बा
 कामां तथा पि० पीजरामा राखीने स० अतिशय रुष्या ठे ते सु० अतिशय
 दु खी जीवने देखीने ॥१४॥ जी० जीवीतव्यनो अत स० पाम्या ठे, एवा
 जीवने म० मासने अर्थे ज० मास खावने अर्थे पा० देखीने से० ते श्री
 नेमीनाथ म० माहा प्रज्ञावत सा० सांरयो प्रत्ये इ० एम म० कहेता हवा
 ॥१५॥ क० शा अ० अर्थे इ० ए प्रत्ये पा० जीव ए० ए स० सर्व जीव
 सु० सुखना वाठक था० वामामा पीजरामा रुष्या ठे ? अ० हवे सा० सा
 रथी, ते श्री नेमीनाथे पुठ्यु त० तेवार पढी ज० कहेठे, ए० ए ज० सो
 जनीक मृगादिक पा० जीव ठे ते तु० तमारा वि० विवाहना क० कार्यने
 विपे जो० घणा छोडने जमावने अर्थे रुष्या ठे ॥१६॥ सो० साजखीने
 त० ते सारथिनु वचन सो० ते श्री नेमीनाथे, घ० घणा पा० प्राणीजी
 वना थि० थिनाशकारी वचन साजखीने थि० चितेठे से० ते श्री नेम
 नाथ म० माहा प्रज्ञावत सा० क्या सहित जि० जीवने विपे हि० हित ठे
 जेनु ॥१७॥ ज० जो म० मोरे का० काजे ए० ए ह० हणाशे सु० अति घ० घणा
 जि० जीव, तो न० नही मे० भुजने ए० ए जीवघात नि० कट्याकारी प०
 परलोकने विपे ज० घाय ॥१८॥ सो० ते श्री नेमीनाथे कु० कुम्हनु जु०

जोतुं सु० कणदोरा प्रमुख म० महा यशवंत आ० आर्जुण स० सर्व मुकुट
वर्जिने सा० सारथिने प० दीधां. ॥ २० ॥

ज्ञावार्थः—हवे जुठ ! जीवनी अनुकंपा तथा जीवीतव्यने हेते
श्री नेमनाथ जगवंत तोरणथी पाठा फर्या. हे देवानुप्रीय ! असंजति जी-
वने बचाव्यामां पाप कये न्याये कहोढो ? ए असंजति जीवोनुं जीवीत-
व्यश्री नेमीनाथ जगवंते केम वान्ठयुं ? ते कहो. वली चित्तमुनीराजे
ब्रह्मदत्त चक्रवृत्तने कष्टुं के. तुं सर्व प्राणीनी तथा सर्व प्रजानी अपुकंपा
कर. शास्त्र सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन १३ में. गाथा ३२ मीः—

जइ तेसिं जोगे चइठ असंतो अज्जाइ कम्माइं करेहिं रायं
धम्मेठिठ सब पयाणुकंपी तो, होहिसि देव इठ विजवी. ३२

अर्थः—ज० जो ते० ते जो० जोग च० ठांवा अ० (अशक्त)
असमर्थ ठे तो ए अ० आर्य क० काम करे० कर. रा० हे राजा ! ध०
ग्रहस्थना धर्मने विषे ठि० रहेतां थकां स० सर्व पया० जीवनी
अनुकंपा करवी, कराववी, ए आर्य कर्म कर. ग्रहस्थनो धर्म पालीश
तो० तोपण हो० अइश दे० देवता इ० ए मनुष्य जवथी वि०
विक्रय शरीरवंत ॥ ३२ ॥

ज्ञावार्थः—हवे जुठ ! चित्तमुनीए ब्रह्मदत्तने कष्टुं के “जो तमारी
जोग त्यागवानी बुद्धि नथी, तो तमे हे राजेंद्र ! आर्य कर्म तो करो.”
हवे नियाणा-कृतने त्याग तथा साधु श्रावकनां व्रत तो आवे नहि, त्यारे
आर्य कर्म शुं करवुं कष्टुं ते कहो. ए आर्य कर्म कहेतां जीवनी दया
पसाय, धर्म तथा समकितने विषे स्थिर रहे अने सर्व प्राणीनी तथा
प्रजानी अनुकंपा करे, तोपण तमारे पुन्य बंधासे; तेथी विक्रय रिद्धिनो
धणी देवता अइश, एम कष्टुं. अहो देवानुप्रीय ! तमे प्राणी जीवनी
अनुकंपा कीधामां तथा जीवदया पलाव्यामां पाप कये न्याये कहोढो ?
वली उत्तराध्ययन अध्ययन २१ मात्ती गाथा ३३ मीमां कष्टुं के के.

साधु अपनेरा जीवनु दु ख अनुकपे, ते परजीवना जीवीतव्यनो तथा
हीतनो वंणहार थाय ते गाथा =

सवेहिं नूएहिं दया णुकपो, खती खमे सज्जय बज्जचारी;

सावज्जजोग परिवज्जयतो, चरेज्ज जिस्कु सुसमाहि हदिए ॥ १३॥

अर्थ—स० सर्व नू० जीवने विषे व० क्याएकरी अ० परजीवने
दुःख देखीने कपे, परजीवने हितनो करणहार, ख० कमाए करी। स०
दुर्बधन खमे, स० सयति व० ब्रह्मचारी सा० पापनो जो० व्यापार प०
सर्वथा प्रकारे वर्जतोथको च० विचरे जि० साधु सुस० चखी समाधि
करी सहित इ० इडिठ ठे जेनी एवो ॥ १३ ॥

जावार्थ—रुवे जुठ ! इहा कसुं के, साधु सर्व जीवनी अनुकपा
करे तथा हीत'वान्ठे त्यारे हे देवानुप्रीय ! तमे संजतिनीं तथा सर्व
जीवनी अनुकपा कर्यामा तथा क्या पास्यामां पाप केम कहोठो ?

तेवारे तेरापथी कहेठे के “दुःखी जीवने देखीने चितववु के “ग्रहो!
एँ जीव कर्मने वशे वु खो ठे, एना कर्म तुटेतो ठीक ” एवी चितववा
करे तेने अनुकपा कह्यीये, पण आधार वस्त्रादिकदेइ हाता उपजावनी
क्या कह्यी ठे ?” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! दुःखीनु दु ख देखी अ
नुकपा छावी दु ख मटाके, तेनेज अनुकपा कह्यीये ठामठांम ज्या अनु
कपा आवी त्यां त्या दु ख मटारवानुज कसु ठे, पण “ए जीव कर्मने
बहो दु खी ठे, तेथी एना कर्म तुटेतो ठीक” एवी चितववाज करवी
तेने अनुकपा कह्यीये, एम तो क्याय वणु नथो तमे मंत्तने खीये एवी
जुंठा अर्थ केम करोठो ? यही उत्तराप्ययन सूत्रनी १५ मां ग्रन्थयननी
गायो १२ मीमा कसुं ठे के, जे साधु अस्नादिक चार अहार छावीने,
रोमी (मीसाण) साधुनी अनुकपा करीने वे तेनेज साधु कह्यीए ते पाठः—

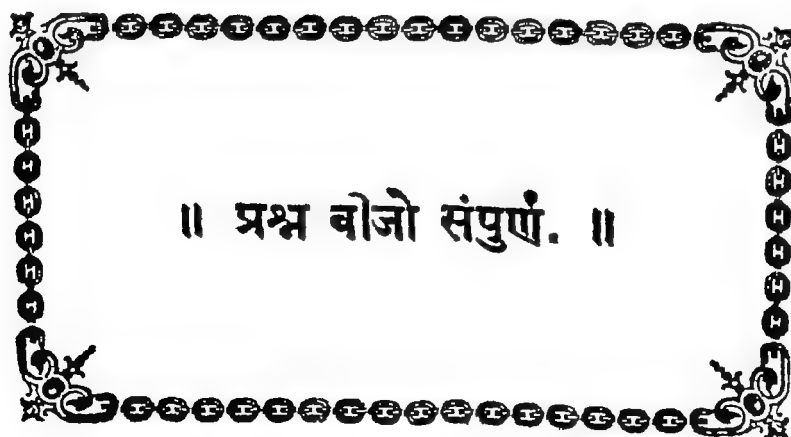
जेकिचि आधार पाणजाइ विविद खाइमं साइमं परोसिं

छधु, जो त तिविदेण नाणुकपे मण वय काय, सुसवु-

नेस जिस्कु. ॥ १५ ॥

अर्थः—जं० जे कोइ आ० अस्नादिक आहार पा० पाणीनी जाती वि० अनेक प्रकारे खा० द्राक्ष खजुरादिक सा० लर्विगादिक मुखवास प० ग्रहस्थ कनेथी ल० पामोने, लावीने जो० जे तं० ते आहारादिक ति० त्रिविधे त्रिविधे मन, वचन, कायाए करी ना० जे बाल गि-
लाणादिकने संविज्ञाग करी दे, म० मन व० वचन का० कायाए करी सु० जलीपरे सं० जेणे आश्रव कषाय संवर्या ठे एवो होय तेज जि० साधु. ॥ १२ ॥

ज्ञावार्थः—ए जुन ! इहां कळुं के, साधु आहारादिक पोते सावीने रोगी (गीलाण) साधुने अनुकंपा आणीने आपे, तेनेज जिखु (साधु) कहीए, एम कळुं; पण एम न कळुं के, रोगी गीलाण साधुने देखी “अहो ! ए कर्मने वशे रोगी दुःखी ठे. एनां कर्म तुटे तो ठोक. जो एने आहारादिक, औषधादिक देशुं तो एनां कर्म तुटतां रही जाशे.” एवुं चिंतववुं तेने अनुकंपा कहीये, एम तो नथी कळुं. तमे मतने बीधे एवी कुयुक्ति लगावीने अनंत संसार केम वधारो ठो?—

॥ प्रश्न बीजो संपुर्ण. ॥

પ્ર શ્રી ત્રી જો.

દાન દેવા વિષે.

વહી તેરાપંથી કહે છે કે 'સાધુ વિના અગોઆરમી પમિમાધારી શ્રાવકથી માંનીને સર્વને દાન દીધાથી એકાન્ત પાપ નિપજે છે.' તેજી દાનમાં કાંઈ પણ પુન્ય કે લાજ ન જાણતાં એકાન્ત પાપ પરુપે છે. એવી ઓટી શ્રદ્ધા રાખનારને પુઠવું કે, હે દેવાનુપ્રીય ! સાધુ વિના શ્રાવકને તથા ગરીબ રાંક જીવાંનીને ડુર્બલ દુઃખી દેખીને, અનુકંપા આણીને શુજ્જોગથી કોમલ જાવ લાવીને આપે, તથા શ્રાવકને ધર્મધ્યાન કરવાને સાજ આપે, તેને પાપ કયા સૂત્રમાં કહ્યું છે તે પાઠ બતાવો. તેવારે તેરાપંથી જગવતીસૂત્ર શતક ૮ મે, ઉદ્દેશા ઠઠાની જુઠી શાખ દેખામે છે. તે ત્રીજા પાઠમાં અસંજતિને શ્રાવક દાન દે તેમાં એકાન્ત પાપ કહ્યું છે, એમ કહે છે. તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! ત્યાં તો ત્રણે પાઠમાં શ્રાવક મોક્ષને અર્થે દાન દેતો પ્રતિલોજ્જતો થકો શું ફલ પામે ? એવી પુઠા છે. તે પાઠઃ

સમણોવાસગસ્સણં ઝંતે ! તહારુવાણં સમણંવા માહાણંવા
ફાસુ એસણિચ્છેણં અસણં પાણં સ્વાહમં સાહમેણં પમિલા-
જ્ઞેમાણસ્સ કિંકચ્છ ? ગોયમા ! એગંત સોસે નિચ્છરા ક-
ચ્છ ? નિચ્છિયસે પાવકમ્મે કચ્છ ? સમણોવાસગસ્સણં ઝંતે !
તહારુવં સમણંવા માહણંવા અફાસુણં અણેસણિચ્છેણં
અસણં પાણં જાવ પમિલાજ્ઞેમાણસ્સ કિંકચ્છ ? ગો ૦ !
બહુત્તરાએસે ણિચ્છરા કચ્છ, અપ્પત્તરાએસે પાવકમ્મે કચ્છ,
સમણોવાસગસ્સણં ઝંતે ! તહારુવં અસંજય અવિરય અપમિદ્ધય
અપચ્ચસ્કાય પાવકમ્મે ફાસુણવા અફાસુણવા એસણિજે-

एवा अपोसणिजेणवा असणं ४ जाव किंकवइ ? गोयमा !
एगंतसोसे पावकम्मे कवइ, नठिसेकावि [एवरा कवइ ॥

अर्थ — स० श्रमणोपासक श्रावकने ज० हे जगवत ! त० तथारूप तपयोग उपशमे करी सहित स० श्रमण प्रत्ये अथवा मा० माहण प्रत्ये फा० प्रासुक (निर्जीव) ए० एषणिक (४२ छुपण रहित) एवा अ० अन्नादिक पा० पाणी जाकादिकनु खा० मेवा सुखनी प्रमुख सा० सा विम (खर्विगादिक प्रमुख), ए चार आहार प० प्रतिस्नाजता यकाने कि० शु फल थाय ? ए प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! ए० ते श्रमणोपासकने एकान्त नि० निर्जरा क० कर्मनो क्षय हेतु फल थाय, ने० नयी से० तेने पा० पाप कर्म एटखे साधुने प्रासुक दान दे तेने कर्मनी निर्जरा थाय, ने पापकर्म न थाय अथ अप्रासुक दान विषे धीजुं सूत्र कहैठे :—
स० श्रमणोपासक ज० हे जगवान ! त० तथारूप स० श्रमण प्रत्ये मा० माहण प्रत्ये अ० अप्रासुक (सजीव) अपो० अनेषणिय (छुपण सहित), एवा अ० असन पा० पान, खादिम, सादिम जा० यावत् प० प्रतिस्नाज तायकाने कि० शु फल थाय ? ए प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! ब० पाप कर्मनी अपेक्षायै घणी णि० निर्जरा थाय, ने अप्प० निर्जरानी अपेक्षायै अल्पतर पा० पापकर्म थाय इहा ए जावना गुणवत पात्रने काजे प्रासुक दान दीघाघी चारित्र कायनो उपट्ठंन थाय अने जीवघात पस थाय, ते व्यवहारयो चारित्र याधा थाय त्यार पठो चारित्र कायोपट्ठ णयी निर्जरा थाय अने जीवघातादिकयी पापकर्म थाय त्या स्वहेतु सामर्थ्ययी पापनी अपेक्षायै बहुत्तर निर्जरा थाय, अने निर्जरानी अपे क्षायै अल्पतर पाप थाय साधुने अप्रासुक दाने अल्प पाप, ने निर्जरा घणी, एम सूत्रे कथुं इहा वेटसाक एम कहैठे के, असथरेणादि कार णेज अप्रासुक दाने घणी निर्जरा थाय, परंतु कारण विना नहैं वेंतें ठक “ संयरणमि असुखं दोणधि गण्हत दित्तयाण्हिये आठर दिवें तेख तेखेव हिय असंयरणे ” वली केइक एम कहैठे के, अकारणे पण

गुणवंत पात्रदान काजे अप्रासुक दीधायी प्रणाम वसथी घणी निर्जरा
 थाय. अति थोरुं पापकर्म निर्विशेषपणायी थाय, ते प्रणामना प्रधानप-
 णायी. आहच्चः—परम रहस्स त्रिसिणं समत गणिपिंरुग करोया साराणं
 परिणामियं पमाणं निठय मवलंवमाणणं ॥ १ ॥ जे संथरणंमि असुऊं
 इत्यादिक कळुं, ते अशुऊ देणहारना अहितने काजे थाय. ते आहकने
 व्यवहार संजम विराधनायी अने दायकने लुब्धक द्रष्टान्त जावितपणे
 करी; अथवा अच्युतपन्नपणे करी देतां शुज अदप आउखाना निमित्त-
 पणायी, ते शुज आयु बाधे पण अदप ते अहित जाणवुं. ते शुज आ-
 उखाना निमित्तपणेकरी अप्रासुक दानने अदप आउखा फल प्रतिपादक
 सूत्रने विषे पेहेलां चर्चुं ठे. वली इहां तत्व केवलीगम्य ठे. हवे त्रीजुं
 सूत्र कहेठे. स० श्रमणोपासकने ज० हे जगवान ! त० तथारूप चारित्र
 गुणे करी रहित सामी शाक्यादिक अ० असंजति अ० अव्रति (पाप-
 कर्म पचख्यां नथी) अप० पचखाणेकरी पापकर्मने जेणे हएयां नथी,
 इत्यादिक गुण रहित पात्रनुं विशेष कळुं, ते प्रत्ये फा० प्रासुक (अ-
 चित) अथवा अफा० अप्रासुक (सचित—सजीव) ए० एषणिय (दुषण
 रहित) अथवा अणे० अनेषणिय (दुषण सहित) एवा अ० अस्नादि चार
 आहार जा० यावत् प० प्रतिब्रजतायकाने किं० शुं फल थाय ? गो०
 हे गौतम ! ए० तेने एकान्त पाप कर्म थाय, पण न० न तेने कांइ एण
 णि० निर्जरा थाय. वली ए पाठना अर्थमां तथा व्रत्तिमां नीचे मुजब
 गाथा कही ठेः—

मोक्कत्थं च जेदाणं, एसवियस्स सुक्कानं;

अणुकंपा दाणं पुणः जिणेहिं कयाइ न पमिसिद्धं ॥ २ ॥

एनो जावार्थ मोक्कने अर्थे गुरुनी बुद्धिए प्रतिब्रज्जे तो तेने एका-
 न्त पाप (मिथ्यात्व) लागे; पण अनुकंपा दान पुण्य कोइ तीर्थकरे
 निषेध्युं नथी.

जावार्थः—हे देवानुप्रीय ! आ त्रीजा पावसां तो एम नथी कळुं

કે, રાંક, જીલ્લારી, દુર્વલ્લને મરતા વેલીને અનુક્રપા આણીને દાન જે તેને એકાન્ત પાપ છાગે એ ગ્રીજા પાઠમા તો તથારુપ અસજતિ અમ્રતિને, પ્રાસુક અપ્રાસુક અપણિક અપેપણિક પ્રતિલાજે તો એકાન્ત પાપ છાગે, પણ નિર્જરા નથી એમ કહ્યું છે એ તમે જાણતાથકા મતના લોષે તથારુપ શબ્દ તુપાવીને, લોષા લોકોને બેકાવવાને કાજે 'અસજતિ, અમ્રતિ, માગતા જીલ્લારી અને દુર્વલ્લને અનુક્રપા લાવીને દાન જે તેને એકાન્ત પાપ છાગે' એમ કેમ કહ્યો છે ? હજી તો તથારુપ અસજતિને પ્રતિલાજે તો એકાન્ત પાપ કહ્યું છે હવે તથારુપ કેને કહીયે ? જેનો અસજતિ અન્યતીર્થીનો વેપ છે તથા અસજતિ અમ્રતિપણાનાં લક્ષણ છે, જે મિથ્યાત્વનો માલિક છે, મિથ્યાત્વ પરુપે છે, તેને અન્યમતિ ધર્મ જાણીને તથા ગુરુ જાણીને રસોડા આપે છે, તેની પરે આવક ગુરુની બુદ્ધિ કરી આપે તો મિથ્યાત્વનુ પાપ છાગે એ અસજતિનો વેપ, અસજતિપણાના અવગુણ તથા અમ્રતિ, અપચલાણી, તે આશ્રી પ્રશ્ન છે તેવારે તેરાપંથો કહે છે કે "અસજતપણુ, અમ્રતપણુ, અપચલાણપણુ અને મિથ્યાત્વપણુ જેનામાં હોય તેનેજ તથારુપ કહીયે અન્યમતિના વેસનું કાંઈ કારણ નથી માગતા જીલ્લારી અસજતિ, અમ્રતિ, અપચલાણી છે તેને તથારુપજ કહીયે તેને લોધાનુ પાપ કહ્યું છે વેશનુ કાંઈ કારણ નથી " તેનો ઉત્તર —

હે દેવાનુગ્રીય ! પેહેલા પાઠમા તો તથારુપ સમણ માહુણને પ્રાસુક અપણિક પ્રતિલાજે તો એકાન્ત નિર્જરા કહી, તેને પાપ કર્મ ન છાગે કહ્યું હવે જુટું ! એ તથારુપ સમણ માહુણ, ટંધો મુહપતિ આદિ સર્લિંગીપણાનો વેશ રાખે, અને અસજતિ અમ્રતિ અપચલાણીપણાના ગુણ સહિત હોય, તેને પ્રતિલાજ્યાનો નિર્જરારુપ લાખ કહ્યો ? કે સર્લિંગીના વેશ વિના સજતિ મ્રતિ પચલાણીપણાના ગુણ હોય, તેને પ્રતિલાજ્યામાં નિર્જરારુપ લાન કહ્યો તે કહ્યો જો સર્લિંગો સાધુપણાના વેશ વિના સજતિ સાધુપણાના ગુણ હોય, તેને પ્રતિલાજ્યામાં નિર્જરા (મોક્ષ) નુ લક્ષ કેહેલો તો, અસજતિ અન્યર્લિંગીના વેશના જાણે સાધુપણુ આવે, અને કેવલ-

ज्ञान पण उपजतुं कहुं ठे. शाख सूत्र जगवती शतक ए में, असोचा-
केवलीना अधिकारमां. पण त्यां एम कहुं ठे के, दिक्कानो उपदेशतो दे,
पण पोते चेवो करे नहिं. हवे जुठ ! तथारुप वेशनुं कारण न होय तो
चेवो केम न करे ? माह्या हो ते विचारी जो जो. तेमज चौद जेदे पंदर
प्रकारे सिद्ध सिध्या कहा ठे. शाख सूत्र पन्नवणा तथा नंदीमां. ते पाठ:-

से किंतं सिद्ध केवलनाणं २ इविहा पन्नता तंजहा:-अ-
णंतरंसिद्ध-केवलनाणं परंपरसिद्ध-केवलनाणं. से किंतं
अणंतरंसिद्ध-केवलनाणं ९ पनरस विहा पन्नना तंजहा:-
तिष्ठसिद्धा १ अतिष्ठसिद्धा २ तिष्ठंगरसिद्धा ३ अतिष्ठं-
गरसिद्धा ४ सयंबुद्धसिद्धा ५ पत्तेयबुद्धसिद्धा ६ बुद्धबो-
हियसिद्धा ७ इथिलिंगसिद्धा ८ पुरिसलिंगसिद्धा ९ नपु-
सकलिंगसिद्धा १० सलिंगसिद्धा ११ अन्नलिंगसिद्धा १२
गिहलिंगसिद्धा १३ एगसिद्धा १४ अणोगसिद्धा. १५.

अर्थ:-से० ते किं० कयुं सि० सकल कर्मना दहणदार (सिद्ध)
नुं केवलज्ञान ? ते केवलज्ञानना दु० वे जेद प० परुण्या तं० ते जेम ठे
तेम कहे ठे:-अ० आंतरा सहित एटले अहिंथा देहो ठोकी एक समय
सिद्धगतिमां पोहोंच्याने थयो ते अनंतरसिद्ध-केवलज्ञान. १ प०
सिद्धगतिमां पोहोंच्याने अंतर मुहूर्त आदि संख्यातो, असंख्यातो अने
अनंतो काल ओलंघ्यो ते परंपरसिद्ध-केवलज्ञान. २ से० ते किं० कयुं
अ० अनंतरसिद्ध-केवलज्ञान ? ते अनंतरसिद्ध-केवलज्ञानना प० पंदर
जेद प० परुण्या तं० ते जेम ठे तेम कहे ठे:-ति० जेथी तरीए तेने तीर्थ
कहोये. तेना वे जेद, ड्रव्य ने जाव. इहां नदो आदिके नाहावुं अथवा
यात्रा करवानां तीर्थ, ते सर्व ड्रव्य तीर्थ, एथी संसार न तराय; अने
आदिनाथजीनुं सासन ते सर्व जाव तीर्थ, एथो संसार तराय. एने विषे
आदिनाथना प्रथम गणधर रूपरसेन, तथा वर्धमान स्वासोना प्रथम

ગણધર ગૌતમસ્વામી પ્રમુખ સિધ્યા તેની પરે સિધ્યા તે તીર્થસિદ્ધા ૧
 અઽ તીર્થના આતરે તીર્થના વિરહને વિષે જાતિસ્મરણાદિકે કરી સિ
 ધ્યા તે, તથા તીર્થ પ્રવર્તાવ્યા વિના સિધ્યા તે અતીર્થસિદ્ધા, મહાવે
 વત્ ૨ તિઽ પૂર્વોક્ત તીર્થના જે સ્થાપનદ્વાર તે તીર્થકર સિદ્ધા તે, ઐ
 શ્વપન્નધેવવત્ સર્વ જાણવા ૩ અતિઽ જે સામાનિક કેવલી-ભતા ગૌત
 માદિકની પરે સિધ્યા તે અતીર્થકરસિદ્ધા ૪ સ્વઽ સ્વયમેવ પોતેજ જા
 તિસ્મરણાદિક જ્ઞાને કરીને તત્ત્વના જાણ થયા તે સ્વયંબુદ્ધસિદ્ધા ૫ પઽ
 પ્રત્યેકબુદ્ધ જે કાંઈ એક ધૃપન્નાદિક વસ્તુ દેહોને અનિત્ય જાવનાદિકનુ
 કારણ, તેની પ્રતીતે બુદ્ધ્યા તે પ્રત્યેક બુદ્ધસિદ્ધા ૬ હૃષે સ્વયંબુદ્ધ અને
 પ્રત્યેકબુદ્ધમા શુ વિશેષ હોય તે કહે ઠે-ઓષ ૧, ઇપધિ ૨, શ્રુત ૩,
 અને લિંગ ૪ એ ચાર પ્રકારે ફેર હોય હૃષે વાણ પ્રત્યય વિના, (કોઈ
 કારણ વિના વીઠે) સ્હેજેજ જાતિસ્મરણાદિકે બુદ્ધે તેને સ્વયંબુદ્ધ કહીયે
 તે બે જેવે હોય તીર્થકર સ્વયંબુદ્ધ અને અતીર્થકર-સ્વયંબુદ્ધ અને નાણ
 કારણ વેચીને પ્રતિબોધ પામે તેને પ્રત્યેકબુદ્ધ કહીયે, કરકરુ પ્રમુખ તે
 નિશ્ચે એકાકીજ વિચરે, પણ ગણવાસી ન હોય, ઇતિ વૌષી વિશેષ

વલી સ્વયંબુદ્ધને સાત પાત્રના ઇપગર્ણ, ત્રણ પઠેમી, રજોહરણો
 અને મુલ્લવસ્ત્રીકા, એ ચાર ઇપગર્ણ હોય (ગાથા-પત્ત ૧ પચ્ચાનધો ૨ પાય
 ઇવણચ ૩ પાયકેસરિયા ૪ પન્નિસાય ૫ રચત્તાણ ૬ ગોછટ ૭ પાયતિ
 યોગો ૮ તિણેવપ્ ૯ પચ્ચાગા ૧૦ રપહરણ ૧૧ ચેવ હોઈ મુદ્ધુપત્તિ ૧૨)
 અને પ્રત્યેકબુદ્ધને તો જઘન્ય રજોહરણ ને મુલ્લવસ્ત્રીકા ૫ ષેજ ઇપગર્ણ
 હોય, અને રત્નકૃષ્ટા સાત ઇપગર્ણ પાત્રાના તથા રજોહરણ અને મુદ્ધુપત્તિ
 ૫ નવ ઇપગર્ણ હોય ૫ ઇપધ્ય વિશેષ ૨ વલી સ્વયંબુદ્ધને પુર્વ જવા
 ધિત શ્રુત પણ હોય અને ન પણ હોય, પણ જેને પુર્વ જવાધિત શ્રુત
 હોય તેને લિંગ દેવતા આપે, અથવા પોતે ગુરુ પાસે જઈને લે જો એકાકી
 વિચરવા સમર્થ હોય તથા પોતાની ઇચ્છા હોય તો એકાકી વિચરે, નહિ-
 તો ગુરુ પાસે ગણમા રહે, અને જેને પુર્વાધિત શ્રુત ન હોય તેતો નિશ્ચય
 ગુરુ પાસે જઈનેજ લિંગ આપે, અવશ્ય ગણમાજ રહે અને પ્રત્યેકબુદ્ધને

तो पुर्वाधित श्रुत निश्चे होयज, जघन्य अगीयार अंग अने उत्कृष्टा कांडक नुंणा दस पुरव होय. तेने लिंग देवता आपे अथवा लिंग रहित पण होय. एम श्रुत विशेष लिंग विशेषश्च. ४।६ बु० जे आचार्यना प्रतिबोध्या सिध्या ते बुद्धबोद्धित-सिद्धा. ७ इ० स्त्रीना लिंगे सिध्या ते स्त्रीलिंगसिद्धा. तेना बे जेदः-द्रव्यस्त्री अने ज्ञावस्त्री. वेद सहित होय ते न सिजे, अने द्रव्यं स्त्री अवेदी सिजे, अथवा पुरुषे स्त्रीनो वेश कर्यो होय ते सिजे. ते स्त्रीलिंगसिद्धा. ८ पु० पुरुष लिंगे सिद्ध थाय तेने पुर्षलिंगसिद्धा कह्ये. ए न० नपुंशक लिंगे सिद्धा तेना बे जेदः-जन्म नपुंषक अने कृत्रिम नपुंषक. तेमां कृत्रिम नपुंषकज सिजे. ते नपुंषकलिंग-सिद्धा. १० स० रजोहरण, मुहपत्ति आदि साधुना वेष सहित सिध्या ते सलिंगी-सिद्धा. ११ अ० अन्यतीर्थीना वेषमां जावे साधुपणुं आवे, ने सिद्ध थाय ते अन्यलिंग-सिद्धा. १२ गि० ग्रहस्थीना लिंगमां जावे साधपणुं पामी सिध्या (जरतादिवत्) ते ग्रहस्थलिंग-सिद्धा. १३ ए० एक समयमां एक सिध्या ते एक सिद्ध, वर्धमानस्वामीवत्. १४ अ० एक समयमां एकसो ने आठ सिजे ते अनेकसिद्धा, ऋषजदेवस्वामीवत्.

ज्ञावार्थः—हवे जुड ! इहां अन्यलिंगी तथा ग्रहलिंगीना वेशमां जावे साधपणुं आवे, तेथी केवलज्ञान उपजे (सिद्धे) कछुं. हवे ज्यारे तमारे तथारूप वेशनुं कांड कारण नथी, त्यारे अन्यलिंगी तथा ग्रहलिंगीना वेशमां संजति-व्रति साधुपणाना गुण जाणीने वंदणा केम नथी करता ? आहारपाणीना संजोग केम नथी करता ? तमारा आवक वंदणा केम नथी करता ? तथा निर्जरा मोक्षरूप लात्र जाणीने आहारादिक केम नथी देता ते कहो. वला सामायक १, बेदोपस्थापनी २, शुद्धमसंप्राय ३, अने जथाख्यान ४, ए चार चारित्र तथा ७ नियंठा अन्यलिंगी तथा ग्रहलिंगीमां जावे कहा. शाख सूत्र जगवती शतक २५ में उद्देशे उद्देशे तथा सातमे. ते पाठः—

पुढायणं जते । किं सखिगे होवा अणखिगेहोवा ? गो० ।
 दधखिगपमुच्च सखिगेवाहोवा अन्नखिगेवाहोवा गिहखि
 गेवाहोवा जावखिगपमुच्च नियमा सखिगेहोवा एवं जाव
 सिणाए. ॥६॥ सामाइय सजएण जते । किं सखिगेहोवा
 अन्नखिगेहोवा ? जहा पुढाए एव ठेदोवठावणिएवि प-
 रिहार विसुद्धि सजयण जते । किं पुढा ? गो० । दधखि-
 गवि जावखिगवि पमुच्च सखिगेहोवा नोअन्नखिगेहोवा
 नोगिहखिगेहोवा सेसा जहा सामाइय सजए ॥ ७ ॥

अर्थः—पु० पुढाक ज० हे जगवान । किं शुं स० पोताने खिगे
 होय ? अ० अन्यखिगे होय ? के ग्रहखिगे होय ? इति प्रश्न उत्तर गो०
 हे गौतम । त्यां खिग वे प्रकारे ठे—द्रव्यखिग अने जावखिग त्या जा
 वखिग ते ज्ञानादिक ए स्वखिगज ज्ञानादि जावने अरिहतनाज जावणी,
 अने द्रव्यखिग वे प्रकारे—स्वखिग अने परखिग त्या स्वखिगने रजो
 हरणा विगेरे होय, अने परखिगना वे प्रकार—कुत्सीर्धखिग अने गृहस्थ
 खिग एटखा माटे व० द्रव्यखिग आश्रीने स० स्वखिग अ० अन्यखिग
 अथवा गि० गृहस्थखिगने विषे पण होय, जा० जावखिग आश्रीने नि०
 निश्चे स० सखिगानेज होय, ए० एम जा० जावत सि० सनातक सुधी
 केहेवु ॥ ६ ॥ सा० सामाइक सजत ज० हे जगवान । किं शुं स० स-
 खिगाने होय ? के अ० ग्रन्थखिगीने होय ? जे० जेम पु० पुढाकने कष्ट
 तेम केहेवु ए० एम ठे० ठेवोपस्थापनिय पण केहेवु प० परिहार विशुद्धि
 ते शुं ? इत्यादिक प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम । व० द्रव्यखिग अने जा०
 जावखिग आश्रीने स० सखिगीने विषेज होय, पण नोअ० अन्यखिगीने ।
 विषे न होय नोगि० गृहस्थखिगीने विषे न होय से० होय ज० जेम स०
 सामाइक सजत कष्ट तेम केहेवु ॥ ७ ॥

जावार्थ — हवे जुठ । इहां सूत्रमा अन्यखिगी अने गृहस्थिगीमां

चार चारित्रना अने ठ नियंठाना साधुपणाना जाव कह्या. हवे तमे कहोगे के “तथारूपमां वेशनुं कारण कांइ नथी. असंजतिपणुं अत्र-
तिपणुं होय ते मागता त्रीखारी सर्वने तथारूप असंजति कहीये. तेने दीधानुं पाप कहुं ठे.” ए लेखे सलिंगी साधुना वेश विना अन्य-
लिंगी तथा गृहलिंगीमां जावे चार संजम तथा ठ नियंठा (साधपणुं)
होय. ते तमारे लेखे तथारूप समण माहण पेहेला पाठमां कह्या तेज
जाणवा. तेने प्रतिलाज्यां एकान्त कर्मनी निर्जरा (मोक्षरूप लाज)
जाणीने तमे केम नथी वांदता? आहारादिकनो संजोग केम नथी करता?
तथा श्रावक केम नथी वांदता? अने निर्जरा (मोक्षनो लाज) जाणीने
आहारादिक केम नथी देता? तेवारे तेरापंथी कहेठे के “अन्यलिंगी
गृहलिंगीमां जावे चार चारित्र अने ठ नियंठा होय तो खरा, पण
कोशने अतिशय ज्ञानविना खबर पमे नहिं, तेथी ते वंदणा करवा
तथा संजोग करवा जोग नथी.” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! तमने तो
ज्ञानविना खबर नथी, पण केवलज्ञानी अन्यलिंगी तथा गृहलिंगीमां
जावे साधुपणुं जाणीने संजोग करे के नहिं? तथा बीजा ठच्चस्थ साधु
तथा श्रावकने वंदणा करवानी, संजोग करवानी तथा आहारादिक
देवानी आज्ञा आपे के नहिं ते कहो. तेवारे तेरापंथी पण कहेठे के,
“सलिंगी साधुपणाना वेश विना व्यवहार अशुद्ध, तेथी अन्यलिंगी
तथा गृहलिंगीमां जावे साधपणुं जाणीने केवलज्ञानी संजोग करे नहिं,
तथा बीजा साधु श्रावकने वंदणा करवानी तथा आहारपाणी आप-
वानी आज्ञा दे नहिं.”

त्यारे हे देवानुप्रीय! सलिंगी साधुनो वेश, संजति व्रति अने
पचखाणीपणाना गुण, तेने पेहेला पाठमां तथारूप समण माहण कहो
ठो, ते सलिंगी साधुपणाना गुण सहितने प्रतिलाज्यां शुद्ध व्यवहार
मानो ठो, ने निर्जरा मोक्षरूप फल मानो ठो, अने सलिंगीना वेश विना
जावे साधपणुं होय तेने वंदणा न करो अने आहारादिक दीधामा
निर्जरा न मानो, तो त्रीजा पाठमां असंजतिना वेश विना तथारूप केम-

मानो ठो ? मागता ज्ञीखारी दुर्बलने असजति अवतिपणु जाणीने तथा-
 रुप असजति केम कहो ठो ? तेने प्रतिस्वाच्या एकान्त पाप कष्टु ठे,
 एम जुठ केम बोखो ठो ? इहातो तथारुप असजति कष्टो ठे ते अन्य
 मतिनो वेश ठे, मिथ्यात् प्ररुपे ठे अने गुरु कराने पुजावे ठे तेनो आवक
 असापससाप करे अने अशनादिक प्रतिस्वाच्चे तो लोकीक मिथ्यात् सागे
 जडिक सहस्थ एम जाणे के, ए जिनमार्गी आवक अन्यमतिने रसोइ
 वे ठे, वान वे ठे, तो ए पण तारणातरण ठे एम मिथ्यात् दीपे वल्ली आव
 कने अन्यदर्शनीनो सांसतो-परचो वज्यो ठे जो अन्य दर्शनीनो सांसतो
 परचो करे तो समकितमा अतिचार सागे तेथी तथारुप असजतिने
 प्रतिस्वाच्चे तो परपापकीनो सांसतो-परचो थाय, एज मिथ्यातनुं पाप
 सागे वल्ली अन्यमतिना वेश विना जे असंजति अवति ठे, तेनेज तथा
 रुप असजति मानीए तो आवकने छातीगोत्री, दासवासी, तिर्यंच अने
 मागता ज्ञीखारी ए सर्व असजति अवति ठे, तेनो सांसतो-परचो करवाची
 समकितमा अतिचार सागे, स्यारे ते करवाची आवकनु आवकणु
 (समकित) ही रीते रहे ते कहो

तेवारे तेरापथी कहेठे के “अन्यमतिनो वेश तथा परपापकीणुं
 धारण कीधुं तेनो सांसतो परचो करे तो समकितमा अतिचार सागे”
 स्यारे हे वेवानुग्रीय । जेनो सांसतो-परचो कयां अतिचार सागे तेनेज
 तथारुप असजति अवति कहीये तेने प्रतिस्वाच्चे तो मिथ्यातनुं पाप
 सागे, एम प्रनुए श्रीजा पाठमां कष्टु ठे, अने तमे कहोठो के “ तथा
 रुपमां वेशनु कारण कांइ नथी असजति अवतिपणु होय तेनेज
 तथारुप असजति कहीये ” स्यारे अजविने सर्खिंगी-साधुनो वेश ठे,
 व्यवहारमा साधुपण पाळे ठे, अने निश्चेमा असंजति, अवति, अपण
 खाणी ठे ते तमेतो ज्ञान विना नथी जाणता, पण केवसज्ञानीतो जाणे
 ठे हवे अजविने सर्खिंगी-साधुनो वेश व्यवहार शुद्ध जाणीने, पेहेछा
 पाठमां तथारुप समण माहण कळा तेषु जाणीने केवली सजोगमा
 राखे तथा श्रीजा साधु आवकने वदणा करवानी तथा आहारपाणी

देवानी आझा दे, के जावे असंजति अव्रति अपचखाणी जाणीने वेशनुं कारण कांइ नहिं, एम जाणीने त्रीजा पाठमां तथारुप असंजति, अव्रति कह्या तेवो जाणीने केवलज्ञानी संज्ञोग बाहार काढे ते कहो. वली पूर्वोक्त कथनने स्पष्ट करवा अर्थे चोत्रंगी कहीये ठीए, के एक तो साधुनो वेश अने संजति-व्रतिपणाना गुण १, एक साधुनो वेश अने असंजति अव्रति अपचखाणीपणाना गुण निश्चेमां, ए अत्रवि साधु २, एक अन्यलिङ्गीनो वेश अने संजति व्रति पचखाणीपणाना गुण अन्य-लिङ्गीमां जावे साधपणुं ते आश्री ३, अने एक अन्यमतिनो वेश अने असंजति अव्रति अपचखाणीपणाना गुण ते त्रणसो त्रेसठ पाखंकी ४, ए चार ज्ञांगामां पेहेला पाठमां कया ज्ञांगा अने त्रीजा पाठमां कया ज्ञांगा ते कहो.

तेवारे तेरापंथी कहेठे के “ पेहेलो अने बीजो ज्ञांगो तो पेहेला पाठमां ठे, तेने दीधां तो एकान्त निर्जरा थाय, पाप नथी; अने त्रीजो ने चोथो ज्ञांगो त्रीजा पाठमां ठे, तेने दीधां एकान्त पाप थाय. ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! तथारुपमां तमे कहोठो के, वेषनुं कारण कांइ नथी, तो बीजा ज्ञांगामां अत्रवी साधुने जावे असंजति अव्रति अप-चखाणी केवली जाणे ठे, तेने पेहेला पाठमां केम गणो ? अने त्रीजा ज्ञांगामां अन्यलिङ्गीमां जावे साधुपणुं होय, तेने केवलज्ञानी गुण आश्री जावे संजति वृत्ति पचखाणी जाणे ठे, तेने त्रीजा पाठमां केम गणो ? वेशनुं कारणतो तमारे लेखे कांइ नथी, गुण तो संजतिपणाना ठे. पण हे देवानुप्रीय ! तथारुप तो वेशअजीज जाण्यो जाय. तेथी त्रीजा पाठमां तथारुप-असंजति कह्यो ठे. ते असंजति पाखंकीनो वेश ठे, मिथ्यात्व प्र-रुपे ठे, अने मिथ्यात्वनो मालीक ठे, तेनोज अधिकार ठे. तेने पण दी-धानुं पाप नथी कह्युं. “परिब्रज्यमाणे किं कथं” एवी पृठा ठे. प्रतिलाज नाम तो परम उत्कृष्ट लान्न मोक्षरुप निर्जरारुप लान्न जाणीने गुरुनी बुद्धे हे तेनेज कहोये; पण मागता ज्ञीखारी दुर्वलने अनुकंपा आणीने दान दे, तेने बत्रीस सूत्रमा कोइ ठेकाणे ‘परिब्रज्यमाणे’ नथी कह्युं;

पण देवु कष्टु ठे शाख सूत्र ज्ञाता अध्ययन चौदमे पोटीखा दानशाखा
मांकी दान वे ठे, ते पाठ —

ततेण तेयखिपुत्ते पोड्डिख उदयमण सकप्प जाव धिया-
यमाणं पासइ १ ता एव वयासी माण तुम देवाणुप्पिया
उदयमण सकप्पे जाव धियायह तुमण मम माहणससि
विठल असाणं ४ उवक्कमावेहि बहूण समण माहण जाव
वणिमग्गण देयमाणीय देवावेमाणिय विहराहि ततेणसा
पोट्टिखा तेयखिपुत्तेणं एवं वुत्तासमाणा हठतुठा तेयखिपु
त्तस्स एयमठ पन्निषुणेइ १ ता कल्लाकल्लि माहणसंसि
विठल असाणं ४ जाव देवावेमाणिय विहरइ ॥

अर्थ — त० तेवारे ते० तेतखीपुत्र पो० पोटीखाने उ० चिंतातुर
म० मनमा स० सकल्प विकल्प जा० यावत् छि० आर्तध्यान ध्याती
यकी पा० देखे, देखीने ए० एम व० कहे, मा० रखे तु० तमे दे० हे वे
वानुप्रीय ! उ० चिंता करो, म० मनमां सं० स० रूप जा० यावत् छि०
आर्तध्यान करो तु० तमे म० मारा मा० सतुकार दानशाखाय वि०
विस्तीर्ण अ० अशनावि ४ उ० निपजावो व० घणा स० श्रमण मा०
ब्राह्मण जा० यावत् व० वणिमग जिज्ञाचरोने दे० देतीयकी दे० देवरा
वतीयकी वि० विचरो त० तेवारे सा० ते पो० पोटीखा ते० तेतखीपुत्रे
ए० एम तु० कष्टोथके इ० इर्थ तु० सतोय पामी, ते० तेतखीपुत्रनो ए०
ए अर्थ प० साजखे, सांजखोने क० दिन दिन प्रत्ये मा० दानशाखामां वि०
विस्तीर्ण अ० अशनावि ४ जा० यावत् दे० देती देवरावतीयको वि० विचरे ठे

जावार्थ — हवे जुठ ! इहां समण माहया रांक जीखारीना दानमा
'वस्यमाणे' कष्टुं, पण 'पन्निषावेमाणे' नथो कष्टुं वखी ज्ञाताना सो
खमा अध्ययनमां डौपदीना आगखा जवमां सुकुमाखीकाय दानशाखा
वीची, त्यां पण 'वस्यमाणे' कष्टुं ठे ते पाठ खखोए गोए —

ततेणं से सागरदत्ते तहेव संजंतेसमाणे जेणेव वासघरे
तेणेव उवागढइ १ ता सुकुमालियं दारियं अंके एणिवेस-
इए ता एवं वयासीः—अहोणं तुमं पुत्ता पोरा पोराणं जाव
पच्चणु-जवमाणि विहरसि. तं माणं तुमं पुत्ता ! उदय मण
जाव चियाहिं तुमणं पुत्ता ! मम माहणसंसि विजलं असणं
पाणं खाइमं साइमं जहा पोढिला जाव परिजएमाणि वि-
हराइ. ततेणं सा सुकुमालिया दारिया एयमठं पम्सुणेइए
ता माहणसंसि विजलं असणं पाणं खाइमं साइमेणं जाव
दलयमाणि विहरइ ॥

अर्थः—त० तेवारे से० ते सा० सागरदत्त त० तेमज सं० जय
त्रान्त थकी जे० ज्यां वा० वासघर ठे ते० त्यां उ० आवे, आवीने सु० सु-
कुमालोका दा० दारिकाने अं० खोले णि० बेसारे, बेसारीने ए० एम व०
कहेः—अ० अहो तु० तुमे पु० हे पुत्र ! पो० पाढला जवनुं पाप कर्म जा०
यावत् प० जोगवतीथकी वि० विचर. हवे हुं शुं करुं. तं० ते माटे मा०
रखे तु० तमे पु० हे पुत्र ! उ० आर्तध्यान म० मनमां जा०यावत् छि०
ध्याता. तु० तमे पु० हे पुत्र ! म० मारी मा० सतुकार दानशालाए वि०
विस्तीर्ण अ० अशन पा० पाणी खा० खादिम सा० सादिम निपजावी
ज० पो० पोटीलानी जा० परे प० वहेंची आपतीथकी वि० विचर. त०
तेवारे सा० ते सु० सुकुमालीका दारिका ए० ए अर्थ प० सांजले, सांज-
लीने मा० दानशालाए वि० विस्तीर्ण अ० असण पा० पाणी खा० खा-
दिम सा० सादिम जा० जावत् द० देती देवरावती थकी वि० विचरे.

भावार्थः—हवे जुं ! ‘इहां दलयमाणे’ कळुं ठे, पण समण मा-
हण गरीबने दान देवामां ‘पम्बिलाजेमाणे’ नथी कळुं. वली राय-
प्रशेणी सूत्रमां प्रदेशीराजाए समण माहण अने रांक जीखारीने
दान देवा दानशाला मंजुवी, त्यां पण ‘पम्बिलाजेमाणे’ नथी कळुं.

હે દેવાનુપ્રીય ! પન્નિલાજ્ઞેમાણે તો ગુરુની બુદ્ધિએ મોક્ષનો છાજ નિર્જર-
રુપ જાણીને દે તેનેજ કશું ઠે વહી આવશ્યક સૂત્રમા પણ 'પન્નિ-
લાજ્ઞેમાણે' સાધુના દાનમા કશું ઠે વહી ઉપાશકદશામા પ્રાસંદ
આવકને સાધુના વાનના અધિકારમા 'પન્નિલાજ્ઞેમાણે' કશું ઠે વહી
ઠવવાઈ અને સૂચ્યગ્નાગ સૂત્રમા, આવકના ધારમા વ્રતમા સાધુને ગુરુની
બુદ્ધિએ મોક્ષનો છાજ જાણીને દે, ત્યા 'પન્નિલાજ્ઞેમાણે' કશું ઠે તેમજ
જગવતી સૂત્રમા તુગીયાનગરીના આવકોના ધારમા વ્રતના અધિકારમા
'પન્નિલાજ્ઞેમાણે' કશું ઠે इत्यादિક અનેક સૂત્રની શાંખે સાધુને ગુરુની
બુદ્ધિએ મોક્ષરુપ છાજ જાણીને દે, તેમા પન્નિલાજ્ઞેમાણે કશું ઠે તેમજ
ત્રીજા પાઠમા પણ તથારુપ-અસંજતી, તે પાસ્વમીનો વેશ ઠે, મિથ્યાતનો
માલીક ઠે, તથા મિથ્યાત પરુપે ઠે, તેને છોકો ગુરુની બુદ્ધિએ રસોઈ
દે, વાન દે, પશ્વી બુદ્ધિએ આવક દે, તો મિથ્યાતનુ પાપ છાગે વહી
જગવતી સૂત્રના ત્રીજા પાઠની ટીકામાં નીચે પ્રમાણે ગાથા ઠે:—

મોક્ષઞ્ચ જે દાણ, એસચિય, સમુસ્કાઞ્,

અણુકપા દાણ પુણ, જણોર્હિં કયાઈ ન પન્નિ સિદ્ધ ॥ ૧ ॥

હ્રાં પશ્વ પમ કશું કે, જે ગુરુની બુદ્ધિએ મોક્ષનો હેતુ જાણીને આપે
તેને પશ્વન્ત પાપ મિથ્યાત્વનુ છાગે, પણ અણુકપા વાન પુન્ય કોઈ પણ
તીર્થકરે નિપેષ્યું નથી, પમ ટીકાની ગાથામા કશું ઠે તેવારે તેરાપશ્વી
કહેઠે કે " ગુરુની બુદ્ધે મોક્ષનો હેતુ જાણીને આપે તો મિથ્યાત્વનું પાપ
છાગે, પણ અણુકપાવાન જુડ રશ્નુ તે તમે મનથી સ્થાપવા માટે યુક્તિ
મેલવોઠો " તેનો અર્થર હે દેવાનુપ્રીય ! એ પ્રણ પાઠ જગતા વાન રી-
ખાના ઠે ત્યા તમારા છેલ્લે જેવું અસંજતિના દાનમા પાપ કશું, અને એ
પાઠ જેવો કશો તેવોજ માનવો, યુક્તિ હેતુ કાંઈ ન માનવું, આરે વીજા
પાઠમાં તથારુપ સાધુને પ્રાસુક, અપ્રાસુક, પવણિક, અપેવણિક, પ્રતિ
લાજ્ઞે તો અદ્ય દોષ ઘડુત નિર્જરા કહી એ પાઠ જેવો કશો તેવોજ
માનોઠો ? કે પવણિક અપેવણિકથી કોઈ યુક્તિ માનોઠો ? કારણે

अकारणे, जाण्ये अजाण्ये. हवे जो बीजा पाठमां अजाण्यानो तथा कारणनी युक्ति मानोठो, तो बीजा पाठमां युक्ति साची ठे ते केम न मानो ? गुरुनी बुद्धि ए मोक्षने हेतु दे तो एकान्त पाप (मिथ्यात्व) लागे, ए युक्ति खरी ठे. वली अद्वय दोष बहुत निर्जरानो पाठ तमने शंका सहित चाषे ठे, त्यारे बीजो पाठ निःशंक केम मानो ठो ? वली तथारूप असंजतिने दान दीधां एकान्त पाप लागे, तो ठामठामश्रावके दान केम दीधां ? इहांतो असंजतिने प्रतिलाजे तो एकान्त पाप लागे एम कथुं. ते अढार पाप मांहेलुं कथुं पाप लागे ते कहो. अढार पापमां एकान्त पाप कया पापने कहीए ते कहो. श्रावकने अढारमां एकान्त पाप कथुं लागे एवो मुल अर्थ तमे जाणता नथी. श्रावकने सत्तर पाप-मां कांश्क देसथकी आगार ठे, अने घणो त्याग ठे. तेथी श्रावक पापना व्रत्तावृत्ति ठे, धर्माधर्मीं ठे, पण एकान्त पापी नथी. एकान्त पापतो मिथ्यात्वनुं ठे, तेनो देशथकी त्याग थाय नही, अने ते तो श्रावकने मुलथीज नथी. ते साटे गुरुनी बुद्धे मोक्षनो हेतु जाणीने आपे तो मिथ्यात्वरूपी एकान्त पाप लागे, ने समकीत पण जाय. त्यारे बीजा पापनुं शुं कहेवुं.

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “ इहांतो श्रावक तथारूप असंजतिने प्रतिलाजे, तो एकान्त पाप लागे एम कथुं ठे. त्यारे श्रावक थडने तथा रूप असंजतिने गुरुनी बुद्धे मोक्षनो हेतु जाणीने केम देशे ? ” तेनो उत्तर:-

हे देवानुप्रीय ! इहांतो पुढानी रवना ठे. जेम दसाश्रुतष्कंधमां कथुं के, साधु रात्री-जोजन करेतो, मैथुन सेवेतो, अने दस प्रकारनी हरी लीलोत्री खाय तो सबलो दोष लागे. हवे जुळ ! साधु होय ते रात्री जोजन केम करशे, मैथुन केम सेवशे, अने सचित लीलोत्री केम खाशे; पण उदयजावना जोरथी साधु ए काम करे तो सबलो दोष लागे कथुं. वली आचारांग तथा निषीत सूत्रमां अनेक अकरवाजोग कामो विषे पुढा करी, तेनुं प्रायवित कथुं. हवे जुळ ! साधु अकरवाजोग कामो केम करे ! पण कर्मनो गती विचीत्र ठे. कर्मना उदयजावना जोरथी दोष लगावे. तेम कोइ श्रावक असंजतिनी क्रिया आकं-

वर देखीने, मिथ्यात-मोहनी-कर्मना उदये गुरुनी बुद्धे, मोक्षनो हेतु ने
 एवो जाव आणीने आपे तो मिथ्यात्वनु पाप लागे एवी रीते सूत्र
 जगवतीना प्रणे पाठमा पुढानी रचना ठे वातार तो एक भावकनेव
 कष्टो सर्व वातार (वानना देणहारा) विषे नथी पुढयु वखी पात्र
 प्रण प्रकारे वक्षां फल मोक्षरुप तथा निर्जराना साजरुप पुढयो पढी
 प्रभुए प्रणे पाठमां जेवो साज इतो तेवो कष्टो एकान्त निर्जरा, अस्य
 दोष बहुत निर्जरा, अने एकान्त पाप ए प्रणे पाठमां जेवा फल इतां
 तेवा कष्टा, पण पन्निजाजवु प्रणे पाठमा सरखु कष्टुं, ते गुरुनी बुद्धे
 मोक्षने हेते जाणवुं माटे ए अनुकपानो प्रश्न नथी मागता जीखारी
 तथा दुधर्षने मरता देखी अनुकपा आणीने आपे तो एकान्त पाप
 लागे, एम नथी कष्टु तमे प्रभुना वचन माथे एवा जुवां आस वर
 अनंत ससार केम वधारो ठो ? वखी तेरापथी कहेठे के, “आर्जकुमारे
 कष्टु ठे के, ब्राह्मणोने जमाने तो नारकीमां जाय ए अनुकपा वानथी
 नारकी केम कही ? ” तेनो उत्तर सुयगनागजीना बीजा श्रुतष्कभना
 ठा अध्येयननो पाठ —

सिणायगाणंतु डवे सहस्से, जे ज्ञोयइ णितिए माहणाणं,
 ते पुणखंधं समइ क्खणिता, जवति देवा इति वेयवाजं । ४३ ।
 सिणायगाणंतु डवे सहस्से, जे ज्ञोयए णितिए कुखास-
 “याणं, सेगवइ खोखुय सपगाढे तिवाहि तावा णरगाजि
 सेवी ॥४४॥ दया वर धम्म दुगढमाणा, वहावइ धम्म
 पससमाणो, एगं पि ज्ञे ज्ञोययती असील णिवो णिस-
 क्कति, कजसुरेदिं ॥४५॥

अर्थ —सि० स्नान बीगेरे पदकर्मना करणहारा वु० वे स० हजार
 जे० जे कोइ पुरुष ज्ञो० जमाने णि० नित्य प्रत्ये मा० ब्राह्मणोने, ते० ते
 पुरुष पु० पुन्य स्वध स० जेखो कर ज्ञ० उपार्जनि ज० पाय वे० देवता
 इ० एम वे० वेदनो वाणो ठे ॥ ४३ ॥ इवे आर्जकुमार ब्राह्मण प्रत्ये कहे

હે:-સિં સ્નાન વીગેરે ષટ્કર્મના કરણહારા દુઃ વે સં હજાર બ્રાહ્મણને જેઃ જે કોઈ જોઃ જોજન જમામે ણિં નિત્ય પ્રત્યે કુઃ માર્જારવૃત્તિવાલાને, સેઃ તે જમાણહાર ગં જાય લોઃ માંસને શુદ્ધેકરી સં વ્યાપ્યા હે તિં સહેતાં દોહીલો તાં તાપ હે જેનો, એવી ણં નરકનો જિં સેવ-ણહાર થાય. ॥૪૪॥ દઃ દયારૂપ વઃ પ્રધાન ધઃ ધર્મનો દુઃ નિંદણહારો વઃ હિંસામાં ધઃ ધર્મને પઃ પ્રશંસતો થકો એવા એઃ એકને પિં પણ જેઃ જે જોઃ જોજન જમામે શ્રઃ વ્રતરહિતને ણિં ઠ કાયનો ઉપમર્દન કરીને, તે સં સંજતિ અથવા સુઃ સ્વર્ગપણું માને હે તે મૃષા હે.

જ્ઞાવાર્થ:-હે દેવાનુપ્રીય ! અહીયાં તો આર્ડકુમારને પહેલાં બ્રાહ્મણોએ કહ્યું કે, “હે આર્ડકુમાર ! તુમ સરલા રાજકુમારને બ્રાહ્મ-ણજ ગુરુ કરવા જોગ્ય હે, પરંતુ શૂદ્ર ગુરુ માનવા જોગ્ય નથી. તે માટે વેદ, વિપ્ર, વિશ્નું, અને સંધ્યાસ્નાન, એ ચાર મોક્ષનાં અંગ હે, એથી મુક્તિ થાશે. એ સનાતન કર્મના કરણહારા હે હજાર બ્રાહ્મણોને નિત્ય પ્રત્યે જમામે તો પુન્યનો સ્થંધ ઉપાર્જે, એવું વેદમાં કહ્યું હે.” એમ બ્રાહ્મણે આર્ડકુમારને કહ્યું. જેમ જૈનમાર્ગમાં સૂત્ર, સાધુ, જિન, અને ત્યાગ, એ ચાર બોલ મુક્તિના હેતુ હે, તેમ તેને ઠામે વેદ, બ્રાહ્મણ, વિષ્ણુ અને જોગ, એ ચાર બોલ માનવા સારુ દેખાઈયા. તેવારે આર્ડકુમારે તેમને જૈનમાર્ગના દ્રષ્ટી જાણી તથા મિથ્યાત્વ પરુપતા જાણી, તેમના બોલવાના અત્તી-પ્રાયનો ઉત્તર દીધો કે, મિથ્યાત્ત માર્ગથી મુક્તી નથી. વલ્લી આર્ડકુ-મારે કહ્યું કે, જે તમ સરીલા સનાતન કર્મના કરણહારા બીલાલા તુલ્ય હે હજાર બ્રાહ્મણોને જમામે, તે તીવ્ર નરકે જાય. તમે દયારૂપી પ્રધાન ધર્મની હુગંઠા કરો હો, અને ઠકાય જીવની હિંસા (વધ) રૂપી ધર્મને પ્રશંસો હો. એવા એક પણ બ્રાહ્મણને જમાડ્યાથી (અસુર ધર્મે) દેવગતિ ક્યાંથી થાય ? તેવારે બ્રાહ્મણો બોલ્યા કે “જે સનાતન કર્મના કરણહારા (બ્રાહ્મણનાં ષટ્ કર્મ કરે, ગુરુ બુદ્ધે પુજાવે) હે તેને તું મોક્ષનો હેતુ જાણ.” તેવારે આર્ડકુમારે તે બ્રાહ્મણોના અત્તિપ્રાયના અનુસારે પુર્વોક્ત વચન કહ્યાં. એમ ગુરુની બુદ્ધે, મોક્ષને હેતુ દે તેની ના કહી; પણ અનુકંપા

વર દેહીને, મિથ્યાત-મોહની કર્મના ઠવયે ગુરુની બુદ્ધે, મોક્ષનો હેતુ જે
 યવો જાણ આણીને આપે તો મિથ્યાસ્વનુ પાપ છાગે એવી રીતે સૂત્ર
 જગવતીના ત્રણે પાઠમા પુઠાની રચના છે દાતાર તો એક શ્રાવકનેજ
 કહ્યો સર્વે વાતાર (વાનના દેણહારા) વિષે નથી પુઠ્યુ વહી પાત્ર
 ત્રણ પ્રકારે વહ્યા ફલ મોક્ષરૂપ તથા નિર્જરાના છાત્રરૂપ પુઠ્યો પઠી
 પ્રપ્તુએ ત્રણે પાઠમા જેવો છાત્ર હતો તેવો કહ્યો એકાન્ત નિર્જરા, પ્રપ્ત
 કોષે બહુત નિર્જરા, અને એકાન્ત પાપ એ ત્રણે પાઠમાં જેવા ફલ હતાં
 તેવા કહ્યા, પણ પશ્ચિજાત્રુ ત્રણે પાઠમા સરખુ કહ્યુ, તે ગુરુની બુદ્ધે
 મોક્ષને જેતે જાણવુ માટે એ અનુકપાનો પ્રશ્ન નથી માગતા જીસારી
 તથા હુધર્ષને મરતા દેહી અનુકપા આણીને આપે તો એકાન્ત પાપ
 છાગે, એમ નથી કહ્યુ તમે પ્રપ્તુના વચન માથે યવા જુઠા આસ વહ
 અનત સસાર કેમ ધધારો ઠો ? વહી તેરાપયો કહેઠે કે, “આર્જકુમારે
 કહ્યુ છે કે, બ્રાહ્મણોને જમાને તો નારકીમાં જાય એ અનુકપા વાનથી
 નારકી કેમ કહી ? ” તેનો ઉત્તર સુયગનાગજીના બીજા શ્રુતશ્લોકના
 ઠઠા અધ્યયનનો પાઠ —

સિણાયગાણતુ હવે સહસ્સે, જે જોયદ્દ ણિતિએ માહણાણં,
 તે પુણ્ણવધ સમ્મદ્દ ક્કણિતા, જવતિ દેવા ઇતિ વેયવાર્ઠ ॥૪૩॥
 સિણાયગાણતુ હવે સહસ્સે, જે જોયદ્દ ણિતિએ કુલ્લાલ-
 યાણ, સેગઠદ્દ લોહુય સપગાઢે તિવાહિ તાવા ણરગાજિ
 સેવી ॥૪૪॥ દયા વર વમ્મ દુગઠમાણા, વહાવદ્દ ધમ્મ*
 પસસમાણે, એગ પિ ક્કો જોયયતી અસીલ ણિવો ણિસ-
 ક્કતિ, કર્ઠસુરેદિં ॥૪૫॥

અર્થ — સિં સ્નાન ધીમેરે પદ્ધત્કર્મના કરણહારા હુધે સં હજાર
 જેં જે કોઈ પુરુષ જોં જમાને ણિં નિત્ય પ્રત્યે માં બ્રાહ્મણોને તેં તે
 પુરુષ પું પુન્ય ગ્રંથ સં જેલો કર જં ઠપાર્જીને જં યાય વેં દેવતા
 ફં એમ વેં યેદનો યાણો છે ॥ ૪૩ ॥ હવે આર્જકુમાર બ્રાહ્મણ પ્રત્યે કહે

હે:-સિં સ્નાન વીગેરે ષટ્કર્મના કરણહારા દુઃ વે સં હજાર બ્રાહ્મણને જેઃ જે કોઈ જોઃ જોજન જમાને ણિં નિત્ય પ્રત્યે કુઃ માર્જારવૃત્તિવાલાને, સેઃ તે જમારણહાર ગં જાય લોઃ માંસને શુદ્ધેકરી સં વ્યાપ્યા ઢે તિં સહેતાં દોહીલો તાં તાપ ઢે જેનો, એવી ણં નરકનો જિં સેવ-ણહાર થાય. ॥૪૪॥ દં દયારૂપ વં પ્રધાન ધં ધર્મનો દું નિંદણહારો વં હિંસામાં ધં ધર્મને પં પ્રશંસતો થકો એવા એં એકને પિં પણ જેઃ જે જોઃ જોજન જમાને શ્ચં વ્રતરહિતને ણિં ઢ કાયનો ઉપમર્દન કરીને, તે સં સંજતિ અથવા સું સ્વર્ગપણું માને ઢે તે મૃષા ઢે.

જ્ઞાવાર્થ:-હે દેવાનુપ્રીય ! અહીયાં તો આર્ડકુમારને પહેલાં બ્રાહ્મણોએ કહ્યું કે, “ હે આર્ડકુમાર ! તુમ સરખા રાજકુમારને બ્રાહ્મ-ણજ ગુરુ કરવા જોગ્ય ઢે, પરંતુ શૂદ્ર ગુરુ માનવા જોગ્ય નથી. તે માટે વેદ, વિપ્ર, વિશ્નું, અને સંધ્યાસ્નાન, એ ચાર મોક્ષનાં અંગ ઢે, અર્થી મુક્તિ થાશે. એ સનાતન કર્મના કરણહારા વે હજાર બ્રાહ્મણોને નિત્ય પ્રત્યે જમાને તો પુન્યનો લંધ ઉપાર્જે, એવું વેદમાં કહ્યું ઢે.” એમ બ્રાહ્મણે આર્ડકુમારને કહ્યું. જેમ જૈનમાર્ગમાં સૂત્ર, સાધુ, જિન, અને ત્યાગ, એ ચાર બોલ મુક્તિના હેતુ ઢે, તેમ તેને ઠામે વેદ, બ્રાહ્મણ, વિષ્ણુ અને જોગ, એ ચાર બોલ માનવા સારુ દેખાયા. તેવારે આર્ડકુમારે તેમને જૈનમાર્ગના દ્રષ્ટી જાણી તથા મિથ્યાત્વ પરુપતા જાણી, તેમના બોલવાના અત્તી-પ્રાયનો ઉત્તર દીધો કે, મિથ્યાત્ત માર્ગથી મુક્તી નથી. વલી આર્ડકુ-મારે કહ્યું કે, જે તમ સરીખા સનાતન કર્મના કરણહારા બીલાલા તુલ્ય વે હજાર બ્રાહ્મણોને જમાને, તે તીવ્ર નરકે જાય. તમે દયારૂપી પ્રધાન ધર્મની ડુગંઠા કરો ઢો, અને ઢકાય જીવની હિંસા (વધ) રૂપી ધર્મને પ્રશંસો ઢો. એવા એક પણ બ્રાહ્મણને જમાડ્યાથી (અસુર ધર્મે) દેવગતિ ક્યાંથી થાય ? તેવારે બ્રાહ્મણો બોલ્યા કે “ જે સનાતન કર્મના કરણહારા (બ્રાહ્મણનાં ષટ્ કર્મ કરે, ગુરુ બુઝે પુજાવે) ઢે તેને તું મોક્ષનો હેતુ જાણ.” તેવારે આર્ડકુમારે તે બ્રાહ્મણોના અજિપ્રાયના અનુસારે પુર્વોક્ત વચન કહ્યાં. એમ ગુરુની બુઝે, મોક્ષને હેતે દે તેની નાં કહી; પણ અનુકંપા

વાનનો નિવેધ નથી જો બ્રાહ્મણોએ એમ કહ્યું હોત કે “હે આર્ડકુમાર !
 હું હુર્ધ્વ ઝીંઘારી બ્રાહ્મણ તું માટે તું અનુકંપા આપીને દાન આપ ” એમ
 બ્રાહ્મણે કહ્યું હોત, અને આર્ડકુમારે એમ જવાબ આપ્યો હોત કે “માગતા
 ઝીંઘારી હુર્ધ્વને મરતા દેહી અનુકંપા આપીને દાન દેવું નહીં, જો
 અસજતિ માગતા ઝીંઘારીને અનુકંપા આપીને દાન દે તો નારકીમાં
 જાય ” એમ આર્ડકુમારે કહ્યું હોત તો તમારું કહેવું મલત, પણ એમ
 નથી કહ્યું અહીંયા તો બ્રાહ્મણોએ પોતાનું ગુરુપણુ દેહ્યાનું, અને બ્રહ્મજો
 જને પુન્યનો સ્વધ (પુજ) તથા મોક્ષનો હેતુ જણાવ્યો, તેના અન્નિપ્રાયનો
 ઉત્તર લીધો છે જો બ્રહ્મજોજનમાં પુન્યનો સ્વધ તથા મોક્ષનો હેતુ માને
 તથા ગુરુ જાણીને દે, તો નારકીમાં જાય, એ અન્નિપ્રાયનો ઉત્તર છે, પણ
 એ શ્રીવીતરાગદેવનું ઉપદેશીક વચન નથી એ તો જ્યારે આર્ડકુમાર
 શ્રી માહાવીર જગવંત પાસે લીક્ષા લેવા જાય છે, તેવારે બ્રાહ્મણે જૈનધર્મને
 નિવેદ્યો તથા મિથ્યાસ્થ બાપ્યો, તેથી આર્ડકુમારે લીલાવમાં ઉત્તર લીધો
 કે, જે બ્રાહ્મણને જમાલે તે નારકીમાં જાય પણ એ વચન પ્રમાણ નથી
 એતો વિવાદ વચન અદ્યસ્થનું છે

તેવારે તેરાપથી કહે છે કે, સમકિતી ધર્મ સર્વામાં જુઠ કેમ ઓછે ?
 અને સમકિતીનું વચન પ્રમાણ કેમ નહીં ? તેનો ઉત્તર હે લેવાનુપ્રીય !
 સમકિતી આવક તો પાપના અનેક કામ કરે છે તથા રાગદ્વેષને વશ
 અનેક જુઠ ઓછે છે જેમ આવકના પ્રણામ વૈરાગજાવમાં લીક્ષા લેવાના
 હોય, તેવારે સસારી (મોહમાં હુલ્લભ થયેલા) કહે કે, ઘરમાં બેઠો ધર્મ
 ધ્યાન કર, દાન દે અને આવકના વારઘત પાસ, તેથી પણ સદ્ગતિ
 થઈ જશે, મારી ઠાતીને લાઈ દેઈ કેમ જાય છે તેવારે આવક જાવ આ
 રિશ્રીયો પણ એમ કહે કે, તમે મારા આત્માના લેરી ઠો, મને ઘરમાં રાહીને
 સસારમાં તથા નરક નિગોલમાં જમાવવા લાહો ઠો એમ વિવાદમાં વચન
 કહે છે જેમ અમાલીની માતાએ જમાલીને કહ્યું કે, હે પુત્ર ! એ શરી
 રથી ધન, જોવન તથા સ્ત્રીના સુખ જોગલો, પછી લીક્ષા લેજો તેવારે
 જમાલીએ કહ્યું કે, હે માતા ! એ તન, ધન, જોવન અને કુટુંબ અનત

संसारनां वधारणहार ठे तथा चार गतिमां अनंत काल सुधी रुलाव-
णहार ठे. एम विवादमां कळुं.

हवे जुं ! श्रावक घरमां वेगो तन, धन, जोवन, स्त्री आदिक
जोगवतो श्रावकपणुं पाले, ते एकावतारी थाय के नही ? पण वैरा-
गीने संसारो घरमां राखवा च्हाय, तेवारे समकिती श्रावक ज्ञावचा-
रित्रीयो पण संसारोउने विवादमां उपदेश देवाने उंची नीची परुपणा
करे, तेनुं वचन प्रमाणमां न गणाय. वली छेपने वश विवादमां साधु
मुनीराज पण उंचां नीचां काम करे ठे, तथा उंचुं नीचुं वचन बोली
जाय ठे. जेम नागेश्री ब्राह्मणीए धर्मरुची अणगारने करुवुं तुंमरुं
वहोराव्युं, तेथी तेमनी घात थइ. पढी धर्मघोष आचार्ये श्रुतज्ञानेकरी
धर्मरुचीने सर्वार्थ-सिद्धमां उपन्या दीठा, अने नागेश्री ब्राह्मणीए क-
रुवुं तुंमरुं वहोराव्युं एम ज्ञाने करी दीठुं. पढी धर्मरुचीना मोहे करी
नागेश्री ब्राह्मणीने बजारमां तथा गलीए गलीए हिली निंदी. ए काम
धर्मघोष आचार्ये छेपमां तथा विवादमां कथुं, तेम बीजा साधुने ए
काम करुवुं योग्य नथी. तेमज आर्जकुमारे ब्राह्मणोने जैन धर्मने निंदता
जाणी ए वचन विवादमां कळुं, पण आर्जकुमारनुं ते वचन प्रमाणमां
न गणाय. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, साध श्रावकने कर्मने वशे दोष
तो लागी जाय, पण धर्म उपदेशमां उती अठती परुपणा करे नही.
तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! श्रावक समझटी तो कयांय रह्या, पण
साधुजी दस पूर्व माठेरा ज्ञणेला श्री केवलीना वचननी नेश्राय बीना
पोताना मनथी सूत्र गुंथे तेनां वचन पण एकान्त प्रमाण नथी; अने
(समसूत्र) साचां मानवां कथां नथी. शाख सूत्र नंदी. ते पाठः—

से कितं समसूयं, २ जइमं अरिहंतेहिं जगवंतेहिं उपन्न
नाण दंसणधरेहिं तिलोक निरिस्सिय महियं पुइएहिं तोय
पच्चु-पन्न मणागय जाणएहिं सबनाणेहिं सबदरिसिहिं
पणिहिं दुवादसग गणि पिंमग पणत्ता तंजहाः—आयारो १

સૂયગનો ૧ ઇઠાણ ૩ સમ્મવાર્જ ૪ વિવદાપણતા ૫ ના-
યાધમ્મકહાન ૬ ઉવાસગદસાન ૭ અતગમ્મસાન ૮ અ-
ણુત્તરોવવાશ્યદસાન ૯ પપ્પવાગરણાદ ૧૦ વિવાગસૂય
૧૧ દિઠ્ઠિવાજય ૧૨ હચ્છેશ્ય દુવાલસગ ગણિ પિમ્મા ન-
ઉદસ પુઘિસ્સ સમસૂય અજિણ દસ્સ પુઘિસ્સ સમસૂય તે-
ણપર ત્રિણેસુ ત્રયણા સેત સમસૂય ॥

અર્થ —સે. તે કિં. શુ સ. સમ્યક્ સૂત્ર ? इति પ્રશ્ન ગુરુ બોલ્યા
કે, હે શિષ્ય ! સમ્યક્ સૂત્ર જ. જે એ પ્રત્યક્ષ આગલ કહેશે તે અ.
અશોકાદિ અષ્ટ મહા પ્રતિહાર્યના ધરણહાર અરિહત જ. સમ્યક્ ૬ અ-
ર્યાદિકના ધરણહાર તે જગવત, ૭. ઉત્પન્ન ના. કેવલજ્ઞાન ૮. કેવલ
વર્ણનના ૯. ધરણહાર તિ. પ્રણ લોકના નિ. દેવણહાર મ. મ-
હિમા યોગ્ય ઠે, પૂ. પુજવા સસ્કાર કરવા યોગ્ય ઠે, તી. જુતકાલ પ. વર્ત-
માનકાલ અને મ. જીવિષ્યકાલ, એ ત્રણ કાલના જા. જાણ ઠે તે શ્રી
તીર્થંકરદેવ સ. સર્વજ્ઞ સદ. સર્વવર્ણી તે પુરુષોષ પ. (પ્રણત) કક્ષા તે શુ-
કલ્પુ તે કહેઠે દુ. છાદશાગીરુપ ગ. આચાર્યની પિં. પેટી પ. કહી ત.
તે કહેઠે —આ. આચારાગને વિષે પાંચ આચારનો વિવરો (સાધુનો
આચાર) ધાસ્યો ઠે ૧ સૂ. સુયગનાગને વિષે સ્વસમય પરસમયના જા.
ધાસ્યો ઠે ૨ ઠા. ઠાણાયાગને વિષે એક ઠાણાથી માનીને દસઠાણા સુધી
વોલ ધાસ્યો ઠે ૩ સ. સમઘાયાંગને વિષે એક સમઘાયાગથી લઈ સે-
લાલ કોનાકોની પ્રમુલ વોલ ધાસ્યો ઠે ૪ ધિ. વિવાદપત્રતિને વિષે
ગોતમસ્વામીએ વર્ણીત હજાર પ્રશ્ન પુત્રયા તેનો વિચાર જગવતી સૂત્રમા-
ધાસ્યો ઠે ૫ ના. જ્ઞાતાને વિષે મામ નગરનો, સાધુ સાધવીનો અને સર્વ
વસ્તુનો ધીધાર ધાસ્યો ઠે, અને ધર્મ વચ્ચાને વિષે સામી ત્રણકોરુ કયા
કહી ઠે ૬ ૭. ઉપાશષ્ટદશાને વિષે દસ આગવની ઉત્પટ્ટી કરણીનો
ધીધાર કહ્યો ઠે ૭ અ. અતગમ્મશાગને વિષે અત સમયે અષ્ટકર્મનો
અત ર્થીધો તેનો ધીધાર ધાસ્યો ઠે ૮ અ. અણુત્તરોવવાશ્યદશાગને વિષે પાંચ

अणुत्तर विमानने विषे पोहोच्या तेनो वीचार चाढ्यो ठे. ए प० प्रश्नव्याकरणे विषे अंगुष्ठादिक प्रश्ननो, पांच संवरनो अने पांच आश्रवनो वीचार चाढ्यो ठे. १० वि० विपाकने विषे शुज्ज-विपाक, अशुज्ज-विपाक कर्मनो विचार चाढ्यो ठे. ११ दि० अष्टिवादने विषे पांच प्रकारनो विचार चाढ्यो ठे. १२ इ० ए प्रत्यक्ष दु० वार अंग ग० आचार्यनी पिं० पेटी ठे. ते आचारांगादिक ठे ते मध्ये आचार एकादिक गुण आव्या, ते जेम द्रव्य शब्द वस्तुमां ढए षट् द्रव्य आव्या, ते घणा जणणहार आश्री वार अंगमां सर्व समाणा. वली तेनुं स्वरूप कहे ठे. च० चउद पु० पूर्वधारीनां कर्या स० सम्यक् सूत्र कहिए. अ० वली द० दस पु० पूर्व संपूर्ण जण्या ठे ते दस पूर्वधारीनां कर्या पण स० सम्यक् सूत्र कहिए. एटलानांज कर्या निश्चय सम्यक् सूत्र जाणवां ते सर्वने सम्यक् सूत्र कहिये. ते० ते उपरांत जि० जे दस पूर्वथी उहुं जण्या ठे तथा नव पुर्व जण्या ठे तेनां कर्या सूत्रनी ज० जजना ठे. से० ते स० सम्यक् सूत्र कहां.

जावार्थः—हवे जुउ ! दस पूर्व उणा जण्या साधुनां वचन समसूत्र (साचां) करी मानवां, एम श्री वीतरागदेवे कळुं नथी, पण साच जुवनी जजना कहि ठे. त्यारे हे देवानुप्रीय ! ते वखते आर्झकुमार केटला पूर्वनुं ज्ञान जण्या हता ते कहो. वली कया सूत्रमां श्री वीतरागदेवे कळुं ठे के, ब्राह्मणोने जमाकयाथी नारकीमां जाय, के ते वचननी नेश्रायथी आर्झकुमारे कळुं ते सूत्रनुं नाम बतावो. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “ बीजा सूत्रमां तो श्री वीतरागदेवे, ब्राह्मणोने जमाकयां नारकीमां जाय, एम श्रीमुखथी तो कळुं नथी, पण आर्झकुमारेज ए वचन ब्राह्मणोने कहां ठे. ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! सूत्रमां केवलीना कहा विना मनथी आर्झकुमारे विवादमां ब्राह्मणोने कळुं, ते वचन प्रमाण केम थाय ? केमके दस पूर्व पुरं जण्यावीना साधु मनथी कहे ते वचन प्रमाणमां नथी; त्यारे आर्झकुमारे विवादमां मनथी ब्राह्मणोने कळुं, ते वचन प्रमाण केम थाय ?

तेवारे तेरापथी कहे ठे के “आर्जकुमारे विवादमा वचन कक्षां प्रमाण नथी, त्वारे श्री केवलज्ञानी श्रीतीर्थकरदेव, गणधरे सूत्रमा के घास्यां ? केवली गणधरे सूत्रमा घास्या तेवारे तो ते वचन केवली ग धरे वखाण्यां तथा अगोकार कर्मा कहेवाय ते वचन प्रमाणमा के नही ? ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! एतो अपेक्षाय वचन ठे जेम आर्जकुमार अने ब्राह्मणोने माहोमाहे विवाद ययो अने उत्तर प्रस्तुत यया, तेम सूत्रमा गणधरे गुंथ्या ठे, पण केवलज्ञानीए वखाण्या प कष्टु होय तो कहे अने ते पाठ घतावो जो वखाण्या कक्षा होय एम कष्टु जोइए के, हे आर्जकुमार ! तें ब्राह्मणोने साचा वचन क अने जेम तें वखा तेम दु कहु दु जेम तुगीया नगरीना आवकोए प पार्श्वनाथ जगवानना सतानीया साधे चर्चा कीधी, अने तप सजमना प पुठया तेवारे स्थिवरे कष्टु के, सजमथी आवता कर्म रोकाय, अने तप आगक्षां कर्म पातखा पकी खपे एम सूत्र जगवती शतक बीजे उद्देशे पां मे कष्टु ठे पठी स्थिवरे तुगीया नगरीची विहार कर्यो, अने श्रीमाहावीर स्वामी राजएही नगरीए पधार्या त्या गौतमस्वामी बेळानु पारणु बोहोर राजएही नगरीमा पधार्या त्या फरता घणा खोकोनो समिपे आ वात सां स्त्री के तुगीयानगरीना आवकोए पार्श्वनाथस्वामीना सतानीया साधे सजमना फल विपे घरचा करी पठी गौतमस्वामीए आवीने श्री माहावीरस्वामीने पुठयुं, तेवारे जगवते कष्टु के, हे गौतम ! ए अर्थ साचो ठे कहु पण एमज कष्टुतुं एम श्री पार्श्वनाथजीना सतानीयाना वचन माहावीरजगवते स्वीकार्या वली जगवतीजीना अवतारमा शतकमा मंड आधके अन्यमतिठ साधे पचास्तिकायनी चर्चा करी, अने तेमने क कर्यो पठी तेषो श्री जगवतने आवीने वदणा करो त्या जगवते ते व वकनी प्रशंसा कीधी

वली उपाशकदशागमा कुरुकोसीया आवके गोशाखामती देवत न्याय चर्चा करीने खष्ट कर्यो पठी जगवत पधार्या त्वारे तेमने कुरु खोयो वदणा करवा आव्यो त्या जगवते गौतमादिकना मोंढाकने ते

प्रशंसा कीधी. तेम आर्द्धकुमारना वचननी जगवंते प्रशंसा कीधी होय तो बतावो. वली तमे कहोढो के आर्द्धकुमारे विवादमां वचन कह्यां ते जो प्रमाणमां नथी, तो सूत्रमां केम घाट्यां ? पण हे देवानुप्रीय ! एवा पाठ तो सूत्रमां घणा ठे. जेम जंबुद्वीप पन्नति सूत्रमां जरतमाहाराजा ठ खंरु साधवा गया, त्यारे मागध, वरदाम अने प्रजास तिर्थना देवता उपर बाण मेढ्युं, ते बाण देवताना जुवनमां पर्युं, ते देखी देवताए कोपमां आधीने वचन कह्यां. तेमज उत्तरार्धजरतमां तमसगुफा जेदीने गया पढी म्हेन्नराजाने वचन कह्यां. ते जंबुद्वीपपन्नतिनो पाठः—

तएणं से सर जरहेणं रणा णिसठेसमाणे खिप्पामेव दु-
वालस्स जोयणाइ गंता मागह तिब्बा हिवइस्स जवणंसि
णिवइए. तएणं से मागह तिब्बा हिवइ देवे जवणंसि सर
णिवइयं पासइ २ ता आसूरते रुठे चंमीक्किइ कुविए मि-
सिमिसेसमाणे तिवलिं जिउमिं णिमाळे साहरइ २ ता एवं
वयासी केसणं जो यस अपन्निय पन्निए दुरंत पंत लक्खणे
हिण पुण चाउदसे हिरि सिरि परिवज्जिए जिणं ममं
इमाए एयाणुं-रुवाए दिवा देवहीए दिवाए देवजूइए दि-
वेणं दिवाणु-जावेणं लधाए पत्ताए अजिसमणा गयाए उप्पि
अप्पु रसूए जवणंसि सर णिस्सरइ तिकट्टु सिहासणाउ
अप्पुठेइ २ ता जेणेव से णामायंके सरे तेणेव उवागढइ २
ता तं णामायकं सरं गिण्हइ २ ता णामाकं अणुप्पवाए
इणामकं अणुप्पवाय माणस्स इमे एयारुवे अच्चन्निए चिं-
तिए पत्थिए मणोगए संकप्पे सम्मुप्पाज्जिन्ना उप्पणे खलु
जो जंबुद्वीवे २ जरहेवासे जरहेणामंराया चाउरंत चक्कवट्ठीतं
जीय मेयं तीय पच्चुप्पण मणा गयाणं मागह तिब्ब कुमा-

तेवारे तेरापथो कहे ठे के “आर्द्धकुमारे विवादमा वचन कथां ते प्रमाण नथी, त्वारे श्री केवलज्ञानी श्रीतीर्थकरदेव, गणधरे सूत्रमा केम घास्या ? केवली गणधरे सूत्रमा घास्या तेवारे तो ते वचन केवली गणधरे वखाण्यां तथा अगीकार कयां कहेवाय ते वचन प्रमाणमा केम नही ? ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! एतो अपेक्षाय वचन ठे जेम आर्द्धकुमार अने ब्राह्मणोने माहोमाहे विवाद थयो अने उत्तर प्रस्तुत यया, तेम सूत्रमा गणधरे गुंथ्या ठे, पण केवलज्ञानीए वखाण्या एम कष्ट होय तो कहे अने ते पाठ घतावो जो वखाण्या कथा होय तो एम कष्ट जोडय के, हे आर्द्धकुमार ! तें ब्राह्मणोने साचा वचन कथा, अने जेम तें वखा तेम हु कहु तु जेम तुगीया नगरीना आवकोए श्री पार्श्वनाथ जगवानना सतानीया साथे चर्चा कीधी, अने तप संजमना फल पुठया तेवारे स्थिधरे कष्टुं के, संजमथी आवता कर्म रोकाय, अने तपही भागला कर्म पातला पकी खपे एम सूत्र जगवती शतक धीजे छेदो पांच मे कष्टु ठे पठी स्थिधरे तुगीया नगरीधी विहार कयो, अने श्रीमाहावीर स्वामी राजएही नगरीए पधार्या त्या गौतमस्वामी बेखानु पारण बोहोरवा राजएही नगरीमा पधार्या त्या फरता घणा छोकोनो समिपे आ वात सांज खी के तुगीयानगरीना आवकोए पार्श्वनाथस्वामीना सतानीया साथे तप संजमना फल बिपे चरचा करी पठी गौतमस्वामीए आवीने श्री माहावीर स्वामीने पुठयु, तेवारे जगवते कष्टु के, हे गौतम ! ए अर्थ साधो ठे अने हु पण एमज कहुंहु एम श्री पार्श्वनाथजीना सतानीयाना वचन श्री माहावीरजगवते स्वीकार्या वली जगवतीजीना अदारमा शतकमा मरुक आवके अन्यमतिठ साथे पचास्तिफायनी चर्चा करी, अने तेमने खष्ट कया पठी तेणे श्री जगवतने आवीने वदणा करो त्या जगवते ते आवकी प्रशसा कीधी

वली उपाशकवशागमा कुरुकोलीया आवके गोशाखामती देवताने न्याय चर्चा करीने खष्ट कयो पठी जगवत पधार्या त्वारे तेमने कुरुकोलीयो वदणा यरवा आव्यो त्या जगवते गौतमादिकना मोढाकने तेनो

थयो रु० रुच्योथको चं० क्रोधेकरी आकरो थयो कु० कोप्यो मि० क्रो-
 धरुप अग्नियो दीपतोथको ति० त्रण सल जि० नृकुटीए णि० लीलाटे
 सा० चक्रावे, चक्रावीने ए० एम व० कहेवा लाग्यो. के० कोण ठे ज्ञो०
 इति संबोधने. य० ए बाणनो मुकणहार अ० अप्रार्थीत मरणनो प०
 वंठणहारो, दु० माठा पं० तुष्ट ल० लक्षणनो धरणहार, हि० हीणपुन्यो
 चा० काली बोली तुटती चउदस अमावाशनो जण्यो, हि० लाज सि०
 शोभा प० रहित, जि० जे पुरुष म० मारी इ० एवी ए ताड्यरूप प्र-
 त्यक्ष दीसती दि० दीव्य दे० देवता संबंधिनी रिद्धि दि० प्रधान दे०
 देवतानी जू० जोती क्रांति दे० देवता संबंधी दि० देवताना अनुज्ञाग
 अने महिमाए करीने ल० लाध्या प० पाम्या अ० जोगतां प्रत्ये सन-
 मुख आवे एवी रिद्धि उपर उ०पोतानी आपदाए परनी संपदानो अजि-
 लाषियको मारा ज० जुवनने विषे स० बाण णि० नाखे ठे. ति० एवुं
 कहिने सि० सिंहासनथी अ० उद्यमवंत थको उठे, उठीने जे० जीहां
 से० ते णा० नामांकित (नाम सहित) स० बाण ठे ते० तीहां उ०
 आवे, आवीने तं० ते णा० नामांकित स० बाण गि० ग्रहे, ग्रहीने णा०
 नामना अक्षर अणु० वांचे. हवे नामना अक्षर वांचताथका इ० ए ता-
 ड्यरूप हेवो अ० आत्माथी उपन्यो अजिप्राय चि० चिंतारूप प० प्रा-
 र्थनारूप म० मनने विषे उपन्यो एवो चिंतारूप सं० संकटप स० सम्यक्
 प्रकारे उ० उपन्यो. ख० निश्चे ज्ञो० इति आमंत्रणे जं० जंबुद्वीप नामा
 द्वीपने विषे ज० जरतक्षेत्रने विषे ज० जरतनामे राजा चा०चार दिशिना
 अंतनो करणहार च० चक्रवृत्त (चक्रनो धरणहार). तं० ते ज्ञणी जी०
 जीति आचार ठे मे० अमारो ती० अतित काले थइ प० वर्तमान काले
 ठे म० अनागत काले थाशे. मा० मागधर्तिथ कु० कुमार दे० देवतानो
 रा० राजा चक्रवृत्तने मु० जेटणुं क० करवानो आचार ठे तं० तेजणी ग०
 जातं अ० हुं पण, ज० जरत राजाने उ० जेटणुं क० करूं. ति० एम कहिने
 ए० एवुं सम्यक् प्रकारे सं० विचारे, विचारीने हा० ह्यैयानो हार मु० मा-
 थानो मुकुट कुं० कुंरुल क० कमां तु० बाजुबंध व० देवदुष्य वस्त्र प्रमुख

राण देवाण राइण सुवर्णाण्य करिएत्ता त गङ्गाभिण अ
 -द्विप नरहसरणो उवर्णाण्य करेमि तिकहु एव संपेदिइ
 १ ता हार मउम कुम्हाण्य कम्गाण्य तुम्याण्य व
 ण्य आनरणाण्य सरच णामायक मागदतिठो दग
 च गेण्हइ १ ता ताए उक्किठाए तुरियाए चवछाए चम्माए
 ठेयाए जयणाए उधुयाए सिग्घाए दिव्वाए देवगइए वीती
 वयमाणे १ जेणेव नरहेराया तेणेव उवागठइ १ ता अ
 तखिखपम्बणे सखिखाण्य आय पंचवणाइ वन्नाइ पवर
 परिहिण करयछ परिगहिय दसणह सिरसावत्त मठए अ
 जखी कहु नरह राय जएण विजयण वधावेइ १ ता एव ब
 यासी अज्जिजिएण देवाणुप्पिएहि केवखकप्पे नरहेवासे
 पुरत्तिमेण मागह तिठमेराएत अइण देवाणुप्पियाण वि
 सयवासी अइणं देवाणुप्पियाणं आणत्ती किंकरे अइण
 देवाणुप्पियाण पुरत्तिमिद्धेणं अतवाळे तंपम्बितुणं देवा
 णुप्पिया मम इम एयारुवं पीयदाण तिकहु हार मउम कु
 म्हाण्य कम्गाण्य जाव मागद तिठोदग च उवणोइ.
 तएण से नरहेराया मागदतिठकुमारस्स देवस्स इमेयारुवं
 पीयदाण पम्बिइ १ ता मागदतिठकुमारदेव सक्कारेइ स
 म्माणेठता पम्बिसजेइ ॥

अर्थ — त० तेवारे से० से स० घाण न० नरह २० राजाए बि०
 सुक्षुयकुं रि० उतावसु दु० धार जोजन सुधी गं० जइने मा० मागध
 ति० तीर्थना हि० अधीपति देवताना न० पुवनमा णि० पम्बु त०
 तेवारे से० से मा० मागध तीर्थना हि० अधीपति दे० देवता पोताना
 न० पुवनमा स० घाण णि० पम्बु पा० बेसे, बेसीने आ० कोपायमान

જાવાર્થ:—હવે જુડે માગધ તીર્થના દેવતાએ વિવાદમાં કોપથી ઝરતમહારાજાને એવાં વચન કહ્યાં:—“એવો કોણ છે ? મર્ણને કોઈ ન વાન્હે તેનો વાંઠણહાર, માઠા લક્ષણનો ધણી, તુટતી ચૌદસ કાલીબોલી અ-માવાશ્યાનો જણ્યો, લજ્યા લાદિમણ કરીને રહિત.” એ વચન દેવતાએ કહ્યાં. એવાં વચન વરદાસ અને પ્રજાસતીર્થના દેવતાએ પણ કહ્યાં અને એવાંજ વચન મ્લેષ્ટ રાજાએ પણ કહ્યાં, અને તે કેવલી ગણધરે સૂત્રમાં ગુંથ્યાં. હે દેવાનુપ્રીય ! તમારે લેખે તો ઝરત માહારાજા એવા હીંણ-પુન્યા છે, તેથી દેવતાએ પૂર્વોક્ત વચન કહ્યાં છે, ને ગણધરે સૂત્રમાં ગુંથ્યાં છે. તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, “એ તો દેવતાએ કોપમાં વચન કહ્યાં છે, અને દેવતાની કહેણી ગણધરે સૂત્રમાં ગુંથી છે. એતો અપેક્ષાએ વચન સૂત્રમાં ઘાડ્યાં છે, પણ ઝરત મહારાજા તો મહા જાગ્યવંત છે.” ત્યારે હે દેવાનુ-પ્રીય ! જેમ એ વચન દેવતાએ તથા મ્લેષ્ટ દેશના રાજાએ કોપમાં ઝરત માહારાજાને કહ્યાં તેવાં ગણધરે સૂત્રમાં ગુંથ્યાં, પણ ઝરત માહારાજા એવા નથી તેમ આર્ડકુમારે પણ વિવાદમાં બ્રાહ્મણોને કહ્યું કે, તમારા સરખા ધર્મના દ્રેણી તથા હિંસા ધર્મના સ્થાપનહાર મંજારા સરીખાને બ્રહ્મ જોજન દે, તો નારકીમાં જાય. એ આર્ડકુમારે વિવાદમાં વચન કહ્યાં; તેનું કહેવું ગણધરે સૂત્રમાં ગુંથ્યું છે. એ અપેક્ષાય વચન છે, પણ શ્રી તીર્થકરના સાધુનું ઉપદેશીક વચન નથી. અપેક્ષાય ઉલ્લેખ્યા વિના જે અર્થ કરે તેને શ્રી તીર્થકરનો ચોર કહીયે. શાલ સૂત્ર પ્રશ્ન વ્યાકરણના શ્રીજા સંવરદ્વારમાં, દસ પ્રકારે સાત્ત કહ્યું છે. બાર પ્રકારે જાણ, સોલ પ્રકારનાં વચન, ત્રણ લિંગ, ત્રણ કાલ, એક વચન, દ્વિવચનાદિક સાત વિજ્ઞાતિ, અપેક્ષાય વચન, (જવણિય) સ્તુતિ વચન, (અવણિય) નિંદ્યા વચન, ક્રિયાદિક સોલ પ્રકારનાં વચન ઉલ્લેખીને પછી સૂત્રનો અર્થ કરવો. (એય અરિહંતાણુણાએ) એવી અરિહંતદેવની આજ્ઞા છે.

તમે અપેક્ષાય વચન જાણ્યા વિના કહ્યાં છે. ને વલી કહો છો કે, સૂચકમાંજ સૂત્રમાં કહ્યું છે, કે બ્રાહ્મણોને જમાડ્યાથી નારકીમાં જાય. એવાં સૂત્રનાં જુઠાં નાસ લઈ અરિહંતની આજ્ઞાના ચોર કેમ થાઉં છો ?

आ० अनेरा पण शरीरना आचरण म० ते वाश णा० नामाकित खइने
 मा० मागध तीर्थनु व० पाणी राज्याजिपेक जोग गे० छे, खइने ता० ते
 देवतामा प्रसिद्ध उ० उत्कृष्टी विवहार जोग्य गति तु० मननी उतावळी,
 गति च० कायानी उतावळी गति च० क्रोधे करो जेवो उतावळी गति
 ठे तेवी ठे० चाखवाना गुणमा निपुण ठेक ज० अति वेग गति ए चाखे,
 उ० शरीरना अवयव कपावली गति सि० शीघ्र गति दि० प्रधान दे०
 देवतानी उची गति वी० ह्रींको ह्रींको एवी उतावळी गति करीने आ
 वतोयको जे० जीहा ज० जरत राजा ठे ते० तीहा उ० आवे, आवीने
 अं० अधर आकाशे उजो रखो यको स० न्हानी घुघरी घमकावतो
 यको प० पांच वर्धना व० वस्त्र तथा प० उत्तम प० चीर पहेयां ठे जेथे
 एवो क० करतख (हाथना तळा) प० परिग्रहित सहित वे हाथना व०
 दहा नख सि० माथे आवर्तन करीने तथा म० मस्तके अं० अजळी
 करीने ज० जरत राजाने ज० जय वि० विजय शब्द करीने व० वधावे,
 वधावीने ए० एवु व० कहे, अ० जीत्यो आझा वश कर्यो दे० हे देवानु
 प्रीय ! तमे के० केषळ कक्ष सधसु ज० जरत क्षेत्र पु० पूर्व दिशे मा०
 मागध तीर्थनी मे० मर्यादा खगी अ० हु तमारो विश्वासी दे० हे दे
 वानुप्रीय ! तमारा देशनो वि० वशणहार अ० हु तमारो आ० आझा
 कारी किं० (शेवक) चाकर तु अ० हु तमारो दे० हे देवानुप्रीय ! पु०
 पूर्व दिशाना अ० अस्त (ठेका) नो पाखक, पूर्व दिशाना माणसने उ०
 डव्याविकनो निवारणहार तुं त० ते माटे घान्छो दे० हे देवानुप्रीय !
 म० मारु ए० एवु पी० (प्रीतीदान) जेटणु ब्यो ति० एवु कहीने
 हा० हार म० मुकुट कु० वे कुंरुख क० कमानी जोकी जा० जावत मा०
 मागधतीर्थनु व० पाणी उ० जेटणु आपे त० तेवारे से० ते ज० जरत-
 राजा मा० मागध ति० तीर्थ कुमारनामे दे० देवतानुं इ० एवु पी०
 प्रीतीदान (जेटणु) प० छे, खइने मा० मागध तीर्थकुमार देवताने स०
 वचने करी सत्कारे सम्मा० सन्मान करे, वस्त्राविके सन्मानीने उठी
 उजो थाय प० प्रतिविसर्जे (पोताना स्थानके जवानी आझा वे)

જાવાર્થ:—હવે જુઝ માગધ તીર્થના દેવતાએ વિવાદમાં કોપથી
 ઝરતમહારાજાને એવાં વચન કહ્યાં:—એવો કોણ છે ? મર્ણને કોઈ ન વાન્હે
 તેનો વાંઠણહાર, માઠા લક્ષણનો ધણી, તુટતી ચૌદસ કાલીબોલી અ-
 માવાશ્યાનો જણ્યો, લજ્યા લક્ષિમણ કરીને રહિત.” એ વચન દેવતાએ
 કહ્યાં. એવાં વચન વરદામ અને પ્રજાસતીર્થના દેવતાએ પણ કહ્યાં અને
 એવાંજ વચન મ્લેહ્ય રાજાએ પણ કહ્યાં, અને તે કેવલી ગણધરે સૂત્રમાં
 ગુંથ્યાં. હે દેવાનુપ્રીય ! તમારે લેખે તો ઝરત માહારાજા એવા હીંણ-પુન્યા
 છે, તેથી દેવતાએ પૂર્વોક્ત વચન કહ્યાં છે, ને ગણધરે સૂત્રમાં ગુંથ્યાં છે.
 તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, “એ તો દેવતાએ કોપમાં વચન કહ્યાં છે, અને
 દેવતાની કહેણી ગણધરે સૂત્રમાં ગુંથી છે. એતો અપેક્ષાયે વચન સૂત્રમાં
 ઘાટ્યાં છે, પણ ઝરત મહારાજા તો મહા જાગ્યવંત છે.” ત્યારે હે દેવાનુ-
 પ્રીય ! જેમ એ વચન દેવતાએ તથા મ્લેહ્ય દેશના રાજાએ કોપમાં ઝરત
 માહારાજાને કહ્યાં તેવાં ગણધરે સૂત્રમાં ગુંથ્યાં, પણ ઝરત માહારાજા
 એવા નથી તેમ આર્ડકુમારે પણ વિવાદમાં બ્રાહ્મણોને કહ્યું કે, તમારા
 સરખા ધર્મના દેવી તથા હિંસા ધર્મના સ્થાપનહાર મંજારા સરીખાને
 બ્રહ્મ ઝોજન દે, તો નારકીમાં જાય. એ આર્ડકુમારે વિવાદમાં વચન
 કહ્યાં; તેનું કહેવું ગણધરે સૂત્રમાં ગુંથ્યું છે. એ અપેક્ષાય વચન છે, પણ શ્રી
 તીર્થકરના સાધુનું ઉપદેશીક વચન નથી. અપેક્ષાય ઝંલણ્યા વિના જે
 અર્થ કરે તેને શ્રી તીર્થકરનો ચોર કહીયે. શાલ સૂત્ર પ્રથમ વ્યાકરણના
 શ્રીજા સંવરદ્વારમાં, ઘસ પ્રકારે સાત કહ્યું છે. ચાર પ્રકારે જાણા, સોલ
 પ્રકારનાં વચન, ત્રણ લિંગ, ત્રણ કાલ, એક વચન, દ્વિવચનાદિક સાત
 વિવક્તિ, અપેક્ષાય વચન, (નવણિ) સ્તુતિ વચન, (અવણિય) નિંદ્યા
 વચન, ઇત્યાદિક સોલ પ્રકારનાં વચન ઝંલણીને પછી સૂત્રનો અર્થ કરવો.
 (એય અરિહંતાણુણા) એવો અરિહંતદેવનો આજ્ઞા છે.

તમે અપેક્ષાય વચન જાણ્યા વિના કહ્યાં છે. ને વલી કહો છો કે,
 સૂચકમાંગ સૂત્રમાં કહ્યું છે, કે બ્રાહ્મણોને જમાડ્યાથી નારકીમાં જાય.
 એવાં સૂત્રનાં જુઝાં નામ લઈ અરિહંતની આજ્ઞાના ચોર કેમ થાઈ હો ?

एवा अपेक्षाय वचन तो सूत्रमा ठामठाम ठे जेम सकेंद्र अने चमरेंद्र कोणिक राजानी पक्षे आव्या, अने अठार देशना राजा बेका राजानी पक्षे आव्या, त्या धर्म स्थाज दीधी (दसहता) कष्टु ठे ए पण इडतु तथा राजानुं केहेतुं सूत्रमा गुंथ्युं ठे, ने ए पण अपेक्षाय वचन ठे वसी जगवती सूत्र शतक पहेसे, श्री पार्श्वनाथजीना सतानिया कासासवेसी-पुत्र-अणगारे श्री महावीर जगवतना स्थिवरने कष्टु के, तमे सामायक न जाणो, तथा सामायकनो अर्थ पण न जाणो, इत्यादिक आठ प्रश्न पुठया पठी श्री महावीरजीना स्थिवरे अर्थ बताव्या, स्यार पठी कासासवेसी-पुत्रे प्रतिबोध पामीने कष्टु के, ए वचन में पूर्वे जाणां नही, सदक्षां नहिं, प्रतित्यां नहिं, रुचव्यां नहिं, इत्यादिक वषां बोध कक्षा पठी कष्टु के, हवे में जाणा, साजझां, सरवझा, प्र-तित्यां, रुचव्यां, एम कष्टुं हवे जुठ ! सामायकादिक आठ बोध जाण्या विना तथा सरवझा प्रतित्या तथा रुचव्या विना श्री पार्श्व नाथजीना सतानीया केम कहेवाय ? परंतु ए अपेक्षाय वचन ठे आ स्थिवरोने एवुं जाणपणु ठे, एवुं पूर्वे कोइ पासे साजझ्यु, जाण्यु, सरवझु, प्रतित्यु के रोचव्यु नहोतु, पण ज्यारे स्थिवरे अर्थ कसो स्यारे जाण्यु के, आ स्थिवरोने एवुं जाणपणु ठे हवे जाण्यु, सरवझु, प्रतित्यु अने रुचव्यु, ए स्थिवरनी अपेक्षाये जेवा कासासवेसीए कक्षां तेवा अपेक्षाय वचन गणधरे सूत्रमा गुंथ्या तेम आर्झकुमारे पण उयारे ब्राह्मणोए गुरुपणु जणाव्यु, अने ब्राह्मणोने जमाळ्यामां पुन्यनो खध तथा मोक्षनु अम ठे एम जणाव्यु, स्यारे आर्झकुमारे तेनी कहेणीनी अपेक्षाए तेनो उत्तर दीधो के, जो एवु सरवहे तो नारकीमां जाय ए पण गुरुनी बुद्धे मोक्षने अर्थे दान देखा आधी ना कही ठे, पण अहोयां अनुकपादाननो प्रश्न नवी

वसी तेरापथी कहेठे के “ उत्तराध्ययन सूत्रना चौदमा अध्याय ननो धारमो गाथाया जगुपुरोहीतने पोसाना घेटाए कष्टुं के, ब्राह्मणने जमाने तो तमसमाय (सातमो नारकीमां) पहुँचि, एम कष्टुं ठे. ए न्याये अमे गरीब मागता जोखारी तथा ब्राह्मण प्रमुख सर्व असज्जतिने अनु,

कंपा लावीने दान दीधामां पाप कहीये ठीए. ” तेनो उत्तर. हे देवानु-
प्रीय ! अहिं तो पहेलां जगुपुरोहीते पोताना बेटाने संजम-तपनी व्या-
घात करवा वास्ते वेदनो मत बताव्यो ठे, तथा घरमां राखवा सारु मि-
थ्यात परुण्युं ठे. ते बापना अजिप्रायनो उत्तर दीधो ठे के, हे पीताजी !
तमे कहुं एम जो सरदहे तो तमतमाए पहाँचे, एम कहुं ठे. तेनी शाख
सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन चौदमानी गाथा ८ थो १२ सुधो. ते पाठः—

अहं तायजं तन्न मुणीणं तेसिं, तवस्स वाघायकरं वया-
सी; इमं वयं वेदं विदो वयंति, जहा न होइ असुणाण
लोगो. ॥८॥ अहिज्ज वेए परिविस विप्पे, पुत्ते परिठप्प गि-
हंसि जाया; जोग्घाण जोगे सह इत्थियाहिं, आरणगा
दोहि मुणि पसत्था. ॥९॥ सोयगिणा आय गुणिधणेणं,
मोहानिला पज्जलणा हिएणं; संतन्न जावं परितप्पमाणं,
लालप्पमाणं बहुहा बहुंच ॥१०॥ पुरोहितं कमसोणं-
णंतं, निमंतयं तंच सुए धणेणं; जहं कम्मं कामगुणेहिं
चैव, कुमारगति पसमिस्सवक्कं ॥ ११ ॥ वेया अहिया न-
हवंति ताणं, जुत्ता दिया नेति तमंतमेणं; जायाय पुत्ता
नहवंति ताणं, कोनामत्ते अणुमन्नेज्ज एयं ॥ १२ ॥

अर्थः—अणु अथ हवे ताण ते पिता तण त्यां (ते अवसरे) मुण
जावमुनि तेण तेना तण तपने वाण व्याघातकारी वचन वण बोदया. इण
ए वण वचन वेण वेदनां विण जाण वण कहे ठे. जण जेम नण न होय
अण अपुत्रीयाने लोण परलोक (मोक्ष) ॥८॥ अण ते माटे वण वेद जणो,
पण जमाको विण विप्रने, पुण पुत्रने पण स्थापीने गिण घरने विषे जाण
हे पुत्र ! जोग जोगवीने जोग जोग सण इण स्त्री संघाते जुक्त जोगी
थंने पढी आण उज्जर अटवीमां होण थाजो मुण मुनी पण प्रशस्त
जला. ॥९॥ सोण पुत्रना वियोगनी चिंताधी उपन्यो जे शोक. ते शोक.

रूपी अग्निप करी आ० आत्माना गुण ज्ञानाविरूपो द्रवणे करी मो० मोहरूपी वायराथो प० प्रजदयो (वदयो) अ० अधिक तेथो त० अग्नि वृत्त जा० अत करण प० सर्व प्रकारे वसंतोथको प्रवर्तें ठे, सा० अतिसे वचन बोधतोथको प्रवर्तें ठे, व० अनेक प्रकारे व० घणा सादय पास्य करतोथको प्रवर्तें ठे ॥१०॥ पु० पुरोहित त० ते वे कुमारने क० अनुक्रमे कहेतो (देखारुतो) थको प्रवर्तें ठे नि० आमप्रतोथको त० ते सु० पुत्रने ध० धनेकरी ज० जेम कहेवानो पोतानो जाव हतो तेम अनुक्रमे का० कामजोगना जे गुण, ते मनोहर शब्दादिके करी आमप्रतो थको प्रवर्तें ठे कु० ते वे कुमार पुरोहित (तेना मोहाय पिता) प्रत्ये प० विचारीने वचन बोध्या ॥ ११ ॥ वे० वेद अ० जण्णायी न० न थाय ता० शरण, तथा जु० जमाख्यायी वि० विप्रने पहुँचामे त० नरके जा० जन्मेखा पु० पुत्र न० न थाय ता० शरण को० कोण ए तमारु कष्टु हे तात ! अ० माने ? ए० ए कष्टु ते ॥१२॥

ज्ञावार्थ — हवे जुठ ! आ पाठमा तो पुत्रना तप संजमनी ब्या घात करवा तथा तेने घरमा राखवा वास्ते पहेछाथीज पीताए कष्टु के “ हे पुत्र ! जे वेदना जाण मोटा रुपीश्वर ठे ते पण एम कहे ठे के, एटछा कार्य कर्था विना मोक्ष न थाय ‘ असूयाण लोगो ’ अपुत्रियाने गति नथी ” एवा मिष्यात सूत्रमा जे वचन फट्ठा ठे, ते वचन पोताना पुत्रने साचा सहहावे ठे अने अगीकार करावे ठे

वखी नवमी गायामा खोटो मिष्यात मार्ग देखामे ठे के “ हे पुत्रो ! मोक्षमार्गनी वुळे तमे वेद जणो, ब्राह्मणोने ब्रह्म जोज यो, छित्त साथे जोग जोगवो अने पुत्रने घरनो जार स्थापो पठी मुनीपणु छह धममा विचरखु ते भेट ठे, प्रशस्तनीक ठे ” एम कष्टु, “ एटछा कार्य हे पुत्र ! तमे करा ए कार्य मोक्षना साधक ठे पठी तमने मुनी पणु छेवुं श्रेय ठे एटछे एटछा कार्य कर्था विना मुनीपणु छेवुं धेय नथी ” एयो अजिप्राय पिताण पुत्रने जणाव्यो ए पितानु केहेवुं सां जखीने पठी पुत्र बोख्यो के “ हे तात ! ए कार्य मुक्तिनां अग ठे अने

ए कार्यं कर्माविना मुनिपणुं श्रेय नथी " एवं जे कोइ सदहे, तेने मिथ्यात्व लागे, अने ते नारकी जाय तो अटके नही; " एम कहुं ठे, पण सेहेजे वेद ज्ञाणे तो मिथ्यात न लागे अने नारकी न जाय. वली संसारने हेते अनुकंपा लावीने ब्राह्मणोने जमाके तो मिथ्यात न लागे. अने नारकी न जाय. वली न्हाये धोये धर्म जाणे तो मिथ्यात लागे, पण सहेजे संसारना हेते न्हाये धोये तो मिथ्यात न लागे; कारणके समदृष्टि-श्रावक पण न्हाय धोय तो ठे. ते माटे मिथ्यात न लागे अने नारकीमां पण न जाय. हे देवानुप्रीय ! मिथ्यातने कारणे करी मुक्ति-नो हेतु जाणे, ते आश्री बापना कल्याणा अजिप्रायनो उत्तर दीधो ठे. वली इहां तो एम कहुं ठे के " वेद ज्ञेयार्थी त्राण (सरण) नथी, ब्राह्मणोने जमाज्यार्थी तमतमा पढोचे, अने जाया पुत्र पण तारवा समर्थ नथी. माटे हे तात ! तमारां वचनने कोण माने ? " एम कहुं ठे; पण एम नथी कहुं, के ब्राह्मणोने जमाज्यार्थी नारकीमां जाय. इहां तो " जुतादियाणंति तमंतमेणं " एम कहुं ठे. एं शब्द तो अलंकारवाची ठे, अने तमंतमे नाम मिथ्यात अंधकारनुं ठे. शाख सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन वीसमानी गाथा. ४५-४६-४७:—

जे લક્ષણં સુવિણ પઝંજામાણે, નિમિત્ત કોઝહલ સંપગાઢે;
કુહેમ વિજ્ઞા સવદાર જીવી, ન ગઢઈ સરણં તંમિકાલે. ॥૪૫॥
તમંતમેણં વઝસે અસીલે, સયાદુહી વિપ્પરિયા મુવેઈ; સંધા-
વઈ નરય તિરિખજોણિ, મોણં વિરાહિત્તુ અસાહુરુવે ॥૪૬॥
ઝહેસિયં કીયગમં નિયાગં, નમુંચઈ કિંચિ અણેસણિજં;
અગ્નીવિવા સવ્ર ઝરકી ઝવિત્તા ઇઝ ચુઝ ગઢઈ કઢુપાવાં ॥૪૭॥

અર્થ:—જે જે વેશધારી લ૦ સામુદ્રિકે કરી શરીરનાં લક્ષણ સુ૦ સ્વપ્નનો વિચાર પ૦ લોકની આગલ કહેતો પ્રવર્તે, નિ૦ ચૂમિકંપા-
દિક અતિતકાલ પ્રમુખનું નિમિત્ત જાણે, કો૦ પુત્રાદિકને અર્થે સ્ત્રી
જરથારને એક પોતોઆર્થી સ્નાન કરાવવાને વિષે સં૦અતિ આસક્ત, કુ૦

કુરુ શ્યાશ્વર્યકારી ત્રિં વિદ્યા મત્રાદિકે કરી સં પાપની ઇપાર્જન કરે
 કરી જીં જીવે, નં તે મત્રાદિકથી ન પામે સં સરણ મત્રાદિક પ્રાપ્ત
 પુત્ર જ થાય તં અતકાલને વિષે ॥ ૪૫ ॥ તં અતિ અજ્ઞાનપણે કરી
 ઘં ડ્રવ્ય યતિ (વેશધારી) અં શીલ રહિત સં સદાય હું હું સ્ત્રી વિ
 વિપરીતપણુ મું પામે પરલોકને વિષે સુલ્લ પામવાની આશા હોય તે
 હું સ્ત્રી પામે સં નિરતર જાય નં નરક ત્રિં તિર્યંચ જોં યોનિને વિષે
 મોં ચારિત્ર વિં વિરાધીને અં અસાધુરૂપ ॥ ૪૬ ॥ તં આપાકર્મી
 કિં યતિને અર્થે મુલે છાવ્યા હોય તે નિં નિત્ય પિંક નં નમુકે કિં
 કાદુ મળ અં સવોષ અગ્નીં અગ્નિની પેરે સં સર્વ જં જહી જં ધ
 હોં હં દ્વિધાથી હું પવિત્રે ગં જાય કં કરીને પાં પાપ કર્મ ॥ ૪૭ ॥

જ્ઞાવાર્થ — હવે જુઠું ! અનાથીજી મુનોરાજે શ્રેણીક રાજાને પ
 હેલાં તો ડ્રવ્ય અનાથપણુ દેલામ્હુ અને પઠો જાવ અનાથપણુ લેલા
 મ્હુ કે, હે રાજન્ ! સાધુપણુ હેડ શુદ્ધ સજમ તથા પાંચ માહાવ્રતા
 પાલે, રસનો ચઢિ થડ આપાકર્મ્યાદિક આહાર તથા સ્પાનકતી પ્રવ
 પ્ણા કરે, ઘણાના ઘટમા મિથ્યાત્ ધાલે, પાંચ સુમતિને વિષે જતન ર
 કરે, અને ઘણા કાલ સુધી મસ્તક મુંઝાવી સપ નિયમથી જે વ્રત ચીર્ય
 તેને પોલી મુંઝીની ઇપમા વીધી જેમ પોલી મુંઝીમા કાંડ નથી તેમ
 તેલ તો સાધુનો છે, પણ જ્ઞાન, સમકિત અને ચારિત્રરૂપી ધન નથી તેને
 છોટાં નાણાંની (કાચના કટકાનો) ઇપમા વીધી તે અસંજતિયકો સં
 જતિ નામ ધરાવે પણ મિથ્યાત્વ તેને કાલકુટ વિપ સરસો કહ્યો તેને
 વિપરીત શસ્ત્ર ગ્રહે તેની અને અવિધે વેતાલનો મત્ર જપે તેનો ઇપમા
 વીધી ૩૦ થી ૪૪ મી ગાથા સુધીમા ઘણો અવિકાર છે અને ૪૫ થી
 ૪૭ મી સુધી તો હા લક્ષી છે, તેમાં કમ્હુ છે કે, વેશધારી યતિ જોપુર
 પનાં લક્ષણ પ્રરૂપે અને સ્વમાનો વિચાર દ્વિધાવિક પ્રરૂપે તેને ૪૬ મી
 ગાથામાં અજ્ઞાની, મિથ્યાત્વી અને શીલ (આચાર) રહિત કહ્યો છે
 સદાય સુલ્લથી વિપરીતપણુ પામે, પરલોકે સુલ્લ પામવાની આશા હોય
 તેનાં હું પામે, અને નિરતર નરક તિર્યંચની યોનિને વિષે જાય. તે

ચારિત્ર વિરાધીને અસાધુરુપ થાય. હવે જુન ! ૪૬ મી ગાથાના પહેલા પદમાં તો અજ્ઞાનપણું તથા મિથ્યાત્વપણું કહ્યું, અને ત્રીજા પદમાં નર્ક તિર્યચની ગતિ કહી. એ ન્યાયે તંમતમે નામ મિથ્યાત્વનું છે.

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, इहां तो तंमतमे शब्दे अज्ञानपणું कહ्यું છે, પણ મિથ્યાત્વ કહ્યું નથી. તેનો ઉત્તર હે દેવાનુપ્રીય ! અજ્ઞાનપણું ને મિથ્યાત્વપણું એ બન્ને એકજ છે. જ્યાં અજ્ઞાનપણું ત્યાં નિશ્ચે મિથ્યાત્વ છે, અને જ્યાં જ્ઞાનપણું ત્યાં નિશ્ચે સમકિત છે. સમદ્રષ્ટીમાં જ્ઞાનની નિયમા છે અને મિથ્યાદ્રષ્ટીમાં અજ્ઞાનની નિયમા કહી છે. શાખ સૂત્ર જગવતી શતક આઠમે ઉદ્દેશે બીજે. इत्यादिक ठामठाम सूत्रमां अज्ञान અને મિથ્યાત્વ એકજ કહ્યું છે. વલી ત્રીજા પદમાં નર્ક તિર્યચની ગતિ કહી છે અને ચોથા પદમાં અસાધુરુપ કહ્યા છે, તે પણ મિથ્યાત્વ આશ્રી કહ્યું છે. જે દોષને નિર્દોષ સ્થાપે ને અસાધુપણાનાં કામ કરીને સાધુપણું સદ્ભાવે, તેને હેતાલીસમી ગાથાના પહેલા પદમાં તંમતમે નામ અજ્ઞાન મિથ્યાત્વ આવે. તેથી ત્રીજા પદમાં નર્ક તિર્યચની ગતિ કહી, અને ચોથા પદમાં અસાધુપણું કહ્યું. વલી વીસમા અધ્યયનમાં કહ્યું છે કે, જે કર્મને વશે દોષ લગાવે પણ સ્થાપના ન કરે અને દોષને દોષ પ્રરુપે, તેને તો નિશિથસૂત્રમાં પ્રાયશ્ચિત્ત કહ્યું છે; તથા તેને વિરાધક સાધુ ઠવે ગુણઠાણે કહીયે; અને તેની ગતિ તો જઘન્ય જવનપતિ-દેવતાની અને ઉત્કૃષ્ટી પેહેલા દેવલોકની કહી. શાખ સૂત્ર જગવતી શતક પહેલે ઉદ્દેશે બીજે. વલી પચીસમા શતકના ઠગ તથા સાતમા ઉદ્દેશમાં ઠ નિયંત્રાને પાંચ ચારિત્રનો વિસ્તાર છે. ત્યાં કહ્યું છે કે, આરાધિક હોય તો ઇંદ્રપણું ૧, સામાનિકપણું ૨, તાયતિસગપણું ૩, કોટવાલપણું ૪, અને અહમિંદ્રપણું ૫, એ પાંચ માંદેલી હરકોઈ પદવી પામે. અને વિરાધિક હોય તો ચાર જાતના દેવતામાં જાય એમ કહ્યું છે.

વલી શ્રી પાર્શ્વનાથજીની ૨૦૬ આર્યામ્ન તથા ડ્રૌપદીના લારલા (આગલા) જવમાં સુકુમાલીકા આદિ અનેક સાધુપણામાં દોષ લગાવીને દેવતામાં ગયા કહ્યા છે; પણ વિરાધિક સાધુની નર્કતિર્યચની ગતિ

કોઈ ઠેકાણે કહી નથી સર્વથા જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્રથી કુમરી-
 કત્તી પેઠે જે ઘ્રષ્ટ થાય તેજ નર્કમા જાય તેમ इहां ૪૬ મી ગાથાના
 શ્રીજા પદમા નારકીની ગતિ વહી તે દોષને નિર્દોષ સ્થાપે તથા અસ-
 જમણાના કામ કરીને સાધુપણુ સદ્દેશોએ તેથી મિથ્યાત્વ છાગે તે માટે
 ૪૬ મી ગાથાના પદેસા પદમા તમતમે નામ મિથ્યાત્વનુ ઠે અને તેથી
 શ્રીજા પદમા નર્કતિર્યંચની ગતિ કહી વહી નારકોમા કોણ જાય, તે
 ૪૬ મી ગાથામા વક્ષુ કે ઉદ્દેશક મુક્તનુ આણ્યું, નિત્ય પિંડાદિક, ય
 પશિક કે અણેષણિક કાદુ પણ ઢોમે નહીં અને અગ્નિની પરે સર્વજની
 થાય, તે પાપકર્મ કરીને દોષને નિર્દોષ સ્થાપે તે નર્કમાં જાય તે આશી
 જાણવું જેમ વીસમા અધ્યયનમા તમતમે નામ મિથ્યાત્વનુ ઠે તેમ વૃ-
 ઘ્ને પુત્રે કશુ, તે પણ તમતમા નામ મિથ્યાત્વ અધિકારનુ ઠે ય બાપના
 કહેવાના અભિપ્રાયનો ઉત્તર વીધો ઠે વહી તમતમે શબ્દ પુરુષ સિંમ
 વાચી ઠે શાસ્ત્ર સૂત્ર અણુયોગદ્વાર, ઇકારાન્ત, ઉકારાન્ત અને અકારાન્ત
 ઇત્યાદિક શબ્દ પુરુષલિંગ વાચી કહ્યા ઠે ય ન્યાયે તમતમે શબ્દમાં
 ઇકાર અંતમા ઠે અને ણ અલ્પકાર વાચી ઠે ય ન્યાયે તમતમે શબ્દ
 પુરુષલિંગ વાચી ઠે, અને નારકી તો સ્ત્રીલિંગ વાચી ઠે પાઠમા પુરુષ
 લિંગ વાચી શબ્દનો સ્ત્રીલિંગ વાચી અર્થ શીરીતે થાય ? તે કાણા હો
 તે વિચારી જોજો ઘ્રણ લિંગ જાણીને પઠી અર્થ કરવાની જગવતની
 આજ્ઞા ઠે ઘ્રણ લિંગ જાણ્યા વિના અર્થ કરે તે જગવંતની આજ્ઞા બા
 હાર ઠે શાસ્ત્ર સૂત્ર પ્રશ્નવ્યાકરણના વીજા સંવરદ્વારમાં તમે મતના છોધે
 તમતમે શબ્દ પાઠમા પુરુષલિંગ વાચી ઠે તેનો નારકી યવો સ્ત્રીલિંગ
 વાચી અર્થ કરો ઠો, તે ઘણુ અયુક્ત ઠે

તેવારે તેરાપથી કહે ઠે કે “ કોઈક ઉત્તરાધ્યયનના ઉપાર્થમા પ્રા
 દ્યોને જમાણ્યા નારકી જાય યવો અર્થ સ્વરૂપો ઠે તેથી અમે કહીએ
 ઠીય ” તેનો ઉત્તર હે દેવાનુગ્રીય । અર્થ તો ઉચ્ચસ્થ આચાર્યના મનમાં
 જેમ જાણ્યા તેમ સ્વરૂપા ઠે યથા પાયવસુરીજીય, ધર્મસીંહજીય, સતસા
 મરજીય, દોહતસાગરજીય, અન્નપેષસૂરીજીય અને સદ્મીવક્ષ્ણજીય

कोइक पाठनी टीका तथा अर्थ जुदी जुदी रीते कर्या ठे. घणा सूत्रपाठना अर्थ अने टीका तो सर्व आचार्योंए कर्यानो परमार्थ एक सरखो मले ठे, पण कोइक पाठना अर्थ अने टीकामां परमार्थ न्यारो ठे. हवे तमे कया आचार्यना कर्या अर्थ प्रमाण करोठो ते कहो.

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “ दस पूर्वधारीना कर्या अर्थ तो सर्व प्रमाणमां ठे, अने बीजा अर्थ तो हमणा थोरा कालना कर्या ठे. ते आचार्योंने पूर्वनुं ज्ञान नहोतुं, पण ते अर्थ मुळ सूत्रना पाठ साथे मले, अने केवलीनां वचन साथे मेलवतां विरुद्ध न पने तो प्रमाण ठे. बाकी पोतपोताना मतना लीधे मनमां जेम जाण्या तेम कर्या, ते प्रमाणमां नथी. जो केवलीनां वचनथो मले तो प्रमाण ठे.” तेनो उत्तर,

त्यारे हे देवानुप्रीय ! नृगु प्रोहितने बेटे ब्राह्मणोंने जमाड्याथी तंमतमा पहुँचाके कहुं, तेनो अर्थ तंमतमे शब्दे नारकीमां जाय. ए अर्थ तमे मतना लीधे प्रमाण केम करो ठो ? केमके त्यां तो जो गुरुनी बुद्धे मोक्षने हेंते जाणे तो मिथ्यात्व अंधकारमां पने, एज अर्थ साचो ठे. वली तमे कहो ठो के, ब्राह्मणोंने जमाड्याथी नारकीमां जाय त्यारे अमे तमने पुढोए बोये के, तंमतमे नाम कइ नारकोनुं ठे ? तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, सातमी नारकीनुं नाम तंमतमा ठे. त्यारे हे देवानुप्रीय ! परदेशी राजाए पोणा बे हजार गामना हांसलनुं, मागता जीखारी तथा ब्राह्मणादिकने दानशाला संभावी दान दीधुं, एम रायपश्रेणी सूत्रमां कहुं ठे. ए तमारे लेखे प्रदेशी राजा पण सातमी नारकीमां गयो जोइए. वली अनेक श्रावको जे अजंगद्वारे दान दीधा कहा ठे. ते सर्व तमारी कहेणीने लेखे सातमी नारकीमां गया जोइए. वली तमारा श्रावक न्याती, गोत्री, असंजति, अवृति ठे तेने जमाने ठे, गाय जेसं प्रमुख तिर्यच असंजति अवृति ठे तेने पोषे ठे, तथा मागता जिखारी ब्राह्मणादिकने अंतकालमां पेटीयादिक दान दे ठे. ते सर्व दान देलावाला तमारा श्रावक तमारी सदाइने लेखे तो सातमी नारकीमां जबा जोइए. तेवारे सर्प बीलमां (दरमां) बसतो सीधो थाय तेनी परे

તેરપથી સ્ત્રીસાળા (શરભીલા) થઈને કહે કે, ગુરુની બુદ્ધિ મોક્ષનો હેતુ (ધર્મ-પુન્ય) જાણીને આપે તો નારકીમા જાય, અને સસારનો હેતુ જાણીને આપે તો પણ પાપ તો લાગે, પણ સાતમી નારકીમાં ન જાય તેનો ઉત્તર હે વેદાનુગ્રીય ! તમારી કહેણીને લેલે જિનમાર્ગી તો ધર્મ પુન્ય જાણે, પણ મિથ્યાત્વી પહેલા ગુણઠાણાના ધણી તો, સર્વ માગતા ખી-સ્વારી અને ગરીબ બ્રાહ્મણોને દાન દીધામા ધર્મ પુન્ય અને મોક્ષનો હેતુ જાણે છે, તે સર્વ તમારી શ્રદ્ધાની કહેણીને લેલે તો સાતમી નર્કમા જવા જોઈએ, કેમકે તમે કહો છો કે “સૂત્રમા કેવલીએ કહ્યું છે કે, બ્રાહ્મણોને જમાણ્યામા ધર્મ પુન્ય જાણે તો સાતમી નારકી (તમતમા) મા જાય” ત્યારે કેવલીનાં વચન સત્ય છે, સદેહ જુઠ નથી બ્રાહ્મણોને તથા અસ-જાતિ અવૃત્તિને દાન દીધામા સર્વ મિથ્યાત્વી ધર્મ પુન્ય જાણે છે તે સર્વ તો તમારી કહેણીને લેલે સાતમીએ જાશે હવે ત નારકી સ્વાલી રહી, તેમા તમારા સાધ આવક કોણ જાશે તે કહો

અહો વેદાનુગ્રીય ! “બ્રાહ્મણોને જમાણ્યાર્થી (તમતમા) સાતમી નારકીએ જાય પણ જુઠા અર્થ કરીને અણસમજુ જીવોના ઘટમાં ઘોષા કેમ ઘાલો છો ? સૂત્રમા વાસુદેવ ચક્રવર્તી રાજ્ય પદ્ધિમા મરે, તેની પણ સાત નારકીની સમચય ગતિ કહી, પણ એક સાતમીમાજ જાય એવું કહ્યું નથી સિંહ મઘાદિક હિંસક જીવ સમચય નારકીમા જાય કહ્યું, પણ એક સાતમીમાજ જાય એવું કહ્યું નથી વહી નારકીમા જવાના ચાર કારણ મહા આરજાવિક સમચય કહ્યા તેની શાસ્ત્ર સૂત્ર ઠાણાયાંગ ઠાણે ચોથે વહી જગવતી આદિ ઘટ્ટીશ સૂત્રમા એવું કયાય પણ કહ્યું નથી, કે પછાણ પાપ કર્યાર્થી સાતમીમાજ જાય ત્યારે બ્રાહ્મણોને જમાણ્યા તમતમા સાતમીમાજ જાય, એવું એકાન્ત વચન કેવલી કેમ કહે ? કાણા હો તે ધીચારી જોજો હજી તો નૃગુપ્રોદિતે પેહેલા પોતાના વેટાને વેદનો મત, તથા બ્રાહ્મણોને જમાણ્યામા મોક્ષનો હેતુ તથા ગુરુની બુદ્ધિપણ જણાવ્યું છે તે વાપના કે દેવાના અગ્નિપ્રાપનો ઉત્તર દોષો કે, તમે કહો છો તેમ સદેહ તો તમતમે

नाम मिथ्यात्व अंधकारमां पने. वली ब्राह्मणोने जमाड्यां नारकीमां जाय, एवं चीवादवचनमां पापने कहे तोपण ग्रहस्थनुं वचन प्रमाणमां नथी; अने सूत्रमां तो गणधरे वाप बेटानी कहेणीनी अपेक्षानां वचन गुंथ्यां ठे. ते विवादवचन अने अपेक्षाय वचननो उत्तर. आर्जकुमारनी चरचामां लख्या ठे. ते रीते जाणवा. वली आर्जकुमारने तो ब्राह्मणोए तथा नृगुना बेटाने नृगु-प्रोहीते पहेलां जीन-धर्मथी दिक्काथी प्रणाम नतारवा वास्ते (वेदनो मत) मिथ्यात्वपणुं स्थाप्युं ठे, अने ब्राह्मणोनुं गुरुपणुं जणाव्युं ठे. तथा ब्रह्मज्जोजनमां पुन्यनो खंध, मोक्षनो हेतु, ज-णावी जिनधर्म निषेध्यो ठे. तेथी आर्जकुमारे अने नृगुप्रोहितना बेटाए ब्राह्मणोने जीनमतना द्वेषी जाणीने कहुं के, तमे कहो ठो तेम सद-हीने ब्राह्मणोने जो जमाने तो तंमतमा (मिथ्यात्व अंधकार) मां पहोंचे अने नारकीमां जाय; एवं विवादमां वचन कहुं; पण ते ग्रह-स्थनुं विवाद वचन प्रमाणमां नथी. केवली सुनीराजनुं उपदेशीक वचन नीस्पृहिपणानुं नथी. नीस्पृहिपणे उपदेश वचन तो नमिराज रुषीए उत्तराध्ययन सूत्रना नवमा अध्ययनमां कह्यां ठे. इंड्रे ब्राह्मणानुं रुप बनावीने नमिराजना समकितना पारखा निमित्ते प्रश्न पुठया. ते ब्राह्मणने जमाड्या विषेनो नमिराज रुषीए उत्तर दीधो. ते पाठः—

जइत्ता विउळे जझे, जोइत्ता समण माइणे;
जुच्चाय जिठाय, तउ गह्वसि खतिया ॥ ३८ ॥
एय मठं निसामित्ता, हेउ कारण चोइउ;
तउ नमिराय रिसि, देविंदो इण मबवी ॥ ३९ ॥
जोसहस्सं सहस्साणं, मासे मासे गवंदए;
तस्सावि संजमो सेउ, अदिंतस्स वि किंचणं ॥ ४० ॥

अर्थः—ज० जो वि० घणा विस्तीर्ण ज० यइ चो० जमानेने स० शाक्यादिक श्रमण मा० ब्राह्मणने द० (गाथादिक सुवर्णादिक दान)

तेरापथी स्त्रीसाणा (शरमीवा) यइने कहे के, गुरुनी बुद्धे मोक्षनो हेतु (धर्म पुन्य) जाणीने आपे तो नारकीमा जाय, अने ससारनो हेतु आपणीने आपे तो पण पाप तो लागे, पण सातमी नारकीमां न जाय तेने उत्तर हे देवानुप्रीय ! तमारी कहेणीने सेखे जिनमार्गी तो धर्म पुन्य जाणे, पण मिथ्यात्वी पहेखा गुणठाणाना धणी तो, सर्व मागता जी-स्वारी अने गरीब ब्राह्मणोने दान दीधामा धर्म पुन्य अने मोक्षनो हेतु जाणे ठे, ते सर्व तमारी अछानी कहेणीने सेखे तो सातमी नरकमा जबा जोइण, केमके तमे कहो ठो के “सूत्रमा केवखीए कष्टु ठे के, ब्राह्मणोने जमाख्यामा धर्म पुन्य जाणे तो सातमी नारकी (तमतमा) मां जाय” त्यारे केवखीना वचन सत्य ठे, संदेह जुठ नथी ब्राह्मणोने तथा अस-जति अवृत्तिने दान दीधामा सर्व मिथ्यात्वी धर्म पुन्य जाणे ठे ते सर्व तो तमारी कहेणीने सेखे सातमीए जाशे ह्वे ठ नारकी खाखी रही तेमां तमारा साध आवक कोण जाशे ते कहो

अहो देवानुप्रीय ! “ब्राह्मणोने जमाख्याथी (तमतमा) सातमी नारकीए जाय एवा जुठा अर्थ करीने अणसमजु जीवोना घटमां बोचा केम घाखो ठो ? सूत्रमां वासुदेव चक्रवर्ती राज्य पछिमा मरे, सेनी पण सात नारकीनी समचय गति कह्यी, पण एक सातमीमाज जाय एवु कष्टु नथी सिंह मछादिक हिंसक जीव समचय नारकीमा जाय कष्टु, पण एक सातमीमाज जाय एवु कष्टु नथी वखी नारकीमा जवानां चार कारण महा आरजाविक समचय कक्षां सेनी शाख, सूत्र ठाणायांग ठाणे चोथे वखी जगवती आदि वत्रीश सूत्रमां एवु वयाय पण कष्टु नथी, के फछाणु पाप कर्याथी सातमीमाज जाय त्यारे ब्राह्मणोने जमाख्या तमतमा सातमीमाज जाय, एवु एका-न्त वचन केवखी केम कहे ? काद्या हो ते बीचारी जोजो इहा तो नृगुप्रोदिते पेहेखा पोताना घेटाने वेदनो मत, तथा ब्राह्मणोने जमा-ख्यामा मोक्षनो हेतु तथा गुरुनी बुद्धीपणु जणाव्यु ठे ते वापना के हेवाना अग्निप्रायनो उत्तर दोधो के, तमे कहोठो तेम सद्धे तो तमतमे

नक्षत्रम मिथ्यात्व अंधकारमां पने. वली बाह्यणेने जमाड्यां नारकीमां जाय, एवं विवादवचनमां पापने कहे तोपण ग्रहस्थनुं वचन प्रमाणमां नथी; अने सूत्रमां तो गणधरे वाप वेटानी कहेणीनी अपेक्षानां वचन गुंथ्यां ठे. ते विवादवचन अने अपेक्षाय वचननो उत्तर. आर्द्रकुमारनी चरचामां लख्या ठे. ते रीते जाणवा. वली आर्द्रकुमारने तो ब्राह्मणोए तथा ऋगुना वेटाने ऋगु-प्रोहीते पहेलां जीन-धर्मधी दिक्षाधी प्रणाम उत्तारवा वास्ते (वेदनो मत) मिथ्यात्वपणुं स्थाप्युं ठे, अने ब्राह्मणोनं गुरूपणुं जणाव्युं ठे. तथा ब्रह्मज्ञोजनमां पुन्यनो खंध, मोक्षनो हेतु, जणावी जिनधर्म निषेधो ठे. तेथी आर्द्रकुमारे अने ऋगुप्रोहितना वेटाए ब्राह्मणोने जीनमतना द्वेषी जाणीने कळुं के, तमे कहो ठो तेम सह-हीने ब्राह्मणोने जो जमाके तो तंमतमा (मिथ्यात्व अंधकार) मां पहोचे अने नारकीमां जाय; एवं विवादमां वचन कळुं; पण ते ग्रह-स्थनुं विवाद वचन प्रमाणमां नथी. केवली मुनीराजनुं उपदेशीक वचन नीस्पृहिपणानुं नथी. नीस्पृहिपणे उपदेश वचन तो नमिराज रूषीए उत्तराध्ययन सूत्रना नवमा अध्ययनमां कहां ठे. इंडे ब्राह्मणनुं रुप बनावीने नमिराजना समकितना पारखा निमित्ते प्रश्न पुठ्या. ते ब्राह्मणने जमाड्या विषेनो नमिराज रूषीए उत्तर दीधो. ते पाठः—

जइत्ता विजले जज्ञे, जोइत्ता समण माहणे;

जुच्चाय जिछाय, तउ गह्वसि खतिया ॥ ३८ ॥

एय मढं निसामित्ता, हेउ कारण चोइउं;

तउ नमिराय रिसि, देविंदो इण मववी ॥ ३९ ॥

जोसहस्सं सहस्साणं, मासे मासे गवंदण;

तस्सावि संजमो सेउ, अदिंतस्स वि किंचणं ॥ ४० ॥

अर्थः—ज० जो वि० घणा विस्तीर्ण ज० यइ चो० जमाकीने स० शाक्यादिक श्रमण मा० ब्राह्मणने द० (गाथादिक सुवर्णादिक दान)

वक्षणा दइने जु० मनोह काम जोग जोगधीने जि० यह करीने
 त्थार पठी ग० जाजे तु स्व० हे कप्रीराजा । ३० ए० ए म० पूर्वोक्त अ
 नि० साजसोने दे० जे जे सुखकारी अहिंसाविक जेम धर्म तेम जोग
 विक जाणवा इत्याविक हेतु का० कारणे चो० प्रेर्यायका त० तेवा
 पठी न० नमिराज रुपी दे० शर्केद्र प्रत्ये इ० एम म० बोद्ध्या ३०
 जो० जे कोइ स० वससाख मा० मासमास प्रत्ये ग० गायनु दान वे त
 एवा दातार होय तेने पण स० सपम श्रेय होय अ० (गायविक)
 अणवेता होय तेने अथवा किं० थोरु पण न वेतो होय तेने प
 सजम जखो ॥ ४० ॥

भावार्थ — हवे जुठ ! इहातो इंडे समकितनु पारखु करवा वास्ते
 प्रश्न पुठया के, “ हे ! नमीराय ! तमे मोटा यह करीने, ब्राह्मणोने
 भ्रमण शाक्याविकने जमाकीने, वक्षणा दइने, अने मनोह जोग चो
 गधीने पठी दक्षा खेजो ” तेषारे नमिराज रुपीश्वरे कष्ट के हे ईडे ।
 वस साख गायो महीने महीने दान दे, तेने पण सजम श्रेय ठे, अने
 किंचित मात्र दान न दे, तेने पण सजम श्रेय ठे ए जुठ ! दानना वेष्ट
 हारने अने अणवेशहारने वस्तेने सजम श्रेय (जखो) कखो, पण ब्राह्म
 णोने दान वेषु निषेष्टुं नथी ए नमीराज रुपीनु वचन श्री केवलीनीपरे
 निस्पृहीपणानु ठे हवे जुठ ! जो जीनमार्गमा केवलज्ञानीए असजति,
 अग्रति अने ब्राह्मणोने दान दीधामा सूत्रमा कोइ ठेकाणे पाप कष्ट
 होत तो, नमिराजरुपी एम कहेता के “ हे ईडे ! तू तो असजति अ
 भ्रति अने ब्राह्मणोने दान देवामा पाप तथा नारकीनु कारण जाणु दु ”
 पण एम नथी कष्ट केमके तमारा सरखी अद्धा नमीरायनी होत तो
 निषेधता, पण तेमनी तमारा सरखी अद्धा नहोती; तेथी तेमणे नि
 स्पृहीपणे वचन कष्ट ते केवलज्ञानी गणधरे सूत्रमा गुप्यु, ते वचन
 प्रमाण ठे, पण आर्जकुमारना तथा नृगुना घेटाना विवाद वचन प्रमा
 णमा नथी पखी अर्ही तो ब्राह्मण गुरुनी बुद्धे पुजाये ठे, तथा गुरुनी
 बुद्धे (मोक्षने हेतु) दान लेठे, तेने धर्मना छेपी जाणी गुरुबुद्धे अगा

ड्यामां पाप, मिथ्यात्व अने नर्कनुं कारण कह्युं; पण मागता जीखारी तथा दुर्बलने मरता देखी, अनुकंपा लावीने दान दे, तेमां तो आर्द्ध-कुमारे तथा जृगुप्रोहितना पुत्रोए पण पाप कह्युं नथी; वास्ते ए अनुकंपा दाननो प्रश्न नथी.

तेवारे तेरापंथी कहेडे के “ मागता जीखारीने अनुकंपा लावीने दान देवामां लगार मात्र पुन्य होय तो, आणंद श्रावके असंजतिने दान देवानां पचखाण केम कर्या ? एवो अजिगृह केम लीधो ? ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! आणंद श्रावके मागता जीखारीने अनुकंपा आणीने दान देवाना पचखाण नथी कर्या. बलके आणंद श्रावके तो अनुकंपा दान दीधुं संजवे ठे; कारण के तुंगियानगरी प्रमुखना श्रावकोना घणा गुण वखाण्या. ते मध्ये अजंगद्वारे दान देता कहा. अने “ विठमिय प-उरजतपाणा ” ज्ञात पाणी खाधा पठी बचे ते बाहार नाखे ठे, एवा गुण वखाण्या. वली सुयगरांग सूत्रना बीजा श्रुतष्कंधमां समचय श्राव-कना गुण (विरद) वखाण्या, त्यां पण अजंगद्वार वखाण्यो ठे. ते स-मचय श्रावकोमां आणंद श्रावक पण जेलो ठे. ते आणंद श्रावकने पण अजंगद्वार ठे. ते मोटे अनाथ दुर्बलने तो आणंद श्रावक दान देठे; पण “ अन्यतिथी, मिथ्यात्व मार्गना स्वामी, जिनमार्गना छेवी अने तथारूप पाखंमीने दान दउं नही ” एवो सातमा उपाशकदशागना पहेला अ-ध्ययनमां अजिग्रह लीधो ठे. ते पाठः—

तएणं से आणंदे गाहावइ समणस्स जगवउ महावीरस्स
अंतिए पंचाणु-वतियं सत्तसिस्का वइयं ड्वावस्स विहं
सावय धम्मं पम्वजती ९ समणं जगवं महावीरं वंदंति
नमंसंति एवं वयासिः-नो खलु मे जंते कप्पइ अजप्पज्जिइ
अणउत्तियावा अणउत्तिय देवयाणीवा अणउत्तिय परि-
गृहियाणिवा चेइयाइ वंदित्तएवा णमंसित्तएवा. पुर्वि अ-

१- एणवत्तेण आलवित्तएवा सलवित्तएवा, तेसिं असणवा
 २- दाजवा अणुप्पदाजवा एणत्त रायाज्जिज्जेण गणाज्जि-
 ३- ज्जेणं वल्लज्जिज्जेण देवाज्जिज्जेण गुरुनिग्गहेण वित्तिकं-
 तारेण, कप्पति मे समणे निग्गथे फासु एसणिजेण अ-
 सणपाण खाइम साइमेण वत्त पणिग्गह कवल पायपुठ-
 णेण पिढ फल्लग सेज्ज्य। सत्थारएण उसइ जेसज्जेण पणि-
 खाजे माणरस विहरित्तते तिक . ॥

अर्थ — तं तेवारे से० ते आ० आणद गा० गाथापति सं० अमं
 ज्ञेगवंत म० महावीर स्वामीनी श्रं० सनिपे सर्व विचार साज्जनीने पं०
 पांच अणुवत्त सं० सात शिक्षावृत्त (समकित पूर्वक) दु० द्वार वि० प्रकारे
 सा० श्रावकनो ध० धर्म प० अंगीकार करे, करीने सं० अमण जगवत्त
 श्री महावीर स्वामीने व० वचने करीने वादे न० मस्तके करीने नम-
 स्कार करे, वादी नमस्कार करीने ए० एम व० कहे 'तो० नहिं ख० निंजे
 मे० मुजने जं० हे जगवत्त ! क० कल्पे अ० आज पठी (समकित पान्या
 पठी) अ० अन्यतिथीना साधु, गुरु, शाक्यादिक योगी, सन्यासि, अन्य
 सिंगीना साधु अण० अन्यतिथी सवधीया देव जैन तिर्यंकर टाळी हरि-
 हरादिक देवता अ० अन्यतिथी समझा जैनमतिना साधु चे० अरिहं-
 तनी आज्ञा विना निकल्या जमाळी प्रमुत्त निनवादिक अव्यक्त तथा
 एकल विहारी उत्तमादिक पांच जेदे गुण रहित ढीला पासत्थाने वं०
 वादवा ए० नमस्कार करवो पु० पड़ेला अ० अणुवत्तता प्रत्ये आ०
 बोलाववा, सं० तेणे बोलाव्या पठी पण बारवार सज्जापण करवु ते परि-
 ग्राज्याकादिकने धर्म निमित्ते (कर्म क्यने हेतुए) वादवा, पुजवा, पंचांग
 प्रणाम के नमस्कार करवा न कल्पे ते० तेने पूर्वोक्त रीते धर्म पुन्य अर्थ
 अ० असत्त, पान, खादिम, सादिम ए चार जातनो आहार वा० देवो अ०
 परतिथीने बारवार देवो ते मुजने न कल्पे, श० पण पटकु विशेष कार-
 तीक दोठनी पेरे रा० राजादिकना आपइयी वेच तो ग० ज्ञाताना पर-

वशपणे करीने देजं तो, वणवलात्कारे मनुष्यादिकने जोरे देजं तो, देणदेव-
तादिकना कारणे. जुतावेष्टितपणे देजं तो, गुण गुरु, माता, पितादिकना
आग्रहथी देजं तो अने विण अटवी अथवा दुर्निदादि कारणे देजं तो
व्रत न जागे. ए ठ आगार, हवे कण कटपे मेण मुजने सण श्रमण साधु
निण निर्ग्रथने फाण प्रासुक एण ४२ दोष रहित अण अन्न पाण पाणी
(झाझादिकनुं) खाण खादिम (फलादिक) साण स्वादिम (मुखेवास
सर्वांगादिक) वण वस्त्र पण पात्र कण कांबली पाण पायपुठणुं
(रजोहरणादिक) पीण पाटीजं फण पुठनुं पाटीजं सेण उपाश्रय संण
संथारो (दर्जन त्रणां परालादिकनो साथरो) उण रोगापहारी औषध जेण
जेषज वथ्य प्रमुख साधुने योग्य ग्राह्य वस्तु धर्म वृद्धिकारी निर्जरा
(मोक्ष) ने अर्थे साधु प्रत्ये पण प्रतिलाज्जतो थको विण विचरुं तिण
एम कहे. एवो आणंद आवके अजिग्रह लोधो ठे.

भावार्थः—हवे जुजं ! इहां तो “नोकप्पइ अजप्पजइए,” एटखे
आज पहेलां मिथ्यात्वपणामां मुजने कटपता हता, (ए काम करतो
हतो):-अन्यतिथीने (सामी सन्यासि तापसादिकने) १. अन्यतिथीना
देवने (ब्रह्मा विश्वु महेश्वरादिकने) २ अने अन्यतिथींए ग्रह्या जैनमतिना
चैत्यने (जैनमतीना साधु अन्यतिथींना जेला थया तेने) ३, ए त्रणेने आज
पहेलां वंदणा नमस्कार करतो हतो, विना बोलाव्यां बोलावतो हतो, वारं-
वार बोलावतो हतो, अलाप सलाप करतो हतो, असनादि चार अहार देतो
हतो, तथा देवरावतो हतो ते हवे पढी वांडु नही, नमस्कार करुं नहि, पहेलां
बोलावुं नही, वारंवार बोलावुं नही, अलापसलाप करुं नही, अने अस-
नादिक चार अहार देजं नही, देवरावुं नही एवो अजिग्रह लोधो. हवे
तमे ज्ञानदृष्टी दइने जुजं के आज पहेलां मिथ्यात्वपणामां आणंदजी
आवके मागता जीखारीने वांदता हता, नमस्कार करता हता? के तथा-
रूप अन्यतिथीने (मिथ्यात्वना स्वामीने) गुरु करीने मानता हता अने
वंदणा नमस्कार करता हता? हवे आवकनां व्रत अंगिकार कर्था पहेलां,
जेने वंदणा नमस्कार करता हता तेनेज वंदणा नमस्कार आज पढी

કરનાં ઠોઢ્યા; તથા જેને પહેલા ઘોઢાવતા હતા તેનેજ ઘોઢાવવું એવું
અહ્વાપસહાપ કરવો ઠોઢ્યો, તથા અસનાદિક ધાર અહાર વેતા હોવા
પૂર્વે કરતા, તે હવે ઠોઢ્યા વહી એવા અન્યતિર્થીને દાન વેવું પહે તો ઠ ક
રવો આગાર છે. તે 'રાયાજિન્નગેણ' હૃત્યાદિક ઠ કારણમા 'વિત્તિકત્તરેષ
ધવો. પાઠ છે. ય પાઠનો અર્થ એમ છે કે, હુ અનાથ દુર્બલને (કંતાર)
અટવીને વિષે દુર્નિકાદિ કારણે દાન દેવું હુ, તેમા જો કોઈ અન્યતિર્થી
શુભાતૃપાતુર પોતાપ વ્યાસ થકો આવી, માગતાની પેરે માગીને સહ જાવ
તોં દેવાનો આગાર છે. ઇટલે માગતા જિજ્ઞુસને આપંદ આવક પણ દાન
કે છે. ય હેલે અન્યતિર્થી અન્યમતના સ્વામીને પણ અનુકપા આપીને
તોં દાન વે છે, પણ ગુરુની બુદ્ધે નથો વેતા

( ) વહી માગતા જિજ્ઞુસી તથા અસજતિને દાન દેવાનાં પચસાણ
કર્યાં હોય તો, ઠ ઠીંકીના આગારનું શુ કામ છે ? માગતા જિજ્ઞુસીને
વાસ્તે કાંઈ રાજા, ન્યાતીલા, માતા, પિતા, ઘણવંત, વેવતા, જવરાઈ કરીને
કહે કે, તમે એ દાન થો ? અર્થાત્ નજ કહે ય તો રાજાદિક તથા
રૂપ અન્યતિર્થીને ગુરુ કરીને માને છે, તેને વાસ્તે જવરાઈ કરીને પણ કહે
કે, "અમારા ગુરુને ઘવણા નમસ્કાર કરો, દાન થો " એમ જવરાઈ કરીને
રાજાદિક કહે તો અન્યતિર્થીના મતના માલેકને (મિથ્યાસ્વીને) ઘવણા
નમસ્કાર કરવાનો અને વાનાદિક દેવાનો આગાર છે ય પાંચ તો જવ-
રોઢ્ઢણાના આગાર છે, અને ઠઠો અનુકપા આપો આગાર છે કે, એજ
અન્યતિર્થી-મતનો-સ્વામી દુર્નિકાદિ કારણે અટવીને વિષે દુર્બલપદે
માગે તો દાન દેવાનો આગાર છે ય હેલે અનુકપા દાનનો કરણી. તો
આપંદ આવક કરે છે, પણ " અન્યતિર્થી મતના-સ્વામી ધર્મના દેવી છે
તેને આપું નહીં " એવો આપંદ આવકે અજિગ્રહ સીધો છે, પણ આપંદ
આવકને કાંઈ પણ પચસાણ નથો કે " હુ અસજતિને આપું નહીં "
વાસ્તે અસજતિ અને અન્યતિર્થીમાં ઘણો ફેર છે અન્યતિર્થી તો ૩૬૬ પા-
સક મતના વેલાકપાહારા, જૈનમાર્ગના દેવી, નિવક છે તેને આપતાં
વાંદતા અહ્વાપસહાપ કરતાં જૈનમાર્ગને સમૃદ્ધતા લાગે, પાસંકમાર્ગ વીરે.

अने लोक पण एम जाणे के, आणंद श्रावक एवा माह्या उतां पाखंकी-
ने माने ठे, त्यारे ए पण कांडक श्रावकने वंदनोक मुजनीक दिसे ठे. एम
घणा जीवोने शंका पमे ते माटे अन्यतिथीने वांदवा, बोलाववा अने
आहारादिक देवा, ए त्रण वानां मुक्कां ठे. वली जो आणंद श्रावके
सर्वथा प्रकारे दान देवुं ठोरुं होय तो 'अन्यतिथी' एवो पाठ न जो-
इए, पण असंजति, अवृत्तिने दान दउं नहीं एवो पाठ जोइए. तेमां
जीखारी पण जेला आव्या, पण एवो पाठ नथी. हवे जेवो आणंद श्रा-
वकनो आचार हतो, तेवो १ लाख एए हजार सर्व श्रावकनो एज आ-
चार हतो. अन्यतिथीना त्रण बोल सर्वने करवा न कइपे. ए त्रण बोला
तो सर्व श्रावक टाळे ठे. ते अन्यतिथी मिथ्यात्वना स्वामी आश्री ठे,
पण मागता जीखारी तथा दुर्बलने अनुकंपा दान आपे, ते तो पांचमा
गुणवाणानी करणी ठे.

वली तेरापंथी कहेठे के, मागता जीखारी दुर्बलने, अन्यतिथी नही
त्यारे शुं स्वतिथी गणशो ? तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! साधु श्रावक
विना सर्व अन्यतिथी ठे, पांच स्थावर पण अन्यतिथी ठे, धानना दाणा
पण अन्यतिथी ठे, अने बेइंद्रियादिक जीव पण अन्यतिथी ठे, पण जे
गाममां घणा अन्यतिथी पाखंकी न होय त्यां साधुए चोमासुं रहेवुं कछुं
ठे. हवे जो त्यां धानना कण कोरु बे कोरु होय तो शुं ? कोरु बे कोरु
अन्यतिथी कहेवाशे ? हे देवानुप्रीय ! दाणा प्रमुख पांच स्थावर, बेइं-
द्रियादिक, रांक जीखारी, सर्व अन्यतिथी ठे, पण आणंद श्रावके प-
चख्या तेज अन्यतिथी षट् दर्शनना धणा गणीए. जे वांदवा जोग्य
सोकीकर्मा कहेवाय ठे तेने वांदु नही, बतलावुं नही, मिथ्यात्वमां ए
काम करतो हतो ते आज पढी करुं नही. मिथ्यात्वो हता तेवारे
जिह्मकने तो वांदता नहोता. ते माह्या हो ते विचारो जोजो. वली मा-
गता जीखारी आदि सर्वने अन्यतिथी जेला गणोने दान देवुं निषेधे,
तेने पुठवुं के, निशिय सूत्रमां साधुने कछुं ठे के, अन्यतिथी वा गृह-
स्थनो साथे बिहार करे, गोचरी जाय तथा तेना जेला एक जग्यामां

रहे तो मासिक प्रायश्चित्त प्राप्ति कष्टों वही आचारांगदिक अनेक सु-
त्रोमां ठाम ठाम अन्यतिथीना जेखा रहेबु तथा अस्त्राप सस्त्राप करबो
वध्यों ठे हवे तमे तो पांच स्यावर शुद्धम वादर, प्रण विगर्भेन्द्रि, मास्ती
मण्डर, चीनी, कवेनी (होखो), प्रमुख सर्व अन्यतिथीं गखोठो, अने
साध आवक टासी सर्व अन्यतिथीज ठे, अने प्रचुर तो एकज रात
अन्यतिथी जेखा रहे तो चोमासो प्रायश्चित्त कष्टों ठे हवे तमे स्त्राव
जाव जीव सुधी जाणो जाणोने अन्यतिथीं जेखा रहेठो पांच स्यावर
शुद्धम वादर सर्व जीवने अन्यतिथीं मानोठो त्यारे तमारी अस्त्राने बेसे
तमारा साधुठमां साधपणु ठे के नही ते कहो

तेवारे तेरापथी कहेठे के “ ए तो ३६३ पापनी अन्यतिथीं ठे
तेनी सगत कीधे समकितमा हाका पने, ने अस्त्राप सस्त्राप वधे ते आधो
कष्ट ठे, पण सर्व जीव अन्यतिथीं ठे ते आधो नयो कष्ट ” त्यारे हे
वेवानुप्रीय ! आणंद आवके पण ३६३ पाखनी, अन्यतिथीं, मिथ्यात्वना
स्वामी, तेने वदणा नमस्कार करवानो तथा आहारादिक देवानो अ-
जिग्रह खीधो ठे, पण मागता जीखारी आवि सर्व अन्यतिथीं ठे, तेने
अनुकंपा आणीने दान देवानो (नियम) अजिग्रह नथी खीधो ए
अगवती सूत्रना प्रीजा पाठनो, आर्द्धकुमारनो, जृगुना बेटानो अने आ-
पाव आवकनो, ए चारे आस्त्रावानो परमार्थ एकज ठे एतो सर्व अन्य-
तिथीं, ब्राह्मणो, मिथ्यात्व मतना मास्तीक, ते आधो ठे; कारणके तेने
आवक दान आपे तो मिथ्यात्व छागे, परपाखनोना सांसतो परचो छाने
अने अस्त्राप सस्त्राप वधे तेथी तेनो निषेध कयों, पण राक, मागता जी-
खारी अने दुर्बलने मरता देखीने अनुकंपा शुद्धजोग आणीने दान ठे
तेमां पाप कया सूत्रमां कष्ट ठे ते यसावो तेवारे तेरापथी कहेठे के
“ मागता जीखारी प्रमुखने अनुकंपा आणीने नदनमणीयारे दान दीधु
तेथी देरुको थयो ” एवा सादृश्य अनार्य वचन बोखे ठे तेनो उत्तर
हे देवानुप्रीय ! ज्ञाता सूत्रमां नदनमणीयारनो अधिकार ठे, त्या तो
एवो पाव के अर्थ नथी के, ते दान दीधायो देरुको थयो तमे कया

सूत्रना पाठार्थथी कहो ठो ते बतावो. जो दान दीधायी देरुकापणुं पामे तो प्रदेशीराजा प्रमुख घणा श्रावक दानना देणहारा, सर्व दानना दातार, एवी अशुज गति पाम्या जोइए. वली तमारा श्रावक पण संसारने हेते दान देठे, अंतकाले पेटीआ प्रमुख (दान) आपे ठे, अने अंतकाले कुतराने लामु नाखे ठे, ते तमारो श्रद्धानी केहेणीने लेखे तमारा श्रावक दानना देणहारा सर्व देरुकाथाशे अने एवो अशुज गती पामशे. हे देवानुप्रीय ! मतना लीधे एवां असत्य वचन केम बोलोठो ? ए नंदनमणीयार दान दीधायी देरुकापणुं नथी पाम्यो. एतो मूलथीज साक्षात् मुक्तिमार्ग मुकीने, मिथ्यात्वीउनी संगत कीधी, मिथ्यात्वी थयो, जैन मार्ग उत्थाप्यो अने पढी मिथ्यात्वपणुं जलु जाण्युं. तेने मुक्तिनो हेतु जाण्यो तेथी देरुकापणुं पाम्यो. दानथी एवी अशुज गति थती नथी. तमे मतने लीधे एवां सूत्रनां जुठां नाम लइ अणसमजु लोकोना घटमां घोचा घालीने एवां कर्म केम बांधोठो ?

वली तेरापंथी कहे ठे के “ श्रावक असंजतिने दान तो दे ठे, पण ते परिकम्मवा जोग्य ठे, अने पनरे करमादानमां पंदरमुं कर्मादान ठे. जो असंजतिना जरण पोषण कर्या होय तो ‘आलोउं परीकमुं मिहामि दुक्कमं’ एटले ए दान देवुं तेपण कर्मादानमां ठे, ते माटे देवा योग्य नथी. ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! इहांतो कर्मादान शब्दनो अर्थ “ ए पंदर प्रकारे व्यापार (वृत्ति आजीविका) करी जीवुं नहीं. ” एवो अर्थ ठे. ए पंदर कर्मादाननो तमे खोटो अर्थ करो नहिं. “ असंजतिनुं जरण पोषण कीधुं होय ” एवो जुठो अर्थ तमे मतना लीधे केम करो ठो ? सूत्रमां एकज अक्षर जाणी जोइने उठो अधिको बतावे तो अनंत संसारी थाय. तमे ससा उपर अनुस्वारने जजो ए जाणीने बने अक्षर एक बतावीने अनंत संसार केम बधारो ठो ? सूत्रमां तो ‘ असइ जण पोसणथा’ एवा प्रगट अक्षर ठे. एक अक्षर उठो अधिको बोलीए तो अर्थनो फेर घणो परी जाय. जेम ‘कुंतिपुत्रो युधिष्ठिरः’ अने बीदिना आलोपथी ‘कुंति पुत्रो युधिष्ठिरः’ थाय. तमे पाठमां उठो अधिको अक्षर

‘बोलीने’ अर्थना अनर्थ केम करोठो ? सूत्रमां कया तेम ‘अर्थ केम’ नवी करता ? सूत्रमां तो अर्थ एम ठे के “इगाखकम्मे” कोयखा करी बेची तेनो छाज छइ पोतानी ‘आजीविका’ करे ए काम ‘आवक’ न करे, पबे सहेजे घर काम भाटे खावे तो इगाखकर्म न कह्यै एम थावत् बीब बोखे करी आवक पोतानी ‘आजीविका’ करे नही तेम ‘पदरमो’ बोख (असइजण पोसणया) हिंसानी बुद्धे हिंसक जीव कुर्कट, भजोर, कुंकर (कुकर), अने कुकर (कुतरा) इत्यादिकने तथा ज्ञानां खेवा भाटे दासीने पोये, तथा स्वार्थने (जोगने) हेते ‘गुणिकाने’ पोये, इत्यादिक पदर कर्मादाने करी पेट भर्यै ते कर्मादान कहेवाय इहो कांइ वाने बेबु ते पदरमु कर्मादान ठे एम अर्थ नही हवे जो धान वेतां अने असी जतिना प्ररण पोषण करवामा कर्मादान छागे तो आवकने सातमु अत मुखयीज रहे नही, कारण के श्री अरिहत्तवेवना सर्व आवकोष करी कर्मादान (सातमा धतना अतिचार जाणीने) त्रिविधे त्रिविधे सातमा ठे शाख सूत्र जगवती शतक ७ मे उद्देशे ५ मे ते पाठ —

किमग पुण जे इमे समणोवासगा जवति तेसिं नो कप्पइ इमाइ पनरस्स कम्मादाणाइ सयकरेत्तएवा कारित्तएवा करतवा अन्नन समणुजाणेतएवा त० इगाखकम्मे १ व णकम्मे २ सामीकम्मे ३ ज्ञामीकम्मे ४ फोमीकम्मे ५ दत्तवाणिजे ६ खरक्वाणिजे ७ केसवाणिजे ८ रसवाणिजे ९ बीसवाणिजे १० जतपीखणकम्मे ११ निह्वणकम्मे १२ दवग्गिदावणया १३ सरदइतखाव परिसोसणया १४ असतीपोषणया १५ इवे ते समणोवासगा सुक्का सुक्का जिजा तिया जवया जविता काअमासे काख किच्चा अण यरेसु देवलोएसु उयवत्तारो जवति ॥

अर्थ — दि० शु पु० दसी जे० जे ३०, ७ स० अमणोपासक

श्रावक ज्ञ० होय ते० तेने नो० न क० कदपे इ० ए वक्षमाण प० पंदर
कर्मना (आदान) हेतु प्रत्ये स० पोते करवा अथवा का० अनेरा पासे
कराववा अने क० करतां प्रत्ये जलुं जाणवुं (अनुमोदवुं) तं० ते कहे
हे:-इ० कोयला आदिक अग्निएकरी आजीविका निमित्ते वेपार करवो
ते. १ व० वन कर्म वन ठेदन विकयरुप बीज पोषणादिक ते. २ सा०
सकटादिक वाहन घसावो वेचे, इत्यादिक ते. ३ ज्ञा० ज्ञानेकरी पारका
झडयने सकटादिकेकरी देशान्तरने विषे पहाँचामे अथवा बलध उंढ
ज्ञाने आपे ते. ४ फो० हल कोदाले करी जुमिकादिकनुं फोरवुं ते. ५
द० दांत हाथीनो अने तेना उपलक्षणथी, चर्म, चामर, पुंड, केशादि-
कमो वणज ते. ६ ल० लाक्षादिकनो व्यापार ते. ७ के० केश, वाल,
हृम इत्यादिकनो व्यापार ते. ८ र० मधादि रसनो व्यापार ते. ९ वी०
विष अने तेना उपलक्षणथी शस्त्रनो (हथियारनो) व्यापार ते. १० जं०
जंघे (संचाए) करी इक्षुआदिक पीलवानो व्यापार ते. ११ नि० वृषज
(आखला) ना वृषण (अंरु) ठेदन करवानो व्यापार ते. १२ द० दव-
देवानी बुद्धि ए अग्नि सलगववानो व्यापार ते. १३ स० सरोवर, झह,
तलाव आदिकना पाणी शोषवानो व्यापार ते. १४ अ० दासदासीने
ज्ञाने देवा अथवा वेचवा माटे पोषण करवानो व्यापार तथा कुकमां
मंजारादिक जीवनुं वेपार अर्थे पोषण करवुं ते. १५ इतिअर्थः. इ० एवं
प्रकारे ते० ते स० श्रमणोपासक श्रावक सु० शुक्ल (उजला) जावथी
पोताना व्रतने विषे गाढा (डढ) अमळरी तथा कृतज्ञ सदाचारना
आरंजक, सर्व उपर हितना चिंतक, ए का० कालना समयने विषे का०
काल करीने अ० अनेरा कोशएक दे० देवलोकने विषे देवतापणे उ०
उपजे एवा कहा.

जावार्थः—हवे जुज ! इहां तो एम कछुं ठे के, श्रमण जगवंत
श्री महावीरदेवना सर्व श्रावकोए पंदर कर्मादान त्रिविधे त्रिविधे करी
वोसरख्यां ठे. षट्ठे पंदरे कर्मादान सेवे नहिं, सेवरावे नहिं अने सेव-
तां अज्ञा पण जाणे नहिं. हवे तमे तो कहो वो के, असंजतिनां ज-

रण पोषण करे तो पदरमु कर्मादान खागे त्यारे तो आश्व प्रमुख सर्व
 आश्वक आरामोत्तर करता हता, न्याती-गोतीने जमानता हता, गामो,
 जैसो प्रमुख तिर्यचने पोषता हता, अतकाखादिक समये पेटीयां आपता
 हता अने कुतराने खारु नाखता हता, वासवासी घरना टावर (ठोकरा)
 प्रमुखने पोषता हता अने ससारमा बेठा हता तेथी मागता जीखारने
 पण वान देताज हशे ए पूर्वोक्त सर्व संजति के असजति ? इत्यादिक
 असजतिना नरण पोषण करवावाच्यामा तमारी अर्हाने खेले पदरमु
 कर्मादान खागे, त्यारे तेमनामा आश्वकपणुं रहे के नहिं ? कारण के साधु
 जाणी जाणीने साधुपणामा दोष (अतिचार) खगानीने आश्व मोष
 सुधी प्रायश्चित्त न से तो साधुपणु रहे नहिं तेम पदरे कर्मादान आश्व-
 कना सातमा प्रतना अतिचार कक्षा ठे एवा अतिचार असंजतिना
 नरणपोषण करवाथी जाणी जाणीने खगाने तो तेनुं आश्वकपणु अने
 सातमु प्रत केम रहे ? ते विवेकधी जुठ वखी ए कर्मादान पणुं नाम
 केम थयु ? एवा व्यापारमा पाप घणुं ठे तेथी तेने कर्मादान-अथवा
 अनार्य वेपार रखो, अने केदक व्यापारमा पाप घेणुं ठे-तेने आर्य
 व्यापार कक्षो शास्त्र सूत्र पञ्चवणा पद पेहेखे ते पाठः—

सेकित कम्मरिया अणोगविहा पणत्ता त० दोसिया सुतिया
 कप्पासिया मुत्तवेत्तीया जंमवेयासिया कोखासिया णरवा-
 विणिया जेयावणो तदप्पगारा सेत कम्मरिया से कित्त
 सिप्पायरिया ९ अणोगविहा पं० तं० तुणागा तंतुवाया
 पुम्भगारा वेयगा वरुम्भ ठक्किया कठपाजयारी मुंजपाजरा
 वतारा पजारा पोठारा छोप्पारा सखारा दत्तारा जंठारा
 जिजोगारा सेखारा कोमीगारा जेयावणो तदप्पगारा
 से त सिप्परिया ॥

अर्थ — से० ते कर्मभारजना हे जगवान ! केदखा जेद ? इति प्रश्न
 उत्तर हे गोतम ! क० ते कर्मभारजना अ० अनेक जेद पद पुरुषा

तं० ते कहेढे:-दो० कपमाना व्यापार १, सु० सुतरना व्यापार २, क० कपास (रुइ) ना व्यापार ३, मु० मोतो प्रमुख जेवरातना व्यापार तथा सराफ प्रमुख ४, जं० क्रियाणा विशेषना व्यापार ५, को० कांसी प्रमुखना तथा सोनारुपादिक (जांमा) वासणना व्यापार ६, ए० नरवावरणिका जातो विशेषना व्यापार ७, जे० जे अनेरा पण एवा तं० तथा प्रकारना आरज व्यापार ८, से० तेने क० आर्य कर्म कहीये. हवे शिदपना जेद कहेढे. से० ते किं० शुं हे जगवान ! सि० शिदप (विज्ञान विशेष) आरज ? ते शिदप आरजना केटला जेद ? उत्तर. हे गौतम ! सि० शिदप आरजना अ० अनेक जेद प० पराया तं० ते कहेढे:-तु० तुनारानो विज्ञान ते आरज, तं० वस्त्रना वणनारा, प० पटोलादिकना वणनारा, वे० वेपकनामा कोइ वि० विज्ञान विशेष, ठ० ठक्रियानामा विज्ञान विशेष, क० काष्ठनुं विज्ञान, मुं० मुज प्रमुखनुं विज्ञान, ठ० ठत्री करवानुं विज्ञान, प० चित्रामण करवानुं विज्ञान, पो० पोथी लखवानुं विज्ञान, लो० लेप करवानुं विज्ञान, सं० शंखनुं विज्ञान, दं० दांतनुं विज्ञान, जं० घरवासणादिकनुं विज्ञान, जि० जीज्यारसनुं विज्ञान, से० सेल करवानुं विज्ञान, को० कोटकारनुं विज्ञान, जे० जे एवां अनेरां पण तं० तथा प्रकारनां विज्ञान, ते सर्व शिदप आरज जाणवा. से० तेने विज्ञान आरज कहीये. ५.

भावार्थ:-हवे जुल ! श्री पन्नवणाजीना पहेला पदमां नव प्रकारना आर्य कह्या, तेमां चोथुं कर्म आर्य कहुं. तेमां नाणावटी, सुतरीआं, कपास रुइवाला, इत्यादिकवेपार करी पेट जरे, ते व्यापार आर्यमां गण्या. ते वेपारनुं नाम कर्मादान न कहीये. शामाटे के, ए व्यापारमां पाप थोरुं ठे, ते माटे श्री वीतरागदेवे आर्य व्यापार कह्या; अने पंदर कर्मादान वर्ज्या ते शामाटे के, एवा व्यापारमां पाप घणुं ठे. एवा कर्ममां सदाकाल हिंसाथी त्रस जीव हणाय ठे ते माटे कर्मादान कहीये. ए काम करी पेट जरुं वर्ज्युं, साचो अर्थ तो ए ठे. वली जगवती तथा उपाशकदंशामां सूत्रार्थ जोइ बांचजो. वली तेरापंथीने पुढीए के, दानमां एवुं

शु जारे पाप ठे के तेने पदरमा कर्मादानमा खइने घाड्यु ? चार कारखे जीव नारकी अने तिर्यंघनु आयुष्य बाधे, तेमा पण दान न घाड्यु ते मज अठार पापमां पण दानने न घाड्यु वखी सुयगरागना बीजा शु तष्कभना बीजा ध्वयनमा अधर्मना (पापना) करणहारना लक्ष्म व स्नाय्वा तेनां माठा लक्षण अनेक प्रकारे वर्णव्या ठे, तथा अनेक पाप ना कर्तव्य नाम खइ खइने वर्णव्यां ठे, तेमा पण दाननी करणी कही नथी वखी नारकीना नेरियाने पर्माधामी पाठखा जवनां दुःकृत सं- ज्ञारीने पीका देठे तेमा परदारागमन, जीवहिंसा, चोरी, कपट, अश्रि, नींदा, प्रमुख कार्य सज्जारीने वेदना देठे, तेमा पण दानरूपी अधर्म सं- ज्ञारीने वेदना देता कक्षा नथी त्यारे इहा वीतरागे एतु चारे पाप वा- तमां शु दीठु ? के, दानने कर्मादानमा घाड्यु ? हे देवानुप्रीय ! सूत्रमां तो 'असहजण पोसणया' ए पाठना अक्षर ठे एनो अर्थ एम ठे के, स्वार्थ हेते हिंसक जीव पोपवा नही अने दासी गुणिकाने कुशीख से बराबी पेसा खेवा नही एवा वेपारनी आजीविका आवके करवी नही, तथा घरमा जुवा प्रमुख जानवरोने चुगवा वास्ते कुकुरांने पाखवा नही तेमज घरमा छवर थया होय तेनु जहण करवा माटे बीखानी पाखवा नही, आदि बुष्ट जानवर स्वार्थ निमित्ते पोपवा नही

वखी ए अनुकपा दाननी करणी अनर्थादरुमा तथा कर्मादानमां होय तो कोइ तीर्थकरे, केवलज्ञानी ए तथा साधुए, कोइ भावकने अ- नुकपा आणीने दान देवाना पचखाण केम न कराव्या ? कराव्या होय तो पाठ घसाधो वखी तमे पण पचखाण नथी करावता जो दानमां अ- नर्थादरु अने कर्मादान जाणे तो साधु पचखाण केम न करावे ? करवा के पापना पचखाण तो साधुए कराववाज कक्षा ठे, पण जोगाजोग बि- चारे जेमके कोइ पुरुष साधु पासे आवीने कहे के " हे स्वामी ! मुजने अणठाण्यु पाणी पीवानी सोगन करावो " तो सुखे करावे, पण कोइ कहे के " मुजने ठाणीने पाणी पीवाना पचखाण करावो " तो साधु न करावे शामाटे न करावे ? तमारे खेले सामी ठाणवानी हिंसा टवी,

પણ એ બ્રજોગ પચ્ચાણ સાધુ ન કરાવે. તેમ સાધુ પોતાના ખાવાપીવા-
ના પચ્ચાણ કરાવે, પણ અનુકંપા આણીને દાનદેવાના પચ્ચાણ ન ક-
રાવે; કારણકે શ્રી જિનમાર્ગના શ્રાવકની કરણીમાં દાનદેવું નિશ્ચેદીસે
હે, તે માટે એ પચ્ચાણ ન કરાવે. તમારી શ્રદ્ધાને લેખે તો અનર્થાદંરુ
કર્માદાનમાં જાણીને ઠામ ઠામ સૂત્રમાં એ પચ્ચાણ કરાવવાં જોઈએ;
પણ શ્રી વીતરાગદેવની એવી શ્રદ્ધા નહોતી. તમે મતને લીધે અણહુતી
કુજુક્તિ લગામોઠો. વલી પ્રદેશીરાજા કેશીશ્રમણ કને ધર્મ પામ્યા પહેલાં
મિથ્યાત્વી (નાસ્તિક મતિ) હતા, તે દિનનાં લક્ષણ વર્ણવ્યાં, તેમાં
કહ્યું કે, લોહી સ્વરહ્યા હાથ રહેઠે, દીઠીને અણદીઠી કહેઠે, અણદી-
ઠીને દીઠી કહેઠે, इत्यादिक અનેક પાપનાં કર્તવ્ય કરતો કહ્યો; પણ
એમ ન કહ્યું કે, દાન દયા રૂપી પાપ કરે છે. વલી જગવતીજીના પંદ-
રમા શતકમાં વિમલવાહન રાજાનાં લક્ષણ વર્ણવ્યાં. તીહાં 'શ્રમણપિન્ન-
કુલ' કહ્યો, પણ દાન દેતો દયા પાલતો કહ્યો નથી. વલી જંબુદ્વિપ-પદ્મ-
તિમાં શ્રવામ્ચિલાયા અનાર્ય વર્ણવ્યા. તે વર્ણનમાં પણ દાન દયા વર્ણવી
નથી. ત્યારે હે દેવાનુપ્રીય ! દાન દયામાં પાપ હોય તો ક્યાંકતો વીતરાગ-
દેવ ઉપદેશ પદ્મમાં પાપમાં વર્ણવ કરત; પણ વીતરાગદેવની તમારા સરખી
શ્રદ્ધા નહોતી એમ જાણજો.

વલી તેરાપંથી કહે છે કે, “અસંજતિ અવ્રતિને દાન દેવું ક્યાં કહ્યું
હે ?” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! પ્રથમ તો શ્રી તીર્થંકર માહારાજે
દાન દેવાની રીતી ચલાવી છે. પહેલાં ગ્રણસોને અધ્યાસી ક્રોરુ એસી
લાઘ સોનૈયા વરસ દીવસ સુધી વરસીદાન દઈને પઠી દીક્ષા લે છે. તે
અસંજતિ અવ્રતિને દાન દે તેમાં જો પાપ હોય તો, એ પાપનો સ્થિતિ
તીર્થંકરદેવ કેમ રાખે તે કહો. તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે “તીર્થંકર તો પહે-
લાં સ્ત્રીઉંથી જોગ જોગવે છે, રાજ્ય કરે છે તથા સ્નાનાદિક અનેક પા-
પનાં કામ કરે છે, તેમ એ પણ પાપનું કામ છે.” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુ-
પ્રીય ! એ જોગાદિક તો પૂર્વ જવના કર્મના ઉદયજાવ (જોગાવલી કર્મ)
હે તે જોગવે છે. એ તો અર્થ-પાપમાં છે, પણ દાન દેવું તે કયા કર્મનો

ઊવયજ્ઞાવ છે તે કહો ઘણી એ અર્થ પાપમાં છે કે અનર્થ-પાપમાં છે તે કહો, અને એ અનર્થ પાપ શી રીતે જોગવે તે કહો તેવારે તેરાપથી કહે છે કે “જગવત શ્રી મહાવીરજીએ વરસીદાન અસજતિ અવ્રતિને વીધું તેનું પાપ છાગ્યું, તેથી તેમણે ઘાર વરસ હું સ્વ દીઠા” જે ઉપર મતના સીધે એવી ટોટી જોતો કીધી છે, તે ઢાલની ગાથા —

હીઆમે પાપ ને દિયામે ધર્મ, આપ તો રેહ ગયા કોરાંરે,
 દેવતા કનાસુ છે મીનસાને દોધા, તોરે વીરજીને પરુ ગયા ફોનારે —
 ચતુર વિચાર કરીને દેલો ॥ ૧ ॥

એવી ટોટી જોતો કરી છે “દેવતાકનેથી સોનેયા જગવાને સીધા તેનું તો પાપ છાગ્યું, ને મનુષ્યને દોધા તેથી ધર્મ થયું, તો પણ આવ્યા તેમ ગયા અને પોતે તો કોરાને કોરા રહ્યા, પણ પટલુ વિશેષ કે, દેવતા કનેથી હવે મનુષ્યને વીધા, તેથી જગવાને સામાધાર વરસ ને પદર દીક્ષ સુધી ઉદ્મસ્થપણામાં ફોના પડ્યા” એવા અનર્થ વચન બોલે છે પણ જુઠું! હે દેવાનુપ્રીય ! શ્રી મહાવીરજીએ તો દાનના ફોના જુગલ્યા (જોગલ્યા), પણ દાન તો અનતા તીર્થકર થયા તે સઘસાએ વીધું છે તેમજ મહી નાથ જગવાને વરસીદાન દેફ ઢિફા સીધી, પઠી સવા પોહોરે કેવલજ્ઞાન છપન્યુ એ વરસીદાન વીધું તેના ફોના મહોનાથ જગવાને ક્યારે જો ગયશે તે કહો ? હે દેવાનુપ્રીય ! તમે મતના સીધે પ્રજુ ઉપર એવાં અઠતા આસ કેમ દો ઠો ? તેવારે ઘણો તેરાપથી કહે છે કે ‘એ તો અનાદ કાલની સ્થિતી છે’ તો હે દેવાનુપ્રીય ! એ સ્થિતી પાપ જાણીને રાલે છે કે કાદ શુદ્ધ ફલ (ગુણ) જાણીને રાલે છે ? એ કરણી આર્ય પુરુષની છે કે અનાર્ય પુરુષની છે તે કહો

ઘણી તેરાપથી કહે છે કે “બ્રા જગતમાં બે ગોત્ર છે, વ્રત ને અવ્રત અસજતિને અને અવ્રતિને દાન આપે એ કરણો અવ્રતના છે, માટે વ્રતમાં ન કામ કરવું નહીં અનુક્રમ આગોને અસજતિને અવ્રતિને દાન દે તેમાં વ્રત નિષેજે તો સપર નિર્મલા થાય, પુન્ય ધધાય; પણ વ્રત નથી,

अव्रत ठे तेथी पाप लागे.” तेनो उत्तर. हे मंगलमूर्ति ! व्रतमां तो ए काम नथी ते सर्व जाणे ठे, पण दाननी करणी केम निषेधो ठो? ए तो अनुकंपा आणीने दे ते शुभ्र जोगनी करणी ठे, पण अव्रत नथी. जेम साधुजी गुरुदेवनी वैयावच करे, आहार वस्त्रादिक आणी आपे, हाथ पगादि चांपे अने तेलादिक मसले, ए करणी व्रतनी के अव्रतनी? वली साधु श्रावक गुरुदेवनी सामा जाय, गुरुदेव आव्याथी उजा थाय, ए करणी व्रतनी के अव्रतनी? वली साधु श्रावक पांच प्रकारनी सजाय करे, वायणा? पुठणा? परियटणा? अणुपेहा? अने धर्मकथाए, ए करणी व्रतनी के अव्रतनी? वली श्रावक व्याख्यान सांजले, ए करणी व्रतनी के अव्रतनी? ध्यान करे, धर्म उपदेश दे, ए करणी व्रतनी के अव्रतनी? पफिले-हणादिक इत्यादिक अनेक शुभ्रकाम श्रावक करे, तेने व्रतमां गणो के अव्रतमां? जो व्रतमां गणो तो कयुं व्रत निपजे ते कहो, अने जो अव्रतमां गणो तो, तमारी श्रद्धाने लेखे तो एकान्त पाप लागवुं जोइए; कारण के अनुकंपा आणीने दान दे तेमां तमे कहो ठो के, व्रत नथी तेथी पाप लागे. त्यारे पूर्वोक्त गुरु आदिकनी वैयावच करे, सामो जाय, अने सझायादिक करे, ए पण तमारी कहेणीने लेखे व्रतमां नथी, अव्रत ठे, कारण के तमे जगतमां बेज बोल कहो ठो, व्रत ने अव्रत. ए सजायादिक व्रतगां गणो के अव्रतमां?

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “ ए काम व्रतमां तो नथी, पण शुभ्र जोग निर्जरानी करणी ठे, तेथी कर्म निर्जरा थाय, पुन्य प्रकृति बंधाय. ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! अनुकंपा आणीने दान दे, ते पण शुभ्र जोगनी करणी ठे. तेमां निर्जरा थवानो अने पुन्य बंधावानो नाकारो नथी. तमे व्रत अव्रतनुं नाम लेइ अणसमजु लोकोना घटमां घोचा केम घालो ठो? वली तेरापंथी कहे ठे के “ मागता जीखारीने जे कोइ अन्न-पाणी वस्त्रादिक आपे, तेणे अव्रत वधार्यु. ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! “ खुख्या तृषातुर टाढे मरताने केटलुंक अव्रत घटलुं हलुं ते अन्नवस्त्रादिक देइते वधार्यु. ” एम तमे कहो ठो, पण श्री जगवेंते तो निगोदा-

दिक सर्व चोरासी लाख जीवाजोनने त्याग नथी, तेथी घौरे राजासे
 कनु अमृत सघसाने सरखु खुष्टु कष्टु ठे वखी राकने तथा चक्रवर्त्त
 दिक राजाने सरखु अमृत कष्टु ठे शाख सूत्र जगवती शतक पहेले
 उदेशे नवमे ते पाठ —

जतेति जगवगोयमे समणजगव महावीर वदइ नमसइ
 ता एव वयासी सेणुण जते ! सेठियस्सय तणुयस्सय कि-
 वणस्सय खत्तियस्सय समाचेव अप्पच्चस्काण किरिया क-
 वइ ? इता गो० सेठियस्सय जाव अप्पच्चस्काण किरियाकवइ
 सेकेणठेण जंते एव बुच्चइ ? गो० ! अविरइ पमुच्च सेतेणठे-
 ण गोयमा एवबुच्चइ सेठियस्सय तणुयस्सय जाव कवइ ।

अर्थ — ज० हे जगवत ! एवे आनत्रणे अथवा गुरु प्रत्ये कस्या
 णकारी वचन कहीने पुढे, ज० जगवत गोतम स० श्रमण (तपस्वी) ज०
 जगवत श्री मा० माहावीर प्रत्ये व० वादे न० नमस्कार करे, बांधी न
 मस्कार करीने ए० एम व० कहेता इथा से० ते पु० निश्चे ज० हे ज
 गवान ! से० श्रीदेवीनी मूर्तीना पाटवध जेना माथे बांध्या होय एवा
 होठने, त० राक दरिजिने, कि० कृपण दरिजिने अने ख० क्षत्री राजा
 ने स० सरीखी चे० निश्चे अ० अप्रत्याख्यान क्रिया एटखे अप्रत्याखान
 यी उपन्या कर्मवध रुप कि० क्रिया क० लागे ? इति प्रश्न उत्तर इ० हा
 गोतम से० सेठने जा० यावत् अ० अप्रत्याख्यान कि० क्रिया लागे
 एटखे श्रेष्ठी, दरिद्रि, राफ अने राजाने सरखी क्रिया लागे ठे. ते० ते
 के० हा ठे० अर्थे ज० हे जगवान ! ए० एम जु० कष्टु ? इति प्रश्न
 उत्तर गो० हे गोतम ! अ० इछा सधने ठे ते अमती प० आधो से० ते
 ते० तेणे ठे० अथ गो० हे गोतम ! ए० एम जु० कष्टु के से० सेठने त०
 दरिजिने जा० जावत् प० अप्रत्याख्यान क्रिया लागे

जावार्थ — एवे जु० । इहां अन्ननो एक कृपा अने मत्सारिकनो

एक तार मात्र पण न होय एवा मागता जीखारो रांक, कृपण, दरिद्रि, अने चक्रवर्तादिक राजा, सर्वने जोगनुं पाप अने परिग्रह तो वधतो घटतो ठे, पण अव्रतनी क्रिया श्री वीतरागदेवे सर्वने सरखी कही. ते तमे जाणता थका ए पाठने दुपावीने “अन्नवस्त्रादिक नथी तेने अव्रत थोनी ठे अने अन्नवस्त्रादिक देवावालाए अव्रत वधार्युं.” एम मतना लोधे जुठुं केम बोळोढो ? तेवारे तेरापंथी कहेठे के “अव्रततो वधे घटे नही, संदाय सरखुं ठे, पण अनुकंपा आणीने अन्नवस्त्रादिक आपे, तेथी आप-वांवाले अव्रत सेवराव्युं कहीये.” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! अव्रततो आश्रव ठे. ते आश्रवने तमारा तेरद्वारमां अरुपी कह्यो ठे. तेमां वर्ण, गंध, रस अने स्पर्श एके नथी अरुपी ठे. ते अव्रत (अरुपी वस्तुने) सेवरावे शीरीते अने अरुपी वस्तु कोइने शीरीते आपी शकाय ? अव्रततो मोहनी-कर्मना उदये अप्रत्याख्याननी चोकनीना जोगथी जीवने आशा, तृष्णा अने अत्यागज्ञावनी लहेरो वर्ते, तेथी कर्म लागे तेने कहीए; अने तेतो पोतपोतानी कनेज ठे. सेवरावी सेवरावाय नही, तेम कोइने आपी शकाय पण नही. तमे मतना लोधे एवी कुयुक्ति केम लगावोढो ? तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “मागता जीखारी दुर्बल जुखे तरसे अने टाढे मरे तेथी तेनां कर्म कपाय, तेने अनुकंपा आणीने अन्न-वस्त्रादिक देवावाले कर्म कपातां रोकी राख्यां अने अन्नपान वस्त्रादिक सेववाना जोगनुं पाप वधार्युं.” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! श्री जगवत्से तो पुजल-भेळववा चाहतो होय, ने पुजल न मळे त्यारे घणुं आर्त-ज्ज्ञान करे, तेथी तेने आरंज्यादिक पांच क्रिया जबरी कहीठे; अने ते वस्तुनो जोग मढ्याथी पूर्वोक्त पांच क्रिया पातली कही ठे. शाख सूत्र जगवती शतक पांचमे उद्देशे ठे. ते पाठः—

गाहावइस्सणं जंते ! जंमं विक्रिणमाणस्स केइ जंडं अक्-
हरेजा तस्सणं जंते ! जंमं अणुगवेसमाणस्स किं आरंजि-
या किरियाकच्चइ परिगहिया किरियाकच्चइ मायावत्तिया

અપચ્ચસ્કાણા મિહ્વાદમણ ? ગોઠ ! આરજિયા કિરિયા
 કચ્છપરિગ્ગહિયામાયાવત્તિયા અપચ્ચસ્કાણ કિરિયાકચ્છ
 મિહ્વાદસણ-કિરિયા સિયકચ્છ સિયનોકચ્છ એહસે જને
 અજિસમન્નાગણ જવઈ તંત્રે પછા સઘાંતં તાંત્રે પયણુઈ જવઈ.

અર્થ — ગાઠ ગાથાપતિને જઠ હે જગવાન ! જઠ ક્રિયાણા પ્રત્યે
 વિઠ વેચતાથકાને કેઠ કોઈપણ જઠ જરુ પ્રત્યે અઠ ચોરે તઠ તેને જઠ
 હે જગવાન ! જઠ ક્રિયાણા પ્રત્યે અઠ ગવેષણા કરતાને (જોતાને) કિં
 શુ ? આઠ આરજની કિં ક્રિયા કઠ છાગે ? પઠ પરિગ્રહની કિં ક્રિયા કઠ
 છાગે ? માઠ માયાપ્રત્યયની ક્રિયા છાગે ? અઠ અપત્યાહ્યાનની ક્રિયા છાગે
 અને મિષ્યા વૈસણ પ્રત્યયની ક્રિયા છાગે ? ગોઠ હે ગૌતમ ! તે જરુ
 ગવેષણાહારને આઠ આરજની ક્રિયા છાગે, તેમજ પઠ પરિગ્રહનો માઠ
 માયાપ્રત્યયની અને અઠ અપત્યાહ્યાનની ક્રિયાતો છાગેજ, પણ મિ
 મિષ્યાવસણપ્રત્યયનો ક્રિયા સિઠ કદાચિત્ત કઠ જો પ્રહપતિ મિષ્યા
 ડટ્ટી હોય તો છાગે, ને સિઠ કદાચિત્ત ન છાગે (સમ્યક્ડટ્ટિ હોય તો ન
 છાગે) - હવે ક્રિયા વિષે વિશેષ કહેઠે અઠ અથ હવે જો તે જિઠ ક્રિ
 યાણુ અજિઠ ગવેષણા કરતા છાહ્યુ જઠ હોય તઠ તેવાર પઠી (તે છાહ્યા
 પઠી) સેઠ તે પ્રહસ્થને સઠ આરજાદિ જે ક્રિયાનો સજવ ઠે તે સુર્વ પઠ
 પાતલી જઠ થાય ક્રિયાણુ છાહ્યા પઠી ઇચ્છમ થોનો તે માટે

જાવાર્થ — હવે જુઠ ! હહા તો એમ કહ્યું કે, ગાથાપતિનું ક્રિયા
 ણુ (જરુ પરિગ્રહ) ચોરાદિક છઠ્ઠ જાય અને ગાથાપતિ ગવેષણા (શોધ)
 કરે, તેવારે આકુલબ્યાકુલ આર્તહ્યાન જોગાદિકનો ઇચ્છમ ઘણો થાય
 તેથી આરજિયા, પરિગ્રહિયા, માયાવત્તિયા અને અપચ્ચસ્કાણીયા, એ ચાર
 ક્રિયા તો ઘણી જવરી છાગેજ, અને પાંચમો મિષ્યાત્થનો ક્રિયા સમકિ
 તિ હોય તેને ન છાગે, અને મિષ્યાસ્થી હોય તો જવરી છાગે ઘણી જે પરિ
 ગ્રહાદિક ચોર છઠ્ઠ ગમો ઠે તે ગવેષણા કરતા પાતુ થાવી જાય, તેથી
 ઘાતોપજાવ થાય, આકુલબ્યાકુલ આર્તહ્યાન મટી જાય, તેવારે ઘીતરાગ

દેવે પાંચ ક્રિયા પાતલી કહી. એ ન્યાયે માગતા જીજ્ઞાસુ, હુર્વલ, સુખ-
તૃષ્ણા શીતાદિકથી પીડીત, આકુલ વ્યાકુલ આર્તધ્યાન ઘણું કરે, અન્ન-
વસ્ત્રાદિકની ગવેષણા કરે કે “હે દાતા ! કોઈ અન્ન વસ્ત્રાદિક આપો ”
એમ આજ્ઞા સહિત ગવેષણા કરે વચન બોલે. તે જ્યાં સુધી તેને ન મળે
ત્યાં સુધી જોગાદિકનો નિયમ ઘણો કરે, તેથી આરંજાદિક પાંચે ક્રિયા
તેને જબરી લાગે; અને દાતાર દુઃખી દેખી અનુકંપા આણીને અન્નવસ્ત્રા-
દિક આપે, તેથી સંતોષનાવ પામે, તેથી એ વસ્તુનું આકુલવ્યાકુલ (આ-
ર્તધ્યાન) પણ મટયું અને જોગનો નિયમ ઘટયો. તેવારે શ્રી વીતરાગ-
દેવની કહેણીને લેખે તો આરંજાદિક પાંચે ક્રિયા પાતલી લાગે. હવે
તમે “અન્ન વસ્ત્રાદિક દેવાવાલે પરિગ્રહનું તથા જોગનું પાપ વધાર્યું ” એમ
કયે ન્યાયે કહોઠો ? તમારે લેખે તો ગાથાપતિનું ધન (અર્નથનું મુલ)
ચોર લઈ ગયો, તેથી આરંજાદિક પાંચ ક્રિયા પાતલી લાગે કેદેવી જો-
ઈએ; અને ધન (પાપ કરાવવાવાળું) પાલું આવ્યું તેથી પાંચ ક્રિયા આરં-
જાદિક જબરી લાગે કેદેવું જોઈએ; પણ જગવંતની શ્રદ્ધા તમારા સરખી
નહોતી. જગવંત તો મુર્ખાદિક આર્તધ્યાનથી જોગનો નિયમ ઘણો હોય
તેનેજ જબરું પાપ માને છે; માટે માગતા જીજ્ઞાસુને અન્ન વસ્ત્રાદિક દેઈ
આર્તધ્યાનનું જબરું પાપ ટલાવે, તેને પાપ કયે ન્યાયે લાગે ? માહ્યા હો તે
વીચારી જોજો. વલી ધાન્ય, ક્રિયાણાદિક દેવું કર્યું, તે ઘરમાં પર્યું
હોય ત્યાં સુધી ધાન્યાદિક ક્રિયાણાની પાંચ ક્રિયા ગાથાપતિને જબરી
લાગે કહી, અને રૂપીઆ ન લીધા તેથી રૂપીઆની પાંચે ક્રિયા પાતલી
લાગે કહી, અને ધાન્ય ક્રિયાણું લેવાવાલે નથી લીધું ત્યાં સુધી તેને ધાન્ય
ક્રિયાણાની પાંચે ક્રિયા પાતલી લાગે કહી, અને રૂપીયા ન લીધા ત્યાં
સુધી રૂપીયાની પાંચે ક્રિયા જબરી લાગે કહી; અને ધાન્યાદિક ક્રિયાણું
લેવાવાલાને તોલી લીધું અને રૂપીયા લઈ લીધા, તેવારે ધાન્યાદિક ક્રિ-
યાણાની તો પાંચ ક્રિયા પાતલી કહી અને રૂપીયાની ક્રિયા જબરી કહી;
અને લેવાવાલે ક્રિયાણું તોલાવી લઈ લીધું, અને રૂપીયા પરલાવીને
આપી લીધા, તેવારે ક્રિયાણાની પૂર્વોક્ત પાંચ ક્રિયા જબરી લાગે કહી

અને રૂપીયા દીધા તેથી રૂપીયાની પાંચ ક્રિયા પાતલી કહી

હવે જુલ ! જ્યારે વસ્તુ ધરમા પડી હોય, તેવારે તે ઉપર મુઠા હોય તેથી તેનો જાપતો રાખવાનો ઉદ્યમ કરે તેવારે પાંચે ક્રિયા જબરી કહી, અને આગલાને વસ્તુ ઘાપી દીધી, પોતાની મુઠા મટી ને જાપતો રાખવાનો ઉદ્યમ મળ્યો, તેવારે પાંચે ક્રિયા પાતલી લાગે કહી તેમ વાતારના ધરમા અન્ન વસ્ત્રાદિક પડ્યા હોય ત્યાં સુધી તે ઉપર પોતાની મુઠા ઢે તેથી પાંચે ક્રિયા જબરી લાગે, અને માગતા જીસ્વારીને હુર્વલ દુસ્તીને હુલ્યા તરસા ટાઢે મરતા દેસીને અનુકપા આણીને અન્નવસ્ત્રાદિક આપે, તેથી પોતાની મુઠા મટી તેને શ્રી વીતરાગદેવના વચનને લેલે તો પાંચે ક્રિયા પાતલી લાગે તેમ વીતરાગદેવના વચન ઇત્યાપીને વાતારને ઠ સડું પાપ કહી રીતે લગામો ઠો ? તેવારે તેરાપથી કહે ઢે કે “મહસ્વીના અન્ન વસ્ત્રાદિક પરિમહમા ઢે અઢાર પાપનો, ઠવીસ ઘોલનો અને બ્રહ્મ વસ્ત્રાદિકનો ત્યાગ કરે તેટલું તો ઘત ઢે, અને જે રાખે તે સર્વ અન્નવસ્ત્રાદિક અઘત પરિમહમા ઢે તે પોતે સેવે તો પાપ, ઘીજાને સેવવાને આપે તો પાપ અને સેવતાને જલુ જાણે તો પાપ એ લેલે વાતાર માગતા જીસ્વારીને અનુકપા આણીને અન્ન વસ્ત્રાદિક આપે, તેણે તેને અઘત પરિમહ સેવરાવ્યો કહીયે ” તેનો ઉત્તર હે દેવાનુગ્રીય ! પરિમહને તો જગવતે રૂપી ઘોફેસી કંહો ઢે, અને અન્ન, વસ્ત્ર, સોનુ, રૂપું પ્રમુખ સર્વ પુજલને રૂપી આઠ ફેસી કહ્યા ઢે શાલ સુત્ર જગવતી શતક ધારમે ઠેશે પાંચમે તે પાઠ -

રાયગિદે જાવ એવ વયાસી અહ જંતે । પાણાઢવાએ મુસા-
વાએ અદિણાદાણે મેહુણે પરિગ્ગદે ॥ એસણ કહી વણે ક-
હગધે કહરસે કહફાસે ૫ ૧ ગો । પચવણે હુગધે પચરસે
ચઝફાસે અહજતે । કોહે ૧ કોવે ૭ રોસે ૩ ઢોસે ૪ અસ્કમા ॥
સજલેણ ૬ કલદે ૭ ચઢિકે ૮ જમણે ૯ વિવાદે ૧૦ એસણ
કહવણે જાવ કહફાસે ૫ ૧ ગો । પચવણે પંચરસે હુગધે ચો-
ફાસે ૫૦ ॥ અહજતે । માણે મરે દપ્પે થજે ગધે અનુકોસે

परपरिवाए उक्कोसे अवकोसे उन्नय उनामे उन्नामे एसणं
 कइवणे पं.? गो.! पंचवणे जहा कोहे तहेव ॥ अह जंते !
 माया उवहि नियमि वलए गहणे एउमे कक्के कुरुए जीमे
 किच्चिसे आयरण्या गुहण्या वंचण्या पलिउंचण्या साइ-
 जोगेय एसणं कइवणे पं.? गो.! पंचवणे जहेव कोहे॥अह
 जंते ! लोप्पे इत्ता मुत्ता कंखा गेहि तएहा जिजा अजिजा
 आसासण्या पत्ताण्या लालपण्या कामासा जोगासा जी-
 वीयासा मरणासा नंदी रागे एसणं कइवणे पं? गो.! जहेव
 कोहे॥अहजंते! पेक्खे दोषे कलहे जाव मिढा दंसणसद्धे ए-
 सणं कइवणे? गो.! जहेव कोहे तहेव चौ फासे ॥

अर्थः—रा० राजग्रहि नगरीने विषे जा० जावत् गोतम ए० एम
 कहेठे. अथ हवे जं० हे जगवान ! पा० प्राणातीपात मु० मृखावाद अ०
 अदत्तादान मे० सैथुन अने प० परिग्रह ५. ए पांच ए० एने विषे क०
 केटला व० वर्ण क० केटला गं० गंध क० केटला र० रस अने क० के-
 टला फा० फर्स पं० कह्या? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! ते कर्मने
 पुज्जरूपपणाथी(पुज्जलात्मक ठे तेथी) वर्णादिक होय. एटला माटे पं०पांच
 वर्ण दु० वे गंध पं० पांच रस अने च० चार फर्स (स्निग्ध, रुक्ष, शीत
 अने उष्ण. ४) शुद्धम परिणामी पुज्जलने होय. कर्म शुद्धम परिणामी
 ठे ते माटे. अ० अथ हवे जं० हे जगवान ! कोहे० कर्म उपार्जनहार
 सामान्यरूप प्रणाम ते क्रोध १, अने को० विशेषरूप ते कोप २, रो० क्रो-
 धनो अनुबंध ते ३, दो० स्वात्म अने परात्मने दोषे ते ४, अ० परायो
 अपराध न सहे ते ५, सं० वारंवार क्रोधरूपी अग्नि बले ते ६, क० मोटा
 शब्देकरी जुंम्हा वचन बोले ते ७, चं० क्रोधेकरी रुद्र आकार करे ते ८,
 जं० दंभादिकेकरी युद्ध करे ते ९ अने वि० शविनय बोले ते १०. ए
 इहां कलहादिक क्रोधनां कार्य ठे ए सर्व एकार्य ठे. ए० एने विषे क०

કેટલા વર્ણ, કેટલા ગધ, કેટલા રસ, જાઁ યાવત્ કઁ કેટલા સ્પર્શ પ
 કલા ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! ५० पांच वर्ण ५० पांच रस
 दु० षेगध अने चौ० चार स्पर्श ५० पूर्वे कला ते अ० अथ हवे ज०
 हे जगवान ! मा० मान प्रणाम उपार्जनहार कर्म त्यां मान सामान्य नाम
 ठे अने मवाविक विशेष नाम ठे १, म० मद हर्ष २, व० वर्ष ३, अ० नमे
 नहीं ४, ग० निःशकपण ५, अ० अनेरा पासे गुण कीर्तन करावे ६, प०
 पराया अवगुणवाद बोखे ७, उ० पोते पोतानी रिद्धि उपार्जे ८, अ० अ
 जिमानेकरी आत्माने तथा परने कषाय प्रतिज्ञावे ए, उ० उंचो जाव
 (अहकारे करी) १०, उ० जे आवीने नमे तेने गर्वे प्रवर्ते ११ दु० दुष्ट
 पणे नमे १२ ए सर्व मानना वार बोख कला इहा स्थजादिक मानना
 कार्य ठे ए सर्व मानवाचक ठे ए० एने विषे क० કેટલા વર્ણ, કેટલા
 રસ, કેટલા ગધ અને કેટલા સ્પર્શ ૫૦ કલા ? ગો० હે ગૌતમ ! ૫૦ પાંચ
 વર્ણ इत्यादिक ज० जेम को० क्रोधने कला त० तेम कहैवा अ० अथ
 हवे ज० हे जगवान ! मा० माया सामान्यपणे नाम उपधि इत्यादिक
 तेना जेद - उ० परने वचन (उगवा) निमित्ते समीप जाय १, नि० बखो
 आदर करी परने उगे २, व० जेने जावे बाकी चेष्टा, बांका बचने बोखे
 ३, ग० आगखाने वचन अर्थे वचन जाख करे ४, ए० परवचन अर्थे नीबो
 प्रवर्ते ५, क० मायाए करी अनेराने मारे ६, कु० माया विशेषे जरु
 कुचेष्टा करे ७, जी० परने (वचन) उगवा निमित्ते क्रिया अवखने ८, कि०
 मायाएकरी जवान्तरे अथवा एज जवने विषे किलविपि थाय ए, आ०
 मायाएकरी काइक वस्तु आवरे १०, गु० पोतानु स्वरुप गोपवे ११, व० आग
 खाने उगे १२, प० वचन अर्थे सरखणु करी देखाने १३, सा० रुना
 डवने पाखुवा (खोटा) डव साथे जोमे १४ ए सर्व मायाधी एकार्थ ठे
 ए० एने विषे क० કેટલા વર્ણ, કેટલા ગધ, કેટલા રસ અને કેટલા સ્પર્શ
 ૫૦ કલા ? ગો० હે ગૌતમ ! ૫૦ પાંચ વર્ણ इत्यादि ज० जेम को० क्रो
 धने विशेष कला तेम मायाने विषे केहेवा अ० अथ हवे ज० हे जगवान !
 सो० सोज ए सामान्य नाम अने इष्टादि विशेष १, इ० अनिष्टाप २, सु०

रक्षण अनुबंध ३, कं० अप्राप्तिनी वान्छा ४, गे० प्राप्त अर्थने विषे आ
शक्त ५, त० पाम्या अर्थने विषे तृष्णा न जाय ६, ज्ञि० विषयनुं ध्यान
७, अ० द्रढ अजिनिवेश विषय चित्त ८, आ० मारा पुत्र तथा शिष्यने
एम होजो एवी आशीस ९, प० प्रार्थना (इष्ट अर्थनी याचना करे ते)
१०, ला० लालपाल करीने वारंवार मागे ११, का० शब्द रुपनी आशा
करे १२, जो० जोगरुपनी (गंध-रस-स्पर्शनी) आशा करे १३, जी० जीवी-
तव्यनी आशा करे १४, म० कोइ अवस्थाए मर्ण वान्छे १५, नं० स्मृ-
त्तिकां राग हर्ष ते नंदीराग वाजां विशेष १६. ए सोल ए सर्व लोच
वांचक ठे. ए० एने विषे जं० हे जगवान ! क० केटला वर्ण, केटला गंध,
केटला रस अने केटला स्पर्श प० कह्या ? इतिप्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम !
ज० जेम को० क्रोधने विषे कह्या तेम लोचने विषे पण कहेवा. अ० अथ
हवे जं० हे जगवान ! पे० पुत्रादि विषे स्नेह १, दो० दोष (अप्रितो) २,
क० प्रेम हास्य (कलह) जा० यावत् अज्याखान, पैशुन, रतिअरति, परप-
रिवाद, मायामोसो मि० मिथ्यात-दर्शन-सत्य इत्यादि पापस्थान. ए० एने
विषे क० केटला वर्ण, केटला गंध, केटला रस अने केटला स्पर्श कह्या ?
ए प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! पं० पंच वर्ण इत्यादि ज० जेम क्रोधना
कह्या तेमज चार फर्स अठार पापने विषे जाणवा.

जावार्थः—हवे जुठ ! ए पाठमां तो प्राणातिपात, मृषावाद, अ-
दत्तादान, मैथुन अने परिग्रह, ए पांचे रुपी चोफरसी कह्या ठे. तेमज
क्रोधना दस जेद, मानना बार जेद, माया-कपटाइना पंदर जेद, लोच-
ना सोल जेद, अठार पाप अने आठ कर्म, ए सर्व बोलने रुपी चोफ-
रसी कह्या ठे. जेम आठ कर्म चोफरसी पुद्गल पोतपोतानी कनेज रहे,
पण कोइने आपी शकाय नही, तेम पांचमा पाप परिग्रहने पण रुपी
चोफरसी कह्यो ठे. अन्न, वस्त्र, सोनुं, रुपुं प्रमुख अठफरसी पुद्गल
उपर मुर्बा ममता होय तेने परिग्रह कहीये. ते रुपी चोफरसी ठे ते
पोतानो पोतानी कनेज रहे, कोइने आपी शकाय नही. तमे, “परिग्रह
रुपी चोफरसी ठे” ए सूत्रनां वचन जाणता थका कह्यो ठो के “मागता

જિસ્તારીને અનુકંપા આપીને અન્નવસ્ત્રાદિક જે આપે, તેણે પરિગ્રહ સેવરાવ્યો, પરિગ્રહ લીધો," એવી મતના લીધે સૂત્રના વચન મરોની અર્થતિ પરુપણા કેમ કરો ઠો ? વલ્લી એજ ધારમા શતકના પાંચમા ગ્રંથે શામા અન્ન વસ્ત્રાદિકને પુદ્ગલાસ્તિકાય કહી છે તે પુદ્ગલાસ્તિકાય રૂપી અઠફરસી છે, અને પરિગ્રહ (પાંચમા પાપ) ને રૂપી ચોફરસી કહ્યો છે. હવે તમે અન્નવસ્ત્રાદિકને અઠફરસી પુદ્ગલ જાણતા ઠતા પરિગ્રહ કેમ કહ્યો ઠો ? તેવારે તેરાપથી કહે છે કે "અન્ન, વસ્ત્ર, સોનુ, રૂપુ, એ ઉપર મુર્ઠા મમતા હોય તેને જાણ પરિગ્રહ કહીયે, અને તેને રૂપી ચોફરસી કહ્યો છે તે તો સેવરાવ્યો ન સેવરાવાય, પણ સોનુ, રૂપુ, અન્ન, વસ્ત્રાદિક ડ્રવ્ય પરિગ્રહ છે, તે ડ્રવ્ય પરિગ્રહ વાતારે સેવરાવ્યો " તેનો ઉત્તર હે દેવાનુગ્રીય ! ડ્રવ્ય પરિગ્રહથી કર્મ વધાય કે જાણ પરિગ્રહથી વધાય તે કહો જો ડ્રવ્ય પરિગ્રહથી કર્મ વધાય તો, જરત મહારાજને જંબુદ્વીપપદ્મતિ સૂત્રમાં આરીસા ધ્રુવનમા ઘરેણા કપના પહેર્યા થકાં કેવલજ્ઞાન ઇપન્યુ કેમ કહ્યુ ? તથા મુલ્લજ્ઞદેવ જગવાનની માલ્લેવી માતાને હાથીને હોદે બેઠા, લાલ્લો ક્રોનો રૂપીયાના ઘરેણા પહેર્યા થકાં, ગ્રહસ્થપણાના વેપમા કેવલજ્ઞાન કેમ ઇપન્યુ ? વાસ્તે ડ્રવ્ય પરિગ્રહ કર્મ વધનુ કારણ નથી.

તેવારે તેરાપથી પણ કહે છે કે, "કપના ઘરેણા ઉપર મુર્ઠા મમતા હોય તેને જાણ પરિગ્રહ કહીયે તે કર્મવધનુ કારણ છે તે મમતા મુર્ઠા મટી ગઈ, તેથી જરત મહારાજને તથા મુલ્લેવી માતાને કેવલજ્ઞાન ઇપન્યુ, અને ઘરેણા કપનાં તો અજીવ પુદ્ગલ છે, તે કહેવા માત્ર ડ્રવ્ય પરિગ્રહ છે, પણ કર્મવધનુ કારણ નથી તે કપના ઘરેણા અન્નત પરિગ્રહ ન કહે વાય" સ્વારેહે દેવાનુગ્રીય ! માગતા જીસ્તારીને અનુકંપા આપીને મુર્ઠા મમતા મટવાથી, અન્નવસ્ત્રાદિક અજીવ પુદ્ગલ અઠફરસી લીધા, તેણે પરિગ્રહ (કર્મવધનુ કારણ તે) સેવરાવ્યો, એમ મતના લીધે જુલ કેમ ઘોલ્લો ઠો ? તેવારે વલ્લી તેરાપથી એમ કહે છે કે "અન્ન વસ્ત્રાદિક અજીવ પુદ્ગલ અઠફરસી લીધા તેને તો તમે પાપ નથી માનતા, પણ

કાચું ધાન દે અને કાચું પાણી પાંચ તેમાં એકીંડી જીવનો હિંસાનું તો પાપ સાંચું કે નહીં ?” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! એકીંડી જીવોની હિંસાનું તો પાપ તમે બતાવ્યું, પણ અનુકંપા શુભ જોગથી પંચેંડિ જીવના પ્રાણ જતા રાખ્યા, તેનું તમે પાપ કેમ કહો છો ? કારણ કે એ અનુકંપાદિ કાર્યોમાં જેટલી હિંસા થાય તે તો પાપ ખાતેજ છે, પણ જે જીવ ઝગર્યો તેનો ગુણ જાણવો. એવા મિશ્રસ્થાનના દાખલા સૂત્રોમાં ઘણે ઠેકાણે છે. જેમ ચિત્તપ્રધાને ઘોરા દોઢાવીને કપટાઈ કરીને પ્રદેશીરાજાને સમજાવવાનો ઉપાય કર્યો, તેથી ચિત્તપ્રધાનને અજયણાનું તથા કપટાઈનું પાપ સાંચું; પણ રાજાને સમજાવ્યો તેની ધર્મદલાલી કહી છે પણ પાપ દલાલી નથી કહી. વલી જ્ઞાતાસૂત્રમાં સુબુદ્ધિ-પ્રધાને જીતશત્રુરાજાને પાણીની અજયણા કરીને સમજાવ્યો. તેથી તેને પાણીની તો હિંસા લાગી, પણ રાજાને સમજાવ્યો તેનું પાપ નથી કહ્યું. તમે, ધાન કણુંકા દેશ કાચું પાણી પાડ અનુકંપા શુભ જોગથી પંચેંડિ જીવ મરતાના પ્રાણ રાખ્યા તેને, જેલુંજ પાપ કેમ કહો છો ?

વલી, તમારી વાણી સાંજલીને તમને કોઈ રજપુતાદિક કહે કે “ હે સ્વામી ! આપની મરજી હોય તો ધાન કણુંકા અને કાચાપાણીની હિંસાના ત્યાગ કરાવો, અને આપની મરજી હોય તો પંચેંડિજીવની હિંસાના ત્યાગ કરાવો, બેમાંનું એક ત્યાગ કરવાના મારા જ્ઞાવ છે. ઘણું પાપ જાણો તેના ત્યાગ કરાવો. ” તેવારે તમે શેના ત્યાગ કરાવશો તે કહો. તમારી શ્રદ્ધાને લેલે તો ધાન કણુંકા અને કાચા પાણીના ત્યાગ કરાવવા જોઈએ; (ઘણા જીવની હિંસા ટલે માટે) પણ જગવંતે તો પંચેંડિ જીવની હિંસામાં ઘણું પાપ કહ્યું છે, નર્કનું આયુષ્ય બાંધે કહ્યું છે, કારણકે એકીંડથી અનંતગણી પુન્યાઈ પંચેંડિની વધતી છે, તેથી તેમાં ઘણું પાપ માન્યું, અને શ્રાવકના પહેલા વ્રતમાં પણ ત્રસ-જીવની હિંસાનો ત્યાગ કરવો કહ્યો. ત્યારે હે દેવાનુપ્રીય ! પંચેંડિ જીવની હિંસાનું પાપ ઘણું હશેતો, પંચેંડિ જીવને અનુકંપા શુભજોગ આણીને તેના પ્રાણ રાખ્યાનો ઘણો ગુણ કેમ નહીં હશે ? માથા હો તે વિચારી જોજો. વલી અ-

નુકપા આણીને દાન દે, તેમાં શ્રી વીતરાગદેવે તો ધર્મ અધર્મ એકે પથ કહેવું નથી કશું શાસ્ત્ર સૂત્ર ઠાણાયાગ ઠાણે વસમે ઘડેશે પહેલે તે પાઠઃ-

દસ વિદે દાણે ૫૦ તં ૦ અણુકંપા ૧ સગ્ગદ્ ૨ ચેવ જય ૩
કાલ્પણિય ૪ લજ્જા ૫ ગારવેણ ૬ અદ્દમેપુણ
સતમે ૭ ધમ્મે અઠમેવુત્તે ૮ કાદીદ્ય ૯ કયતિય ૧૦ ॥

અર્થ — ૧૦ દસ વિં પ્રકારે ૫૦ દાન પરુણ્યુ તં તે કહેવે અનુકપા (કૃપાકરીને વીન અનાથને દેવું તે) ૧, સં સમદાન (કષ્ટાદિકને વિપે સાજ્યને અર્થે દે તે) ૨, જં જનના લીધે દાન આપે તે ૩, કાં પુત્રાદિકના વિયોગને સમયે દાન દે તે તથા મુશ્વત્તી પઠવાને વેરાદિકનું કરવું તે શોકદાન ૪, લઙ્ગ ઘણા જણની લાજે કરી દાન આપે તે ૫, ગાં ગર્વે સ્વરચે તે ગર્વદાન (નાટકિયા મહાદિને તથા વિવાહ સાદીને વિપે આપે તે) ૬, અં અધર્મને પોષણહારુ દાન તે (ગણિકાદિકને આપે તે) ૭, ધં ધર્મનું કારણ તે ધર્મદાન (તે સુપાત્રે દાન) ૮, કાં મુજને કાંઈક ઉપકાર કરશે પવી બુદ્ધિ જે દે તે કાચીકક્ષિત દાન ૯, અને કં ણે મુજને ઘણીવાર ઉપકાર કરીયો ઠે, માટે હું પણ ઈર્શીગણે થવા કાજે કાંઈક આપુ, એમ ધારીને દે તે ૧૦ ॥

જ્ઞાવાર્થ — હવે હજી તો દસ દાન કહ્યા તેમાં સાતમું અધર્મ દાન, કશું તે પોતાના વિષય હેતે તથા સ્વાર્થ હેતે વેશ્યાદિકને આપે તેને અધર્મ-દાન કહીયે, અને આઠમું ધર્મદાન તે નિયાણાદિક દોષરહિત, વિષ્ણુ, વિષ્ણુ અને પાત્ર શુદ્ધ જે સાધુને આપે તેને ધર્મદાન કહીયે, અને બાકીના આઠ શેષ રહ્યા, તેના ફલ વિષે શ્રીવીતરાગદેવે પણ મૌન રાખી, પુણ્ય પાપનાં ફલ એકે કહ્યા નહીં, ત્યારે આપણને શું જ્ઞાન ઠેકે, પ્રપુત્રા વિના કહ્યા ન્યારા નિર્ણય કરીયે ? વહી કેટલાક હજી પુણ્ય સ્થાપે ઠે, કેટલાક મિત્ર સ્થાપે ઠે, પણ તે વીતરાગની આજ્ઞા વહાર ઠે વહી આઠમું દાન સાધુને દેતા પુણ્યાનર્જરા રૂપ લાજ થાય, પણ અરણીકરુનીને પેરે વિષય હેતે દે તો અધર્મ-દાન પણ થાય જેમ ચોરને ચોરી કરવાની

साज्य (मदद) आपे तो अधर्मदान कहोए; केमके तेमां पोतानो पण स्वार्थ जेलो ठे ते माटे. एम करतां ए चोर बंधणमां पड्यो, तेने दुःखी देखीने अनुकंपा आणीने खानपान आपे तो ते अनुकंपा दान थाय. जेवा पोताना प्रणाम (दान आपतां) होय तेवुं दान कहोए. फल पण पोताना प्रणाम शुरू अशुरू होय तेवां लागे. जेम पात्र तो धर्मरुचि घणा शुद्ध हता, पण नागश्रीना जेवा प्रणाम हता तेवां फल लाग्यां. ते माटे दान, तप, जप, क्रिया अने दया, ए सर्व पदार्थनां फल पोताना प्रणाम पहे लागे ठे. जेम कोइ अज्ञव्य ठे, ते साधु जेलो रहे ठे अने साधु जेखुं खावुं पीवुं करे ठे, पण जेवा पोताना प्रणाम होय तेवांज फल लागे ठे. वली साधुनी परे कोइ शुरू व्यवहार देखी साधुनी बुद्धे वांटे तो तेने साधु वांध्यानां फल लागे के असाधु वांध्यानां फल लागे ? एम पोताना प्रणाम उपर घणी वार्ता ठे. बाकीनां आठ दान श्री वीतरागदेवे एकान्त धर्ममां पण नथी गण्यां, तेम एकान्त अधर्ममां पण नथी गण्यां. ए आठ दानमां एकान्त धर्म ठे के एकान्त अधर्म ठे, एम साधुए कांइ पण कहेवुं नही, मौन जाव राखवो. ए दान प्रशंसवां पण नही अने निषेधवां पण नही. एम जाणवुं जे, आगळ आवके दान दोधां ठे तेनां जे फल थयां हशे ते आज पण आपनारने थशे. वली श्री वीरप्रभुना अंतेवासी आवके जे कार्य कर्यां, ते जो अनर्थदंरु पाप कर्मादान होत तो केम करत ? वास्ते ए करणी निषेधवारुप अथवा पाप कहेवारुप नथी. ए वातनो श्री वीतरागदेवे पण चोखी रोते निर्णय न कर्यो त्यारे आपणने शुं ज्ञान ठे ? एनो तो घणो विचार ठे. वली सूर्यगंगांग सूत्रना श्रुत्कंध पहेलाना अध्ययन अग्यारमां सावध दानमां मौन राखवुं कछुं ठे, पण पाप कहेवुं कछुं नथी. ते गाथाः—

दणंतं एणु जाणेवा, आयगुत्ते जिइंदिए;

वाणाइसंति सद्धिणं, गामेसु नगरेसूवा.

॥ १६

तहागिरं समारंजं, अडिपुनंति णोवए;

अहवा नन्वि पुन्रति, एव मेय मह व्रजयं ॥ १७ ॥

दाण्ठयाय जेपाणा, हम्मंति तसथावरा,
तेसिं सारक्कण्ठाए, तम्हा अन्निति नोवए ॥ १८ ॥

जेसितं उवक्कपेति, अन्नपाण तद्दा विह,
तेसिं खाजतरायति, तम्हा एण्ठि तिनोवए ॥ १९ ॥

जेयदाण पस्ससति, वह मिठति पाणीणं,
जेयण पम्सेहति, वित्तिठेय करत्तिते ॥ २० ॥

दुह्मं वित्तेण जास्संति, अत्थिवा एत्थिवा पुणो,
आयरयस्स देच्चाण, निष्ठाण पाठणत्तिते ॥ २१ ॥

अर्थ — पूर्ववत् जुलं प्रश्न बीजो पाने १२९ में

ज्ञावार्थ — हवे जुलं । आ पाठमा एम कण्ठु ठे के, गाम या नगरमां गयाथी साधुने कोइ दाननो अर्थी, अरुदावंत ग्रहस्थी तथा राजादिक पुठे के, हे स्वामी । हु तखाव कुवादिक खोदावु या सवु कोरादि दठ तथा पाणीनी परब वधावु ? ए अनुष्ठानमा पुन्य ठे के नहि ? एव । सावध (भारंज कारणी) वाणो सांजखीने 'ए अनुष्ठानमां पुन्य ठे' एम पण साधु न कहे, अने 'तमने पुन्य नथी' एम पण साधु न कहे, कारण के ए वझे जाया महा जयतुं कारण ठे अहीयां तेरापची एम कहेठे के, "जो पूर्वोक्त कार्योमा पुन्य होय ते 'तमने पुन्य यशे' एवु केम न कहे ?" तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय । दानने अर्थे ग्रस स्यावर हणाय, ते जीवोनी रक्षाने अर्थे साधु एम न कहे के, तमने पुन्य यशे, कारण के साधु एम जाणे के, जो हु ए परब तथा सवुफारादिक दानने प्रशसीश तो मारा वचनयो ग्रसस्यावर-जीवनी घात चाशे, एम जाणीने पुन्य न कहे, पण एम तो नथी कण्ठु के, हे साधु । "ए दानमां पाप ठे, तेथी तुं पुन्य मत कहीश," जेम आबक साधुजीना सामा जाय तेमा निर्जरा कही, पण मेह वरसतां सा

ધુજીને પુઠે કે, હું ફલાણા સાધુજીના સામો જાઉં તેમાં મને શું ફલ
પ્રશે ? તેવોરે સાધુજી જવાનું કહે નહીં, મૌન રાખે. હવે ગુરુ-દેવના
સામા જવામાં (વિનયમાં) નિર્જરારુપ લાજ જાણે છે, પણ જવાનું
કહે નહીં; કારણ કે તે એમ જાણે કે, મેહ વરસતાં ગુરુદેવના સામા
જવામાં નિર્જરારુપ લાજ કહીશ તો મારી જાણ-સુમતિમાં કસર લા-
ગશે, અને જો ના કહીશ તો વિનય જાગશે, એમ જાણીને મૌન રાખે.
ઇત્યાદિક સામા આવવાની, સાધુ-સાધવી વાસ્તે જગ્યા, ઔપચ લાવ-
વાની, અને ઊઠી ઊઠાં થવાની આજ્ઞા માગે તો સાધુજી મૌન રાખે;
પણ બ્રહ્મસ્થને આવવા જવાનું કહે નહીં. તેમ એ સાવધ-દાનમાં ત્રસ-
સ્થાવર જીવની રક્ષાને અર્થે, પોસતુકારમાં તમને પુન્ય છે, એમ પ્રશંસે
નહીં; અને માગતા ઝીંખારીને અંતરાય પડે તેથી, તમને પુન્ય નથી,
એમ પણ ન કહે. જે એ દાનને પ્રશંસે તેને ઠકાયની વધનો વંઢણહાર
કહીએ; અને જે એ પોસતુકાર દાનને નિષેધે તેને માગતા ઝીંખારીની
(વૃત્તિ) આજીવોકાનો ઢેદનહારો કહીએ. એમ જાણીને સાધુ એ સાવધ
પોસતુકાર દાનમાં, તમને પુન્ય છે અથવા નથી, એ બેમાંની એકે જાણા
ન બોલે; મૌન રાખે. વલ્લી એ સાવધ-દાનમાં મૌન રાખવું કહ્યું છે. તેની
શાલ સૂત્ર સુયગમાંગ શ્રુતષ્કંધ બીજે અધ્યયન પાંચમે તે ગાથા ૩૩ મી:-

દક્ષિણાં પમિલંજો, અભિવા નભિવા પુણો;

ણવિયાગરેજ મેહાવી, સંતિ મગ્ગં ચ વૂહણ ॥૩૩॥

અર્થ:—દાનનો પા પ્રતિલાજકાલે બ્રહ્મસ્થને દેવા અને લેવા-
વાલાને લેવા, એવો વર્તમાન વ્યાપાર દેખી અં હાં પુન્ય છે એમ ન કહે,
કહે તો અસંજમની અનુમોદના થાય. વાં અથવા નં હાં પુન્ય નથી
અં એમ પણ ન કહે, કહે તો વ્રતિ ઢેદ થાય. મેં એ કારણે પંમિત અ-
સ્તિ નાસ્તિ ન કહે. હવે સાધુ કેમ બોલે તે કહે છે. સં જ્ઞાન દર્શન
ચારિત્રરૂપ મં મોક્ષમાર્ગની વૃદ્ધિ થાય તેમ વું બોલે.

જાવાર્થ:—હવે જુવ ! આ પાઠમાં પણ એમ કહ્યું છે કે, એ સાવ-

भवानमां पुढ्यां थका “ तमने गुण ठे अथवा गुण नथी ” एम साधु एके वचन न कहे बुद्धिमत साधु तो जेम ज्ञान, दर्शन अने चास्त्रि बधे तेम बोले ए बधे ठामे प्रजुए मज्जस्थ जाव राखवो कसो पुन्य, पाप के, मिश्र, एके न कहेतां मौन राखवु कसु तेवारे तेरापंथ। कहे ठे के, पुढ्या थका मौन राखे, पण मनमा शु जाणे ? तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! सूत्रमां प्रजुए जे वस्तुनो परमार्थ कसो होय तेज प्रकार कहेवो, अने सूत्रमां ज्यां प्रजुए मौन राखवानु कसु होय त्या मौन राखवो, अने मन मांतो एम जाणे के, जेटसी अनुकपा शुजजोग ठे तेटखो रुनो पुन्यनो ज्ञाग जाणवो, अने जेटसी हिंसा अशुजजोग ठे तेटखो घुनो पापनो ज्ञाग जाणवो

तेवारे वखी तेरापंथी कहेठे के “पोसतुकारमा तथा सावधदानमा शु जजोगनुं पुन्य अने हिंसानुं पाप, ए बधे वात केम अखोठो ? कातो पुन्य अखो के पाप अखो ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! साधुने कोइए उघाके मोठे बोखतां, वायुकायना असरुपात जीवनी घात करता उखटजावथी, दान दीधु तेने शु थयु ? धर्म के पाप ते कसो वायुकायना जीव मुआ तेनु पण धर्म अने उखट जावे दान दीधु तेनु पण धर्म ? के वायुकायना जीव मारीने दान दीधु तेमा पाप ? तेवारे तेरापंथ। पण कहेठे के “वायुका यनी हिंसा थइ तेतो पाप, पण उखट जावे दान दीधु तेमा हिंसानो जाव नथी तेथी धर्म घणु ठे ” त्यारे हे देवानुप्रीय ! ए दानमां पण हिंसानु तो पाप सागरो, पण शुजजोगनु अने अनुकपानु पाप केम कहोठो ? ए दानमा हिंसा तो ठे, अने अनुकपा शुजजोग पण ठे तेथी एकान्त पुन्य अथवा एकान्त पाप, एम एकान्त वचन न कहेधु तेथीज श्री वीतरागदेवे मौन राखवी कहो ठे वखो दान तो अनेक प्रकारना ठे कोइमां एकान्त मोक्ष हेतु ठे १, कोइमा एकान्त नर्क हेतु ठे २, कोइमा पोतपोताना प्रणाम उपर पुन्य पापना फल ठे ३, अने कोइमा पात्र कु पात्र उपर पुन्य पापना फल ठे ४, पण दानरुपी समुद्रतो गणधरदेवे पण निकास नथी कयों, यत —

आकाशे ताराणां संख्या, त्रण संख्याहु महि तजे;
श्रावणे बिंदुनां संख्या, पात्र संख्या न विद्यते ॥१॥ स्पष्टार्थः.

मांटे एम जाणजो जे, एनो विचार घणो ठे. श्रीबीतराग वदे ते खरुं.

वली तेरापंथी कहे ठे के, साधु विना पुन्यनुं क्षेत्र क्यांय नथी. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! साधु तो धर्मनुं पुन्यनुं क्षेत्र ठेज तेमां शुं कहेवुं ? पण बीजाने दीधायी पोताना अनुकंपा जावे शुज जोगथी कदाचित गुण थाय तो ना कहेवाय नही. वली साधु विना पुन्यना क्षेत्रनी ना कहे तेने पुढीए के, साधु तो सामीपचीस आर्य देशमां ठे. तेमां तो नव प्रकारे पुन्य निपजे; पण अनार्य क्षेत्रना लोकोने नव प्रकारे पुन्य निपजे ठे के नहि ? जो निपजे तो केवी रीते निपजे; ? केमके त्यां साधु तो नथी, अने बीजाथी तमे पुन्य मानता नथी. हवे अनार्य देश-मां नव प्रकारे पुन्य कइ रीते थाय ? त्यां अठार प्रकारे पाप तो निपजे ठे, पण पुन्य केटला प्रकारे निपजे ते कहो. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “ नव प्रकारे पुन्य निपजे एवा तो त्यां (अनार्य देशमां) पात्र नथी; पण मन, वचन, कायाना जोग शुज वर्ते, तेथी पुन्य निपजे ठे. ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! अठार प्रकारे पाप तो सर्व जगतमां ठे, पण नव प्रकारे पुन्य एक आर्य-क्षेत्रमां ज ठे, एवुं तमे कया सूत्रथी कहो ठो ते पाठ अमने देखामो; अने अनार्य-क्षेत्रमां त्रण जोग संबंधोआ पुन्य ठे, शेष नथी ते पण सूत्रपाठ अमने बतावो. वली तमे कहो ठो के, अना-र्य-क्षेत्रमां जोग जला प्रवर्ते तेनुं पुन्य ठे शेष नथी. त्यारे जीव उगार-वाना प्रणाम अने मरताने अनुकंपा आणीने दान देवाना प्रणाम, ए करणीमां कथुं ध्यान, कइ लेख्या अने कया प्रणाम ? शुज के अशुज ते कहो. साधुश्रावकना दानमां पुन्य होय तेवुं तो नथी; पण अनुकंपा आणीने दुर्बलने मरता देखीने दान आपे, तेमां शुज जोग ठे के अशुज जोग ठे ते कहो. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, “ सावजदान (जीवहिंसा सहित) मां तो तमे पण सौत राखवी कही कहो ठो, पण निर्वध

રોટી, શેક્યા ચણા, સિરણી (મિઠાઈ) અને પ્રાસુક (ઝનુ) પાણી, મા ગતા જીસ્વારીને અનુકપા આણીને આપે, તેમા કોઈ ઠેકાણે સૂત્રમા ગુણ કહ્યો હોય તો ઘતાવો ” તેનો ઇત્તર હે વેવાનુપ્રીય ! સૂત્રમાતો પ્રાસુક દાનમા તથા અનુકપા દાનમા ઠામ ઠામ ગુણ કહ્યો હે, પણ તમારા સરખા અદ્વૃષ્ટ કલ્યાણીકોની દ્રષ્ટીમા આવતુ નથી પ્રથમ તો ઠાણાયાંગ સૂત્રના નવમા ઠાણાના પહેલા ઇદેશામા નવ પ્રકારે પુન્ય કહ્યુ હે તે પાઠ:-

નવ વિદે પુત્રે ૫૦ ત૦ અન્નપુત્રે ૧ પાણપુત્રે ૨ વઢપુત્રે ૩
લેણપુત્રે ૪ સયણપુત્રે ૫ મણપુત્રે ૬ વયપુત્રે ૭ કાય-
પુત્રે ૮ નમોકાર પુત્રે ૯ ॥

અર્થ —ત૦ નવ વિ૦ પ્રકારે પુ૦ પુન્ય ૫૦ પરુપ્યુ ત૦ તે કહે હે -
અ૦ પાત્રને વિપે જે અન્નાદિક વેલુ તેથી તીર્થંકરનામાદિ પુન્ય પ્રકૃતિનો
વધ, ને તેથી અનેરાને વેલુ તે અનેરી પુન્ય પ્રકૃતિનો વધ ૧ પા૦ પાણી
પુન્ય ૨ વ૦ વસ્ત્ર પુન્ય ૩ લે૦ ઘર ૪ સ૦ સથારો ૫ મ૦ ગુણવત્ત ઇપર
હર્ષ ૬ વ૦ વચનની પ્રશંસા ૭ કા૦ પર્યુપાસના (સેવા) ૮ ન૦ નમસ્કાર
પુન્ય ઇત્તવ ૯.

અન્ન પાન ચ વસ્ત્ર ચ, આલય શયનાગન,

શ્રુશ્રુપા વદન તુષ્ટિ, પુન્ય નવ વિધ સ્મૃત ॥ ૧ ॥

જ્ઞાવાર્થ —હવે જુઠું ! આ પાઠમા થો વીતરાગદેવે એમતો નથી
કહ્યુ કે, એક સાધુનેજ દીધે પુન્ય વધાય અહીં તો સમચય કહ્યુ હેકે,
અન્નદીધે પુન્ય, પાણીદીધે પુન્ય, જગ્યાદીધે પુન્ય, ઇત્યાદિક નવ પ્રકા
રનાં પુન્ય કહ્યાં હે સાધુજીને દીધા તીર્થંકર ગૌત્રાદિ પુન્ય પ્રકૃતિ વ
ધાય, અને અનેરાને દીધે અનેરી પુન્ય પ્રકૃતિ વધાય હવે પુન્યનો વેતા
હોત પ્રકૃતિ હે તેમા સાધુજીને દીધાથી તો તીર્થંકરાદિક પ્રકૃતિ વ
ધાય અને અનેરાને દીધાથી અનેરી પુન્યપ્રકૃતિ વધાય જ્ઞાતાવેદની પં
ચેન્દ્રિની જાત, મનુષ્યની ગતિ, મનુષ્યનુ આયુષ્ય, પ્રસ નામ, ઘાદર નામ
અને પ્રજાત નામ ઇત્યાદિક પુ પપ્રકૃતિ વધાય હવે તમે કહોગો કે,

साधु विना बीजा कोइने दीधे पुन्य न बंधाय. त्वारे साधुने दीधां तो तीर्थकरादिक पुन्यप्रकृति बंधाय एम कह्युं ठे; पण वाकीनी पुन्यप्रकृति केहेने दीधां बंधाय ते कहो. वली तिर्यचनुं शुभ दीर्घ आयुष्य पुन्य-प्रकृतिमां कह्युं ठे. ते तमारा साधुने दीधाथी जंट, घोमा, हाथी प्रमुख तिर्यच थाय के बीजाने दीधाथी थाय ते कहो.

तेवारे तेरापंथी पण सोधुं कहेठे के “साधुने समझष्टी श्रावक दान आपे, तेथी विमानीक देवतानुं आयुष्य बंधाय, तथा शातावेदनी जंच गौत्र इत्यादिक शुभ पुन्यप्रकृतिन बंधाय; पण साधुने दीधां तिर्य-चनुं आयुष्य तो बंधाय नही. ” तो हे देवानुप्रीय ! जुन ! ए तिर्यचा-दिकनुं आयुष्य, इत्यादिक पुन्यप्रकृति अनेराने दीधां बंधाय के नही ? अन्न-पुत्रे इत्यादिक अकेका प्रकारथी बेतालीस पुन्यप्रकृति बंधाय के नही ? न्यारी न्यारी अकेका प्रकारथी बंधाय एम सूत्रमां कह्युं होय तो बतावो. अहीं तो टीका तथा टवामां कह्युं ठे के, साधुने दीधाथी तीर्थकर नामादिक प्रकृति बंधाय, अने अनेराने दीधाथी बेतालीस मां-हेली अनेरी पुन्यप्रकृति बंधाय. साधुनेज दीधे पुन्य बंधाय, अने बीजाने दीधे पुन्य न बंधाय, एवुं कोइ ठेकाणे ठाणायांगनी ठोकामां अथवा दधार्थमां कह्युं होय तो बतावो. तमे एवा पुरातन आचार्यनी कीधेली टीका तथा टवार्थ उत्थापीने कहोठो के “एक साधुनेज दीधां पुन्य बंधाय अने अनेराने दीधां पुन्य न बंधाय, एकान्त पाप लागे. ” एवा मनमां आवे तेवा खोटा अर्थ करीने अनंत संसार केम वधारो ठो ? वली साधु विना पण दान देवामां गुण चित्तप्रधाने केशीश्रमण मुनीराज पांसे बताव्या ठे. तेनी शाख सूत्र रायप्रशेणी. ते पाठः—

तं जइणं देवाणुप्पिया पयसीसरत्तो धम्म माइस्केवा बहु
गुणसरं फलं होवा. तेसिं बहुणं समण माहण जिस्कूयाणं
तंजइणं देवाणुप्पिया पएसिस्स बहुणं गुणतरं होवा
जणवयस्स. १ अर्थः—जुन पाने १२२.

प्राचार्य.— हवे जुठ ! चित्तप्रधान सरिखो आवक, जैन मार्गनो
 तथा नव तत्वनो जाण, तेणे केशीश्रमण मुनीराजकने विनती करी
 के, हे स्वामी ! तमे प्रवेशीराजाने धर्म सज्जखावो तो श्रमण शाक्या
 विकने, ब्राह्मणने अने मागता जिखारी जिह्नुकने घणो गुण थाशे एम
 सूत्र पाठमां कष्टु हवे श्रमण ब्राह्मण अने जिह्नुकने शो गुण थशे कष्टो
 तेकहो शु प्रवेशीराजा समज्यार्थी “ श्रमण ब्राह्मण अने जिह्नुक तरी
 जाशे ” ए गुण कष्टो के “ राजाप्रवेशी समज्यार्थी श्रमण ब्राह्मण
 जिह्नुकने जिह्ना सोहेखाइथी मखइ ” ए गुण कष्टो ? तमे मतनो क
 बाग्रह ठोकीने विचारो ए पाठनुं साचु रहस्य तो एम वेखाय ठे के,
 पहेखां प्रवेशीराजा नास्तिक मतनो (मिथ्यात्व) इतो त्यारे परसो
 क, पुन्य, पाप मानतो न होतो, तेमज धनने सार जाणीने सचय क-
 रतो, पण दान पुन्य करतो नहोतो तेथी चित्तप्रधाने केशीश्रमणने
 विनती करी के, हे स्वामी ! प्रवेशीराजाने धर्म सज्जखावीने समजावो
 तो, ड्रव्य अस्थिर जाणे, परसोक, पुन्य पाप माने, अने उदार चित्त
 थाय तेथी समण ब्राह्मणाविकने दान आपे, अने ए समण ब्राह्मण,
 जिह्नुकने जिह्ना सोहेखां मखे ए गुण थाशे एम कष्टुं, पण जो चित्त-
 प्रधाननी तमारा सरखी अछा होत, ने दान आपवामां पाप मानतो
 होत तो एम कहेवु जोइए के, हे स्वामी ! राजा प्रवेशी असंजतिने
 तथा श्रमण ब्राह्मणाविकने दान आपीने पाप करे ठे, माटे आप तेने
 धर्म सज्जखावीने समजावो के, आजपठी असंजति अहृतिने दान आपे
 नही, ने एवु पाप करे नही, तेम कहेवु जोइए, पण तमारा सरखी
 अछा चित्तप्रधाननी नहोती तेमज केशीश्रमण मुनीराजनी पण त-
 मारा सरखी अछा नहोती जो होत तो चित्तप्रधानने एम केहेत के
 “ हे चीत्त ! तमे अवधु समजाववानी विनती केम करोवो ? हु तो
 समण ब्राह्मणाविकने दान देवामां राजाप्रवेशीने पाप सभावीश, के
 आज पठी एवु पाप करे नही, ” पण केशीश्रमणनो तथा चित्तप्रधा-
 ननी दानमां पाप मानवानी तमारा सरखी अछा नहोती वखी केखी

मुनीराज आगल प्रदेशीराजा श्रावकनां बारव्रत अंगिकार करी वंदणा नमस्कार करीने घेरे जवा लाग्या, तेवारे केशीश्रमण मुनीराजे कहुं के “हे राजाप्रदेशी ! तमे हमारी पासे रसीळो धर्म पाम्याओ ते धर्मने विषे रमणिक रहेजो. अरमणिक थशो मत.” पढी इहु क्षेत्रादिकनां चार द्रष्टान्त दीधां. पढी प्रदेशीराजाए कहुं के, हे स्वामी ! अरमणिक नही थानं, पण ए रीते रमणिक रहीश. ते रीतमां कहुं के, “श्रमण ब्राह्मण अने त्रिहुकने (मागता त्रिखारीने) दान दइशुं अने श्रावकनां बारव्रत चोखां पाळीशुं.” एम केशीश्रमण मुनीराजने कहुं. ते रायप्रशेणी सूत्रनो पाठः—

अहणं सेयंविया पामोस्काइं सत्तगामसहस्साइं चत्तारि जागे करिस्सामि. एगं जागं बलवाहणस्स दलइस्सामि. एगं जागं कोठागारे ठोस्सामि. एगं जागं अंतेउरं दलइस्सामि. एगेणं जागं महइमहालियं कुमागारसालं करिस्सामि. तढणं बहु पुरिसेहिं दिणत्ति त्तवेयणेहिं विजलं अस-
ण ४ उवक्कमावेत्ता बहुणं समण माहण त्रिखूयाणं पंथिये पडियाणय परिजायमाणे ९ बहुहिं सीलवय पच्चस्काण पोसहो ववासेहिं जाव विहरिस्सामि त्तिकहु जामेव दिसं पाउजूए तामेव दिसिं पमिगए. तत्तेणं पएसिराया कद्धं पाउं जाव तेयस्सा जलंते सेयंविया पामोस्काइं सत्तगाम सहस्साइं चत्तारि जाए करेइ. एगंजागं बलवाहणस्स द-
लयइ जाव कुमागारसालं करेइ. तढणं बहुहिं पुरिसेहिं जाव उवक्कमावेत्ता बहुणं समण माहणाए जाव परिजा-
यमाणे विहरइ ॥

अर्थः—अ० हमणांथीज हुं से० स्वेताम्बिका नगरी पा० प्रमुख आदी स० सात हजार गाम मारां खालसानां ठे, च० तेना चार जा०

जाग क० हुं करीश तेमा ए० एक जा० जाग व० हाथी घोमा आदिक
वाहनने व० व० ए प्रथम जाग ए० एक जाग को० कोठार (नगर) ठो०
निमित्ते मुकीश ए बीजो जाग ए० एक जाग अ० अतेतरने व० वेद
ए बीजो जाग ए० एक जा० जागनी म० घणीज मोहोटी कु० (कुटा
गार) दानशाखा क० मंदावीश त० तिहां व० घणा पु० पुरुषने वि०
विधु ठे जेने जरण पोपणादिक ज० जात जमणरुप वेतन (चाकरी)
खे तेनी पासे वि० विस्तीर्ण अ० अन्न, पाणी, खादीम, सादिम, उ०
निपजाबीने व० घणा स० श्रमणने (पांच प्रकारना सन्यासी योगीने)
मा० ब्राह्मणने जि० ज्ञीखारीने प० पथी (मार्गे चाखे ते) ने प० पदु
णादिकने (महेमानने) प० ए व्हेंची देशु व० घणा सी० स्वजाव,
आधार, व्रत प० पचखाण नवकारसी प्रमुख पो० पोपध व० उपवास
साथे जा० यावत् वि० विचरशु ति० एम कहीने जा० जे वि० विशाची
पा० आळ्यो हतो ता० ते विद्याए प० पाठो गयो त० तेवार पढो, प०
प्रदेशीराजा क० काख पा० प्रजात थयो जा० जावत् ते० तेजे करी ज०
आवश्यकमान सूर्य उग्यो से० स्वेतांशिका नगरी पा० प्रमुख स० सात
सहस्र गांव प्रत्ये च० चार जा० जाग क० करे, करीने ए० एक जाग
व० हाथी, घोमा, रथ, निमित्ते व० वे, जा० जावत् पूर्ववत् दानशाखा
क० करे त० तीहा व० घणा पु० पुरुषने जा० यावत् अस्नादिक चार
आहार उ० निपजाबीने व० घणा स० सन्यासी योगी प्रमुखने मा०
ब्राह्मणने जा० जावत् प० जिद्दाचरादिकने वहेचीवेतोषको वि० विचरे ठे

वाचार्थः—हवे जुठ। आ पाठमा तो एम कणुं ठे के, हे स्वामी !
मारे सात हजार गांव खाखसानां ठे तेना चार जाग करीश तेमां एक
जाग तो हाथी घोमा निमित्ते, एक जाग राणीठ निमित्ते तथा एक
जाग खजाना निमित्ते राखीश, अने एक जाग समय शाक्यादिक,
ब्राह्मण तथा मागता ज्ञिखारीने दान वेवा निमित्ते राखी अस्नादिक
चार आहार निपजाबीने दान दक्ष तथा आवकनां बारे व्रत चोखां
पाळीश, पण अरमणिक नही यात ए वे बोख दान अने व्रत रमणिक

पणामां वताव्या. हवे जुन ! हाथी घोड़ाने आगल पण पोषतो हतो, राणीउने पण पोषतो हतो अने खजानामां पण नाखतो हतो. ए त्रण काम तो आगल ज्यारे नास्तिक मतमां (मिथ्यातपणामां) हतो त्यारे पण करतो हतो, अने पहेलां परलोक, पुन्य पाप नहोतो मानतो तेवारे दान नज देतो देखाय ठे. तेथी चित्तप्रधाने केशीश्रमण मुनिराजने कछुं के, हे स्वामी ! तमे प्रदेशीराजाने समजावो तो समण, माहण, जि-
हुकने जिह्वा सोहेली मले. ए लेखे पहेलां जिखारोने दान नहोतो देतो एम जणाय ठे. ए काम तो राजाप्रदेशीए धर्ममां समज्या पठी कर्युं जणाय ठे; कारण के धनने अस्थिर जाणी उदार चित्ते पांचमा गुण-
गणानी करणी जाणी दान दीधुं ठे. ते गुण जाण्या विना एवुं पाप केम करे ? माहा हो ते विचारी जो जो. वली आठमा व्रतमां अनर्थ दंरु पाप करवाना राजाप्रदेशीने त्याग ठे. जो दान देवामां पाप होय तो राजाप्रदेशी धर्ममां समज्या पठी पाप केम करे ? हाथी घोड़ाने पोषवा, राणीउने पोषवी अने खजानामां धन नाखवुं, ए त्रण कामतो आगल पण करतो हतो, अने एतो अर्थ-पापमां ठे; पण दान देवामां पाप होय तो, राजाप्रदेशी धर्ममां समजीने ए अनर्थादंरु पाप जा-
णीने नवुं केम करे ? ए जाणीने अनर्थदंरु पाप करे तो तेनुं आठमु व्रत केम रहे ? माहा हो ते वोचारी जो जो.

वली पहेलांथीज केशीश्रमण मुनीराजे कछुं के, हे प्रदेशीराजा ! तुं अरमणिक थाजे मत. तेवारे राजाप्रदेशीए कछुं के, हुं श्रमण, ब्राह्मण, मागता जिखारीने दान दइश; लीधां व्रत चौखां पालीश अने अरमणिक थइश नही. ए बे बोल केशीश्रमण मुनीराजना मोढा आगल रुबरुमां कहा; पण केशीश्रमण मुनीराजे तेने वज्यो नहि. तमे हेतु उष्टान्त कुयुक्ति भेलवीने लोकोना हृदयमांथी दाननी श्रद्धा काढोढो, तेम जो केशीश्रमण मुनीराजनी दान देवामां पाप मानवानी श्रद्धा होत तो, अग्यार उष्टान्त आगल दीधा तेम एक उष्टान्त वली देत के, हे राजा ! धर्म पामीने आगलतुं पाप बोले वे तो, ए दान देवातुं नवुं

અનર્થ પાપ કેમ કરેલે ? વહ્ની તમે કહોઠો કે, “ વેતી છેતી વેલા મૌન રહેલું, ને પઠી પાપ ઝંઘલાવી વેલું ” તો હે વેવાનુપ્રીય ! ઝ્યારે કેશીશ્રમણ મુનીરાજને પ્રવેદીરાજાણ દાન દેવા બાધતમાં નિષેધન કર્યું, તે વસ્તુતે રાજા કેહેને દાન દફ રણો હતો અને કોણ છફ રણો હતો કે જેથી શ્રી કેશીશ્રમણ મુનીરાજે નિષેધ ન કર્યો ? પણ યમ જાણજો કે, શ્રી જૈનમાર્ગમા પ્રત્યક્ષ અને પરોક્ષ પૂર્વોક્ત દાનવિષયમા મુનીએ મન્ય સ્થ રહેલું જો યમ ન હોય તો યદ્વદા ડ્રધાન્ત આપ્યા તેમ એક ડ્રધાન્ત વહ્ની વહ્ને દાન દેવામાં પાપ કેમ ન સરધાવ્યું ? પણ જાણજો જે શ્રી વીતરાગદેવની, કેશીશ્રમણ મુનીરાજની અને પ્રવેદીરાજાનો તમારા સરસ્તી શ્રદ્ધા નહોતી કે, દાનમાં પાપ મન્ની નિષેધે વહ્ની હુંગ્યા નમ રનીના આવક પરમવિવેકી, જૈન માર્ગના જાણ, પ્રજુના હસ્ત વિકિત લખુ પુત્રસમાન, તેમનો આલાલો વર્ણવ્યો, ત્યાં દાન આશી ગ્રણ આલાલા કહ્યા હે તેની શાસ્ત્ર સૂત્ર જમવતી શતક બીજે ઠેકે પાષમે તે પાઠ:-

તેણં કાલેણં તેણ સમણં તુંગિયાનામ નયરી હોઢાવણં
 તીસેણં તુંગિયાનયરીએ બહિયા ઉત્તરપુરઢિમે દિસિ ખાગ
 પુપ્ફવહ્ણણામં ચેહ્ણ હોઢા વણં તઢ્ઢણં તુંગિયાનયરિએ
 વહ્ણે સમણોવાસગા પરિવસહ્ અઢા દિત્તા વિઢ્ઢિણ વિપુહ્ણ
 ખવણ સયણાસણ જાણ વાહણાહ્ણા બહુ ધણ બહુ જાય
 રુવયવયા આજગ પઢગ સપઢત્તા વિઢ્ઢિનિય પઢર ખત્ત
 પાણા બહુદાસિ દાસ ગો મહિસ ગવેહ્ણગ પ્પપ્પજૂયા બહુ
 જણસ્સ અપરિજૂયા અજિગય જોવાજીવા ઝવહ્ણદ પૂણ-
 પાવા આસવ સવર ણિહ્ણર કિરિયા હિગરણ વધ મોસ્ક
 કુસહ્ણા ૧ અસદેહ્ણા દેવાસુર નાગ સુવણ જસ્ક રસ્કસ્સ કિમ્મર
 કિંપુરુષ ગરુહ્ણ ગધવ મહોરગાદિએહિં દેવગણોહિં નિર્ગમ્યાઓ
 પાવયણાઓ આણહ્ણમણિયા નિર્ગમ્યાપાવયણે તિસ્સકિમા

निकंखिया निवित्तिगिह्वा लघ्वा गहियठा पुहियठा अ-
जिगयठा विण्हियठा ॥ ५ ॥ अठि मिंजपेमाणू रागरत्ता
अय माउसो निग्गंठे पावयणे अठे अयं परमठे सेसेअ-
ण्ठे ओसियफलिहा अवंगुय-डुवारा चियत्तं तेजर परघर
प्पवेसा बहुहिं सीलवय गुणवय वेरमाणं पच्चस्काण पोसहो-
ववासेहिं चाउदसठ मुद्धि पुणमासिणिसु पणिपुणं पोसह-
सम्मं अणूपाळेमाणा समणे निग्गंथे फासु एसणिच्चेणं
असणं पाणं खाइमं साइमेणं वढ पडिग्गह कंबल पाय-
पुहणेणं पीढ फलग सेज्जा संथारएणं उसह जेषजेणं प-
मिदाजे माणा अहा परिग्गहिणहिं तवोकम्मेहिं अप्पाणं
जावे माणे विहरइ ॥

अर्थः—ते० ते काले (अवसर्पणी चौथा आराने विषे) ते० ते
स० समयने विषे तुं० तुंग्यानामे न० नगरी हो० हती. तेनुं व० वर्णन
चंपानी परे जाणवुं. ती० ते तुं० तुंग्यानगरीनी व० बाहार ठ० उत्तर
पूर्वनी वच्चे इशान खुणने विषे पु० पुष्पवतिनामे चे० चैत्य (यक्षा-
तन) हो० हतुं. व० तेनुं वर्णन चंपानगरीनी परे जाणवुं. त० त्यां तुं०
तुंग्यानगरीने विषे व० घणा स० साधुना शेवक प० वसेळे. अ० धनधा-
न्यादिके परिपूर्ण दि० दीपता वि० विस्तार सहित वि० घणा ठे ज०
जुवन (घर) स० शयन, आसन जा० गावां वा० वाहन, घोडा, आदि
व० घणा ध० धनादिक व० धणुं अणघरुयुं सोनुं रुपुं आ० वमणा त्र-
गणानो प० व्यापार सं० तेणे करी सहित ठे. वि० घणा लोक जमतां
प० प्रचुर (घणा) अन्नादिक जुठा नखाय ठे ज० ज्ञात पाणी; तथा
व० घणी दा० दासी दास गो० गाय म० जेंश ग० बकरी गारुर प्रमुख
प० घणा ठे जेने. व० घणा ज० लोकोथी पण अती धनवंत माटे
अ० पराजव्या (गांव्या) जाय नही. ए लोकीक गुण कद्या हवे लोकोत्तर

गुण कहेते अ० जाण्या ठे जेणे जी० जीव अजीव उ० उल्लस्या ठे पू०
 पुन्य पापना फल आ० आश्रव स० सवर णि० निर्जरा कि० क्रियादि
 कना पचीस जेव अ० गानी यत्रादिक शस्त्र अधिकरणा व० प्रकृत्यादि
 वध, चार जेवे मो० मोक्षना जेवना जाणपणामां कु० कुशल ठे अ०
 कोझनी साज वठे नही दे० देवता वैमानिक अ० असुरकुमार ना०
 नागकुमार, जवनपति विशेष सु० ज्योतिषि ज० जह्म र० राक्षस किं०
 किन्नर (वाणव्यसरा) किं० गरुड किंपुरिष, ए व्यतर नीकायना देव
 जाणवा ग० गरुडनु चिन्ह ठे जेने, यवा सुवर्णकुमार जवनपति विशेष
 ग० गर्भव म० महोरग देवता, ए पण व्यतर विशेष जाणवा ए आदि
 दे० देवताना ग० समुद् नि० निर्ग्रंथ साधुना पा० वचन सिद्धान्तयो
 अ० अतिक्रमावी न शके पटले आवळे निर्ग्रंथना प्रवचन मजबुत करी
 प्रज्ञा ठे तेमज जवाव देवा समर्थ ठे एतावत्ता जैनमार्गने विषे नि०
 शकारहित नि० अनेरामतनी घान्ठा न करे नि० साधुनी डुगडा न करे
 तथा फलनो संदेह न आणे ख० सिद्धान्तनो अर्थ खो ठे ग० अर्थ
 प्रज्ञा ठे जगवतना मुखयी पु० पुढीने निर्णय कीधा ठे अ० हेतुयी जा
 ण्या ठे वि० वारवार पुढीने अर्थ निर्णय कर्या ठे अ० हारुमानी मि०
 मीजा (धातु) पे० धर्मरूपी प्रेमरथी रगाणी ठे अ० पोताना सज्जन
 परिवार गुमास्ता विगेरेने नि० निर्ग्रंथ प्रवचनरूप मार्ग घतावे ठे अ०
 एज अर्थने ए० एज परमार्थ, से० शेषसत्तारूप सर्व अनर्थ ठे उ० ह-
 दय फ० फटकनी परे निर्मल ठे, अ० सदाय घरना धारणा दान देवा
 वास्ते उघाकां राखे ठे, चि० ठाळ्या ठे अ० अतेठर प० पराया घरमां
 प० प्रवेश करवो व० घणा सी० शीखवत गु० गुणवत वे० पापनां प०
 पचखाण कर्या ठे पोसो उपवास सहित चाचौदस अष्टमी सु० अमा-
 वास पु० पुनम प० प्रतिपूर्ण पोसा सम्पक् प्रकारे अ० आज्ञासहित
 पावता यका स० साधु नि० निर्ग्रंथने फा० प्राप्त (अचेत) ए० भुक्त
 (४२ दोष रहित) अ० अन्न पा० पाणी खा० खादिम सा० स्वादिम
 ए० घारे आहार व० वस्त्र प० पात्र क० कांबसो पा० पापपुनश्च,

तथा उद्यो गुह्यो पी० पीढ, आसन फ० उर्गीगणनं पाटीउं से० वस्तु
स्थानक सं० मोटो संधारो न० औषध ते एक वस्तु जे० घणां औषध
जेलां होय ते. ए चौद प्रकारनुं दान प० प्रतिज्ञाज्ञता (देता) थका अ०
जेवां प० आदर्यां ठे तेवां त० तप कर्म क्रियाए करी अ० पोताती आ-
त्माने जा० (ज्ञावता थका) देव, गुरु, धर्म एम त्रण तत्व अनुमोदता
थका वि० विचरे ठे.

ज्ञावार्थः—हवे जुउं! आ पाठमां पढ़ेलां तो घरनी संपदा, रिद्धि,
मातबरी वर्णवी; पढी श्रावकना नव तत्वनुं जाणपणुं तथा ज्ञान वर्ण-
व्युं; पढी समकितनी गाढाश् (द्रढता) वर्णवी; पढी पांचमा गुणग-
णानी श्रावकनी मातबरी रहेवानी उदार चीत्तनी करणी वर्णवी; अने
पढी श्रावकनां बारे व्रत वर्णव्यां. हवे घरनी मातबरीमांतो 'विठ्ठलिय-
पञ्चरत्नपाणा' एवो घरनो आचार ठे. अन्नपाणी पुष्कल निपजे ठे, ने
खातां पीतां वध्युं होय ते बहार नांखी दे ठे; ते कागडा, कुतरां, पशु
पक्षी प्रमुख खाय ठे. ए रीते विस्तीर्ण ज्ञात पाणी रंधाय ठे. पढी
ज्ञान ने समकितना गुण वर्णव्या. पढी पांचमा गुणगणानी करणी व-
र्णवी तेमां कष्टुं के, फटक रत्ननी पेरे हृदय निर्मलां ठे अने जिह्मुका-
दिकने दान देवा सारु घरनां कमारु उघाकां राखे ठे. पढी बारे व्रत
वर्णव्यां, तेमां त्रीजो बोल बारमा व्रतमां साधुने दान देवानो न्यारो
कह्यो ठे. जो दान देवामां पाप-कर्मादान जाणे तो दानदेवा सारु घरनां
धारणां उघाकां केम राखे ?

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, "ए अन्नंगछार तो साधुने प्रवेश करवा
सारु ठे, केमके बंध बारणे साधु आवे नही ते माटे." तेनो उत्तर हे
देवानुप्रीय ! साधुनुं दान तो आगल बारमा व्रतमां न्यारुं वर्णव्युं ठे
अने ए अनुकंपा अथवा उचित्त दान तो पांचमा गुणगणानी श्रावक-
पणानी करणीमां वर्णव्युं ठे. वली अम्मरु श्रावकनो जीव द्रढपइना-
पणुं पामसे, तेनां घर नववाश् सूत्रमां वखाण्यां. त्यां ' विठ्ठलिय ज्ञत-
पाणा' ए गुण घरना आचारनो ठे ते तो कह्यो; पण अन्नंगछार न

कह्यो पटखे भावकपणु न्होतु त्यां सुधी तो आमे बारणे जमे तोस्य
 अटकाव नही, पण भावकपणु पाम्यो ते दीवसयी अजगद्धार पण केने
 वसग्यो भावक जैन मार्ग पाम्या ते दिवसयो ठवारपणु अधिक अधिक
 वर्युं, अने डव्य अस्थिर जाण्युं तेयी अधिक अधिक दान देवा
 छाग्या वखी तेरापयी कहेठे के, अजगद्धार साधुने माटे राखे ठे तेनो
 उत्तर हे देवानुप्रीय ! साधुनुं दान तो आर्य-क्षेत्रमाज ठे, कारण के
 अनार्य-क्षेत्रमा साधु नयी तेयी त्या तेनुं दान पण नज होय हवे कोइ
 भावक अनार्य क्षेत्रमां रहेठे, तेने साधुने दान देवानो तो समय न
 आवे स्यारे भावकने अजगद्धार केम निपजे ते कह्यो वखी आर्य क्षेत्र
 मां कोइ गाम नगरमां साधु प चोमासु नयी कर्युं, अने बीजो कोइ
 साधु चोमासामां आवे नही हवे ते भावकने अजगद्धार केम निपजे?
 वखी उत्तम कुखी भावकने घरे तो साधु बोहोरे ठे, पण अधर्म कुखमा
 साधु बोहोरता नयी हवे अधर्मकुखी भावकने अजगद्धार केम निपजे?

तेवारे तेरापयी कहे ठे के, एतो तुंगीयानगरीना उत्तम कुखना
 भावक ठे तेने घेर साधु बोहोरे ठे, ते माटे तेने अजगद्धार कखा ठे
 तेनो उत्तर सुयगमाग सूत्रना बीजा श्रुतष्कधमा तथा उववाह्जो सू
 त्रमां, गाम, नागर, पुर, पाटण, जावत् सोख ठेकाणाने विषे रहे एवा
 सर्व भावकनी गति अधन्य पहेखा देवसोकनी अने उत्तकृष्टी बारमा
 देवसोकनी कही, अने तेमने आराधिक कखा एवा गुणना धयी भा
 वक होय तेनो तुंगीयानगरीना भावकनी परे पहेखो बोख ऋद्धिनो
 बोझीने ज्ञान तथा जाणपणुं (सर्व भावकनु) वर्णव्युं, समकितनी ना
 डाइ वर्णवी, तथा पांचमा गुणठाणानी भावकपणानो ठवार चिन्तनी
 करणी 'उत्तिपफसहा अवंशुवज्जुवारा' इत्यादि करणी वर्णवी पडी
 भावकपणाना धार व्रत वर्णव्यां, त्यां धारमा व्रतमा साधुनुं दान वर्णव्युं
 तेमां सर्व भावकना अजगद्धार कखा हवे ए उंच नीच कुखमां जे
 भावक होय ते सर्वे आराधिक होय के नहिं अने ते देवतामां जाय
 के नही ते कह्यो

તેવારે તેરાપંથી કહેઠે કે, ત્યાં તો સાધુને દાન દેવું કહ્યું છે. તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! નિષિથ, આચારાંગ, દસવૈકાલોક, આદિ અનેક સૂત્રમાં ઠામઠામ સાધુને તો બાર કુલ ટાલીને અનેરા નીચ કુલનો આ-દારાદિક વોહોરવો તથા તે નીચ કુલમાં પ્રવેશ કરવો પણ વડ્યો છે. તેમ જ પણ બતાવો કે, “ ઉત્તમ કુલ જેમાં સાધુજી વોહોરે છે તે શ્રાવ-કને તો અજંગદ્વાર છે, અને અધર્મ કુલ જેમાં સાધુજી ન વોહોરે તે શ્રાવકને અજંગદ્વાર નથી. ” એવો પાઠ કોઈ સૂત્રમાં હોય તો બતાવો. અહીંયાં સુયગનાંગ તથા ઉવવાઈ સૂત્રમાં તો સર્વ નામ માત્ર શ્રાવકને અજંગદ્વાર કહ્યા છે; પણ ઉત્તમ કુલ અથવા અધર્મ કુલ એકે ટાલ્યું નથી; અને તિર્યચ-શ્રાવકને દાનદેવાની યોગ્યતાઈ નથી. તેથી તિર્યચ-શ્રાવકને અજંગદ્વાર ઉવવાઈ સૂત્રમાં કહ્યા નથી. જ ન્યાયે અધર્મ કુલમાં સાધુજી તો વોહોરે નહીં. તેથી અજંગદ્વાર અનુકંમ આણી માગતા જીભારીને દાન દેવા સારુ રાખ્યું છે એમ સ્પષ્ટ સિદ્ધ છે. કાહ્યા હો તે વીચારી જોજો. વલી જગવતો, સુયગનાંગ તથા ઉવવાઈ સૂત્રમાં અજંગ-દ્વારનો ટીકા તથા ટ્વાર્યમાં શું કહ્યું છે? તે વીચારો જોજો. વલી તેરા-પંથી કહે છે કે, “ અજંગદ્વાર અને સાધુનું દાન જ એકજ છે. ” તેનો ઉત્તર. અમ્મરુજીશ્રાવક સાધુને તો દાન આપે છે, પણ તેને અજંગદ્વા-રનો શ્રી ઉવવાઈ સૂત્રમાં નાકારો કહ્યો છે. તે પાઠ:—

પન્નુણં જંતે ! અમ્મરુ પરિવાયે દેવાણુપ્પિયાણં અંતિએમું-
નિએ જિવિત્તા આગારાત્ત અણગારિયં પવ્વિત્તએ ? ણો ઇણ્ઠે
સમઠે. ગો ! અમ્મરુણં પરિવાયે સમણોવાસએ અન્નિગય
જીવાજીવે ઉવલ્લધં પુણપાવે જાવ અપ્પાણં જાવેમાણે વિહ-
રંતિ નવરંગ ઉસિય ફલિદે અવંગુયહવારે ચિયત્તં તેજર
પરઘર પવેસી એવં જ વુચ્ચઈ. ॥

અર્થ:—પ૦ સમર્થ છે જં૦ હે જગવાન્ ! અ૦ અમ્મરુ પ૦ પરિવા-
જક દે૦ હે પુજ્ય ! તમારી અં૦ સમીપે મું૦ મુંરુ જ૦ થવા ? આ૦ આ-

ગારપણથી અઠ અણગારપણું પઠ આવરવા ? ઉત્તર ણોઠ નહિં હૈં એ અર્થ સમર્થ ગોઠ હે ગૌતમ ! અઠ અમ્મરુપરિશ્રાજક સઠ અમણીય-સકે અઠ જાણ્યા ઠે જીઠ જીવ અજીવના જ્ઞેવ, ણઠ સાધ્યાઠે પુઠ પુમ્મે પાપના ફલ, જાઠ યાવત્ તુગીયાનગરીના આવકની કરણીવત્ અઠ જો-તાની આસ્માને જાઠ જાવતોયકો વિઠ વિચરે ઠે, નઠ ઇટ્થુ વિશેષ ણઠ ધારને વિષે જોગલ નથી અઠ ઘર નથી તે માટે ઠધાના ધાર સદાવ રહે અતિથી માટે વિઠ પ્રતિતકારી અતપુર પઠ પરધારને વિષે અવું ન પડે, અતિથી માટે એ એ પ્રણ ઘોલનો આવકને પ્રયોગ પડે, પણ અમ્મરુને પ્રયોગ ન પડે માટે એ પ્રણ ઘોલ નથી

જાવાર્થ —હવે જુઠ ! આ પાઠમા તો અમ્મરુઆવકને જીવ અજીવનો જાણ કહ્યો, પુન્ય પાપના ફલ ઓલસ્યા સાધ્યાં કહ્યાં અને 'જાવ વિહરે' કહ્યો તે જાવ શબ્દથી તુગીયાનગરીના આવકના ગુણ વર્ણવ્યા તેમ અમ્મરુઆવકમા સર્વ ગુણનો પાઠ કહેવો તે નિર્મયસાધુને ચૌદ પ્રકારનું દાન દેતા વિચરે ઠે ત્યા સુધી કેહેવું, પણ તુગીયાનગરીના આવકનોના ધરની રિહિ, સપદા અને માતધરો વર્ણવો તે અને નથી તેથી પેહેલો ઘોલ રિહિ સંપદાનો ઢોરીને 'અજિગય જીવાજીવે' (જાણ્યા ઠે જીવઅજીવના જ્ઞેવ) એ પાઠથી લઈને સર્વ તુગીયાનગરીના આવકના ગુણનો આસાવો વર્ણવ્યો તેમ વર્ણન કેહેવું અમ્મરુઆવકના ચાર ઘોલમા 'ઇટ્થુ વિશેષ કે, ઘોયા ઘોલમા 'પાંચમા' ગુણેના જાણી આવકપણાના ઉદાર ચિત્તની કરણી વર્ણવી, તેમાં એકોતો ફટક રત્તની પેરે હૃદય નિર્મલ, અને દાન દેવા સારુ અજગહાર એ ઘોલ ન કહ્યા, અને એક પ્રતિતકારી અતપુરમા પ્રવેશ ન કરવો અતિથીપણા માટે, એ બે ઘોલ વર્ણ્યા ઘાકી સર્વ તુગીયાનગરીના આવકની પેરે આસાવો કેહેવો હવે તમે કહો ઠો કે, 'અજગહાર અને સાધુનું દાન એ એકજ ઠે ત્યારે અમ્મરુઆવકને અજગહાર તો વર્ણ્યા ઠે, અને સાધુને દાન દેતા કહ્યા ઠે તેટલા માટે સાધુનું દાન અને માગતા ઘીસારીનું દાન જુઠ ઠે એ અજગહાર તો જીજ્ઞુસના દાન માટે

वे, अने माहापुरुष पधारे तो मोक्षनो हेतु पण थाय. ए. सर्व श्रावकोने अजंगद्वार कह्या वे, अने तेउ अनुकंपा-दान मागता त्रीखारीने देता दोसे वे. पढो फल तो पेला श्रावकने जेवां लाग्यां तेवां हालना श्रावकने पण लागशे. ज्ञानी वदे ते सत्य. वली दानने निषेधे तेने प्रश्रव्याकरणना बीजा आश्रवद्वारमां जुगबोला तथा त्रीजा आश्रवद्वारमां चोर कह्यावे. ते पाठः—

पमिघायए हेउ वित्ति ठेइंकरेह मादेह किंचिदाणं सुठुहण॥

अर्थः—पण हणवा हेण निमित्ते विव्रत्ति ठेण ठेद करे, के फलाणाने एक पण ग्रास (कोलीउं) माण म देशो. किं कोइने किंचित मात्र दान न देशो. एवां परपीमाकारी वचन बोले तथा वली सावध वचन बोलवानो सुण प्राणातिपात करो, इत्यादिक वचन कहे.

ज्ञावार्थः—हवे जुउं ! आ पाठमां एम कहुं के, व्रत्तिनो (आजी-वीकानो) ठेद करे तथा फलाणाने एक पण ग्रास मत द्यो एम कहे, अथवा कोइने किंचित् मात्र दान देशो नहिं, एवां वचन कहे तेने जुगबोला तथा चोर कह्या. ए जुउं ! जो दान देवामां पाप होय तो वर्जवा-वालाने जंगवंत जुगबोला तथा चोर केम कहे? माह्या हो ते विचारी जोजो. वली त्रीजा आश्रवद्वारमां एम कहुं ठे के, दान दीधायी गुण थाय. ते गुणनो नाश करे तो चोरी लागे. हवे जो दान दीधामां पाप होय तो दानना गुणनो नाश करे. तेने चोर केम कह्या? माह्या हो ते विचारी जोजो. वली कोइपण सूत्रमां अनुकंपा आणीने दुर्बलने मरता देखो दान आपे तेने पाप कहुं होय तो पाठ बतावो. तमे एटला सूत्रना पाठ उथापीने खोटा अर्थ करी कुयुक्ति मेलवीने अनुकंपादान केम उठावो ठो.

वली तेरापंथी श्रावकोने पण दान दीधामां पाप परुपे वे. एम कहे ठे के, श्रावकने मुलायजे नोंतरीने जमाके ते तो संसारनो व्यवहार वे, तेने दान न कहीये. तेमां कदापी पाप कहे ते तो जाण्युं, पण कोइ श्रावक सामायक तथा व्याख्याननी अंतराय पाकी रसोइ करतो होय, तेने कोइ पुन्यवंत श्रावक रसोइनो आरंज टलावीने, सीधी रसोइ तथा सु-

स्वकी प्रमुखनी सहाय वह सामायक करावे तथा व्याख्यान सज्जसावे तेमां पण पाप कहेवे एमज कोइने तपस्या करवाना जाव होय ने धारणा (अंतरचारणं) पारणानी जोगवाइ न होय, तेने सिधी रसोइ वइ तपस्या करावे तेमा पण पाप कहेवे तेमज सामायक पोसाने वास्ते जग्गा, कपडा, नषकारवासी, पुजणी अने मुहपत्ति आपे तेमा पण पाप कहेवे पण जगवते चतुर्विध सघने शाता वीधामां तथा हित वान्छ्यामां मोटो पुन्यरूप साज कसो वे तेनी शाख सूत्र जगवती शतक श्रीजे ठरेसे पहेसे, सनतकुमार इअने अधिकारे ते पाठ —

अन्निं जंते तेसिं सकीसाणाण देविंदाणं देवरायाणं वि-
वादा समुप्पज्झइ ? इता अन्निं सेकह मिंदाण पकरेइ ?
गो० । ताहे चेवण सकीसाणा देविंदा देवरायाणो सण-
कुमार देविंद देवराय मणसिकरेइ तएणंसे सणकुमारे दे-
विंदे देवराया तेहिं सकीसाणेहिं देविंदेहिं देवराइहिं मणसी
कएसमाणे खिप्पामेव सकीसाणाण देविंदाण देवराइण
अतिय पाउ-जवइ जसे वदई तस्स आणा उववाय वय-
ण निरेसे चिठइ ॥ सणकुमारेणं जते । देविंदे देवराया
किं जवसिद्धिए, अजवसिद्धिए, सम्मदिठीए मिन्नादिठीए
परितससारिए अणतससारिए सुखजवोहिए दुखजवोहिए
आराहिए विराहिए चरिमे अचरिमे ? गो० । सणकुमा-
रेण देविंदेदेवराया जवसिद्धिए नोअजवसिद्धिए एव स-
म्मदिठी परितससारी सुखजवोहिए आराहिए चरिमे प
सत्त नेयव सेकेण्ठेण गो० । सणकुमारे देविंदे देवराया
वहुण समणाण बहुण समणीण बहुण सावयाण बहुण

सावियाणं हियकामए सुहकामए पत्तकामए अणुकंपिए
निस्सेयस्सिए हियसुह निस्सेसकामए सेतेणठेणं गो० !
सणंकुमारे देविंदे जवसिद्धिए जाव नो अचरिमे.* सणं-
कुमाररसणं जंते ! देविंदस्स देवरणो केवइय कालं ठिइ
पं० गो० ! सत्तसागरोवमाणि ठिइ पं० सेणं जंते ! ताउ
देवलोगाउ आउक्खएणं जाव कहं उववच्चिहि? गो० महा-
विदेहे वासे सिज्जिहिइ जाव अंतं करेहिइ सेवं जंते ९ त्ति.

अर्थः—अ० ठे जं० हे जगवान ! ते० ते स० शक्र अने इशान
दे० देवेंद्र दे० देवराजाने मांढोमांही वि० विवाद स० उपजे ? संवाद
करे ? इति प्रश्न. उत्तर. हं० हा गौतम अ० ठे. से० ते केम ? इ० विवाद
अवसरे विवाद करे तो कोण मटाके ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम !
ता० तेमज चे० निश्चे स० शक्र अने इशान बन्ने दे० देवेंद्र देवराजा
स० सनत्कुमार दे० देवेंद्र देवराजा (त्रीजा देवलोकना इंद्र) प्रत्ये म०
मनमां धारे के, सनत्कुमार आवे तो विवाद मटे इत्यर्थ. त० तेवारे से०
ते स० सनत्कुमार देवेंद्र देवराजा ते० ते स० शक्र अने इशान बंने ए
म० मनमां धार्या थका खि० उतावला स० शक्र अने इशान इंद्रनी अं०
समिपे पा० प्रगट थाय. जं० जे सनत्कुमार व० कहे (वचन निदेश
कहे) त० ते आ० आज्ञा उ० उत्पात व० वचन नि० निर्देशे चि० रहे.
एटले ते शक्र अने इशान-इंद्रने जेवी आज्ञा आपे तेवी प्रमाण करे.
स० सनत्कुमार जं० हे जगवान ! दे० देवेंद्र देवराजानी के० केटखा
का० कालनी ठि० स्थिति पं० कही ? गो० हे गौतम ! स० सात साग-
रोपमनी ठि० स्थिति पं० कही. से० ते सनत्कुमार जं० हे जगवान ! ता० ते
दे० देवलोकथी आ० आउखुं पुरुं करीने जा० जावत् क० क्यां उ० उ-
पजशे ? इति प्रश्न. गो० हे गौतम ! मा० माहाविदेह वा० क्षेत्रने विषे
सि० सीजशे, बुजशे, मुकाशे परिनिव्रत थशे जा० जावत् अं० सर्व दुःख-
नो अंत करीने मोह जाशे. से० तहत् जं० हे जगवंत ! पूर्वे कखुं ते प्रमाणे,

જાવાર્ય — હવે જુઠં ! આ પાઠમા એમ કહ્યું કે, ઝ્યારે, પહેલાં
 અને, બીજા દેવલોકના ઇડને યુદ્ધ થાય, ત્યારે ત્રીજા દેવલોકનો સનત્
 કુમાર નામે ઇડ આવેને ઘણે ઇડને કહે “ મ કરો એવું કામ ” એમ
 કહે, તેવારે ઘણે ઇડ તેનું વચન પ્રમાણ કરે અને તેની આજ્ઞા પ્રમાણે
 રહે. બહી ગૌતમે પુઠ્યુ કે, ત્રીજા દેવલોકનો ઇડ જન્મી છે ? ઇત્યાદિક
 ચાર પ્રશ્ન પુઠ્યા તેવારે જગવતે કહ્યું કે, એ જન્મી છે, સમડદિઠે, પરિત
 સસારી છે, સુલ્લજ્ઞ બોધી છે, આરાધિક છે અને ચરમશરિરી છે. એ ઠ
 બોલ જગવતે જણા કહ્યા તેવારે ગૌતમે પુઠ્યુ કે, ત્રીજા દેવલોકના ઇડ
 સનત્કુમારનાં વચન શર્કેડ તથા ઇશાનેડ વેઠ પ્રમાણ કરે અને બહી
 તે જન્મ્ય થાવત્ ચરમશરિરી છે, એવું પુન્ય તેને સાચી બધાણું કે તેને એવી
 પદવી મહી તેવારે જગવતે કહ્યું કે, સનત્કુમાર ઇડ, સાધ સાધવી,
 આવક આવકા એ ચતુર્વિધ સઘના હિતનો વઠણહાર છે ૧, સુલ્લનો વ
 ઠક છે ૨, ડુ સ્વપ્રાણ પટલે ક્રુધા, તૃપ્તિ, ઠપસર્ગાધિક દુઃસ્વપ્નની રાસ-
 ણહાર છે ૩, અને તે સઘને ડુ સ્ત્રી વેસ્ત્રી અનુકપા વ્યાનો કરણહાર છે ૪
 એ ચાર પ્રકારે મોક્ષનો વઠણહાર છે એણે ચતુર્વિધ સઘનુ હિત તથા
 સુલ્લ વાન્ઠયુ, ડુ સ્વનુ નિવારણ વાન્ઠયુ અને અનુકપા કરી તેથી પુન્ય
 બધાયું તેથી ઘણે ઇડ તેના વચન પ્રમાણ કરે છે, અને ઠ બોલ જણા
 કહ્યા એ જુઠં ! શ્રી ધીતરાગદેવે સો આવકને સુલ્લશાતા ધીધાના ફલ
 જણા કહ્યાં છે તમે પાપ કયા ન્યાયે કહોઠો ? તેવારે તેરાપથી કહેઠે
 કે, એ પુઠાસો ઇડના જન્મની છે તેનો હત્તર છે દેવાનુપ્રીય ! ઇડના જ
 ધનીજ પુઠા છે, તોપણ અહીં સો ગૌતમે પુઠ્યુ છે કે, છે જગવત ! એવાં
 પુન્ય બધાયા અને ઠ બોલ જણા કહ્યા તે કહ કરણીના પ્રયોગથી એ અર્થ
 કહ્યો ? તે હપરથી જગવતે કહ્યું કે, ચારસઘનુ હિત સુલ્લ વાન્ઠયુ તેથી
 પુન્ય બધાયા ત્યારે મનુષ્ય આવક ચાર સઘનુ હિત સુલ્લ વાન્ઠયુ, ડુ સ્વ
 નિવર્તાવશે અને ચતુર્વિધ સઘની અનુકપા કરશે તેને જણા ફલ કેમ
 નહીં જાગશે ? તે વિચારો.

વહી તેરાપંથી, શ્રાવકના યાવા પીવા, કપમાં અને ઘરેણાં, સર્વને અવ્રતમાં ગણે છે અને કહે છે કે, પોતે સેવે તો પાપ, બીજા પાસે સેવરાવે તો પાપ, અને સેવતાને જાણું જાણે તેમાં પણ પાપ. એમ કહે છે. તે ઉપર મતના લીધે સૂત્રનાં જુઠાં નામ લઈને યોટી જોમો કરી છે. તે ઢાલ:-

શ્રાવકનો યાણો પીણો ને ગેહણો, અવ્રત માંહી ઘાડ્યોરે;

સુયગમાંગ ને ઝવવાઈ સૂત્રમાં, પાઠ ઝઘામો યાડ્યોરે.

ચતુર વિચાર કરીને દેખો ॥ ૧ ॥

એ જુઠું ! શ્રાવકના યાવા પીવા અને ઘરેણાંને સુયગમાંગ તથા ઝવવાઈ સૂત્રનાં જુઠાં નામ લઈ અવ્રતમાં કહે છે તેના ઝત્તરની ઢાલ:-

યાણો પીણો ગેહણો ને કપમો, એ તો પુજલ હોઈરે;

વ્રત ને અવ્રત પરણામારી, બહુ સૂત્ર ઢ્યો જોઈરે;

ચતુર વિચાર કરીને દેખો ॥ ૧ ॥

યાન પાન ને ગેહણો કપમો પુજલ, એહી અવ્રત યાચોરે;

તો ઝરત મરુદેવી આઝર્ણ પહેર્યા, કેવલ જ્ઞાન કેમ પાચોરે.

ચતુર વિચાર કરીને દેખો ॥ ૨ ॥

હવે જુઠું ! યાન પાન ઘરેણું ને કપમું, એ તો અઠ-ફરશી રૂપી પુજલ છે, અને વ્રત અવ્રતને તો તેરાપંથીના બનાવેલા તેર દ્વારમાં પણ અરૂપી કહ્યું છે. તેમજ સૂત્રમાં પણ ઠામઠામ જીવની આશા તૃષ્ણા અને અત્યાગજ્ઞાનના પ્રણામને અવ્રત કહ્યું છે. ઢતાં તેરાપંથી અન્ન-વસ્ત્રાદિક રૂપી પુજલને અવ્રતમાં વતાવે છે. માટે તેમને પુઠવું કે, હે દેવાનુપ્રીય ! “મારુદેવીમાતા હાથીના હોદ્દા ઉપર ઘરેણાં કપમાં પેહેરીને બેઠાં, તેમને કેવલજ્ઞાન ઝપન્યું સૂત્ર ઠાણાયાંગમાં કહ્યું છે; અને ઝરતમાહારાજને પણ ઘરેણાં કપમાં પહેર્યા કેવલજ્ઞાન ઝપન્યું છે અને તે પઠી ઘરેણાં કપમાં ઝતાર્યા એમ સૂત્ર જંબુઢિપપત્તીમાં કહ્યું છે. એ ઘરેણાં કપમાં પહેર્યા થકાંને અવ્રતમાં કેવલજ્ઞાન કેમ ઝપન્યું ? ” તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે “ ઘરેણાં કપમાં તો રૂપી પુજલ છે. એ તો અવ્રત નથી, પણ તેના ઉપર મમતજાવ

प्रवर्ते तेने अश्रुत कहीये ते ममता मटो गइ तेथी केवसुझान ठपस्युं”
 स्यारे हे देवानुप्रीय ! श्रावकना खावा पीवा घरेणा ने कपमाने अश्रुतमां
 घाड्या ठे, एवो जुठी जोनो तमे मतने खीधे केम करो ठे ? वल्ली
 श्रावकना खावा पीवा घरेणा कपमा अने जग्याने अश्रुत कहे ठे, अने
 सुयगमांग तथा ठववाइ सूत्रना जुठां नाम छे ठे तेज ठववाइ सूत्रनो पाठः-

सेजेइमे गामागर णगर जाव सणिवेसेसु मणूया जवति
 त० अप्पारजा अप्पपरिग्गहा धम्मिया धम्माणुया ध-
 म्मिठा धम्मस्काइय धम्मपञ्चोइ धम्मपल्लवणा धम्मसमु-
 दायारा धम्मेण चैव वितिकप्पेमाणा सूसीळा सुवया सुप-
 न्धियाणदा साहु एगच्चाओ पाणाइवायाओ पन्निविरया जाव-
 जीवाए एगच्चाओ अपन्निविरया एवं जाव परिग्गहाओ
 पन्निविरया एगच्चाओ अपन्निविरया. एगच्चाओ कोहाओ
 माणाओ मायाओ लोच्चाओ पेजाओ दोसाओ कल्लहाओ
 अजस्काणाओ पेसुणाओ परपरिवायाओ अरति रतिओ
 मायामोसाओ मिच्चा दंसणसल्लाओ पन्निविरिया जावजी-
 वाए एगच्चाओ अपन्निविरिया एगच्चाओ आरंज समा-
 रंजाओ पन्निविरिया जावजीवाए एगच्चाओ आरंज समा-
 रंजाओ अपन्निविरिया एगच्चाओ करण करावणाओ
 पन्निविरिया जावजीवाए एगच्चाओ अपन्निविरिया एग-
 च्चाओ पयणपयावणाओ पन्निविरिया जावजीवाए एग-
 च्चाओ पयणपयावणाओ अपन्निविरिए एगच्चाओ कूट्टण
 पीट्टण तल्लण ताळण वहवध परिकिलेसाओ पन्निविरिया
 जावजीवाए एगच्चाओ अपन्निविरिया एगच्चाओ पहाणुं
 मरण वणग विलेवण सर फरस रस रुव गंध मल्ला.

लंकारां पन्निविरिया जावजीवाए. एगच्चाउं अपन्निविरिया.
जेयावणे तहप्पगारां सावज्ज जोगां वहियाकम्मंता
परिपाण परितावण कराकज्जंति ततोवि एगच्चाउं परिविरि-
या जावजीवाए. एगच्चाउं अपन्निविरिया तंज्जहा सेजहा
णामए समणो वासगा जवंति ॥

अर्थः—से० ते जे ए गा० गाम, आगर ए० नगर जा० जावत्
स० सनिवेसने विषे म० मनुष्य-श्रावक स्त्री पुरुषादिक ज० होय
तं० ते कहेठेः-अ० थोरा आरंजी अ० थोरा परिग्रहवंत थ० धर्मी ठे
धम्म० धर्मने केने चाले धम्म० धर्म वाहालो ठे जेने धम्म० शुद्ध ध-
र्मना परुपक धम्मप० धर्मने विषे वारंवार नजर राखे धम्मस० धर्मने
रंगे रंगाणा ठे तथा लज्जावंत, धर्मने कोइ उलंजो दइ शके नहिं धम्म०
धर्मने विषे हर्ष सहित आचार ठे जेनो ध० धर्मेकरी चे० निश्चे वि० व्रत्ति
आजीवीका क० करतायका प्रवर्ते सु० जलो आचार ठे जेनो सु० जलां
व्रत ठे जेनां सु० अत्यंत जलु आनंद सहोत चित्त ठे जेनुं सा० धर्म
पहे साधु ए० बे जातीना प्राणीमांथी पा० त्रसजीवने हणवाथी प०
निवर्त्या ठे जा० जावजीव सुधी. ए० एक स्थावरनी हिंसार्थी अ० नि-
वर्त्या नथी. ए० एम जा० जावत् प० मोटा जुठ, अदत्तादान, परदारा
अने परिग्रहार्थी प० निवर्त्या ठे. ए० अकेक नाना जुठ, चोरी, कुशील,
अने परीग्रहार्थी अ० निवर्त्या नथी. ए० अकेक अनंतानुबंधिआदिक
मोटा को० क्रोधार्थी मा० मान मा० माया लो० लोन्न पे० राग दो० द्वेष
क० क्लेश अने अ० आल देवार्थी पे० मोटी चानीथी प० पारका अ-
वर्णवादार्थी अ० अरति रतिथी मा० माया सहित मृषार्थी मि० मि-
थ्यात्व दर्शन शब्दार्थी कूपावचनिक वा लोकोत्तर, ए मिथ्यात् मूल्यकी
प० निवर्त्या ठे जा० जावजीव सुधी. ए० एकेक थोरा नाना क्रोधादिक
तथा लोकीक मिथ्यात्वार्थी (संसारना आरण कारणादिकथी) अ०
नथी निवर्त्या. ए० एकेक मोटा आ० आरंज स० समारंजार्थी, पंदर क-

મર્દાનાદિકથી પઠ નિવર્ત્યા ઠે જાઠ જાવજીવસુધી એઠ એકેક નાના આઠ
 આરજ સઠસમારજથી અઠ નથી નિવર્ત્યા એઠ એકેક કઠકરણું કઠ અંનેરા
 પાસે કરાવવુ, તેથી પઠ નિવર્ત્યા ઠે જાઠ જાવજીવ સુધી એઠ એકેક
 કરવા કરાવવાથી અઠ નથી નિવર્ત્યા એઠ એકેક પઠ પચવવા પચવાવ
 વાથી પઠ નિવર્ત્યા ઠે જાઠ જાવજીવ સુધી એઠ એકેક પઠ પચવવા પઠ
 પચવાવવાથી અઠ નથી નિવર્ત્યા એઠ એકેક કુઠ કુટવાથી પીઠ પીટ
 વાથી તઠ તર્જવાથી તાઠ તારુવાથી વઠ મારવાથી ઘઠ ઘાધવાથી પઠ
 ક્લેશ કરવાથી પઠ નિવર્ત્યા ઠે જાઠ જાવજીવ સુધી એઠ એ પૂર્વોક્ત એ
 કેકથી અઠ નથી નિવર્ત્યા એઠ એકેક મોટકા નવિ પ્રમુલ્લતા એઠો
 સ્નાન કરવાથી મઠ મર્વન ઇગટણથી ઘઠ વરણ અવીરાદિક સુગંધીથી
 વિઠ વિલેપન કરવાથી સઠ શબ્દથી ફઠ ફર્યાથી રઠ રસથી રુઠ રૂપથી
 ગઠ ગંધથી મઠ પુણ્યની માલ્યાથી અઠ આજુપણથી, આજ્ઞાથી પઠ નિ
 વર્ત્યા ઠે જાઠ જાવજીવ સુધી નાના અંધુલાદિકથી એઠ એકેક નાના
 અંધુલાદિકથી અઠ નથી નિવર્ત્યા જેઠ જે કોઈ વહી તઠ તથા પ્રકો
 રના સાઠ પાપના (મન વર્ષન કાયાના માઠ) જોગનુ પ્રવર્તન ઘઠ મોટો
 કંપટના કઠ કર્મના વ્યાપાર પઠ અંનેરા પ્રાણીને પઠ પરિતાપના કઠ કરે
 ઠે તઠ તે એકેકથી પણ પઠ નિવર્ત્યા ઠે જાઠ જાવજીવ સુધી એઠ કેટ
 લાએક સાવચ્ચ કર્તવ્યથી ઘઠ નથી નિવર્ત્યા તઠ તે કહે ઠે સેઠ તે
 યથાનામ ડટાતે સઠ સાધુના ઘઠ (ઠપાસક) શેવેક આવક જઠ ઠે

જાવાર્ય — હે દેવાનુમોય ! આ પાઠમા તો એમ કહ્યું ઠે કે, પ્રાણા
 તિપાતાદિક અકેકા પાપથી આવકજી નિવર્ત્યા ઠે અને અકેકા પાપથી
 નથી નિવર્ત્યા, એમ સર્વ ધોષમા કહ્યું ઠે, પણ આવકના સ્નાન, પાન,
 ઘેરેણાં અને કંપકાને અવ્રતમા કયા કદાં ઠે ? કદાં હોય તો ચેતાવો

તેવારે તેરાપથી કહેઠે કે “શબ્દ, રૂપ, રસ, ગંધ અને સ્પર્શ, એ અકેકાથી
 નિવર્ત્યા કદા અને અકેકાથી નથી નિવર્ત્યા કદા તે કાનમાં શબ્દ,
 સારા ઝુના, રાગ રંગ, ગીત ગાન સાનવવાથી નિવર્ત્યા તેને તો વ્રત કહી
 અને નથી નિવર્ત્યા તેને અવ્રત કહીયે ૧ એમ આંસોથી વાગ, વગીલા,

कुवा, वावमी, तलाव, गढ अने कोठादिक सर्व रुप देखवाना त्याग कर्या तेने तो व्रत कहीये अने सर्व वस्तु देखवाथी नथी निवर्त्या तेने अव्रत कहीए. २ तेमज नाकनी वासनाथी निवर्त्या तेने तो व्रत कहीए, अने नथी निवर्त्या तेने अव्रत कहीए. ३ एम रसेंद्रिना विषयथी निवर्त्या तेने व्रत कहीये, अने नथी निवर्त्या तेने अव्रत कहीए. ४ एम स्पर्श इन्द्रिना आठ फरसथी घरेणां कपमां पहेरवाथी निवर्त्या तेने व्रत कहीए अने स्पर्श इन्द्रिना विषयथी नथी निवर्त्या तेने अव्रत कहीए. ५ एज रीते शब्द, रुप, रस, गंध अने स्पर्शना श्रावक त्याग करे ते तो व्रत, बाकी सर्व अव्रत जाणवुं. ए न्याये श्रावकना खान, पान, घरेणां अने कपमाने अव्रत कहीये ठीए. ” तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! तमारे लेखे तो कानेकरी श्रीवीतरागदेवनी वाणी, स्तवन, सजाय तथा धर्म उपदेश सांजले ते पण पुजल ठे, तेथी निवर्त्या नथी वास्ते ए पण अव्रत पाप हशे. तेमज आंखोथी देवगुरुनां दर्शन करे, श्रीवीतरागदेवनी वाणी, सजाय, स्तवन प्रमुख धर्मना अकर वांचे. ए रुप देखवाथी निवर्त्या नथी तेथी ए पण अव्रत पाप हशे. तेमज नाकथी जीवादिक उपज्या जाणवाने तथा वस्तुनो रस चढ्यो जाणवाने जीवनी जतना करवा माटे अथवा साधुजीने बोहोराववा माटे हरेक पुजल सुंधवाथी निवर्त्या नथी, ए पण अव्रत पाप हशे. तेमज रसेंद्रिथी देवगुरु धर्मना गुणग्राम करे तथा बोलचाल; सामायक, पत्रिकमणुं, स्तवन, सजाय प्रमुख शीखे, संजलावे तथा श्री वीतरागदेवनी वाणीनो (धर्मनो) उपदेश करे, ए पण ज्ञाषाना पुजल ठे. तेथी निवर्त्या नथी ए पण अव्रत पाप हशे. तेमज सरस आहार त्यागीने निवी, आयंवि-लादिक माटे नरस आहार करे. ए नरस आहारथी निवर्त्या नथी ते पण तमारे लेखे तो अव्रत पाप हशे. वली स्पर्शेंद्रिथी (कायाथी) शीत ताप सहे, विनय वैयावच करे, सामायक पोषानां उपगण, बिगवतुं, मुहपत्ति, नवकारवाली अने पुंजणी प्रमुख राखे तथा धर्म-शास्त्रनी पोथीपाना वांचवा वास्ते राखे. ए थकी पण निवर्त्या नथी. ए पण तमारे

લેલેલે તો અમત પાપ હશે એ જાણા કામ પાંચ ફાળિય કરો શબ્દ, રૂપ, રસ, ગંધ અને સ્પર્શનાં શ્રાવક કરે, કરાવે અને કરતાને જાણું જાણે એ સર્વ તમારે લેલેલે તો અમત પાપ હશે વહી એ પૂર્વોક્ત કામથી સાધુ પણ નિવર્ત્યા નથી તમારે લેલેલે તો સાધુને પણ પાપ કેહેવું પડશે

તેવારે તેરાપથી પણ કહે છે કે “ મોહકર્મને ઇચ્છે જાણા શબ્દ, રૂપ, રસ, ગંધ અને સ્પર્શ ઉપર રાગ અને માઠા ઉપર દ્વેષ પ્રવર્તે તથા અત્યાગ-જાવથી (ગ્રાણા, વઠા, જીવના પ્રણામથી) નિવર્ત્યા નથી તેને અમત કહીય, અને એ જાણા કામ પાંચ ફાળિય કરીને કરે તે તો શુદ્ધ યોગ નિર્જરાની કરણી છે તેથી કર્મ તુટે અને પુન્ય વધાય ” ત્યારે તેમને કહેવું કે હે દેવાનુપ્રીય ! તમે રાગદ્વેષને, અત્યાગ જાવને (જીવના અરુપી પરણામને) અમત સરખીને અણસમજુ છોકોને જરમાવવાને આવકના સ્નાન, પાન, ઘરેણાં અને કપડાંને અમત કહીને અનત સસાર કેમ વધારોઠો ? અમત તો રાગદ્વેષે કરી પુજા ઉપર મમતા (અત્યાગજાવ) રાખે તેને કહીય, અને તે અત્યાગ જાવને (જીવના પ્રણામને) તો અરુપી કહોઠો, તે તો પોતપોતાની પાસે છે ધીજાને ગ્રાણ્યાં ગ્રાપી શકાય નહીં, અને અમ્મ, વસુ, જગ્યા પ્રમુખતો રુપી પુજા છે, તે સામાયક, પોસા, અને તપશ્ચા કરાવવાની સાદાજે ગ્રાપે, તે શુદ્ધયોગ નિર્જરાની કરણી છે તેને અમત કેમ કહોઠો ? એજ અમ્મ, વસુ, જગ્યા પ્રમુખ ઉપર રાગદ્વેષ અત્યાગ જાવ (જીવના પ્રણામ) તેની મમતા ત્યાગે તેને જોગના પાપથી અને અમતથી નિવર્ત્યા કહીય, અને તેની મમતા રાખે અને રાગદ્વેષથી શેલે તેને જોગના અમત પાપથી નિવર્ત્યા ન કહીયે, અને એજ અમ્મ, વસુ, જગ્યા પ્રમુખની સાદાજથી તપશ્ચા, સામાયક, પોસા, પ્રમુખ ધર્મધ્યાન કરે તથા અંતેરા શ્રાવકને તપશ્ચા, સામાયક, પોસા, પ્રમુખ ધર્મધ્યાન કરાવાની સાદાજે જગ્યા, ઉપગર્ણ ગ્રાપે તે પણ શુદ્ધયોગ નિર્જરાની કરણી છે એમ જાણવું હવે શ્રાવકના સ્નાન, પાન, ઘરેણાં અને કપડાંને (રુપી અમત ફરસી પુજાને) અમત-કયા સૂત્રમા કશું છે તે પાઠ વસાવો એ સૂયગનાગ અને ઉદવાશ સૂત્રનાં જુઠાં નામ કેમ સ્પોઠો ?

वस्त्री तेरापंथी, श्रावकने सामायक पोसानां उपगर्ण, वस्त्र, जग्य तथा सामायक पक्कमणुं, बोझ चाल, स्तवन अने सजाय प्रमुख ज्ञाननी पोथी इत्यादिक सर्वने अव्रतमां बतावे ठे, अने बीजा श्रावकने सामायक पोसानां उपगर्ण आपे तथा वांचवाने पोथी आपे तेने अव्रत दीधुं कहे ठे. तेने पुढीए के, साधुजी श्रावकने वांचवाने पोतानुं पानुं आपे तेमां साधुजीने शुंथाय अने वांचवावाला श्रावकने शुं थाय ते कहो.

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, साधुजीने पण धर्म ठे अने वांचवावाला पण शुच जोग निर्जरारुप धर्म ठे. तेवारे तेने कहेवुं के, साधुजी श्रावकने वांचवा पानुं आपे तेमां धर्म ठे, त्वारे श्रावक श्रावकने वांचवाने पानुं पोथी आपे तेमां धर्म केम नही थाय ? अने पोथी वांचवा आप्याथी धर्म यशे तो सामायक पोसा वास्ते उपगर्ण, नवका-रवाली, पुंजणी, मुहपत्ति तथा जग्यानी सहाज देवावाला शुभ्र योग निर्जरारुप धर्म केम नही थाय ? माह्या हो ते विचारी जोजो. वस्त्री तेरापंथी श्रावकना खावा, पीवा, कपमां, घरेणां अने जग्या प्रमुख सर्वने अव्रतमां बतावे ठे, अने बीजाने आपे तेमां अव्रत सेवराव्युं कहे ठे, तेने पुढवुं के, “तमे अव्रत केने कहो ठो अने व्रत केने कहो ठो ते बतावो.”

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “अढारे पापना, खावा पीवाना अने कपमां घरेणां पहरेवा तथा राखवाना त्याग करे तेने तो व्रत कहीए; अने सेववानो आगार राखे तेने अव्रत कहीए. अढारे पापना त्रिविधे त्रिविधे जावजीव सुधी सर्वथा प्रकारे त्याग करे तेनेतो सर्वव्रति साधु कहीए; कारण के तेने लगारमात्र पापनो आगार नथी. तेनुं खावुं पीवुं सर्व काम धर्ममां ठे, अने तेने आहारादिक आपे, वंदणा करे तेने पण धर्म ठे; अने अढार पापमांथी कांश्क त्याग करे अने कांश्क आगार राखे तेने देसव्रति श्रावक कहीए. ते त्याग व्रततो धर्म ठे अने पापनो आगार ते अव्रत ठे. ते श्रावकनुं खावुं पीवुं अने पहरेवुं ते सर्व अव्रतमां ठे. तेमज तेनुं शरीर पण अव्रतमां ठे. तेथी आरादिक आपे, वंदणा नमस्कार करे तेने पाप लागे एम कहीये ठीए.” त्वारे तेमने पु.

रुद्र के, कोइ आवके सर्वथा प्रकारे अठार पापना जावजीव सुधी त्रिविधे त्रिविधे त्याग करी दीधा होय तेने चार अहार, वस्त्र पात्र तथा जगमा आपे अने वदणा नमस्कार करे तेने शु आय ते कहो

तेवारे तेरापथी कहे ठे के “आवकने अठार पापना त्याग सर्वथा प्रकारे जावजीव सुधी आयज नही कांइक पण पापनो आगार रहेई, तेमी तेने वेशप्रति आवक कहीये ठीए, अने जेने आगार न होय तेने तो सर्वप्रतिज कहीए ते आवक न कहेवाय” एम कहेठे, पण सूत्रमांतो आवकने सर्वथा प्रकारे पापना त्याग कइया ठे श्री जगवतीजी सूत्रजा सातमा शतकना नवमा उद्देशामा वर्णनागनत्वे सर्वथा प्रकारे अठारे पापना त्याग जावजीव सुधी कर्या कइया ठे वस्ती अम्भरुजी संन्यासी (आवक) ना सातसें चेला अमणोपासके पण सर्वथा प्रकारे अठार पापना त्याग त्रिविधे त्रिविधे जावजीव सुधी कर्या, अने तेमने श्री धीतरागदेवे अत समय सुधी वेशप्रति आवक कइया ठे, ते सूत्र छववाइजीनो पाठ —

पुर्विपिण अम्हेहिं अमन्स्सपरिवायगस्स अतिए शुखण पा-
णाइवाए पञ्चरकाए जावजीवाए, थुलए सुसावायाए पञ्च-
रकाए जावजीवाए, थुलए अदिनादाणे पञ्चरकाए जावजी-
वाए, सवे मेहुणे पञ्चरकाए जावजीवाए, थुलए परिग्गहे
पञ्चस्काए जावजीवाए, इदाणिं-पिणं अम्हेसमणस्स-जग-
वत्त-महावीस्स अतिए सवे पाणाइवाय पञ्चस्कामो जाव-
जीवाए एव जाव सवे परिग्गह पञ्चस्कामो जावजीवाए५
सवेकोइं६ माण७ माय८ खोजए रागं१० दोसं११ कख-
ह१२ अजस्काण१३ पेसुणं१४ परिपरिवाय१५ अरत्ति-
रत्ति१६ मायामोस१७ मिन्नादसणसह्वं१८ अकरणिय-
जोगं पञ्चस्कामो जावजीवाए सवे असण पाणं स्वाइमं

साश्मं चञ्चविहंपि आहारं पञ्चस्कामो जावजीवाए जांपियं
इमं सरिरं इठं कंतं पियं माण्णं मणामं धिज्जं विसासियं
समयं बहुमयं अणुमयं जंडकरं मगसमाणं माणंसियं
माणंज्झा माणंखूहा माणंपिवासा माणंबाळा माणंचोरा
माणंदंसमसा माणं वाइयं पित्तीयं संजियं सन्निवायं वि-
वीहा रोगा तंका परिसहोवसग्गा फासा फुसंति तिकहु
एयंपियणं चरिमेहिं उस्सास निस्सासेहिं वोसिरामि तिकहु
संलेहणा झुषणा झुसिया जत्तपाण पनिया इत्थिया पाज-
वगया कालं अणवकंस्कमाणा विहरंति. ततेणं से परिवा-
यगा बहुइ जत्ताइ अणसणाइ वेदंति वेदित्ता आलोश्य
पक्कित्ता समाहिपत्ता कालमासे कालंकिच्चा वंजलोए कप्पे
देवत्ताए जववन्ना तेहिं तेसिं गइ तहिं तेसिं ठित्ती दससा-
गरोवमाइ ठित्ती पणत्ता. परलोगस्स आराहणा सेसंतंचेव.॥

अर्थ—पुण पदेत्तां पण अण अमे अण अम्मरु परिव्राजकनी अण
समिपे थुण मोटा पाण प्राणीनी हिंसानुं पण पचखाण कयुं ठे जाण
जावजीव सुधी. थुण मोटा मुण मृषावादनुं पण पचखाण जाण जावजीव
सुधी. थुण मोटा अण अणदिधुं लेवाना पण पचखाण जाण जावजीव
सुधी. सण सर्व मेण मैथुननुं पण पचखाण कयुं ठे जाण जावजीव सुधी.
थुण मोटा पण परिग्रहना पण पचखाण कय्या ठे जाण जावजीव सुधी.
इण हमणां पण अण अमे सण अमण जगवंत श्री माहावीर देवनी
अण समिपे सण सर्व पाण प्राणीनी हिंसानुं पण पचखाण ठीए जाण
जावजीव सुधी. एण एम जाण जावत् सण सर्व पण परिग्रहनुं पण पचखाण
करीए ठीए जाण जावजीव सुधी. सण कोण सर्व क्रोध माण मान माण
माया लोण लोभ राण राग दोण द्वेष कण क्लेश अण आल पेण चाकी
कण मिदा अण खुशी नाखुशी माण (माया) कपट सहित जुण मिण खोटा

वेध, गुरु, धर्मनु सर्वद्वेषु ते अ० करवा योग्य नहीं एवा जो० मन आ
 विना व्यापारनु प० पचखाण जा० जावजीव सुधी कर्युं ठे स० सर्व
 अ० असन पा० पाणी खा० खादिम सा० साविम मुखवास च० चार
 प्रकारना आ० आहारना प० पचखाण जा० जावजीव सुधी करीएठीए
 ज० जे वस्ती इ० ए स० शरीर इ० बाह्यास्तु ठे क० कान्तीकारी पि०
 प्रीयकारी म० मनने गमतु म० विशेष मनने गमतु वि० धीर्यकारी वि०
 विश्वासनो हेतु स० रुनु करी मानवा योग्य च० घणु मानवा योग्य अ०
 अवगुण करे तोपण वस्त्रज मानवा योग्य ज० रत्नना करनीया समान
 मा० रखे सि० ताढ छागे मा० ठ० रखे ताप छागे मा० स्कू रखे पुख
 छागे मा० पी० रखे तृषा छागे मा० वा० रखे सर्पादिक करके मा० चो०
 रखे चोर पराजव करे मा० द० रखे दस मसक करके मा० वा० रखे वायु
 प्रजावे पि० पिताना प्रजावे स० सखेखम स० सन्निपात दोष प्रजावे वि० वि
 विध प्रकारना रो० रोग (थोका काखनो) अ० मर्णान्तक रोग प० परिसह
 ठ० उपसर्ग फा० एटछा घोख रखे फरसे ति० एवो बाह्यास्तु करीने ए०
 एवा शरीरने पण च० ठेह्वा ठ० उचो स्वास छद्दप ते पी० नीचो स्वास
 मुकीए ते वो० वोसरावु दु ति० एम कहीने स० संखेखणा तपे करीने
 कु० सेववे करी कु० सेवीने ज० जात पाणी प० पचस्तीने पा० पादोप-
 गमन (शुक्नी काखनी परे) अणसण करीने का० मरणने अ० अणबांठ
 ता यका वि० विचरे ठे त० तेवार पढो से० ते प० सातसो सन्यासी ब०
 घणा ज० जकनु अ० अणसण ठे० ठेवे, ठेवीने आ० आखोबी प० पन्दि-
 कमी स० समाधि प० पामीने का० काखने अवसरे का० काख करीने
 ब० ब्रह्मलोक क० वेवलोकने विपे वे० वेवतापणे ठ० ठपन्या स० सां ते०
 तेनी ग० गती स० सां ते० तेनी वि० स्थिति व० दश सागरोपमनो प०
 कही प० परलोकना आ० आराधिक (समकित सहित करणीना कर
 णद्वारा ते माटे) से० दोष बाकी (मोटा कुष्ठमां उपजसे संजम अइ
 मोक्ष पामशे) त० तेमज जाणवुं ॥१३॥

ज्ञावार्थः—इवे जुठ । आ पाठमां असमजीना शिष्योए सर्वथा

પ્રકારે અઢાર પાપના તેમજ સર્વ અકરવા જોગ કામો કરવાના ત્રિવિધે ત્રિવિધે ત્યાગ જાવજીવ સુધી કર્યા છે ઠતાં તેમને દેશવ્રતિ શ્રાવક કહ્યા છે; અને તમે તો આગારને અવ્રત કહો છો. હવે એમને કયા પાપનો આગાર રહ્યો તે બતાવો. કદાચિત્ત ખાવા પીવાના આગારને અવ્રત કહેતા હો તો એમણે તો ચાર આહારના પણ સર્વથા પ્રકારે ત્રિવિધે ત્રિવિધે જાવજીવ સુધી ત્યાગ કર્યા છે. હવે શો આગાર રહ્યો તે બતાવો. વલ્લી કદાચિત્ત શરીર ઉપર મમતા હોય તેને અવ્રત કહેતા હો તો, એમણે તો શરીરની મમતા પણ સર્વથા પ્રકારે ત્રણ કરણ ત્રણ જોગે કરીને વોસરાવી છે. હવે શો આગાર રહ્યો તે બતાવો. વલ્લી તમે કહો છો કે, જે સર્વથા પાપના ત્યાગ જાવજીવ સુધી કરે તેને આહારાદિક આપ્યામાં તથા વંદણા નમસ્કાર કર્યામાં ધર્મ છે. ત્યારે પૂર્વોક્ત શ્રાવકોએ સર્વથા પાપના ત્યાગ કર્યા છે તેમને વંદણા નમસ્કાર કર્યામાં પાપ કેમ થાય તે કહો.

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, “ તેમનામાં કાંઈક અવ્રત રહ્યું હશે, માટે જગવંતે તેમને દેશવ્રતિ કહ્યા છે, તે માટે તેડ વંદણા નમસ્કાર કરવા યોગ્ય નથી. ” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! જગવંતે તેમને દેશવ્રતિ કહ્યા એમતો સૂત્રમાં છેજ; પણ તમે આગારમાં અવ્રત કહો છો તે આગાર વર્તાવો. તમે વ્રત અવ્રતમાં સમજતા દેખાતા નથી, તેથી એમ કહો છો કે આગારને અવ્રત કહીએ. પણ હે દેવાનુપ્રીય ! અવ્રત તો મોહનીકર્મની બીજી ચોકરી અપ્રત્યાખ્યાનીના ક્રોધ, માન, માયા, લોજ, રાગ અને દ્વેષના ઉદયજાવમાં છે. તેના જોગથી સમે સમે પુદ્ગલ શ્રાવીને જીવને રાગ દ્વેષની ચીકણાઈથી ચોટે અને જોગના વ્યાપાર વિના પણ એ પુદ્ગલ કર્મપણે પરગમે તેને અવ્રત કહીએ; અને મોહનીકર્મની ત્રીજી ચોકરી પ્રત્યાખ્યાનીના ક્રોધ, માન, માયા અને લોજ ઉદયજાવમાં છે, તેના જોગથી જીવને અત્યાગ જાવના પ્રણામ રાગ, દ્વેષ અને અશુભ જોગ પાપમાં વર્તે તેને જોગનું અવ્રત કહીએ. હવે બન્ને ચોકરીનાં કર્મ લાગે તેને તો એકાન્ત અવ્રત કહીએ; અને બન્ને ચોકરીનો ક્ષયોપશમજાવ, ઉપશમજાવ તથા ક્ષાય-કજાવ વર્તે તેને સર્વ વ્રતિ સાધુ કહીએ; અને બીજી ચોકરીનો ક્ષયો-

પદ્મ થયો અને ત્રીજી ચોકની ઇદયજાવમા છે તેને વેસવ્રતિ આવક કહીય તમે ય સૂત્રની રેસના અજાણ્યા થકા આગારને અવ્રત કહોહો, પણ સંધારામાં આવકને પાપનો શુ આગાર રહ્યો તે બતાવો વહી અવ્રતિ સાધુને વ્યવહારમા સર્વથા પાપના ત્યાગ છે અને તેને કેવહી સર્વથા અવ્રતિ સર્વદે છે હવે અવ્રતિ સાધુને કયા પાપનો આગાર રહ્યો તે બતાવો હહાતો ચોકનોના ઇદયજાવને અવ્રત કહ્યું છે હવે જો ત્રીજી ચોકનીના ઇદયજાવને અવ્રત કહીય તો, તે અવ્રતતો આવકને મુજ થીજ નથી, (શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતીજા સતક પદેસે) અને ત્રીજી ચોકની ઇદયજાવમાં છે તેના જોગથી પુનઃસ ઉપર મમત-જાવ, રાગ દ્વેષ અને અશુભ જોગ પ્રવર્તે, તે જોગના પાપ આશ્રી સૂયગમાં તથા ઉવચાહ સૂત્રમાં કોઈક પાપથી નિવર્ત્યા કહ્યા, અને કોઈક પાપથી નથી નિવર્ત્યા કહ્યા સ્વાતો અશુભ જોગના પાપ આશ્રી કહ્યા છે તમે સૂયગમાં તથા ઉવચાહ સૂત્રના જુઠાં નામ ક્ષેહ આવકના સ્વાવા, પીવા, ધરેલાં અને કપના પ્રમુખને મતને હીધે અવ્રત કેમ કહો હો ? વહી ય ઉપગર્ણાધર્મની સાજ નિમોત્તે સેવે સેવરાવે તો શુભજોગ નિર્જરાની કરણી કહીય તેમા પાપ કયા સૂત્રમા કહ્યું છે તે પાઠ બતાવો

વહી આવકના સ્વાવા પીવામાં તથા સ્વરાવવામા પાપ કહે છે તેને પુઠવું કે, જીવ સહિત વસ્તુ સ્વાય પીય અથવા ઠ કાયનો આરંભ કરીને સ્વાય અથવા ઘીજાને સ્વરાવે, તે આરંભનુ તો પાપ હેજ; પણ કોઈ આવક સાધુની પરે સસારથી વિરક્તજાવે આવકપણ પાસવાને અર્થે જીવ પુદ્ગલ સ્વાય, પ્રાસુક પાણી પીય, તેના સ્વાવા પીવા અને પહેરવા મા શુ તથા તેને કોઈ સ્વરાવે તેમાં શું ? તેવારે તેરાપથી કહે છે કે, અચેત સ્વાય તોપણ તેનું સ્વાય પીવું પાપમાજ છે તેનો ઇશ્વર હે વેવાનુગ્રીણ પાપ તો અદ્યાર છે તેના તો સંધારામા સર્વથા પ્રકારે ત્રણ કરણ અને ત્રણ જોગે કરીને જાવજીવ સુધીના ત્યાગ કર્યા, તેમા સર્વ પાપની વસ્તુનો તો સ્વામ સર્વ કામ અદ્યાર પાપના ત્યાગ જેગા થઈ ગયા ત્યારે વર્ણનાગનતુલે તથા અંસરુજીના શિષ્યોય ચાર અદ્યારના ત્યારા ત્યાગ કેમ કર્યા ? ય અંસ;

ળીસમું પાપ કયું તે બતાવો. હે દેવાનુપ્રીય ! અઢાર પાપના ત્યાગ તો સાધુજીને મૂલ-ગુણવ્રતમાંજ છે; અને આહારના પચ્ચાણ કરે તો ઉત્તર ગુણવ્રત નિપજે. તેમ શ્રાવકના અઢાર પાપના ત્યાગ તો મૂલ-ગુણવ્રત છે, અને આહારના ત્યાગ કરે તો ઉત્તર-ગુણવ્રત નિપજે. તેથી અઢાર પાપ અને ચાર આહારના પચ્ચાણ ન્યારા ન્યારા કર્યા. ઘણી તમે શ્રાવકના ખાવા પીવા પ્રમુખમાં પાપ કહો છો, તો તે ખાવા પ્રમુખ અઢાર પાપ માંહેલું કયું પાપ તે કહો અને અઢાર પાપના ત્યાગ કરોને પછી આહારના ન્યારા ત્યાગ કેમ કર્યા તે પણ કહો. હે દેવાનુપ્રીય ! સિદ્ધાંતનો ન્યાય તો એમ દીસે છે કે, સાધ શ્રાવકને આહારના ત્યાગ ન હોય ત્યારે તો ઉત્તર-ગુણના અપચ્ચાણ કહીએ, અને અહારના ત્યાગ કરે તો ઉત્તર-ગુણ પચ્ચાણ નિપજે. સાધુ તથા શ્રાવક બંનેને ઉત્તરગુણ-અપચ્ચાણી પણ કહ્યા છે અને ઉત્તરગુણ-પચ્ચાણી પણ કહ્યા છે. તેની શાખ સૂત્ર જગવતીજી શતક સાતમે નિદેશે ત્રીજે. એ ન્યાયે તો સાધ-શ્રાવક બંનેનું ખાવું પીવું ઉત્તરગુણ-અપચ્ચાણ છે; કેમકે શરીરની મમતાને અર્થે અશુભ જોગથી ધાય તો બંનેને પાપ લાગે; અને સંજમ તપની સ્હાયતા અર્થે ધાઈને શુભ જાવના જાવે તો શુભ યોગથી બંનેને નિર્જરા થાય. ઘણી જો શ્રાવકના ખાવા પીવામાં પાપ હોય તો સૂત્ર ઉવવાઈજીમાં અંમરુજી શ્રાવકને સો ઘરે પારણું કરતા કહ્યા છે. તે અંમરુજી શ્રાવક નવ તત્વના જાણ એકાવતારી સો ઘરે પારણું કેમ કરે ? એક ઘરે તો પારણું કર્યા વિના સરે નહિં તેથી કરે; પણ સો ઘરે પારણું કરી સ્વરત્ને અનર્થ પાપ કેમ લગામે ? તે પાઠ શ્રી ઉવવાઈજીનો:—

બહુ જણેણં જંતે ! અન્નમન્નસ્સ એવમાઈસ્કંદ એવંનાસંદ
એવંપન્નવેદ એવંપરુવેતિ એવંચલુ અમ્મનેપરિયાયે કંપિલ-
પુરે-ણયેરે ઘરસત્તે. આહારમાહરેતિ ઘરસં વસહિન્નવેદ.
સે કહયં જંતે ! એવં ? ગોઠ ! જણંસે બહુજણો અન્નમ-
ન્નસ્સ એવમાઈસ્કંતિ જાવ પરુવેતિ એવંચલુ અમ્મનેપરિ-

वायए कंपिलपुरे जाव घरसए वसहि उवेति सखण एस-
मठे अह पिण गो० । एवमाइस्कामि एवं जाव परुवेमि
एवंखद्यु अम्ममे परिवायए जाव वसहिउवेति सेकेणठेण
जंते । एव बुच्चइ अम्ममेपरिवायए जाव वसहिउवेति
गो० । अम्ममस्सणं परिवायगस्स पगइ जइयाए जाव
विणीयत्ताए ठठठेण अणिसीत्तेण तवोकम्मेण उडवा-
हाउ परिगिजाइ २ सुगज्जिमुहस्स आयावण जूमिए आ-
यावेमाणस्स सुजेण परिणामेण पसत्तेहिं अऊवसाणेहिं
खेसाहिं विसुद्धमाणीहिं अन्नयाकयाइ तदा-आवरणिच्चाणं
कम्माणं खलवसमेणं इहा अपूइ मग्गणं गवेसण करे-
माणस्स विरियल्लहिए वेउवियल्लहिय उहिणाल्लहिं समु-
प्पणो ततेणसे अम्ममेपरिवायए ताए विरियल्लहिए वेउ-
वियल्लहिए उहिणाल्लहिए समुप्पणाए जण विमावणहेउ
कंपिलपुरेणयरे घरसए जाव वसहिउवेति सेतेणठेण
गो० । एवंबुच्चइ अम्ममेपरिवायए कपिलपुरेणयरे घरसए
जाव वसहि उवेति ॥

अर्थ —ब० घणा ज० लोक जं० हे पुण्य । अ० मांहीमांही ए०
एम कहेठे ए०जा० एम एकवचने बोले ठे ए०प० एम जणावेठे मांही-
मांही समजावे ठे ए०प० एम परुपे ठे विस्तारथी कहेठे ए० एम ख०
निश्चे अ० अम्मम-सन्धासि क० कपीलपुर नगरने विपे घ० सो घरे आ०
आहार करेठे घ० सो घरने विपे ब० रात्रे बसे ठे ? से० ते क० केम ठे
ज० हे जगवान ! ए० एम ? गो० हे गौतम ! ज० यदि ते ब० घणालोक
अ० मांहीमांही ए० एम कहेठे जा० यावत् प० परुपे ठे ए० एम निश्चे
अ० अम्मम परिब्राजक क० कपिलपुर नगरने विपे जा० यावत् घ०
सो घरने विपे आहार करे, यावत् ब० वासो बसे स० साधो ए० ए० अर्थः

અઃ હું પિઃ પણ ગોઃ હે ગૌતમ ! એઃ એમ કહું તું એઃ એમ જાઃ યાવત્
 પઃ પરુપું તું એઃ એમ નિશ્ચે અઃ અમ્મરુ-સંન્યાસિ જાઃ યાવત્ વઃ સો
 ઘરે રાત્રી રહેવું કરે છે. સેઃ તે શા અર્થે જંઃ હે જગવાન ! એઃ એમ તુઃ
 કહોઠો કે અઃ અમ્મરુ-સંન્યાસિ જાઃ યાવત્ વઃ સો ઘરે રાત્રી વસેઠે
 રહે છે ? ગોઃ હે ગૌતમ ! અઃ અમ્મરુ-સંન્યાસિને પઃ સ્વજ્ઞાવે જઃ
 જઙ્ગિકપણે જાઃ યાવત્ વિઃ વનિતપણે કરીને ઢઃ ઢઠ ઢઠને પારણે અઃ
 આંતરા રહિત તઃ તપ કર્તવ્યે કરી જઃ ઝંચી બાંહ (હાથ) પઃ કરી
 કરીને સુઃ સૂર્ય સાંમા આઃ આતાપનાની જૂઃ જૂમિને વિષે આઃ આતા-
 પના લેતાં થકાં સુઃ જલા પઃ પ્રણામે કરી પઃ જલા અઃ અધવશાયે
 કરીને લેઃ લેશ્યા વિઃ નિર્મલ (વિશેષ શુદ્ધ) તેણે કરી અઃ એકદા
 પ્રસ્તાવે તઃ જ્ઞાનાવરણી (જ્ઞાનને આવરી રહ્યા તે) કઃ કર્મના સ્વઃ
 ક્યોપશમે કરીને ઇઃ વિચારણા અઃ નિશ્ચય કરવો મઃ માર્ગની ગઃ ગ-
 વેષણા કઃ કરતા થકાને વિઃ જીવની શક્તિ લઃ લબ્ધિવેઃ વિક્રય રૂપ
 કરવાની લબ્ધિ, જઃ અવધિજ્ઞાનની લબ્ધિ સઃ સમ્યક્ પ્રકારે ઝપન્યા
 થકા તઃ તેવારે તે અઃ અમ્મરુ-સંન્યાસિ તાઃ તે વિઃ વીર્ય લબ્ધિ વેઃ
 વિક્રય રૂપ કરવાની લબ્ધિ જઃ અવધિજ્ઞાનની લબ્ધિ સઃ સમ્યક્ પ્રકારે
 ઝપની. તેણે કરીને જઃ લોકને વિઃ વિસ્મય પમારવાને અર્થે કંઃ કંપી-
 લપુર નગરને વિષે ઘઃ સોઘરને વિષે જાઃ યાવત્ વઃ રાત્રે વસવું કરેઠે.
 સેઃ તેણે અર્થે ગોઃ હે ગૌતમ ! એઃ એમ કહ્યું કે, અઃ અમ્મરુ-સંન્યાસિ
 કંઃ કંપીલપુર નગરે ઘઃ સોઘરને વિષે જાઃ યાવત્ વઃ રાત્રે વસવું જઃ કરેઠે.

જાવાર્થ:—હવે જુઝ. આ પાઠમાં તો જગવંતે કહ્યું છે કે, અમ્મ-
 રુજી-પરિવ્રાજકે સંન્યાસિપણાનો મત ઢોકીને શ્રાવકપણું લીધું છે, સં-
 ન્યાસીના વેશમાં શ્રાવકનાં વ્રત પાલે છે, બેલેબેલે પારણું કરે છે અને સૂર્ય
 સાંમી આતાપના લે છે. એ તપ કરતાં થકાં જલી લેશ્યા તથા જલા અ-
 ધવશાયે કરીને જ્ઞાનાવરણી--કર્મનો ક્યોપશમ થયો, અવધિજ્ઞાન પ્રાપ્ત
 થયું અને વૈક્રિયરૂપ બનાવવાની લબ્ધિ ઝપની. તેથી લોકોને વિસ્મય
 ઝપજાવવાને અર્થે સો ઘેરે પારણું કરે છે. હવે એક ઘેરે તો પારણું કર્યા

બિના વાલ્લે નહિ તેથી પાપ છાગે તો પણ કરણ પને તે અર્થ-પાપમાં
હે, પણ આવકના સ્વાવા પીવામા પાપ હોય તો અમ્મરુજી આવક સો
પાપથી કરતા હતા તેટલું આધાકરમી (મૂલ આપીને લાવેલું), મીઠ
અને ઠંધારે લાવેલું, ઇત્યાદિક દોષ ટાલીને અહાર લેતા કહ્યા હે. પણ
સમજવાર આવક સો ઘરે પારણુ કરીને અનર્થ પાપ કેમ છ-
ગાને તેમજ પારણુ કરાવવાવાલાને પાપ છાગે તો સો ઘરવાલાને
અણહુતા અનર્થ પાપ છગાનીને કેમ કહેવે ? માણા હો તે વિ-
ચારી જોજો વહી આ પાઠના આગલા પાઠમા ઠવવાડજી સૂત્રમાં કહ્યું
હે કે, અમ્મરુજી આવકને અનર્થ પાપ કરવા કરાવવાના ત્યાગ હે. હવે
જુલ ! આવકના સ્વાવા પીવામા પાપ હોય તો, પૂર્વોક્ત અનર્થ પાપ છગા-
રુયુ તેનું આઠમું વ્રત કેમ રહ્યું અને તે આરાધિક કેમ થયા તે કહો

હે દેવાનુપ્રીય ! સાધઆવકનું સ્વાવું પીવું પાપમાં નથી, પણ ઠવવ
જાવમાં હે જો તેટલું શરીરની મમતાને અર્થે રાગ દ્રેષ્યથી અશુભ ઝોમથી
લાય તો સાધ આવક વધેને પાપ છાગે, પણ જો સાધ આવકપણું મિ-
જાવવાને અર્થે અચેત પુલગલનું જાણુ આપે, અને શુભ જાવના જાણે તો
સાધ આવક વધેને શુભ યોગથી નિર્જરા થાય વહી અહીંયાં તો પમ
કહ્યું હે કે, અમ્મરુજી આવકને વૈક્રિયલલિધિ તથા અવધિક્કાન અપ-
ન્યુ, તેથી લોકોને જૈન ધર્મનો વિસ્મય અપજાવવાને અર્થે સો ઘેરે પારણું
કરે હે હવે વિચારો ! પણ સમજવાર આવક પાપ કરીને જૈન ધર્મ કેમ
સજાવશે ? માણા હો તે વિચારી જોજો વહી આણવજી આવક આદિ
વપા આવક પત્તિમાધારી 'થયા તેટલું આઠમી પત્તિમામા સચેત આર-
જનું પાપ કરે નહી, નવમીમા કરાવે નહિ, વસમીમા કરતાને જાણો
જાણે નહી અને અગ્યારમી પત્તિમામા સર્વથા પ્રકારે આરંજ ત્યાગીને
તથા આધાકરમ્યાદિક દોષ ટાલીને, સાધુની પેરે ઇરિયા જોડને, સુખ
તો અહાર પાણી લાવીને, દેહીને જાણુ આપી, તપશ્યા ધર્મ ધ્યાન કરે
તેને વાન દેવામા થું ?

તેવારે તેરાપથી કહે હે કે “ સર્વથા પ્રકારે પાપના ત્યાગ વ્રત ક.

रण नें त्रण जोगेथी होय तेने साधु कह्यौ. तेने दान देवामां तो एकान्त धर्म ठे, पण श्रावकने संथारा विना सर्वथा प्रकारे त्याग होय नही; अने परिमाधारीने कांश्क पापनो आगार रह्यो हशे तेथी श्रावक कह्यो ठे. जो सर्वथा प्रकारे पापना त्याग होय तो साधु केम न कह्यो?" तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! संथारामां वर्णनागनतुवे अने अम्मरुजोना सातसो शिष्ये (श्रावके) सर्वथा प्रकारे अठार पापना, सर्व अकरवा योग्य कामना तथा चार आहारना त्रण करण अने त्रण जोगेथी जावजीव सुधीना त्याग कर्या अने शरीरनी ममता सर्वथा प्रकारे जावजीव सुधी उतारी; तोपण तेमने श्रावक कह्यो ठे. तेनी शाख सूत्र जगवतीजी सतक सातमें उद्देशे नवमें तथा नववाइ सूत्रमां. वासते एम समजवुं के, त्रीजी चोकनी उदयजावमां वर्ते ठे माटे श्रावक कहोये ठीये. बाको सर्व पापजोग करवा, कराववा अने जला जाणवाना मन वचन अने कायाए करीने त्यागा ठे. तेमज परिमाधारी श्रावकने पण जोगेथी त्रिविधे त्रिविधे पाप करवाना त्यागठे; पण त्रीजी चोकनी उदयजावमां बाकी ठे तेथी श्रावक कह्यो ठे; अने तमे तो सूत्रनी शैलीना अजाण यका कहोठो के, परिमाधारी श्रावकने कांश्क पाप करवानो आगार रह्यो ठे तेथी श्रावक कह्यो ठे. वली श्रावकने त्रण करण अने त्रण जोगेथी सर्वथा पापना त्याग कर्या कह्यो ठे. शाख सूत्र जगवती सतक ८ में उद्देशे ५ मे. ते पाठः—

समणोवासगस्सणं जंतं ! पुद्गमेव शुलग्ग-पाणाइवाए
अपच्चस्काए-जवइ सेणं जंतं ! पत्ता पच्चस्कायमाणे किं-
करेइ ? गो० ! तिय पम्भिकमइ पमुपन्नं संवरेइ अणागयं
पच्चस्काइ. तीयं पम्भिकममाणे किं तिविहं-तिविहेणं पम्भिक-
मइ, तिविहं-दुविहं पम्भिकमइ, तिविहं-एगविहेणं पम्भिक-
मइ, दुविहं-तिविहेणं पम्भिकमइ, दुविहं-दुविहेणं पम्भिक-
मइ, दुविहं-एगविहेणं पम्भिकमइ, एगविहं-तिविहेणं पम्भिक-

कमइ, एगविह दुविहेण पम्किमइ एगविहं एगवि-
हेणं पम्किमइ ? गो० । तिविहं वा तिविहेणं पम्किमइ,
तिविहवा दुविहेण पम्किमइ, तचेव जाव एकविहवा
एकविहेण पम्किमइ तिविह तिविहेणं पम्किममाणे
नकरेइ नकारवेइ करतनाणू जाणइ मणसा वयसा कायसा.

अर्थ —स० श्रमणोपासक (श्रावक) ज० हे जगवत ! पु० पूर्ब
काखे सम्यक् पम्बज्या पहेखा तथा जवान्तरे शु० स्थुल प्राणातिपात
अ० पहेखा देशव्रति प्रणामना अज्ञावथी पचख्या नथी से० ते श्रम
णोपासक ज० हे जगवत ! प० पठी प० पचसतोषको किं० शु करे ?
इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! ति० अतित काखनां कस्य प्राणाति-
पातने प० निंदे (गया काखनु प्रतिक्रमण करे), प० वर्तमान काखे प्रा-
णातिपात स० सवरे (वर्तमान काखे सवर सामायक करे), अ० प-
विष्य काखे प० प्राणातिपात नही करशु एवी प्रतिज्ञा करे (आगमिक
काखनु पचखाण करे) हुवे ती० अतित काख कस्य प्राणातिपात प०
पम्किमतो यको किं० शु ति० त्रिविध त्रिविध (करवा कराववा अनु-
मोदन जेदथी) प्राणातिपात योग्य प्रत्ये एवुं कहीए ? ति० त्रिविध जे
मन, वचन, काय, खट्वाण करवे करी प० निंदवे करी विरमे ? १ के ति०
त्रिविध कर्णादि जेदथी दु० मन ठोमीने वेहु करीने प० विरमे ? २
ति० त्रिविध कर्णादि जेदथी ए० एक विधे मन प्रमुख एके करीने प०
विरमे ? ३ दु० द्विविध करण आदि अनेरा बने ति० त्रिविध मन
प्रमुख जोगे करी प० विरमे ? ४ दु० द्विविध करण आदि दु० मन
प्रमुख अनेरे वे जोगे करी प० विरमे ? ५ दु० द्विविध करण आदि
ए एक योगे करी प० विरमे ? ६ ए० ति० एक करण अनेत्रण योगे करी
प० विरमे ? ७ ए० दु० एक करण अने वे योगे करी प० विरमे ? ८ के
ए० ए० एक करण ने एक योगे करी प० विरमे ? ९ इति नव प्रश्न उत्तर
गो० हे गौतम ! ति० त्रिविधे त्रिविधे प० पम्किमते अयल ति० दु०

त्रिविधे द्विविधे प० पम्कमे (विरमे). तं जेम पूर्वे कहुं तेम जा० जावत
ए० एक करण अने ए० एक जोगथी प० पम्कमे विरमे. इहां नवे
प्रश्ननो उत्तर. हवे ति० ति० त्रिविधे त्रिविधे प० पम्कमतो थको विर-
मतो थको इहां एक विकल्प कहे ठे:- न० प्राणातिपात पोते न करे
नका० बीजा पासे न करावे अने क० करता प्रत्ये ज्ञो न जाणे म०
मन व० वचन अने का० कायाएकरी. इत्यादि अधिकार घणो ठे ते
श्री जगवतीथी जाणवो.

जावार्थ:—हवे जुं! आ पाठमां तो कहुं ठे के, ४९ जांगाए करी
गया कालनुं सर्व पाप पम्कमे, विद्यमान कालनुं सर्व पाप संवरे अने ज-
विष्य कालनां सर्व पाप पचखे. एम पांच आश्रवना ७३५ जांगा कह्या ठे. हवे
जुं! ३३ में आंके त्रण करण त्रण जोगथी पापना त्याग श्रावकने
कह्या ठे. ते पम्माधारी-श्रावकने न होय तो बीजा कया श्रावकने
हशे ते कहो. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, ए तो प्राणातिपातादिक
पांच आश्रवना त्याग कह्या ठे, पण सर्व पापना त्याग नथी कह्या. तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! साधुजीने पांच आश्रवना त्रिविधे त्रिविधे त्याग
ठे, तेथी सर्व पापना त्याग थइ चुक्या. तेमज आश्रावकने पांच आश्र-
वना त्याग तेज मूल-गुणव्रत ठे अने उपक्षां सात व्रत ते उत्तर-गुण
कह्यां ठे; केमके पांच अणुव्रतमां पापनो आगार रह्यो, ते आगलां सात
व्रतमां संकोचाय ठे; अने पांच आश्रवना त्रिविधे त्रिविधे त्याग कर्या,
तेवारे उपरना व्रतना त्यागमां समाइ गयां. जेम अनुयोगद्वार सूत्रमां
ऋजुसूत्र-नयनो धणी एक अहिंसानेज व्रत माने. जेणे त्रिविधे त्रिविधे
हिंसा त्याग करी तेने पांचे महाव्रत थयां अने सर्व पापना त्याग थइ
चुक्या कह्या ठे. तेम इहां पण पांच आश्रवज उलखाव्या तेमां सर्व पा-
पना पचखाण जाणवा. जेणे पांच आश्रवना त्याग त्रण करण अने त्रण
जोगथी कर्या हशे, तेने बीजा पापना त्याग केम नही हशे ? तमे तो
कहो ठे के, श्रावकने त्रिविधे त्रिविधे त्याग होय नही; पण जगवतीजी
सूत्रना आ पाठमां समचे श्रावकने तेतीस आंके पापना त्याग थाय कह्या

ढे त्पारे आशदजी सरखा पन्निमाधारी आवक साधुनी पेरे सुज्जतो
 आहार प्रमुख खावोने खाय तेने त्याग केम नही थो ? एवा आष
 दजी सरीखा आवक, जे वार कोरु सोनैयानी दोखत त्यागी, ठकायनो
 मटको करवो त्यागीने, तपस्या धर्मध्यान करीने, आत्माने उजाखे, अने
 वेवनी-कर्मना उवये ज्यारे खुख सेहवा असमर्थ होय त्पारे साधुनीपरे
 सुज्जतो आहार पाणी खावी, आत्माने जानु दइने, धर्मध्यान (अग्या
 रमी पन्निमां) तपस्या करे, एवा जे उत्तम आवकना व्रतना गुणने
 अनुमोदी उखट जावथी हाथे दान आपे तेने शु घाय ? तेवारे तेरापथी
 कहे ठे के, एनुं खावुं पीवुं अव्रतमा ठे तेथी देववाखाने अव्रत खागे
 तेनो उचर हे देवानुप्रीय ! जगवते तो पाचमे गुणठाणे सर्व आवक
 एकज व्रतना धरणहार होय तेमने पण अव्रतनी क्रिया वर्जी ठे तेनी
 शास्त्र सूत्र जगवती शतक पहेले उद्देशे धीजे ते पाठ —

मणुस्साणं जंते ! समकिरिया ? गो० ! एो तिण्ठे समठे
 से केण्ठेण जंते ! एव बुच्चइ ? गो० ! मणुस्सा
 तिविहा पं० तं० समदिठी मिच्चादिठी सम्मामिच्चादिठी
 तच्चण जेते समदिठीते तिविहा प० तं० सजया असजया
 सजयासंजयाय तच्चणं जेते सजयाते उविहा प० तं०
 सरागसजयाय वियरागसजयाय तच्चण जेते वियरागसं-
 जयाय तेण अकिरिया तच्चण जेते सरागसजया ते उवि-
 हा प० तं० पम्मत्तसंजयाय अप्पमत्तसंजयाय तच्चणं जेते
 अप्पमत्तसंजया तेसिण एगामायावत्तियाकिरिया कच्चइ.
 तच्चणं जेते पम्मत्तसजया तेसिण दो किरियाउ कच्चति तं०
 आरंजियाय मायावत्तियाय तच्चणं जेते सजयासजयाय
 तेसिणं आदिमाउ तिन्नि किरियाउ कच्चति:-आरजिया १
 परिग्गहिया २ मायावत्तिआ ३ असजयाणं चत्तारि कि-

रियाउ कखंति. मिह्वादीठीणं पंच. सम्मामिह्वादीठीणं पंच.

अर्थः—पुर्ववत्. जुउं प्रश्न बीजो पांने १५३ में.

ज्ञावार्थः—हवे जुउं ! आ पाठमां चोवीस दंरुकना मिथ्यात्वी जीवने तो आरंजनी, परिग्रहनी, मायाप्रत्ययनी, अपचखाणनी अने मिथ्या-दर्शन प्रत्ययनी ५ ए पांच क्रिया कही; अने अव्रति समदृष्टि चोथे गुणठाणे, तेने मिथ्यात्वनी वर्जिने चार क्रिया कही; अने पांचमे गुणठाणे श्रावक, तेने अव्रतनी अने मिथ्यात्वनी वर्जिने त्रणज क्रिया कही; अने प्रमादो साधु ठवे गुणठाणे, तेने आरंजनी अने मायावत्तियानी वे क्रिया कही; अने अप्रमादी साधु सातमे गुणठाणेशी लइ द-समा गुणठाणा सुधी, तेने एक मायावत्तिया-क्रिया कही; अने वीतरा-गतंजमी अग्यारमा गुणठाणाथी लइ तेरमा गुणठाणा सुधी, तेने एक श्रियावहि क्रियाज लागे ठे. वास्ते ए पांच क्रिया आश्री अक्रिय कद्या. हवे जुउं ! आ पाठमां तो जगवंते सर्व श्रावकने अव्रतनी क्रिया टाळी कही ठे. तमे मतने लीधे आणंदजी सरखा पन्निमाधारी श्रावकनुं खावुं पीवुं अव्रतमां केम कहो ठो अने देवावादाने अव्रत लागे केम कहो ठो ?

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, ए तो खंध आश्री टाळी कही ठे, पण देश आश्री तो लागे ठे ते गणी नथी. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! साधुजीने आरंजिया अने मायावत्तिया क्रिया कही, ते खंध आश्री कही ठे के देश आश्री कही ठे ते कहो. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, “साधु-जीने तो विना उपयोगे अजाणपणे किंचित मात्र लागे ते आश्री कही ठे.” त्वारे जुउं. ए किंचित मात्र लागे तेने पण गणी, त्वारे श्रावकने देशयकी अव्रतनी क्रिया होय तो केम न गणे ?; पण अव्रत तो मोह कर्मनी बीजी चोकसीना अप्रत्याख्यानना उदयजावमां होय तेना जो-गंथी कर्म लागे तेने कहीये. ते अव्रत तो श्रावकने मुलथीज नथी, तेथी अव्रतनी क्रिया जगवंते टाळी कही. तमे मतने लीधे ए सूत्रनां वचन उत्था-पीने आणंदजी श्रावक जेवाने अव्रत कहीने अनंत संसार केम वधारे ठो ?

तेवारे तेरापयी कहे ठे के “आणवजी सरोखा पन्निमाधारी-आव कने अग्रत नही, ने दान दीधामा गुण (व्रत) होय तो कोइए पण पन्निमाधारी-आवकने दान दइने ससार परित कीधो, एवु सूत्रमा चाड्यु होय तो पाठ वसावो, तथा कोइने वारमु व्रत निपन्यु चाड्यु होय तो धर्तावो सूत्रमा कक्षा बिना वात ही रीते मानीए ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! घणा सूत्र तो बिठेव गया अने बन्नीस सूत्र रखां तेमां पण घणी वातो मोधम कही ठे तमे सूत्रमा चाड्यानु पुठो ठो तो, साधवीने दान देइ कया आवके ससार परित कीधो ते मूख पाठ तमेज वसावो तथा केवखीने दीधायी कोइने वारमु व्रत निपन्यु होय तो ते पण वसावो ए सूत्रमा चाड्या बिना केम मानो ठो तमारी कहे णीने छेखे तो ए पण न मानवु जोइए तेवारे तेरापयी कहे ठे के “केवखीना तथा आरख्याना गुण तो साधु सरीखा ठे ते साधुनु दान बारमा व्रतमा सूत्रमा ठाम ठाम चाड्यु ठे ए सरखापणायी मानीए ठीए ”

त्यारे हे देवानुप्रीय ! वसाश्रुतखधमां आणवजी सरखा पन्निमाधारी आवकने ‘अमण जुय (साधु जेवा)’ कक्षा ठे ते अग्यारमी पन्निमानु नामज अमण जुय ठे एटले पन्निमाधारीने साधु सरीखा कहीए जो साधुने दान दीधा ससार परित करता हइो तथा वारमु व्रत निपजवु हइो तो अग्यारमी पन्निमाधारी आवकने साधु सरखा कक्षा ठे, तेमने दीधानु फल साधुने दान दीधा सरखु केम नही हइो ? ए सरीखा कक्षा ए अनुमानयी जाणवु जोइए वखी पन्निमाधारी-आवकने दान दीधामा पाप होय तो पन्निमामा तो साधुनी पेरे मागी खावुज कहुं ठे पन्निमाधारी तरे अने दान दइने घणा जीव रुषे, एवी करणी श्री वीतरागदेवे केम वसावी ?

आ तो एवु थयु जेम ढाके, धगाळे अने कामरुदेशमा अनेक ठग (धूर्त) मित्र ठे, पण एयीए उपर खखी अछावाळा गुरुनु आश्रय ठे के, ए धर्म करवो शीखव्यो के धारु पारुवा शीखव्यु ? वखी पन्निमाधारीने दान दीधामा पाप होय तो पन्निमाधारी चोर करतां पण

अधिका कहेवाय; कारण के चोरतो धणीनुं धन चोरीने लइ जाय, पण धनना धणीने पाप तो न दइ जाय ? अने पन्निमाधारी तो अन्न वस्त्र प्रमुख माल लइ जाय अने पाप दइ जाय. वली चोर तो जाऊ फाकीने जातां असंधारी (खानदान) होय तो जतावो (खबर) दे के “में तमारुं जाऊ फाकीने माल काढयो ठे माटे तमे कारी देजो; केमके रखे तमारुं जाऊ रुबी जाय” एम जतावो करे; पण पन्निमाधारी तो जतां जतावो पण न करे के “अरे जाइ ! तमे मने उलट ज्ञाव करीने दान देइ धर्म सदैह्यो होय तो तेनुं पाप मिथ्यात तमने लागे ठे. तेनी आलोचना करी प्रायश्चित्त लइ शुरू थाजो.” एम जतावो पण न करे. एवा विश्वासघाती आप मतलबीआ तमारे लेखे आराधिक शी रीते थया हशे ? वली पन्निमाधारीने दान दीधामां पाप होय तो ते काकण सरीखा कहेवाय. जेम काकणने वीर वलगे त्यारे ते घरनां बालक ठोमीने परायां बालक जोती फरे, तेम पन्निमाधारीने जुख लागे त्यारे घरनुं पाप ठोमीने लोकोने पाप लगावीने रुबोवता फरे. वली जेम काकणने बालक मारवानुं कहे तो नही, पण मंत्र शीखवे तेने पाप लागे. तेम जगवंत खावा खवराववानी आझा तो न आपे; पण पन्निमा वहेवानी विधि शीखवे. तेमां तमारे लेखे तो जगवंतने पण पाप लाग्युं हशे; पण एम जाणवुं जे, पाप होत तो एवी करणी केम बतावत ?

वली पन्निमाधारीने दान दीधामां पाप कहे ठे तेने पुठवुं के, पन्निमाधारीने तो पाप करवा, कराववा अने अनुमोदवाना त्याग ठे, अने ते आगळा पासे जइने मागे तेवारे जो दातारने पाप लागे तो पन्निमाधारीने पाप कराव्याथो पन्निमा जागे. त्यारे हवे पन्निमा शी रीते साधो शकाय ते कहो. तेवारे तेरापंथी जवाव देवा असमर्थ; पण मनथी एवां कुहेत मेलवे ठे के “साधु अहार पाणी वधे तो अथवा काल, क्षेत्र उपरान्त रही गयो होय तो ते धरती उपर परववे; पण ते पन्निमाधारी श्रावकने आपे नही. जो तेने आप्यामां धर्म होय तो साधु केम न आपे ? केमके साधुने पाप करवाना तो त्याग ठे, पण एतो ध-

मनु काम ठे ते केम नथी करता ? जो साधुने धर्म न थाय, तो आवकने धर्म केम यशे ? ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय । साधु आवहार के तो अथवा काख मर्यादा (व्रण पहोर) उपरान्त अने केव मर्यादा (घे कोश) उपरान्त रद्दीगयो होय तो धरतीए परठवे, पण ठीय कक्षी अठोय कक्षीने माहोमाही आपे नही, अने स्थिर कक्षी अने जिन-कक्षी पण माहोमाही आपे नही ते पाप जाणोने न आपे एम न जाणवु, पण तेमनो कक्ष नथी तेथी न आपे जो ‘पाप जाणोने न आपे’ एवोज तमारे इठवाद ठे, तो कहो श्री महावीरस्वामीना आवक श्री पार्श्वनाथजीना (अठोय कक्षी) साधुने दान आपे तेमने शु फल थाय ? तेवारे तेरापथी कहे ठे के, तेमा तो एकान्त धर्म ठे वखी साधवीने साधु डव्ये वदणा न करे, पण आवक आधीका आरजाने वदणा करे तेमने शु फल थाय ? तेवारे ‘कहे ठे के धर्म ठे’ त्यारे जुळ ! ज्यारे आवकने धर्म यशे, तो साधु ए धर्मनु काम केम न करे ते कहो तेवारे तेरापथी कहे ठे के, एतो साधुनो कक्ष नथी तेथी नथी करता

हे देवानुप्रीय ! ज्यारे असजोगी साधुने देवानो तथा वदणा करवानो कक्ष नथी त्यारे पन्निमाधारीने देवानो कक्ष कयांथी होय ? वखी तमे कहोठो के ‘जेने साधु न आपे तेने आप्यामा पाप ठे’ तो ठियकक्षी स्थिर कक्षी साधुने अठिय कक्षी साधु अथवा जिन-कक्षी साधु नथी थापता हवे ए तमारी कहेणीने खेखे तो, स्थिती कक्षी स्थिर कक्षी साधुने दीधानु पण पाप यवु जोइसे हे देवानु प्रीय ! एम तो घणा घोखनो साधुनो कक्ष नथी, तेथी तेवा काम तेठ न करे, पण जो आवक करे तो धर्म ठे ए रीते पन्निमाधारीने साधुनो तो देवानो कक्ष नथी, पण आवकने पाप केम कहो ठे ?

वखी तेरापथी कहे ठे के “ पन्निमाधारीनी पन्निमा पुरी थइ जाय त्यारे पाठा घरमा आवे, अने जे कायाने पोथी ठे तेज कायाथी पाप करे, ते पाप दामारने आवे ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय । ए तमारी कहेणीने खेखे ~~खे~~ आवक साधुने डध, घृत, वहोरावे तेमा कीनी, पतंगीया प्रमुख

पत्नीने मरे, तेनुं पाप दातारने लागवुं जोइए. तेमज साधु कर्मने उदये
 ब्रष्ट थइने पाप करे, ए पाप पण ऐटला दीवस दानदइ जेणे कायाने
 पोषी तेने लागवुं जोइए. वली कदाच श्रावकने तो साधु ब्रष्ट थशे एवी
 खबर न होय, पण केवलज्ञानी तथा अवधज्ञानी मुनीराज तो जाणे ठे
 के, ए साधु एक मास अथवा एक वरस पढी ब्रष्ट थशे; ठतां तेने जे-
 लो राखे ठे, आहार पाणी लावीने आपे ठे अने चाकरी करे ठे. हवे
 ते ब्रष्टथनार तेज कायाथो पाप करशे. तमारी कहेणीने लेखे तो तेने
 जेलो राखवो न जोइए तथा आहार पाणी पण आपवुं न जोइए.

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “ विद्यमान काले साधपणुं पाले ठे
 तेनी सहाज देवाना कामी ठे, तेने तो धर्मज थशे अने पढी ब्रष्ट थइने
 पाप करशे तो करवावालो ज जोगवशे.

हे देवानुप्रीय ! पन्निमाधारीने पण विद्यमान गुण जाणीने दान
 आपे ठे अने पढी पाप करशे तो तेज जोगवशे; पण दातारने पाप केम
 लागशे ? वली श्रावकने साधु धर्म शीखावे तथा त्याग पचखाण करावे
 तेथी देवतामां जाय, अने पल सागरो सुधी देवतानां सुख जोगवे तथा
 अव्रत पाप कर्म सेवे, तेनुं पाप तमारी कहेणीने लेखे तो जगवंत, केव-
 ली अने साधुने लागवुं जोइए; केमके सुपचखाण कराव्युं तेथी देवता
 थयो. हवे ते पाप करीने रुबत तो तेनुं पाप तो जगवंत, केवली के सा-
 धुने लागवुं नथी. ए त्यागना टंटामां पत्नीने केम रुबे ? तेवारे तेरापंथी
 कहे ठे के “साधु तो धर्म (मुक्तीमार्गना आराधिकपणा) माटे शीखवे ठे
 अने पुण्य बंधाय तेथी देवतामां जाय ठे; पण साधु तो देवतामां मो-
 कली सुख जोगवराववाना कामी नथी. ” त्यारे हे देवानुप्रीय ! दातार
 पण पन्निमाधारीने धर्म सहायता अर्थे दान आपे ठे, पण घरमां आवीने
 पाप करशे एम जाणीने नथी आपता; केमके पाप कराववाना कामी
 नथी. वली आणंदजी आदि दसे श्रावके उपासकदशा सूत्रमां पन्नि-
 मावहि, तपस्या करी, काया शोषी, संलेखणा करी, संथारो करी पहेला
 वेवभोकमां गया. तेमने एकावतारी कहा ठे, पण पन्निमावहिने घरमां

પાઠા આવ્યા કહ્યા નથી તેમજ કાર્તિક શેઠ આવક પાંચમી પન્નિમા સોવાર ઘણા કહ્યા છે, પણ અગ્યારમી પન્નિમા વહીને સાધુની પેરે સુજતા ગોચરી કરીને, આહાર માગી खाइने પાઠા ઘરમા આવે એવો પાઠ તો સૂત્રમા કોઈ ઠેકાણે કહ્યો નથી.

તેવારે તેરાપથી કહે છે કે “ પન્નિમાનો કાલ જઘન્ય અતર્મુદૂર્ત તથા એક દીવસનો કહ્યો છે અને ઇત્ક્રુષ્ટો અગ્યાર માસનો કહ્યો છે તે પુરો થયા પછી શુ કરે ? ” તેનો ઉત્તર હે દેવાનુપ્રીય! આવશ્યક નિર્યુક્તિમા કહ્યું છે કે, કેટલાક તો અતર્મુદૂર્ત પઠી, કેટલાક એક દીવસ પઠી તથા કેટલાક યાવત્ અગ્યાર માસ પઠી કા તો સંલેખણા કરીને સથારો કરે, કાં તો દિક્ષા લે, પણ ઘરમા ન આવે, કેમકે આવે તો લોકમાં જૈન-માર્ગની સ્થિતિ થાય અને પોતાની નિંદા થાય લોકો કહે કે, ‘ હવે કરણી કરતા થાકી ગયા તેથી બ્રહ્મ ધર્મને ઘરમા આવી બેઠા છે, તેટલા વાસ્તે ઘરમા ન આવે એમ કહ્યું છે હવે તમે કયા સૂત્ર, પાઠ, ટીકા, નિર્યુક્તિના ન્યાયથી કહો છો કે, અગ્યારમી પન્નિમા વહીને પાઠા ઘરમા આવે તે ઘટાવો અરે જાણ! તમે મતને છીંધેજ ” પન્નિમાધારી પાઠા ઘરમા આવીને પાપ કરે તે વાતારને લાગે ” એવી જુઠી કુયુક્તિ લગાવીને સસાર કેમ વધારો છો ? તેવારે તેરાપથી કહે છે કે, “ પન્નિમાધારી આવકને દાન આપે તેમા ધર્મ હોય તો સાધુજી, જગવત્ તો, અને કેવલી તેને દાન દેવાની આજ્ઞા કેમ નથી આપતા ? ” તેનો ઉત્તર હે

હે દેવાનુપ્રીય ! પન્નિમાધારી આવકને પન્નિમાની વિશિષ્ટ જગતે કેવલીય અને સાધુજી ઘટાવી છે તેવારે ઉપદેશમા તો આજ્ઞા રૂપરૂપી, અને આવેશમા તો આજ્ઞા એક પોતાના સંજોગી ટાલી લીધા કોઈને અહાર પાણીની આજ્ઞા આપે નહીં જેમ પોતામાં પલેવણ કરી પદવાનું સાધુજી શીલે છે એ ઉપદેશમા તો આજ્ઞા છે પણ, વિચિત્રમા પલેવણ કરી રતીલેલા આજ્ઞા આપે નહિં પણ પાપ ન જાણે જો પલેવણમાં પલેવણ હોય તો પોતામા પાપ કરવા કરાવવાના ત્યાગ છે, તે પલેવણ કર્યા પછી તેનો

ज्ञागे, अने पक्षेवण न करे तो अतिचार लागे. ए अतिचार टाढ्यामां धर्म ठे ठतां आदेशमां आझा आपे नही. वली साधुजी आढ्यार्थी श्रावक उजो थाय, साधुजीना सांमो जाय तथा घरमांथी वस्तु लावीने व्होरावे, एटला कामनी आदेशमां आझा आपे नहिं; पण उपदेशमां तो धर्म बतावे. ए उपदेश-आझा ठे. वली स्वसंजोगी साधुनेज बे आझा ठे, अने असंजोगी साधुने तथा श्रावकने कोइक बोलमां बे आझा ठे. तेमां कोइक बोलमां उपदेश-आझा ठे अने आदेश-आझा नथी. तमे आझा कटपना जेदना अजाण्या थका कहो ठो के “ परिमाधारी श्रावकने दान देवानो साधुजी आझा न आपे, तेथी ए काम आझा बहार ठे. ” एवां आल केम थो ठो ?

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “ परिमाधारी श्रावकने दान दीधामां सूत्रमां कयांय धर्म के व्रत कछुं होय तो ते पाठ बतावो. ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! जगवती सूत्रना आठमा शतकना ठठा उद्देशमां कछुं ठे के, श्रमणो-पासक श्रावक, तथारूप श्रमण कहेतां साधु प्रत्ये, वा कहेतां अथवा, माहण कहेतां श्रावक प्रत्ये प्रासुक एषणिक बेतालीस दोष रहित प्रतिलान्ने तो एकान्त कर्मनी निर्जरा थाय; पण लगार मात्र पाप नथी.

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “ समणंवा माहाणंवा कह्या ठे ते वंने नाम साधुनांज ठे. ते सूत्र सूयगरांगमां कह्या ठे. तेमने दीधामां निर्जरा कही ठे. ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! साधुनां नाम तो समण, माहण, जिखू, संजइ, मुनि, ऋषी इत्यादिक घणां कह्यां ठे; पण एक कार्यमां बे नाम आवे नही. समणंवा, संजयंवा, जिखुवा, ए रीते बे नाम एक कार्यमां बत्रीस सूत्रमां कोइपण ठेकाणे आव्यां होय तो बतावो. ए पुनरुक्त वचनरूप दोष श्री वीतरागनी वाणीमां आवे नही. समणं कहेतां साधुप्रत्ये, ने वा अथवा माहणं कहेतां साधु प्रत्ये, एम अर्थ न होय. ए शब्द वचमां ठे ते तो विकटप अर्थ वास्तेज ठ. समण साधु प्रत्ये अथवा माहण श्रावकप्रत्ये. इहां माहण शब्दनो अर्थ श्रावकज

સત્યે ઠે તેવારે તેરાપથી કહે ઠે કે, “ હહાંનો માહણ પ્રત્યે, યવો સમ
ચય અર્થ કર્યો ઠે, પણ શ્રાવકનો અર્થ કર્યો નથી ” તેનો ઉત્તર હે
દેવાનુપ્રીય ! શ્રી જગવતી સૂત્રના પહેલા શતકના સાતમા ઉદ્દેશમાં
અન્નયવેવસૂરિજીવ ગર્જના અધિકારમા, સમણવા માહણવા શબ્દ આ
વ્યો ઠે ત્યાં, સમણ નામ તો સાધુનો અર્થ કર્યો ઠે, અને માહણ શબ્દ
નો અર્થ શ્રાવક કર્યો ઠે, તથા દોહતસાગરજી કૃત જગવતીજીના
ટવામા પણ પુર્વોક્ત રીતે અર્થ કર્યો ઠે તેવારે તેરાપથી કહે ઠે કે, પહેલા
શતકના સાતમા ઉદ્દેશમાં માહણ શબ્દનો શ્રાવક અર્થ કર્યો, ત્યારે
આઠમા શતકમાં માહણ શબ્દનો શ્રાવક અર્થ કેમ ન કર્યો ? તેનો ઉત્તર

હે દેવાનુપ્રીય ! સૂત્રનો ટીકાની કોઈ પવીજ ઠે કે, એકજવાર
શબ્દનો અર્થ કરે એજ શબ્દ વારવાર આવે તો ઘોજીવાર ટીકામાં અર્થ
ન કરે તેમજ ઘીજા શતકના પાંચમા ઉદ્દેશમાં એજ પાઠ આવ્યો ઠે,
તેમા તથારૂપ સમણ માહણની સેવા કર્યાંયો ‘ સવણે નાણે વિનાણે ’
હ્યાદિક દસ ઘોણની પ્રાપ્તી થાય હવે જુઠું ! શ્રાવકની સગત અને
સેવા કર્યાંયી દસ ઘોણની પ્રાપ્તી થાય કે નહીં ? હા પણ માહણ શ-
બ્દનો અર્થ શ્રાવક જાણવો એમ સર્વજ જમ્યોજ જગવતીમાં “ સમણવા
માહણવા ” શબ્દ આવ્યો ત્યાં ‘ માહણ ’ શબ્દનો પહેલોવાર ટીકામાં
શ્રાવક અર્થ કર્યો તેજ જાણવો ઘણો ઠાણાયાંગ સૂત્રમાં પહેલાં ‘ સમ
ણ વા માહણવા ’ શબ્દ આવ્યો ત્યાં પણ અન્નયવેવસૂરિજીવ ટીકામાં
‘ માહણ ’ શબ્દનો અર્થ શ્રાવક કર્યો ઠે એમ સર્વ સૂત્રમાં ‘ સમણ વા
માહણવા ’ શબ્દનો અર્થ કોઈ ઠેકાણે તો ન્યારો ન્યારો કર્યો ઠે અને કોઈ
ઠેકાણે મોંઘમ કર્યો ઠે સમણ સાધુ પ્રત્યે, વા અથવા માહણવા કહેતાં
શ્રાવક પ્રત્યે, એમજ કર્યો ઠે, પણ સર્વ જમ્યાજ જગવતીના પહેલા શત-
કના સાતમા ઉદ્દેશમાં પહેલોવાર ટીકાર્થ કર્યો તેમ જાણવો એજ ‘ સ
મણવા માહણવા ’ પાઠ જગવતીજીના પાંચમા શતકના ઠઠા ઉદ્દેશમાં
કહ્યો ઠે તથારૂપ સમણ સાધુ પ્રત્યે અથવા માહણ પ્રત્યે હીલે, નિંદે અને
અપ્રીયકારી વાત આપે તો અમુજ-વોર્ષાગુપ્ત પાથે, અને તથારૂપ સમણ

माहण प्रत्ये वांदे, नमस्कार करे अने प्रीयकारी दान आपे तो शुज-दीर्घ-आयुष्य वांधे. एमज तथारूप समणने दान दीधाथो अशुज-दीर्घ-आयुष्य अने शुज-दीर्घ-आयुष्य सूत्र ठाणायांगने त्रीजे ठाणे कछुं ठे. एमज साधुनुं तथा पन्निमाधारी श्रावकनुं दान घणा सूत्रमां जेछुं कछुं ठे अने तेनां फल सरखां कछां ठे. समणं वा माहणंवा एवो पाठ एक कार्यमां आवे अने वा शब्द वचमां आवे त्यां समण कहेतां साधु, वा अथवा माहण कहेतां श्रावक, एवोज अर्थ संजवतो ठे. 'वा' शब्द वि-कट्प अर्थने वास्ते ठे. तमे कहो ठो के " समणं कहेतां साधु वा अ-थवा अने माहणं कहेतां साधु. " तो एवो 'समणंवा माहणंवा' एक कार्यमां पाठ कोइ सूत्रमां होय तो बतावो, के जेमां साधुनोज अर्थ थाय अने श्रावकनो अर्थ न थाय.

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के " बीजी तो अनेक जग्याए 'समणं वा माहणंवा' पाठ आव्यो त्यां तमे माहण शब्दनो अर्थ श्रावक करी देशो, पण ठाणायांगमां त्रीजे ठाणे, तथा-रूप समण माहणने अतिशय-ज्ञान उपजे कछुं ठे. ते अतिशय-ज्ञान तो साधुनेज उपजे. त्यां पण वा शब्द वचमां ठे. समणंवा माहणंवा एवो पाठ ठे. इहां साधुनोज अर्थ संजवे ठे. तेम दानमां पण बंने शब्दनो साधुज अर्थ संजवे ठे. " तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! सूत्र जगवतीना अग्यारमा शतकमां, शीवराज ऋषिश्वरने विजंग ज्ञान उपन्युं तेने अतिशय-ज्ञान कछुं ठे. ते अतिशय-ज्ञानना त्रण जेद कछा ठे:-अवधि १ मनःपर्यव २ अने केवल ३. हवे जुठ ! मि-थ्यात्वीना विजंग-ज्ञानने पण अतिशय-ज्ञान कछुं ठे त्यारे श्रावकने अवधिज्ञान उपजे तेने अतिशय-ज्ञान केम न कह्ये ? केमके अति-शय-ज्ञान तो आश्चर्यकारीनुं ठे. ते अवधिज्ञानरूप अतिशय-ज्ञान श्राव-कने उपजे ठे, ते ज्ञणी इहां पण माहण शब्दनो अर्थ श्रावकज ठे; कारण के वा शब्द वचमां ठे.

तेवारे वल्ली तेरापंथी कहे ठे के " ठाणायांगने त्रीजे ठाणे तथा-रूप समण माहणने केवलज्ञान उपजे कछुं ठे. इहां पण समणंवा माहणंवा

एवो पाठ ठे अने वा शब्द वचमां ठे इहां तो माहण शब्दनो अर्थ साधुनोज इशे, कारण के केवलज्ञान तो आवकने उपजतुं नथी । तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! ठाणायाग ठाणे श्रीजे उद्देशे बोधे त्रय प्रकारना जिन कक्षा ठे—उहीनाणजीण १ मनपर्यवनाणजीण २ केवलनाणजीण ३ पज रीसे त्रय अरिहत केवली कक्षा ठे अवधज्ञानी केवली १, मन पर्यवज्ञानी केवली २, अने केवलज्ञानी केवली ३ ए अवधज्ञानीने केवली कक्षा ठे ते अवधज्ञान आवकने पण उपजे ठे ते माटे इहां पण माहण शब्दनो अर्थ 'वा' शब्द वचमां ठे माटे आवकज थाय, अने इहां तो समचय समण माहणने केवल उपजे कछुं ठे वली ज्या पांचमु केवलज्ञान उपन्युं कछुं, त्यां तो 'कसिणे पक्खिपुने निरावरणे अपक्खिय केवल वरणाणदंसणे समुपजेजा' एवो पाठ ठे वली एवो पाठ एक कार्यमां कोइ सूत्रमा दीसतो नथी के समणवा माहणवा शब्दमां साधु नोज अर्थ थाय अने आवकनो न थाय, पण 'वा' शब्द वचमां होय अने एक कार्यनो पुठा होय त्या माहण शब्दनो अर्थ आवकज थाय ए सूत्रनो न्याय जोतां साध आवकने दानना फल जेखांज कक्षां दीसे ठे वली सूयगगाग तथा उववाइ सूत्रमा एवो पाठ ठे के, एगंतसमेसुसाहु एटसे आवकने एकान्त पक्कमा ज्ञासा साधुज कहीये इवे साधुने दान दीधामां साज थशे तो आवकने पण साधु कक्षा ठे, तेमने दीधामां साज केम नहो थाय ?

तेबारे तेरापंथो कहे ठे के "इहा तो माहण शब्दमां समचय आवकनो अर्थ कयों ठे त्यारे तो बधाय आवकने दान दीधामा साधुना दान सरखां फल कहो पक्खिमाधारीनेज केम कहोठो ? " तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! दानना पाठ कक्षा त्यां बधा पाठमा 'तहारुवं समणं वा माहणवा' एवो पाठ ठे ते तथारूप समण ते साधु उधो, मुहपत्ति, वस्त्र, पात्रा सहित स्वर्णिगी, अने तथारूप माहण ते पक्खिमाधारी आवक तेने प्रा सुक पणिक अचित वेतालोस दोष रहित दाननी पुठा ठे ते माटे पक्खिमाधारी आवक तजवे ठे, अने सुजता दाननो लेवावालो अने सम,

ણજૂષ (સાધુ સરીખો) પશ્ચિમાધારીનેજ દસા શ્રુતલ્લંઘમાં કહ્યો છે. વલ્લી અનેરા પણ કોઈ ઉત્તમ શ્રાવક સંસારથી વિરક્તજાવે પાપના ત્યાગી સુજીતું લાયક છે, તેમને દાનદેવાવાલા દાતારને પણ ચોરકાંજ ફલ લાગશે. તેમજ અનેરા ઉત્તમ શ્રાવકનો આરંજ દલાવીને અચિત તૈયાર રસોઈ, સીરળીના (મિઠાઈના) પુજલની સાજદેઈ, તપસા સામાયક પોસા કરાવશે તેને પણ ધર્મ દલાલીનાં ચોખાં ફલ લાગશે.

વલ્લી તેરાપંથો કહે છે કે “ શ્રાવક તો જેરના વાટકા છે, કુપાત્ર છે. તે કુપાત્રને દાન દીધામાં અને વંદણા કર્યામાં મુક્તિનો માર્ગ (ધર્મ) ક્યાં કહ્યો છે ? ” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! જગવંતે તો શ્રાવકને તીર્થ (જેથી તરાય તે તીર્થ) કહ્યા છે. તેની શાલ સૂત્ર જગવતીશતક ૨૦ મેં ઉદ્દેશે ૮ મેં. તે પાઠ લખી ઢીણ:—

તિલ્લ જંતે ! તિલ્લંકરેઈ તિલ્લં ? ગોયમા ! અરહા તાવ નિયમં
તિલ્લંકરેઈ તિલ્લંપુણ ચાલવણે સમણ સંઘે પંનતે તં
સમણા સમણિલ્લં સાવય સાવિયાલ ॥

અર્થ:—તિલ્લ તીર્થ જંતે જગવાન ! તિલ્લ તિર્થકરને કહીયે ? કે તિલ્લ ચતુર્વિધ સંઘને તીર્થ કહો ? इति પ્રશ્ન. ઉત્તર. ગોં હે ગૌતમ ! અં અરિહંત તાં યાવત્ તિલ્લ નિયમ કરીને પહેલાં તિલ્લ તીર્થકર તીર્થ પ્રવર્તાવણહાર છે, પણ તોર્થ નથી. તિલ્લ તોર્થ તો વલ્લી ચાલ ચાર વર્ણ જીહાં ચતુર્વર્ણ કહીયે, તે ક્રમાદિ ગુણે કરી વ્યાસ સં અમણ સંઘ પં કહ્યા, તં તે જેમ છે તેમ કહે છે:— સં સાધુ સં સાધવી સાં શ્રાવક અને સાં શ્રાવીકા.

જાવાર્થ:—હવે જુલ ! આ પાઠમાં અરિહંતને ચાર તીર્થના કર્તા તીર્થકર કહ્યા; અને સાધ સાધવો શ્રાવક અને શ્રાવીકા, એ ચારને સરલાં તીર્થ (તરવાનાં ઝામ) કહ્યાં વલ્લી સૂયગલાંગ સૂત્રના ઘીજા શ્રુતલ્લંઘના પહેલા અધ્યયનમાં પુનરિક કમલ ઉધરવાને અધિકારે, ચાર તીર્થને સંસાર સમુદ્રનો તોર (કાંઠો) કહ્યો. વલ્લી સૂયગલાંગ સૂત્રના

ધોજા શ્રુતપદ્ધતના ધોજા અભ્યયનમા ત્રણ પદ્ધત કહ્યા છે અધર્મ પદ્ધતમાં મિષ્ટ્યારત્રી અપ્રતી અને અપચ્ચ્વાણી ૧, ધર્મ પદ્ધતમાં સાધુજી સર્વ પાપના ત્યાગી ૨, અને મિશ્ર પદ્ધતમાં આવક ૩. તેમાં આવકને તો મિશ્ર પદ્ધતે ધર્માધર્મી કહ્યા એ ત્રણ પદ્ધતના વર્ણવનો ઘણો પાઠ છે તે સૂચક કાંગમા જોઈ લેવો ત્યા આવકને ધર્મી, સુવ્રતિ, આર્ય અને ઇક્ષ્વાક સાચા સાધુ કહ્યા છે પછી ત્રણ પદ્ધતના બે પદ્ધત કર્યા એક ધર્મ પદ્ધત અને બીજો અધર્મ પદ્ધત ત્યા તદય જાવવર્તી અવગુણતો તુષ્ટતમાન, તે ગૌણતામાં રાખી ગણ્યા નહીં, અને કયોપશમજાવના ગુણ મેરુતમાન, તે મુખ્યતામાં ગણ્યા તે માટે આવકને વિશેષ પદ્ધતે ધર્મ પદ્ધતમાં ગણ્યા છે હવે જુઠું ! એ પાઠમાં આવકને સાધુ, ધર્મી, સુવ્રતિ અને આર્ય કહ્યા છે, અને તમે કુપાત્ર કહાડો, તો પૂર્વોક્તગુણ કુપાત્રમાં શી રીતે હોઈ શકે ? વાસ્તે આવક સુપાત્રજ છે વહી તવવાઈ સૂત્રમાં સાધુ આવક બંનેના ગુણ (ચિરક) સરસ્થા કહ્યા છે તે આવકના ગુણનો પાઠ —

સેજેહમે ગામાગર ણગર જાવ સનિવેસેસુ મણુયા જવંતિ
તઠ અપ્પારજ્ઞા અપ્પપરિગ્ગદ્ધા ધમ્મીયા ધમ્માણુયા ધમ્મિ-
ઠા ધમ્મસ્કાહ્ય ધમ્મપલોહ ધમ્મપલ્લવણા ધમ્મસમુદા-
યારા ધમ્મેણં ચેવ વિત્તોકપ્પેમાણા સુસીધા સુવયા સુપ-
નિયા પંદા સાહુ ॥

અર્થ —તે જે હવે ગામ, અગર, નગર જાવ વાવત્સવ સનિવેસને વિષે મનુષ્ય આવક જવો હોય તો તે જેમ છે તેમ કહે છે અથવા ચોક્કસ આરત્રી અપ્પરિગ્ગદ્ધા પરિગ્રહાવત, પણ લોકોત્તર પદ્ધતો શ્રુત ચારિત્ર સહિત છે ધર્મ ધાર્મિક ધર્મ શ્રી વીતરાગના ધર્મનો કેને ધામે ધર્મ ધર્મ વહાલો છે જેને ધર્મ શુદ્ધ ધર્મના પરુપક છે (સુબુદ્ધિ પ્રધાન વત્) ધર્મપદ્ધત ધર્મને વિષે વારંવાર નજર રાખે ધર્મ ધર્મને રંગે રંગાણા છે તથા લજ્ઞાવત ધર્મ ધર્મને કોઈ ઝંઝાનો દફ ન શકે ધર્મ ધર્મને વિષે હર્ષ સહિત આચાર છે જેનો ધર્મ અલ્પ વત પચ્ચ્વાણ પાસતા ચકા વિધિ

જિવોકા (વૃત્તિ) કરતા થકા પ્રવર્તે. સુઞ્ઞ જલ્લા આચાર છે જેના સુઞ્ઞ જલ્લાં વ્રત છે જેનાં સુઞ્ઞ ધર્મને વિષે આણંદ સહિત ચિત્ત છે જેનું તે સાઞ્ઞ ધર્મ પક્કે સાધુ.

જ્ઞાવાર્થ:—હવે જુઞ્ઞ ! આ પાઠમાં અલ્પ આરંજી અને અલ્પ પરિગ્રહી, એ બે બોલ તો શ્રાવકના ન્યારા કહ્યા. બાકી આઠ બોલ શ્રાવકના કહ્યા તેમજ સાધુના કહ્યા. તે પાઠ:—

સેજેશ્મે ગામાગર જાવ સણિવેસેસુ મણુયા જવંતિ તજહા:-
અણારંજા અપ્પરિગહા ધમ્મયા ધમિઠા જાવ ધમ્મેણં
ચેવ વિત્તિકપ્પેમાણા સુસિલ્લા સુઘયા સુપડિયાણંદા સાહૂ.

અર્થ:—સેઞ્ઞ તેજે ગાઞ્ઞ ગામ, આગર જાઞ્ઞ જાવત્ સઞ્ઞ સનિવેશને વિષે મઞ્ઞ મનુષ્ય સાધુ જઞ્ઞ હોય તંઞ્ઞ તે જેમ છે તેમ કહે છે. અઞ્ઞઆરંજ રહિત અઞ્ઞ પરિગ્રહ રહિત ધઞ્ઞ સર્વધર્મી ધઞ્ઞ ધર્મ વાહાલો છે જેને જાઞ્ઞ યાવત્ ધઞ્ઞ ચારિત્ર ધર્મે કરી વિઞ્ઞ સંજમનો આજિવીકા (વૃત્તિ) પાલતા થકા સુઞ્ઞ જલ્લા શીયલવંત સુઞ્ઞ સુવ્રત સુઞ્ઞ જલ્લાં આનંદનાં ચિત્ત છે જેનાં સાઞ્ઞ એવા સાધુ સાહુ.

જ્ઞાવાર્થ:—હવે જુઞ્ઞ ! આ પાઠમાં અણારંજી અને અપરિગ્રહી એ બે બોલ સાધુના શ્રાવકથી ન્યારા કહ્યા. બાકી આઠ ગુણ સાધુના અને શ્રાવકના સરખા કહ્યા છે. ધમ્મયા ધમ્માણુયા ઇત્યાદિક. હવે આ સૂત્રના પાઠમાં “ધર્મી, ધર્મનો કેમે ચાલે, ધર્મ વહ્ન જ, શુરુ ધર્મના પરુપક, ધર્મને વિષે હ્રદ, ધર્મના રંગે રંગાણાથકા, લજ્જાવંત, ધર્મને વિષે હર્ષ સહિત આચાર છે જેનો, ધર્મ વ્રત રાખીને આજિવીકા (વૃત્તો) કરતા થકા પ્રવર્તે, જલ્લો આચાર છે જેનો, જજ્ઞાંવ્રત છે જેનાં, આનંદ ચિત્ત છે ધર્મને વિષે, ધમ પક્કે સાધુ.” એટલા ગુણના ચિરદ સાધુ અને શ્રાવકના શ્રી વીતરાગદેવે બરાબર કહ્યા છે. આ ગુણે કરીને સાધુને સુપાત્ર કહ્યા છે. ત્યારે એજ ગુણ સાધુના સરખા શ્રાવકના કહ્યા છે માટે શ્રાવક પણ સુ-

ધીજા શ્રુતપ્રકરના ધોજા અવ્યયનમા ત્રણ પદ્ધતિ કહ્યા છે અધર્મ પદ્ધતિમાં મિથ્યાચારી અવતરી અને અપચ્ચલાણી ૧, ધર્મ પદ્ધતિમાં સાધુજી સર્વ પાપના ત્યાગી ૨, અને મિશ્ર પદ્ધતિમાં આવક ૩ તેમાં આવકને તો મિશ્ર પદ્ધતિ ધર્માધર્મી કહ્યા એ ત્રણ પદ્ધતિ વર્ણવનો ઘણો પાઠ છે તે સૂચ્ય માંગમાં જોઈ લેવો ત્યા આવકને ધર્મી, સુવ્રતિ, આર્ય અને વ્રજાન્ત સાચા સાધુ કહ્યા છે પછી ત્રણ પદ્ધતિ વે પદ્ધતિ કર્યા એક ધર્મ પદ્ધતિ અને ધીજો અધર્મ પદ્ધતિ ત્યાં ઉદય જાવવર્તી અવગુણતો તુલ્યમાન, તે ગૌણતામાં રાખી ગણ્યા નહીં, અને ક્ષયોપશમજાવના ગુણ મેરુતમાન, તે મુખ્યતામાં ગણ્યા તે માટે આવકને વિશેષ પદ્ધતિ ધર્મ પદ્ધતિ ગણ્યા છે હવે જુઠું ! એ પાઠમાં આવકને સાધુ, ધર્મી, સુવ્રતિ અને આર્ય કહ્યા છે, અને તમે કુપાત્ર કહાડો, તો પૂર્વોક્તગુણ કુપાત્રમાં શી રીતે હોઈ શકે ! વાસ્તે આવક સુપાત્રજ છે વલ્લી ઉવવાઈ સૂત્રમાં સાધુ આવક બંનેના ગુણ (વિરવ) સરલા કહ્યા છે તે આવકના ગુણનો પાઠ —

સેજેહમે ગામાગર નગર જાવ સનિવેસેસુ મણુયા જવંતિ
તઠ અપ્પારજા અપ્પરિગ્ગહા ધમ્મીયા ધમ્માણુયા ધમ્મિ
ઠા ધમ્મસ્કાહ્ય ધમ્મપલોહ ધમ્મપલ્લવણા ધમ્મસમુદા-
યારા ધમ્મેણ ચેવ વિત્તોકપ્પેમાણા સુસીલા સુધયા સુપ-
નિયા નિદા સાદુ ॥

અર્થ — તે જે જે જોઈ એ ગામ, અગર, નગર જાવ યાવત્ સઠ
સનિવેસને વિષે મઠ મનુષ્ય આવક જોઈ હોય તો તે જેમ છે તેમ કહે
છે અઠ યોગી આરજી અપ્પર અપ્પરિગ્ગહાત, પણ લોકોત્તર પદ્ધતિ
શ્રુત ચારિત્ર સહિત છે ધઠ ધાર્મિક ધઠ શ્રી ધીતરાગના ધર્મનો કેકે સામે
ધર્મિ ધર્મ વહાલો છે જેને ધર્મ શુદ્ધ ધર્મના પરુપક છે (સુવુદ્ધિ પ્રધાન
ધર્મ) ધર્મપઠ ધર્મને વિષે ધારંબાર નજર રાખે ધઠ ધર્મને રંગે રંગાણા છે
તથા લજ્જાવત ધઠ ધર્મને કોઈ ટંકનો વડ ન શકે ધઠ ધર્મને વિષે હર્ષ
સહિત આચાર છે જેનો ધઠ અલ્પ વ્રત પચ્ચલાણ પાલતા થકા વિઠ આ

જિવોકા (વૃત્તિ) કરતા થકા પ્રવર્તે. સુઠ જલ્લા આચાર છે જેના સુઘ જલ્લાં વ્રત છે જેનાં સુઠ ધર્મને વિષે આણંદ સહિત ચિત્ત છે જેનું તે સા ધર્મ પક્કે સાધુ.

જાવાર્થ:—હવે જુઠ ! આ પાઠમાં અદ્વપ આરંજી અને અદ્વપ પરિગ્રહી, એ બે બોલ તો શ્રાવકના ન્યારા કહ્યા. બાકી આઠ બોલ શ્રાવકના કહ્યા તેમજ સાધુના કહ્યા. તે પાઠ:—

સેજેશ્મે ગામાગર જાવ સણિવેસેસુ મણુયા જવંતિ તજહા:-
અણારંજા અપ્પરિગહા ધમ્મયા ધમિઠા જાવ ધમ્મેણં
ચેવ વિક્કિપ્પેમાણા સુસિલા સુઘયા સુપડિયાણંદા સાહુ.

અર્થ:—સેઠ તેજે ગાઠ ગામ, આગર જાઠ જાવત્ સઠ સનિવેશને વિષે મઠ મનુષ્ય સાધુ જઠ હોય તંઠ તે જેમ છે તેમ કહે છે. અઠઆરંજ રહિત અઠ પરિગ્રહ રહિત ધઠ સર્વધર્મી ધઠ ધર્મ વાહાલો છે જેને જાઠ યાવત્ ધઠ ચારિત્ર ધર્મે કરી વિઠ સંજમનો આજિવોકા (વૃત્તિ) પાલતા થકા સુઠ જલ્લા શીયલવંત સુઠ સુવ્રત સુઠ જલ્લાં આનંદનાં ચિત્ત છે જેનાં સાઠ એવા સાધુ સાહુ.

જાવાર્થ:—હવે જુઠ ! આ પાઠમાં અણારંજો અને અપરિગ્રહી એ બે બોલ સાધુના શ્રાવકથી ન્યારા કહ્યા. બાકી આઠ ગુણ સાધુના અને શ્રાવકના સરખા કહ્યા છે. ધમ્મયા ધમ્માણુયા इत्यादिक. હવે આ સૂત્રના પાઠમાં “ધર્મી, ધર્મનો કેને ચાલે, ધર્મ વહ્ન જ, શુદ્ધ ધર્મના પરુપક, ધર્મને વિષે દ્રઢ, ધર્મના રંગે રંગાણાથકા, લજ્જાવંત, ધર્મને વિષે હર્ષ સહિત આચાર છે જેનો, ધર્મ વ્રત રાખીને આજિવોકા (વૃત્તો) કરતા થકા પ્રવર્તે, જલ્લો આચાર છે જેનો, જલ્લાંવ્રત છે જેનાં, આનંદ ચિત્ત છે ધર્મને વિષે, ધમ પક્કે સાધુ.” એટલા ગુણના વિરદ સાધુ અને શ્રાવકના શ્રી વીતરાગદેવે બરાબર કહ્યા છે. આ ગુણે કરીને સાધુને સુપાત્ર કહ્યા છે. ત્યારે એજ ગુણ સાધુના સરખા શ્રાવકના કહ્યા છે માટે શ્રાવક પણ સ.

पात्रिज ठे वखी पाखतजी आवकने जगवते मोटी आत्माना धणी शि-
ष्य कछा ठे शास्त्र सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन २१ में ते पाठ —

चंपाए पाछिएनाम, साविए आसी वाणिए,
महावीरस्स जगवउ, सीसो सोउ महप्पणो ॥ १ ॥
निग्गथे पावयणे, साविए सेवि कोविए,
पोदणे ववहरंते, पिट्ठुमं-नगर मागए ॥ २ ॥

अर्थ — च० चंपानगरीने विषे पा० पाखीतनामा सा० आवक आ०
ठे वा० वाणीयो वेपार करे म० जगवत श्री महावीर स्वामीनो सि०
शिष्य (श्री महावीरे समजाव्यो माटे शिष्य) सो० ते म० महंत आ
त्मानो धणी नि० निर्ग्रथ सबधि पा० प्रवचन सिद्धान्तने विषे सा० आ
वक से० ते विशेष को० कोवीद जाण विचीक्षण पो० बाहाण्ये करी व०
व्यापार करतो थको पि० पीट्ठु नगरे मा० आव्यो ॥ २ ॥

जावार्थ — ह्वे जुठ ! आ पाठमां पाखतजी आवकने जगवतनो
शिष्य, मोटी आत्मानो धणी कछो तथा जगवतना वचननो रसिक
पनीत कछो ह्वे जुठ ! जगवतनो शिष्य कछो ते कुपात्र के सुपात्र ?
वखी अठार पापने सफल करे ते तो मोटुं पाप मिथ्यात्व, ते तो आव
कने नथो वखी अपचखाणनी क्रिया मूलथीज टाखी ठे अने अशुभ
जोगनुं अक्षय पाप, ते नथो गण्युं, तेथी साधुना सरस्वा विरद कछा
एटसा बीरदमा एके बीरद हींणु नथो ते माटे आवक सुपात्रमां ठे
तेवारे तेरापथी कहे, ठे के “एटसा सूत्रमां गुण वखाण्या ते तो व्रतना
पक्षी कयोपशम जावना गुण वखाण्या ठे” तेनो उत्तर हे देवानुग्रीया
साधुने पण व्रतना कयोपशम जावना, गुणवी वखाण्या ठे के हरीर,
ईडि, जोग, आहार कपाय इत्यादिक उदयजाव, तेथी वखाण्या ठे ? जे
गुणथी साधुने वखाण्या ठे तेज गुणथी आवकने पण वखाण्या ठे आ
रत्नीयाक्रिया, उपयोग-रहितपण, विक्रय शरीरपण, लब्धिस्फोरण, संज
खना क्रोध, मान, माया, खोजनो उदय अने राग द्वेष, ए पक्ष आभी

साधुने धम्मीआदि नथी कह्या. क्षयोपशम जाव आत्मिक गुणआश्री साधुने पण 'धम्मिआ' सुपात्र कह्या. तेमज श्रावकने पण क्षयोपशम जावना गुण (ज्ञान, दर्शन, व्रत) प्रगट्या ते आश्री धम्मीआ सुपात्र कह्या. वली उत्तराध्ययन सूत्रना सातमा अध्ययननी वीसमी गाथामां, ग्रहस्थ जड्डीक प्रणामी अनुकंपा सहित होय तेने पण सुव्रती कह्यो ठे. ते गाथाः—

वेयमायाहिं सिस्काहिं, जे नरा गिरि सुवया; उवेति माणुसं
जोणिं कम्म सच्चाहु पाणिणो. ॥

अर्थः—वे० अनेक प्रकारे सि० जड्डीक प्रणामादिक शिक्षाए जे० जे न० मनुष्य गि० ग्रहस्थ ठतां सु० अनुकंपादिकथी सुव्रतपणे उ० पामे मा० मनुष्यनी जो० जोनी क० कर्म ते करणी. स० सत्य वचन बोले तथा दयावंत, एवा पा० प्राणी होय ते मनुष्यपणुं पामे.

जावार्थः—हवे जुज ! आ गाथामां मनुष्य मरीने मनुष्य थाय तेने जड्डीकपणाना अनुकंपाना गुण आश्री ग्रहस्थपणामां सुव्रति जग-वंते कह्यो. त्यारे श्रावकने सुव्रति सुपात्र केम नही कहेशो ? काह्या हो ते वीचारी जो जो. वली साध श्रावक बंनेने जगवंते रत्ननी माला कही ठे ते माटे बंनेने सुपात्र कहीए.

तेवारे तरापथी कहे ठे के, “ साधुने अने श्रावकने रत्ननी माला कही तो ठे, पण साधुने मोटी अने श्रावकने नानी कही ठे. ” एम कहे ठे. पण जगवंते तो मोटी मोटी कही नथी. एक सरखी कही ठे. शाख सूत्र जगवंती शतक १६ में उद्देशो. ठे ते पाठः—

जेणं समणे जगवं महावीरे एगं महं दाम दुगं सब रय-
णामयं सुविणे पासित्ताणं पम्बुद्धे. तएणं समणे जगवं
महावीरे डुविहे धम्मे पणवेई तं० आगार धम्मंवा
अणगार धम्मंवा ॥ ४ ॥

અર્થ —જે૦ જે સ૦ શ્રમણ જગવત શ્રી મહાવીરસ્વામી ૧૦૦ એક મ૦ મોટી વા૦ માલાનો હુ૦ જોમો સ૦ સર્વ ર૦ રત્નમય સુ૦ સ્વપ્નને વિષે પા૦ દેહીને ૫૦ જાગ્યા ત૦ તે સ૦ શ્રમણ જગવત શ્રી મહાવીર દેવે હુ૦ બે પ્રકારે ધ૦ ધર્મ ૫૦ પરુપ્યો ત૦ તે કહે છે -આ૦ પ્રહસ્યનો સમ્યક્ પૂર્વક ધારત્રતરુપ ધર્મ અને અ૦ સાધુનો ધ૦પચ મહાત્રતરુપ ધર્મ

જાવાર્થ:—હવે જુલો ! આ પાઠમા તો કશુ છે કે, જગવત શ્રી મહાવીર સ્વામી ૧૦૦ એક મોટી માલાનો (જુગલ) જોમો વીઠો તેના પ્રજાવે જગવતે બે પ્રકારનો ધર્મ પરુપ્યોઃ આવકનો અને સાધુનો ઇહા તો ૧૦૦ માલા બે સેરની દેહો, એવો પરમાર્થ દોસે છે ઘોટી મોટી તો કહી નથી હવે ઘોટી મોટી બે માલા કહે છે તેને પુઠી ૧૦૦ કે, રત્ન સમકિતને કહી ૧૦૦ કે વ્રતને કહી ૧૦૦ ? સૂત્રમા કેવી રીતે છે ? ૧ દેખતા તો તમે વ્રતને રત્ન કહેતા દેહાત ઠો, પણ સૂત્રમા તો સમકિતને રત્ન કશુ છે પ્રથમ તો જ્ઞાતા સૂત્રના પહેલા અધ્યયનમા મેઘકુમારને શ્રી વીરજગવાને “ અપન્નિસ્રઙ્ગ સમત્તરયણ લન્નેણ ” કશુ છે, પણ ક્રિયારુપ ધર્મને તો રત્ન કશુ નથી હમણાના ચાર તીર્થ પણ એમ કહે છે કે “ મારા સમકિત રુપી રત્નને વિષે જે અતિધાર લાગ્યો હોય તે બ્રાહ્મોત ” એમ કહે છે, પણ વ્રતને તો રત્ન કહેતા દેહાતા નથી માટે સમકિત તેજ રત્ન છે, કારણ કે જેને પ્રાપ્ત થયે શુક્લપક્ષી અને અર્ધપુદ્ગલમાં નિશ્ચે મોક્ષગામી થવાય, પણ ક્રિયા રત્ન નથી જો ક્રિયા રત્ન હોય તો અજ્ઞાનીને મુક્તિ કેમ નથી ? વહી સૂત્ર જગવતીમા સમકિતને પદમા કહી છે અને ક્રિયાને તો અપદમા કહી છે ક્રિયા તો જીવે અનતીધાર કરી, પણ ગરજ ન સરી, તે માટે રત્ન નથી વહી ક્રિયા તો સ્ત્રોરુપ છે અને જ્ઞાન તો ઝરધારરુપ છે વહી અનુયોગદ્વારમાં ક્રિયાને આંધલી કહી છે અને જ્ઞાનને પાગલો કહ્યો છે જેમ રથ ૧૦૦ પદ્માથી ન ચાલે, પણ બે પદ્માથી ચાલે, તેમ જ્ઞાન અને ક્રિયાને સયોગે પલ્લવી સિદ્ધિ કહી વહી વસ વૈકાલીક સૂત્રના ચોથા અધ્યયનમા ‘ પદ્મનાથ તરલવયા ’ ૧ ગાથાથી લઈને ચોથી ગાથા સુધી સમકિત સહિત ક્રિયાને સજમ કહ્યો છે, અને

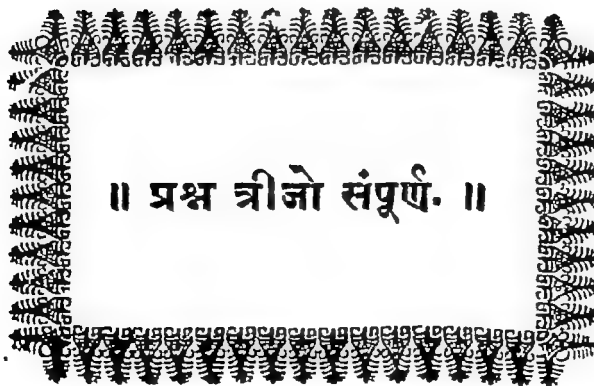
मिथ्यात्वी अन्नव्य, व्यवहारमां उत्कृष्टो संजम पावे तोपण समकित रहित ठे तेथी असंजमी कह्यो. इत्यादिक अनेक सूत्र पाठमां समकितने रत्न कह्युं ठे अने साधु श्रावक बंनेने सरखुंज ठे. साध श्रावकने रत्ननी माला पण समकित आश्री कही ठे ते बंने सरखी ठे. नानी मोटी सूत्रमां कोइ ठेकाणे कही नथी. वली साधुने तो सुपात्र कहीए अने श्रावकने न कहीए, एवो खुद्दो पाठ तो सूत्रमां कोइ ठेकाणे कह्यो दीसतो नथी. साधु साधवीने क्षयोपशम जावना गुणे करीने सुपात्र कहो ठो, त्यारे आणंदजी सरखा श्रावकने क्षयोपशम जावना गुण प्रगटया तेथी श्रमण सरखा कह्या; तेने एटला सूत्रना पाठ उत्थापीने मतना बीधे कुपात्र कहीने अठतां आल केम थो ठो ?

वली तेरापंथी कहे ठे के “श्रावक खावा पीवाना, कपडा घरेणां पहरेवाना तथा सर्व वस्तुना त्याग करे तेने व्रत कहीये. ते उपवास व्रत करे तो धर्म, बीजाने करावे तो धर्म, अने करताने जलो जाणे तो धर्म; पण तेनो आहार अपचखाणमां अने आहारमां ठे. तेथी पारणाना दीवसे पोते खाय तो पाप, बीजाने खवरावे तो पाप, अने खाताने जळुं जाणे तो पाप.” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! एम तो साधु एक पठेकी तथा एक पात्रा उपरान्त त्याग करे तो ते उत्तर-गुणव्रत पचखाण निपजे; अने आहारनो त्याग करे तो उपवासनो उत्तर-गुण पचखाण निपजे; अने आहारादिकनो त्याग न होय त्यारे उत्तर-गुणना अपचखाण कहीए. हवे तमारी कहेणीने लेखे तो साधुना खावामां पण पाप हशे; पण जगवंते तो साधु श्रावक बंनेने आहारादिकना त्यागने उत्तर-गुणव्रत पचखाण कह्या ठे, अने त्याग न होय त्यारे आहारादिकना उत्तर-गुण अपचखाण साध श्रावक बंनेने कह्या ठे. माटे हे देवानुप्रीय ! अव्रत तो साधु के श्रावक एकेने नथी. साधु तो सर्व व्रति ठेज, अने श्रावकने पण अव्रतनी क्रीया टाळी ठे; अने तेने पचखाणा पचखाणी कह्या ते तो शुजाशुज जोग आश्री ठे. ते साध श्रावक बंनेने शाख सूत्र जगवतीजी शतक सातमे उद्देशे बीजे. ते पाठः—

પચ્ચાણ૨. સર્વ મૂલગુણ-પચ્ચાણ તો પાંચ આશ્રવના સર્વ ત્યાગ કરે તેને કહીએ, તે તો સાધુજીનેજ હોય. વલી વર્ણનાગનતુવે અને અંબઝીના શિષ્ય પ્રમુખ અનેક શ્રાવકોએ સંથારા કર્યા તેમને તથા પન્નિમાધારી પ્રમુખ શ્રાવકને પણ ત્યાગ થયા; અને હિંસાદિક પાંચ આશ્રવના દેશ થકી ત્યાગ કરે તે શ્રાવકને દેશ-મૂલગુણ-પચ્ચાણ થાય; અને સર્વ ઉત્તરગુણ-પચ્ચાણ નવકારસી, પોરસી, પુરિમઢ, એકાસણું, એકલઠાણું, નીવી, આયંબીલ, ઉપવાસ, બેલા, તેલા, જાવત્ સંથારો, એ સાધુ શ્રાવક સર્વથા આહારાદિકના ત્યાગ કરે તેનેજ નિપજે; અને શ્રાવકનાં ઉપલાં સાત વ્રત (ઠઠાથી લઈને બારમા સુધી) એ દેશ ઉત્તરગુણ-પચ્ચાણ શ્રાવકને તો ઢેજ; અને સાધુને કેટલાક તો પચ્ચાણ પાંચ આશ્રવના સર્વથા ત્યાગ ઢે તેમાં આવી ગયા અને કેટલાક સાધુના વેશના વ્યવહારની સાથે આવી ગયા. બાકી દ્રવ્યાદિક અહાર, ઉપગર્ણ, વસ્ત્ર અને પાત્રાદિકના દેશથકી ત્યાગ કરે ત્યારે સાધુજીને દેશથકી ઉત્તરગુણ-પચ્ચાણ નિપજે. વલી હિંસાદિક પાંચ આશ્રવના સર્વથકી ત્યાગ અથવા દેશથકી ત્યાગ ન હોય તેને મૂલ-ગુણના અપચ્ચાણી કહીએ; અને આહાર વસ્ત્રાદિકનો સર્વથકી અથવા દેસથકી ત્યાગ ન હોય તેને ઉત્તર-ગુણના અપચ્ચાણી કહીએ. એ લેખે શ્રાવક સુપાત્રમાં ઢે અને તેના દાનમાં પ્રણામાનુસારે દાતારને ફલની પ્રાપ્તિ થાય ઢે. તમે શ્રાવકને કુપાત્ર કહીને શ્રાવકની અશાતના-રૂપ અબોધ પાપ કેમ ઉપાર્જન કરો ઢો ?

॥ પ્રશ્ન ત્રીજો સંપૂર્ણ. ॥

પ્રશ્ન ચોથો.

સાધુનો આહાર, હાલવું, ચાલવું इत्यादि, વ્રતમાં
(ધર્મમાં) છે, એમ કહે છે તે વાત.

હવે જુઝ ! એ સાતમા શતકના બીજા ઉદ્દેશમાં સાધુ શ્રાવક બંને-
ને આહાર વસ્ત્રાદિકના ત્યાગને ઉત્તરગુણ-પચ્ચાણ કહ્યા; અને આહાર
વસ્ત્રાદિકનો ત્યાગ ન હોય તો ઉત્તરગુણના અપચ્ચાણ કહ્યા. હવે તમે
(તેરાપંથી) કહો છો કે “શ્રાવકને પારણાને દીન આહારાદિકનો ત્યાગ
નથી. આહારનો આગાર છે. તેને અવ્રત અપચ્ચાણ કહીએ. તેથી શ્રાવ-
કનું ખાવું પીવું પાપમાં છે.” એ લેખે તો સાધુજીને પણ પારણાને દીન
આહારનો ત્યાગ નથી. તે આગારને જગવંતે તો સાધુ શ્રાવક બંનેને
ઉત્તરગુણના અપચ્ચાણી કહ્યા છે, એ તમારી કેહેણીને લેખે તો સાધુ
પારણાને દીન ધ્યાય તેમાં પણ પાપ હશે. કોઈ શ્રાવક આરંજ કરીને
ધ્યાય તે આરંજનું પાપ તો ન્યાહું છે, પણ આહારના અપચ્ચાણ આશ્રીતો
સાધુ શ્રાવક બંનેને સરખા કહ્યા છે, તે ઉદયજાવમાં છે. જેમ ઝંચ ગોત્ર,
મનુષ્યની ગતિ, પંચેદ્રિની જાત અને પાંચ શરીર, इत्यादि ઉદયજાવમાં
છે. તે ધર્મ પાપ એકેમાં નથી. ઈથી ધર્મ કરે તો ધર્મ નિપજે અને પા-
પનાં કામ કરે તો પાપ નિપજે. તેમ સાધુ શ્રાવકને આહારાદિકનું ખાવું
ઉદયજાવમાં છે. તે ધર્મ પાપ એકેમાં નથી. જો શરીર વધારવા નિમિત્તે
રાગદ્વેષ અને અશુભજોગથી ધ્યાય તો સાધુ શ્રાવક વન્નેને પાપ લાગે;
અને જ્ઞાન, દર્શન અને વ્રત નજાવવાને અર્થે ખાંડને શુભ જાવના જાવે
તો વન્નેને નિર્જરા થાય.

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે “ સાધુનું તો હાલવું, ચાલવું, આહાર
કરવો, નિહાર કરવો, બોલવું, સર્વ કામ વ્રતમાં છે ધર્મમાં છે. એમ કહ્યું.

વૈકાલીક સૂત્રમા કષ્ટુ ટે ” એવું સૂત્રનું જુટું નામ લેઢે તે વસૈવૈકાલીક સૂત્રના પાંચમા અધ્યયનના પહેલા ઠહેશાનો પાઠ —

ઝઘુપણો મણુવિગ્ગો, અવિસ્કિત્તેણ ચેઅસા,
 આલોય ગુરુ સગ્ગાસે, જં જાહા ગહિય જ્ઞે ॥ ૯૦ ॥
 નસમ્મ માલોદ્ધયં દુક્કા, પુર્વં પઠ્ઠા વક્કા કલ્લં,
 પુણો પન્નિક્કમે તસ્સ, વોસઠો ચિંતણ દ્ધમ ॥ ૯૧ ॥
 અદ્ધો જિણેદિં અસાવધા, વિત્તિ સાહુણ દેસિયા,
 મોક્કસાદ્ધણ દેહસ્સ, સાહુદેહસ્સ ધારણા ॥ ૯૨ ॥
 નમ્મુકારેણ પારિત્તા, કરિત્તા જિણ સથવ,
 સજ્ઞાય પંઠવિત્તાણ, વિસમિદ્ધ સ્વણ મુણી ॥ ૯૩ ॥

અર્થ — ઠ૦ સરલ મતિવંત મ૦ ઠહેગ રહિત ઠતો અ૦ પકામ
 ચિત્તે આ૦ આલોવે ગુ૦ ગુરુની સમિપે જ૦ એ જા૦ જેમ મ૦ જ્ઞાત પાણી
 લીધુ જ૦ હોય તેમ ન૦ જો સમ્યક્ પ્રકારે મા૦ આલોડ્યું દુ૦ ન હોય
 પુ૦ પુર્વ કર્મ ૫૦ પશ્ચાત કર્મ ક૦ અતિચાર કોપો હોય પુ૦ તે વક્કી
 ૫૦ પન્નિક્કમામિ ગોચરિયાદ દિશ્યાવિક પાઠ કહીને કાઠસગ્ગ કરે. ત૦
 તે સુદ્ધમ અતિચારનું પાપ ટાલવાને અર્થે કાયોત્સર્ગ કરે જો૦. તે
 કાયોત્સર્ગમા ચિં૦ ચિંતવે ૬૦ આગલ કહેશે તેમ અ૦ આ અર્થ જિ૦ તી
 યંકરે અ૦ પાપ રહિત ધિ૦ આજીવિકા સા૦ સાધુને વે૦ વેચાતી કહી
 ટે મો૦ મોક્ક સાધવાના હે૦ હેતુજણી સા૦ સાધુની વે૦ વેહને ધા૦ આ
 ધાર દેવાને અર્થે ન૦ નમો અરિહતાર્ણ કહોને પા૦ કાઠસગ્ગ પારીને,
 ક૦ કરીને જિ૦ જિન સસ્તવ (લોગસ્ત) કહી સ૦ હેઢે બેઠા પઠી અધમ્મ
 તો ગાયા પ્રશનો સજ્ઞાય ૫૦ કરીને ધિ૦ વિસામો લે સ્વ૦ દ્ધણ દ્ધમ મુ૦ સાધુ

જાવાર્થ — હવે જુઠ ! આ પાઠમાં તો એમ કષ્ટુ ટે કે, સાધુ મો
 ચરીથી પાઠા આવીને આહારના અતિચાર એપણિક, અપેપણિક આલો
 વવા, કોડ શુદ્ધમ વોપ શુદ્ધી ગયા હોય, તો તે ટાલવાને અર્થે, કાઠસગ્ગ

માં એવી ચિંતવણા કરે “ અહો ઇતિ આશ્ચર્ય ! શ્રી તીર્થકરે મોક્ષ સાધનાના હેતુ જાણી સાધુની દેહને આધાર દેવાને અર્થે પાપ રહિત આજીવિકા સાધુને દેખાતી. ” પઠી ‘ નમો અરિહંતાણં ’ કહીને કાઠસગ્ગ પારે. પઠી (જીન સ્તવન) લોગસ્સ કહીને, જઘન્ય ત્રણ ગાથાની સજાય કરીને સાધુ ક્ષણ એક વિસામો લે. એ ત્રણ ગાથામાં તો સાધુ ધ્યાનમાં એવી ચિંતવણા કરે, એવો અધિકાર કહ્યો છે; પણ સાધુનો આહાર વ્રતમાં ક્યાં કહ્યો છે તે પાઠ બતાવો.

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, બાણુમી ગાથાના બીજા પદમાં ‘વિત્તિ-સાહુણ્ણેસિયા’ એવું પદ કહ્યું છે તેથી સાધુનો આહાર વ્રતમાં કહો છો. ” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! અહીંયાં તો ‘વિત્તિ’ નામ આજીવિકાનું કહ્યું છે. વેતાલીશ દોષ ટાલ્યાંને છે તેથી સાધુનો આજીવિકા પાપ રહિત છે. જો વિત્તિ શબ્દ કહ્યો તેથી સાધુનો આહાર વ્રતમાં કહો તો એવા પાઠ તો સૂત્રમાં ઘણા કહ્યા છે. સૂત્ર જગવતીજી શતક બારમે શ્લેશે ઘોજે, જગવંતે અધર્મી જીવને સુતા જલા કહ્યા. તેમાં ‘વિત્તિકપ્પેમાણા વિહરઈ’ એવો પાઠ છે. અધર્મી જીવ અધર્મની આજીવિકા કરતા વિચરે છે. એ વિત્તિ શબ્દ આજીવિકાનો કહ્યો છે. તમારે લેખે તો इहां પણ વિત્તિ શબ્દનો અર્થ વ્રત હશે. એ અધર્મી જીવ સુતા જલા કહ્યા, એનો પણ આહાર વ્રતમાં હશે. વલી ઉવવાઈ સૂત્રમાં છો વિના મન શીલ પાલે તે પાઠમાં પણ ‘વિત્તિકપ્પેમાણા વિહરઈ’ છે. इहां પણ ‘વિત્તિ’ શબ્દ છે. તમારે લેખે તો એનો પણ આહાર વ્રતમાં હશે. વલી ઉવવાઈ સૂત્રમાં શ્રાવકના ગુણમાં ‘ધમ્મેણં ચેવ વિત્તિકપ્પેમાણા વિહરઈ’ કહ્યું છે. इहां પણ વિત્તિ શબ્દ છે. એ શ્રાવકનો પણ આહાર વ્રતમાં હશે.

વલી સૂયગકાંગ સૂત્રમાં અધર્મ પદમાં ‘અહમેણં ચેવ વિત્તિકપ્પેમાણા વિહરઈ’ કહ્યું છે. इहां પણ ‘વિત્તિ’ શબ્દ છે. માટે એ અધર્મી પુરુષોનો પણ આહાર વ્રતમાં હશે. જેમ દશવૈકાલીક સૂત્રમાં વિત્તિ શબ્દે સાધુનો આજીવિકા કહી અને આજીવિકાને આહાર કહ્યા. તેમ એટલી જગ્યો પણ વિત્તિ શબ્દનો અર્થ આજીવિકા કાઠો, તે આધાર

व्रतमा दृष्टो ए वित्ति नाम तो ब्राजीविकानु ठे तमे ए शब्दर्थी साधुनो
 आहार व्रतमा कह्नीने एवा खोटा अर्थ केम करोठो ? वस्त्री साधुजीनो
 आहार व्रतमा धर्ममा कहे तेने पुठवु के, साधुजीजे आहार करवायी
 क्यु व्रत निपजे ते कहो केमके साधुजी तो सर्व व्रतो ठे, अने तेमणे
 ज्यारे साधुपणु स्त्रीधु त्यारे क्यु व्रत अधुरु राख्यु के तेन आहार करी
 करीने पुरु करे ते कहो साधुजी तो मूखगुणना सर्व व्रति ठे अने ज्यारे
 आहारना त्याग करे त्यारे उत्तरगुण व्रत निपजे वधी साधुजीनो आहार
 व्रतमा धर्ममा कहेठे, तेने पुठवु के, व्रत धर्म ठ जाव माहेसा कया
 जावमां ठे ? अने आहार करवाना प्रणाम, ए कया जावमां ठे ?

तेवारे तेरापथी कहे ठे के “ व्रत धर्म तो उपशमजाव, क्षयोपश
 मजाव तथा क्षायक जावमा ठे, अने अहार करवाना प्रणाम तो उदय
 जावमा ठे ” त्यारे हे देवानुप्रीय ! व्रत धर्म तो ठठे गुणगणे बहुसताए
 क्षयोपशम जावमा ठे, अने साधुनु हासवु, चासवु, घोसवु, आहार
 करवो, उंधवु अने नदी उतरवी, ए सर्व कार्य तो योगनी चपसतानो
 ठे अने ते तो सर्व उदय जाववर्ति ठे ए उदय जावना कामने व्रत धर्म
 केम कहो ठो ? केमके धर्म तो क्षयोपशमजावे ठे वस्त्री आहारने धर्म
 कहो तो, अनुयोगद्वार सूत्रमा उपशम जाव तो मोहनीकर्मनुं उपश
 माववु तेने कहीये ते उपशम निपन्नना अग्यार घोस कक्षा क्षयोपशम
 ते चार धातिक कर्मनो क्षयोपशम ते क्षयोपशम निपन्नना पचास घोस
 कक्षा क्षायक जाव ते आठ कर्मनो क्षय ते क्षायक निपन्नना सारुत्रीस
 घोस कक्षा दूधे साधुनो आहार कया घोसमा ठे ते कहो ए उदयजावने
 ममतना मार्या धर्म केम कहोठो ?

तेवारे तेरापथी कहे ठे के, “ ए आहार करवाना प्रणाम तो क्षयो
 पशम जावमां नथी, उदयजावमा ठे, पण साधु आहार करतां मुक्तिना
 सारनी (ज्ञानादिक विनयधेयावचनो) धितवणा करे अने नक्षा जाव
 यतये, ते शुभ योगयी निर्जरारुप धर्मनिपजे ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय !
 साधुनो आहार करवो, हासवु, उधवु, अथो पृथ कर्मना उदयजावना

જોગથી છે. એમાં પૂર્વ કર્મની સત્તા જેમ રસ દેઢે તેમ જોગની ચપલતાઈ વર્તે છે. તેમાં તો લગાર માત્ર પણ ક્યોપશમ ધર્મ નિર્જરારૂપ લાજ નથી; અને આહારાદિ કરતાં જ્ઞાનાદિકની ચિંતવણા જલા જાવ પ્રવર્તાવે છે તે શુદ્ધ નપયોગ આત્મિકજાવ જાણવો. એતો આત્માનું મૂલ લક્ષણ છે. એ શુદ્ધ નપયોગ આત્માના ઘરનો છે તે ન્યારો છે. આહારાદિક કરવાના જાવ તે જોગ પ્રવર્તન પુદગલના ઘરનો છે, તે ઉદયજાવ વર્તિ છે તે ન્યારો છે. વલી જો સાધુ આહારાદિ કરતાં જલા જાવ વર્તાવે તેમાં નિર્જરારૂપ ધર્મ કહો ઢો, ત્યારે શ્રાવકના આહારાદિકમાં પણ ધર્મ કહેવો પરુશે; કારણ કે શ્રાવક પણ આહારાદિક કરતાં આત્માનિંદા કરે, રાગાદિક દોષરહિત પ્રણામે આહાર કરે અને આહાર કરતાં જલી જાવના જાવે, તે શુદ્ધ નપયોગ ક્યોપશમ જાવનો છે. તે શુદ્ધ નપયોગથી શ્રાવકને પણ નિર્જરારૂપ ધર્મ થશે. એ લેલે તો સાધુ શ્રાવક બંનેને ઉદયજાવ જોગવતાં રાગ દ્વેષ અશુદ્ધ જોગ વર્તાશે તો પાપ લાગશે; અને ધર્મનો સાહજ જાણીને રાગદ્વેષ રહિત જાશે, જલી જાવના જાવશે અને શુદ્ધ જોગ વર્તાવશે તો બંનેને નિર્જરારૂપ લાજ થશે. વલી કોઈ શ્રાવક આરંજ કરીને જાય તે આરંજનું પાપ ન્યારું છે, પણ જાવા આશ્રીતો શુદ્ધાશુદ્ધ યોગ વર્તાશે તેવાં ફલ બંનેને લાગશે. જેમ સાધુ ઉદયજાવના કામમાં રાજે તો સાધુને પાપ લાગશે, અને ઉદય જાવમાં નહિં રાજે તો તેમાં ગુણ છે. તેમજ શ્રાવક પણ ઉદયજાવમાં નહીં રાજે તો ગુણ થશેજ; પણ શ્રાવકનું જાવું તો પાપમાં અને સાધુજીનું જાવું વ્રત ધર્મમાં, એમ કયા સુત્રના આધારે કહો ઢો તે પાઠ બતાવો.

વલી સાધુનો આહાર જો ધર્મમાં હોય તો તે દર્ષ પ્રણામે કરવો જોઈએ; પણ જગવંતે તો જેવા પ્રણામથી ધનાસાર્થવાહે પોતાના પુત્રના મારણહાર વિજય ચોરને આહારનો જાગ દીધો, તેવા પ્રણામથી સાધુએ આહાર કરવો કહ્યું છે. શાસ્ત્ર સૂત્ર જ્ઞાતાજી અધ્યયન બીજે. તે પાઠ:—

તણ્ણસે ધન્નેસન્નવાહે જેણેવ જ્ઞા જારિયા તેણેવ જ્ઞાગ.

षड् १ ता ततेणं साज्जसत्तवाहि धणसत्तवाहं एखमाणं
 पासइ १ ता नो-आढाइ नो-परियाणाइ अणाढायमाणी
 अपरिजाणमाणी तुसिणीया परमुही सच्चिठति. ततेणं से
 धणेसत्तवाहे जइ जारिय एव वयासी किम्मं तुब्ज देवाणु-
 प्पिया नतुठीवा नहरीसोवा नाणदोवा जए मए सएणं-
 अत्त सारेण रायकच्चात्त अप्पाण विमोइए ततेण सा जण
 धणसत्तवाह एववयासी कहण देवाणुप्पिया । मम तुठिया
 जाव आणदेवा जविस्सइ जेण तुम्म मम पुत्त घायगस्स
 जाव पच्चामित्तस्स तात्त विज्झात्त असण ४ सविजागे क-
 रेसि ततेणं से धणेसत्तवाहे जइ जारियं एववयासी नो
 खलु देवाणुप्पियाए धम्मोतिवा तथोत्तिवा कयपम्भिकइयावा
 खोग-जत्ताइवा नायपत्तियावा सघाम्नियएत्तिवा सुहाएत्तिवा,
 सुहीत्तिवा ततो विज्झात्त असण ४ सविजागेकए, ननत्त
 सरिरचित्ताए ततेण सा जइ धणेणंसत्तवाहेणं एव वुत्ता-
 समाणो इत्तुत्ता जाव आसणात्त अब्भूतेइ १ ता कठा-
 कंठिय अवयासेइ खेमकुसल पुब्बइ १ ता न्हाया जाव
 पायविता विज्जाइ जोग जोगाइ जुत्तमाणी विहरइ ज-
 हाण जवु । धणेणंसत्तवाहेण नो-धम्मोतिवा जाव विजयस
 तक्करस्स तात्त विज्झात्त असण ४ सविजाग कए ननत्त
 सरिर सारक्खण्ठाए एवामेव जवु ! जेण अम्ह निग्गथेवा
 निग्गाथिवा जाव पच्चइए-समाणे ववगय एहाणु मएणु
 पुप्फ गंध मद्धाखकार विजूसिए इमस्स उराखिय-सरिरस्स
 णो-वणदेउवा स्वदेउवा विसयहेउवा तविजल असण ४
 आहारमाहरत्ति ननत्त एाण दसण चरित्ताणं दइण्ठयाए

सेणं इहलोए चव बहूणं समणाणं बहूणं समणीणं बहूणं
सावगाणय बहूणं सावीयाणय अच्चणिये जाव पच्चुवास-
णिये जवइ. परलोइवियणं नोबहुणि हत्थेयणाणिय क-
सुत्तेयणाणिय णासात्तेयणाणिय. एवं हियउप्पायणोणिय
वसणुप्पायणाणिय उलंछणाणिय पात्तिहिति अणाइयं-
चणं अणवदगं दीहमधं जाव विइवइस्संति. ॥

अर्थ—त० तेवारे से० ते ध० धनोसार्थवाह जे० ज्यां ज० जडा
जार्या ठे ते० त्यां उ० आवे, आवीने त० तेवारे सा० ते जडासार्थवाही
ध० धनासार्थवाहने ए० ए आवता पा० देखे, देखीने नो० आदर न
दे नो० प० जलो न जाणे अजाण्यानी पेरे उलखे नही. अ० अण
आदर करती अप० अजाणती तु० अणबोलती प० उपरांठी यइ सं०
उनी रही. त० तेवारे से० ते ध० धनोसार्थवाह ज० जडा जार्याने ए०
एम कहे:-किं० शा माटे तु० तमे दे० हे देवानुप्रीय ! नतु० संतोष न
पामी नह० हर्ष न पामी नाणं० आनंद न पामी ? जं० जे म० में स०
पोताना अर्थे स० द्रव्य आपीने रा० राजकार्यथी अ० सारा आत्माने
वि० मुकाव्यो. त० तेवारे सा० ते ज० जडा ध० धनासार्थवाहने ए०
एम कहे: क० क्यांथी दे० हे स्वामी ! म० मुऊने तु० संतोष होय जा०
जावत् आ० आनंद ज० होय ? जे० जे तु० तमे म० मारा पु० पुत्र घा०
घातकने जा० जावत् प० वेरीने ता० ते वि० विस्तीर्ण अ० अस्नादि
चार सं० संविज्ञाग कर्यो. आहारादिक आप्यो. त० तेवारे से० ते ध०
धनोसार्थवाह ज० जडा जार्याने ए० एम कहे:-नो० नही ख० निश्चे
दे० हे देवानुप्रीया ! ध० धर्म हेते, त० तप हेते, क० परजवमां फल
यशे एम जाणीने, सो० लोक लज्याए ना० नातीलाना मेलानो प्रवर्तक
जाणीने, सं० सहचारी जाणीने, सु० सुखाइयाना कार्य करवाने विषे
जाणीने, के सु० सुखाइया सुखी मित्रपणुं जाणीने, त० ते वि० विस्तीर्ण
अ० अस्नादि चार सं० व्हेंची आप्यो (नथी); पण न० एटलुं विशेष

स० शरीरनी चिंताने अर्थे अन्नादि दीधु ठे ए सर्व घात कही त०
 तेवारे सा० ते ज० जडा ध० धनासार्थवाहनु ए० एम बु० कहेवु सा
 जखी साधु माने, मानोने एवा बोधधी ह० हर्ष शतोष पामी आ०
 जावत् आ० आसनथी अ० उठे, उठीने क० कोटे कोट वसुगाकीने
 अ० आधिगन दीधु पठी खे० हेम कुशख पु० पुठे, पुठीने न्हा० न
 हाइ जा० यावत् पा० प्रायश्चित ठेया वि० विस्तीर्ण ज्ञो० मनुष्य
 सधधी कामजोग जु० जोगवती थकी वि० विचरे ज० जेम ज० हे
 जनु ! ध० धनासार्थवाहे नो० धर्मने अर्थे नही जा० जावत् वि० विजय
 त० चोरने सा० ते वि० विस्तीर्ण अ० अस्नादि चारमाथी स० सविज्ञाग
 कर्या, न० पण पटलुं विशेष स० शरीरनी सा० रक्षाने अर्थे अन्नादिक
 दीधु ए० एम ज० हे जनु ! जे० जे अ० अमारा नि० निर्भय साधु
 साधधी जा० जावत् प० चारित्र्य छीधे थके, व० रहित एहा० स्नान म०
 मर्दन पु० फुल ग० गंध म० माछा अ० अलंकार वि० विजुया रहित इ०
 ए प्रत्यक्ष उ० उदारिक सरोरनो णो० व० वर्ण रुमो चाय ए हेते नही
 इ० रुप हेते नही तेमज वि० विषय हेते पण नहिं त० ते विस्तीर्ण अ०
 अस्नादि चार आ० आहार करे, पण न० एटलु विशेष णा० ज्ञान द०
 दर्शन अने च० चारित्र्यना व० निर्वाहने अर्थे आहार करे से० ते इ० ए
 लोके धे० निश्चे व० घणा स० साधुने व० घणी सा० साधधीने व०
 घणा सा० श्रावकने व० घणी सा० श्रावीकाने अ० अर्चनिक जा० जा
 वत् प० सेवा करवा योग्य ज० थाय प० परलोके पण नो० नही व०
 घणा इ० हाय ठेदाय क० कान ठेदाय णा० नासिका ठेदाय ए० एम
 हि० हेयानु उ० उपारुवु न थाय व० गुप्त अवयवनु उपारुवु न थाय
 उ० उल्लजाना वचन न कहे पा० डुल न पामे अ० अनादी अ०
 अत रहित दी० दीर्घ छात्रा पथरुप जा० यावत् वि० सत्तारने उख
 घीने पार पामे

ज्ञावार्थ — हवे जुठ ! आ पाठमा कयु ठे के, धनासार्थवाहे
 जडासार्थवाहीन एम कयुं के, पुत्रना मारणहार विजय चोरने मारा

आहारमांथी जाग दीधो, ते सज्जन, मित्र, बंधव जाणीने तथा धर्म तप जाणीने दीधो नथी; पण एक खोमामां बंनेना पग हता ते विजय चोर मारी साथे मारा शरीरनी चिंता टाळवाने वास्ते चाळे नही, ते शरीरनी अवाधा टाळवाने वास्ते दीधुं ठे एम कळुं. हवे तेना उपर श्री सुधर्मास्वामी जावार्थ मेलवे ठे के, हे जंबु ! धनासार्थवाहनी पेरे मारा साध साधवीए आहारादि करवो. जेम धनासार्थवाहे चोरने आहारादिक देवामां धर्मतप जाण्यो नहो, तेम साधु साधवीए आहारादिक करवामां धर्म तप मानवो नही; तथा शरीरनी शोचा तेमज रुप, वर्ण वधारवाना जावथो करवो नही, पण जेम धनासार्थवाहे शरीरनी चिंता टाळवाने अर्थे विजयचोरने आहारादिक दीधो, तेम साध साधवीए फक्त ज्ञान, दर्शन अने चारित्रना निर्वाहने अर्थे आहारादि करवो; तथा शरीरने पुत्रना मारणद्वारा सरीखो जाणीने उदासीन प्रणामे अहार करवो. हवे जो आहारादिक करवामां धर्महोय तो हर्ष प्रणामथी करवो एम केहेत. माह्या हो ते विचारी जोजो.

वल्ली बीजा धनासार्थवाहे जेम बेटीनुं मांस खाधुं, तेनी पेरे साधुए निर्जिह्वाह जावे आहारादिक करवो कह्यो ठे. तेनी शाख सूत्र ज्ञाताजी अध्ययन अठारमें. ते पाठ लखीये ठीये:—

ततेणं से धणेसब्बवाहे पंचहिं पुत्तेहिं अप्पठ्ठेहिं चित्ता-
यंतिसे आगामियाए सबंजस्समंता परिघामेमाणा तण्हीए
छुहाएय परत्तसमाणे तीसे आगामियाए सबज सम्मंता
उदग्गस्स मग्गणं गवेसणं करेति संते तंते परितंते णिवत्ते
तीस्से आगामियाए सबज-सम्मंता उदगं अण्णासाएमाणे
जेण्वेव सूसूमा जीवियाउ ववरोविया तेण्वेव उवागह्वइजेठं
पुत्तं धणेसब्बवाहे सदावेई एवं वयासी एवं खट्ठु पुत्ता
सूसूमाए दारियाए अठाए चित्थायं तक्कर सब उस्सम्मंता

परिधानेमाणो तण्हाए छुहाएय परऊहेसमाणो तीस्से आ-
 गामियाए छुहाए अजिजूयासमाणा इमीसे आगामियाए
 अरुविए उदगस्स मग्गण गवेसण करेमाणा णो खेवण
 उदग आसाएमो उदग आणासाएमाणा णोसच्चाएमो राय-
 गिह सपावित्तए तएण तुजे मम देवाणुप्पिया जीवियाञ्च
 ववरोवेह मम मसच्च सोणियच्च आहारेह तेण आहारेण
 अवधठासमाणा ततोपत्ता इम आगामिय अरुवि णिच्छ-
 रह रायगिह सपावेहिह मित्तणाइ अजिसमगच्छहिह
 अन्निस्सय पुणस्सय आजागी जविसह ततेणंसे जेठे पुत्ते
 धणेणंसत्थवाहेणं एवंवृत्तेसमाणो धणसत्थवाह एवं वयासी
 तुखेण ताञ्च अम्हे पिया गुरुजणया देवयजूया ठवप्पा
 पत्तिठवप्पा संरक्खणा सगोवगा त कइयां अम्हे ताञ्चतुग्गे
 जीवियाञ्च ववरोवेमो तुखेण मंसं च सोणियंच्च आहारेमो
 तं तुखेण ताञ्च मम जीवियाञ्च ववरोवेह मसच्च सोणियंच्च
 आहारेह आगामिय अरुवि णिच्छरह तचेव सधं जणाइ
 जाव अञ्च आजागी जविसह ततेणं धणंसत्थवाहं दोखे
 पुत्ते एवंवयासि माण ताञ्च अम्हे जेठ जायरं गुरुदेवय
 जीवियाञ्च ववरोवेमो तुखेण ताञ्च मम जीवियाञ्च ववरोवेह
 जाव आजागी जविस्सह एव जाव पंचमे पुत्ते ततेणं
 से धणेसत्थवाहे पच्च पुत्ताण हियइच्छिय जाणित्ता ते
 पंचपुत्ते एववयासी माणं तुम्हे पुत्ता एगमवि जीवियाञ्च
 ववरोवेमो एमण सूसूमाए दारियाए सरिरए णिप्पाणे
 जावजीव विप्पजहे त सेयं खट्ठु पुत्ता अहं सूसूमाए
 मसच्च सोणियच्च आहारित्तए ततेण अम्हेतेणं आ-

हारेणं अवधठासमाणा रायगिहं संपाजणस्सामो. ततेणं
ते पंचपुता धणेणं सत्तवादेणं एवं बुत्तासमाणा एयमठं प-
मिसुणेत्ति. ततेणं धणेसत्तवादे पचहिंपुत्तेहिंसद्धि अराणिं क-
रेइ १ ता सरगं करेइ १ ता सरएणं अरणि महेइ १ ता
अग्गिपामेइ १ ता अग्गिसिंधुकेइ २ ता दारुयाइं पस्किवइ
१ ता अग्गिपच्चादेइत्ता सूसूमा दारियाए मंसंच सोणियंच
आहारेइ तेणं आहारेणं अवधठासमाणा रायगिहं एयरि
संपत्ता मित्तणाइ अजिसमणागया तस्सय विजलस्स धण
कणग रयण जाव आजागी जायाविहोत्ता. ततेणंसे धणेणंस-
त्तवाह सूसूमा दारियाए बहुइं लोगयाइं जाव विगयसोए जा-
एयाविहोत्ता. तेणं कालेणं १ समणे जगवंमहावीरे गुणसिद्धए
चेइए समोसद्धे ततेणं धणेसत्तवादे सपूत्ते धम्मोसोचा पव्व-
इयो एकारसंगवि मासियाए संलेहणाए सोहम्मो उव्वणे
महाविदेहेवासे सिद्धिहिंति. जहा वियणं जंबु ! धणेणंसत्त-
वादेणं णो वणहेजवा नो रुवहेजवा णोबलहेजवा नोविस-
यहेजवा सूसूमाएदारियाए मंसंसोणिए आहारिए ननत्त
एगाए रायगिहं संपावणठयाए. एवामेव समणाजसो जो
अम्हं णिग्गंथोवा णिग्गंथिवा इमस्स उरादिय सरिरस्स
वंतासवस्स पित्तासवस्स सुक्कासवस्स सोणियासवस्स जाव
अवस्स विप्पजहियस्स नोवणहेजवा नोविषयहेजवा आ-
हारंआहारेत्ति ननत्त एगाए सिद्धि गमणं संपावणठयाए.
सेणं इह जवे चेव बहुणं समणाणं बहुणं समणीणं बहुणं
सावयाणं बहुणं सावियाणं अवचणिच्चे जाववीतीवस्सती॥

अर्थ.—त० तेवारे से० ते ध० धनोसार्थवाह प० पांच पु० पुत्र
 अने अ० पोते ठठा चि० चिन्ताइती चोर प्रत्ये आ० ते अटवीमां स०
 सघसे प० धाता दोरुतायका त० तृषा दु० जुखे लागी प० तेणे पराज
 व्या थका ती० ते आ० वस्तीरहित अटवीमा स० सघसा उ० पाणीना
 म० कुवा, सरोवर, वेरुका प्रमुखनी ग० गवेयणा करतां स० थाक्या त०
 ते विशेष थाक्या प० थाकीने थाक्या णि० निवर्ते ती० ते आ० अटवीमा
 स० सघसे उ० पाणी अ० अणसाध्याघो जे० ज्या सू० सुसुमाने जी०
 जीवतव्यथी व० जुदी कीधी ठे ते० ते शरीर पासे उ० आवे, आवीने जे०
 वरुा पुत्रने ध० धनोसार्थवाह स० साद करे ए० एम कहे—ए० एम निश्चे
 पु० हे पुत्र ! सु० सुसुमा दा० दासीकाने अ० अर्थे चि० चिन्ताइति त०
 चोरने पकरुवा स० सघसे प० दोरुता धातायका त० तृषाए करी दु०
 जुखे करी प० पराजव्या थका ती० ते आ० अटवीमां दु० जुखे तृषाए
 करी अ० पराजव्या थका इ० ए प्रत्यक्ष आ० वस्तीरहित अ० अटवीने
 धिये उ० पाणीना म० मार्ग प्रमुखनी ग० गवेयणा क० करता थका
 णो० नही चे० निश्चे उ० पाणी आ० लाय्यु उ० ते पाणी अ० अण
 साध्याथी णो० असमर्थ रा० राजग्रह स० पामधाने त० ते माटे तु०
 तमे म० मुजने दे० हे देवानुप्रीय ! जी० जीवतव्यथी व० जुको करी मारीने
 म० मारु म० मास सो० छोही आ० जक्षक करो ते० ते आहारे अणतृप्त थया
 थका त० तेवार पठी इ० ए आ० आगामिक अ० अटवी णि० उतरो, रा०
 राजग्रहने स० पामो, मि० मित्र णा० न्यातिने अ० जाइ मल्ली अ० अर्थना
 धर्मना पु० पुन्यना आ० जागी ज० जात त० तेवारे ते जे० धनो पु० पुत्र ध०
 धनासार्थवाहे ए० एम कहे थके ध० धनासार्थवाहने ए० एम कहे—तु०
 तमे ता० हे तात ! अ० अमने पि० पीता गु० गुरुने ठामे दे० देव सरसा
 उ० थाप्या, प० म्हासी करी स्थाप्या, स० कपृषी राख्या, स० अक्षयुष
 गोपवता त० ते माटे क० केम आ० हमे ता० हे तातजी ! तु० तेमने
 जी० जीवतव्यथी व० अखगा करी तु० तमारा म० मास सो० छोहीनो
 आ० आहार करीए ? त० ते माटे तु० तमे ता० हे तात ! म० मुजने

जी० जीवितव्यथी व० अलगो करी मं० मांस सो० लोहीनो आ०
 आहार करो, आगामिक अ० अटवी णि० निस्तरो (पार पामो.) तं०
 तेमज स० सर्व ज० कहे. जा० जावत अ० अर्थना आ० जागी ज०
 थान. त० तेवारे ध० धनासार्थवाहने दो० बोजो पुत्र ए०एम कहे:-मा०
 रखे ता० हे तात ! अ० अमे जे० वरु जा० जाइने गु० गुरु समान,
 देवसान, तेने जी० जीवितव्यथी व० जुदा करीए. तु० तमे ता० हे तात !
 सु० मुजने जी० जीवितव्यथी व० जुदो करो जा० जावत् आ० जागी ज०
 थान. ए० एम जा० जावत पं० पांचमो पु० पुत्र. त० ते वारे ते ध०
 धनासार्थवाहे पं० पांच पुत्रनी हि० हैयानी इ० इहा, (जाव) जा० जा-
 णीने ते० ते पं० पांच पुत्रने ए० एम कहे:-मा० रखे तु० तमने पु० हे
 पुत्र ! ए० एकने पण जी० जीवितव्यथी व० जुदा नहि करीए. ए० ए
 सु० सुसुमा दा० वालीकानुं स० शरीर णि० प्राणरहित जा० जावत्
 जीव वि० ठांकेलुं मृत्यक शरीर ठे तं० ते माटे से० श्रेय जलुं ख०
 निश्चे पु० हे पुत्र ! अ० आपणे ते सु० सुसुमा वालीकाना शरीरनुं मं०
 मांस सो० लोही आ० खाइए. त० तेवारे अ० अमे ते० ते आ० आ-
 हारे अ० तृप्त थया थका रा० राजग्रहने सं० पामशुं. त० तेवारे ते पं०
 पांच पुत्र ध० धनासार्थवाहे ए० एम कहे थके ए० ए अर्थ सांजलीने
 प० प्रमाण करे. त० तेवारे ध० धनासार्थवाहे पं० पांच पुत्र साथे अ०
 अरणी काष्ट आणे, आणीने, स० सरु करे, करीने स० बाणे करी
 अर० अरणीने म० मथे, मथीने अग्नि० अग्नि पामे, पामीने अ.सं० अग्नि
 संधुके, संधुकीने दा० लाकमां प० प्रक्षेपे नाखे, नाखीने अ० अग्नि
 प्रजाले, प्रजालीने सु० सुसुमा दा० पुत्रीनुं मं० मांस सो० लोही आ०
 आहारे. ते० ते आ० आहारे करी अ० तृप्त थया थका रा० राजग्रह
 ए० नगरने सं० पाम्या. मि० मित्रने, न्यातीने अ० पाम्या. त० ते वि०
 विस्तीर्ण ध० धनना क० सुवर्णना र० रत्नना जा० जावत् आ० जागी
 जा० थया. त० तेवारे से० ते ध० धनासार्थवाहे सु० सुसुमा दा० पुत्री-
 नां ध० घणां लो० लौकिक कार्य कीधां जा० जावत् वि० सोग रहित

जा० केटसेक दीवसे थया

ते० ते काछे ते समये स० श्रमण जगवत श्री महावीर गु० गुह
शीछ चे० वनमां स० समोसर्या (पथार्या) त० तेवारे व० धनासार्य
वाहे स० पुत्र सहित व० धर्म सांज्जखीने प० दिक्का खीची ए० अग्वारे
अंग ज्ञप्पा मा० एक मासनी स० सखेखणा (सथारो) करो सो०
सो० धर्म देवखोके ज० उपन्या ते म० महाविवेहमा अवतरी सि० मोक्ष
जाशे एम सुधर्मा स्वामी जवु स्वामी प्रत्ये कहे ठे ज० जेम ज० हे
जवु ! व० धनासार्यवाहे णो० रुका वर्णने हेते नही नो० रु० रुपने हेते
नही णो० व० बखने हेते नही तेम नो० वि० विषयने हेते पण नही सु०
सुसुमा पुत्रीनु म० मास सो० छोही आ० आहार्या, पण न० एट्ठुं
विशेष के ए० एक रा० राजग्रह स० पामवाने अर्थे ए० एहीपेरे स०
श्रमण आठखावत जो० जे अ० अमारा णि० निर्ग्रंथ साधु बि० नि
ग्रंथ साधवी इ० ए ज० ठवारीक स० शरीर व० वमननु ठाम पि०
पित्तनु स्थानक सु० विर्यनु ठाम सो० छोहीए ज० जा० पावत् अ०
अवश्यमेव वि० ठावु पके माटे नो० वर्ण हेते नही नो० वि० विषय हेते
नही आ० आहार आहारे, पण ण० ए विशेष ए० एक सि० मुक्ति
जावु स० ते पामवाने अर्थे आहार करे से० ते इ० आ ज० जवने बिपे
खे० निश्चे व० घणा स० साधु व० घणी स० साधवी व० घणा सा०
आवक अने व० घणी सा० आधीकाने अ० अर्थवा योग्य जा० यावत्
वी० ससारतो पार पामी मोक्ष जाशे

जावार्थ—हवे जुठ ! आ पाठमा तो एम कसु ठे के, जेम धनावा
होठे अने सेना घेटाए नगरीए पहुँचवाने वास्ते, केटखाक ठवास
प्रणामे, घेटीना मासनी आहार कीधो, तेम साध साधवी ठकापना
जीवने घेटा घेटी समान जाणीने, सेना पुज्जखोनी आहार, मुक्तिनग-
रीए पहुँचवाने वास्ते घेटीना मासनीपरे निर्ठस्ताइ जावे आहार करे,
एम कसु हवे जुठ ! साधुना आहार करवामां धर्म होय तो निर्ठस्ताइ

जावे करवो केम कह्यो ? धर्म तो उद्वास प्रणामे करवो जोइए. माह्या हो ते विचार जोजो. वली साधुने ठ कारणे आहार करवो कह्यो ठे, अने ठ कारणे ठोरवो कह्यो ठे. शाख सूत्र उत्तराध्ययन अ० ठवीसमें. ते गाथाः—

तइयाए पोरसिए, जत्त पाणं गवेसए,

बन्नमन्नय-रागंमि, कारणंमि समुठिए.

॥ ३२ ॥

वेयण वेयावच्चे, इरियठाएय संजमठाए,

तह पाणवत्तियाए बठं पुण धम्म चिंत्ताए.

॥ ३३ ॥

निग्गंधो धिईमंतो, निग्गंधिवि नकरेज्ज ढहिंचेव,

ठाणेहिंतु इमेहिं अणइक्कमणाय सोहोइ.

॥ ३४ ॥

आयंके उवसगो, तित्तिस्कया बंजचेर गुत्तीसु,

पाणीदया तवहेउ सरीर वोत्तेयणठाए.

॥ ३५ ॥

अर्थः—पूर्ववत्. जुउं प्रश्न पेहेलो पाने १० में.

जावार्थ—हवे जुउं ! आ पाठमां साधुने ठ कारणे आहार करवो कह्यो. जो धर्म होय तो ठ कारणे करवो केम कहे ? धर्म तो वारंवार सदैव करवोज जोइए. वली पांत्रीसमी गाथामां ठ कारणे आहार ठोरवो कह्यो ठे; पण धर्मने कोइ ठेकाणे ठोरवो कह्यो होय तो पाठ बतावो. ए जो धर्म होय तो ठोरवो केम कह्यो ? माह्या हो ते विचारी जोजो. वली सूत्र उत्तराध्ययनना सत्तरमा अध्ययनमां, वारवार खाय तेने पापी श्रमण कह्यो ठे. त्यारे जुउं ! साधुनो आहार धर्ममां होय तो धर्मनुं काम वारंवार करे तेने पापी साधु केम कहे ? वली सूत्र दसाखेवाना प. पेहेला अध्ययनमां, वारंवार आहार करे तेने असमाधियो कह्यो जे ? एसा आहार कर्यामां धर्म होय तो, वारंवार खाय तेने असमाधिरी जो तमे तो साधुनो आहार करवो, उंघवुं, हाखवुं, चालवुं, बोलवुं, जेकिं जेवुं, मात्रा करवी अने नदी नतरवी वीगेरे साधुनां सर्व काम, व्रत धर्ममां कह्यो ठे; पण जो एवी श्रद्धा श्रीवीतरागदेवनी होत तो जे वारंवार

સ્વાય તેને પાપી શ્રમણ અને અસમાધિયો ન કહેતા તમારે છેલ્લે તો એમ કહેવું જોઈએ કે, “જે ઘણીવાર સ્વાય તેને ઘણો ધર્મ જે ઘણો નિંદ છે તેને ઘણો ધર્મ તેમજ ઘણી વાર જુલાલ છફેને કાઢે જાય, ઘણીવાર મા તરુ કરે, ઘણીવાર વાયસરે, તથા ઘણી વાર નદી તરે તેને ઘણો ધર્મ, અને થોડીવાર એ કામ કરે તેને થોડો ધર્મ” — એમ કહેવું જોઈએ, પણ આહાર કરવામા ધર્મ માનવાની શ્રદ્ધા જગતની નહોતી તે જાણજો વહી સૂત્ર પ્રશ્નવ્યાકરણના સર્વેશ્વરમા ઠ કારણે આહાર કરવો કષ્ટુ છે, અને ઠકારણે વિના આહાર કરે તો અવત્તાદાન સાગે કષ્ટુ છે હવે જુલ ! જો આહાર કરવામા ધર્મ હોય તો અધિકુ સ્વાતા અવત્તાદાન કેમ કષ્ટુ ? વહી અનુયોગદ્વાર સૂત્રમા ધર્મને કયોપશમ જાવમા કષ્ટો છે, અને આહારને તો ઉદય જાવમા ગણ્યો છે વહી સન્નોગનાં, ઉપગર્ણનાં અને જ્ઞાતપાણીના પચ્ચસ્થાણ કરવા કષ્ટા છે તેની શાલ સૂત્ર ઉત્તરાધ્યયન અધ્યયન ૨૯ મેં તે પાઠ —

સન્નોગ પચ્ચસ્કાણેણ જતે ! જીવે કિં જણયદ્ધ ? સન્નોગ પચ્ચસ્કાણેણ આલવણાદ્ધ સ્વેદ નિરાલવણસ્સય આયત-
ઠિયા જોગાજ્જવતિ સણ્ણ લાન્નેણ સતુસદ્ધ પરલાજ્જ નો-
આસાણ્ણ નોતકેદ્ધ નોપીદ્ધેદ્ધ નોપન્નેદ્ધ નોઅજ્જિલ્લસ્સદ્ધ પર-
લાજ્જ અણાસાણ્ણમાણે અતકેમાણે અપીદ્ધેમાણે અપન્નમાણે
અણજ્જિલ્લસ્સમાણે દોષ્ણે સુહસેજ ઉવસપજ્જિતાણ વિહરદ્ધ ॥
ઉવદ્ધિ પચ્ચસ્કાણેણ જતે ! જીવે કિં જણયદ્ધ ? ઉવદ્ધિ-પચ્ચ-
સ્કાણેણ તેના દેહિમથ જણયદ્ધ નિરુવદ્ધિણ જીવે નિકલ્લે
ઉવદ્ધિ-પચ્ચસ્કાણેણ નસકિલ્લિસ્સદ્ધ ॥ આહાર પચ્ચસ્કાણેણ
મતે ! જીવે કિં જણયદ્ધ ? આહાર-પચ્ચસ્કાણેણ જીવિયા
સસપ્પઠ્ઠગ વોવિદ્ધ જીવિયાસસપ્પઠ્ઠગ વોવિદ્ધિતા જીવે
આહારમતરેણ નસકિલ્લિસ્સદ્ધ ॥ ૩૫ ॥

अर्थः—सं० पोतानो आहार होय ते अने बीजा जतीए (साधुए) आहार आण्यो होय ते एकठो करीने वेहेंचो ले तेने संज्ञोग कहीये. ते संज्ञोगनुं प० पञ्चखाण करवाथी ज्ञं० हे पुज्य ! जी० जीव किं० शुं ज० उपार्जे ? एम शिष्य पुढये थके गुरु कहे ठे: सं० संज्ञोग पञ्चखाण करवाथी आ० रोगी असमर्थ होय ते बीजा यतिनो आहार वान्ठे तेने आलंबन कहीए, एवा आलंबनने खे० (क्षेपे) ठोमे. नि० आलंबन रहितने आ० मोक्ष तथा संजम, तेनो अर्थ ठे जेने, एवा यतिने जो० सं-यमनो व्यापार थाय. सं० पोताना ला० लाज्जे करी सं० शंतोष पामे. प० परं बीजा यतिना लाज्जनी नो० आशा न करे. नो० ए मुऊने आपे एम मनमां कटपना न करे. नो० पोताना आत्मानी वान्ठा वचने करी बीजा यतिने जणावे नही. नो०प० बीजा यतिकने जाचे नही. नो०अ० अज्जि-लाषा (वान्ठा) न करे. प० बीजा यतिना लाज्जनी अ० आशा अण करतो थको अत० कटपना अणकरतो थको अपी० पातानी वान्ठा अणजणावतो थको अप० बीजा यति कने अणयाचतो थको अण० अज्जिलाषा अणकरतो थको दो० बीजी सु० सुख सेज्या उ० अंगीकार करीने वि० विचरे. उ० उपधि उपगर्णनुं प० पञ्चखाण करवे करी ज्ञं० हे पुज्य ! जी० जीव किं० शुं० ज० उपार्जे ? एम शिष्ये पुढये थके गुरु कहे ठे. उ० उपधि उपगर्णनुं पञ्चखाण करवे करी अ० स्वाध्यायादिकनुं व्यासपणुं ज० उपार्जे. नि० उपधि रहित पणे करी जी० जीव नि० व-आदिकनी अज्जिलाषा रहित थको उ० उपधि मं० विना न० शारीरिक मानसिक संबंधि क्लेश पीरुा न पामे. आ० आहार लेवाना प० पञ्च-खाणे करी ज्ञं० हे पुज्य ! जी० जीव किं० शुं ज० उपार्जे ? एम शिष्ये पुढये थके गुरु कहे ठे. आ० आहार लेवाना पञ्चखाणे करी जी जीवी-तव्यनी सं० वान्ठानुं करवुं ठि० ठेदे. जी० जीवीतव्यनी वांठानुं करवुं वो० ठेदीने जी० जीव आ० आहार बीना न०सं० क्लेश न पामे.

जावार्थः—हवे जुन ! आ पाठमां संज्ञोग, उपगर्ण अने आहा-

રનાં પચ્ચાણ કરવા કહ્યા જો આહારાદિકમાં ધર્મ હોય તો ધર્મનાં પચ્ચાણ કરવા કેમ કહ્યા ? સજોગ, આહાર અને ઉપધિનાં પચ્ચાણ કરવાવાલા સાધુને આશા વાન્ઠા અને (પક્ષીમય) અગ્નિલાવાનો ટાલ-વાવાલો કહ્યો, અને તે ક્લેશ (પીના) ન પામે એમ કહ્યું, ઘટલે આહાર અને ઉપગર્ણને ક્લેશના કારણ કહ્યા, અને આશા, વાન્ઠા, તૃષ્ણાને અગ્નિલાવાના કારણ કહ્યા, ઘટલે આહારાદિકના ત્યાગ નહીં તેથી આશા વાન્ઠા કરે, તે આશા વાન્ઠાને છોજ કહ્યો છે શાસ્ત્ર સૂત્ર જગ-વતી શતક ૧૨ મેં ઉદ્દેશે ૫ મેં વલ્લી છોજ તે મોહીનીનો ઉદયજાવ છે તેથી તેને ધર્મ કયા ન્યાયે કહીય ? પરો જ્ઞાન, વર્ણન અને ચારિત્ર નષ્ટ નહિં તથા મુક્તિનગર પહોંચાય નહીં તેટલા માટે આહાર કરે અને ઉપગર્ણ રાખે જેમ માલ ઠેકાણે પહોંચારવાને અર્થે કુંડી, ગારુડ, ચોલાઈ સ્વર્ણ તે સમાન ૫ પણ છે વલ્લી ઉત્તરાખ્યયનના ૨૯ મા અખ્ય-પનમા આગલ ઘણાં બોલ કહ્યા છે જોગના પચ્ચાણ કરે તો સાધુ અજોગીપણ પામે કહ્યું ૫ જોગમા બોલવાના પણ ત્યાગ કહ્યા, અને જો શરીરનું પચ્ચાણ કરે તો સિદ્ધપણ પામે કહ્યું હવે આ સાધુનું શરીર ધર્મમા હોય તો તેને ત્યાગધુ ઢોરવું કેમ કહ્યું ? વલ્લી આગલ કહ્યું કે, સર્વથા જાતપાળીના પચ્ચાણ કરે તો અનેક જવ સ્વપાવે કહ્યું. એમ સૂત્રમાં ઠામઠામ આહાર ત્યાગવાના ફલ તો કહ્યાં છે, પણ “ ધણો ધણો, આહાર કર્યાથી ધર્મ થાય ” એવો પાઠ હોય તો બતાવો ૫ આહાર તો ઉદયજાવે છે અને તે પૂર્વ જવના કર્મનો પ્રેયો રસ લેતે, અને જત અમર તો વર્તમાન કાલના છે તે ઉદયજાવને ધર્મ કેમ કહેતો ?

તેવારે વલ્લી તેરાપંથી કહેતે કે “ આહાર ઉદયજાવમાં છે, ત્યારે સાધુને આહારની આધાર્ય, અપાધ્યાય અને તીર્થંકર આહાર કેમ લેતે ? ” તેનો ઉત્તર છે ધેવાનુમીય ! આહાર તો કલ્પમાથી લેલીને આપે. એવ વરસાદ વરસતા વિશા માત્રો જવાનો અને પરઠવા પરઠાવવાની આજ્ઞા આપે છે તથા નદી ઉતરવાની આજ્ઞા આપે છે તો શુ ? દોડાવ જરૂર

मात्रा करवो अने नदी उतरवी, ए शું ? क्योपशमज्ञावमां गणाशे. ए
 आहारादिक तो सर्व उदय जावे ठे, पण ज्ञान, दर्शन अने चारित्ररूपी
 माल नज्ञाववाने अर्थे आज्ञा आपे ठे. जेम राजाजी चतुरंगनी सेनाना
 तात कहेवाय ठे. ते कामेतीने दाणो, चारो, रातव विगेरे जतन करवा
 सारु रूपीया खरचवानी आज्ञा आपे ठे. वली शेठ गुमास्ताने माल
 निज्ञाववाने अर्थे, हुकी, चासुं, वोलावुं वीगेरे खरच करवानी आज्ञा
 आपे ठे, तथा पोतानी मातबराइ राखवा निमित्ते दुकाननुं खर्च लागे
 तेनी पण आज्ञा आपे ठे; पण ते खरचने लाज नथी जाणता. जो
 खरच लाग्या बीना माल पुगे तो अने मातबराइ रहेतो खरच लगावे
 नही; पण खरच लाग्याबीना माल पुगतो दीसे नही तेथी खरच ल-
 गावे ठे. वली कोइ संसारमां कर (जयनी) जग्याए माल लइने
 जातो होय तेने कोइ जलो आदमी मले, ते कहे के “ अरे जाइ !
 मार्गमां आगल कर-जय ठे, माटे तुं वोलाइ खरची वोलावाने लइने
 आगल जजे. ” एम संसारमां पण जला आदमी होय ते पण
 उपगार निमित्ते आवी शोखामण देठे, त्यारे श्री तीर्थकर, आचार्य
 अने उपाध्याय समान जला अने उपकारी बीजा कोण ठे ? ए उपकार
 निमित्ते शिष्य शिष्यणीने ज्ञानादिक माल निज्ञाववाने अर्थे, आहारा-
 दिक उदय ज्ञावमां ठे तोपण आज्ञा आपे ठे; कारण के श्री तीर्थकर
 चार तीर्थना कर्ता ठे; अने तीर्थकर, आचार्य अने उपाध्याय, ए चार
 तीर्थना मालीक ठे. तेमणे साध-साधवीरुप चतुर्विध संघने ज्ञान, दर्शन
 अने चारित्ररूपी धन सोंप्युं ठे; तेनुं जतन करवा तथा निज्ञाववाने
 वास्ते मोक्ष नगरीए पाहोंचाववाने वास्ते, आहारादिक उध्यज्ञावमां ठे
 तोपण आज्ञा आपे ठे.

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, “ साधुने आहार करतां सात आठ कर्म
 निर्जरे कहां ठे. ” तेनो उत्तर. अरे देवानुग्रीय ! इहांतो शालुक एख-
 णिक आहार पूर्वोक्त बने धनाना द्रष्टान्ते दुखा प्रमाणे करे, ते दुखा
 प्रणाम क्योपशमज्ञावमां ठे, ते आश्री सात आठ कर्म निर्जरे एम

कष्टु ठे, पण खावु पीवुं तो सर्व उदयजावमा ठे वखी जो भावक एवा सुखाजावे साधुनीपरे खाय तो तेने निर्जरा थाय के नही ते कहो केमके प सुखा प्रणाम तो कयोपशमजावे ठे तेथी साध आवक बनेने निर्जरा थाय ठे जो आहार करवाथी निर्जरा धर्म थाय तो, एक साधु तो पांच रोटी खाय, अने एक साधु पाच रोटीनी खुराकवाखो अ णोदरी तपने वास्ते जाणीने बेज रोटी खाय हवे खावामा धर्म होय त्यारे तो पाच रोटीनी खुराकवाखो, जाणीने ठ रोटी खाय तेने तमारे छेखे तो, घणो धर्म थवो जोइप, पण जगवते तो, श्री प्रश्नव्याकरणमा थोरु खाय तेने अणोदरी तप कसो ठे, अने अधिको आहार करे तो अवत्तादान कष्टु ठे वखी सूत्र उत्तराध्ययनना १७ मा अध्ययनमा वा रवार खाय तेने पापी श्रमण कसो ठे वखी सूत्र वशाश्रुतकथना पहे खा अध्ययनमा, वारवार खाय तेने असमाधियो कसो ठे, अने सूत्र उत्तराध्ययनना २९ मा अध्ययनमा आहारना पचक्षाण करवा कसां ठे इत्यादिक अनेक सुत्र पाठमा आहारने उदयजावमा कसो ठे तमे पटखा सूत्रना पाठ उत्थापाने, साधुना खावामा, निंद छेवामा, दिशाम जवामा, वाय सचरवामा, इत्यादिकमा धर्म कहीने अणहुती स्थापना केम करोवो ?

वखी तेरापथी कहें ठे के “सामायकमा आवकनी आत्माने अधिकरण कष्टु ठे तेथी आवकने आहार दीधामा अने वदणा कर्णामा पाप कहीये ठीये ” तेनो उत्तर सूत्र जगवती शतक सातमें उद्देशे पहेछे, आवकनी आत्माने अधिकरण केवी रीते कष्टुं ठे ते पाठः—

समणोवासगस्मण जते ! सामाड्य कम्हस्स समणोवासए
अठमाणस्स तस्सण जते ! किं इरियावहियाकिरियाक-
वइ सपराइयाकिरियाकवइ ? गो० । नोइरियावहियाकिरि-
याकवइ सपराइयाकिरियाकवइ सेकेणठेण जते ! जाव

સંપ્રાપ્ત્યાકિરિયાકલ્પઃ ? ગોઽ ! સમણોવાસયસ્સણં સામા-
ઇય કમસ્સ સમણોવાસણ અઢમાણસ્સ આયા અહિગ-
રણી નવઃ આયાઅહિગરણ વત્તીયંચણં તસ્સણં નો ઇરિ-
યાવહિયાકિરિયાકલ્પઃ સંપ્રાપ્ત્યાકિરિયાકલ્પઃ સેતંણઠંણં ॥

અર્થ:—સઽ શ્રમણોપાસક શ્રાવકને જંઽ હે જગવાન ! સાઽ સા-
માયક કઽ કર્યું ઠે જેણે અઽ સામાયક નેશ્રાયે રહ્યા તઽ તે જંઽ હે જ-
ગવાન ! કિંઽ શું ? ઇઽ ઇરિયાવહીક્રિયા કરે ? કે સંઽ સંપ્રાપ્ત્યાક્રિયા
કરે ? इति પ્રશ્ન. ઉત્તર. ગોઽ હે ગૌતમ ! નોઽ ઇઽ ઇરિયાવહીક્રિયા ન કરે,
પણ સંઽ સંપ્રાપ્ત્યાક્રિયા કરે. સેઽ તે કેઽ ણા અર્થે જંઽ હે જગવાન !
એમ કહ્યું જાઽ યાવત્ સંઽ સંપ્રાપ્ત્યાક્રિયા કરે ? इति પ્રશ્ન. ઉત્તર. ગોઽ
હે ગૌતમ ! સઽ શ્રમણોપાસકને સાઽ સામાયક કર્યાને (ઉપાશ્રયે રહ્યાને)
સામાયક નેશ્રાયે રહ્યો ઠે તેનો આઽ આત્મા જીવ અઽ હલ શકટાદિ
કષાયના આશ્રયજુત જેને ઠે તે અધિકરણી કહીયે. આઽ આત્માનો
જે અધિકરણ તેજ પ્રત્યય કારણ તે ક્રિયા કારણને ઠે. તે આત્માધિક-
રણ પ્રત્યય કહીયે. તઽ તે નોઽ ઇઽ ઇરિયાવહીક્રિયા ન કરે. સંઽ સંપ્રાપ્ત્યા-
ક્રિયા કરે. સેઽ તેણે અર્થે હે ગૌતમ ! એમ કહ્યું.

ત્રાવાર્થ:—હવે જુઝ ! આ પાઠમાં તો એમ કહ્યું ઠે કે, શ્રાવકને
સામાયકમાં ઇરિયાવહી ક્રિયા ન લાગે, સંપ્રાપ્ત્યા (ક્રોધાદિકની) ક્રિયા
લાગે; કારણકે ક્રોધાદિક અધિકરણ સહિત ઠે તે માટે સંપ્રાપ્ત્યાક્રિ-
યાજ લાગે; અને ઇરિયાવહી ક્રિયા તો ક્રોધાદિક રહિત હોય તેનેજ
૧૨ મા ગુણઠાણથી ૧૩ મા ગુણઠાણ સુધી લાગે. ઇહાં તો ક્રિયાની
પુઠા ઠે. હવે તમેજ કહો કે, ઇરિયાવહી ક્રિયા કેને અને કયા ગુણ-
ઠાણે લાગે ? અને સંપ્રાપ્ત્યાક્રિયા કેને લાગે ? તેવોર તેરાપંથી કહે
ઠે કે “સંપ્રાપ્ત્યા ક્રિયા તો ક્રોધાદિક અધિકરણથી લાગે; અને ઇરિયા-
વહી ક્રિયા ક્રોધાદિક રહિતને લાગે.” ત્યારે જુઝ ! દેવાનુપ્રીય ! સંપ્રા-
પ્ત્યાક્રિયા ક્રોધાદિકથી લાગે, તેથી શ્રાવકની આત્માને અધિકરણ

कष्टुं हवे जो श्रावकनी आत्माने अधिकरण कष्टु तेथी तेने वदणा करवामा पाप कहोतो, तो ए खेखे तो साधुने पण वदणा करवामा पाप मानवु परुशे, कारणके सूत्र जगवती शतक सातमे उद्देशे पहेले, सा धुने पण संप्रायनीक्रिया लागे कष्टु ठे ते पाठ —

अणगारस्सण जते । अणगहमाणस्सवा चिठमाणस्सवा
णिसियमाणस्सवा तुयद्वमाणस्सवा अणउत्तवह पणिग्गह
कवख पायपुठण गिण्हमाणस्सवा निक्खिमाणस्सवा त-
सण जते । किं इरियावहियाकिरियाकवड सपराइयाकि-
रियाकवड ? गो० । नोइरियावहियाकिरियाकवड सपरा-
इयाकिरियाकवड सेकेणठेण जते । गो० । जस्सण को-
हमाणमायाखोजा वोव्विन्ना-जवड तस्सण इरियावहियाकि-
रियाकवड जस्सण कोहमाणमायाखोजा अचोव्विन्ना जवड
तस्सण सपराइयाकिरियाकवड अहा सुत्तरीयमाणस्स
इरियावहियाकिरियाकवड असुत्तरीयमाणस्स सपराइ-
याकिरियाकवड सेण असुत्तमेवरियेति सेतेणठेण ॥

अर्थ — पूर्ववत् जुठ । प्रश्न धीजे पाने एथ में

ज्ञावार्थ — हवे जुठ । आ पाठमां एम कष्टु के, जे उपयोग बिना
चाखे, उजो रहे, बेसे, सुवे, उपगर्ण खे, मुके अने क्रोधादिक सहित होय,
अने सूत्रमा कष्टु तेथी विपरीत चाखे तेने संप्रायनी क्रिया लागे,
अने क्रोध, मान, माया, खोज विवेक गया होय अने सूत्रमां कष्टु ते
रीते चाखे तेने इरियावहि क्रिया लागे, एटखे क्रोधादिक सहित होय
तेना सपूर्ण कामो उपयोग सहित कहीण अने तेनु यथाग्यान चारित्र
(अहामुय) कहीण अने तेने इरियावहि क्रिया कहीण अने क्रोधा-
दिक सहित होय तेने संप्रायनी क्रिया दसमा गुणगणा मुशे लागे,
अन अ पाठमाथी आगम इरियावही क्रिया लाग यत्री अधिकरण

નામ શસ્ત્રનું છે. તે કર્મ બંધનનું શસ્ત્ર ક્રોધાદિકને કહીએ. તેથી ક્રોધા-
દક સહિત હોય તેની આત્માને અધિકરણી કહીએ. તે તો દસમા ગુણઠાણા
સુધી સાધુને પણ છે. પહેલા ચાર નિયંત્રા અને પહેલા ચાર ચારિત્રના
ધર્મી સાધુને સંપ્રાયની ક્રિયા લાગે છે. વલી સૂત્ર જગવતી શતક દસમેં,
ઉદ્દેશા બીજામાં પણ કષાય સહિતને સંપ્રાયની ક્રિયા લાગે કહી છે. ત્યાં કહ્યું
છે કે, સાધુ કષાય સહિત આગલ, પાઠલ, પઠવાળે, જુએ તો સંપ્રાય
ક્રિયા લાગે. તે દસમા ગુણઠાણા સુધી સાધુ કષાય સહિત છે તેથી તેને
સંપ્રાય ક્રિયા લાગે; અને કષાય રહિતને ઈરિયાવહિ ક્રિયા લાગે. હવે
શ્રાવકને સંપ્રાયની ક્રિયા સામાયકમાં લાગે તે આશ્રી શ્રાવકની આત્માને
અધિકરણ કહ્યું છે; અને હલસકટાદિક સર્વ શ્રાવકને ક્રોધાદિકથી જ
અધિકરણ કહીએ ઢીએ. વલી સામાયકમાં શ્રાવકની આત્માને અધિ-
કરણ કહ્યું તેમ સાધુજીની આત્માને પણ અધિકરણ કહ્યું છે. શાસ્ત્ર
સૂત્ર જગવતી શતક ૧૬ મે ઉદ્દેશે પહેલે. તે પાઠ:—

કણ્ણં જંતે ! સરીરગા પંંગો ! પંચસરીરગા પંતં ઝરા-
લિય જાવ કમ્મએ. કત્તિણં જંતે ! ઇંદિયા પંંગો ! પંચે-
દિયા પંતં સોંદિએ જાવ ફાસિંદિએ. કત્તિણં જંતે !
જોએ પંંગો ! તિવિદ્દે જોએ પંતં મણજોએ વયજોએ
કાયજોએ. જીવેણં જંતે ! ઝરાલિએ-સરીરં નિવિત્તમાણે કિં
અધિકરણી અધિકરણ ? ગો ! અધિકરણીવિ અધિક-
રણંપિ. સેકેણઠેણં જંતે ! એવંબુચ્ચઈ અધિકરણીવિ અધિ-
કરણંપિ ગો ! અવિરઈ પમુચ્ચ સેતેણઠેણં જાવ અધિક-
રણંપિ. પુઠવિકાઈએણં જંતે ! ઝરાલિએસરીર નિવત્તેમાણે
કિં અદ્દિગરણી અદ્દિગરણં ? એવં ચેવ એવં જાવ મણુસે એવં
વેડબ્બિયસરીરંપિ નવરં જસ્સ-અદ્દિ. જીવેણં જંતે ! આહાર-
ગસરીર નિવત્તેમાણે કિં અધિકરણ પુઠ્ઠા. ગો ! અદ્દિગર-

णीवि अधिगणवि सेकेण्ठेण जाव अधिकरणवि गो० ।
 पमाय-परुच्च सेतेण्ठेण जाव अधिकरणवि एवं मणुसेवि
 तेयासरीर जहा उराखिय नवर सव्व जीवाण जाणियव एव
 कम्मग-सरीरपि जीवेण जंते । सोइदि निवत्तेमाणे किं
 अधिकरणी अधिकरण एव जहेव उराखिय-सरीर तहेव
 सोइदियपि जाणियव नवर जस्सअडिसोइदीय एव च-
 खिंदिय घाणिंदिय जिजिंदिय फासिंदियाणवि जाणियव
 जस्सज अडि जीवेण जंते । मणजोग निवत्तेमाणे किं
 अधिकरणि अधिकरण ? एव जहेव सोइदिय तहेव निरव
 सेस वड्ढजोग एव चेव एवर एगिंदिय वड्ढाण एव कायजो
 गेवि एवर सव्व जीवाण जाव वेमाणिए सेव जंते । ९ ति ॥

अर्थ — ४० केट्ठा ज० हे जगवान । ८० शरीर ५० परुप्पा ?
 ए प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम । ५० पाच शरीर ५० परुप्पा तं० ते कहे
 ठे उदारीक १ जा० यावत् विक्रय २ आहारीक ३ तेजस ४ अने क०
 कारमण ५ क० केट्ठी ज० हे जगवान । ६० इडिठ पं० कही ? गो०
 हे । गौतम ५० पाच इडिठ ५० परुपी तं० ते कहे ठे - सो० भोतेडि ?
 जा० जावत् चेहु इडि १ घाणेडि ३ रसेडि ४ अने फा० स्पेडेडि ५
 क० केट्ठा ज० हे जगवान । जो० जोग ५० परुप्पा ? ए प्रश्न उत्तर
 गो० हे गौतम । ति० प्रण प्रकारे जो० जोग कहा तं० ते कहे ठे - म०
 मनजोग ४० वचन जोग अने फा० कायजोग जी० जीवने ज० हे
 जगवान । ठ० उदारिक शरीर प्रत्ये नि० निपजावतो थको किं० शु
 अ० अधिकरणि कहीए ? ये अ० अधिकरण कहीए ? गो० हे गौतम !
 अ० अधिकरणो पण कहीए, अ० अधिकरण पण कहीए से० ते शा
 अर्थे ज० हे जगवान । ७० पम कहु ? अ० जीवन अधिकरणी पण
 कहीए अने अ० अधिकरण पण कहीए ? गो० हे गौतम । ४० अमत्त

प० आश्रिने से० ते तेणे अर्थे जा० यावत् जीव अ० अधिकरण पण
 ठे. पु० पृथ्विकायने ज० हे जगवंत ! उ० उदारीक शरीर प्रत्ये नि०
 निपजावती थकी किं शुं अ० अधिकरणी कहीए ? के अ० अधिकरण
 कहीये ? ए० एमज कहेवुं, ए० एम जा० यावत् म० मनुष्यने विषे,
 ए० एम वे० वैक्रिय शरीरने पण कहेवुं; पण ए० एटलु विशेष ज०
 जे जीवने वैक्रिय शरीर ठे तेने कहेवुं. जी० जीवने ज० हे जगवान !
 आ० आहारीक शरीर नि० निपजावतो थको किं शुं ? अ० अधिकर-
 णी कहीए के अधिकरण कहीए ? ए प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम !
 अ० अधिकरणी पण कहेवो अने अ० अधिकरण पण कहेवो. से० ते
 शा अर्थे एम कहुं जा० जावत् अ० अधिकरणी पण कहेवो ? ए प्रश्न.
 उत्तर. गो० हे गौतम ! प० प्रमाद आश्रिने. कारण के आहारीक शरीर
 संजति साधुनेज होय. त्यां अव्रतना अजावथी प्रमाद अधिकरणपणुं
 जाणवुं. से० तेणे अर्थे जा० यावत् अ० अधिकरण पण कहीये. ए० एम
 म० मनुष्यने पण कहेवुं. आहारिक शरीर मनुष्यनेज होय ते माटे.
 ते० तेजस शरीर ज० जेम उ० उदारीकनी पेरे कहेवुं. न० एटलुं विशेष
 तेजस शरीर स० सर्व जीवने होय ते माटे सर्व पद चा० कहेवुं. ए०
 एम क० कारमण शरीर पण कहेवुं. जी० जीवने ज० हे जगवान !
 सो० श्रोतेंद्रिय प्रत्ये नि० निपजावतो थको किं शुं ? अ० अधिकरणी
 कहीए के अ० अधिकरण कहीए ? ए० एम ज० जेम उ० उदारीक
 स० शरीर कहुं त० तेम सो० श्रोतेंद्रिय पण कहेवी. न० एटलुं विशेष
 ज० जेने अ० श्रोतेंद्रिय ठे तेने कहेवुं. ए० एम च० चखुइंद्रि घा० घा-
 णेंद्रि जी० जीर्नेंद्रि फा० स्पर्शेंद्रि ठे तेने ते कहेवुं. ज० जेने जे इंद्रि
 अ० ठे तेने तेज कहेवुं. जी० जीवने ज० हे जगवान ! म० मनजोग
 प्रत्ये नि० निपजावतो थको किं शुं ? अ० अधिकरणी कहीए के अ०
 अधिकरण कहीये ? ए० एम ज० जेम सो० श्रोतेंद्रियने कहुं त० तेमज
 निर्विशेषपणे कहेवुं. व० वचनजोग पण ए० एमज; ए० एटलुं विशेष.
 ग्हां ए एर्किंद्रिय व० वर्जवी. ए० एम का० कायजोग पण कहेवो. ए०

एटसु विशेष स० ए जोग सर्व जी० जीवने कहेवो जा० यावत् वे० वै
मानिक सुधी कहेवो से० तहत ज० हे जगवान !

जावार्थ — हवे जुल ! आ पाठमा पाच शरीर, पांच इंद्रि अने
त्रण जोगने तो अधिकरण कक्षा, अने ए बोझ निपजावता आत्माने
अधिकरणी कक्षो साधुजी पण वैमानिक देवतानु आयुष्य बाधे त्वारे
आ माहेसा केटसाक बोझ निपजावे ठे, ते आश्री साधुजीनी आत्माने
पण अधिकरण कहीए, तथा मन वचनादिकनो जोग निपजावे ठे ते
आश्री अधिकरणी कहीए, तथा आहारीक शरीरने अधिकरण कहीए,
अने निपजावे ते आश्री आत्माने अधिकरणी कहीए ए आहारिक शरीर
नियमा कषाय कुशीखनियताना धणी (साधु) नेज होय ए आहारीक
शरीर आश्री अने प्रमाद आश्री साधुजीनी आत्माने अधिकरणी
कही ठे वखी ठेठे गुणठाणे साधुजी प्रमाद्विज ठे ए प्रमाद आश्री सा
धुजीनी आत्माने पण अधिकरणी कही ठे हवे तमे कहोठो के “सा
मायकमा आवकनी आत्माने अधिकरणी कही ठे, तेथी तेने दान दी
धामा अने वदणा कर्यामां पाप कहीए ठीए ” ए तमारी कहेणीने
खेखे तो साधुजीनी आत्माने पण अधिकरणी कही ठे वास्ते साधुजीने
पण दान ठेवामा अने वदणा करवामा पाप सागशे

हे देवानुप्रीय ! अधिकरणपण, कषाय उदयजावमा ठे तेथी स
प्रायनी क्रिया सागे ते आश्री कक्षु ठे, अने वादवावाखो तो साधुजीने
क्षयोपशम जावना गुण प्रगट्या तेथी वदणा करे ठे, पण उदयजावने नशी
करतो तेमज आवकने पण क्षयोपशम जावना गुण प्रगट्या तेने वदणा
करे ठे वखी सूत्रमा आवकोने वदणा करी ठाम ठाम चाखी ठे इशी
जड आवकने आखजीया नगरीना सर्व आवकोए जगवतना मोंढा आगख
वदणा करी ठे शाख सूत्र जगवती शतक १२ में ते पाठ —

ततेणते समणोवासगा समणस्स ३ अतिय धम्मसोच्चा
निसम्म हठ्तुठा उठाएउठेइ २ ता समण ३ वदति नमं-

संति वंदी १ ता एवंवयासी एवंखलु जंते ! इसिज्जद्वपुत्ते
 समणोवासए अम्मं एवमाइस्कई जाव परुवेइ देवलोएसुणं
 अच्चो देवाणं जहणेणं दसवाससहस्साइं ठिइ पं० तेणपरं
 समयाहिया जाव तेणपरं वोढिन्ना देवाय देवलोगाय सेक-
 हमेयं जंते ! एवं अच्चोति समणेज्जगवं महाविरे ते समणो-
 वासगाणं एवंवयासी जणं अच्चो इसिज्जद्वपुत्ते समणोवा-
 सए तुळं एवमाइस्कइ जाव परुवेइ देवलोगेसुणं अच्चो
 देवाणं जहणेणं दसवास-सहस्साइं ठिइ पं० तंचेव सम-
 याहिया जाव तेणपरं वोढिन्ना देवाय-देवलोगाय सच्चेण
 एसमठे. अहंपुण अच्चो एवमाइस्कामि जाव परुवेमि
 देवलोगेसुणं अच्चो देवाणं जहणेणं दसवाससहस्सं तंचेव
 जाव तेणपरं वोढिन्ना देवाय-देवलोगाय सच्चेण एसमठे.
 तएणं से समणोवासग्गा समणस्स जगवजं महावीरस्स
 अंतियाज एयमठं निसम्म समणं ३ वंदंति नमंसंति वंदित्ता
 जेणेव इसिज्जद्वपुत्ते समणोवासए तेणेव उवागहइ १ ता
 इसिज्जद्वपुत्तं समणोवासग्गं वंदइ नमंसइ एयमठं सम्मं
 विणएणं जूजो १ खामेइ ॥

अर्थः—त० तवारे ते स० श्रमणोपासक स० श्रमण जगवत श्री
 माहावीर देवना अं० समिपथी ध० धर्मकथा सांजलीने नि० हृदये धा-
 रीने ह० हर्ष शंतोष पाम्या. उ० उठी उज्जा थाय, उज्जा थइने स०
 श्रमण जगवंत श्री माहावीर देव प्रत्ये वं० वांदीने न० नमस्कार करे,
 करीने ए० एम कहे:-ए० एम निश्चे जं० हे जगवान ! इ० ऋषीज्जद्वपुत्र
 स० श्रमणोपासक अ० श्रमने ए० एम मा० कहे (सामान्यथी) जा०
 यावत् एम प० परुपे (विशेषथी):-दे० देवलोकने विषे अ० अहो

आर्यो ! दे० देवनी ज० जघन्यथी द० दस सहस्र वर्षनी त्रि० स्थिति
 प० कही ते० तेमज स० समयाधिक जा० जावत् वत्कृष्टथी ३३ सागर
 ते० सेना उपरान्त वो० विठेव गया दे० देवता अथवा दे० देवलोक, से०
 ते क० केम ज० हे जगवत ! ए० ए वार्ता ? अ० अहो आर्यो इति
 आमत्रणे स० अमण जगवत श्री महावीर देव ते० ते स० अमणो
 पासक प्रत्ये ए० एम व० केहे -ज० जे जणो अ० अहो आर्यो ! इ०
 ऋषीजडपुत्र स० अमणोपासक तुण तुम प्रत्ये ए० एम मा० केहे जा०
 यावत् एम प० परुपे दे० देवलोकने विपे अ० अहो आर्यो ! दे० देव
 तानी ज० जघन्यथी द० दस हजार वर्षनी त्रि० स्थिती प० कही त०
 तेमज स० समयाधिक जा० जावत् ते० ते उपरान्त वो० विठेव गया
 दे० देव तथा देवलोक स० साचो ए० ए अर्थ कसो अ० दु पण अ०
 अहो आर्यो ! ए० एम मा० कहु तु जा० यावत् एम प० परुपुं तु दे०
 देवलोकने विपे अ० अहो आर्यो ! दे० देवनी ज० जघन्य द० दस स
 हस्र वर्षनी इत्यादिक त० तेमज जा० यावत् ते० ते उपरान्त वो०
 विठेव गया दे० देव तथा देवलोक, स० साचो ए० अर्थ कसो त० तेवारे
 से० ते स० अमणोपासक स० अमण जगवत श्री महावीर देवना अ०
 समिपथी ए० ए अर्थ नि० साजखीने स० अमण जगवत श्री महा
 वीरदेव प्रत्ये व० वादे न० नमस्कार करे व० वादीने, नमस्कार करीने
 जे० ज्या इ० ऋषीजडपुत्र स० अमणोपासक ठे ते० त्या ज० आवे,
 आवीने इ० ऋषीजडपुत्र स० अमणोपासक प्रत्ये व० वादे न० नम
 स्कार करे ए० एवो अर्थ स० सम्यक् प्रकारे वि० विनये करी पु०
 वारवार खा० स्वमाये ।

ज्ञावार्थ — हवे जुठ ! आ पाठना पहेला ऋषीजड आवके देव-
 तानी स्थिताना ठकाणां कदा, पण आवकोने प्रतीत आवी नही, तेव्हा
 श्री जगवत पधार्या तयारे पुत्रयु जगवते ऋषीजड आवकनी कोही
 वात स्वीकारो अने ऋषीजडनी प्रशशा कीधी पठो आवकोए जगव-
 तनी रुपरु ऋषीजडपुत्रने पंदणा नमस्कार करी स्वमाव्या, पण जगवते

निषेध्या नही. पठी पोते पोतानो अप्राध खमाव्यो. तेमज वली संख-
जीनी स्त्री उत्पलाए (नव तत्वनी जाण) पोष्कलीजी श्रावकने वंदणा
नमस्कार कयों ठे; अने पोष्कली श्रावके इरियावही पन्निक्कमि पापथी
निर्वतीने पठी संखजी श्रावकने पोसामां बेठाने वंदणा नमस्कार कयों
ठे. शाख सूत्र जगवती शतक बारमे उद्देशे पहेले. ते पाठः—

तएणं सा उप्पलासमणोवासिया पोस्कल्लि समणोवासगं
एज्जमाणं पासइ १ ता हठ्तुठ आसणाउ अब्बुठेइ १ ता
सतठपयाइं अणुगहइ १ ता पोस्कल्लिसमणोवासगं वंदइ
नमंसइ वंदित्ता नमंसित्ता आसणेणं उवनिमंतेइ २ ता
एवंव० संदिसं-तुणं देवाणुप्पिया! किमागमणप्पत्तयणं. त-
एणंसे पोस्कल्लेसमणोवासए उप्पलंसमणोवासियं एवं वया-
सी कहिणं देवाणुप्पिया ! संकेसमणोवासए. तएणं सा
उप्पला समणोवासिया पोस्कल्लि समेणावासगं एवंवयासी
एवंखल्लु देवाणुप्पिया ! संके समणोवासए पोसहसाळाए
पोसहिणं वंजयारि जाव विहरइ. तएणंसे पोस्कल्लिसमणो-
वासए जेणेव पोसहसाळाए जेणेव संकेसमणोवासए ते-
णेव उवागहइ १ ता गमणागमणाए पन्निक्कम्मइ १ ता
संस्कंसमणोवासगं वंदइ नमंसइ १ ता एवं वयासि एवं-
खल्लु देवाणुप्पिया ! अम्हे से विउले असण जाव साइमे
उवस्कमावेइ तंगहामोणं देवाणुप्पिया तं विउलं असणं
जाव साइमं आसाएमाणा जाव पन्निजागरमाणा विहरा-
मो. तएणं से संकेसमणोवासए पोस्कल्लिसमणोवासगं
एवंवयासि णो खल्लु कप्पइ देवाणुप्पिया तं विउलं असणं
५ असाएमाणस्स जाव पन्निजागरमाणस्स विहरित्तए

कप्पइमे पोसइसाखाए पोसहियस्स जाव विहरित्तए तच्च-
देणं देवणुप्पिया तुब्भे त विज्ज अस्सणं ४ आसाएमाणा
जाव विहरइ ॥

अर्थ — त० तेवारे सा० ते उ० उत्पत्तानामे अमणोपासिका पो०
पोष्कली अमणोपासक प्रत्ये ए० आवता पा० देखे, देखीने इ० इर्थे तं
तोप पामीधकी आ० आसनयी अ० उठे, ठठीने स० सात आव पग
अ० सामी जाय, जइने पो० पोष्कली अमणोपासक प्रत्ये व० वादे न०
नमस्कार करे व० वांढीने न० नमस्कार करीने आ० आसने करी आ०
आसननी उ० निमगणा करे, करीने ए० एम व० कहे-स० आका पो
दे० अहो देवानुप्रीय ! किं० शु आधवानो प्रयोजन ? , एटखे शा कार्ये
आव्या ठे ? त० तेवारे से० ते पो० पोष्कली अमणोपासक उ० उत्प
त्ताअमणोपासीका प्रत्ये ए० एम व० कहे-क क्यां ठे दे० हे देवानुप्रीय !
स० शख अमणोपासक ? त० तेवारे सा० ते उ० उत्पत्ता अमणोपासीका
पो० पोष्कली अमणोपासक प्रत्ये ए० एम कहे ठे-ए०ख० एम निश्चे दे०
हे देवानुप्रीय ! स० सख अमणोपासक पो० पोषधशाखाए पो० पोसइ
सहित व० ब्रह्मचर्य सहित जा० यावत् वि० वीचरे ठे त० तेवारे से०
ते पो० पोष्कली अमणोपासक जे० ज्या पो० पोषधशाखा ठे जे० ज्या
स० शख अमणोपासक ठे ते० त्या उ० आवे, आवीने ग० इरियावहि
पक्किमे, गमणागमणे इत्यादिक कहे, कहीने सं० शंख अमणोपासक
प्रत्ये व० वांढे न० नमस्कार करे, वांढीने, नमस्कार करीने ए० एम व०
कहे ए० एम ख० निश्चे दे० अहो देवानुप्रीय ! अ० अमे से० ते वि०
विस्तीर्ण अ० असन जा० जावत् सा० स्वादिम उ० रधाव्या ठे त० ते
जणी ग० आवयु जोइए दे० हे देवानुप्रीय ! त० ते वि० विस्तीर्ण अ०
असन जा० यावत् सा० स्वादीम, ए चार आहार प्रत्ये आ० योमो स्वा
दतायका जा० यावत् ए० अनुपालता यका वि० विचरीए त० तेवारे
से० ते स० शख अमणोपासक पो० पोष्कली अमणोपासक प्रत्ये ए० एम

व० कहेः णो० नही ख० निश्चे क० मुक्तने कट्टे दे० हे देवानुप्रीय ! तं० ते वि० वीस्तीर्ण अ० असन, पान, खादीम, स्वादिम, ए चार आहार प्रत्ये आ० थोमो आस्वादतो जा० यावत् प० पाखी पोषह अनुपादतां वि० विचरवुं. क० ते माटे कट्टे मुक्तने हे देवानुप्रीय ! पो० पोषहशा-
खामां पो० पोषध युक्तने जा० यावत् वि० विचरवुं. तं० ते जणी तमारी इडा; (पण इहां माहारी आझा नथी). दे० हे देवानुप्रीय ! तु० तमे तं० ते वि० विस्तीर्ण अ० असनादि चार आ० आस्वादता थका जा० यावत् वि० विचारो.

जावार्थः—हवे जुन ! उत्पट्टा आवीका एवी विचीक्षण नव तत्वनी जाण, तेणे पोष्कलीजी आवकने आवता देखीने हर्ष संतोष पामीने, साधुनी पेरे सात आठ पग सामी जइने वंदणा नमस्कार कर्यो. पढी पोष्कलीजी आवके शंखजीने पोषामां बेठा ठे त्यां जइने गमणा गमणे पम्किमणी, पापथी निवर्तीने पढी वंदणा नमस्कार कर्यो. जो तमारा सरखी जगवंतनी श्रद्धा होत अने पाप श्रद्धाव्युं होत तो ए वंदणा केम करत ? वली एज बारमा शतकना पहेला उद्देशामां शंखजो आवकने सर्व आवकोए जगवंतना रुबरु वंदणा नमस्कार कर्यो ठे. ते पाठ.

तएणं से संस्कसमणोवासए समणंजगवं महावीरं वंदइ नमंसइ ए ता एवं वयासी कोहवसट्टेणं जंते ! जीवे किं बंधइ किंपकरेइ किंचिणइ किंजवचिणइ ? संखा कोहवसट्टे-
णंजीवा आजयवच्चान सत्तकम्म पगग्निं सिद्धिं बंधणबंधाए धणियबंधणबंधइ जहा पढमेसए असंबुद्धस्स अणगारस्स जाव अणुपरियट्टइ ॥ माणवसट्टेणं जंते ! एवं चेव एवं मायावसट्टेवि एवं लोचवसट्टेवि जाव अणुपरियट्टइ. तएणं ते समणोवासगा समणस्स जगवज्ज महावीरस्स अंतिए एयमठं सोच्चा निसम्म जिया तत्ता तसिया. संसारजयु-

विग्ग समण ३ वदइ नमसइ वंदित्ता नमसित्ता जेणेव
 संखेममणोवासए तेणेव उवागच्छति २ ता सखसमणोवा-
 सग वदति नमसति एयमठ सम्म विणएण जुजो २ खामेइ।

अर्थ —त० तेवारे से० ते स० शख भ्रमणोपासक स० भ्रमण
 जगवत श्रीमहावीर प्रत्ये व० वावे न० नमस्कार करे, वांकीने नमस्कार
 करीने ए० एम कहे-को० क्रोधने वशे पीकित ज० हे जगवान ! जी०
 जीव कि० व० शु बाधे ? कि० प० शु पृष्ट करे ? किंचि० शु चीणे ? किंठ०
 शुं उपचय करे ? ए प्रश्न उत्तर स० हे शख ! को० क्रोधने वशे पीकित
 जीव आ० आयुर्कर्म वर्जीने स० सात कर्म प्रकृति सि० सिद्ध बंधे
 बांधी होय ते व० उठ वधणे करे (कठोर बाधे) ज० जेम पहेसा शतकने
 विषे अ० असबुद्ध अणगारना अधिकारे कष्ट तेम इहा पण केहेवु जा०
 जावत् अ० ससारमा जमे मा० मानने वशे पीकित जीव ज० हे
 जगवान ! इत्यादिक ए० एमज ए० एम मा० मायाने वशे पीकित जीव
 पण ए० एम खो० खोजने वशे पण कहेवा जा० यावत् अ० ससारमा
 परिभ्रमण करे त० तेवारे से० ते स० भ्रमणोपासक स० भ्रमण जगवत
 श्री महावीरना समिपयी ए० ए अर्थ सो० साजखीने नि० हृदये पा
 रीने जि० जय पाम्या त० (त्राठा मनने विषे उद्देग पाम्या) स० ससारना
 जययी उद्विग्न थया थका स० भ्रमण जगवत श्री महावीर प्रत्ये व०
 वावे न० नमस्कार करे व० वादीने न० नमस्कार करीने जे० ज्यां स०
 शख भ्रमणोपासक ठे ते० त्या उ० आवे, आवीने स० शख भ्रमणो
 पासकने व० वावे न० नमस्कार करे ए पूर्वोक्त अर्थ स० जेले प्रकारे
 वि० विनये करी जु० बारबार खा० खमाये

जावार्थ.—हृये जुठ ! आ पाठमा शखजी आवेके क्रोध मानयी
 भाषकोने निःसह्य करवा माटे जगवतने क्रोध, मान, माया थने खोजनां
 कस पुठयां तेवारे जगवते कष्टु के, सात कर्म दीक्षां बांध्यां होय ते
 गाढां बांधे, यावत् चार गतिमां बारबार परिभ्रमण करे ते वचन सां

जलीने श्रावक कर्या, उद्देग पाम्या. पढी शंखजीकने आवीने वंदणा नमस्कार कर्यो. पढी पोतानो अपराध खमाव्यो. ए जुठ ! श्रावकने वंदणा नमस्कार कर्यामां पाप होय तो, ते समजवार श्रावकोए जगवंतना खबरु वंदणा केम करो अने जगवंते तेमने केम न निषेद्या ?

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, पूर्वे रिषिजद्र श्रावकनो देवतानी स्थिती जघन्य दस हजार वर्षथी एक समय अधिकथी मांकीने तेत्रीस सागरना समा सुधी देवतानी स्थितीनां ठेकाणां कहां तेनो उमो दीधो हतो ते अप्राध माटे खमाव्या ठे, अने शंखजी श्रावक उपर श्रावकोनो क्रोध-जाव रह्यो ते अपराध माटे खमाव्या ठे. एम कहे ठे तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! अप्राध कर्या माटे वंदणा नमस्कार तो न करवो जोइए, पण साचाने जुठा पाड्यानो अप्राध तो जेम आणंद श्रावकने गौतम स्वामीए खमाव्या तेम खमाववा जोइए. ए ' वंदइ नमंसइ ' तो वंदणानो पाठ ठे अने अप्राध तो वंदणा नमस्कार करीने पढी खमाव्या ठे. वली हाखमां तमारा श्रावक खमत खामणां तो रीस मटारुवा माटे करता हशे, पण ' वंदइ नमंसइ ' तो करता दीसता नथी. जो तमारा सरखी श्रद्धा जगवंते शीखवी होत तो तमारा श्रावक करे ठे तेमज ते पण करत. वली अप्राधनी कुयुक्ति देखामी, पण उत्पद्धा आवीकाए पोष्कलीजीने वांद्या, तथा पोष्कलीजी श्रावके पहेलां शंखजी श्रावकने पोस्तामां वांद्या, एमणे कयो अप्राध कर्यो हतो के जेथी वांद्या ? वली सुबुद्धि प्रधाने जितशत्रु राजाने धर्ममां समजाव्यो, ते माटे तेनो धर्माचार्य थयो, तेथी तेणे वंदणा नमस्कार कर्या, एम तमे कहो ठो; पण अण प्रकारना आचार्य कह्या ठे. तेमां ए सुबुद्धि प्रधान, जितशत्रु राजानो कयो आचार्य कहेवाय ते कहो.

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के " एटले ठामे ' वंदइ नमंसइ ' एटखोज पाठ ठे; पण तिखुत्तानो बधो पाठ नथी. " तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! जगवतीजीना त्रीजा शतकना पहेला उद्देशामां, तामखी तापसे रातवी.

चितवणामा चितव्यु के, ए मारु कुटुब मुऊने “ वदइ नमसइ समावेश
 कद्याण मगल देत्रोय चेश्य पजवासन्ति ” इहा तामखीए “ देवीव
 चेश्य ” कंझु, त्यारे तेथी आवक शु ? हीणा ठे वखी सूत्र जगवतीमा
 सातमा देवलोकना देवता जगवत श्री माहावीर देव कने आव्या, त्या
 “ वदइ नमसइ ” एटलोज पाठ कझो ठे एम घणे ठेकाणे सूत्रमा ज
 गवतने तथा साधुने “ वदइ नमसइ ” ज कझा ठे त्यारे शु ? जगवतने
 तथा साधुने “ वदइ नमसइ ” शब्दथी वांछा न कहेवाय ? हे देवानु
 प्रीय ! वदणा नमस्कारमा पच अंग नमाव्या, त्या बभो तिसुत्तानो
 पाठ आवी गयो पुरा तिसुत्तानु शु कारण ठे ? ए वदणा नमस्कार
 आवके कर्या तेमा शु थयु ?

तेवारे तेरापथी कहे ठे के “ ए तो ससारना हेते कीधा इहो, पण
 धर्म जाणीने कीधा तो नथी चाळ्युं ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! सं
 सारमा तो रामराम, जुहार, मुजरो, पगे छागवु करवानी रीत ठे ते तो
 कर्या बीना ससारमा बेठा तेने चाखे नही, पण पाप जाणे तो ए “ वदइ
 नमसइ ” नी नवी रीत, धर्म पामीने पापनी केम चखावी ? वखी हा
 खमा पण ससारना हेते “ वदइ नमसइ ” तो कोइ करता देखाता नथो
 तेम आगल पण ससारना हेते रामराम जुहार आदि करता इहो, पण
 ए “ वदइ नमसइ ” तो धर्म पाम्या पठी विनयरुप लाज जाणीने करता
 दीसे ठे वखो रुबरुमा तो ससारना हेते, मुखायजाथी तथा ओक ला
 जथी रामराम, जुहार, मजरो अने पगेछागणु करे ठे, अने वेवना वखीने
 रामराम, नमोनारायण, जेथ्रोनाथजीनी, जय श्री गोपाळजीनी, इत्या
 दिक करे ठे, पण एकखो घरमा एकान्त जग्याए वेसीने सामायक पोसा
 करे त्या वदणा नमस्कार केने करे ते कहो

तेवारे तेरापथी कहे ठे के “ अरिहत्तने, सिद्धने अने साधुजीने
 धर्म जाणे तेने करे, अने जेने वदणा कीधां पाप थाय तेने न करे, अने
 सामायक पोसा एकान्ते करे त्या कोइ रुबरु न होय तेने पूर्वोक्त राम

रामादि करे तो तेने अणसमज मिथ्यात्वी कह्ये. ” तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रोय ! अंमरुजी संन्यासी (श्रमणोपासक)ना सातसो शिष्य श्रमणोपासक, तेमने बहेतुं पाणी आझा लइने पोवानो अजिअइ हतो. तेमणे जेठ महीने कंपीलपुरथी पुरमताल तरफ विहार कीधो त्यारे तेमने मार्गमां तृषा लागी, पण पाणीनी आझा देवावालो कोइ दातार मध्यो नही, तेथी तेमणे गंगा नदीने कांठे संथारा उपर बेसी पूर्वजणी मोडुं करीने त्रण नमोत्थुणं कहां ठे. ते उववाइ सूत्रनो पाठः—

तिदंडिएय जाव एगंते एमंति १ ता गंगामहाणइजग्गा-
हित्ति गंगामहाणइजग्गाहित्ता वालुया-संथारए संथरंति १
ता वालुयासंथार डुरुहंति १ ता पुरञ्जानि-मुहा संपत्तियंका
निसणा. करयल जाव कट्टु एवंवयासी नमोबुणं अरिहं-
ताणं जाव संपत्ताणं एमोबुणं समणस्स जगवन्त महावी-
रस्स जाव संपाविउं कामस्स नमोबुणं अमरुस्सप
रिवायगस्स अम्हं धम्मायरियस्स धम्मोवएसगस्स ॥

अर्थः—ति० त्रण दांकी प्रमुख जा० यावत् चौद उपगर्ण ए० एकान्त
ए० ठांके, ठांकीने गं० जेखरुथो हेठा उतरी गंगा नदीनी वेळुमां उ०
आवे गं० गंगा नदीनी वेळुमां आवीने वा० वेळुना संथारा सं० संथरे,
संथारीने वा० वेळुना संथारा उपर दु० बेसे, बेसीने पु० पूर्व दिशा
सामुं मुख राखी सं० पक्षांठी वाली नि० बेठा. क० बे हाथ जोकीने
माथे चंकावी जा० यावत् ए० एम कहेः-न० नमस्कार थाउं अ० सम-
चय अरिहंतने जा० यावत् सं० मुक्तिए पोहोच्या अरिहंतने, सिद्धने,
एम तीर्थकरने अने सिद्धजाने नमस्कार करीने, पठे वलो ए० कमस्कार
होजो सं० श्रमण जगवन्त श्री माहावीरने नाम लइने जा० यावत् सं०
मुक्ति पासवाना कामीने, ए० वली नमस्कार होजो अ० अंमरु परिव्रा-
जकने ए० अमारा ये० धर्माचार्यने ध० धर्म उपदेशना देणद्वारा अंमरुगुरुने.

જાવાર્ય — હવે જુઠું ! આ પાઠમા સથારો કરતી વેલા, જે હાથ જોતી અજણી કરી મસ્તક નમાવીને એક નમોષ્ઠ્યુણ તો પહેલા સિદ્ધ જીને કર્યું, ઘીજી નમાથુણ જગવતશ્રી માહાવીર વેશને કર્યું, અને શ્રીજી વારે નમોષ્ઠ્યુણ નમસ્કાર અમરુજી સન્યાસીને (અમણોપાસક આવકને) પોતાના ધર્માચાર્ય ધર્મ ઉપદેશના દેણહારા જાણીને કર્યું એ જુઠું ! બનમા એકાન્ત જગાએ સથારો કરતો વેલા અરિહત, સિદ્ધની જોને અમરુજી આવકને પણ નમસ્કાર કર્યો, અને તે સાતસો, પાંચમે દેવલોકે ગયા અને એકાવતારી આરાધીક થયા વણી અમરુજી આવક રુશરુ હોય તો મુહાચાથી કર્યા કહેવાય, પણ અમરુજી રુશર હાજર નહોતા એ પર પુઠે સથારો કરતા ધર્મ ન જાણે, તો એ અનર્થ પાપનુ કામ કેમ કરે અને સમક્ત કેમ રહે ? કાઢ્યા હો તે વિચારી જોજો વણી આવકના વિન યને ધર્મનુ મૂલ્ય ધણું છે શાસ્ત્ર સૂત્ર જ્ઞાતાજી અધ્યયન પાંચમે તે પાઠ.—

તેણકાલેણં તેણસમયેણ ધાવચ્છાપુત્તસ્સ સમોસરણ પરિ-
સાનિગ્ગયા સુહસણોવિ નિગ્ગણ. ધાવચ્છાપુત્તં વદહ્ નમસહ
વંદિત્તા નમસિત્તા એવવયાસી તુબ્બેણં કિં મુલ્લણ ધમ્મે
પણ્ણતે તત્તેણં ધાવચ્છાપુત્તે સુદસણેણ એવ વુત્તેસમાણે તં
સુહસણ એવવયાસી સુહસણા ! વિણયમુલ્લેધમ્મે પણ્ણતે સે-
વિય વિણણ દુવિદ્ધે પણ્ણતે તઠ આગારવિણણય અણગાર-
વિણણય તઠ્ઠણં જેસે અણગારવિણણ સેણં પચ્ચઅણુવ-
યાહં સત્તસિલ્લાવયાહ્ એકારમ ઉવાસગ્ગપન્નિમાઠ તઠ્ઠણં
જેસે અણગારવિણણ સેણ પચ્ચમહાવયાહ્ તજહા સઘાઠપા
ણાહ્વાયાઠવિરમણં સઘાઠમુમાવાયાઠવિરમણં સઘાઠઅ-
દિન્નાદાણાઠવિરમણ સઘાઠમેદ્ધુણાઠવિરમણ સઘાઠપરિગ્ગ-
હાઠવિરમણ સઘાઠરાહ્જોયણાઠવિરમણ જાવ મિઠ્ઠાદંસ-
ણસહ્વાઠવિરમણ દસવિદ્ધે પચ્ચસ્કાયો વારસ ત્તિસ્કુપન્નિમાઠ

શ્ચેણં દુવિદેણં વિણયમુલ્લેણં ધમ્મેણં અણુપુલ્લેણં અઠ-
કમ્મપગમીઝં સ્વેત્તા લોહગા પઠ્ઠાણા યવંતિ ॥

અર્થ:—તેં કાલે તેં સમયે થાં યાવરચાપુત્ર સં ત્યાં સોગં-
ધિક્કા નગરીએ આવી ઝતર્યા (સમોસર્યા). પં પ્રલ્લદા વાંદવા નીસરી. સું
સુદર્શન પણ નિં વાંદવા નિકલ્લયો. તે થાં યાવરચાપુત્રને વં વાંદે
નં નમસ્કાર કરે. વં વાંદીને, નમસ્કાર કરીને એ એમ કહે:-તું ત-
મારા કિં ધર્મનો મૂલ શું પં કહ્યો છે? તં તેવોરે થાં યાવરચાપુત્ર સું
સુદર્શનના એ વું એમ કહ્યાથા. તં તે સું સુદર્શનને એવં એમ કહે
સું હે સુદર્શન ! અમારે વિં વિનયમૂલધર્મ પં કહ્યો. સેં તે પણ વિં
વિનય મૂલ ધર્મ તું બે પ્રકારે પં કહ્યો તં તે કહે છે. આં ગ્રહસ્થ
વિનય ધર્મ અને અં અણગાર (યતિનો) વિનય ધર્મ. તં તીહાં જેં
જેતે અં ગ્રહસ્થ વિનય ધર્મ સેં તે પંઅં પાંચ અણુવ્રત સંસં સાત
શિક્કાવ્રત એ અગ્યાર ઝં શ્રાવકનો પરિમા. એ ગ્રહસ્થનો વિનય
ધર્મ. તં તીહાં જેં જે અં (અણગાર) સાધુનો વિનય ધર્મ સેં તે
પંમં પાંચ મહાવ્રત કહ્યાં તં તે કહે છે. સં પાં સર્વથા પ્રાણાતિપાત
જીવ મારવાથી નિવર્તવું તે, સંમું સર્વથા હુલું બોલવાથી નિવર્તવું તે,
સંઅં સર્વથા અવત્તાદાન લેવાથી (ચોરી કરવાથી) નિવર્તવું તે, સંમેં
સર્વથા મૈથુનથી નિવર્તવું તે, સંપં સર્વથા પરિગ્રહથી નિવર્તવું તે, સંરાં
સર્વથા રાત્રીજોજનથી નિવર્તવું તે જાં યાવત્ મિં ક્રોધ, માન, માયા,
લોજ, રાગદ્વેષ इत्यादિક મિથ્યાત્વ દર્શન શલ્ય અઢારપાપ સ્થાનકથી
નિવર્તવું તે, દં દસ પ્રકારે પં પચલ્લાણ બાં બાર પ્રકારે ઝિં યતિની
પરિમાનો વિનય ધર્મ ઇં इत्याદિક. તું બે પ્રકારે વિં વિનય મૂલ
ધં ધર્મ અં અનુક્રમે અંઅંપં જ્ઞાનાવરણી આદિક આઠ કર્મની પ્ર-
કૃતિને સ્વં સ્વપાત્રીને લોં લોકાગ્ર પં મોક્ષમથે પ્રતિષ્ઠાન ઝં થાય.

જાવાર્થ:—હવે જુઝ ! આ પાઠમાં એમ કહ્યું છે કે, યાવરચાપુત્રે
સુદર્શન શેવને ધર્મનું મૂલ વિનય કહ્યો. તે વિનયના બે જોડ કહ્યા. આ-

गार विनय अने आगार विनय आगार विनय ते आवकनो विनय करवो, अने अणगार विनय ते साधुनो विनय करवो ए जुठ ! ताथ आवक धनेनो विनय ते धर्मनु मूख ठे एम कहुं तेवारे तेरापथी कहे ठे के "आवकना पाच अणुव्रत, व्रण गुणव्रत अने चार शिक्षाव्रत, सामायक, पन्निकमण, बोद्ध, चाद्ध, आदि शीखवाने तेने विनय कहोये " तेनो उत्तर

हे देवानुप्रीय ! आवकने तो तीर्थंकर, आचार्य, उपाध्याय अने साधुजी ज्ञान शीखवाने ठे ते तमारी केहेणीने छेले तो तीर्थंकर, के वली, आचार्यादिक सर्वने आवकनो विनय करवावाला बनित कहोये. हे देवानुप्रीय ! शीखवे तेने विनय कहोए एम केम कहोडो ? विनय तो सधुपद ठे आव्या ठठी उजो थाय, सामो जाय, जाताने पहींचाके आसन धोठावी आपे, हाय जोमे, शीप नमावे आदि वद्द विनयमा १३४ जेद कक्षा ठे तेनी शास्त्र सूत्र उवधाइ तथा जगवती शतक २५ में ते आगसाथी नमता जावमा रहे तेने विनय कहोए, अने शीखवाने तेने तो ज्ञानना दातार, गुरु अथवा धर्माचार्य कहोये इत्यादिक अनेक सूत्र पाठमा आवकनो विनय तथा वदणा नमस्कार करवो कहुं ठे वली आवकने वदणा-नमस्कार कर्योमा पाप कहे तेने पुठवु के, आवकने वदणा, नमस्कार, विनय करे ते उदयजावमा के क्षयोपशम जावमा ते कहो वली आवक साधर्मि उपर हेत, प्यार तथा सप राखे ते उदयजावमा के क्षयोपशमजावमा ते कहो वली सनतकुमार इजनी पेरे चार तीर्थना ' हियाए सुहाए खमाए निसेसाए ' प्रवर्ते ए गुण उदय जावमा के क्षयोपशम जावमा ते कहो

तेवारे तेरापथी कहे ठे के, हियाए सुहाए केने कहोये तेनो उत्तर ' सूत्र जगवतीजोना पदरमा शतके, चार राफराना ज्ञानते तेमां चोखो पुरुष राफनो जेदे तेने पुरुषनो हियाएसुहाए यको एयो बुद्धिए वज्रों ठे, ते ' हियाए सुहाए ' इहा पण जाणजो इहा पण जकिजाव करे, एयो अर्थ यादा, एण जाकराना प्रहार कर्योयो कांइ ' हियाएसुहाए '

नहीं थाय. ए विनय-वंदणा, नमस्कार करवाना प्रणाम उदय जावमां के क्योपशम जावमां ? जो उदयजावमां कहेशो तो कया कर्मनो उदय ठे ? अने ए प्रणामे अशुच कर्म बंधाय तो कयुं कर्म बंधाय ? ए कया कर्म बांधवाना कारणमां जले ते निर्णय कहो. वलो चतुर्विध शंघनी वैयावच करवी तो सूत्रमां घणे ठामे कही ठे. तमे आटला सूत्रना पाठ उत्थापीने परिमाधारी प्रमुख विरक्त श्रावकना विनय, वैयावच, वंदणा, नमस्कार, कर्यामां मतना लीधे पाप केम बतावो ठो ?

वली तेरापंथी कहे ठे के, “साधु वसे ते जग्यामां ते ठामे रात्रे, अरुधि रात के बधी रात ग्रहस्थने के श्रावकने राखवो न कदपे, अने राखे तो चोमासी प्रायश्चित्त आवे, एम सूत्र नषितना आठमा उद्देशामां कछुं ठे.” ए तेमनुं (तेरापंथीनुं) कहेवुं सूत्रार्थना अजाणपणानुं ठे, कारण के नषितनी चूर्णिकामां ए अर्थ एम कह्यो ठे के, जे स्त्री तथा परिग्रह सहित कलेश करी तथा राज अप्राधी चोर इत्यादिक अपराध करी आव्यो ठे तथा सारंजो, सपरिग्रही ठे, तेनी ना कही ठे. वली नषितमां तो एम कछुं ठे के, राखे, रखावे अने राखताने जलो जाणे तो चोमासी प्रायश्चित्त आवे. एनो परमार्थ ए ठे के, पोताना स्वार्थे ग्रहस्थीने कहे “तुं मारी कने रहे.” एम कहीने राखे तो, तथा अनेरा साध तथा ग्रहस्थ श्रावकने कहे के, “तमे मारा पासे ग्रहस्थीने राखो” एम कहीने रखावे तो, तथा कोइ साधु श्रावक, ग्रहस्थने रातना पोताना स्वार्थने अर्थे राखे, त्यारे एम जाणे के “ए रुकुं काम करे ठे, मारे वास्ते ग्रहस्थीने राखे ठे;” एवी रीते राखे, रखावे अने राखताने जलो जाणे तो प्रायश्चित्त आवे कछुं ठे; पण एम नथी कछुं के, साधु सेहेज स्वजावे ग्रहस्थना जेलो रहे तो चोमासी प्रायश्चित्त आवे. ए तो साधु पोताना मतलब काजे राखे, रखावे अने राखताने जलो जाणे तो चोमासी प्रायश्चित्त कछुं ठे; पण सेहेजे धर्मध्यान, सामायक, पोसा, संवर प्रमुख करे तथा रात्रे साधु जोनो मेवा जक्ति करे तेने निषेधो नथी. तेनो राखे सूत्र ग्रहृतकदप उद्देशो पहेले. ते पाठः—

- १२ नोकप्पइ निग्गंथीण सागारिण अणिसाए वड्डए ११ कं-
 १३ प्पइ निग्गंथीण सागारि णिसाए वड्डए १३ कप्पइ नि-
 १४ ग्गथाण सागारिय णिसायवा अणिसाएवा वड्डए १४
 १५ नोकप्पइ निग्गंथाणवा सागारिय उवस्सए वड्डए १५
 १६ कप्पइ निग्गंथाणवा १ अप्प-सागारिय उवस्सए वड्डए १६
 १७ नोकप्पइ निग्गंथाण इत्थिसागारिय उवस्सए वड्डए १७
 १८ कप्पइ निग्गंथाण पुरिससागारिय उवस्सए वड्डए १८
 १९ नोकप्पइ निग्गंथीण पुरिससागारिय उवस्सए वड्डए १९
 २० कप्पइ निग्गंथीण इत्थिसागारिय उवस्सए वड्डए ॥ ३० ॥

अर्थ — नो० न कइये नि० साधवीने सा० प्रतितकार्यो ग्रहस्थनी
 अ० नेधाय विना व० रहेवु व० कइये नि० साधवीने सा० प्रतितकार्यो
 ग्रहस्थनी णि० नेधाये व० रहेवु क० कइये नि० साधुने सा० प्रतितकार्यो
 ग्रहस्थनी णि० नेधाये अ० अनेधाये पण व० रहेवु नो० न कइये
 नि० साधुने तथा साधवीने सा० ग्रहस्थनां धन आर्जन होय तेवा उ०
 स्थानकने विषे व० रहेवु ज्ञान न थाय तथा शका पण आवे जे, एषे
 स्त्रीधु हरे, माटे एवा स्थानकने विषे न रहेवु क० कइये नि० साध
 साधवीने अ० धन आर्जन रहित उ० स्थानके व० रहेवु नो० न कइये
 नि० साधुने इ० सागारिकनी स्त्री रहेती होय ते उ० स्थानकने विषे व०
 रहेवु क० कइये नि० साधुने पु० सागारीक पुरुष रहेतो होय (पुरुषपथे
 साधुने पण घर आगण वे ते मज्जे पुरुषने वस्सु खेता मुकता, आव्यानो
 प्रजोग पकतो होय तेवो पुरुष त्या रहे) एवा उ० स्थानकने विषे व०
 रहेवु नो० न कइये साधवीने पु० पुरुष रहेतो होय ते उ० स्थानकने
 विषे व० रहेवु व० कइये नि० साधवीने इ० स्त्री रहेती होय ते उ०
 उपाभयने विषे व० रहेवु

साधार्य — इहा एम कइये के स्त्री सहित स्थानक साधवीने कइये,

અને પુરુષ સહિત સ્થાનક સાધુજીને કહ્યે. એ સૂત્ર પાઠમાં ગ્રહસ્થને
જેલું રહેવું કહ્યું. તેવારે તેરાપંથી છોટો યુક્તિ મેલવે છે કે “ એ નેશ્રાય
કહી તે સ્ત્રી તથા પુરુષ રાજ કરતા હોય તેની નેશ્રાયે રહેવું. ” એમ અર્થ
કરે છે, પણ તે છોટો છે; કારણ કે પાંચ નેશ્રાયમાં રાજાની નેશ્રાય કહી
છે. તે રાજાની નેશ્રાયે તો સાધવી વર્તે છે તે કેમ મલે ? અને જ્યાં સ્ત્રી
રાજ કરતી હોય તે ઠામે સ્ત્રીની નેશ્રાયે સાધુ વર્તે છે એ કેમ મલે ? હે દેવાનુ-
પ્રીય ! હાં તો ‘નવસણ વજ્રણ’ ન્પાશ્રયમાં જેલા રહેવું તે માટે પાઠ કહ્યો છે.

વલ્લી તેરાપંથી કહે છે કે, “ સાધુને પુરુષની નેશ્રાયની જગ્યા હોય
અને પુરુષની આજ્ઞા હોય ત્યાં રહેવું; અને સાધવીને સ્ત્રીની નેશ્રાયની
આજ્ઞાની જગ્યામાં રહેવું. ” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! સૂત્ર જગવતી
શતક બારમેં બુદ્ધેશે બીજે કહ્યું છે કે, વીર પ્રજ્ઞુના સાધ-સાધવીને, જયંતી
આવીકા પ્રથમ સ્થાનકનો દાતાર છે ત્યાં ‘અરિહંતાણ પુલ્લસિજાયરિણ’
એવો પાઠ છે. તે પાઠની નેશ્રાયે તો સુખ કહ્યે; અને વ્યવહારજીનો એ
પાઠ તો એક ન્પાશ્રયમાં જેલા રહેવા આશ્રીજ છે. વલ્લી વીરપ્રજ્ઞુના
નિર્વાણ કાલ સમયને વિષે, અઢાર દેશના રાજાએ પ્રજ્ઞુની પાસે પોસા
કર્યા તે કેમ કહ્ય્યા ?

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, એ તો તીર્થંકર છે, વાસ્તે એમને કહ્યે
છે. ત્યારે તેરાપંથીને વલ્લી કહ્યો એ કે, એ તો પ્રજ્ઞુ છે તેથી તેમને દોષ ન
લાગે; પણ સાધુ પ્રજ્ઞુની પાસે છે તેમને ચોમાસી પ્રાયશ્ચિત આપે, તે કામ
પ્રજ્ઞુ કેમ કરે ? તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, “ અઢાર દેશના રાજાને કેમ
લખર પત્રી કે પ્રજ્ઞુનો નિર્વાણ સમય છે, તેથી પ્રજ્ઞુ પાસે આવીને પોસા
કીધા ? ” એમ પૂછે. તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! સૂત્ર જગવતીના પંદ-
રમા શતકમાં, જગવંતે ગોશાલાને કહ્યું કે, હું સોલ વર્ષ સુધી ગંધર્વ-
સ્ત્રીની પેરે વિચરીશ, તથા સિંહા અણર્ગરને સાના પંદર વર્ષનો નિશ્ચય
પતાવ્યો. તેથી સાધ સાધવી, આવક આવીકા, દેવતા દેવી, નરનારી,
સર્વે એ કારણ જાણે છે. તેથી અઢાર દેશના રાજાએ પ્રજ્ઞુ પાસે આવીને
પોષા કર્યા છે. વલ્લી પ્રજ્ઞુએ ઢેલી દેશના સોલ પોંદોર લગી દીધી, અને

दुःख विपाकना अध्ययन एए सुख विपाकनां एए तथा उत्तराध्ययनमां
 ठत्रीस परुष्या, ते लोकनो प्रखवा आगख परुष्यां के पोताना मनमेधे
 परुष्या ? वार प्रखवा इती के नही ? वखो प्रभु ठव्मस्तपधे बीजे बो-
 मासे राजग्रही नगरीना नाखवा पामामा ततुवाइनी शाखामा रखा ते
 शाखाने एक देश जागे गोशाखो आधीने उतर्यो ए खेखे साधुकेने
 ग्रहस्थ रात्रे रहे तो सुखे कइये अनेक सूत्र पाठना न्याय जोतां साधु
 ग्रहस्थना जेखो रहे तो रहेवानो नाकारो नखी, अने नवितमा तो स-
 आरज्जी, सपरीग्रही तथा अपराधी आभी निषेधु दोसे ठे, अने पोताना
 स्वार्थ हेते राखे ते आभी ना कही ठे, पण भावक सामावक, पोसा,
 सवर, धर्मध्यान करताने तो वर्जवो तो कोइ पण सूत्रमा कइ नखी

वखी तेरापंथीठ, लोकने बेहेकाववाने अर्थे, ग्रहस्थोना जेखा रहेहुं
 निषेधे ठे, पण पोते तो ग्रहस्थोना जेखा रहे ठे मांहेखी दुकानमां तो
 पोते सुवे अने वारखी दुकानमा भावकोने पोषा सवर करारवे ठे एक
 खरकीनी जग्यामां एक शाखामा तों पोते सुवे ठे, अने एक शाखामां
 भावकोने पोसा, सामायक तथा सवर करीने सुवाके ठे; अने पुढे त्पारे
 कहै ठे के क्षेत्र जुहु ठे हे देवानुप्रोय ! ए तमारी केहेखीने खेखे तो
 एक शाखामां खो रहे, अने एक शाखामां साधुने रहेहुं कइये एक ख
 रकीमा एक शाखामां पुरुष रहे, अने एक शाखामां आरज्जाने रहेहुं
 कइये, ए पण क्षेत्र जुहु ठे वखो एक शाखामां आरजा सुवे, अने एक
 शाखामां साधु सुवे, एम पण समे सुवता दृशो, कारण के तमारी
 केहेखीने खेखेतो ए पण क्षेत्र जुहु ठे

तेवारे तेरापंथी कहै ठे के “ खी रहेती होय ते जग्यामां तो
 साधुने सर्वथा रहेहु न कइये ” त्पारे हे देवानुप्रोय ! एक शाखामां
 साधु सुवे अने एक शाखामा भावक सुवे तेने मतना खीधे क्षेत्र जुहुं
 कही धवी जुठी स्यापना केम करोठो ? वखी नवितमा ग्रहस्थने जेखा
 राखवामा प्रायश्चित कइ, तेमज ग्रहस्थने विहारमां साथे राखे, रखावे
 अने राखताने जेखो जाये तेनु पण प्रायश्चित कइ ठे; अने गोचरोमां

મહસ્થીને સાથે રાખે, રાખાવે અને રાખતાને જલો જાણે તેને પણ પ્રાયશ્ચિત કહ્યું છે. તમારા સાધ સાધવીડ, મહસ્થી પોચારવાને આવે તેની સાથે વિહાર કેમ કરે છે ? આદમોને સાથે લઈને કેમ ફરે છે ? વહી મહસ્થીને આહારાદિક તથા પાતરાંના રોગાન પ્રમુખની દલાલીને વાસ્તે તથા ઘર બતાવવાને વાસ્તે ગોચરોમાં સાથે કેમ રાખે છે ? એ ચોમાસી પ્રાયશ્ચિતનાં કામ કેમ કરે છે ?

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, “ શ્રાવક નિર્જરા વાસ્તે પોતાના મનથી સાથે પહોંચારવાને આવે છે, આદમી મોકલે છે, પોતાની ઇચ્છાથી આહારાદિકની દલાલી વાસ્તે તથા ઘર બતાવવા વાસ્તે આવે છે, તેથી તેનું પ્રાયશ્ચિત આવે નહીં. એ તો જ્યારે સાધુ પોતાના સ્વાર્થે પોતે આમના જણાવીને સાથે લે તેનું પ્રાયશ્ચિત કહ્યું છે. ” તેવારે તેમને કહેવું કે, જેમ એ આમના જણાવીને સાથે લે તેનું પ્રાયશ્ચિત કહ્યું છે, તેમ મહસ્થીને જેવું રહેવાનું પણ આમના જણાવીને પોતાના સ્વાર્થે કહીને રાખે, રાખાવે તથા રાખતાને જલો જાણે તેનુંજ પ્રાયશ્ચિત કહ્યું છે. તમે મતના લીધે ઓટા અર્થ કેમ કરો છો ?

વહી તેરાપંથી કહે છે કે, “ સાધુ પોતાના હાથે બારણાનાં કમારુ ઉધારે તથા વાસે તેનાં પાંચ માહાવ્રત જાગે. ” એવાં જુઠાં આલ દે છે, પણ સિદ્ધાન્તમાં તો સાધુને પોતાને હાથે કમારુ વાસવું ઉધારવું કહ્યું છે. શાસ્ત્ર સૂત્ર આચારાંગ શ્રુતક્રંધ બીજે પિંકેલણા અધ્યયન પહેલે ઉદ્દેશે પાંચમે. તે પાઠઃ—

સે ત્તિસ્કૂવા ૨ ગાદાવશ્કુલસ્સ દુવારવાહિ કંટકવોદિયા
પન્નિપેહિય પહાએ તેસિં પુધામેવ ઝગ્ગહં અણુણવિત્તં અપ-
ન્નિલેહિય અપ્પમજ્ઞીય નોઅવંગુણિજવા પવિસેજવા નિસ્ક-
મેજ્ઞવા તેસિં પુધામેવ ઝગ્ગહં અણુણવિય પન્નિલેહિય ૨ પ-
મજ્ઞીય ૨ તતો સંજયામેવ અવંગુણેજવા પવિસેજ્ઞવા ત્તિ-
સ્કમેજવા ॥

अर्थ — से० ते जि० साध साधवी गा० प्रहस्पीना घरना जु०
 झारना जोग (वारणां) क० कटक शिखाए करी प० हांकुं पे०
 वेखीने जेइ त्या रहेवाने जे प्रहस्थनु घर होय, तेनो पु० पहेळां उ०
 अवग्रह आझा अणु० अणजाण्या विना पटखे के, तेनो कने अणुझा
 माग्या विना अप० वण पन्निसेझा अप० वण प्रमाज्या नो०अ० ते वा
 रणु उघामे नही प० ते घरने विषे प्रवेश करे नही, नि० ते घरची
 निकसे नही ते० ते प्रहस्थनो पु० पहेळा उ० अवग्रह अणु० तेनीकने
 अनुज्ञा मागीने प० पन्निसेही पन्निसेहीने प० प्रमाजीं प्रमाजींने त०
 तेवार पढी स० सजति जेयणार्थी अ० ते वारणुं उघामे प० ते घरने
 विषे प्रवेश करे शि० ते घरची निकसे

ज्ञावार्थ — इहां एम कष्ट के, साधु विना आझाप कंटकबोधीया
 या नांमे फँससो उघामे नही, विना पन्निसेझां तथा विना पुंज्यां आरु
 दे नही, तथा उघामे नही, पण आझा सजने पन्निसेही पुजीने वासे
 उघामे ए शास्त्र केही जेम जापो चुखीया सहित, तेमं कमांक अज-
 यणाए तो सर्व स्थानके हिंसा थाय पर जयणाए खोखवा वासवानी
 विधि कही विधि ते आझा एमां जे पापे परुपे तेने शास्त्र रहस्या
 अजाण जाणवा

तेवारे तेरापथी कहे ठे के “ जापो नथी, त्यां तो कंटकबोधीया
 कझा ठे ते कांटानो डेरो ठे जो जापो होय तो, “ फखीह ” एवो शब्द
 कहेवो जोइए ” तेनो उत्तर हे वेवानुप्रीय ! कांटाने शुं पुंजीए ? इही
 तो जीवघातनुं स्थान यंत्रज ठे ते यंत्र (चुखियानी) विधि कही वखी
 जापानु नाम फखी शब्द कहे ठे ते मृपा जाणवु, कारणाके श्री अनु
 योगद्वार सूत्रमा एवी गाथा कही ठे ते गाथाः—

पुष्वमन्त्रवामज्जुया, फखिह जुया दुदुहि धवियनिघोसां सि-
 रिवठकियवसा, वंदामिनिण चउंविस ॥

ए गाथामा एम कष्ट ठे के, “ फखिह जुया ” अर्गधा सरसीं सु

જાઉં. ઇત્યાદિક ઘણે ઠેકાણે ફલીહ શબ્દ (અર્ગલા) ઝુંગલનો છે; પણ જે ફલીહ શબ્દ નામા ફલસાનું કહે છે, તે મૃષાવાદી જાણવા. ફલીહ શબ્દ જાણનું છે, પણ ફલસાનું નથી; અને ફલસા શબ્દે કંટક બોધિકાજ છે. તમે ટીકા, જ્ઞાપ, ઝુર્ણિ અવલોકી લેજો. વલી લઘુનિત, વલીનિત પરઠવવા તથા અવાધા ટાલવા વાસ્તે કમાનુ જોલીને સાધુ માથાપતીના ઘરની બાહાર નીકલે, એવો અધિકાર કહ્યો છે. શાખ સૂત્ર આચારાંગ શ્રુતસ્કંધ બીજે, સેજ્યા અધ્યયનને બીજે ઉદ્દેશે. તે પ્રાઠઃ—

સે જિરૂખૂવા ૨ ઉચ્ચારપાસવણેણ ઉચ્ચારિજ્ઞમાણે રાજવા વિચાલેવા ગાહાવશ્કુલસ્સ દુવારવાહુ અવંગુણેચા તેણોય તસ્સસંધિચારી અણુપવિસેજ્ઞા તસ્સ જિરૂખૂસ્સ ણોકપ્પહ એવં વદિત્તેવા અયં તેણે પવિસેજ્ઞા નોપવિસેજ્ઞ જ્ઞવલિયત્તિવા નોવાજ્ઞવલિયત્તિવા આયવપત્તિવા ણોવાવદહ. ણોવાવદહ તેણહમં અણેણહમં અયંતેણે અયંતવચ્ચરે અયંદત્તા અયએહં મકાસી તંતવસ્સી-જિરૂખૂ અતેણં-તેણં તિસંકંતિ અહ જિરૂખૂણં પુઘોવદિઠા એસપહના ૪ જંતહપ્પગારં જ્ઞવસ્સે નોઠાણંવા ૩ ચેતેજ્ઞા ॥

અર્થઃ—સે ૦ તે જિ ૦ સાધ સાધવી તે ગ્રહસ્થ સહિત શંસર્ગ વસ્તિને વિષે જ ૦ વલીનોત, લઘુનીત જ ૦ અવાધાએ પોહ્યો થકો રા ૦ રાત્રે અથવા વિ ૦ અકાલે ગા ૦ ગ્રહસ્થના દુ ૦ ઘરનું કમાનુ અ ૦ ઉઘાળે. તે ૦ તે વેલાએ ચોર ત ૦ તે દ્વારે ઢિઢ્ર દેખો અણુ ૦ પેસે. ત ૦ તે પેસતો દેખો જિ ૦ સાધુને ણો ૦ ન કહ્યે એ ૦ એવું બોલતું અ ૦ એ તે ૦ ચોર પ ૦ પેસે છે અથવા નો ૦ નથી પેસતો જ ૦ (બુકા) બુપી રહે અથવા નો ૦ બુપી નથી રહેતો. આ ૦ એ જ પરઃ થકો ચોર પડે અથવા ણો ૦ નથી પડતો. ણો ૦ એ બોલે અથવા નથી બોલતો, તે ૦ હ ૦ તેણે ચોર્યું અથવા અ ૦ હ ૦ અનેરે ચોર્યું, અ ૦ અથવા તેણે હર્યું, અનેરે હર્યું. અ ૦ એ ચોર જ ૦ ઉપકર્મનો કરણહાર

अ० ए मारणहार हथियार सहित हीसे ठे, अ० एणे ए० इहां म० एम कर्तुं, इत्यादिक साधु वदे नहिं, कारण के एम कहेता ते चोरनो बिचास उपजे, अथवा ते चोर एम कहायो रीशाणो चको ते साधुने बिशासे इत्यादिक दोष उपजे अथवा जो एम न कहेतो ते ग्रहस्थीना मनमां त० ते तपस्वी साधु अ० चोर नथी तोपण ति० चोरनी शंका भावे ए कारणे अ० अथ हवे जि० साधु पु० पूर्वोपविष्ट तीर्थंकर प्रापित ए० ए प्रतिज्ञा ठे ज० जे त० तथा प्रकारना (तेवा) उ० उपाभये नो० न कायोत्सर्ग, ध्यान, सजायादिक चे० करे

प्रावार्थ — हवे जुल ! इहां एम कष्टु के, साधु ग्रहस्थीना जेखो रहे तो रात्रे साधुने उच्चार पासवणने वास्ते कमार उघारुवुं पने ते कमार उघारुता चोर घरमा पेसे तेवारे साधुने कहेवुं न घटे के “तारा घरमां चोर भावे ठे” जो एम कहे तो चोर रीसाणो थको साधुने मारे अथवा चोरने कोइ मारे, ते माटे न कहये एम कष्टु, पण एम न कष्टु जे “साधुने उच्चार पासवणने काजे कमार उघारुवु वासवु पने ते कमार साधुने वासवु उघारुवु कहये नहो ते माटे साधु ग्रहस्थीना जेखो न रहे” एम तो नथी कष्टु इहा तो चोरने वास्ते ना कहो ठे जो कमार उघारने नही तो चोर शो रातें पेरो ? पण प्रभुए तो कष्टु के, कमार उघारने साधु बाहार जाय तेथी पठयानेथो चोर पेसे जो कमार खोलवु उघारुवु न कहये तो चोर शी रीने पेरो ? रहेथु तो सुखेथी कहये, पण साधुए चोरनु नाम छेवुं नहो, नेथो साधु त्या न रहे, पण कमारने तो खोखीने मात्रादिक परठयवानो प्रभुए आज्ञा दीधी ठे कवाच कोइ कमारने अर्थे वज्या कहे, तो तेनो उत्तर “से जिस्कुग जिस्कुणवा” एवो पाठ ठे ते साधसाधवी बनेने वर्जयाज जोइए, पण इहां तो धननी जग्या चोरादिकने कारणे वर्जी ठे ए साधसाधवी बनेनो जेखो पाठ ठे वर्जी तो बनेने वर्जी अने कमार खोलवानी वासवानी आज्ञा ठे तो बनेने ठे यनी ब्राह्म मागने कमार खोखीने ग्रहस्थीना घेरे गोचरी जनुं कष्टु हाव सृष्ट वसवेकाखीक अध्ययन पांचमे उदेशे पदेसे ते गाथा —

पन्तिकुठकुलं नपविसे, मामग्नं परिवर्ज्जए;

अचियत्तं-कुलं नपविसे, चियत्तं पविसे कुलं. ॥ १७ ॥

साणिपावारपिहियं, अप्पणा नावपंगुरे;

कवारं नोपणोलिज्जा, उग्गहं से अज्जाश्या. ॥ १८ ॥

अर्थः—प० लोकमां जे निषेध कुल होय अथवा सिद्धांतमां निषेध कुल ठे ते कुले न० (साधु) न पेसे. मा० जे घरनो धणी एम कहे के, मारे घेरे मां आवशो, ते घर प० साधु वर्जे. अ० जे कुलने विषे साधु पेसवार्थी क्रोध उपजे ते कुले न० साधु पेसे नहीं. चि० जे कुले साधुना पेसवार्थी प्रीती उपजे ते कुले प० साधु पेसे. सा० त्रापमे करी, बस्त्रादिकना (पेच) परुदाए करी बारणुं ढांक्युं होय ते त्रापनादिक अ० आपणपे स्वयमेय पोते ना० उघामे नहीं. क० कमारु दीधुं होय ते नो० उघामे नहीं. तेवारे शुं करे? उ० अवग्रह से० ते घरना धणीनी अ० विना जाच्यां न जाय. कारण उपन्ये ठते अवग्रह मांगीने उघामे.

ज्ञावार्थः—हवे जुज ! आ पाठमां एम कह्युं के, लोकमां तथा सिद्धांतमां निषेदनिक कुलमां साधु प्रवेश न करे, अने घरनो धणी वरजे तथा जे घरमां गयाथी साधुनो अप्रतिउपजे ते कुलमा साधु न जाय; पण जे घरमां गयाथी प्रीती उपजे ते घरमां साधु जाय. ते प्रवेश करवानी विधि कहे ठे. सणनुं तापरुं, परेच, के काबलो बांध्यो होय तो साधु उघामीने मांही जाय नहीं. तेमज कमारु वास्युं होय तो ते घरना धणीनी अवग्रह आज्ञा माग्या विना उघामी घरमां जाय नहीं; पण प्रयोजन होय तो आज्ञा मागीने शणनुं तापरुं, परेच, कांबलो तथा कमारु खोलीने माहे जाय. ए जुज ! श्री वीतरागदेवे तो कमारु खोलवानी आज्ञा दीधो ठे.

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, “ सणनुं तापरुं, परेच तथा कांबलो तो पोताना हाथे न खोलवो कह्यो, ते तो आज्ञा मागीने खोले; पण कमारु तो नज खोले. ” तेनो उत्तर, हे देवानुप्रोय ! जो एम ठे तो

“ जगहसे अजाइया ” नु त्रीजु पद कहेवु जोइए अने “ कमारुनो पणो सिद्धा ” ए चोथुं पद कहेवु जोइए, पण जगवते तो शणनु तापहुं परेष, काबखो अने कमारु, त्रयो विना आझाप खोखवानी निषेध कीधी, अने चोथापदमा त्रणेनी आझा मागीने खोखवु कष्टु तमे मतना सीधे आधा पाठा खोटा अर्थ केम करो ठो ?

तेवारे वखी तेरापथी कहे ठे के “ एतो उघारुने कमारुने साधुबी माहे गया होय अने पावु आरु आवी गयु होय तो आझा मागीने कमारु खोखीने पाठा वाहार नीकखे ए निकखवा आधो ठे ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! कोइ एकखी खी साधुनु रुप देखीने मोहने बरो आरु कमारु वासी दे, तथा कोइ साधुना छेपीए आरु कमारु बीधु होय ते खोखीने वाहार नीकखवानी आझा आपे नही हवे तमारी के-हेणीने खेखे आझा विना खोखवानी जगवतनी आझा नथी हवे एकखी खी थका वध कमारुपी जेछाज रहे के आझा विना खोखीने वाहार निकखे ते कहो तेवारे कहे ठे के “ एकखी खी थका, ग्रहस्थना भ रमा वासे कमारुने क्षणमात्र रहेवु न कखे ” त्वारे हे देवानुप्रीय ! नी कखती वखते आझा मागी आरु खोखवानो शु प्रयोजन रह्यो ? खां तो आझा दे तोपण कमारु खोखीने नीकखवु अने न दे तोपण निकखवु, वास्ते एतो घरमा जवाना वखतनोज पाठ ठे - -

तेवारे तेरापथी कहे ठे के “ जो प्रजुए कमारु खोखवानी आझा दीधी ठे, तो ग्रहस्थीना घेरे गयाथी आरु कमारु देखी पाठा केम फरोठो ? आझा छइने माहे केम नथी जता ? ” तेनो उत्तर हे देवा नुप्रीय ! प्रजुए कसो ते पाठ तो प्रमाण ठे आझा छइने खोखीने जाडु कखे, पण आचार्योए व्यग्रहार वाण्यो ठे के, ग्रहस्थीने घेरे आरु क मारु खोखाववु नही, केमके ग्रहस्थो अजयणाया खोखे, तथा आझा मागे तेवारे उघारुने मांहीने घोखे, तथा कोइ आझा बेचामा समजे, कोइ न समजे, तथा वाहारयी कोइ ग्रहस्थे आझा दीधी, अने साधु खोखीने मांही गया, अने आगस्त ग्री आठिक बेमरजादा बेगो होय, तथा कोइ

द्वेष पामे इत्यादिक कारणोथी ग्रहस्थीने घरे आरुं कमारु न खोलाववुं; पण प्रजुए कछुं ते रीते होय तो खोलवुं कट्टे. वलो प्रजुए आहार करवो कह्यो ठे, पण अपवास करे तो अवगुण न थाय; तेम ग्रहस्थीने घरे कमारु न खोलावे तो शुं ? ए पाठ जुठो कहेवाशे ते कहो.

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, “जेम आहार करवो कह्यो ठे, पण अपवास करे तो गुण थाय; तेवी रीते अमे कमारु वासवुं, खोलवुं ठोरुयुं तेमां अवगुण शुं थयो ?” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रोय ! जगवंते आहार करवो कह्यो ठे, तेम अपवास पण करवो कह्यो ठे. ह्वे आहार ठोनीने अपवास करे तो मोटो लाज ठे; पण अपवास करीने एम कहे के, “जे कोइ साधु आहार करे तेमां साधुपणुं नही.” एम कहे तेने जुगबोला अनंत संसारी कहीए. तेम तमे कहो ठो के, हमे तो कमारु वासवुं जरुवुं ठारुयुं ठे, अने बीजा कोइ साधु कमारु उघाके, वासे तेनां पांच माहाव्रत जागे. एवां तीर्थकरनां वचन उत्थापीने जुगं आल यो ठो, तेथी तमने ठोड्यानो तो गुण नथी; पण अनंत संसार बध्दो अने बोध बीज पण अनंते काळे मलवुं दुर्लज थाशे; केमके तमे तीर्थकर देवना वचननां उत्थापक ठो.

वली साधुने कमारु उघारुवुं निषेधे तेने पुठवुं के, आरजाने कमारु वासवुं उघारुवुं, साधु विना न्यारुं क्यां कछुं ठे ? केमके माहाव्रत तो साध, साधवीने सरखां ठे. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, “बृहत् कल्पमां साधुने कमारु न वासवुं, अने आरजाने तो वासवुं चाड्युं ठे.” एवुं सूत्रनुं जुठुं नाम ले ठे. ते बृहत्कल्पना पहेला उद्देशानो पाठः—

नौकप्पइ निग्गंधिणं अवंगुयदुवारिय उवस्सए वड्डए. एगं पत्तारं अंतो किच्चा एगंपत्तार वाहिकिच्चा उहाडिय चिल्लि-
मिल्लीयागंसि एवणु कप्पइ वड्डए. कप्पइ निग्गंधाणं
अवंगुय दुवारिय उवस्सए वड्डए ॥

“ उगहसे अजाइया ” नु प्रीजु पद कहेवु जोइए अने “ कमारुनो पषो छिझा ” ए चोथु पद कहेवुं जोइए, पण जगवते तो शणनु तापहुं परेच, कामखो अने कमारु, प्रयो विना आझाए खोखवानी निषेध कीधी, अने चोथापदमां प्रणेनी आझा मागीने खोखवु कष्टु तमे मतना छीये आघा पाठा खोटा अर्थ केम करो ठे ?

तेवारे वखी तेरापथी कहे ठे के “ एतो उघाके कमारे साधुजी मांहे गया होय अने पाठु धाकु आधी गयु होय तो आझा मागीने कमारु खोखीने पाठा बाह्यार नीकखे ए निकखवा आओ ठे ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! कोइ एकखी स्त्री साधुनु रुप बेखीने मोहने बहो धाकु कमारु घासी दे, तथा कोइ साधुना छेपीए धाकु कमारु चहु होय ते खोखीने बाह्यार नीकखवानी आझा आपे नही हवे तमारी के हेणीने खेखे आझा विना खोखवानी जगवतनी आझा नथी हवे एकखी स्त्री थका बध कमारुथी जेखाज रहे के आझा विना खोखीने बाह्यार निकखे ते कहो तेवारे कहे ठे के “ एकखी स्त्री थका, ग्रहस्थना भ रमा वासे कमारे कणमात्र रहेवु न कखे ” स्यारे हे देवानुप्रीय ! नी कखती वखते आझा मागी धाकु खोखवानो शु प्रयोजन रखो ? स्त्री तो आझा दे तोपण कमारु खोखीने नीकखवु अने न दे तोपण निकखवु, वास्ते एतो घरमा जवाना वखतनोज पाठ ठे - -

तेवारे तेरापथी कहे ठे के “ जो प्रजुए कमारु खोखवानी आझा दीधी ठे, तो ग्रहस्थीना घेरे गयाथी धाकु कमारु देखी पाठा केम फरोठो ? आझा छहने मांहे केम नथी जता ? ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! प्रजुए कखो ते पाठ तो प्रमाण ठे आझा छहने खोखीने जाहु कखे, पण आचार्योए व्यवहार घाप्यो ठे के, ग्रहस्थीने घेरे धाकु कमारु खोखववु नही, केमके ग्रहस्थी अजयणाथो खोखे, तथा आझा मागे तेवारे उघाके मोहोके खोखे, तथा कोइ आझा बेवामां समजे, कोइ न समजे, तथा बाह्यारथी कोइ ग्रहस्थे आझा दीधी, अने साधु खोखीने मांही गया, अने आगख स्त्री आदिक बेमरजादा घेठो होय, तथा कोइ

ज्ञावार्थः—हवे इहां एम कहुं ठे के, साधवीने चौटा, शेरीने विषे, बे मार्ग मले त्यां, त्रण मार्ग मले त्यां, बे हाटनी वचाळे, इत्यादिक सात स्थानकने विषे रहेवुं न कढेपे; अने इत्यादिक स्थानकने विषे साधुने रहेवुं कढेपे कहुं ठे. हवे तमारी केहेणीने लेखे तो साधुने चौटामांज रहेवुं कढेपे, बीजे ठेकाणे रहेवुं नज कढेपे. वली वृद्ध कढपना बीजा उद्देशामां, पांच बोळ साधवीने न कढेपे, अने साधुने कढेपे कहुं ठे. ते पाठः—

नो कप्पइ निगंथीणं अह आगमण गिहंसिवा वियम-
गिहंसिवा वंसिमुलंसिवा रुक्कमुलंसिवा अजावगासियं
सिया वढए. कप्पइ निगंथाणं अहआगमण गिहंसिवा
वियमगिहंसिवा वंसिमुलंसिवा रुक्कमुलंसिवा अजावगा-
सियं सिवा वढए.

अर्थः—नो० न कढेपे नि० साधवीने अ० अथ आ० पंथी आवी उतरता होय गि० ते घरने विषे वि० चार दिशाए उघासुं वं० वांसना खपेकाना मुखे रु० वृद्धना मुखे अ० कांश्क ढांकीने बाकी उघासी लघु जित (कोइ मांही उतरी आवी ते माटे) ए ठामे व० रहेवुं. क० कढेपे नि० साधुने अ० अथ हवे आ० पंथी आवो उतरता होय गि० ते घरने विषे वि० चारे दिशाए उघासुं वं० वांसना खपेकाना मुखे रु० वृद्धना मुखे अ० कांश्क ढांकी बाकी उघासी लघु जिते (कोइ मांहे उतरी आवे ते माटे) एवे ठामे व० रहेवुं.

ज्ञावार्थः—हवे जुठ ! ज्यां पंथी आवीने उतरता होय ते घरने विषे, चार दिशे उघासुं होय त्यां, वांसना खपेकाना मुखे, वृद्धना मुखे, अने कांश्क ढांक्युं कांश्क उघासुं उठो जित इत्यादिक स्थानकने विषे साधवीने रहेवुं न कढेपे; अने साधुने इत्यादिक स्थानकने विषे रहेवुं कढेपे. हवे तमारी केहेणीने लेखे तो ज्यां पंथी उतरता होय ते स्थानके यावत् वृद्धना मुखेज साधुने रहेवुं कढेपे, बीजी जग्याए न कढेपे; अने

अर्थ—नो० न कल्पे नि० साधवीने अ० अजगद्वारे (उघामे वारणे) उ० स्थानकने वि० व० रहेवु ए० एक कर्मो (परुदो) अ० मांही बांधे ए० एक कर्मो वा० बाह्यार बांधे उ० बांधीने रहे वि० चेस कर्म नी चिखमणी (परेच) राखे अवश्य ए० एणी विधे क० रहेवु कल्पे क० कल्पे नि० साधुने अ० उघामे वारणे उ० उपाश्रये व० रहेवु

जागर्थ—इहा तो एम कष्टु ठे के, साधवीने उघामे वारणे रहेवु न कल्पे, पण एक परुदो माहे अने एक परुदो बाह्यार बांधीने रहेवु कल्पे एम चौदमा सूत्रमा कष्टु ठे, अने पवरमा सूत्रमा कष्टु ठे के, साधुने उघामे वारणे रहेवु कल्पे, पण एम नथी कष्टु के, साधुने कमाम वासवु न कल्पे इहातो एम कष्टु ठे के, उघामे स्थानक मळे तो आरजाने पठेनी बांधीने रहेवु कल्पे अने साधुने पठेनी बांध्या विना रहेवु कल्पे इवे तमे कहोवो के “अजगद्वारे कल्पे कष्टु तेथी वासवु न कल्पे” पण ग्रहत्कल्पना पहेला उद्देशामा एवी रीतना घणा बोळ कळा ठे के, साधवीने न कल्पे अने साधुने कल्पे ते पाठ—

नो कप्पड निग्गथीणं आवणगिहसिवा रथामुहसिवा स-
घाम्मासिवा तिकसिवा चउकसिवा चचरसिवा अतराव-
णसिवा वउए कप्पड निग्गंथाण आवणगिहसिवा रथा-
मुहसिवा सघाम्मासिवा तिकसिवा चउकसिवा अतरावव-
णसिवा चचरसिवा वउए ॥

अर्थ—नो० न कल्पे नि० साधवीने आ० हाट चोटाने वि० र० शेरीना रस्ता माही स० सीधोमाने आकारे घे पयने वि० ति० श्रीकमे वि० च० चौपयने वि० च० घणीघाट एकठी मळे त्या अ० वे हाटनी वचाळे व० रहेवु क० कल्पे नि० साधुने आ० हाट चोटाने वि० र० शेरीना रस्तामां स० सीधोमाने आकारे घे पयने वि० त० श्रीकने वि० च० चौपयने वि० च० घणी घाट एकठी मळे त्या अ० वे हाटनी वचाळे व० रहेवु

વલી સાધુને કમારુ વાસવું ઝઘારવું ઉત્થાપે છે, તેને પુઠોણ કે, આરજાને પણ વ્રહ્મતકલ્પમાં કમારુ દેવું તો કહ્યું નથી. ત્યાં તો બે પ્રેચ વાંધીને રહેવું કહ્યું છે. તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, “સાધવીને શી-
લની રક્ષા માટે, કમારુ ન હોય તો પ્રેચ વાંધીને રહેવું કહ્યું છે, પણ
કમારુ ઝઘારવા વાસવાનો ના નથી કહ્યો.” ત્યારે હે દેવાનુપ્રીય !
શીયલ તો સાધ સાધવી બંનેને સરખુંજ છે. સાધુને પણ શીયલની જતના
માટે નવ વારુ કહી છે. પહેલી વારુમાં સ્ત્રી, પસુ અને પંરુગ રહિત સ્થા-
નક સેવવું કહ્યું, ત્રીજી વારુમાં એક આસન વજરું અને પાંચમીમાં
નિત-પ્રેચને આંતરે રહેવું વર્જ્યું. હવે જુઝ ! કમારુ વિના, મદનો ઠકી
છી તથા કુતરી પ્રમુખ જેલી આવીને સુવે તો વારુ શીરીતે રહે ? નાશ
હોતે વીચારી જોજો.

વલી તેરાપંથી કહે છે કે “આરજાને કમારુ વાસવું કહ્યું છે.”
તેને કહોયે કે, પ્રજુની આજ્ઞા તો પ્રેચ વાંધોને રહે તોપણ પલાય છે. હવે
તમારી કેહેણીને લેખે કમારુ વાસવાથી પેહેલું માહાવ્રત જાગે, ત્યારે
પેહેલું માહાવ્રત જાંગીને ચોથું રાખવું એમાં શી અધિકાઈ ? માહાવ્રત
તો પેહેલું અને ચોથું સરખાંજ છે. વાસ્તે પેહેલું માહાવ્રત જાંગીને ચોથું
માહાવ્રત રાખવું એવો આજ્ઞા પ્રજુ કદી આપેજ નહીં. વલી શીયલ
જાગવાને કોઈ અનાર્ય તો કોઈ કર્મના જોગે કોઈ વચ્ચેજ આવે, અને
પરવશપણે શીયલ જાગે એવું કામ તો કવચિતજ પડે; પણ કમારુ વા-
સીને જાણી જાણીને રોજ રોજ પેહેલું માહાવ્રત જાગે તેનો પરલોક
શીરીતે સુધરશે ? તમારી કેહેણા એ છે કે, પ્રજુની આજ્ઞાથી કામ કર-
તાં જીવ મરે તોપણ વ્રત જાગે નહીં. વલી “ચોથું માહાવ્રત મારે રાખવું,
જીવની હિંસા થતી હોય તો જલે થાય ” એવી રીતનો શ્રદ્ધા હોય તો
એ ડ્રષ્ટાન્તે આરજા અટવીમાં ગઈ, તેવારે કોઈ અનાર્યે આવીને એક
સાધવીનો હાથ પકડ્યો. તેવારે બાકીની સાધવીનું મલોને શીયલ રા-
ખવાને વાસ્તે તે પુરુષને ટુંપો દઈ માર્યો. તે તમારી શ્રદ્ધાને લેખે, નિત્યનું
શીયલ રાખવાને કારણે કમારુથી હિંસા તો કરતી અને કાનો કંથવા

तमे तो पूर्वोक्तनी प्रतिपक्षि जग्या जोगवो ठो ए केवो रीते ठे वे
 कहो वखी साधवीने विकट (दुर्लभ) वेदाने विषे विहार करवो न
 कइये, अने साधुजीने कइये हवे तमारी केहणीने लेखेतो साधुने
 सुखज वेदामा न रहेवुं जोइए वखी एकखी साधवीने विहार करवो
 न कइये, अने साधुजीने एकखा विहार करवो कइये हवे तमारी के
 हेणीने लेखे साधुए बणा साधुमा रहेवु न जोइए तेमज साधवीने
 अटवीने विषे रहेवु न कइये अने साधुने अटवीने विषे रहेवु कइये
 ए पण तमारी केहेणीने लेखे तो साधुने अटवीमाज रहेवुं जोइए
 पण वस्तीमां के गाममां रहेवु न जोइए वखी पुरुष रहेतो होय ते
 जग्यामां साधवीने रहेवु न कइये, अने साधुने ते जग्यामां रहेवुं कइये
 ते पण तमारी केहेणीने लेखे तो साधुने सुनी जग्यामां न रहेवु जोइए
 वखी ब्रह्मकल्पना पाचमा उदेशामां कइये ठे के, साधुने उषानी
 दांकीनो, रजोहरणो कइये, अने साधवीने न कइये ते पण तमारी केहे
 णीने लेखे तो साधुने उषानी दांकीनोज रजोहरणो राखवो जोइए
 तमे कहो ठो के, साधवीने अजगछार न कइये, अने साधुने कइये
 ए पाठ वासे कमल उथाये तेने अटवी आविकने विषेज रहेवुं, गामने
 विषे न रहेवु, ए बोख पण प्रमाण करवा जोइए पण हे वेदानुप्रीय,
 ए पाठ तो एम ठे के, जो गाम नगर न होय तो साधुने अटवीमां
 रहेवुं कइये, अने जग्या न मखे तो, वृक्ष हेठे रहेवु कइये, इत्यादिक
 सर्व बोख कारणे काम पर्यायी साधुने कइये कइया ठे, अने आरजाने
 कारणे काम पर्यायी पण न कइये, मोरुं बहेसु सजाविक पर्याय पण
 वस्तीमाज जइने रहेवुं कइये एम सर्व बोख जाणवा उपाय करीने
 रहेवुं पण आरजाने ए बोख काम पर्यायी पण न करवा, अने साधुने
 काम पर्यायी कइये कइया ठे तेमज कमल न होय तो ब्रजगछारे कइये
 एम वृक्ष ठे जो कमल वासवुं उषावु न कइये तो “ नोकप्यइ नि
 गंगप्रणी सक्वान उवसए वसए ” एवो पाठ जोइए, पण प्रभुए तो
 कमल वस्यु नीयो, अने जे वरजे ठे ते अम बुद्धिया बजे ठे.

વલી સાધુને કમારુ વાસવું ઉઘારવું ઉત્થાપે છે, તેને પુઠોળ કે, આરજાને પણ વ્રહ્મતકલ્પમાં કમારુ દેવું તો કહ્યું નથી. ત્યાં તો બે પ્રેચ બાંધીને રહેવું કહ્યું છે. તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, “ સાધવીને શી-લ્લની રક્ષા માટે, કમારુ ન હોય તો પ્રેચ બાંધીને રહેવું કહ્યું છે, પણ કમારુ ઉઘારવા વાસવાનો ના નથી કહ્યો. ” ત્યારે હે દેવાનુપ્રીય ! શીયલ તો સાધ સાધવી બંનેને સરખુંજ છે. સાધુને પણ શીયલની જતના માટે નવ વારુ કહી છે. પહેલી વારુમાં સ્ત્રી, પસુ અને પંચગ રહિત સ્થાનક સેવવું કહ્યું, ત્રીજી વારુમાં એક આસન વજરું અને પાંચમીમાં ત્રિત-પ્રેચને આંતરે રહેવું વર્જ્યું. હવે જુઝ ! કમારુ વિના, મદનો ઠકી સ્ત્રી તથા કુતરી પ્રમુખ જોલી આવીને સુવે તો વારુ શીરીતે રહે ? નાશ્વા હોતે વીચારી જોજો.

વલી તેરાપંથી કહે છે કે “ આરજાને કમારુ વાસવું કહ્યું છે. ” તેને કહોયે કે, પ્રજુની આજ્ઞા તો પ્રેચ બાંધીને રહે તોપણ પલાય છે. હવે તમારી કેહેણીને લેલે કમારુ વાસવાથી પેહેલું માહાવ્રત જાગે, ત્યારે પેહેલું માહાવ્રત જાંગીને ચોથું રાખવું એમાં શી અધિકાઈ ? માહાવ્રત તો પેહેલું અને ચોથું સરખાંજ છે. વાસ્તે પેહેલું માહાવ્રત જાંગીને ચોથું માહાવ્રત રાખવું એવી આજ્ઞા પ્રજુ કદો આપેજ નહીં. વલી શીયલ જાગવાને કોઈ અનાર્થ તો કોઈ કર્મના જોગે કોઈ વલતેજ આવે, અને પરવશપણે શીયલ જાગે એવું કામ તો કવચિતજ પમે; પણ કમારુ વાસીને જાણી જાણીને રોજ રોજ પેહેલું માહાવ્રત જાગે તેનો પરલોક શીરીતે સુધરશે ? તમારી કેહેણી એ છે કે, પ્રજુની આજ્ઞાથી કામ કરતાં જીવ મરે તોપણ વ્રત જાગે નહીં. વલી “ચોથું માહાવ્રત મારે રાખવું, જીવની હિંસા થતી હોય તો જલે થાય ” એવી રોતનો શ્રદ્ધા હોય તો એ ડ્રષ્ટાન્તે આરજા અટવીમાં ગઈ, તેવારે કોઈ અનાર્થે આવીને એક સાધવીનો હાથ પકડ્યો. તેવારે બાકીની સાધવીનું મલોને શીયલ રાખવાને વાસ્તે તે પુરુષને ટુંગો દઈ માર્યો. તે તમારી શ્રદ્ધાને લેલે, નિત્યનું શીયલ રાખવાને કારણે કમારુથી હિંસા તો કરતી અને કામો કંથવા

મારતી, અને શ્રાજ શીયલ રાસવાને વાસ્તે એક પુરુષની ઘાત કરી ત
મારી કેહેણીને લેલે એ શ્રારજાને કિંચીતમાત્ર પ્રાયશ્ચિત આવતુ ન
જોઈએ તેવારે તેરાપથી, જવાવ દેવાની શક્તિ નહિ તેથી ક્રોધ કરે,
પણ મુરલ્ય એમ ન સમજે કે, પ્રજુએ તો કમાનુ સોલવા વાસવાની સાથ
સાધવી ધનને આજ્ઞા આપી છે જો કમાનુ ન હોય તો શ્રારજાને પ્રેમ
ધાંધીને રહેવું અને સાધુને ઇધાનમા રહેવું કહ્યે, પણ પ્રજુએ એમ નથી
કર્ણું કે, સાધવીએ તો હીંતા કરવી અને સાધુએ ન કરવી સાધસાધવી
ધંનેને જયણાથી કામ કરતાં કિંચીત માત્ર પ્રાયશ્ચિત નથી હવે પ્રજુનાં
વધન ઇત્યાપીને પોતાની શ્રદ્ધા સ્થાપવાને કારણે કમાનુ ઇત્યાપે છે તે
અનત સસાર વધારે છે વલો જે જગ્યામા ધાન્ય તથા સુલ્કની પ્રમુલ
પહ્યા હોય તથા મઢીરા પ્રમુલના ઘના ઇધાન હોય તે જગ્યામાં સા
ધુને ઇતરવું કષ્ટ શાલ્ય સૂત્ર વૃહત્કલ્પ ઇદેશે વીજે તે પાઠ —

અવસ્સયસ્સ અંતોવગ્ગાએ સાલ્લાણિવા વિહિણિવા મુગ્ગા-
ણિવા માસાણિવા તિલ્લાણિવા કુલ્લત્થાણિવા ગોધૂમાણિવા
જવાણિવા ઊક્કિત્તાણિવા વિક્કિત્તાણિવા વિકિન્નાણિવા
વિપ્પકીનાણિવા નોકપ્પઙ્ગ નિગ્ગથાણંવા ૧ આદાલ્લદમવિ
વઠ્ઠએ ॥ અહપુણ એવજાણેજા નોઊક્કિત્તાઙ્ગ ૪ રાસિકમા-
ણિવા પુજકમાણિવા નિત્તિકમાણિવા કુલ્લિયકઢાણિવા
લઠિયાણિવા મુદિયાણિવા પિહીયાણિવા કપ્પઙ્ગ નિગ્ગથા-
ણવા ૨ હેમત ગિમ્હાસુ વઠ્ઠએ ॥ અહપુણ એવજાણેજા
નોરાસિકમાઙ્ગ નોપુજકમાઙ્ગ નોનિત્તિકમાઙ્ગ નોકુલ્લિયકમાઙ્ગ
કોઠાઊત્તાણિવા પલ્લાઊત્તાણિવા મચાઊત્તાણિવા માલાઊત્તા-
ણિવા ઊલ્લિનાણિવા વિલ્લિત્તાણિવા લઠિયાણિવા મુરિયા-
ણિવા પિહીયાણિવા કપ્પઙ્ગ નિગ્ગથાણવા ૨ વાસાવાસં
વઠ્ઠએ ॥ અવસ્સયસ્સ અંતોવગ્ગાએ સુરાવિયન કુને વા

सोविरवियडकुंजेवा उवणिस्मितेसिया नोकप्पइ निग्गंथा-
 णंवा ९ अहालंदमवि वड्डए; दुरत्थाए उवस्सयं पण्डिते-
 हमाणे नोलजेज्जा एवंसेकप्पइ एगरायंवा दुरांवा वड्डए.
 नो से कप्पइ परं एगरायंवा दुरांवा वड्डए; जेतु एग-
 याउवा दुरायाउवा परंवसेज्जा सेसंतरा ठेएवा परिहारेवा
 ॥१॥ उवस्सयस्स अंतोवगमा सीउदग्ग वियडकुंजेवा उ-
 सिणोदग्ग वियडकुंजेवा उवनिस्मितेसिया नोकप्पइ नि-
 ग्गंथाणंवा ९ अहालंदमवि वड्डए; दुरत्थाय उवस्सयं
 पण्डितेहमाणे नोलजेज्जा एवंसे कप्पइ एगरायंवा दुरायंवा
 वड्डए; नो से कप्पइ परं एगरायंवा दुरायंवा वड्डए. जेतु
 एगरायाउवा दुरायाउवा परंवसेज्जा सेसंतराठेएवा परिहा-
 रेवा ॥३॥ उवस्सयस्स अंतोवगमाए सव्वराइए जोइज्जी-
 याएवा नोकप्पइ निग्गंथाणंवा ९ अहालंदमवि वड्डए;
 दुरत्थाय उवस्सयं पण्डितेहमाणे नोलजेज्जा एवंसेकप्पइ
 एगरायंवा दुरायंवा वड्डए. नोसेकप्पइ परं एगरायाउवा
 दुरायाउवा वड्डए. जेतु एगरायाउवा दुरायाउवा परंवेज्जा
 सेसंतराठेएवा परिहारेवा ॥४॥ उवस्सयस्स अंतोवगमाए
 सव्वराइए पइवे पदीवेज्जा नोकप्पइ निग्गंथाणंवा ९ अ-
 हालंदमवि वड्डए; दुरत्थाय उवस्सय पण्डितेहमाणे नोल-
 जेज्जा एवंसेकप्पइ एगरायंवा दुरायंवा वड्डए. नोसेकप्पइ
 परं एगरायाउवा दुरायाउवा; परंवसेज्जा सेसंतराठेएवा
 परिहारेवा ॥५॥ उवस्सयस्स अंतोवगमाए पिंनएवा लोय-
 एवा खीरंवा दधिंवा नवणियंवा सप्पिंवा तेदंवा फाणियंवा
 पुयंवा संकुलंवा सिहरणिवा उक्किताणिवा ४ नोकप्पइ

મારતી, અને આજ શીયલ રાલવાને વાસ્તે ઇક પુરુષની ઘાત કરી ત મારી કેહેણીને લેલે ઇ આરજાને કિંચીતમાત્ર પ્રાયશ્ચિત આપતુ ન જોઈય તેવારે તેરાપચી, જવાબ લેવાની શક્તિ નહિં તેથી ક્રોધ કરે, પણ મુરલ્લ ઇમ ન સમજે કે, પ્રજુલ તો કમારુ સોલવા વાસવાની સાથ સાધવી ધનને આઢ્યા આપી ઢે જો કમારુ ન હોય તો આરજાને પ્રેમ ધાધીને રહેલું અને સાધુને ઇધાનામા રહેલું કલ્પે, પણ પ્રજુલ ઇમ નથી કલ્પું કે, સાધવીલ તો હીંસા કરલો અને સાધુલ ન કરલો સાથસાધવી ધનેને જયણાથી કામ કરતાં કિંચીત માત્ર પ્રાયશ્ચિત નથી હલે પ્રજુનાં ઘલન ઇત્યાપીને પોતાની અલ્લા સ્થાપવાને કારણે કમારુ ઇત્યાપે ઢે તે અનત સંસાર ઘવારે ઢે લલો જે જગ્યામા ધાન્ય તથા મુલ્લની પ્રમુલ્લ પલ્પાં હોય તથા મલ્લીરા પ્રમુલ્લના ઘના ઇધાના હોય તે જગ્યામાં સા ધુને ઇતરલું કલ્પુ શાલ સૂત્ર વૃહત્કલ્પ ઇલેશે લીજે તે પાઠ —

ઝવસ્સયસ્સ અતોવગનાલ સાલ્લાણિવા વિહિણિવા મુગ્ગા-
ણિવા માસાણિવા તિલ્લાણિવા કુલ્લત્યાણિવા ગોધૂમાણિવા
જલાણિવા ઝસ્કિત્તાણિવા વિસ્કિત્તાણિવા વિકિન્નાણિવા
વિપ્પકીનાણિવા નોકપ્પલ્લ નિગ્ગથાણવા ૧ આલ્લાલ્લદમવિ
વલ્લલ ॥ અલ્લપુણ ઇવજાણેજા નોઝસ્કિત્તાલ્લ ૪ રાસિકમ્મ-
ણિવા પુજકમાણિવા ત્તિત્તિકમાણિવા કુલ્લિયકલ્લાણિવા
લ્લવિયાણિવા મુલ્લિયાણિવા પિહીયાણિવા કપ્પલ્લ નિગ્ગથા-
ણવા ૧ હેમત ગિમ્મ્હાસુ વલ્લલ ॥ અલ્લપુણ ઇવજાણેજા
નોરાસિકમાલ્લ નોપુજકમાલ્લ નોત્તિત્તિકમાલ્લ નોકુલ્લિયકમ્મલ્લ
કોઠાઝત્તાણિવા પલ્લાઝત્તાણિવા મલાઝત્તાણિવા માલ્લાઝત્તા-
ણિવા ઝલ્લિનાણિવા વિલ્લિત્તાણિવા લ્લવિયાણિવા મુલ્લિયા-
ણિવા પિહીયાણિવા કપ્પલ્લ નિગ્ગથાણવા ૧ વાસાવાસં
વલ્લલ ॥ ઝવસ્સયસ્સ અતોવગનાલ સુરાવિયલ્લ કુલ્લે વા

बुढायीं ठे, वि० बारणां माटीथी लीप्यां ठे, ख० उपर रेखा कीधी ठे, मु०
 मों उपर मुडा कीधी ठे अने पि० दुगमे बांधी ठे, एवे स्थानके कट्टे नि०
 साधु साधवीने वा० चोमासे व० रहेवुं. उ० उपाश्रयनी अं० मर्यादामां
 सु० मदिराना अचेत कुंज सो० खाटा मदीराना अचेत कुंज उ० ग्रह-
 स्थे मुक्या ठे, तेवा स्थानके नो० न कट्टे नि० साध साधवीने अ०
 हाथनी रेखा सुकाय तेटलो जघन्य काल पण व० रहेवुं. दु० बाहार
 बीजो उ० उपाश्रय प० गवेषतां थकां नो० जो बीजुं स्थानक न मखे
 न पामे तो ए० एम पूर्वोक्त स्थानकमां क० कट्टे ए० एक रात्री दु०
 बे रात्री व० रहेवुं (जरूर कारणे). नो० न कट्टे तेमने प० उपरान्त ए०
 एक रात्री दु० बे रात्री व० रहेवुं; कारण के जे० जे तीहां ए० एक रात्री
 दु० बे रात्री प० उपरान्त वसे तेने से० तेटला दीनना ठे० चारित्रनो
 ठेद प० ते विशेष प्रायश्चित आवे ॥१॥ उ० उपाश्रयनी अं० मर्यादामां सि०
 शीतल पाणी वि० अचेत पाणीना कुंज उ० उंना पाणीना वि० कुंज
 अंधोल करवाना उ० मुक्या थाप्या होय, तीहां नो० न कट्टे नि० साधु
 साधवीने अ० हाथनी रेखा सुकाय तेटलो जघन्य काल पण व० वसवुं.
 दु० बाहार बीजो उ० उपाश्रय प० गवेषतां जोतां थकां नो० न मखे
 (बीजु स्थानक) तो तेने ए० ए क० कट्टे ए० एक रात्री दु० बे रात्री
 व० रहेवुं (जरूर माटे). नो० न कट्टे तेमने प० उपरान्त ए० एक
 रात्री दु० बे रात्री व० रहेवुं. जे० जे तीहां ए० एक रात्री दु० बे रात्री
 प० उपरान्त जेटवुं अधिकुं रहे से० तेटला दीवसना चारित्रनो ठेद
 थाय तथा प० तप प्रायश्चित पामे ॥ ३ ॥ उ० उपाश्रयनी अं० मर्यादामां
 स० आखी रात्री जो० अग्नि बलती होय एवे स्थानके नो० न कट्टे
 नि० साध साधवीने अ० हाथनी रेखा सुकाय तेटलो काल पण व०
 रहेवुं. बाहार बीजो उ० उपाश्रय प० गवेषतां (जोता) थकां नो० न
 मखे न पामे (बीजुं स्थानक), ता ए० ए पूर्वोक्त स्थानकमां क० कट्टे
 ए० एक रात्री दु० बे रात्री व० रहेवुं (जरूर माटे). नो० न कट्टे से०
 तेने प० उपरान्त ए० एक रात्री दु० बे रात्री व० वसवुं रहेवुं. जे० जो

निग्गथाणवा ९ आदाखदमवि वत्तए ॥ अहपुण एवजा-
 णेज्जा नोउत्तिताइ ४ रासकमाणिवा पुजकमाणिवा जि-
 त्तियकमाणिवा कुलियकमाणिवा खवियाणिवा मुत्थिया-
 णिवा पेहीयावा कप्पइ निग्गथाणवा ९ हेमत्तं गिम्हासु
 वत्तए ॥ अहपुण एवजाणेज्जा नोरासिकमाइ ४ कोछाउ-
 त्ताणिवा पट्ठाउत्ताणिवा मचाउत्ताणिवा माळाउत्ताणिवा
 कुंजिउत्ताणिवा करजिउत्ताणिवा उल्लिउत्ताणिवा विस्सित्ता-
 णिवा खवियाणिवा मुत्थियाणिवा पिहियाणिवा कप्पइ
 निग्गथाणवा ९ वासावास वत्तए ॥६॥

अर्थ—उपाश्रयनी विधि कहेते—उ० उपाश्रयनी अ० मर्यादामा
 सा० सास्र (चाखस्र) वि० वृद्धि मु० मग मा० अरुद ति० तस्र कु०
 कुल्लय गो० गहु ज० जव, एटलो जातनां धान्य उ० विस्सयां होय वि०
 विशेषे करी विस्सयां होय वि० सघले प्रसयां होय वि० पण मु
 कवाने पण ठाम न होय, एवे स्थानके नो० न कहेते नि० साधु साधवीने
 आ० हाथनी रेखा मुकाय तेटलो (आदाखद) जघन्य कास पण व०
 वसवु अ० अथ हवे वल्ली प० एम जाणे नोउ० नारुया नयो, विस्सयां
 नयो, सघले प्रसयां नयो, पण मुकवाने ठाम ठे, रा० एक पासे ढगलो
 कीधो ठे, पु० उचो ढगलो कीधो ठे, जि० भित्तने लगतो ढगलो कीधो
 ठे, कु० कुराखाने आकारे ढगलो कीधो ठे, ख० ठपर रास रसेलो ठे,
 मु० माटी प्रमुख मुद्रा ठाप कीधी ठे, पि० छुगने दांकी मुक्याठे, एवा
 स्थानके क० कहेते नि० साधु साधवीने हे० शिपाखे गि० उन्हाखे व०
 रहेवु अ० अथ हवे वल्ली प० एम जाणे के ज्यां सगो नोरा० रास नयी
 कीधी, नो०पु० नयी ढगलो कीधो, नोजि० नयी जिते उची कीधी,
 नोकु० नयी कुराखु कीधु, को० कोठीमा प० पालामां म० वासना क
 कामां के मा० ठपरले माले घास्या ठे, उ० ते कोठो प्रमुखनां धारणां ठायी

बुढायीं ठे, वि० बारणां माटीथी लीप्यां ठे, ख० उपर रेखा कीधी ठे, सु०
 मों उपर मुझा कीधी ठे अने पि० दुगमे बांधी ठे, एवे स्थानके कट्टे नि०
 साधु साधवीने वा० चोमासे व० रहेवुं. उ० उपाश्रयनी अं० मर्यादामां
 सु० मदिराना अचेत कुंज सो० खाटा मदीराना अचेत कुंज उ० ग्रह-
 स्थे मुक्या ठे, तेवा स्थानके नो० न कट्टे नि० साध साधवीने अं०
 हाथनी रेखा सुकाय तेटलो जघन्य काल पण व० रहेवुं. हु० बाहार
 बीजो उ० उपाश्रय प० गवेषतां थकां नो० जो बीजुं स्थानक न मखे
 न पामे तो ए० एम पूर्वोक्त स्थानकमां क० कट्टे ए० एक रात्री दु०
 बे रात्री व० रहेवुं (जरूर कारणे). नो० न कट्टे तेमने प० उपरान्त ए०
 एक रात्री दु० बे रात्री व० रहेवुं; कारण के जे० जे तीहां ए० एक रात्री
 दु० बे रात्री प० उपरान्त वसे तेने से० तेटला दीनना ठे० चारित्रनो
 ठेद प० ते विशेष प्रायश्चित आवे ॥ १॥ उ० उपाश्रयनी अं० मर्यादामां सि०
 शीतल पाणी वि० अचेत पाणीना कुंज उ० उंना पाणीना वि० कुंज
 अंधोल करवाना उ० मुक्या आप्या होय, तीहां नो० न कट्टे नि० साधु
 साधवीने अं० हाथनी रेखा सुकाय तेटलो जघन्य काल पण व० वसवुं.
 हु० बाहार बीजो उ० उपाश्रय प० गवेषतां जोतां थकां नो० न मखे
 (बीजुं स्थानक) तो तेने ए० ए क० कट्टे ए० एक रात्री दु० बे रात्री
 व० रहेवुं (जरूर माटे). नो० न कट्टे तेमने प० उपरान्त ए० एक
 रात्री दु० बे रात्री व० रहेवुं. जे० जे तीहां ए० एक रात्री दु० बे रात्री
 प० उपरान्त जेटवुं अधिकुं रहे से० तेटला दीवसना चारित्रनो ठेद
 थाय तथा प० तप प्रायश्चित पामे ॥ ३ ॥ उ० उपाश्रयनी अं० मर्यादामां
 स० आखी रात्री जो० अग्नि बलती होय एवे स्थानके नो० न कट्टे
 नि० साध साधवीने अं० हाथनी रेखा सुकाय तेटलो काल पण व०
 रहेवुं. बाहार बीजो उ० उपाश्रय प० गवेषतां (जोता) थकां नो० न
 मखे न पामे (बीजुं स्थानक), ता ए० ए पूर्वोक्त स्थानकमां क० कट्टे
 ए० एक रात्री दु० बे रात्री व० रहेवुं (जरूर माटे). नो० न कट्टे से०
 तेने प० उपरान्त ए० एक रात्री दु० बे रात्री व० वसवुं रहेवुं. जे० जो

तीहा ए० एक रात्री दु० वे रात्री प० उपरान्त रहे तो से० तेटखा बी
 वसना चारित्रनो ठेव चाय प० तपनु प्रायश्चित्त आवे ॥ ४ ॥ ठ० उपा-
 श्रयनी अ० मर्यादामा स० आखी रात्री प० बीवो प० बसतो होय तो
 नो० न कल्पे नि० साध साधवीने आ० हाथनी रेखा सुकाय तेटखो
 कास मात्र व० रहेवु दु० जो बाहार बीजो ठ० उपाश्रय प० गवेवर्ता
 जोता थका नो० न मखे न पामे बीजु स्थानक, तो ए० पूर्वोक्त तेमने
 क० कल्पे ए० एक रात्री दु० वे रात्री व० रहेवु नो० न कल्पे तेमने
 प० उपरान्त ए० एक रात्री दु० वे रात्री रहेवुं प० ते उपरान्त जेटखु
 अधिकुं रहे से० तेटखा बीवसना चारित्रनो ठेव प० तपनु प्रायश्चित्त
 आवे ॥ ५ ॥ ठ० उपाश्रयनी अ० मर्यादामां पि० छातु प्रमुख खो०
 सुधी प्रमुख स्त्री० दुध द० वही न० माखण स० घी ते० तेस फा० मोस
 पु० पुका प्रमुख स० साकखी (तखनी) सि० सोरणी ठ० बीखरी होय,
 मोंटखी जरी मुकी होय, विशेषे करी ज़ीको होय, सांकको ज़ीको होय,
 तेवे स्थानके नो० न कल्पे नि० साध साधवीने आ० हाथनी रेखा सुके
 तेटखो कास पण व० रहेवु अ० अथ हवे वखी एम जाणे नो० नथी
 विस्वर्या रा० एक पासे करी मुक्या ठे पु० एके पासे उधा कर्या ठे जि०
 एक पासे जिते नाख्या ठे कु० एक पासे कुमाखी कर्या ठे ख० ते पण
 छांठया ठे मु० मुद्रा कीधी ठे पे० सुगने डाक्या ठे, एवा स्थानके क० कल्पे
 नि० साध साधवीने हे० शियाखे गि० चन्हाखे व० रहेवु अ० अथ हवे
 वखी ए० एम जाणे नो० नथी रासी कीधी ४ को० कोठामां प० पा
 खामां म० मोंचा उपर तथा मा० उपरखे माखे मुक्या ठे कु० कुजीने
 आकारे ज्ञाजनमा तथा क० घनामा मुंक्या ठे ठ० ठाणे खीपी ठे बि०
 माटीए बारणा बुर्यां ठे ख० छांठया ठे मु० मुद्रा कीधी ठे पि० सुग
 नाना डाकपो डाक्या ठे, ते स्थानके क० कल्पे नि० साध साधवीने वा०
 घोमासे व० रहेवु ॥ ६ ॥

ज्ञावार्थ — हवे जुठ ! आ पाठमा एम कसुं ठे के, धान्य, सुखनी
 प्रमुख बीखर्या होय ते जग्यामां तो हाथनी रेखा सुकाय तेटखा बार

पण साध साधवीने रहेवुं न कट्पे; अने धान्य सुखनी प्रमुख वीखयां न होय, जितादिकनी पासे दावी दीधेलां होय, एक बाजुए ढगला करी दीधा होय, लुगरादिके करी ढांकी दीधा होय अने राख आदिके करी रखेली दीधा होय तो शीयाळे उन्हाळे मास कट्पादिक रहेवुं कट्पे; पण चोमासे रहेवुं न कट्पे; अने जो कोठा, माटलां प्रमुखमां घांलीने ठाण माटी प्रमुखथी मोढां बुरी दीधां होय तथा मुट्टा कीधी होय तो चोमासे रहेवुं कट्पे कळुं. वली लारु प्रमुख सुखनी, दुध, दही, मांखण प्रमुख पक्यां होय अने एक पासे ढगला कीधा होय तेवी जग्यामां सीयाळे उन्हाळे महीनो रहेवुं कट्पे कळुं. हवे जुन ! एटली वस्तु जे जग्यामां होय ते कमारु विना शी रीते होय ? अने साधु केमारु वास्या विना शी रीते रहे ? जो उघांकां कमारु साधु राखे तो चोर, कुतरां प्रमुख रंजारु करे, ते ग्रहस्थने नुकसांन करीने साधुने रहेवुं न कट्पे; अने जो ग्रहस्थी रखवाली वास्ते रातना जेलो रहे तो तमे कहो ठो के, चोमासी प्रायश्चित आवे, एटले कदाच ग्रहस्थी जापता सारु कमारु आरुं दइ जाय तो ते रातना मात्रादिक परठववा सारु साधुने खोलवुंज पके. एवी जग्यामां जगवंते शीयाळे उन्हाळे महीनो रहेवुं कळुं ठे, ते साधुने कमारु वासवुं उघांरुं कट्पे ठे तेथीज कळुं ठे. वली जे जग्यामा घृत, तेल, गोल, खारु, दुध, दही, मांखण तथा लारु प्रमुख सुखनीना ढगला करेला पक्या होय ते जग्यामां जगवंते शीयाळे उन्हाळे महीनो रहेवुं कळुं ठे. हवे तमे कमारु उघांरुवा वासवानी ना शी रीते केहेशो ?

ते वारे तेरापंथी कहे ठे के “बीजी जग्या न मळे त्यारे एवी जग्यामां रहे; अने ग्रहस्थी पोताना जापता सारु कमारु वासे ते साधुने मात्रादिक परठववा वास्ते खोलवुं पके, तेतो जेम मेह वरसतां पण देह चितां टाळवानी जगवंतनी आझा ठे तेम ए पण जाणवुं.” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! बीजी जग्या मळे नही तेथी कळु होय तो एक वे रीतनुं केहेवुं जोइए जेम आ पावमां कळु तेम दारुना के काचा

उंना पाणीना घना परया होय तथा आखी रात अग्नि के बीबो बसतो होय तेवी जग्यामां हाथनी रेखा सुकाय तेटखी वार पण न रहेवु, पण गवेपणा करता कयांय जग्या न मखे तो बे रात रेहेवु कस्ये, अने जो ते उपरान्त रहे तो जेटखा दीवस रहे तेटखा दीवसतुं ठेद प्रायश्चित्त आवे कष्टु ठे तेम सारु प्रमुख परया होय ते जग्यामा पण एक बे रात रहेवानु केहेवु जोष्ट, पण जगवते तो महीनो रहेवु कष्टु ठे ते कमारु वासवु उघारुवु कस्ये ठे माटेज कष्टु ठे, अने जो कोठा माटखा प्रमुखमां घालीने मोडां बुरी दीधां होय तथा मोहोर ठाप करी दीधी होय तो थोमासे पण रहेवु कस्ये कष्टु ठे आ सूत्रना न्याय ओतां प्रभुनी कमारु वासवा उघारुवानो आज्ञा ठे, अने जे प्रभुनां वधन उखधीने कमारु वासवु उघारुवु उत्थापे ठे ते पोतानी मती कल्पनाए करी उत्थापे ठे वखी उत्तराध्ययना पहेखा अध्ययननी पांथ्रीसमी गा थामा चारे दिशाए कमारुादिके करी डांकेखी जग्यामा आहार करवो कष्टु ठे वखी तेरापची कहे ठे के “ साधुजीए पन्तिकमणामां कमारुनो थोकोए सघटो कयो होय तथा गोचरीमा अधस्तागु कमारु उघारुवु होय तेनु मिष्ठामि दुक्करु आपे ठे ” एम आवश्यक सूत्रनु नाम छह जोखा खोकोने बेहेकावे ठे ते आवश्यक सूत्रनो पाठ —

पन्तिकमामि गोयरियाए जिस्कायरियाए उघारुकम्माम उ-
घारुणाए साणा वच्चा दारा सघ णाए ॥

अर्थ —प० निवर्तुं तुं, अतिचारने आखोवु तु, गो० गायनी परे चर्या ते धर्म गोचरीए परने पीका रहित थोको थोको आहार खेतां जि० जिक्का मागीने आहार उ० अर्थ कमारुमां पेसतां थका, उपयोग बिना गाढे शब्दे चुचु करतु ठेखोने उघारुवु होय तथा उ० सर्व गाढे सुरे घोखतु कमारु उघारुता अजयणा कीधी होय सा० कुतरा व० वाठमां दा० पाखीकानो स० संघटो थयो होय तो

ज्ञावार्थ—हवे जुठ ! इहां तो एम कष्टु ठे के, गोचरीमां गयां

थकां, ग्रहस्थीना घरनुं अर्ध उघाकुं कमारु, मांही पेसतां उपयोग वीना गाढे शब्दे चुंचुं करतुं ठेलीने उघाकुं होय तथा गाढे सुरे बोलतुं कमारु उघाकुतां अजयणा कीधी होय तेनुं मिळामि दुक्ककं दीधुं ठे. हे देवानुप्रीय ! इहां तो कमारुनी अजयणा थइ होय तेनुं मिळामि दुक्ककं दीधुं ठे. तमे आ पाठथी कमारु उथापो ठो, पण ए रीते तो साधुना आवश्यक पन्तिकमणामां घणी जग्याए अजयणाना मिळामि दुक्ककं दीधा ठे, ते सर्व काम उथापवां जोइए. आ गोचरीनी पाटीथी पेहेली पाटी इछामि पन्तिकमियानी ठे. तेमां “ठप्पइ संघट्टणाए” एवो पाठ ठे. तेनो एवो अर्थ ठे के “जुनो संघटो करवाथी के चांपवाथी अजयणा थइ होय तेनुं मिळामि दुक्ककं.” हवे जुने तमे कपणामां केम राखो ठो तथा संघटो केम करो ठो ? वली चोवीस्तवनी पेहेली पाटीमां, हावतां चालतां गमणागमण करतां अजयणा थइ होय तेनुं मिळामि दुक्ककं दे ठे. ते पाठः—

इछामि पन्तिकमिउं इरियावहियाए विराहणाए गमणागमणे पाणक्रमणे बीयक्रमणे हरियक्रमणे उसाउतंग पाणगदग मदीमक्कना संताण संक्रमणे जेमेजीवा विराहिया एगंदिया बेइंदिया तेइंदिया चउरिंदिया पंचेंदिया अन्निदिया वत्तिया लेसीया संघाया संघट्टीया परियाविया किलामिया उदविया ठाणाउठाणं संक्रामिया जीवीयानु ववरोविया तस्स मिळामि दुक्ककं ॥

अर्थ—इ० वांठुं तुं प० हिंसाथी निवर्तवुं इ० हमणांना तथा साधुना आचारने विषे व० वेहेता पंथने विषे वि० जीवनी विराधना थइ होय ते थकी ग० जाववे आववे करी पा० जीवने चांपवे करी बी० बीजने चांपवे करी ह० वनस्पतिने चांपवे करी उ० जुंया तथा कीनी ममुखनां दर प० पंच वर्णी फुल द० पाणी म० माटी म० करोलीया स० जाली तथा परु, सं० ए आठ वानां चांपवे करी जे० जे कोइ जीव

मे वि० विराज्या होय ए० एकड्डी पृथ्यादिक पाच स्थावर वे० बेइडि
खटादिक ते० कीनी प्रमुख च० चौरेंडि माखी प्रमुख प० पचेडि अलखराहि
प्रमुख अ० सामा आवता हण्या होय, व० वाटसा कीधा होय,
घुखे करी डगळा कीधा होय, ठांक्या होय खे० जुमि सापे मसख्खा
होय, स० माहे माहे शरार मेखव्या होय, स० एक पासे फर्सेवे करी पीना
उपजावी होय, प० सघखे पासे फर्सेवे करी परितापना उपजावी होय,
कि० कीखामना गिखानता उपजावी होय, उ० (उदवेग) धासको पा
क्यो होय, ठा० तेने पोताना रहेवाना स्थानकथी बीजे स्थानके सं० मु
क्या होय जी० निवीतव्यपी मुकाव्या होय त० ते छु कृत्य मिण्या घाटे

प्राथम्य—हवे आ पाटीमा “गमणागमण करतां प्राणी, बीज,
जावत् एकिंझिपी पचेडि जीवने पीना, कीखामना, उदवेग उपजाव्यो
होय यावत् जीव रहित कीधा होय तो मिळामिडुकरु ” कष्टु हवे
जुठ ! इरिया जोइने हाखता अजयणा यइ होय तेनु पण मिळामिडु
करुं कष्टु ठे तमे हाखोचाखोठो केम ? वखी आवश्यक सूत्रमां जरु
उपगर्ण, बाजोठ अने पाटीयानी अजयणा यइ होय तेनु पण मिळामि
डुकरुं (प्रायश्चित) कष्टुं ठे तमे बाजोठ, पाटीया उपगर्ण केम राखो
ठो ? वखी नवी उत्तरता निश्चे असख्याता जीवनी घात घाय ठे तेनी
इरियावही पणिकमि मिळामिडुकरु दे ठे तमे नवी केम उत्तरो ठो ?
तमे तो कहो ठो के “ कमारुथी अजयणा यइ होय तेनु मिळामिडु
करु कष्टु ठे ते माटे हमेशा जाणी जाणीने कमारु वासे उधारु तेमां
साधपणु नथी ” त्यारे तमे पूर्वोक्त काम जाणी जाणीने करोठो अने
मिळामिडुकरुं यो ठो हवे तमारी केहेणीने खेखे तमारामा साधपणु
शो रीते सरधीय ?

तेवारे तेरापथी कहे ठे के “ जुठ जेखी राखवानी, इरिया जोइने
हाखवा चाखवानी, जरु, उपगर्ण, बाजोठ अने पाटीयां राखवानी, ए
टखां काम करवानी तो जगवतनी आझा ठे, पण ए काम करता अज-
यणा यइ होय तेनु मिळामिडुकरु दे ठे ” तेनो उत्तर हेवेवानुप्रीय !

जेम ए काम करवानी जगवंतनी आझा ठे, तेम कमार वासवा उधारुवानी पण आझा ठे. तेनी अजयणा थइ होय तो मिठामिडुक्ककं अपाय ठे. वली 'उधारुकमार उधारुणाए' ए पाठ तो साध साधवी बनेनो बने वखत परिकमणामां केहेवानो ठे के, कमारुनी अजयणा थइ होय तो तेनुं मिठामिडुक्ककं. हवे सांजना तो ग्रहस्थीना घेरे गोचरीमां अधखांगुं कमार उपयोग विना उधारुयुं होय तेनुं मिठामिडुक्ककं कहो ठो; पण पाठलो रातना परिकमणामां साधुजी कमारुनी अजयणा थइ होय तेनुं रोज मिठामिडुक्ककं दे ठे. जो कमार खोलवुं न कदपे तो हमेशां पाठली रातना कमारुनी अजयणानुं मिठामिडुक्ककं केम आपे ? पण जगवंते शीयलनी पेहेली वारुनी जतना माटे कमार वासवा उधारुवानी आझा दीधी ठे; केमके स्त्री उपाश्रयमां आवी जाय तथा कुतरी प्रमुख जेली आवीने सुए, तेनी जतना माटे कमार वासतां उधारुतां अजयणा थइ होय तेनुं मिठामिडुक्ककं देवुं कह्युं ठे. जो कमार वासवुं उधारुवुं न कह्युं होय तो हमेशां बे वखत परिकमणामां अठता मिठामिडुक्ककं देवानुं केम कहे ? काह्या हो ते विचारी जोजो. वली तेरापंथी " सूत्र उत्तराध्ययनना ३५ मा अध्ययनमां साधुने कमार वज्युं ठे. " एम जुठुं नाम ले ठे. ते गाथाः—

मणोहरं चित्त घरं, मद्ध धूवेण वासिइं;

सक्कवार पंडुरुद्धोय, मणसावि नपत्तए ॥ ४ ॥

इंद्रियाणि निस्कूस्स, तारिसंमि उवस्सए;

उक्कराइं निवारेल, कामराग विवहणं ॥ ५ ॥

अर्थः—म० मनोहर चि० चित्रामण सहित घ० घर म० गुंथ्यां फुल अने धू० अगरादि धूपे करी वा० वासना सहित कीधुं होय ते घर स० कमार सहित होय पं० श्वेत वस्त्रे करी विचूषित उपाश्रय अथवा बहु मुढ्या चंद्रवा सहित जे घर होय ते म० मने करी पण न० न धान्ने जे, एवुं घर रहेवाने मळे तो रुकुं सेने करी एम चित्तवे ? इ० पांच

ईंजिना विषय जि० साधुने ताण पुर्वे कथा तेवा ल० उपाश्रयने विषे दुः
बोहीछा नि० निवारवा का० काम सबधीया रागनो वि० वधारणहार ते
ते उपाश्रय

ज्ञावार्थ—हवे जुठ ! आ पाठमा एम कष्टुं ठे के “मनोहर घर
चित्रामण सहित ठे, तेमा फुलमाळा छटके ठे, सुगंध धुप केपव्यो ठे,
सुगंधु वासना फुली रही ठे, कमामे करी सहित ठे, कछइ घुंटी ठे
अने धदवा बांध्या ठे, एवी जग्या हे साधु ! तु मने करने बांढीस नही.
एवी जग्या मने मखेतो ठीक एम मने करीने चिंतावणा करीस नही”
ए चिंतवणा आर्तध्यान ठे ते वास्ते प्रभुए कष्टु के “मणसावि नपठए”
एटखे ए जग्या मने करीने पण न बांढवी कही जेम साधु ग्रहस्थने
घेरे गोचरी गया यका एम न चिंतवे के “मुजने सरस जारे आहार
सुखनी प्रमुख आपे तो ठीक” जो एम चिंतवे तो निपित सुत्रमां
प्रायश्चित कष्टु ठे, पण सेहेजे दातार आपे अने सेहेजे मखे तो जोगवे
तेम ए सात बोख सहित जग्यानी मने करी चिंतवणा न करवी, पण
सेहेजे मखे तो जोगवे, अने ते सेहेजे मखे तो उतानी समता न करे
अने अठतानी वठा न करे, कारण के उतानी समता अने अठतानी
बांढा, एज अकल्पनिक ठे जे ए स्थानके कमारु अकल्पनिक कहे ठे
तेना लेखे शुद्ध दान, विनय, धदणा अने सत्कार सन्मानादिक सर्व
अकल्पनिक थहो, कारण के श्री उत्तराध्ययनजीना ३५ मा अध्ययनमां
दान, विनय अने धदणादिकने पण मने करी न बांढवु कष्टु ते पाठ —

अञ्चण रयणं चैव वदण पूयण तहा,

इही सकार सम्माण मणसावि न पठए ॥१८॥

अर्थ — पूर्ववत् जुठ प्रश्न धीजे पाने १४३ में

ज्ञावार्थ — हवे जुठ ! कमारादिक सात बोखनी जग्या मने करी
पण न बांढवी कही तेम आ पाठमां पण शुद्ध दान विनय, धदणा,
सत्कार सन्मानादिक सर्व बोख मने करी न बांढवा कदा स्यारे हे देवानु

प्रीय ! तमे ए काम केम करावो ठो तथा उपदेश केम द्यो ठो ? तेवारे तेरा-
पंथी कहे ठे के “ त्यां तो एम ठे के, ए मुजने वंदणा करे तो ठीक, उठी उजो
यइने आदरमान दे तो ठीक, एवी पोताना महीमा वास्ते वांठा न करे. ए
वांठा एज आर्तध्यान ठे. ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! एवी मनोहर
चित्रामणादिक सहीतनी जग्यानी वांठा करवी एज आर्तध्यान ठे. ते
सूत्र उपर चित्त दइ स्वापेक्षा तजी विचारी जोजो. वली इहां तो एवुं
स्थानक मने करी न वांठवुं कहुं, पण ‘कमारु उघारुवुं वासवुं नही’
एवुं कमारुनुं नाम तो मुलथीज देखातुं नथी; अने मने करी न वांठवुं
कहुं ते तो काम (विषय) जोगनो राग वधे तेथी कहुं ठे. ते चोथा
व्रतनो दोष देखारुयो ठे. जो कमारुने वास्ते ए स्थानक निषेधुं होय
तो प्रजुए एम केहेवुं जोइए के “ ए जग्या मने करी न वंठे; कारण के
कमारुथी हींसा थाय तेथी दोष लागी पेहेवुं माहाव्रत जागे. ” पण
एम तो नथी कहुं. प्रजुए तो कामजोगनो राग वधे ए वास्तेज कहुं
ठे. हवे जुठ ! कामजोगनो राग चित्रामणथी वधे के कमारुथी वधे ?
राखा हो ते विचारी जोजो. वली त्यां चित्रामण तथा फुलमाळादिक
सर्व बोलनी जग्या मने करी न वांठवी कही, ते तो कामजोगना विकार
कारी चोरासी जोगना आसनादिकनां चित्रामण मांड्यां होय ते
आश्री कही ठे; पण सेहेजनां चित्रामण होय ते जग्याए तो साधुने
उतरवुं सूत्र उववाइ मधे कहुं ठे. ज्यां पुरणजड चैत्यमां पृथ्वीशीला
ठे ते उपर प्रजु बीराज्या ठे. ते पाठः—

तस्सणं आसोग वर पायवस्स दृष्टा इसी पंधा सद्धीणे
एत्थणं महं एगे पुढविसीला पट्टए पणत्ते विक्कंजा याम
उस्सेहिं सुप्पमाणे कण्हे अंजणग घण कवाण कुवलय
हलधरकोसेवा आगास केस कच्चलगी खंजणं सिंगजेद
रिठय जंवफल असणक सण बंधण एीदुप्पलपत णिकरे
अर्याकुसुम प्पगासे मरकत मसार कलित्त णयणकीय

रासिवर्णे णिद्धघणे अठसिरे अयंसय तखोविम्म सुरमे ।
 इहा मिय उसज्ज तुरग एर मंकर विहंगे वीसगे किणेर ।
 रुरु सरज्ज चमर कुजर वणखय पञ्चमखय जतचित्ते आ-
 इसय रुय वुर एवणीय तुखतुखफासे सिहासण संछाण-
 सछीए पासाइए दरिसणिवे अजिरुवे पमिरुवे- ७

अर्थ — तं वस्त्री ते अ० अशोक व० प्रधान पा० वृक्षनी हे० हे०
 इ० खगारेकं पं० खधर्यी स० वेगखेरो ए० इहा म० मोटो ए० एक पु०
 पृथ्वीशीखारूप प० पट प० कक्षो वि० पोहोखपणे आ० खाबपणे उ०
 उंचपणे सु० प्रमाणपेत ठे ते केवो ठे क० पृथ्वीशीखानो पट काखे बने
 ठे अ० अज्जन, तरवार घ० मेघ क० कवान कु० छीछु कमख ह० बर्ख
 वेवने वख छीछु होय आ० आकाश काखे के० मस्तकनी वेण क० का-
 जखनी कुपखी ख० गारुखाना उगण सि० जेसना सींगरानी प्रजा रि०
 रिपूरत्त जे० जवु वृक्षनु फख अ० धीयानु वृक्ष स० सणना वृक्षना कु-
 खनी बीटणी ए० निखोत्पख कमखना णि० समुह अ० अखसीनां फुख
 ए सोखनी जेवी काखी छीछी प० प्रजाकाति होय ते सरखो पट ठे म०
 मरकते रत्न १, म० इड निखमणी २, क० करुवध व्याघ्र ३, व० आंखेनी
 कौकी ४, ए चारनी रा० रास्ती समुहना सरखो वर्ण णि० घेखो सतेज
 अ० आठ खुणा अयण आरिसाना त० तखाना जेवो सुहाखो तथा तेज
 सु० अति रमणिक इ० वरगमा मि० मृगनी जात १, उ० वृषज २, सु०
 अश्व ३, ए० मनुष्य ४, म० मछ ५, वि० पत्नी ६, वा० सर्प ७, कि०
 व्यतर वे० ८, रु० मृग ९, स० अष्टापद १०, च० चमरी गाय ११, कु०
 हाथी १२, व० घननो खता १३, प० पद्मनी खता १४, ० चौद प्रमुख
 ज० प्रातिरूप चित्रामण खग्या ठे आ० चर्मनु वख १, रु० पीज्युं क २,
 वु० घनस्पतिनु वुर ३, ए० मांखण ४, तु० अर्क तुख प्रमुखनो सरखो
 पर्स ठे सि० सिधासनने स० सस्याने सम्यीत ठे पा० मनने प्रसन्नकारी
 इ० देख्या योग्य अ० मनोहर प० गुना जुदा रुप दीसे ठे ।

ज्ञावार्थः—हवे जुड ! आ पाठमां एवी चित्रामणकारी, कळीए
 बुंटी, घटारीमठारी, एवा शीलाना वर्ण, रुप, गंध, स्पर्श वखाण्या ठे
 अने अनेक प्रकारनां फुल बागमां ठेः एवा स्थानके प्रजु उतर्या ठे.
 ए मने करी न वांठवी, त्यारे कटपी केम ? तेवारे तेरापंथी कहे ठे के,
 ए तो वीतराग ठे. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! प्रजु तो वीतराग ठे, पण
 पासे साधु तो सरागी ठे ? तेमने चित्रामण सहितनुं काम केम कटपे ?
 वली ते बागमां बीजा साधु उतरता के नही ते कहो. प्रजुए तो सं-
 जोगनी रचना मांकी होय ते आश्री मने करी न वांठवी कही, पण
 कमारु वासवा उधारवानुं तो नाम नथी. वली आ पाठ लारे (वांसे)
 जे कमारु उत्थापे ठे तेने कहीये के, त्यां तो एटला बोल सहित जग्या
 न वांठवी कही ठे; पण कमारु वासवा उधारवानुं तो नाम नथी. त-
 मारी केहेणीने लेखे तो कमारु होय ते जग्यामां उतरवुंज न जोइए.
 हवे तेरापंथी कमारुने उत्थापे ठे, पण पोताने तो अंधारुं ठे; केम के
 कोठानां अने आलीयांनां कमारु उधारवीने आहार ले ठे.

हवे जुड ! कमारु उधारवुं नही, त्यारे ए कमामीयां उधारवीने
 आहार लेवो क्यां कह्यो ठे ? जो चुलीयार्थी जीवनी हींसा मानो तो (कमा-
 र्थी मोटा जीव उंदरादिक मरता हशे, तो) कमामीयांथी नाना जीव
 कंथवादिक मरताज हशे. हवे प्रजुनो एवो तो मार्ग नथी के, मोटा
 जीवने न मारवो अने नाना जीवने मारवो. ए रीतो तो तमारीज दे-
 खीए बीए के, नाना बारणानो आगार. ए लेखे तो कमारु पण उत्थापाय
 नही. हवे जो कमारुमां पाप अने कमामीयां निर्दोष होय तो श्री
 ऋषजदेव जगवानना साधु तथा महाविदेह क्षेत्रना साधु, जेमनी पांचसो
 धनुष्यनी अवगाहना हती, तेमनी कायाना प्रमाणमां दरवाजा सरीखां
 कमामीयां हशे. एवां मोटां कमामीयां खोलावीने आहार लेता, तेमनां
 तो महाव्रत ज्ञाग्यां नही अने मोह ग्या. वली पण एवी रीते अनंता
 मोह जाशे. त्यारे हवे तेमनां कमामीयांथी तो हमणांनां कमारु पण

रासिवर्णे णिध्वघणे अठसिरे अयसय तवोवम्म सुरमे
इहा मिय उसज्ज तुरग एर मकर विहंग वावर्ग किणर
रुरु सरज्ज चमर कुजर वणखय पजमवय जतचित्ते आ-
इस्य रुय वुर णवणीय तुल्लतुल्लफासे सिहासण संठाण-
सठीए पासाइए दरिसणिव्वे अजिरुवे पमिरुवे - उ

अर्थ — सण वल्ली ते अ० अशोक व० प्रधान पा० वृक्षनी हेण हेते
कण सगारेक प० खधथी स० वेगखेरो ए० इहा म० मोटो ए० एक पु०
पृथ्वीशीखारुप प० पट पं० कणो वि० पोहोखणणे आ० खावपणे उ०
संघपणे सु० प्रमाणपेत ठे ते केवो ठे - क० पृथ्वीशीखानो पट काखे वर्ये
ठे अ० अज्जन, सरवार घ० मेघ क० कवान कु० खीसु कमख इ० वर्य
वेवने वर्ये खीसु होय आ० आकाश कासु के० मस्तकनी वेव क० का-
जखनी कुंपखी ख० गारुखाना उगण सि० ज्ञेसना सींगमानी प्रजा रि०
रिपूरत्ते ज० जवु वृक्षनु फल अ० वीयानु वृक्ष स० सणना वृक्षनी फु-
खनी वीटणी णी० निखोत्पल कमखना णि० समुह अ० अखसीनां फुल
ए सोखनी जेवी काखी खीखी प० प्रजाक्रांति होय ते सरखो पह ठे म०
मैरकेंत रत्त १, म० इड निखमणी २, क० करुवध व्याघ्र ३, ए० आसीनी
कौकी ४, ए चारनी रा० रासी समुहना सरखो वर्ये णि० धियो सितेज
अ० आते खुणा अय० आरिस्ताना त० तखाना जेवो सुहाखो तया तेज
सु० अति रमणिक इ० वरगमा मि० मृगनी जात १, उ० वृषज २, सु०
अश्व ३, ए० मनुष्य ४, म० मछ ५, वि० पंखी ६, वा० सर्प ७, कि०
व्यतर देव ८, क० मृग ९, स० अष्टापद १०, च० चमरी गाय ११, कु०
हाथी १२, व० वननी खता १३, प० पयनी खता १४, ए चौद प्रमुख
ज० आतिरुप चित्रामण खरुया ठे आ० चर्मनु वर्य १, क० पीड्यु २, वु०
वनस्पतिनु वुर ३, ए० मखिण ४, तु० मकं तुल्ल प्रमुखीनां सरखो
फर्स ठे सि० सिंघासनने स० सस्याने संस्थीत ठे पा० मनने प्रसन्नकारी
व० वैखरी योग्य अ० मनोहर प० जुवा जुवा रूप वीसे ठे ।

ज्ञावार्थः—हवे जुळ ! आ पाठमां एवी चित्रामणकारी, कळीए घुंटी, घटारीमठारी, एवा शीलाना वर्ण, रुप, गंध, स्पर्श वखाण्या ठे अने अनेक प्रकारनां फुल वागमां ठेः एवा स्थानके प्रभु उतर्या ठे. ए मने करी न वांठवी, त्यारे कटपी केम ? तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, ए तो वीतराग ठे. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! प्रभु तो वीतराग ठे, पण पासे साधु तो सरागी ठे ? तेमने चित्रामण सहितनुं काम केम कटपे ? वली ते वागमां बीजा साधु उतरता के नही ते कहो. प्रभुए तो संजोगनी रचना मांकी होय ते आश्री मने करी न वांठवी कही, पण कमारु वासवा उधारवानुं तो नाम नथी. वली आ पाठ लारे (वांसे) जे कमारु उत्थापे ठे तेने कहीये के, त्यां तो एटला बोल सहित जग्या न वांठवी कही ठे; पण कमारु वासवा उधारवानुं तो नाम नथी. तमारी केहेणीने लेखे तो कमारु होय ते जग्यामां उतरबुंज न जोइए. हवे तेरापंथी कमारुने उत्थापे ठे, पण पोताने तो अंधारुं ठे; केम के कोठानां अने आलीयांनां कमारु उधमावीने आहार ले ठे.

हवे जुळ ! कमारु उधारवुं नही, त्यारे ए कमामीयां उधमावीने आहार लेवो क्यां कह्यो ठे ? जो चुलीयार्थी जीवनी हींसा मानो तो (कमारुथी मोटा जीव उंदरादिक मरता हशे, तो) कमामीयांथी नाना जीव कंथवादिक मरताज हशे. हवे प्रभुनो एवो तो मार्ग नथी के, मोटा जीवने न मारवो अने नाना जीवने मारवो. ए रीतो तो तमारीज देखीए ठीए के, नाना बारणानो आगार. ए लेखे तो कमारु पण उत्थापाय नही. हवे जो कमारुमां पाप अने कमामीयां निर्दोष होय तो श्री ऋषभदेव जगवानना साधु तथा महाविदेह क्षेत्रना साधु, जेमनी पांचसो धनुष्यनी अवगाहना हती, तेमनी कायाना प्रमाणमां दरवाजा सरीखां कमामीयां हशे. एवां मोटां कमामीयां खोलावीने आहार लेता, तेमनां तो महाव्रत ज्ञाग्यां नही अने मोह गया. वली पण एवी रीते अनंता मोह जाशे. त्यारे हवे तेमनां कमामीयांथी तो हमणांनां कमारु पण

नाहाना ठे तेथी माहावृत केम जागे ? ए न्याये प्रजुए तो कमारु वज्युं नथी समेज प्रमबुद्धिथी आस थो ठो

वखी तमे कमारु तो उत्थापो ठो, पण एम नथी वीचारता के, कमारुथी हिंसा थशे तो कमानीयाथी पण थशेज वखी सूत्रमा तो कमारु थने कमानीया जुदा नथी कइया जो कमारु वज्युं हशे तो कमानीया पण वज्यां हशे जेम “सजोएस मणुसाणु जाव खोगमि इठोठ” इत्याविक जेम सूत्र दसवैकाखीक तथा उत्तराध्ययनना बीजा अध्ययने आठमा परिस्थामां तथा बीजा सूत्र पाठमां, साधुने स्त्रीनो सघटो वज्यो तेमां नानी मोटी सर्व स्त्री आवी गइ, तेम कमारुमा नानां कमानीयां थने मोटा कमारु वझेना दोष सरखा ठे जो मोटाथी प्रत प्रग थाप तो नानाथी केम न थाय ? पण तमोने वर्तमान काखे प्रसा आहारनी अतराय परे थने सारी वस्तु दुध, दही, घृतादिक कमानीया खोखा व्या विना मखे नही तेथी तमे कमानीयांनी स्थापना करी बेसाय ठे, केमके श्री वीतरागदेव, साधपणु थने जीवदया क्यारे आकां थावे ? तेथी जीजना स्वादने अर्थे कमानीयांनी स्थापना करीने कमारुने उत्थापो ठो तेथी तमारी केहेणी थने रेहेणी जुबी जुबी दोसे ठे प्रजुए तो साधुने के भारजाने एकेने कमारु वज्यां नथी वखी स्थिर कइपी साधुने कमारु ठघारुवा वासवानी स्थापना नथी तेनी शास्त्र सूत्र सु यगरांग प्रथम श्रुतष्कधना बीजा अध्ययने, जीनकइपी साधुने धार घोस वज्यां ठे ते पाठ —

एगे चरे छाण मासणे, सयणे एगे समाहिएसिया,

जिख्खु जवधाण विरिए, वइगुत्ते अखत्त संवूके ॥ १२ ॥

णोपीहे णाव पगुणे-दार, सुन्नघरस्स सजए

पुठेण उदाहरेवयं, एसमुत्ते णोसथरेत्तणं ॥ १३ ॥

जत्तमिए अणान्णे, समविसमाइ मुणी-हियासए,

चरण अदुवावि जेरवा, अदुवा तच्च सरिसि वासिया ॥ १४ ॥

तिरिया मणुयाय दिवग्गा, उवसग्गा तिविहाहियासिया;
लोमादीयं-नहरिसं, सुन्नागारगते महामुणी ॥ १५ ॥
नोअजिकंषेच्च जीवियं, नाविय पूयणं पढएसिया;
अच्चत्त मुविंति जेरवा, सुन्नागार वस्स जिक्खूणो ॥ १६ ॥

अर्थः—ए० एकाकी (द्रव्यथी एकल विहारी, ज्ञावथी राग द्वेष रहित थका) च० विचरे, ठा० स्थानके काउसग्ग एकलो करे, मा० आसने पण राग द्वेष रहित थका बेशे, स० सुवे तोपण एकाकीपणे रहे एटले ते क्रिया समाधि करे ते एकलोथको होय, जि० साधु शुद्ध आहारनो लेणहार उ० उपध्यान तपने विषे वि० बल वीर्यनो फोरवणहार व० विमासीने बोलणहार अ० मन संजम स्थीर करतो होय सं० संवर सहित साधु. णो० कोइ सयणादिक कारणे सुंना घरयां रह्यो साधु घर द्वार ढांके नही, पं० तेम द्वार उघामे पण नही स० जिनकटपी साधु. पु० कोइए धर्म पुठयां थकां उ० सावद्य वचन न बोले, जिनकटपी निर्वद्य पण न बोले, ए० ज्यां रहे त्यां कचरादिक प्रमाजें नही, णो० तृणादिक पाथरे पण नही. ए आचार जिनकटपीनो ठे. ज० चारित्रीयो ज्यां सूर्य आथमे त्यांज रहे. अ० परिसह उपन्ये आकुल चित्र रहित स० सज्यादिक अनुकुल प्रतिकुलादिक मु० मुनीश्वर संसार स्वरूपना जाण समताए खमे च० पंखी आदिना दंस मसादिक. अ० बली जे० सिंहादिक बीहामणा जीवना कीधा अ० अथवा त० (त्यां) सुने घेरे स० सर्प विंढीना दीधा उपसर्ग सहे. ति० तिर्यचना म० मनुष्य संबंधीना अने दि० देवतादिकना उ० उपसर्ग (परिसह) सहे. ति० ए त्रण प्रकारे क्रोधना अज्ञावे क्कमाए करी अहियाशे. लो० परिसह देखीने उकांटो न चके, ज्ञयकारी पण न थाय. सु० साधु सुना घरने विषे रहेतो उपलक्षणथी पर्वतादिकने विषे स्थित थको म० जे एस न करे ते जिनकटपादिक महामुनी. नो० नही ते चारीत्रीयो जे उपसर्गे पीरयो थको अ० वंढे जिवोत्त्र अने मर्ण. परिसह सहे, ना० न थाय पू०

परिसहने सही पुजानो प० अजिस्त्रापी अ० आत्माने विषे मु० परिसह
उपजे ते केवा जे० जयकारी पिशाचादिकना सु० सुना घरने विषे रखाने
जि० चारित्रीयाने जीवीत मर्णनी बान्ढा रहित, एवा साधुने उपसर्ग
सेहेतां सोहेछा थाय

जावार्थ —इहा एम कष्टुं के, स्थिवरकस्पीपणु ठोकीने जिनक
स्पीपणुं आदरे तेवारे ए चार बोख ठोके. प्रथम तो कमारु वासे नही,
बीजे बोखे पुठया ठता प्रभनो उदाहरण करे नही, प्रीजे बोखे जम्या
मा (पुस) कचरो काढे नही, अने चोथे बोखे प्रणाविक पाथरे नही, ए
चार बोख जिनकस्पीपणु आदरे तेवारे ठोके हवे जुळ ! स्थिवरकस्पी
पणो पूर्वोक्त चार बोख करता हता त्वारे ठोरया कझा जो न करता
होत तो ठोकेज शु ? काझा हो ते विचारी जो जो प्रजुए तो कमारु
वासवा उधारुवानी ठाम ठाम विधि कही ठे ठतां तेमनां वचन उवा
पीने कमारु वासवु उधारुवु निषेधे ठे तेमने असत्य-जापी आपवा

वखी तेरापथी कहे ठे के, साधुने चसमा राखवा वज्या ठे ते बाबठ
प्रश्न व्याकरण सूत्रनुं जुठुं नाम छे ठे ते पांचमा सवर छारनो पाठ -

ण्यावि अथ तव सीस कस रयय जाव रुव मणि
मोत्ताधार पुढक सष दत मणि सिंगे सेख काय वर चेख
चमपत्ताइ महारिहाइ परस्स अद्योववाय छोजणणार्इ
परियट्टुं गुणवयो ॥

अर्थ —श० वखी न छेवु ते शुं अ० सोह त० तरवु त० प्राधु सो०
सीसु क० कासु र० रुपु जा० यावत् रु० रुपुं, सोनु म० चंद्रकान्तादि मणी
मो० मोतीछार पु० ठीप, सपुट, स० शंख प्रसिद्ध व० हाथोनो प्रधान
दास अथवा दासनी निपनी म० मणी स० सिंग से० पापाण क० काव
व० प्रधान चे० वख प्रधान च० चामरु, पटछा सधधिया जे पात्र म०
(महरय) वहु मुख प० अनेराने सेवा जणो अ० एकाम चित्तना कर

ળહાર સોઠ લોઝના ડપજાવણહાર પઠ પરાવર્તિવા અથવા પરિગ્રહવા ન કહ્યે ગુઠ તે ગુણવંતને.

જાવાર્થ:—હવે જુઠ ! આ પાઠમાં તો સાધુને કાચનાં, પાષાણનાં અને ચામડાનાં વસ્ત્ર પાત્ર વર્જ્યા છે; પણ ચરમાનું તો નામે નથી. તમે સૂત્રનું જુઠું નામ કેમ લ્યો છો? લોહ, કથીર, તાંબુ, સીસું, કાંસું, સોનું રુપું, પ્રમુખ ધાતુ તો કોઈ પણ સાધુએ રાખવી નહીં, સૂત્રમાં ઠામ ઠામ વર્જી છે; અને અહીંયાં તો ઇટલી જાતનાં પાત્રાંજ વર્જ્યા છે. ચરમા કયા સૂત્રમાં વર્જ્યા છે તે પાઠ બતાવો.

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, “ કાચ પાષાણનાં પાત્રાં વર્જ્યાં તેમ કોઈ પણ ડપગર્ણ ન રાખવાં. જેમ સોનાની વીંટી ન રાખવી, તેમ સોનાની મરકી, કંઠી પણ ન રાખવી.” એવા અઠતા ડ્રઘાન્ત આપે છે. તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! સોનું પ્રમુખ સાત ધાતુ તો સૂત્રમાં ઠામ ઠામ વર્જીજ છે, પણ અહિંયાં તો ઇટલી જાતનાં પાત્રાં વર્જ્યા છે; અને તમે તો કહો છો કે, કાચ પાષાણનાં પાત્રાં વર્જ્યાં તેમ કોઈ પણ ડપગર્ણ ન રાખવાં; તેમ ચરમા પણ કાચ પાષાણના છે. ત્યારે જુઠ ! હે દેવાનુપ્રીય ! રહ્યાં તો કપડાનાં અને ચામડાનાં પાત્રાં પણ વર્જ્યાં છે. તમે કપડાનાં બીજાં ડપગર્ણ કેમ રાખો છો ? વલી કપડાની અંગરણી, પાઘડી, દોવડ, સુથળ પ્રમુખ સાધુને વર્જ્યા છે. હવે તમારી કેહેણીને લેલે કપડાના ચોલપટા મુહપત્તી આદિ બીજાં પણ ડપગર્ણ ન રાખવાં જોઈએ. હે દેવાનુપ્રીય ! જે રીતે સૂત્ર-પાઠમાં કહ્યું હોય તે રીતે અર્થ કેહેવો જોઈએ. તમે મતના લીધે, હરેક જગ્યાએ, આવી આવી કુયુક્તિ કેમ લગામો છો ?

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે “ કપડાનાં તથા ચામડાનાં તો પાત્રાંજ વર્જ્યાં છે, અને કાચ, પાષાણ તો સર્વથા વર્જ્યો છે. માટે કાચ પાષાણનાં કોઈ પણ ડપગર્ણ ન રાખવાં. ” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! અહિંયાં તો સર્વ સોલ તથા સત્તર જાતનાં પાત્રાં વર્જ્યાં છે. તમે ચરમો નિષેધવાને વાસ્તે કહો છો કે, કાચ, પાષાણ સર્વથા વર્જ્યાં છે. ત્યારે તમે હિંગલો, હમતાલ કેમ રાખો છો ? એ પણ પૃથ્વીકાયની જાત છે, પાષાણ છે. તમારે

छेखे तो ए पण न राखवा जोइए तेवारे तेरापथी कहे ठे के, अमे तो हिंगखो, हरताख अघित (वाटेखा) राखीए ठीए ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! चश्मो पण क्या सचित ठे ? जेम हिंगखो, हरताख राखे ठे तेमज चश्मा राखे ठे बखी काचमां, पापाणमा, पाणीमां अने तेखमा मोंडु वेखे तो अतिचार कसो ठे ते मोंडु वेखवाने काच तो ठामठाम बज्यो ठे, पण पाना वांचवाने चश्मो तो राखवो क्याय बज्यो नथी

तेवारे तेरापथी कहे ठे के “ चश्मा बिना अकर न सुके तेने साम्रा प्रण हाथ ठेठे उजाने कीनी, कथवाबिक जीव शी रीते सुके ? तेवाने तो आहार, पाणी खेवा जवु तथा बिहार करवो कइये नही ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! जो चश्माथी सुके तो आधखाने पण सुज्जु जो इए चश्माथी तो नाना अकरनो मोटो देखाय, अने तेथी करी बखी वार वाचतां नजर न ताणवी पने तेथी चकावे ठे तेवारे तेरापथी बखी कहे ठे के “ नाना अकर चश्मा बिना न देखाय तो नाना जीव मार्म मां शी रीते सूके ? ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! सूत्रना धर्यनुं नाना अकरनु पानुं साम्राप्रण हाथ आबु राखे तो तमाराथी पण बंचाय नही, अने अकर न बचाय त्यारे कीनी, कथवाबिक जीव तो घणा नाना ठे, ते साम्रा प्रण हाथ ठेठे उजाने थका शी रीते सुके ? तमारी केहेणीने छेखे तो तमने पण आहार, पाणी खेवा जवु तथा बिहार करवो कइये नही, कारणके तमने साम्राप्रण हाथथी अकर तो सुके नही हवे तमे बिहार करोवो तथा आहार पाणीने वास्ते जाठ ठो, ते तमारी केहेणीने छेखे तो तमे पण श्री बीतरागवेषनी आका धाहार ठो

हे देवानुप्रीय ! एवा खोटा चोज खगावीने अणसमजु जीवोना घटमा घोषा केम घाखो ठो ? जीव तो चेतनपणायी हाखे चाखे ठे, तेथी साम्रा प्रण हाथ ठेठेथी देखाय ठे, पण अकर तो (जरु) स्थिर ठे, तेथी साम्रा प्रण हाथ ठेठेथी सुके नही बखी तमे कहो ठो के “ जीवाबिक न सुके तेथी हाखधुंज नही ” त्यारे चार स्थावरनी अवगाइना जघन्य वस्तुष्टी आणुसना असरुपासमा जागे ठे, प्रण विग्लेंडिनी अ

વગાહના જઘન્ય તો આંગુલના અસંખ્યાતમા જાગે છે અને પંચેદ્રિની પણ અવગાહના જઘન્ય તો આંગુલના અસંખ્યાતમા જાગે છે. તેના જીવ, વરુનાં બીજ તથા સરસવના દાણા પ્રમુખ, માર્ગમાં ધુલમાં પડ્યા દેખાય નહીં, તેથી તમારી કેદેણીને લેખે તો ચાલવું ન જોઈએ; પણ જગવંતે તો કશું છે કે, જયણથી ચાલતાં પાપ કર્મ બંધાય નહીં. તમે મતના લોધે, ચરમા નિષેધવાને વાસ્તે એવી કુચુક્તિ લગાવો છો.

તેવારે વલો તેરાપંથી કહે છે કે, “ સૂત્રમાં જગવંતે ચરમો રાખવો ક્યાંય કહ્યો નથી, માટે રાખવો નહીં. ” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! સૂત્રમાં તો સાદી, હિંગલો, હરતાલ, સફેતો, લેખણ, પીઠી, પાટીયાં, સૂત્રની લેખેલી પ્રતો અને પોથીને બાંધવાની દોરીનું ઇત્યાદિક ક્યાં રાખવાં કહ્યાં છે તે બતાવો. સૂત્રમાં કહ્યા વિના રાખો છો તે તમારી કેદેણીના લેખે તો તમે જગવંતની આજ્ઞા બાહાર છો. તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, એ તો તમે પણ રાખો છો. એમ કહે છે તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! અમે તો ચરમો પણ રાખીએ ઢીએ, તેમજ પોથી પ્રમુખ સર્વ જ્ઞાનનાં ઉપગર્ણ સાદી, લેખણ અને હિંગલો પ્રમુખ પણ રાખીએ ઢીએ, તે યથાયોગ્ય સમજીને રાખીએ ઢીએ; કારણ કે સૂત્રમાં પાંચ વ્યવહાર માનવા કહ્યા છે. શાખ સૂત્ર વ્યવહાર ઉદ્દેશે દસમે. તથા જગવતી સૂત્ર શતક આઠમે ઉદ્દેશે આઠમે. તે પાઠ:—

કઈ વિદેહાં જંતે ! વવહારે પં૦ ? ગો૦ ! પંચવિદે વવહારે
પં૦તં૦:—આગમે ૧ સૂ૦ ૨ આણા ૩ ધારણા ૪ જી૦ ૫.
જહાસેતઢ આગમેસિયા આગમેણવવહારંપઠવેઢા. ણોય-
સેતઢ આગમેસિયા જહાસેતઢ સુ૦સિયા સુ૦ણંવવહારં-
પઠવેઢા. ણોયસેતઢ સુ૦સિયા જહાસેતઢ આણાસિયા
આણાવવહારંપઠવેઢા. ણોયસેતઢ આણાસિયા જહાસે-
તઢ ધારણાસિયા ધારણાવવહારંપઠવેઢા. ણોયસેતઢ ધા-

રણાસિયા જહાસેતઢ જીણસિયા જીણવવહારપઠવેઢા
 'દ્વેષેદિય પચદિવવહારપઠવેઢા તઠ આગમેણ ૧ સૂ-
 ણ ૨ આણાણ ૩ ધારણાણ ૪ જીણ ૫ જહાજહાસે આ-
 ગમે ૧ સૂ ૨ આણાણ ૩ ધારણા ૪ જીણ ૫ તહાતહા
 પઠવેઢા સેકિમાઢુ જંતે ! આગમવલ્લિયા સમણાનિગંયા
 દ્વેષેદિય પચવિદ્વવહાર જયાજયા જદિંજદિં તયાતયા ત-
 દિંતદિં અણિસ્સિ ઉવસિય સમ્મંવવહારમાણે સમણે નિગ-
 થે આણાણ આરાદણ જવઢ ॥

અર્થ — પૂર્વવત્ જુઠ પ્રશ્ન બીજે પાને ૧૭૧ મેં

જ્ઞાવાર્થ.—હવે આ પાઠમાં તો આગમવ્યવહાર માનવો કહ્યો
 તૌર્યંકર, ગણધર, કેવલ્લી, મનપર્યવ જ્ઞાની, અવધજ્ઞાની, ચૌદ પૂર્વધારી
 અને વસ પૂર્વધારી, ઘટલાને આગમવ્યવહારી કહીયે તેમની આજ્ઞા
 પ્રમાણે વર્તવું, હવે તે આગમવ્યવહારો ન હોય તો તેમના પઠપ્પાં સૂત્ર
 (તે સૂત્રવ્યવહાર) પ્રમાણે વર્તવું ૨ હવે સૂત્રમા બોલ્લનો જે નિર્ણય ન
 હોય તે આજ્ઞાવ્યવહાર પ્રમાણે કરવો ૩ આજ્ઞા દેવાવાલો ન હોય તો
 ધારણાવ્યવહાર માનવો (જેમ ધારણા હોય તેમ કરવું), ૪ અને
 ધારણા ન હોય તો પાંચમો જિતવ્યવહાર માનવો (જેમ વઠા વઠેરા કરતા
 હોય તેમ કરવું) ૫ એ પાંચ વ્યવહાર માનતો થકો આજ્ઞાનો આરા-
 ધક યાય કણું

હવે જુઠ ! સૂત્રમા જે બોલ્લનો નિર્ણય ન કર્યો હોય તે પાંચમા
 જિતવ્યવહારે માનવો જેમ વઠેરા કરતા આવ્યા તેમ કરતો થકો
 આજ્ઞાનો આરાધક યાય કણું ત્યારે જુઠ ! હે દેવાનુપ્રીય ! સૂત્ર, પોષી
 સાદી, દર્શિલો, દરતાલ અને લેલણ પ્રમુલ સર્થે બોલ્લનો “ સાધુએ રા-
 લવું કે ન રાલવું, ” ણવો સૂત્રમાં નિર્ણય કર્યો નથી, અને દેવદિગ્ગિ
 કુમાશ્રમણ, જર્ગંવતને સત્તાધીસને પાટે યયા તેમણે સૂત્ર લખ્યાં, રાહન
 પઠી સાદી, દર્શિલો અને પદમા પ્રમુલ જ્ઞાનના અપગર્થ, સાધુ સી

સાગ્યા. વાસ્તે સર્વ જ્ઞાનનાં ઉપગર્ણ રાખવાં તે જિતવ્યવહારમાં છે; અને જ્યારે સૂત્રવ્યવહાર ન હોય ત્યારે જિતવ્યવહાર માનવાની જગવંતની આજ્ઞા છે. એ ન્યાયે ચશ્મા, હિંગલો, સાહી, હરતાલ, લેખણ, પોથી અને પાના પ્રમુખ સર્વ જ્ઞાનનાં ઉપગર્ણ સૂત્રમાં નથી કહ્યાં, ઢતાં અને રાખીએ ઠીએ; પણ તમે ચશ્મા તો ઉઘાડો છો અને સાહી, હિંગલો, લેખણ, પોથી, પાનાં પ્રમુખ ઘણી વસ્તુ સૂત્રમાં કહ્યા વિના રાખો છો. એ ચશ્મા જિતવ્યવહારમાં છે તેને મતના લીધે ઉઘાડો તમે સાધુ માથે જુઠાં શાલ ઘોઠો.

વલી તેરાપંથી, કમાન વાસવા ઉઘાડવાની તથા ચશ્મો રાખવાની જગવંતની આજ્ઞા છે તે તો, જગવંતનાં વચન ઉઘાડો નિષેધ છે, અને ગ્રહસ્થીના ઘેરે બેસવું સ્થાપે છે; પણ જગવંતે, ગ્રહસ્થીના ઘેરે બેસે તેને સાધપણથી જ્રષ્ટ કહ્યો છે. શાલ સૂત્ર દસવૈકાલીક અધ્યયન છે. તે ગાથા:-

દસ અઠય ઠાણાઈ, જાઈં બાલો વિરચઈ;

તઢ અન્નયરે ઠાણે નિગંથા તાઢ જસસઈ ॥ ૭ ॥

વયઠકં કાયઠકં, અકપ્પો ગિદ્ધિજાયણં;

પલિયંક નિસિચ્ચાય, સિણાણં સોજ વચ્છણં ॥ ૮ ॥

અર્થ:-દ૦ દસ અને અ૦ આઠ એમ અઠાર ઠાણ સ્થાનક જાણે જો બા૦ અજાણ વિ૦ વિરાધે ત૦ તે અઠાર સ્થાનક માંદીલું અ૦ અનેરું કોઈક ઠાણ સ્થાનક વિરાધે થકે નિ૦ નિગ્રંથપણથી તા૦ તે જ૦ જ્રષ્ટ થાય. હવે તે અઠાર સ્થાનક કહે છે:-વ૦ વ્રત ઢ કા૦ કાય ઢ અ૦ અકલ્પનિક વસ્તુ ગિ૦ ગ્રહસ્થીનાં જાજન થાલી પ્રમુખ પ૦ પલંક (ઢોલીડ) નિ૦ કારણ વિના ગ્રહસ્થીના ઘેરે બેસવું તે સિ૦ સ્નાન અને સો૦ વિચુષા (શરીરની શોજા) વ૦ વર્જવાં. એ ૧૦ સ્થાનક.

જાવાર્થ:-હવે જુઠ ! આ પાઠમાં કહ્યું કે, અઠાર માંદેલો એકે બોલ સેવે તેને સાધપણથી જ્રષ્ટ કહીયે. તેમા સોલમો બોલ ગ્રહસ્થીના ઘેરે બેસવાનો છે. તેનું વર્ણન ૫૭ મી ગાથાથી ૬૦ મી ગાથા સુધી છે. ત્યાં ગ્રહસ્થીના ઘેરે બેસવાથી સાધુને જે દોષ ઉપજે તે કહ્યા છે. તે ગાથા:-

ગોયરગ્ગા પવિઠસ્સ, નિસિઘા જસ્સ કપ્પહ,
 ઇમેરીસ મણાયાર, આવઘઙ અવોહિય ॥ ૫૭ ॥
 વિવત્તી વજ્જચેરસ્સ, પાણાણચ વહે વહો,
 વણિમગ્ગ પન્નિઘાઝ, પન્નિકોહો અગારિણં ॥ ૫૮ ॥
 અગુત્તી વજ્જચેરસ્સ, ઇઠ્ઠિઝવાવિ સકમ્,
 કુસીલ્લ વઢ્ઢણ ઠાણ, દુરઝ પરિવઘ્ઘ ॥ ૫૯ ॥
 તિન્હ મન્નય રાગસ્સ, નિસિઘા જસ્સ કપ્પહ,
 જરાણ અન્નિજ્જૂયસ્સ, વાહિયસ્સ તવસ્સિણો ॥ ૬૦ ॥

અર્થ —હવે સોલ્લમુ સ્થાનક કહે છે ગોઠ ગોચરી ૫૦ ગયાં
 થકા નિઠ મહસ્થના ઘરને ઘિપે ઘેસવુ જઠ જે યતિને કઠ કહ્યે તેતો
 વેસે, પણ જે યતિને ઘેસવુ ન કહ્યે તે વેસે તો તેને ૬૦ એવો મઠ અના
 ચાર છામે અને આઠ પામે અઠ મિપ્પ્યાત્વનુ ફલ ॥ ૫૭ ॥ ઘિઠ વિનાશ
 યાય ધઠ વ્રહ્મચર્યનો અને પાઠ પ્રાણીનો વઠ વધ પણ યાય (ત્યા
 યતિને મહસ્થના ઘરને ઘિપે ઘેસતા આધાકરમી પ્રમુલ્લ આહાર નીપ
 જવાનો સજ્જ ઠે તેથી) વઠ સયમનો પણ વધ યાય વઠ ત્યા પ્રિક્ષાચરને
 ૫૦ અતરાય પને ૫૦ ત્યા યતિ ઠપર ક્રોધ ઝપજે અઠ, મહસ્થને (ઘરના
 ધણીને) ॥ ૫૮ ॥ અઠ નવ વામ જાગે વઠ વ્રહ્મચર્યની ૬૦ સ્ત્રીને પણ
 સઠ શકા ઝપજે કુઠ કુશીલ્લ વઠ વધવાનુ ઠાઠ સ્થાનક (મહસ્થને
 ઘેરે ઘેસવુ તે) ડુઠ ડુરથી ૫૦ યજે ॥ ૫૯ ॥ હવે મહસ્થોને ઘેરે ઘેસવું
 જે યતિને કહ્યે છે તે અધિકાર કહે છે —તિઠ ૫ પ્રણમા કોહ્ એક
 યતિને નિઠ મહસ્થના ઘરે ઘેસવુ જઠ જેને કઠ કહ્યે તે કહે છે જઠ
 મહપણે પરાજિત્યો હોય તે યતિને પાઠ રોગી યતિને અને તઠ તપસ્વીને,
 ૫ પ્રણ પ્રકારના યતિને મહસ્થના ઘેરે ઘેસવુ કહ્યે ॥ ૬૦ ॥

જ્ઞાપાર્થ —હવે જુઠ ! આ પાઠમા જાગયતે, મહસ્થોના ઘેરે ઘેસે
 તે સાધુને આઠ અવશુષા માટકા વધા તેમા મિપ્પ્યાતનું ફલ પામે

ब्रह्मचर्यनो विनाश आय १, प्राणीनो वध थाय २, ग्रहस्थी धन कण्ठका,
 लीलोत्री, पाणी वीगेरे आधुं पाहुं करी आधाकर्मी आहार निपजावे
 तो प्राणीनो वध थाय, तेवारे संजमनो पण वध थाय ३, त्रिदाचरने
 अंतराय पके ४, घरनो धणी क्रोध करे ५, ब्रह्मचर्यनी वारु जागे ६,
 स्त्रीने शंका उपजे ७, अने कुशील वधवानुं ठाम ठे ८. ए आठ दोष
 जाणीने साधु ग्रहस्थीना घेरे बेसवुं दुरस्थी वर्जे, अने अपवादमार्गमां
 त्रण जणाने ग्रहस्थीना घेरे बेसवुं कटपे कछुं. तेमां एक तो जराए करी
 पराज्यो (बुढो स्थिवर) तेने, एक व्याधिग्राने (रोगीने) अने एक
 तपस्वीने. ए त्रण बीना बीजो ग्रहस्थीना घेरे बेसे तो तेने साधपणाथी
 त्रष्ट कह्यो ठे. तमे पोताना स्वार्थने वास्ते ग्रहस्थीना घेरे बेसवुं केम
 स्थापोढो ? तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “एतो गोचरीए गयांधकां ग्रह-
 स्थीना घेरे बेसवुं नही ते आश्री कछुं ठे; अने अमे तो धर्म-उपदेश
 देवाने वास्ते मोटा घरमां परदावाली बाइउने तथा रजपुतोना राव-
 लांमां वखाण संजलाववाने जइए ठीए तथा हाटोमां उतरीए ल्यारे
 बाइउने वखाण संजलाववा माटे ग्रहस्थीना घेरे जइने बेसीए ठीए.
 ए तो धर्म वधारवानुं कारण ठे.” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! स्हेजे
 गोचरीए गयांधका ग्रहस्थीना घेरे बेसे तोय साधपणाथी त्रष्ट कह्यो ठे,
 ल्यारे (उदीरीने) जाणी जोइने तो जइ बेसवुं कटपेज केम ? जेम
 गोचरीए गयां ग्रहस्थीना घेरे बेसवुं वर्ज्युं ठे तेम उपदेश देवो पण
 वर्ज्यो ठे. शाख सूत्र ब्रह्मकटप उद्देशे त्रोजे. ते पाठः—

नोकप्पइ निग्गंथाणंवा १ अंतरागिहंसिवा चिठित्तएवा
 निसिइत्तएवा तुयट्ठीत्तएवा निदाइत्तएवा पयलाइत्तएवा अ-
 सणंवा ४ आहारमाहरित्तएवा उच्चारंवा ४ परिष्ठवित्तए
 सद्यायंवा करित्तए ज्ञाएवाज्ञाइत्तए काउसग्गंवा छाणंवा-
 ठाइत्तए ॥ अहपुण एवं जाणेज्जा वाहिए धेरे तपसी डुवले
 कित्तंते जराजुप्पे जजरिए मुत्तेज्जा पवमेज्जा एवंसे कप्पइ

अतरागिहसि चिह्नित्तएवा जाव छाणंवा छाहत्तए ॥ नोक्-
 प्पइ निग्गंथाणवा १ अतरागिहिंसिवा जाव चउग्गाहंवा
 पंचगाहवा आइस्वित्तएवा विजावित्तएवा कीट्ठीत्तएवा पवे-
 इत्तएवा ननढ एगनाएएवा एगवागरणेणवा एगगाहाएवा
 एग सिखोएणवा सेविए ठिच्चा नोचेवणं अठिच्चा ॥ नो
 कप्पइ निग्गंथाणवा २ अतरागिहसि इमाहं पचमहव-
 याहं सव्जावणाहं आइस्वित्तएवा विजावित्तएवा किह्ति-
 एवा पवेइत्तएवा ननढ एग नाएणवा एगवागरेणवा
 एगगाहाएवा एगसिखोएणवा सवियठिच्चा नोचेवणं
 आठिच्चा ॥ १३ ॥

अर्थः—नो० न कइये नि० साध साधवीने अ० ग्रहस्थना घरने
 विपे चि० उचुं रहेवु नि० वेसवु तु० सुवु नि० निंझा खेवी प० विशेष
 निंझा खेवी अ० असन, पाणी, खादिम, स्वादिम, ए चार आ० आहार
 करवो उ० वमीनीत १, छघुनीत २, बसखो ३, अने नाकनो मेख ४ प०
 परठववो स० सजाय करवी छा० ज्ञान ज्ञाववुं का० काउसग्ग ठा०
 ठाववो अ० इवे वल्ली प० ओ एम जा० जाणे वा० रोगी थे० स्थिर
 त० तपस्वी दु० दुर्बल कि० क्लामना पामी ज० जराए जुनो अ० ज
 र्जरी वेहे मु० मुर्छा पामी प० पकतो होय ए० तेने क० कइये अ० ग्रह
 स्थीना घरने विपे चि० उचुं रहेवु, वेसवु, सुवु जा० यावत् ठा० काउस
 ग्ग ठा० इरियावही पक्कमवो नो० न कइये नि० साध साधवीने अ०
 ग्रहस्थीना घरने विपे वेसोने जा० यावत् च० चार गाथा प० पांच गाथा
 आ० कहेवी वि० जुदो जुदो कथवी को० विस्तारे केहेवु (प्रश्नव्याक
 रणमा गुण कइता ते), प० विशेषे केहेवु (माहावतनां फल निर्जरानां
 फल मुक्तिपद पामवा), न० पण एटसु विशेष ए०ता० एकज न्याय
 झुएअन्त कहे ए०वा० एकज प्रभोत्तर कहे ए०गा० एकज गाथा कहे

ए० सि० एकज श्लोक कहे; से० ते पण ठि० उज्जा रहीने, पण नो० नही अ० बेसीने कहे. नो० न कट्टे नि० साधसाधवीने अं० घर वचाखे बेसीने इ० ए० पांच माहाव्रत स० पचीस जावना सहित आ० केहेवां, वि० अर्थ जुदा जुदा कथी प्राणातिपात वेरमणादिक कि० विस्तारी केहेवा (प्रश्नव्याकरणमां गुण कह्या ते), प० विशेष केहेवा (मुक्तिपद पामवा रूप माहाव्रत (निर्जरा)नां फल), न० पण एटहुं विशेष ए०ना० एकज न्याय द्रष्टान्त ए०वा० एकज प्रश्नोत्तर ए०गा० एकज गाथा ए०सि० एकज श्लोक केहेवो; से० तेपण ठि० उज्जा रहीने; नो० पण बेसीने न केहेवो.

ज्ञावार्थः—हवे जुउ ! आ पाठमां श्री वीतरागदेवे एम कछुं ठे के, साधसाधवीने ग्रहस्थीना घेरे उजुं रेहेवुं १, बेसवुं २, सुवुं ३, निद्रा लेवी ४, विशेष निद्रा लेवी ५, अस्नादिक चार आहार करवा ६, उच्चारपासवण खेल; परठववां ७, सज्जाय करवी ८, ध्यान करवुं ९, अने काउसग करवो १०, ए दस काम ग्रहस्थीना घेरे जइने करवां नही; अने अपवाद मार्गमां बुढो (स्थिर), रोगी तथा दुर्बल होय, मुर्छा आवती होय अने हेठो परतो होय तेने ग्रहस्थीना घेरे बेसवुं कट्टे. वली आगल आ पाठमांज एम कछुं ठे के, ग्रहस्थीना घेरे चार पांच गाथा केहेवी नही, पांच माहाव्रत पण केहेवां नही, तेम पांच माहाव्रतनी पचीस जावना पण केहेवी नही. कदाचित कोइ पुढे तो एक प्रश्नो उत्तर देवो तथा एक गाथा अथवा एक श्लोक केहेवो; ते पण उज्जा रहीने केहेवो, पण बेसीने केहेवो नही. ए जुउ ! जगवंतनी तो आझा एवी ठे के, ग्रहस्थीना घेरे काम पर्यां केहेवुं पमे तो एक श्लोक के गाथा उज्जा रहीने केहेवी; पण बेसीने केहेवानी आझा नथी. त्वारे घणी वार ग्रहस्थीना घेरे बेसीने उपदेश देवो क्यां थकी ? तमे प्रजुनां वचन उत्थापीने ग्रहस्थीना घेरे बेसीने वखाण वांचवुं तथा उपदेश देवो केम स्थापो ठो ?

तेवारे तेरापंथी, ग्रहस्थीना घेरे बेसवुं स्थापवाने अर्थे एम कहे

ठे के “सूत्र वसवैकालीकमा ग्रहस्थीना घेरे वेसे तो साधपणाची ग्रह कष्टो, अने आ ग्रहसंकटपना श्रीजा उद्देशामा ग्रहस्थीना घेरे वेसवु वज्यु ते अंतर घर कष्टु ठे ते अंतर घर तो रसोइ करे तेने, तथा बखी धणीयो सुवे ते मेहेसात तथा उरमा प्रमुख जितर जग्याने कहीवे ते अंतरघरमा तेर बोस करवा वज्यो ठे, पण परसास (वरसासी) मां, चोकमा, कचेरीमा अने अघायसी (एकान्त) जग्यामा ठजु रहेहु, वेसवु तथा उपदेश देवो नथी वज्यो ” एम पोताना स्वार्धने अर्थे खोटा अर्थ करे ठे तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! जे जग्यामा सुखे समाषे साधुने वेसवु वज्यु, तेज जग्यामा बुढा स्थिवरने, व्याधिरोगीने तथा तपस्थीने ठजा रहेवानो, वेसवानी, सुवानी, चार आहार करवानी, वनीनीत छपुनीत प्रमुख परठववानी जावत् तेर बोस करवानी आझा ठे हवे जुळ स्थिवर, रोगी अने तपस्वी, ग्रहस्थीना घेरे रसोइ करवानी जग्यामा, सुवाना मेहेसमां, सेज्यामां, तथा जितर-उरमा प्रमुखमां आहार पाणी करे तथा वनीनीत छपुनीत परठवे के अघायसी ज ग्यामां परठवे ते कहो

तेवारे तेरापथी पण कहे ठे के “अघायसी जग्यामा, जिताविकने ठे तथा नोहोरा प्रमुखमां आहारादिक करे तथा छपुनीत, वनीनीत परठवे, पण रसोइ तथा सुवानी जग्यामा तो स्थिवर, रोगी अने तपस्वी पण आहार पाणी करे नही तथा विस्त मात्रे पण जाय नही ” हे देवानुप्रीय ! तमे रसोइमानी तथा सुवानी जग्याने अंतर घर केम कहोठो ? एवा खोटा अर्थ केम करोठो ? अहीया तो ‘गिह’ केहेता घर अने ‘अंतर’ केहेता माहे साधुने वेसवु नही तथा उपदेश देवो नही, ” प्रजुए तो एम कष्टु ठे तेवारे तेरापथी कहे ठे के “सूत्र उत्तराध्ययनना धारमा अध्ययनसां हरकेशी मुनीराजे ब्राह्मणो ना पात्रमां उपदेश दीधो ठे, तथा तेज सूत्रना पथीसमा अध्ययनमा जयघोष मुनीए विजयघोषने ब्राह्मणना पात्रमा उपदेश दीधो ठे, तथा सूत्र हाताजीमा पोटी छाने दानशासामां आख्याए मोटे मन्त्राणे उपदेश दीधो ठे, तथा बखी

तेज झाताजीना सोलमा अध्ययनमां गोपालकाजी आर्जाए सुखमाली-
काने उपदेश दीधो ठे. तेथी अमे पण ग्रहस्थीना घेरे बेसीने उपदेश
दशए ठीए. ” तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! एवी जग्यामां तो काम पड्याथी साधुने रेहेवुं
पण कदपे ठे, त्वारे उपदेशनी शी चर्चा ठे ? अने ग्रहस्थीना घेरे सा-
धुने बेसवुं तथा उपदेश देवो वज्यो ते तो स्त्रीआदिक रेहेती होय,
परिंको पाणी होय, रसोइ थती होय अने ठोकरा ठोकरी वेखेरा सहित
होय ते आश्री वज्यो ठे. हवे नतर्या होय ते जग्या ठोटी होय तथा
अबखाइनी होय तेथी बीजी जग्या साधुजीने रेहेवा जोग्य होय एवी
जग्यामां जइने उपदेश दे तो साधुने हरकत (अटकाव) नहीं. वली
साधुजी रहे ते घर सर्व ग्रहस्थीनांज ठे, पण ग्रहस्थीने रेहेवासनी
जग्यामां साधुजीने उपदेश देवो तथा बेसवुं वज्युं ठे. वली हरकेशीजी
तथा गोपालकाजी प्रमुखे तो पाकामां तथा दान देवानी जग्यामां उ-
पदेश दीधो ठे; पण ग्रहस्थीनी रहेवासवाली जग्यामां नथी दीधो.
ए हरकेशीजी मुनीराज अने आर्याजी गोपालकाजी प्रमुखे ग्रहस्थीना
पाकामां जइने उपदेश दीधो ते तो सर्व अठ्ठीय-कदपी ठे; पण पेहेसा
अने ठेला तीर्थकरना साधुने ग्रहस्थीना घेरे जइने उपदेश देवो कयांय
चाख्यो होय तो ते सूत्र पाठ बतावो. तेवारे वली तेरापंथीज, ग्रहस्थी
ना घेरे बेसवुं स्थापवाने काजे कहे ठे के “ वचन-लब्धिना धणीने ग्रह-
स्थीना घेरे बेसीने उपदेश देवो सूत्रसूयगंगांगना प्रथम श्रुतस्कंधना न-
वमा अध्ययननी ३ए मी गाथाना अर्थमां क्यांक कखुं ठे. ते पाठः—

ननठ अंतराएणं, परगेदेण णिसियए;

गाम कुमारिय किंमु, नातिवेखं हसेमुणी. ॥ ३ए ॥

अर्थः—त० एटखुं विशेष अं० जरा, रोगादिक कारण टाखीने
बेसे, तथा कोइ वचन-लब्धिवंत धर्म उपदेशादि कारणे पण बेसे. प०
ए कारण विना ग्रहस्थीना घेरे णि० न बेसे. गा० ग्रामने विषे कुं० कुं०

મારની પેરે કિંઠ હાશ્યક્રિયા ન કરે, નાઠ મર્યાદા મુકીને ન હસે મુઠ સાધુ પશ્ચિમેશ્વરના વેલા મર્યાદા ઊલ્લસીને ન હસે વીતરાગની ગ્રાહ્ય ઊલ્લસીને હનહન સાધુ ન હસે

જાવાર્થ — હે વેવાનુપ્રીય ! અહીંયાંતો એમ કહ્યું છે કે ‘ રોગાદિ કના કારણ વિના પ્રહસ્યીને ઘેરે સાધુએ બેસવું નહી, અને વચન-સંબંધી વત હોય તો ઉપવેશાદિક કારણે બેસે’ એમ અર્થમાં કહ્યું છે હવે વચન સંબંધીવત કેને કહીયે તે કહો જો વચન બોલે તેને વચન-સંબંધીવત કેહેતા હોતો ગુંગા સાધુ કયા છે કે, જેમને સૂત્રમાં ઠામ ઠામ પ્રહસ્યી ના ઘેરે બેસવું વર્જ્યું ? અહીંયાં વચનસંબંધી તો વસ પૂર્વથી બહુ ઘોડ પૂર્વ પર્યંત જ્ઞાનના ધણી હોય અને જેના વચન સ્વાક્ષી નજ્ર જાય તેને કહીયે તેને તથા આગમ-અવ્યવહારી હોય તેને બેસવું અર્થમાં કહ્યું છે હવે તમારામાં કહ્યું સંબંધી છે તે કહો પતો તમે વધાવ પેટ જરાફના વાસ્તે પ્રહસ્યના ઘેર બેસતા વેલાઈ ઠો વહી પ્રપુત્ર તો સૂત્રગતંગ સૂત્રના પ્રથમ શ્રુત્કથના નવમા અધ્યયનનો એકવીસમો ગાથામાં પ્રહસ્યીના ઘેરે સાધુને બેસવું વર્જ્યું છે તે પાઠ —

આસદી પશ્ચિયકેય, ણિસિચં ચ ગિદંતરે,

સંપુઠણ સરણવા તં વિચં પરિજાણિયા ॥ ૨૧ ॥

અર્થ — આઠ માત્રી પ્રમુખ આસને પઠ પશ્ચિમકાદિકે ણિઠ બેસવું ગિઠ પ્રહસ્યીના ઘરમાં બેસવું, સુષુ ન કસ્યે (આત્મસંજમનો વિરાધના યાય તેથી) સઠ પ્રહસ્યીને કેમ કુશલનું પુઠવું તથા સઠ પૂર્વ ક્રિયાનું સંજારવું તંઠ તે સર્વ સસાર જમવાનો હેતુ જાણીને વિઠ પત્રીત પઠ પરિહરે ૨૧

જાવાર્થ:— હવે જુઠ ! હહા પણ પ્રહસ્યીના ઘેરે બેસવું વર્જ્યું છે વહી વસવેકાક્ષીક સૂત્રના પ્રાજ્ઞા અધ્યયનમાં પ્રહસ્યીના ઘેરે બેસે તેને અથા પારી કહો છે ક્રિયાદિક અનેક ઠેકાણે સૂત્રમાં પ્રહસ્યીના ઘેરે બેસવું વર્જ્યું છે ઠતાં તમે પટલા કેવલીના વચન ઠયાપીને, પેટ જરાફના વાસ્તે પ્રહસ્યીના ઘેરે બેસવું કેમ રચાવો ઠો ?

વલી ટોટાવાલા સરાફની માફક લોકોમાં સફાઈ દર્શાવવાને વાસ્તે તેરાપંથી કહે છે કે “ સૂત્રમાં કહ્યા સિવાય કિંચીત માત્ર કામ કરીને પ્રાયશ્ચિત ન લે તેને સાધપણથી ઝ્રષ્ટ કહ્યો છે. ” એવી પરુપણા કરે છે; પણ પોતેતો સૂત્રમાં કહ્યા વીના ઘણાં કર્તવ્ય કરે છે. તે એ કે પ્રથમ તો ગ્રહસ્થીના ઘેરે બેસવું સ્થાપે છે, અને પાત્રાંને રોગાન તથા રંગ લગાવવા માટે રોગાન વાસી રાખવાની સ્થાપના કરે છે. માટે તેરાપંથીને પુઠવું કે, તમે પાત્રાંને રોગાંન લગાવો ઠો તથા સાથે લઈને ગામોગામ ફર્યા કરો ઠો તથા વાસી રાખો ઠો, અને વલી તોટો ટુપાવવાને અર્થે તથા અણસમજુ લોકોને ઠગવાને વાસ્તે કહો ઠો કે, સૂત્રમાં કહ્યા વિના કિંચીત્ત માત્ર કામ કરે તેનામાં સાધપણું નથી. ત્યારે પાત્રાંને લગાવવા સારુ રોગાન વાસી રાખવો કયા સૂત્રમાં કહ્યું છે તે બતાવો. તમે તો એ કામ સૂત્રમાં કહ્યાવિના કરો ઠો. હવે તમારી કેહેણીને લેખે તમારામાં સાધપણું છે કે નહીં તે કહો.

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે “ જેમ તમારા બાવીસ સંઘાતના સાધુ પાત્રાંને રંગ રોગાન લગાવે છે તેમ અમે પણ લગાવીએ ઢીએ. ” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! બાવીસ સિંઘાતના સાધુતો ચશ્મા પણ રાખે છે, રોગાન પણ પાત્રાંને લગાવે છે, અને સોય જાગ્યાના પ્રાયશ્ચિતનું બેહું તથા સોય ગુનાવ્યાનું તેહું કરે છે, અને કાચા પાણીનો ઢાટો લાગે તો અપવાસનું પ્રાયશ્ચિત લે છે; इत्यादिक ઘણાં કામનો સૂત્રમાં નિર્ણય નથી તે જેમ જિતવ્યવહારમાં કહ્યું અને જેમ વસ્ત્રા વફેરા કરતા આવ્યા તેમ કરે છે. તે જિતવ્યવહાર માનવો કહ્યો છે. તેની શાખ સૂત્ર જગવતી શતક આઠમે નહેશે આઠમે, તથા વ્યવહાર સૂત્ર ઉદ્દેશે દસમે. એ ન્યાયે અમારા બાવીસ ટોલાના સમુદાયના સાધુ તો જે કામનો સૂત્રમાં નીર્ણય નથી તે સર્વ જિતવ્યવહારથી કરે છે; અને જિતવ્યવહારથી વર્તે તેને જગવંતે આજ્ઞાના આરાધક કહ્યા છે. એ ન્યાયે અમે તો જીતવ્યવહારથી સર્વ કામ કરીએ ઢીએ; અને તમે તો જીતવ્યવહારનાં બીજાં તો પ્રાયશ્ચિત પ્રમુખ સર્વ કામ ઉચાપી દીધાં; અને રોગાન

પ્રમુખની વેષાણ ધીજા સધારાના સાધુનું ઠંઠું હ્યો ઠો કે “એમ તમે કરો ઠો તેમ અમે પણ કરીએ ઠો” અહો દેવાનુપ્રીય ! શ્રી નિષિત સૂત્ર પ્રમુખમા પાત્રાને વ્રણ પસંહી તેલ્લ લગારું કહ્યું છે તથા વ્રણ પસંહી સોડ પ્રમુખનો રગ લગાર્યો કહ્યો છે તે તેલ્લ તથા સોડનો રોગાન બને છે, તેથી ઘમેરા આચાર્યોએ પાત્રાને રોગાન લગાવવો સ્થાપ્યો છે. તે ધીત વ્યવહાર છે તે તેલ્લની નેશ્વાયે જીતવ્યવહારથી અમે રોગાન લગાવીએ ઠીએ વહી તેલ્લ રોગાન વાસી રાલ્લવો ન જોઈએ ઠતા કેદ્દક સિંધાશ્વમાં વાસી રાલ્લે છે, પણ તે તમારી પેઠે સ્થાપના કરતા નથી તમે તો કહો ઠો કે સૂત્રમા કહ્યા સીવાય કામ કરે તેનામા સાધપણુ નથી, અને વહી રોગાન વાસી રાલ્લવાની તો સ્થાપના કરો ઠો, પણ જગવતે તો તેલ્લ, રોગાન પ્રમુખ વાસી રાલ્લે તેને સાધપણથી વ્રણ કહ્યો છે તથા પ્રહસ્યી સરસા કહ્યા છે શાલ્લ સૂત્ર દશવૈકાલીક અધ્યયન ઠહે અઢાર બોલ માંહેલા પાઘમા ઘોલમા તે પાઠ:-

વિન્મુઘે ઇમ લોણ તિદ્ધં સપ્પિં ચ ફાણિય નેતે,

સનિદ્દી મિઠતિ નાયપુત્ત વઝ રયા ॥ ૧૬ ॥

લોન્નસ્સસમ ણુફાસે મન્ને અન્નય રામવિ

જે સિયા સનિદ્દિકામી ગિદ્દી પઘ્ઘે નસે ॥ ૧૭ ॥

અર્થ —હવે પાંચમા સ્થાનકની વિધિ કહે છે વિઠ વિન્મુઘ સવલ્લ સમુદ્દાદિકનું ૬૦ યવા પ્રકારનું લોણ છુણ તિલ તેલ્લ સળ ધીદ્દ ફાળીબો ગોલ નળ પટલા ઘાના તે યતિ સળ વાસી રાલ્લવા મિઠ ન લાન્ઢે માળ શ્રી માહાધીરદેવના વળ વચને ૨૦ જે રક્ત તત્પર હોય તે લોળ લોન્નનું અણુ થોડું પણ સેવડું (જે વાસી લાલું) તે, અને મળ અનેરી બોઝી વસ્તુ થોડી પણ જે જે યતિ સિળ કદાચીત સળ સ્નિગ્ધ લાવાની વસ્તુ લન્ઢે તે ગિળ પ્રહસ્યી પણ નહી અને ૫૦ યતિ પણ નહી ।

નાવાર્થ:-હવે આ પાઠમા ઇમ કહ્યું છે કે, ધોર વલ્લનમા રક્ત થયો હોય તે સાધુએ છુણ, તેલ, ગોલ, ઇલ પ્રમુખ વાસી રાલ્લવાની મા-

ન્યા કરવી નહીં; અને જે કોઈ કિંચીત માત્ર વસ્તુ વાસી રાખવાની વા-
ન્યા કરે તેને લોઝનો સેવણહાર તથા પાંચ માહાવ્રતનો વિરાધક ગ્રહ-
સ્થ્ય કેહેવો; પણ પ્રવર્જિત સાધુ ન કેહેવો. હવે જુઠું ! આ પાઠમાં તેલ
વાસી રાખે તેને જગવંતે ગ્રહસ્થી સરખો કહ્યો છે. તે તેલની નેશ્રાયે રો-
ગાન લગાવીએ ઢીણ. તમે રોગાન વાસી રાખવાની સ્થાપના કેમ કરોઢો ?

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, “ અહીંયાં તો ખાવાને વાસ્તે તેલાદિક
વાસી રાખે તેને ગ્રહસ્થી સરખો તથા સાધપણથી ઝ્રષ્ટ્ર કહ્યો છે; પણ
પાત્રાંને લગાવવા વાસ્તે તેલ રોગાન વાસી રાખવો ક્યાં વર્જ્યો છે? તેનો ઉત્તર.

હે દેવાનુપ્રીય ! શ્રીવીતરાગદેવનું વચન મત્યાપીને એવી ઢીલાઈ
કેમ સ્થાપો ઢો ? જુઠું નષિથ સૂત્રમાં, ગુમર્યાંને લગાવવાનો મલમ તથા
ગોવર પ્રમુખ વાસી રાખે તેને ચોમાસી પ્રાયશ્ચિત કહ્યું છે. ત્યારે તેલ
રોગાન વાસી રાખશે તેને દોષ કેમ નહીં લાગશે ? અને તેલ રોગાન
વાસી રાખવાની સ્થાપના કરશે તથા દોષને નિર્દોષ સ્થાપશે તેનામાં
(સમ્યક્ત) સાધપણું કેમ રહેશે ? વલી તેલ, અલસી, રોગન, મીણ અને
સાબુ પ્રમુખ વાસી રાખે તે તો કર્મનો ઉદયજાવ છે; પણ વાસી રાખ-
વાની સ્થાપના કરો ઢો તે ઘણું અજુક્તું કરો ઢો. વલી તમે કહો ઢો
કે “ ખાવાની વસ્તુ વાસી રાખે તેને ગ્રહસ્થી સરખો કહ્યો છે, પણ રો-
ગાન, તેલ, એ ખાવાની વસ્તુ નથી તેથી વાસી રાખીએ ઢીણ. ” એ લેખે
તો આંખોમાં ઘાલવાનો ઝંસો (સુરમાદિક), ગુંબર્યાંને લગાવવાનો મ-
લમ તથા ડુલ્હતા શરીરે લગાવવાનું તેલ, ઘૂત, પુઠાં પ્રમુખ કરવાને
ચાવલ તથા ગઢુંની લાહી અને સાહી હીંગલો પ્રમુખમાં નાખવાને ગુંદ
ફળાદિક ખાવા વીના અનેક કામને વાસ્તે અનેક વસ્તુઢું તમારી કે-
હેણીને લેખે વાસી રાખતાજ હશે; પણ દસ વૈકાલીકના ત્રીજા અધ્ય-
યનમાં દસમા અણાચારમાં તેલાદિક વાસી રાખે તેને અણાચારી કહ્યો
છે તથા નષિત સૂત્રમાં ચોમાસા પ્રાયશ્ચિત કહ્યું છે. તેમજ દસાશ્રૂત-
સ્કંધ, ઉત્તરાધ્યયન અને પ્રશ્નવ્યાકરણ પ્રમુખ ઘણા સૂત્રમાં ઠામ ઠામ
તેલાદિક વાસી રાખવું વર્જ્યું છે. તે જાણજો.

हृवे तेरापथी साधवी साथे ससतो परिचय करे ठे अने स्थापे ठे
तेनुं वर्णन —

षष्ठी डोखा, पास्तथा, सुखसेखीआ अने जीजना खोखपी, साध
वीनां आहारपाणी छे ठे पण ठाणायाग सूत्रना प्रीजा ठाणामा काम
पठ्याधी प्रण प्रकारे साधवीने खोखावतुं कष्टुं तेमां काम पठ्याधी
आहारादिक देवो देवराववो कष्टो, पण साधवीनो आहार पाणी खेवो
तो, धत्रीस सूत्रमा क्याय कष्टु नथी ठतां तेरापथीना साधुठें आरं
जानो आयो आहार पाणी छे ठे हृवे ठाणायांगमा आर्जनि देवो
देवराववो कष्टो ठे, ते पण काम पठ्यां अज्ञातादिक कारणे कष्टो संजवे
ठे, कारण के सुखे समाधे साध साधवीने मांझोमाही आलोचना खेवी
तथा मांझोमांझे आहार पाणी प्रमुखनी वेयावय करवी, एके कष्टे
नही शास्त्र सूत्र व्यवहार उद्देशे पांचमें ते पाठ —

जे निर्मायाय निग्गथीउय सज्जोइयासिया णोण्हक-
प्पति अन्नमन्नस्स अत्तिए आलोइए अठिया इत्तएइ
केइ आलोयणारिहे कप्पतिण तस्स अत्तिए आलोइत्तए
णत्ति इत्तएइ केइ अण्हे आलोयणारिहे एवण कप्पति
अस्मसस्स अत्तिए आलोइत्तए जे निग्गथाये निग्गत्ति-
उय सज्जोइयासिया नोन्हकप्पति अस्मसस्स अत्तिए वे-
यावच करितए अठियाइणं वयाइण वयावच्चकरेइ क-
प्पतिण्ह तेण वेयावच्च करावित्तए णत्तियाइण केइ
वेयावच्चकरे एवण कप्पति अस्मसणेण वेयावच्च करावित्तए ॥

अर्थ — जे० जे कोइ नि० साधु नि० साधवी स० बार प्रकारना
सज्जोगी ठे तेमने णो० न कष्टे अ० मांझोमाही एकेकनी अ० समिपे
आ० आलोचना खेवी अ० ठे इ० एमने के० जो कोइ आ० आलोचन-
नो देणहार आचार्य तो क० कष्टे ति० ते साध साधवीने त० ते आलोचन

देणहार आचार्यनी अं० समिपे आ० आलोयणा लेवी. ए० नथी इ०
ए साध साधवीने के० कोइ अ० अनेरो आ० आलोयणनो देणहार आ-
चार्य ए० एम होय तो क० कटपे अ० मांहोमांही एकेकनी अं० समिपे
आ० आलोयणा लेवी. ज० जे कोइ नि० साधुने नि० साधवीने सं० बार
प्रकारना संज्ञोग ठे णो० तेमने न कटपे अं० मांहोमांही अं० साधु
साधवीनी समिपे अने साधवी साधुनी समिपे जइने वे० वैयावच करवी.
अ० ठे इ० इहां कोइ अनेरा साध साधवी व० वैयावचना करणहार क०
कटपे ते साध साधवीने ते० ते कने वे० वैयावच क० कराववी. ए० नथी
इहां क० कोइ अनेरा वे० वैयावचना करणहार ए० जो एम होय तो
क० कटपे अ० मांहोमांही वे० वैयावच क० कराववी.

अर्थः—हवे जुन ! इहां एम कछुं के, बार प्रकारना संज्ञोगी होय
ते साध साधवीने कदाचित दोष लागे तो ते दोषनी आलोयण लेवी
जोइए; पण ते मांहोमांही लेवी न कटपे. अनेरो कोइ गुणसंपन्न आ-
लोयणा देवा योग्य आलोयणाचार्य होय तो तेनी कने आलोयण लेवी
कटपे. हवे जो एवा गुण संपन्न आलोयणना देणहार त्यां न होय तो
ते कारणे मांहोमांही पण आलोयणा लेवी कटपे एम कछुं. हवे जेम
आलोयण लेवानी विधिकही, तेम वैयावच पण मांहोमांही एकेक पासे
करवी कराववी नही. ते वैयावच ठाणायांगना त्रीजा ठाणे त्रण प्रका-
रनी कही ठेः— आहार, पाणो, वस्त्र, उपगर्णादिकनुं देवुं १, मात्रादिक-
नुं परठववुं २, अने तेल्लादिक मसलवुं, दाबवुं तथा चांपवुं ३. वस्ती श्रो
प्रशव्याकरणजीमां घणा प्रकारनी वैयावच कही ठे. ते वैयावच साध
साधवीए मांहोमांही करवी नही. हवे कोइ रोगादिक कारण उपजे
तो वैयावच करवा योग्य कोइ अनेरा पासे वैयावच कराववी; अने वै-
यावच करवा योग्य न होय तो अपवादमां मांहोमांही पण वैयावच
करवी कटपे कछुं. एम करतां संघटादिकनो शंका उपजे ते जांजवा जणी
चोवीसमुं सूत्र कहीये ठीये. ते पाठः—

णिग्गंथचण राठवा वियाखेवा दोह पुठो खुसेबा तं इ-
 न्निएवा पुरिसो उमधेवा पुरिसोवा इन्निए उमधेवा एवं
 से कप्पति एव चिठ्ठति परिहारच णो पाण्णत्ति एसकप्पो
 थेर कप्पीयाणं एव से नोकप्पत्ति एव मे नो चिठ्ठत्ति पं
 रिहारंच पाण्णइ एसकप्पो जिणकप्पीयाण

अर्थ — णि० साधु साधवीने रा० रात्रे वि० पन्निकमणादिकनी
 बेलाए तथा वपोर इत्यादिक वीकट बेलाए वी० दीर्घ सर्प पु० स्पर्शा
 यकां सु० खुसे, रुख दे, करके, एवो रुस्यो होय त्यारे त० ते इ० साध-
 वीने ते रुखे तो पु० पुरुष ग्रहस्थ तेने हाथे करी उ० वंसनी चिकित्सा
 करावे, अने पु० पुर्षने (साधुने) रुखे तो इ० ते गृहस्थशीना (स्त्रीनी
 जातना) हाथे करी उ० वंसनी चिकित्सा करावे ए० एम से० ते
 स्थिवर-कक्षीने क० कक्षे (अपवाद मार्गे) ए० ए प्रकारे वि० रहे
 स्थिवर-कक्ष्यो ते ब्रह्म न थाय प० परिहार तप पण ते न पामे ए० इ
 कक्षपाचार थे० स्थिवर कक्षीनो कक्षो हवे जिन-कक्षीनो आचार कहे
 ठे.—ए० एम स्थिवर कक्षीनी परे से० ते जिन-कक्षीने नो० न कक्षे
 ए० एम से० ते जिन-कक्षीपणु नो० न रहे प० प्रायश्चित्त पण पामे ए०
 ए आचार जिन-कक्षीनो केहेवो ए प्रकारे धैयावचनं करावबु जिन
 कक्षीने न कक्षे (ते उत्सर्ग मार्गे प्रवर्ते ठे ते माटे) ।

जावार्थ — हवे जुड । साध साधवीने माहोमांही अपवादे बेबा-
 वच करवी कही त्या सघटानी शका उपजे ते टाखवा माटे कर्षुं के
 सर्पादिके दप दीधो होय तो साधु साधवी स्त्री पुरुषकने जानो देवरावे व
 जानो देवराववानो कक्ष स्थिवर कक्षीनो ठे, तेथी ते प्रायश्चित्त न पामे,
 पण जिन-कक्षीने जानो देवराववो कक्षे नही, तेथी जो जानो देवरावे
 तो प्रायश्चित्त पामे वही अपवादमां अणसरते धैयावचने प्रबे संव-
 द्वादिक करता जगवतनी ब्राह्म अतिक्रमे नही शास्त्र सूत्र बृहत्-
 कक्ष चर्चेशे ठे ते पाठ —

નિગ્ગંથસ્સય અદેપાયંસિ યાણુવા કંટંણવા હિરણ્ણવા
સંકરેવા પરિયાવજ્જેજા તંચ નિગ્ગંથે નોસંચાણ્ણ નિહરિત્ત-
ણ્ણાં વિસોહિત્તણ્ણવા તંચ નિગ્ગંથી નિહરમાણીવા વિસોદ્દે-
માણીવા ણાણ્ણકમ્મણ્ણ. નિગ્ગંથસ્સ અહિંસિ પાણેવા બીણ્ણવા
રણ્ણવા પરિયાવજ્જેજા તંચ નિગ્ગંથે નોસંચાણ્ણ નિહરિત્ત-
ણ્ણવા વિસોહિત્તણ્ણવા તં નિગ્ગંથી નિહરમાણીવા વિસોદ્દેમા-
ણીવા ણાણ્ણકમ્મણ્ણ. નિગ્ગંથીણ અદેપાયંસિ યાણુવા કંટ-
ણ્ણાં બાહિરેવા સંકરેવા પરિયાવજ્જેજા તંચ નિગ્ગંથી નોસં-
ચાણ્ણ નિહરિત્તણ્ણવા વિસોહિત્તણ્ણવા તંચ નિગ્ગંથે નિહર-
માણેવા વિસોદ્દેમાણેવા ણાણ્ણકમ્મણ્ણ. નિગ્ગંથીણ અહિંસિ
પાણેવા બીણ્ણવા રણ્ણવા પરિયાવજ્જેજા તંચ નિગ્ગંથી નોસં-
ચાણ્ણ નિહરિત્તણ્ણવા વિસોહિત્તણ્ણવા તંચ નિગ્ગંથે નિહર-
માણેવા વિસોદ્દેમાણેવા ણાણ્ણકમ્મણ્ણ. નિગ્ગંથે નિગ્ગંથી દુ-
ગંસિવા વિસમંસિવા પવયંસિવા પવલમાણંવા પવનમાણંવા
ગિન્દ્દમાણેવા અવલંબમાણેવા ણાણ્ણકમ્મણ્ણ. નિગ્ગંથે નિગ્ગં-
થી સેયંસિવા પંકંસિવા પાણંસિવા ઉદગંસિવા ઉકેસમા-
ણંવા ઉવુલ્લમાણેવા ગિન્દ્દમાણેવા અવલંબમાણેવા ણાણ્ણક-
મ્મણ્ણ. નિગ્ગંથે નિગ્ગંથી નાવં ઓરોહમાણંવા ઉરોદ્દમાણંવા
ગિન્દ્દમાણેવા અવલંબમાણેવા ણાણ્ણકમ્મણ્ણ. ચિત્તચિત્તં નિ-
ગ્ગંથી નિગ્ગંથે ગિન્દ્દમાણેવા અવલંબમાણેવા ણાણ્ણકમ્મણ્ણ.॥

અર્થ:—પૂર્વવત્. જુઠ પ્રશ્ન બીજે પાને ૨૨૪ મેં.

જાવાર્થ:—હવે જુઠ ! આ પાઠમાં કહ્યું કે, સાધુના પગમાં
લીંછો, કાંટો, પ્રમુખ જાંગ્યો હોય તથા આંખમાં પ્રાણી, બીજ, રત્ન
પ્રમુખ પદ્મ્યાં હોય અને પોતે કાઢવા સમર્થ ન હોય ત્યારે સાધવી કાઢે

તો બ્રાહ્મ અતિક્રમે નહીં, અને સાધવીના પગમાં સ્ત્રીઓ કાંટો, પ્રમુખ જાંતો હોય તથા આંખમાં પ્રાણી, રજ, વીજ પ્રમુખ પરચુ હોય તે પોતે કાઢવા સમર્થ ન હોય ત્યારે સાધુ કાઢે તો બ્રાહ્મ અતિક્રમે નહીં વણી, વસતી જંગ્યાથી તથા પર્વતાદિકથી પરતી સાધવીને તથા અંધ કાંદ બ્રાહ્મમાં સપસતી, પરતી તથા મુશતી સાધવીને તથા (નાવા) ના હાથે ઘડતા ઘટરતા પરતી સાધવીને, સાધુ પ્રહતો થકો બ્રાહ્મ અતિક્રમે નહીં આગલ વણી કદર્પ ચિત્તે કરી, સોજાદિકે કરી અને અજ્ઞા બિપ્તે કરી જાતી સાધવીને સાધુ જાણી રાખતો થકો બ્રાહ્મ અતિક્રમે નહીં. જેમ પગ તથા આંખમાં સ્ત્રીઓ, કાંટો, રજ, વીજ પ્રમુખ સાધ સાધવી પોતે કાઢવા સમર્થ ન હોય ત્યારે સાધુ સાધવીને અને સાધવી સાધુને કાઢતાં બ્રાહ્મ અતિક્રમે નહીં, પણ જો સાધુ પાસે સાધુ અને સાધવી પાસે સાધવી કાઢનાર હોય તો માંદોમાદે કાઢાવવું કહ્યું નહીં તેમજ આહારાદિક ગ્રણ પ્રકારની વૈયાવચની વાચતમાં પણ વ્યવહાર સૂત્રના પાંચમા ઉદ્દેશમાં કહ્યું છે કે, સાધુ પાસે સાધુ કરવા વાણી હોય અને સાધવી પાસે સાધવી કરવા વાણી હોય તો સાધુને સાધવી પાસે અને સાધવીને સાધુ પાસે વૈયાવચ કરાવવી કહ્યું નહીં તે ઠતા તમે મુલે સમાધે આર્યાનો સ્વામ્યો આહારાદિક કેમ ર્યો ઠો અને આર્યાને કેમ આપો ઠો ? વણી પુજવું, પલેવવું, સીવવું, પાત્રાં પ્રમુખનું રંમવું અને ધોવું શાવ વદ અનેક કામ આર્યા કને કેમ કરાવો ઠો ? યોગ, જિવિતવ્યને કારણે પ્રજુનાં વચન તત્યાપીને આર્યાથી અસ્થાપ સસ્થાપ, સસતો પરિચય અને આહારાદિક સેવો દેવો કેમ સ્થાપો ઠો ?

વણી આર્યા સાથે વિહાર કરે તો નિપિત સૂત્રના આઠમા ઉદ્દેશમાં પોમાસી પ્રાયશ્ચિત્ત કહ્યું છે તેમજ સાધ સાધવીને એક વરવાજે દિશા માત્રે પણ જવું વજ્યું છે તથા એક વરવાજે એક દિશે વિહાર કરવો વર્જ્યો છે ઠતાં તમે સૂત્રનાં વચન તત્યાપીને આર્યા સાથે વિહાર કેમ કરો ઠો ? ઈવી ઠીલાઈ ઠંઠા જીવીતવ્યને કારણે અગ્રીકાર કેમ કરો ઠો ? વણી આર્યાને સાધુજી રહેતા હોય તે તપાધ્યમા જ્ઞાનાદિકના વધોવ,

विना बेसवुं उठवुं कट्पे नही. एक तो (समोसर्णमां) व्याख्यानमां आवुं कछुं, ते प्रखदामां चार हाथ पनानो पठेनी प्रमुख उढीने, सर्व हाथ पग प्रमुख अंग उपांग ढांकीने बेसवुं कछुं, अने एक पोतानी पासे जणाववावाली गीतार्थ आर्या न होय तो साधुजी पासे वांचणी लेवा तारु आवुं कट्पे कछुं. ए बे ज्ञानना प्रयोगेने अर्थे आर्याने साधुना उपाश्रये आवुं कछुं ठे. ए ज्ञानादिकना प्रयोग विना साधु रहेता होय ते जग्यामां आर्याने आवीने उछुं रहेवुं, बेसवुं, सुवुं के आहारादिक कांइ पण काम करवुं कट्पे नही; अने साधुने साधवी रहेती होय ते जग्यामां उछुं रहेवुं, बेसवुं, सुवुं तथा चार आहार करवा कट्पे नही; तेम कांइ पण काम करवुं कट्पे नही. शाख सूत्र वृहत्कट्पना त्रीजा उद्देशामां. ते पाठः—

नोकप्पइ निग्गंथाणं निग्गंथीणं उवस्सयंसि चिठ्ठित्तएवा
निसित्तएवा निदाइत्तएवा तुयट्ठित्तएवा पयळाइत्तएवा अ-
सणंवा ४ आहारं आहारित्तए उचारंवा ८ पासवणंवा
खेवंवा सिघाणंवा परिठ्वित्तए सच्चायंवा करित्तए ज्ञाणं-
वा ज्ञाइत्तए काउसग्गंवा ठाणंवा ठाइत्तए. नोकप्पइ
निग्गंथीणं निग्गंथाणं उवस्सयंसि चिठ्ठित्तएवा निसिइत्त-
एवा तुयट्ठित्तएवा निदाइत्तएवा पयळाइत्तएवा असणंवा ४
आहारमाहरित्तएवा उचारंवा ४ परिठ्वित्तए सच्चायंवा
करित्तए काउसग्गंवा ठाणंवा ठाइत्तए. ॥

अर्थः—नो० न कट्पे नि० साधुने नि० साधवीना उ० उपाश्रयने
विषे चि० सेहेजे उछुं रहेवुं १ नि० बेसवुं २ तु० सुवुं ३ नि० निंझा
लेवी ४ प० विशेष निंझा लेवी ५ अ० असनादि चार आहार करवा
६, उ० वकीनीत ७ पा० लघुनीत ८ खे० बलखो ९ अने सि० नासि-
कानो मेख १० प० परठववां, स० सकाय करवी ११ ज्ञा० ध्यान ध्यावुं

११ का० सेहेजे काठसग करवो १३ अने ठा० वारमी पन्निमा ठाववी १४
 एटखा वानां करवां न कक्षे नो० न कक्षे नि० साधवीने नि० साधुन
 ठ० ठपाश्रयने विषे चि० उचु रहेवु नि० वेसवुं तु० सुवुं नि० निंझा खेवी
 प० विशेष निंझा खेवी, अ० असन, पान, खादीम, स्वादिम ए चार
 आ० आहार करवा, ठ० वनीनीत आदि चार प० परठववा, स० सज्जय
 करवी का० काठसग करवो ठा० (पन्निमा) मर्यावानो काठसग ठा० करवो
 एटखां वाना करवा न कक्षे

जावार्थः—इहे जुठ ! आ पाठमा तो एम कष्टुं ठे के, साधुजीने
 साधवीना ठपाश्रये जहने उचु रहेवुं नही १, वेसवु नही २, सुवु नही ३,
 निंझा खेवी नही ४, विशेष निंझा खेवी नही ५, अस्नादिक चार आहार
 करवा नही ६, उपहार ७, पासवण ८, सिंघ्याण ९ अने खेख १०, परठववा
 नही, सज्जय करवी नही ११, ध्यान धरवु नही १२, सेहेजनो काठस
 ग करवो नही १३, अने जिखुनी पन्निमा ठाववी नही ए चौव बोख
 अने आहारना बाकीना अण गणीये तो सतर थाय ए बोख साधुने
 साधवीना ठपाश्रये जहने करवा कक्षे नही, तेमज साधवीने साधुना
 ठपाश्रए जहने करवा कक्षे नही श्री बीतरागदेवनी आज्ञातो एम
 ठे, अने तमे तो सूत्रना वचन तथा बीतरागदेवनी आज्ञा ठपापीने
 आरजाने आखो दीवस घणीवार सुबो बेसानी राखो ठो, आहार
 पाणी स्थानकमा बेसीने करो ठो, आरजा पण तमारे स्थानके बेसीने
 आहार पाणी तथा सज्जय करे ठे, खंखार प्रमुख परठवे ठे, मांढोमाही
 वासो करो ठो अने पुजवुं पखेवण प्रमुख आर्याकने करावो ठो एवी
 रीते आरजाधी सस्तव परिचय राखो ठो ते घणुज अयुक्त काम करो
 ठो वखी उत्तराध्ययनना १६ मा अध्ययनमा ब्रह्मचर्यनी नव वारु कहो
 ठे त्यां स्त्री रेहेती होय ते जय्यामा ब्रह्मचारी साधुने रेहेवु नही, स्त्रीना
 सामु नजर मेखवीने जोषुं नही तथा स्त्रीनां अंगोपांग नीरखवां नही,
 कारण के नव वारु माहेखो एक वारु जागे तो तेना ब्रह्मचर्यने विषे
 अंका कंसा तथा वितिगिष्ठा उपजे, अने ब्रह्मचर्य पासु के न पासु यवा ।

પ્રણામ થાય, અને સંયમથી, સંવરથી તથા કેવલી-પુરુષ્યા ધર્મથી ઘ્રષ્ટ થાય, એમ કહ્યું છે. તમે આજો દીવસ આર્યાને પાસે લઈને બેઠા રહો છો, વાતો કરો છો અને તેના સામું જોયા કરો છો. હવે તમારી વાત શી રીતે રહેશે ? વલી સ્ત્રીનો પરિચય તો ઠામ ઠામ નિષેધ્યો છે. તમે ઝંઘાળિયાતવ્યને કારણે ઘટલાં સૂત્રનાં વચન યથાપીને, આર્યાની સાથે વિહાર કરીને, આર્યાનો લાઘ્યો આહાર પાળી લઈને અને આર્યાનો સંસ્તવ પરિચય કરીને, જૈન (ધર્મ) માર્ગ કેમ લેજાવો છો ?

હવે તેરાપંથીઝની નીત્ય-પિંડ લેવાની લીલા કહીએ છીએ. વલી સરસ આહારના ગૃહિ, રસનાં લોલપી, પેહેલે દીવસે તો ઘેરે વહોરે, અને બીજે દીવસે તેજ શ્રાવકના હાટે તથા રસ્તામાં ઘૂત, સુખની પ્રમુખ રોજનાં વોહોરી લે છે; પણ સૂત્રમાં તો નીત્ય-પિંડ લેવો ઠામઠામ વજ્યો છે. હવે તમે નીત્ય નીત્ય કેમ વોહોરો છો ? વલી બીજા કેટલાક સંઘાતોમાં નીત્ય ધોવણ લે છે, તે બાબતમાં તમે કહો છો કે, સૂત્રમાં વજ્યા તે એક પણ બોલ સેવે તેમાં સાધપણું નથી. ત્યારે તમે નીત્યને નીત્ય સરસ આહાર ઘર, હાટ અને રસ્તામાં વોહોરો છો તેથી તમારું સાધ-પણું શી રીતે રહેશે ?

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે “ સૂત્રમાં તો એક ઘરનો નીત્ય લેવો વજ્યો છે, પણ પેહેલે દીન જે ઘેરે વોહોર્યું તે ધણીનું બીજે દીવસે હાટમાં તથા રસ્તામાં વોહોરવું ક્યાં વજ્યું છે ? તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! કોઈ મેલા તથા ફોજમાં પાલ (તંબુ)માં રસોઈ કરે છે. કોઈ ડુકાનમાં, કોઈ ઢાંચીમાં તથા કોઈ વૃદ્ધ હેઠે રસોઈ કરે છે. છતાંદિક ઠેકાણાને ઘર તો ન કહેવાય. હવે તમે કહો છો કે, એક ઘરનું નીત્ય વોહોરવું વજ્યું છે. ત્યારે તમે પૂર્વોક્ત પાલ પ્રમુખમાં નીત્ય કેમ નથી વોહોતા ?

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે “ ઘરનું કાંઈ કારણ નથી. ગ્રહસ્થ રહે તેજ ઘર છે. જે જગ્યાએ પેહેલે દીવસે વોહોર્યું હોય તે જગ્યાએ બીજે દીવસે વોહોરવું નહીં; પણ ઘરનું ક્ષેત્ર અને હાટ તથા રસ્તાનું ક્ષેત્ર જુદાં છે.

तेथी अमे पेहेले दीवसे घेरे वोहोरीए ठोए अने बीजे दीवसे होट र
स्तामा वोहोरीए ठीए, केमके क्षेत्र जुदां ठे तेथी अटकाव नही. एक
क्षेत्रमां नित्य वोहोरुं नही " एम कुयुक्ति सगावे ठे तेनो उत्तर हे वे
वानुप्रीय ! एक बारणामां बीजे घेरे बीजे दीवसे वोहोरो के नही ?
जो रसोमा, परसाख तथा ठरमाने बीजु क्षेत्र गणता हो तो, जे रसोमा
प्रमुखमां पेहेले दीवसे वोहोरुं होय, तेज रसोमा प्रमुखमा बीजे दीवसे
बीजानो कटोरदान पक्षो होय अने अस्नाविक वोहोरावे तो वोहोरो
के नही ते कह्यो

तेवारे तेरापयो कहे ठे के " पेहेले दीवसे वोहोरुं होय ते धणीनुं
बीजे दीवसे न वोहोरुं, पण बीजा धणीनो माख होय तो तेज जग्यामां
वोहोरवानो अटकाव नही ? " तेनो उत्तर हे वेवानुप्रीय ! तमे केहेता
हता के, एक क्षेत्रमा नित्यनुं न वोहोरुं, त्यारे ए एक क्षेत्रमा केम
वोहोरो ? तमे ए धणीनो माख टाख्यो के क्षेत्र टाख्युं ? तमे पेट जरा
इना वास्ते अणसमजु खोकोने घरनु, हाटनुं अने रस्तानुं क्षेत्र जुडं
जुड केम कह्यो ठो ? बखी घरनुं अने हाटनु क्षेत्र जुडं जुडं कहीने
नित्य वोहोरे ठे, तेने पुठवुं के, वेताखीस दोषना अव्य, क्षेत्र, काख,
जाव कह्यो अने नित्य-पिदनो अव्य, क्षेत्र, काख, जाव कह्यो हवे
अव्ययकी तो चार आहार एक धणीना नित्य न खेवा, क्षेत्र यकी कपाय न
खेवा, काखयकी नित्यना नित्य न खेवा, अने जावयकी उपयोग सहित
प्रण करण अने प्रण योगे करीने खेवा हवे तमे पेट जराइ (वोहोरना)
ने वास्ते घरनु अने हाटनु क्षेत्र जुड केम स्थापो ठो ? कारण के नित्य
एक घरनु वोहोरे तो बसवैकाखीक सूत्रना प्रीजा अध्ययनमां प्रीजा
अणाचारमा अणाचारो कह्यो ठे, अने तेज सूत्रना ठग अध्ययनमां
अठार खोख माहेलो एक पण खोख सेवे तेने साधयणार्थी ब्रष्ट कह्यो ठे
तेमा तेरमा खोखमा नित्य एक घरना चार आहार खे तो तेने साधय
णार्थी ब्रष्ट कह्यो ठे बखी नपित सूत्रमा नित्यना चार आहार वोहोरे
तो चोमास्ती प्रायश्चित कष्ट ठे इत्यादिक सूत्रमां ठाम ठाम नित्यनुं

વોહોરવું વર્જ્યું છે. એટલાં સૂત્રનાં વચન ઉત્થાપીને આહારના પ્રક્રિયકા ઘરનું, હાટનું અને રસ્તાનું ક્ષેત્ર જુડું સ્થાપીને નિત્ય એક ઘરનું વોહો-
રવાની સ્થાપના કરીને અનંત સંસાર કેમ વધારો ઠો ? વલી પૂર્વોક્ત
આરજા સાથે વિહાર કરવો, તેમનું આહાર પાણી લેવું તથા તેમનો સં-
સ્તવ પરિચય રાખવો, એ તો વ્યવહારજ અશુદ્ધ છે; અને જિનમાર્ગમાં
તો શુદ્ધ વ્યવહારનેજ પ્રધાન કહ્યો છે.

દાખલા:—ઞરત માહારાજે કેવલજ્ઞાન ઉપન્યા પઠી વેશ પાલટયો,
તે વેશ પાલટ્યા વિના કેવલજ્ઞાન કાંઈ પાતું તો નહોતું જાતું; પણ વ્ય-
વહાર રાખવા માટે પ્રહસ્થીનો વેશ ઉતાર્યો. વલી જુગલીયામાં જાઈ
જગની જોગ કરીને મરીને દેવલોકમાં જાય છે. તે કામ આજ કોઈ
કરે તો વ્યવહાર માર્ગ લોપ્યા માટે માહા અનાર્ય કેહેવાય. બાકી જીવ
હિંસા તો સરખીજ છે. વલી શ્રી વીરપ્રજુ જાણતા હતા કે, બે સાધુ મ-
રશે, તોપણ વ્યવહાર રાખવા માટે તેમને બોલવા વર્જ્યા. વલી શ્રાવક
આરંજમાં (પરિગ્રહમાં) તો બેઠા છે, પણ લોક લજ્યા માટે ચોરાઈ વસ્તુ
ન લેવી કહી. વલી માહાવીર જગવાન જાણતા હતા કે, મારા રોગની
થિતી પાકી છે તેથી જાશે, તોપણ વ્યવહાર રાખવા માટે તથા બીજા
સાધુને ઔષધનો ઉપગાર જણાવા માટે ઔષધ લીધું છે. વલી સાધુ મેહ
વરસતાં સ્થાનકમાં આવે, પણ એકલી સ્ત્રીના ઘેરે ઉઝા રહે નહી. માર્ગ-
માં ચાલતાં જો બોજો માર્ગ ન હોય તો હરિકાયનું પાપ કરે, પણ લોકી-
ક વ્યવહાર અશુદ્ધ તેથી સ્ત્રીનો સંઘટો ન કરે. વલી રાજા પ્રમુખના મ-
ર્ણની અસજાય કહી, તે પણ લોક વિરુદ્ધ માટે. વલી કેવલી રાત દીન
સરસું દેખે છે, પણ વ્યવહાર રાખવા માટે રાતના ન ચાલે. વલી સ્નેહ
બંધણ થાય તેના જયથી માસ ચોમાસ ઉપરાન્ત સાધુ ન રહે, પણ જો
સ્નેહ બંધણહાર હોય તો રેહેનેમિને રાજેમતીનો એક ક્ષણમાં સ્નેહ થઈ
ગયો; પણ વ્યવહાર રાખવા માટે અધિકો રહે તો વ્યવહાર જંગ થાય
અને મોટું પાપ લાગે. વલી સતુકારમાં સો જણાને અર્થે નિપન્યો તેમાંથી
શેર આહાર ન લે; પણ ઘરમાં દસ જણાને નિમિત્તે આહાર નિપન્યો તે-

नीनी वे समयनी स्थितीनी वधाय वाकी सर्व पुन्व पापना
 वध ठे, तेथी विहारादिक करी इरियाविही पण पम्तिकमता न
 नदी उतररीने पण केवळी इरियावही पम्तिकमे नही तथा
 पण करे नही, कारण के केवळीने सर्व कार्य करता पापनो
 तेथी केवळी नदी उतरे तोपण तेमने पाप खागे नही, अने
 साधुने तो विहारादिक करता पण पाप खागे ठे अने सात कर्म
 ठे, तेथी इरियावही पम्तिकमे ठे, तथा गोचरीमां पण
 पाठा आधीने इरियावहि पम्तिकमे ठे तेमज नदी उतरतां
 साधुने पाप खागे ठे, तेथी नदी उतररीने इरियावही पम्तिकमे ठे
 बोवीसथो करे ठे वळी नदी उतरता सरागी ठूमस्थ साधुने ठ
 तथा आठ कर्मनो वध पाय ठे ज्ञानावरणी आदिक पाप कर्म नदी
 रतां वधाय ठे, तेथी नदी उतरवामा आझा धर्म नथी वळी जो नदी
 वामां आझा धर्म द्याय तो वारवार नदी उतरे तो शबलो
 ते केम केहंत? शास्त्र सूत्र दसाधुतकध अन्वयन बोजे ते
 अतोमासस्स तज उदगखेवे करेमाणे सवखे ॥
 सस्स तज माइठाणे करेमाणे सवखे ॥ अंतो ७९
 दश उदग खेवे करेमाणे सवखे ॥ अतोसवत्तरस्स दसमा
 इठाणाई करेमाणेसवखे

अर्थ — अ० एक मासमां स० त्रण वार उ० नदी उतरे तो
 खेप (जे नाजि प्रमाण जख अवगाहे ते) करे तो स० सबलो
 खागे अ० एक मासमां ठख वचन बोले, प्रतित उपजावे, यथा
 णने कहे के “ए आहार तो ठे पण तमने सदे अथवा न सदे”
 पोते खावानी बुद्धे कहे, ए मायानु स्थानक एवां स० त्रण मा०
 स्थानक क० करतो थको जेवो करण योग होय तेवो स० सबलो
 खागे अ० एक स० वर्षमा इ० दस वार नदी उतरे तो उ०
 खेप (नाजि प्रमाणे जख अवगाहे ते) खगान्तो थको स० सबलो,

લાગે. અં ૦ એક વર્ષમાં ૬૦ દસ માયા-સ્થાનક સેવે તો ૬૦ દોષ લાગે.

જ્ઞાવાર્થ:—આ પાઠમાં એમ કહ્યું છે કે, એક મહીનામાં ત્રણ અને એક વર્ષમાં દસ નદી ઝલંધે તો સબલો (જબરો) દોષ લાગે. હુઝ ! નદી ઝતર્યામાં ધર્મ હોય તો મહીનામાં ત્રણ નદી ઝતર્યાથી વમો સબલો દોષ કેમ કહે ? અને વર્ષમાં દસ નદી ઝતરે તો ૧૯ સબલો દોષ કેમ કહે ? જો ધર્મ હોય તો વારંવાર હર્ષ કરીને ઝતરવું જે -

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, મહીનામાં ત્રણ નદી ઝતરે તો દોષ કહ્યો, પણ બે નદી ઝતરે તેમાં તો ધર્મ છે. તેનો ઝત્તર. હે પ્રીય ! મહીનામાં બે નદી ઝતર્યામાં આજ્ઞા ધર્મ ક્યાં કહ્યો છે ? અ જગવંતે તો જ્ઞાનાદિકની જતનાને અર્થે જાણા ટાલીને કલ્પ છે. જેમ શ્રાવકને સાધુ કહે કે, અણગલ પાણી પીવામાં તથા ત્રસજી વને હણ્યામાં મોટું પાપ છે. હવે ગલેલું પાણી પીવું બાકી રહ્યું તથા સ્થાવરની હિંસા કરવી બાકી રહી તેમાં સાધુનો આજ્ઞા-ધર્મ નથી. અણ ઢાણું પાણી પીવા કરતાં ઢાણું પાણી પીવામાં અને ત્રસ-કાયર્ન હિંસા કરતાં પાંચ સ્થાવરની હિંસામાં પાપ થોડું છે, પણ ધર્મ તો નથી; તેમ મહીનામાં ત્રણ નદી ઝલંધે તો તથા વર્ષમાં દસ નદી ઝલંધે તો સબલો દોષ લાગે કહ્યું. હવે મહીનામાં બે નદી અને વર્ષમાં નવ નદી ઝલંધવી બાકી રહી. તેમાં ત્રણ નદી ઝતર્યામાં સબલો દોષ છે, તેની અપેક્ષાએ બે નદી ઝતરવામાં નવલો દોષ છે. એ જગવંતે તો જાણા ટાલી-ને કલ્પની વિધિ ઝલંધાવી છે; પણ એમ તો નથી કહ્યું કે “ હે સાધુ ! મહીનામાં તું બે નદી ઝલંધજે. મારી આજ્ઞા છે. ” વલો કદાચ મહી-નામાં ત્રણ નદી ઝલંધવી વર્જી, તેથી તમે બે નદી ઝલંધવામાં આજ્ઞા ધર્મ માનતા હો તો, દસમા સબલા દોષમાં એક મહીનામાં ત્રણ માયા સ્થાનક (કપટાઈ) સેવે તો સબલો દોષ લાગે કહ્યું છે; તથા વર્ષ દીવસમાં દસ માયા-સ્થાનક સેવે તો વીસમો સબલો દોષ લાગ કહ્યું છે.

હવે તમારો કેહેણીને લેખે તો મહીનામાં બે નદી ઝતર્યામાં આજ્ઞા

नीनी वे समयनी स्थितीनी वधाय बाकी सर्व पुन्व पापना
 वध ठे, तेथी विहारादिक करी इरियाविही पण पणिकमता न
 नदी उत्तरीने पण केवली इरियावही पणिकमे नही तथा
 पण करे नही, कारण के केवलीने सर्व कार्य करतां पापनो
 तेथी केवली नदी उत्तरे तोपण तेमने पाप छागे नही, अने
 साधुने तो विहारादिक करता पण पाप छागे ठे अने सात कर्म
 ठे, तेथी इरियावही पणिकमे ठे, तथा गोचरीमां पण ।

पाठा आवीने इरियावहि पणिकमे ठे तेमज नदी उत्तरता
 साधुने पाप छागे ठे, तेथी नदी उत्तरीने इरियावही पणिकमे ठे
 बोवीसथो करे ठे वली नदी उत्तरता सरागी ठद्मस्थ साधुने ठ
 तथा आठ कर्मनो वध थाय ठे ज्ञानावरणी आविक पाप कर्म नदी
 रता वधाय ठे, तेथी नदी उत्तरवामां आझा धर्म नथी वली जो नदी
 वामा आझा धर्म हाय तो बारवार नदी उत्तरे तो सबसो दोष छागे
 ते केम केह्त ? शाख सूत्र दस्ताश्रुतकथ अध्ययन बोजे ते

अंतोमासस्स तच्च उदगखेवे करेमाणे सवखे ॥ -

सस्स तच्च माइठाणे करेमाणे सवखे ॥ अंतो ७१.

दश उदग खेवे करेमाणे सवखे ॥ अतोसवत्तरस्स दसमा
 इठाणाई करेमाणेसवखे

अर्थ — अ० एक मासमां स० अण बार ७० नदी उत्तरे तो,
 खेप (जे नाजि प्रमाण जख अवगाहे ते) करे तो स० सबसो
 छागे अं० एक मासमां ठख वचन बोले, प्रतित उपजावे, यथा
 एने फहे के “ ए आहार तो ठे पण तेमने सवे अववा न सवे ”
 पोते खावानी बुद्धे कहे, ए मायानु स्थानक एवा त० अण मा०
 स्थानक क० करतो थको जेथो करण योग होय तेथो स० सबसो
 छागे अं० एक स० वर्षमा ५० वस बार नदी उत्तरे तो ७०
 खेप (नाजि प्रमाणे जख अवगाहे ते) खगाकतो थको, स० सबसो,

लागे. अं० एक वर्षमां द० दस माया-स्थानक सेवे तो स० दोष लागे.

ज्ञावार्थः—आ पाठमां एम कछुं ठे के, एक महीनामां त्रण अने एक वर्षमां दस नदी उलंघे तो सबलो (जबरो) दोष लागे. जुठ ! नदी उतर्यामां धर्म होय तो महीनामां त्रण नदी उतर्यायी वमो सबलो दोष केम कहे ? अने वर्षमां दस नदी उतरे तो १९ सबलो दोष केम कहे ? जो धर्म होय तो बारंवार हर्ष करीने उतरवुं जे

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, महीनामां त्रण नदी उतरे तो दोष कह्यो, पण बे नदी उतरे तेमां तो धर्म ठे. तेनो उत्तर. हे प्रीय ! महीनामां बे नदी उतर्यामां आज्ञा धर्म क्यां कह्यो ठे ? जगवंते तो ज्ञानादिकनी जतनाने अर्थे ज्ञाषा टालीने कटप ठे. जेम श्रावकने साधु कहे के, अणगल पाणी पीवामां तथा त्रसर्ज वने हण्यामां मोटुं पाप ठे. हवे गलेखुं पाणी पीवुं बाकी रछुं तथा स्थावरनी हिंसा करवी बाकी रही तेमां साधुनो आज्ञा-धर्म नथी. अण ठाण्युं पाणी पीवा करतां ठाण्युं पाणी पीवामां अने त्रस-कायर्न हिंसा करतां पांच स्थावरनी हिंसामां पाप थोरुं ठे, पण धर्म तो नथी. तेम महीनामां त्रण नदी उलंघे तो तथा वर्षमां दस नदी उलंघे सबलो दोष लागे कछुं. हवे महीनामां बे नदी अने वर्षमां नव नदी उलंघवी बाकी रही. तेमां त्रण नदी उतर्यामां सबलो दोष ठे, तेनी अपेक्षाये बे नदी उतरवामां नबलो दोष ठे. ए जगवंते तो ज्ञाषा टाली-ने कटपनी विधि उलखावी ठे; पण एम तो नथी कछुं के “ हे साधु ! महीनामां तुं बे नदी उलंघजे. मारी आज्ञा ठे. ” वली कदाच महीनामां त्रण नदी उलंघवी वर्जी, तेथी तमे बे नदी उलंघवामां आज्ञा धर्म मानता हो तो, दसमा सबला दोषमां एक महीनामां त्रण माया स्थानक (कपटाइ) सेवे तो सबलो दोष लागे कछुं ठे; तथा वर्ष दीवसमां दस माया-स्थानक सेवे तो बीसमो सबलो दोष लाग कछुं ठे. हवे तमारी केहेणीने लेखे तो महीनामां बे नदी उतर्यामां आज्ञा

ધર્મ છે ત્યારે તો મહીનામા બે માયા-સ્થાનક તથા ધર્ષમા નવ માયા સ્થાનક સેવે તેમાં પણ આજ્ઞા ધર્મ હશે જેમ મહીનામા પ્રણ નદી ઇ-સંબે તો નવમો સવસો વોષ છાગે કષ્ટુ છે, તેમજ મહીનામાં પ્રણ માયા કપટાઈનાં સ્થાનક સેવે તો વસમો સવસો વોષ છાગે કષ્ટુ છે હવે જેમ એક મહીનામા બેવાર માયા-કપટાઈ સેવ્યામા પાપ છે, તેમ મહી નામાં બેવાર નદી ઉતર્યામાં પણ પાપજ છે, પણ ઠગ્ગસ્થ સાધુને જ્ઞાના વિકની જતના માટે નદી ઉતરવાનો વોષ છાગ્યા વિના રહે નહીં અને મોહકર્મને ઇવે કપટાઈ પણ છાગ્યા વિના રહે નહીં તેથી જગવતે વા રંધાર નદી ઉતરવાનો અને માયા કપટાઈનો જય ઇપજાવવાને કષ્ટુ છે કે “ હે સાધુ ! તુ મહીનામાં પ્રણ નદી ઉતરીશ તો અને મહીનામાં પ્રણવાર માયા-કપટાઈ કરીશ તો સવસો વોષ છાગશે ” એમ બ્રાહ્મ ટાક્ષીને કષ્ટુ છે, પણ “ મહીનામા બેવાર તુ નદી ઇસવજે અને બેવાર માયા કપટાઈ કરજે ” એમ નથી કષ્ટુ વહી પાંચ મોટી નદી મહી નામાં બે પ્રણવાર ઉતરવી ન કષ્ટે તેની શાસ્ત્ર સૂત્ર વ્રહ્મકલ્પ ઇ બેશે બોથે તે પાઠ —

નોકપ્પહ નિગ્ગઘાણવા ૧ ઇમાઝ પચમહણવાઝ મહાણઈઠ
 ઊઠ્ઠાઝ ગણિયાઝ વિજિયાઝ અતોમાસસ્સ ડુરુલ્લૂત્તોવા
 તિસ્સૂત્તોવા ઉતરિત્તિણવા સતરિત્તિણવા તજ્જહા નગા ૨ જ-
 મુણા ૧ સરઝ ૩ કોસિયા ૪ મહી ૫. અહપુણ એવં જા-
 ણોજા એરાવહ કુણાહાણ જથ ચકિયા એગપાય જલેક્કિચ્છા
 એગપાય થલેક્કિચ્છા એવ સે કપ્પહ અતોમાસસ્સ ડુરુલ્લૂત્તોવા
 તિસ્સૂત્તોવા ઉત્તરિત્તિણવા સતરિત્તિણવા જઙ્ઘનો એવ ચકિયા
 એવ સે નો કપ્પહ અતોમાસસ્સ ડુસ્સૂત્તોવા તિસ્સૂત્તોવા
 ઉત્તરિત્તિણવા સતરિત્તિણવા ॥

અર્થ—નોઽ ન કષ્ટે નિઽ સાધુ સાધવોને ૩૦ ય આગમ્ય કહેશે

ते. पं० पांच माहानदी (प्रधान-विस्तीर्ण देखाकी गणी दीधी. ते घणुं पाणी उतरतां दोहीलुं एवी मोहोटी नदीउ) दुर्जिकादि कारणे उ० उतरवी पळे ते, एक मास मध्ये एकवार पण सेहेजना विहारे न संजवे. अं० एक मासमां दु० बे वार ति० त्रण वार उ० उतरवी के (कुंजादिके अथवा नावादिके) सं० वारंवार उतरवी न कढेपे तं० ते कहे ठे:-गं० गंगा१, ज० जमुना २, स० सरजु ३, को० कोसिया ४, अने म० मही नदी ५ न कढेपे. अ० अथ हवे वली ए० एम जाणे के जो ए० ऐरावती नामा नदी कु० कुणाला नगरी समीपे ज० ज्यां च० शक्तिवंत अर्ध जंघा प्रमाणे ए० एक पग ज० पाणीमां अने बीजो ए० एक पग थ० स्थल जुमि-काए मुंकीने ए० एम करीने चाले से० तेने क० कढेपे अं० एक मास-मां दु० बे वार ति० त्रण वार उ० उतरवी, सं० वारंवार उतरवी. ज० ज्यां नो० एवी रीते न उतराय त्यां ए० एम से० तेने न कढेपे अं० एक मासमां दु० बे वार ति० त्रण वार उ० उतरवी, सं० वारंवार उतरवी.

ज्ञावार्थः—हवे जुउ ! आ पाठमां तो एम कळुं ठे के, गंगा १, जमुना २, सरजु ३, कोसिया ४ अने मही ५, ए पांच मोटी नदी म-हीनामां बे तरण वार उतरवी कढेपे नही; अने ऐरावती नदी, जे कु-णाला नगरीनी समीपे वहे ठे, तेमां एक पग जलमां अने एक पग थलमां धरीने उतरवा समर्थ होय तो महीनामां बे त्रण वार उतरवी कढेपे, अने समर्थ न होय तो उतरवी न कढेपे एम कळुं; पण जगवंते एम नथी कळुं के “हे साधु ! तुं एक वार तो उतरजे मारी आझा ठे.” पण जगवंते तो जाषा टाळीने कळुं ठे. तमे नदी उतरवामां जगवंतनी आझा अने धर्म कया न्याये कहो ठो ते कहो.

तेवारे तेरांपंथी कहे ठे के “कुणाला नगरीनी समीपे ऐरावती नदी वहे ठे, तेमां एक पग जलमां अने एक पग थलमां देइ उतरवा समर्थ होय तो, महीनामां बे त्रण वार नदी उतरवी कढेपे ठे. ते कप्पइ कहो अने जावे आझा कहो. कढप अने आझा एकज ठे. ” तेनो उत्तर-हे देवानुप्रीय ! कढप अने आझा एक होय त्यारे तो परित्राजक संन्या-

सोओने, जगवते काचु पाणी पीवा माटे, हाथ, पग, चाटुनी प्रमुख
धोवा माटे अने स्नानने अरघे छेवु कढ्ये कडुं छे शाख सूत्र ठग
वाझीमा ते पाव.—

तेसिण परिवायगाण णोकप्पइ अगट्ठएणवा चंदणेणवा
कुकुमेणवा गाय अणुखिपित्तए णण्ण एगाए गंगामङ्कि-
याए तेसिण परिवायगाण कप्पइ मागहपण्ण जलस्स
पणिगाहित्तए सेविय वहमाणे नोचेवण अवहमाणे सेविय
धिमिउए नोचेवण कदमोदए सेविय बहूपसणे नोचेवण
अवहुपसणे सेविय परिपूए नोचेवण अपरिपूए सेवियण
दीणे नोचेवण अदिणे सेविय पिवित्तए नोचेवण इड
पाय, चरुचम पस्काखणछयाए सिणाइत्तएवा. तेसिण परि-
वायगाण कप्पइ मागहए अट्ठए जलस्स पणिगाहित्तए
सेविय वहमाणे नोचेवण अवहमाणे जाव नोचेवण अ-
दिणे सेविय इड पाय चरुचम्मस पस्काखणछाए नोचे-
वण पिवित्तएवा तेसिण परिवायगाण कप्पइ मागहए
अट्ठए जलस्स पणिगाहित्तए सेविय वहमाणे नोचेवण
अवहमाणे जाव नोचेवण अदिणे सेविय सिणाइत्तए
नोचेवण इडपाय चरुचम्मस पस्काखणछाए पिवित्तएवा
तेसिण परिवायगा एयारुवेण विहाणेण विहरमाणा बहुइ
वासाठ परियाइ पाउणत्ति ॥

अर्थ—ते० ते णगियाजकने शो० न कढ्ये अ० अगट्ठ च० सुखर
प्रमुख कु० ककु केदार प्रमुख गा० शरीरे अ० धिखेपन करवा, ण
पण एट्ठु विशेष ए० एक ग० गोपीचदन कढ्ये ते० ते परिघाजकने
क० कढ्ये मा० मागध देश समधी पायामा माय एट्ठु पीवाने अ०

ज० पाणी नदीमांथी प० लेवुं; से० तेपण व० वेहेतुं थकुं, नो० नही निश्चे अ० अणवेहेतुं; से० तेपण थि० कादव रहित, नो० नही निश्चे कं० कादववावुं; से० तेपण व० बहु निर्मलुं, नो० नही निश्चे अ० मॉ-
हॉलुं; से० तेपण प० गलेवुं, नो० नही निश्चे अ० अणगल; से० तेपण दी० दीधेवुं, नो० नही निश्चे अ० अणदीधुं; से० तेपण पि० पीवाने अर्थे, नो० नही निश्चे ह० हाथ पग चं० चरु हांमी, थाली, चाटुमी प० धोवाने अर्थे; तेम सि० स्नानने अर्थे पण न कट्पे. ते० ते परिव्राजकने क० कट्पे मा० मागध देशनुं अ० अरधुं आढा माप जेटलुं ज० पाणी प० लेवुं; से० तेपण व० वेहेतुं, पण णो० नही निश्चे अ० अणवेहेतुं; जा० यावत् नो० नही निश्चे अ० अणदीधुं; से० तेपण ह० हाथ, पग च० थाली, चाटुमी, चाटुवो सं० धोवाने अर्थे कट्पे; पण नो० निश्चे पीवुं न कट्पे. ते० ते परिव्राजकने क० कट्पे मा० मागध देशनुं आ० एक आढा प्रमाण ज० पाणी प० लेवुं; से० तेपण व० वेहेतुं, नो० नही निश्चे अ० अणवेहेतुं; जा० यावत् पूर्वे कलुं तेम, नो० नही निश्चे अ० अणदीधुं; से० तेपण सि० स्नानने अर्थे, नो० नही निश्चे ह० हाथ पग च० चाटुमी थाली प० धोवाने तथा पि० पीवाने न कट्पे. ते० ते परि-
व्राजक ए० एवी रीते वि० विचरता थका व० घणां वा० वर्ष सुधी प० परिव्राजकनी पा० प्रवर्जा पाले.

ज्ञावार्थः—हवे जुव ! आ पाठमां कलुं ठे के, ते परिव्राजकौने मागधदेश संबंधी पाथामां माय तेटलुं पाणी पीवाने लेवुं कट्पे. ते पण वेहेतुं थकुं, कादव रहित, निर्मलुं, गलेवुं अने दातारनुं दीधेवुं ले. एज रीते एवुंज पाणी मगधदेशनुं अर्थ आढुं प्रमाण, हाथ, पग, प्रमुख धोवाने लेवुं कट्पे कलुं. वली एज रीते एवुंज पाणी मगध देशनुं एक आढा प्रमाण स्नानना अर्थे लेवुं कट्पे कलुं. हवे जुव ! जे कट्पे अने आडा एक होय तो आ पाठमां जे ज्ञानार्थने कावुं पाणी पीवुं, काया पाणीथी स्नान करवुं तथा हाथ पग धोवा कट्पे कलुं ते. हवे तमारी केहेणाने लेखे तो संन्यासिने कलुं पाणी पीवानो. कादव

સાધુપણુ નથી ” યવી વજ્ર જાણા વોલે છે, પણ પોતાને તો પુરું અધાર છે, કેમકે સૂત્રમા તો પ્રહસ્થીના ઘેરે વેસવુ વજ્યું છે, અને પોતે તો પ્રહસ્થીના ઘેરે વેસવુ સ્થાપે છે, તેમજ પ્રહસ્થીના ઘેરે બેસીને વ્યાસ્યાન ઘાંચે છે વહી સૂત્રમા આર્યા સાથે વિહાર કરવો વજ્યો છે, અને પોતે આર્યા સાથે વિહાર કરે છે, આર્યાનો છાવ્યો આહાર પાળી લેવો વજ્યો છે, અને પોતે આર્યાનો છાવ્યો આહાર પાળી લે છે, અને આર્યા પાસે સુલ્લે સમાધે વૈયાવચ કરાવવી વર્જી છે, અને પોતે આર્યા પાસે વૈયાવચ સુલ્લે સમાધે કરાવે છે તેમજ આર્યા પાસે પુંજવુ પલેવવું પ્રમુલ્લ અનેક કાનો કરાવે છે વહી રોગાન ઘાસી રાલ્લવો સૂત્રમા ક્યાય કણુ નથી, ઠતા પોતે ઘાસી રાલ્લે છે અને રાલ્લવાની સ્થાપના કરે છે તેમજ પેહેલે વીવસે જેના ઘરથી વોહોયું હોય તેના પાસેથી ઘીજે વીવસે હાટે પ્રથવા રસ્તામા વોહોરવાની સ્થાપના કરે છે પટલાં કામ કરે તેને સાધપણથી વ્રષ્ટ કલ્લો છે, અને ય પટલાં કામ સૂત્રમા કલાં તે સિવાય કરે છે

વહી સૂત્ર ઠત્તરાખ્યનના શ્લમા અખ્યનમાં રાતના પેહેલા પોહોરમા સજાય કરવી કહી છે, ઘીજા પોહોરમા ધ્યાન કરવું કણુ છે, ઘીજા પોહોરમાં નિંડા મુકવી કહી છે અને ઘોથા પોહોરમા સજાય કરવી કહી છે, પણ યક પોહોરથી વધતી નિંડા લેવી ઘત્રીસ સૂત્રમા ક્યાંય કણુ નથી હવે સમે પોહોર સીવાય નિંડા સ્યો ઠો તે તમારી કેહેણીના લેલે તમારામા સાધપણુ છે કે નહીં ? વહી યજ અખ્યનમાં કણું છે કે, કોઝ આવે નહીં તેમજ કોઝ લેલે નહીં યવી જગ્યાય સાધુય માત્રાલિક પરઠવવુ, પણ ઠઘાની રીતે લોકોના લેલતા માત્રાલિક પરઠવવુ ઘત્રીસ સૂત્રમા ક્યાય કણુ નથી હવે સમે ઠઘાની રીતે લોકોના લેલતાં માત્રાલિક પરઠવો ઠો તે તમારી કેહેણીના લેલે તમારામાં સાધપણુ છે કે નહીં ?

વહી આપમતલવી કહેઠે કે “ઘનારમા આવલે સામાયક કરી હોય તે સામાયક ઠતાં ઘેરે જલ્લે સાધુને વોહોરાલે તો ઘટકાલ નહીં, ધર્મ છે, તથા ઘરમાજ સામાયકમા લેઠા છે તેને ઘીજા ટુટા ડલ્લની આહા લીધા ઘિના વોહોરાલવુ કલ્લે છે ” યમ કહે છે, પણ યગલે

तो श्रावकने सामायकमां सर्व द्रव्य वोत्तराव्या कह्या ठे. तेथो सामा-
यकमां आहार वस्त्रादिक पोताना नथी एम कहुं ठे. तेनो शाख सूत्र
जगवती शतक आठमे उद्देशे पांचमें. ते पाठः—

रायगिहे जाव एवंवयासी आजीवियाणं जंतं ! थेरे जग-
वंतं एवंवयासी समणोवासगस्सणं जंतं ! सामाइकमस्स
समणोवासए अन्नमाणस्स केइ जंमं अवहरेखा सेणं जंतं !
तं जंमं अणुगवेसमाणे किं सजंमं अणुगवेसइ परायगंजंमं
अणुगवेसइ ? गो० ! सजंमं अणुगवेसइ नोपरायगं जंमं
अणुगवेसइ. तस्सणं जंतं ! तेहिं सीलवय गुणवय वेरमण
पचस्काण पोसदोववासेहिं सजंमे अजंडे जवइ ? हंता जवइ.
सेकेण खाइणं अठेणं जंतं ! एवंवुच्चइ सजंमं अणुगवेसइ
नोपरायगंजंमं अणुगवेसइ ? गो० ! तस्सणं एवं जवइ णो-
मेहिरणे नोमेसुवणे णोमेकंसे णोमेदुसे णोमे विपुल धण
कणग रयण मणिमोत्तिय संघ सिल प्पवाल रत्त रयण
मादिए संत्त सारसावच्चे ममतजावपुणंसे अपरिणाए ज-
वइ. सेतेणठेणं गो० ! एवं वुच्चइ सजंमं अणुगवेसइ नोप-
रायगं जंमं अणुगवेसइ. ॥

अर्थः—रा० राजग्रही नगरीने विषे श्री गौतमस्वामी जगवंत
श्री माहावीर स्वामी प्रत्ये जा० यावत् ए० एम कहे—आ० गौशालाना
शिष्य जं० हे पुजय ! थे० स्थिवर साधु समीपे, श्रावकनो अपेक्षाए ए०
एम कहुं. ते श्री गौतमस्वामीए जगवंत श्री माहावीर देव प्रत्ये पु.
बुं. क्यां सुधी के ज्यां सुधी श्रावकना पचखाणना ७३५ जागा कह्या
त्या सुधी पुबुं, पण पढी एम कहुं के, एवा गौशालाना श्रावक न होय.
इवे श्रमणोपासक केवा होय ते जाणवा देखामे ठे. स० श्रमणो पा-

सक ज० हे जगवान ! सा० कृत सामायकना पटखे पेहेसु शिखावृत
 स० सामायकरूप आवरीने अ० वेठा ठे तेनुं के० कोइ पुरुष ज० ज्ञांरु
 (वस्त्रादिक वस्तु) प्रत्ये अ० खइ जाय ते सामायक पुरु भया पठी
 जोतो यको ज० हे पुज्य ! शु स० ते ज० (ज्ञांरु) पोतानी वस्तु अ० ग
 वेपे के० प० पारकी वस्तु अ० जुप ? इहां पुठणहारनो अजिप्राय
 स्वकिय ते कहोये जे स्वसवधी होय परंतु सामायक पमिवज्यां परि
 ग्रहना पचखाण जणो पोतानु न होय पटखा माटेज मभ कथो इति
 प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! स० पोतानो ज्ञांरु (वस्तु) सामायक
 पुरुं भया पठी अ० गवेपे, पण नो० परायो ज्ञांरु गवेपे नही (स्या अ
 कार्ण जे ममत्व चाव ठे, ते वेदाणो नथी अने सामायक उता गवेषणा
 करवी ए अयुक्त) त० तेने ज० हे जगवान ! ते० ते विविक्षित करीने
 जेम दयोपसम ग्रहया तेषो करीने सो० अणुवृत गुण गुणवत, रागादिकनी
 वृत्ति प० नवकारसो पोरसी सहित पो० पर्वदीनने विपे पोपध सहित
 उपवास तेणे करी (इहा सोखादिकने ग्रहणे पण सावयजोग वृत्ति करी
 विरमण शब्द करी प्रयोजन तेनेज परिग्रहने अपरिग्रहपण निमित्त
 करी) स० पोतानी वस्तु अ० अपहस्या आश्री पारकी ज० चाय ?
 इति प्रश्न उत्तर हुं० हा गौतम ! थाय ठे से० ते कये हेते खा०
 (ख्याति) प्रसिद्ध अ० कये अर्थे (जे प्रयोजने) ज० हे जगवान ! ए०
 यम कष्टु स० पोतानो ज्ञांरु उपगर्णे अ० गवेपे नो० परायो ज्ञांरु उप
 गर्ण न गवेपे ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! त० तेने ए० एवं
 मन प्रणाम ज० होय ते कहे ठे हिरण्यादि परोग्रहने ढोविध श्रीविध
 पणे पचग्या ठे वास्ते जो० नथी मारुं हि० रुपु नो० सु० नथी मारुं
 सुवर्ण नो० क० नथी मारुं कासु जो० दु० नथी मारुं (दुप्य) वस्त्र जो० नथी
 मारुं वि० विस्तीर्ण ध० धन गणिमादिक अयचा गवादेक क० कनक, रत्न,
 कर्केतनादिक स० मणो चडकान्तादिक मो० मोतो धुक्तिकादिकना उपज्जां
 स० हास्य दक्षिणावर्त ए वेठ प्रसिद्ध सि० सिद्ध, प्रवास, विट्ठम अचवा
 रकटीक शीखा प्रयाखी २० राता रत्न पमरागादिक, ए सर्व सं० हे

विद्यमान सा० प्रधान साव० स्वापेत्य द्रव्य मम० इत्यादि परिग्रहादि-
कने विषे मन, वचन, कायानु, करवुं कराववुं ते पचरूया नही ते मम-
त्व जाव रह्यो. वली ते हिरण्यादि विषयने विषे जे ममता प्रणाम
पु० वली अ० अपरिज्ञात प्रत्याख्यान थाय ते अनुमतीना अप्रत्याख्यान-
पणार्थी ममत्व जावने अनुरूपपणार्थी. से० तेने अर्थे गो० हे गौतम !
ए० एम कह्युं स० स्वकीय पोतानु जं० जंरु; उपगर्ण अ० जुवे ठे पण
नो० नथी पारकुं जंरु उपगर्ण जोता. ॥

ज्ञावार्थ—हवे जुन ! आ पाठमां एम कह्युं ठे के, श्रावक सा-
मायक पोसामां बेठो ठे. ते वेला धन, जंरु उपगर्ण चौर छइ जाय,
ते सामायक पोसो पादया पढी गवेषणा करे तो पोतानुं जंरु गवेषतो
कहीये के पारकुं जंरु गवेषतो कहीये ? तेनो उत्तर जगवंते कह्यो के
हे गौतम ! पोतानो जंरु गवेषतो कहीये. तेवारे फरी गौतमस्वामीए
पुठ्युं के श्रावक सामायक पोसामां बेठो ते वखते जंरु, उपगर्ण, धन,
पोतानां नथी त्यारे सामायक पादया पढी पातानां जंरुनी गवेषणा
करतो केम कह्यो ? तेना जवाबमां जगवंते कह्युं के, हे गौतम ! सा-
मायक पोसामां बेठो ते वारे सोनुं, रुपुं, वस्त्र आदि सर्व द्रव्य वोसरा-
व्या ठे तेथी ते श्रावकना नथी; पण सामायक पादया पढी जंरुनो
लोत्त (प्रेम बंध) बुटयो नथी ते माटे सामायक पादया पढी तेने
पोतानुं जंरु गवेषतो कहीए. हवे आ पाठमां कह्युं के, सामायकमां बेठो
त्यारे श्रावके सोनु रुपुं प्रमुख सर्व द्रव्य वोसराव्या ठे के मारु सोनुं
नथी, मारु रुपुं नथी, तेमज मारुं अन्नवस्त्रादि कांश्पण नथी. हवे जुन !
ज्यारे पोतानुं नथी त्यारे सामायकमां साधुने शी रीते वोहोरावे ?

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “ सामायकमां सावद्यजोगना (सं-
सारनां काम करवाना) त्याग ठे; पण साधुजीने वोहोराववुं तेतो नवमा
व्रतमां बारमुं व्रत निपजे. तेतो निर्वद्य धर्मनुं काम घणुं चोरुखुं ठे. ”
तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! सामायकमां पोतानी पासे वस्त्र होय ते
साधुजीने वोहोरावोने नवमा व्रतमां बारमु व्रत निपजावे तेतो घणुं

ચોરુચ્છુ કામ છે, પણ જે દ્રવ્ય સામાયકમા ઘોસરાવી વીધા તે પોતાના નથી તે દ્રવ્ય શી રીતે ઘોહોરાવી શકાય ? વહી તમે કશું કે, સામાયકમાં સત્સારને હેતે સાવધજોગના ત્યાગ છે, પણ ધર્મ કરવાના તો ત્યાગ નથી એ છેલ્લે તો ગ્રીજા ઘતથી ધારમુ ઘત અધિકુ છે હવે તમારે છેલ્લે તો સત્સારને હેતે સાવધજોગના ચોરીના ત્યાગ છે, તે સાધુજીને પરાયુ, વસ્ત્રાદિક ચોરીને ઘોહોરાવે તો ઘટકાષ નહી, કેમકે एतो તમારા કેહેલા પ્રમાણે નિર્વચ્ય ધર્મનું કામ છે પણ હે દેવાનુપ્રીય ! જિન માર્ગમાં તો પેહેલા નિયમ કયોં હોય તે રાક્ષીને પઠી અધિકો ધર્મ કરવો એમ ગુરુદેવ આવ્યાથી ઠઠી ઠઠા થવું અને વિનય જાકિ કરવો તેમાં મોટો છાપ (નિર્જરાનુ કારણ) છે, પણ શિષ્યે પેહેલાં કાઠસગ્ગ કરી પહોર પર્યંત સગી કાયા ઘોસરાવી હોય તે ગુરુદેવનો વિનય ન કરે, તેમ સામાયકમાં જે દ્રવ્ય ઘોસરાવ્યા છે તે પોતાના નથી, તે માટે સામાયકમા સાધુને ઘોહોરાવવું કદપે નહી તમે પ્રજ્ઞનાં વચન ઠરયાપોને પોતાના મતછષેને અર્થે સામાયકમાં ઘોહોરાવવું કેમ સ્થાપો છે ?

વહી તેરાપથી કહે છે કે, “ પુન્ય પાપ બંને જુનાં છે અને ઠારના યોગ્ય છે, કેમકે ધમ્મા અણગારનાં પુન્ય વધ્યાં તેથી તે અનુત્તર વિમાને ગયા પણ મુક્તિય જડ શક્યા નહી ” તેનો ઉત્તર હે દેવાનુપ્રીય ! ચાર કર્મ તો એકાન્ત અશુભ છે તેનાં નામ જ્ઞાનાવર્થી ૧, વર્ણનાવર્થી ૨, મોહની ૩ અને અતરાય ૪ એ ચાર કર્મ (પાતિક) વહી છ છે તેનો કયોપશમ ન થયો તેથી મુક્તિય જડ ન શક્યા તમે ‘ પુન્ય વધ્યાથી મુક્તિય જડ ન શક્યા ’ એવી કુયુક્તિ કેમ સગામો છે ? પુન્ય તો મુક્તિ માર્ગનું એકાન્ત ઘાતક નથી કેમકે આ અનુયોગદ્વાર સૂત્રમાં કશું છે કે, કયોપશમ જાણે જીવ ધર્મ પામે, અને તે કયોપશમ જાણે “ ષ ઇણ્ઠ ઘાઠકમાણ ” એવો ઉધામો પાઠ કહ્યો છે ચાર એકાન્ત અશુભ કર્મના કયોપશમથી ચાર ચારોત્ર અને ચાર જ્ઞાન મજિમ ઘણા બોલ પામે, અને એ ચાર અશુભ કર્મના કયથી કાયક જાણે અનંત ચતુષ્ટય પામે, પણ પુન્ય પ્રકૃતિને ઘાતક નથી કહી વહી કર્મ પ્રંયમાં પાતિ

अधाति प्रकृति अधिकारे वीस प्रकृति सर्व-धाती कही. ते सर्व-धाती कर्मनी कही, पण शुभ कर्म पुन्य प्रकृति मोक्ष जाताने अटकावे एम कछुं नथी. वली पुन्यने मोक्ष मार्गनो धातक बत्रीस सूत्रमां क्यांय कछुं नथी. तमे ' धना अणगारानां पुन्य वध्यां तेथी मुक्ति न गया ' एवां अठतां वचन बोलीने अनंत संसार केम वधारो ठो ? वली पुन्य जोग-ववानी वांठा तो साधु श्रावकने करवीज नही. पण मोक्ष मार्गना साहज माटे पुन्यनी वांठा श्रावकने करता कहा ठे. शाख सूत्र ज्ञाताजी अध्ययन आठमे, अरणीक श्रावकना अधिकारे. जे वखते देवताए अर-णीक श्रावकने कछुं के " तमे केवा ठो ? ' धम्मकामिया ' धर्मना का-मी ' पुन्नकामिया ' पुन्यना कामी ' सगकामिया ' स्वर्गना कामी ' मो-खकामिया ' मोक्षना कामी, ए चार. एमज धर्मना इच्छक, पुन्यना इच्छक, स्वर्गना इच्छक, अने मोक्षना इच्छक. एमज धर्मादि चार बोखना (पी-वासा) लालसावंत ठो. " ए रीते बार बोल कहा.

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के एतो मिथ्यात्वी देवताए एम वखाण्या ठे. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रोय ! मिथ्यात्वी देवताए एवा कहा ते शुं ? जुठा कहा के साचा कहा ? वली ' पुनकामीया पुनकंखिया पुनपिवासा ' ए बोल मिथ्यात्वी देवताए कहा तेम ' धम्मकामिया धम्मकंखिया धम्मपिवासिया ' ए पण मिथ्यात्वीएज कहा ठे. जो साचा कहा तो सर्व साचा; अने जुठा कहा तो सर्व जुठा. एम उपाशकदशाना बीजा अध्ययनमां कामदेव श्रावकने देवताए तथा आठमा अध्ययनमां मा-हासतकजी श्रावकने रेवतीए पण एवाज बार बोल कहा ठे. वली गर्जना जीवने प्रजुए पोते वखाण्यो, त्यां पण बार बोल एमज ठे. तेनी शाख सूत्र जगवती शतक पेहेले उद्देशे सातमे. ते पाठः—

जीवेणं जंते ! गब्भगएसमाणे देवलोएसुजवजेवा ?
गो० ! अत्तेगइएजवजेजा अत्तेगइएनोजवजेजा. सेकेण-
ठेणं ? गो० ! सेणं सणिपंचंदिए सवाहिं पवतिहिं पव-

तए तदारुवस्स समणस्सवा माहणस्सवा अतिए एग-
मवि आयरिय धम्मिय सुवयण सोच्चा निसम्म तउ ज-
वति सवेग जायसद्धे तिष्ठधम्माणुरागरत्ते सेणजीवे धम्म-
कामए पुण्णकामए सग्गकामए मोस्ककामए धम्मकस्विए
पुष्कस्विए सग्गकस्विए मोस्कस्विए धम्मपिवासिय पु-
ष्पिवासिए सग्गपिवासिए मोस्कपिवासिए तच्चित्ते तम्मणे
तद्धेसे तदऊवसिए तवज्जवसिए तदढोवउते तदपियकरणे
तवजावणाज्जाविए एयसिण अतर काळंकरेज्जा देवलो-
एसु उवज्जाइ से तेण्णेण ॥

अर्थः—जी० जीव ज० हे जगवान ! ग० गर्जमां रखो यको
मरीने वे० देवलोकमां देवतापणे उपजे ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे गो
तम ! अ०च० कोइक जीव गर्जमांथी मरीने देवलोकने विषे देवतापणे
उपजे अने अ०नो० कोइक जीव न उपजे से० ते के० शा कारणे हे
जगवान ! एम कष्टु ? कोइक जीव उपजे अने कोइक जीव न उपजे ?
इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! से० ते जीव स० सङ्गी पंचेन्द्रि स०
सघल्ली प० पर्याप्ते करी प० पर्याप्त ज्ञाव प्रत्ये पाम्यो यको त० तथा
विधि उचित्त योग स० अमण तपस्वीनी अथवा मा० मा हणो मा हणो
एवुं कहे ते साधु अथवा स्थुल प्राणातिपातयी निवृत्त ययो ते भावक,
तेना अ० समिप यकी ए० कोइ एक पण भा० आर्य जसुं ध० धर्मनु
सु० जसुं वचन सो० साजल्लीने नि० निश्चे हेये धरीने त० ते बार पढी
ज० पाय स० जवजये करी जा० धर्मादिक करवानी भक्षा उपजे ति०
तिष्ठ धर्मने रागे रगायु ठे मन जेनु, से० ते जीव ध० (श्रुत चारित्र रूप)
धर्म, तेना विषे चान्ठा ठे जेनी, पु० तेना फलश्रुत शुद्ध कर्मनो वांढक,
स० स्वर्ग देवलोकनो वांढक, मो० समस्त कर्म क्षयरूप मोक्षनो वांढक,
ध० धर्मनी आसक्ति दे जेनी, पु० पुण्यनो आसक्ति दे जेनी, स० स्वः

गर्नी आसक्ति ठे जेनी, मो० मोहनी आसक्ति ठे जेनी, ध० धर्मने विषे अतृप्तिवंत, पु० पुन्यने विषे अतृप्तिवंत, से० स्वर्गने विषे अतृप्तिवंत, मो० मोहने विषे अतृप्तिवंत एटला पदार्थने विषे त० चित्त ठे जेनुं, त० तेने विषे मन ठे जेनुं, त० तेने विषे लेश्या ठे जेनी, त० तेज अध्यवसाय ठे जेना, त० ते अर्थे करी उपयुक्त (सहित) ठे, त० तेज अर्थने विषे दीधी ठे इंद्रियो जेणे, त० तेज जावनाए करी जाविक ठे, ए० एवा अ० अंतरने विषे एटले एवी जावना जावतो थको जीव का० काल करीने मरण पामे तो ते जीव दे० देवलोकने विषे देवतापणे उ० उपजे. से० ते माटे हे गौतम ! एम कह्युं. (कोइ जीव उपजे अने कोइ जीव न उपजे.)

जावार्थ—हवे जुड ! आ पाठमां तो प्रजुए श्रोमुखथी गौतमने कह्युं के, गर्ज माहेलो कोइक जीव सत्री पंचेंद्रिनो पर्याप्तो तथारूप श्रमणनी (साधुनी) अथवा माहण केहेतां श्रावकनी पासेथी कोइ एक (आर्य ज्ञुं) धर्मनुं वचन सांजलीने ह्ये धारीने वैराग्य पाम्यो तथा तिव धर्मने रागे रंगाणो ते जीव धर्मनो वंणहार, धर्म करवानी, पुन्य करवानी, स्वर्गनी अने मोहनी वंठा करीने तथा धर्मादिक चार बोलना आसक्तपणे करीने, तेमज ए चार बोलना अतृप्तपणे करीने, एज बार बोलने विषे चित्त ठे जेनुं, मन ठे जेनुं तथा लेश्या अध्यवसाय ठे जेना, तेज अर्थे करी सहित ठे, तेज अर्थने विषे इंद्रि दीधी ठे जेणे, ए बार बोलनी जावना जावतो थको एवा अध्यवसाये वर्ततां थकां काल करीने देवतामां जाय. हवे जुड ! जगवंते तो धर्म अने पुन्य ए बे प्रकारनी करणी कही तथा स्वर्ग अने मोह ए बे तेनां फल कहां. पुन्यनी करणीथी देवतामां जाय अने धर्मनी करणीथी मोहमां जाय. हवे जुड ! पुन्य धर्मनी वांठा करेत्तो देवतामां जाय कह्युं. ए न्याये पुन्यने आदरवा योग्य कहीये. वली चित्तमुनीए ब्रह्मदत्त चक्रवर्तीने सूत्र उत्तराध्ययनना तेरमा अध्ययननी एकवीसमी गाथामां कह्युं के, हे राजा ! ए जीवितव्य तो आस्वतुं ठे, अने धर्म अने पुन्यना अणकरवावाला मनस्य मरणने सुखे

पहोंच्या थका (सिवावसे) पस्ताशे इहां पण पुण्यने सरणांगत (करवा योग्य) वखाण्यु वखो पुण्यने धर्मनु कारण कष्टुं शास्त्र सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन १७ मानी गाथा ३४ मीः—

एयपुन्नपय सोच्चा अन्न धम्मोव सोदिय,
जरहोवि जारहवासं चिच्चाकामाइ पवइए ॥ १७ ॥

अर्थ — ए० ए ज्ञान सहित आशीष ठे ए चारीत्र धर्म ते केवो ठे, के कायरने आचरता दोहीखो अने तम सरखा शूराने सोहीखो ए ज्ञान सहित क्रिया धारीने जरताविके सत्तार मुक्यो पु० पुन्य पवित्र पवने पटखे शुद्ध जिनमतने सो० साज्जखीने अवधारीने सत्तार मुक्यो अ० अर्थ ते मुक्तिरूप फल ध० धर्म ते जिनशासनरूप ज्ञानदर्शन सहित चारीत्र धर्म, ए यने करी ज० जरत चक्रवर्ती ज्ञा० जरत क्षेत्रने विपे चि० ठानीने, वखी का० काम जोग ठानीने प० सजमवत थया ॥३४॥

जावार्थः—हवे जुठ ! आ उपरनी गायामा पण चारीत्रने पुन्य पद कहो बोलाव्यु वखी अतगममा ओ कृष्णे कष्टुं के, “ धन्य, पुन्य, कृतार्थ जाखीकुमार प्रमुखने, के जेशे चारीत्र खीधु तुं अधन्य, अ पुन्य, के चारीत्र मुजने न आवे ” हवे जुठ ! देवानुप्रीय ! चारित्र पण पुण्यवत जीवनेज आवतु कष्टु ठे वखी प्रश्न व्याकरणमां प्रथम सवरद्वारे “ चतुर्गय पखदे काहिति अशत्ते अकय पुत्रेजे नसुणति ध म्मसो ठणजे पमायति ” कष्टु के, चारगतिमा कोण फरे? अकृत्य पुन्या, पुन्य रहित, अजागिया अने पापीआ जीव होय ते (रुखे) जमे, अने सजागीया, जाग्यवत अने पुन्यवत जीव चार गतिमा न जमे वखी सू यगमाग सूत्रना यीजा श्रुतपकधना बीजा अध्ययनमा कष्टु के, हिंसां धर्म कहे ते अमण-माइण चार गतिमां “ कखकखी जागीणा जविसइ ” अजागीया याशे एम कष्टु, अने जे अमण माइण श्रुद्ध धर्म कहे ते चार गतीमा “ कखकखी जागीणो न जविसइ ” अजागीया नही पाव एम कष्टु, वखी उत्तराध्ययनना ३६ मा अध्ययनमां कष्टु के “ तव

સિદ્ધા મહા જાગા લોચગોચ પચઠિયા ” શુજ્ઞ કર્મ સિદ્ધે સ્વપાવ્યાં ઠે તોપણ તેમને માહાજ્ઞાગ્યવંત કહી બોલાવ્યા. વલી ઉત્તરાધ્યયનના ૨૩ મા અધ્યયનમાં કેશીસ્વામી ગૌતમ સ્વામીને કહે ઠે કે “ પુઠામિતે મહા-જાગા ” હું પુઠું હું હે જાગવાન ! તથા કેશીએ ગૌતમ પ્રત્યે પુઠયું કે, તમે સંસારસમુદ્ર શીરીતે તરોઢો ? તેવારે ગૌતમે કહ્યું કે, શરીરરૂપી નાવાએ કરીને સંસારસમુદ્ર તરુંહું. તે સૂત્ર ઉત્તરાધ્યયન અધ્યયન ૨૩ માની ગાથા. ૭૩ મી:—

સરીર માહુ નાવત્તિ, જીવો વુચ્છઈ નાવિઝ;

સંસારો અણવોવુત્તો, જંતરંતિ મહેસિણો ॥ ૭૩ ॥

અર્થ:—સં જરીરરૂપ માં કહે તીર્થંકર નાં નાવા. જીં જીવ તે વું કહીયે નાં નાવાનો સ્વેરુણહાર. સં સંસારરૂપી અં સમુદ્ર વું કહ્યો. જં જે સંસાર તં તરે ઠે તે મં મોક્ષના ગવેષણહાર એવા મોટા સાધુ ॥ ૭૩ ॥

જ્ઞાવાર્થ:—હવે જુઝ ! ઇહાં કહ્યું ઠે કે, શરીરરૂપી નાવાએ કરીને સંસારસમુદ્ર તરું હું. એ શરીરરૂપી નાવા તે પુન્ય-પ્રકૃતિ ઠે. હવે તે સંસારસમુદ્રમાં બેઠો ત્યાં સુધી મુક્તિ-સાધક જીવને સરીરરૂપી નાવા આદરવા યોગ્ય કે ઠાંન્વા યોગ્ય ? એ શરીર તથા પંચેંદ્રિની જાતી તથા ત્રસનો દસકો, મનુષ્યની આનુપૂર્વી, મનુષ્યનું આયુષ્ય, સાતોવેદની, ડંચ ગોત્ર ઇત્યાદિક પુન્યની પ્રકૃતિ ઠે. એ પુન્યની પ્રકૃતિ વિના મુક્તિ ન મલે, અટકાઈ રહે. હવે તે મલે ઇટલે મુક્તિ-ગામી જીવને એ પ્રકૃતિ સાધક ઠે કે બાધક ઠે ? એ વ્યવહારમાં આદરવા યોગ્ય ઠે કે ઠાંન્વા યોગ્ય ઠે તે કહો. તેવારે તેરાપંથી કહે ઠે કે, ઉત્તરાધ્યયનની ઢેલી ગાથામાં પુન્ય પાપ બંનેને સ્વપાવવાં કહ્યાં ઠે. તે પાઠ:—

દુવિદં સ્વવિજણય પુણપાવં નિરંગણે સઘજ વિપ્પમુકે, તરિત્તા સમુદંચ મહાજ્ઞવોહં સમુદ્ધપાલો અપૂણાગમંગલ તિવેમિ. ॥

અર્થ:—દું બેહુ પ્રકારે શુજ્ઞ અને અશુજ્ઞ પ્રકૃતિ સ્વં સ્વપાવીને

पुण पुन्य पापनी नि० गति रहीत सखेशी अवस्थाए कायादिकना व्यापार रहित अयोगी केवली यइने स० सर्व कर्मधी वि० मुकाणो स० तरीने स० समुद्रनीपरे स० संसार समुद्ररुप मोटो प्रहवा स० समुद्र पास मुनी अ० वली संसार मांही आवे नही एवी गतिए ग० पहुँच्या

जावार्थः—हवे आ पाठनु नाम छइ तेरापंची, पुन्य पापने ठांरु वा योग्य कहे ठे तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! इहा ठांरुवा जोग्य तो नथी कष्टु ठांरुवा जोग्य कष्टु होय तो हिसवुं निंदवु जोइए, पण पुन्यने हिस्सु निशुं नथी तेथी ठांरुवा जोग्य कष्टु न कहवाय, पण इहां तो एम कष्टु ठे के, एरो समये एणे गुणठाणे आव्या तेवारे पुन्य पाप बंने स्वपावीने (ठामीने) समुद्रपासजी मुक्तिए गया एतो ठीकज ठे सिद्ध वशा पामे तेवारे तो सर्व कार्य सिद्ध थया पठी पुन्यनु शुं काम ठे ? हवे अहिंया पुन्य पाप बुटया तेम तप चारीत्र पण बुटयां तेथी शु शाधिक अवस्थामां तप सजम पण ठांरुवा योग्य केहेवराहो ? जेम तप सजम ठांरुवा योग्य नथी तेम पुन्य पण ठांरुवा योग्य नथी वली साधु दिक्षा खेठे तेवारे तो कारणथकी अने बध थकी पाप मुंके ठे, पण पुन्य मुंकता नथी पाप प्रकृतिनु कारण सेवीने पायश्चित खेठे तेम पुन्य प्रकृतिनु कारण सेवीने पायश्चित नथी खेता वली पुन्य पाप धंने शुज अशुज पुद्गल ठे, पण साधिक बाधिकमां फेर ठे, केमके सूत्रमां ठाम ठाम उच्चार पासवण प्रमुख अशुज पुद्गलनी तो असत्ताय कही, पण ठाण, पाणी, फुल, फल प्रमुखनी असत्ताय नथी कही एटखो फेर पुद्गल दशामा पण ठे वली गौतमस्वामीने तथा हरकेशी सरीखा जीवने ज्ञान, दर्शन, चारीत्र अने तपना गुण तो सरीखा ठे, मुक्ति पण नष्टे पामे, पण पुन्याइमां फेर तेथी गौतम स्वामीने गणधर पद आव्युं, पण हरीकेशी सरीखाने न आवे वली दसाश्रुत स्कंधना घोया अध्ययनमां, आठ आचार्यनी सपदा कही ७ आचार्य पदवीनी शाधकमांही रुपसपदा कही ते पुन्यथकी मखे अने आचार्य

त्रण नवथी अधिका न करे. शाख सूत्र जगवती शतक' पांचमे उदशे सातमे. ते आचार्यपणुं पुन्यथी मले.

हवे जुउ ! पुन्य ते मुक्तिने नजीक करे ठे के वेगली करे ठे ? वली तीर्थकर-पछी, गणधर-पछी, चक्रवर्ती-पछी, बलदेव, वासुदेव, जंघाचार्य अने पुलाक लब्धी, एमांनी एके लब्धी स्त्री न पामे. हवे जुउ ! ए संजम संवरमां फेर के पुन्यमां फेर ? वली पृथ्वी, पाणी अने वनस्पति, ए त्रण उत्तम जातना स्थावर ठे. एमांथी नीकल्या मुक्ति जाता कल्या, अने एमां देवता पण उपजता कल्या; पण तेउ वायुना अपुन्या जीवमां देवता पण आवोने न उपजे, अने एमांथी नीकल्या अपुन्या जीव मुक्तिमां पण न जाय. एमज विकूलेंद्रिना नीकल्या अपुन्या जीव मुक्तिमां न जाय. वली मोक्षगामि जीव मुक्तिमार्गने विषे डढ रहा तेमने देवताए तथा मनुष्ये धन्य, पुन्य, कृतार्थ कहीने बोलाव्या ठे. वली कामदेव तथा कुंरुकोलियादि श्रावकोने श्री माहावीरदेवे धन्य, पुन्य, कृतार्थ कहीने बोलाव्या ठे. वास्ते पुन्य प्रसंशनिक ठे. जेटहुं पुन्य उहुं तेटलो मुक्तियो मार्ग वेगलो जाणवो.

वली अहीयां एम जाणवुं जे, उदयज्ञाव अने क्षयोपशमज्ञाव ए बनेमां जे मुक्तिमार्गने साधक अवस्था ठे ते उदयज्ञावनी अने क्षयोपशमज्ञावनी ए बनेनी अवस्था आदरवा योग्य ठे; अने बाधिक अवस्था ठे ते बनेनी ठाम्वा योग्य ठे. जेम उदयज्ञावमां विषय कषाय आदी घणा बोल बाधक ठे; अने तेज उदयज्ञावमां प्रजुनुं दर्शन तथा आहार विहार करवो ए करणी साधिक पण ठे. हवे क्षयोपशमज्ञावमां त्रण अज्ञान अने १९ पाप-सूत्र तथा अन्य दरसनी गोशाला जमाखी प्रमुखनां कृत्य, चार वेद, चौद विद्या इत्यादिक सर्वनुं जणवुं, ते मुक्तिमार्ग-नो बाधिक ठे; अने तेज क्षयोपशमज्ञावमां श्री जिन-प्रणित द्वादशांगीनुं जणवुं तथा चारित्रनुं पालवुं इत्यादिक साधिक ठे. ते माटे जे जे कारणे मुक्ति नजीक आय ते ते कारण आदरवा योग्य ठे अने जे जे कारणे मुक्ति वेगली आय ते ते कारण ठाम्वा योग्य ठे. वली जगवते

લોકોત્તર પદ્મમા ત્રણ વાણીયાની ઇપમા વીધી, ત્યાં પણ પુણ્યને લાજ
કહ્યો છે જેણે પુણ્ય ઇપાજ્યું તેણે લાજ ઇપાજ્યો શાસ્ત્ર સૂત્ર ઇત્તરાધ્યયન
અધ્યયન ૭ માની ગાથા ૧૪ મી તથા ૧૫ મી —

જહાય તિન્નિ વણિયા, મુલધિતુણ નિગ્ગયા

એગોત્થ લહણ લાજ, એગો મુલેણ આગત્થ ॥ ૧૪ ॥

એગત્થ મુલપિ હારિના, આગત્થ તત્થ વાણિત્થ,

વવહારે ઇવમા એસા એવ ધમ્મે વિયાણિહ ॥ ૧૫ ॥

અર્થ — જ૦ જેમ તિ૦ ત્રણ વ૦ વાણીયા મુ૦ મુલગી પુજી રાસી
ધિ૦ લહને પ્રવેશો વ્યાપાર જણો નીકલ્યા ૫૦ એ ત્રણમાથી એક લ૦
લાજ લહ આવ્યો ૫૦ એક મુ૦ મુલગી રાસી પુંજી લહને ઘેરે આવ્યો
૫૦ એક મુ૦ મુલગી રાસી પણ હા૦ જુગટે રમતા હારીને ધન લાહને
આ૦ આવ્યો ત૦ જ્યાં પીતા ઘર હતું ત્યાં વ૦ વાણીયો વ્યાપારી વ૦
વ્યાપારને વિષે ઇ૦ એ ઇપમા ૫૦ ૫ણી પેરે બ૦ ધર્મને વિષે ૧૦ જાણવું

જ્ઞાવાર્થ:—હવે જુલું । કોઈ એક (વ્યાપારીને) વ્યવહારીઆને
ત્રણ પુત્ર હતા તેણે પોતાના પુત્રોના જ્ઞાનની પરિક્ષા ઓવા નિમિત્તે
અકેકાને સહસ્ર સહસ્ર મોહોરો આપી વેશાન્તરે મોકલ્યા અને કહ્યું
કે, હે પુત્રો ! તમોને ડ્રવ્ય આપ્યું છે તેનાથી વ્યાપાર કરી લાજ ઇપાર્જી
વેહેલા આવજો તેવારે ત્રણે સાહુકારના પુત્રો જુદા જુદા વેશાન્તરે ગયા
તેમાં ઘનો પુત્ર શાકર નફર રાહો આવ્યા ગયાને તૃપ્ત કરી વ્યાપારમાં
ઘણું ધન કમાણો થીજે પુત્રે વિચાર્યું કે, મારા પોતા પાસે ઘણું ધન છે
માટે મુલગી પુજી સાધીત રાહુ એમ ચીંતવો જે કાંઈ લાજ ઇપાર્જે તે
ગીત ધાર્જીત્ર, લાલિમ સ્વાલિમ ચારે પ્રકારે જોગવે, અને ત્રોજે પુત્રે મનમાં
ચિંતવ્યું જે, મારા પીતા શૂઠ્ર થયા છે અને ધનના જોગવવાવાલા તો
અમેજ ઠોપ તે અમને પ્રવેશે કાઢવા અને ડ્રવ્ય તો સાત પેદો સુધી
લાય તોપણ છુટે તેમ નથી, માટે ધન મેલવશ સારુ કદ શામાટે જો-
ગવવું? એમ ધીચારી મુલગી પુજી પોતાપે આપી હતો તે સર્વ લાલો

हवे केटलाक दीवसे त्रणे पुत्र देशान्तरथी घेरे आढ्या त्यारे पी-
ताए त्रणे पुत्रनी वात जाणी. तेमां जेणे मुलगी पुंजी खाधी तेने घरनो
हाली कयों अने कह्युं के, घरनुं कामकाज करो ने पेट ज़रो. जेणे मु-
लगी पुंजी राखी तेने द्रव्यथी व्यापार करवामां लगाड्यो; अने जेणे
लाज नपाज्यो तेने सर्व घरनो ज़ार आपी मालीक स्थाप्यो. तेम धर्मने
विषे पण जाणवुं. ते एम—इहां मुलगी राशी ते मनुष्यनो ज़व. हवे
एकेक जीव तो धर्म क्रिया करी ज्यां असंख्याता सुख ठे एवी देवतानी
गति पामे. बीजा जेणे मुलगी पुंजी साबीत राखी ए द्रष्टान्ते एवी
कमाइ करे, तेथी ते मरीने करी मनुष्यनो अवतार पामे. हवे त्रीजी
जातना जे मुलगी रासी खाय ते, मुलगी रासी गमावे ते देवालीयो
थाय तेनी माफक घणा माठां कर्म करीने नर्कथी तिर्यच अने तिर्य-
चथी निगोदमां जइ पके. एम व्यवहार राशीथो गयो तेनो संबंध
सूत्रमां ठे. ते आगल कहे ठे. ते पाठः—

माणुसतं भवे मुलं, लाभो देवगइ ज़वे;

मुल ठेएण जीवाणं, नरगं तिरिस्कतणं धुवं ॥ १६ ॥

दुइज गइ बालस्स, आवइ वह मुलिया;

देवतं माणुसत्तंवा, जं जिए लोलुया सठे ॥ १७ ॥

अर्थः—मा० मनुष्यपणुं ते ज० थाय मु० मुलगी राशी. ला० देव-
गतो थाय ते लाज जाणवो. मु० (मनुष्यणानो) मुलगी रासीनो ठे०
हानी थावे करी ज० जीवने न० नर्क ति० तिर्यचपणुं धु० निश्चे थाय.
दु० बे प्रकारनी ग० गति (नर्क अने तिर्यच) बा० अज्ञानीने थाय. आ०
ते अज्ञानीने बे गति आवे—नर्क अने तिर्यच. ते गति केवी ठे ? व० वध
बंधादिक वध मुलिका ठे अथवा ठेइनजेदनादिक बंध मुलिका. नर्क
तिर्यचमां एवी पदवी पामे. दे० देवतापणुं ने मा० मनुष्यपणुं जि० जे हायों
लो० मांसादिकना लोअरीपणे ते देवतापणुं हायों पढी नारकी थयो. स०
धूर्तपणे सायाइ करी मनुष्यपणुं हायों पढी, तिर्यचपणे थयो.

जावार्थ — ह्वे जुठ ! ए पाठमा एम कष्टुं के, जे मनुष्य मरीने मनुष्य थाय तेणे मुखगी पुजी राखी, नर्क तिर्यचमां जाय तेणे मुखगी पुंजी खोइ कर्मनुं देवास्तु काढ्यु, अने देवतामा जाय तेणे साज उपा ज्यो ए जुठ ! देवगति उदयजावमां ठे ते मखी त्यारे बीतरागे तेने साजना पक्षमा गएयो ए उदयजाव पण उर्ध्वक्षेत्र आश्रीने शुरू कक्षो वखी हरकेशी मुनीने ब्राह्मणोप कष्टुं के, हे मुनी ! ताहारु शरीर सर्व पुजनिक ठे शास्त्र सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन बारमे ते पाठ गाथा ३३, ३४

अर्चं च धम्मं च वियाणमाणा, तुब्जे नविकुप्पह नूइपप्पा,
तुब्जंतु पावे सरण उवेमो, समागया सब जणोण अम्हे ॥
अच्चेमुत्ते महाजागा, नत्ते किंचि न अच्चिमो,
जुजाहि साधिमं कुर, नाणा वंजण सजुय ॥

अर्थः—ह्वे विप्रो बोख्या—अ० शास्त्रना अर्थ अने ध० यतिना धर्मने वि० विशेष जाणतायका तु० तमे न० न कोपो नू० जीवदयानी तमारी प्रतिज्ञा ठे तु० तमारा पा० पगनु स० सरण उ० करवाने स० सर्व एकठा मख्या ठीए ज० परिवार सहित अ० अमे अ० पुजवा योग्य तमारुं सर्व अग म० हे माहानुजाग ! न० नथी ताहारुं किं० काइ पण न० अणपुजनिक पगनी रज आदि जु० जोगवो सा० साखीमय कुर० कुर ना० अनेक विघनां ध० (व्यजन) साख स० सहित ॥ ३४ ॥

जावार्थ — ह्वे जुठ ! उपरना पाठमा ब्राह्मणोप हरिकेशी मुनी राजने कष्टु के, हे माहा जाग्यवत पुन्यवत माहामुनि ! तमारुं शरीर सर्व अर्चनिक ठे, लगार मात्र अणअर्चनिक नथी अहीयां उदयजाव आ श्रोत शरीरने अर्चनिक कष्टु त्यारे ए साधिक ठे के वाधिक ठे ते वो चारजो वखी नंदी अने अनुजोगद्वार सूत्र मध्ये जावथकी खोकोत्तर पक्षना अधिकारे कष्टु के, प्रजु केवा ठे ? “तिलोक वह्निय निरस्त्रिय” प्रचुना सामु सुर नर जुए ठे तेने आनदरस प्रवाह आंसु घासे ठे ए शरीर निरक्षणा उदयजाव वर्तना ठे, पण जक्तिजावना प्रेर्या जोइने

હર્ષે છે. વલ્લી જગવતી સૂત્રના ૧૫ માં શતકમાં પ્રજ્ઞુએ સાધુને વર્જ્યા કે, ગોશાલા સાથે કોઈ બોલશો નહીં. એવામાં વે સાધુ ધર્માચાર્યની જ્ઞાતિજ્ઞાવના પ્રેર્યાથિકા બોલ્યા. હવે એ સાધુને આજ્ઞા વિરાધી તેનો દોષ લાગ્યો કે જ્ઞાતિજ્ઞાવે ઉપદેશ દીધો તથા જ્ઞાતિરાગે બોલ્યા તેથી ગુણ થયો ? હવે એ બોલ્યા તે કરણી ઉદયજ્ઞાવની છે, પણ તે સાધિક છે કે વાધિક છે તે જુન.

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે “ સૂત્ર ઉત્તરાધ્યયનના દસમા અધ્યયનમાં ‘ એવં જવઙ્ સંસારે સંસરઙ્ સુહા સુહેર્હિં કમ્મોર્હિં. ’ એમ કહ્યું. એટલે જીવ જન્મ્યો તે શુજ્ઞાશુજ્ઞ કર્મ કરીને જન્મ્યો. એ જુઝ ! પુન્ય પાપ વેગથી રુલતો કહ્યો. ત્યારે પુન્ય મુક્તિનો સાધક કયાંથી ? ” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! એમ જ્ઞાને છુલો હો ? એમાં તો પ્રજ્ઞુએ સ્વરૂં કહ્યું છે કે, જે જીવ સંસારમાં રુલે છે તે શુજ્ઞાશુજ્ઞ કર્મથી રુલે છે. એ કેહેવાનો પરમાર્થ એવો છે કે, શુજ્ઞાશુજ્ઞનો જોમો છે. તે શુજ્ઞાશુજ્ઞ સમય માત્ર હુટતો નથી, સદ્વૃત્તિ છે તે માટે શુજ્ઞાશુજ્ઞ જેલા કહ્યા; પણ શુજ્ઞથી ધર્મ નજીક છે અને અશુજ્ઞથી ધર્મ નજીક નથી. જો અશુજ્ઞ કર્મની ઉત્કૃષ્ટી સ્થિતિ બાંધે તો જીવ મુલથી ધર્મ ન પામે, અને શુજ્ઞ કર્મની ઉત્કૃષ્ટી સ્થિતિ બાંધે તો જીવ ધર્મ સુલે પામે, એમ સૂત્રમાં ગમ ગમ કહ્યું છે. વલ્લી સૂયગમાં સૂત્રના બીજા શ્રુતસ્કંધના બીજા અધ્યયનમાં તેર ક્રિયા કહી. તેમાં તેરમી ક્રિયા ઇરિયાવહિ શાતાવેદની પુન્ય પ્રકૃતિની. તે ઇરિયાવહિ ક્રિયાને અધર્મ પદ્ધતિમાં કહી; સાવચ કહી; પણ એમ કહ્યું કે, એ ઇરિયાવહિ-ક્રિયામાં વરતીને સેવીને ગયા કાલે અનંતા મુક્તિ ગયા, વર્તમાનકાલે મહાવિદેહ દેવ પ્રમુલમાં સંખ્યાતા જાય છે અને આગમીએ કાલે અનંતા મુક્તિ જાશે. એ જુઝ ! ઇરિયાવહિ ક્રિયા પુન્ય પ્રકૃતિ છે તે સેવીને મુક્તિમાં જાવું કહ્યું. એ ઇરિયાવહિ ક્રિયા લાગ્યા પઠી જીવ નિશ્ચે મોક્ષગામિ થઈ ચુક્યો. એ જુઝ ! એકલું પુન્ય ઇરિયાવહિ ક્રિયામાંજ છે. તે આવ્યા પઠી અને બાંધ્યા પઠી નિશ્ચે મોક્ષ જાવુંજ કહ્યું; અને શુજ્ઞાશુજ્ઞથી રુલવું કહ્યું. તે સદ્ચારી

જોમે ઠે તેથી પુન્ય ભોગવવાની ઘાંઠા અને મોહકર્મ અશુભ તેથી પુન્ય ભોગવવામાં પ્રદુષણ ઠે તે આશી રહ્યું કશું ઠે, પણ મુક્તિમાર્ગના સા જને અર્થ પ્રસનો વસકો, પંચેડિ જાત અને ઘડારિક શરીર, ય પુન્યરૂપી નાવા સસાર સમુદ્રમાં ઘેઠા ત્યાં સુધી સંસારરૂપી સમુદ્ર તરવા માટે આદરવા યોગ્ય ઠે, અને સમુદ્ર તરીને તીરે આવ્યા પછી નાવા ઠોરવા ક્ષાયક ઠે જેમ વસ્ત્રમાં મેલ ઠે ત્યા સુધી તો સાધુ આદરવા ક્ષાયક ઠે, પણ મેલ ઘુટયા પછી સાધુ ઠોરવા ક્ષાયક ઠે, તેમ જીવને અશુભ કર્મ રૂપી મેલ ઠે ત્યાં સુધી તો પુન્ય (શુભકર્મ) રૂપી સાધુ આદરવા ક્ષાયક ઠે, અને અશુભકર્મ ઘુટયા પછી પુન્ય (શુભકર્મ) રૂપી સાધુ ઠોમીને મુક્તિ જાય ઠે. ઇત્યાદિક અનેક સૂત્રની શાસ્ત્રે વ્યવહાર નયમા પુન્ય આદરવા ક્ષાયક ઠે તમે મતના ધીધે ઇટલા સૂત્રનાં વચન ઘણાંપીને પુન્ય પકાન્ત ઠાંરવા યોગ્ય કેમ સ્થાપોઠો ?

વક્ષી તેરાપથી (જો પ્રહસ્યો સૂત્ર જણશે તથા વાંચશે તેથી વીતરાગના વચનથી વાકેફ થઈ જશે તો પછી અમારો કપટાઈ વાલશે નહીં એમ ધારી) ક્ષોટો મત સ્થાપવાને અર્થે કહે ઠે કે “ પ્રહસ્યીય સૂત્ર જણશું નહીં જો સાધુ પ્રહસ્યીને સૂત્ર જણાવે તો નવિત સૂત્રમા ચોમાસી પ્રાયશ્ચિત્ત પ્રાપ્ત થાય કશું ઠે ” તેનો ઉત્તર હે દેવાનુપ્રીય ! ત્યાં તો “ અણઠઠિયવા ગારઠિયવા વાયઠવા વાયઠતવા સાઠ્ઠાઈ ” એવો પાઠ ઠે તે અન્યતિર્થી મિથ્યાસ્ત્રી અને અન્યતિર્થીના પ્રહસ્યો તથા મિથ્યાસ્ત્રી આશી કશું દેસાય ઠે, પણ આવકનું તો નામજ નથી વક્ષી શિષ્યની પેરે પ્રહસ્યીને વાંચણી દેવી નહીં તેમ અન્યતિર્થી-પ્રહસ્યો પાસે સાધુ વાંચણી છે તોપણ ચોમાસી પ્રાયશ્ચિત્ત કશું ઠે હવે તમે પ્રહસ્યી પાસે ટુહા, ઝપડેસીક ઢાલો, સંઘેયા, વ્યાકરણ પ્રમુલ્ક કેમ સીલો ઠો

તેવારે તેરાપથી કહે ઠે કે “ અમે તો મોંઢે સીલોય ઢીય, પણ વીનય કરીને શિષ્યની પેરે પાનાંથી વાંચણી લેતા નથી ” તો હે દેવાનુપ્રીય ! ચોયા આરામાં તો સર્વ જ્ઞાન મોંઢેજ શીલતા હતા જેમ અન્ય તિર્થી પ્રહસ્યી કને શીલે તેમ શીલવાને તો અટકે નહીં, પણ શિષ્યની

साधक विनय करीने शीखे नहि, तेम शीखवे पण नही. एवी रीते साधुने वांचणी अन्यतिथी-ग्रहस्थीए देवी नही; अने जो दे तो प्रायश्चित्त कह्युं; पण श्रावक सूत्र जणें अथवा वांचे तो श्रावकने प्रायश्चित्त आवे एम तो नथी कह्युं. श्रावकने सूत्र जणवुं तो ठाम ठाम सूत्रमां चाव्युं देखाय ठे. प्रथम तो आवश्यक सूत्रमा श्रावकने सूत्रज्ञानना चौद अतिचार टाळवा कहा ठे; अने नित्य श्रावक पन्तिकमणामां “सु-तागमे अथागमे तहुजयागमे एवा श्री ज्ञानने विषे जे कोइ अतिचार लाग्यो होय तो आलोउं:—जंवाइऊं इत्यादिक” चौद अतिचारनो मिळामि दुक्कं आपे ठे. ए जुउं ! जो श्रावकने सूत्र जणवुं वज्युं होय तो ज्ञानना चौद अतिचार केम परुप्पा ? अने श्रावक नित्य पन्तिकमणामां केम पन्तिकमे ? माह्या हो तो विचारी जोजो.

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, “आवश्यक सूत्र (श्रावकनुं पन्तिकमणुं) श्रावक शिखे ठे ते तेनुं सूत्र कहेवाय, तेथी तेना अतिचार पन्तिकमे ठे; पण बीजां सूत्र श्रावकने जणवां नही. ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! बार अतिचार तो पन्तिकमणाना कहो तोय मलशे, पण “अ-सजाए सजाए, सजाए न सजाए” एतो दस उदारीक शरीरनां हारु, मांस लोही, विष्टा प्रमुखनी अने दस आकाशनी विजली ऊबके, तारा तुटे, आकाशमां गाजे, (भुंहर) झाकल पने, इत्यादिक असजाय थकां सजाय करवी नही. हवे जो पन्तिकमणा-सूत्रनाज चौदे अतिचार कहोतो, साधु श्रावकना शरीरमां दुषणा (गुंवर) होय तेमां परं लोही चक्रता होय तथा जिष्टा, राध, लोही, हारु, कलेवर, पड्यां होय तो पन्तिकमणुं करे के नही ते कहो.

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “साध श्रावक पन्तिकमणुं तो सांज सवार बंने टंक अवश्यमेव करे. तेमां जो साधुजो बंने वखत पन्तिकमणुं न करे तो तेने प्रायश्चित्त लागे कह्युं ठे, अने श्रावकने प्रायश्चित्त तो नही, पण पन्तिकमणुं करतां असजायनो अटकाव नहो. ” हवे जुउं ! हे देवानुप्रीय ! श्रावकने बीस असजायमां सजाय करवी नही, ते

करी होय तो, अने सजायमां सजाय न करी होय तो मिष्टामिदुक्कं
 आपे ठे हवे जो आवकने सूत्र न जणवु एम होय तो पूर्वोक्त
 प्रसाज्यमा सजाय करवानुं तथा सजायमां सजाय न करवानुं
 मिष्टामि दुक्कं जगवते आवकने केम वेवु कण्ठुं ? ते मध्यस्थ
 बुद्धियी विचारी जुठ वळी आवकने तो सूत्र जणवु कण्ठु ठे तेनी
 शास्त्र सूत्र समवायागमा अग्यार अगनी नोंध कीधी तेमां तथा उपा
 शकं वशासातमा अगना वर्णनमा आवकोना नगरना नाम, नगरना
 उद्यानना नाम, जकना चैत्यनां नाम, आवकना धर्माचार्यनां नाम,
 आवकना व्रतनी मर्यादानुं वर्णन, आवकनी अग्यार परिमानु वर्णन
 अने आवकने सुत्र जणवानुं वर्णन ठे त्या “सूयपरिगहा तवोवहाणा”
 एवो पाठ ठे एटखे आवक उपप्यान तप करीने सुत्र जणे ठे, एम
 समवायागमाकण्ठु ठे हवे जुठ ! देवानुप्रीय ! उपप्यान तप करीने आ
 वकने सुत्र जणवु प्रजुए कण्ठु ठे तमे आवकने सूत्र जणवु केम उथापो ठे ?

सेवारे तेरापयी कहे ठे के ‘सूयपरिगहा’ आवकने कणा ते सूत्र
 साजसवा आश्री कणा ठे ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! जेम उपाशक
 दशानी नोंधमां आवकने ‘सूयपरिगहा तवोवहाणा’ कणा, तेम अत
 गरु तथा अनुसरोववाइनी नोंधमां साधुने पण ‘सूयपरिगहा तवो
 वहाणा’ कणा ठे हवे तमे कहो ठो के, सूयपरिगहा आवकने सूत्र सा
 जसवा आश्री कणा ठे ए तमारी केहेणीने खेखे अतगरु तथा अनु
 सरोववाइमां साधुजीने ‘सूयपरिगहा’ कणा ते पण सूत्र साजसवा
 आश्री पण जणवा आश्री नही, एम कहेवु परुइ, पण त्यांतो साध आवक
 वनेने मोटे एक सरोखो पाठ ठे ते सूत्र जणवा आश्रीन ठे तमे म
 तना छोडे खोटा अर्थ केम करो ठो ? वळो ‘सूयपरिगहा तवोवहाणा’
 ए पाठ तो आवकने सूत्र साजसवा आश्री ठे एवो अर्थ तमे करो ठो,
 तो हमणा आवक सूत्र साजखे ठे ते कया कया उपप्यान-तप करे ठे
 ते कहो धीतरागदेवे तो उपप्यान तप करीने सूत्र ग्रहवु कण्ठु ठे, पण
 तमे तो तमारी केहेणीना खेखे आ धीतरागदेवेना वचन छोपीने उप

ધ્યાન-તપ કરાવ્યા વિના સૂત્ર સંજ્ઞાવો ઠો. એ પ્રત્યુની આજ્ઞાના વિરાધક કેમ થાઉં ઠો ?

વલી તુંગિયા નગરી પ્રમુખના શ્રાવક આદિ અનેક શ્રાવકોને “લઠ્ઠા ગહિયઠા પુઠિયઠા ઇત્યાદિક” પાંચ બોલ કહ્યા છે. તે શ્રાવકોએ સૂત્ર પાઠના અર્થ લાધ્યા છે, ગ્રહ્યા છે તથા અર્થ પુઠી પુઠીને નિશ્ચે નિર્ણય કર્યા છે, ઇત્યાદિક પાંચ બોલના જાણ શ્રાવકને કહ્યા છે. ત્યારે જુઝ ! સૂત્ર-પાઠ શિરુયાવિના અર્થ શો રીતે સુધારશે ? કયા પાઠનો અર્થ પુઠીને નિર્ણય કરશે તે કહો. કદાચ જો નવ તત્વાદિકના જાણ-પણા ઉપર પૂર્વોક્ત પાંચ બોલ ઉતારશે તો નવ તત્વના બોલ ચાલ જીવ અજીવના જાણપણાનું વર્ણન તો પેહેલાંજ કર્યું છે, પઠી સમકિતના ગાઢાપણાનું વર્ણન કર્યું છે, અને પઠી વિશેષ સૂત્રના જાણપણા આશ્રી એ પાંચ બોલ કહ્યા છે. જેમ જગવતી સૂત્રના ૧૧ માં શતકતા ૧૧ માં ઉદ્દેશામાં, માહાવલ કુંવરની માતાએ સિંહનું સ્વપ્ન દોઢું ત્યા સ્વપ્નપાઠકને બોલાવ્યા. ત્યાં પહેલાં તો નિમિત્ત શાસ્ત્રના સૂત્ર પાઠ અને અર્થના જાણ કહ્યા છે; અને પઠી સ્વપ્ન સજ્ઞામાં માહોમાંંદી ચોલણા કરીને પ્રશ્ન પુઠીને વિશેષ નિર્ણય કર્યો, ત્યાં ‘લઠ્ઠા ગહિયઠા’ ઇત્યાદિક પાંચ બોલ કહ્યા છે; પણ જેમ એ સ્વપ્ન-પાઠક સ્વપ્નશાસ્ત્રના પાઠ અને અર્થ બંનેના જાણ છે, તેમ શ્રાવક પણ સૂત્ર અને અર્થ બંનેના જાણ છે. એમ સૂત્રપાઠમાં ઠામ ઠામ શ્રાવકને સૂત્ર જાણવાં કહ્યું દીસે છે. તમે મતને લોધે સૂત્રમાં કહ્યાં તે વચન કેમ ઠાપો ઠો ?

વલી તેરાપંથો, નવ તત્વમાં પાંચ તત્વને તો એકાન્ત નયે જીવ કહે છે અને ચારને અજીવ કહે છે. તે એકાન્ત નય પરુપે છે. તેમાં એક તો જીવને જીવ કહે છે અને અજીવને અજીવ કહે છે. તે અજીવ તો અજીવ છેજ. એ વે તત્વ તો મુલગા છે. શેષ સાત તત્વમાં પુન્ય, પાપ અને બંધ, એ ત્રણને અજીવ કહે છે, અને આશ્રવ, સંવર, નોર્જરા અને મોક્ષ, એ ચારને જીવ કહે છે. હવે પુન્ય, પાપ અને બંધ, એ ત્રણને એકાન્ત અજીવ કહે છે; પણ સૂત્રમાં ઠામ ઠામ વ્યવહાર નય આશ્રો પુન્ય, પાપ

शुजाशुज कर्म पुद्गल ठे ते जीवने सोखीजुत ठे त्यां सुधी तेने जीव कक्षा ठे

इधे पुन्य, पाप अने बंधने जीव कया न्याये कह्ये ते कहे ठे - पुन्य, पाप अने बंध, व्यवहारमा जीवनु लक्षण ठे, कारण के एनो कर्ता जीव ठे, ए त्रणे जीव पणे प्रणम्या ठे अने ए त्रणे जीवने सोखीजुत ठे ए न्याये ए त्रणने जीव कह्ये (१) वखी पुन्य, पाप अने बंधने जीव कया न्याये कह्ये - अनुयोग द्वारमा सात नयने पाया उपर उतारी ठे तेमा उपखी त्रण नयना धणी, जीवना उपयोगने पायो माने ए उष्टान्ते उपखी त्रण नयना धणी जीवना उपयोगने पुन्य, पाप अने बंध माने, कारणके उपयोग आत्मा ठे अने आत्मा नाम जीवनुं ठे. ए न्याये पुन्य, पाप अने बंधने जीव कह्ये (२) वखी पुन्य, पाप अने बंधने जीव ए न्याये कह्ये - चारगति, पांचजाति इत्यादि पुन्य, पाप अने बंधनी प्रकृतिं ठे ते चार गति अने पांच जाति इत्यादिमां जीव कक्षा ठे तेनी शाख सूत्र आवश्यक, दसवेकाखीक, जगवती अने पन्नवणा आदि अनेक सूत्रमा ए न्याये पण पुन्य, पाप अने बंधने जीव कह्ये (३) वखी पुन्य, पाप अने बंधने जीव ए न्याये कह्ये - पुन्य पाप शुजाशुज कर्म ठे अने बंध पण शुजशुज कर्म प्रकृतिनो ठे अने आठ कर्मने अने जीवने एकज कक्षा ठे, तेम अठार पापने अने जीवने एक कक्षो ठे तेमज पांच शरीरने अने जीवने पण एकज कक्षो ठे शाख सूत्र जगवती शतक सत्तरमे उदेसे बीजे ते पाठ -

अणउत्थियाण जते । एवमाइखइ जाव परुवेइ एवखसु
पाणाइराए मुसावाए जाव मिठादसणसखे वट्ठमाणस्स
अत्तेजात्रे अणेजीवाया पाणाइवायवेरमणे जाव परिग्गह-
वेरमणे कोहविवेगे जाव मिठादसणसखेविवेगे वट्ठमाणस्स
अत्तेजात्रे अणेजीवाया उप्पतियाए जाव परिणामियाए
वट्ठमाणस्स अत्तेजात्रे अणेजीवाया उग्गहे इहा अवाए

धारणाए वट्टमाणे अन्नेजीवे अणोजीवाया उठाणे जाव
परिक्रमे वट्टमाणस्स अन्नेजीवे अणोजीवीया नेरइयत्ते
तिरिक्क मणुस्स देवत्ते वट्टमाणस्स अणे० णाणावरणिच्चे
जाव अंतराइए वट्टमाणे जाव जीवाया एवं कएह्वेस्सा
जाव सुक्खेसाए समदिठिए ३ एवं चक्खूदंसणे ४ आ-
ज्जिणीबोहियनाणे ५ मइअनाणे ३ आहारसणाए ४ एवं
उरात्तियसरीरे ५ एवं मणजोगे ३ सागारोवउगे अणा-
गारोवउगे वट्टमाणे अन्नेजीवे अणोजीवाया से कहमेयं
जंते! एवं खलु गो०! जणंते अणउब्बिया एवमाइस्कइ जाव
मिळंते एवं मादंसु अदंपुण गो०! एवमाइस्कामि जाव
परुवेमि एवं खलु पाणाइवाए जाव मिञ्जादंसणसद्धे वट्टमा-
णस्स सच्चेवजीवे सच्चेवजीवाया जाव अणागारोवउगे
वट्टमाणस्स सच्चेवजीवे सच्चेवजीवाया. ॥

अर्थः—अ० अन्यतिथीं जं० हे भगवान ! ए० एम कहे ठे जा०
यावत् ए० एम परुपे ठे ए० एम ख० निश्चे पा० प्राणातिपात मु० मृषा-
वाद आदि जा० यावत् मि० मिथ्यात्व दर्शन अने शङ्ख, ए १० पाप
स्थानकने विषे व० वर्तमान देहधारक जीव अ० ते जीव अनेरो अने
अणे० जीवात्मा अनेरो. पा० (प्राणातिपातादिक विषे वर्तमान सरीर
दीसे पण आत्मा नथी दीसतो ते जणो) प्राणातिपात वेरमण जा०
यावत् प० परिग्रह वेरमण को० क्रोध विवेक जा० यावत् मि० मिथ्यात्व
दर्शन शङ्ख विवेक, एने विषे व० वर्तमाननो अ० जीव अनेरो अने
अणे० जीवात्मा अनेरो कहीए. उ० उत्पातनी बुद्धि जा० यावत् प०
परणामनी बुद्धिने विषे व० वर्तमानने अ० अनेरो जीव अने अ० अनेरी
जीवात्मा कहीए. उ० अवग्रह० इ० (इहा) विचारणा अ० निर्णय करवो
धा० धारणाने विषे व० वर्तमानने अ० अनेरो जीव अ० अनेरी जीवात्मा

उ० उठाण जा० यावत् प० पराक्रम एने विपे व० वर्तमान ते अ० जीव
 अनेरो अने अणे० जीवात्मा अनेरो कहीए ने० नारकी ति० ति०च
 योनिक म० मनुष्य अने दे० देवपणे व० वर्तमानने अ० अनेरो जीव
 अने अनेरी जीवात्मा कहीये शा० एम ज्ञानावर्णी जा० यावत् अ० अतरा
 यने विपे व० वर्तमानने अ० अनेरो जीव अने अनेरी जीवात्मा कहीए
 ए० एम क० कृष्ण छेद्या आदी जा० यावत् सु० शुक्ल-छेद्याने विपे
 वर्तमानने अनेरो जीव अने अनेरी जीवात्मा कहीये स० सम्यक्दृष्टि
 इत्यादिक ३ ए० एम चक्षु दर्शन आदि ४ केहेवा आ० एम मतिज्ञानादि
 ५ केहेवा म० एम मतिअज्ञानादिक ३ केहेवा आ० आहार शब्दादिक
 ४ केहेवा ए० एम उ० उदारीक शरीरादि ५ केहेवा म० एम मन
 जोगादि ३ केहेवा सा० साकारोपयोग अ० अने अनाकारोपयोगने
 विपे व० वर्तमानने अ० अनेरोजीव अणे० अनेरी जीवात्मा कहीए
 एम अन्यतिर्थी कहे ठे से० ते क० केम ज० हे जगवान ! प्रश्न उत्तर
 ए० एम निश्चे गो० हे गौतम ! ज० जे जणी अ० ते अन्यतिर्थी ए०
 एम कहे परुपे जा० यावत् मि० मिथ्या जुहु ए० तेमनु ए केहेवु अ०
 हुवखी गो० हे गौतम ! ए० एम कहु तु जा० यावत् प० एम परुपे तु
 ए० एम ख० निश्चे पा० प्राणातिपात आदि जा० यावत् मि० मिथ्यात्व
 दर्शन शब्दने विपे व० वर्तमानने स० तेज जीव स० तेज जीवात्मा
 इत्यर्थ कथचित्त एवु जाणवु नही एने माहोमाही अस्स जेद ते
 माटे जा० यावत् अ० अनाकारोपयोगने विपे व० वर्तमान स० तेज
 जीव म० तेज जीवात्मा इत्यादिक सर्थ केहेवु

जायार्थ — दवे जुठ ! आ पाठमा १८ पाप, १८ पापनु धेरमण, ४
 पुट्टि, अथमदादि चार मतिज्ञानना जेद, ५ उठाणादिक, ४ गति, ८ कर्म
 ६ छेद्या, ३ ऊट्टी, ४ दर्शन, ५ ज्ञान, ३ अज्ञान, ४ सज्ञा, पाच क्षरीर,
 ३ जोग अने १२ उपयोग, 'सागारयत्ता मणगारयत्ता' ए ए६ बोधमा
 वर्तगायालो जीव न्यागे अने ए पोस न्यारा, एम अ-पतिर्थी कहे ठे, तेने
 जगवते जुग पोसा फला, अने जगने ए ए६ पोस अने जावने

एकज कहा. हवे जुल ! १७ पापनुं वेरमण अने १२ उपयोग इत्यादिक केटलाक तो संवर, निर्जरा अने मोहना जेद ठे; अने १७ पाप, ७ कर्म, ५ शरीर, ४ गति अने ३ जोग इत्यादिक शुजाशुज पुद्गल जीवने लोली-जुत ठे त्यां सुधी पुन्य, पाप, बंधनी प्रकृतिउ ठे. ते माटे आ सर्व बोलने अने जीवने एकज कह्यो ठे. ए न्याये पुन्य, पाप अने बंधने जीव कह्ये.

तेवारे तेरापंथो कहे ठे के “ १७ पाप, ७ कर्म अने ५ शरीर, ए तो जीवथी न्याराज ठे; अने एने विषे वर्तवावालो जीव अने जीवनी आत्मा तेने जगवंते एक कह्यो ठे. ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! इहां तो १७ पापनुं वेरमण, १२ उपयोग अने ३ द्रष्टो इत्यादिकमां वर्तवा-वाला जीवने अने जीवात्माने अन्यतिथीं न्यारा कहे ठे, पण जगवंते एक कहा ठे. हवे तमारी केहेणीने लेखे तो इहां पण त्रण बोल हशे. ए बोल न्यारा, ए बोलमां वर्तवावालो जीव न्यारो, अने जीवात्मा न्यारी एम मानवुं परुशे.

तेवारे वली तेरापंथी कहे ठे के “ १७ पापनुं वेरमण अने १२ उ-पयोग, ए तो जीवथी न्यारा नथी. ए बोल अने जीव तो एकज ठे. ” त्वारे हे देवानुप्रीय ! जगवंते तो एद बोलमां एक सरखो पाठ कह्यो ठे. ए बोलमां वर्तवावालो तो जीव कह्यो, अने एद बोलने आत्मा कह्यो ते एकज ठे. अहीयां तो एद बोल अने जीव ए बे बोल ठे. तमे मतने लोधे ए एद बोल न्यारा, जीव न्यारो अने जीवात्मा न्यारी, एम त्रण बोल केम करो ठो ? जो त्रण बोल करो तो कह्यो. आत्मा केने कह्यो ठो अने वर्तवावालो जीव केने कह्यो ठो ? तमे शुं आत्मा अने जीवने जुदा जुदा मानो ठो ? जो एम मानता हो तो ए तमारुं मानवुं सूत्र विरुद्ध ठे. हवे अहीयां तो अन्यतिथींउए एकान्त निश्चे नयनो पक्ष लइने एद बोलने अने जीवने न्यारा कहा. तेवारे जगवंते व्यवहार नयनो पक्ष लइने, ए-कान्त पक्ष निषेधवाने अर्थे एद बोल अने जीवने एक कहा. वली राय-प्रशेणी सूत्रने विषे प्रदेशीराजाए एकान्त व्यवहार नयनो पक्ष लइने, शरीर अने जीव एक ठे, ए रीते परलोकनी नास्ति स्थापी. जीव अने

શરીર ૫ તત્ત્વનું પુતકું છે તે ખેત્રજનન પજે છે અને ખેત્રજનન વિણશે છે એવો
 ઇકાન્ત વ્યવહાર સ્થાપ્યો તેવારે કેશીશ્રમણ મુનીરાજે પરલોકની પ્રા
 સ્તિ દેખાવવાને માટે નિશ્ચે નયનો પક્ષ લઇને કહ્યું કે, હે પ્રવેશી ! તું
 જુઠો છે જીવ ન્યારો છે અને શરીર ન્યારું છે જીવ પરલોકમાં પુન્ય પાપ
 લઇ જાય છે અને શરીર અહીંયાંજ વિણશે છે એ જુઠું ! સતરમા શતકના
 ઘીજા ઉદેશામા, અન્યતિર્થીય શરીરને અને જીવને ન્યારો કહ્યો, તેમ
 રાયપ્રશેણી સૂત્રમા કેશીશ્રમણ મુનીરાજે કહ્યો, અને રાયપ્રશેણીમાં પ્ર
 વેશી રાજાએ જીવ અને શરીરને વ્યવહારનય ઇકાન્ત સ્થાપીને ઇક
 કહ્યો તેમ સતરમા શતકના ઘીજા ઉદેશામા શ્રી જગવતે પણ જીવ
 અને શરીરને ઇક કહ્યું છે

હવે રાયપ્રશેણીમા તો પ્રવેશી રાજાએ ઇકાન્ત વ્યવહાર નય
 સ્થાપ્યો તેથી કેશી સ્વામીએ તેને નિશ્ચે-નયનો પક્ષ લઇને જુઠો કહ્યો,
 અને જગવતીમા અન્યતિર્થીય ઇકાન્ત નિશ્ચેનય સ્થાપ્યો તેથી જગવતે
 વ્યવહારનો પક્ષ લઇને તેમને જુઠા ઘોણા કહ્યા એ જુઠા કહ્યા તે ઇકાન્ત
 નય સ્થાપ્યો તેથીજ કહ્યા છે, કારણ કે જગવંતનો સ્યાદવાદ મત છે તમે
 અન્યતિર્થીયનો પેરે ઇકાન્ત નિશ્ચે-નયનો પક્ષ લઇને ૮ કર્મ, ૧૦ પાપ,
 ૫ શરીર અને જીવને ન્યારા કેમ કહો ઝો ? જગવતેતો ૮ કર્મ, ૧૦ પાપ,
 ૫ શરીર અને જીવને ઇક કહ્યો છે એ ન્યાયે પુન્ય, પાપ અને બંધને
 જીવ કહીએ (૫). ઘણી પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ એ ન્યાયે કહીએ -
 પુન્ય, પાપ અને બંધ એ શુદ્ધાશુદ્ધ કર્મ છે તે કર્મના ઘે જેવું ઉદય ? અને
 ઉદય નિષ્પન્ન ૨ તેની શાસ્ત્ર સૂત્ર અનુયોગદ્વાર ઉદય તે આઠ કર્મનો
 ઉદય, અને ઉદય નિષ્પન્નના ઘે જેવું જીવ-ઉદયનિષ્પન્ન ? અને અજીવ
 ઉદય નિષ્પન્ન ૨ તેમા જીવ-ઉદયનિષ્પન્નના ૩૩ ઘોણ, ૪ ગતિ, ૬
 કાય, ૬ હેશ્યા, ૪ કપાય, ૩ વેદ, મિથ્યાત્વ, અનાણિ, અસહી, પ્રાણ
 રીક, અવ્રતિ, સજોગી, સસારત્યા, ઉદ્દમસ્ય, અસિદ્ધ અને અકેવલી એવ
 ૩૩ એ તેઓસ જીવ-ઉદયનિષ્પન્નના ઘોણ એ જીવજ છે એ ન્યાયે
 પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ કહીએ (૬)

वल्ली पुन्य, पाप अने बंधने जीव ए न्याये कहोये:—गुरु लघु पर्यव अठफरसी रुपी पुद्गल जीवने लोलीचुत जीवे ग्रह्या तेने, तथा अगुरु लघु पर्यव कारमण शरीर चोफरसो पुद्गल जीवे कर्मपणे ग्रह्या तेने जाव जीव कहा ठे. शाख सूत्र जगवती शतक बीजे उद्देशे पेहेले, खंधकजीना अधिकारमां. ते पाठ:—

जेवियणंते खंदया ! जाव सञ्चंतेजीवे अणंतेजीवे तस्स-
वियणं अयमठे एवं खलु जाव दवउणं एगेजीवे सञ्चंते
खेतउणं जीवे असंखेच्चपएसोगाढे. अण्णिपुणे सञ्चंते का-
लउणंजीवे एकयाइनआसि निच्चे एण्णि पुण सेञ्चंते
जावउणंजीवे अणंताणाणपज्जावा अणंतादंसणपज्जावा अ-
णंताचरित्तपज्जावा अणंतागुरुलहुयपज्जावा अणंताअगुरु-
लहुयपज्जावा एण्णिपुणसेञ्चंते सेतं दवउजीवे सञ्चंते खेतउ
सञ्चंते कालउ जीवे अणंते जावउ जीवे अणंते ॥

अर्थ:—जे० जे पण वल्ली खं० हे खंधक ! जा० यावत् स० जीव
अंत सहित ठे अथवा जीव अ० अंतरहित पण ठे त० तेनो अ० एवो
अर्थ जाणवो. ए० एम निश्चे जा० यावत् द० द्रव्यथकी ए० एक जीव स०
अंत सहित ठे खे० क्षेत्रथकी जी० जीव अ० अशंख्याता प्रदेशात्मक ठे,
अशंख्याता प्रदेश अवगाह्या ठे. अ० ठे वल्ली ते स० अंत सहित का०
कालथी जीव ए० नथी कदी थयो (एतावत्ता अतित काले हतो, वर्त.
मान काले ठे, अने अनागत काले रहेसो,) नि० नित्य ठे. ए० नथी पु०
वल्ली से० तेनो अंत (अनंत ठे). जा० जावथकी जीव अ० ए० अनंता
ज्ञानना पर्याय अ०दं० अनंता दर्शनना पर्याय अ० च० अनंता चारित्रना
पर्याय अ० अनंता गुरु लघु पर्याय ते उदारिक शरीर आश्रोने अ० अ०
अनंता अगुरु-लघु पर्याय ते कारमण द्रव्य अथवा जीव स्वरूप आश्रोने.
ए० वल्ली तेनो अंत नथी (अनंत ठे). से० ते एवी रीते द० द्रव्यथकी

જી૦ જીવ સ૦ અત સહિત ઠે રેખ૦ ક્ષેત્રથકી પણ સ૦ અત સહિત ઠે
 કા૦ કાલ્પકી જી૦ જીવ અ૦ અત રહિત ઠે અને જા૦ જાવથકી પણ
 જી૦ જીવ અ૦ અતરહિત ઠે

જાવાર્થ — હવે જુઠું ! આ પાઠમા અનત જ્ઞાનના, અનત વર્ણનના
 અને અનત ચારિત્રના પર્યાયને જાવજીવ કહ્યા, અને એતો સંવર, નિર્વરા
 અને મોક્ષના પ્રેરક ઠે વહ્ની અનતા ગુરુ સ્વપુ પર્યાય, ઠવારીક શરીર, અઠ
 ફરસી પુદગલ, પુન્ય, પાપ, વધ, શુભાશુભ કર્મની પ્રકૃતિ અને અગુરુ-
 સ્વપુ પર્યાય, આઠ કર્મ, કારમણ શરિરાદિક, રૂપી ચોફરસી પુદગલ,
 શુભાશુભ કર્મની પ્રકૃતિ, ૫ ગુરુ સ્વપુ પર્યાયને તથા અગુરુ સ્વપુ પર્યાયને
 જાવજીવ કહ્યા ઠે, અને આઠ કર્મને કારમણ શરીર કહ્યું ઠે તેનો શાસ્ત્ર
 સૂત્ર જગવતી શતક ૭ મેં ૫ ન્યાયે પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ કહી ૫
 વહ્ની પુન્ય, પાપ અને વધને જીવ ૫ ન્યાયે કહીયે કાયા કર્મનો પ્રકૃ-
 તિ ઠે અને કાયાને જીવ કહ્યો ઠે શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતી શતક ૧૩ મેં
 ઇંદ્રેયે ૭ મેં તે પાઠ —

આયા જતે કાણ અન્નેકાણ ? ગો૦ । આયાવિકાણ અન્ને-
 વિકાણ રુવિ જંતે । કાણ અરુવિકાણ ? ગો૦ । રુવિવિકાણ
 અરુવિવિકાણ એવ એકેક પુઢા ગો૦ । સચિત્તેવિકાણ અ-
 ચિત્તેવિકાણ જીવેવિકાણ અજીવેવિકાણ જીવાણવિકાણ
 અજીવાણવિકાણ પુર્વિ જંતે । કાણ પુઢા ગો૦ । પુર્વિપિકાણ
 કાઠ્ઠમાણેવિકાણ કાયસમયવિત્તિકત્તેવિકાણ પુર્વિપિકાણ-
 નિચ્છઠ્ઠ કાઠ્ઠમાણેવિકાણ નિચ્છઠ્ઠ કાયસમયવિચ્છંતેવિકા-
 નિચ્છઠ્ઠ કઠ્ઠવિદેણ જંતે । કાણ ૫૦ ? ગો૦ । સત્તવિદેકાણ
 ૫૦ ત૦ ઊરાણિય ઊરાણિયમિસિણ વેઝણિય વેઝણિયમિસિણ
 આહારણ આહારમિસણ કમ્મણ ॥

અર્થ — પૂર્વવત્ જુઠું પ્રશ્ન થીજે પાઠણ પાને સત્યાસીમે

જાવાર્ય:—હવે જુન ! આ પાઠમાં એમ કહ્યું કે, જીવસહિત કાયાને જીવ કહીયે, અને જીવ ઢોરુયા પઢી મુવા કલેવરને અજીવ કહીયે. તે કારમણ શરીર વ્યવહારમાં નજરે ન આવે તે આશ્રી કાયાને અરુપી કહીયે. તેમજ કાયાને ઉદારિકાદિ શરીર આશ્રી રુપી પણ કહીએ. જીવ સહિત કાયાને સચિત્ત કહીયે અને જીવ ઢોરુયા પઢી મુવા કલેવરને અચિત્ત કહીયે. જીવસહિત કાયાને આત્મા કહીએ અને જીવ ઢોરુયા પઢી મુવા કલેવરને અનાત્મા કહીએ. એ જુન ! કાયા કર્મની પ્રકૃતિ છે તેને જીવ કહ્યો છે. તેજ રીતે પુન્ય, પાપ અને બંધ પણ શુજા-કર્મ છે. એ ન્યાયે પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ કહીયે.

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે “ કારમણ શરીરને તો સૂત્રમાં ઠામ ઠામ રુપી કહ્યું છે. અહીયાં કારમણ શરીર આશ્રી કાયાને અરુપી કેમ કહી હશે ? ” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! કારમણ શરીરને સૂત્રમાં ઠામ ઠામ રુપી કહ્યું છે તે તો અમે પણ જાણીએ ઢીએ; પણ પ્રજુનાં વચન સાત નયે કરીને છે. રૂઢાં વ્યવહારમાં કારમણ શરીર નજરે ન આવે તે આશ્રી અરુપી કહ્યું છે. જેમ દસ-વૈકાલીક સૂત્રના આઠમા અધ્યયનમાં આઠ વસ્તુ બાદર છે પણ સુક્ષ્મ કહી છે. તે પાઠ:—

અઠ સુદુમાઈં પેહાએ, જાઈં જાણિત્તુ સજાએ;
 દયાહિગારો જૂણસુ, આસ ચિઠ સણહિવા. ॥૧૩॥
 કયરાઈં અઠ સુદુમાઈં, જાઈં પુઢિજા સજાએ;
 રૂમાઈં તાઈં મેહાવી, આરૂખિજા વિયસ્કણે. ॥૧૪॥
 સિણેહિં પુપ્ફ સુદુમંચ, પાણુતિંગ તહેવય;
 પણગં વીય હરિયંચ, અંરુ સુદુમંચ અઠમં. ॥૧૫॥
 એવમેઆણિ જાણિત્તા, સઘ જાવેણ સંજાએ;
 અપ્પમત્તો જાએ નિચં, સર્વિંદિય સમાહિએ. ॥૧૬॥

અર્થ:—અઠ આઠ સુક્ષ્મ જે આગલ કહેશે તે પેળ જોડને જાળ

जे सुक्ष्मने जा० जाणीने सं० सजति व० दयानो पाखणहार आय नू०
प्राणीने विषे आ० वेडो चि० ठजो रहे अथवा स० जयणायें सुवे क०
कथा अ० ते आठ सुक्ष्म ? जा० यवि पु० पुठे सं० सजति शिष्य गुरु
समिपे, तेवारे गुरु शिष्य प्रत्ये कहे इ० ए ता० ते आठ सुक्ष्म मे० मर्या
दायत यति ते विचीक्षण शिष्य प्रत्ये आ० कहे सि० उत्त प्रमुखनु सुक्ष्म
पाणी १, पु० सुक्ष्म फुल पा० अनुद्धरी कथवाविक सुक्ष्म प्राणी कीनी
नगरा प्रमुख त० तेमज प० पांच वर्षीं बीजफुल बी० वरु प्रमुखनां
सुक्ष्म बीज इ० नवा ठगता अकुरा (सुक्ष्म हरी) अ० माखी, कीनी
प्रमुखनां इनां सु० ते आठमो सुक्ष्म प० पणी पेरे ए आठ सुक्ष्म
जा० जाणीने स० सर्व प्रकारे आठ सुक्ष्मनी रक्षा करवाने जावे स०
यति अ० निद्राविक प्रमाद रहित ठतो ज० जयणाए करीने कार्याविक
करे नि० सदाय स० सर्व इद्रिने विषे स० समाधिवत रागद्वेष रहित यति

जावार्थ — इवे जुठ ! आ पाठमां उत्त प्रमुखनु पाणी १, फुल २,
नाना कथवा ३, कीनीनगरां प्रमुख ४, पंचवर्षीं फुल ५, वरु प्रमुखनां
बीज ६, नवा ठगता हरीकायना अकुरा ७, अने माखी, कीनी प्रमुखनां
इना ८, ए आठ वस्तुने सूत्रमां ठाम ठाम बांदर कही ठे, अने अहीयां
व्यवहारमा कोमलपणा आश्री वीतरागदेवे सुक्ष्म कही ठे तेम कार
मण काया रुपी ठे, पण व्यवहारमां नजरे न जावे ते आश्री तेने
अरुपी कही देखाय ठे

वली तेरापथी कहे ठे के “ अहीया काय कही ते धर्मास्ति का
याविक पाच आश्री जाणवी तेमा केटलीक अरुपी ठे, केटलीक रुपी
ठे, केटलीक जीव ठे अने कटलीक अजीव ठे ते आश्री कथु ठे ” तेनो
उत्तर हे देवानुप्रोय ! अहीया तो कायाना सात जेद कक्षा ठे उचारिक
१, उदारिक मिश्र २, वैक्रिय ३, वैक्रिय मिश्र ४, आहारीक ५, आहारीक
मिश्र ६, अने कर्मण ७ ए सात जेद कायाना कक्षा ठे तेनो ज पुढा ठे,
कारणके आगळा पाठमां चार मनना अने चार वचनना जेदतो पुढा

હે, તેથી તેની જોમે નુદારિકાદિકજ કાયાની પુઠા સંજવે છે. વલી આ પાઠની ટોકા અજયદેવસુરીજી કૃત છે તેમાં તથા આ પાઠના ટવામાં પણ પૂર્વોક્ત અર્થ છે. તમે મતના લીધે “ પાંચ આસ્તિકાય આશ્રી કહ્યું છે ” એમ જુઠું કેમ બોલો છો ? અહીયાં તો વ્યવહાર નય આશ્રી જીવ સહિત કાયાને જીવ કહ્યો છે, અને કાયા કર્મની પ્રકૃતિ છે. એ ન્યાયે પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ કહીએ.

વલી પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ એ ન્યાયે કહીયે:—ચાર ગતિ અને ચાર કષાય એ કર્મની પ્રકૃતિ છે. (શાખસૂત્ર પન્નવણા પદ ૨૩ મેં તથા સૂત્ર ઉત્તરાધ્યયન તથા કર્મગ્રંથમાં.) અને તેને જીવના પ્રણામ કહ્યા છે. શાખ સૂત્ર ઠાણાયાંગ ઠાણે ૧૦ મે. એ ન્યાયે પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ કહીયે. વલી પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ એ ન્યાયે કહીએ:—ત્રસનામ, વાદરનામ, પર્યાતિનામ, અપર્યાતિનામ, શુદ્ધમનામ, સ્થાવરનામ, પાંચ ઇન્દ્રિની જાત, ચાર કષાય, ત્રણવેદ, ઇત્યાદિક શુભાશુભ કર્મની પ્રકૃતિ છે, એ પ્રકૃતિને જીવ કહ્યો છે. શાખસૂત્ર ઠાણાયાંગ, પન્નવણા, કર્મગ્રંથ ઇત્યાદિક અનેક સૂત્રમાં. એ ન્યાયે પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ કહીયે. વલી આ પ્રકૃતિમાં જ્ઞાન કહ્યું છે. શાખ સૂત્ર જગવતી શતક ૫ મે ઉદ્દેશે બીજે. જીવમાં એ પ્રકૃતિને લોલીજૂત રહે ત્યાંસુધી જીવ જ્ઞાન પામે નહીં. તેથી વ્યવહારમાં તેને જીવજ કહીયે. એ ન્યાયે પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ જ કહીયે. વલી પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ એ ન્યાયે કહીયે:—આઠ કર્મ, અઠાર પાપ અઠાર પાપનું વિરમણ, ચારગતિ, ચોવીસ દંરુક, પાંચ શરીર, ત્રણ દ્રષ્ટી અને વાર ઉપયોગ ઇત્યાદિક ૧૧૭ બોલને આત્માપણે પ્રણમે કહ્યું છે. તેની શાખસૂત્ર જગવતી શતક વીસમે, ઉદ્દેશે ત્રીજે. જીવપણે પ્રણમે તેને વ્યવહારમાં જીવજ કહીયે. એ ન્યાયે પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ કહીયે.

વલી તેરાપંથી કહેઠે કે “૪ ગતિ, ૧૦ પાપ, ૨૪ દંરુક અને ૫ શરીર, ઇત્યાદિક પ્રકૃતિને તમે જીવ સ્થાપો. તે એ પ્રકૃતિને તો અજીવ છે

અને જીવને પ્રગમે છે એ ચાર ગતિના શરીરતો અજીવ છે, તેથી પુન્ય-પાપનાં પુન્નલ પણ અજીવ છે, પણ તેના માહે જીવ છે એ ન્યાયે ઘટલા પાઠમાં જીવ કહી બોલાવ્યા છે, પણ પાંચ શરીરાદિક કર્મની પ્રકૃતિ અને પુન્ય પાપાદિક શુદ્ધાશુદ્ધ કર્મ પુન્નલ છે તે જીવ નથી ” એમ કહે છે તેના ઉત્તર હે દેશાનુપ્રીય તમારે લેલે તો મનુષ્ય, તિર્યંચ, ગાયર્જેસ ઇટ તથા પક્ષી પ્રમુખ સર્વને જીવ ન કેહેવા જોઈએ, કારણ કે પત્ની ગતી અને કાયા તો અજીવ છે અને એનામા જીવ છે, તેથી તમારે લેલે તો મિશ્ર કેહેવા જોઈએ, પણ જગવતે તો ગાય,ર્જેસ,પસુ,ઠાણી, ઇટ તથા ગારુર પ્રમુખને એકાત સચિત જીવ કહ્યા છે વલ્લભો સહિત ગામીને મિશ્ર કહી છે, અને ઊગ્ર, વરુ પ્રમુખને અચિત કહ્યા છે તેની શાસ્ત્ર સૂત્ર અણુજોગદ્વારમા તે પાઠ —

સેકિત્ત સજોગે? સજોગેણ ચઠવિદ્દે પણત્તે તઠ દઘસજોગે
 સ્વેત્તસજોગે કાલ્લસજોગે જાવસજોગે, સેકિત્તદઘસજોગે ૧ ત્તિ-
 વિદ્દે પન્નતે તજદ્દા -સચિત્તે અચિત્તે મિસણ સેકિત્તસચિત્તણ
 ૧ ગોહિંગોમિણ પસુહિંપસુણ મહિસિહિં મહિસિણ ઊરણિહિં
 ઊરણીણ ઊટ્ટીહિં ઊટ્ટીલાલે સેત સચિત્તે સેકિત્ત અચિત્તે ૧
 ઊત્તેણ ઊત્તી દમેણદમ્મી પમેણ પમી ઘમેણઘમ્મી સેત્ત અચિત્તે
 સેકિત્ત મિસણ ૧ દ્ધલેણ હાલિણ સગમેણ સાગમિણ રહેણ
 રહિણ નાવાણ નાવિણ સેત્ત દઘ સજોગે ॥ ૧ ॥

અર્થ —સેઠ તે કયા ૫ સઠ સંજોગ ? સઠ તે સજોગ ૪ ચાર પ્રકારે ૫૦ કહ્યા તઠ તે કહે છે —દઠ ડ્રવ્યને સજોગે સ્વેઠ ક્ષેત્રને સજોગે કાઠ કાલ્લને સજોગે અને જાઠ જાવને સજોગે નામ નીપન્યુ ૪ સેઠ હ્રસ્વ ડ્રવ્યને સંજોગે નામ નિપન્યુ તે શુ ? તે તિઠ ત્રણ પ્રકારે ૫૦ કહ્યાં તંઠ તે કહે છે સઠ સજીવ અઠ અજીવ અને મિઠ મિશ્ર ૩ સેઠ તે કયો સચિત ડ્રવ્ય સજોગ ? સચિત ડ્રવ્ય સજોગ તે ૫ ગોઠ એને ગાય છે તેને

गोमान कहीये, प० पसु ठे ते माटे पसुमान कहीये, म० जैसना धणीने महिसीए कहीये, उ० बकरी (ठाली) ना चारणहारने उरणीए कहीये अने उ० उंटना चारणहारने उंटवाल कहीये. से० ए सचित्त द्रव्यने संजोगे नाम निपन्यां जाणवां. से० ते कयो अचित्त द्रव्य संजोग ? ते अचित्त द्रव्य संजोगे नाम निपन्यां ते ए. ठ० ठत्रीनो धरावनार ते ठत्री-राजा. दं० दंरुनो धरणहार ते दंरु. प० वस्त्रनो धरणहार ते पमी. व० घमानो धरणहार ते घमी. सं० ए अचित्त द्रव्य संजोगी नाम जाणवां. अथ हवे से० मिश्र द्रव्य संजोगे नाम निपन्यां ते कयां ? ते ए-ह० हल खेमे तेने हाली कहीए. हल अचित्त अने बलध सचित्त ए मिश्र संजोग. स० गामी खेमे तेने सागमी कहीये. र० रथ खेमे तेने रथिक कहीये. ना० नावा (वाहाण) खेमे तेने नाविक कहीये. से० ते द्रव्य संजोगे नाम निपन्यां ते कयां. ॥

ज्ञावार्थः—हवे जुन ! आ पाठमां चार प्रकारनो संजोग कह्योः—
द्रव्य, क्षेत्र, काल अने ज्ञाव ४. ए द्रव्य संजोगना त्रण जेदः—सचित्त, अचित्त अने मिश्र ३. हवे सचित्तना पांच जेद कह्याः—गायो चारे तेने गोवाल (गोमिक) कहीये १, पसुना धणीने पसुमान २, जैसना धणीने महिषीए ३, ठालीना (बकरीना) चारणहारने उरणीए ४ अने उंटना चारणहारने उंटी अथवा उंटवालो कहीये. ५. ए सचित्त द्रव्य-संजोगे नाम निपन्यां. हवे अचित्तना चार जेद कह्याः—ठत्र धरावे तेने ठत्री १, दंरु धरे तेने दंमी २, वस्त्रना धरणहारने पमी ३ अने घमाना धरणहारने घटी कहीये. ४. हवे मिश्र संजोगे चार नाम निपन्यां ते कहे ठेः—हल खेमे तेने हाली कहीए; हल अचित्त अने बलध सचित्त, ए मिश्र १; गामी खेमे तेने सागमी २; रथ खेमे तेने रथिक ३; अने नावा खेमे तेने नाविक (नावमीउ). ४. ए मिश्र संजोगे नाम निपन्यां.

हवे जुन ! गोवाल, पशुमान, महिषीए, उरणीए अने उंटीए, गाय, जैस प्रमुख सचित्त ठे ते माटे सचित्त संजोग नाम कयां.

ઠગ્ર, ઢરુ, વસ્ર અને ઘટ અચિત્ત છે તે જાણી ઠગ્રી, ઢરી, પરી અને ઘટી એ અચિત્ત સજોગે નામ કહ્યાં હ્રસ્વ, ગામી અને રધ અચિત્ત છે તથા ષસ્રધ સચિત્ત છે તે જાણી હ્રાસી, સાગમી, રધિક અને નાધિક, ય મિશ્ર સજોગે નામ નિપન્યા કહ્યાં ય જુઠ ! ગાય, જૈસ, વસ્રધ પ્રમુલ્લના શરીરને અને જીવને જ્ઞેસાજ સચિત્ત કહ્યા ય માય, જૈસ, ષસ્રધ પ્રમુલ્લના શરીર, કર્મ, પુન્ય, પાપ અને બંધની પ્રકૃતિ છે અને તે પુદ્ગલ છે, પણ જીવે ગદ્યા અને જીવ સહિત છે તે જાણી સ ચિત્ત કહ્યા સચિત્ત તે જીવ છે તે જાણી પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ કહીએ ષસી જીવ પ્રદ્યા જીવ સહિત પુદ્ગલને જીવ-પર્યવા કહ્યા છે નારકી, દેવતા, મનુષ્ય અને તિર્યચ એ ચાર ગતિને, પ્રદેશને, અવગા હના પુદ્ગલથી નિપની તેને, સ્થિતિને, પાંચ વર્ણને, પાંચ રસને, બે ગ ધને, આઠ સ્પર્શને, ચાર ઉપયોગને, પાંચ જ્ઞાન અને ત્રણ અજ્ઞાનને અને ચાર દર્શનને, એ ઠગ્રીસ ષોલ્લને જીવપર્યવા કહ્યા છે શાસ્ત્ર સૂત્ર પસ્રવણા પદ પાંચમે ય જુઠ ! અવગાહનાપણે પુદ્ગલ પ્રણમ્યા તેને તથા વર્ણ, રસ, ગધ, સ્પર્શ, પુન્ય પાપ અને બંધપણે પ્રણમ્યા પુદ્ગલ જીવે ગદ્યા જીવને પોગસાપણે છોલીપ્રુત રદ્યા તેને જીવપર્યવા કહ્યા છે, અને જીવ ઠોલ્યા પઠી મિસાપણે પ્રણમ્યા વર્ણ, રસ, ગધ અને સ્પર્શને તથા વીસા પુદ્ગલને અજીવપર્યવા કહ્યા છે એ જીવ પ્રદ્યા પુદ્ગલને જીવપર્યવા કહ્યા ય ન્યાયે પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ કહીએ ષસી ક્રોધ, માન, માયા, છોજ, રાગ, દ્વેષ અને આઠ કર્મને જીવ સમોચાર કહ્યા છે શાસ્ત્ર સૂત્ર અનુજોગદ્વારમાં ય ન્યાયે પુન્ય પાપ અને બંધને જીવ કહીએ

તેવારે તેરાપથી કહે છે કે “ પુન્ય, પાપ અને બંધ તો શુજાશુજ કર્મ છે તે રુપી પુદ્ગલ છે, અને જીવ તો અરુપી છે તે પુન્ય પાપ અને બંધ રુપી છે તેને જીવ શીરીતે કહો ઠો ? ” તેનો ઉત્તર હે દેવાનુગ્રીય ! જીવને પણ સરુપી કહ્યો છે સકર્મી, સરાગી, સવેદી, સક્ષેશી અને સસ રીરી કહ્યો છે શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતી શતક ૧૭ મેં ઠહેશે વીજે તેવારે તેરાપથી કહે છે કે “ જીવને રુપ સહિત કહ્યો છે, પણ જીવ રુપી નથી,

જેમ કપમાને રંગ તેમ જીવને શરીર, વેદ, રાગરુપ છે તેથી સરુપી સકર્મી કહ્યો છે. ” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! કપમાને કસુંબલ રંગ હોય તેને કસુંબલ કપરું કહીએ અને પોલો રંગ હોય તેને પીલું કપરું કહીએ. જેવો કપમાને રંગ હોય તેવું કપરું કહીએ. તેમ કર્મ સહિત જીવને રુપી કહીએ. વલી તમે (તેરાપંથી) કહો છો કે “ જીવને સરુપી કહ્યો છે પણ જીવને રુપી નથી કહ્યો. ” ત્યારે એમ તો જીવને “ જ્ઞાન સહિત ” સનાળી કહ્યો છે. શાખ સૂત્ર ઝગવતી શતક આઠમેં ઉદ્દેશે બીજે તથા ૩૦ મે તથા અનેક સૂત્ર-પાઠમાં. હવે તમારી કેહેણીને લેખે તો જીવને સનાળો કહ્યો તેને જ્ઞાન સહિત કહીએ; પણ જ્ઞાનો ન કહીએ.

હે દેવાનુપ્રીય ! એમ કેમ કહો છો કે, સરુપી કહ્યો તેને રુપ સહિત કહીએ પણ સરુપી ન કહીએ ? જ્ઞાન સહિત કહો અને જાવે જ્ઞાની કહો. રુપ સહિત કહો અને જાવે રુપી કહો. વલી અનુયોગદ્વાર સૂત્રમાં જાવ સંજોગમાં કહ્યું છે કે, જ્ઞાન સહિત હોય તેને જ્ઞાની કહીએ, સમ-કિત સહિતને દર્શની કહીએ, ચારિત્ર સહિતને ચારિત્રીક કહીએ; અને ક્રોધ, માન, માયા અને લોચ સહિતને ક્રોધી, માની, માયી અને લોચી કહીએ. જેમ રુપ સહિત હોય તેને રુપી કહીએ, અને વર્ણાદિક પુદ્ગલ સહિત જીવને રુપી કહીએ. તેમ જીવ સહિત પુદ્ગલને જીવ કહીએ. એ ન્યાયે પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ કહીએ. ઇત્યાદિક અનેક સૂત્રની શાખે કરી વ્યવહાર. નયમાં પુન્ય, પાપ અને બંધને દુધ-પાણીના દ્રષ્ટાન્તે જીવ કહીએ. જેમ શેર દુધમાં પાસેર પાણી નાંખે તેને વ્યવહારમાં સવા શેર દુધ કહીએ. તેમ પુદ્ગલ જીવને લોલીચુત થયા તેને વ્યવહારમાં જીવજ કહીએ. એ ન્યાયે પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ કહીએ.

હવે પુન્ય, પાપ અને બંધને અજીવ કયા ન્યાયે કહોએ:-પુન્ય તે શુદ્ધ કર્મ છે, પાપ તે અશુદ્ધ કર્મ છે, અને બંધ તે શુદ્ધાશુદ્ધ કર્મ પ્રકૃતિનો છે. તે કર્મ રુપી પુદ્ગલ છે. તે રુપી પુદ્ગલને નશ્વરનયમાં જીવે ઠોક્યા પઠી, હંસની ચાંચથી દુધ પાણી ન્યારાં થાય તે દ્રષ્ટાન્તે

અર્જીવ કહીયે વહી તેરાપથી આશ્રવ તત્ત્વને એકાન્ત નયે કરી જીવ કહે છે તેનો ઉત્તર હે દેવાનુપ્રીય ! આશ્રવ તે જીવનુ મૂલ્ય લક્ષણ છે કે સસાર અવસ્થામા રહ્યા જીવને ઠપાધિરૂપ છે ? તે વિચારી જુઠ

વહી તેરાપથી કહે છે કે, “ હવેહી અને વારણુ તે એક, સોય અને નાકુ તે એક, તણાવ અને ઘરનાસુ તે એક, તથા નાધા અને ઠીડ તે એક, તેમ જીવ અને આશ્રવ એક છે ” પવી કુચુક્તિ દેગ્વામે છે તેનો ઉત્તર હે દેવાનુપ્રીય ! હવેહી, સોય, તણાવ અને નાવાતો પુદ્ગલાસ્તિ કાય છે અને વારણુ, નાકુ, ઘરનાસુ અને ઠીડ તો આકાશાસ્તિકાય છે તેમ જીવને આશ્રવ એ રીતે પ્રત્યક્ષ જુદા છે વહી ઉત્તરાધ્યયનના ૨૩ મા અધ્યયનની ૭૩ મી ગાયામા, કાયારૂપણી નાધા કહો છે, અને જીવ રૂપી નાધમીઠં કણો છે કાયાનો જોગ વ્યવહારનયમા જીવ છે, તેને આશ્રવરૂપી ઠીડ છે, પણ નિશ્ચેનયમા જીવ અરૂપી છે તેથી તેને આશ્રવ રૂપી ઠીડ નથી હવે જેમ કાયારૂપણી નાધા અને ઠીડ વ્યવહારમા એક છે, પણ નાધમીઠં અને ઠીડ એક નથી, તેમ જીવ અને આશ્રવ એક નથી હવેહી અને વારણુ વ્યવહારમા એક છે, પણ હવેહીનો ધણી અને વારણુ એક નથી સોય અને નાકુ વ્યવહારમા એક છે, પણ સોહ અને નાકુ એક નથી તણાવ અને ઘરનાસુ વ્યવહારમા એક છે, પણ તણાવનો ધણી અને નાસુ એક નથી તેમ જીવ અને આશ્રવ એક નથી વહી કર્મ પુદ્ગલ અને જીવ એ વંનેના સજોગથી સાત તત્ત્વના નામ બન્યાં છે જેમ કર્મ કાયારૂપી તણાવમા કેવલ-જ્ઞાનરૂપી રત્ન લકાયસુ છે તે તણાવમા પુન્ય-પાપરૂપી પાણી આશ્રવરૂપી ઠીડે કરા આવે છે, તેને સવ રૂપી ધધે કરી રોકે છે, અને ધધરૂપ પમ્પુ પાણી છે તેને નિર્જરારૂપી (ચમસ કોદાધી) ઘાટકોળ કરી વેશયકા ઉચેહી કાઢે છે, અને મોક્ષરૂપી ગાલો તણાવ ઉપારે સર્વથા કર્મ પાણી રહિત થાય ત્યારે જેમ શેઠ નાસુ, ધધરૂ (વધુ), ચમસ, મોરી અને તણાવ ઝોમીને પોતાનુ રત્ન હેડ ધેરે જાય, તેમ જોગ સદ્જાતી પેગલ જ્ઞાનરૂપી રત્ન હવે સિદ્ધગતિમાં

જાય, અને પુદ્ગલદશા પુદ્ગલમાં મલે ત્યારે સાત તત્વના નામનો વિ. નાશ થાય. એ તલાવનું દ્રષ્ટાન્ત સૂત્ર ઉત્તરાધ્યયનના ૩૦ મા અધ્યયન- માં છે. વલી કાયારૂપી નાવાને ઢીઢ્ર છે અને કાયારૂપી તલાવને નાલું છે. તે કાયા જેમ નિશ્ચે-નયમાં અજીવ છે તેમ આશ્રવરૂપી ઢીઢ્ર પણ અજીવ છે. પાણી તે પાપ, કાયા સહિત જીવ તે વ્યવહાર-નયમાં રૂપી છે તે તલાવ, સંવર તે પાલ, અને મિથ્યાત્વાદિક ઢીઢ્રદ્વારે કરી ચોફરસી શુન્ન અશુન્ન પુદ્ગલનો સંગ્રહ થયો તે માટે આવવું એ ક્રિયાનું નામજ આશ્રવ છે. એ જીવ સંબંધી પુદ્ગલની કરણી છે.

હવે મિથ્યાત્વ પ્રમુખ ૧૬ પાપ તો ચોફરસી પુદ્ગલ છે. તેના વિ- વસાયમાં જીવ દ્રવ્યનો ઉપયોગ વર્તે તેવારે જીવ અશુદ્ધ ઉપયોગે નવાં કર્મ-પુદ્ગલને આકર્ષે. તે આશ્રવ પણ એ પુદ્ગલ ગ્રહણ-લક્ષણ કરણી જીવને અશુદ્ધ અવસ્થાની છે. તે જ્યારે શુદ્ધ દશા આવે ત્યારે જીવનો ઉપયોગ શુદ્ધ થાય અને પોતાના રૂપમાં પ્રણમે. જેમ ધર્માસ્તીકાય પોતે ચાલતી નથી, પણ જીવ અને પુદ્ગલ ચાલે છે તેને સાહાજ આપે છે. તેમ વિશ્રાન્તા પુદ્ગલના મલવા વીંછરવાના પ્રણામ છે. તેમાં જીવનો ઉપયોગ પ્રવર્ત્યો તેવારે પ્રયોગસા પ્રણામ થયો. જો એ જીવના ઉપયોગને આશ્રવ કહીયે તો આત્માનો સહજાતી ગુણ થાય. ત્યારે તો સિદ્ધ દ- શામાં પણ આશ્રવ કેહેવો જોઈએ. વાસ્તે એ આશ્રવ તે પુદ્ગલનોજ સ્વ- જાવં છે. વલી દ્રવ્ય ઠ અને ગુણ ઠ છે. તેમાં એકેક દ્રવ્યને એકેક ગુણ, તે સર્વ દ્રવ્યને સહજાતી છે. હવે જીવ-દ્રવ્યને કર્મનો કર્તા ઠરાવીએ તો જીવ ઉપયોગી છે; પણ એક દ્રવ્યમાં ઉપયોગ અને કર્તા એ બે ગુણ ન હોય. એક દ્રવ્યમાં એકજ ગુણ હોય. એ નિશ્ચયનયનું સ્વરૂપ જાણવું; અને વ્યવહારનયમાં આત્મા કર્તા કેહેવાય, એ પણ સત્ય છે. જીવ કર્તા છે, પણ મુલ રાગાદિક દુષણ પુદ્ગલ જનિત અનિત્ય છે તે માટે નવા કર્મોને પણ ગ્રહે છે. તે પણ મુલ પુદ્ગલની નેશ્રાય થકી ગ્રહે છે. હવે પુદ્ગલ પુદ્ગલને ગ્રહે એ તો નિશ્ચે-નય, અને જીવ પુદ્ગલને ગ્રહે તે

વ્યવહાર-નય, પર્ણ મુષ્ણ પુદ્ગલની સગત છે તેથી જીવ દ્રવ્યની બે વશા છે સત્તારિક અને સિદ્ધ તેમા ઇષ્ણુત-નયનો ધર્મી શુદ્ધ જીવ વશા સિદ્ધની તેજ શુદ્ધ માને, અને નૈગમાદિક-નય છે તે અશુદ્ધ વસ્તુ શુદ્ધ સત્તાના અશ સહિત હોય તે વસ્તુને પર્ણ શુદ્ધ વસ્તુ માને જેમ નિગોદ ઘાસી જીવ છે તેને પર્ણ નૈગમનય-મતાનુસારો સિદ્ધ સમાન માને છે, તેમ જીવ પ્રજ્ઞા પુદ્ગલને જીવ ગણીએ એ ન્યાયે પુન્ય, પાપ, આશ્રવ અને ઘઘ અને પર્ણ જીવે સમજા તે માટે જીવ ગણીએ એ પર્ણ વસ્તી જીવે ઘાસ્યા છે તે છેલ્લે જે પ્રયોગસા પુદ્ગલ, દ્વિત્વ-વિપય, કપાપ અને જોગ પ્રમુખ સર્વને જીવ કહીએ, કેમકે જેમ નાહુ આવતા પાણીનું આધારજુત થયું તેમ થાહુ પર્ણ આધારજુત છે પાણી તેજ સદ્જ્ઞાએ વર્તે તે તેમજ પાપરૂપી પાણી આવતા પ્રહણદ્વારે જીવે પ્રજ્ઞા પઠી પ્રશુજ્જપણે પ્રણમ્યુ ત્યારે ઘઘ જાણે રહ્યું હશે એ આશ્રવમા અને ઘઘમાં શું ફેર ? આશ્રવ પ્રહણ સમયે પ્રત્યક્ષ છે અને ઘઘ અપહમ સમયે સિદ્ધ છે જેમ નાહાનુ અને માંહોમુ પાણી એક છે તેમ પુન્ય, પાપ આશ્રવદશામા અને ઘઘદશામાં એક રૂપ છે વસ્તી તેરાવથી આશ્રવ કર્મ પ્રહણ રૂપ પ્રશુદ્ધ ઉપયોગને જીવ માને છે તે ચાર સૂત્ર ઉત્તરાધ્યયન અધ્યયન અઠાવીસમાની ગાથા ઘતાવે છે તે પાઠ —

વત્તણા લક્ષણોકાલો, જીવો ઉવત્તગ લક્ષણો,

નાણેણં દંસણેણચ સુદ્દેણય દુદ્દેણય ॥ ૨૦ ॥

નાણચ દસણ ચેવ, ચેરિત્તચ તવોતહા,

વિરિય ઉવત્તગોય, એવ જીવસ્સ લક્ષણ ॥ ૨૧ ॥

અર્થ — ૧૦ જેમત રુતુ પ્રમુખ રુતુને વિષે શિષ્તાદિક પ્રવર્તે તે વર્તમાન કાલનુ ૧૦ લક્ષણ જીવ જીવને ૨૦ જ્ઞાનના ઉપયોગનુ લક્ષણ નાં જ્ઞાને કરો ૩૦ વર્ણને કરો ૪૦ સુખ વેદવે કરો ૫૦ હુ લ્હ વેદવે કરો, યજ્ઞે જાણીને નાં જ્ઞાન અને ૬૦ વર્ણાં ૭૦ નિશ્ચે ૮૦ ચારિત્ર અને ૯૦ તપ, તેમજ ૧૦ સમર્થાં ૨૦ જ્ઞાનાદિકનો ઉપયોગ એ એ

पूर्वोक्त जे ज्ञानादिक कહ्या ते जी० जीवनं ल० लक्षण जाणवुं.

ज्ञावार्थः—आ पाठना न्याये उपयोग ते जीवनो गुण ठे, अने गुण ते द्रव्यमां अंतर जवे. ते माटे आश्रवने जीव कहीये ठीए. एम तेरा-पंथी कहे ठे. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! द्रव्य ठे ते गुण सहित वर्ते ठे. ते द्रव्य अने गुण जुदा नथी, पण द्रव्य द्रवजावे अने गुण गुण जावे रह्या ठे. वली जीवना जे जे गुण ठे ते मांहीला जे कोइ गुण सिद्ध अवस्थामां रहे, ते तो द्रव्यनो सहजाति गुण कहेवाय; अने संसार अवस्थामां जे जे गुण अशुद्ध उपयोगे समल जावे ठे, ते ते विजातिय गुण कहेवाय; कारण के शुद्ध अवस्था आव्याथो उपयोग ते उपयोगमां समाय, अने पुद्गलकृत चेष्टा ते पुद्गलमां मले. ए बेहु जुदा ठे. वली जीव-द्रव्यना मुख आठ गुण ठे तेने आठ कर्म आवर्या ठे. ते कर्म कय थयार्थी गुण प्रगटे ते आत्माना सहजाति गुण जाणवा. ज्ञानावरणी-कर्मने कये अनंतगुण ज्ञान प्रगटयुं १, दर्शनावरणीने कये अनंत दर्शन प्रगटयुं २, वेदनोने कये अव्याबाध सुख प्रगटयुं ३, मोहनीकर्मने कये स्वाज्ञाविक सम्यक्त चारित्र प्रगटयुं ४, आयुष्यने कये अनंत स्थिति प्रगटो ५, नामकर्मने कये अमूर्तिकपणुं प्रगटयुं ६, गोत्र-कर्मना कये अगुरु लघुपणुं ७ अने अंतराय कर्मना कये अनंत पंभीत वीर्य गुण प्रगटयो ८. ए आठ गुण प्रगटया ते आत्माना सहजाति गुण ठे. ते एकएकथी मलो रह्या ठे, पण गुण ठे ते द्रव्य थकी जुदा नथी. हवे ए पूर्वोक्त गुणने जीवना गुण कहीए; पण संपूर्ण जीव द्रव्य न कहीये.

जेम सूत्र जगवतीना सोलमा शतकमां, गौतमस्वामीए पुठयुं के, हे जगवान ! पुर्वादिक दस दिशाने अंते “ जीवा, जीवदेसा, जीवप-एसा, ” ए त्रण मांहेलुं शुं पामीए ? तेवारे श्री वीर प्रभुए कह्युं के, हे गौतम ! पुर्वादिक दसदिशाने अंते जीव नथी, पण जीवना देश अने जीवना प्रदेश ठे. तेनो घणो विस्तार ठे. इहा प्रभुर जीवना

પ્રવેશને પ્રદેશ કહ્યા, પણ જીવ ન કહ્યા એ જુઠું ! જીવના વિર્જામિ
 થતાં પણ જીવ ન કેહેવાળા સ્યારે ફક્ત અપયોગ તેતો ગુણ છે તે જીવ
 ક્યમ કેહેવાય ? અપયોગને તો અપયોગજ કહીયે ઘણી આશ્રવ તો
 કર્મના અદ્યે જીવનો અશુદ્ધ અપયોગ, તે નશા કર્મોને પ્રહે તેને કહીયે
 જે મલ-મદ્ધણરૂપ વીગટ તે આશ્રવરૂપ વસ્ત્રને છે, પણ આશ્રવ વીગટરૂપ
 વસ્ત્ર નથી તેમ આશ્રવ જીવને છે, પણ તે જીવ નથી એમ જાણવું
 ઘણી આશ્રવમા મિથ્યાત આશ્રવ તેતો ચોફરસી પુલ્ગલ છે અને મિથ્યા
 ડાટી તે મિથ્યાત્વ ઘણીત આત્માનો અપયોગ છે એ અપયોગ તે તો આત્મા
 ના ઘરનો છે, અને મિથ્યાત્વ તે પુલ્ગલના ઘરનું છે જો જીવને અપ
 યોગે અવગણ્યા માટે જીવ થાય તો, ૧૦ પાપ, વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ
 અને પુલ્ગલ એ સર્વ જીવ થાય ઘણી આશ્રવને સ્વપાવવો કહ્યો છે
 જો જીવ હોવ તો સ્વપાવવો કેમ કહ્યો ? અને તે સ્વપાવ્યો કેમ સ્વપે ?
 શાલ સૂત્ર ઉત્તરાધ્યયન અધ્યયન ૧૭ મેં તે પાઠ -

અહ કેસરમિ ઝજ્ઞાણે, અણગારે તવો ધણે

સજ્ઞાય જ્ઞાણ સજુત્તે, ધમ્મજ્ઞાણ જિયાયહ ॥૪॥

અપોવ મરુવમિ, જ્ઞાયહ જવિયાસવે,

તસ્સાગણ મિણપાસ, વહેહ સે નરા હિવે ॥૫॥

અર્થ — અઃ અથ હથે કેઃ કેશરી નામે ઇઃ ઇધ્યાનને વિષે અઃ
 (ઘર રહિત) અણગાર તઃ તપ રૂપી ધન સહિત સઃ સ્વાધ્યાય જ્ઞાઃ
 ધર્મ ધ્યાનાદિક ધ્યાન સઃ સહિત ધઃ ધર્મધ્યાન જ્ઞાઃ એકાગ્ર ચિત્તે કરી
 ધ્યાવે છે ॥ ૪ ॥ અઃ શૂદ્ધે કરી વ્યાત મઃ નાગરવેલના મરુપને વિષે જ્ઞાઃ
 ધર્મધ્યાન ધ્યાવે છે જઃ આશ્રવ સ્વપાવીને તઃ તે મુનીની પાસે આઠ્યો
 મિઃ મૃગ વઃ જેનો વધ કરે છે તે, અને સેઃ તે નઃ રાજા (મૃગનો વધ
 કરનાર સર્જતિ)

જાવાર્થ — હથે જુઠું ! આ પાઠમાં એમ કહ્યું કે, ગર્વજાણી મુની
 ધ્યાન કરે છે તે આશ્રવ રૂપી ટપાધિ સ્વપાવે છે, એવું ધ્યાન કરે છે હથે

खपाववावालो जीव ठे, अने खपे ते कर्म-पुद्गल जीवने उपाधि रूप आश्रव निश्चेनयमां अजीव ठे. ते आश्रव रुपी जीव उच्यन्त उपयोगे पुद्गलमां प्रवेश कयों त्यारे कर्मनुं कारण ग्रहण जोग कही देखारुयुं ठे; पण आश्रव जीव नथी, अजीव ठे.

वली आश्रवने अजीव कये न्याये कहीये:-शुजाशुज कर्म आवे तेने आश्रव कहीये, अने आवे ते कर्म-रुपी पुद्गल निश्चेनयमां अजीव ठे. ए न्याये आश्रवने अजीव कहीये.(१)वली आश्रवने अजीव कया न्याये कहीये:-पुन अने पापने आश्रव कह्या ठे, (शाख सूत्र उत्राध्ययन अध्ययन १७में.)अने पुन्य पाप ते शुजाशुज कर्म ठे.ते कर्मने रुपी कह्यां ठे.(शाख सूत्र जगवती शतक १२ में) अने रुपी पुद्गलने बीजा शतकमां अजीव कह्या ठे. ए न्याये आश्रवने अजीव कहीये.(२) वली आश्रवने अजीव कया न्याये कहीये:-जीव निश्चेमां अरुपीज ठे रुपी नथी; अने आश्रवनी क्रियाना पांच जेद कह्या ठे. शाख सूत्र समवायांगमां. अने ते पांच जेदने रुपी कह्या ठे. मिथ्यात्व, कषाय, अने मन वचनना जोगने रुपी चोफरसी कह्या ठे, अने कायाना जोगने तो रुपी आठ फरसी कह्या ठे. शाख सूत्र जगवती शतक १२ में. अने अवृत ते अपचखाणी क्रियाने रुपी कही ठे. शाख सूत्र ठाणायांगमां. प्रमादना पांच जेद कह्या:-मद १, विषय २, कषाय ३, निंदा ४ अने विकथा, ए पांच जेद रुपी ठे. तेम आश्रवना पण पांच जेद रुपी ठे. रुपी पुद्गल निश्चे-नयमां अजीव ठे. ए न्याये आश्रवने अजीव कहीए.(३) वली आश्रवने अजीव कया न्याये कहीये:-पांच इंद्रि तथा त्रण जोग मोकला मेले ते आश्रव ठे अने तेने अजीव कह्या ठे अने जोवने जोग आवता कह्या ठे. शाख सूत्र जगवती शतक १५ में उद्देशे बीजे. ए न्याये आश्रवने अजीव कहीये. (४)

वली तेरापंथी कहे ठे के “ कर्मने खेंचवावालो तथा ग्रह वालो आश्रवने कह्यो ठे, अने कर्म खेंचवानी तथा ग्रहवानी शक्ति जीवनी ठे. ए न्याये आश्रवने जीव कहीये ठीए. ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! जेम चीपीउ कांटाने ग्रहे ठे तेम आश्रव कर्मने ग्रहे ठे. हवे चीपीउ

અને આશ્રવ ધને અજીવ પુદ્ગલ છે તે ધનેને વિષે ઇઠાણ, કર્મ, વલ્લ, ઘોર્ય, પુરુષાકાર અને પ્રાક્રમ જીવના છે, પણ તેમુલ્લગા ધને અજીવ છે એ ન્યાયે આશ્રવને અજીવ કહીયે વલ્લી સૂત્ર જગવતીજીમા આશ્રવના પાંચ ખેવને રૂપી કહ્યા છે તે રૂપી પુદ્ગલ જીવને જ્યાં સુધી લોલ્લી જુત રહે ત્યાં સુધી વ્યવહારમા તેને જીવ કહીયે, અને જીવ ઢોલ્લા પઠી નિ શ્વે-નયમાં અજીવ કહીયે વલ્લી આશ્રવને અને આશ્રવના પાંચ ખેવને સૂત્રમાં કોઝ ઢેકાળે અરૂપી કહ્યા નથી.

તેવારે તેરાપથી કહે છે કે, “મિધ્યાઢ્ટ અરૂપો છે તેથી આશ્રવને અરૂપી તથા જીવ કહીયે ઢીએ ” તેનો ઇત્તર હે વેવાનુપ્રીય ! પ્રથમ તો મિધ્યાઢ્ટને આશ્રવ સૂત્રમા ક્યાંય કહ્યો નથી ઇતો મિધ્યાત્વ ધાર્યું તેથી મિધ્યાઢ્ટી નામ જીવનુ છે જેમ વંરુ ધાર્યો તેને વરુ કહીયે, ઢત્ર ધાર્યું તેને ઢત્રી કહીયે અને પુદ્ગલ ધાર્યું તેને પુદ્ગલો કહીયે સાલ્લ સૂત્ર જગવતો શતક ૭ મેં ઢહેશે ૧૦ મે હવે જેમ વંરુ, ઢત્ર અને પુદ્ગલ, ૭ ત્રણે અજીવ છે તેમ મિધ્યાત્વ અને આશ્રવ અજીવ છે, અને જેમ વરુ, ઢત્રી અને પુદ્ગલો નામ જીવનું છે તેમ મિધ્યાત્વ ધાર્યું તેથી મિધ્યાઢ્ટી નામ જીવનુજ છે, પણ મિધ્યાઢ્ટી આશ્રવ નથી મિધ્યાત્વ ધરીત્ જીવનો ઢપયોગ કયોપશમ જાવ, તેને મિધ્યાઢ્ટી કહીયે વલ્લી તેરાપથી કૃત તેર દ્વારમા આશ્રવમાં લે જાવ કહ્યા છે ઇલ્લ અને પ્રણામિક, પણ સૂત્ર અનુયોગદ્વારમાં મિધ્યાઢ્ટીને કયો પશમ જાલે કહી છે હવે જુલું । તેરાપંથીઢ્ઠનો બુઢ્ઠિની ઇર્જીરણતા, કે આશ્રવમાં કયોપશમ જાવ તો માનતા નથી અને મતને લીધે મિધ્યા ઢ્ટી કયોપશમ જાલે છે તેને આશ્રવ કહે છે

વલ્લી તેરાપથી એમ કહે છે કે, “ કપાય અને જોગ આશ્રવ છે અને તેને આરમા કહી છે તે આત્મા અરૂપી છે એ ન્યાયે આશ્રવને અરૂપી તથા જીવ કહીયે ઢીએ ” તેનો ઇત્તર હે વેવાનુપ્રીય ! તમે આરમા નામ ણકાન્ત અરૂપીનુ કહ્યો ઢો પણ સૂત્ર જગવતીમા રલ્લપ્રજાવિક પૃથ્વિને તથા રૂપી જીવ પુદ્ગલને આત્મા કહી છે શતક ૧૨ મે ઢહેશે ૧૦ મે

તમે આત્માને એકાન્ત અરૂપી કેમ કહો છો ? વહી કષાય અને જોગને આત્મા કહી તેથી તે અરૂપી છે એમ તેરાપંથી કહે છે, પણ તે જુઠું છે; કારણ કે સૂત્રમાં કષાય-આત્માને તથા જોગ-આત્માને અરૂપી ક્યાંય કહી નથી. કષાય તથા જોગ રૂપી પુદ્ગલ જીવને જ્યાં સુધી લોહી જીવ રહે ત્યાં સુધી આત્મા શબ્દે પુન્ય પાપની પેરે વ્યવહારમાં જીવ કહીયે, અને નિશ્ચેનયમાં જીવ ઠોડ્યા પછી અજીવ કહીયે. એ ન્યાયે આશ્રવને અજીવ કહીયે. (૧) વહી આશ્રવને અજીવ કયા ન્યાયે કહીએ:-આશ્રવ ઠોરુવા યોગ્ય છે, કારણ કે જીવ સિદ્ધગતિમાં જાય ત્યારે આશ્રવને અર્હિંજ ઠોરી જોય છે. હવે જીવથી બુટે તે કર્મ પુદ્ગલ નિશ્ચેનયમાં અજીવ છે. એ ન્યાયે આશ્રવને અજીવ કહીયે. (૨) इत्यादिक અનેક સૂત્રની શાખે કરી નિશ્ચે-નયમાં આશ્રવને અજીવ કહીયે.

હવે વ્યવહારનયમાં આશ્રવને જીવ કયા ન્યાયે કહીએ:-ત્રણ ઉપ-રલી નય ઉદયજાવના જોગથી જીવના અશુદ્ધ ઉપયોગને આશ્રવ માને, પાયાને દ્રષ્ટાન્તે. તે ઉપયોગ આત્મા છે અને આત્મા નામ જીવનું છે. એ ન્યાયે આશ્રવને જીવ કહીયે. (૧) વહી આશ્રવને જીવ કયા ન્યાયે કહીયે:-આશ્રવ જીવનું લક્ષણ છે, આશ્રવનો કર્તા જીવ છે, અને આશ્રવ જીવપણે પ્રણમ્યો છે. એ ન્યાયે આશ્રવને જીવ કહીયે. (૨) બાકી ઉદા-હરણ પુન્ય પાપની પેરે જાણવાં.

હવે સંવરને જીવ કયા ન્યાયે કહીયે:-જાવ સંવર તે ઉપરલી ત્રણ નય જીવના ઉપયોગને સંવર માને છે, પાયાને દ્રષ્ટાન્તે. તે ઉપયોગ આત્મા છે અને આત્મા નામ જીવનું છે. એ ન્યાયે સંવરને જીવ કહીએ. (૧) વહી સંવરને જીવ કયા ન્યાયે કહીએ:-સંવર જીવનું લક્ષણ છે, અને સંવરનો કર્તા જીવ છે. એ ન્યાયે સંવરને જીવ કહીયે. (૨) વહી સંવરને જીવ કયા ન્યાયે કહીયે:-સંવરની ક્રિયા પાંચ જ્ઞેદે. સમકિત ૧, વ્રત ૨, અપ્રમાદ ૩, અકષાય ૪ અને અજોગ ૫. શાખ સૂત્ર સમ-વાયાંગજી. એ પાંચ જ્ઞેદને જીવની પર્યાય કહી છે. શાખ સૂત્ર જગવતી શતક વીજે ઉદ્દેશે પેહેલે, લંધકજીના અધિકારમાં. અનંતા જ્ઞાનના પર્યાય

अनता दर्शनना पर्याय अने अनता चारित्रना पर्यापने प्रावजीव कसो ठे तेने व्यवहारनयमा जीव कहीये, अने निश्चे-नयमां पर्यायने पर्याय कहीये, पण जीव न कहीये शास्त्र सूत्र जगवती शतक बीजे न वसमे ते पाठ.—

एगे जते । धम्मट्ठिकायप्पदेसे धम्मट्ठिकाएति वत्तवंसिया ? गो० । णो इण्ठे समठे एवं दोणि तिणि चत्तारि पच ठ सत अठ नव दस संखेद्या असखेद्या जते । धम्मट्ठिकाए-पएसा धम्मट्ठिकाएति वत्तवंसिया ? गो० । णो तिण्ठे-समठे एगपदेसुणे-वियण जते । धम्मट्ठिकाए धम्मट्ठिका-एति वत्तवंसिया ? गो० । णो तिण्ठे समठे सेकेण्ठेण जते । एव बुच्चइ एगे धम्मट्ठिकाएपएसे नो धम्मट्ठिकाएति वत्तवंसिया जाव एगपदेसुणे-वियण धम्मट्ठिकाए नो ध-म्मट्ठिकाएति-वत्तवंसिया ? सेणुण गो० । खमेचक्के सगळे-चक्के ? जगव । नो-खमेचक्के सगळेचक्के एव ठते चम्मे दमे दूसे आउहे मोयए से तेण्ठेण गो० । एवबुच्चइ एगे धम्मट्ठिकाएपएसे णोधमेट्ठिकाएति-वत्तवंसिया जाव एग-पदेसूणे वियण-धम्मट्ठिकाए नो-धम्मट्ठिकाएति-वत्तवंसिया सेकिंत खाइएण जते । धम्मट्ठिकाएति-वत्तवंसिया गो० । असंखेद्या धम्मट्ठिकाएपएसा ते सवेकसिणा पणिपुणा निरवसेसा एगग्गहणगइया एसण गोयमा । धम्मट्ठिका-एति-वत्तवंसिया एव अहमट्ठिकाएवी आगासट्ठिकाय जीवट्ठिकाय पोगलट्ठिकाएवी एवचेव णवर तिणप्पि प्पएसा अणताजाणियवा सेस तचेव ॥

अर्थ—ए० एक जं० हे जगवान । ध० धर्मास्तिकायनो प्रवेश ते प्रत्ये ध० धर्मास्तिकाय एषु केहेवाय ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे

गौतम ! णो० ए अर्थ समर्थ नही युक्त नही. ए० एम दो० वे ति० त्रण
च० चार प० पांच ठ० ठ, सात, आठ, नव, दस सं० संख्याता अने अ०
असंख्याता जं० हे जगवान ! ध० धर्मास्तिकाय-प्रदेशने ध० धर्मास्ति-
काय व० एवं केहेवाय ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! णो० ए अर्थ
समर्थ नही. ए० एक पण प्रदेशे जं० हे जगवान ! ध० धर्मास्ति-
कायने ध० धर्मास्तिकाय व० एवं केहेवाय ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे
गौतम ! णो० ए अर्थ समर्थ नही. तेवारे गौतम स्वामी वली कहे ठे.
से० ते शा अर्थे जं० हे जगवान ! ए० एम कछुं ए० एक धरमास्ति-
कायनो प्रदेश नो० धर्मास्तिकाय न केहेवाय. जा० यावत् ए० एक पण
प्रदेशे जं० ध० धर्मास्तिकाय होय तेने नो० धर्मास्तिकाय एवं केम न
केहेवाय ? इति प्रश्न. उत्तर. से० ते निश्चे गो० हे गौतम ! खं० चक्रना
खंरुने चक्र कहीये के स० सघला चक्रने चक्र कहीये ? एवं वचन ज-
गवंते पुठ्युं त्यारे गौतम बोढ्या. ज० हे जगवान ! नो० चक्रना खंरुने
चक्र न कहीये. स० संपूर्ण चक्रने चक्र कहीए. ए प्रथम व्रतान्त. ए० एम
ठ० ठत्रना खंरुने च० चमरना खंरुने दं० दंरुना खंरुने दु० वस्त्रना खं-
रुने आ० आयुद्धना खंरुने अने मो० एम मोदकना खंरुने मोदक कहीये
के संपूर्ण मोदकने मोदक कहीये ? त्यारे गौतम बोढ्या-मोदकना खं-
रुने मोदक न कहीए, पण संपूर्ण मोदकने मोदक कहीये. एम पूर्वोक्त
सर्व व्रतान्तमां जाणवुं. से० ते माटे गो० हे गौतम ! ए० जेम चक्रना
खंरुने खंरुज कहीये पण चक्र न कहीए तेम ए० एक धर्मास्तिकाय
प्रदेशने णो० धर्मास्तिकाय न केहेवी. इत्यादिक सघला चक्रने चक्र क-
हीये. ते अर्थे हे गौतम ! एम कछुं. जा० यावत् ए० एक प्रदेशे जं०
धर्मास्तिकाय होय तेने पण नो० धर्मास्तिकाय न कही. ए निश्चे-नयना
मते कछुं; पण व्यवहारनयना मते एक पण प्रदेशे करी न्युन वस्तु होय
तेने वस्तुज कहीये. जेम खांरा घमाने घमोज कहीये. तेमज ठेव्या का-
नना कुतराने कुतरोज कहीये. से० ते शा माटे जं० हे जगवान ! ध०
धर्मास्तिकाय एवं केहेवाय ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! अ० अ-

सख्याता ध० धर्मास्तिकायना प्रवेश, ते स० सर्व कसीण समग्र प० प्रतिपूर्णक आत्म स्वरूपे विकल्पे नहीं ते पण नि० प्रवेशान्तरणी पण स्वप्नावे करी हीन नहीं एटखे एक प्रदेशानो पण अतर नहीं ए० एक शब्दे धर्मास्तिकाय एवा लक्षणो करी जे सर्व शब्द एकार्थ ठे ए० एने गो० हे गौतम ! ध० धर्मास्तिकाय कह्यो अहीया ए ज्ञावार्थ धर्मास्तिकायना असख्यात प्रदेश ठे ते मांहीखो एक पण प्रवेश उठो होय तेने धर्मास्तिकाय न कह्यो ए० एम अ० अधर्मास्तिकायनु पण स्व रूप धर्मास्तिकायनी पेरे जाणवु आ० आकाशास्तिकाय जी० जीवास्तिकाय अने पो० पुद्गलास्तिकाय पण ए० एमज धर्मास्तिकायनी पेरे जाणवी श० पण एटखु विशेष के ति० धर्मास्तिकाय अने अधर्मास्तिकाय ए भेदना प्रत्येके अ० असख्याता (अनता) प्रदेश चा० केहेवा अने ए प्रणना अनता प्रदेश केहेवा से० शेष त० तेमज जाणवु

ज्ञावार्थ — हवे आ पाठमा एम कष्टुं के, एक प्रदेशने तेमज ने प्रण यावत् सख्याता असख्याता प्रदेशने पण धर्मास्तिकाय न कह्यो तेमज एके प्रदेश उणो होय तेने धर्मास्तिकाय न कह्यो असख्याता धर्मास्तिकायना सपूर्ण प्रदेश (एके प्रदेश उणो नहीं ते प्रतिपूर्ण) द्रव्य, क्षेत्र, काष्ठ, जाव, गुण अने पर्याय सर्व एक ग्रहणे प्रष्टा तेने धर्मास्तिकाय कह्यो एम धर्मास्तिकायने, आकाशास्तिकायने अने जीवास्तिकायने एमज केहेवा

हवे जुठ ! अहीयां एम कष्टुं के, एक पण प्रदेश उणो होय तेने जीव न कह्यो, पण सपूर्ण प्रतिपूर्ण प्रदेश गुण पर्याये करी सहित होय तेने जीव कह्यो आ पाठमा एक पण प्रदेश उणो होय त्या सुधी प्रष्टुए द्रव्यने द्रव्यमा न गणयो, त्यारे जे वस्तु (उपयोग ते) सुखगोज ज गुण ठे तेने एकान्त नथे जीव शी रीते कह्यो ? वखो जे बार उपयोगने आत्मा कखो ठे, ते तो आत्माए करी जीवपणु (चैतन्यपणु) जणावे ठे इहा जीवने अने उपयोगने न्यारो कखो ठे, तेने जीव केम कह्यो ? पर्यायेने पर्यायज कह्यो मनुष्य अने वृक्षनो ठायाना द्रष्टान्ते मनुष्य अने वृक्षनी ठाया कह्यो, पण ठायाने मनुष्य के वृक्ष न कह्यो

तेम जीवना गुणपर्यायने गुणपर्यायज कहीये, पण जीव न कहीये. वली नैगमादिक नयना मते जेम अंश वस्तुने वस्तु माने, तेम नैगम व्यवहारनयमां पर्यायने जीव कहीये. ए न्याये संवरने जीव कहीये.

हवे संवरने अजीव कया न्याये कहीये:-निश्चेनयमां कर्मने रोक्कां तेने संवर कहीये. रोक्कां ते कर्म-पुद्गल अजीव ठे. ए न्याये संवरने अजीव कहीये. संवरनो कर्ता जीव ठे, क्रिया पर्याय ठे, अने कर्मपणुं ते अजीव ठे. जीवने तो संवुमा कहीये, अने कर्म रोक्कां तेने संवर कहीये. कोइ कहे ठे के, संवरना पांच जेदने संवर कहीये, पण एम नथी; कारण के समकित तो पांच स्थावर वरजी जगणोस दंरुकमां पावे; पण कर्म रोक्कां नहीं तेथी मनुष्य तिर्यच विना बावीस दंरुकने असंवुमा कहा ठे. शाख सूत्र जगवती शतक १६ में उद्देशे ठे:-

जीवाणं जंतं ! किं संवुमा असंवुमा संवुमासंवुमा ? गो० !
जीवा संवुमावि असंवुमावि संवुमासंवुमावि एवं जहा
सुत्ताणदंरुजं तहेव जाणियवो. ॥

जी० जीव जं० हे जगवान ! किं शुं ? सं० संव्रत अ० असंव्रत के सं० संव्रता संव्रत ? (संव्रत एटले संवरवंत, असंव्रत एटले संवर रहित अने संव्रतासंव्रत एटले संवर रहित तथा संवर सहित) इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! जी० जीव सं० संव्रत पण होय अ० अ-असंव्रत पण होय अने सं० संव्रतासंव्रत पण होय. ए० एवी रीते ज० जेम पूर्वे सूत्रमां सु० सुतानो दंरुक कह्यो त० तेम ए पण जा० केहेवो.

जावार्थ:-हवे जुठ ! आ पाठमां कह्युं ठे के, तिर्यच अने मनुष्य वर्जीने बावीस दंरुकने समकित ठतां पण व्रत नही तेथी असंवुमा कहा ठे. जेने मिथ्यात अने अव्रत प्रमुख पापना सर्वथा त्याग होय तेने बाल-पंक्तीत कहा ठे, अने जेने एके पापनो त्याग न होय तेने अव्रति बाल कहा ठे. वली मनुष्य अने तिर्यच विना बावीस दंरुकने अधर्मी कहा ठे. शाख सूत्र जगवती शतक सत्तरमें उद्देशे बीजे. ए जुठ ! कर्म

રોક્ષ્યાં તેને સવર, પમીત તથા ધર્મી કહ્યા, અને કર્મ રોક્ષ્યા વિના સવરની ક્રિયાના પાંચ જ્ઞેદ સમ્યક્તાદિકને સવર ન કહીએ એ સમ્યક્તાદિક પાંચ જ્ઞેદ સિદ્ધમાં પણ હોય, પણ કર્મ રોક્ષવાનો સ્વજાવ નહીં તેથી તેમને “નો સવુમા, નો અસવુમા” કહીએ વિચિત્રમાન કાષ્ઠે બીધનો શુદ્ધ ઉપયોગ વ્રતનો તેને અને કર્મ રોક્ષ્યાં તેને સંવર કહીએ જીવનો ઉપયોગ સમ્યક્તાદિક પાંચ બોલનો છે તેને તો નિશ્ચેનયમાં જીવના જાવ પર્યાય કહીએ, અને નિશ્ચેનયમાં કર્મ રોક્ષ્યા તેને સંવર કહીએ એ ન્યાયે સવરને અજીવ કહીએ (૧)

હવે નિર્જરાને અજીવ કયે ન્યાયે કહીએ -નિશ્ચેનયમાં કર્મ નિર્જરીને જીવથી અલગ થાય તેને નિર્જરા કહીએ જે નિર્જરી ગયાં તે કર્મ-પુદ્ગલ નિશ્ચેનયમાં અજીવ છે એ ન્યાયે નિર્જરાને અજીવ કહીએ (૧). વસ્તી નિર્જરાને અજીવ કયા ન્યાયે કહીએ નિર્જરાનો કર્તા તો જીવ છે પણ ધારે જોડે ક્રિયા પર્યાય છે, અને કર્મપણું અજીવ છે તે કર્મ અલગ થાય ત્યારે જીવ નિર્મલ થાય તેને નિર્જરા કહીએ એ ન્યાયે નિર્જરાને અજીવ કહીએ

હવે મોક્ષને જીવ કયા ન્યાયે કહીએ -ત્રણ ઉપરથી નય જીવના ઉપયોગને મોક્ષ માને તે પાપાને દ્રષ્ટાન્તે તે ઉપયોગ આત્મા છે અને આત્મા નામ જીવનું છે એ ન્યાયે મોક્ષને જીવ કહીએ (૧) વસ્તી મોક્ષને જીવ કયા ન્યાયે કહીએ મોક્ષનો કર્તા જીવ છે અને મોક્ષ જીવનું લક્ષણ છે એ ન્યાયે મોક્ષને જીવ કહીએ (૨) વસ્તી મોક્ષને જીવ કયા ન્યાયે કહીએ -મોક્ષની ક્રિયાના ચાર જ્ઞેદ જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર અને તપ, એ ચાર જીવના જાવ પર્યાય છે તે પર્યાયને વ્યવહારનયમાં જીવ કહીએ અને નિશ્ચેનયમાં પર્યાયને પર્યાય કહીએ પણ જીવ ન કહીએ શુદ્ધ અને મનુષ્યની ઢાયાના દ્રષ્ટાન્તે એ ન્યાયે મોક્ષને જીવ કહીએ (૩).

હવે મોક્ષને અજીવ કયા ન્યાયે કહીએ નિશ્ચેનયમાં કર્મ કાય થયાં તેને મોક્ષ કહીએ, અને જીવને તો મુકાણો કહીએ કર્મ કાય થયાં તેનેજ મોક્ષ કહીએ તે કર્મ અજીવ છે એ ન્યાયે મોક્ષને અજીવ

કહીયે. (૧) વલી મોક્ષને અજીવ કયા ન્યાયે કહીએ:-મોક્ષનો જીવ છે, ક્રિયા જીવની પર્યાય છે અને કર્મ તે કર્મ ક્ષય થયાં તે અજીવ છે. એ ન્યાયે મોક્ષને અજીવ કહીયે. (૨)

હવે સમચય નવ તત્ત્વમાં જીવ કેટલા અને અજીવ કેટલો નિશ્ચેનયમાં તો એક જીવ તે જીવ અને આઠ અજીવ; અને વ્યવસાયમાં આઠ તો જીવ અને એક અજીવ તે અજીવ. જેમ વ્યવહારમાં જમરો કાલો, અને નિશ્ચેનયમાં પાંચે વર્ણ પાવે (હોય). વ્યવહારમાં ગોલ મીઠો, અને નિશ્ચેનયમાં પાંચે રસ પામે. વ્યવહારમાં કેતક સુગંધ અને નિશ્ચેનયમાં બંને ગંધ પામે. વ્યવહારમાં પથ્થર खरર અને નિશ્ચેનયમાં આઠે ફર્સ પામે. વ્યવહારમાં ચુની ગોલ અને નિશ્ચેનયમાં પાંચે સંઠાણ હોય. શાખ સૂત્ર જગવતી શતક ૧૮ મેં ઉઠે. એ ન્યાયે સાત તત્ત્વને વ્યવહારમાં જીવ કહીયે, અને નિશ્ચેનયમાં અજીવ કહીયે. વલી ઠાણાયાંગ સૂત્રને બીજે ઠાણે બે સમોચાર કહ્યા છે. જીવ સમોચાર ૧, અને અજીવ સમોચાર ૨. વ્યવહારમાં આપુન્ય, પાપ, આશ્રવ, સંવર, નિર્જરા, બંધ અને મોક્ષ, એ સાત તત્ત્વને જ સમોચારમાં કહ્યા છે; અને એજ સાત તત્ત્વને નિશ્ચેનય આશ્રી અજીવ સમોચારમાં કહ્યા છે. એ ન્યાયે સાત તત્ત્વને વ્યવહારમાં જીવ કહ્યું અને નિશ્ચેનયમાં અજીવ કહીયે.

વલી વ્યવહાર-નિશ્ચેનય એક સમચયમાં એક જીવ તે જીવ, અને એક અજીવ તે અજીવ; બાકી સાત જીવ અજીવની પર્યાય છે. શાખ સૂત્ર જગવતી શતક ૧૩ મેં ઉદ્દેશ ચોથે, એમ કહ્યું છે કે, મન, વચ્ચ, કાયા પ્રમુખ સર્વ પદાર્થને ચાલવાનો સાહજ ધર્માસ્તિકાય આપે અને સ્થિર રહેતાને અધર્માસ્તિકાય સાહજ આપે છે. વિકાશ ગુણ જ પુદ્ગલને જાજન આકાશાસ્તિકાયનું છે. કાલ તે પુદ્ગલાદિક એક રહેવાની સ્થિતિ જીવનો ઉપયોગ; અને પુદ્ગલાસ્તિકાય પુદ્ગલ મનને વિચરે એમ કહ્યું છે. એ ન્યાયે પુન્ય, પાપ, આશ્રવ અને બંધ શુદ્ધાશુદ્ધ પુદ્ગલ મન આદિક જોગ જીવના અશુદ્ધ ઉપયોગથી ગ્રહ્યા સ્થિરપ

કર્મપણે રહ્યા છે તે ડ્રવ્યના સાહજથી નામ બન્યા છે તેથી તે ડ્રવ્યને જીવના પર્યાય કહીયે સઘેરે આવતા કર્મ રોક્ષ્યાં, નિર્જરાય આગલાં કર્મ વેદાયકી તોરૂપા અને મોક્ષે સર્વથા કર્મ પુદ્ગલને જીવથી દૂર કર્યાં એ પણ તે ડ્રવ્યના સાહજથી પર્યાયથી નામ નિપન્યાં છે તેથી જીવ અજીવ સીવાયના સાત તત્ત્વને જીવ અજીવની પર્યાય કહીયે

વધી સૂત્ર પદ્મવળા પદ પાંચમે ઠગ્રીસમા બોલ્લને જીવ પર્યાય કહ્યો છે ડ્રવ્ય, પ્રદેશ, પાંચ વર્ષ, પાંચ રસ, બે ગંધ, આઠ સ્પર્શ, ચાર રૂપ યોગ, પુદ્ગલથી નિપત્તી અવગાહના અને પ્રાઠસ્થાની સ્થિતિ, એ ઠગ્રીસ બોલ્લને જીવ પર્યાય કહ્યા છે તેમાં કેટલાક સવર, નિર્જરા અને મોક્ષના ખેદ છે અને કેટલાક પુન્ય, પાપ, આશ્રવ અને બંધના ખેદ છે, તેથી સાત તત્ત્વને જીવ અજીવની પર્યાય કહીયે જીવ અજીવના સજોમે સાત તત્ત્વ નિપન્યા છે, તેથી પ્રેક્ષાજ પર્યાય કહીયે, પણ ન્યારા ઘેંઘેંચાય નહીં તે કયા ડ્રાણ્તે જેમ કોલ્લણે કોલ્લોનો નાતો કીધો એ બનેના સજોગથી સાત સત્તાન રૂપન્યાં તે ઘેંઘેંચવાને ડ્રાણ્તે જેમ બનેના પ્રેક્ષા અણ તે ન્યારા ઘેંઘેંચી શકાય નહીં, તેમ સાત તત્ત્વ જીવ અજીવના સ જોગથી નિપન્યા, પણ ન્યારા ન્યારા ઘેંઘેંચી શકાય નહીં તે માટે તેને જીવ અજીવની પર્યાય કહીયે હવે જો એકલા જીવને સાત તત્ત્વ કહીયે તો સિદ્ધમાં પણ કેહેલા જોઈએ, અને જો એકલા અજીવમા સાત તત્ત્વ કહીયે તો જીવ વિના પુદ્ગલમાં પણ કેહેલા જોઈએ, પણ એમ નથી જીવ અજીવ બનેના સજોગનેજ તત્ત્વ કહીયે

તેવારે તેરાપથી એમ કહે છે કે “ રાસ બે કહી છે જીવરાસ ૧, અને અજીવરાસ ૨ તેમાં નવ તત્ત્વ કદ રાશમાં છે ? ” તેનો ઉત્તર હે વેવાનુગ્રીય ! જીવતે જીવ અને અજીવ તે અજીવ નાકી સાત તત્ત્વ તેમાં કેટલાક ઘડુલ્લતામા અને કેટલાક મુલ્યતામાં જીવડ્રવ્યના ગુણ છે (સવર, નિર્જરા અને મોક્ષ) શેષ પુન્ય, પાપ, આશ્રવ અને બંધ, તે નિબ્ધેનયમા અજીવ છે, અને જીવની સાથે છે તેથી વ્યવહારનયમા જીવ છે વલો એ સાત તત્ત્વમાં ઉપયોગ છે તે જીવના ઘરનો છે જેમ એક આવાનુ

वृक्ष ठे अने एक लींममो ठे. हवे जे वृक्षनो ठाया ठे ते वृक्षना गुणमां ठे, पण ठायारूप कोइ त्रीजुं वृक्ष नथी. वृक्ष ते तो द्रव्य अने गुण ते ठाया. वली जेम पत्र फुलादिक सहित एकज वृक्ष ठे, तेम गुण पर्याय लीधे एकज जीवद्रव्य ठे. जेम जीव द्रव्य तेतो वस्त्र, अने तेनो गुण ते स्वेतादिकवर्ण, अने पर्याय ते दोरा, अने रागादिक चिगट ते. मल ग्रहण रूप आश्रव, अने पुन्य पाप ते रज, निधत ते बंध, साबु प्राणी ते संवर, अने शुद्ध दशा उज्ज्वलता ते आत्मेयज्ञाव; ए सर्व गुण पर्याय ते वस्त्रने ठे, पण पूर्वोक्त गुण पर्याय वस्त्र नथी. तेम ए सात तत्व जीवने ठे, पण ए एकला जीव नथी.

वली तेरापंथी कहे ठे के, “जीव अजीवनी राक्ष बे ठे, पण पर्जवा क्यां कहा ठे ? ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! निश्चेनयमां राक्ष बे ठे तेम तत्व पण बेज ठे. जीव अने अजीव. हवे व्यवहार-नय तो जीव अने अजीव बनेना व्यापारने कहीये, अने निश्चेनय जीव अजीवनो संयोग विखरी न्यारो थाय तेने कहीए. एक जीव अने आठ अजीव एकान्त माने ते निश्चेनयवादी. ते एकान्त-नयवादी प्रथम गुणठाणा वर्ति जाणवो. वली आठ जीव अने एक अजीव एकान्त माने ते व्यवहारनय वादी. ए एकान्त-नयवादी प्रथम गुणठाणावर्ति जाणवो. वर्तमान व्यवहारनय जेला माने, अने वर्तमान ते निश्चय आश्री न्यारा माने, इत्यादिक यथायुक्त नय निक्षेपा सहित वचन कहे तेनां वचन प्रमाण ठे; पण नय विना वचन अप्रमाण ठे. तेनी शाख सूत्र अनुयोगद्वार.

हवे अहियां नव तत्व उपर अनेक नय संक्षेपथी उत्तारी देखाकी ठे. ठतां विस्तारथी जाणवानी इच्छा होय तेमणे स्वामीजी माहाराज श्री १००० श्री त्रीकमदासजी माहाराज कृत ‘तत्व-शोधक’ ग्रंथथी जाणी लेवुं. जदपि एटलुं न धारी शके तो एम चिंतववुं के “तमेवसच्चं निसंकंज्जं जिणेहिं पवेइयं एवं मणे ऊरेमाणा, जाव आणाए आराइगा नवइ. ” एज अथागमे अरिहंतदेवना परुपवाथी. एज सुतागमे ते गणधरोना गुंथवाथी. एज अणत्तरागमे ते श्री सुधर्मास्वामी श्री जंबु-

स्वामीने अने जंघुस्वामी प्रजवादिकने परुषवाधी. एज परप
पुज्यजी श्री १००० श्री धुधरजी, कुशखोजी, गुमानचद
रतनचवजीना परुषवाधी. इति सिद्धान्तसार समाप्त

डुहा

सासन मरुन मुकुट मणी, ज्ञानधंद गुरु साज,
पापक मत खरुन करन, ज्यु मृग ने हरि गाज
तस खघु ज्ञाता दीपतो, तेजस्वी डुर गेश,
संघ रख्यो निज डष्टमे, तपीया तेज दिनेश
तास शिष्य जगमें प्रगट, डुखीचद रतनेश,
वदन कमल सरस्वति वसे, बोख धोखमें रेश
तास पसाये ए रच्यो, ग्रथ सिद्धांतजुसार,
कनिराम चित्त चुपसु, तम खरुन दिनकार
सवत उगणीसैं ठके, मृगसर शुद रबीवार
गाम पिंपारुमें सही थयो, ग्रथ सिद्धांतजुसार

उंश बश शिर मुकुट हे, आवक गुणे प्रधान,
शेठ फतेमख रसिक हे, विर वचनको जाण
तास चतुरता नव नवी, चरचा की मद्दमत,
तसु कारण अज्यास ए, रच्यो डुख सिद्धान्त
मुणशी जणशी झीखशी, होशी ज्ञान उघोत,
मिथ्या तिमिर न व्यापती, निर्मल समकित जोत
स्वामी श्री कलीरामजी, शेठ फतेहमख जाण,
अविचल नामज पहनो, जबखग जिनवर आण

